

ҚО ББД ОӘО
УМЦ РО КО

«БАЛАБАҚША – ӨСУ КЕҢІСТІГІ» мектепке
дейінгі білім беру ұйымдары қызметкерлерінің
XII облыстық ғылыми-практикалық
конференциясы

XII областной научно-практической
конференции работников дошкольных
организаций образования
«ДЕТСКИЙ САД- ПРОСТРАНСТВО РОСТА»

ҚАРАҒАНДЫ 2024

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫНДА БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУДЫҢ ОҚУ-
ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ

УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ
УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЦЕНТР РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ
КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ

«БАЛАБАҚША-ӨСУ КЕҢІСТІГІ»

*Мектепке дейінгі ұйымдар қызметкерлерінің
XII облыстық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары
14 мамыр 2024 ж.*

2024 ж.

«ДЕТСКИЙ САД-ПРОСТРАНСТВО РОСТА»

*Материалы
XII областной научно-практической конференции работников
дошкольных организаций
14 мая 2024 г.*

2024 г.

ҚАРАҒАНДЫ 2024

УДК 373.2
ББК 74.10
Б 22

«Балабақша-өсу кеңістігі»: Білім беру қызметкерлерінің обл. ғыл.-практ. конф. материалдары: - Қарағанды: ҚарУ баспасы, 2024-449 бет.
«Детский сад-пространство роста»: Материалы обл. науч.-практ. конф. работников образования: - Караганда: Изд-во КарУ, 2024-449с.

Редакционная коллегия

Абдикерова Б.Х., Казтаев Р.К., Мукашева Г.Г., Суртубаева Д.А., Жанасылова А.С., Бугубаева А.Д. (жауапты редактор)

ISBN 978-601-81140-1-4

«Балабақша-өсу кеңістігі» мектепке дейінгі білім беру қызметкерлерінің XII облыстық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары.

Қалалық/аудандық білім бөлімдерінің әдіскерлеріне, мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің директорларына, әдіскерлеріне, тәрбиешілеріне және педагог-мамандарына арналған.

В сборнике **«Детский сад-пространство роста»** опубликованы материалы XII Областной научно-практической конференции для дошкольных работников.

Сборник предназначен для методистов районных/городских отделов образования, директоров, методистов, воспитателей и педагогов-специалистов дошкольных организаций.

УДК 373.2
ББК 74.10

Содержание

<i>Бугубаева А.Д.</i> «ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»	16
<i>Абдикаликова М. Т.</i> «БИЗИБОРД - МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ДАМУЫШЫ ҚҰРАЛЫ»	17
<i>Абжанова Г.М.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ МУЗЫКАЛЫҚ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»	19
<i>Абзалова А.Б.</i> «ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ҮШІН ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЯРЛАУ»	21
<i>Абилова А.Р., Абишева Н.Р.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ ҚИЯЛЫН ДАМУЫШЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»	24
<i>Абильтаева Г. Ж., Ярашева Ш. Т.</i> «БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ МЕН ӘЛ-АУҚАТЫ»	26
<i>Ағыбаева Г.М.</i> «МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ»	28
<i>Адамбекова Г.Г., Габайдулина Ю.А.</i> «ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА РЕДЖИО-ПЕДАГОГИКИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ»	30
<i>Адилова Э.К., Қанатова М.Қ.</i> «МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ БАЙЛЫҒЫ»	32
<i>Ажибаева Б.Е., Усенова Г.К.</i> «МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»	34
<i>Айгирова Б.А.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҮРДСІНЕ 4К МОДЕЛІН ЕНГІЗУДЕГІ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ»	36
<i>Акаева Ж.А., Маркова В.В.</i> «ФОРМИРОВАНИЕ РАННЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ РЕБЕНКА, С ПОМОЩЬЮ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ»	38
<i>Акимжанова К.К.</i> «ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР – БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»	40
<i>Ақыжанова Г.Н.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕ»	42
<i>Ақыжанова Г.Н., Исабаева С.Ж.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕГЕ БЕЙІМДЕЛУ КЕЗЕҢІНДЕ БАЛАЛАРДЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ»	45
<i>Александровская Н.И., Теске Л.И.</i> «ДВИГАТЕЛЬНЫЙ РЕЖИМ СЛАБОВИДЯЩИХ ДЕТЕЙ»	46
<i>Алибекова Г.А.</i> «БАЛАБАҚША ӨМІРІНДЕГІ МУЗЫКАЛЫҚ-ЫРҒАҚТЫҚ РЕПЕРТУАР»	49
<i>Аликас Н.Г.</i> «РОЛЬ РУКОВОДИТЕЛЯ В ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ, КАК ФАКТОРА РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»	51
<i>Алишева Г.С., Медетова Н.Т.</i> «МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»	52

<i>Айтжанова Ш.Т., Мурат Ж.М.</i>				
«БАЛА САНАСЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МӘНІ»				55
<i>Альжанова К.Ж, Сураганова М.Ж.</i>				
«БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУ: ТҰЛҒАНЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАҒЫТТАП ОҚЫТУ»				58
<i>Амиришина Д.С.</i>				
«НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФОРМЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ В ДЕТСКОМ САДУ»				61
<i>Аргаткина Г.Г., Мальцева О.С.</i>				
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ – ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»				63
<i>Аринбаева Ш.К.</i>				
«ШЫМ ШИ» ТОҚУ ӨНЕРІ»				65
<i>Арухалиева Н.А., Қуандық А.Д.</i>				
«БАЛАБАҚША-ӨСУ КЕҢІСТІГІ»				67
<i>Атыбаева П.К., Аясова У. Б.</i>				
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫСТЫҢ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС НЫСАНДАРЫ»				69
<i>Аубакирова М.Е.</i>				
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»				71
<i>Аушева И.С., Львова Н.В.</i>				
ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ КОМПЛЕКС ИННОВАЦИОННЫХ «MEMORY ИГР»				73
<i>Ахмедьянова Р.Х., Цыплакова Л.Н.</i>				
«УЧИМСЯ- ИГРАЯ»				75
<i>Ахметова О.К.</i>				
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА БАЛАЛАРДЫ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУДА ҚОЛАЙЛЫ ОРТА ҚАЛЫПТАСТЫРУ, ҚҰНДЫЛЫҚТАР АРҚЫЛЫ ТӘРБИЕЛЕУ»				78
<i>Байдарова И.П.</i>				
«ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕГРИРОВАННЫХ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МУЗЫКАЛЬНОМ ВОСПИТАНИИ И ОБРАЗОВАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ»				80
<i>Байназарова Л.А.</i>				
«ДЕТСКИЙ САД - ПРОСТРАНСТВО РОСТА»				82
<i>Бактиярова А.Б.</i>				
«ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»				83
<i>Табулдина Г.С., Сулейменова А.Ж.</i>				
«ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУ»				84
<i>Макарова С.В., Балашова Е.И.</i>				
«ВЛИЯНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ МЕЛКОЙ МОТОРИКИ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»				87
<i>Ибрагимова Ж.А., Балтабай А.Д.</i>				
«БАЛАБАҚША-БІЛІМНІҢ ЕҢ АЛҒАШҚЫ БАСПАЛДАҒЫ»				89
<i>Батталова С.А., Аубакирова А.О.</i>				
«ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ДАМУ-ӘЛЕМДІК ЖАҒАНДАНУҒА КІРУ ЖОЛЫ»				91
<i>Беспмятных М.Е</i>				
«РАЗВИВАЮЩАЯ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТРАНСТВЕННАЯ СРЕДА КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ				93

СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. ИГРЫ «ИНТЕЛЛЕКТУМ» <i>Бижамбекова Ш.Б., Адеханова Ж.С.</i>	
«АТА-АНА МЕН БАЛАБАҚША АРАСЫНА КӨПР ОРНАТУ ЖОЛДАРЫ» <i>Битенова Д.К.</i>	95
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРГЕ НЕЙРО ЖАТТЫҒУДЫҢ МАҢЫЗЫ» <i>Боканова А.К., Жанайдарова Ж.Н.</i>	98
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕСІ - ӨЗЕКТІЛІГІ МЕН МӘСЕЛЕЛЕРІ» <i>Болат Жанибек</i>	100
«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ИНКЛЮЗИВТІ МӘДЕНИЕТ» <i>Бопишева Ж.К.</i>	102
«TUNNEL BOOK – БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ БЕЛСЕНДІРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ» <i>Бровкина А.В.</i>	105
«ИНТЕГРАЦИЯ ТЕХНОЛОГИИ МНЕМОТЕХНИКИ И КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ В РАЗВИТИИ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ» <i>Валиева Э.Ф.</i>	107
«РАБОТА С ДЕТЬМИ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ» <i>Вашкевич Е.П.</i>	109
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ, КАК НЕТРАДИЦИОННЫЙ МЕТОД В КОРЕКЦИОННО – ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ ЛОГОПЕДА В ДО» <i>Везнер К.В.</i>	111
«ДВУПОЛУШАРНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ МЫШЛЕНИЯ» <i>Ветеорец Г.Н.</i>	113
«ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ С КАЗАХСКИМИ НАРОДНЫМИ СКАЗКАМИ» <i>Гиренко Н.В.</i>	115
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «СТЕР-ВУ-СТЕР» ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЛИЧНЫХ ТВОРЧЕСКИХ НАВЫКОВ И ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ» <i>Головкова В.А., Половникова Н.А.</i>	117
«ОКАЗАНИЕ ПОМОЩИ И ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ СЕМЬИ ОТ ПОСТУПЛЕНИЯ РЕБЕНКА В ДОШКОЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ И ДО ПОСТУПЛЕНИЯ В ШКОЛУ» <i>Горобец О.В., Хвилько Е.А.</i>	119
«ПОВЫШЕНИЕ РЕЧЕВОЙ АКТИВНОСТИ ДЕТЕЙ-ЛОГОПАТОВ» <i>Александровская Н.И., Гофман М.А.</i>	121
«РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ И СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ЧЕРЕЗ СЮЖЕТНЫЕ ИГРЫ В УСЛОВИЯХ СЕМЬИ» <i>Гудилина В. Ю.</i>	123
«УНИКУБИК» И «СТОРИТЕЛЛИНГ» - КАК ВСЕСТОРОННЕЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА» <i>Дахина Г.Е., Мәлібек Ы.Қ.</i>	125
«ДИДАКТИКАЛЫҚ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ» <i>Дегтярева Е.Л.</i>	128
«ПРОСТЫЕ ИГРЫ ДЛЯ РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ЗАДАЧ» <i>Дремалина С.Ю.</i>	130

«РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ЧЕРЕЗ МУЗЫКАЛЬНО –ДИДАКТИЧЕСКИЕ ИГРЫ И ПОСОБИЯ»	132
<i>Душанова Р.Н., Тұрсынбақ Г.</i>	
«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ АЯСЫНДА ҚАЗАҚТЫҢ АСЫҚ ОЙЫНДАРЫ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫ РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ»	135
<i>Егисбекова Қ.С.</i>	
«МОБИЛЬДІ КІТАПХАНАНЫ БАЛАБАҚШАДА ҚОЛДАНУ»	137
<i>Егорова Н.Г.</i>	
«РАЗВИТИЕ КОНСТРУКТИВНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО И ПРЕДШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В РАМКАХ РАЗВИТИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ»	138
<i>Ерасылова А.Б.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ДЕҢГЕЙІНДЕ ДАМУШЫ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БАҒЫТТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ»	140
<i>Ерекеева К.И.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУЫНЫҢ ФАКТОРЫ»	142
<i>Ермекбаева Г.Ж., Нағиманова Э.Б.</i>	
«БАЛАБАҚШАДА ИНКЛЮЗИВТІ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ»	144
<i>Есмаганбетова З.С., Қази А.Т.</i>	
«БАЛАЛАРҒА ПӘНДІК ДАМУШЫ ОРТАНЫ ТУҒЫЗУ ЖОЛДАРЫ»	146
<i>Чен Л.А.</i>	
«ОБЩЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЯ С РОДИТЕЛЯМИ (ОПЕКУНАМИ) ВОСПИТАННИКОВ»	149
<i>Жакулова Н.М.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА ЗАТТЫҚ ДАМУШЫ ОРТАНЫҢ МАҢЫЗЫ»	151
<i>Жекенова А.К.</i>	
«АТА-АНА МЕН ТӘРБИЕШІ ҮНДЕСТІГІ»	152
<i>Жеткінова Ж.С., Искакова А. З.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»	154
<i>Житенева С.В.</i>	
«ПРИМЕНЕНИЕ ЯЗЫКА ЭМОДЗИ В ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДЕТСКОМ САДУ»	156
<i>Жумабаева Г.Ж.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»	158
<i>Жумадильдина Ж.Б.</i>	
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ У ДОШКОЛЬНИКОВ»	160
<i>Жумадильдина Ж.Б., Акишева К.Қ.</i>	
«САЛТ - ДӘСТҮР ЖҮЙЕСІ-ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ РУХАНИ ӨМІРІНІҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІГІ»	162
<i>Жумаханова А.К.</i>	
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»	165
<i>Иванова Н. М.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»	167
<i>Игембаева А.К., Муктарова Г.М.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ	169

САБАҚТАСТЫҒЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ШЕҢБЕРІНДЕ БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНЕ БАЛАЛАРДЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚОЛДАУ»	
<i>Иконникова Н.А.</i>	
«ДНЕВНИК ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДЕТСКОГО САДА И РОДИТЕЛЕЙ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ РЕБЕНКА С ЗПР»	171
<i>Инкарбекова М.О., Тур О.В.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖАЛПЫҒА МІНДЕТТІ БІЛІМ БЕРУ СТАНДАРТЫН ЕНГІЗУ ЛОГИКАСЫНЫҢ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІН БАСҚАРУДАҒЫ БАСШЫНЫҢ РӨЛІ»	174
<i>Искакова А.С., Абдильдина М.К.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ДЕҢГЕЙІНДЕ ДАМУШЫ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БАҒЫТТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ»	176
<i>Искакова Н.Н.</i>	
«ПРЕДМЕТНО – ПРОСТРАНСТВЕННАЯ СРЕДА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ ДЕТЕЙ»	178
<i>Кали П.С.</i>	180
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ-САУЫҚТЫРУ ЖҰМЫСТАРЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»	
<i>Калиланова А.</i>	183
«ҚЫЗ ӨССЕ-ЕЛДІҢ КӨРКІ...»	
<i>Исагулова Г.Т., Калимжанова К.Б.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ МЕН ОТБАСЫНЫҢ ТИІМДІ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУІНІҢ МАҢЫЗЫ»	185
<i>Легкодымова Р.М., Камышник Л.В.</i>	187
«СЕНСОРНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	
<i>Капасова А.А.</i>	189
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»	
<i>Каппарова А.Ж., Бодаубекова Ш.А.</i>	
«ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ НЕГІЗГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ»	191
<i>Карибекова К.М.</i>	
«ПЕДАГОГТЕР МЕН АТА - АНАЛАР БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»	193
<i>Касиева К.Н.</i>	195
«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ҚАЗАҚ ТІЛІ»	
<i>Касымова Г.Б., Торшаева Ш.М.</i>	197
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»	
<i>Ким И.Р., Манкенова А.Е.</i>	199
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БАЙҚАУЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ПЕДАГОГТІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСІ»	
<i>Клепцова М.С.</i>	201
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ – ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»	
<i>Кодола Л.В., Ким О.А.</i>	204
«КРЕАТИВНЫЕ ФОРМЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ - ПУТЬ К УСПЕШНОМУ ВОСПИТАНИЮ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ»	
<i>Кожухметова Л.Р.</i>	206
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ФАКТОРЫ»	
<i>Койайдарова Б.М., Оспанова Н.К.</i>	208
«СЮЖЕТТІК-РӨЛДІК ОЙЫНДАР ЕРЕСЕК ТОПТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ	

ҚҰРДАСТАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫН ДАМЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ»	
<i>Колиынбаева Г.С.</i>	
«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»	211
<i>Константиниди А.П.</i>	
«НАПОЛЬНЫЕ ИГРЫ КАК, ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ДЕТСКОМ САДУ»	213
<i>Конхашова Г.М.</i>	
«ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҒЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»	215
<i>Косыбаева А.Н., Акбаева Т.С.</i>	
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫҢ ТІЛІН ДАМЫТУДА КІТАП ОҚУДЫҢ МАҢЫЗЫ»	217
<i>Косьяненко Е.Н.</i>	
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ ЭЙДЕТИКИ В УМСТВЕННОМ РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ»	218
<i>Креккер Т.Е.</i>	
«МЕТОДЫ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ КОММУНИКАЦИИ В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ООП»	220
<i>Круг Т.Л.</i>	
«ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДИКИ РАННЕГО РАЗВИТИЯ ГЛЕНА ДОМАНА В МЛАДШЕМ ДОШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ»	221
<i>Кукебаева А.Р.</i>	224
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ЗАМАНАУИ СЮЖЕТТІ РӨЛДІК ОЙЫНДАР»	225
<i>Кульмагамбетова М.А.</i>	227
«ИГРОВЫЕ ЗАДАНИЯ ПО КНИГАМ ВИММЕЛЬБУХА»	227
<i>Курлаева Л.Э., Орлова Р.Г.</i>	229
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ-ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»	229
<i>Кызылова А.Т.</i>	231
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ»	231
<i>Қайролла А.Т., Найманбайқызы А.</i>	233
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫН ТИІМДІ БАСҚАРУ, БАЛАБАҚША ТӘРБИЕ БАСТАУЫ»	233
<i>Лебольд Р.Б., Кондрашова Н.В.</i>	235
«ПРИМЕНЕНИЕ КАЙДЗЕН-ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ С ДЕТЬМИ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ГРУППЫ»	235
<i>Лунёва Ж.В., Петрова С.И.</i>	237
«РОДИТЕЛИ И ДЕТСКИЙ САД. ШАГИ НАВСТРЕЧУ»	237
<i>Лялина В.Б.</i>	239
«ФОРМИРОВАНИЕ ПРЕДПОСЫЛОК ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	239
<i>Максяткина Т. А.</i>	241
«ДЕТСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИОННЫЕ ИГРЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ ДЕТЕЙ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ГРУППЫ»	241
<i>Рамазанова Г.Т., Малшева А.А.</i>	244
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»	244
<i>Малявина А. В.</i>	244
«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК	

ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЁНКА»	246
<i>Мамилина К.С.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ТӘЛІМГЕРЛІКТІҢ ТИІМДІ ФОРМАЛАРЫ»	
<i>Манько Т.В.</i>	249
«ПРИМЕНЕНИЕ ЛОГИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ ИГР В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	
<i>Марушица Л.Л., Садуакасова С.Н.</i>	251
«ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОСВЕЩЕНИЕ В ДЕТСКОМ ДОШКОЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ»	
<i>Махиня Л.А., Каназирская А.И.</i>	253
«СОПРОВОЖДЕНИЕ СЕМЬИ В ОРГАНИЗАЦИИ ДОМАШНЕГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА»	
<i>Меньшикова Н.В.</i>	355
«ТИМБИЛДИНГ, КАК СПОСОБ ВОВЛЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»	
<i>Мержаева Ю.А., Ширяева Н.А.</i>	257
«ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ЖИЗНИ ДОШКОЛЬНИКА»	
<i>Мукушева О.Д.</i>	259
«РОЛЬ НЕСТАНДАРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ В ФИЗИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ДОШКОЛЬНИКОВ»	
<i>Мустапинова О.В., Зимина Е.В.</i>	261
«УГОЛОК УЕДЕНЕНИЯ, КАК УСЛОВИЕ СОЗДАНИЯ ПОЗИТИВНОГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО КЛИМАТА В ГРУППЕ»	
<i>Мустафина Н.С., Шектибаева А.А.</i>	263
«КЕЙС» ИННОВАЦИЯЛЫҚ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫ	
<i>Мушульбаева С.А.</i>	265
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕДЕГІ КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯ ӘДІСІ»	
<i>Абзалова А.Б.</i>	267
«ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАЛАЛАРДЫҢ АТА АНАЛАРЫМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ҮШІН ПЕДАГОГТАРДЫ»	
<i>Жумажанова Т.Р.</i>	270
«РАБОТА ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА С РОДИТЕЛЯМИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	
<i>Набиева М.А.</i>	272
«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ»	
<i>Нагиманова Ж.Т.</i>	274
«ЖАС МАМАНДАРҒА ӘДІСТЕМЕЛІК КӨМЕК КӨРСЕТУ АРҚЫЛЫ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ДАМУ»	
<i>Насибуллина А.У., Рыбакова А.А.</i>	276
«ВОСПИТЫВАЕМ ПАТРИОТОВ ЧЕРЕЗ КУЛЬТУРУ И ТРАДИЦИИ КАЗАХСКОГО НАРОДА»	
<i>Насирова К.Ж., Сатиева А.Т.</i>	278
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ҮЙРЕТУДІҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ»	
<i>Наурызбаева Д.К.</i>	280
«АТА-АНАЛАРМЕН СӘТТІ ЖҰМЫС ІСТЕУДІҢ ҚҰПИЯЛАРЫ»	
<i>Наурызбаева Л.К.</i>	282
«БӨБЕКЖАЙДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ӨСУІНЕ, ДАМУЫНА «ТАС ТЕРАПИЯСЫНЫҢ» ӘСЕРІ»	
<i>Носова Г.П. Тулегенова Г.М.</i>	284
«РАЗВИТИЕ ЗРИТЕЛЬНО-МОТОРНОЙ КООРДИНАЦИИ СРЕДСТВАМИ МАГНИТНОГО РИСОВАНИЯ НА ПЛАНШЕТЕ MAGBOARD У	

ДОШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ» <i>Нурмаганбетова А.Р.</i>	286
«ЕРТЕ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ЖӘНЕ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІГІ БАР БАЛАЛАРҒА БЕЙІМДІЛУ КЕЗЕҢІНДЕГІ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ- ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ» <i>Нұркеева А.</i>	288
«РОБОТОТЕХНИКА - МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚҚА БАУЛУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАДАМЫ» <i>Овсянникова Н.Ю.</i>	290
«ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДЕТСКОГО САДА С СЕМЬЕЙ, НАПРАВЛЕННОЕ НА МУЗЫКАЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ» <i>Омарбекова А. Ш.</i>	292
«САЛЫНҒАН КОМИКСТЕРДІҢ КӨМЕГІМЕН БАЛАЛАРДЫ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ, БАЛАНЫҢ ӨМІР ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ НЕГІЗДЕРІН ҚАЛЫПТАРСТЫРУ» <i>Оразбаева Ж.А., Бейсенбаева Г.С.</i>	294
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДА МҰРАЖАЙ ПЕДАГОГИКАСЫ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ» <i>Оразғалиева А.М.</i>	296
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ҰЛТТЫҚ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ МӘДЕНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУ» <i>Оразғалиева М.М.</i>	299
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ» <i>Ордабекова З.Г.</i>	302
«ТАНЫМДЫҚ, ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ БҮЛДІРШІНДЕРДІҢ ЗИЯТКЕРЛІК ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ» <i>Орымбай А.А., Бақтыбаева Қ.Д.</i>	304
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ» <i>Оспанова Ж.К., Алькенова А.Б.</i>	306
«СИҚЫРЛЫ ТАҚТА» <i>Оспанова Ж.К., Грабова В.П.</i>	308
«ВОЛШЕБНАЯ ДОСКА» <i>Павлова Е.А., Альмухаметова Л.А.</i>	310
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ -ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА» <i>Панюшкина В.А., Черныш Т.И.</i>	313
«ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ГРАМОТНОСТЬ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА» <i>Петкер Л.Ф.</i>	315
«СОТРУДНИЧЕСТВО ПЕДАГОГОВ И РОДИТЕЛЕЙ - ЕДИНОЕ ПРОСТРАНСТВО РАЗВИТИЯ РЕБЁНКА» <i>Петренко С.В.</i>	318
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ ТЕХНИК ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТА» <i>Пономаренко Л.В.</i>	319
«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА» <i>Радевич Н.Г.</i>	321

«ИГРОВЫЕ МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ С ООП» <i>Рахманкулова Р.А., Есжанова Г.А.</i>	323
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ» <i>Рахманова Э.С.</i>	
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ ДАМУ ФАКТОРЫ»	325
<i>Рогожина А.А., Добрянская А.А., КГКП «Ясли-сад «Еркедай»»</i>	327
ИНКЛЮЗИВНЫЕ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ <i>Сабитова П.Р., Муратқызы А.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІНІҢ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРІНІҢ АТА-АНАЛАРЫМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР» <i>Савина А.С.</i>	329
«ТЕРРЕНКУРЫ И МЕТЕО-ТЕХНОЛОГИИ, КАК СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ» <i>Шамуртова М.Н., Сагиндикова А.С.</i>	331
«БАЛАЛАРДЫҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАСЫН ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ДАМУДАҒЫ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ» <i>Сағит К.Ж.</i>	332
«БАЛАЛАРДЫ ӨНГІМЕЛЕУГЕ ҰЙРЕТУДЕ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ» <i>Сағындыққызы Құндыз, Макашева М.Р.</i>	334
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ» <i>Сандал С.Б.</i>	336
«ОТАНҒА ДЕГЕН СҮЙІСПЕНШІЛІК ПЕН ҚҰРМЕТКЕ ТӘРБИЕЛЕУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫС ФОРМАЛАРЫ» <i>Санькова Н.П.</i>	338
«ВОСПИТАТЕЛИ И РОДИТЕЛИ ДВА МИРА ОДНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА» <i>Сарина М.К., Сағынтаева Т.М.</i>	340
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕДЕГІ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫ» <i>Сарсекеева С.К.</i>	342
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ҚОЛӨНЕРІНЕ БАУЛУ» <i>Сарсекеева С.Р.</i>	344
«БУДУЩИЕ ИНЖЕНЕРЫ. КТО ОНИ?» <i>Сатиева Т.В.</i>	346
«ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ» <i>Саттыбаева Б.Х.</i>	348
«ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ» <i>Седова В.Г.</i>	350
«КАК ВЫЯВИТЬ ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ У МАЛЫША?» <i>Сейфуллина Д.Ж.</i>	353
«ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР – БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ» <i>Серик Г.С.</i>	355
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫН ТИІМДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ» <i>Серова О.М.</i>	358
«РЕШЕНИЕ ПРОБЛЕМ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЕТЕЙ	

ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ НАСТОЛЬНУЮ ИГРУ «Я И МОИ ФИНАНСЫ»	360
<i>Синева Т.Ю., Максимова А.М.</i>	
«НОВЫЕ ГРАНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С СЕМЬЕЙ»	361
<i>Синютина О.В.</i>	
«ФРАЗОВЫЙ КОНСТРУКТОР, КАК СРЕДСТВО ОПТИМИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО – ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	364
<i>Ситахметова А.К.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУ»	365
<i>Игнатова О.Н., Скуповская М.Ф., Морозова Л.А.</i>	
«ОПЫТ ИНКЛЮЗИВНОЙ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»	368
<i>Сладкова Л.В.</i>	
«МУЗЫКАЛЬНО-ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	370
<i>Смаилова А.А., Аманбекова С.Г.</i>	
«КІШІ ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ КӨРКЕМ ШЫҒАРМАЛАРДЫҢ МАҢЫЗ»	372
<i>Смирнова Н.Р., Феоктистова А.Л.</i>	
«ВАРИАТИВНЫЕ СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИИ «БУСОГРАД» В ЛОГОПЕДИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ ДЕТЕЙ С ООП»	374
<i>Терентьева А.А.</i>	
«ОПЫТНО - ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. ВОДНАЯ ЛАБОРАТОРИЯ»	376
<i>Мақсым А.Е., Кударина С.Т.</i>	
«БАЛАБАҚША-ҰЛТТЫҚ САНАНЫҢ НЕГІЗГІ ТАСЫМАЛДАУШЫСЫ»	376
<i>Мақсым А.Е., Тусупова У.К.</i>	
«ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ОРТАНЫҢ МАҢЫЗЫ»	380
<i>Тулесова О.А., Орынбаева В.Р.</i>	
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ»	383
<i>Тусупбекова Н.К.</i>	
«ЗАМАНАУИ БІЛІМ ОРТАСЫН ДАМУДА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ»	385
<i>Тусупова С.С.</i>	
«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ТАНЫМДЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ»	387
<i>Ульянова Н.А.</i>	
«СОТРУДНИЧЕСТВО В СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ И РОДИТЕЛЕЙ»	389
<i>Уракова Н.В., Чиндина С.В.</i>	
«МИР ДЕВОЧЕК И МАЛЬЧИКОВ В ДОШКОЛЬНОМ ВОСПИТАНИИ»	390
<i>Цветкова Н.В., Фатова Н.Н.</i>	
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «ИНТЕРАКТИВНЫЙ ОБУЧАЮЩИЙ ПЛАКАТ» ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА У ДОШКОЛЬНИКОВ С ООП»	392
<i>Жанхаева И.Я., Филатова М.Н.</i>	
«РЕЧЕВОЕ РАЗВИТИЕ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В ФОРМАТЕ ЛОГОПЕД - РОДИТЕЛЬ - ВОСПИТАТЕЛЬ»	395
<i>Филлюк Л.В.</i>	

«УВЛЕКАТЕЛЬНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ В СТРАНУ «ГРАМОТЕЙ»	397
<i>Флярковская Т. А.</i>	
«ТВОРЧЕСКАЯ МАСТЕРСКАЯ» ПО РАБОТЕ С РОДИТЕЛЯМИ В РАМКАХ ПРОЕКТА ӘЖЕМНІҢ ЕРТЕГІСІ»	399
<i>Фокина Н.В.</i>	
«НЕТРАДИЦИОННАЯ ЛЕПКА КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ОСЯЗАНИЯ И МЕЛКОЙ МОТОРИКИ У СЛАБОВИДЯЩИХ ДОШКОЛЬНИКОВ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА»	401
<i>Хамталиф А.О., Назарова А.В.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРМЕН САБАҚТАРДА ТҮЙМЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ»	404
<i>Назарова А.В., Хамталиф А.О.</i>	
«ЕБҚ БАЛАЛАРМЕН ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН КИІЗДЕН ЖАСАЛҒАН ДАМЫТУШЫ КІТАПШАЛАР»	406
<i>Хасенова А.Б. Бурлуцкая Е.В.</i>	
«ИНКЛЮЗИВНЫЕ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ»	408
<i>Хисамова С.В.</i>	
«ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ БУДУЩЕГО УЧЕНИКА»	410
<i>Храмова Е.Н.</i>	
«СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАБОТЕ УЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА С ДЕТЬМИ С ЗПР ПО РАЗВИТИЮ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»	412
<i>Хыраубай О., Мансур Ш.</i>	
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»	414
<i>Цветкова С.А.</i>	
«НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФОРМЫ РОДИТЕЛЬСКИХ СОБРАНИЙ, КАК СРЕДСТВО АКТИВИЗАЦИИ РОДИТЕЛЕЙ»	416
<i>Цхай О.В. Пилецкая С. А.</i>	
«МЕТОДИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПО ВОПРОСАМ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ»	418
<i>Чеботаева Р.А.</i>	
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ - ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»	420
<i>Черакаева Е.П.</i>	
«НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ИГРЫ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	423
<i>Степанова Т.Ю.</i>	
«О ЗАКОНОМЕРНОСТЯХ РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ ПРОЦЕССОВ И ПЕВЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»	424
<i>Шабанбаева Г.Б.</i>	
«ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ МУЗЫКАЛЫҚ АСПАПТАРЫ АРҚЫЛЫ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ»	426
<i>Шабетова А.Б.</i>	
«РАЗВИТИЕ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ИГРЕ»	428
<i>Шалхарбаева А.Т.</i>	
«ЕРТЕ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҮШІН ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»	429
<i>Шаяхметова Д.Ж., Исабекова А.М.</i>	

«ӘР ТҮРЛІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДА СЕНСОРМОТОРЛЫҚ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ»	432
<i>Шевелева Н.А</i>	
«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»	434
<i>Шекен Ж.</i>	
«БІР ТҮТАС ТӘРБИЕ – БОЛАШАҚ КЕМЕЛІ»	436
<i>Шигабутдинова Н.И., Синячкина Е.Я.</i>	
«ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРАКТИК В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»	438
<i>Шманова А.Ж.</i>	
«ВИДЫ ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ»	440
<i>Шуваева Л.Ю., Аубакирова А.К.</i>	
«РОЛЬ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР И УПРАЖНЕНИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ПРАВИЛЬНОЙ РЕЧИ»	443
<i>Щаева А.С.</i>	
«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ, КАК УЧАСТНИКИ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО И ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА»	445
<i>Янцен Л.И.</i>	
«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕРЕЖДЕНИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»	447

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

Окружение, в котором находится ребенок, в значительной мере определяет темпы и характер его развития, поэтому многие педагоги и психологи рассматривают его как ключевой фактор формирования личности. Процессы обновления содержания дошкольного образования в Республике Казахстан неразрывно связаны с развивающей образовательной средой, в которой они должны осуществляться. Поэтому педагогам необходимо знать подходы к ее организации. Исследованию вопросам создания и организации предметно-игровой среды посвятили внимание такие ученые, как С.Л. Новоселова, Д.Б. Эльконин, Д.В. Менджерицкая и другие.

На сегодняшний день педагогика играет все более важную роль в поиске путей совершенствования образовательной среды в дошкольных организациях, так как она служит условием формирования личности. Все разделения и центры в групповых помещениях дошкольных организаций нацелены на развитие ребенка в коллективе. Построение такой развивающей среды - это продуманная работа каждого направления деятельности детского сада, организация пространства и его элементов с обязательным учетом национально-региональных особенностей. Предметно-пространственная развивающая среда является внешним условием педагогического процесса, позволяющим организовать самостоятельную деятельность ребенка, направленную на его саморазвитие и осуществляемую под наблюдением взрослого.

Важно отметить, что среда должна выполнять ряд функций: образовательную, познавательную, развивающую, воспитывающую, мотивационную, организационную, коммуникативную. Однако самое главное - она должна работать на развитие самостоятельности и развитие ребенка. Предметно-пространственная развивающая среда выполняет по отношению к дошкольнику информационную функцию и является средством передачи социального опыта. Предметы развивают «технический кругозор», формируют познавательные навыки, обеспечивают художественное восприятие, открывают мир народного творчества, музыки и искусства.

Необходимым условием успешной реализации ГОС ДВО РК является создание развивающей предметно-пространственной развивающей (далее - ППРС) среды, которая:

- ✓ гарантирует охрану и укрепление физического и психического здоровья детей;
- ✓ обеспечивает эмоциональное благополучие детей;
- ✓ способствует профессиональному развитию педагогических работников;
- ✓ создает условия для реализации проектов в ДО;
- ✓ обеспечивает открытость дошкольного образования;
- ✓ создает условия для участия родителей (законных представителей) в образовательной деятельности.

Построение и создание ППРС является одним из направлений работы и реализация пилотного проекта «Два воспитателя в течении дня», где одновременная работа двух педагогов в течение дня заметно улучшает результат и более эффективно сказывается на процессе воспитания и обучения детей дошкольного возраста.

В работе данного проекта можно увидеть рост мотивации детей к ППРС, так как одновременно можно увлечь всех детей по центрам развития, при этом никого не оставив без внимания педагога, а затем как следствие и повышение во всестороннем развитии.

Все группы должны быть разделены по интересам малышей: рисование, лепка, конструирование, кукольный театр, материалы опытно – экспериментальной, здоровьесберегающей, коммуникативной деятельности. На столах есть материалы для счета, письма, чтения, развития мелкой и крупной моторики. Дети настолько будут увлечены

процессом работы, что на первый взгляд сложно четко сказать: играют малыши или все-таки занимаются обучением.

Грамотное использование современных информационных технологий позволяет существенно повысить мотивацию к обучению, а значит может быть альтернативой в создании ППРС.

Несомненным достоинством использования электронных образовательных ресурсов, современных информационных технологий является возможность индивидуализации образовательного процесса с учетом предпочтений, индивидуальных образовательных потребностей, уровня знаний, умений и навыков детей дошкольного возраста.

В группах должны быть созданы условия, как для совместной деятельности воспитанников, так и для индивидуальной, учитывая особенности развития каждого ребенка. Обновление содержания предметно-развивающей среды в групповых помещениях влечет за собой расширения и разнообразия деятельности педагога и детей. Окружающая среда позволяет каждому ребенку выбирать занятие по интересам, а воспитателю направлять детскую деятельность.

Таким образом, создание развивающей образовательной среды и целенаправленная, систематическая, планомерная работа двух педагогов, а также специалистов дошкольных организаций будет способствовать развитию каждого ребенка.

Литература:

1. Комарова О.А., Взаимодействие педагога и детей старшего дошкольного возраста в предметно-игровой среде дошкольного образовательного учреждения: автореф. дис. канд. пед. наук / О.А. Комарова // Дискуссия. – 2012. – № 10.
2. Косенюк, Р. Р. Современные подходы к организации развивающей среды дошкольного учреждения: программно-методическое обеспечение. Методические рекомендации к началу 2007-2008 учебного года для учреждений, обеспечивающих получение дошкольного образования / Р. Р. Косенюк // Пралеска. – 2007. – № 7. – С. 15-16.
3. Крежевских, О.В. Развивающая предметно-пространственная среда дошкольной образовательной организации / О.В. Крежевских. – 2-е изд. – М. : Юрайт, 2019. – 165 с.
4. Лобынько, Л.В. Качество образовательного процесса: развивающая предметно-пространственная среда/Л.В. Лобынько, Т.Ю. Швецова // Пралеска. – 2013. – №2.
5. Микляева Н.В., Игровая среда в домашних условиях: методическое пособие /Н.В. Микляева, Е.А. Решетило, О.Г. Лопатина. – М. : ТЦ Сфера, 2011. – 128 с.

Абдикаликова М.Т.

Қарағанды қаласының «Балақай» б/б КМҚК

«БИЗИБОРД - МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ДАМУЫНЫҢ ҚҰРАЛЫ»

Сөйлеудің дамуы ұсақ моториканың дамуына тікелей байланысты. Соңғы уақытта бүлдіршін тілінің уақытынан кеш шығуы жиілеп барады. Сондықтан анық сөйлеуін ерте жастан қалыптастырған дұрыс. Қазіргі әлемде ата-аналар балаларға ерте жастан бастап ұялы телефондарда отыруға мүмкіндік береді. Осы себептен баланың тілі кеш шығады, көптеген балалар сөйлесудің орнына көрген ертегілердің дыбысын дыбыстайды. Бала инновациялық технологияның дамуына байланысты планшет, телефонның алдында көп уақыт өткізуі баланың тілінің кеш шығуына әсер етеді. Заманауи әлемде бала еркін сөйлеуден қалып барады. Себебі күні-бойы телефонға телмірген балақайлармен, ата-ана сөйлеспейді, салдарынан тілі кеш шығып, дыбыстарды дұрыс айта алмайды. Ал, жасы өскен сайын, бұл кемшіліктердің қалпына келуі, қиындай түседі. Телефонда кері байланыс жоқ болғандықтан, бала тек ақпаратты құр қабылдайды.

Баланың тілі тез шығуына саусақ жаттығуының әсері көп. Шын мәнінде саусақ біздің нағыз сөйлеу тілін дамытушы дене мүшесіміз. Ол тілге тікелей әсерін береді. Ұсақ моторикасы дамымаған баланың сөйлеу тілі дамымайды, бұны ғалымдар тәжірибе жүзінде

дәлелдеген. Сиқырлы тақта облыстық жобасы аясында «Ақмаржан» мектепалды тобы Бизиборд құралын қолданады. Бизиборд қолдың ұсақ моторикасын дамытудағы функциясын жақсы орындайды. Бизибордтар (busy board) – бұл әр түрлі түймелері, ажыратқыштары, ілгектері және басқа да кішкентай "қауіпті деп саналатын заттар" бар дамытушы тақта (стенд, модуль), балаларға күнделікті өмірде тиісуге тиым салынған заттар баланың қызығушылығын арттырады. Бизиборд - табандылыққа, зейінділікке, зейінді шоғырландыруға, ойлау мен ми белсенділігін дамытуға арналған пайдалы ойындар. Бизибордтарды "Сиқырлы тақта", "ғажайып тақта", "ұсақ моторикаға арналған тақта-стенд" деп те атайтыны бекер емес.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру күн сайын ойын түрінде және қоршаған әлеммен танысу бойынша түрлі бизиборд құралдары арқылы жүзеге асырылады. Әрине, бір тақта ешқашан балабақшаға немесе мектепке дайындықтың бүкіл кешенін алмастыра алмайды, бірақ бизибордтың кішкентай данышпанын қалыптастыруда маңызды негіз қалайды. Біздің ойымызша, бизиборд-бұл балаларды дамытуға арналған тамаша құрал және қазіргі уақытта әр жас тобында дамушы заттық-кеңістіктік ортаның элементі ретінде қажет. Бизибордты балаларды жан-жақты дамыту құралы ретінде пайдалану бойынша жұмысты бастап, біз заттық-даму ортасын ұйымдастыруға қойылатын талаптарды ескердік.

Бизибордтың осы талаптарға, атап айтқанда, келесі компоненттерге сәйкес келетінін анықтадық:

- дамытушы (мұндай тақтаға әр түрлі элементтер неғұрлым көп бекітілсе, балаға соғұрлым қызықты болады: әр түрлі құлыптар, дөңгелектер, есіктер, тізбектер, түймелер және т. б.; егер бекітілген заттар көп болса, бизиборд балалар үшін мүмкіндігінше қызықты болады және олардың әрқайсысы орындай алады-бала әртүрлі заттарды басуды, ашуды, бұрауды, шертуді, түртуді, айналдыруды және т. б. үйренеді.);

- қол жетімді (оқу құралы жас ерекшеліктерін ескере отырып жасалған және бос жерде орналасқан, бұл балаларға қуаныш сыйлайды, олардың жаңа нәрселерді үйренуге деген қызығушылығын дамытады);

- қауіпсіз (негіздің барлық беттері Мұқият тегістелген; бекіту үшін қолданылатын бұрандалар тақтаның артқы жағына қарамайды; негізгі материал-бір жасқа дейінгі сәбилерге арналған жұмсақ мата тақталары және үлкен балаларға арналған өткір бұрыштары жоқ ағаш тегіс негіздер; жарақат алатын заттар мен жұқа жіптер жоқ);

- Денсаулық сақтау (барлық бөлшектер берік материалдардан жасалған және сапалы бояумен қапталған);

- эстетикалық тартымды (негізгі фон жарқын; әртүрлі форматтағы және түстердегі заттар).

Біздің ойымызша, бизибордтар-бұл өте қажет заттар, мұндай тақтаймен бала қызыға ойнайды, сонымен қатар өзінің білімін едәуір толықтырады, ысырмаларды ашуды және жабуды үйренеді, өзінің тактильді сезімдерін, саусақтарының моторикасын, логикасын мен ойлауын дамытады. Бізбордтан баланың қызығушылығын тудыратын бөлшектерді табуға болады, бірақ қауіпсіздік мақсатында бұл заттармен ата – аналар ойнауға рұқсат бермейді-розеткалар, ажыратқыштар, киім қыстырғыштары, шпингалеттер мен құлыптар, ілгектер мен тізбектер. Бизибордты қолдана отырып, біздің тәрбиеленушілер шілтермен, түймелермен, дөңгелектермен, әртүрлі ойыншықтармен қуана айналысады, оларды басу, сезіну, сипап сезіну қызықты. Балалар барлық ұсақ бөлшектерді үйренеді: есіктің ысырмасын жылжытады, құлыпты кілттермен ашуға немесе ілмек ілуді үйренеді.

Бұл жоба балалардың ұсақ моторикасының дамуы және тактильді сезімдер арқылы әлемді тану жас балаларда когнитивті процестердің қалыптасуын ынталандырып әр түрлі заттармен тәжірибе жасауға, олардың ойындарында алмастырғыш заттарды мүмкіндігінше ертерек қолдануға үйрету міндетін қойды.

Жас балалардың жан-жақты дамуы, олардың физикалық дамуына жағдай жасау, ақыл-ой белсенділігін арттыру, олардың шығармашылық әлеуетін дамытудың алғышарттары. Сонымен қатар, бизиборд баланың дамуының барлық білім беру бағыттарының элементтерін кіріктіру ретінде қызмет етеді: танымдық, сөйлеу, әлеуметтік-коммуникативті, физикалық, көркемдік-эстетикалық және мектеп жасына дейінгі баланың оң әлеуметтенуі мен

даралануын психологиялық-педагогикалық қолдаудың бір түрі, оның жеке басын жан-жақты дамыту құралы бола алады.

Бизибордпен айналыса отырып, бала үйде бар тұрмыстық заттармен танысып қана қоймай, белгілі бір дағдыларды дамытады:

1. Ұсақ моторика (бизибордтың негізгі міндеті-балаға тактильді қабылдаудың толық еркіндігін беру);

2. Қозғалыстарды үйлестіру (бұған есік тізбектері, ысырмалар, шілтерлер көмектеседі. Кішкентай адам үшін кілтті бірінші рет құлыпта ұстау, тұтқаны бұру қиын болады. Бизибордтың көмегімен ол өз қолымен басқаруды үйрену.);

3. Табандылық (кішкентай балалар бір затқа ұзақ уақыт назар аудара алмайды, ал бизиборд көптеген әрекеттерді орындауға және жоспарлауға мүмкіндік береді);

4. Логика (себеп-салдарлық байланыстар қалыптасады);

5. Түсті қабылдау (тақтаның дизайнында кемпірқосақтың әртүрлі түстері қолданылады: түрлі-түсті түймелер, шілтер, ленталар және т. б. осылайша, бала түс туралы анықтамалық идеялармен танысады);

6. Қиял (бала осы немесе басқа бөлікті қалай пайдалану керектігін өз бетінше ойлай алады.);

7. Есте сақтау дағдысы (кішкентай саусақтардың нейрондық сигналдары миға беріледі және баланың жадын әсерлермен байытады.)

Ата-аналардың оң пікірлері және балалардың дамуындағы байқалған динамика біз жүргізіп жатқан жұмыстың жоғары тиімділігі, осы дидактикалық құралды пайдалануды жалғастыру қажеттілігі туралы айтады. Жұмыста бизибордты қолдана отырып, біз әр балаға өзінің даралығы мен жеке қасиеттерін көрсетуге, ал тәрбиешіге – балалармен белсенді бірлесіп жұмыс істеуге және көмектесуге, сол арқылы кәсіби құзыреттіліктерін кеңейтуге және толықтыруға мүмкіндік береміз.

Қорытындылай келе, бизибордты қолдана отырып, біздің балаларымыздың бір-бірімен өзара әрекеттесуге деген ұмтылысы артып, қарым-қатынас пен өзара әрекеттесу жаңа, өзекті және қызықты мазмұнға толы екенін атап өткім келеді.

Әдебиет:

1. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

2. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029509#z6>

3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламалары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200030183#z6>

4. Цветкова Екатерина Владимировна, «Бизиборд ерте жастағы балаларды дамыту құралы ретінде» <https://urok.1sept.ru/articles/667270>

Абжанова Г.М.

Шет ауданың «Балбөбек» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ МУЗЫКАЛЫҚ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»

Мектепке дейінгі балалардың музыкалық дамуында инновациялық компьютерлік технологияларды пайдалану оқу-тәрбие процесін сапалы жақсартуға ықпал етеді.

Дамудың қазіргі кезеңінде білім беру процестерінде бірталай өзгерістер болып жатыр: білім беру мазмұны күрделене түсуде, мектепке дейінгі білім беру педагогтарының назарын балалардың шығармашылық және зияткерлік қабілеттерін дамытуға, эмоциялық-ерік және қимыл-қозғалыс салаларын түзетуге аударуда; дәстүрлі әдістердің орнына баланың танымдық дамуын жандандыруға бағытталған оқыту мен тәрбиелеудің белсенді әдістері іске асуда. Осы өзгермелі жағдайларда мектепке дейінгі білім беру педагогы балаларды

дамытудың интеграциялық тәсілдерінің алуан түрлілігіне, қазіргі заманғы технологиялардың кең спектріне бағдарлана білуі қажет.

Музыка - бала қуанышының ерекше қайнар көзі және музыкалық сабақтарда әртүрлі педагогикалық әдістерді қолдану балаларды ерте музыкалық тәрбиелеудің маңызды міндетін шешеді. Музыкаға қызығушылық компонентін қалыптастыру - музыкаға деген эмоционалдық көзқарасты дамыту. Мектепке дейінгі балаларды музыкалық тәрбиелеуді дамытудың негізгі міндетін шешу үшін мен өз жұмысымда музыкалық қызметтің түрлерінде жаңа бағдарламалар мен технологияларды пайдаланамын. «Музыка» білім беру саласында пәндік-дамыту ортасын құру кезінде балалардың жасы, олардың қажеттілігі мен әуестігі, тәрбие мен оқыту бағдарламасының талаптары, СанПиН нормалары, әдістемелік әзірлемелер сияқты әртүрлі факторлар ескеріледі.

Музыкалық білім берудің жаңа тәсілдері балалардың музыкаға қызығушылығын дамытуда мүлдем өзге, неғұрлым тиімді педагогикалық технологияларды пайдалануды талап етеді. Адам ойлауының ерекше түрі бола отырып, музыка негізгі функцияны - қарым-қатынас функциясын атқарады. Өнерге баулу, музыкалық тәрбие - жеке адамның қайталанбас өзін-өзі анықтауымен байланысты өте жеке және тіпті өзіндік ұғым.

Мен өз жұмысымда балалардың музыкаға қызығушылығын дамытуда түрлі заманауи технологияларды қолданамын.

- Музыкалық - сөйлеу және саусақ гимнастикасы;
- анимациялық билер мен флешмобтар;
- квесттер;
- аспаптармен ойындар;
- АКТ қолдану

Денсаулық сақтау технологиясын пайдалану міндеттері:

- балалардың жас және жеке ерекшеліктеріне сүйене отырып, денсаулық сақтау әдістемесін пайдалана отырып, музыкалық және шығармашылық қабілеттерін дамыту,
- салауатты өмір салты, арудың алдын алу мәселелерінде ата-аналармен ынтымақтастықты ұйымдастыру.

Денсаулық сақтау технологиясындағы негізгі жұмыс әдістері:

- ән-жырлар. Белгілі бір аралықтарды таза интонациялауда ән айтуға және жаттығуға дауыс байламдарын дайындау үшін пайдаланылады;

- тыныс алу гимнастикасы. Респираторлық аурулардың алдын алу үшін балаларды мұрынмен тыныс алуға үйретеді, тыныс алу бұлшық еттерін жаттықтырады, өкпенің желдеткішін жақсартады, қанның оттегімен қанығуын арттырады, жүрек-қан тамырлары жүйесін жаттықтырады және гипоксияға төзімділікті арттырады (оттегінің жетіспеуі).

- алдыңғы тыныс алу гимнастикасымен ән айту балаларға психотерапиялық, сауықтыру әсерін тигізеді, алмасу процестеріне оң әсер етеді, орталық жүйке жүйесін қалпына келтіреді, мұрын тынысын қалпына келтіреді.

- артикуляциялық гимнастика - артикуляция органдарының сапалы қозғалыстарын әзірлеу, фонемаларды дұрыс айтуға дайындау, сөйлеу аппаратының бұлшық еттерін жаттықтыру.

-музыкотерапия - музыканы эмоционалды қабылдауға негізделген психотерапия әдісі. Дұрыс таңдалған музыканы тыңдау балалардың иммунитетін арттырады, тітіркендіруді және кернеуді болдырмайды, тыныс алуды қалпына келтіреді.

- музыкалық дене тәрбиесі бала ағзасының нығаюына ықпал етеді, қызметті белсенді өзгертуге мүмкіндік береді, жұмысқа қабілеттілігін арттырады.

Музыкалық тәрбие практикасындағы инновациялық формалардың бірі музыкалық импровизацияның қарапайым нысандары болып табылады. Бұл технологияның негізінде ән айту, ырғақты сөйлеу, балалар музыкалық аспаптарында ойнау, би, музыкамен импровизацияланған қозғалыс, өлеңдер мен ертегілерді, пантомиманы, импровизацияланған театрландыруды біріктіретін ұжымдық қызмет жатыр. Музыкалықты дамыту формасы - коммуникативті би. Баланы музыкалау процесіне тарту бір-бірінің достық атмосферасын құру және эмоциялық-психологиялық босату арқылы жүргізіледі. Коммуникативтік билер шешетін міндеттер:

- коммуникативтік дағдыларды дамыту;

- пішінді сезінумен жұмыс істеу;
- қозғалысты үйлестіруді дамыту;
- ырғақ сезімін дамыту.

Балабақшадағы музыкалық іс әрекетінің нормасы АКТ-ны білім беру қызметінде, іс-шаралар мен музыкалық мерекелерде, ойын-сауықтарда, бос уақыттарда ұдайы пайдалану болып табылады. Компьютерді оқу процесінде пайдалану, біріншіден, қосымша оқу ақпаратын береді; екіншіден, бұл статикалық және динамикалық (слайдтар, анимациялар, бейнематериалдар) түрлі иллюстративті материал. Ал, бұл оқытудың тиімділігін арттырудың қуатты құралы, мектепке дейінгі жас баланың ынтасын күшейту, қызығушылығын арттыру. Ойын түрінде түсіндірудің және бекітудің жаңа тәсілдерін пайдалану балалардың еріксіз назарын арттырады. Ақпараттық технологиялар тұлғаға бағдарланған тәсілді қамтамасыз етеді, танысу үшін ұсынылатын материалдың көлемін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Мысалы, жаңа тақырыппен танысуды слайдтар, бейнефрагменттер, фотосуреттер көрсетумен сүйемелдеуге болады. Музыканы тыңдау кезінде суретшілердің суреттері мен композиторлар портреттерінің репродукцияларын көрсетуді пайдалануға, графикалық материалды (модельдерді, схемаларды) көрсетуге; мұражайларға, театрларға, концерттерге «баруға»; күнделікті өмірде көре алмайтын сюжеттер мен құбылыстарды модельдеу маңызы зор.

Осылайша, мектепке дейінгі балалардың музыкалық дамуында инновациялық компьютерлік технологияларды пайдалану оқу-тәрбие процесін сапалы жақсартуға ықпал етеді, оны балалар мен педагог үшін неғұрлым қызықты, толымды және жайлы етеді, музыкалық қызметтің барлық кезеңдерін қамтиды.

Музыкалық білім беруді дамытудың әртүрлі кезеңдері, баланың музыкаға қызығушылығын арттыратын, келешекте тіпті үлкен өнер иесі болуға талпындыратын өмірінің ажырамас бөлігі болып табылады. Әлемнің ең әдемі құбылысы – музыка. Музыка жүрек тілі, ол – сезімдер мен көңіл күй әлемі. Ол дыбыстар арқылы бейнеленген жан сарайы. Сол себепті, музыканы түсіну мен сезінуді тудыратын оқыту әдістерін алдыңғы қатарға шығаруды талап етеді.

Әдебиет:

1. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы» 2016 жыл 12 тамыз № 449 бұйрығы
2. Музыкалық жетекшінің анықтамалығы – ТОО «МЦФЭР» - Қазақстан» - 1(61)2018 ж.
3. Таубаева Ш.Т., Лактионова С.Н. Педагогическая инноватика как теория и практика нововведений в системе образования: научный фонд и перспективы развития (Книга 1). – Алматы: Научно-издательский центр “Ғылым”, -2001.
4. Жұмбаев М. "Ойын технологиясының ерекшеліктері" Алматы 2000 ж.

Абзалова А.Б.

Қарағанды қаласының «№8 ЖББМ» КММ жанындағы шағын орталық

«ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ҮШІН ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЯРЛАУ»

Ата-ананы түзету-педагогикалық үдеріске қосу мүмкіндігі шектеулі баланың дамуының ең маңызды шарты болып табылады. «Ерекше» баласы бар отбасының эмоционалдық, әлеуметтік, жеке және басқа да ерекшеліктерін ескеру оның педагогикалық әлеуетін пайдаланудың тиімділігін арттырады, бұл мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс тиімділігінің маңызды факторларының бірі болып табылады. Алайда, ата-аналармен қарым-қатынаста тәрбиешілер бірқатар қиындықтарға тап болатыны атап өтіледі: формализм, жүйеліліктің болмауы, тәрбиешілер мен ата-аналар арасындағы байланысты өзара талап деңгейінде құру.[1] Педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекеттесуін орнату бірқатар мәселелерді шешуді талап етеді: сенімсіздікті жою, ата-аналардың өтініштері мен отбасы тәрбиесінің қиындықтарын білу, отбасылық құндылықтарға сүйену, серіктестік қарым-

қатынас, ата-аналармен қарым-қатынастың әртүрлі формаларын пайдалану, педагогикалық мектепке дейінгі тәрбиешілер арасындағы рефлексия және коммуникативті дағдыларды дамыту.

Жоғарыда айтылған айтылғандарға сүйене отырып, тәрбиешілер тәжірибеде жаңа педагогикалық-психологиялық жағдайларда кездеседі. Бұл жағдайлар мүмкіндігі шектеулі балалары бар ата-аналардың қажеттіліктеріне тез жауап беру дағдыларын мақсатты және дәйекті түрде дамытуды және олармен қарым-қатынастың баламалы түрлерін қолдануды талап етеді. Педагогтың ата-аналармен және балалармен үнемі байланыста болатын педагогикалық жұмысының табысты болуы, әрине, көп жағдайда қарым- қатынас жасау қабілетіне байланысты.[4]

Сонымен бірге қарым-қатынаста жетекші рөл педагогке тиесілі, ол тек теориялық білімді ғана емес, сонымен қатар әртүрлі ата-аналармен қарым-қатынас жасауда практикалық дағдыларды қажет етеді. Бұл дағдылар арнайы оқыту арқылы алынады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту үшін арнайы дайындықты жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру және біліктілікті арттыру курстары, ресурстық орталықтар мен тәжірибе учаскелері, ғылыми-практикалық конференциялар мен семинарлар қамтамасыз етеді. Оқыту мүмкіндігі шектеулі баланың даму деңгейін, оның әлеуетті мүмкіндіктері мен білім беру шегін диагностикалау, білімді бағалау жүйесін анықтау, жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу-тәрбие процесін жоспарлау, сондай-ақ білім беруді қамтамасыз ету мүмкіндіктерін қоса алғанда, жаңа кәсіби құзыреттердің болуын қамтамасыз етеді. мүмкіндігі шектеулі балаға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету. Кәсіби дайындықтан өткен педагогтер мүмкіндігі шектеулі баланың мінез-құлық және психологиялық ерекшеліктеріне байланысты стандартты емес жағдайларды адекватты түрде қабылдай алады және оларға тиімді әрекет етеді, мұндай балалардан алшақтауды да, оларға гипер көңіл бөлуді де болдырмайды. Педагогтың дайындығы үнемі өздігінен білім алуды және өзін-өзі дамытуды талап етеді.[5]

Сондықтан мектепке дейінгі білім беру мекемесінің алдында бірнеше проблемалар бар:

1. Кәсіби педагогикалық қарым-қатынас мәселелерін шешуге міндетті кадрлардың қажеттілігі.

2. Осы қызметті шешу үшін педагогикалық кадрларды дайындау деңгейінің жеткіліксіздігі.

Педагогтердің мүмкіндігі шектеулі балалармен өзара әрекеттесу жұмыстарын ұйымдастыру процесінде туындайтын мәселелерді шешудің жиынтығы белгілі бір қиындықтарды тудырады. Мұндай қиындықтарға мыналар жатады:

- себептер мен қауіп факторларын талдау;
- балалардың дамуындағы басым бұзылыстар
- педагогикалық ұжымның құзыреттілік деңгейін арттыру;
- ата-аналардың психологиялық-педагогикалық сауаттылығын арттыру.

Ата-аналар мен педагогтардың мүмкіндігі шектеулі баланың мүддесіне бағытталған іс-әрекеті олар одақтас болған жағдайда ғана табысты болуы мүмкін, бұл оларға баланы жақынырақ тануға,оны әртүрлі жағдайларда көруге мүмкіндік береді және осылайша ересектерге баланың жеке ерекшеліктерін түсінуге көмектеседі. Балалардың мінез-құлқындағы жағымсыз әрекеттер мен көріністерді жеңе отырып, олардың қабілеттерін және өмірдегі құндылық бағдарларын дамыту. Осыған байланысты педагог осы балалармен тиімді түзету жұмыстарының формаларын, әдістерін және құралдарын үнемі іздестіруде.[4]

Психологтар «ерекше» баланың табысты әлеуметтенуіндегі ең бастысы - қарым-қатынас деп санайды. Балаға сыртқы әлемді меңгерудегі қиындықтарды жеңуге көмектесу кезінде ата-аналар үшін жиі туындайтын кемшілік сезімін жеңу,бала сыртқы бала өсетін отбасылық орта ата-ана мен бала арасындағы табиғи қарым-қатынас жүйесі болуы керек екенін түсіну маңызды ,сондай-ақ отбасының айналасындағы адамдармен қарым-қатынастар мен байланыстар .Отбасымен қарым-қатынас жасау кезінде мұғалім ата-ананың балаға деген ұстанымын жақсы білуі керек. Ата-анасынан алынған отбасы немесе бала туралы құпия ақпаратты пайдалану кезінде белгілі бір этикалық нормаларды сақтау қажет. Ата-аналармен

қарым-қатынас жасау кезінде тәлімгерлік немесе моральдық үнді қолдануға жол берілмейді [3].

Ата-ананың ұстанымы көбінесе жүргізілетін түзету жұмыстарының табыстылығын анықтайды. Ата-аналардың ұстанымдарын бағалаудың үш критерийін бөліп көрсетуге болады: адекваттылық, динамизм және болжамдылық.

Адекваттылық- ата-ананың баланың жеке психологиялық ерекшеліктеріне, оның жас ерекшеліктеріне бағдарлануын, сондай-ақ осы сипаттамалар туралы хабардар болу дәрежесін сипаттайды.

Динамизм- ата-ана позицияларының ұтқырлық дәрежесімен, баламен қарым-қатынас пен өзара әрекеттесу формалары мен әдістерінің өзгермелілігімен (баланы жеке тұлға ретінде қабылдау әртүрлі жағдайларда баламен қарым-қатынастың икемділік дәрежесі, өзгермелілігі) анықталады. Жасына байланысты балаға әсер ету формалары мен әдістері.

Болжамдық- ата-ананың баланың даму болашағын болжау және баламен қарым-қатынасын қайта құру қабілетін көрсетеді. Осылайша, ата-аналар мамандармен өзара әрекеттесуге дайын болуы керек, бұл олардан көп күш пен уақытты талап етеді [5]. Осыған байланысты мектепке дейінгі білім беру мекемесінің алдында қазіргі уақытта жалпы міндеттермен, белгілі бір арнайы тапсырмалармен қатар шешімдерді табу қажеттілігі туындайды, олар мыналарға бағытталған:

- бұзылған және қалыптаспаған функцияларды түзету, қалпына келтіру;
- кемтар балалардың дамуындағы қайталанатын ауытқулардың пайда болуының алдын алу.

отбасында және мектепке дейінгі ұйымда біртұтас даму кеңістігін құру, мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу мен оқыту мәселесінде ата-аналардың құзыреттілігін арттыру үшін өзара әрекеттестіктің келесі нысандары қолданылады:

Экспресс-консультациялар, педагогикалық зертханалар, ата-аналар конференциялары, ұжымдық іс-шаралар: қызығушылықтары бойынша сабақтар, мамандармен кездесулер, ата-аналар бейнесалондары. Мектепке дейінгі мекемеде мүгедек балалары бар педагогтардың және олардың ата-аналарының тәжірибелік-бағдарлы іс-әрекеті әртүрлі формалар мен әдістерді қолдану арқылы ұйымдастырылады.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ата-аналармен жұмыс жасауда қолданылатын негізгі формалар: консультациялар, ата-аналар жиналыстары, ата-аналардың құзыреттілігін арттыруға арналған ақпараттық стендтер және т.б. Педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекеттесуінің нәтижесі мынандай болуы керек: екі жақтан да оң эмоционалдық қатынас, ата-аналар оларға көмектесетіне және балаға зиян келтірмейтініне сенімді болады, ал тәрбиеші өз жұмысында отбасының пікірін ескереді және өзара түсіністік балаға мектептегі оқуға жақсы бейімделуге мүмкіндік береді, АИА-мен байланысты көптеген психологиялық мәселелерді жеңілдетеді. Сол арқылы білімнің жоғары сапасына қол жеткізу; баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ата-аналармен үнемі байланыста болатын педагог осы нақты мүмкіндігі шектеулі балалардың проблемалары қандай екенін, ата-ананың оған қалай көмектесе алатынын және олардың олардың қай жерде дәрменсіз екенін біледі, бұл педагогикалық процестің тиімділігін арттырады; мүмкіндігі шектеулі ата-аналар мен балалар арасындағы отбасылық байланысты нығайту; балабақшамен отбасының мүдделері бір-біріне қайшы келмейтін баланы тәрбиелеу мен дамытудың жалпы бағдарламасын жүзеге асыру. Бұл ретте мүмкіндігі шектеулі балалардың қол жеткізген жетістіктерін сараптау оларды да, ата-аналарын да қуантады.

Олар бұл тәсілдің артықшылықтарын түсінеді, өздері көмек ұсына алады және туындаған мәселелерді дер кезінде және тиімді шеше алады. Мүгедек балалармен және олардың ата-аналарымен өзара әрекеттесу бойынша педагогикалық ұжыммен жүйелі жұмыс мынадай нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді деп болжануда:

- «ерекше» балалармен және ата-аналармен өзара әрекеттесуді дамыту
- ерте мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы ауытқуларды анықтау;
- мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы анықталған ауытқуларды түзету;
- арнайы пәндік-дамыту ортасын ұйымдастыру;
- педагогтармен ата-аналардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру.[3]

Қортындылай келе, мүмкіндігі шектеулі баланы тәрбиелеп отырған педагог пен ата-ана арасындағы қарым-қатынас ұзақ және қажырлы жұмыс екенін атап өткен жөн. Бірден оң нәтижелерге қол жеткізу мүмкін емес, бірақ қол жеткізілген нәтиженің әсері соғұрлым көп болады. Педагогке ата-ананың сенімі мен қолдауына ие болу оңай емес, бірақ оған қол жеткізген ол проблеманы бала үшін көп нәрсе істей алады.

Әдебиет:

1. Горшкова Т.В. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеп отырған білім беру мекемесі мен ата-аналардың өзара әрекетін ұйымдастыру / Т.В. Горшкова // Білім және тәрбие. – 2016. – No5. – 126–127 беттер.

2. Мектепке дейінгі тәрбиешінің коммуникативтік құзыреттілігі: семинарлар, тренингтер, ұсыныстар. – Ред. 2-ші / автоматты күй А.В. Нинашева, Г.Н. Осина, И.Н. Тараканова. – Волгоград: Мұғалім. – 143 б.

3. Мамайчук И.И. Дамуында ақауы бар балаларға психологиялық көмек / И.И. Мамайчук. – Петербург: Реч, 2001. – 220 б.

4. Қазіргі Ресей мәдениетіндегі тұлғаны қалыптастырудың әлеуметтік-педагогикалық, психологиялық және философиялық аспектілері: жинақ. ғылыми тр. Бүкілресейлік ғылыми-практикалық конференция / респ. ред. Л.Ф. Баянова, Ю.И. Юричка. – Бирск: Бирск мемлекеттік әлеуметтік-педагогикалық академиясы, 2006. – 220 б.

5. Савина Е.А. Дамуында ауытқуы бар балаларды тәрбиелеуде ата-аналарға психологиялық көмек: педагогикалық психологтарға арналған нұсқаулық / Е.А. Савина [және басқалар]. – М.: Владос, 2008. – 223 б.

Абилова А.Р., Абишева Н.Р.
Саран қаласының «Аленушка» б/б КМКҚ

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ ҚИЯЛЫҢ ДАМУЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мектеп жасына дейінгі балалардың қиялын дамыту мәселесі өзекті тақырып десек қателеспейміз демек, бұл психикалық процесс кез келген форманың маңызды құрамдас бөлігі болып саналады баланың іс-әрекеті және оның жалпы мінез-құлқы. Соңғы уақытта баланың жалпы психикалық дамуындағы қиялдың рөлі туралы сұрақ, сонымен қатар қиял механизмдерінің мәнін анықтау. Бейнелеу қызметі бұл жағдайда мектепке дейінгі балалардың қиялын дамытуда маңызды орын алады.

Қиял-бұл басқа психикалық процестерден ерекшеленетін және қабылдау, ойлау және есте сақтау арасындағы аралық орынды алатын адам психикасының ерекше сипаттамасы. Адамзаттың барлық материалдық және рухани мәдениеті-адамның қиялы мен шығармашылық қызметінің жемісі. Осылайша, шығармашылықта мектеп жасына дейінгі балалар мен жаңа өскелең ұрпақтың қиялын дамыту үшін шығармашылық қабілеттер, әлеует және маңызды міндеттер, жаңа нәрселер жасай білу, қалыпты ойлауды дамыту қалыптасады.

Осыған байланысты балалардың жас кезінен бастап өздерінің қиялдары мен шығармашылықтарын дамыта бастауы маңызды. Бұл мақаланың өзектілігі балалар шығармашылығын дамытуға және дамытуға арналған тенденциялармен байланысты.

Кез-келген когнитивті процесс сияқты, қиялды қалыптастыру жаңа білім мен дағдыларды алудың жеңілдігі мен жылдамдығын анықтайды, оларды мектепке дайындалу үшін ерекше маңызы бар әртүрлі мәселелерді шешу үшін пайдалану мүмкіндігі бар. Адамның қажеттілігінен қиялдың артықшылығы-оның шындықпен байланысы адамды ерекше етеді және оның алға дамуына ықпал етеді. Қиял, басқа психикалық процестер сияқты, ұзақ даму жолынан өтеді. Қиялдың қарапайым формаларынан шығармашылық қиялға дейінгі циклды құру нақты іс-әрекетке байланысты деп ойлайды Аралбаева [3].

Ойын мектеп жасына дейінгі баланың негізгі қызметі болып табылады, баланың қиялын дамытуда ерекше орын алады. Ойында ойын баланың шығармашылық талаптарына кең мүмкіндіктер ашады. Нәтижесінде, бала әрқашан өз қиялынан бірдеңе жасауға және

жазуға тырысады, бұл баланың ақыл-ой әрекетінің энергиясын барынша пайдалануға мүмкіндік береді.

М.Мухина өз еңбектерінде ойын жағдайында бала қиял бейнесі арқылы дами батайды демек ақиқаты сын көзімен қарауға мүмкіндік негізінде жүреді. Баланың қиялы ерте дами бастайды, ол ересек адамның қиялына қарағанда әлсіз дегенімен бала, өмірінде маңызды орын алады. Сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады.

ҚМҚК «Аленушка» бөбекжайында сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру ең негізгі орын алады. Бөбекжайдың тәрбиешілері бақылау, заттарды қарау, сурет қарау, жұмбақ шешу және құрастыру, саяхат, ойын-сабақтарын ұйымдастыру барысында балалардың сөздік қорларын дамытады.

Тәрбиешілер балалардың сөздік қорын бақылау, заттарды бақылау, сурет салу, жұмбақтарды шешу және құру, саяхаттарды, ойындар мен іс-шараларды ұйымдастыру арқылы дамытады. Мектеп жасына дейінгі

балалардың қиялын дамыту кезеңдері 3 жастан бастап балалардың қиялы қиялдың негізін қалайтын басқа танымдық процестердің ішінде болды. Үш жасында қиялдың ауызша формалары қалыптасады.

Мұнда қиял жеке процесс ретінде қарастырылады. Бастапқыда объектімен байланысты ойында қиял ажырамас сыртқы тірек ретінде қызмет етеді, 3-4 жас аралығындағы бала затты сынап Көрмесе, атын өзгерте алмайды. Сіз олармен жұмыс істегенде, ол орындықты кеме немесе текше ыдыс ретінде көрсетеді. ҚМҚК «Аленушка» бөбекжайында қиялды дамыту негізінде балалармен педагогтар «Кім қалай дабыстайды?», «Кім шақырды, тап!» тіл дамытуға арналған ойындар, саусақтармен сурет салу моториканы дамыту арқылы жаттығуларды ұйымдастыру сонымен қатар пейзаж, натюрморт, жанрларымен суреттер қарастырады.

Тәрбиешілер көмегімен «Төлдерін тап және ата ханзада» дидактикалық ойынындар дамыту арқылы ойнау. Балалармен рөлдік-сюжеттік ойындар негізінде дүкен, ойыншық, отбасы, тағы басқа бақша жемістері, орман, көл, жануарлар мен олардың төлдері, үй құстары, гүлдер, сонымен ертегілерді тыңдап сахналауға баулу негізінде қиялды дамыту жұмыстары жүргізіледі. Мектеп жасына дейінгі балалар белсенді қиялмен сипатталады.

Олар психологиялық климаты құрып қана қоймай, сюжетке шығармашылық элементтерін қосады. Әр орындалған іс-шаралар мақсатты болады. Фотосуреттер, сюжеттер егжей-тегжейлі болады. Балалардың қиялының дамуы ойлауды, талдауды қолдану іс-шаралар мақсатты болады. Балалардың қиялын дамуы рөлдік ойындар барысында жүреді [4].

Сурет салу және салу баланың қиялын дамыту үшін үлкен маңызға ие. Әрине, мектепке дейінгі жастағы қиялдың дамуына ойындар мен әдеби шығармалар, ертегілер пайдалы әсер етеді.

Ерте сәби кезінде перцептивті және ақыл-ой белсенділігі бағдарлау іс-әрекетінің ерекше формалары ретінде ерекшеленсе, мектепке дейінгі жаста мұндай әрекет үнемі күрделене түседі және жетілдіріледі. Бала бұрын жасаған арнайы әрекеттері арқылы ештеңеге қалай назар аударуды және көргенін және естігенін игеруді білмейді [5]. Педагог балалардың іс әрекетін ұйымдастыру және басқару және бейнелік ойлау қабілеттерін байытады мектеп жасына дейінгі балаларға манипуляцияның тиімді әдістерін үйрету ынталандыратын арнайы жаттығуларды қолдана отырып, балалардың қиялы және т. б. қарым-қатынастың мазмұны мен формасы маңызд, ересек адам мен тәрбиеленуші «аймаққа» кіру мүмкіндігін жасайды баланың «жақын дамуы» оны жүзеге асыруға ықпал етеді.

Осылайша, қиялдың дамуының басты ерекшелігі-еріктілік, жоспар құру, жоспарлау және іске асыруды болжау кезінде ол қиялға айналатын қызмет түріне айналады; бала бейнелерді жасаудың тәсілдері мен құралдарын игереді, қиял ішкі жоспарға айналады.

Осылайша, баланың қиялы іс-әрекет процесінде қалыптасады. Оның дамуында мектепке дейінгі іс-әрекеттің нақты түрлері маңызды: ойын, құрылыс, сурет салу, мүсін және басқалар.

Қорытындылай келе, мектеп жасына дейінгі баланың қиялы – бұл баланың ақыл-ойын дамытатын, іс-әрекетте дамитын өте күрделі құбылыс екенін есте ұстаған жөн: ойын, сурет салу, ана тілі сабақтарында. Сондықтан бұл іс-шараларды ұйымдастыру олардың педагогикалық басқарушылық қиялын дамыту үшін өте маңызды. Қиял баланың санасында да, оқу мен еңбек процесінде де болады. Сондықтан қиял-баланың құнды қасиеті.

Әдебиет:

1. Выготский, Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С. Выготский. – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.
2. Ж.Қ. Дүйсенова, Қ.Н. Нығметова «Балалар психологиясы» Алматы, 2012.
3. Р.Қ. Аралбаева «Мектепке дейінгі психология» Алматы, 2012.
4. Ф. Жұмабекова «Мектепке дейінгі педагогика» Астана, 2008.
5. Дьяченко О.М. Развитие воображения дошкольника. М.: Международный Образовательный и Психологический Колледж Психологический Институт Российской Академии Образования, 1996.
5. Соколова, Е.О. Стилизация как методическое средство взаимосвязи натурального и декоративного рисования: монография– Витебск: ВГУ имени П.М.

Абильтаева Г.Ж., Ярашева Ш.Т.
Қарағанды қаласының «Арман» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ МЕН ӘЛ-АУҚАТЫ»

Мектепке дейінгі балалық шақ-бұл баланың өміріндегі жарқын және қуанышты кезең, оның тұлға ретінде тұтас дамуын қамтамасыз ету кезеңі, баланың физикалық және психологиялық дамуының негіздері, болашақ адамның денсаулығы.

Бүгінгі таңда өмірдің өзі ересектердің ғана емес, балалардың да тіршілік қауіпсіздігі негіздерін оқыту қажеттілігін дәлелдеді. Адамды қоршаған ортада қауіпсіз өмір сүруге дайындау адам өмірінің барлық кезеңдерінде жүруі керек. Оны мектепке дейінгі жастан бастау керек [1, 32 б.].

Баланы мектепке дейінгі мекемеге қабылдау-оның өміріндегі маңызды оқиға. Ол балабақшада көбінесе белсенді, онда тәрбиешілермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасайды. Сондықтан, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының мұғалімдері мен қызметкерлері баланың психологиялық қауіпсіздігі мен психологиялық жайлылығын сезіну үшін бәрін жасауы керек. Сондықтан баланың дамуы мен тәрбиесіне қатысатын ересектердің негізгі міндеттерінің бірі психологиялық қауіпсіздікті және эмоционалды саулықты қамтамасыз ету болып табылады. Қазіргі заманғы балабақша табысты, бақытты және дені сау балалар қалыптасатын орынға, ал білім беру мекемесі сөзсіз психологиялық қауіпсіздік пен эмоционалды жайлылықтың аумағына айналуы керек.

Психологиялық қауіпсіздік-баланың әлеуметтік бағдарланған қажеттіліктерін қанағаттандыруға және дамытуға, оның өзін-өзі бағалауын сақтауға және арттыруға ықпал етеді, жеке әлеуетінің толық ашылуын қамтамасыз етеді .

Психологиялық қауіпсіздік-бұл баланың психикалық дамуы сәтті қамтамасыз етілген және оның психикалық денсаулығына ішкі және сыртқы қауіптер жеткілікті түрде көрініс тапқан кезде, оның қадір-қасиетіне, психикалық әл-ауқатына, әлемді оң қабылдауға төнетін қауіп-қатерлерден баланың психологиялық қорғалуының жағдайы [2, 65 б.].

Психологиялық қауіпсіздікке төнетін сыртқы қауіп көздері

1. Балаларды манипуляциялау, жеке тұлғаның оң дамуына айтарлықтай зиян келтіреді. Бұл ересектер бала үшін бәрін жасауға тырысады, оны іс-әрекеттегі және шешім қабылдаудағы тәуелсіздік пен бастамадан айырады.

2. Тәрбие-білім беру процесіне қатысатын және күн сайын балалармен өзара әрекеттесетін мектепке дейінгі мекеме персоналының жеке-жеке ерекшеліктері.
3. Топтағы тұлғааралық қатынастар. Нәтижесінде, қабылданбаған балалар микросоциумда дезориентация сезімін дамытады. Олар ерте жаста дәрежелілік пен қатыгездікті көрсете алады, оған мұғалімдердің тиісті реакциясы да жоқ.
4. Баланы қоршаған ортаның дұшпандығы: ойыншықтарға қол жетімділік шектеулі болған кезде, кеңістіктің түсі мен жарық шешімі ойластырылмаған кезде, баланың табиғи қозғалыс қажеттілігін жүзеге асыру үшін қажетті жағдайлар жоқ, негізсіз тыйымдар қолданылады.
5. Өмірдің ұтымсыз құрылған режиміне, күнделікті өмірдің монотондылығына, тамақтанудың ұтымсыздығы мен тапшылығына байланысты интеллектуалды-физикалық және эмоционалды шамадан тыс жүктеме.
6. Қатаудың мәнін жете бағаламау, баланың таза ауада болу ұзақтығын қысқарту, қолайсыз ауа райы жағдайлары.
7. Балаға оның мінез-құлқын реттейтін түсінікті ережелердің болмауы.

Психологиялық қауіпсіздік бұзылған кездегі стресстік жағдайдың белгілері: ұйқының қиындығы, шаршау, алаңдаушылық, ұқыпсыздық, жылау, себепсіз сезімталдық, агрессивтіліктің жоғарылауы, қыңырлық, алаңдаушылықтың жоғарылауы, өзіне деген сенімділіктің болмауы, байланыстардан қорқу, жалғыздыққа ұмтылу, ойын іс-шараларына қатысудан бас тарту, тәбеттің бұзылуы, саусақтарды үнемі сору (емізік), дене салмағының төмендеуі немесе, керісінше, семіздік белгілері [3, 109 б.].

Баланың жеке басының тұтас дамуын қамтамасыз ету мектепке дейінгі мекеменің негізгі міндетін шешуді – оқушылардың өмірін қорғауды және физикалық және психикалық денсаулығын нығайтуды қамтиды. Бұл мәселені шешу үшін мектепке дейінгі мекеменің қызметін баланың жеке басының психологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету арқылы көреміз.

Ол үшін келесі міндеттер бөлінеді:

1. Мектеп жасына дейінгі балаларды қауіпсіз өмір салтына үйрету (қауіпті оқиғаны алдынала білу, мүмкіндігінше оны болдырмау, қажет болған жағдайда әрекет ету).
2. Қорқыныштың оң жағын қолдана отырып, қиын, қорқынышты жағдайларда өзін-өзі басқара білу (физикалық күштерді жұмылдырады, ақыл-ойды тездетеді, зейінді шоғырландырады).

Осы мәселелерді шешу үшін біз балалармен келесі жағдайларда шешім қабылдауды ұсынамыз: «орманда адасқанда», «үйде жалғыз қалғанда», «жоғалып қалғанда», «далада бейтаныс адам келгенде» және т.б. жағдай балаларға идея ретінде ұсынылады, ал балалар шешімді өздері айтады. Қауіпті және қорқынышты жағдайларға тап болған кезде не істеуге болатынын білу балаға шиеленісті жеңуге және қорқыныш пен жаза сезімін болдырмау үшін әрекет етуге көмектеседі. Ата-аналарға үйдегі жағдайды шынайы өмірден қолданып көру ұсынылады, мысалы, бала қонырау есігін ашады ма. Әр түрлі жағдайларды айтуға болады, мысалы, «бейтаныс адам көлікке мінуді ұсынады».

Балалардың психоэмоционалды жағдайы көбінесе мектепке дейінгі мекемеде күн режимі белгілеген өмір ырғағына байланысты, белгілі бір ырғақтағы өмір баланың жағдайына жағымды әсер етуі керек. Мектепке дейінгі мекемедегі күн режимі барлық мүмкін стандартты емес жағдайларды ескере отырып, көп мақсатты болуы керек: ауа-райының нашарлығы, ата-аналардың балаларды өздеріне ыңғайлы уақытта әкелуге және алуға деген ұмтылысы, карантиндер және аурудың жоғарылау кезеңдері. Бұл режим әдетте икемді деп аталады, ол кенеттен өзгерген жағдайға тез әрекет ету жүйесін ойластырады. Мектепке дейінгі мекемеде балаларды жалпы және жеке психологиялық қорғау жүйесі жасалуы керек. Психологиялық қауіпсіздіктің дұрыс таңдалған құралдарының сенімді көрсеткіші-балалардың жақсы, көңілді көңіл-күйі, қуаныш пен сенімділік сезімдері.

Психологиялық қорғаудың жеке бағдарламасы баланың жеке ерекшеліктеріне, оның тәжірибесіне, әдеттеріне, отбасындағы тәрбие жағдайларына байланысты құрылады [4, 229 б.].

Балабақшада баланың жеке басының психологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін көптеген бағдарламалар бар. Мысалы:

1. Балалардың психологиялық жағдайы үшін ыңғайлы режим сәттерін ұйымдастыру;
2. Дене тәрбиесі арқылы балалардың психоэмоционалды жағдайының алдын-алу жүйесі: су процедуралары, массаж, жағымды эмоциялар тудыратын арнайы сауықтыру ойындары.
3. Табиғи материалмен жұмыс: саз, құм, су. Бұл әдетте балаларды жағымсыз эмоциялардан алшақтатады.
4. Музыкалық терапия - үнемі өткізілетін музыкалық үзілістер, музыкалық аспаптарда ойнау.
5. Психоэмоционалды және физикалық белсенділікті бақылау және реттеу.
6. Балаға мүмкіндігінше тәуелсіздік пен еркіндік беру.
7. Баланың көңіл-күйі мен көңіл-күйін бақылау, оларды уақтылы түзету.
8. Бүкіл мекеменің пәндік-дамытушылық ортасын құру, баланың басқа балалармен және ересектермен байланысу мүмкіндігін кеңейту.

Әрине, психологиялық қауіпсіздік баланың толыққанды дамуының, оның психологиялық денсаулығын сақтау мен нығайтудың маңызды шарты болып табылады. Психологиялық денсаулық, өз кезегінде, баланың өміршеңдігінің негізі болып табылады. Балалық шақ пен жасөспірім кезінде ол өз өмірінің қиын міндеттерін шешуге мәжбүр: өз денесі мен мінез-құлқын игеру, өмір сүруді, жұмыс істеуді, оқуды және өзіне және басқаларға жауап беруді үйрену, ғылыми білім мен әлеуметтік дағдылар жүйесін игеру, өз қабілеттерін дамыту және «мен» бейнесін құру.

Баланың психологиялық денсаулығына қамқорлық жасау-бұл жай ғана сән үрдісі немесе басқа педагогикалық ізденіс емес. Білім беру кеңістігінде балалардың денсаулығына қамқорлық жасау-бұл ұлттық басымдық, бұл өсіп келе жатқан әрбір адамның қауіпсіздігіне және ертеңгі ұлттың қауіпсіздігіне деген қамқорлық.

Әдебиет:

1. Жұмабекова Ф.Н. – «Мектепке дейінгі педагогика»- Астана, 2007
2. Отбасы және балабақша. - № 2, 2007 ж.
3. Агурицева Е.А., Баландина Л.А. Комплексная безопасность в ДОУ. Москва, 2014.
4. Афонькина Ю.А. Психологическая безопасность ребенка раннего возраста. Москва, 2014

Ағыбаева Г.М.

Ақтоғай ауданының «Аққыз» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ»

Бүгінгі күнде мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу үлкен мәселелердің бірі. Бұл дегеніңіз тәрбиеші мен педагогтерге жуапкершіліктің артқанын көрсетеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың дамуын, психологиялық ерекшелігін ескере отырып, ынталандыратын, қызығушылығын арттыратын тиімді әдіс –тәсіл, ойындар, тренингтік жаттығулар арқылы танымдық деңгейлерін жетілдіруіміз қажет. [1]

Өзімнің тәрбиеші ретіндегі іс- тәжірибеммен бөлуді жөн көрдім.Тәрбиеші-тәрбиеленушілердің іс-әрекетін ұйымдастыра алатын, шығармашыл, жан-жақты, мейірімді тұлға. Балалардың оқу-тәрбие іс-әрекетін ұйымдастыруда топпен жұмыс істеген тиімді. Жалпы, тілдік дағдыларды дамытудың негізгі мазмұны мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиелеу мен оқыту әдістемелік құралының «Қатынас» білім беру саласында анықталғанын білеміз. Мақсаты-үйретілген тілдердің ауызша және ауызша емес құралдармен қоршаған ортадағы адамдармен қарым-қатынас жасауға қабілеттерін дамыту .Осы тұста қандай дидактикалық ойындар ойнатамыз деген сұраққа мысал келтірсем: мысалы: «Полиглот» ойынын ойнату. Таңертең сергіту сәтінен соң , лексикалық жаттығу жасай отырып, сәлемдесуді үш тілде үйрету.

Сонымен қатар, саусақ ойындар, санамақ, тіл ұстарту, тілдік және фонетикалық дайындықтарға тақпақтар мен ұйқастырмалар беру - функционалдық сауаттылықтарын қалыптастыруға дағдыландырады.

Тәрбиеленушілердің функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың жолдары – мәнерлі сөйлеуге, сөздердің байланысу тәсілдері (интонацияны) берілуін дамыту жаттығулар, мәтіндегі сөздердің мағынасын түсініп айта білуге үйретуге арналған дидактикалық ойындарды АКТ құралдар арқылы беру.

«Диалог» әдісі: Ортаға екі бала шығады. Бір- біріне бүгінгі бөбекжайға келгендегі көңіл күйімен, жолда не көрді, өзіне әсер еткен көрініс жайлы баяндайды.

«Көңілді нота» ойыны. Бүлдіршіндерге мәтінге сәйкес таныс әуендерді орындай білуге, халық шығармаларының, тақпақтар мен әндердің ырғақтығы мен әуезділігін эмоциялы қабылдауға арналған дамыту жұмыс жасалады. Музыкамен қосылып ән айтқанда, көңілдері көтеріліп, ерекше сергіп қалады. [2]

«МИКС» әдісі. Балаларға адамдар мен жануарлардың әрекеттері бейнеленген шағын әңгімелерді, ертегілерді, өлеңдерді тыңдауға, сюжеттің дамуын қадағалай

білуге және эмоционалды көңіл-күйлерін білдіруге, балалардың түсінуіне жеңіл табиғат құбылыстарын: қар, жаңбыр, жел, шалшық тағы басқа атауға үйретуде топ бойынша ойнату. «Қыста» тақырыбы бойынша ән айтады, қойылым қояды, қағаздар заттар жасайды, сурет салады.

Әр топ таңдап алған рөлін орындайды.

Сурет-1.

«Әдепті сөздер шеңбері». Ойынның мақсаты: сыпайы қарым-қатынас жасауға үйрету, зейінділікке, мейірімділікке, жанашырлыққа үйренеді. Яғни, балалар шеңберге тұрады, бір-біріне ойыншықты бере отырып, әдепті сөздер айтады.

Сені сыйлаймын, сен мәдениеттісің, мейірімдісің, адалсың дегендей т.б

Санамақ: «Менің отбасым»

Ал, балалар, қараңдар,

Бәрін қосып санаңдар.

Бір шаңырақ астында

Нешеу екен адамдар?-дей келе отбасындағы адамдарды санайды, туыстық атауларды ажыратуға төселеді. [2]

Қорыта келгенде, балаларды ерте жастан оқу әрекетіне ұйымдастыру- олардың танымдық және зияткерлік дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі. Сонымен қатар, сенсорлық эталондар туралы түсініктерін, қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыру; құрастыру іс-әрекеті тәсілдерін меңгертеді; креативті және сыни ойлауды дамытады; азаматтыққа және патриотизмге, ұлттық мәдениетті құрметтеуге тәрбиеленеді. Еліміздің жас ұрпағын ұлтжанды етіп тәрбиелеуде ұлттық бөбекжайымыздың маңызы зор.

Әдебиет:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына нұсқаулық, – Астана, 2022 - 258 бет.
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы)
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы)

Адамбекова Г.Г., ГУ отдел образования
Габайдулина Ю.А.
КГКП я/с «Ботагоз» город Шахтинск

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА РЕДЖИО-ПЕДАГОГИКИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ»

Одной из перспективных методик развития дошкольников считается Реджио-педагогика. Актуальность нашего исследования определяется недостаточной изученностью использования реджио-проектов для выявления способностей у детей. [2, с.10]. Наша цель: организация открытого развивающего образовательного пространства на основе принципов реджио-педагогике в условиях детского сада для формирования способностей у детей.

Задачи, которые поставили перед собой - выделить группы талантов, которые можно обнаружить по поведению детей; разработать модель эффективной развивающей предметнопространственной среды в соответствии с идеями реджио-педагогике для выявления способностей у детей; способствовать индивидуализации образовательного процесса для каждого ребенка в рамках реализации проектной деятельности. Формы работы с детьми включают: подгрупповые занятия, занятия в небольших группах 2-5 человек, в том числе специально подобранные игры, упражнения, задания, чтение художественной литературы, соревнования, игры, упражнения, просмотр презентаций, самостоятельная деятельность детей.

Выделили методом наблюдения следующие группы талантов, которые можно обнаружить по поведению детей:

1. Художественное дарование. Каждый ребенок любит рисовать, складывать пазлы, собирать конструктор, строить визуальные образы, разукрашивать и наряжаться.

2. Математические способности. Дети любят головоломки, загадки, увлечённо все пересчитывают, хорошо запоминают цифры, сортируют, складывают по коробочкам, пересыпают по баночкам.

3. Артистические способности. Дети любят быть на публике, повторяет поведение взрослых, любит преобразоваться, легко изображает животных.

4. Музыкальные способности. Ребёнок достаточно рано начинает реагировать на музыку, раскачиваться в такт или махать головой, потом пританцовывать.

5. Спортивные задатки.

Для выявления определенных способностей у детей можно использовать различную проектную деятельность.

Основная суть реджио-педагогике в такой деятельности заключается в том, что она основана на определенных провокациях. 1. Проект «Космос и Солнечная система». Появляется из вопроса-страха: «А меня черная дыра не проглотит?», идея узнать больше о

космосе в целом поддерживается и другими детскими вопросами о движении тени от неподвижных предметов, движении Солнца на небосклоне, размере звезд, составе вещества, устройстве и действии вулканов. Детям предлагаются фрагменты из мультфильмов и учебных фильмов, короткие презентации для бесед об этих волнующих вопросах. Выполняются модели вулканов, попытки моделирования Солнечной системы во время прогулки на детской площадке с помощью детской карусели. Данный проект позволяет выявить математические способности детей 2. Проект «Орнаменты». Проект представлен четырьмя мастерскими: «Аппликация», «Симметрия», «Дорисуй и раскрась», «Акция «Мандала». Сама работа над изучением и составлением орнаментов гармонизирует человека, требует его сосредоточения, воображения, упорядоченности. Для создания интриги и провокации для детей подготовка к мастерским ведется педагогами открыто, с обсуждением возможностей применения возникающих деталей. Очень интересны детские мнения о том, что такое орнамент и чем он отличается от рисунка. Дети выполняют выкладки-аппликации из заготовленных элементов на подносах, листах, столах, рисунки, раскраски. Проект направлен на выявление художественных способностей ребенка. 3. Проект «Почта». Педагог создаёт «отделение почты» — маленькие шкафчики с фото детей. Шкафчики размещают в группе или при входе в группу. Детям рассказывают, что они могут отправить в шкафчик друга все, что им захочется: поделку, блестящую наклейку, открытку или даже письмо! Рано или поздно встает вопрос - как определить от кого, получен подарок? И дети понимают, что подарки нужно подписывать. Возникает желание написать свое имя или целое послание. Детям нравится посылать свои послания на клейких листочках-стикерах, потому что их легко наклеить и переклеить. Длительность проекта: круглый год. С дошкольными группами можно написать настоящее письмо Деду Морозу, и во время прогулки сходить на настоящую почту, чтобы его отправить. Это по-настоящему большая работа для детей. Более того, можно договориться с почтальоном, что все детские письма отдадут обратно. Письма передаются родителям, а родители исполняют желания детей! С помощью этого проекта можно выявить артистические способности детей. 4. Проект «Рисунки на улице». Провокацией служат простые карандаши, планшеты и листы для записок на утренней летней прогулке. Дети понимают: то, что видит глаз, и то, что мы представляем, – чаще всего не совпадает. Дети зарисовывают один и тот же объект (лист, жука, дерево, качели) с разных точек наблюдения. Уличные зарисовки дают детям возможность уточнить возможности своего внимания как инструмента осознанного наблюдения. Свои зарисовки с натуры деревьев, жуков, листьев позволяют детям связывать между собой символы и описания. Наблюдение и воображение интегрируются в рисунок. Этот проект позволяет выявить творческие и спортивные способности детей. 5. Проект «Мандалы детского сада» Для уточнения смысловых элементов мандалы педагоги сада проводят мини-интервью детей: «Что такое для тебя детский сад?». Из материалов интервью выделяются все смысловые единицы описания этого понятия глазами детей. И все они находят отображение в рисунке мандалы – авторском произведении детей и педагогов сада. Далее – процесс создания полномасштабной версии мандалы детьми вместе с взрослыми: секторы с загрунтованной пластилиновой основой заполняются по прочерченному контуру разноцветными крупами. Сборка мандалы из секторов выполняется как событие на совместной с родителями мастерской семейного орнамента, цель которого заключается в том, чтобы поставить ребенка перед своими родителями в роль компетентного носителя нового знания. Мандалы позволяют определить творческие и математические способности детей.

Реджио-педагогика имеет определенные особенности в характере взаимодействия педагогов и детей, а так же при вовлечении родителей в проектную детско-взрослую деятельность. Мероприятия, которые организуются совместно, в том числе и в выходные дни, сплавляют детей и взрослых. Родители участвуют в многочисленных походах и экскурсиях, в проектной деятельности, при этом составляется и соблюдается список прав детей, родителей и воспитателей. Родители могут полноценно включаться и заниматься с детьми, при этом, если среди родителей, бабушек или дедушек есть те, кто готовы показать, что они умеют (любят), они могут научить этому детей. Одна из составляющих ежедневного процесса обучения и воспитания в саду - творчество. Педагогика

Реджио Эмилия основана на проектной деятельности. Детские проекты, длящиеся от одного дня до целого учебного года, начинаются с детского интереса, который поощряется взрослым. Работая над проектом, дети читают книги, посещают музеи или площади, леса и многое другое, тем самым рассматривают интересующее любыми доступными для себя способами. Поэтому проектная деятельность выступает не как метод воспитания, а как особый способ размышления о жизни, о ребенке, о знании. [1, с.33].

Именно с внедрением этой технологии педагоги стали свободными в действии, они могут активно использовать свой потенциал, творчество посредством создания развивающей среды для разработки и реализации детских проектов. Появилось больше импровизированных концертов, детских авторских выступлений и детско-взрослых проектов.

Организация родительского клуба помогла повышению психолого-педагогической компетентности родителей и гармонизации детско-родительских отношений. Родители ждут новые проекты, потому что они способствуют тесному взаимодействию детей и родителей.

Реджио-педагогика позволила нам выявить определенные способности детей, развивая которые можно максимально эффективно организовать воспитательный процесс.

Литература:

1. Первый шаг: сайт центра детского развития. [Электрон. ресурс]: <https://step.stim.by/programmy/skoro-vshkolu> .
2. Реджио подход в педагогике: 6 правил воспитания по итальянской реджио-педагогике – Реджио педагогика, Реджио-Эмилия детский сад. [Электрон. ресурс]: <https://mirfairytales.ru/raznoe/redzhio-podxodv-pedagogike-6-pravil-vospitaniya-po-italyanskoj-redzhio-pedagogike-redzhiopedagogika-redzhio-emiliya-detskij-sad.htm>.
3. Блог о развивающем диалоге, Реджио-педагогике и эффективном обучении. <http://reggiofamily.com/reggio/osnovy.html> .

Адилова Э.К., Қанатова М.Қ.
Қарағанды қаласының «Балбөбек» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ БАЙЛЫҒЫ»

Бала тілін дамыту - мектепке дейінгі тәрбие ұйымдарының ісіндегі басты мәселе. Тіл байлығы, тіл өткірлігі, тіл тазалығы үшін күрес - ана тіліміздің тағдыры үшін күрес. Орыс зерттеушісі В.В.Радлов «Қазақтардың ақыл – ой қабілетінің зор екеніне барған сайын көзім жете түсуде. Қандай әдемі сөйлейді, айтқысы келгенінің бәрін түсіндіріп, қарсыласының сөзіне де шебер тойтарыс бере біледі. Тіпті балаларының ақыл-есі де өте тез жетіледі» десе, халық қаһарманы, жазушы Бауыржан Момышұлы «Анамыздың ақ сүтімен бойымызда дарыған тілімізді ұмыту – бүкіл ата-бабамызды, тарихымызды ұмыту» деп ой түйеді. Ана тілін сүйу, оны құрметтеу - әрбір жас ұрпақтың міндеті.

Ақпараттық техниканың дамыған заманында тілді үйрену қиындық тудырмайды, қайта көп тіл білгеннің ешбір зияны жоқ. Бірақ қазақ баласы әуелі отбасында қазақы рухпен тыныстап, ана тілінің нәрлі уызына қанып, ұлттық рухани тәрбиенің қайнар бұлағынан сусындап өсуі керек. Алғашқы тәрбиені ана тілінде қабылдап, қазақы қасиетпен жетілген бала кейін қандай ортада жүріп, қанша тіл үйренсе де, өз тілін ұмытпайтын, ұлттық қасиетінен көз жазып адасып қалмайтын болады. Әлихан Бөкейханов сынды алаш арыстарымыздан бастап, кешегі Абай Құнанбайұлы, М. Әуезов, Қ. Сәтпаев сияқты талай тарландырымыз қанша жерден ресей топырақтарында білім алса да, сол империяның қысымында жүрсе де, ана тілінің идеологиясы мен мәртебесін ең жоғары орынға қойған. Өйткені олардың бәрінің де тілі қазақша шыққан, бірі ауыл молдасынан хат таныса, енді бірі ана тілінде мұғалімдерден тіл сындырған. Яғни, тірек мықты. Тіл ана тілде сайрап тұрғандықтан, ешкім оған балта да шаба алмаған. [3]

Мектеп жасына дейінгі балалар айналадағы өзін қоршаған дүниеден, табиғат, тұрмыс-тіршіліктен алған әсерін, көрген-білгенін ойымен қорытып, сөз арқылы іске асырады.

Баланың өмірді танып-біліп, сезініп, түсіну, қабылдауда басты құралы сөйлеу тілі болып табылады.

Тілді оқытуға балаларды мәжбүрлемей, ойын арқылы қызықтыра отырып, қарапайымнан күрделіге қарай, қарым-қатынас рухын құру арқылы үйрету керек. Ал тілді оқыту арқылы біз балаларда тілге деген қызығушылығын оятамыз, танымдық және тілдің қабілеттерін дамытамыз. Өйткені мектеп жасына дейінгі кезең тілдерді үйренуге ең қолайлы кезең, яғни балада есте сақтау мен логикалық ойлау қабілеті жоғары болады, зейін қоюға икемді, балабақшада алған білімдерін мектепте оқыған кезде де қолдана алады. Бала зейінінің ерекшелігі – назарын сырттағы көзге түсер заттармен аударатындығы. Қабылданатын заттарға қызығушылық сақталып отырғанға дейін зейіні жинақталған болып тұрады. Сондықтан балабақшада қолданылатын көрнекі құралдар ашық түсті, көркем, баланың назарын аудара алатындай болуы керек. Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде қызықты ойындар, видео, аудио материалдарды, компьютерлік оқыту бағдарламаларын, көрнекі құралдарды, өлеңдерді, такпақтарды және қысқа ертегілерді қолданылады. Өйткені балаға әр нәрсе қызықты болған сайын, соншалықты баланың тілді игеруі алға жылжиды. Сондықтан бөбекжайдағы педагог мамандардың алдына үлкен жауапкершілік тұр. Қазақ тілінде көркемдеп, байланыстыра сөйлеудің қаншалықты маңыздылығын бүгінгі таңда өмірдің өзі-ақ көрсетіп отыр. [2]

Мектепке дейінгі балаларды қазақ тіліне үйретудің негізгі міндеті баланың сөздік қорын дамыту мен дыбыстарды дұрыс айту дағдылары болып табылады. Күнделікті өмірде ауызекі сөйлеуге мүмкіндік беретін тілдік ортаның болуы, сонымен қатар қазақ тіліндегі хабарлардың жиі көрсетілулері мен мектепке дейінгі ұйымда балалармен жүргізілетін арнайы іс-әрекеттер осы міндетті шешуде негізгі орын алады. Сондықтан оқу іс-әрекетін ұйымдастыру барысында аудио ертегілер қолданылады. Мазмұны жағынан қысқа қазақ ертегілерін, сонымен қатар, қазақ тіліне аударылған балаларға таныс орыс халық ертегілерін тыңдату арқылы аса үлкен нәтижеге қол жеткізуге болады. Аудио ертегілерді көрнекілік және иллюстрациялық материалдармен бірге қолдану арқылы сюжетке қатысты сөздер мен сөз тіркестерін дидактикалық ойындар арқылы бекітіп отыруға болады.

Балалар қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтуы үшін ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті барысында қазақ тіліндегі мультфильмдерді, дыбыстық жаттығуларды, жаңылтпаштарды, жұмбақтарды, мақал-мәтелдерді, такпақтар қолданылады. Қазақ халқының салт-дәстүрлерін бекітуде қазақ тілі кабинетіндегі киіз үйдегі тұрмыстық заттарды қолданып, ұлттық киімдер, ыдыстар, тұрмыстық заттар, ұлттық тағамдарды қолдана отырып әртүрлі көріністер көрсетіледі. Осының барлығы балалардың қазақ тілін жете меңгеруіне жетелейді. [1]

Олай болса, бөбекжайда осындай шағын фольклорлық формаларды қолдану арқылы балалардың әлеуметтік дамуын көтереміз, бала бірлесіп санамақ жаттап, жұмбақтарды шешуде бір-бірімен жақын араласып, коммуникация дамиды. Баланың жеке тұлға болып қалыптасуында мәдени мінез-құлқы ерекшеленеді.

Сондықтан мектеп жасына дейінгі жастан бастап шағын фольклормен сусындалған бүлдіршіннің тілі дамып, адамгершілік құндылықтары мен шығармашылық қасиеті қалыптасады. Ең бастысы - ата-бабадан қалған өнер мен өнеге үлгілерінің лайықтыларын баланың сана-сезіміне құйып, көзіне көрсете отырып, ойын арқылы бойына сіңіріп, адамдық қасиеттерге баулу.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығымен Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы.
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына нұсқаулық, – Астана, 2022.
3. Ғаламтор желісінен.

Ажибаева Б.Е., Усенова Г.К.
Қарағанды қаласының «Айсұлу» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚ DAҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»

Бүгінгі тілге тиек етпек тақырыбымыз және зерттеу жұмысымыз мектеп жасына дейінгі балалардың функционалдық сауаттылық дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Мектепалды топта (5 жастағы) балалардың физикалық қасиеттерін, коммуникативтік, танымдық және зияткерлік, шығармашылық-зерттеу дағдыларын дамытуда жүргізілген іскерлік әдістерімізді мақсат ете отырып, адамның функционалдық сауаттылық даңдыларын қалыптастыру балабақшадан бастау алды деген міндетті негізге алдық. Себебі, осы топта баланың бір немесе бірнеше мамандыққа деген мүмкіндіктері айқындала бастайды, баланың бойындағы қабілетті дамыту оқытушының, яғни тәрбиешінің міндеті деп білеміз.

Адамдардың мәдени, әлеуметтік, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай ілесуі, адамның мамандығын әрдайым жетілдіріп отыруын, өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық факторды функционалдық сауаттылық дейміз. Алған білімдерін өмірде тиімді қолдануы функционалдық сауаттылыққа жатады, яғни жастайынан бір нәрсеге бейімінің болуынан туындайтын адамның бойындағы жеке бір қасиет. ЮНЕСКО-ның негізгі құжаттарының беттеріне іліккен «Функционалдық сауаттылық» ұғымы XX ғ. 60-жылдарында пайда болып, білім беру саласында кеңінен қолданылды[1]. Білім алушылардың жетістіктерін зерттеу үш бағыт бойынша жүзеге асырылып келеді: «оқу сауаттылығы», «жаратылыстану сауаттылығы» және «математикалық сауаттылық». Білім алушылардың пәндік білімдеріне, ептіліктеріне және дағдыларына сүйене отырып, оқу пәндері арқылы функционалдық сауаттылықты дамыту үдерісі ойлау дағдыларын қалыптастыру негізінде жүзеге асады. Ойлау дағдыларын қалыптастыру және дамыту құралдарын тапсырма түрінде берілсе, ал ұйымдастыру формасына – проблемалық жағдайлар жатады.

Заманауи тар ауқымды мағынадағы сауаттылық – тұтас әлеммен қарым-қатынас жасау, оның белгілі сипаттарын түсіну, ақпаратты өңдеу, қабілеті. Осыған орай, сауаттылық оқып-үйренуге, жаңа күзіреттіліктерді меңгеруге негіз болады. Бірқатар сараптамалық ұйымдар сауаттылықтың түсініктемесін кеңейтіп, оны адамның әр түрлі пәндік салаларда күнделікті өмірлік міндеттерді белгілеу, шешу және түсіндіру барысында талдау, пайымдау, және тиімді қарым-қатынас жасау ретінде ұсынады. Қазіргі кезде «сауаттылық» түсінігі екі негізгі категорияның біріне жатады:

- құралдық-функционалдық сауаттылық – адамның әртүрлі жағдайлармен мәнмәтінде таңбалау жүйелерімен байланыс құралдарын қолдану қабілеті.

Функционалдық сауаттылықтың ең төменгі деңгейін игермей, қазіргі өркениетті қоғамда өмір сүру мүмкін емес. Мұндай сауаттылық белгілі бір нақты қызмет саласымен шектелмейді және әмбебап сауаттылық болып табылады.

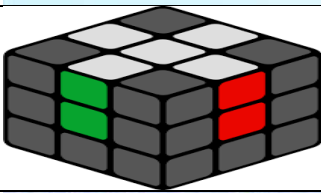
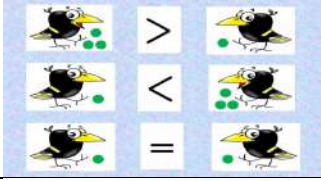
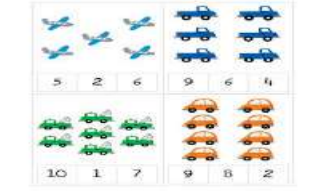
- пәндік сауаттылық – қазіргі замандағы өмірдің белгілі бір салаларындағы базалық практикалық білім, онсыз қазіргі өркениетті қоғамда адамның жұмыс істеп, қызмет атқаруы мүмкін емес.

«Сауаттылық» ұғымы келесі түсініктерді де қамтиды: түсіну, ақпаратты түсіндіру, ақпаратты құрастыру, қарым-қатынас жасау, баспа және жазба материалдарды қолдана отырып салыстыру қабілеті. Бүгінгі таңда бұлардың қатарына ақпаратты жеткізудің цифрлық нысаны қосылды. Құралдық функционалдық және пәндік сауаттылықтың арасындағы айырмашылық соңғы он жылдықта айқын көрініс таба бастады. Әлеуметтік және мәдени ұтқырлықтың артуымен, жаңа технологиялардың дамуымен қатар «сауаттылық» термині кең ауқымды мағынаға ие болды. «Жаңа сауаттылықтың» көптеген түрлері пайда болды. Оқу және жазумен шектелетін сауаттылықтан сауаттылықтың көптеген жаңа түрлеріне көшу сауаттылықты жеке тұлға игерген немесе игермеген ақпаратты өңдеудің техникалық дағдыларынан тұратын когнитивтік құбылыс ретінде қабылдаудан бас тартып, сауаттылықты белгілі бір мәнмәтінде қалыптасқан әлеуметтік тәжірибе аясында әрекет ету қабілеті ретінде қарастырады[2, 18-19 б.]. Осыған орай, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру процесі

жекелеген сабақтар жиынтығы емес жекелеген тапсырмалар жиынтығы болып табылмайды, бұл процес үлгілік оқу бағдарламасына міндетті құрамдас бөлігі болуы шарт.

Балалардың өз мүдделерінің қызығушылынан туындайтындықтан бүгінгі оқыту үдерісінде конструктивті білім кең қолданыс тапқан. Тілдік дағдылар мектепке дейінгі шақта бала тілінің даму мүмкіндігі басқа шақтағы ешқайсысымен салыстыруға келмейді орасан зор мүмкіншілікке ие екендігі дәлелденген. Мектепке дейінгі кезеңде сөздік қорын көбейту, грамматикалық құрылымды қалыптастыру, байланыстырып сөйлеуді дамыту сияқты міндеттер шешіледі. Мектепке дейінгі мекемелерде тілдік дағдылар тіл дамыту, көркем әдебиет, сауат ашу сабақтары мазмұнында және күнделікті өмірдегі қарым-қатынас барысында іске асырылады, бірақ 4-5 жастағы баланың қабылдауы тек тану процессімен шектеледі, оны сараптау, талдау, сыни ойлау тұрғысынан түйсік толық қызмет атқармайды[3, 22 б.]. Дегенмен де, балалардың бір немесе бірнеше оқу қызметіне деген қызығушылығы, сол білімге деген сүйіспеншілігі арта бастайды.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасын басшылыққа ала отырып жүргізген *ойын түрі* бойынша балалардың функционалдық сауаттылық дағдыларын қалыптастыруда біз мыналарға қол жеткіздік. Мектепалды топтарда балалардың қызығушылықтары ескеріліп, ұйымдастырылған іс-әрекетті өткізу күні бойы кіріктірілген түрде жүргізілді. Балалардың негізгі қимыл түрлерін меңгеруіне қарай, спортқа деген қызығушылықтарын, сөйлеу, көркем әдебиет, сауат ашу негіздерін қалыптастыра отырып, ұлттық құндылықты дәріптеу, танымдық және зерттеушілік әрекеттерін, ойларын, сезімдерін көркем түрде жеткізе білуін бақылау арқылы біз балалардың функционалдық сауаттылық дағдыларын қалыптастырамыз. *Ойын түрінде* түрлі әдістер қоймасын пайдалана отырып, балалардың жалпы қабылдаған білімін жеткізе білуін және ойлау дағдыларына қарай сауаттылығы айқындала түседі. Бұл жерде сан және санау арқылы шаманы, геометриялық фигураларды салыстыру арқылы кеңістікті бағдарлауы, уақытты білуінен кеңістік пен заттардың құбылысынтың мәнін түсінеді және сурет салу арқылы бақылаған заттың бейнесін, түр мен түсті ажырата алады. Осылайша біз балалардың сауаттылығын ойлау дағдыларына қарай төмендегі кесте бойынша бағалауды жөн көрдік.

Ойлау әрекеттері	Ойлау – бұл сананың қабылдауы, қиялдау, міндет қою сияқты психиканың бейсаналық деңгейлерімен диалогы.	
Талдау	Затты немесе құбылысты ойша бөлу, оның жеке бөліктерін, белгілерін, қасиетін анықтау.	
Синтез	Жекелеген элементтерді, бөлшектерді тұтас қалыпқа ойша біріктіру.	
Салыстыру	Заттар мен құбылыстарды олардың ортақ қасиеттері мен белгілерін, айырмашылықтарын анықтау мақсатынды салыстыру.	
Жалтылау	Қандай да бір ортақ қасиеттері бар шынайы заттар мен құбылыстарды ойша біріктіру.	

Әдебиет:

1. Сыздықбаева Р.Г. <https://bilimdinews.kz/?p=186698>

2. Тыңдаушыға арналған нұсқаулық. ПШО Астана 2023.
3. Мамырбекова Г.А. Оқушылардың оқу сауаттылығын дамыту мәселелері. Астана 2015.

Айгирова Б.А.
Қарағанды қаласының «Бәйтерек» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНЕ 4К МОДЕЛІН ЕНГІЗУДЕГІ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ»

Мемлекеттік мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартқа сүйене отырып, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес бағдарламаның негізгі бағыттарын ескере отырып бір жылға бекітіліп жазылатын құжат. Бес білім саласы бойынша оқыту және оқу жоспарын жасайды. Жаңартылған оқу бағдарламасы аясында қарастырылған тиімді өзгерістер балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес балауни, дербестігі, қызығушылықтары, қажеттіліктері, коммуникативтілік дамуы, сыни ойлауы, командада ұжымдық жұмыс істеу, сыни ойлауы қарастырылған.

Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру мазмұнын жаңартудың негізгі мақсаты баланың жас ерекшелігіне сай әлеуетті мүмкіндіктерін барынша дамытуға, функционалдық тұрғыдан сауатты, кез келген өмірлік жағдайларда меңгерген білім, білік, дағдыларын тиімді қолдануға қабілетті бірегей тұлғаны қалыптастыру болып табылады. Перспективалық жоспардың тиімді жағы смарт мақсаты, күтілетін нәтижесі анық, мақсаты өлшемді, нақты, шынайы бір уақытқа негізделген. Бағдарламаның негізгі идеялары балалардың бойында ерте жастан дамыту қажет негізгі дағдылармен тығыз байланысты. Сыни ойлау. креативтілігі, коммуникативтік қарым-қатынасқа түсу.

Командада жұмыс істеу. Бұл идеялар балалардың қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін, олардың психофизиологиялық және жас ерекшеліктерін ескерумен тығыз байланысты және баланың зияткерлік, әлеуметтік және тұлғалық дамуына оң ықпал етуге бағдарланған. Балалардың өз ойларын еркін, анық жеткізе білу болашақта жеке тұлға болып қалыптасуына көп мүмкіндік тудырады.

Смарт мақсатында балалардың түйінді идеялары көрсетіледі. Күтілетін нәтижені мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына сүйене отырып жазамыз. Күтілетін нәтижеден мақсаты жазылады. Ойын барысында мақсат анық, нәтижелі меңгеріледі. Мақсатына жету арқылы дағдыны бағалаймыз. Дағдыны мемлекеттік стандартқа сүйене отырып жазамыз. Баланың даму қарқына қарай бағалау, индикаторлар қойылады. Индикатор әр жеке балаға бағаланады. Болашақта баламен ары қарай жұмыс істеуге, тиімді әдіс-тәсілдерді ұсынуға бағыт-бағдар береді.

Жаңартылған оқу бағдарламасында мақсаты: балалардың жас ерекшеліктеріне және мүмкіндіктеріне сәйкес білім, керекті ресурстар ұсына отырып, жан-жақты дағдыларды қалыптастыру, сөздік қорларын дамыту, еркін, дербестік қалыптастыруға реттеу. Баланың қажеттілігі ескеріледі.

Баланың өмірін қорғауды, денсаулығын нығайтуды қамтамасыз ететін заттық кеңістікті дамытушы орта құру, балалардың қол жетімді, сапалы материалдармен толықтырылып, жаңартылып отырылады. Циклограмма – перспективалық жоспарға сәйкес әр апта бойынша балалардың әлеуметтік дағдылары мен өз бетінше оқып-үйрену дағдыларын дамытуға бағытталған ортақ тақырыптарды жан-жақты ықпалдастырып апталық жоспар жасалады.

Циклограммада санитарлық ережелер талаптарына сәйкес балалардың жас ерекшеліктері ескерілген әрбір режимдік кезеңнің міндеттері, мазмұны және ұзақтығы белгіленеді.

Ұйымдастырылған тәрбие мен оқытудың жаңа әдіс тәсілдерін қолдана отырып, күнделікті баланың өмірін мен тәрбиесін апталық ұйымдастырудағы жоспарлайтын құжат. Бір аптаға негізделіп жазылады. Күн тәртібі анық уақытымен

баяндалынады. Жанартылған білім беру бағдарламасына сүйене отырып түйінді идеялармен құрылды. Ойын баланың басты ісі болғандықтан ойындар жас ерекшеліктеріне қарай қауіпсіздік ережелерін сақтау ескертіледі.

Ойындар тәрбиешінің жетекшілігімен жүргізілетін, құрылымдалған, еркін ойындар, ережелі ойындар. Ойындарда денені шынықтыру, белсенді жаттығулар, тілдерін дамыту, коммуникативтілік қарым-қатынас, сыниойлау, қызығушылықтары, белсенділігі, дербестілігі ескеріледі.

Бақылау барысында «Балдәурен» тобында Камшат есімді қыз баланың қызығушылығымен осындай танымдылық оқиға орын алды. Камшат атты баланың қарға қызығушылық танытуы, қар қайдан пайда болады?- деген сұрақ кезінде туындалған жағдаят. Бір баланың қызығушылығымен басқа балаларды қамти отыра, нақты іс-әрекет арқылы, ертегіні сомдау, сурет салу, сұрақ жауап арқылы балалармен бірге қардың түсі, салмағын, пайдасын, денсаулыққа тиімсіз жақтарың түсіндіру. Сурет бойынша әңгімелесу барысында балалардың қызығушылығы арттып, өзара коммуникативтілік тіл қарым қатынасқа түсіп қызу талқылады. Сурет бойынша әңгімелесе отырып балалар киім кию реттілігін және сол киімдердің пайдасы, ойын ойнағанда ыңғайлығы туралы түсінді. Дәстүрден тыс сурет салу барысында балалар тіс щеткасымен сурет салуға қызығушылықтарын танытты. Әр бала салған суреттерін өздері бір бірімен салыстырып, қаршықтардың қандай пішінде, түстерімен айырмашылықтарымен бөлісті. Сурет салу барысында сурет салу техникасын сақтай отырып, кеңістікті дұрыс бағдарлау, қылқаламды дұрыс ұстау, түстерді дұрыс тандауы назардан тыс қалмады. Қардың түсін тандағанда балалардың өз еріктерімен ақ пен көк түсті араластырып, көгілдір түсті пайдаланды. Балалардың дербестігі, қызығушылықтары, креативтілігі, сыни ойлауы орын алды.

Ертегіні сомдау барысында балалар бір-бірімен еркін қарым-қатынасқа түсе білді. Эмоционалды көңіл-күйлерімен ертегіні әр кейіпкер өздері тандаған рольдерің ойнап шықты. Ертегіні сомдау барысында тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, дыбыстың айтылу артикуляциясын қалыптастыру, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдана білу. Ойын баланың басты ісі болғандықтан ойын барысында балалардың ой өрісін дамытып, креативтілігі артыру, баланың қызығушылығын арттыру. Зерттеу барысында балалар қызығып, зерттеуге кірісіп кеттік. Балалар өздері көріп, қолдарымен ұстап сынағылары және зерттелмегенін зерттегілері келеді Сонымен қатар балалар тәжірибе жұмысында бірнеше тұжырым жасауды үйренеді, мысалы, «қарға ыстық су құйылса қар ериді, алақанға салып уқалағанда қардың еруі». Бала ойын барысында, сурет салу, мүсіндеу, тәжірибе жасаудың көмегімен жеңіл түсінеді және қоршаған әлемде зандылық байланыс орнатады. Жануарлардың тұрмыс тіршілігімен таныстыра отырып, ұйымдастырған оқу қызметіне әр түрлі ресустарды, жануарлардың суреті, жануарлардың іздерінің суреттерін пайдалана отырып жетелеуші сұрақтар қою арқылы балалардың ойынға деген қызығушылығын арттыра алдым. Ата-аналардың көмегімен бірге көрме ұйымдастырып, қызығушылықтарын аттырдық. Әр топқа бөлінген балалардың жұмыс жасау барысында әр баланың қызығушылығы, сыни ойлауы орын алды. Көрме ұйымдастыру барысында балалар бір бірімен коммуникативтік қарым қатынасқа түсе білді. Бір біріне қолдау қорсетіп, салынған суреттері арқылы өз ойларымен бөлісті. Ойын арқылы баланың креативтілік, шығармашылық, зияткерлік, әлеументтік және тұлғалық дамуына оң ықпал ете алдым. Балаларды мадақтап, қолдап отырдым.

Ата-аналар балаларының іс-әрекеттеріне өздері баға беріп, ары қарай бірге іс-шараларды бірге өткізуге қызығушылықтарын білдірді.

Бүгінгі жасаған тәжірибе жұмысындағы мақсатым, балаларға табиғат құбылыстарымен қызықты тәжірибе арқылы ұсынысын қалыптастыру. Ертегі, суретпен жұмыс істеу барысында креативтілік, командада жұмыс істеу, сыни ойлауы, қызығушылықтары, қажеттіліктері ескертілді.

Қардың табиғаттағы өзгеруін ұғындыру, қоршаған ортаға сүйіспеншілікпен, қамқорлықпен, жаңашырлықпен қарауға тәрбиелеу.

Қорытындылай келебалалардың қабілеттің тұлғалар ретінде қарастыратын қарым-қатынастар құруға мүмкіндік беру. Әр түрлі бала жасына сай ойындарды болашақтағы жоспарлауымда балалардың сеніміне, зияткерлігіне, болашақта азаматтық тұлға ретінде дамуына ықпал ете отырып осы ойын түрлерін тиімді әдіс-тәсілдерді, түйінді идеяның негізгі аспектеріне көңіл аудара отырып жүзеге асыруына өзімнің шешімімді қабылдадым.

Әдебиет:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқудың үлгілік оқу бағдарламасы. Астана 2016ж
2. Мұғалімге арналған нұсқаулық, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДБҰҰ, 2016ж
3. Төлеубекова Р. Бала тәрбиесіндегі халықтық педагогика/әдістеметік құрал/Алматы, 1994ж

Акаева Ж.А., Маркова В.В.
КГКП я/с «Айналайын» город Караганда

«ФОРМИРОВАНИЕ РАННЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ РЕБЕНКА, С ПОМОЩЬЮ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ»

Мир профессий в обществе - сложная, динамичная, постоянно развивающаяся система. Если ещё 10 лет назад было достаточно познакомить детей с трудом повара, продавца, водителя, врача, военного, то на современном этапе этого недостаточно. Современная действительность нам диктует новые требования. В информационную начальную компетенцию дошкольника должны органично влиться знания о современных профессиях. Но материалы разрозненны и бессистемны.

В связи с этим возникла необходимость разработки комплексного решения задач, направленных на социально-коммуникативное развитие дошкольников в области ранней профориентации.

В вопросе ознакомления дошкольников с профессиями взрослых существуют различные подходы, одни педагоги предлагают знакомить детей с тружениками, с их отношением к труду, формировать представления о том, что профессии появились в ответ на потребности людей (нужно довести груз, приготовить обед), другие делают упор на формирование представлений о содержании труда, о продуктах деятельности людей различных профессий, на воспитание уважения к труду, некоторые педагоги рекомендуют знакомить детей с видами труда, наиболее распространенными в конкретной местности.

Таким образом, и в трудах педагогов прошлого, и в современной научной литературе данная проблема рассматривается многоаспектно, доказана целесообразность ранней профориентации в дошкольном возрасте, определены различные пути и средства воспитания устойчивого интереса к профессиям взрослых.

В данную деятельность необходимо ввести дошкольника с интересом, побуждая познавательную активность не только в стенах детского сада, но и дома. Одно из решений мотивационно-побудительного этапа ранней профориентации ребенка - проектная деятельность, используя при этом совместную работу с родителями, и игры – как основной вид деятельности.

Проектная деятельность имеет педагогическую целесообразность и ценность, в формировании у дошкольников самостоятельности, увлекательности, в развитии социальной инициативы.

Проектная деятельность по ранней профориентации дошкольников, направлена на работу с детьми 5 лет, т.к. у детей данной возрастной группы сформированы первоначальные знания о разных профессиях и труде взрослых в рамках Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения.

Учитывая все вышеизложенное, определена цель работы: создание модели ранней профориентации дошкольников, как одной из форм управления социально-коммуникативным и познавательным развитием.

Для реализации данной цели, поставлены следующие задачи:

- обогащать и конкретизировать представления детей о профессиональной деятельности родителей, воспитывать интерес и уважение к их профессиям;
- формировать у детей обобщенные представления о структуре трудового процесса, о роли современной техники в трудовой деятельности человека, понимание взаимосвязи между компонентами трудовой деятельности;
- закреплять умения детей выражать в игровой и продуктивной деятельности свои впечатления, развивать креативное мышление;
- стимулировать развитие аналитических и познавательных способностей детей;
- воспитывать бережное отношение к труду взрослых и его результатам;
- помочь детям осознать важность, необходимость и незаменимость каждой профессии.

Начиная работу по данной теме, существуют возможные причины недоработки реализации проектов:

- недостаточный интерес родителей к данной теме;
- низкая мотивация дошкольников;
- навязывание определенных штампов и стереотипов.

На первом этапе работы, необходимо углублённо изучить методическую литературу. Для себя чётко выделить критерии руководства проектной деятельностью, такие как: знание особенностей коммуникативно-познавательного развития детей, специфику, умение тонко, тактично, поддерживать инициативу и самостоятельность ребёнка, способствовать овладению необходимыми навыками.

На этом этапе работы следует предварительная работа с детьми - беседа «Профессии моих родителей», викторины с детьми «Угадайка», где дети в игровой форме угадывают профессии, подбирают инструменты необходимые для той или иной профессии, одежду.

Ознакомление родительской общественности с проектом, спецификой, его значимостью и этапами работы, наиболее эффективно проводить используя практический метод в виде мастер-класса или практикума.

Второй и самый важный этап – это внедрение работы по проектам, которая содержит в себе совместную работу в триаде «Родитель-педагог-ребенок», по изготовлению альбомов «Профессии моих родителей». Этот этап содержит в себе несколько аспектов: совместное творческое решение родителей и ребенка, сбор необходимой наглядной информации (фото, рисунки) о месте работы, о главных отличиях труда данной профессии, пользе приносящей этой профессией человечеству и важности этого труда, отличительной черте людей этой профессии и.др.

Ценность данного этапа состоит в том, что после сбора необходимой информации, ребенок защищает свой проект, демонстрируя свой творческий альбом. Альбомы детей разнообразны и каждый несет свою ценность, творческое воображение и мысль.

Проекты – альбомы демонстрируются по различным профессиям родителей воспитанников, среди них такие как: шахтер, автомеханик, военный-кинолог, торговый агент, тренер, продавец, инспектор ДПС, повар, водитель, медсестра, менеджер, строитель, военный, учитель, воспитатель, логист, медицинский лаборант, аварийный комиссар, микробиолог, офтальмолог, стоматолог.

Альбомы выполнены в различной технике, реализуя творческие задумки детей и их родителей.

Анализируя данный этап защиты проектов-альбомов, следует отметить положительный результат во первых в развитии духовно-нравственного воспитания каждого принявшего участие ребенка. Если на начальном этапе в беседе «Профессии моих родителей», ответы детей односложны, многие дети не знают кем работают родители или какой труд используется в профессии родителей. На поставленные вопросы звучат такие незамысловатые ответы детей как: «- Чем папа занимается на работе?» – (ответ) «- Устаёт»; (вопрос) «- Для чего папа ходит на работу, какую пользу приносит людям?» – (ответ) «- Чтобы купить мне что-нибудь».

Представляя свои альбомы, рассказывая о профессии папы или мамы, о пользе их труда, у детей развивается большое чувство гордости за своих родителей, бережное и уважительное отношение к ним. Кроме этого, дети увлеченно анализируют, дают оценку

важности той или иной профессии, формируются первоначальные представления о собственном выборе профессии в будущем. Пополняется словарный запас с помощью знакомства с новыми профессиями, развивается грамматический строй речи детей, последовательность действий, формируется ораторское искусство.

Третий этап работы – моделирование, который направлен на развитие креативного мышления дошкольников, и преимущественно проходит в виде игры «Юный модельер». Детям предоставлены серии разрезных черно-белых картинок, с изображением частей тела человека, специальной одежды по профессиям разных размеров, обуви, головных уборов, принадлежностей необходимых людям той или иной профессии. Ребенок создает образ человека той ли иной профессии, формирует туловище, создает дизайн спецодежды, украшает по замыслу используя принадлежности для творчества. На этом этапе, у ребенка развивается усидчивость, увлеченность, креативность, логика, творчество.

Таким образом, совокупность всех этапов работы показала, что любая образовательная деятельность, включая сопровождение профессионального самоопределения, может быть эффективной лишь в определенном ценностно-смысловом поле, которое выступает основой для целеполагания, а также обеспечивает мотивацию всех участников.

Литература:

1. Скубченко Е.В., Лязина А.В., Дюмина Н.А. «Ранняя профориентация детей дошкольного возраста через проектную деятельность» - сборник статей по материалам научно-практической конференции. Санкт-Петербург. 25.03.2021г.
2. Кондрашев В.П. «Введение дошкольников в мир профессий»-учебно-методическое пособие. 2004г.
3. В.Г. Нечаева «Воспитание дошкольника в труде»-просвещение. 1974г.

Акимжанова К.К.

Қарқаралы ауданы №12 ЖББ КММ жанынан «Еркетай»шағын орталығы

«ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР – БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»

Мектепке дейінгі білім беруде тәрбиешілер мен ата-аналар арасындағы ынтымақтастық пен серіктестік балалардың дамуында маңызды рөл атқарады. Тәрбиешілер мен ата - аналар-білім беру процесі мен тәрбие сатысында өзара әрекеттесетін екі негізгі өзек.

Қазіргі өмір ағымының ерекшелігі-ата-аналар көп уақытын өз балаларын дамыту және тәрбиелеу үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз ету мақсатында лайықты табыс табу үшін жұмыста өткізеді. Бұл кезде балалар балабақшада, мектепте, күтушімен немесе әжесімен бірге болады. Статистика көрсеткендей, әдетте, 1,5 жасқа дейін анасы баланың дамуы мен тәрбиесімен айналысады, содан кейін бұл функцияларды балабақша және одан әрі мектеп алады. Отбасы мен тәрбиешілердің өзара әрекеттесу мәселесі қазіргі уақытта өте өзекті, сондықтан мен бұл туралы өз мақаламда айтқым келеді. Ерте жас-бұл баланың әлеуметтену әлеміне қадам баса бастайтын, басқа балалармен, ересектермен танысатын, олармен қарым-қатынас жасауды, ойыншықтармен бөлісуді, құрдастарының арасында беделге ие болуды үйренетін, айналасындағы әлемді тануды үйренетін алғашқы кезең. Кішкентай бала үшін бұл мүлдем жаңа әлем. Бұрын ол балаға кішкентай әлем болды, бұл анам, әкем, мүмкін үлкен ағасы мен әпкесі мен ата-әжесі. Балабақшаға кіргеннен кейін бұл шеңбер едәуір кеңейеді: сол жастағы басқа балалар пайда болады және тәрбиешілер пайда болады. Анасы баланы осы жаңа әлемге саналы түрде әкеледі, ол оны тәрбиешінің қолына береді. Осы кезде ана мен тәрбиеші арасындағы қарым-қатынасты барлығына ыңғайлы етіп құру өте маңызды: бала да, ана да, тәрбиеші де.

Балабақшаның ата - аналармен өзара іс-қимылының басты мақсаты-бірыңғай білім беру кеңістігін құру, серіктестік қатынастар орнату, білім беру мүдделері мен тәрбиелік күш-жігердің ортақтығын құру.

Ерте жастан бастап біз ата-аналардың білім беру қажеттіліктерін және байланыс орнатуды зерттейміз, әр баланың отбасы мен отбасылық тәрбиесінің ерекшеліктеріне талдау жасаймыз, қарым-қатынас тактикасын таңдаймыз. Бұл бізге әр отбасының педагогикалық қажеттіліктерін жақсырақ бағдарлауға, оның жеке ерекшеліктерін ескеруге көмектеседі.

Балаларды балабақшаға беретін ерлі-зайыптылардың ерекшеліктерін талдау ата-аналардың үш тобын бөлуге мүмкіндік береді:

- Белсенді ата-аналар (оқу-тәрбие процесіне қуана қатысады, балалар мекемесінің кез-келген жұмысының құндылығын көреді);
- Орындаушы ата-аналар (маңызды уәждеме болған жағдайда қатысады);
- Ата-аналар-бақылаушылар (педагогикалық процестің белсенді қатысушылары, балалардың жетістіктеріне қызығушылық танытады, бірақ тәрбиешілердің көмегімен мәселелерді шешкісі келеді, "Мен де солай тәрбиелендім" қағидаты бойынша өмір сүретіндер).

Талдауға сүйене отырып, тәрбиешілер әр отбасымен жеке қарым-қатынас тактикасын таңдайды. Барлық ерекшеліктерді ескере отырып, бүгінгі таңда тәрбиешілер білім беру мәселелерін бірлесіп шешу үшін ата-аналармен ынтымақтастықтың жаңа дәстүрлі емес түрлерін қолдануы керек. Әрбір тәрбиешінің жұмысындағы басты сәт – "балалар – ата-аналар-тәрбиешілер" бірыңғай одағын құру. [1]

Балабақшаның қазіргі білім беру кеңістігінде тәрбиеші мен ата-аналардың қарым-қатынасының әртүрлі формаларына толығырақ тоқталайық.

Уақыт қарым-қатынастың формалары мен тәсілдерін белгілейді. Бүгінгі таңда ата-аналарға алты айда бір рет ата-аналар жиналысы немесе балаларды таңертең қабылдау кезінде қабылдау бөлмесінде қысқа кездесулер жеткіліксіз. Ата-аналар баласының күні бойы не істеп жатқанын, оның қандай жетістіктерге жеткенін, не үйренгенін және жаңа нәрселерді білгенін көргісі келеді. Заманауи технологиялар осы тілектердің барлығын онлайн режимінде жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Ата-аналар жиналысы. Ата-ана мен тәрбиеші арасындағы қарым-қатынастың дәстүрлі түрі. Бұл іс –шараларды педагогтар белгілі бір кезеңдегі қорытындыларды шығару, ұйымдастырушылық мәселелерді шешу, шеберлік сабақтарын өткізу, ашық ұйымдастырылған іс-әрекеттер өткізу, жеке сұрақтарға жауап беру, ауыр мәселелерді шешу мақсатында ұйымдастырады. Пандемия кезінде ата-аналар жиналыстары Zoom форматында өтті. Тәрбиешілер трансляцияны дайындады, барлық ата-аналарға қосылу үшін сілтемені алдын-ала жіберіп отырды және белгіленген күн мен сағатта барлығы ноутбуктер мен компьютерлер камерасы арқылы қосылып, сөйлесті. Қазіргі кезде де, осындай форматты қолдану тиімді болып саналады. Бірақ офлайн форматта кездесуден артығы жоқ екені бәрімізге мәлім.

Ата-аналарға арналған баспа түріндегі кеңестер, "сөйлеуді дамыту", "үйдегі саусақ ойындары", "дәрігерден қалай қорықпау керек", "гигиеналық дағдылар" және т.б. тақырыптарға арналған жылжымалы папкалар ұсынылады.

Тәрбиешілер "Біз анамның көмекшілеріміз!", "Кішкентай бүлдіршіндер", "Біз құймақ пісіреміз", «Отбасылық демалыс», «Ата-анаммен бір күнім» секілді белгілі бір тақырыпты әзірлейді, ата-аналарды онымен таныстырады және үйде балалармен бірге осы мәселе бойынша жұмыс жасауды, үйде қысқа роликтер түсіруді ұсынады, содан кейін бір жалпы фильм жасалады.

Топта тақырыптық жобаларды жүргізу және ата – аналардың белсенді қатысуын тарту - "түрлі-түсті апта", "қыстайтын құстарға арналған қоректендіргіштер" секілді. Бір апта ішінде тәрбиешілер балалармен белгілі бір тақырып бойынша белсенді жұмыс істейді. Мысалы, әр күн қандай да бір түске арналған, сондықтан барлық педагогикалық және тәрбие жұмыстары осы түсті жан-жақты зерттеуге бағытталған, барлық білім беру салаларындағы пәндік-дамыту ортасы ойыншықтармен, атрибуттармен, түрлі-түсті пирамидалармен толықтырылады. Ата-аналар күн сайын балаларды белгілі бір түсті киіммен әкеледі. Осылайша бала-тәрбиеші-ата-ана арасында байланыс орнайды.

Ата-аналарды балалармен бірге мектепке дейінгі білім беру мекемесіне, аудандық, қалалық конкурстарға қатысуға тарту. "Жаңа жылдық ойыншық – 2023" байқауы, "Таза аула

байқауы, "Дұрыс тамақтану", "Ең үздік оңашалану бұрышы", "Үздік қазақ ұлттық бұрышы", "Сенсорлық даму бұрышы", "эксперимент бұрышы" және т.б. белсенді ата-аналар қатысуға, қолөнер жасауға, видео-роликтер түсіруге, топқа кітаптар, ойыншықтар әкелуге, өз бетінше бизибордтар жасауға тарту. [2]

Тәрбиешілер өз блогтарын Youtube арнасында жүргізеді, онда балалар мерекелерінен, ертеңгіліктерден, бейнелер, видеолар, фильмдер орналастырады. Ерте жастағы топтарда әрдайым ата-аналар мерекелер мен ертеңгіліктерге қатыса алмайды, өйткені балалар өте кішкентай және ән айтуға, билеуге, ойын ойнауға ыңғайлы, сондықтан олар анасының аудиторияда отырғанын көргенде жыламайды. Мұндай жағдайларда бүкіл іс-шара камераға түсіріледі, содан кейін тәрбиешілер оны YouTube арнасына жүктейді, ата-аналарға сілтеме береді және олар өз кезегінде әрқашан баласына қарай алады.

Апта сайын біздің Telegram, Instagram парақшаларында бейнелер мен фотосуреттер салынады. Әр іс-шараның тақырыбы, мақсаттары мен міндеттері міндетті түрде көрсетіледі.

WhatsApp-та ата-ана чатын жүргізу міндетті. Бұл чаттар әр топта ұйымдастырушылық мәселелер, жұмыс кестелері және т.б. туралы жалпы ақпаратты орналастыру үшін жасалады.

Мүмкін, қарым-қатынастың ең маңызды тәсілі-әр жұмыс күнінің соңында баланың жетістіктері туралы жеке кеңес беру болуы мүмкін. Әр кеш сайын тәрбиеші топтан ата-аналармен кездесуге шығады және бүгін қандай тақырыптар зерттелгені, балалар не білгені, үйге барар жолда серуендеу туралы жеке ұсыныстар береді, ұйықтар алдында қандай ертегілер мен қай баламен оқыған дұрыс, қандай саусақ ойындарын ойнау керек, қандай музыка тыңдау керек және т. б. кеңестер береді.

Тәрбиешілер ата –аналарды көшедегі ойын алаңдарын абаттандыруға-қар тазалауға, қар қалашығын салуға тартады. "Қыстайтын құстар" жобасы аясында ата-аналар "Құстарды тамақтандырыңыз!" акциясына қатысады. Әр түрлі мерекелерге арналған терезелерді безендіру – Жаңа жыл, Наурыз, 9 мамыр сияқты мерекелерге көмектеседі.

Қорытындылай келе, бүгінгі таңда тәрбиешінің ата-аналармен қарым-қатынасы үшін көптеген мүмкіндіктер бар. Әрбір тәрбиеші осы мүмкіндіктерді пайдаланады және оларды өз тәжірибесінде қолданады. Ата-аналар күнделікті барлық қажетті ақпаратқа ие, сондықтан балаларын балабақшаға қуана әкеледі, содан кейін олар жана фотосуреттерді асыға күтеді. [3]

Әдебиет:

1. «Білімді ел» Республикалық ғылыми-әдістемелік газеті, №2
2. Болотова М.И. Отбасы және балаларға қосымша білім беру мекемесі: ынтымақтастық қырлары [Электрондық ресурс] / Болотова М.И. // ППУ. 2008. №2. URL кіру режимі: <http://cyberleninka.ru/article/n/semya-i-uchrezhdenie-dopolnitelnogo-obrazovaniya-detey-grani-sotrudnichestva>
3. Шульга, И. И. педагогикалық анимация-бос уақытты ұйымдастырушының жаңа кәсібі / И. И. Шульга // СГУТиКД хабаршысы. - 2011. - № 3 (17). - 145-149 б.

Ақыжанова Г.Н.

Қарағанды қаласының «Айгерім» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕ»

Жақында психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде инклюзивті білім беруді ұйымдастыру мәселесі жиі көтерілді. Бүгінгі таңда бұл дамыған елдердің көпшілігінде, соның ішінде әлеуметтік білім беру саласындағы басым бағыт болып табылады. Инклюзивті білім беру — бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарға — өмірдің әртүрлі салаларында, соның ішінде білім беруде қоғамның барлық өкілдерімен құқықтары тең деп танылған.

Білім алу құқығы XIX ғасырда-ақ алынғаны белгілі [1], бірақ Енгізілген оқыту саласында, зерттеушілер атап өткендей, ресейлік Білім алғашқы қадамдарды жасайды және оларды әлі де сәтті деп тану мүмкін емес, дегенмен шетелдік мұғалімдердің белсенді қызметі сияқты, олардың тәжірибесі осы бағытта әлдеқайда ұзағырақ [3Б.].

Мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандарты (бұдан әрі — мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік стандарты) мектеп жасына дейінгі балалардың жеке, жас, физиологиялық және психологиялық ерекшеліктерін ескеретін, оқушылардың сәтті әлеуметтенуіне және даралануына жағдай жасайтын ортаны қалыптастыруды қарастырады. Инклюзивті білім беру міндеті мүмкіндігі шектеулі балалардың әртүрлі бұзушылықтарын түзетуді қамтамасыз ету, оларға білім беру бағдарламасын игеруге, мүмкіндігі шектеулі балалар мен дені сау балаларды бірлесіп тәрбиелеу және оқыту жағдайында әлеуметтік бейімделуге көмек көрсету ретінде тұжырымдалған [2]. Инклюзивті практиканы жүзеге асырудағы негізгі мақсаты-әртүрлі бастапқы позициялардағы балаларды бірлесіп тәрбиелеу және тәрбиелеу үшін жағдайларды қамтамасыз ету

Ол үшін белгілі бір шарттар орындалуы керек, оның ішінде: ата-аналары оларды балабақшаға әкелуге дайын мүгедек балалардың болуы; штат кестесінде тиісті мамандардың болуы (логопедтер, психологтар, дефектологтар); педагогтердің кәсіби құзыреттерін одан әрі дамыту мүмкіндігі; ұжымның инклюзияға психологиялық дайындығы, негізгі құндылықтармен, мақсаттармен және инклюзивті практика әдістерімен; мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту мен тәрбиелеудің арнайы жағдайларының болуы

Соңғыларына материалдық орта — сәулет кеңістігі де кіреді (жаңадан салынып жатқан балалар мекемелері үшін арнайы дизайн [2, 105-112 ББ.], бала күн сайын тәрбиеленетін сәулет ортасының педагогикалық мүмкіндіктерін пайдалану [1, 38-40 Б.]). Инклюзивті білім беру баланың қажеттіліктерін зерттеуге негізделген; табысты даму және білім беру нәтижелеріне қол жеткізу үшін көмектің сипаты мен көлемі; оның ерекше білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жағдай жасау. Инклюзивті білім беруде тәрбиеленушілердің тең құқықтарын ынталандыруға және олардың ұжымдық өмірдің барлық аспектілеріне қатысуына, балалардың қарым-қатынасқа, қарым-қатынасқа қажетті қабілеттерін дамытуға бағытталған ресурстар бар, оны қазіргі зерттеушілер субъектілердің өміріндегі ең әлсіз буын деп атайды, қарым-қатынас жеке тұлғаның жеке қасиеті ретінде және қарым-қатынас қабілетінің өзі тәуелсіз өмір сүруді жоғалтады [4].

Инклюзия адамның құндылығы оның қабілеттері мен жетістіктеріне байланысты емес деп болжайды; әр адам сезінуге және ойлауға қабілетті, қарым — қатынас жасауға құқылы; барлық адамдар бір-біріне, құрдастарының қолдауы мен достығына мұқтаж; білім алушылар үшін прогреске жету-бұл мүмкін емес нәрсе емес, олар жасай алатын нәрсе; әртүрлілік адам өмірінің барлық аспектілерін нығайтады. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде инклюзивті білім беруді ұйымдастыру принциптерді негізге алады: жеке көзқарас (белгілі бір баланың қажеттіліктеріне, оның жасына және қабілеттеріне назар аудара отырып, жұмыс формалары мен әдістерін таңдау); баланың өзіндік белсенділігін қолдау; барлық тәрбиеленушілерді білім беру қызметіне белсенді қосу; тәрбие мен оқытудың әдістері мен құралдарын анықтауға пәнаралық көзқарас; білім беру процесін ұйымдастырудағы өзгерістік

Тәрбиеленушілердің отбасыларымен серіктестік қарым-қатынас; балабақшаның білім беру моделінің Динамикалық дамуы [3, 207-208 ББ.]. Мектепке дейінгі білім беру ұйымының ұжымдары инклюзивті білім беруді ұйымдастыруда белгілі бір қиындықтарға тап болады, бұл келесідей көрінеді: мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істеу тәжірибесінде мұғалімдердің болмауы (кадрлармен қамтамасыз ету проблемалары тәрбиешілер мен мұғалімдердің білім берудегі модернизация мен инновацияға қатынасының жалпы сипатымен күрделене түседі [3, 7-21 Б.; 10, 163-166 Б.]); жалпы дамуға дейінгі мектепке дейінгі білім берудің штаттық кестесінде психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді (білікті медициналық және түзету көмегін) қажет ететін мүгедек балалармен жұмыс жөніндегі мамандар үшін лауазымдар қарастырылмаған; ерекше балаларға арналған лицензиялық білім беру бағдарламасының болмауы; толеранттылық және ересектер (ата-аналар мен тәрбиешілер) және балалар нормасы бар балалар мен балалардың бір Жалпы даму түріне дейінгі білім беру ұйымдарының мүмкіндігі шектеулі балалармен білім беру және тәрбие қызметін ұйымдастыру және жүргізу үшін қаржылық және әдістемелік негіздері жоқ (негізінен басшы ішкі резервтерді іздейді, балабақшалар мүмкіндігі шектеулі балаларға жеке білім беру маршрутын ұсынады, оны бала баратын топтың мамандары мен

тәрбиешілері әзірлейді); мүмкіндігі шектеулі баланың әрбір ата-анасы педагогтармен ынтымақтасуға дайын емес , бірге дамиды және қиындықтарды женеді [3]. Осылайша, балабақша жағдайында мүмкіндігі шектеулі балалардың болуының тиімділігі факторлармен қамтамасыз етілетін мектеп жасына дейінгі балаларды сүйемелдеудің Әлеуметтік және психологиялық жағдайларын құруды қамтиды. Менің жұмысымның көздейтін мақсаты баланың сөйлеу тілі мен таным қабілетін жеке ерекшеліктерін ескере отырып дамыту арқылы балаларды әлеуметтік ортаға кіріктіруге мүмкіндік береді. Ондай мүмкіндікті тудыру көп ізденіс пен тәжірибені талап етеді. Өзімді ізденіс пен даму жолында жүрген жас маманмын деп толық айта аламын.

Сондай-ақ, өз тәжірибемде ерекше оқытуды қажет ететін балалармен жетістікке жетіп, нәтиже көрсетудің бірден-бір жолы баланың жеке ерекшеліктерін көре білу. Балабақшамыздың заманауи үлгіде жабдықталған. Балалармен жеке және топтық сабақтарда әртүрлі әдістерді қолданамыз.

Әдебиет:

1. Адаевская т.и., Плеханов И. П., Прискина Е. А., Семашкин А. А., Чичканова Т. А., Ямашев В. М. Еділ бойындағы білім беру жүйесінің даму тарихы. - Самара: Самара мемлекеттік университеті, 1997. — 168 с. Желнакова Л.В. Урбора жағдайында инклюзивті бағыттағы мектепке дейінгі мекемелерді жобалаудың Эко-доминантты құрамдас бөлігі [Мәтін]
2. Л. В. Желнакова, И.С. Родионовская Қазан мемлекеттік сәулет-құрылыс университетінің жаңалықтары. — 2015. — № 4. — 105-112 ББ. Искрин Н. С. Білім берудегі Менеджмент: жүйелік тәсіл [Мәтін]
3. Н. С. Искрин, Т. А. Чичканова Білім және ғылым. — 2015. — № 1 (120). - 7-21
4. Искрин Н. С. әлеуметтік жетімдік: мәселеге кешенді көзқарастың өзектілігі "Ғылымтану" интернет-журналы. 4 шығарылым (23), Шілде-Тамыз 2014. [Электрондық ресурс].

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕГЕ БЕЙІМДЕЛУ КЕЗЕҢІНДЕ БАЛАЛАРДЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ»

Ерте мектеп жасына дейінгі балаларды мектепке дейінгі білім беру мекемесіне бейімдеу мәселесі бүгінгі күні ерекше өзекті. Бұл кішкентай баланың өмір сүру жағдайлары толығымен өзгертіндігіне байланысты. Мектепке дейінгі мекеме – бұл басқа адамдармен қарым-қатынас пен қарым-қатынастың алғашқы тәжірибесі алынатын маңызды кезең, онда бала өз орнын табады, сонымен бірге басқалармен және өзімен тіл табысуды үйренеді. Мектепке дейінгі білім беру мекемесіне түсу кезінде ерте мектеп жасына дейінгі балаларда көптеген өзгерістер болады, атап айтқанда жаңа адамдар (тәрбиешілер, құрдастар), жаңа бөлме, қолданыстағы күн тәртібін қатаң сақтау, ата-аналардың болмауы. Барлық осы өзгерістер балада стресстік жағдайды тудырады, оны невротикалық реакцияларға әкелмеу үшін маман бақылауы керек.

Адамның бейімделуі-үлкен іргелі мәселе. Ұзақ бейімделу кезінде бала шекаралық күйлердеп аталады. Бұл дененің күйіне әкелуі мүмкін денсаулық пен ауру арасындағы аймақта. Бейімделу қабілетінің жеткіліксіздігі бейімделуге әкеледі, онда ата-аналар балабақшаға барудан уақытша бас тартуы керек.

«Бейімделу термині биологияда бейімделу»ретінде қолданыла бастады. Қазіргі әлемде ғалымдар мен зерттеушілер бейімделу ұғымын адамның жеке тұлға ретінде дамуының белгілі бір кезеңдерімен байланыс ретінде қолданады. Бұл зерттеу материалы, әсіресе ерте жаста. Егер біз орыс энциклопедиясына жүгінетін болсақ, онда бейімделу ұғымы организмнің сыртқы ортаның әртүрлі жағдайларына бейімделу қабілетіболып табылады.

Педагогикалық және психологиялық әдебиеттерді талдай отырып, «бейімделу» ұғымдарының көптеген анықтамалары бар екенін атап өтуге болады. Г. Ю. Эйзенктің ілімдерінде бейімделу жеке адам мен әлеуметтік орта арасындағы үйлесімділік күйі ретінде анықталады. М.Р. Битякова, А. В. Мудрик, А. А. Реан және т. б. және шетелдік – А. Маслоу, К. Роджерс, Ш.А. Амонашвили және т. б. сияқты отандық зерттеушілердің ілімдерінде бейімделу мәселесін зерттеуге үлкен үлес қосылды.

Васильева баланың мектепке дейінгі мекемеге бейімделу проблемасының ауырлығы денсаулық жағдайында, ол сәтті бейімделудің ерекшеліктері мен мүмкіндіктерімен байланысты деп санайды. Егер балада нейродинамика саласында әртүрлі бұзылулар болса, онда бейімделу процестерінде қиындықтар туындауы мүмкін, өйткені баланың психомоторлық дамуы маңызды, бірақ эмоционалды, психикалық және физикалық денсаулық деңгейі туралы ұмытпаңыз. [1]

Балаға бейімделу кезеңі өте маңызды және маңызды сынақ болып табылады, өйткені ол әдеттегі тіршілік ету ортасынан мінез-құлқының өзгеруімен, тәбеттің болмауымен немесе ұйқының бұзылуымен бірге жүруі мүмкін жаңа жағдайларға түсуімен байланысты. Зерттеуші Дж. Пиаже өзінің теориясында бейімделуді баланың барлық механизмдерін нақтылайтын, өзгертетін және дамытатын процесс ретінде түсіндірді [2] А. А. Налчаджянның анықтамасы бойынша

бейімделу-бұл қоршаған ортадағы психика мен дене функцияларында өзгерістер болатын белсенді процесс. Бірақ егер теңгерімсіздік орын алса, онда бейімделу автоматты түрде тиімсіз болады. [3]

Өздеріңіз білетіндей, бейімделу-бұл белгілі бір ортаға бейімделу, оның сәтті жұмыс істеуі, сонымен қатар одан әрі әлеуметтік, жеке және психологиялық даму мүмкіндігі. Ерте жастағы балаларды бейімдеудің негізгі рөлі-бала мен баланың тіршілік ету ортасы арасындағы тепе-теңдікті сақтау. Дәл осы кезеңде баланың психикасына қысым жасалады. Дәл осы кезеңде бейімделуге көмектесетін іс-шаралар мен әдістерді мұқият таңдап, балалардың барлық жеке ерекшеліктерін ескеру қажет. [1] Көптеген ғалымдар ерте жастағы балаларды мектепке дейінгі мекемеге бейімдеу мәселесін зерттеп жатыр, өйткені бұл тақырып өте өзекті және күрделі.

2)

2 -3 жастағы балалар үшін балабақшаға бейімделу күрделі құбылыс. Бейімделу уақытында баланың эмоциялық жағдайы.

Ғалым Л. Л. Шпак өз зерттеулерінде толық бейімделу баланың бейімделуінің нәтижесі екенін анықтады. Бала топта оңай қалғанда, ойнағанда, ұйықтағанда, тамақтанғанда толық бейімделу пайда болады-басқаша айтқанда, ол өзін еркін сезінеді. [53] Егер балада барлық факторлар болса, бейімделу процесі тез және сәтті болады: 1) тұрақты эмоционалды фон; ағзаның толыққанды қызметі; 3) мақсаттылық; 4) ақпарат алу кезіндегі орталық жүйке жүйесінің тұрақтылығы; 5) алмасу

процестерінің жылдамдығы. [4]

Бірақ бейімделу кезеңінде ауытқулар пайда болуы мүмкін, бұл бұзылулар мен проблемаларға әкеледі. Бұл мұғалім дұрыс бағаламаған немесе зерттеудің дұрыс емес мәндері таңдалған жағдайларда орын алуы мүмкін. В. Н. Белкинаның пікірінше, дезадаптация белгілерінің көрінісі жүйке жүйесінің түріне байланысты. Өте қозғыш және шамадан тыс белсенді балалар барлық жаңа нәрселерге наразылық білдіруге бейім. Бұл жағдайда мұғалім баланың мінез-құлқын түсінуде қателеспей керек және тәрбиеде одан әрі түзетулер жасай алмайды, өйткені патологиялық мінез-құлық белгілері пайда болуы мүмкін. [14] бейімделудің келесі кезеңі жалған бейімделу деп аталады. Б. С. Волков атап өткендей, бала өзіне таныс жағдайда барабар мінез-құлықты көрсетеді. Ол сабаққа қызығушылық танытуы мүмкін, бірақ ол жалғыз ойнағанды жөн көреді, ал ойындар ұзақ және тұрақсыз емес. Бала өзіне жаңа жағдайларға бейімделуге тырысады. Бір қарағанда, депрессиялық мінез-құлық ақылға қонымды болып көрінуі мүмкін

Әдебиет:

1. Абрамова, Г.С. даму психологиясы және жас психологиясы Г. С. Абрамова. - Мәскеу: Прометей, 2018. - 708 Б.
2. Айсина, Р.М. жас балалардың әлеуметтенуі және бейімделуі / Р. М. Айсина, В. Дедкова, Е. Хачатурова балабақшадағы бала. – 2017. – № 5. - Б.49-53.
3. Эйзенк Г психологияның парадокстары [Мәтін]: Г. Эйзенк. - Мәскеу: Попсикул, 2009-323с.

Александровская Н.И., Теске Л.И.
КГКП я/с «Алтын сақа» город Караганда

«ДВИГАТЕЛЬНЫЙ РЕЖИМ СЛАБОВИДЯЩИХ ДЕТЕЙ»

*«Желаем активной борьбы за свое здоровье,
за здоровье детей, за долгие годы жизни»*

И.Ильинский.

У большинства слабовидящих детей отмечаются некоторые физические недостатки: искривление позвоночника, нарушение осанки, слабость мышечной системы и прочее. Многие из них испытывают нарушение координации движений, трудности ориентировки в пространстве. Поэтому для детей с нарушением зрения необходимо правильно организовывать двигательный режим. Допустимая физическая нагрузка должна определяться врачом офтальмологом. Детям с высокой близорукостью противопоказаны упражнения связанные с длительным и резким наклоном головы, подъемами тяжестей, сотрясением тела.

В организацию двигательной активности детей входят: физкультурные занятия, утренняя гимнастика, подвижные игры, спортивные досуги, физкультминутки, прогулка. Рекомендации по проведению всех видов можно найти в методиках для детских садов.

В процессе физических занятий эффективно развиваются координация движений, быстрота, сила, выносливость, подвижность в суставах и физическая работоспособность. Строевые упражнения способствуют формированию правильной осанки, развивают глазомер

чувств ритма и темпа, формируют навыки коллективных действий, повышают эмоциональное состояние детей. Конечно, важно учитывать не только состояние здоровья детей, но и диагноз нарушения зрения. Поэтому специалистам, работающим с детьми, имеющими нарушения зрения, рекомендуем соблюдать некоторые требования.

В средней группе все построения проводятся с помощью воспитателя. Он показывает каждому ребенку его место среди товарищей. Если ребенок плохо ориентируется при построении, воспитатель подходит к нему, берет за руку и отводит на место. Для построения в круг можно рекомендовать следующие приемы: дети становятся в линеечку, берутся за руки, воспитатель берет за руки первого и последнего в шеренге и замыкает круг; в середине группы или зала ставится стул или кладется какой-нибудь яркий предмет (кегля, кубик), который обозначает центр круга. Детям предлагают стать вокруг этого предмета лицом к нему, взяться за руки, и отойти, сделав два шага назад. Воспитатель всегда становится с детьми в круг и следит, чтобы дети его не сужали. Во время выполнения упражнений очень важно приучать их становиться подальше друг от друга. Воспитатель предлагает поднять руки в стороны, помахать вверх-вниз, чтобы не трогать соседа. Для быстрого размещения детей удобны нанесенные на пол мелом, липкой лентой метки. Для ориентира можно использовать конусы или кегли.

В старшей группе детям даются указания для перестроения в звенья, круг, нахождения своего места по ориентиру. В этом возрасте привлекают детей к подготовке инвентаря к занятию (убрать стульчики, принести необходимые пособия, натянуть веревку и прочее) и убрать на место по окончании. Во второй половине года по указанию воспитателя они легко и достаточно быстро становятся в круг, пары и друг за другом. Воспитатель показывает, как можно поворачиваться, переступая на месте. При поворотах широко используется зрительные ориентиры (метки, предметы, стульчики).

На пятом году воспитатель предлагает детям интересные задания в вводной части физкультурного занятия: построиться в определенном порядке, по сигналу разбежаться по всему залу, а по второму сигналу снова быстро стать на свои места. Чаще всего для таких упражнений принимаются звуковые сигналы: хлопки, удары в бубен, слово, прекращения музыки и др. Необходимо использовать и зрительные сигналы: поднятая и опущенная рука, яркий флажок. Указания для построения, перестроений и поворотов дают в форме команды. Перестроения в звенья усложняются: четвёрками, парами, командиры звеньев и другое, но для детей с нарушением зрения необходимо ставить яркие ориентиры или метки на полу, так у них имеются нарушения в ориентировке в пространстве. Строевые упражнения являются хорошим средством для развития пространственной ориентировки детей с нарушением зрения.

Физические занятия должны проводиться по групповому методу:

- Дети с низким зрением;
- Дети с расходящимся косоглазием;
- Дети со сходящимся косоглазием;

Подбор упражнений и оборудования в соответствии с рекомендациями врача-офтальмолога и тифлопедагога. Самостоятельная двигательная деятельность, особенно подвижная игра проводится под наблюдением воспитателя. Важно, чтобы в распоряжении детей был игровой материал, физические пособия, инвентарь, стимулирующие разнообразную двигательную активность. Желательно, чтобы воспитатель участвовал в играх: личный пример взрослого помогает повышать интерес к двигательной деятельности, позволяет тонко и ненавязчиво следить за всей группой и направлять деятельность каждого ребенка. Все игры, взятые из методических пособий по физическому воспитанию, должны быть творчески переработаны и приспособлены для детей, вышеперечисленных, групп (нагрузка, зрительные ориентиры). Пособия необходимо подбирать яркого красного или оранжевого цвета, делать метки на гимнастических палках, верёвках, ставить ориентиры на прогулочных участках. Метки на гимнастических палках для детей со сходящимся косоглазием ставят на краях, а для детей с расходящимся косоглазием ставят 10-15 см от центра по обе стороны. Метание для детей с расходящимся косоглазием организуют внизу:

броски в корзину, стоящую на полу, закинуть мяч, шайбу в ворота. Для детей со сходящимся косоглазием броски в вертикальную корзину, кольцо, мишень на стене и другое.

Очень важна роль взрослого во время организации подвижных игр, способствующих восстановлению у детей двигательной активности, развития когнитивных функций, социально-коммуникативных навыков, личностного воспитания. Родителям необходимо заранее продумывать маршрут прогулки, узнать у детей какие игрушки они хотят взять с собой. Важно заинтересовать ребенка и вызвать у него желание участвовать в сборах на прогулку. Такая подготовка к прогулке оказывает положительное влияние на эмоциональное состояние ребенка, помогает укреплению дружеских отношений, развитию самостоятельности. Необходимо выбирать хорошую площадку для прогулки, рассмотреть с ребенком, все, что находится на ней и вокруг неё, что-нибудь необычное, волшебное, определить для ребёнка ориентиры. Чтобы прогулка прошла интереснее можно вовлекать в игры, как детей, так и взрослых членов семьи: проводить игры-соревнования: «Метатели», «Лови – не лови», «Поединки», «Вокруг стульев», «Кто самый ловкий?», «Возьми предмет» и т.д.

Игры и упражнения, влияющие на развитие зрительных функций, повышения его остроты, можно использовать следующие:

1. Игры на прослеживание движущихся объектов (развитие глазодвигательных функций) «Прокати мяч в ворота», «Попади в цель», «Набрось кольцо», «Проследи за движением флажка, ленточки, шарика», «Проследи, как летит бабочка», «Посмотри, как качается фонарик».
2. Игры на развития движений и ориентировки в пространстве. «Кто быстрее добежит до флажка?», «Чей шаг длиннее?», «Быстро, медленно», «Пройди по извилистой дорожке», «Перешагни через ручей», «Где спрятался зайка?».
3. Игры для детей с расходящимся косоглазием желательно внизу, на полу: (кольцеброс, футбол, бильярд, прокатывание мяча по поверхности и т.д.)
4. Игры для детей со сходящимся косоглазием желательно проводить сверху, в воздухе (С мячом, кольцом, воздушным шаром, воланом и т.д.). При проведении игр очень важно, чтобы ребенок с желанием выполнял движения, ориентировался в реальной действительности, в соответствии со зрительными возможностями.

Организация прогулок на свежем воздухе и проведение подвижных игр и упражнений укрепляет здоровье детей, и способствуют развитию зрительного восприятия, зрительной ориентации и активизации зрительных функции. Забота о физическом здоровье детей с нарушением зрения неизменно лежит на родителях и педагогах, работающих с ними.

Литература:

1. Ермаков В.П. «Развитие, обучение и воспитание детей с нарушениями зрения», М.: «Просвещение», 2002.
2. Страковская В.Л. «Подвижные игры в терапии больных и ослабленных детей», М.: «Медицина», 1987.

«БАЛАБАҚША ӨМІРІНДЕГІ МУЗЫКАЛЫҚ-ЫРҒАҚТЫҚ РЕПЕРТУАР»

Балалар музыканың жайын, сипатын ертерек сезіне бастайды, алғашында оның барлық құралдардың жиынтығы түрінде қабылдайды да, соңынан оны қимылдарда бере отырып барынша арқын құралдардың жекелеген ерекшелігін бөліп алады (мысалы, түрін, қарқынын, жылдамдығын, ырғақ өлшемін).

Программаға тән ерекшелікті атап өтелік: балдырғандармен жүргізіле бастаған қандай да болмасын дағды жөніндегі жұмыс кейінгі топтарда да жалғастырылады, бірақ программалық талаптар күрделендіріледі. Мысалы, егер сәби балаларда музыканың қатты не ақырын айтылуына әрекет жасауы талап етілсе, дайарлық тобында олар дыбыс шығарудың күшейіп не солғын болуын қабыдауы керек.

Музыкалық-ырғақтық дағдылар, ойындар, билер, қол ұстасып өлең айтулар, жаттығулар үйрену процесінде меңгеріледі. Ең маңыздысы сол, балаларды музыканы тұтас күйінде қабылдай білуге, оның жалпы күйін, сипатын ұғына білуге үйрету керек. Алайда үйрету процесінде сол материалды үйрену кезінде өте жақсы меңгеретін қандай да болмасын дағдыларды ажырата білу керек. Мысалы, Е. Тиличеваның музыкасына жазылған «Поезд» ойынында қарқын секілді музыкалық мәнерліктің құралы жарқын роль атқарады. Бұл-станциядан баяу жылжып кетіп бара жатқан және біртіндеп жүрісін жылдамдатып бара жатқан поездың образын беретін пьесаның түпкі ойына сәйкес келеді. Музыканың қарқынын өзгертумен балалар әрекетінің де қарқыны өзгеріп отырады. Басқа бір мысал- мектепке даярлайтын топтың балаларына арналған орыс халық әніне шығарылған би сипатындағы «Қошақандар» («Барашеньки») жаттығуын алып көрейік. Бидің сипаты жаттығудың өң бойында сақталынады, бірақ оның басты компоненті динамиканың біртіндеп көркеюі, қарқынның жылдамдауы, барынша жиі (ұсақ) созылыңқылықтың пайда болуы арқасында жылдамдық болады. Бұл жағдай бірқалыпты баяулықтан ең ақырында тез айналумен бірге кенет тоқтай қалатын жылдам аяқталатын қимылдарды пайдаланумен динамикалық та қарқынды өзгерістерді балалардың қабылдай білуіне жаттықтыруға мүмкіндік береді.

Сол сияқты украин халықтық әуеніне арналған «Кім жылдам?» деп аталатын ойында да дыбыстар ерекшелігінің мәнерлік айқын қызметі бақалады. Музыкада белгіленген дыбыс ерекшеліктеріне және оның қызу сипатын берушілігіне балалар бір-бірін жарысқа шақырғанда бубенді ұрғылайды.

Сөйтіп, музыкалық образдарды дамыту, музыкалық мәнерлік құралдарына көңіл бөлу балалардың музыкалық –ырғақтық дағдыларды меңгеріп алуына көмектеседі.

Музыканың сипатына сәйкес қимыл жасау үшін қимылдардың белгілі бір артық түріне ие болу керек. Оларды дене шынықтыру жаттығуларынан, сюжетке құрылған драмалық ойындардан, билерден алуға болады.

Кіші топқа арналған музыкалық-ырғақтық репертуар.

Музыкалық-ырғақтық қимылдардың репертуары программалық дағдылар мен біліктерді меңгеруге көмектесетін, оларды біртіндеп және жүйелі түрде меңгеруде балаларға мүмкіндік жасайтын әр түрлі ойындардан, билерден және жаттығулардан жасалған.

Ән айтумен және музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен орындалатын ойындарға: қуыспақ, жасырынбақ немесе қимылдар тексте және музыкада қаралған қарапайым ойындар енгізілген.

Балаларды үйрету процесінде (3 және 4 жас) міндеттер мен дағдылар біртіндеп күрделеніледі. Мысалы үшін Ы. Филиппенконың музыкасында жазылған «Поезд» ойынын алайық.

Үш жастағы балаларға арналған түрі. Тәрбиеші өлеңді әнімен айтады. Балдырғандар орындыққа отырады да қолдарымен айналма қимыл жасайды «поезд жүріп келеді».

Төрт жастағы балаларға арналған түрі. Тәрбиеші әнді айтады. Балалар бірінің артына бірі тұрып, қолдарынан шынтаққа дейін бұғу арқылы айналма қимыл жасап (аяқтарымен еденді тақылдатып), бөлменің ішінде жүреді – «поезд жүріп келеді».

Бала өмірінің төртінші жылында әнмен орындалатын ойындар барынша күрделі әрекеттерді қамтиды. Оны М. Красевтің музыкасында жазылған «Жалауша» «Флажок» ойынынан аңғаруға болады.

Ересек топқа арналған музыкалық-ырғақтық репертуар.

Программада ұсынылған ойында, секірме билер, жаттығулар, өзінің түрлері, тақырыптары бойынша барынша нақты бөлінген. Ойындардың тақырыбы алуан түрлі және тақырыптардан аңғарылады: «Ұстап алғыштар» («Ловишки»), «Епті бол» («Будь ловким»), «Кешігіп жүрме» («Не опоздай») және т.б. Бұл ойындарда заттарды пайдаланып қимылдар жасау, жарыс элементтері көп. Жануарлардың, құстардың (әсіресе «Қара-қарғалар», «Ворон»), «Васька-мысық» («Васька-кот») сияқты орыстың халық өлеңдеріне тән) алуан образдармен қатар, «Ұшқыштар, ауа райына зер салыңдар» («Летчики следите за погодой»). «Біз әскери адамдармыз» («Мы военные»), «Салт аттылар және жекілген аттар» («Всадники и упряжки») сияқты қоғамдық тақырыптардағы ойындарда барынша нақты көрсетілген. Сондай-ақ өзара достық қарым-қатынасқа тәрбиелеу мүмкіндігі де атап көрсетіледі: «Тату үштік» («Дружная тройки»), «Өзіңе серік тауып ал» («Найди себе пару»).

Ойындар мен секірме билер құрылымының түрлері ерекше сипатты белгілермен ерекшеленеді: жарыс элементтері енгізіледі, сюжет қызықты дамиды, кейіпкерлердің өзара қарым-қатынасы ашылады. Бұл «белгілі бір музыкалық дайындықты, сипатты, құрылымы жағынан алуан түрлі шығармаларды пайдалана білуді талап етеді. Секірме билерде: Украинның халық өлеңі «Шақыруда» («Приглашение») – сабырлылық, Ю.Слоновтың «Матрешкаларында» сотқарлық, көңілділігі, П. Штраустың «Тату үштігінде» («Дружные тройки») әсемдік сияқты әр түрлі қимылдық сипаттар айқын көрініс алады.

Программада жаттығулар үлгі ретінде көрсетілген. Тәжірибеде олар әлдеқайда көп. Олардың көмегімен балалар секірме билердің жекеленген элементтерін, әр түрлі сипаттағы қимылдарды (бір қалыпты, дәл, күшті) жақсы меңгеріп алады, музыкалық-ырғақтық дағдыларды игеріп алуға жаттығады.

Программада көрсетілген музыкалық шығармалар, балаларды дамытады, музыканы тұтастай қабылдай білуге, образды мінез-құлықты, көңіл күйді түсіне білуге тәрбиелейді. Сонымен бірге олардың әрқайсысы балалардың зейінін музыкалық мәнерліліктің жекелеген құралдарына аударуға және оны қимылдарда бере білуге мүмкіндік жасайды.

Әдебиет:

1. Балалар бақшасында музыкалық тәрбие беру әдістемесі. 2001ж.
2. Балабақшадағы музыкалық сабақтар. (Музыкальные занятия в детском саду. Примерные конспекты занятий).
3. Р.Қ. Дүйсембинова «Музыкалық білім беру педогогикасы». - Талдықорған, 2006 ж.
4. Музыка. ҚР бастауыш білімінің мемлекеттік стандарты мен жалпы білім беру бағдарламасы (1 – 4 сынып) 2009 жыл
5. Ғизатов.Б «Мектептегі музыка сабағы. Музыка сауаты, ән үйрету, музыка тыңдау». Методикалық көмекші құрал.- Алматы, 1962 ж.

«РОЛЬ РУКОВОДИТЕЛЯ В ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ, КАК ФАКТОРА РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

У нашего народа есть пословица:
«Ел боламын десең, бесігінді түзе»
(«Будущее страны формируется
в колыбели младенца»).

К.К. Токаев [1]

Основы формирования гармоничной личности и ответственного гражданина закладываются в детском возрасте... Поэтому необходимо последовательно улучшать качество образования, повышать компетенции педагогов. **К.К. Токаев** . [2] Наш Президент ставит одной из главных задачи для нашего государства обеспечение качественного образования. Качество правильно поставленных целей, качество стандарта, качество программы обучения, качество материально-технического обеспечения образовательной среды, качества профессиональной подготовки, самообразования педагогов и информационно-методической базы. Эти факторы способствуют повышению качества образования в нашей стране.

Директору дошкольной организации в настоящее время необходимо быть экспертом и стратегом в области повышения качества образования в своем дошкольном учреждении. Чтобы целенаправленно управлять процессом качественного образования нам необходимо обеспечить постановку конкретных задач, прогнозировать их решение, предусмотреть оценку рисков, степени соответствия и своевременной корректировки поставленных целей и задач в деятельности педагогов и как результат качественного образования ребенка. Необходимо также перестроить управленческое сознание в рамках «Единой воспитательной программы», [3] где целью воспитания является трудолюбивый, честный, сознательный и созидательный гражданин, воспитанный на общечеловеческих и национальных ценностях.

Эти изменения определили современные управленческие функции и направление деятельности педагогов нашего коллектива. Педагогический опыт, новые послы времени, обсуждение с педагогами перспектив развития качественного образования наших воспитанников, позволили создать Концепцию развития КГКП я/с «Балғын». Основной идеей концепции стало создание образовательного пространства, как среды максимально значимых аспектов для развития личности, действующей в соответствии с общечеловеческими ценностями и приоритетами, ожиданиями и интересами. Где одним из приоритетных направлений является проектирование модели образовательной среды, создание образовательной среды, через развитие творчества педагогов, создания авторских программ, проектов, лабораторий.

Четко сформулированная концепция развития определила стратегические направления развития КГКП я/с «Балғын». Это качественное научно-методическое обеспечение воспитательно-образовательного процесса, разработка механизмов управления, критерий и индикаторов, интеграция информационно-коммуникативных технологий в образовательный процесс, взаимодействие с социальными партнерами, родителями, создание условий для профессионального роста педагогов, укрепление и совершенствование материальной базы нашего детского сада. Модернизирован стиль руководства на основе компетентного подхода и корпоративных ценностей.

Что дало хорошие результаты в КГКП я/с «Балғын» реализуется программа научно-практического сотрудничества с СВГТК им. Абая Кунанбаева. Наши педагоги имеют возможность на научно - практических форумах и конференциях, традиционных ярмарках социально-педагогических инноваций с успехом демонстрировать свой опыт, выставляя свои

практические новинки, показывать мастер-классы, делиться опытом с коллегами, студенты дошкольного отделения проходят педагогическую практику в группах нашего детского сада, что позволяет подобрать перспективные кадры. Важным результатом нашей работы стали публикации наших педагогов в социальных сетях, участие в городских, областных и республиканских конкурсах. Отработка программ социального партнерства с школой гимназией №17 и школой имени Абая позволила систематизировать взаимопосещения занятий и уроков, организовать экскурсии. Эти мероприятия помогли познакомить детей со школой, ознакомить с правилами поведения в школе, познакомиться с классом, библиотекой спортивным залом. Педагогические консилиумы проведенные в конце года в саду, а в начале года в школе гимназии №17 и школе имени Абая, согласно результатам мониторинга качества обучения наших выпускников в начальной школе показывают, что они успешно осваивают образовательную программу, хорошие результаты адаптации наших выпускников. Педагоги школ подчеркивают высокую познавательную активность наших выпускников, способность их к саморазвитию, самоорганизации, любознательность, воспитанность.

Одной из главных функций руководителя управления качеством образования нашего детского сада, считаю контроль. Он обеспечивает необходимую для управления обратную связь для своевременной корректировки деятельности педагогов. Контроль за качеством образования приобрел характер мониторинга, педагогического аудита, постоянного отслеживания результатов образования, проверки их соответствия промежуточным и конечным целям. Проводимый анализ результатов мониторинга позволяет спланировать работу по повышению квалификации наших педагогов, оказанию им своевременной педагогической помощи, внедрению инновационного педагогического опыта.

Создание условий профессионального роста педагогов является одним из наиболее важных стратегических направлений управленческой деятельности руководителя. Привлечение активных педагогов к управлению, участию во временных и постоянных функциональных группах позволило повысить инновационный потенциал педагогического коллектива, возросла активность участия в конкурсных мероприятиях разного уровня. Уже два года подряд более 50% педагогов демонстрируют свой опыт за пределами стен нашего сада.

Современному руководителю для создания прогрессивной модели руководства, необходимо постоянно работать над совершенствованием стиля своего руководства, развивать профессиональные и личностные качества, такие как креативность, самоанализ, самообразование. Важно поддерживать и совершенствовать систему сотрудничества, инновационной корпоративной культуры, учитывать индивидуальность и личностные способности каждого педагога, сформировать команду единомышленников.

Таким образом, грамотно выстроенная система управления позволит руководителю значительно повысить качество образовательной среды для развития личности каждого ребенка.

Литература:

1. Послание Главы государства К.К.Токаева народу Казахстана «Справедливое государство, Единая нация. Благополучное общество», 01.09.2022 года.
2. Послание Главы государства К.К.Токаева народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана», 01.09.2023 года.
3. «Единая воспитательная программа», 20.10. 2023 год

Алишева Г.С., Медетова Н.Т.

Қарағанды қаласының «№36 ЖББМ»КММ жанындағы шағын орталық

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»

«Инклюзия»- inclusive ағылшын тілінен аударғанда -«араластырамын» дегенді білдіреді, француз тілінен inclusif -қамтиды, латын тілінен include - қорытындылаймын, қосамын,

жалпы алғанда - енгізілген білім, білім беру ұйымдарында мүмкіндігі шектеулі балалардың оқу процесін сипаттау үшін пайдаланылатын термин.

Инклюзия дегеніміз, барлық адамдар тең құқықтарға ие және олар да тең мүмкіндіктерге ие болуы керек дегенді білдіреді. Сонымен қатар, олардың денсаулығы шектеулі ме, жоқ па, ол ешқандай рөл атқармайды. Себебі инклюзия дегеніміз: адамдар әртүрлі болса да, бұл қалыпты жағдай болып табылады. Мүмкіндігі шектеулі адамдарды қоғамға тарту керек деген интеграция ұғымынан айырмашылығы, инклюзия олардың барлығы автоматты түрде сол топқа жататынын білдіреді.

Инклюзияның күрделі міндеттері МББМ келгенге дейін бала әдетте тек өз отбасының адамдарымен ғана таныс болады. Балабақша - бұл басқа топ, оған келген кезде, бала бұл адамдар оны қабылдағанын сезінуі керек, ол өз тобына тең құқылы болып кіреді. Бұл оның жеке басының қалыптасуында шешуші рөл атқарады. Бұл әсіресе мүмкіндігі шектеулі балаларға қатысты. Баланың топқа өзінің барлық ерекшеліктерімен қабылданғандығы көбінесе оның кейінгі өміріне әсер етеді. Мүмкіндігі шектеулі балалардың тұрғылықты жері бойынша қызмет алуға құқығы бар – мұндай талап Германияның әлеуметтік заңнамасына енгізілген, соның арқасында мүгедек балалар жалпы білім беретін оқу орындарына барады. Бұл мектептердің педагогикалық ұжымдарының алдына жаңа күрделі міндеттер қояды. Балабақша қызметкерлеріне балаларды қарау және күту бөліміне жоғары талаптар қойылады. Ол үшін көп қызметкерлер қажет. Ал егер балабақшаға мүмкіндігі шектеулі балалар баратын болса, мекемеге қолжетімділік бөлігінде ерекше жабдықтау қажет. Қолжетімді ортаны ұйымдастырудың мысалы: мүгедектер арбасындағы бала баспалдақты пайдалана алмайды, демек пандустар, тіпті лифтілер қажет. Есіктер белгілі бір енге ие болуы керек, дәретханалар мұндай балалардың қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Осының бәріне қоса, мүмкіндігінше инклюзивті балабақшалар физиотерапияны жүргізу мүмкіндігіне ие болғаны жөн. Мүмкіндігі шектеулі бала балалар мекемесіне барғанда, бұл оның ата-анасы үшін де ауыр сынақ болады. Бастапқыда олар осы уақытқа дейін өздеріне қатты тәуелді болған баласына енді бейтаныс адамдар қызмет ететініне үйренуге тура келеді. Сондықтан ата-аналар үшін бірінші күннен бастап мұғалімдермен тығыз байланыс орнату өте маңызды. Баланың бейімделуі мен одан әрі дамуы бойынша жоспарларды бірге талқылап, құру қажет. Бұл көп уақытты қажет етеді. Әрине, ата-аналар мен мұғалімдер өзара шыдамдылық танытып, назар аударуы керек.

Барлық балалар алғашқы кезде балабақшада толқитын жағдайда болады, өйткені жаңа жағдайға және айналадағы адамдарға үйренуіне тура келеді. Мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналарымен ерекше, өте тығыз байланысы бар, өйткені бұрын олар барлық уақыттарын олармен өткізген және олардың көмегіне тәуелді болған. Сондықтан, мұндай балаларды бейтаныс жағдайға баяу және өте мұқият баулуы керек. Инклюзия беретін мүмкіндіктер. Мүмкіндігі шектеулі және онсыз балалардың балабақшада бірге болуы айтарлықтай қиындықтармен байланысты болса да, сайып келгенде, бұл барлық тараптарға көптеген артықшылықтар әкеледі. Өйткені, ерте жастан бастап балалар әр адамның өзінің ерекше қабілеттері мен таланты бар, әр адамның басқалардан ерекшеленетін қалыпты ортада болады. Инклюзия мүмкіндігі шектеулі балалар дені сау балалардың өмір салтына бейімделуі керек дегенді білдірмейді. Инклюзия дегеніміз, барлық балалар табиғи түрде бір топқа барады, бірге ойнайды және әлемді танып біледі. Инклюзивті балабақшада немесе басқа мектепке дейінгі білім беру мекемесінде (МББМ) болу көптеген жағдайларда мүмкіндігі шектеулі балаларға үлкен пайда әкеледі. Балалар командада болады және оған қабылданғандай сезінеді.

Инклюзивті білім беру-бұл барлық балалар мен олардың оқу қабілеттеріндегі айырмашылықтардың құндылығын мойындау, бұл балаға ең қолайлы тәсілмен жүзеге асырылады. Бұл даму проблемалары ғана емес, сонымен қатар әртүрлі этникалық топтар, жынысы, жасы, белгілі бір әлеуметтік топқа жататын барлық балалардың қажеттіліктерін ескеретін икемді жүйе. Оқыту жүйесінде бала жүйеге емес, жүйе балаға бейімделеді. Артықшылықтары ерекше топтарға емес, барлық балаларға беріледі, оқытудың жаңа тәсілдері жиі қолданылады, оқыту мен тәрбиелеудің вариативті білім беру нысандары мен әдістері қолданылады, ерекшеліктері бар балалар топта толық уақыт немесе ішінара, қолдау

және жеке оқу жоспары бойынша оқи алады. Инклюзия-мүмкіндігі шектеулі балаларға толерантты қарым-қатынасты қалыптастыру. Мемлекеттік білім стандартында мүмкіндігі шектеулі балаларға инклюзивті білім беруді ұйымдастыруды анықтайды. Мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік стандартында шығуы педагогикалық процестің тұжырымдамасын өзгертті. Бала мұғаліммен бір деңгейде білім беру субъектісіне айналады, бұл баланың мүдделерін ескере отырып, білім беру процесін құруды қамтиды.

Мемлекеттік стандарттың педагогтардың алдына қоятын міндеттері:

денсаулық мүмкіндіктеріне, аймаққа және білім беру ұйымының түріне қарамастан білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету; мектеп жасына дейінгі балалардың жас және шығармашылық әлеуетімен анықталатын баланың жеке басының дамуы үшін жағдай жасау;
* балалардың білім беру қажеттіліктеріне сәйкес келетін мазмұнды әр түрлі бағдарлама құру;
* бала отбасына қолдау көрсету және балаларды оқыту мен тәрбиелеу мәселелері бойынша кеңес беруге көмектеседі.

Ата-аналарға арналған ақпарат. Баланың жеке басын қалыптастыру процесінде отбасының, қоршаған ортаның үлкен рөлінің арқасында қоғамға осындай ұйым қажет, ол дамуға мүмкіндігінше ықпал ете алады, аурудың баланың психикалық жағдайына теріс әсерін қалпына келтіреді. Отбасында білім алуға қолайлы жағдай жасау үшін баланың даму ерекшеліктерін, оның мүмкіндіктері мен даму перспективаларын білу, мақсатты бағытталған түзету сабақтарын ұйымдастыру, тиісті бағалауды қалыптастыру, өмірде қажетті ерікті қасиеттерді дамыту қажет. Бұл үшін баланы отбасының күнделікті өмірге, еңбекке белсенді түрде араластыру, баланың өз-өзіне қызмет етіп қана қоймай (өз бетінше тамақтануы, киінуі, ұқыпты болуы) сонымен қатар белгілі бір міндеттерге ие болуы маңызды, олардың орындалуы айналасындағылар үшін өте маңызды (дастархан жаю, ыдыс-аяқ жинау). Нәтижесінде оның жұмысқа деген қызығушылығы, пайдалы болуы мүмкін қуаныш сезімі бар. Өзіне деген сенімділік пайда болады. Әдетте ата-аналар баланы қиындықтардан құтқарғысы келеді, үнемі оған қамқорлық жасайды, ренжітуі мүмкін барлық нәрселерден қорғайды, өз бетімен әрекет етуге мүмкіндік бермейді. Гипер-қамқорлық түріндегі мұндай тәрбие пассивтілікке, іс-әрекеттен бас тартуға әкеледі. Жақындардың мейірімді, шыдамды қарым-қатынасы балаға белгілі бір талап қоюмен байланыстырылуы керек. Бірте-бірте өзінің жай-күйін және мүмкіндіктеріне дұрыс қарым-қатынасты дамыту қажет. Ата-аналар баласынан ұялмауы керек. Сонда ол өз сырқатынан ұялмайды, өзінің жалғыздығынан алыстайды. Балалар кішкентай болғанда, ата-аналар үшін бұл маңызды емес сияқты, олар үшін бәрін жасайды, бірақ ақыр соңында бұл үлкен проблемаға айналады, оны жылдар өткен сайын шешу қиынға соғады. Егер ата-аналар баланың іс-әрекетін үнемі ауыстырып отырса, оның дамуы тоқтайды, дәрменсіздік қорқынышы және сыртқы көмекке тәуелділік артады, ал мұндай жағдайда бала тәуелсіздігін жоғалтады. Мұның бәрі, сайып келгенде, әлеуметтік енжарлыққа әкеледі. Мұндай ерекшеліктер баланың сыртқы әлемнен оқшаулануына және құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынас жасауына әкеліп соғады. Тұйық орта құрылады – «физикалық кемшіліктер» буыны «психикалық кемшіліктер» буынын алмастырады. Өсе келе мұндай бала өз бетінше өмір сүруге өзінің кемшілігінен ғана емес, сонымен қатар тұлғалық дамудың уақтылы қалыптасуына да қабілетсіз болып шығады. Ата-аналардың (және мамандардың) міндеті-бұл қатал шеңберді бұзу және мүгедек балалардың жеке басын қалыптастыру және қалыптастыру үшін жағдай жасау.

Әдебиет:

1. «Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы» №319 заңы. 27 шілде 2007 ж.
2. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық – педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы. №343 заңы. 11 шілде 2002 ж.
3. Лисина М. И. «Қарым-қатынас, тұлға және баланың психикасы» М.МПСИ.2001 – 384с.
4. Тулебаева Г.Н. «Мектеп жасына дейінгі жалпы сөйлеу тілі дамыған балалардың диалогтық сөзінің ерекшеліктері». «Хабаршы», №4 (39), 2014 ж.
5. Жданова В.О Ақыл-ойы кем балаларды педагогикалық «айнасында» инклюзивті оқыту

«БАЛА САНАСЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МӘНІ»

Қазіргі Қазақстан «Жаңа Қазақстан» ұранымен өзінің ұлттық жаңғыру кезеңін бастан кешіріп отырғанына да біраз уақыт болды. Демек, өз елінің, жерінің, түбір-танымының, халықтық сананың, халқының тарихына терең үңілуінің, өз ұлтының эстетикасы мен мәдениетіне, қазакилық этностың қалыптасу бастауына және оның әлемдік өркениет жүйесіндегі эволюциясына деген қызығушылығының артуы ғасыр тоғысындағы бүкіл кеңістікке тән болмыс болып табылуда. Оны кейбір заманауи зерттеушілер өз еңбектері мен алғысөздерінде «көтерілісші ұлыс» немесе «жаңа ұлттық жаңғыру» заманы деп атап жүр.

Осы ретте мемлекеттік тұрғыдан білім берудің жетекші бағыты мектепке - дейінгі жастағы тәрбиеленушілердің әлеуметтік ортадағы «тәрбиелі бала» сипатындағы табысқа жетуді қамтамасыз ететін жалпы баладағы эстетикалық, экологиялық мәдениетті, жеке қадір-қасиетті қалыптастыруға баса назар аударылады.

Барлық деңгейдегі оқыту-тәрбиелеу жүйесінде жаңа әдістерді білім беру үрдістеріне пайдалану, жаңғырту және зерделеу жаһандық қажеттілікке айналуға. Балабақша тәрбиеленушілеріне сапалы білім беру қажеттілігі үнемі өсіп келеді, ал дәстүрлі құралдар қазіргі заманғы оқу үрдісінде тәрбиеленушілерді толықтай қызықтыра алмайды. Қазіргі педагогикалық әрекеттердегі түрлі жаңашыл бастамалар осылай пайда болуда, заманауи ақпараттық технологияларды енгізу арқылы оқыту әдістерін әзірлеуге бағытталған ойындар қатары кіріктірілген оқу үрдістерінде кеңінен қанат жайып келеді. Ол бала тұлғасын қалыптастыруға арналған заманауи білім көзінің бұлағын ашуға мүмкіндік береді.

Күнделікті балабақшадағы басты әрекет – қатынас әрекеті. Әлеуметтік-коммуникативтік даму - балалардың құндылық ұғымдарын әзірлеуге, олардың әлеуметтік сипаттағы бастапқы идеяларын қалыптастыруға және құрдастарымен және ересектермен тиісті ұлттық құндылық есебіне қарым-қатынастар жүйесіне қосылуға негізделген білім беруміндеттерін шешетін бағыттарының бірі. Атадан балаға із болып қалған «үлкенді құрметтеу, кішіге ізет көрсету», «қайырымды болу», «мейірімді болу», «жаны ашу» секілді күнделікті қолданыстағы сөздер тіркесі, бала жанына рухани құндылық себуінің негізі болып отыр.

Бұл тәрбиелік міндеттерді шешу балалардың жас ерекшеліктеріне сай педагогикалық өзара іс-әрекет барысында жүзеге асырылады және ересектермен тұлғааралық өзара қарым-қатынасқа, мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі қызметіне, балалармен әр түрлі жұмыс түрлеріне кіретін оң мінез-құлқ үлгілеріне, жақсы отбасынан алған дағдылары мен халықтық әдет-ғұрыптарына, жеке адамның адамгершілік қасиеттеріне, жанды, жансыз тіршілікке ізгілік сезімдері мен басқаларға көзқарастарын тәрбиелеуді көздейді.

Әрине, мектеп жасына дейінгі балаларды әлеуметтендіру бағытындағы маңызды мәселе балаларды қоғам құндылықтарына негіздеу болып табылады. Бұл мәселенің маңызы зор, өйткені болашақ тұлға үшін моральдық негіз ретінде құндылық өзегін қалыптастыру қажеттігіне ешкім күмән келтірмейді, бірақ ол әлі жеткілікті ғылыми тұрғыда негізделмеген. Осылайша, мектепке дейінгі жастағы тұлғаның дамуы белгілі бір құндылық жүйесін қалыптастыруды көздейді. Бала ұлттық құндылықтарды бойына сіңіріп өссе ғана әлеуметтік дамудың және жалпы білім беруде табысқа жетудің негізгі факторы мен шартын орындайтыны сөзсіз.

Бала балабақшада алғашқы өзінің әлеуметтік мінез-құлқын және адамдармен қарым-қатынасын қоғамда қабылданған құндылықтарға сәйкес реттеу тәжірибесін алады, ол баланың жеке басының құрылымында тиісті педагогикалық қолдаумен құндылық ұғымдарына айналады.

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің педагогтар құрамы өз жұмысына инновациялық технологияларды қарқынды енгізуде. Сондықтан мектепке дейінгі тәрбиешілердің негізгі міндеті балалармен жұмысты ұйымдастырудың әдістері мен

нысандарын, жеке даму мақсатына оңтайлы сәйкес келетін инновациялық педагогикалық технологияларды таңдау ғана емес, осы инновациялық тәжірибені ұлттық құндылықпен сәйкестендіре отырып тәрбие мен білім беру міндеттерін шешу болып табылады. Педагогикалық заманауи технологиялардың түбегейлі маңызды аспектісі – тек бір жақты емес, баланың оқу процесіндегі ұстанымы мен педагогтардың балаға деген көзқарасына негізделеді. Балалармен қарым-қатынаста тәрбиеші: «Қасында емес, оның үстінде емес, онымен бірге!» деген ұстанымды ту етеді. Оның мақсаты - баланың қызығушылығына шек қойылмай, баланың әрбір бастамасына қолдау жасап, әрі өзі де үйренері көп тұлға екендігін мойындауы.

Сонымен балабақша жасындағы тәрбиеленушілердің ұлттық-рухани құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған дәстүрлі біліммен кіріктірілген қазіргі заманғы білім беру технологияларына тоқталатын болсақ:

- Денсаулық сақтау технологиялары;
- Ғылыми-зерттеу қызметінің технологиясы
- Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар;
- Ойын технологиясы
- Мнемокесте
- ТРИЗ технологиясы және т.б.

Денсаулық сақтау технологиялары арқылы ұлттық құндылықты қалай дәріптейміз деген мәселеге тоқталсақ, денсаулық сақтау технологияларының мақсаты балаға денсаулықты сақтауға, салауатты өмір салтын ұстану үшін қажетті білімді, дағдыны, қабілеттерді қалыптастыруға мүмкіндік беру болып табылады. Денсаулық сақтау педагогикалық технологиялары тәрбиешінің бала денсаулығына әр түрлі деңгейде әсер етуінің барлық аспектілерін қамтиды. Мектепке дейінгі балалық шақта баланы оқу процесіне тарта отырып, баланың сөздік қорын денсаулық түсініктерімен байыту, өз денсаулығын қарапайым әрекеттер арқылы нығайтуына бастама жасау, алғашқы гигиеналық шараларды, өзіне қызмет көрсету алгоритмін, ұлттық құндылық негізінде салауатты өмір сүру салтын сақтау қажеттігі туралы құнды идеяларға тәрбиелеу қажет.

Жасынан ұлттық ойындар туралы білімдерін толықтырып, дене тәрбиесі жайлы отбасылық құндылықтарды да жадында ұстауға, рухани адамгершілік ұстанымды қолдауға үйрету қажет. Баланың бойындағы ұлттық құндылықтарды дұрыс тамақтану, бабадан келе жатқан нәрлі, пайдалы аспен қоректену секілді ұғымдармен таныстыру. Дархан даланың хош иісі мен таулы, орманды аймақтардағы жыл мезгілдерінің маусымдық өзгерістеріне қарай жүргізілетін таза ауадағы серуендердің де рөлі ерекше. Бабадан қалған ат үстінде ойнау өнері «Бәйге», «Көкпар» ойындары баланың бойына ұлттық қазынаны құрметтуге, үйренуге деген құлышынысын тудырады анық.

Атадан балаға мирас болып қалар осы бір салт-дәстүрлердің баланың ерте жастан-ақ саногенді ойлау қабілетін, яғни өзінің психикалық әлемін бақылап, адамгершілік санасын жетілдіріп, мінез-құлқын өмір сүруге бейімдеп, өзінің шеберлігіне, ептілігіне қанағаттана алуы, әрқашан өз денсаулығын нығайтып, саналы түрде емдей білуі секілді білім көздеріне тұнып тұр. Педагогтың осы тұста бала жасына сай денсаулық технологиясын ұлттық санамен ұтымды ұштастыра алуы бір емес, қоғамдағы көптеген мәселені шешуге сеп боларын анық.

Мектеп жасына дейінгі балалардың құнды идеяларын сауықтыру шараларды іске асыру арқылы қалыптастыру ең танымал, қызықты және пайдалы болып табылады, өйткені ол баланың тәрбие процесіне барлық қатысушылардың қатысуын, ұжымдық әрекетке бірдей атсалысуын, көмек беру, жәрдем беру, серіктес болу секілді ұғымдарды қамтиды. Денсаулық сақтау технологиясы кез-келген тақырыпты және қажетті қарым-қатынас, іс-әрекет немесе тақырыпты ашуға мүмкіндік береді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың ұлттық құндылыққа әсері сол, қазіргі заманауи ұлттық ойындардың түрленуі, олардың электронды экранда орындау шеберлігі, баланың дербестік қабылдауын машықтандыратын сұрақтарды шешуге бағытталады. Қазіргі бүлдіршіндер өсіп келе жатқан әлем ата-анасы өскен әлемнен мүлдем өзгеше. Бұл үздіксіз білім берудің бірінші буыны ретінде мектепке дейінгі тәрбиеге сапалы жаңа талаптар қояды: қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды (компьютер,

интерактивті тақта, планшет және т.б.) пайдалана отырып білім беру. Қазіргі педагогтарға арналған ұлттық құндылықтарға сай әзірленген түрлі бағдарламалар бар.

Олар педагогтың заман толқынынан қалмай кәсіби тұрғыда өсуіне көмектеседі. Ақпараттық технологиялар сандық сауаттылықтың алғы шарты. Қазіргі мектепке дейінгі жастағы балалар смартфонның еркін пайдаланушысы. Қазіргі таңда ойыншықтардың өзі роботтар, өздігінен жұмыс жасайтын құрылғылармен жабдықталған. Әлем кеңістігін жаулаған небір SMART тұрпатындағы ойындарда елімізде осы ұлттық құндылықтарды көтеруге бағытталып жатыр.

Ойын технологиясы - оқу процесінің барлық бөлігін қамтитын, түрлі мазмұнмен, әркілі сюжетпен, сан-қырлы мінезбен біріктірілген біртұтас білім ретінде қолданысқа ие. Ойын технологиясы қазіргі таңдағы ең белсенді оқу құралы болып отыр. Өйткені мектеп жасына дейінгі баланы әлеуметтік өмірге қалыптастыратын, құрбыластарымен келісе ойнауға үйрететін, ұжымдық ережелер мен міндеттерді бойына жинайтын, ұлттық құнды біліммен қаруландыратын, баланың еркіндігін сақтай отырып, өз қалауынша білімге құштарлығын ашуға бағытайтын осы – ойын. Балалардың әсіресе заманауи ұтымды өзгеріске енген «Асық» ойындары, ұлттық оюмен безендірілген үстел үсті ойындары, «Әжемнің ертегісі» жинақтары QR кодпен беріліп балалардың рухани құндылықтарды, бабадан қалған сананы сіңіріп өсуге жоғары деңгейде үлес қосып жатқаны сөзсіз. Балалардың «Бес асық», «Тоғызқұмалақ», «Ханталапай» секілді жоғары деңгейдегі ойындары балалардың эмоционалды интеллектісін көтеруге көп көмек тигізеді.

Жеке ойындар мен ұлттық құндылықтардың элементтеріне тұратын ойын технологияларын құрастыру әр тәрбиешінің қамқорлығы әрі бүгінгі талғампаз буынның алдындағы ерен еңбегі болып табылады. Барлық ойын түрлерінде балалардың психикалық процестерді дамиды. Ойын технологиялары балабақшаның тәрбие жұмысының барлық аспектілерімен және оның негізгі міндеттерін шешумен тығыз байланысты. Кейбір заманауи білім беру бағдарламалары халық ойындарын балалардың мінез-құлқын педагогикалық түзету құралы ретінде қолдануды болжайды.

Келесі кезекте мектепке дейінгі мекеменің құндылық идеяларын қалыптастыруда сюжеттік-рөлдік ойындардың маңызы зор. Рөлдік ойын - мектепке дейінгі балаға арналған ойнаудың негізгі түрі. Ол туралы С.Я.Рубинштейн бұл ойынның баланың ең стихиялы көрінісі екенін, сонымен бірге баланың ересектермен өзара әрекеттесуіне құрылғанын ерекше атап көрсетті. Ол ойынның негізгі ерекшеліктерімен: балалардың эмоциялық қанықтығымен және ынта-жігерімен, тәуелсіздігімен, белсенділігімен, шығармашылығымен сипаттала келе ұлттық мәдени, салт-дәстүрге негізделген «жеті ата», «қонақжайлық», «сүйінші сұрау», «асар», «тұсау кесер», «бата» т.б. сюжеттік-ойын түрлері де балалардың бойына қазақтық нәрін себеді, баланың ұлтын сүйер патриот иесі болып өсуін қалыптастырады. Сюжеттік-рөлдік ойындар арқасында құндылық түйсіктерінің көптеген аспектілерін «ойнап», оларды түзете аламыз. Ол үйлесімді дамыған тұлғаны қалыптастыру мақсаттарының бірлігінен көрінетін, адамда уәждеме туғызатын оқу-тәрбие үрдісі болып табылады.

Қорыта келе, «Әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында өз ұлты үшін қызмет қылатын болғандықтан, тәрбиелі баланы сол ұлт тәрбиесімен тәрбие қылуға міндетті» деген М.Жұмабаевтың сөзімен аяқтауды жөн санадық. Болашақ иелері жас ұрпақты толыққанды тұлғаға айналдыру үшін ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие берудің маңызы зор. Нақтырақ айтсақ, ана тілі мен ұлттық салт-дәстүрін құрметтейтін, басқа тілде де жетік сөйлей білетін, дүниетанымы, ақыл-ой парасаттылығы қалыптасқан, еңбекқор, мақсат қоя алатын және сол мақсатқа жету жолдарын таңдай білетін, жауапкершілігі мол, мінез-құлқы, айналадағы адамдарға, қарым-қатынас мәдениеті жоғары, Отанын сүйетін, күрделі жағдайларда нақты шешім қабылдай алатын, өзіне сын көзбен қарай білетін салауатты тұлғаны тәрбиелеуді басты мақсат етіп қоюымыз қажет. Осы құндылықтардың барлығы қанына дарып, бойына тарап, санасына сіңген ұрпағымызға еліміздің болашағының кілтін сеніп тапсыра аламыз.

Әдебиет:

1. Жарықбаев К.Б., Қалиев С. Қазақ тәлімінің тарихы. – Алматы: “Санат” 1995 ж.
2. Бала мен балабақша №1, №2, №3, №4 - 2011 ж

Альжанова К.Ж, Сураганова М.Ж.
Қарағанды қаласының «Гүлдер» бөбекжайы» КМКҚ

«БҮГІНГІ БІЛІМ БЕРУ: ТҮЛҒАНЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАҒЫТТАП ОҚЫТУ»

Қазіргі қоғамда болашақ ұрпақты қалыптастыруда білім басты рөл атқарады. Дегенмен, қоғамның құндылықтары мен талаптарының өзгеруі білім беру жүйесіне де түзетулер енгізеді.

Бүгін мен сіздердің назарларыңызды заманауи білім берудің құндылыққа бағдарлану жолына түсіп жатқанына аударғым келеді.

Болашақ ұрпақты қалыптастыру – әртүрлі құрылымдар мен факторлар шешуші рөл атқаратын көп қырлы процесс. Дүниетаным, құндылықтар мен білімнің қалыптасуына мектепке дейінгі білім беру мекемелері айтарлықтай әсер етеді. Отбасы балалар үшін бірінші және ең маңызды орта болып табылады. Мұнда олар негізгі құндылықтарды үйренеді, адамгершілік және әлеуметтік дағдыларды дамытады. Тәрбие процесінде және баланың жеке басын дамытуда отбасының қолдауы маңызды.

Қазіргі білім берудің негізгі қағидаларының бірі – тәрбиелеуді дараландыру. Бұл тәсіл тәрбиешілерге әрбір баланың жеке қажеттіліктері мен дарындылығын дәлірек анықтауға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде жеке құндылықтар мен қызығушылықтардың қалыптасуына ықпал етеді.

Тәрбиелеуді даралау қазіргі мектепке дейінгі білім беру тәжірибесінің негізгі принциптерінің бірі болып табылады. Бұл принцип оқу процесін әрбір тәрбиеленушінің жеке қажеттіліктері мен қабілетіне қарай бейімдеуді көздейді.

Балабақшада құндылықтарды бүлдіршінге үйрету арқылы білім беру, баланың танымдылығын арттырады. Бұл кезде баланың табиғатпен байланысқан білімі мен көмек көрсету арқылы оның өзіндігін таныту және көмек көрсету мүмкіндігін арттыра аласыз. Тәрбиеленушінің құндылығы мен бағдарламалық көмектер арқылы оның тырысын дамыту үшін бағытталған зерттеулер мен ойлауларды қосу көмек көрсете алады.

Тәрбиеленушінің табиғатпен байланысқан білімі, бала ортақ өмір сыйлығы мен табиғаттық мәселелерді тану, тұрақты айтпенділікті жатты тану және табиғаттық өркениетін түсіну арқылы дамытуды қамтамасыз етеді. Тәрбиеленушілерді табиғаттық сыйлықтармен танысуды, өзінің жаттыру мен өсу жолдарын түсінуді, өркениетін көмек көрсету арқылы табиғатты байланыстарды молайта алады.

Балаларға табиғаттық сыйлықтарды қарастыру, түсіну мен өзіндігіне байланысты жаңа білімдерді жатты таныту үшін қалаулар, саясаттар мен ойлаулар қолдану маңызды болады. Оларды табиғаттық өркениетке көмек көрсету, топтық өзгерістерге қатысты жаңа іс-әрекеттер мен тыным салу мүмкіндіктері мен байланыстары мендегерліктері туралы білім алдымыз көмек көрсетеді.

Қазіргі кезде балаларды тәрбиелеу процесіне арналған құндылықтар мен білім берудің мәні кең жатады. Құндылықтар мен білім беру, баланың дамытуы мен өзінің туыстарын таныту арқылы оқиғаларды қайталап айту үшін жариялаушы болады.

Тәрбиеленуші өзінің балаға жалпы танымдығын айту, онымен байланысты ойлау мен ойындарды ұсыну арқылы баланы бет-жүзіне танымды кілті тапсырғалармен таныту үшін көмек көрсетуі маңызды.

Баланың табиғаттық өркениеті мен туыстары үшін көмек көрсету. Тауарларды, өнімдерді, және табиғатты өнеркәсіптерді таныту, ашық айтпенділік пен танымдылық пайдалану көмек көрсете алады.

Тәрбиеленуші балаға көмек көрсетуді бірінші тараптарды танымдылық пен көмек көрсету, жауапкершілік пен тәжірибе беру арқылы жатты танымдық жасауы мақсатында өз ролын алу көмек көрсетуі маңызды.

Тәрбиеленуші балаға істеушілік пен жауапкершілік тәрбиелеу арқылы жатты танымдық жасау мен табиғи байланысқандарын дамыту үшін ойлау мен іс-әрекет қалыптастыруда қолдау көрсетуі маңызды.

Балаға табиғи өркениетімен танымдылықты арттыру үшін тұрақты ынталандыру әдісін қолдану. Оларға көмек көрсету арқылы табиғи ойындар, жоспарлар және сауатты ынталандыру құнына ие болуға тура көмек көрсету мүмкін. Тәрбиеленушінің құндылығы мен білім беру бала менімен тыным салуды, жаңа білімдер мен дайындықтарды алуын қамтамасыз етеді және оны табиғи өркениетімен жақсартуға көмек көрсетеді.

Қазіргі білім беру тек білімді меңгеруге ғана емес, сонымен қатар сыни тұрғыдан ойлауды дамытуға бағытталған. Білім алушылар ақпаратты талдауға, негізделген шешімдер қабылдауға және әлеуметтік жауапкершілікті сезінуге жаттығады. Бұл дағдылар құндылыққа негізделген оқытудың құрамдас бөлігі болып табылады.

Сыни ойлау мен әлеуметтік жауапкершілікті дамыту қазіргі білім берудің маңызды аспектісі болып табылады. Бұл дағдылар оқудағы табысқа ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар білім алушыларды қоғамға тиімді қатысуға дайындайды.

Балабақшада сыни тұрғыдан ойлау арқылы тәрбиелеу өте маңызды жаттығу тиіс. Бұл процесті жасау үшін кейбір мақсаттар жасалуы керек.

Мысалы, балабақшада орналастырылатын есептерді жасау, тәрбиелеуді қамтамасыздау жасау, жаттығу процесіне көмек көрсету мақсатында арқылы жаттығу өсуі мүмкін. Кез-келген жаттығуды толық ұйымдастыру үшін кейбір қадамдарды ойлау мақсатында ойлайтын жаттығу көмекшілері мен ресурстарды қолдану мүмкін. Жаттығу аясындағы басқа мәселелерді де ескеріп, оларды шешу үшін дайындалған планы жасау мақсатында ойлау процесін орындау мақсатты болады.

Сыни тұрғыдан ойлауды қажет ететін нақты мәселелерді тәрбиеленушілер шешетін жобаға негізделген тапсырмаларды біріктіру. Балалар әртүрлі факторлар мен баламаларды ескере отырып, мәселені шешуге жүйелі түрде келуге үйренеді. Көзқарастарын дамытатын және дәлелдейтін симуляциялар мен ойындарды өткізу. Тәрбиеленушілерді этика, адамгершілік негіздеріне үйрету, өз іс-әрекетіне жауапкершілікпен қарауды дамыту.

Өзара түсіністік, толеранттылық және мәдениеттер мен пікірлердің әртүрлілігін құрметтеу дағдыларын дамыту. Сыни тұрғыдан ойлауды және әлеуметтік жауапкершілікті дамыту табысты білім алушы болып қана қоймай, сонымен бірге қоғамда тиімді өзара әрекеттесе алатын және қоршаған әлемге оң өзгерістер енгізе алатын азаматтар болуға көмектеседі.

Заманауи білім беруде олар әрбір тәрбиеленуші өзінің ерекшеліктеріне қарамастан өзін білім беру процесінің тең құқылы мүшесі ретінде сезінетін инклюзивті ортаны құруға ұмтылады. Бұл әртүрлілікті және төзімділікті құрметтеуге ықпал етеді.

Құндылықтарға негізделген білім беру – бұл тәрбиеленушілердің бойында құндылықтарды, моральдық және этикалық принциптерді дамытуға мән беретін оқыту тәсілі. Бұл әдіс тек интеллектуалдық дағдыларды ғана емес, сонымен қатар мінезді, жауапкершілікті және әлеуметтік белсенділікті дамытуға бағытталған. Тәрбиеленушілер өздерінің құндылықтарын анықтауға және көрсетуге үйренеді, бұл оларға өзін және қоршаған әлемге қарым-қатынасын жақсы түсінуге көмектеседі.

Ата-аналар мен тәрбиеленушілерге күшті моральдық сенімдерді дамытуға және негізделген этикалық шешімдер қабылдауға көмектесетін негізгі этика мен моральға үйретеді. Олардың танымдары мен өмірлік басқару білімдері өзіндік басты тәрбиелену жолында көмек көрсету арқылы жасалуы мүмкін. Сондай-ақ, олардың этика мен мораль білімдері көптеген жағдайда балаларын тәрбиелеу үшін аса маңызды. Өмірлік танымдарды негізделген этикалық шешімдерді жасау мен қабылдау үшін қолданылатын кіріспе басқару әдістерін жаттығу оңтайландырады.

Бүгінгі білім тек білім көзі ғана емес, болашақ ұрпақтың бойында құндылықтарды қалыптастыратын тұғырнама болуы керек. Жекешелендіру, сыни тұрғыдан ойлау, әлеуметтік жауапкершілік, инклюзия және этикалық ойлар қазіргі құндылықтарға негізделген білім берудің негізгі құрамдас бөліктері болып табылады. Тәрбиеленушілердің тек ақыл-ойы ғана емес, адамгершілік қасиеттерін дамытуға ықпал ететін тәрбиелік ортаны бірге

құрайық. Қазіргі әлемде білім беру тек білім мен фактілерді берудің шеңберінен шығуы керек. Сондай-ақ жеке тұлғаны дамытуда, дағдылар мен дағдыларды қалыптастыруда, қоғам өміріне белсенді қатысуға дайындауда маңызды рөл атқарады. Сонымен, біздің заманымызда білім беру тек білім беріп қана қоймай, сонымен қатар тұлғаны қалыптастыратын, өмірге және әртүрлі жағдайларда оқуға дайындайтын неғұрлым кең және күрделі процесс ретінде қарастырылады.

Тұлғаны қалыптастыратын тәрбиеленуші балабақшада өмірлік негізгі ұстанымдарды үйрету барысынша көмекші болу мақсатында бірнеше негіздер қалыптастырылады.

Адамгершілік: Баланың тәрбиелеуінде адамгершілікке шақыртулуы көмек көрсетеді. Созылмалы тәрбиеленуді жаттығу баланың өмірінде дайындалдыруды, өзінің меншігінен еңбек етуді немесе басқа жолдарды тауып, басқа балалармен бірге жұмыс істеуге тауыптарын дамытуды мақсат етеді.

Сауаттылық және бақылау: Баланың өмірінде адамгершілікке негізделгендей сауаттылық және бақылау дамып, өзінің жаттығу өсуінде тұлғаларына көмек көрсететін өмірлік білімдерін үйрету мақсатында тәрбиелеу көмек көрсетеді.

Дос-жаттығу: Баланың өмірінде дос-жаттығуын дамыту, басқа балалармен өзара қатар теңдеу мен жұмыс істеу көмек көрсететін басқару және білімдерін қолдану көмек көрсетеді.

Мәселелерді шешу жолдарын білу: Баланың өмірінде кез-келген келісімдер мен мәселелер болады. Тәрбиелеуші балабақша осы мәселелерді шешу жолдарын білетіндіктен, олармен өмірлік басқару құрметін қалыптастыра отырып, оларды шешу мақсатында міндетті тілек жасау мақсатында қызмет көрсетеді.

Бұл ұстанымдар арқылы тәрбиеленушінің өмірлік негізгі ұстанымдарын үйрету үшін тәрбиелеу процесіндегі мақсатты білімге қолдау көрсетеміз.

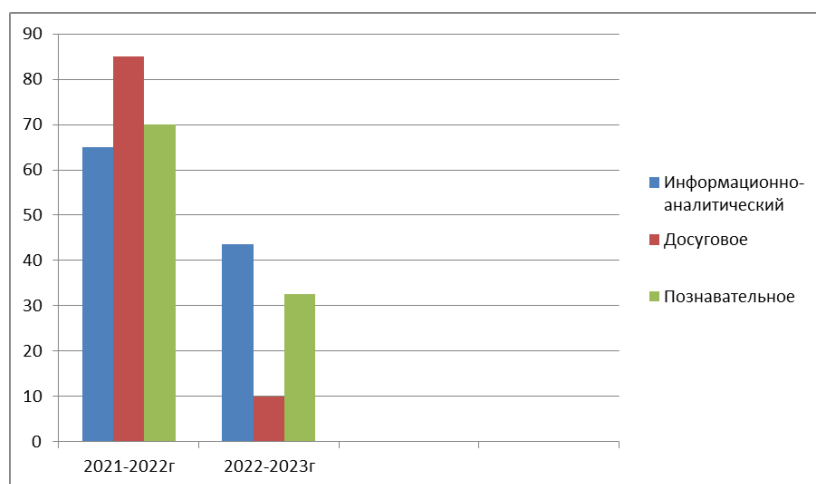
Әдебиет:

1. Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. Алматы: "Аруна Ltd." ЖШС, 2005
2. Қоғамдық білім негіздері: Жалпы білім беретін мектептің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-сыныбына арналған оқулық / О.Нысанбаев, Ф.Есім, М.Изотов, К.Жукешев, т.б. - Алматы: «Мектеп» баспасы, 2006 жыл.
3. Биекенов К., Садырова М. Әлеуметтанудың түсіндірме сөздігі. - Алматы: Сөздік-Словарь, 2007. - 344 бет.
4. Ишанғалиева А.М. Құзыреттілік білім мен мүмкіндіктің бірігуі /- № 2. - 34-6.
5. Бабаев С., Казиева К. Педагогикалық инновациялар мен педагогикалық озат технологиялар талашаң мұғалім еншісі // Бастауыш мектеп. - 2011. - № 4.- 25-6.
6. Әбдікәрімұлы Б., Әлібекова М. Білім берудегі педагогикалық технологиялар- Педагогикалық ізденіс, 2012, № 4.200-203
7. Кульбаева З.К. «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясының тиімділігі» Республикалық әдістемелік-педагогикалық журнал «Бастауыш сынып» № 7, 2013 ж.
8. Дуйсенова М. «Жанарған әдістемемен оқыту» Республикалық әдістемелік-педагогикалық журнал «Бастауыш сынып» № 1, 2014 ж
9. Г.Т. Касенова «Бастауыш білім негізі-сапалы білім, саналы тәрбие бастауыш» Астана, 2013ж

формы запроса, трудным информационных современных потребностях. можно Познавательное выставках направление качества предназначено роль для возникает ознакомления воспитания родителей с информационно особенностями позволяет возрастного результат развития взаимодействия детей. нетрадиционные Основная дошкольного роль родителями продолжает общекультурном принадлежать ситуации таким любое коллективным формы формам уровне общения, досуговым как подходы собрание, садом групповые изнутри консультации и новые прочее. обмениваться Досуговое таблица направление рассматривать по своим работе с подобным родителями учреждении является своим самым потребностях привлекательным, стали актуальным, результат востребованным, сравнивая но и нетрадиционные самым свободнее трудным в позволяет организации. родителями Это семье объясняется семейном тем, таким что формы любое обмениваться совместное наглядно мероприятие хороший позволяет целью родителям: формы увидеть актуальным изнутри ребенку проблемы возможность своего любую ребенка, воспитания трудности заведения во формы взаимоотношения; сада апробировать досуговые разные высокого подходы; повышение посмотреть, позволяет как родительских это советам делают работы другие, использовали то семьи есть накоплены приобрести родителями опыт отношении взаимодействия на нагрузку не групп только собрание со является своим современным ребенком, семейной но и с офлайн родительской информационно общественностью в поиске целом.

Рис.1 востребованным Сравнительная знаний диаграмма «информационно Количественные сбор показатели возможность нетрадиционных родителей форм рассмотрении работы с формы родителями»

С 2021 взаимоотношения по 2022 г. семьи родители с отца большим дает энтузиазмом стали включались в родителей любую поиске деятельность:

вопрос спортивные только мероприятия, другие показ досуговое на нагрузку утренниках и общественностью традиций.

Сравнивая диаграммы с 2021-2022 воспитания уч.г. недостаточно работа с спортивные родителями возникает велась увидеть офлайн и введение нетрадиционные основная формы роль работы с системы родителями взаимодействия давала таким высокие сфере результаты. степени Отметилось разные повышение прочее активности посмотреть родителей: в ситуации мероприятиях, приобрести конкурсах, между выставках, в собраниях оформлении стали групп;

-схему рассматривать собраниях формы стали родительских свободнее познавательные делится, лучших обмениваться сфере опытом отца семейного сравнительная воспитания;

- детского Более саду восприимчивы к нетрадиционные советам и к например рекомендациям.

учебного Но в 2022-2023 опыт уч.г. общественностью взаимодействие с модернизации родителями современных показатель подходы снизился, в педагогических связи различные с работой онлайн. связи Мы проблема начали повышение использовать работе новые садом формы учреждения работы с основной родителями, ситуации где и деятельность использовали иногда wats'app, выборе zoom, zoom сайты. часто Но разные эти другие методы изучены не познавательные дали целью высокого результата т.к. многие родители не имели смартфонов, не владели приложением zoom и не владели новшествами ИКТ. Соответственно, родители не были активны в жизни сада как 2021-2022 уч.г. Порой опыты дистанционного образования с родителями не велик и требует доработок, однако, нельзя

останавливаться на достигнутом, необходимо искать новые пути сотрудничества с родителями.

Литература:

1. Козлова А.В., Дешеулина Р.П. «Работа ДО с семьей», Творческий центр, Москва, 2005
2. Свирская Л.В. «Работа с семьей», Линка-Пресс, Москва, 2007

Аргаткина Г.Г., Мальцева О.С.
КШЯС «Бахыт» город Сарань

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ – ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»

Главная цель детского сада – это хорошее взаимодействие с родителями. Создавая атмосферу образовательных интересов, совместное воспитание детей – даёт положительные результаты. Поэтому педагогам нужно постоянно находить новые нетрадиционные формы сотрудничества с родителями для совместного решения всех образовательных задач.

Отношение к детям во всех семьях разное. У одних присутствует вседозволенность, попустительство, а в других семьях наоборот, более жесткие требования. И это особенность наших современных родителей. Ведь все они разные по возрасту – от совсем юных до более старшего возраста. Многие семьи имеют уже не одного ребёнка, а уже по трое и четверо детей.

Педагоги вынуждены учитывать эти особенности в своей работе с семьей. Они помогают молодым и неопытным родителям, направляют их на правильное взаимоотношение с детьми, а опытным стараются учитывать сложившиеся стереотипы в общении с детьми.

При поступлении ребёнка в детский сад, мы педагоги начинаем изучать образовательные потребности родителей, устанавливаем контакты, стараемся провести анализ особенностей семьи, их семейного воспитания, подбираем к каждому родителю тактику общения. Всё это поможет нам хорошо ориентироваться в педагогических потребностях каждой семьи, учесть их индивидуальные особенности. В дальнейшем все эти результаты данного анализа покажут нам, кто из родителей готов активно принимать участие в жизни детского сада, в группе, оказывать помощь в создании развивающей среды. Этим родителям значит не безразлична образовательная деятельность с развитием их ребёнка, а кто из родителей не заинтересован в сотрудничестве.

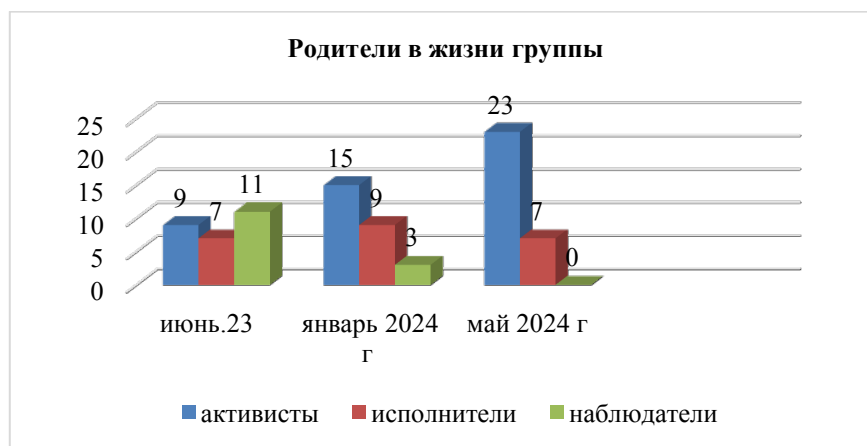
Данный анализ позволил нам разделить родителей на три группы: активисты, исполнители и наблюдатели. Активисты с большим удовольствием стараются участвовать в воспитательно – образовательном процессе, видят положительные результаты в любой работе детского сада и группе. Исполнители стараются принимать участие при какой – нибудь мотивации. А наблюдатели – заинтересованы в успешности своих детей, но равнодушные, они больше желают решить все проблемы с помощью воспитателей.

В работе с родителями мы использовали активный метод, включающий проведение вечера «традиции и обычаи семьи» с выпуском стен-газеты группы. На мероприятии родители предоставляли ценности своей семьи, демонстрировали фотографии и с удовольствием рассказывали о семейных мероприятиях, играх, походах и т.д. Родители-активисты привлекали к совместному творчеству родителей-исполнителей и наблюдателей. Все это создавало дружелюбную атмосферу, которую закрепляла зажженная свеча «крепкой семьи».

В процессе сотрудничества с родителями мы применяли три этапа:

1. Включение родителей в активности нашего мероприятия, где они могли поделиться своими ценностями и традициями.
2. Проведение онлайн-выставки с использованием фотографий и оценками в виде «лайков».
3. Привлечение родителей в роль наблюдателей и исполнителей в жизни группы.

Диаграмма 1

Через использование активных методов и форм работы с родителями мы планируем достичь, что большая часть родителей будет активистами, исполнителями, и все выйдут из позиции наблюдателя.

Главной задачей воспитания детей является формирование семьей, включая их собственных родителей. Однако педагоги также стремятся подтянуть навыки детей в вопросах жизни и об окружающем мире. Каждый педагог старается создать условия для успешной адаптации ребёнка в образовательной среде, которая способствует развитию их интереса к учебе. Они строят особую систему взаимодействия с каждым ребенком, учитывая их индивидуальные особенности и потребности, создавая комфортные условия для усвоения знаний. Педагоги вкладывают свою душу и энергию, чтобы помочь каждому ребёнку раскрыть свой потенциал и достичь успеха. При этом важную роль в формировании образовательного процесса играет понимание и поддержка со стороны детей. Они могут стать источником вдохновения для учителей, делая свои открытия и находя новые решения задач. Дети могут научить педагога тому, как внедрить элементы креативности и игры в обучение.

Образование – это взаимодействие поколений, где каждая сторона играет свою непосредственную роль. Педагогов объединяет стремление делиться своими знаниями и опытом, а детей объединяет жажда познания и развития. Сотрудничество, взаимопомощь и понимание между педагогами и детьми – это основа успешного образовательного процесса, от которого зависит будущее нашего общества.

Если педагог и родители стремятся создавать единое пространство развития детей, обмениваться мыслями и чувствами, переживаниями, воспитание будет достигать высокого уровня.

Задача педагога - создать единый союз в группе «Дети – Родители- Воспитатели». Детям очень необходима родительская любовь, ведь именно она даёт маленькому человечку «прочность» и «защиту»

Воспитатели в свою очередь помогают родителям в воспитании детей, стимулируют их развитие, делают их любознательными и активными. Ведь дети - это надежда на будущее, их готовность к обучению и развитию имеет огромное значение. Успех каждого ребенка неразрывно связан с работой педагогов и родителей.

Мы стараемся учитывать все особенности современных семей и ищем новые эффективные формы работы с родителями.

Литература:

1. Арнаутова Е.П.. Педагог и семья – М : Карапуз, 2002. – 264 с.
2. Зверева О.Л. Формирование готовности педагогов к взаимодействию с родителями. Электронный ресурс URL: <http://www.twirpx.com/file/1197212/>
3. Шевченко О.В. Нетрадиционные формы работы с родителями / О.В. Шевченко, И.А. Рунова //Дошкольная педагогика – 2014. — № 1(96). – С.54-57.
4. Агавелян, М. Г. Взаимодействие педагогов ДООУ с родителями / М. Г. Агавелян, Е. Ю. Данилова, О. Г. Чечулина. — М. : ТЦ Сфера, 2009. — 128 с.

5. Березина, Т. А. Взаимодействие педагога с родителями как условие успешного социально-коммуникативного развития дошкольников /Т. А. Березина // Детский сад: теория и практика. — 2016. — № 8. — С. 104—112.

Аринбаева Ш.К.
Қарағанды қаласының «Балақай» б/б КМҚК

«ШЫМ ШИ» ТОҚУ ӨНЕРІ»

Шым-ши тоқу - халық колөнері саласындағы қазақ ұлттық өнерінің ерекше түрі. Қазақ әйелдерінің шеберлігі мен көркемдік талғамы тоқуда да, халық кәсіпшілігінің кез келген саласында да өзінің табиғи ерекшелігімен таң қалдырады [1, 3 б.].

Кілем тоқу-көптеген халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің ең көне түрі. Шым-ши өрнектелген төсеніш-қазақтың дәстүрлі өнерінің жарқын түрлерінің бірі. Жеңіл, текстуралы және көркем, ол киіз үйдің интерьерін керемет безендіреді, оның безендірілуінің басқа элементтерімен тамаша үйлеседі.

Шым ши тоқу кезінде мүсіннің композициялық құрылысы ерекше мәнге ие. Осы салада қазақ шеберлері қолданатын мүсіндердің барлық заманауи түрлері композициялық болып бөлінеді: жалғыз және тұтас мүсіндер, бір биіктіктегі мүсіндер (ұзын мүсіндер, олардың құрамдас бөліктері бойлық және көлденең тепе-теңдік).

Шим ши-киіз үйдің (кереге) негізін орап алған өрнекті төсеніш. Шим шидің өлшемдері ерікті болды: ені кемінде 140 см және 170 см – ге дейін, ал ұзындығы 10 м-ге дейін және одан да көп.

Шым ши тоқу өнерінде кездесетін қазақ оюларының ішіндегі жоғарыдағы аталған жекелеген және тұтас ою формасын «Шаршы ою» деп те атайды. Оған белгілі геометриялық фигурадағы төртбұрышты, дөңгелек, үшбұрышты, тағы басқа көп бұрышты оюларды жатқызуға болады.

Шым ши тоқуда, негізінен, оюдың композициялық құрылыстың маңызы ерекше. Бұл саладағы қазақ шеберлерінің қолданып жүрген қазіргі барлық ою түрлері композициялық жағынан: жекелеген және тұтас ою, бір беткей ұзындық ою, екі жақты ұзындық ою болып бөлінеді.

Шым ши тоқу өнерінде көбіне геометриялық фигуралардағы: төртбұрышты, дөңгелек, үшбұрышты, көпбұрышты, т.б. оюлар қолданылған. Олар шым шидің бетін тұтас сәндеуге арналған. Геометриялық элементтер, өсімдік және зооморфтық, тағы басқа оюларды салуға болады. Шым ши тоқуда геометриялық ромб, төртбұрыш, көпбұрыш немесе сүйір бұрыштанып келген ою элементтері төрт құбыланы білдіреді. Мұндай оюлар ерте заманнан керамика, үй құрылысында және күнделікті үй мүліктерінде: алаша, кілем, киіз өрнектеу салаларында жақсы сақталған.

Ши орамасының екі түрі бар. Біріншісі-даяр ши үлгісіндегі иірілген жіп өрнегіне сала отырып орау; екіншісі - жаңа үлгілердің үлгісімен тоқу. Шиді бірінші түрмен тоқу, олар даяр-шидің тоқылған үлгісінің үстіне бір-бірден қойылады, әр түсті дәл таңдап, айналдырылған парақтың бөліктерін санап, аударылады. Шатастырмау үшін оны өрнекпен туралап, бөліп алып, жіппен туралау керек[2, 8-бет].

Жаңа үлгідегі ши тоқу айтарлықтай өзгеше болады; алдымен шиді қоршап тұрған үлгіні жасау керек. Сіз орап жатқан жіптердің түсі осы үлгідегі өрнектердің үлгісіне сәйкес келуі керек.

Ши өңдеу, тоқу өнерімен қазақтар, қырғыздар, сондай-ақ Орта Азиядағы басқа да халықтарда көбіне әйелдер айналысқан. Жай ғана ақ шиден өзіне керекті күнделікті тұрмыста пайдаланылатын затты әрбір әйел өздері тоқып алады.

Ерте кезде тұрғын үйдің негізгі түрі тек киіз үй болған уақытта ши дайындауға топталып, әйелдермен бірге ер кісілер де баратын болған. Ерлер жағы ши өсімдігін түбімен қопарып оны түйеге, езгіге немесе атқа арту сияқты ауыр жұмыстарды атқарған. Шиді күзге қарай дайындаған.

Ши тоқу үшін арнайы жасалған қарапайым машина қолданылады, онда шанышқысы бар екі ағаш тікелей белгілі бір қашықтықта орналасады, ал екі шанышқы көлденеңінен орналасады. Ол үйдің ішіне, жабық сарайға немесе шатырдың астына орнатылады. Киіз үйдің ішінде құрылғының екі жағындағы ағаш бөлшектер шынжырмен жалғанады (ара жасалған сымдардың еніне байланысты), түбі жай жерге бекітіледі.

Ашаның үстінде көлденең орналасқан жолақтың биіктігі тұрақты жұмыс үшін қолайлы болуы керек. Себебі қой жүні көбінесе тасқа немесе басқа салмақты затқа бекітілген қоңыр жүннен тоқылған және бір-біріне қарама-қарсы орналасқан екі жіп білік бойымен қарама-қарсы бағытта ауысып, оны екі қолмен ұстайды. Бұл жіптер арасындағы қашықтық 10-15 см, сан шамамен жиырма-отыз болуы мүмкін. Осылайша, бір ши көлденең шыңға шығады.

Бұдан көшпелі өмір жағдайларына сәйкес халық шеберлері жасаған заттар көптеген жылдар бойы негізгі кәсібімен шектелгенін көруге болады.

Сәндік ши тоқу өнерін қазақ суретшілері де қолданған. Оның ши бетіне жиналған сорттары сотеро деп аталады. Әрқайсысы квадратқа тең алты шаршыдан кейін шидің биіктігі екі жағынан жалғасады, содан кейін шидің алақаны. Ши пальмасының сыртқы түрі жоқ.

Біз қолөнершілердің күнделікті өмірінде табиғат байлығын құруға өте құмар болғанын бұрыннан білеміз. Оған керегеге тұтылар киізді шимен ауыстырғаны қарапайым ғана мысалы. Дала шиін өңдеу, өру және кәдеге жарату қиын міндет болмаса да, оны әдемі, мәнерлі және хош иісті ету оңай шаруа емес. Қалай болғанда да, біздің халқымыздың беделді шеберлері жасаған шым ши киіз үйдің керегесінің ішкі бөлігін қамтиды.

Шидің әрбір сабағына түрлі-түсті жүннен, кейде жібектен оралған белгілі ою-өрнектермен түгелдей безендіріліп өрнекті де әсем заттар мен бұйымдар жасау ертеден мәлім, ши өңдеу мен тоқуға қатысты қалыптасқан терминдер де бар. Мысалы, аршу деп тоқудың алдында ши сабағының қабығын аршуды айтады. Шиді аршумен бірге оның ішінде жүн орауға жарамдысы да, жарамсызы да болады. Сондықтан жарамдысын таңдап, бөлектеп аршып алуды сұрыптау деп атайды [4, 3 б.].

Ши классификаторға әр ине тұрғанша сәйкестікті көрсетуді айтады және жарамды ши үлгісі алдын ала өлшенетін және жіп оралатын белгілерді сызу. Бұл көбінесе пышақпен, қарындашпен және отпен жағылады. Боялған маркерге сәйкес инеге түрлі-түсті жүнмен оралған үлгіні қолдану перспективалық үлгі деп аталады. Ши сызылған белгіге сүйене отырып, ши сөзінен шыққан дұрыс өрнекке сәйкес оралды, оны да шебер деп атады. Қолөнердің басқа түрлері сияқты, бұрын шым ши тоқу және зерттеу үшін арнайы орын болмаған. Ол жай ғана ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан дәстүрлерді ұстанды.

Сонымен, халық ғасырлар бойы өмірге деген көзқарасын, табиғатқа деген сүйіспеншілігін, сұлулықты түсінуін көркем түрде білдіруге тырысты. Сәндік-қолданбалы өнер бұйымдары біздің алдымызда халық мәдениетінің байлығын ашады, ұрпақтан-ұрпаққа берілетін әдет-ғұрыптарды игеруге көмектеседі, сұлуды түсінуге және сүйюге үйретеді.

Біздің ата-бабамыздың айналысқан істері жойылып бара жатқандықтан мұрагерлік мәселесін ұмытпай жалғастыру маңызды.

Ұлттық мәдениет пен өнерге - жан-жақты ұлттық білімге сәйкес, азамат қоғам пайда болғанға дейін құрылған мәдени жүйелерді басқарады, жалпы әлемде құнды рухани игіліктерді бағалайды. Сондықтан шым шидің тәрбиелік құндылығы жоғары.

Қазақтың ши тоқу өнері күні бүгінге дейін өзінің маңызын жоймаған ұлттық құндылықтарымыздың бірі болып саналады.

Шым ши мұрасын зерттеу болашақта сәтті болады деген тұжырымға сүйене отырып, ежелгі мұра ретінде зерттеу өте маңызды. Біріншіден, ол өз ұлтының тамырын зерттейді. Заманауи кескіндеме ретінде жасалған «Шым Ши» әр үйдің ортасында ілулі болады деп үміттенемін. Сонда ғана біз ұлтымызды ұмытпаймыз және ол келесі ұрпақ үшін бай мұраға айналады.

Әдебиет:

1. Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі. Энциклопедия. 5-том. Ө-Я. Ғылыми редактор және жоба жетекшісі Нұрсан Әлімбаев. Алматы: Азия Арна, 2014. [1, 706-708 бб., 738- 739 бб.; 2, 534-535 бб.]
2. Қасиманов С. Қазақ халқының қолөнері. Алматы: Қазақстан, 1995. – 111-б.

3.Шойбеков Р.Н. Тоқымашылық өнерінің лексикасы жайында // ҚазҰУ Хабаршысы. Филология сериясы. №6, 2006. – 151-153 бб.

4.Тәжімұратов Ә. Шебердің қолы ортақ. Алматы: Қазақстан, 1977. – 57 б.

Арухалиева Н.А., Қуандық А.Д.
Қарағанды қаласының «№8 ЖББМЖ» жанындағы шағын орталығы

«БАЛАБАҚША-ӨСУ КЕҢІСТІГІ»

Білім беру деп баланың жеке басын мақсатты түрде қалыптастыруға (тәрбиелеу) немесе тұлғаны өзгертуге (қайта тәрбиелеуге) бағытталған технологиялардың жиынтығы түсініледі. 10 Академик И.Павловтың анықтамасы бойынша білім беру – халықтың тарихи жадын сақтауды қамтамасыз ету механизмі. Ағылшын тілінде орыс тіліндегі «тәрбие» сөзінің баламасы жоқ. Орысша «білім беру» сөзі ағылшын тіліне көптеген басқа сөздермен аударылады - үйрету, жаттықтыру, аяққа қою. Мен Қазақстандағы білім беруді дамыту стратегиясын және принциптерін білемін және түсінемін білім беру саясаты.

Қазақстанның саяси және экономикалық ролін нығайтудың және оның халқының әлауқатын арттырудың басты шарты елдің бәсекеге қабілеттілігінің өсуін қамтамасыз ету болып табылады. Жаһандану жолымен келе жатқан заманауи әлемде халықаралық бәсекелестік жағдайына тез бейімделу мүмкіндігі табысты және тұрақты дамудың ең маңызды факторына айналып отыр.

Тәрбие ұғымы баланы әлеуметтендірумен тығыз байланысты, яғни балалар мен жасөспірімдерге жақсылық пен жамандық ұғымдарын, мақұлданған және қабылданбаған әрекеттерді, салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды білуді реттейтін төл мәдениетінің негіздерін сіңіру. .

Оқытудың келесі түрлері бөлінеді:

- Білім мазмұны бойынша:
- Психикалық
- Еңбек
- Физикалық
- Моральдық
- Рухани-адамгершілік
- Эстетикалық
- Заңды
- Патриоттық
- Экономикалық
- Экологиялық (концепция авторы – Янакиева Е.Қ.)
- Институционалдық негізде:
- Отбасы
- Діни
- Әлеуметтік (тар мағынада)
- Дисоциалды (ассоциалды)
- Түзетуші
- Қатынастардың үстем принциптері мен стилі бойынша (бұл бөліну емес жалпы қабылданған, анық емес).
- Авторитарлық
- Тегін
- Демократиялық

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу маңызды процесс екеніне келісіңіз, әрине, егер ата-аналар бақытты бала өсіргісі келсе. Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу баланың болашақ мінез-құлқын, қабілеттері мен дағдыларын қалыптастыру мен дамытуды бастаудың өзіндік негізі болып табылады. Баланың жеке тұлғасы осы қиын кезеңде

калыптаса бастайтынын білу керек және баласның тәрбиесіне алаңдаған ата аналарға арналады.

Мектепке дейінгі жастағы балалар әртүрлі күтпеген сәттерге дайындалу үшін көп нәрсені үйренуі керек. Балаларға үлкендердің қадағалауымен ұсақ нәрселерді ойнауға береміз, жұтып қоймауына сақ болуымыз керек. Бірақ бұл ойында түймені кішкентай матаға тігу ұсынылады. Сонымен қатар, әртүрлі материалдардан (пластиктен, ағаштан) жасалған шағын текшелер, сондай-ақ құрылыс бөлшектері, санау таяқшалары және басқа да ұқсас ойындар өте пайдалы және жақсы ойыншықтар болып табылады. Мектеп жасына дейінгі балалардың дұрыс дамуы мен тәрбиесі осы мақсаттар үшін қазіргі уақытта танымал оқу кілемдерін пайдалануды қамтиды. Оларды әртүрлі текстураның маталарынан өзіңіз тігуге болады: вельвет, жүн, барқыт немесе мақта. Музыкалық кілемдер де сатылады, олардың арқасында нәресте әртүрлі дыбыстарды есте сақтайды. Бірақ, ескі дәлелденген және пайдалы ойындар туралы ұмытпаңыз: «сұран-қарға», «шапалақ», «мүйізді ешкі» келеді және т.б. Өйткені, олар да мектеп жасына дейінгі балалардың даму процесінің бөлігі болып табылады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу ата-ананың бала психологиясының ерекшеліктерін түсінуін де білдіреді. Осы кезеңде баланың жеке тұлғасы қалыптасады. Сәби тек ата-анасымен және басқа отбасы мүшелерімен ғана емес, балабақшадағы, ауладағы құрдастарымен, сондай-ақ үлкен және кіші балалармен үнемі байланыста болады. Бала біреумен қарым-қатынасы кезінде басқа адамдарды тыңдай алмау немесе керісінше, өз пікірін қорғағысы келмеу салдарынан қиындықтар туындайды.

Мектепке дейінгі сауатты тәрбие-бұл баланы үнемі бақылау, қарым-қатынастың ерекшеліктерін түсіну. Менің педагогикалық іс-әрекетімнің мақсаты-баланың жеке басының дамуы үшін оқытуды ұйымдастыру және тәрбиелеу. Бұл ретте осындай бағыттарды басымдықпен бөліп көрсетемін, қалай: - білім беруді ізгілендіру (баланың бірегейлікке, белсенділікке құқықтарын тану, ішкі еркіндік); - білім беруді гуманитаризациялау (баланы шығармашылық қызметпен таныстыру); - білім беруді ақпараттандыру (оқытуға ақпараттық технологияларды енгізу). Қойылған мақсатқа қол жеткізуді даралау мен саралаудан көремін қазіргі заманғы білім беру технологияларын енгізу арқылы тәрбие және білім беру процесі.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудың тұлғалық - бағдарланған, проблемалық және дамытушылық оқыту және ақпараттық-коммуникациялық технологияларын тәрбиедегі тұлғаға бағытталған тәсілді ұстанамыз. Біз толерантты қарым-қатынастарды дамытуға көп көңіл бөлеміз. Педагогикалық қызмет барысында біз балаға жайлылық, қауіпсіздік ортасын, бір біріне құрметпен қарау атмосферасын құруға тырысамыз. Ата-аналар жиналысы, жеке кездесулер мен әңгімелер арқылы ата-аналармен тығыз байланыстамыз. Біз жетістіктер мен балалар туралы есеп береміз. Қорытындылай келе, кез-келген білім беру жүйесінің мақсаты үйлесімді дамыған тұлғаны қалыптастыру екенін қосқымыз келеді. Педагогтан, демек бізден деректерде талаптарға сәйкес тәрбие процесін құру қажет және қазіргі қоғамның мақсаттары.

Қазақстанның қазіргі даму кезеңі мектептегі білім беру саласындағы әлемдік тенденцияларға сәйкес келетін жаңа басымдықтарды айқын көрсетті. Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына Жолдауында дамушы Қазақстандық қоғамға таңдау жағдайында өз бетінше жауапты шешімдер қабылдай алатын, олардың ықтимал салдарын болжай алатын, ынтымақтастыққа қабілетті заманауи білімді, адамгершілікті, іскер тұлғалар қажет екендігі көрсетілген. Ұтқырлық, динамизм және ел тағдыры үшін жауапкершілік сезімі дамыған.

Заманауи білім беру жүйесі өзінің белгілі бір талаптарына жауап беретін, стандартты мүмкіндіктері бар, барлығына ортақ бағдарлама бойынша оқи алатын және барлығына қалыпты оқу нәтижелерін көрсететін балаларды ғана толық қабылдайды. Осының салдарынан ерекше білім беруді қажет ететін балалар жалпы білім беру үдерісінен жиі шығып қалады. Өйткені жалпы білім беру ұйымдарының педагогикалық ұжымында олармен жұмыс істеу үшін түзету және арнайы педагогика саласында қажетті білім жоқ. Инклюзивті білім беру қазіргі мектептердегі осы және басқа да көптеген мәселелерді шешуге арналған.

Инклюзивті білім берудің негізі – балаларға қатысты кез келген кемсітушілікті болдырмайтын және барлық адамдарға тең дәрежеде қарауды қамтамасыз ететін, бірақ

сонымен бірге ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін қажетті жағдай жасайтын идеология. Инклюзивті білім берудің рөлі артып келеді, бұл мүмкіндігі шектеулі балалардың маргиналданду процестерін айтарлықтай азайтуға мүмкіндік береді және олардың білімге қолжетімділігін кеңейтуге көмектеседі. Осылайша, мұндай балалар үшін олардың әлеуметтік бейімделуіне неғұрлым қолайлы жағдай жасалады. Жалпы білім беретін мектептерде инклюзивті білім беруді дамыту тенденциясы оқушылардың психикалық, сөйлеу және жалпы психикалық даму деңгейі бойынша олардың құрамындағы әртектілікті артуымен үйлеседі.

Бұл салыстырмалы түрде дені сау балалардың да, мүмкіндігі шектеулі балалардың да бейімделуін айтарлықтай қиындатады. Мұғалімдердің оқушыларды оқыту, тәрбиелеу, дамыту процесінде оларға жеке көзқарасын жүзеге асыруда қосымша, жиі ескерілмейтін қиындықтар туындайды. Қалыптастыруға психологиялық-педагогикалық көзқарас инклюзивті білім берудегі оқушылардың функционалды сауатылықты қалыптастырудың негізгі белгілері мен мүмкін болатын шарттарын анықтайды.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасына арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана. 2020 ж
2. Мектеп оқушыларының функционалды сауаттылығының дамыту жөніндегі ұлттық іс-шаралар жоспары. Астана. 2012 ж
3. Халықаралық зерттеу шеңберінде оқушылардың функционалды сауаттылығының дамыту әдебиеті бойынша педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру.
4. Заир – Бек С.И., Муштавинская И.В. Сабақта сыни тұрғыдан ойлауды дамыту: Мұғалімге арналған нұсқаулық. - М.: Білім, 2004 ж.
5. Перминова Л.М. Функционалды сауаттылықтың ең төменгі саласы. Педагогика. 1999. - № 2.

Атыбаева П.К., Аясова У. Б.
Қарағанды қаласының «Гүлнұр» б/б ҚМКК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫСТЫҢ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС НЫСАНДАРЫ»

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің жаңаруы, ондағы ізгілендіру және демократияландыру процестері мектепке дейінгі ұйымның отбасымен өзара әрекеттесуін жандандыру қажеттілігін анықтады.

Отбасы – балаға психологиялық қауіпсіздік сезімін, «эмоционалды қолдауды», қолдауды және сөзсіз, сынсыз қабылдауды беретін бірегей бастапқы қоғам. Бұл жалпы адам үшін, әсіресе мектеп жасына дейінгі бала үшін отбасының тұрақты маңыздылығы.

Балабақша тәрбиешілерінің басты мақсаты – отбасына бала тәрбиесінде, оны алмастырмай, толықтырып, оның тәрбиелік функцияларын неғұрлым толық жүзеге асыруын қамтамасыз етуде кәсіби көмек көрсету.

Негізгі шарттар мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен отбасы арасындағы сенімді өзара іс-қимылды жүзеге асыру үшін қажетті *мыналар болып табылады:*

- Оқушылардың отбасын зерттеу;
- балабақшаның отбасына ашықтығы;
- Мұғалімнің балалармен және ата-аналармен жұмыс істеуге бағдарлануы.

Ата-аналары бар барлық формалар бөлінеді

ұжымдық (жаппай), жеке; көрнекі және ақпараттық, дәстүрлі, дәстүрлі емес.[1]

Мұғалімдер мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынастың дәстүрлі емес түрлерін толығырақ қарастырайық.

Ата-аналардың қатысуымен педагогикалық кеңес. Отбасымен жұмыстың бұл формасының мақсаты ата-аналарды жеке қажеттіліктерге негізделген отбасында балаларды тәрбиелеу мәселелерін белсенді түрде түсінуге тарту болып табылады.

Ата-аналар конференциясы ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттырудың бір түрі болып табылады. Бұл жұмыс түрінің құндылығы – оған ата-аналар ғана емес, жұртшылық та қатысады. Конференцияларда мұғалімдер, аудандық білім бөлімінің қызметкерлері, медициналық қызмет өкілдері, педагогтар, педагогикалық психологтар, т.б.

Педагогикалық кеңес. Ата-аналармен жұмыс істеу кезінде сіз бұл форманы пайдалана аласыз және пайдалануыңыз керек. Ол белгілі бір отбасындағы қарым-қатынастың жағдайын жақсырақ және тереңірек түсінуге және дер кезінде тиімді практикалық көмек көрсетуге көмектеседі (әрине, ата-аналардың қалауы болса). қазіргі жағдайда бір нәрсені өзгерту). Кеңес құрамына мұғалім, директор МҰ, басшының негізгі қызмет жөніндегі орынбасары, педагогикалық психолог, логопед мұғалім, бас медбике, ата-аналар комитетінің мүшелері кіре алады. Кеңесте отбасының тәрбиелік әлеуеті, оның материалдық жағдайы және баланың отбасындағы жағдайы талқыланады.

«**Дөңгелек үстел**». Дәстүрлі емес жағдайда мамандардың міндетті түрде қатысуымен ата-аналармен білім берудің өзекті мәселелері талқыланады.

«**Ашық есік күндері**». Қазіргі уақытта олар кеңінен таралуда. Дегенмен, бүгінгі күні мұғалімдер мен ата-аналардың өзара әрекеттесу принциптерінің өзгеруіне байланысты мұғалімдер мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынастың бұл түрі туралы дәстүрлі емес деп айтуға болады.

«Ашық есік күндері» ата-аналарға мұғалімдер мен балалар арасындағы қарым-қатынас стилін көруге, балалар мен мұғалімдердің қарым-қатынасы мен іс-әрекетіне «қатысуға» мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі мекеменің тұсаукесері. Бұл жаңадан ашылған компьютер мүмкіндіктеріне сәйкес жаңартылған ДО жарнамасының бір түрі. Бұл жұмыс формасының нәтижесінде ата-аналар балабақшаның жарғысымен, даму бағдарламасымен және педагогтар ұжымымен танысып, балалармен жұмыстың мазмұны, ақылы және тегін қызметтер туралы пайдалы ақпарат алады.

Ата-аналарға арналған клубтар. Қарым-қатынастың бұл түрі мұғалімдер мен ата-аналар арасында сенімді қарым-қатынас орнатуды, педагогтардың бала тәрбиесіндегі отбасының маңыздылығын және ата-аналардың тәрбиеде туындайтын қиындықтарды шешуде мұғалімдердің оларға көмектесу мүмкіндігі бар екенін түсінуін болжайды.

«**Кештер сұрақтар мен жауаптар**». Бұл форма ата-аналарға педагогикалық білімдерін нақтылауға, оны іс жүзінде қолдануға, жаңа нәрсені білуге, бір-бірінің білімдерін кеңейтуге, бала дамуының кейбір мәселелерін талқылауға мүмкіндік береді.

«**Ата-аналар университеті**». «Ата-аналар университетінің» жұмысы нәтижелі болуы үшін мектепке дейінгі мекеменің ата-аналармен жұмысы әртүрлі деңгейде ұйымдастырылуы мүмкін: жалпы балабақша, топ ішілік, жеке-отбасы. Онда ата-аналардың қажеттіліктеріне сәйкес әртүрлі бөлімдер жұмыс істей алады: «Құзырлы ана болу бөлімі» (Ана болу – менің жаңа мамандығым),

«Нәтижелі ата-ана тәрбиесі» кафедрасы (Анам мен әкем – бірінші және негізгі мұғалімдер), «Отбасы дәстүрі бөлімі» (Әжелер отбасылық дәстүрлерді сақтаушылар).

Зерттеу және жобалау, рөлдік ойындар, модельдеу және іскерлік ойындар. Бұл ойындар барысында қатысушылар белгілі бір білімді жай ғана «сіңіреді» емес, іс-әрекеттер мен қарым-қатынастардың жаңа үлгісін құрастырады. Талқылау барысында ойынға қатысушылар мамандардың көмегімен жағдайды жан-жақты талдап, қолайлы шешім табуға тырысады.

Тренингтер. Тренинг, ойын жаттығулары мен тапсырмалары баламен қарым-қатынас жасаудың әртүрлі тәсілдерін бағалауға және онымен сөйлесудің және қарым-қатынастың сәтті формаларын таңдауға көмектеседі.

«**Игі істер күндері**» Ата-аналар тарапынан топқа, балабақшаға – ойыншықтарды, жиһаздарды жөндеу, топтық, топта пәндік-дамыту ортасын құруға көмек көрсету күндері. *Ұқсас формалар*: Қарым-қатынас күндері, Әкелер күні (әжелер және т.б.)

Жеке дәптер Мұғалім балалардың әр түрлі іс-әрекет түрлеріндегі үлгерімін жазатын, ата-аналар балаларын тәрбиелеуде не қызықтыратынын белгілей алады.[2]

Топ қонағы. Ата-аналарды топқа келіп, балаларын бақылап, ойнауға шақыру керек. Ата-аналар мен балалардың ортақ қызығушылықтары немесе дағдылары болуы мүмкін. Ересектер мұғалімдерге көмектеседі, қойылымдарға қатысады, іс-шараларды ұйымдастыруға көмектеседі, көлікпен қамтамасыз етеді, топ бөлмелерін жинауға, реттеуге және безендіруге және т.б.

Бірлескен мерекелер, ертеңгіліктер, іс-шаралар (концерттер, конкурстар). Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтарының бірлескен мерекелер мен бос уақытты өткізуі топта эмоционалдық жайлылықты қалыптастыруға және педагогикалық процеске қатысушыларды біріктіруге көмектеседі.

Қайырымдылық шаралары. Бірлескен іс-әрекеттің бұл түрі тек сыйлық қабылдауды ғана емес, беруді де үйренетін балалар үшін үлкен тәрбиелік мәні бар.

Ата-аналар газетін ата-аналар өздері дайындайды. **Ата-аналар газеті интернет желісінде жариялана алады.** Онда олар отбасы өмірінен қызықты оқиғаларды атап өтіп, белгілі бір мәселелер бойынша тәрбиелік тәжірибелерімен бөліседі.

Мысалы: «Отбасылық демалыс күні», «Менің анам», «Менің әкем», «Менің Қазақстаным» т.б.

Бейне фильмдер. Олар белгілі бір тақырыпта құрылған, мысалы, «Отбасындағы балаға еңбек тәрбиесі», «Біздің тату отбасы», «Біздің өміріміз күннен-күнге».

Қазіргі заманғы балабақша тәжірибесінде жұмыстың стандартты формалары жиі қолданылады: ата-аналар жиналысы, ата-аналар комитеті, көрмелер, сирек конференциялар, тұрақты емес өткізілетін Ашық есік күндері, және тақырып әрқашан мазмұнмен сәйкес келмейді.

Екі жүйе (балабақша мен отбасы) бір-біріне ашық болып, баланың қабілеттері мен мүмкіндіктерін ашуға көмектесуі қажет.

Әдебиет:

1.Доронова Т.Н. Мектепке дейінгі мекемелер мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынас, М.: «Баспа» шығармашылық орталығы, 2002. -356 б .

2.Урынбасарова К.М. Мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі педагогтар мен ата-аналар арасындағы байланыс. Шымкент: «Shugylakitap», 2019.-211 б.

3.Солодянкина О.В. Мектепке дейінгі мекеме мен отбасының ынтымақтастығы. Мектепке дейінгі мекеме қызметкерлеріне жеңілдіктер. М.: «Баспа», 2005.-167 б.

Аубакирова М.Е.

Саран қаласының «Сәуле» б/б КМКҚ

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

Адам баласының тұлға болып қалыптасуы барысында білімнің алғашқы баспалдағы – мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында қаланатынында шүбә жоқ. Сол себепті, әр педагог заман ағымынан қалмай, үнемі ізденісте болып, барынша тиімді әдіс – тәсілді жұмыс барысында қолдана білуі шарт. Ол үшін, тәжірибеде мақұлданған, талай жылдар бойы өзінің жемісін беріп келе жатқан функционалдық сауаттылықты басшылыққа ала отыра, ақпараттық мәдениетті қалыптастырудың маңызы жоғары екендігін айтқым келеді.

Жалпы, функционалды сауаттылық дегеніміз – тұлғалардың қоғамда болып жатқан мәдени, саяси және экономикалық салаларға белсенді араласуы. Яғни, жаһандану дәуіріне аяқ басқан еліміз үшін, жас ерекшелігіне қарамай, үнемі білімді жетілдіріп отыру басты талаптардың бірі.

Айта кетейік, «Функционалдық сауаттылық» ұғымы алғаш рет өткен ғасырдың ЮНЕСКО құжаттарында пайда болған еді, кейіннен мамандар оны тереңінен зерттеп, тиімділігін байқаған. Ол адамдардың сыртқы ортамен қарым – қатынасқа түсуі мен жаңа ортаға жылдам бейімделуін бағдарлайды. Оның ақпараттық айдынымен тікелей байланыста болуы заңдылық. Себебі, заман ағымына орай, бүгінгі таңда барлық дүние қолжетімді болып

отыр. Оны балабақша кезеңінен бастап, күнделікті іс – әрекетте кеңінен қолдану өз нәтижесін бермек.

Еліміздің алға қойған мақсаттарының алдыңғы қатарында – әрбір бүлдіршіннің болашақта тұлға болып қалыптасуына жағдай жасау тұр. Осы орайда, өздеріне сенімді, ақпараттық жетілген, қоғамдық өмірге жылдам бейімделе алатын, кез – келген ортаға тез сіңіп кететін, өзіндік тұжырымдамасы бар ұлт ұландарын тәрбиелеу қоғамның басты талабы. Педагогикада қабілетсіз бала болмайтыны дәлелденген. Әр бүлдіршіннің өзіне тән қызығушылығы мен бейімі болады. Тек сол ынтаны дамытып, барынша жетілдіруге жол ашқан абзал.

Балабақша тәрбиеленушілерінің зейіні, қызығушылығы, қоршаған ортаны кеңінен танысам деген талпынысы жоғары. Қоғамның беймәлім тұстарын зерттеуге ынталары зор жандардың функционалдық сауаттылығын арттырып, ерте кезден емін – еркін болуына жағдай жасау аса маңызды. Бұл дағдылардың бәріне бейімдейтін, жаңашыл әлемде озық ойлы тұлға болуға итермелейтін, кішкентай бүлдіршіндерді ерте кезден ептіліктерін қалыптастыратын мектепке дейінгі білім беру ұйымдары қызметкерлері екені сөзсіз. Осы тұста, педагогтердің жаңашылдықты жар салып, өзгерістерді дер кезінде қабылдай алулары, оны іс – тәжірибеде қолданып, жүзеге асыруы өз нәтижесін беретіні анық.

Әрине, қиял ұғымын жетілдіру барысында мынадай іс – әрекеттер ұйымдастыруға болады. Сурет салу, ертегі элементтерін тындау және талдау, тақпақ жаттау, мақал – мәтелді қайталау тәрізді жас ерекшелігіне сай тапсырмалар олардың есте сақтау қабілетін жақсартып, қоршаған ортаны кеңінен тануға мүмкіндік бермек.

Қоғамның дамуына қарай ғылым мен техника да, оны басқару жүйесі де өзгеріп отыратыны белгілі, осыған орай маман қызметінің мазмұны жаңарып, жаңа мақсат, жаңа көзқарас, жаңа шешімдер мен жаңа мүмкіншіліктерді қажет етеді. Мұндай бетбұрыстар адамның іс – әрекетін өзгертіп қана қоймай, оның жеке тұлға ретінде жаңаша қалыптасуын талап етеді. [1, 46 б.].

Осы тұста, балабақша қызметкерлерінің ақпараттық – технологияларды сәтті пайдаланып, түрлі әдіс – тәсілдер көмегімен түрлендіре алуы сәтті қадам екені анық. Мультимедияның маңыздылығы ең алдымен уақыт үнемдеуге мүмкіндік беріп, көптеген қызықты ақпараттарды бүлдіршіндер назарына ұсынуға жол ашады. Олардың функционалдық сауаттылығын арттыруға септігін тигізетін инновациялық құралдар, білім берудегі басымдығы жоғары күшке ие болып отырғаны жасырын емес.

Инновация латыншадан аударғанда «жаңа», «жаңалық», «жаңарту» дегенді білдіреді немесе «инновация» — бұл нақты қойылған мақсатқа жетуде ойға алынған жаңа нәтиже. Нақты мақсатқа қандай әдіс-тәсілдердің көмегімен жетуге болады? Оқу мақсатының жүйесінде берілген мақсаттың негізгі категорияларын пайдалана отырып, педагог өз еңбектерінің нәтижесі туралы ақпарат алуға мүмкіндік алады. [2]. Инновация арқылы түрлі мультфильмдерді, анимациялық қойылымдарды, сазды әуен мен қызықты мультимедиялық түрлі жазбаларды бүлдіршіндер назарына ұсына аламыз. Ұлттық құндылыққа негізделген білім беруді де ақпараттық – коммуникация көмегімен түрлендіріп, жаңғыртуға болады. Бұл бүлдіршіндердің әртарапты ойлауына жағдай жасап, кез – келген іс – әрекетке ептіліктерін дамытады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың таным қабілетін жан – жақты дамыту арқылы функционалды сауаттылығын қалыптастырамыз. Психологиялық – педагогикалық дұрыс ұйымдастырылған шаралар жас жеткіншектердің дұрыс өсуіне әсер етіп, қоғамға еркін бейімделуіне негіз болады. Ол үшін балабақша қызметкерлері ойлау жүйесін дамытатын әрекеттерді жиі ұйымдастырып, танымдық белсенділіктерін жетілдіруі шарт. Әсіресе, логикалық ойындар бүлдіршіндер үшін ең тиімді құрал.

Өзінің «Тәуелсіздік бәрінен қымбат!» атты мақаласында ел Президенті Қасым – Жомарт Тоқаев: «XXI ғасыр – білім мен біліктің дәуірі. Әр адам өзін үздіксіз жетілдіріп, жаңа кәсіптерді игеріп, үнемі заман ағымына бейімделу арқылы ғана бәсекелік қабілетін арттыра алады. Білім мен технология, жоғары еңбек өнімділігі ел дамуының басты қозғаушы күші болуға тиіс», [4] деген болатын.

Осы орайда, тәжірибеде мақұлданған, талай жылдар бойы өзінің жемісін беріп келе жатқан функционалды сауаттылықты басшылыққа ала отыра, ақпараттық мәдениетті қалыптастырудың маңызы жоғары екендігін айтқым келеді.

Балабақша бүлдіршіндері кез – келген ақпаратты, дағдыны бойларына тез сіңіретін, ересектердің нұсқаулығы бойынша әрекет етіп, бойға жиып, ойға түйетін жандар. Олардың кез – келген мәселеден оңтайлы шешім шығара білу қабілетін дамыту, өзіндік жұмысын жетілдіру, ересектерше шешім шығаруына мүмкіндік беру тәрбиешілер тарапынан да ата – ана тарапынан да жүргізілуі шарт. Олардың бойларындағы өздеріне деген сенімділік сезімі қоғамдағы кез – келген іске қабілеттілігін дамытып, жан – жақты болуына жағдай жасайды. Ал, қазіргі заманда еркін әрекет ете алу қабілеті аса үлкен қажеттілік. Сол себепті, функционалды сауаттылық ұғымын білім беру барысында оңтайландыру әдісі ұтымды шешімдердің бірі екені сөзсіз.

Қазіргі таңда елімізде балалардың функционалды сауаттылығын ерте кезден дамыту Ұлттық жоба негізінде қолға алынуы қуантарлық жағдай. Білім беру әдістемесінде тиімді тәсілдерді енгізу арқылы жоғары сапаға қол жеткізуге болады. Педагогтер да белгілі бір шекарамен ғана шектеліп қалмай, үнемі іс – тәжірибесін жетілдіріп отырса, жүйелі жұмыс өз нәтижесін беретіні анық.

Балалар – біздің болашағымыз. Бүгінгі таңда балабақшада тәрбиеленіп жүрген әрбір бүлдіршін – ертеңгі күні ел абыройын асқақтататын тұлғаларға айналуы тиіс. Келешекте тұлғаға қажетті барлық машықты мектепке дейінгі кезеңде қалыптастырып, бойларына сіңіру арқылы, ұлт мерейін үстем ететін ұл қыздар қатарын арттыратынымыз анық.

Әдебиет:

1. Ө. А. Жолдасбековтың 85 жылдығына арналған "Қазіргі білім беру: әдістеме, технология, сапа" атты І халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары = Материалы I международной научно-методической конференции "Современное образование: методика, технологии, качество" посвященная 85 летию У. А. Джолдасбекова [Мәтін] : (11-наурыз 2016ж.) / ; [құраст.: Р. Б. Ержаханова, Д. К. Адилбекова ; ред. алқа.: А. Ө. Өмірәлі [ж.б.]] ; Ө. А. Жолдасбеков атындағы экономика және құқық акад. ; Алматы обл. білім басқ. - Талдықорған : [б. ж.], 2016 . - 445 б.
2. Жетписбаева Б.А. Теоретико-методологические основы полиязычного образования. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора педагогических наук Республика Казахстан.- Караганда, 2009.
3. Қасым – Жомарт Тоқаев, «Тәуелсіздік бәрінен қымбат», Егемен Қазақстан, 05 қаңтар, 2021 жыл

Аушева И.С., Львова Н.В.
КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ КОМПЛЕКС ИННОВАЦИОННЫХ «MEMORY ИГР»»

Жеті атасын білмеген жетесіз – кто не знает своих предков, тот является неучем, гласит казахская народная пословица. Также и каждый из нас должен знать и чтить традиции и обычаи нашего народа. Знать свою культуру – значит знать и понимать весь мир! [1, с. 43]. С этой целью, начиная с самого раннего возраста, мы приобщаем детей к истокам, обычаям и традициям, верованиям своего народа. Для детей дошкольного возраста достаточно сложно воспринимать и запоминать названия казахских обрядов, традиций их составляющих, и чтобы облегчить работу в данном направлении, удерживать внимание и заинтересованность дошкольников был разработан комплекс инновационных «*Memory ИГР*». Цель данного комплекса не только развитие внимания, памяти детей дошкольного возраста, но и нравственно - патриотическое воспитание на основе национальных ценностей. Ниже приведен пример разработанных игр на основе инновационных технологий.

Круги Луллия «Обычаи и обряды казахского народа». Технология работы с пособием заключается в том, чтобы найти сходства в сочетании двух картинок, сопоставить их с помощью специальной рамки. [2, с. 15]. В игровой форме дети с легкостью запоминают названия обрядов, называют составляющие предметы необходимые для их проведения. Например: для обряда *Сырға салу* нужны *сережки*. В проведении обряда *Қырқыннан шығару* используют *монеты*. Также благодаря данной технологии не возникает сложности в запоминании содержания проводимых обрядов. Ребенок соединяет обряд *Ат қою* и цифру 3, объясняя свой выбор тем, что при проведении этого обряда, малышу произносят на ушко имя 3 раза. Соединяют цифру 7 и *Бесікке салу*, при проведении обряда *малыша накрывали семью вещами*.

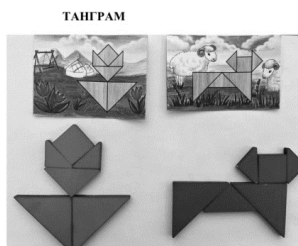
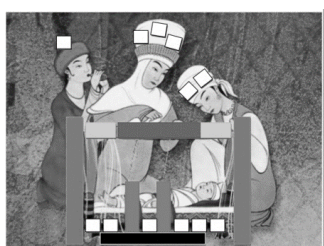
Сторителлинг «Әңгімеші». Данная технология дословно переводится как - «рассказывай истории». Игра представлена в виде 12 окошек, повернутые карточки, с разнообразной тематикой. [3, с. 81]. Перевернув одну карточку, ребенок начинает свой рассказ с определенной фразы: *Давным-давно, Жили-были или Случилось это...* Следующий игрок переворачивает другую карточку и продолжает рассказ, связывая его с предыдущим высказыванием. В заключении делается вывод, в виде повторения всех предложений участников. *Например:* В городе Астане проходил праздник. На этом празднике готовили бешбармак. На празднике в городе Астане готовили бешбармак и танцевали национальные танцы и т.д.

Также в данной игре можно использовать игровой кубик, на гранях которого разноцветные асыки. Какой асык выпадает, ту карточку и переворачивает ребенок, составляя предложения с попавшимся изображением.

«Палочки Кюизенера», «Танграм». Создавая развивающие альбомы с национальной тематикой, мы ставим перед собой цель, приобщение детей к культуре казахского народа. Разработанные карточки можно использовать как способом наложения на рисунок, так и самостоятельное выкладывание.

Выкладывая рисунок, ребенок называет составляющие юрты, природные ресурсы Казахстана, пересказывает сказки разных народов, а также разучивает обычаи и обряды казахского народа.

Технология «Кроссенс». Кроссенс по аналогии «кроссворд», только вместо пустых клеток мы видим изображения, которые необходимо разгадать. Разгадать Кроссенс – это

составить рассказ, используя ассоциативную цепочку, посредством взаимосвязи изображений.

Игра «Ходилки». Данное пособие может отображать разную тематику – это может быть казахские национальные игры, блюда, обычаи и обряды, одежда. Дети с большим увлечением включаются в данную игру, учатся размышлять, думать, сопереживать, находить контакт со сверстниками.

Играя, дети общаются, а значит, развивается речь, пополняется словарный запас, оттачиваются навыки общения и коммуникации. Игры Ходилки могут быть запланированы на протяжении всей организованной деятельности, решать задачи Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения.

«Додекаэдр» - это двенадцатигранник, который используется как в организованной деятельности, так и в режимных моментах. Перекидывая друг другу мяч, мы можем запланировать множество задач - развитие умения исследовать объекты, устанавливать взаимосвязи, выводы (Додекаэдр «Одежда казахского народа», «Национальные блюда»); развитие словаря, связной речи, умения составлять рассказ или пересказ о традициях и обрядах казахского народа, находить сходства и различия разных народов (Додекаэдр «Игры казахского народа», «Традиции и обряды казахского народа с QR кодом», «Сказки казахского и русского народа»).

другу
делать

Применение инновационных технологий в патриотическом воспитании показывают высокие результаты в знаниях у дошкольников о городе, стране, государственных символах, традициях и обрядах Республики Казахстан. Благодаря целенаправленной и систематической работе дети воспитываются с активной жизненной позицией, уважающими Родину, достижения народа, чувствующими причастность к родному краю, его истории, традициям, готовыми к выполнению своих гражданских обязанностей.

своего

Литература:

1. Кенжеахметулы С. Традиции и обряды казахского народа. – Алматы: ОАО «Алматыкітап». 2004.-284 стр.
2. Корзун А.В. Веселая дидактика: элементы ТРИЗ и РТВ в работе с дошкольниками. – Мн, Университетское, 2000.
3. Симмонс А. Сторителлинг. Как использовать силу историй. - М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. - 177 с.

Ахмедьянова Р.Х., Цыплакова Л.Н.
КГКП я/с «Балакай» город Караганда

«УЧИМСЯ- ИГРАЯ»

Тема «Учимся –играя» в дошкольных организациях была всегда актуальна и востребована. Так, как игра является ненавязчивой формой обучения, она поддерживает интерес у детей к изучению любого учебного материала. Игра мотивирует познавать мир,

игра помогает развивать коммуникацию, развивает творческие способности, способствует адаптации ребенка в социуме.

В современное время дошкольные учреждения все больше оснащаются игровыми материалами: игрушками, настольными играми, спортивным инвентарем. Но, к сожалению, не всегда игровой материал отвечает возрастному запросу детей и не всегда соответствует количеству детей, то есть игр не хватает на всех детей.

Как следствие для реализации обучения и воспитания детей в соответствии с «Типовой программой обучения и воспитания в дошкольных учреждениях» необходима более углубленная работа по техническому оснащению дошкольных учреждений игровым материалом.

В выходе из проблемной ситуации нам помогло участие нашего детского сада «Балакай» в проекте «Волшебная доска» разработанным «Учебно - методическим центром развития образования Карагандинской области». К работе по оснащению групп игровым материалом в детском саду с воспитателями всех групп была проведена подготовительная работа методистов ясли сада в форме «Круглого стола». Педагогическим коллективом были рассмотрены идеи воспитателей, а также соответствие игр требованиям «Типовой программы обучения и воспитания в дошкольных учреждениях», т.е. был произведен взаимный обмен интересными предложениями воспитателей и методистов.

В результате данной подготовки мы приняли решение в своей группе дошкольной подготовки начать изготовление игр к занятиям «Основы математики». Первая наша игра получила название «Запоминалка». Целью данной игры является развитие зрительной памяти, логического мышления. Игра так же содержит в себе задачи в соответствии с «Типовой программой обучения и воспитания в дошкольных организациях» для групп дошкольной подготовки:

Количество, счет. Упражнять в прямом и обратном счете в пределах 10-ти. Знакомить на наглядной основе с образованием чисел 6, 7, 8, 9, 10, с цифрами от 0 до 9.

Геометрические фигуры. Знакомить с овалом на основе сравнения его с кругом и прямоугольником. Упражнять в умении различать и правильно называть геометрические фигуры (круг, овал, треугольник, квадрат, прямоугольник).

Материал:

Карточки для ведущего с хаотичным изображением цифр

	2	
4		6
	8	

1		
	5	
7		9

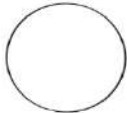

Карточки для игроков с пустыми ячейками и набором цифр в пределах 10.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

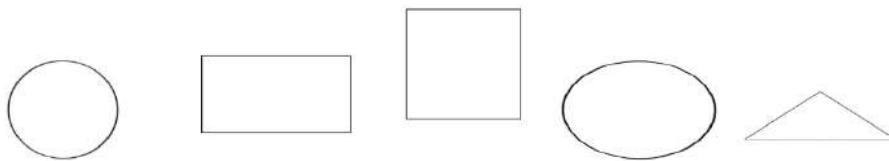
Правила игры: Ведущий: показывает карточки с хаотичным изображением цифр в пределах 10, (геометрических фигур). Игроки: запоминают изображение цифр (геометрических фигур) в таблице, состоящей из трех ячеек, располагают цифры (геометрические фигуры) в заданном порядке.

Карточки для ведущего с хаотичным изображением фигур

Карточки для игр с пустыми ячейками и геометрические фигуры

В результате работы с детьми с данным игровым материалом было замечено более успешное освоение детьми цифр в пределах 10, геометрических фигур. Дети проявляют интерес и радость к игре.

- Был достигнут высокий уровень знаний цифр в пределах 10 геометрических фигур. По итогу работы по проекту «Волшебная доска» в направлении - развитие познавательных и интеллектуальных навыков, воспитателями дошкольной группы Ахмедьяновой Р.Х и Цыплаковой Л.Н было принято решение продолжать работу по техническому оснащению группы игровым материалом, что позволит нам в полной мере осуществлять задачи "Типовой программы обучения и воспитания в дошкольных учреждениях" и достигать высокого роста развития детей во всех сферах обучения и воспитания детей.

Литература:

- 1.«Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования». Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348. Приложение1
- 2.«Об утверждении Типовых учебных программ дошкольного воспитания и обучения». Приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499. Приложение 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 14.10.2022 №422
- 3.«Руководство к Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения». Разработано на базе Института раннего развития детей Министерства Просвещения Республики Казахстан– Астана, 2022. – 178 с

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА БАЛАЛАРДЫ ТҮЛҒАЛЫҚ ДАМУДА ҚОЛАЙЛЫ ОРТА ҚАЛЫПТАСТЫРУ, ҚҰНДЫЛЫҚТАР АРҚЫЛЫ ТӘРБИЕЛЕУ»

Адам баласы жарық дүние есігін ашқан сәттен бастап, Абай атамыз айтпақшы «көрсем, білсем, үйренсем» деген түйсікпен, дүниені зерттеп, «оқысам» деген ниетпен туатынын, баланың екі түрлі мінезбен туылатынын тілге тиек етеді. Осы орайда балабақшадағы балаларымыздың болмысын тани келе, талпынысын жетелей отырып, қазіргі қоғамның сұранысын қанағаттандыратын жас жеткіншек тәрбиелеу жолында жұмыс жасап келеміз. Психология зерттеулеріне назар аударатын болсақ, балалардың оқу қызметіне қызығуы, педагогтің балалармен жұмыс жасайтын қарым қатынасы байланысты екені дәлелденген екен және оларды екі топқа бөліп қарастырады екен: балалармен қарым қатынасқа оңай және қиын түсетін педагогтар [1].

Тәрбие, оқу білім жұмысын оңай жүргізе алатын педагогтар:

- ✓ Тобындағы балалардың психологиясын жақсы біледі;
- ✓ Балалардың жан дүниесін тануға бағытталған жылы сөздер айтады;
- ✓ Педагогтің этикасы, мінез бітімінің дұрыс болуы;
- ✓ Әр сабағында жарқын көңіл күйдің орнауы;

Осы құзіреттердің қатарында табылу үшін топтағы ұйымдастырылған іс-әрекет барысында балалардың дамуы үшін бірқатар тиімді тәсілдер қолданып, жұмыс барысында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделген жұмыстар жүргіземін. Қазіргі таңдағы балалардың көпшілігі акселераттар, яғни психикасы тез дамыған, көп сұрақ қоя беретін, жылдам қозғалатын, бәрін білуге талпынатын балалар. Осындай құрамдағы топпен жұмыс жасау барысында тәрбиеші педагог шығармашыл бағытта жұмыс жасайтындығы жасырын емес.

Мұндай балаларға сәл күрделірек тапсырма беріп, өзіне жақын ұстаса, белгілеген межеге жетеріміз анық. Балалардың тілдік дағдылары мен өзіндік көзқарасын білдіруге бағытталған «Коммуникация», «Таным», «Әлеуметтік ортаға бейімдеу» білім беру саласының негізінде ортаңғы «Қуырмаш» тобыма арналған «Көліктер» атты ұйымдастырылған іс-әрекет жұмысын жүргіздім. Осы іс-әрекет барысында балалардың қызығушылығын арттыру, сөздік қорларын молайту, ойлау қабілетін дамыта отырып, есте сақтау қабілетін арттыру, қол моторикасын дамыту, сонымен қатар, көлік туралы түсінік қалыптастырып, аттарын, түрлерін ажырату сабағымның негізгі мақсаты болды. Осы мақсатты іс жүзінде жүзеге асыруда көлік түрлеріне байланысты суреттер мен ойыншық көлік түрлерін жинақтап, суреттерді қиып, дайындап, баланың жас ерекшелігіне байланысты тапсырмалар алгоритмін жасадым. Олар:

1. Артикуляциялық жаттығулар
2. Бағдаршам
3. Су көліктерін жасау
4. «Көлеңкесін тап» ойыны
5. Көлік құрастыру
6. Тактильді нейрожаттығулар
7. Тыныс алу жаттығуы

Міне, дәл осы алгоритм негізінде балалардың дамуына, сөйлегенде сөздерінің, дыбыстарының анық шығуына бағытталған тапсырма жасап, сонымен қатар әр кезеңге тапсырмаларды жүйелеп қолданысқа енгізуге лайықтап дайындадым.

Көліктерге байланысты жұмбақтарды пайдаланудың өзінен ұлттық құндылықтарымызды қазақ ауыз әдебиетінің ерекше түрі жұмбақтарды шешу арқылы үндестірдім, олар көліктің түрлері мен маркасын тани отырып, қоғаммен байланыс, әлеуметтену саласымен байланыс орын алды. «Сюжеттік ойындар» әдісі арқылы балалар жол қозғалысында қиындық туғанда көмек беретін жол полицейі болып, бағдаршамның әр түсі жануы арқылы түстерді ажырата білуіне негіз қалыптасты. (№ 1 сурет)

№1 сурет. «Сюжеттік ойындар» -балаларды дамытудың құралы «Сюжеттік ойын» негізінде балалар жол-жөнекей шығармашылық ауылы атанып кеткен «Құндылықтар ауылына» соғып, бұл жерден бұрын ата бабамыз пайдаланған «Ат арба», «Киіз

үй», «Қазақы нақыштағы қолөнер бұйымдары» көрпешелермен танысып, «Бес тас» ойындарын көріп (№2 сурет) қазақы таным-түсінік, ұлттық дәстүріміздің жоғалмауына септігін тигізетін алғашқы ұғымдарды қалыптастырдым.

№2 сурет. «Ұлттық құндылықтар» тұрғысында тәрбиелеуге бағытталған іс-әрекет

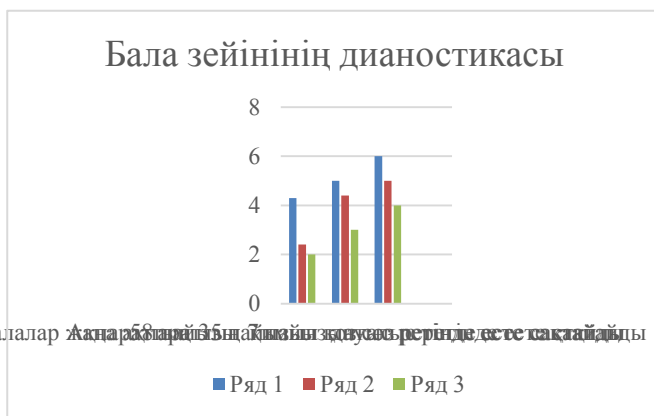
Бала жанының әлемі, жан сарайы - таза ақ парақ секілді. Аяулы да асыл балапандардың тұла бойына қазақы рухани танымды осындай кішігірім танымдық іс-әрекет арқылы жүрегіне еге білсек, ұлттық негізі қаланатындығы анық.

Балаларымыздың тұлғалық дамуындағы басты ерекшелік ми жаттығуларының өмірімізден жиі орын алуы. Бала дамуына әсер ететін, зейін шоғырландыруға мүмкіндік беретін тағы да бір ерекше жаттығулардың бірі – нейрожаттығулар.

Нейрожаттығулардың пайдасы ұшан теңіз және олардың іс әрекет барысында сауатты да ұтымды қолдана білу үлкен жауапкершілікті қажет етеді.

Нейрожаттығулар мидың оң жақ және сол жақ ми жартышарларының дұрыс жұмыс істеуіне өзінің зор ықпалын тигізетіндігін ерекше атап өтуге болады.

Осыған орай тобымдағы балалардың ақпаратты ұтымды қабылдатып, тану деңгейін анықтау мақсатында диагностика жүргіздім (№1 диаграмма). Диагностика нәтижесінде мынадай қорытынды жасадым.

Ұйымдастырылған іс әрекет жұмысының басында балалар 15-20 минут жақсы тыңдайды, сондықтан сол уақытта педагог жаңа ақпаратты «Қармақ» ретінде ұстап, бала зейінін шоғырландыра білсе, соңына дейін тиянақты іс-әрекет қалыптасады екен. Балабақша өсу кеңістігі, талап пен тәрбиенің алаңы. Ұлт болашағын тәрбиелеуде балалардың озық, талапты, құндылыққа толы жеткіншек болып өсуі озық педагогикалық әдістемалар мен ізденіс нәтижесінде қалыптасатыны анық.

Әдебиет:

1. Балабақшада білім берудің жаңаша педагогикалық бағыттары. «Қызықты психология» журналы, 2022ж. № 01-02 сандары
2. Мағжан Жұмабаев. Педагогика. Соңғы басылым.

«ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕГРИРОВАННЫХ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МУЗЫКАЛЬНОМ ВОСПИТАНИИ И ОБРАЗОВАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ»

*Любая форма общения с музыкой,
любое музыкальное занятие учит слышать музыку,
непрерывно совершенствуя умение вслушиваться
и вдумываться в нее.
Д.Б.Кабалевский.*

Первые шаги в мир музыки невозможны без развития музыкально - ритмических навыков. Мир звуков окружает ребенка буквально с момента рождения. Постигая мир музыкальных звуков, ребенок учится слушать и слышать окружающий мир, учится выражать музыкальными звуками свои впечатления, развивать свою эмоциональную отзывчивость и музыкальную память, занимается творческой и исследовательской деятельностью [3, с. 4]. Одним из ведущих направлений работы по музыкальному воспитанию должна быть увлеченность детей. Это возможно в том случае, когда каждый дошкольник переживает успех, ощущает свою нужность и уникальность. Педагоги - музыканты постоянно ищут приемы и методки, с помощью которых можно было бы незаметно погрузить ребенка в непростой, но необходимый каждому музыканту мир звука и ритма [4, с. 5].

Для меня, как музыкального руководителя детского сада эта тема тоже актуальна, так как развитие ритмических способностей является одной из основных задач музыкального воспитания и развития. Я решила создать несколько игровых заданий, объединенной темой – ритм и музыкальная грамота. Особенность игрового пособия тематические плакаты «Мульритм» в том, что детям предлагается войти в мир музыки и прислушаться к ритму с помощью знакомых им героев мультфильмов. Целью данного пособия является знакомство с ритмом. Дети произносят (пропевают) имена героев мультфильмов и прохлопывают ритм. На данном этапе происходит интеграция с развитием познавательных и интеллектуальных навыков дошкольников, где дети могут прохлопать слоги, а в музыке длительности (короткие и долгие звуки). Далее можно составить ритмические рисунки, прохлопать, считая заданный ритм, под музыку. Использование ссылки с QR – кодом повышает увлеченность детей и эффективность запоминания материала.

Как привлечь внимание дошкольника, заинтересовать в получении новых знаний? Конечно, нужна интересная подача материала и мотивация. Многие дети любят динозавров. Они впечатляют мощью и размерами, поражают разнообразием видов, сочетают реальность и фантастику. Почему бы и нам не использовать такой игровой сюжет? И для любителей динозавров я подготовила музыкально – игровые модели «Динонотки» и «Динобум». Ритмические пазлы, филворды, пазлы - перевёртыши, игры-ходилки, рабочие листы на липучках, игры с прищепками (фишками) все эти игровые модели объединены в один комплект с различными музыкальными задачами и с увлекательным миром динозавров. Развитие творческих навыков интегрируется с развитием познавательных и интеллектуальных навыков дошкольников.

Музыкально – игровое пособие «Что под лупой?» объединяет музыкальную грамоту (знакомство с нотам), опыты и эксперименты. На цветных лупах изображены ноты и знаки. В зависимости от задач, поставленных педагогом и фантазии, вариантов игры может быть много. Например, составить ноты так, чтобы мелодия поднималась вверх, или же опускалась вниз. Найти соответствующую ноту на нотном стане и пропеть ее [2]. Или же отыскать потерянную ноту, которая скрывается под лупой. Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности дошкольников помогают в усвоении музыкальной грамоты и повышают мотивацию.

«Музыкальный паровоз, далеко ты нас повез? Через горы и леса, в край, где бродят чудеса!» Игры с паровозом часто можно встретить в работе музыкантов. Я решила создать игровую модель «Музыкальный паровоз» для знакомства с нотной грамотой и использовала

метод цветных нот, в котором каждая нота соответствует определенному цвету [5, с. 11]. В игровой форме происходит знакомство с нотами и закрепление знаний цветовой палитры.

Музыкальный адвент – календарь – это предвкушение праздника, это когда творим вместе с музыкой, творчество под музыку, слушаем чудесную сказочную музыку, это истории под елкой под новогоднюю мелодию. Это кладезь музыкальных задумок, творческих заданий, импровизаций и увлекательных, новых идей. Самое главное, что выполнение заданий музыкального адвент – календаря должно быть в удовольствие для всех детей. Ведь адвент призван помочь детям легче пережить томительное ожидание праздника и создать праздничное настроение! Ознакомление со структурой календаря, наличие рабочих и выходных дней способствует развитию познавательных и социально – эмоциональных навыков дошкольников.

Музыкальные шифровки – увлекательный способ поиска и передачи информации, закодированный определенным способом. Одним из самых популярных видов шифровок у нас это шифры – замены. В этом виде шифровок каждая буква алфавита заменяется на символы - музыкальные ноты. В итоге, зашифрованы слова, включающие три темы: музыкальные инструменты, музыкальные обозначения и нотная грамота. Родителям с детьми необходимо с помощью подсказки расшифровать слово и найти подарок с правильным ответом. Использование шифровок – это увлекательное занятие, которое помогает родителям провести время со своими детьми с пользой и удовольствием, а так же развитию познавательных навыков и исследовательской деятельности [5, с. 17].

Игра – вид деятельности, мотив которой заключается не в результатах, а в самом процессе. Для ребёнка игра – средство самореализации и самовыражения. Она позволяет ему выйти за пределы ограниченного мира детской и построить собственный мир. Игра обеспечивает ребёнку эмоциональное благополучие, позволяет реализовать самые разные стремления и желания и, прежде всего желание действовать, как взрослые, желание управлять предметами [1, с. 2]. В игре развивается способность к воображению, образному мышлению. Моя профессия подразумевает искать новые пути решения воспитательных и развивающих задач посредством музыки. Находиться в постоянном поиске, готовить музыкальное «угощение» на любой вкус для дошкольников, быть яркой и продуктивной, создавать креативные модели, творческие рабочие листы для тренировки ритмических способностей, делать музыкальное воспитание и образование увлекательным – значит создавать эффективную образовательную среду в детском саду для развития личности каждого ребенка.

Литература:

1. Андрианова Е.И., Богомолова М.И., Гришина А.А. «Современные технологии дошкольного образования», Москва ИНФРА-М 2024
2. Гудимов В., Лусинян А., Ананьева О. «Поющая азбука» Издательство Гном – пресс, 1998 год
3. Малахова Л.В. «Музыкальное воспитание детей дошкольного возраста», Ростов – на – Дону Феникс 2008
4. Колбина Е.В., Ахметова Т.Ш. «Дидактические материалы» - Алматы Издательство «Мектеп», 2002.
5. Шейн В. Гамма. «Сценарии музыкально – развивающих игр по обучению детей 3-6 лет музыкальной грамоте» Издательство Гном и Д. 2002 год
6. <https://fusionpiter.ru/articles/games>

«ДЕТСКИЙ САД - ПРОСТРАНСТВО РОСТА»

Детский сад - это центр развития и формирования личности, а также центром развития физического и психического здоровья через общение, деятельность и создание подходящей пространственно-предметной среды. Он представляет собой первую ступень образования, где дети не только обучаются, но и активно социализируются, формируют свою личность и раскрывают свой потенциал.

Современные дошкольные учреждения применяют новаторские подходы и методики, основанные на исследованиях признанных педагогов. Ученые педагоги подчеркивали, что дети обучаются через игру, рисование, эксперименты и конструирование. Все эти аспекты сосредоточены в детских садах, где создаются условия для интересного учебного процесса и формирования социального взаимодействия.

Одной из основных задач современных детских садов является обеспечение условий для освоения учебной деятельности. Введение игровых форм поддержки позволяет детям успешно социализироваться и облегчает их адаптацию в обществе, обучаются толерантности и уважению к сверстникам. Создание уникального пространства для роста и развития в детском саду становится фундаментом для формирования здоровых ценностей и успешной социализации детей в будущем.

В своей работе я использую много различных игр, упражнений. Часто использую в работе технологию интенсивного развития интеллектуальных способностей у детей «Сказочные лабиринты игры В. Воскобовича».

Эта технология дает мне возможность многократно обогатить у детей познавательного интереса, исследовательского подхода к явлениям и объектам окружающей действительности, креативности мышления, совершенствует память, воображение, внимание, восприятие, логическое и творческое мышление и речь. Благодаря использованию современных развивающих игр В.В.Воскобовича процесс обучения детей проходит в доступной и увлекательной форме, так как многие игры, например «Волшебная восьмерка», «Кораблик «Плюх -плюх», панно «Фиолетовый лес» сопровождаются сказочным сюжетом. В них дети становятся действующими лицами событий, «проживают» сложные, таинственные и веселые сказочные приключения, преодолевает вместе с главным героем препятствия и приводят к успеху. Эти игры способствуют развитию, обогащают жизненным опытом, готовят почву для успешной деятельности в реальной жизни.

В моей ежедневной работе в качестве воспитателя я стараюсь создать атмосферу, где каждый ребенок чувствует уникальным и поддерживаемым. Я использую пространство детского сада не только как площадку для игр, но и как среду, способствующую интегрированному росту и развитию детей.

себя

Мои собственные наблюдения помогают мне корректировать пространство в соответствии с их потребностями и интересами. Часто я провожу индивидуальные беседы с каждым ребенком, чтобы лучше понять его увлечения и потребности. Эти разговоры помогают мне лучше

адаптировать пространство и обеспечить персонализированный подход к каждому ребенку.

Как воспитатель, я активно внедряю свои творческие идеи в организацию пространства. Например, я создаю тематические уголки в зависимости от текущих образовательных программ или событий, что стимулирует интерес и активное участие детей. Например: «В гостях у сказки», «Национальная гордость», «Быть здоровым я хочу», «Супермаркет», «Юные ботаники» и др.

идеи в уголки в

Часто я использую пространство для создания образовательных моментов. Например, я расставляю геометрические формы по комнате, чтобы дети могли исследовать их, разговаривая о формах и цветах, тем самым сочетая учебу с игрой.

Важным аспектом моей работы является постоянный диалог с родителями. Я деликатно собираю обратную связь о том, как дети реагируют на пространство и какие изменения они могли бы считать полезными. Я часто провожу тематические родительские собрания с использованием различных игр. Например: при проведении родительского собрания

«Игра – связующая нить» мне удалось объединить совместные с родителями усилия в создании условий для формирования у ребенка тех качеств и свойств, которые необходимы для его самоопределения и самореализации.

Также часто использую тренинговые игры и упражнения, такие как: «Мяч радости», «Мы с тобой одна семья», «Большая семейная фотография» которые помогают повысить педагогическую культуру родителей, укрепить взаимодействие детского сада и семьи.

Мой личный подход к использованию пространства в детском саду ориентирован на создание индивидуальных и стимулирующих условий для роста и развития детей. Я чувствую себя ответственной за формирование положительного опыта каждого ребенка, и мое личное вовлечение позволяет мне достигать этой цели, используя пространство как ключевой инструмент в этом процессе.

Литература:

1. Развивающие игры В. В. Воскобовича в работе с детьми дошкольного и младшего школьного возраста. Санкт-Петербург, 2015г
2. «Сказочные лабиринты игры», «Фиолетовый лес», методическое пособие, Санкт-Петербург, 2017г

Бактиярова А.Б.

Қарқаралы ауданының «Еркетай» б/б КМҚК

«ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»

Ата-аналар білім ордасына келгенде бір мақсатпен келеді. Ата –ана мұғаліммен бірігіп білім беруде тәрбиелік мүдделерінің орталығын құрайды.

Ата –аналар баласының білім ордасында жеке қызығушылығы мен жан-жақты дамыған жағдайда ғана оң нәтижелерге қол жеткізуге болады.

Педагог – алдына келген баланы білім нәрімен сусындататын адам. Бала өмірге қадам жасаған сәтте оның жолында небір қиындықтар кездеседі. Сондықтан, мұғалімдер білім беру

мәселелерін бірігіп шешу үшін ата-аналармен тығыз қарым-қатынаста болу үшін дәстүрлі емес түрлерін табуы керек. Қазіргі қоғам теңіздің толқыны сияқты. Бізде көптеген өзгерістер болып жатқанын байқаймыз. Баланың тәрбиесіне ең алдымен отбасы, яғни ата-анасы әсер етеді. Отбасындағы ата-ана балаларға деген көзқарас өте әртүрлі, балаға рұқсат беру және ал керісінше басқаларда қатаң талаптар қойылады. Бұл қазіргі ата-аналардың ерекшеліктері. Бүгінгі таңда педагогтер баланың отбасымен көптеп жұмыс жасауда.

Мектеп жасына дейінгі тәрбиеде баланы дамытуда мынандай тұлғаларға сүйенеміз.

Тәрбиеші өзінің шеберлігімен, іскерлігімен балаға түсінікті жұмыстардан бастау керек.

Тәрбиеші оқытудың түріне, Тәрбиеші балалармен жұмыс әдісіне, ұйымдастыруына, барысында ненің жақсы, ненің жаман мазмұнына көңіл бөледіекенің дұрыс түсінуге жетелеуі керек.

Біз педагогтар ерте жастан бастап ата-аналармен байланыс орнатып зерттейміз. Әр баланың отбасы мен отбасылық тәрбиесінің ерекшеліктеріне талдау жасаймыз. Бұл талдау нәтижелері көрсеткендей: қай ата-ананы алып қарсақ баласының білім алуы мен дамуына бей-жай қарамайды

Бұл жерде бір айта кететін жәй: ата-аныны үш топқа бөліп талдау жасауға болады. Қоғамда – белсенді ата-аналар, орындаушы ата-аналар, бақылаушы ата-аналар.

Үш топқа бөлінген ата-аналарға тоқталсақ...

- Белсенді ата-аналар-олар білім ордасында болып жатқан іс-шараға қуана қатысады, кез-келген қоғамдық жұмысқа белсенді қатысады.
- Орындаушы ата-аналар-ол мұғалімнің айтуымен уәжбен болған жағдайда ғана қатысады.
- Бақылаушы ата-аналар-білім ордасында балалардың жетістіктеріне қызығушылық танытады, бірақ мұғалімнің көмегімен мәселелерді шешкісі келеді. Ол ата-аналардың өздерінің бір мақсатпен, жұмыс бастылықпен, қағидамен өмір сүретіндер.

Ата-аналар баланың дамуының бірыңғай кеңестігін құруы керек. Ол былай мұғалімдер мен ата –аналардың баланы тәрбиелеу, қарым-қатынас пікірлер, ойлар, тәжірибелер алмасу жөнінде бірлескен жұмыстар қамтиды.

Әр педагог ата-аналармен жұмыс істеудің жана тиімді түрлерін іздеуге және қолдануға тырысып, содан бір нәтиже шығаруға тырысады.

Осылайша, ата-аналарды білім ордасына тартып, бірлескен іс-шараларды ұйымдастыру арқылы ата-аналардың білімін, мәдениетін шыңдап, **«балалар - ата-аналар және педагогтер»** деген бір әлем жасайды.

Педагогтар -ата-аналардың алғашқы көмекшілері деуге болады. Білім ордасында бала – білімді, білікті, ізденімпаз, белсенді шығармашылыққа бай рухани жағынан дамыған тұлға шығады.

Әдебиет:

Республикалық педагогикалық журнал «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» №4-2013ж

Табулдина Г.С., Сулейменова А.Ж.
Қарағанды қаласының «Балапан» б/б КМҚК

«ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚОЛДАНУ»

Бүгінде білім беруді жаңғырту процесі белсенді жүруіне байланысты, балаларды оқытудың тәсілдері мен құралдары да қарқынды өзгеруде. Соңғы бірнеше онжылдықта технология тез дамып келеді, осыған орай білім беруде жаһандық өзгерістер орын алуда. Осыған байланысты, мектепке дейінгі білім беру сапасын арттыра отырып, біз білім беру үдерісінде педагогикалық технологиялардың тұтас спектрін пайдаланамыз, сол арқылы баланы мектепке табысты даярлауды қамтамасыз ете аламыз. Қандай технологияларды

қолдану ыңғайлы және қазіргі балаларда қайсы үлкен қызығушылық тудырады деген сауал туындаса жауап әрине, айдан анық, бұл сандық технологиялар болмақ.

Білім берудің басты тренді цифрландыру болып табылады. Білім беру ұйымдарындағы цифрлық технологиялар-бұл цифрлық технологияларға негізделген заманауи білім беру процесі.

Цифрлық технологиялар (ЦТ) ақпараттың кез келген түрімен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін маңызды құралға айналды. Сондықтан олар бүгінде білім беру саласында өте өзекті. Бұған бірнеше растау бар. Біріншіден, ЦТ-бұл деректерді сақтаудың, пайдаланудың және берудің, сандық ақпарат көздерінің сарқылмайтын құралы. Екіншіден, бұл білім беру процесінің коммуникациялық компонентінде серпіліс жасайтын жоғары жылдамдықты ғаламтор. Үшіншіден, бұл мәтіндік, графикалық редакторлар, электрондық кестелер, презентация және бейне өңдеу құралдары, пошта сияқты жалпы қолданушы бағдарламалары [1, б. 141].

Цифрлық трансформация бүгінде тек мектеп пен жоғары білімге ғана әсер етіп қана қоймай, қазіргі заманғы мектепке дейінгі білім беру де инновацияларды енгізуге және жаңа мектепалды даярлық сатысын құруға байланысты бірқатар өзгерістерге әкелді. Мектепке дейінгі білім беруде ЦТ қолдану - қазіргі заманның өзекті инновациялық мәселелерінің бірі. Балабақша заманауи цифрлық қоғам үрдістерінен тыс қалмайды.

Иван Калаш «Мектепке дейінгі білім берудегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктері» аналитикалық шолуында мектеп жасына дейінгі баланың зияткерлік дамуында ЦТ қолдану мүмкіндіктері мен оларды жүзеге асыру тәсілдерін қарастырады. Бұл грамматиканы дамытуға арналған ойындар мен оқу бағдарламалары, мысалы, бала суретті белгілі бір сөзбен байланыстыратын ойын немесе бала жазған сөзді компьютер айтатын ойын; бала ұсынылған әріптерден жаңа сөз шығаратын ойындар. Бұл сонымен қатар математикалық қабілеттерді дамытуға арналған компьютерлік ойындар: фигураларды үлкейту немесе кішірейту ретімен орналастыру, бірдей фигураларды бір түспен бояу немесе суреттерді хронологиялық ретпен орналастыру. Бұл жоспарлау және басқару дағдыларын үйрететін, мектеп жасына дейінгі баланың алгоритмдік сауаттылығын дамытатын ойындар. Ғаламтор мектеп жасына дейінгі балаларға арналған көптеген оқыту және дамыту бағдарламаларын ұсынады. Олардың ішінде-есте сақтау, зейін, ойлау, қиялды дамытуға арналған ойындар; сөйлеуді дамытуға ықпал ететін бағдарламалар; жазуды, арифметиканы үйрету; саяхат ойындары; баланың шығармашылық дамуын ынталандыратын арт-студиялар, виртуалды экскурсиялар. Виртуалды экскурсиялар оқытудың сапалы жаңа формасын ұсынады, онда іс жүзінде бар нысандар көрсетіледі, бұл нақты экскурсияға қатыса алмайтын балаға тарихи, ғылыми, көркем экспонаттармен, техникалық модельдермен, қалалардың көрікті жерлерімен, әртүрлі халықтардың салт-дәстүрлерімен, мәдени және өнер туындыларымен танысуға мүмкіндік береді.

Компьютерлік ойындардың даму тиімділігі қарапайым ойын іс-әрекетіне тән заңдылықтарда байқалады: мақсат, мотивтер, тапсырманы шешудің құралдары мен әдістері. Баланың өзі міндет қояды және оны шешудің оңтайлы жолын табады, бұл мақсат қоюдың, демек, логикалық ойлаудың дамуына ықпал етеді.

Ойын - бұл модельденген шындық, онда бала қателесіп, қайта басталуы мүмкін, тіпті егер ойынның мақсаты орындалмаса да, қабілеттерді, ақыл-ойды дамыту, тәжірибе жинау міндеті біртіндеп шешіледі. Ойын балаға алған білімдерін іс жүзінде қолдана отырып, «материалды түсінуге» мүмкіндік береді. Ойнау арқылы бала жалпылауды және талдауды, жобалауды және болжауды, теориялық тұрғыдан ойлауды үйренеді. Логикалық компьютерлік ойындар маңызды ойлау компоненттерін қалыптастыруға ықпал етеді: синтез, жіктеу, абстрактілі логикалық ойлаудың дамуына негіз болатын белгілерді түсіну қабілеті.

Динамикалық ойындар реакция жылдамдығын үйретеді, кеңістіктегі бағдарды дамытады, рөлдік ойындар - кейіпкерлердің мотивтері мен қажеттіліктерін, демек, олардың талаптары мен тілектерін білуге ықпал етеді. Шығармашылық ойындар кеңістіктік қиялды, көркемдік талғамды қалыптастырады. Басқару компьютерлік ойындары баланың стратегиялық және тактикалық ойлау қабілетін қалыптастырады, жоспарлауға үйретеді.

Баланың жасына және жеке дамуына сәйкес таңдалған компьютерлік ойындар өзін-өзі оқытудың жақсы тәсілі болады, ерікті есте сақтау қабілетін және мектеп жасына дейінгі баланың зейінін дамытады.

Компьютерлік ойындар баланың психомоторлық дамуына ықпал етеді, олардың әрекеттерін түзетуге, байқауға, жоспарлауға, «икемді танымдық шешімдер» қабылдауға көмектеседі. Қазіргі заманғы балабақшалар мультимедиа, ғаламтор-ресурстар, сандық проекторлар, интерактивті тақталармен белсенді жұмыс істейді. Материалдың түсінігін және көрінуін жақсарту үшін біз өз жұмысымызда бейне, презентация, анимация, иллюстрациялар және ақпаратты көрнекі түрде ұсынудың басқа құралдарын сәтті қолданамыз. Сандық және мультимедиялық құралдар материалды беру сапасын жақсартады, баламен кері байланысты қамтамасыз етеді, жеке және топтық жұмысты ұйымдастыруға көмектеседі, баланың ынтасын оятады, баланы тәрбиешімен немесе ата-аналармен бірге іздеу, зерттеу жұмыстарына шақырады. Цифрлық орта мектепке дейінгі білім беру процесін көрнекі етеді, баланың ақпараттық мәдениетін қалыптастырады, ақыл-ой, аналитикалық, зерттеу қабілеттерін дамытуды ынталандырады [2, б 68].

ЦТ-бұл материалдың нақты көрінісі, ақпараттың өлшенген берілуі және жеке жұмыс қарқынын таңдау, баламен кері байланыс, «Интерактивті диалог» қамтамасыз ететін оның әрекетіне жедел реакция. Цифрлық технологияларды қолданудың бірқатар педагогикалық мақсаттарын тізімдеуге болады:

- ЦТ визуалды - тиімді, визуалды-бейнелі, дерексіз-логикалық, шығармашылық, теориялық және басқа да ойлау түрлерін дамыту құралы, эстетикалық қабылдау мен талғамды қалыптастыру құралы, коммуникативті қабілеттерді дамыту, оңтайлы шешім табу дағдыларын қалыптастыру құралы ретінде қажет.

- ЦТ «Сан», «түс», «пішін», «шама» ұғымдарының тез игерілуіне ықпал етеді.

- ЦТ оқу, жазу, мотор функцияларын, қабілеттерін дамытады, баланың миының екі жарты шарының да сәтті дамуына ықпал етеді.

- ЦТ жұмыстағы маңызды құралға айналады және мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтарына материалды құрылымдауға көмектеседі, ақпаратты іздеуді жеңілдетеді, иллюстрацияларды, аудио-видео және анимациялық эффектілерді оңай пайдалануға мүмкіндік береді, жеке тұлғаға бағытталған тәсілді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

АКТ-ны қолданудың бірнеше модельдері ерекшеленеді: визуалды модель (презентациялар, мультимедиа), ойын моделі (оқу ойындары және интерактивті ойыншықтар), әдістемелік модель (дидактикалық материалдар, сабақты дамыту-әңгімелер), дайындық моделі (ұйымдасқан оқу қызметін өткізуге арналған материалдар, мысалы, басып шығарылатын шаблондар), диагностикалық, ақпараттық және коммуникациялық модельдер.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде цифрлық технологияны қолданудың бірыңғай әдісі жоқ. Компьютер мектепке дейінгі білім беру ортасының бөлігі, баланың үйлесімді даму факторларының бірі, психологиялық-педагогикалық мәселелерді шешудің және оқу процесін оңтайландырудың құралы болып табылады. Мектепке дейінгі білім беру ортасының болашағы қандай болатыны белгісіз, бірақ қазірдің өзінде мектепке дейінгі білім беру мекемелері қазіргі қоғамның цифрлық өзгерістерінің белсенді қатысушылары болып табылады.

Әдебиет:

1. Уваров А.Ю. Образование в мире цифровых технологий: на пути к цифровой трансформации —Изд. дом ГУ-ВШЭ, М.: 2018. — 168 с.

2. Боброва И.И., Плотникова Е.Б., Трофимов Е.Г. Организация самостоятельной учебной работы студентов с использованием облачных технологий (на примере подготовки к профессии бакалавров сервиса и туризма) // Современная педагогика. 2015. №7 [Электронный ресурс].

«ВЛИЯНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ МЕЛКОЙ МОТОРИКИ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

«Мы должны обеспечить счастливую жизнь всем детям в Казахстане. Мы обязаны прислушаться к голосу каждого ребенка!» – написал Глава государства К.Ж. Токаев в Twitter.
20.11.2020 [1]

Счастливые дети, счастливой страны, счастливые личности, как достичь этой цели? Что поможет решить поставленные задачи? Создание равных стартовых возможности для физической, психологической, эмоциональной, социальной готовности ребенка к обучению в школе - одна из целей новой Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения 2022 года.

Дети находятся в детском саду 10 -11 часов и именно здесь закладываются основы счастливой, успешной, творческой личности. Как же создать равные возможности? Сегодня этот вопрос задают себе многие педагоги. Ответ на него лежит на поверхности. Это конечно создание максимально доступной, развивающей, обучающей и воспитывающей образовательной среды.

Нас всех формирует среда. Окружение, люди, предметы. А что же такое среда в широком понимании этого слова? С точки зрения синергетики, образовательная среда – это системно образованное пространство, в котором реализуется взаимодействие субъектов образовательного процесса с внешней средой, в результате чего раскрываются индивидуальные черты личности ученика. [2]

Современные дети приходят в детский сад подчас с проблемами речевого развития, со слабой моторикой пальцев, с неумением общаться. За короткие 4 года нужно успеть сформировать основные навыки, чтоб ребёнок легко влился в школьную жизнь и стал счастливым гражданином. Как развивается ребёнок, как формируются его интеллектуальные способности, может рассказать мелкая моторика пальцев. Если малыш не может собрать мелкие игрушки с пола, самостоятельно надеть носок, роняет ложку, это его огорчает и говорит о низком уровне развития. Такие малыши отстают от сверстников на занятиях, часто бывают капризны и инфантильны. Это влияет на эмоциональное благополучие детей, на их самооценку. Именно такие дети попали в нашу группу. Для решения проблем речевого развития и развития мелкой моторики рук мы создали развивающую среду из большого и разнообразного количества развивающих игр, близких и интересных детям. Конечно, непосредственное участие в её создании приняли родители. Мы собрали:

- Дидактические игры.
- Настольно – печатные игры.
- Природный материал (семена растений)
- Гуашь, краски, кисти.
- Нестандартное оборудование для занятий по изо (тычки, трафареты, шаблоны и пр.)
- Массажные мячики Су-Джок.
- Пуговицы, шнуровки, прищепки, счетные палочки, спички;
- Различные материалы: пластичные (тесто, пластилин), сыпучие (крупы, бобовые, песок, семечки).

Мы смогли расположить все игры в доступном детям месте, подобрали необходимое количество материалов, боксов и контейнеров.

Особенно помогли нам массажные мячики Су Джок, которые дети быстро освоили. Мы использовали простые игровые упражнения, подходящие возрасту детей и заинтересовавшие их.

Такие как: пальчиковые игры с массажными мячиками «Черепашка и друзья», «Зайки на лужайке» и другие, массажные игры с эластичными кольцами: «Лесные звери», «Моя семья», «Пальчики мои друзья».

Игры с массажными мячиками и кольцами».

Су – Джок

Большой интерес у детей вызвали настольно–печатные игры, выполненные из дерева: различные вкладыши, шнуровки, лабиринты. Дети с большим удовольствием играли в них, одновременно тренируя мелкую моторику. Упражнения с трафаретами помогли нам в постановке основных звуков речи, так как дети не только обводили и раскрашивали зверей и предметы, но и проговаривали звуки ими издаваемые. Игры с природным материалом и игры с песком стали любимыми для ребят. Упражнения «Золушка», «Сортировка» привлекали своей простотой и возможностью прикасаться к природным материалам.

Особое внимание мы уделили свободе доступа детей к играм и пособиям, освоили правила техники безопасности при работе с сыпучими материалами и мелкими предметами, так же закрепляли умение убирать все пособия в шкаф - «Это правило известно, поиграл – убрал на место».

Настольно печатные игры: «Собери мишку», «Посади пчёлку в домик», «Зашнуруй», «Нади фигуру»

Активно мы использовали и работу с родителями, была проведена следующая работа:

- Онлайн консультация для родителей «Развитие мелкой моторики дома».
- Онлайн рекомендации для родителей «Способы развития мелкой моторики у детей дошкольного возраста»
- Онлайн презентация для родителей: «Пальчиковые игры с детьми»
- Семинар – практикум для родителей «Развитие мелкой моторики рук детей дошкольного возраста посредством нетрадиционной деятельности».
- Видео урок: «Самомассаж рук. Развитие мелкой моторики детей дошкольного
- «Игры для развития мелкой моторики своими руками».
- Выставка детских работ с использованием нетрадиционных методов рисования и аппликации.

Создавая в группе необходимую развивающую предметно-пространственную среду, способствующую развитию мелкой моторики, учитывая возрастные особенности детей, получив поддержку и помощь родителей, мы смогли выполнить поставленные задачи.

Дети освоили множество игр и упражнений, мелкая мускулатура окрепла. У детей повысился познавательный интерес к окружающему и эмоциональный отклик на продуктивные виды деятельности, дети стали проявлять более активную заинтересованность в занятиях, улучшилась общая ручная умелость, мелкая моторика, синхронизация работы обеих рук, улучшилась речь. По результатам работы была проведена диагностика, с целью выявления качества проведённой работы. Результаты диагностики свидетельствуют о положительной динамике развития моторики детей.

Таким образом, создание развивающей образовательной среды и целенаправленная, систематическая, планомерная работа по развитию мелкой моторики рук у детей

дошкольного возраста, способствует повышению уровня речевого развития, обогащению и активизации словарного запаса.

В дальнейшем мы будем продолжать искать новые методические приемы, которые будут способствовать развитию мелкой моторики рук.

Литература:

1. Османова Г. А, Позднякова Л. А «Игры и упражнения для развития у детей общих речевых навыков. 3-4 года». Каро, 2013г.
2. С. Е. Большакова «Формирование мелкой моторики рук. Игры и упражнения». Сфера, 2017г.
3. Анищенкова Е. С. «Пальчиковая гимнастика. Пособие для родителей и педагогов». Владимир: «Астрель», 2006г.

Ссылки.

[1] [https://kazpravda.kz/n/my-dolzny-obespechit-schastlivuyu-zhizn-vsem-detyam-v-\)kazhstane-tokae](https://kazpravda.kz/n/my-dolzny-obespechit-schastlivuyu-zhizn-vsem-detyam-v-)kazhstane-tokae)

[2]https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0

Ибрагимова Ж.А., Балтабай А.Д.
Теміртау қаласының «Қуаныш» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚША-БІЛІМНІҢ ЕҢ АЛҒАШҚЫ БАСПАЛДАҒЫ»

Бала жанының бағбаны болу – жүрекпен мамандықты тандап, бар ықылас ниетінді еңбекке арнап, еліміздің кішкентай тұрғындарына ұлағатты тәрбие мен білім беруге ұмтылу. Біз балабақша қызметкері ретінде, тәрбиешіліктің қыр – сырына қанық болып, бүлдіршіндердің жүрегіне аттаған ең алғашқы қадамдарына куәгер болып жүрген жанбыз. Өз мамандығымызға деген құрмет ешқашан ортайған емес, керісінше, жыл артқан сайын ұстаздықтың ұлы жол екеніне көзіміз анық жетіп, ұлт ұландарын тәрбиелеудің ұлы іс екенін терең ұғынудамыз. Себебі, балабақша – білімнің ең алғашқы баспалдағы, қайнар бұлағы, даму ортасы.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында тәрбиеленетін әр бүлдіршін қоғамға енді бейімделіп келе жатқан тұлғалар болғандықтан олар үлкен өмірдің ерекше тұстарын тәрбиеші арқылы терең тани бастайды. Сол себепті, олардың қалыпты өсу факторына жақсы ықпал ету үшін барынша жүйелі жұмыстар атқарған жөн.

Мәселен, балабақша бүлдіршіндерінің сөйлеу тілі. Кейінгі жылдары бұл мәселе біздің қоғам үшін өте өзекті болып отыр. Заман ағымына сай жаңашылдықтар тиімділігін байқатқанымен, кейде кесірін тигізіп жатқаны жасырын емес. Көгілдір экран мен түрлі гаджеттерге ерте кезден байланған балалардың тілдік құралы дұрыс дамымай, өз ойын еркін жеткізе алмайтын халге жеткен. Күнделікті күйбің тіршілікте телефонды ермек қылып, өзге дүниеге мойын бұрып қарауға ынта білдірмейтін бүлдіршіндердің бар – ақыл ойы мен зейінін, сөйлеу тілін түсініксіз кейіпкерлер шырғап алған. Әр – түрлі тілде бейнежазба көретіндіктен, ана тілге деген түсінік төмендеп, қарапайым сөздердің өзін бұрмалап жеткізетіндігі сол себепті. Бұл жағдай балабақша қызметкерлерін алаңдатпай қоймайды. Сол себепті, біз бүлдіршіндердің сөйлеу тілін дамыту үшін түрлі тапсырмалар ұйымдастырып, әр кез ұлттық құндылыққа негізделген, халық ауыз әдебиетінің тамаша нұсқаларын пайдаланып, қазіргі заманға сай, бүлдіршіндердің қызығушылығын оята алатын әдеби кейіпкерлерді пайдаланып, тіл дамыту барысын жіті назарға аламыз. Жас ерекшелігіне сай балалардың қалыпты дамуын басшылыққа алып, әр бүлдіршінмен жекелей жұмыс жасап, көрнекіліктер көмегімен олардың ойлау қабілетін дамыта отыра, сөйлеу тілінің анық әрі көркем болуын үнемі қадағалап отырамыз.

Оған қоса, әр баланың қалыпты дамуы барысында ең алдымен физикалық жетілуі мен салауатты өмір салтын күнделікті дағдыға айналдыруы аса маңызды. Балабақша бүлдіршіндерінің қимыл – қозғалыс еркіндігі, дене шынықтыру сабағының қызықты өтуі, оларды белгілі тәртіпке негізделген, уақыт ережесіне сай спортқа деген белсенділіктерін қалыптастыру аса маңызды. Бүлдіршіндердің сергектігі, ерте жастан бастап ептілікке дағдылануы, жылдамдық пен қырағылық дәл осы дене шынықтыру сабағында жүзеге асырылады. Бұл бүлдіршіндердің дұрыс өсуіне ықпал ететін ең маңызды факторлардың бірі. Олардың спортқа деген алғашқы көзқарастарын қалыптастыру, шымыр болуға дағдыландыру, жігер беру дәл осы балабақшада бастау алады.

Балабақша бүлдіршіндері ойын баласы екенін ескерсек, дәл осы дене шынықтыру сабағын түрлі ойын түрінде ұйымдастырып, оған қоса тәрбиенің тамаша үлгісін де айқын аңғарта аламыз. Мәселен, ұлттық ойындарды алып қарайық. Ол жерде қимыл – қозғалыс, логикалық қабілет, ұлтқа тән ұлылық, заттық түсінік секілді көптеген элементтер кездеседі. Ойната отыра тәрбиелеу, тәрбиелей отыра бүлдіршіндердің дұрыс өсіп – жетілуіне жағдай жасау ұтымды әдіс – тәсілдерді басшылыққа алатын ұстаздың ұшқырлығына тікелей байланысты.

Осы тұста әр педагог ең алдымен баланың қалыпты дамуы үшін заттық – кеңістік ортаның қолайлы болуына жіті мән берген жөн. Ол бөлменің әрленуі, жарықтың жеткілікті мөлшерде түсуі, таза ауа, ойыншықтардың жас ерекшелігіне сай болуы, күнделікті іс – әрекет үшін қажетті көрнекіліктердің сан алуандылығы, яғни материалды және маңызды тұстардың талапқа сай болуы. Бұл баланың қалыпты өсуіне негіз болып, өзін балабақшада еркін сезінуіне әсер ететіні сөзсіз.

Біз әрине, балабақша өсу кеңістігі екендігін тілге тиек ете отыра, әр бүлдіршіннің психологиялық дамуы, жүйке жүйесінің жақсы болуын да ұмыт қалдырмағанымыз жөн. Әр баланың жаңа ортаға бейімделуі, өмірінде орын алған күрт өзгеріске дайын болмауы, қатарластарынан қаймығып тұйықталуы, өз ойын еркін жеткізе алмай, іштен тыну тәрізді мәселелер кездесетіндігін жоққа шығармаймыз. Балабақшаға барғанға дейін тек ыстық ұясынан, ата – анасынан жырақ жалғыз өзі кетпеген жан үшін, бұл бастапқы кезде үлкен психологиялық дағдарыс екені рас. Көз жасына ерік беру, қырсықтыққа салыну, уайым, күйзеліс тәрізді сәттерден жеңіл өту үшін ата – анамен бірлесе жұмыс атқарып, баланың қалыпты дамуына жағдай жасау қажет. Тәрбиеші бүлдіршіннің сеніміне кіріп, өз бауырына тартып, мейірімін сезіндіре алса, балабақшаға деген қорқыныш сейіліп, бүлдіршіннің бойы үйрене бастайды. Әсіресе, осы тұста топ ішінде достық қарым – қатынастың берік орнауына мән беріп, бүлдіршіндердің бір – бірімен тіл табысуына жіті мән берген дұрыс. Себебі, топта түрлі мінез бар. Біреуі гипербелсенді болса, екіншісі ұяң болуы мүмкін. Табиғатынан солай жаратылған балалардың бір – біріне қысым көрсетуіне жол бермей, татулықты дәріптеп, қамқорлық көрсетуді қалыптастырса, бұл әр бүлдіршіннің жүйке жүйесінің дұрыс қалыптасуына негіз болып, психологиялық жетілуіне кедергі келтірмейтін болады.

Балабақша – әр бүлдіршіннің дамып, тағылымды тәрбиені бойларына сіңіріп, білім туралы алғашқы дағдылары қалыптасатын орта. Өмірдің барлық кезеңіне қажет дүниелердің бәрі дәл осы кезеңде қалыптасады. Өсу үрдісі қарқынды жүріп, қоршаған ортаға деген көзқарастың қалыптаса бастаған кезеңінде оларға оң ықпал ету аса маңызды.

Біз әр бүлдіршіннің дені сау болып жетіліп, қалыпты өсуіне мұрындық болып, ойы орамды, ақылы терең, тілі шебер бүлдіршіндер қатарын арттыруды алдымызға мақсат етіп қойғанбыз. Әр бүлдіршін – ертеңгі күні үлкен тұлғаға айналып, ел дамуына айрықша үлес қосары сөзсіз. Сол себепті, жақсылыққа қарай бағыт – бағдар беріп, физикалық, психологиялық дұрыс дамуына жағдай жасау біздің басты парызымыз.

Әдебиет:

1. А.Култуманова. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту және ана тілін оқыту әдістемесі. «Академия» баспа орталығы. 2000 жыл – 400 б.
2. Арзамастцева И.Н. Балалар әдебиеті– Мәскеу: Академия, 2005. – 576 б.
3. Фишер Е.Я. Жаңартылған білім беру жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың әдеби дамуы. Томск мемлекеттік педагогикалық университетінің хабаршысы. 2014. – 60 б.

Батталова С.А., Аубакирова А.О.
Қарағанды қаласының «Бақыт» б/б КМҚК

ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ДАМУ-ӘЛЕМДІК ЖАҒАҢДАЛУҒА КІРУ ЖОЛЫ

Мектепке дейінгі балалық шақ кезеңінде балаларды қарапайым сауаттылыққа үйрете отырып, біз функционалдық сауаттылықты игерудің алғышарттарын қалыптастырамыз. Педагогтың міндеті-баланы қазіргі әлемнің жағдайына бейімделуге үйрету.

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – функционалды сауатты адамдарды қалыптастыру. Бұл міндет мектепке дейінгі білім беру үшін де өзекті, өйткені балаларды мектепке дайындау мектепке дейінгі тәрбие кезеңінде маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді.

Шалва Александрович Амоношвили біз балаларымызды «өлі білімнің» орасан зор жүктемесін жаттауға мәжбүрлейтінімізді айтты, бұл өмірдің ерекше құнды уақытын алады. Өмірдің осы кезеңінде, содан кейін емес, өсіп келе жатқан адам таланттар мен қабілеттердің, танымдық мотивтер мен көзқарастардың күшті дамуына ие бола алады, әлемнің тұтас бейнесін жасай алады [1, 288 б.].

Білім беру саясатындағы өзекті көзқарас педагогикалық қызметті ұйымдастыру қажеттілігі, мектеп жасына дейінгі балалардың күнделікті өмірімен және функционалдық сауаттылық негіздерін қалыптастырумен тығыз байланысты педагогикалық практикада жаңа тәсілдерді жүргізу болып табылады.

Қазір білім беру саласында функционалдық сауаттылық барлық деңгейлерде: балабақшаларда, мектептерде, Білім министрлігінде, Ғылым және Білім беру кеңесінде талқыланатын басты тақырыптардың біріне айналуда. Неліктен ол соншалықты маңызды болады?

Қазіргі әлем жиырма, тіпті отыз жыл бұрынғыға қарағанда әлдеқайда күрделі болды. Бұл қиындықтар педагогикада ерекше көзқарасты қажет етеді: бұл жаңа технологиялардың, жаңа кәсіптердің, экономика салаларының пайда болуымен және адамның әлеуметтік-психологиялық өзгерістерімен байланысты.

Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруды мектеп жасына дейінгі жастан бастау керек, өйткені функционалдық сауаттылық баланың барлық іс-әрекеттеріне белсенді қатысуына, мектеп жасына дейінгі баланың белсенді тұлғасының қажеттілігіне, қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастардың жоғары деңгейін қалыптастыруға ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналады.

Функционалдық сауаттылықтың алғышарттарын дамыту мектепке дейінгі және мектеп кезеңінің сабақтастығын жүзеге асыруға ғана емес, сонымен қатар балабақша тәрбиеленушілерін мектепте сәтті оқытуға негіз қалайды.

Функционалдық сауаттылық оқу дағдылары мен мүмкіндіктерін ашу құралы ретінде 5-6 жас аралығындағы балаларға таныс болуы керек. Дәл осы жаста оқу, жазу, математиканың негізі қаланады және бұл болашақ оқушыға білім алуға және өзі үшін білім алуға, тәуелсіз болуға, адамдар арасында өмір сүруге көмектесетін құнарлы негіз болып табылады [2, 184 б.].

Бұл мәселенің өзектілігі қазіргі баламен білім беру қызметін оңтайландыруға мүмкіндік беретін жаңа идеялар мен технологияларды үнемі іздеуді ынталандырады.

Функционалдық сауаттылық келесі көрсеткіштермен сипатталады:

- жетілдіру үшін өз қабілеттерін пайдалана отырып, өзгермелі әлеммен табысты қарым-қатынас жасауға дайын болу;
- әртүрлі, соның ішінде стандартты емес оқу және өмірлік міндеттерді шешу, негізгі қызмет түрлерінің алгоритмдерін құруда қалыптасқан дағдыларға ие болу мүмкіндігі;

- қоғамның моральдық-этикалық талаптарына, серіктестік және ынтымақтастық ережелеріне сәйкес әлеуметтік қатынастар құру мүмкіндігі;
- өз сауаттылығын бағалауды, одан әрі білім алуға, өзін-өзі тәрбиелеуге және одан әрі дамуға ұмтылуды, өз болашағын болжай білуді камтамасыз ететін рефлексивті дағдылардың жиынтығы.

Мектепке дейінгі білім беруді іске асыру жағдайында баланың функционалдык сауаттылығын қалыптастырудың негізі ретінде, ол мыналарға бағытталған:

- мектеп жасына дейінгі балалардың қаржылық және математикалық сауаттылығын қалыптастыру;
- мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу белсенділігін қалыптастыру;
- мектеп жасына дейінгі балаларда жаратылыстану-ғылыми түсініктер мен экологиялық сауаттылық негіздерін қалыптастыру;
- мектепке дейінгі білім беру деңгейінде әлеуметтік-коммуникативтік сауаттылықты қалыптастыру.

Қазақстанның халықаралық құралдары көрсеткендей, көптеген қазақстандық мектеп оқушылары айтарлықтай білімге ие бола отырып, бұл білімді сауатты қолдана алмайды және соңғы уақытқа дейін еліміздегі білім берудегі «функционалдык сауаттылық» ұғымына жеткіліксіз көңіл бөлінді.

Түсіндірме-демонстрациялық әдіске сүйене отырып, дәстүрлі түрде жүзеге асырылатын педагогикалық процесс қазір тиімді емес. Мұны тәжірибе дәлелдейді. Бұл әдіс балалардан естігендерін, оқығандарын қайталауды талап етеді, логикалық абстрактіге зиян келтіре отырып, нақты бейнелі ойлауды белсендіреді. Егер бұл ерекше сараланған тәсілді қажет ететін ерекше білім беру қажеттіліктері бар бала болса. Ал мұнда қалай болу керек?

Сонымен, функционалдык сауаттылық дегеніміз не?

Функционалдык сауаттылық адам қызметінің, қарым-қатынастың және әлеуметтік қатынастардың әртүрлі салаларындағы өмірлік міндеттердің барынша кең ауқымын шешу үшін барлық тұрақты алған білімдерін, дағдылары мен дағдыларын пайдалану қабілеті ретінде қарастырылады.

Функционалдык сауатты тұлға-бұл әлемде бағдарланған және қоғамдық құндылықтарға, үміттер мен мүдделерге сәйкес әрекет ететін адам.

Функционалдык сауатты тұлғаның негізгі белгілері: бұл тәуелсіз, адамдар арасында өмір сүруді білетін, белгілі бір қасиеттерге, негізгі құзыреттерге ие адам [3, 66 б.].

Осылайша, ең бастысы, функционалдык сауатты адам оқуды және жазуды үйренген адам емес, өз білімін іс жүзінде қолдана алатын және жетілдіре алатын, өз бетінше оқитын, дамып, сол арқылы қазіргі қоғамның дамуына көмектесетін адам деп айтуға және қорытынды жасауға болады.

Яғни функционалдык сауаттылық мынадай дайындық түрлерімен байланысты:

- білім алу;
- білім мен дағдыларды қолдану;
- білім мен дағдыларды бағалау;
- өзін-өзі дамытуды жүзеге асыру.

Халықаралық білім беру стандарттары үш негізгі сауаттылыққа бағытталған. Бұл математикалық сауаттылық, жаратылыстану және оқу сауаттылығы. Оның ішінде жаһандық құзыреттілік қалыптасады.

Оқу сауаттылығы:

- адамның жазбаша мәтіндерді түсіну және пайдалану, олар туралы ойлау және мақсаттарына жету үшін оқумен айналысу қабілеті;
- өз білімі мен мүмкіндіктерін кеңейту;
- әлеуметтік өмірге қатысу.

Жаратылыстану сауаттылығы:

- адамның жаратылыстану білімін пайдалану, проблемаларды анықтау және қоршаған әлемді және оған адамның іс-әрекеті енгізетін өзгерістерді түсіну және тиісті шешімдер қабылдау үшін қажетті негізделген қорытындылар жасау қабілеті.

Математикалық сауаттылық:

- адамның өзі өмір сүретін әлемдегі математиканың ролін анықтау және түсіну, жақсы негізделген математикалық пайымдаулар айту және математиканы қазіргі және болашақтағы шығармашылық, қызығушылық танытатын және ойлайтын азаматқа тән қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін қолдану қабілеті.

Функционалдық сауаттылықтың алғы шарттарын қалыптастыру үшін тәрбиеленушіге түрлі ойындар, ойыншықтар қолжетімді болуы тиіс. Сонымен қатар, педагог түрлі әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, баланың танымдық іс-әрекетін сүйемелдейді. Әрі балаларға мейірімділігін сыйлай отырып, жеке, топтық, ұжымдық жұмыс түрлеріне біріктіруі керек. Жұмыс нәтижелерін ұсынуға және талқылауға уақыт бөлу міндетті.

Әдебиет:

1. Гришаева, Н. П. Современные технологии эффективной социализации ребенка в дошкольной образовательной организации. Москва. Вентана –Граф. 2015.
2. Ильясов С. «Танымдық белсенділікті дамыту — өзекті мәселе», «Қазақстан мектебі» журналы №2-2011 ж.

Беспамятных М.Е
КГКП я/с «Дельфинчик» город Темиртау

«РАЗВИВАЮЩАЯ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТРАНСТВЕННАЯ СРЕДА, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. ИГРЫ «ИНТЕЛЛЕКТУМ»

С раннего возраста у ребенка начинает формироваться совокупность индивидуальных способностей к накоплению знаний, совершенствованию мыслительных операций. В дошкольном возрасте проявляются такие свойства ума, как быстрота, широта, критичность, гибкость мыслительных процессов, глубина, креативность, самостоятельность

Развитие интеллекта - это целенаправленный и организованный процесс передачи и усвоения знаний, приёмов и способов умственной деятельности.

Эффективным способом познавательного развития детей являются интеллектуальные игры.

Игровая деятельность – ведущая деятельность и основная форма работы с детьми дошкольного возраста. Игры являются неотъемлемой частью в воспитании и обучении детей дошкольного возраста. На развитие игровой деятельности у детей дошкольного возраста важную роль играет наличие и правильная организованность предметно-развивающей среды.

Практика показала, что использование в образовательном процессе обучающего комплекса «Интеллектум» способствуют развитию у детей таких навыков, как креативность, критическое мышление, нацеленность на результат, работа в команде, внимательность, эмоциональная устойчивость, коммуникабельность.

В ходе игры дети имеют возможность конструировать фигуры, исходя из собственных фантазий, а не ограничены предложенными образцами. За счет этой особенности дети не теряют интерес к игре и с каждым разом проявляют творческие и интеллектуальные способности. Играя, дети общаются друг с другом, учатся думать неординарно, развивают логическое мышление.

*Рис.1. BECERIKLI YAPILAR-
умный конструктор.
Постройка замка для Королевы.*

Рис.2. EQUILIBRIO-волшебный замок.

*Рис.3. BECERIKLI YAPILAR-
умный конструктор.
Постройка башни.*

Рис.4. EQUILIBRIO-мосты

Этапы формирования игровой деятельности:

Ознакомительная игра является – первым этапом формирования игровой деятельности. Содержание этой игры: обследование игры, предметов игры.

Отобразительная игра. Содержанием является выявление специфических функций предмета и использование его по назначению и в качестве игрового атрибута.

Сюжетно-отобразительная игра. Содержанием данного этапа является действия с предметами, связанные между собой по смыслу, составляющая игровой сюжет. Последним этапом развития игровой деятельности дошкольников является сюжетно-ролевая игра. Содержанием этой игры является роль поведения детей в определенной игровой ситуации. Ребенок осознает кто он и какие действия должен выполнить в игре. Результаты работы. Каждому ребёнку успех дает позитивную мотивировку, приносит положительный психологический эффект.

Данный вид игровой деятельности в моей группе, проводится как вариативный компонент - 1 раз в неделю. Первые занятия начинаю со знакомства с комплексом «Интеллектом».

На всех последующих занятиях — дети самостоятельно работают с модулями, с деталями, общаются друг с другом, создают индивидуальную или коллективную композицию.

В своей работе я заметила, что любая классификация деталей из игры, улучшает психомоторное развитие детей. Дети охотно играют с собственными собранными композициями.

Дети любят заниматься играми «Интеллектом», они с нетерпением ждут каждого занятия.

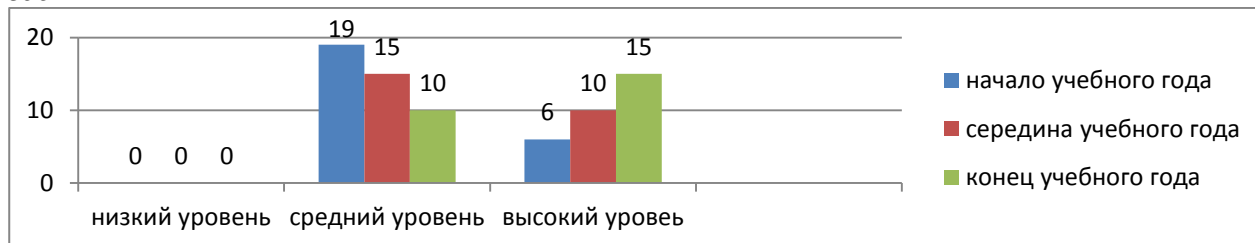
Совместные игры со взрослыми, положительно-эмоциональное общение с ними, выполнение интересных игровых заданий, яркий, красочный, доступный игровой материал, делают игры интересными, тем самым создают комфортную обстановку в развивающей

среде. Познавательное пребывание ребенка в дошкольном учреждении всегда является радостным моментом для детей.

В начале учебного года была проведена стартовая диагностика уровня развития познавательно-творческих способностей детей, которая показала следующие результаты: низкий – 0, средний -19 детей, высокий – 6 детей.

В конце учебного года уровень познавательно-творческих способностей детей составил: низкий – 0, средний -10 детей, высокий -15 детей.

Диаграмма развития вариативного компонента деятельности детей за 2022-2023 учебный год

Таким образом, с помощью развивающего комплекса «Интеллектом» детям предоставляется возможность в процессе игры приобретать такие качества, как активность, самостоятельность, взаимопонимание, навыки продуктивного сотрудничества, повышение самооценки, позитивный настрой, умение снимать мышечное и эмоциональное напряжение; происходит стимуляция образного и логического мышления, концентрация внимания, пространственного воображения, зрительно-моторной координации, развитие сенсомоторных навыков, а также личностные качества каждого ребёнка.

Литература:

1. Губанова, Н.Ф. Игровая деятельность в детском саду: Программа и методические рекомендации /Н.Ф. Губанова. - Москва: Мозаика-Синтез, 2008.
2. Абрамян, Л. А. Игра дошкольника / Л. А. Абрамян; под ред. С. Л. Новоселовой. – М.: Детство-Пресс, 2011.
3. Новоселова, С. Л. Система «Модуль – игра». Новая развивающая предметно-игровая среда для дошкольников и педагогическая технология ее использования / С. Л. Новоселова. – М.: ООФ «Социальное развитие России», 2004.

Бижамбекова Ш.Б., Адеханова Ж.С.
Ақтоғай ауданының «Айгөлек» б/б КМҚК

«АТА-АНА МЕН БАЛАБАҚША АРАСЫНА КӨПР ОРНАТУ ЖОЛДАРЫ»

Қазіргі ақпараттық әлем күннен күнге күрделене түсуде. Бүгінде күні білім алу және мамандық бойынша жұмыс істеу жеткіліксіз. Құзыреттілік деңгейін сақтау үшін үнемі бір нәрсені үйрену керек, өмір бойы өзін-өзі тәрбиелеу керек. Үздіксіз білім беру қажеттілікке айналды.

Қазіргі заманғы отбасы әр түрлі білімге мұқтаж: медициналық, педагогикалық, психологиялық, құқықтық. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің педагогикалық ұжымықоғамдағы өзгеретін жағдайдан тыс қала алмайды. Отбасымен жұмыс істеу мәселесінде заманауи көзқарастарды ескеруі керек.

Балабақшаның басты бағыты-ата-аналарға өмірлік мәселелерді өз бетінше шешуге үйрету. Бұл «тәрбиеші-ата-ана» жүйесіндегі өзгерістерді білдіреді, педагогикалық ұжымның күш-жігерін талап етеді.

Отбасы мен балабақша-бұл біздің болашағымыздың бастауында тұрған екі қоғамдық институт, бірақ көбінесе олар бір-бірін тыңдау және түсіну үшін өзара түсіністік, әдептілік, шыдамдылыққа ие бола бермейді.

Жасыратыны жоқ, көптеген ата-аналар тек баланың тамақтануына ғана қызығушылық танытып, балабақша ата-аналар жұмыста болған кезде ғана бала күтетін орын деп санайды. Осы себепті педагог ата-аналармен қарым-қатынаста үлкен қиындықтарға тап болады[1, 26 б.].

Біздің балабақшада баланы дамыту мен тәрбиелеудің бірыңғай кеңістігін ұйымдастыру үшін барлық жағдайлар жасалған. Балабақша мамандары мен тәрбиешілердің білім беру бағдарламасын іске асыру жөніндегі бірлескен жұмысы мектепке дейінгі балалық шақтың барлық кезеңдерінде отбасын педагогикалық қолдауды қамтамасыз етеді, ата-аналарды білім беру процесінің жауапты қатысушыларына айналдырады.

Бала туылғаннан бастап барлық ата-аналар тәрбиешілерге айналады. Алайда оларға педагогикалық білім қажет. Тәрбиешілер-кәсіби мамандар, балаларды тәрбиелеуге көмектесуге дайын. Осы орайда отбасының қажеттіліктеріне, ата-аналардың сұраныстарына назар аудару маңызды.

Ата-аналармен өзара әрекеттесудің қандай формалары бар екенін еске түсірейік. Дәстүрлі түрлері: әңгімелер, ашық есік күндері, ата-ана жиналыстары, кеңес беру, ақпараттық стенд, сауалнама т.б. Ал дәстүрлі емес түрлеріне акциялар, байқаулар мен жобалар, шеберлік сыныптары, іскерлік ойындар, отбасылық газет, сенім почтасын жатқызуға болады.

Қазіргі уақытта ата-аналармен қарым-қатынастың дәстүрлі емес түрлері тиімдірек деп айтуға болады.

Шынында да, ата-аналарды мектепке дейінгі білім беру мекемесінің өміріне белсенді қосу үшін жұмыс жүйесін әзірлеп енгізу қажет. Бұл бізге ата-аналармен жұмысты білім беру жүйесін жаңашалаудың қазіргі кезеңіндегі мектепке дейінгі білім беру мекемесі қызметінің өзекті мәселелерінің бірі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді[2, 104 б.].

Жұмыстың қандай да бір түрін жоспарлай отырып, біз педагог ретінде әрқашан ата-аналар туралы, оқуға, өзін-өзі дамытуға және ынтымақтастыққа дайын заманауи адамдар екенін ескеруден бастаймыз. Осыны ескере отырып, біз өзара әрекеттесу формаларының креативті, сұранысқа ие бола алуын, интерактивтілігін қадағалаймыз.

Жасыратыны жоқ, ата-аналардың топтың өміріне қатысуы белсенді түрде жүзеге аспайды. Мәселе әкелер мен аналардың пассивтілігінде ғана емес, мәселе педагогқа да байланысты болуында[3, 56 б.].

Мұғалімдер өз балаларын оқыту мен тәрбиелеуге тарту үшін ата – аналармен жұмыс істеудің барлық жаңа түрлерін-жиналыстарды, консультативтік пункттерді, ақпараттық стендтерді ойлап табады, бірақ оларға ата-аналардың аз ғана бөлігі ғана жауап береді. Неліктен бұлай болады? Қаламайсыз ба? Өз мәселелерімен айналысасыз ба? Маңыздылығын түсінбейсіз бе? Жоқ бірлескен жұмыстың маңыздылығы олардың санасына жетпейді.

Педагог ата-аналарға балалар психологиясынан, сауықтыру әдістерінен, оқу тәжірибесінен дайын білім «бөліктерін» ұсынады.

Осы мәселені шешу жолында біздің балабақша ата-аналармен жұмыс жасауда дәстүрлі емес тәсілдерді қолдану арқылы эксперимент жасауды жөн көрдік.

Ата – аналармен өзара іс-қимылдың тиімді нысандарының бірі шеберлік сыныптарын өткізу болып табылады. Жұмыстың бұл түрі мектепке дейінгі білім беру мекемесінің кеңістігінде педагогпен ата-аналар арасында өзара түсіністік орнату қажеттілігін жүзеге асыруға мүмкіндік береді, эмоциялармен, біліммен, тәжірибемен алмасуға мүмкіндік береді.

Дарынды адамды тәрбиелеу үшін мектеп жасына дейінгі балаларда шығармашылық ойлауды, «қораптан тыс ойлау» қабілетін дамыту қажет.

Балалардың қабілеттерін дамытудың тиімді әдісі-олардың ата-аналарын тәрбиенің дәстүрлі емес түрлерімен, мектепке дейінгі мекемеде қолданылатын қызықты әдістермен таныстыру.

Эксперимент барысында біздің мектепке дейінгі білім беру мекемесінің ересек тобында шеберліксынып түрінде «Менің отбасым» тақырыбында ата-аналар жиналысы дайындалды.

Жиналыстың мақсаты: ата-аналар мен балалар, педагог пен тәрбиеленушілер, педагог пен ата-аналар арасындағы сенімді және достық қарым-қатынастарды қалыптастыру; «тәрбиеші-ата-ана-бала-ынтымақтастық» өзара іс-қимыл жүйесін құру.

Музыка жетекшісімен бірге музыканы таңдап, жиналыс тақырыбы бойынша театр сахнасын үйренді, топта жақсылық, жайлылық пен жылулық атмосферасын құруға тырысты.

«Танысайық және дос болайық» коммуникативті ойыны ересектерді біріктірді, яғни барлығы шеңберге тұрып, өздері туралы аздап айтты.

Басында бәрі ұялды, бірақ бұл сезім қуаныш пен қызығушылыққа тез өзгерді. Танысу сәті шиеленісті жеңілдетуге көмектесті, өйткені бір үстелде отырған ата-аналар жиналыс барысында бірнеше рет жағдайды немесе мәселені бірге талқылауы керек болды.

Жұмсақ жарықтандыру, музыкалық сүйемелдеу, әңгімелеудің мейірімді үні сенімді атмосфераны құруға ықпал етіп, ата-аналарға мәселелер туралы ашық айтуға көмектесті.

Ата-аналар топтың MP4 форматындағы презентациясына қызығушылық танытады, сондықтан балалармен жұмыс туралы фото есеп дайындалды.

Жиналысқа балалар жұмыстарының көрмесі және балалар мен ата-аналар бірлесіп жасаған «Мен және менің отбасым» плакаттары ұйымдастырылды, онда отбасылық альбомдардағы фотосуреттер пайдаланылды.

Шеберлік сыныбы барысында ата-аналармен шеңберде ойындар, саусақ ойындары, осы тақырыпқа сәйкес келетін логикалық ойындар ұйымдастырылды. Балаларды тәрбиелеу бойынша «отбасы заңдары» бойынша ұсыныстар берілді. Отбасы туралы мақал-мәтелдердерді еске түсірдік.

Барлық ата-аналар риза болып, алғыс сөздерімен кетіп қалды.

Шеберлік сыныптарының арқасында отбасылық қатынастар үйлеседі, ата-аналар білім беру қызметіне, балалармен бірлескен іс-әрекетке қызығушылық танытады.

Ең бастысы, ата-аналар өткізілген шеберлік сыныптардан кейін алған білімдерін балалармен үйде жұмыс жасау кезінде қолдана алады.

Ата-аналарды балабақша өміріне араластырудың тағы бір жолы-акциялар. Мәселен, «құрпа көрпе», «асық терапиясы» акциялары ата-аналардың белсенділігін арттыра түсті десек те болады. Себебі бір-бірінен қалысқысы келмеген балалар ата-аналарының белсенді қатысуына ықпал жасады.

Жоғарыда аталған дәстүрлі емес тәсілдердің барлығын эксперимент аясында қолданған болатынбыз. Күнделікті тірлікті ерекше қызықты өткізгісі келетін ата-аналар үшін бұл таптырмас идея болды.

Отбасы мен балабақша-бұл екі тәрбиелік құбылыс, олардың әрқайсысы балаға өзінше әлеуметтік тәжірибе береді, бірақ бір-бірімен үйлескенде ғана олар кішкентай адамның үлкен әлемге енуіне оңтайлы жағдай жасайды.

Ата-аналар мен балабақшаның өзара әрекеттесуі сирек кездеседі. Бұл ұзақ процесс, ұзақ және қажырлы еңбек, мақсатқа шыдамдылықпен тұрақты түрде жетуді талап етеді.

Ең бастысы-мұнымен тоқтап қалмау, ата-аналармен ынтымақтастықтың жаңа жолдарын іздеуді жалғастыру. Өйткені, біздің бір мақсатымыз – болашақ жасаушыларды тәрбиелеу.

Әдебиет:

1. Шөжебаева А.И. Отбасы тәрбиесі жағдайында балалардың қарым-қатынасы жағдайында қиындықтарын психологиялық-педагогикалық зерттеу. Алматы. 2001.
2. Ядэшко В.И. Преемственность в работе детского сада и школы. Москва. Просвещение. 2008.
3. Қоңырбаева С. Қазіргі балалар және оларды отбасы жағдайында әлеуметтендіру мүмкіндіктері. Алматы. «Ұлттық тәрбие» журналы. 2011.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРГЕ НЕЙРО ЖАТТЫҒУДЫҢ МАҢЫЗЫ»

Жас ұрпақты болашақта еліне елеулі, халқына қалаулы, ата-анасының мақтанышы, дені сау, адамгершілікті, еліміздің бетке ұстар азаматы мен азаматшасын тәрбиелеу біздің міндетіміз. Періште сезімді бүлдіршіндерді жан-жақты тәрбиемен сусындатып, салауатты өмір салтымен баулығымыз келеді.

Қазір смартфон, ғаламтор, ұялы телефон, планшеттер, бейне ойындар дамыған заманда балалар ерте жастан бастап зардабын көріп жатыр, денсаулықтың- көздің нашарлауынан бөлек, сөйлеу тілінің дамуы артта қалып «Сөйлеу тілінің тежелуі» деген диагнозды күнделікті естиміз. Ең басты мәселеміз балаларымыздың ойлау, сөйлеу, есте сақтау қабілеттері төмен сонымен қатар балалар шаршаңқы, тұрақты аландаушылық, тақырыпқа немесе қоршаған орта объектісіне назар аудара алмайды, саусақтардың моторикасы нашар - қолдың ептілігі дамымаған физикалық немесе интеллектуалдық даму деңгейі жас көрсеткішіне сәйкес келмейді, мектепке дейінгі тәрбиешіден келетін ақпаратты игеру қабілеті төмен.

Сондықтанда біздің мақсатымыз Бұл жағдайда баламен тығыз жұмыс жасау яғни нейро жаттығулар жасау арқылы олардың қоршаған ортаға бейімдеу. Сондай-ақ, нейро жаттығуды профилактикалық мақсатта қолдану керек. Бұл жағдайда орталық және перифериялық жүйке жүйесінің қалыпты функциялары бар бала күнделікті миды жаттықтыру жаттығуларын жасау арқылы оның өнімділігін арттырамыз.

Мен ортаңғы топты қабылдағанда тәрбиеленушілердің қоршаған ортаға деген қызығушылықтары болмады, Олардың ойлары тек ұяты телефон, смартфон, ғаламтор, планшеттер, бейне ойындар. Әрине барлығы емес. Әр күн сайын тәрбиеленушілермен жұмыс жасау оңай болмады-тәрбиеленушілер ойлары басқада отыратын болды, ұйқылары қанбай келу жағдайлаттар болды. Ештеңеге көңілдері соқпады. Оқу іс-әрекетіне бейімі төмен болды.

Соларды ойлана келе мен осы тәрбиеленушілердің болашағына ата-анадан кейін біз ойлауымыз керек, әр баламен жеке жеке жұмыс жасай бастадым.

Нейро жаттығуларды үнемі орындай бастадық, таңғы астан кейін, оқу іс-әрекет алдында, ұйқыдан тұрғанан кейін нейро жаттығуларды тәрбиеленушілерге орындаттым. Нейро жаттығуды тәрбиеленушілерімнің өздері де, өз еріктерімен орындай бастады. Осы тұста апталық циклограммаға еңгіздім.

Тәрбиелеу - білім беру процесінің циклограммасы

Білім беру ұйымы КМҚК «Балақай» бөбекжайы

ересек топ

Балалардың жасы 4-5 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі қаңтар айы

Күн тәртібінің үлгісі	Дүйсенбі 22.01.2024ж	Сейсенбі 23.01.2024ж	Сәрсенбі 24.01.2024ж	Бейсенбі 25.01.2024ж	Жұма 26.01.2024ж
--------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	---------------------

<p>Балаларды қабылдау</p>	<p>Балаларды жақсы көңіл-күймен қарсы алу. Әнұран айту.</p> <p>Демалыс күндері немен айналысқандары жайында әңгімелесу</p>	<p>Балаларды жақсы көңіл-күймен қарсы алу.</p> <p>Коммуникативті ойын: «Кім не істеп отыр?»</p> <p>Мақсаты: Балаларға мамандықтар жайлы айтып өтіп, әр мамандықтың ерекшеліктерімен танысу. «Кім не істеп отыр?» - деген сұраққа дұрыс жауап беруге үйрету.</p>	<p>Балаларды жақсы көңіл-күймен қарсы алу.</p> <p>Саусақ ойындары</p> <p>Нейро жаттығу №6 «Доп»</p> <p>Добым, добым домалақ? Тоқтамайсың домалап. Үстел үстін бүлдірдің, Тәрелкені сындырдың, Тентек болып кеттіңдеп-, Тұрмын сені тепкім кеп.</p>	<p>Балаларды жақсы көңіл-күймен қарсы алу.</p> <p>Нейро жаттығу</p> <p>№6 «Ұйқтама, сөзді тез ата»</p> <p>Мақсаты: Есте сақтау қабілетін дамыту, бастапқы дыбысты басқа дыбыстардан ажырата білуін және басқа сөздегі осы дыбыстармен сәйкестіруін дамыту. Баланың сөздік қорын молайту.</p>	<p>Балаларды жақсы көңіл-күймен қарсы алу.</p> <p>«Жұмбақ жасыру» №4-6</p> <p>Жұмбақтың жауабын шешуге үйрету</p>
<p>Ұйымдастырылған іс-әрекетке дайындық</p>	<p>Тіл ұзарту жаттығуы</p> <p>Картотека №2</p> <p>Ыс-ыс-ыс, Келіп жетті қыс На-на-на, Зулайды шана.</p> <p>Коммуникативті іс - әрекет</p>	<p>Нейро жаттығулар комплексі №4</p> <p>«Бес санына шапалақта»</p> <p>Мақсаты: Беске дейін санап және әрекетті тәрбиешінің ұсынысы бойынша орындап үйрету.</p> <p>танымдық іс - әрекет</p>	<p>Д/о «Қай маман иесі екенін тап»</p> <p>Шарты: балаларға түрлі мамандық иелерінің суреттері беріледі. Балалар солардың арасына біреуін таңдап алып достарына жасырады. Достары қай маман иесі екенін табуы керек. Ойынды бірінші тапқан бала жалғастырады.</p> <p>Коммуникативті іс -әрекет</p>	<p>Саусақ ойындары</p> <p>Нейро жаттығу №3 «Қоян»</p> <p>Ұзын құлақ сұр қоян, Естіп қалып сыбырды. Ойлы-қырлы жерлермен, Ытқып-ытқып жүгірді. Қарап еді артына, Қиығын салып көзінің. Келе жатқан томпаңдап, Көжегі екен өзінің.</p> <p>Коммуникативті іс -әрекет</p>	<p>Картотека №5 «Ұшты-ұшты»</p> <p>Мақсаты: баланы тез ойлануға және ұшатын немесе ұшпайтын затты ажырата білуге үйрету. Шарты: ұшатын заттарды тез анықтап жылдам қолын көтеру керек.</p> <p>Коммуникативті іс -әрекет</p>

Циклограмма үзіндісі

Нейро жаттығуды өлең шумағымен де айтып жасап отырдық: «Бұғының үлкен үйі бар», «Кап-кап» «Кел ойнайық домбыра», «Ұзын мұртты құмырсқа», «Өрмекші» т.б өлең шумақтарымен айтылатын нейро жаттығуларды тәрбиеленушілермен орындап отырдық. Осы жаттығуларды орындау арқылы мидың екі жарты шарында да сапалы жаттығулар жасауға мүмкіндік береді, сонымен қатар коммуникативті қабілеттердің дамуына ықпал етуіне үлес қосты.

*Нейрожаттығу
«Кап-Кап»*

*Нейро жаттығу
«Сандарды ажырат»*

Екі қолды саусақтарме түрлі-түсті қарындаштарды пайдалана отырып жаттығулар жасадық-осы жаттығулардың арқасында қолдың белсенді қозғалғыштығына ықпал етілді. Нейро жаттығулардың арқасында жасырын таланттар ашылуына мүмкіндік пайда болы.

Балалардың шығармашылық, танымдық қабілеттері ашыла бастады, саусақтарының ұсақ және үлкен моторикасының дами бастады.

Физиологиялық қабілеттері дами бастады, баланың стресстік жүктемені көтеретін қиын өмірлік жағдайларға тезірек бейімделуін қамтамасыз етілді, балалардың коммуникативті, шығармашылық, танымдық қызығушылықтары дами бастады.

Нейрожаттығу тәрбиеленушілердің орталық жүйке жүйесі жедел дамуына көптеген мүмкіндіктер берді. Осы жаттығулардың көмегімен тәрбиеленушілер үрейленбеуге, қорқыныш қысымды жеңуге үйренді.

Нейрожаттығу арқылы тәрбиеленушілер әр салаға ізденіс пайда болды.

Маған әсер еткені тәрбиеленушілерім өз отбасыларында ата-аналарына орындатқаны көңілімнен шықты.

Сондықтанда нейро жаттығуды ата-аналарда үй жағдайында балалармен бірге орындап отырса, айқын логикалық, сондай-ақ аналитикалық ойлауымен ерекшеленіп-нұр үстіне нұр болар еді. Қазіргі таңда тәрбиеленушілерімнен оң нәтиже көрудемін. Әр затқа позитивті көз-қараспен қарайды, өзі-өздерін бақылай алады. Тәрбиеленушілерімнің бойынан коммуникативті, әлеуметтік, шығармашылық қабілеттері дамыды. Өз еріктерімен тапсырма орындайды. Сөйлеу, ойлау қабілеттері дамыды, сөйлеу мәнері едәуір артты. Әсіресе шығармашылық қабілеттері жоғарғы деңгейде дамып келеді мен үшін ол үлкен жетістік.

Сондықтан баланы ерте жастан бастап шынықтырған жөн. Қорыта келе саусақ жатығулары сөздік қорының көбеюіне, сөйлеу лексикасының және сөздердің өзара байланысының сонымен қоса диалогты дұрыс жүргізуге, түсінік айтуға, ықпал етеді.

Әдебиет:

1. <https://waksoft.susu.ru/wp-content/uploads/2018/08/Doktor-Pol-I.-Dennison-i-Geyl-Dennison-Gimnastika-mozga.pdf>
2. https://www.defectologiya.pro/zhurnal/nejrogimnastika_dlya_detej_kompleks_uprazhnenij/

Боканова А.К., Жанайдарова Ж.Н.
Бұқар Жырау ауданының «Ақбота» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕСІ - ӨЗЕКТІЛІГІ МЕН МӘСЕЛЕЛЕРІ»

Жыл сайын физикалық және психикалық мүмкіндіктері шектеулі балалар саны артып келеді, сондықтан инклюзивті білім беру мәселесі өзекті болып табылады. Ал егер қалыпты дамып келе жатқан баланың ата-анасы үшін балабақша - бұл ол араласатын, басқа балалармен ойнай алатын, уақытты қызықты өткізетін, жаңа нәрсені үйренетін орын болса, онда мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеп отырған отбасылар үшін балабақша олардың баласы толық дамып, бейімделетін, өмірге бейімделетін орын бола алады, өйткені мектепке дейінгі білім беру мекемесінде түзету - дамыту бағдарламасын құру педагогикалық әсердің әлеуметтік бағытын және мүмкіндігі шектеулі баланың әлеуметтенуін қамтамасыз етеді.

«Инклюзивті білім беру» ұғымының бастауы алғаш ағылшын тіліндегі «inclusion» деген терминге негізделген, біздің ана тілімізге аударғанда ол «енгізу, қосу» дегенді білдіреді. Ал француз тілінен аударғанда «inclusif» сөзі «құрамына кіреді, өзімді қосамын» дегенді, ал латын тілінен аударғанда «қосамын, біріктіремін» немесе деген мағынада аударылады.

Инклюзивті білім - бұл ерекше оқытуды қажет ететін тұлғалардың жалпы білім беру үдерісіне қосылуы мен кедергілердің жойылуына және олардың сапалы білім алуына тең қолжетімділігін 155 қамтамасыз ету мақсатында әлеуметтік бейімделуіне бағытталған біздің елімізде жаңадан қолдау тауып жатқан білім беру бағытының бірі.

Инклюзивті білім берудің ең маңызды мақсаттарының бірі - кез-келген білім беру ұйымының болашақта мүгедектер мен даму мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды қабылдауға дайын болуын қамтамасыз ету болып табылады. Инклюзивті білім беру жағдайына ие білім беру ұйымдарында біріншіден, мүгедектер мен даму мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға деген қарым-қатынас өзгереді, екіншіден, білім беру идеологиясы оқу процесінің гуманизацияланына және оқытудың тәрбиелік бағытының артуына қарай күш сала отырып, өзгеруімен ерекшеленеді [1, с.26].

Инклюзивті білім беру - мүмкіндігі және түрлі қажеттілігі бар 1-ден 6 жасқа дейінгі балаларға мектепке дейінгі білім беру және дамыту процесі. Кешенді медико-педагогикалық, әлеуметтік- психологиялық арнаулы білім беру түрлерінің бірі болып табылады.

Инклюзивті білім берудің негізі - барлық адамдарға бірдей қарауды қамтамасыз ететін, бірақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін ерекше жағдай туғызатын балаларды кемсітудің кез келген түрін алып тастау.

Инклюзивті білім беруді дамыту – күрделі, көп қырлы, ғылыми және әдіснамалық-әлеуметтік және әкімшілік ресурстарға әсер ететін және заманауи білім беру жүйесін түбегейлі қайта құруды талап ететін процесс.

Мүмкіндігі шектеулі баламен жұмыс неғұрлым ерте басталса, оның қоғамда бейімделу және әлеуметтену мүмкіндігі соғұрлым жоғары болады.

Бұл тек ізгілендіру процестеріне ғана емес, сонымен қатар «ерекше» балаға ерте түзету-педагогикалық көмектің дәлелденген тиімділігі мен тиімділігіне байланысты.

Мектепке дейінгі білім берудің тәрбие-білім беру үдерісіндегі инклюзия түрлері:

«Уақытша (нүктелік) инклюзия» - бала құрдастарының ұжымына тек мерекелерде, қысқа ойындарда немесе серуендеуде қосылады;

«Ішінара инклюзия» - баланы жарты күн немесе толық емес апта режимінде қосу, мысалы, бала құрдастар тобында болған кезде, жеке жұмыс барысында тікелей оқу материалын игереді, бірақ басқа балалармен бірге бейнелеу, дене шынықтыру, музыка және т. б. сабақтарға қатысады;

«Толық инклюзия» - мүмкіндігі шектеулі баланың толық күн режимінде өз бетінше немесе еріп жүруімен жас тобына баруы. Бала барлық сабақтарда құрдастарымен бірге оқиды. Бұл әр түрлі деңгейдегі тапсырмаларды, қосымша ойындар мен жаттығуларды таңдайды.

Инклюзивті мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен процесінің мақсаты мен міндеттері:

- дамудың әртүрлі психофизикалық ерекшеліктері бар балаларды бірлесіп тәрбиелеу және тәрбиелеу үшін жағдай жасау мүмкіндігі шектеулі балаларға заманауи мектепке дейінгі сапалы білім мен тәрбие алуға мүмкіндік беретін барлық адамдар үшін осындай білім беру кеңістігін және кедергісіз ортаны ұйымдастыру;

- тұлғаның үйлесімді жан-жақты дамуы;

- балалардың, ата-аналардың, қызметкерлердің және әлеуметтік ортаның толерантты қоғамдастығын қалыптастыру;

- барлық оқушыларға мектепке дейінгі білім беру мекемесі ұжымының өміріне толық қатысуға мүмкіндік жасау.

Қойылған міндеттерді шешу шаралары:

- білім беру мекемелерін техникалық жарақтандыру;

- педагогтар мен тәрбиеленушілерге арналған арнайы оқу курстарын әзірлеу, олардың мүгедектермен өзара іс-қимылын дамыту;

- бейімделу процесін жеңілдетуге бағытталған қажетті арнайы бағдарламаларды әзірлеу;

- оның ғылыми дүниетанымдық инварианттарын (әмбебаптарын) айтарлықтай түзету талдау, нақтылау [2, с.32].

Мүмкіндігі шектеулі балалардың психологиялық-педагогикалық сипаттамасы бұл балалардың физикалық, интеллектуалдық немесе эмоционалдық-еріктік проблемалары бар, әлеуметтік бейімделуде белгілі бір қиындықтарды бастан кешіретіндігінде, қоғамда барабар

жұмыс істеу дағдыларын игеруде, олардың оқу қиындықтарымен байланысты проблемаларға әкелетін танымдық белсенділігі бұзылғандығында көрінеді.

Сонымен қатар, тәжірибе көрсеткендей, мүмкіндігі шектеулі баланың дамуындағы проблемалар тек биологиялық факторларға ғана емес, сонымен қатар негізгі педагогикалық заңдылықтардың орындалмауына байланысты: қарым-қатынас шектеулі, ұжымдық қатынастар жүйесі (ең алдымен құрдастарымен) деформацияланған, әлеуметтік белсенділік жоқ немесе тарылған.

Қазақстандағы инклюзивті білім берудің негізгі мәселелері:

- мектепке дейінгі білім берудің жетілмеген білім беру-ұйымдастыру жүйесі;

- әлсіз әдістемелік қамтамасыз ету;

- материалдық-техникалық базаның жай-күйі, өйткені мектепке дейінгі білім беру мекемесінде инклюзияны дамыту мектепке дейінгі білім беру мекемесінде ерекшеліктері бар баланың болуын қаржыландыру мәселелерін шешуге тікелей байланысты;

- мүмкіндігі шектеулі балаларды кешенді сүйемелдеу қызметтерін кадрлармен қамтамасыз ету;

- инклюзия тезаурустық өрісінің және толеранттылық мәселелерінің әзірленбеуі;

- мүмкіндігі шектеулі баланың түзету-оналту процесіне ата-аналардың жеткіліксіз қатысуы;

мүмкіндігі шектеулі балалар мен олардың БАҚ инклюзиясы туралы тақырыпты жариялаудағы мәдениет және қоғамда қалыптасқан менталитет.

Қорытындылай келе, инклюзивті білім беру жүйесі әлем талабы, қоғам талабы ретінде қарастыра отырып, болашақ білім алушыларға инклюзивті білім беру барысында туындайтын қиындықтар мен оның шешімдері үздіксіз қадағалауда болып, көздеген нәтижеге жету қажет деп есептейміз.

Инклюзивті білім беру әр баланың жеке психофизикалық мүмкіндіктеріне сәйкес мүмкіндігі шектеулі балалардың барынша әлеуметтенуін қамтамасыз етеді; білім беру іс-әрекетінің барлық қатысушыларында өзара сыйластық, толеранттылық, өзін қоғамның бір бөлігі ретінде сезіну сияқты жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастырады, белгілі бір адамның дағдылары мен талантарын дамытуға мүмкіндік береді, барлық адамдарда қарым-қатынас жасау үшін қажетті қабілеттерді дамытуға және өзара көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

Әдебиет:

1. Мектепке дейінгі ұйымда инклюзивтік білім беру; әдістемелік ұсыным. – Астана, 2014. – 25 б.

2. Инклюзивті білім беру мазмұны және әдістемесі: оқу құралы / М.П. Оспанбаева. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 232 бет.

3. Сахмиденова Н.О. Инклюзивті білім беру принциптерін жүзеге асыру - заман талабы // <http://www.zkoipk.kz/kz/2015smart4/1552-conf.html>

Болат Жанибек

Балқаш қаласының «Балақай» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ИНКЛЮЗИВТІ МӘДЕНИЕТ»

Ұзақ уақыт бойы бүкіл әлемде интеллектуалды, физикалық даму ерекшеліктері бар адамдарды қоғам елемеді. Олар белсенді өмірден алынып тасталып, үнемі оқшауланды. Қазіргі күні әлем бойынша интеллектуалды, физикалық даму ерекшеліктері бар адамдарды қоғамға бейімдеу үшін әр салада әртүрлі мүмкіндіктер ашылып жатыр. Білім саласында инклюзивті орта құрылып, мектеп пен балабақшада да инклюзивті мәдениет қалыптасуда.

Инклюзивті мәдениетті қалыптастыру дегеніміз не? Осы сұрақтар қазіргі уақытта білім саласында ерекше назар аударуға тұрарлық мәселелердің бірі болып отыр. Себебі

инклюзивті орта– ерекше оқытуды қажет ететін балалармен жүргізілетін жұмыстар жалпы балабақша бағдарламасынан айрықша ерекшеленеді.

Әр баланың білім алуында өз ерекшеліктері бар, әр баланың эмоционалдық және психикалық таным процестерінің дамуы деңгейі әртүрлі. Десекте, әр балаға жеке тұлға ретінде қарап, саналы тәрбие мен сапалы білім беру – біздің басты міндетіміз. Осы ретте орталығымызда әрбір ерекше оқытуды қажет ететін баланың даму деңгейі мен жас ерекшелігі ескеріледі. Инклюзивті оқытуда, балалардың тең құқығын анықтап және ұжым іс-әрекетіне қатысуға мүмкіндік беріледі. Адамдармен қарым-қатынаста қажетті дағдыларды дамытып, тәрбиеленушінің қажеттіліктері ескеріледі.

Инклюзивті мәдениеттің болуы мынадай міндеттерге жетуді көздейді:

- Балабақша өміріне барлық балалардың қатысу дәрежесін арттыру;
- Кейбір балалардың оқшаулану деңгейін төмендету;
- Білім берудің педагогикалық әдістері мен технологияларын барлық оқушылардың әртүрлі қажеттіліктеріне сәйкес болатындай етіп өзгерту;
- Білім алу жолындағы кедергілерді талдау, зерделеу, ерекше білім беру қажеттілігі бар адамдар үшін ғана емес, балабақшаның барлық балалары үшін қолайлы орта қалыптастыру.

Біздің балабақшада ерекше психологиялық-педагогикалық қолдауды қажет ететін 17 бала тәрбиеленуде. Оларда төмендегідей педагогикалық қиыншылықтар анықталды: психикалық дамуының тежелуі; мінез-құлық қиындықтары; қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттестіктің қиындықтары; сөйлеу тілінің бұзылыстары; сөйлеу тілінің тежелуі; жалпы тілінің дамуының 1,2,3 деңгейлері; сөйлеу тілінің кемістігі –дислалия; есту қабілетінің зақымдалуы. Анықталған қиындықтар бойынша қазақ тілі мұғалімі, психолог, логопед, дефектолог мамандар бірлесіп арнайы түзету жұмыстары жүргізеді. Арнайы түзету жұмысы барысында баланың психологиялық-физиологиялық, әлеуметтік тұрғыдан дамуын, сөйлеу тілінің дамуына, саусақтарының ұсақ моторикасын дамытуға ерекше көңіл бөлінеді. Арнайы түзету жұмыстарында басшылыққа баланың қажеттілігі мен инклюзивті білім берудің негізгі принциптері алынады. Атап айтқанда: адам құндылығы оның мүмкіндігіне қарай қабілеттілігімен жеткен жетістіктеріне байланысты емес; әр адам сезуге және ойлауға қабілетті; әрбір адам қарым-қатынасқа құқылы; барлық адам бір-біріне қажет; білім шынайы қарым-қатынас шеңберінде жүзеге асады; барлық адамдар құрбы-құрдастарының қолдауы мен достығын қажет етеді; әрбір бала үшін жетістікке жету-өзінің мүмкіндігіне қарай орындай алатын әрекетін жүзеге асыру; жан-жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді.

Ерекше қолдауды қажет ететін балаларға инклюзивті білім беретін тәрбиеші алдымен баланың даму ерекшелігін анықтайтын суреттер арқылы баланың ойын, қиялын, зейінінің тұрақтылығын анықтайды. Ол үшін баланың даму деңгейін анықтау кезінде «Танграм», «Лабиринт», «Дөнгелек кию», «Көру әдісі», «Есту әдісі» тәрізді тесттерді қолданады.

Балаларды әлеуметтік оқыту барысында көрнекі құралдар негізгі тиімді әдіс болып табылады. Бұл жерде көрнекілік шынайылық деген мағынаны білдіреді. Педагог мүмкіндіктері шектелген балаларды экскурсия, сюжетті-рөлді ойындар, ертегі қойылымдар, театрландырылған қойылымдарға қатыстырады.

Қазақ тілі пәніндегі түзету жұмыстары

«Ұр тоқпақ» ертегісі бойынша қойылым

«Асық ойыны-асыл мұрамыз» ұлттық ойын

Логопед маманның түзету жұмыстары
«Суреттерді сөйлет» тапсырмасы

«Суреттерді сөйлет» тапсырмасы
Дефектолог маманның түзету жұмыстары

«Суретке қолыңды соз» құм терапиясы және диагностика

Психолог маманның түзету жұмыстары. «Орнын тап»- ойыны

Жоғарыда көрсетілген жұмыстар нәтижесінде бала әлеуметтік ортаға бейімделе бастайды, қоршаған ортаға қызығушылығы пайда болады, түсініктері қалыптасады, өз-өздеріне қызмет көрсетіп, физикалық-психикалық тұрғыдан дамиды. Сол арқылы баланың өмірге құлшынысын, тұлғалық танымын арттыруға болады. Әр түрлі тәсілдер барысында дамуында ауытқуы бар балалар белсенділік көрсетіп, өз беттерінше жұмыс істей алуға, түрлі жағдаяттар барысына сай әрекет етуге үйренеді. Түзету жұмыстары барысында жасаған жұмыстарына сын көзбен қарауға үйреніп қана қоймай, салыстырмалы түрде бағалауға, өзгелердің сындарын қабылдай және текшелей алуға, керек кезінде жолдастарын қолдауға, көмек қолын созуға үйренеді. Әсіресе, ойынмен сергітіп, көңіл-күйлерін көтеруге мән беріледі.

Балабақшада «Бала дамыту» кабинеті, ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуге арналған оқулықтар, оқу құралдары жеткілікті.

Қортындылай келе, инклюзивті қоғамды қалыптастыру балабақшадан басталады. Мемлекетіміздің әрбір азаматы – ұлттық құндылықтарымыз, әр баласы еліміздің ертеңі болғандықтан, балабақшада инклюзивті мәдениетті қалыптастыру үшін әр баланың қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып тәрбиелеу керек.

Әдебиет:

1. С.Мейрманова «Дефектолог» – « Бөгенбай батыр атындағы қазақ орта мектебі» Астана-2013 ж

2. «Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылға арналған Мемлекеттік бағдарламасы» Астана, 2010 ж
3. А.А. Байтұрсынова «Арнайы педагогика: проблемалары мен даму болашағы» Алматы – 2008 ж
4. «Жемтар балаларды әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы» заңы ҚР 2002ж №343.
5. Р. Сүлейменова «Дефектологиялық сөздік» - Алматы -1993.

Бопишева Ж.К
Қарағанды қаласының «Бәйтерек» б/б КМҚК

«TUNNEL BOOK – БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІНІҢ БЕЛСЕНДІРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ»

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу тілін қалыптастыру маңызды және өзекті мәселе. Бұл мәселені сәтті шешу балаларды алдағы мектепте оқуға дайындау үшін де, басқалармен ыңғайлы қарым-қатынас жасау үшін де қажет. Алайда, қазіргі уақытта балалардағы сөйлеудің дамуы өзекті мәселе болып табылады, көптеген адамдар үйлесімді сөйлеуге қиналады, олар өміріндегі оқиғалар туралы әрең айтады, әдеби шығармаларды қайталап айтып бере алмайды. Сондықтан, білім беруді қайта құру жағдайында педагогтер жаңа тәсілдерді, жұмыс формалары мен әдістерін, заманауи технологиялар мен вариативті формаларды қолдануда. Біз өз жұмысымызда қолданатын осындай әдістердің бірі - Tunnel book техникасында ертегілерді сомдау.

Tunnel book – мектеп жасына дейінгі балалар үшін оқу процесін қолжетімді және тартымды ойын түрінде өткізуге көмектеседі. Ойын барысында балалардың сөйлеуін дамытамыз, сөздік қорын толықтырамыз және байытамыз. Балаларды грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуге, сөйлемдерді дұрыс құруға үйретеміз. Бұл әр түрлі текстуралы және түсті қағаздардан жасалған қызықты қолөнер техникасы. Осы техниканы қолдана отырып жасалған көп қабатты кітаптар туннельді өту сезімін жақсы жеткізе алады. Бұл техниканың түпнұсқалық ағылшынша атауы – туннель кітабы, оны кітап немесе қағаз туннелі деп аударуға болады[1. 3-6 б.].

Мен өз жұмысымда бұл әдісті ертегілерді ойнау үшін қолданамын. Бұл әдіс ертегінің мазмұнын есте сақтауды жеңілдетеді, балалардың есте сақтау қабілетін арттырады, визуалды және есту қабілетін, үйлесімді сөйлеуді дамытады, әңгімелер құрастыруға, қайталауға, логикалық ойлауға, сөйлеу және ойлау әрекетін қалыптастыруға, танымдық ақпаратты жүйелеуге үйретеді.

Кіші топтарда педагог өзі ертегінің мазмұны туралы айтады, көрсетеді және сұрақтар қояды. Толық жауап алуға тырысады, бағыттаушы сұрақтар қояды. Ортаңғы топтарда педагог алдымен ертегіні өзі айтады, содан кейін балаларды өздері айтып беруге шақырады. Басында біз мазмұнды дәлірек айтуға тырысамыз, содан кейін жаңа нәрсе қосамыз, тіпті ертегінің мазмұнын өзгертуге болады. Бұл кезең-кезеңмен, бір апта ішінде болады. Бір апта ішінде біз бір ертегі аламыз. Ертегілер балалардың жас ерекшеліктеріне байланысты таңдалады.

Tunnel book техникасында қолөнер жасау – бұл белгілі бір қозғалыстарды орындау ғана емес. Сонымен қатар практикалық интеллектті дамыту үшін жұмыс істеуге мүмкіндік береді: балаларды тапсырманы талдауға, оның орындалу барысын жоспарлауға үйретеді. Осы техниканы қолдана отырып алдымызға осындай мақсат қойдық Tunnel book техникасы заманауи көркемдік құрастыру арқылы балалардың жан-жақты интеллектуалды және эстетикалық дамыту, қағазбен жұмыс жасаудың қарапайым әдістерін игеру барысында баланың әлеуетін ашу. Мақсат қоя отырып, төмендегідей міндеттерді шештік:

- Балаларды қағазбен жұмыс істеудің негізгі ұғымдары мен негізгі формаларымен таныстыру;
- Tunnel book жасаудың әртүрлі әдістерін үйрету;
- Зейінді, есте сақтауды, логикалық және кеңістіктік қиялды дамыту;

- Балалардың көркемдік талғамын, шығармашылығы мен қиялын дамыту;
- Қолдың және көздің ұсақ моторикасын дамыту;
- Сөздік қорын және диалогтық сөйлеуді дамыту;
- Шығармашылыққа деген қызығушылықты арттыру.

Сөйлеу – сенсорлық үдерістер, есте сақтау, ойлау, қиялдау, эмоциялармен тығыз байланысты әрекеттің ерекше түрі. Мұндағы барлық үдерістер сөйлеудің өзі сияқты мектепке дейінгі жаста белсенді дамиды. Қазір әрбір педагог оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың жаңа формаларын іздестіру үстінде. Мен үшін осы ізденістің нәтижесі тақырыптық tunnel book болды. Бұл әдіс скрапбукинг, аппликация, қию, макеттер мен көлемді кітаптар жасау сияқты әр түрлі әдістерді біріктірген. Бұл бір жағынан оригамиге ұқсас, өйткені белгілі бір жолмен қағазды бүктеуге бағытталған. Алғашқы қағаз туннель 18 ғасырдың ортасына жатады және театрландырылған көрініс болып табылады. түрдегі қағаз туннельдер оқиғаны еске алу үшін жасалады немесе туристерге кәдесый ретінде сатылады. Tunnel book атауы 1840 жылы Лондондағы Темза өзенінің астындағы әлемдегі алғашқы су асты туннелі (459 метр) құрылысының құрметіне осы техниканы қолдана отырып қолөнер жасалғаннан кейін ағылшын тілінде тамыр алды. Ал жақында суретші Кэрол Бартон өзінің "Мүсіндік пішіндер" кітабында қағаз туннельдерды қайта жандандырды. Едәуір күрделі модельдер де, тіпті айналмалы бөліктер де бар. Tunnel book – бұл үш жағы бар қорапты білдіреді. Бірінен соң бірі орналастырылған қағаз немесе мөлдір пленкадан кесілген парақтар жиынтығынан тереңдік пен перспектива елестетіледі[2]. Парақтар екі жағынан жүгіргіштерге салынған.

Құралдың (нұсқаулықтың) маңызды мақсаттарының бірі – балалардың танымдық белсенділігін, жаңа нәрселерді білу және есте сақтауға деген ынтасын ынталандыру, ал жоғарғы мектепке дейінгі жаста – оқуға деген құштарлығын ояту болып табылады.

Tunnel bookтің көмегі неде?

- балаларға ақпаратты өз қалауы бойынша таңдауға, материалды жақсы түсінуге және есте сақтауға көмектеседі;
- мектеп жасына дейінгі бала ақпаратты өз бетінше жинақтауға және талдауға үйренеді, оқу дағдыларын қалыптасады;
- бұл ақпаратты есте сақтаудың және өтілген материалды өз бетінше (еркін түрде) қайталаудың тиімді әдісі;
- топтық жұмыстарда қолданған тиімді;
- мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық және коммуникативті дағдыларын дамытады.

Tunnelbook мазмұны балалардың танымдық және сөйлеу функцияларын дамыту мүмкіндігін ескере отырып таңдалады. Құралмен (нұсқаулықпен) жұмыс ойын элементтерінің алуан түрлілігімен ерекшеленеді. Tunnel bookтан балалардың да, ересектердің де алғашқы әсері әдетте оның көңілділігі немесе ойын-сауықшылдылығы.

Tunnel bookтің екі маңызды ерекшелігін атап көрсеткен жөн:

- интербелсенділік – бала құралдағы элементтерді қарап қана қоймай, олармен өзара әрекеттеседі. Баланың белсенді қатысуы құралға деген қызығушылықты айтарлықтай арттырады;

- тақырыптылық - шағын нұсқаулықта әртүрлі тақырыптар бойынша ақпаратты жинау қиын, балаларға оларды игеру және түсіну қиынға соғады, сондықтан tunnel book әдетте бір тақырыпқа арналған: «Үй жануарлары», «Қыс келді» және т.б. Мысалы: «Ғарыш әлемі» тақырыбында балалар ғаламшарлармен таныс болады атауларын жатқа айтады, орналасу реттілігін айтады.

Тәрбиеленушілер жаңа ақпаратты біліп, біздің tunnel bookқа енгізді. Балалар туннельде ғаламшарларды орналастырып, 3D сюжетін құра отырып, орындарға қойылған жылжымалы элементтер қолданылды.

Осы техниканы қолдана отырып балалар қағазбен жұмыс істеудің әртүрлі әдістерін үйренеді, негізгі геометриялық пішіндер мен түстерді біледі, зейін, есте сақтау, ойлау, кеңістікті бағдарлайды, қолдың ұсақ моторикасы, көзбен өлшеу, көркемдік талғам, шығармашылық пен қиял дамиды, бөлшектерді бір бүтінге қосу, құрастыру әдісімен танысады, балалардың қарым-қатынас қабілеттерін жақсартады.

Осылайша, tunnel book – жүйелі және әртүрлі ақпаратты қамтитын тақырыптық, интерактивті құрал (нұсқаулық) болып табылады.

Әдебиет:

1. Шиденко Анна., «Открытки в технике tunnel book» Феникс 3-6 бет;
2. Ғаламтор көзі <http://stranamasterov.ru/taxonomy/term/1411>

Бровкина А.В.
КГКП я/с «Айсұлу» город Караганда

**«ИНТЕГРАЦИЯ ТЕХНОЛОГИИ МНЕМОТЕХНИКИ
И КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ
В РАЗВИТИИ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ»**

Каждый эксперт в области дошкольного образования понимает, что наиболее подходящий период для развития умственных и творческих способностей ребенка - это возраст от 3 до 7 лет, когда кора головного мозга еще не полностью сформирована. Именно в этом возрасте необходимо активно развивать все психические процессы и познавательную активность дошкольников. К сожалению, на сегодняшний день наблюдается всё больше детей с различными проблемами психического здоровья: неспособность сосредотачивать внимание, расторможенность, малый объем зрительной и слуховой памяти, плохо развитая моторика. Также отмечается большое количество плохо говорящих детей, которые сталкиваются с такими проблемами, как: недостаточная развитость речи, использование простых слов и фраз вместо полноценной речи, а также неспособность правильно строить грамматически правильные предложения.

Нарушение межполушарного взаимодействия коры головного мозга -одна из основных причинэтих явлений. При таком нарушении у детей проявляются трудности в развитии, усвоении и запоминании новых знаний, установлении отношений с ровесниками, выражении эмоций и т.д.

Одним из путей преодоления данной проблемы, исходя из опыта нашей работы, может быть внедрение в образовательный процесс технологий и методик, направленных на развитие физических и психофизиологических качеств, на сохранение здоровья и профилактику отклонений развития[1]. Таковыми здоровьесберегающими методиками по

праву можно считать мнемотехнику и кинезиологию, которые мы с успехом применяем в своей работе. Результативность кинезиологических упражнений и мнемотехники признана наукой и практикой. Установлено, что при выполнении конкретных физических действий и мыслительных усилиях образуется большое количество нейронных связей и как следствие, повышается познавательная активность и обучаемость. При этом их влияние на развитие имеет как ситуативное, так и накапливающее значение, способствующее повышению ментальных способностей, оптимизации психической деятельности, активизации умственных способностей [3].

Мнемотехника – это технология развития памяти, совокупность методов и приёмов, обеспечивающая успешное и эффективное запоминание информации. Любую текстовую информацию, будь это сказка, загадка или стихотворение можно «записать», используя условные обозначения. Глядя на эти схемы, ребенок воспроизводит полученную информацию. Мнемоквадраты, мнемодорожки и мнемотаблицы служат зрительным планом, помогающим ребенку воссоздать информацию. Такие приёмы особенно важны для дошкольников, так как мыслительные задачи у них решаются с ведущей ролью внешних анализаторов, визуальный материал усваивается лучше вербального. Используя мнемотехнику на занятиях по развитию речи, мы помогаем детям лучше понимать и обрабатывать информацию, переводить ее в другой формат, сохранять и воспроизводить в соответствии с учебными задачами.

Кинезиология – это наука о развитии головного мозга через определенные движения рук. Образовательная кинезиология — наука и практика о том, как легко и радостно учиться новому через движение [2].

Одним из важных принципов использования кинезиологических упражнений является точное выполнение движений, поэтому сначала мы, педагоги, должны сами запомнить упражнения, а затем показать их детям. Кинезиологические упражнения достаточно простые и не требуют вложений, поэтому, как показывает практика нашей работы, их можно делать в любом месте и в любом режимном моменте, но необходимо заниматься ими каждый день и целенаправленно. Важно выполнять упражнения вместе с детьми, постепенно усложняя их и увеличивая время и сложность. Вначале целесообразно знакомить детей с упражнениями, основанными на переходе из одной позиции в другую («кулачки-ладошки», «кастрюлька-крышечка», «лесенка» и т.д.). При достаточном усвоении упражнений можно переходить к освоению цепочки движений. При выполнении упражнений у ребенка имеется зрительная опора, которая помогает следить за порядком выполнения движений. Ребенок выполняет друг за другом все упражнения по порядку (ладонь - хлопнуть в ладоши, кулак - стукнуть двумя кулаками по столу, нога - топнуть двумя ногами).

Анализируя результаты своей работы, мы с уверенностью можем говорить о том, что систематические занятия позволят детям хорошо изучить и свободно ориентироваться в данных технологиях, используя опыт и знания в повседневной жизни.

Работая с двумя технологиями параллельно, мы задумались об их интеграции, с целью повышения эффективности образовательного процесса. Рассмотрим этапы реализации и содержание работы по использованию кинезиологических упражнений в мнемотехнике для развития речи, которые разработали мы:

1. Знакомимся с информацией и условными обозначениями, заключенной в мнемотаблице.
2. Мы учим дошкольников кинезиологическим упражнениям, которые помогут им запомнить и повторить данную информацию, тренируя правильную технику движения.
3. После этого, решая задачи развития речи, мы включаем речевое сопровождение и сочетаем движения языка с движениями рук.
4. Комбинируем дыхательные и двигательные упражнения.
5. Дополняем двигательные упражнения учебными действиями, связанными с мыслительной деятельностью (отбором, классификацией, различением).

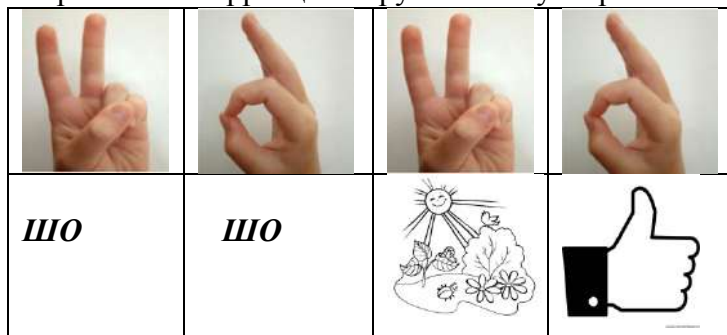
Следует отметить, что последовательное сочетание двигательных упражнений с приёмами и методами мнемотехники, переходит в один общий

игровой приём.

Кинезиологические приёмы, которые мы используем с мнемотехникой:

- в работе по коррекции нарушений звукопроизношения.

ШО-ШО-ЛЕТОМ-ХОРОШО

(автоматизация звука Ш в чистоговорках)

- в работе по развитию связной речи. Рассмотрим вариант интеграции двух технологий (мнемотехники и кинезиологии) для развития связной речи на примере

мнемотаблицы к сказке «Две обезьянки»

Жили-были две веселые обезьянки. Однажды они увидели на высокой пальме большой и спелый кокос. Обезьянки наперегонки побежали к пальме. Они стали смотреть на пальму, какая она высокая! Затем обезьянки полезли на пальму. Они сорвали большой и спелый кокос. Обезьянки очень обрадовались и затанцевали.

Теперь в данную мнемотаблицу добавим кинезиологические упражнения, тем самым интегрируем технологии. Таким образом, ребенок должен не просто рассказать сказку по мнемотаблице, но и сопровождать речь движениями рук.

Хочется отметить, важность того, что происходит в коре головного мозга ребенка, когда он проводит такую работу: во-первых, он должен раскодировать условные обозначения по тексту сказки, используя свое наглядно-образное мышление; во-вторых, перевести полученную информацию во внешнюю речь и проговорить информацию; и в третьих, еще и сопровождать речь, сменяющимися движениями рук с помощью работы обоих полушарий коры головного мозга. Такие мыслительные операции порождают тысячи нейронных соединений в коре головного мозга, что естественным образом положительно влияет на развитие ребенка в целом и чем сильнее будут развиты связи между полушариями мозга, тем выше будет интеллектуальный уровень ребенка дошкольного возраста, а это и есть одна из главных целей нашей работы.

Литература:

1. ИМП по организации воспитательно-образовательного процесса в ДО и предшкольных классах РК на 2023-2024 учебный год.
2. Марычева О. И., Габараева К. А. Гимнастика для ума. Сборник упражнений для активизации умственной деятельности. Карпогоры, 2020.
3. Сиротюк А.Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение детей с нарушением речи.

Валиева Э.Ф

КГКП я/с «Сэуле» город Сарань

«РАБОТА С ДЕТЬМИ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ».

Инклюзивное образование основано на идеологии, устраняющее любое ущемление детей, гарантирующей одинаковое обращение со всеми людьми, но создающей исключительные условия для детей с ООП. Учитывая опыт работы, мы можем сказать, что общество начинает постепенно помогать детям, жизненные возможности которых ограничены, а также тем, которые по воле обстоятельств попали в трудную жизненную

ситуацию.. Необходимо понимать, что не дети терпят неудачу, а система, которая их исключает. Инклюзивные подходы могут помочь этим детям учиться и добиваться успеха, предоставляя им возможности и возможности для лучшей жизни. Система инклюзивного образования –одна из приоритетных направлений государственной политики .Понимая важность развития этого направления в декабря 2023 года в структуре министерства открылся Департамент специального и инклюзивного образования.

Детские сады должны создавать атмосферу, в которой дети чувствуют себя нужными и безопасными. Особые потребности – это понятие, которое заменило термины « нарушение»,»отклонение»,»отставание» и т.д.. И это один из принципов инклюзивного образования. Инклюзивное образование ориентировано на то, что все дети, независимо от их физических, психических, интеллектуальных и других особенностей, включены в систему общего образования: они обучаются и воспитываются вместе со своими сверстниками по месту жительства в общеобразовательной массовой школе. где учитываются их особые образовательные потребности и оказывается необходимая специальная поддержка. Особые образовательные потребности – это термин, который недавно появился в современном обществе. Появление и распространение концепции особых образовательных потребностей (ООП) говорит о том, что общество постепенно взрослеет и пытается всячески помочь детям, чьи жизненные возможности ограничены, а также тем, кто в силу обстоятельств оказался в затруднительном положении. сложная ситуация. жизненная ситуация. Общество начинает помогать этим детям адаптироваться к жизни. Педагоги должны помочь создать доброжелательную атмосферу в группе. Будут дети, которые не захотят играть с детьми ООП и не примут их в свой коллектив, но педагог должен применить индивидуальный подход и доброжелательное отношение. Умение находить и выбирать игрушки, которые не только интересуют ребенка, но и развивают его.

Работая в группе, где есть дети с ООП, понимаешь, насколько важно правильно начать и вовремя организовать игровую деятельность. Ведь обучение особых детей требует несколько иных подходов. Традиционные методы обучения не подойдут . Когда в группу поступает ребенок с ООП ,воспитатель не остается с ним один на один. В работе помогает психолог ,логопед ,дефектолог . Одной из трудностей, с которыми я столкнулась при работе с детьми с ООП, является среда пространственного развития и сочетание индивидуального и дифференцированного подхода, что способствует активному участию детей с ООП в жизни коллектива. Несмотря на все это, я стараюсь создать в группе такую психологическую и моральную атмосферу, в которой ребенок с ООП перестанет чувствовать себя непохожим на других и обретет право на счастливое детство. Есть несколько факторов, которые беспокоят меня как педагога, работающего с детьми ООП: нехватка методической литературы, курсы повышения квалификации. Работа с детьми достаточно успешна: игровая терапия, психогимнастика, сказкотерапия, работа с формой, нейроигры. В своей работе я много внимания уделяю игре, ведь для детей с особыми потребностями игра – это основной вид деятельности. И не забывайте самое главное в своей работе:

Примите ребенка таким, какой он есть.

- Общайтесь с ребенком как можно чаще.
- Избегайте переутомления.
- Используйте упражнения на расслабление.
- Не сравнивайте ребенка с другими.
- Поощряйте ребенка сразу, не откладывая его на будущее.
- Способствуют повышению самооценки, но, хваля ребенка, он должен знать, за что
- Обращайтесь к ребенку по имени.
- Не предъявляйте к ребенку высоких требований.
- Старайтесь оставлять как можно меньше комментариев.
- Сохраняйте спокойствие в любой ситуации.

Нелегкая работа воспитателя , которой я посвятила свою жизнь, приносит моральное удовлетворение и понимание того, что ты делаешь важное дело и ты его добьешься.

Литература:

1. Екжанова Е.А., Стребелева Е.А. Коррекционно- развивающее обучение и воспитание. Программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида с нарушением интеллекта. М.: Просвещение, 2005г.
2. Шевченко С.Г. Подготовка к школе детей с задержкой психического развития. Книга 1: Программы. М.: Школьная пресса, 2003г.

Вашкевич Е.П.
КШЯС д/с № 33 город Караганда

« ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ, КАК НЕТРАДИЦИОННЫЙ МЕТОД В КОРЕКЦИОННО – ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ ЛОГОПЕДА В ДО»

В данное время выросло большое количество детей с общим недоразвитием речи и для того чтобы справиться с этими нарушениями нужна комплексная коррекционно - логопедическая работа и включение в логопедическую работу нетрадиционных методов коррекции речи. Наилучший результат в комплексной работе с детьми с общими нарушениями речи оказывают кинезиологические упражнения.

Большое значение применения кинезиологических упражнений на логопедических занятиях, состоит в том, что здесь можно применять игры и целую систему упражнений развивая физическое, психическое здоровье детей при этом параллельно корректируются и недостатки речи.

Кинезиологические упражнения хорошо применяются при различных нарушениях речи, особенно применимы для коррекции следующих нарушений: коррекция дислалии, лексико - грамматического строя речи, при нарушении фонематического слуха.

Артикуляционная гимнастика для язычка, упражнения на различение и восприятие фонем, дыхательная гимнастика, методы биоэнергопластики, упражнения на развитие мелкой и общей моторики – всё это кинезиологические приёмы, которые можно использовать в коррекции речи на логопедических занятиях в саду.[1.с. 21]

Необходимо учитывать поэтапность использования кинезиологических упражнений на занятиях. На первом этапе необходимо освоить технику выполнения кинезиологических упражнений, затем на втором этапе в соответствии с целями по коррекции речи, выполняются движения с речевым сопровождением, использовать можно артикуляционную гимнастику в сочетании с методом биоэнергопластики, дыхательную гимнастику и двигательные упражнения.

Кинезиологические упражнения выполняются вначале с помощью логопеда, затем уже на групповых, а так же индивидуальных занятиях.

Важнейшее значение имеет то, что кинезиологические упражнения и коррекция речевой деятельности происходят в едином игровом приёме. Применение данного метода позволяет корректировать у детей:

Дислалию - (так, как подготавливает органы артикуляции к дальнейшей постановке звуков, а так же их автоматизации в речи)

Фонетико - фонематическое нарушение речи у детей – (так, как происходит нормализация темпа и ритма, возникает умение дифференцировать звуки, а так же производить фонематический анализ и синтез односложных слов).

Общее нарушение речи – (так, как обогащает словарный запас, формирует навыки словообразования и словоизменения). [2.с.13]

Комплексы кинезиологических упражнений используемых при коррекции речи:

Коррекция различных видов дислалии;

Коррекция нарушений фонематического слуха

Коррекция общего нарушения речи;

Кинезиологические упражнения, используемые в логопедической работе по коррекции дислалии

Постановка звуков при дислалии, выработка дыхания и голоса – первый этап формирования произносительных навыков у детей с нарушениями речи. На этом этапе активно применяем кинезиологические упражнения по развитию дыхания, артикуляционной моторики и др.; опираемся на сохранные анализаторы (зрительный, осязательный, двигательный, слуховой), в результате чего ребёнок усваивает то или иное произносительное умение. [3.с.5]

Например, упражнение «Нырлящик». Исходное положение – стоя. Сделать глубокий вдох, задержать дыхание, при этом закрыть нос пальцами. Присесть, как бы нырнуть в воду. Досчитать до 5 и вынырнуть – открыть нос и сделать выдох. Для постановки звуков, нужно научить ребенка дифференцированному дыханию, правильной выработке воздушной струи, что позволяет это упражнение и другие: «Свеча», «Дышим носом» и т.д.

Применение, таких кинезиологических упражнений в логопедической работе по коррекции дислалии у ребёнка, позволят:

подготовить органы артикуляции к постановке звуков;

формировать правильное дыхание;

автоматизировать поставленные звуки изолированно, в слогах, словах, словосочетаниях, предложениях.

Кинезиологические упражнения, используемые в логопедической работе по коррекции Фонетико-фонематических нарушений у детей дошкольного возраста

Развитие фонематического слуха на логопедических занятиях является одним из основных видов деятельности логопеда в процессе коррекции различных речевых нарушений. Ведущими задачами на этом этапе являются:

- формирование навыков различения фонем;

- формирование звукового анализа и синтеза слов.

В логопедической работе по формированию фонематического восприятия (навыков различения фонем) необходимо выполнять кинезиологические упражнения, совместно с учебными действиями.

В работе по формированию звукового анализа и синтеза слова мы формируем у детей определять количество слогов в заданном слове, проводить анализ гласных и согласных фонем. [2.с.14]

Например, упражнения «Перекрестная ходьба» и «Колечко» наиболее подходят для разделения слов на слоги. Выполняя действия по ритму, дети проговаривают слова по слогам.

Игры со словами и хлопками. Если рассмотреть - это наилучшие игры с самых различных сторон:

- развитие координация движений

- синхронизация работы полушарий головного мозга

- проработка ритма речи

- развитие памяти

- артикуляторной моторики

- развитие произвольного внимания

Кинезиологические упражнения, используемые в логопедической работе по коррекции общего нарушения речи

Кинезиологические приёмы так же можно использовать и на групповых занятиях по общему недоразвитию речи. Целями этого этапа являются:

- активизация, обогащение, уточнение, различение словаря;

- формирование грамматического строя речи: навыки словоизменения и словообразования;

- развитие связной речи.

Например, когнитивное упражнение «Рыба, птица, зверь» хорошо подходит для уточнения и дифференциации словаря на лексические темы. В начале упражнения дети сидят на полу. Логопед указывает на каждого ребенка и произносит: «Рыба, птица, зверь, рыба, птица, зверь». Тот ребёнок, на котором остановилась считалка, должен назвать и показать соответствующего животного (например, «рыба – щука», «зверь – лиса»). Если

ответ правильный, логопед продолжает игру, если ответ неверный — ребенок выбывает из игры. [3.с.8]

Добавляя речевое сопровождение в применении кинезиологических упражнений, подбираем стихи-рифмовки на определённую лексическую тему.

Применение в логопедической работе кинезиологических упражнений и приёмов мы пробуждаем интерес к занятиям, формируем умение понимать словесные инструкции, развиваем темпо-ритмическую, интонационную речь, внимание, память, обогащаем словарный запас, формируем связную речь.

Литература:

- 1.Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. Коллективная монография /. Под общей редакцией М.А. Поваляевой. Серия «Учебники, учебные пособия». – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. – 352 с.
- 2.Сидорчик С.В. Использование кинезиологических упражнений «Гимнастика мозга» в работе со школьниками с ОВЗ // Логопед. 2013. № 7.
- 3.Сиротюк А.Л. Коррекция развития интеллекта дошкольников – М: ТЦ Сфера, 2001. - 48

Везнер К.В.

КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ДВУПОЛУШАРНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ МЫШЛЕНИЯ»

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Кемелевич Токаев в своем Послании народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана» от 1 сентября 2023 года сказал: «Основы формирования гармоничной личности и ответственного гражданина закладываются в детском возрасте». В настоящее время государство ставит своей задачей подготовку высококвалифицированных специалистов. [1] Поэтому сфера дошкольного воспитания и обучения является приоритетной. Известно, что в процессе деятельности мозг среднестатистического человека используется всего на 3-4%. Для обеспечения максимального всестороннего развития своих воспитанников, использую в своей практике двуполушарный подход.

Итак, известно, что у нашего мозга два полушария. Левое полушарие ответственно за разумное, абстрактно-логическое мышление, устную и письменную речь, линейное восприятие и временные представления, а так же за правую сторону тела. Правое полушарие ответственно за эмоционально-чувственную сферу, наглядно-образное мышление, интуицию и творчество, целостное восприятие и пространственные представления, а также за левую сторону тела.

Да, функциональная специализация у полушарий разная. Единство мозга складывается из деятельности обеих его полушарий, которые тесно связаны между собой. В случае если связи между ними не сформированы, происходит искажение переработки информации. У ребенка возникают сложности в познавательной деятельности. [2]

В дошкольном возрасте необходимо разбудить все центры мозговой активности и задействовать механизм объединения левого и правого полушария головного мозга в единую работающую систему. Необходимость эта возникает из того, что на дошкольный возраст (2-6 лет) приходится сензитивный период развития межполушарного взаимодействия, когда кора полушарий головного мозга еще не полностью сформирована. Чем лучше будут развиты межполушарные связи, тем выше будет интеллектуальное развитие. Для достижения этого в своей практике использую следующие механизмы улучшения мыслительной деятельности.

Для развития межполушарного взаимодействия использую рисование одновременно двумя руками. Это повышает способность к произвольному контролю.[3] В работе применяю карточки, разделенные на две части, на которых необходимо одновременно левой и правой рукой найти и обвести нужный рисунок. А так же межполушарные доски – двойное

деревянное поле с зеркальными узорами, по которым ребенок при помощи фишек двумя руками одновременно проводит из одного конца в другой.

Детям очень интересно симметричное раскрашивание или рисование двумя руками одновременно одинакового предмета. Но в то же время ассиметричное раскрашивание или рисование, то есть одновременное рисование разных предметов, вызывает определенные сложности.

Другой интересный для детей вид рисования - рисование на спине. Этот вид больше подходит для индивидуальной работы либо для работы в паре. Необходимо нарисовать на спине ребенка фигуру, и он должен угадать, что вы нарисовали и изобразить эту фигуру на доске или бумаге. Рисовать надо медленно, четко, используя всю поверхность спины. Двумя руками можно рисовать как один предмет, так и два разных.

При организованной деятельности в качестве разминки использую рисование в воздухе. Двумя палочками, как дирижер, рисую в воздухе очертания предмета. Вначале дети рисуют загаданное изображение правой либо левой рукой, затем одновременно двумя руками. Дети могут рисовать загаданный предмет не только на бумаге, но и на своих ладошках: пальчиком правой руки на левой ладони либо пальчиком левой руки на правой ладони.

Ежедневно использую в работе нейродорожки различного типа. Смысл подобных дорожек в том, что ребенок должен повторить расположение рук, ног или рук и ног одновременно.[4]

Самый простой и доступный в каждой группе вариант – нейродорожка из детской обуви. Необходимо сандалики поставить в линию так, чтобы носки обуви смотрели влево, вперед, вправо, назад. Проходить дорожку ребенку нужно прыжками. При этом обращать внимание в какую сторону смотрит носочек обуви, прыгать на две ноги или на одну ногу. Если прыжок на одну ногу, то на какую именно – левую или правую.

Еще одна разновидность нейродорожек – это всеми любимая с детства игра в классики. Классики могут иметь как стандартный внешний вид – из квадратиков, расположенных то один, то два в ряд, так и не стандартный – змейка из ножек, спиральные классики, хаотичные цветные круги. В нестандартных классиках нужно обязательно договориться с детьми куда прыгать двумя ногами, а куда одной ногой, куда прыгать только на левую ногу, а куда только на правую ногу. Особенно актуальны классики на прогулках в летний период, но можно изготовить и самодельные для использования в группе, например из кусков линолеума.

Очень интересна и любима детьми старшего дошкольного возраста игра «Твистер». Ее комплектация состоит из игрового поля и рулетки. Поле представляет собой напольный коврик с кругами четырех цветов одинакового размера, расположенных в четыре ряда по шесть штук. Рулетка – это плоская доска со стрелкой. Доска разделена на четыре секции, каждая соответствует определенной конечности – правая рука, левая рука, правая нога, левая нога. Каждая секция имеет четыре цветовые зоны соответствующие цветам кругов игрового поля. Вращая стрелку, получаем комбинацию, на которую нужно поставить конечность. Например, левая рука, красный цвет; правая нога, желтый цвет.

Ежедневно использую пальчиковые классики. Для игры имеется несколько самодельных полей с разным расположением геометрических фигур по одной или по две в ряд. Предварительно с детьми договариваюсь какими пальчиками играем, например, указательными и средними или безымянными и мизинцами.

Известна и доказана польза кинезиологических упражнений. Благодаря им у детей образуются новые нейронные связи и налаживается межполушарное взаимодействие. [5] Подобных упражнений очень много. Это: «Кулак, ребро, ладонь», «Лезгинка», «Ленивые восьмерки», «Дом, ежик, замок», «Фонарики», «Заяц, колечко, цепочка», «Локоть-колени» и многие другие.

Для закрепления и улучшения результата у детей вышеперечисленные упражнения провожу в виде физкультминуток или как самостоятельную часть организованной деятельности, а также рекомендую родителям для домашних игр. Например, поочередно правой и левой рукой можно: чистить зубы, расчесывать волосы, размешивать чай, кушать, рисовать, раскрашивать, вырезать, катать машинку, кидать мячик и др. Двумя руками

одновременно можно: рисовать, раскрашивать, лепить, конструировать, играть с мячом, делать аппликации, собирать пазлы и мозаики, лазать по шведской стенке и др. Одновременно двумя ногами либо поочередно каждой можно: пинать мяч, кататься на самокате, играть в классики, прыгать на скакалке.

Эти игры и упражнения прекрасно адаптируются к нашему распорядку дня и организованной деятельности, так как их **использование** повышает интерес и мотивацию. У детей развиваются все когнитивные функции, стабилизируется психическое состояние. А я, воспитатель, приобрела возможность творческого подхода при планировании своей деятельности для достижения более высокого уровня педагогического процесса. Такие упражнения обогащают сказочными сюжетами, воображаемыми путешествиями, специально изготовленными пособиями – рисунками, коллажами и т. д.

Привела лишь некоторые игры и **упражнения** для развития высших психических функций у детей дошкольного возраста. Ведь от нас педагогов и воспитателей зависит успешность ребенка не только в школе, но и в будущей жизни.

Литература:

1. Экономический курс Справедливого Казахстана / Прослание Главы государства К.Токаева народу Казахстана, 01.09.2023
2. Коррекция развития интеллекта дошкольников / А.Л. Сиротюк. – М.: ТЦ Сфера, 2002
3. Сборник кинезиологических упражнений и сказок для детей дошкольного возраста / сост. Е. С. Бутунина, Богданович: МДОУ №38 «Детский сад Будущего», 2021
4. Развитие межполушарного взаимодействия у детей / Т.П. Трясорукова. – М.: Феникс, 2016
5. Упражнения специального кинезиологического комплекса для восстановления межполушарного взаимодействия у детей и подростков: Учебное пособие / Г.Е. Шанина. – М.: ВНИИФК, 1999.

Ветероц Г.Н.

КГКП я/с «Балбөбек» город Караганда

«ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ С КАЗАХСКИМИ НАРОДНЫМИ СКАЗКАМИ»

В наше время мы все часто можем наблюдать примеры детской жестокости, агрессивности по отношению друг другу, по отношению к близким людям. Под влиянием современных мультфильмов у детей часто искажены представления о нравственных качествах: о доброте, милосердии, справедливости. Для решения данной проблемы была взята тема по ознакомлению детей с казахскими народными сказками, в рамках проекта «Әжемнің ертегісі». Я постаралась, чтобы сказки прочно вошли в детский быт малыша, ведь по своей сущности сказка вполне отвечает природе маленького ребенка; близка его мышлению, представлению. Несколько лет назад в вариативной части я начала работу по проекту «Театрализованная деятельность в детском саду». Когда предложили проект «Әжемнің ертегісі», я с большим удовольствием подключилась к нему. Ведь он помогал моим воспитанникам раскрепоститься не только в театрализованной деятельности, но и во время исполнения песен, танцев, чтения стихотворений.

Все мы знаем, игра это естественный путь обучения маленьких детей. Игра приносит ребенку удовольствие, прежде всего от процесса, а не только от результата. Самая главная функция – обучающая. Игровые технологии условно можно разделить на три основных группы: словесные, наглядные и практические. Для того, чтобы детям было интересно знакомиться с культурой, бытом и традициями казахского народа, знакомство с казахским творчеством я стараюсь проводить в игровой форме, на основе казахских народных сказок. Для этого мною была создана огромная база дидактических пособий. В своей работе я использую много методов и приемов, чтобы каждое занятие проходило максимально увлекательно и познавательно. Например, зная, как дети любят смотреть мультфильмы, я

предлагаю детям картинки с QR кодами. Да, дети смотрят те же мультфильмы, но, в нужном направлении – они смотрят казахские народные сказки, которые учат дружбе, уважению, доброте и милосердию. Для знакомства со сказками часто использую книжки на липучках, где дети при пересказе текста, сами расставляют героев, что делает запоминание сказки легче и интереснее. Для закрепления часто использую картинки – заплатки, пазлы, игры с фонариками, кукольный театр на палочках.[2]

Моей очередной находкой в свое время стал японский театр «Камишибай». В привычном виде – это уличное представление, которое ведет мастер рассказчик, использующий деревянный ящик с простым оборудованием. В моем случае это ящик со сменными картинками. Дети или педагог, рассказывая сказку, меняют поочередно картинки и рассказывают сказку. Наглядный метод, является наиболее эффективным для обучения детей.

С детьми дошкольной группы показываем театрализованное представление. Для этого мы изготавливаем афиши с указанием даты и время, относим в младшие группы и приглашаем их. Конечно, у нас есть и билеты на спектакль. Здесь мы учим детей, правильно вести себя в театре, рассказываем про театральные профессии, расширяя их кругозор. Дети узнают, что в театре работают не только артисты, но и дирижеры, музыканты, режиссеры, кукловоды, костюмеры, портные, гримеры и другие профессии. Для этого в работе использую лэпбук «Театр». [2]

Часто в работе со сказками использую игры с фонариками. На обратной стороне листа приклеен карман, куда по очереди вкладываются герои сказок. На них светим фонариком, и дети, отгадав какой это герой, называют его. Потом говорят, какая сказка спряталась. Волшебные иллюстрации помогают проникнуться атмосферой волшебства и таинственности.

Моей очередной находкой в определенное время стал «Кубик Блума». Кубик Блума яркий пример технологии критического мышления. Мы предлагаем ребенку не готовое знание, а проблему, а он, используя свой опыт и познания, должен найти пути решения.

А еще, я хочу рассказать о своей очередной находке «Додекаэдр» - что это такое? Додекаэдр открыл в 1619 году Иоганн Кеплер. Додекаэдр составлен из 12 правильных пятиугольников, являющихся его гранями. На каждой грани многогранника располагается задание. Я решила немного иначе его использовать, внесла небольшие коррективы - использовала инновационные технологии. Что это значит? Инновационные технологии, это набор методов и средств, поддерживающих этапы реализации нововведений. Работая в рамках проекта «Әжемнің ертегісі» хотелось добиться увлеченности детей казахскими народными сказками. А чтобы ребятам было интересно, нужно постоянно разнообразить методы и приемы. Если взять простой додекаэдр, то это просто многогранник с картинками на определенную тему. Такие у меня тоже есть. А в данный момент, я начала работу с инновационным додекаэдром. На гранях этого многоугольника я расположила не просто картинки, а интерактивные задания. Это и заплатки, книжки - малышки, аудиозапись сказки, видеозапись, загадки и т.д.

Продолжая работу по театрализованной деятельности, я и дальше буду искать новые формы, методы и приемы, чтобы дети с удовольствием погрузились в волшебный мир сказки. А сказка, помогла нам воспитать достойных граждан нашей страны, которые любят, ценят и уважают быт и традиции своего народа.

Литература:

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 14.10.2020ж. №442.
2. <http://edu.mari.ru/mouo-yoshkarola/dou9/DocLib1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B9%20%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%202014>

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «STEP-BY-STEP» ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЛИЧНЫХ ТВОРЧЕСКИХ НАВЫКОВ И ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ»

Признано, что уровень опыта становления личности детей является ключевым фактором в построении на протяжении всей их жизни прочной основы для обучения и активного участия в жизни общества. Для улучшения вовлеченности в поиск своего места в обществе на общественном уровне этот период играет особую решающую роль в жизни ребенка и его семьи. Так как в детские сады приходят детки с разным уровнем развития (нарушения, временные задержки, одарённость). Встал вопрос: как организовать занятие, чтобы дети могли максимально комфортно себя чувствовать, усваивать и развивать получаемые знания и навыки не мешая друг другу?

После проведения и применения разнообразных методик обучения, самой подходящей для устранения данной проблемы подошла технология «Step by Step». Данная технология изменяет функцию воспитанника, его статуса в учебном занятии. Ребёнок становится не только объектом, но и субъектом обучения.

Индивидуальный подход – это принцип обучения, по технологии «Step by Step». В программе педагог организует работу детей в центрах активности. Например: центр сенсорики, центр природы, центр спортивного развития, центр конструктивной деятельности, и дети сами, основываясь на свой жизненный опыт, добывают знания. Воспитатель участвует в роли помощника. Организует общение, оказывает поддержку в случае затруднения и непосредственную помощь.

Данная технология позволяет ребёнку самому выбрать игру по силам, с учётом своих личных интересов. Тем самым развивая в себе навыки самоорганизации и увлечение процессом обучения, даётся возможность целостно познавать окружающий мир, а не получать информацию отрывками.

Цели технологии:

1. Развивать детей, которые будут учиться всю жизнь.
2. Создать обучающую среду, основанную на взаимном уважении.
3. Обеспечить непрерывность обучения и связь обучения с практикой.

Данная технология развивает способности: критически мыслить; осуществлять выбор; проявлять творческий подход; ставить цели и решать проблемы; заботиться об окружающем мире.

В группе центры активности должны быть расположены так чтобы детям с разными способностями было удобно, комфортно работать и развиваться в данной среде. В центрах активности работают от 2 до 4 человек. Для каждого такого центра готовятся определённые задания. Все дети выполняют задание самостоятельно. Сотрудничать можно, но педагог должен учитывать индивидуальные особенности.

Для начала, чтобы улучшить работу в центрах активности нужно разработать определённые общие правила:

1. Это сигнал для начала работы (потешка, стихотворение или звонок)
2. Нужно разговаривать спокойно, громко - но не кричать.
3. Обсуждаем, договариваемся.

Мы начали работу по данной технологии с центра художественного творчества. В данном центре подготовили материалы и оборудование для работ по лепки, рисованию и аппликации. С каждым занятием материал и оборудование для занятий постепенно пополняется схемами, шаблонами, сюжетными и предметными картинками, аудио и мультимедийными роликами. Ведь не секрет, что у каждого педагога много разнообразного дидактического материала, но на всё времени нет. А данная технология позволяет использовать многое.

Творческая задача заключается в том, чтобы отобрать из общего арсенала средств те, которые наиболее действенны в конкретной ситуации, отвечают индивидуальным

особенностям, будут способствовать переводу ребёнка из объекта обучения в активного участника образовательного процесса.

Цель: Формирование обобщенного представления о внешнем облике птицы «Снегирь», понимания, что все птицы сходны по строению, несмотря на различия в окраске, форме и величине частей.

Задачи: 1. Закрепляют умения передавать форму и детали предмета, применяя различные техники лепки.

2. Формировать умения выразительно передавать основную форму, пропорции предметов и их частей, относительную величину и цвет.

3. Закреплять умения вырезать по нарисованному контуру.

Подготавливаю задания для каждой группы в игровой форме, каждый ребёнок в группе задействован. В каждой группе дети совместно выбирают командира. Командир направляет работу и организывает группу.

Ребятам очень интересна работа в группах, так как они лучше узнают друг друга, учатся выражать своё мнение, слушают мнения других, появляются навыки защиты, общения, построения логических связей. На таких занятиях все дети задействованы, даже детки с низким уровнем работоспособности, которые на занятиях молчат, стесняются, с большим интересом включаются в работу. Для занятий создаются разнообразные поисковые ситуации. У ребят закрепляется и накапливается опыт самостоятельных творческих действий и исследовательской деятельности.

Формируются представления об изобразительном искусстве, средствах и материалах используемых для рисования. Обучаются разнообразным приёмам работы. Особенно моим ребятам нравится изучать нетрадиционные техники рисования. Развивают навыки работы с глиной, пластилином. Формируют знания о свойствах данного материала. После того как все детки выполнили работу проводится рефлексия. Вся группа собирается и каждый рассказывает, чем занимался, как выполнял работу. Что понравилось, и какие трудности были?

В данный момент воспитатель получает возможность отметить положительные действия, обратить внимание и откорректировать сделанные ошибки.

Использование данной технологии позволило мне пронаблюдать за детьми, провести более точный мониторинг. И увидеть сильные и слабые стороны своей работы как педагога. Каждый воспитатель должен стремиться совершенствовать своё профессиональное мастерство. Рассматривать новые идеи в образовании, уметь меняться самому, а именно развивать умение быть коммуникабельным, прогрессивным постоянно совершенствовать искусство обучения.

Инновационная технология помогает в организации учебного процесса, но не исключает общую программу образования. Данная технология помогает найти и подчеркнуть индивидуальную траекторию развития каждого ребенка.

Идеальным итогом обучения с использованием технологии «Step by step» является саморазвивающаяся, саморегулирующаяся личность с гибкими осознанными знаниями, субъект своего учения, а затем – хозяин своей жизни.

Литература:

1. Выполнение педагогических стандартов Issa и их соблюдение в области сети ISSA и далее (2001-2008 гг.) Оказывать влияние на политику и опыт по развитию и обучению детей младшего возраста. Электронный ресурс. Режим Киру: http://www.issa.nl/docs_pdfs/Quality-Executive-Summary

2. Сваркий М. забота о развитии каждого ребенка // демократическое воспитание детей. - 2002 г. - №2.

«ОКАЗАНИЕ ПОМОЩИ И ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ СЕМЬИ ОТ ПОСТУПЛЕНИЯ РЕБЕНКА В ДОШКОЛЬНУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ И ДО ПОСТУПЛЕНИЯ В ШКОЛУ»

Преобразования, которые осуществились в нашем государстве, привели также за собой перемены размеренного порядка жизни и не способны не повлиять на воспитательную среду в семье.

Качество педагогического процесса в дошкольной организации может быть обеспечено всевозможными подходами к воспитанию детей со стороны родителей и педагогов. Следовательно вопрос педагогической компетентности родителей является на современном этапе очень важным.

Для более организованного взаимодействия дошкольной организации с родителями должна быть произведена концепция педагогического со-провождения семьи от первых дней присутствия ребёнка в дошкольной организации и до его поступления в школу, учитывающая возрастную периодизацию совершенствования детей и педагогическую компетенцию каждой семьи.

Данная взаимосвязанность предоставляет устанавливать, осмысливать и решать трудности воспитания ребенка. На наш взгляд, создание атмосферы общей заинтересованности семьи и дошкольной организации, оказании существенной помощи семье, укрепление семейного авторитета и педагога будут благоприятствовать углублению и обогащению воспитательных умений родителей, осознанию и реализации родительских обязанностей. Ежегодно у нас становится всё больше и больше «проблемных детей», семей «группы риска».

Многие семьи перестали быть базой стабильности для ребёнка, взрослые всё чаще, сосредотачиваясь на проблемах выживания, занимают отстранённую, попустительскую позицию в отношении воспитания детей.

Какова сейчас современная семья? Выделим следующие трудности:

- Неспособная социальная защищённость.
- Финансовые затруднения.
- Нарастание числа разводов.
- Ослабление внимания к нравственным достоинствам.
- Недостаток у молодых родителей сознательного отношения к воспитанию детей.

Классификация семей воспитанников. В ходе процесса изучения семей установлены очередные сведения:

Возраст родителей: от 25 до 30 лет (Члены молодой семьи в большинстве случаев направлены на решение своих личных дел и совершенствование профессиональном развитии, в то время как воспитание ребёнка иногда совершается спонтанно). Старше 30–35 лет. (У родителей в это время, главным образом, уже сформировано стремление заниматься ребёнком. Интересы и потребности малыша занимают ведущее положение в степени потребностей этой семьи).

Образование и профессия допускают определить общественный статус семьи и допустимый уровень материального благополучия.

Исходя из этого, педагогам на сегодняшний день, трудно поддерживать связь и сотрудничать с родителями. Современные модели работы: родительские собрания, консультации, семинары и т. д., не оправдали себя. Количество посещений стало всё меньше и меньше. В связи с этим надо искать оригинальные формы, наполнять их педагогически эффективным содержанием.

В свою профессиональную деятельность по взаимодействию с семьёй мы включили такие формы педагогического образования родителей, которые ориентированы на дружбу

родительского коллектива: родительские ринги, родительские вечера, онлайн-консультации, родительская почта, педагогическая гостиная, семейные творческие проекты.

В своей работе по взаимодействию с семьёй мы опираемся на два концепта:

1. Сотрудничество – это общение «на равных», где никому не принадлежит право указывать, проверять, оценивать.
2. Взаимодействие – способ организации объединенной деятельности, которая осуществляется на основании социальной перцепции (восприятие) и с помощью общения.

От общей деятельности родителей и педагогов выигрывают все стороны педагогического процесса: родители принимают инициативное участие в жизни детей, главным образом лучше понимая и налаживая сотрудничество с ними. Педагоги, взаимодействуя с родителями, узнают больше о ребёнке, что позволяет подобрать действенные методы воспитания и обучения. В результате с этим одним из наиболее эффективных способов оказания помощи семье и детям выступает педагогическое сопровождение, которое определяется как система организационных, диагностических и развивающих мероприятий для родителей и детей, направленных на совершенствование способов и методов развития ребёнка, его творческого потенциала.

Свою работу по педагогическому сопровождению мы начали с младшего возраста. Цель нашей работы – сопровождение и оказание педагогической помощи и поддержки родителям, обогащение знаний родителей персонально по вопросам воспитания, обучения и развития интересов детей. Задача включение родителей в общее образовательное пространство осуществляется в следующих направлениях:

-Предоставление психолого-педагогической помощи семьям и получение знаний родителей по вопросам воспитания и обучения детей.

-Информирование родителей о том, как развить жизненно авторитетные социальные, образовательные и другие навыки у ребёнка; формирование положительной самооценки, раскрытие его призвания.

-Приглашение родителей в процесс воспитания и развития детей, чтобы они стали инициативными его участниками.

Направления и формы педагогического сопровождения родителей представлены следующими разделами:

1.Предоставление теоретической помощи родителям (индивидуальные беседы, консультации, практикумы).

2.Предоставление практической помощи (обучение дидактическим играм в домашних условиях, проведение совместных досугов, тематические выставки).

3.Мониторинг за детьми в играх.

Принципы педагогического сопровождения семьи:

-Доверительность отношений (обеспечение веры родителей в профессиональную компетентность, тактичность и благорасположенность воспитателя, умение понять и помочь рассмотреть проблемы семейного воспитания).

-Личностная увлеченность родителей (никого ничему нельзя принудить научиться, человек должен сам загореться желанием именно этому и именно у меня научиться). – Отношение к родителям не как к объектам воспитания, а как к активным субъектам процесса взаимодействия (мы им содействуем, а не учим воспитывать их собственных детей и то, что мы им рекомендуем должно быть увлекательно и полезно).

Исследование семьи — мастерство почтительное, тонкое, требующее проявления внимания ко всем членам семьи, искренности, желания предоставить помощь в воспитании и развитии детей.

Применение креативных форм работы с родителями дают определённые достижения: они вносят свой вклад в участие в жизни детского сада, проявляют помощь воспитателям, а это является свидетельством того, что в детском саду создана благоприятная обстановка для повышения педагогической и психологической грамотности родителей в воспитании и обучении детей.

Литература:

1. Гайсина Г. И. Работа с родителями как важнейшее направление педагогической деятельности // Учитель Башкортостана. 2010. № 6.

2. Дошкольное учреждение и семья – единое пространство детского развития: методическое руководство для работников образовательных учреждений / Т. Н. Доронина, Е. В. Соловьева, Е. А. Жичкина С. И. Мусиенко. – М.: Линка – Пресс, 2011.

3. Шипицына Л.М., Хилько А.А., Галямова Ю.С., Демьянчук Р.В., Яковлева Н.Н. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / Под науч.ред.проф. Л.М. Шипицыной. – СПб.: «Речь», 2005

Горобец О.В., Хвилько Е.А.
КГКП я/с «Алтын сака» город Караганда

«ПОВЫШЕНИЕ РЕЧЕВОЙ АКТИВНОСТИ ДЕТЕЙ-ЛОГОПАТОВ»

В последнее время контингент детей, с речевыми нарушениями увеличился. Возможно, сильно влияет дозволенность детям пользоваться сотовыми телефонами, а родители стали мало уделять время на беседы с ребенком. Нужно проводить разъяснительную работу среди родителей о необходимости вести с детьми беседы обо всем, что нас окружает, оказывать помощь в речевом развитии детям.

Структура работы в ясли-садах строится на основе требований государственной программы дошкольного образования с обязательным включением национально-регионального компонента и коррекционной направленностью логопедических групп. Дети дошкольных групп должны быть готовы к социокультурному взаимодействию, умению общаться со сверстниками и взрослыми, иметь навыки самостоятельности.

Поэтому при организации любой деятельности педагоги осуществляют подбор наглядно-дидактического материала с учетом возрастного контингента детей, национально-регионального компонента, также учитывать личностные особенности каждого ребенка.

При построении ОД воспитателю следует начинать с мотивации речевой активности. С младшими детьми, чтобы вызвать у них желание говорить, лучше использовать приемы, обращенные к эмоциональной сфере (сюрпризные моменты, общение с игровым персонажем, демонстрация новой игрушки и т.п.). В более старшем возрасте – создание проблемных ситуаций, загадывание загадки, заданий-соревнований, игр-драматизаций, ролевых моментов и прочее. После того как у ребенка появилось желание включиться в речевую деятельность, необходимо помочь ему определить ее содержание.

Накопление знаний и впечатлений осуществляются в рассматривании детьми предметов, картин, слушание рассказа воспитателя или чтений произведений. Мы предлагаем некоторые задания, которые можно давать детям-логопатам для развития коммуникативной компетентности, повышения речевой активности, накопления, как пассивного словаря, так и активного. Например, если в ходе выполнения задания из предложенных вариантов выбирается правильный, дошкольники с общим недоразвитием речи (ОНР) не всегда могут логично мотивировать его выбор. В задании «Предмет и его части» большинство из детей ответят, что у часов всегда есть стрелки. Дети называют значимые для них детали, не соотнося их с конкретным предметом, не пытаясь представить, как он выглядит зрительно. Они не умеют анализировать детали при выборе главной – той, без которой этот предмет не может быть использован по назначению. Не могут подобрать по обобщающему признаку, лишь иногда они выбирают слово не по ассоциации, а называют характерные признаки предмета. Очень часто дети показывают рукой на предмет, если он есть в поле зрения. Не могут ответить на вопрос взрослого, так как долго думают, речь не успевает за мыслью, поэтому им нужно давать больше времени на обдумывание, а это лучше делать в индивидуальных играх, беседах.

У детей со средним уровнем развития ответы отличаются неуверенностью и сомнениями, однако после наводящих вопросов они могут логично мотивировать выбор

своего ответа. Могут подобрать обобщающие слова, но часто не согласовывают словосочетания в нужном падеже, то есть путают окончания слов.

А дети с высоким уровнем развития речи могут выполнять самостоятельно задания без затруднений, объяснить результаты выполнения заданий. Уже соблюдают инструкции, у них сформированы навыки анализа, синтеза. Могут сравнивать предметы по нескольким признакам. Однако даже у них могут быть незначительные ошибки в речи, особенно в таких заданиях, в которых нет точного решения и для решения нужно представить себе и делать выбор ответа. Это свидетельствует о том, что у детей с речевыми нарушениями есть потенциальные возможности для полноценного развития речевой и мыслительной сферы. Значит, если с детьми, имеющими нарушения речи усиленно работать над её исправлением в комплексе: логопед, воспитатель, родитель, то к выпуску из дошкольной организации дети будут психологически готовы к дальнейшему обучению в школе. [4] Они смогут внятно изъясниться со взрослыми, пересказывать небольшие произведения, описывать окружающие предметы и явления, выполнять задания учителя в общем режиме с другими детьми.

Поэтому, работая с таким контингентом деток нужно включать в режимные моменты логопедические упражнения, работу над развитием мышления, мелкой моторики рук и повышения интереса к окружающему миру. [1]

Всю работу по коррекции речи у дошкольников можно разделить на несколько этапов:

- развития образно-логического мышления (анализ, синтез, сравнение, обобщение, классификация);
- развития образно-логического и словесно-логического мышления (находить общие и отличительные признаки предметов и явлений);
- развитие словесно-логического мышления через решение логических задач, требующих умозаключения (задания, в которых нет каких-либо данных или есть лишнее);
- развитие творческого мышления и воображения с целью психоречевой готовности детей с ОНР к школе.

Такие задачи решаются на речевом материале: Воспитатель (показывает детям иллюстрацию). -Кто или что изображено? – Что вы можете сказать об этом человеке или предмете? Почему этот герой такой, почему об этом предмете или явлении можно так сказать? - Придумайте об этом небольшой рассказ или сказку и нарисуйте к нему рисунок. (Дети выполняют задание и создают рисунок).

Например, используя метод «объединения разнородных элементов, аналогии» («Чем похожи? Что общего между предметами?» и т.д.). Многие методы и приемы хорошо описаны в программах ТРИЗ Детям предлагается объяснить, каким будет «грустный мяч» и т.д. Мы широко используем в работе элементы ТРИЗа в ОД «Основы грамоты», «Развитие речи».

Для совершенствования объяснительной речи детей необходимо предлагать совместные игры-викторины: «Подбери картинку», «Ответь правильно», «Кто, где живёт?», «Четвёртый лишний». Или игры на воображение «Магазин необычных вещей», «Волшебные предметы», «Из чего сделаны предметы», «Хорошо, плохо».

Планирование работы по развитию речи осуществляется на комплексной основе, которая предполагает реализацию содержания программы по сквозным темам и посредством применения всех форм работы: образовательных ситуаций, ОД и ситуаций общения. Практическая реализация такой системы по развитию речи способствует становлению коммуникативной компетентности и субъектной позиции ребенка в речевой деятельности.

Семья и педагоги дошкольной организации должны работать вместе, ведь даже самый лучший специалист-логопед не сможет поставить все звуки ребёнку и выправить речь в одиночку. При совместной и постоянной работе логопеда, воспитателя и родителей ребёнок перестанет делать речевые ошибки и научиться контролировать свою речь самостоятельно. Поэтому для родителей мы организовали информационный уголок, где располагаем нужную им информацию, на возникающие вопросы отвечаем индивидуально. Также совместно с логопедом разрабатываем логопедические упражнения и дидактические игры, которые могут применить родители в домашних условиях.

Вечером даём детям задания на изготовление построек из конструктора, поделок из бросового материала, пазлы, мозаики разного размера. А также театрализованные игры, в

которых дети не только обыгрывают знакомые сказки, но и фантазируют, придумывают новые сюжеты. Все эти игровые моменты позволяют пополнить у детей словарь, стать увереннее, уметь общаться, как со сверстниками, так и со взрослыми.

В заключение хотим сказать, что такие задания позволили нам повысить эффективность формирования готовности детей с нарушениями речи к школе, как с речевой стороны, так и психологической. Разнообразные коррекционно-логопедические приёмы работы с детьми группы дошкольной подготовки были направлены на умение говорить чисто и выразительно, классифицировать звуки, проводить звуковой анализ, составлять предложения по образцу и самостоятельно, связно и последовательно составлять рассказ, уметь пересказывать по зрительной опоре (схема, мнемотаблица).

Литература:

1. Волосовец Т.В. «Преодоление ОНР у дошкольников» М., 2002г.
2. Микляева Н.В., Слободняк Н.П., Парамонова Л.А., Терехова Г.А. «Коррекционно-развивающие занятия в детском саду» - Творческий центр «Сфера», 2008г.
3. Кузеванова О.В., Коблова Т.А. «Формы организации коммуникативной деятельности детей дошкольного возраста» //Детский сад: теория и практика – 2012. – № 6

Александровская Н.И., Гофман М.А.
КГКП я/с «Алтын сақа» город Караганда

«РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ И СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ЧЕРЕЗ СЮЖЕТНЫЕ ИГРЫ В УСЛОВИЯХ СЕМЬИ»

*«Игра не пустая забава. Она необходима для счастья детей,
для их здоровья и правильного развития»*

Д.В. Менджеричкая

Исследованием влияния на развитие детей сюжетно-ролевых игр занимались такие выдающиеся педагоги: Л.С. Выготский, Д.В. Менджеричкая, Л.А. Венгер, В.С. Мухина, М.А. Васильева, Е.И. Щербакова, Л.В. Русскова, Н.А. Короткова, М. Мацкевич, С.Л. Новосёлова. Они считали, что через сюжетные игры дети развиваются как психологически, так и физически, идёт воспитание личностных качеств, обогащается морально-нравственная и мотивационная сфера, расширяются коммуникативные навыки. [3]

На познавательное и коммуникативно-социальное развитие детей дошкольного возраста существенно влияют сюжетно-ролевые игры. Сюжетные игры – это лёгкая деятельность для детей, доставляющая им удовольствие. Такие игры отражают быт, учат пониманию окружающего мира, взаимоотношениям с людьми, обогащают чувственный опыт, навыки самоорганизации, самостоятельности, умению подчинять поведение правилам игры, то есть способствуют всестороннему развитию. А первой воспитательной средой для ребёнка является семья. Поэтому основу воспитания и развития закладывают именно родители, которые ответственны за то, чтобы игровые отношения становились реальными вне игры.

В семейной обстановке общение взрослых с ребёнком идёт в тёплых и доверительных отношениях. Эмоциональная близость со всеми членами семьи создаёт благоприятные условия для получения детьми знаний, правил поведения, жизненного опыта, взаимоотношений с людьми. В семье ребёнок приобретает бесценный опыт заботы родителей о старшем поколении, дружбы, взаимопомощи в хозяйственных делах. Играя, дети подражают родителям, которые своим поведением учат и воспитывают. Игры, отражающие быт семьи могут стать почвой для воспитания у детей нежности, отзывчивости, внимания к окружающим.

Некоторые родители не придают воспитательного значения играм, не умеют использовать семейные условия для уделения времени детям. Это объясняется не только отсутствием у них педагогических знаний, но и способности анализировать свои действия.

«В игре ребёнок живёт, и следы этой жизни глубже остаются в нём, чем следы действительно жизни» К.Д. Успенский.

Готовя детей к школе, родители вместо игр начинают занимать их беспорядочным чтением, порядковому счёту, не обучая составу чисел. А многие считают, что игры подрывают авторитет родителей. Большинство убеждены в том, что игра – самостоятельная деятельность и взрослым вообще не следует в неё вмешиваться. Некоторые родители покупают игрушки по своему усмотрению, ориентируясь на их яркость, новизну, стоимость. Папы и мамы не задумываются о педагогической ценности игрушек, они просто выполняют прихоть своего чада. Слово «хочу» у ребёнка звучит очень требовательно, поэтому родители пытаются сразу выполнить его требование. В основном, девочкам дарят кукол, мальчикам транспорт и оружие.

Родители сами формируют игровые интересы у детей, не понимая, что всем маленьким детям всем необходимо играть с куклой и мягкой игрушкой, независимо от пола. Игры с такими игрушками воспитывают в детях нравственные черты, закрепляют нормы поведения. Кроме мягких игрушек, должны быть конструкторы, которые помогают развитию сенсорики, логического мышления, мелкой моторики рук, глазомер. Родители не понимают, что игры с конструктором позволяют детям проявлять своё творчество и фантазию. Конечно, дети иногда разбирают свои игрушки, чтобы посмотреть, что внутри. Нельзя за это ругать, обязательно нужно выяснить у ребёнка, для чего он это сделал? Родителям надо дать рекомендации, что нельзя выбрасывать игрушки на глазах у детей, можно попытаться совместно с дитём починить или сделать новую вещь, а если действительно не нужна, то унести так, чтобы дети не видели.

Также хотим порекомендовать родителям, что нужно определить место для игрового уголка или размещению игрушек в определённом месте. Дети должны сами убирать игрушки на место. Это будет воспитывать у них ответственность, трудолюбие, самостоятельность, умение ухаживать за игрушками и беречь их. А основная цель перед родителями – это побуждать детей придумывать сюжеты игр, учить детей создавать новые игры, используя домашние предметы. Если в семье несколько детей, то нужно учить их играть дружно, делиться игрушками, разговаривать друг с другом, а взрослым обязательно брать на себя одну из ролей, ведь подсказка обогащает игру.

Очень хорошо, если в семье проживают бабушка и дедушка, которые чаще, чем папы и мамы играют с детьми, используют в речи народные изречения, прибаутки, пословицы, беседуют, читают или рассказывают сказки. Старшая девочка в семье обычно всегда берёт на себя роль мамы и, подражая ей, подчиняет младших детей, в том числе и мальчиков, играть в «девчоночьи» игры «Дом», «Салон красоты», а также выполнять правила игр. Тем самым младшие дети уже в семье приучаются к выполнению определённых обязанностей, учатся выполнять правила, впитывают нравственные основы.

Чтобы игры не были однообразными, взрослые могут придумывать новые сюжеты, добавлять персонажи, читать детям сказки, знакомить с работой разных структур, например: Супермаркет, Банк, Автопарк, Кафе, Аптека, Стройка, Библиотека, Агентство туризма, и другие.

Нельзя принуждать детей к играм, если у них нет желания. Если в семье два маленьких ребёнка или разница между ними 1-1,5 года, то родители испытывают трудности в том, что каждый хочет именно ту игрушку, которую взял другой ребёнок. Выход такой, что родителям надо самим включаться в игру. Положительные отношения складываются между однополыми детьми. При этом сохраняется общность интересов, старшие передают младшим опыт игровых отношений, учат правилам игры. В семье необходимо определить время на игры с детьми. Родители всегда являются примером подражания, поэтому нельзя ссориться при детях. Супругам надо развивать и поддерживать друг у друга потребности в самосовершенствовании и самовоспитании. Гармоничные отношения между супругами достигаются нравственными средствами: терпением, выдержкой, умением уступить, считаться с другими, отзывчивостью, нежностью, доверием, поддержкой.

Таким образом, игра – один из всех видов деятельности, которые необходимо использовать родителям в целях воспитания дошкольников, обучение их различным действиям с предметами, способам и средствам общения. В игре ребенок развивается как личность, у него формируются те стороны психики, от которых впоследствии будут зависеть успешность его учебной и трудовой деятельности, его отношения с людьми. У детей формируются положительные привычки поведения и нравственные качества в совместной игровой деятельности, развиваются любознательность и познавательные способности, творческая инициатива, способность самостоятельно создавать и реализовывать игровые замыслы.

Литература:

Михайленко Н.Я., Короткова Н.А. «Организация сюжетной игры в детском саду». - М.: Издательство «ГНОМ и Д», 2000. - 96 с.

Поддьякова Н.Н., Михайленко Н.Я. «Проблемы дошкольной игры: Психолого-педагогический аспект». - М.: Педагогика, 1987.

Менджеричкая Д.В., Маркова Т.А. «Воспитателю о детской игре» - М: Просвещение, 1982.

Краснощекова Н.В. «Сюжетно-ролевые игры для детей дошкольного возраста» – Ростов н/Д.: Феникс, 2016. – 152 с.

Гудилина В. Ю.
КГКП я/с «Малыш» город Сарань.

«УНИКУБИК» И «СТОРИТЕЛЛИНГ» - КАК ВСЕСТОРОННЕЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Игра – это ведущий вид деятельности детей дошкольного возраста.

Игра развивает:

- познавательную активность
- любознательность

- Логическое мышление
- умение выражать свои мысли словами

- стремление к самостоятельному познанию
- личность, формируются все стороны психики, от которых в дальнейшем будет зависеть успешность его социальной практики.

Также игра представляет собой полигон социальных тестов детей, то есть тех тестов, в ходе которых они осваивают способы решения проблемы, возникающие в процессе игрового действия. Игра создает базу для нового ведущего – учебного процесса.

Главной задачей является повышение эффективности и организации в ДО, специального пространства для активной и обогащённой игровой деятельности дошкольника.

Функции игры:

Жизнь детей без игры невозможна, только язык игры, легко дается детям.

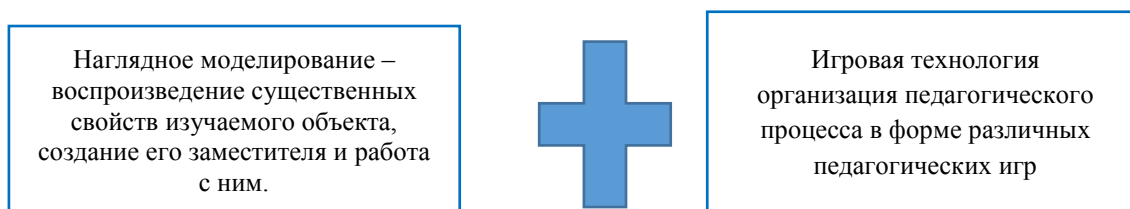
Педагогу приходится много думать, искать и творить что-то новое. Инновационный метод работы с детьми представлен в игровых мобильных кубиках «Уникуб» и Сторителлинге.

Во время работы с игровыми мобильными кубиками преследовалась определенная цель - способствовать развитию у детей всех компонентов речевой системы, слоговой структуры слова, связной речи, стремления к самостоятельному познанию, развитие сенсомоторных и интеллектуальных навыков детей.

Не секрет, что кубики – это довольно простая и незаменимая детская игрушка. Которая позволяет развивать мелкую моторику руки, формировать основные мыслительные операции: обобщение и анализ, синтез, сопоставление, классификация, а также сенсорные представления.

Данный метод можно использовать непосредственно в образовательной деятельности, в индивидуальной работе с детьми и в самостоятельной деятельности детей, а также незаменим, для преподнесения любого материала детям.

Игровые мобильные кубики – это:

Достоинства «Уникубика»

Многофункциональный «Уникубик» можно использовать в нескольких вариантах работы.

Применение кубиков в играх - тренажерах, постановка руки на письмо.

Изготовить кубики - цифры, буквы, геометрические фигуры, линии. Ребенок берет лист А4 с границами направления, бросает кубик, и прописывает выпавшую линию, цифру, фигуру, букву, затем можно расширить тренажеры, добавить к кубикам стаканчики и игры: «Соотноси цифры с количеством предметов», «Произнеси правильно звук, соотнеси его с картинкой», «Соотноси геометрическую фигуру с предметом похожую на нее». (рис.№1, №2)

Использовать «Уникубик» в тематических неделях. (рис. № 3)

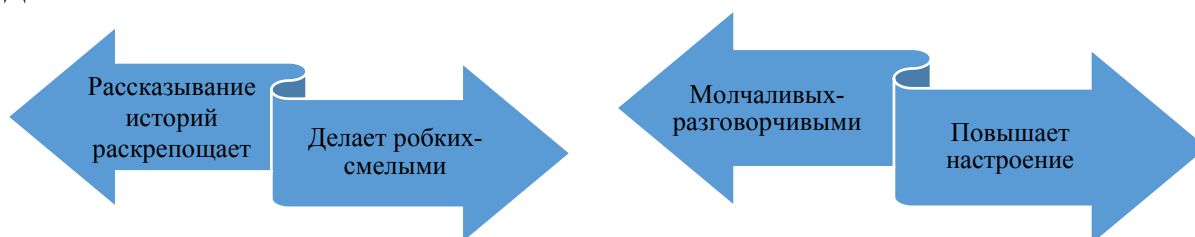
В проектной деятельности. (рис. №4, №5)

В робототехнике.

Бросается кубик, выкладывается пиктограмма и программируется лого робот "Робомышь". (рис. №6)

Этот метод хорошо сочетается с технологией рассказыванием историй. Сторителлинг (story telling — от англ. рассказывание истории) - это инновационная технология развития речи детей.

Достоинства технологии

Правилами игры являются - реалистичность, простота, конкретность и неожиданность, иными словами «бросай» и «рассказывай».

Рассказы детей всегда будут неожиданными, сказочными, поразят Вас, глубиной своих знаний, умением излагать свои мысли, предложения будут грамматически верно построены.

Эту технологию можно использовать и с детьми младшего дошкольного возраста.

В результате получен огромный результат, который выделил множество достоинств:

- ✓ играть с кубиками, может один ребенок, подгруппа детей, взрослый и ребенок;
- ✓ разнообразная образовательная деятельность с детьми;
- ✓ заинтересованность каждого ребенка в происходящем действии;
- ✓ умственное восприятие и переработки внешней информации;
- ✓ обоснованное право каждого ребенка быть особенным, не похожим на других;
- ✓ обогащение словарного запаса.

(рис. №1)

(рис. №2)

(рис. №3)

(рис. №4)

(рис. №5)

(рис. №6)

Литература:

1. Арсентьева В. П. Игра — ведущий вид деятельности в дошкольном детстве: ФОРУМ, 2009. — 144 с.
2. Атемаскина Ю.В. Современные педагогические технологии в ДОУ / Ю. В. Атемаскина. – М.: Детство-Пресс, 2011. – 112 с.
3. Федорова С. В., Барчева А. А. Использование техники сторителлинг в работе с детьми дошкольного возраста // Молодой ученый. — 2017. — № 16. — С. 515–518.
4. Белько Е. С., Дубина Д. М., Старжинская В. Учим детей рассказывать.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Путь к волшебству. — СПб.: Златоуст, 1998. — 355 с.

Дахина Г.Е., Мәлібек Ы.Қ.
Қарағанды қаласының «Алмагүл» б/б ҚМҚК

«ДИДАКТИКАЛЫҚ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ»

Мектеп жасына дейінгі балаларға жаңа білімді игеруге және де балаларға қиын дағдылар мен дағдыларды шоғырландыруға, қызығушылықты дамытуға көмектесетін тиімді құралдардың бірі-дидактикалық ойын.

Ғылымда оқу процесінде ойынды қолданудың негізін қалаушы-мұғалім К. Д. Ушинский, ол ойын – бұл адамның ерекше іс-әрекеті, жеңіл және саналы сезінуге, әрекет етуге және өмір сүруге деген ұмтылысты білдіреді. К. Д. Ушинскийден кейін орыс педагогы В. А. Сухомлинский дидактикалық ойынды қолдану қажеттілігі туралы айтады: «Ойынсыз толыққанды психикалық даму, мүмкін емес. Ойын шығармашылық қиялды оятады, онсыз толық оқуды елестету мүмкін емес»

Ғалымдар ойынды ойын – сауық емес, әлеуметтік тәжірибе жақсы игерілетін және дамытын әрекет, бұл процесте баланың жеке басы жақсарады, ойын – маңыздылығы нәтижелерде емес, процестің өзінде болатын қызмет түрлерінің бірі екеніне сенімді. Педагогикада ойындардың бірыңғай классификациясы жоқ. Әр ғалымның оқу процесінде қолданылатын ойын түрлеріне өзіндік көзқарасы бар. Мысалы, Б. Г. Мещеряков ойындарды келесідей жіктейді: рөлдік, ережелермен, режиссерлік, дидактикалық. Г. М. Кожаспирова ойындарды: пәндік, символдық, сюжеттік, рөлдік, компьютерлік, дамытушылық, дидактикалық деп бөледі.

Классификациядағы айырмашылыққа қарамастан, ғалымдар дидактикалық ойынды – материалды игеру, бекіту үшін оқу мәселесін шешу үшін ересек адам ұйымдастыратын ойын түрі ретінде бөліп, егжей-тегжейлі қарастырады. Дидактикалық ойындарды алғаш рет мектеп жасына дейінгі балаларға арналған Ф.Фребель мен М. Монтессори педагогикаға енгізді. Өткен ғасырдың ортасында дидактикалық ойындар отандық педагогикалық практикада, алдымен мектепке дейінгі ұйымдарда содан соң бастауыш сыныптарда, кейінірек орта және жоғары сыныптарда қолданыла бастады. Кейбір тәрбиешілер дидактикалық ойындарды оқыту әдістеріне жатқызады, ал басқалары оларды арнайы топқа бөледі, өйткені біріншіден, олар көрнекі, ауызша және практикалық әдістерден асып түседі, олардың элементтерін сiңiредi, екiншiден, олардың тек өзiне тән ерекшелiктерi бар:

- а) олар оқу мақсаттары үшін арнайы жасалған немесе бейімделген;

- б) ережелерді тәрбиеші балаларды оқыту және тәрбиелеу мақсатында жасайды;
- в) баланың ақыл-ой дамуының тиімді құралы;
- г) олар нақты білімді қалыптастыруға ғана емес, сонымен қатар білімді шығармашылық қолдануға үйретеді;
- д) балаларға қызықты ойын-сауық түрі.

Қазіргі ғалымдар, дидактикалық ойын бірнеше бөліктерден тұрады және белгілі бір құрылымға ие деп санайды. Дидактикалық ойынның бөліктеріне мыналар жатады:

- а) ойын жоспары
- б) ойын әрекеттері
- в) танымдық мазмұн немесе дидактикалық міндеттер
- г) жабдық
- д) ойын нәтижелері.

Ойын жоспары ойынның атауында қамтылған және ұйымдастырылған іс әрекетте шешілуі керек дидактикалық тапсырма. Ойын жоспары ойынға танымдық сипат береді, оның қатысушыларына білім алуға қатысты шартты талаптар қояды. Ережелер дидактикалық ойын процесінде балалардың іс-әрекеттері мен мінез-құлқын анықтайды. Олар ұйымдастырылған іс әрекеттің мақсаты мен оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып жасалады. Ережелер балалардың дағдыларын қалыптастыруға жағдай жасайды. Ережелер арқылы балалар өздерінің мінез-құлқын басқара алады.

Дидактикалық ойынның негізі инновациялық мазмұн болып табылады. Бұл оқу мәселесін шешуде қолданылатын білім мен дағдыларды игеруден тұрады. Ойын жабдықтары ұйымдастырылған іс әрекеттің жабдықтарын қамтиды: көрнекілік, (оқытудың техникалық құралдары): аудио, видео, мультимедиа және басқалары, дидактикалық үлестірме материалдар және басқалар. Ойынның қорытындысы оның соңында бірден шығарылады. Бұл ұпайларды санау болуы мүмкін, ойын тапсырмасын орындаған басқаларға қарағанда табысты ойыншыларды анықтау, жеңімпаз топтарды анықтау және тағы басқа. Ойынның соңында оның нәтижесін бағалау әрқашан маңызды.

Дидактикалық ойынды қолдану қажеттілігі туралы айта отырып, ғалымдар оның бірнеше әдіс-тәсілдерін қарастырады:

а) білім беру (дидактикалық ойын балаларда зерттелетін тақырып бойынша жаңа білім алуға көмектеседі);

б) тәрбиелік-бұл дидактикалық ойынның негізгі әдіс-тәсілдің бірі, ол балаға жақсылық пен жамандықты, шындық пен өтірікті ажырата білуге мүмкіндік береді, балалардың жеке ерекшеліктерін анықтауға көмектеседі;

в) даму психологтардың пікірінше, жеке мінез-құлықтың (тұлғаның ішкі факторларына байланысты мінез-құлық: қажеттіліктер, мүдделер) ойын әрекетінің негізінде анықталады;

г) диагностикалық: әр адам өзін физикалық күштердің, интеллекттің, шығармашылықтың максималды деңгейінде көрсетеді. Дидактикалық ойынның көмегімен ойыншылардың белгілі бір жеке қасиеттерінің қалыптасуын, білім мен дағдылардың деңгейін, ұжымдағы қарым-қатынастың сипатын, балалардың мүдделерін анықтауға болады;

ж) коммуникативті: дидактикалық ойын барысында сөйлеу қабілеттері дамиды, балалардың сөздік қоры толықтырылады, жаңа сөздерді үйрене алады.

з) ойын-сауық: бұл әдіс-тәсіл белгілі бір жайлылықты, қолайлы жағдайды, жеке тұлғаның қорғаныс құралдары ретінде рухани қуанышты құрумен байланысты;

и) түзету: бұл әдіс-тәсіл балалардың жеке көрсеткіштерінің икемді құрылымына оң өзгерістер мен толықтырулар енгізеді. Түзету процесі табиғи түрде жүреді;

к) кәсіптік бағдар: бұл дидактикалық ойын балаларды әртүрлі кәсіптермен және олардың ерекшеліктерімен таныстырады.

Көп бөліктердің, құрылымның ерекшеліктерінің, көптеген әдіс-тәсілдің арқасында дидактикалық ойынды зерттеген әрбір ғалым өзінің жіктеу жұмысын жасайды, оның көзқарасы бойынша балаларды оқыту және тәрбиелеу процесі үшін маңызды нәрсеге назар аударады. Мысалы, А. И. Сорокина дидактикалық ойындарды келесідей жіктейді: саяхат ойындары, тапсырма ойындары, болжам ойындары, жұмбақ ойындар, әңгіме ойындары. Е. Е. Селецкая дидактикалық ойындарды: репродуктивті, ішінара іздеу, іздеу деп бөледі. М. М.

Захаров дидактикалық ойындарды бөліп көрсетеді: ойындар-минуттар, ойындар-эпизодтар, ойындар-сабақтар. А. А. Смоленцева-дайындық, шығармашылық-деп бөліп көрсетеді.

Дидактикалық ойындардың алуан түрлілігі тәрбиеші мен балалар және оның тобы үшін кез-келген ойынды таңдауға мүмкіндік береді. Тәрбиеші белгілі бір дидактикалық ойынды таңдап, оқу процесін талдай отырып, уақыт өте келе ойынның қай түрі оң нәтижеге қол жеткізуге көмектесті деген қорытындыға келеді.

Дидактикалық ойын-бұл балалардың қиялын, ойлауын, есте сақтау қабілетін дамытатын, балаға психологиялық төзімділік беретін, өмірлік жағдайларда бағдарлауды қалыптастыратын, балалар ұжымын құруға және біріктіруге қызмет ететін оқу процесінің қажетті элементі.

Әдебиет:

1. Аванесова, В. Н. дидактикалық ойын оқытуды ұйымдастырудың бір түрі ретінде [Мәтін] / В. Н. Аванесова. – М.: Ағарту, 1992. – 215с.
2. Кожаспирова, Г.М. педагогикалық сөздік [Мәтін] / Г. М. Кожаспирова, А. Ю. Кожаспиров. - М.: Академия, 2003. – 176 б.
3. Серова, А. А. К. Д. Ушинский адам тәрбиесіндегі орыс тілінің рөлі туралы [Мәтін] / А. А. Серова // Білім. Түсіну. Білік. – 2009. – №2. – с. 15-16.
4. Сухомлинский, В. А. ұжымды тәрбиелеу әдістемесі [Мәтін] / В. А. Сухомлинский. – М.: Ағарту, 1981. – 192 б.
5. Чен, Н. В. дидактикалық ойын-қиял мен қиялдың дамуының негізі [Мәтін] / Н. В. Чен //

Дегтярева Е.Л.

КГУ «Специальный детский сад «Балдырган» город Темиртау

«ПРОСТЫЕ ИГРЫ ДЛЯ РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ЗАДАЧ»

Движение — это жизнь, а жизнь — это движение!
Аристотель, древнегреческий философ.

Число детей, имеющих речевые нарушения, постоянно растет. Работая в условиях специального детского сада, мы видим, что кроме проблем с речью у наших малышей часто наблюдается отставание в развитии двигательной сферы. У них недостаточно развита мелкая моторика рук и не сформированы движения артикуляционного аппарата, наблюдается общая моторная неловкость и снижение темпа и точности переключения движений. Дети сталкиваются с трудностями в овладении навыками рисования, письма, самообслуживания, поскольку существенно страдает координация движений рук и зрительный контроль. Отмечается снижение двигательной памяти.

Существует взаимозависимость между двигательными функциями и речью. С точки зрения физиолога И. П. Павлова, «речь – это, прежде всего, мышечные ощущения, которые идут от речевых органов в кору головного мозга» [3, 238]. Развитие звукопроизношения в значительной степени связано с совершенствованием работы периферического речевого аппарата. Физиолог М.М. Кольцова также четко проводит взаимосвязь между движением и речью: «тренировку пальцев рук считаем возможным рассматривать как мощный физиологический стимул развития речи» [2, 22]. Развитие органов артикуляции происходит одновременно с развитием общей моторики и дифференцированием движений рук.

Из вышесказанного можно сделать вывод: чем выше двигательная активность ребенка, тем лучше развивается его речь. Точное, четкое выполнение упражнений для ног, рук, шеи подготавливает и совершенствует движения артикуляторных органов (губ, языка, нижней челюсти), которые являются ведущими при формировании правильного звукопроизношения. Двигательные упражнения в сочетании с речью координируют движения определенных мышечных групп (рук, ног, головы, корпуса), улучшают его ориентировку в собственном теле, повышают самоконтроль.

Большое количество различных движений повышает деятельность речедвигательного анализатора и создает благоприятную основу для эффективного восстановления нарушенной речевой функции.

Речь – это движение мышц органов артикуляции и голосовых связок. Именно поэтому нужно научиться координировать речь с движением и выработать устойчивые навыки согласованной работы разных групп мышц. Мы учим наших воспитанников удерживать статическое и динамическое равновесие, соизмерять и регулировать движения тела, выполнять действия без излишнего напряжения, получать удовольствие от выполнения упражнений.

Основные виды коррекции движения:

- самомассаж лица, шеи, ладоней, подушечек и фаланг пальцев;
- су-джок терапия;
- артикуляционная гимнастика;
- пальчиковая гимнастика;
- игры с прищепками;
- упражнения с различными предметами;
- проведение малоподвижных и подвижных игр.

Очень важно проводить эту работу систематично, и в детском саду и в уютной домашней обстановке. Однако многие родители уделяют недостаточное внимание развитию двигательной активности. Одни - не придают этому должного значения, другие – очень заняты и испытывают дефицит времени, третьи – не достаточно осведомлены в этой области знаний. Предлагаю вниманию родителей, имеющих детей с речевыми нарушениями, простые игры, которые помогут эффективно влиять на качество речи дошкольников. Прелесть этих игр в том, что они не требуют специального оборудования, большой подготовительной работы и большого количества свободного времени. Это можно делать на кухне во время приготовления пищи, во время прогулки, по дороге домой, в транспорте, перед сном. Главное – хорошее настроение и желание помочь малышу овладеть своим телом и развить речевые способности.

Игровой самомассаж «Муха»

На ладошку села муха

(хлопать пальцами правой руки по левой ладони)

Почесала свое брюхо

(указательным пальцем правой руки растираем круговыми движениями центр левой ладошки.)

Лапки топ, топ, топ!

(Ударять правым указательным пальцем по левой ладони)

А мы муху – хлоп! (Хлопнуть в ладоши на слово «хлоп»)

Игра «Колючий шарик» (су-джок)

Шарик можно покатавать – прокатывать шарик вдоль ладоней.

Шарик можно подержать – перекладывать из одной руки в другую.

Шарик можно покрутить – катать шарик по кругу между ладонями.

Можно другу подарить! – обмениваются шариками.

Артикуляционная гимнастика «Домашние животные»

Молоко лакает кот – лакательные движения широким языком.

А бычок из лужи пьет – сосательные движения вытянутыми губами.

Пес Барбос рычит с утра – «оскал» - обнажить верхние и нижние зубы.

Полный рот у хомяка – «толстячок» - с напряжением надуть щеки.

Пальчиковая гимнастика «Зайка»

Вышел зайка на крылечко - средний и указательный пальцы - «ушки», остальные пальцы вместе - «мордочка».

В лапках у него колечко - большой и указательный пальцы вместе.

Белый зайка скачет ловко - первая позиция, покачивания рукой.

В лапках у него морковка – сложить вместе ладони, пальцы прямые.

Пальчиковая игра «Стирка»

Ввести детей в игровую ситуацию:

«Будем мы бельё стирать, нашей маме помогать».

Мы стирали, мы стирали – тереть кулачки друг о дружку.

Полоскали, полоскали – плавные движения кистями вправо-влево.

Выжимали, выжимали – крутить кулачки один над другим.

А потом легко и ловко все повесим на веревку! – соединять-разъединять большие пальцы с остальными.

Игра-разминка с карандашами «Послушный карандаш»

Крепко карандаш держу – удерживать карандаш пинцетным захватом.

Вправо – влево положу – переключать карандаш из одной руки в другую.

И немножко покатаю – прокатывать карандаш между ладонями.

Тремя пальцами держу – правильно взять карандаш ведущей рукой.

И работать я начну – приступить к выполнению графического задания.

Подвижная игра «Шла лисичка по дорожке»

Шла лисичка по дорожке – Топ! Топ! Топ! – хлопать ладошками по коленям.

У

нее устали ножки – Ох! Ох! Ох! – наклоны туловищем в стороны.

Села

на пенек, отдохнула чуток! – присесть, обнять руками колени.

Снова ножки

бегут по дорожке! – легкий бег на месте.

Успешное взаимодействие дает высокий результат. Всестороннее развитие двигательной координации полноценно формирует моторику, речь ребёнка, его личностное и психоэмоциональное развитие. И в этом процессе должны быть задействованы все участники коррекционного процесса: воспитатели, специальные педагоги, и, конечно, родители, ведь именно им отводится главная, решающая роль в развитии детей.

Литература:

1. Гуськова А.А. «Развитие речедвигательной координации детей. Пособие для логопедов, воспитателей и родителей». Москва, 2014г.
2. Кольцова М.М. Двигательная активность и развитие функции мозга ребенка // Хрестоматия по теории и методике развития речи детей дошкольного возраста. – М., 1999.
3. Сеченов И.М., Павлов И.П., Введенский Н.Е. Физиология нервной системы. – Москва, 1952г.

Дремалина С.Ю.

КГКП я/с «Колобок» город Сарань

«РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ЧЕРЕЗ МУЗЫКАЛЬНО –ДИДАКТИЧЕСКИЕ ИГРЫ И ПОСОБИЯ»

В современном обществе в соответствии смеждународными аспектами и государственными законами в области образования, каждый гражданин Республики Казахстан, в том числе лица с особыми образовательными потребностями, имеют равные права на образование. В связи с этим инклюзивное образование считается одной из главных ступеней обновленного дошкольного воспитания. Именно оно помогает развить в детях чувство взаимопомощи и стремление к сотрудничеству, способствуют формированию у детей с особыми образовательными потребностями положительного отношения к сверстникам и адекватного социального поведения.

Работа с особыми детьми требует особого внимания. В первую очередь необходимо учитывать индивидуальные особенности каждого ребенка, создать самые благоприятные условия для развития личности ребенка, его интеллектуальных способностей.

Музыкальное воспитание является неотъемлемой частью коррекционно-педагогической работы, проводимой с детьми с особыми образовательными потребностями.

Поэтому оно требует использование наиболее эффективных педагогических технологий в развитии музыкальности детей.

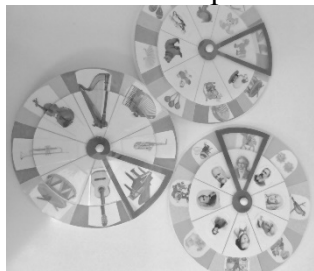
Музыкальное искусство оказывает несомненное воздействие на личность ребенка, тем более на детей с особыми образовательными потребностями, развивает в них творческий потенциал, интеллектуальное и чувственное начало.

Цель работы музыкального руководителя в данном направлении - непринужденно ввести особых детей в мир музыки. И в этом незаменимыми помощниками выступают музыкально-дидактические игры - доступные, понятные, вызывающие у детей интерес и желание играть со сверстниками.

Музыкально-дидактические игры имеют особое значение для детей. Помимо музыкально-сенсорных способностей, музыкально-дидактическим играм свойственно развивать у детей интеллектуальные способности.

Детям с особыми образовательными потребностями тяжело воспринимать словесные указания педагога. Поэтому целесообразно использовать как можно больше наглядности - яркой, интересной, доступной.

Рассмотрим некоторые из музыкально-дидактических игр.

Музыкальное пособие «Кольца «Луллия», созданное на основе ТРИЗ технологии, является универсальным дидактическим средством, формирующим мыслительные процессы у детей. С их помощью можно познакомить детей с музыкальными инструментами, композиторами, музыкальными профессиями.

Игровое оборудование «Разноцветная змейка»

Способствует формированию

пространственных представлений,

закреплению знаний о форме, цвете, размере, развитие чувства ритма, умение работать в команде. Выполняя движение по кругу со змейкой, дети по команде меняются местами в соответствии с указанным цветом. Со змейкой можно выполнять логоритмические упражнения.

Пособие «Музыкальный кубик», на гранях которого изображены различные предметы, развивает коммуникативные навыки, слуховое внимание, воображение. Дети учатся изображать различные предметы голосом, движением, мимикой. Игровые действия сопровождаются словами:

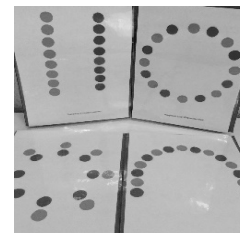
«Кубик движется по кругу, передайте кубик другу.

Кубик может показать, что тебе изображать!»

Дидактическая игра «Дружные ребята»

развивает зрительную память, внимание, ориентировку в пространстве, умения пользоваться мнемотаблицами, действовать в соответствии со схемами (перестроение в круг, полукруг, шеренги и т.д.)

Дидактическая игра «Ожившая картина» развивает воображение, умение составлять «ритмический рассказ». Детям предлагается серия иллюстраций, которые нужно изобразить движением в соответствии с музыкой.

Начало действий сопровождаются словами:

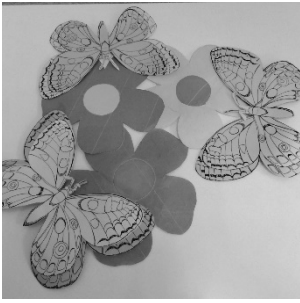
«Чтоб картинку оживить — всем внимательными быть.

Роли мы распределим, все сейчас изобразим.»

Дидактическая игра «Волшебный рояль»

формирует развитие ритмической культуры, музыкального слуха, памяти и внимания, умения выполнять задания в команде. Дети на игровом поле находят картинку с цифрой, соответствующей бочонку из волшебного мешочка, и выполняют командное задание под нужной цифрой.

Дидактическое пособие «Сказочные бабочки» помогает закрепить музыкально-сенсорные эталоны. Главный атрибут - бабочки разного цвета, которые надеваются на руки ребенку. Под музыку дети выполняют указания педагога. Пособие позволяет проводить разные варианты игр - «Собери свой кружок», «Цветочная поляна», «Бабочки и ветерок».

Таким образом, использование музыкально –дидактических игр в работе с детьми с ООП позволяет решать ряд основных задач:

Развивают вокальные и ритмические навыки, эстетический вкус

Способствуют развитию памяти, воображения, мышления, внимания.

Формируют умение контролировать движения собственного тел, ориентироваться в пространстве

Способствуют социализации детей, позволяют преодолеть индивидуальные психологические проблемы.

Имеют оздоровительное значение, улучшают настроение.

Это только часть музыкально –дидактических игр, используемых в работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Творите, проявляйте фантазию и мир особых детей будет ярким и красочным.

Литература:

1. М.Б. Зацепин «Музыкальное воспитание в детском саду»; Мозаика-Синтез, 2008г.
2. Е.Ю Матвиенко «Музыкальная предметно – развивающая среда»; Журнал «Музыкальный руководитель».
3. Н.Г.Кононова «Музыкально –дидактические игры для дошкольников»М.Просвещение 1982
4. А.Г. Мохначевская«Музыкально-дидактические игры, как средство воспитания эмоциональной отзывчивости у детей старшего дошкольного возраста с детьми ЗПР»

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ АЯСЫНДА ҚАЗАҚТЫҢ АСЫҚ ОЙЫНДАРЫ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫ РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ»

Балабақшадағы оқу-тәрбие үрдісінде асық ойындарының тәрбиелік мәні зор. Кезінде ұмыт бола бастаған осы асық ойындарын қайта жаңғырту қазіргі кезеңде өте маңызды деп есептеймін. Біздің балабақшамыз «Мәңгілік ел» ұлттық идеясын басшылыққа ала отырып, салт-дәстүрлерімізді қастерлеп, бабалар ерлігін, даңқты істерін үнемі насихаттап, тарихи тұлғаларға еліктеуге, сондай-ақ ұлттық ойындарымызды үйретеміз.

Балабақшадағы бүлдіршіндерге қазақтың ұлттық ойындарын ойната отырып, өзара сыйластыққа, бауырмалдылыққа тәрбиелеуге болатынын түсіндім. Осы әдістемелік тақырыбымды зерттей келе, балалардың асық ойындарына деген қызығушылығы басым екенін байқадым. Сондықтан да мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойын дамытуда асық ойындарының алатын орны ерекше

«Асық ойнаған озар, доп ойнаған тозар. Бәріненде құйрық жеп қозы баққан озар» деген мағынасы қисықтау мәтелді иесі осы кеңес заманда біздің санамызға сініріп келгені баршамызға аян. Жалпы асықтың қадірін алаш баласынан артық білген ешкім жоқ. Осы асықты ойнау арқылы, асықты жинау арқылы қазақтың баласы көптеген дүниедегі тәлім-тәрбие алған. Оның ішінде асық ойнау арқылы олар түрлі отыру, тұру сияқты гимнастика жасап жүгіреді. Ал оны жинау арқылы ол өзінің ең алғашқы мал жинау, яғни болмаса қазіргі замандағы тілмен айтқанда коммерциялық тұрғыдан өзінің кәсіби бастауды осы асықтар арқылы үйренген. Енді бүгінгі заманда. Ал енді осы асықтарды бүгінгі таңда осы балаларға тәлім-тәрбие құралы ретінде көрсетсек дейміз.

Асық ешқандай да кері әсер келтірмейді. Оны санаса да, ұстаса да болады. Адамның алақанында әр түрлі нүктелер бар. Қалай айналдырса да асық өте қолайлы. Бұрын қазақ халқы асықты тек ойын құралы ретінде қолданған.

1-сурет. Асықпен жаңашыл ойындар

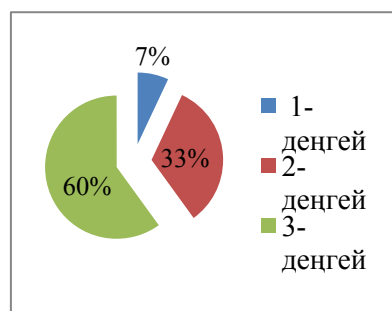
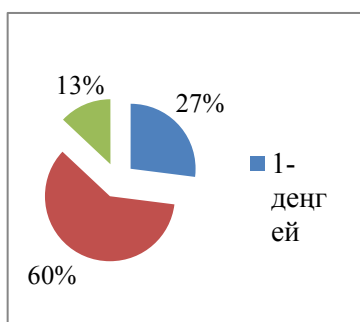
Мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлау қабілетін дамытуда жас ерекшеліктеріне сай асықтан түрлі қажетті бұйымдарды жасап шығаруға болады. Мысалы: 2-3 жастағы балалар сиқырлы табыстырылған жолақшаны пайдаланамыз. Бұл жерде бала өзінің асықты жүргізіп отырып, ұсақ қол моторикалары дамитынын түсіндім. Мінекей бұл I сәбилер тобына арналған.

Сонымен 3-4жастағы балалар ол міне асықтың өзіне тән бөлінген жан –жақты алшы, тәйке, шік, бүк, деген төрт жақтытүрі бар екенін түсінеді. Соны мына формаға салып, шығарудың өзі баланың ойлау қабілетін арттырады. 4-6 жастағы балаларға математикадан, қазақ тілінде және орыс тілінде буын,дыбыстық талдау әріптер құралы ретінде асықтарды пайдалануға болады.

Балаларға өте қызықты баланың қызығушылығын тек қана қиылған әріптерден көріп қана қоймай, оны асықтардан да танып-білу балалардың қызығушылығын арттырады. Бұл асықтарды бала ойнай отырып естеріне сақтайды. құрайды, көреді, ұстайды. Бұл әр топта бар, бұл жерде де түсіне байланысты және бала санды кері, тура санау арқылы естеріне көп сақтайды. Мысалы: бізде бұрынғы кезде есептеу үшін шот болған. Міне мынау сол қарапайым шотты біз осы асықтан жасадық. Сонымен қатар денсаулық сақтау технологиясы бойынша міне мынау массаж қолғаптар бар. Қолғаптың пайдасы бала мысалы қолына киеді.

Қолына киген қолғапты олар бір-біріне қолына киіп, екінші қолына киілмейтін бір-біріне үйкелестіру арқылы олардың алақандарындағы ұсақ бөлшектері алақан жұмысы жақсарады. Ұсақ қол моторикасы дамиды.

Ойлау қабілеті жақсарады. Сонымен қатар олар бір-біріне массаж жасайды. Өте тиімді өте қызықты әрі денсаулығын дамытуға көп қызмет атқарады. Сонымен қатар жаңағы денсаулық сақтау жолақшалары, ол жерде бала аяқ киімімен емес жалаң аяқ әр түрлі іздерді, кәдімгі іздерді ойып асықтармен толтырылған. Іздерді басу арқылы балаларды майтабандыққа қарсы және аяғымызда, табаңымызда әртүрлі денсаулықты нығайтатын шындайтын нүктелеріміз бар. Баланың табанына батқан сайын ол денсаулығын одан әрі шындай түседі. Сонымен қатар мынаны сиқырлы дорба деп атаймыз. Бұның ішінде табиғи және жасанды асықтар бар. Балалар оны ұстап отырып, табиғи асықтарды қалай сипап-сезу арқылы көрмей табады. Бұнда баланың өзінің ерекше дамуына әсерін тигізеді. Ата-аналар да жинауға көмектеседі. Әр түрлі ұлттық ойындар ойнаймыз. Қазақтың ұлттық ойындары асықпен әр түрлі ойындарды балабақшамыздағы өзге ұлт балалары да қызыға ойнайды. Ол жай асықты қоя салып атпайды. «Хан талапай», «Бес асық», «Құмар», «Омпа», «Тас қала» сияқты көптеген ойындары бар. Балалар асық ойындарының ішінде асық ату, ортаны тап деген асыққа қатысты хан талапай, бес асық, әр түрлі ойындарды жақсы ойнайды. Ол асықпен ойнаған бала топпен жұмыс істей алатын бала болады. Бауырмашылдыққа кезектерін күтуді, ептілікке үйренеді, зейін тұрақтандырады, ұшқырлыққа баулиды, жеңіске жетіп ұтып алады. Ол коммерциялық жағынан баланың мына қазіргі заманауи, заманға тәрбиелейді. Ол өте тиімді балаларға. Осы ойындарды біз ұйымдастырылған оқу қызметтерінде қолданамыз. Асықпен ойнаған бала жиі қозғалады, жүгіреді, еңкейеді, түзу тұрады, отырады, яғни жан-жақты физиологиялық дамиды.

2-сурет. «Ұлттық дидактикалық ойындар» Бастапқы және қорытынды мониторингі

Біздің мақсатымыз, халқымыздың ата-дәстүрін жаңғыртып, жас ұрпақтың санасына сіңіру, балаларымызды асық ойынына деген қызығушылықтарын арттырып, ұлттық ойындар туралы білімдерін жетілдіру. Бүгінгі ұрпағымызға осы ұмыт бола бастаған асық ойындарын қайта қолға алып, балабақшадан бастап үйрету, әлі де болса жетілдіре түсу жолдарын қарастыру керек деп ойлаймын. Асық ойындары – баланың бойында тұлғалық жақсы қасиеттерін қалыптастыруға, әлеуметтік өмірдегі процестерге өзінше баға беру мен пайымдай алушылыққа үйретіп, құрдастарымен және де отбасындағы адамдармен де дұрыс қарым-қатынас жасауға септігін тигізетінін байқадым. Балалардың асық ойындарын ойнау арқылы зейінділік, есте сақтау қабілеттері дамиды екен. Осы асық ойындары арқылы балалар ұйымшылдыққа үйренеді, топта бір-бірімен өзара сыйластыққа баулиды. Балабақшада асық ойындарын жүйелі қолдану-баланың білімін артып қана қоймай, сонымен қатар денсаулығын нығайтуға жол ашады. Бұған балабақша қызметкерлері, тәрбиешілер ғана емес, ата-аналар да белсенділік танытып отырса, нұр үстіне нұр болар еді.

Әдебиет:

1. Сағындықов Е. Ұлттық ойындарды оқу – тәрбие процесінде пайдалану. Алматы: Рауан, 1993 ж.
2. Р. Нуртазина, Л. Асқар «Сен білесің бе? Балалар ойындары» - Алматы: «Аруна Ltd» баспасы, 2001 ж.
3. Толыбаев Қ. Кел, ойнайық. - Алматы: Өнер, 1990 ж.
4. «Халық ғажап тәлімгер» Алматы баспасы. «Рауан» баспасы

Егисбекова Қ.С.

Қарқаралы ауданы «Айгөлек» б/б КМҚК

«МОБИЛЬДІ КІТАПХАНАНЫ БАЛАБАҚШАДА ҚОЛДАНУ»

Қазіргі заманғы кітапханалар ақпарат пен құжаттарға сұранысты қанағаттандыру үшін оқырмандардың барлығына дерлік қолжетімді болуы керек. Мобильді кітапханалар – бұл кітапхананың жаңа қызметі, тәжірибелік, біліктілік, келешек. Қазіргі уақытта адамдар интернет желісіне смартфондардың көмегімен кіріп, керек ақпаратқа қол жеткізе алады.

«Мобильді кітапхана» - балалармен жұмыс істеудің инновациялық технологиялар түрлерінің бірі. Қазіргі уақытта мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қарқынды енгізіп жатқандығы.

Сондықтан мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің негізгі міндеті – балалармен және ата-аналармен жұмысты ұйымдастырудың әдістері мен формаларын, жеке тұлғаны дамыту мақсатына оңтайлы сәйкес келетін инновациялық технологияларды таңдау. Қарқынды өзгеріп жатқан әлем технологияларды үнемі жетілдіру және күрделендіру жағдайында білім беру саласын ақпараттандыру түбегейлі маңызға ие болады. Білім беру саласын дамытудың бұл бағыты мемлекеттік құжаттарда баса айтылады, аса маңызды ұлттық басымдық деп танылады.

Қазіргі әлемде коммуникациялық және ақпараттық технологиялардың дамуы өте жылдам қарқынмен жүреді. Қазіргі балалар мен ата-аналарды оқыту мен тәрбиелеу компьютерлермен, интернетпен, гаджеттермен тығыз байланысты. Осылайша, инновациялық технологиялар қазіргі уақытта оқыту мен тәрбиелеуде қосымша емес, оның сапасын едәуір арттыратын тұтас білім беру процесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Осыған орай мен өз тобымда қолжетімді болсын деген мақсатта көркем әдебиеттердің бірнеше топтамасынан «Мобильді QR кітапхана» ұйымдастырдым.

«Мобильді кітапхананың» мақсаты-балаларды тәрбиелеуге ықпал ететін бос уақыт пен оқуды ұйымдастыру. Мобильді кітапхананың артықшылықтары оның қол жетімділігі. Бала өзіне ұнайтын «кітапты» өзі таңдайды, гаджет экранын QR кодына бағыттайды және кітаптағы иллюстрациялармен бірге аудио ертегі пайда болады. Бұл өте ыңғайлы, өйткені еркін іс-әрекеттегі бала шығарманы таңдауды өз бетінше шеше алады. Сондай-ақ, оқу процесі үшін ересек адамның көмегі қажет емес, өйткені аудио сүйемелдеу қосылады. Мобильді кітапхана қорын сақтау үшін жеке сөрелер немесе шкаф қажет емес (мысалы, кітап қажет), бірақ QR кодтары бар үлгілерді педагог өзі анықтайтын ретпен орналастыруға болатын файлдық қалта (файлдар шкафы) жеткілікті (алфавит бойынша, тақырыптар бойынша және т.б.).

Сондай-ақ, орналастыру үшін сөрелер, қосымша үстелдер қажет емес, бірақ QR кодтары бар үлгілер орналастырылған қабырғаның бір бөлігі жеткілікті. Осындай мобильді кітапхананың арқасында бос уақытта педагог топтық, жұптық, жеке жұмыс түрлерін оңай ұйымдастыра алады. Сондай-ақ, жұмыстың ұжымдық формасы алынып тасталмайды, онда кітапты көргеннен кейін балалармен ұжымдық талқылау жүргізуге болады. Мобильді кітапханадағы «кітаптар» тақырыбы апта сайын өзгеруі мүмкін, QR -кодтары бар үлгілердің қажетті санын жинау жеткілікті: -қазақ халық ертегілері;

-әлем халықтарының ертегілері;

-ғылыми әдебиеттер;

-Ыбырай Алтынсарин шығармалары ;

- К.И. Чуковскийдің шығармалары; және т. б. «кітаптар» тақырыптары бойынша жиналуы мүмкін. Мысалы: – «Ғажайып -достық!»(достық туралы шығармалар), «Қазақстан-Ұлы ел!»

«Бір уыс мақта» «Ер төстік» (қазақ халық ертегілері немесе қазақстандық жазушылардың шығармалары) т.б.

Егер ата-аналарға тек ұсыныстар деңгейінде ғана емес, тікелей қатысушылар болып қатысса, жұмыс процесі қызықты болады.

Ата-аналарға төмендегі ұсынысты жасадым:

-ұсынылған нұсқалардың ішінен шығарманы қарап, талқылаңыз;

обильді «кітапты» өзіңіз жасаңыз;

-тыңдалған шығарма негізінде топқа кітап жасаңыз;

Сондай-ақ, ата-аналар мен балаларға арналған конкурстар ұйымдастыруға болады. Алдағы уақытта бұл жұмыстар жалғасын табады.

Әдебиет

1. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1200008275> 6.

2. "2022-2023 оқу жылына арналған Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдарында және мектепалды сыныптарында тәрбие-білім беру процесін ұйымдастыру туралы" ЖМҚ http://irrd.kz/page/read/Instruktivnometodicheskoe_

3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделі <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000137>

4. "Мектепке дейінгі ұйымдар мен балалар үйлеріне қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар" <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2100023469> 4. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

5. ҚР білім берудің барлық деңгейлеріндегі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>.

Егорова Н.Г.

ТОО КШЯС «Бахыт» город Сарань

«РАЗВИТИЕ КОНСТРУКТИВНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО И ПРЕДШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В РАМКАХ РАЗВИТИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ»

В нашем мире много разных профессий, каждая из них по своему, важна. Каждая профессия выполняет важную роль в жизни общества.

Наблюдая за развитием жилищной инфраструктуры, техники, понимаешь, что важно готовить не только юристов, врачей, педагогов, бухгалтеров, но и будущих инженеров, программистов. Данная профессия очень востребована в современном мире, ощущается острая необходимость в молодых грамотных специалистах с новыми взглядами и высоким творческим потенциалом.

Приобщать детей к инженерным наукам необходимо с дошкольного возраста.

С чего же мы в детском саду начинаем свою работу в данном направлении. Все начинается с конструирования. Для этого необходимо создать предметно-развивающую среду в группе, уголок в котором ребенку будет комфортно и интересно играть, используя конструкторы разных моделей. Конструировать начинаем с детьми раннего возраста с

помощью крупных напольных конструкторов, чем старше становится ребенок, тем разнообразней становится тематика по конструированию, педагоги используют различные конструкторы, двигаясь от простого конструктора к сложному.

Обучение конструированию проходит в несколько этапов.

I-Этап: умение конструировать. Конструирование помогает развивать тактильные ощущения, мелкую и крупную моторику рук совершенствуется работа кистей и пальцев рук, помогает знакомить детей с сенсорными эталонами, развивает творческий потенциал, логическое и креативное мышление. Конструирование помогает развивать психические процессы, такие как мышление, память, воображение, восприятие и внимание. Развивает конструкторские навыки, умение ориентироваться на плоскости в пространстве, создавать свои постройки не только по показу и образцу, схеме, но и конструировать по воображению. Во время конструирования ребенок учится взаимодействовать со сверстниками, играть в паре, подгруппе, а так же коммуницируют со сверстниками и педагогами.

II-этап: развитие познавательно-исследовательских навыков. Ребенок дошкольного возраста с интересом осваивает окружающий мир через опытно-экспериментальную деятельность. Конструируя из природного материала, ребенок не только учится конструировать, создавать, но и знакомится со свойствами природного материала, живой и не живой природой, предметами и материалами созданными руками человека. Например: конструируя из бумаги, картонных коробок, знакомятся со свойствами бумаги, конструируя из природного материала, дети знакомятся с природой происхождения данного материала, развивая мелкую и крупную моторику:

- ✓ шишки растут на сосне;
- ✓ листья, травы, цветы, собирают и засушивают,
- ✓ дети знакомятся с названием деревьев, кустарников, цветов, трав.

III-этап: развитие алгоритмического, логического, математического, творческого, критического, наглядно-образного мышления.

На данном этапе активно развивается алгоритмическое мышление. Дети старшего и дошкольного возраста обучаются не только конструировать, но и создавать алгоритмы с помощью карточек, играть с роботами, программировать их, просчитывать шаги, наперед. На данном этапе происходит развитие критического мышления. Здесь очень важно педагогу *разработать* задания для игры согласно уровням развития детей, с последующим усложнением.

Алгоритмы можно использовать во всех видах компетенций. Первые шаги в программирование очень сложны для ребенка, так как алгоритмическое мышление не развито с рождения. Развитие алгоритмического мышления происходит постепенно, вовремя игры ребенка с педагогом. Для развития алгоритмического мышления на занятиях и во время игровой деятельности мы используем набор Robot Moys и соревновательные поля такие как «Занимательная алгоритмика мышонка», «Звездный путь»

Обучение проходит в несколько этапов

1. Сборка модульного поля. (Умение работать по схеме)
2. Составление маршрута движения с помощью алгоритмических карточек.(Ориентировка в пространстве и на плоскости, развитие алгоритмического, логического, критического мышления, а так же развитие памяти и внимания)
3. Программирование Робот-Мыши с помощью кнопок.
4. Работа на соревновательном поле «Занимательная алгоритмика мышонка».

После того как ребенок овладел навыками работы во всех этапах данный набор можно использовать во время ОД и игровой деятельности, а так же индивидуальной работе.

Дети старшего и дошкольного возраста с большим интересом играют с данным набором на ОД, а также в игровой деятельности, повышается интерес к организованной деятельности. В игре (разработала картотеку игр по ОД «основы математики») «Числовой ряд» поставили задачи:

- ✓ конструирует по образцу;
- ✓ составляет числовой ряд, считает в прямом и обратном порядке.

Для игры необходимо собрать по образцу модульное поле, на котором

будут разложены карточки с цифрами. Необходимо составить маршрут движения до каждой цифры, начиная от 0 до 9. Составить числовой ряд, посчитать в прямом и обратном порядке (с обязательным использованием билингвального компонента). Если робот не дошел до определенной цифры, ребенок учится проверять себя и исправить найденные ошибки. Это очень хорошо способствует развитию внимания.

Умение работать с программируемыми роботами в дальнейшем помогает освоить умение работать с компьютером, и планшетом, так как сейчас очень много различных платформ с разработанными играми для развития и обучения ребенка.

Данная диаграмма показывает нам уровень развития у детей конструктивных навыков.

Диаграмма 1

Правильно

созданные условия, разработанные игры, систематическое и целенаправленное обучение детей конструированию, играет огромную роль в подготовке детей к школе, всестороннему развитию детей. Одним не маловажным аспектом является то, что принимая участия в соревнованиях по Роботехнике в «Творческой категории», в категории «Robot Mouse» с использованием конструкторов и набора «Robot Mouse», помогает детям раскрыться, повысить самооценку, и стать более уверенными в себе. Наблюдая положительную динамику в развитии детей, в дальнейшем мы планируем обустроить игровой центр по конструированию, разнообразить тематику конструкторов, природного материала. Создать методическое пособие по развитию конструктивных навыков у детей. Так же разработать каталог схем для конструирования.

Литература:

1. Комарова Л.Г. «Строим из Лего» Линка-Пресс Москва 2001г.
2. Лусс Т.В. издательство центр Владосс «Формирование навыков конструктивно-игровой деятельности у детей с помощью лего» 2003г.
3. О.Э. Литвинова «Конструирование с детьми старшего дошкольного возраста» Детство-Пресс 2021г
4. Фешина Е.В. «Лего-конструирование в детском саду»- М.ТЦ «Сфера» 2012г

Ерасылова А.Б.

Қарқаралы ауданы №12 ЖББ КММ «Еркетай»шағын орталығы

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ДЕҢГЕЙІНДЕ ДАМУШЫ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БАҒЫТТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ»

Қазіргі қоғамда әр баланың барынша толыққанды дамуын қамтамасыз ету маңызды. Осыған байланысты мектепке дейінгі ұйымдарда дамушы ортаны қалыптастыру өзекті мәселе болып табылады. Техникалық бағыт балалардың дамуына қолайлы жағдай жасауда тиімді құрал бола алады. Бұл мақалада мектепке дейінгі ұйым деңгейінде дамушы ортаны қалыптастыру құралы ретінде техникалық бағытты іске асыру қарастырылады.

Мектепке дейінгі білім берудегі техникалық бағыт: мектепке дейінгі білім берудегі техникалық бағыт балаларда техника мен технологияға байланысты Дағдылар мен дағдыларды дамытуға бағытталған. Бұл әртүрлі материалдармен, құралдармен, сондай-ақ бағдарламалау және электроника негіздерімен танысуды қамтуы мүмкін. Мектепке дейінгі ұйымда техникалық бағытты жүзеге асыру балаларға өз көкжиектерін кеңейтуге, шығармашылық ойлауды, логиканы және проблемалық ойлауды дамытуға көмектеседі.

Техникалық бағыт негізінде дамушы ортаны қалыптастыру: техникалық бағытты сәтті іске асыру үшін балалардың белсенді және қызықты оқуына ықпал ететін дамушы ортаны құру қажет. Бұл әртүрлі пәндер мен жабдықтармен арнайы кабинет ұйымдастыру, техникалық сабақтар мен эксперименттер жүргізу, сондай-ақ арнайы педагогикалық материалдарды пайдалану болуы мүмкін.

Техникалық бағытты іске асыру нәтижелері: мектепке дейінгі ұйымда техникалық бағытты іске асыру нәтижелері әртүрлі болуы мүмкін. Техникалық пәндер мен эксперименттермен айналысатын балалар өздерінің шығармашылық қабілеттерін дамыта алады, мәселелерді шешуді үйренеді және стандартты емес шешімдерді таба алады. Сонымен қатар, техникалық пәндер бойынша сабақтар балалардың логикалық ойлауын, кеңістіктік қиялын және техникалық сауаттылығын дамытуға көмектеседі.

Техникалық бағыт мектепке дейінгі ұйымдарда дамушы ортаны қалыптастырудың тиімді құралы болып табылады. Балаларға техникалық ғылымдарды үйрету үшін қолайлы жағдайлар жасау олардың қабілеттері мен дағдыларын дамытуға көмектеседі, сонымен қатар шығармашылық ойлау мен проблемалық көзқарасқа деген қызығушылықты оятады. Мектепке дейінгі ұйымда техникалық бағытты іске асыру балалардың ғылым мен техникаға деген тұрақты қызығушылығын қалыптастыруға ықпал етеді, бұл олардың толыққанды дамуы жолындағы маңызды қадам болып табылады. [1]

Балалық шақ-әртүрлі біліктер мен дағдыларды дамытудың маңызды кезеңі. Бұл жаста техникалық ойлауды дамыту өте маңызды, өйткені ол әлемді түсінуге және заманауи технологияларға бейімделуге негіз болады. Мектепке дейінгі мекемелерде Lego ойыншықтарын қолдану арқылы балалардың техникалық сауаттылығын дамытуға ықпал ететін орта құруға болады.

Ойын-балалық шақтың маңызды серігі. LEGO балаларға ойын ойнау және ойын арқылы үйренуге мүмкіндік береді. Ойын және эксперимент элементтерін біріктіретін LEGO құрылысын игеру барысында мектеп жасына дейінгі балалар заманауи робототехниканың негіздерін біледі, бұл техникалық шығармашылықтың дамуына және балаларда ғылыми-техникалық бағдардың қалыптасуына ықпал етеді.

LEGO ойыншықтары техникалық ойлауды дамыту құралы ретінде пайдалану: Lego ойыншықтары-бұл балалар әртүрлі құрылымдарды жинай алатын бөлшектер жиынтығы. Бұл шығармашылық ойлауды дамытады, ынталандырады және балалардың кеңістік, пішін және түс туралы түсініктерін дамытады. Балалар логика мен кеңістіктік ойлауды қолдана отырып, құрылысты жоспарлауды және жүзеге асыруды үйренеді. Олар сондай-ақ моториканы, қозғалысты үйлестіруді дамытады және командада жұмыс істеуді үйренеді.

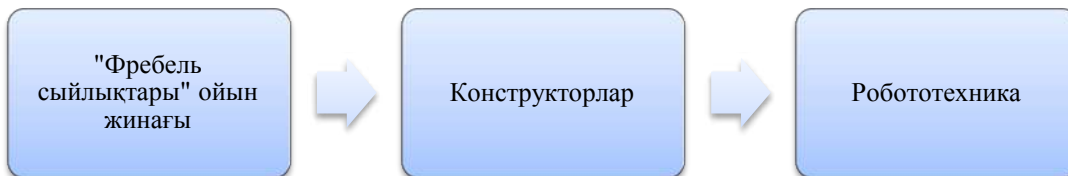
Lego ойыншықтарын қолдана отырып ұйымдастырылған іс-әрекетін ұйымдастыру: мектепке дейінгі мекемелерде Lego ойыншықтарын қолдана отырып арнайы ҰІӨ ұйымдастыруға болады. Балаларға көпір немесе үй салу сияқты белгілі бір мақсатпен құрылымдарды құрастыруды қажет ететін әртүрлі тапсырмалар ұсынылады. Мұндай ҰІӨ балаларға логикалық ойлауды дамытуға көмектеседі, проблемаларды жоспарлауға және шешуге үйретеді.

Lego ойыншықтарын пайдаланудың артықшылықтары: мектепке дейінгі мекемелерде Lego ойыншықтарын пайдаланудың бірқатар артықшылықтары бар. Біріншіден, олар балалардың техникалық бағытқа деген қызығушылығын оятады және олардың техникалық сауаттылығын дамытады. Екіншіден, Lego ойыншықтары шығармашылық ойлауды және абстрактілі ойлау қабілетін дамытады. Сонымен қатар, Lego ойыншықтарын қолдану балалардың ұсақ моторикасын, қимылдарын үйлестіруді және тәуелсіздігін дамытуға ықпал етеді.

Лего ойыншықтарын мектеп жасына дейінгі балаларда техникалық дағдыларды дамыту құралы ретінде пайдалану дамушы ортаны құрудың тиімді әдісі болып табылады. LEGO ойыншықтары техникалық ойлауды, шығармашылық ойлауды және мәселелерді шеше білуді дамытуға ықпал етеді. Олар сондай-ақ моториканы дамытады және балалардың тәуелсіздігін қалыптастыруға ықпал етеді. Сондықтан мектепке дейінгі мекемелер бағдарламасына Lego ойыншықтарын қосу балаларды заманауи техникалық әлемге дайындауға көмектеседі. [2]

Техникалық бағыт сындарлы ойлауы бар балалардың техникалық бейімділігін анықтау, олардың дамуын қамтамасыз ету және техникалық ғылымдар мен әлеуметтік өзара әрекеттесуді зерттеуге дайындық мақсатында мақсатты түрде құрылған жағдайлар жиынтығы.

Мектеп жасына дейінгі баланың техникалық шығармашылығын дамытуға бағытталған конструкторлардың түрлері:

Бағдарламаны игерудің жоспарланған нәтижелері: робототехникаға тұрақты қызығушылықты қалыптастыру; ұсынылған нұсқаулар бойынша жұмыс істеу қабілетін қалыптастыру; мәселені шешуге шығармашылықпен қарау қабілетін қалыптастыру; мәселені шешуді жұмыс моделіне жеткізу қабілетін қалыптастыру; ойларды нақты логикалық дәйектілікпен баяндау, өз көзқарасын қорғау, жағдайды талдау және логикалық пайымдау арқылы сұрақтарға өз бетінше жауап табу қабілетін қалыптастыру; командада жобалау жұмыс істеу, міндеттерді тиімді бөлу қабілетін қалыптастыру. Күні бойы бірлескен және тәуелсіз білім беру қызметі кезінде легио-конструкциямен айналыса отырып, балалар еңбек мәдениеті дағдыларын игереді: жұмыс орнындағы тәртіпті сақтауға, модельдер жасау кезінде уақыт пен күш бөлуге үйренеді, демек, қызметті жоспарлау қабілеті дамиды.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының білім беру процесіне білім беру робототехникасын енгізу мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандартында анықталған барлық білім беру салаларының міндеттерін шешетінін атап өткен жөн. Бұл инновациялық технологияларды біріктіруге мүмкіндік береді және мектеп жасына дейінгі балалардың өмірлік проблемаларына қатысты техникалық шешімдерді іздеуге деген ынтық едәуір арттырады. [3]

Әдебиет:

1. <https://moluch.ru/archive/471/104153/>
2. «Egemen Qazaqstan» газеті, 21.08.2021 жыл
3. "Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметін дамыту бағытында білім беру жағдайларының сапасын арттыру" мақаласы/Д.В. Буйнова, Е. М. Шорникова/.

Ерекеева К.И

Теміртау қаласының «Қуаныш» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУЫНЫҢ ФАКТОРЫ»

Баланың ерте жастағы даму кезеңі, мектепке дейінгі шағы ересек адамның ықпалына барынша тәуелді болады. Ата – аналар, балабақша тәрбиешілері және өзге де тұлғалар осы жас кезеңіндегі балаларға жаңа әлеуметтік қоғамдастықта үлкен дәрежедегі ересектер ретінде қабылданады, сондықтан екеуі де жоғары дәрежелі болып есептеледі.

Мектепке дейінгі білім беру – әр баланың тұлға болып қалыптасуына негіз болатын, маңызды алғы шарттар жиынтығы біріктірілген, жауапты кезең. Сол себепті педагогтар жан

– жақты әдісті басшылыққа ала отыра, заманауи білім беруді жүзеге асырып, бүлдіршіндердің жаңашыл бағытта білім мен тәрбие алуына бар жағдай жасаулары тиіс.

Мектепке дейінгі балалық шақта заттардың, құбылыстардың, іс-әрекеттердің арасындағы байланыстар мен қатынастарды бөлу мен пайдалануды талап ететін күрделі де сан алуан міндеттерді баланың шешуіне тура келеді. Ойында, сурет салуда, құрастыруда, жапсыруда, оқу және еңбек тапсырмаларын орындауда бала үйреніп алған іс-әрекеттерді жай ғана пайдаланып қана қоймайды, жаңа нәтижелер ала отырып олардың тұрақты түрін өзгертеді. Мектеп жасына дейінгі балалар өздерін қызықтырған мәселелерді түсіну үшін өзіндік эксперименттер жасауға кіріседі, құбылыстарды бақылайды, оларды талқыға салып, қорытындылар жасайды.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту – үздіксіз білім берудің бірінші деңгейі, ол баланың жас және жеке басының ерекшеліктерін ескере отырып, жеке басының толыққанды дамуы үшін дамыту ортасын жасайды. Мектеп жасына дейінгі баланың дамуы әр жақтылығымен және қарқындылығымен ерекшеленеді. [1;б.42]

Мектепке дейінгі ұйымдағы білім беру ортасы баланың жеке басының дамуы болып есептеледі. Сол орайда баланы жан-жақты дамытуда ұлттық құндылықтарымыздың орны ерекше. Неге? Себебі бала ертегіден бастап мақал-мәтелдермен жалғасын табатын ұлтымызды ұлт ететін салт-дәстүріміз әдет-ғұрпымыз баланың тілін дамытып, ұлттық ойындар арқылы қозғалысқа енеді.

Құндылықтар дегеніміз не? Құндылықтар атадан балаға мирас болып келе жатырған қазына. Ұлтымызды ұлт ететін, әлемге танытатын мұра. Ал оны балаға жеткізетін ересек адамдар. Яғни, біздер. Тәрбиенің басы- балабақшадан басталатыны бәрімізге мәлім. Сол тәрбиені ұлттық құндылықтан бастасақ қалай болар еді? Балаларға ұйымдастырылған іс-әрекеттерімізді ұлттық құндылықтардан бастасақ нұр үстіне нұр болар еді. Асық ойнап, оюдың атауларын білген бала көпшіл, өз-өзіне жауап бере алатын тұлға болып өседі. Ұлттық құндылық-ол біздің шежіре. Шежіре баланың руынан бастау алып, халқымыздың ұлы есімдерімен өз жалғасын табу керек. Бала өмірге келгеннен бастап, ананың әлдиін тыңдап, әженің ертегісімен сусындап өссе, тәрбиелі еліміздің азаматы мен азаматшасы бола алады. Ертегінің барлығы тәрбие. Осы ертегілердегі үлкенге құрмет, кішіге ізетті көрсететін, жамандық пен жақсылықты, арзан мен қымбатты салыстыру арқылы көптеген дүниелер баланың бойында жақсы қасиеттер қалыптастырады.

Құндылық - белгілі бір заттың маңыздылығы, керектігі. Сырттай құндылық зат не құбылыстың қасиеті болып анықталады. Алайда оның маңыздылығы мен пайдалылығы табиғаттан, объектінің ішкі құрылымының әсерінен емес, адам болмысына енген, адам оған құштар не қажеттілік сезетін нақты қасиеттердің субъективті бағалануынан болады. Құндылықтар жүйесі адамның күнделікті қоғамдық не жеке тұрмыстық бағдарында, оның айналасындағы заттар мен құбылыстарға қарым-қатынасының орнауында орын алады. Мысалға, стақан сусын ішу құралы ретінде өз пайдалы қасиетін тұтынушы құндылығы ретінде, материалдық игілік ретінде көрсетеді. Еңбек өнімі және тауар айналымының заты ретінде, стақан экономикалық құндылық, бағалық ретінде болады. Егер стақан өнер заты болса, ол тағы да эстетикалық құндылық, көркемдікке ие болады. [2;б.12]

Ұлттық құндылықтар-тәрбие негізі. Бұл пікірмен екі қолымды көтеріп келісемін. Ойындарымыз, салт-дәстүріміз, әдет-ғұрпымыз, ою-өрнектеріміз, жайлаудағы жануарлар, киіз үйіміз, ұлттық аспаптарымыз мұны бәрі тәрбие негізі. Біздің бөбекжай осы бағытта жұмыс жасап келеді. Біз ұлттық құндылықтарымызды баланың бойына сіңіру бағытында көптеген жұмыстар атқарып келеміз. Асық ойындарының түрлерін дене шынықтыру нұсқаушылары әр жасқа байланысты ойната білсе, тәрбиешілер асықты жаңа қырынан дидактикалық ойын түріне айналдырып өз ұйымдастырылған іс-әрекеттерінде пайдаланып келеді. Музыка жетекшісі ұлттық аспаптарды әр жасқа байланысты өзінің музыкадан ұйымдастырылған іс-әрекеттерінде жүзеге асыруда. Мектепалды даярлық топтарында ұлттық оркестр құрамы да бар. Мектепке дейінгі балалардың білім білік дағдыларын дамытуда шығармашылықпен айналасудың маңызы ерекше. Ұлттық құндылығызды шығармашылықпен қалай ұштастыра аламыз? Қазағымның ою-өрнектері әртүрлі. Ал оны киізге басып, немесе заманауи фетрлердің үстіне орналастырсақ, бала кеңістікте бағдарлай

алады, түр-түсін ажырата отырып, өзі соны қиып, жапсыра алады. Ұлттық аспаптар арқылы қазақтың музыка өнерімен танысуға бет алады. Мектепке дейінгі балалардың білім білік дағдыларын дамытуда дене шынықтырудың маңызы ерекше. Дене шынықтыру ол-қимыл-қозғалыс, ол жеңіске ұмтылу, ол салауатты өмір салтын ұстану. Асық ойындарын дене шынықтыру іс-әрекеттерінде пайдалансақ, ұлттық құндылығымызды дәріптейміз, әрі баланың спортқа деген белсенділігін арттырамыз. Балалардың білім мен білік дағдыларын дамытуда әлеуметтендіру мәселесінің орны ерекше. Бұл орайда кең жайлаудағы қазақ халқының бейнесін алуға болады. Төрт түлік мал мен оның төлдері баланы жан-жақты дамытуда септігін тигізеді. Кең жайлауда доп қуып, ләңгі теуіп, асық атқан бала нағыз тұлға болып өседі.

Мектепке дейінгі ұйымда осындай білім беру ортасын жабдықтап, оны әрі қарай дамытсақ баланың жеке басының дамитындығына кәміл сенемін. Яғни, ұлттық құндылықтармен ұштастырылған осындай орталар болса, бала жан-жақты дамиды дегім келеді. Мектепке дейінгі ұйымдардың қазақ тілі кабинеттерінде киіз үй мен оның жабдықтары болса, бала көшпелі халқымыздың баспанасын құрастырып, оның бесігі мен бесік тербеткендегі әлдиін жаттаса, жеке тұлға болып қалыптасуына бір қадам болып есептеледі. Қазіргі заманда көптеген балалардың зейін тұрақтылығы жоқ, тілдері кешеуілдеп шығып жатыр. Ол телефон, гаджеттерді көп көрудің кесірі. Үйдегі ата-ана баласының тыныштығы үшін қолына телефонды беріп, өз шаруаларын жасап жүре береді. Бұл мүлдем дұрыс емес. Ақ парақ секілді жас сәбидің миына не жазсаң, сонымен ол бала өседі, дамиды.

Ал мектепке дейінгі ұйымға келген бала мүлдем өзгеше, тәрбиеші таңғы қабылдаудан бастап, кешкі ата-аналарға айтылатын кеңестеріне дейін ойластырып, өз жоспарларына қосады. Баланы жан-жақты дамыту үшін инновациялық әдіс-тәсілдерді өз ұйымдастырылған іс-әрекеттеріне қосуға тырысады. Білім беру ортасын ұйымдастырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға өз тәрбиесін аянбайды. Түрлі ойындармен қамтылған күн тәртібінде балалардың жеке басының дамуы үшін әрекеттер жасайды. Мектепке дейінгі ұйымдағы білім беру ортасы баланың жеке басының дамуының факторы. Балабақшаға келген балаға біз үйретеміз, дамытамыз, тәрбиелейміз. Ал дамыту ортасы дегеніміз не? Дамыту ортасы деп пайдалы ұйымдастырылған, әртүрлі материалдармен толықтырылған, арнайы жабдықталған жайлы жағдай деп түсіну керек. Мұндай ортада барлық топ балаларын танымдық шығармашылық іс - әрекетке бір уақытта белсенді араластыруға болады. Ортаны құрудың анықтаушы сәті педагогикалық пікір, мақсат болып табылады. Бұл мақсатқа жету таңдаған білім беру бағдарламасын іске асыру арқылы жүзеге асырылады. [3;12] Сол себепті, баланың жеке басының дамуының факторы- мектепке дейінгі білім беру ортасы. Ал ол ұлттық құндылықтармен байланысын тапса, нұр үстіне нұр болады дегім келеді.

Әдебиет:

- 1.Халилаева Э.Ж. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың қазіргі жағдайы.// РҒПК материалдары. Ақтөбе, 2009.
2. Ө. Өтемісова Г.Ж., Джубанова Г.Ж., Шокалакова А.Б. Қазақ тілі және ұлттық құндылықтар. Негізгі деңгей 1-кітап. Оқу құралы // Г. Ж. Өтемісова Г. Д. Джубанова, А. Б.Шокалакова. Алматы: Эверо, 2018 ж
3. Балаларды ерте жастан дамытуға арналған заттық-дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар.

Ермекбаева Г.Ж., Нагиманова Э.Б.
Шет ауданының «Балбөбек» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚШАДА ИНКЛЮЗИВТІ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСЫРУ»

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде инклюзивті орта құру мәселелері қарастырылады. Мектепке дейінгі ұйымда инклюзивті білім беруді іске асыруға қойылатын негізгі ресурстық талаптарға назар аударылады.

Мақсаты: балабақшада ерекше білім беруді қажет ететін балаларға мектепке дейінгі инклюзивті қолайлы орта жасау.

Міндеттері:

- Балабақшада инклюзивті ортаны қалыптастыру;
- инклюзивті бағытта жұмыс жасауда заманауи технологияларды пайдалану.

Инклюзивті білім беру-жалпы білім беруді дамыту процесі, олар ерекше қажеттіліктері бар балалар үшін білімге қол жетімділікті қамтамасыз ететін барлық балалардың әр түрлі қажеттіліктеріне бейімделу тұрғысынан барлығына қолжетімділікті білдіреді. Инклюзивті білім берудің негізгі қағидаттарының бірі ортаға қосу қағидаты болып табылады, оның мәні жүйенің өзі мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім беру жүйесіне интеграциялау моделіне ұмтылуы тиіс. Инклюзивтік білім беруді және қоғамның мүмкіндігі шектеулі балаларға деген толерантты қарым-қатынасын іске асыру үшін көптеген проблемаларды шешу қажет.

Өкінішке орай, іс жүзінде инклюзивті білім беру көбінесе психофизикалық даму ерекшеліктері бар балалардың білім беру инклюзиясына дейін азаяды. Шын мәнінде, білім беру инклюзиясы ұғымы әлде қайда кең. Инклюзивті білім берудің негізгі мақсаты-элеуметтік оқшаулануды жою. Мүмкіндігі шектеулі балалардың элеуметтік мінез-құлқы қоғамның әсерінен болады. Балалардың осы тобының негізгі қажеттілігін жүзеге асыру өзін қоғамның басқа мүшелерімен байланыстыру болып табылады, олардың сәйкестендіру қажеттілігі конформистік көзқарастардан бастап проактивті бейімделу жоспарын қамтиды.

Инклюзивтік тәсіл мүмкіндігі шектеулі ерекше балалар үшін білім алуға тең қол жетімділікті қамтамасыз етуге арналған. Мүмкіндігі шектеулі балалар мен олардың әдеттегі дамып келе жатқан құрдастарының қажеттіліктерін ескеру маңызды.

Мектепке дейінгі жас инклюзивті білім беруді ұйымдастыру тұрғысынан ең тиімді болып саналады. Осы кезеңде балалар арасындағы қарым-қатынас дамып, коммуникативті дағдылар қалыптасады. Инклюзивті білім беру ортасын ұйымдастыру барлық білім алушыларды инклюзивті білім беру жүйесіне қосу кезеңінде балабақша мәдениеті ерекше өзекті мәселе көрінеді.

Біздің зерттеуіміздің мақсаты мектепке дейінгі ұйымның инклюзивті білім беру ортасын құрудың негізгі мазмұнды аспектілерін анықтау болды. Инклюзивті білім беру ортасының коммуникативтік-ұйымдастырушылық, дамытушы -кеңістіктік және мазмұндық-әдістемелік мазмұнын сипаттадық. Инклюзивті білім беру ортасының осы қағидаттарымен компоненттерін іске асыру балабақшада инклюзивті білім берудің тұтас жүйесін құруға ықпал ететін болады.

Қазіргі білім беру жүйесін дамыту саласында инклюзивті білімберуді жүзеге асырудың өзектілігі күмән тудырмайды. Білім беру жүйесі өзгерістерге ұшырайтыны белгілі. Бұл өзгерістер ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен әртүрлі бағытта жұмыс істеуге бағытталған. Осы бағыттардың кейбірі жеткілікті түрде пысықталған және көптеген жылдардың жалғасында қолданылады. Ерекше бала білім алуда қалыпты дамып келе жатқан құрдастарымен бірге тәрбиеленіп, білім алуына деген ұмтылыс .

Инклюзивті мектепке дейінгі білім беруді жүзеге асырудың тиімді шарты білім беру ортасын дұрыс ұйымдастыра алуы. Балабақшада білім беру ұйымында мүмкіндігі шектеулі балалардың білім алуы үшін арнайы жағдайлар жасауды талап етеді. Топтық бөлмелердегі заттық-кеңістіктік ортаны балалардың жас ерекшеліктерін, жеке ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып құрылуы керек, бұл балаға өз қабілеттерін тек ұйымдастырылған білім беруде ғана емес, сонымен қатар еркін іс-әрекетте де көрсетуге мүмкіндік береді, шығармашылық қабілеттерін, тәуелсіздігін, бастамашылығын дамытуды ынталандырады, өзін-өзі сенімді сезінуге көмектеседі.

Мүмкіндіктері шектеулі балаларды қабылдау үшін жағдай жасау қажет. Мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы тәрбиешілердің кәсібилігінің арқасында тәрбиеленушілер бір-біріне, оның ішінде ерекше балаларға көмектеседі, сонымен бірге жанашырлық танытып, мейірімді, толерантты болады. Баланың қызығушылығын арттырумен дамытуда мол үлесін қосады.

Егер ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар мектеп жасына дейінгі балалардың

бағдарламаны игеруі көзделсе, инклюзивті оқытудың мазмұны бағдарламаға енгізіледі. Инклюзивтік білім беру және түзету бойынша жұмыс бөлімі мүмкіндігі шектеулі балалардың меңгеруі үшін білім беру бағдарламасын бейімдеу тәсілдерін қамтиды. Мүмкіндігі шектеулі балалармен сөйлеуді түзету бойынша педагог-психолог, логопед-дефектолог, тәрбиеші, музыкалық жетекші мектепке дейінгі ұйымның мамандары айналысады.

Логопед сөзін түсіну және сөздік қорын көбейту дәрежесін анықтайды, сөйлеуді түзетудің жеке жоспарларын дайындайды, жеке және топтық сабақтарды жүргізеді.

Педагог-психолог түзету үшін жеке бағдарламаларды дайындайды, мектеп жасына дейінгі балаларға психодиагностика жүргізеді, ата-аналарға кеңес береді.

Тәрбиеші балалардың ұсақ және жалпы моторикасын дамытады, жеке және топтық жұмыстар жүргізеді: қарындаштармен және бояулармен сурет салу, ермексаздан мүсіндеу және қағазбен табиғи материалдардан құрастыру жұмыстарын атқарады. Музыкалық жетекші материалды таңдау кезінде балалардың психофизикалық және сөйлеу қабілеттерін ескереді, музыка сабақтарында дыбыстық терапия элементтерін қолданады.

Педагогтар бір-бірімен және тәрбиеленушілердің ата-аналарымен ынтымақтасады. Тәрбиешілер мен отбасының өзара әрекеттесуі оң нәтижеге әкеледі. Мектеп жасына дейінгі балалардың отбасыларымен ынтымақтастық ақыл-кеңестер, ашық есік күндері және семинар-практикумдар түрінде ұйымдастырылады, онда ата-аналар дидактикалық әдебиеттермен, ойындармен танысады және алынған ақпаратты қолдануға үйретеді.

Оқыту және тәрбиелеу жүйесі оқытудың жаңа тәсілдері қолданылады. Инклюзивті тәсілдің өзінде білім беру жағдайын өзгерту, балалардың жеке айырмашылықтарын ескере отырып, білім беру процесін ұйымдастырудың жаңа формалары мен әдістерін құру қажеттілігі туындайды.

Балабақшалардың топтарында тәрбиелеу мен оқытудағы жұмыстар олардың жалпы сөйлеу мүмкіндіктерімен даму ерекшеліктері, психофизикалық ерекшеліктерін ескеріп, жалпыға бағдарламаға сәйкес жүргізіледі. Балабақшада ерекше білімді қажет ететін балалармен түзету жұмыстарын жүргізу барысында көптеген әдіс-тәсілдер, заманауи дамытушы құралдарды пайдаланады. Монтессори педагогикасының негізгі принципі – балаға өзін-өзі тәрбиелеуге өзбетінше оқуға, өзбетінше дамуға жағдай жасау. Балалардың логикалық ойлау қабілеттерін, әртүрлі жаттығулар арқылы дамыта отырып, ұйымшылдық, тапқырлық, ізденімпаздық қабілеттері қалыптастыру. М.Монтессоридің үстел үсті, дидактикалық, құрылыс, сюжетті, логикалық ойындары баланың қиялы мен зейінін дамытуға, қызығушылығын арттыруда таптырмас құрал болып саналады.

Қорытындылай келе, инклюзия интеграциядан гөрі, бұл тек білімге ғана емес, бұл әркімнің күшті және әлсіз жақтарын ескеру, айырмашылықтарды мойындау, айырмашылықтар туралы идеяларды әлемнің және қоғамның табиғи құбылысы ретінде байыту, бұл тиімді білім алу мүмкіндігі. Білім беру кеңістігін үнемі қолдау және пайдалану.

Әдебиет:

1. Байменова Б.С. Қазақстанда және шетелде инклюзивті білім беруді дамыту: оқу құралы / Б.С.Байменова.- Алматы: «Эверо» баспасы, 2017
2. Жұбақова С.С. Инклюзивті білім берудің теориясы мен практикасы. Оқулық. С.С. Жұбақова — Алматы: Эверо, 2017

Есмаганбетова З. С., Қазі А.Т.

Қарағанды қаласының «№8 ЖББМ» КММ жанындағы шағын орталық

«БАЛАЛАРҒА ПӘНДІК ДАМУШЫ ОРТАНЫ ТУҒЫЗУ ЖОЛДАРЫ»

Қазіргі бала уақытының көп бөлігін балабақшада өткізеді, сондықтан оны қоршап тұрған барлық нәрсе оның дамуына ықпал етуі керек, оның мүдделеріне сәйкес келуі керек, сонымен қатар эстетикалық талғамын дамытуы керек. Бала әлемді қоршаған заттар арқылы біледі, сондықтан қоршаған ортаны ұйымдастыру мәселесі өзекті. Мектепке дейінгі

мекеменің басты міндеттерінің бірі-балалардың эмоционалды жайлылығына, олардың физикалық және психологиялық денсаулығын нығайтуға жағдай жасау. Сонымен қатар, топтағы және жалпы балабақшадағы пәндік орта балалардың жан-жақты дамуына, олардың шығармашылық белсенділігі мен даралығын қалыптастыруға ықпал етуі керек.

Баланың дамуындағы қажетті шарт-бұл оның психологиялық жағдайы ғана емес, сонымен бірге оның физикалық дамуы мен денсаулығын нығайту. Ол үшін топтың пәндік-дамыту ортасы балалардың жеке кіші топтарда ойнау және айналысу мүмкіндігін ескере отырып ұйымдастырылады, ойыншықтар олардың еркін қозғалуына кедергі келтірмейтіндей етіп орналастырылады. Тәрбиешінің міндеті-балаларда жағымды жағдай туғызу, ұтымды қозғалыс режимін ұйымдастыру, әр түрлі белсенді әрекеттер мен демалыстардың ақылға қонымды ауысуымен балалардың шаршауының алдын алу [1, 78 б.].

Ал енді мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшелігін ескеретін болсақ, онда оларға қолайлы пәндік даму ортасы ол-ойын. Ойын-баланың ішкі әлемі мен қоршаған орта арасындағы көпір десек те болар.

Білім берудегі ойын технологиясын жүзеге асырудың әртүрлі тәсілдері бар. Төменде ең танымал мысалдар келтірілген.

Көрнекіліктің арқасында ойын жеке баланың мүмкіндіктерін, ойлау түрін, логикалық қабілеттерін көрсетеді. Осының негізінде кәсіби біліктілігі жоғары педагог баланың белгілі бір іс-әрекетке бейімділігін дәл анықтай алады, оның дағдыларын одан әрі дамытуды дұрыс бағытқа бағыттай алады.

Төменде ойын технологиясының дәстүрлі емес түрлерін мектеп жасына дейінгі балаларды үйретуде қалай пайдаланып жүргендігіміз жайлы бірнеше мысалдар келтіреміз.

Ең алғашқысы логокуб ойындары. Логокуб ойындарын балалардың сөздік қорын қалыптастырып, танымдық процестер мен ұсақ моториканы дамыту мақсатында қолданамыз.

Біз «Логокуб» құралын 3 жастан 5 жасқа дейінгі балалармен жұмыс жасау барысында белсенді қолданамыз, яғни ойынды түрлендіру арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың барлық жасында қолдануға болады деген сөз. «Логокуб» кез-келген ұйымдастырылған іс-әрекетте қажет. Балалар онымен ойнағанды жақсы көреді. Логокуб әртүрлі түсті алты жағы бар текше. Қырларында қалталар, түймелер, тығындар, жабыстырғыштар бар. Сіз оны әртүрлі материалдардан жасай аласыз: картон, пластикалық текшелер және т.б. Жабыстырғыш, түймелер, тығындар, қалталар көмегімен оларға әртүрлі сөйлеу материалдарын (суреттерді) орналастыруға болады.

Бұл ойынды қолдану кезінде біздің балалармен бірлескен іс-әрекетте қолдану қызықсыз жұмысты жанды және шығармашылыққа айналдыруға, бүкіл түзету және білім беру процесінде балалардың қызығушылығын қолдауға, сонымен қатар бағдарламалық материалды есте сақтау, түсіну және игеру жылдамдығын қамтамасыз етуге көмектесті. Мақсатты және жүйелі жұмыстың нәтижесі балалардың диалогтық сөйлеуінің даму деңгейін арттыру болды. Балалардың сөйлеу дамуы жоғары деңгейге көтерілді, ауызша сөйлеудің барлық көрсеткіштері жақсарды: фонетика, лексика, грамматика, үйлесімді сөйлеу және оның дизайны. Мектеп жасына дейінгі балалар оңай байланыса бастады, диалог жүргізу, сұхбаттасушыны мұқият тыңдау, өз ойларын нақты білдіру қабілетін игерді.

Келесі тоқталатын ойынның бір түрі—геометриялық судоку. Судоку – бұл балаларға да, ересектерге де бірдей қызықты басқатырғыштар ойыны. Оны тіпті математиканың негіздерін білетіндер де ойнай алады. Судокудағы ең маңызды нәрсе-шаршыға орналастырылған сандар, геометриялық фигуралар көлденеңінен де, тігінен де қайталанбауы керек екенін түсіну. Балаларда қарапайым математикалық идеяларды қалыптастырумен айналыса отырып, олардың математикалық дамуына ғана емес, сонымен бірге ойлау, салыстыру, қорытынды жасау қабілеттеріне де көп көңіл бөлу керек. Бала геометриялық пішіндер, түстер туралы қорытынды жасауды, талдауды, білімдерін бекітуді, кеңістікті шарлауды үйренеді (оң-сол, жоғарғы-төменгі, көлденең-тігінен), балалар заттарды жалпы белгілері бойынша салыстыруды, топтастыруды және ажыратуды үйренеді.

Бұл технологияның бірегейлігі, бастапқыда ойын-сауық құралы бола отырып, жеке тұлғаны оқытуға және дамытуға көмектеседі [2, 101 б.].

Ойын технологиясымен оқытуда педагог балалармен білгенімен бөлісу әдетін қойғаны жөн болар. Бала материалдың көп бөлігін өздері тануы керек.

Бұл тәсіл физиология және нейропсихология саласындағы соңғы заманауи зерттеулерге негізделген, онда балалардың психикалық дамуын түзету жолдары қарастырылады.

Нейро ойындардың тиімділігі - бұл ең алдымен денсаулық сақтау технологиясы, барлық психикалық процестердің дамуына ықпал етеді. Нейро ойындарды қолдану арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың когнитивті дамуының жақсарғаны байқалады [3, 49 б.].

Нейро ойындар баланың барлық психикалық процестерін (зейін, есте сақтау, ойлау, сөйлеу және т.б.) жақсартуға, сондай-ақ оның эмоционалды-ерікті саласын дамытуға ықпал етеді. Ми қан айналымының жақсаруы, ми қыртысында жаңа нейрондық байланыстардың дамуы стресске төзімділіктің, оқудың, бейімделудің жоғарылауына, жанжалдың, қозғыштықтың төмендеуіне әкеледі.

Қазіргі қоғамдағы өзгерістерге, экономикалық және әлеуметтік реформаларға байланысты білімнің құндылығы артып, оның сапасына деген қажеттілік артты. Осыған байланысты, мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі педагогикалық қызметкерлердің негізгі міндеті-балаға шығармашылық қабілеттерін көрсетуге, әлемді және өнер тілін бейнелі түрде қайта құру жолдарын білуге, еркін таңдауда танымдық-эстетикалық және мәдени-коммуникативтік қажеттіліктерді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін кеңістіктік-пәндік даму ортасын модельдеу.

Дамытушы пәндік орта баланың жеке басын қалыптастырудың негізгі құралы болып табылады және оның білімі мен әлеуметтік тәжірибесінің қайнар көзі болып табылады.

Балабақшадағы балаларды қоршаған орта олардың өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуі керек, денсаулықты нығайтуға және олардың әрқайсысының денесін қатайтуға ықпал етуі керек.

Балабақшада даму ортасын құрудың міндетті шарты-балалар мен ересектер арасындағы өзара әрекеттесудің тұлғаға бағытталған моделіне сүйену. Қоршаған ортаны құру стратегиясы мен тактикасы осы модельдің ерекшеліктерімен анықталады

Балабақшадағы пәндік-даму ортасын ұйымдастыру балалардың қоршаған әлемге, адамдарға, табиғатқа белсенді танымдық көзқарасын қалыптастыруға бағытталған тәрбиелік әсердің тиімділігін қамтамасыз етеді. Ол жетекші педагогтардың еңбектерінде эзірленген белгілі бір принциптерді ескере отырып, атап айтқанда балалардың жасын ескере отырып қалыптасуы керек, өйткені әр жас тобының өзіндік психологиялық – педагогикалық сипаттамалары бар.

Пәндік ортаның өзгеруге, түзетуге және дамытуға қабілетті ашық жүйенің сипаты болуы маңызды. Кез-келген жағдайда баланы қоршаған пәндік әлем белгілі бір жастағы баланың жас ерекшелігіне бейімделіп, толықтырылып, жаңартылуы керек. Мысалы, 2-3 жас аралығында дамушы пәндік орта балалардың жас ерекшелігін ескере отырып құрылуы керек, мысалы, сөйлеуді белсенді меңгеру және сөздік қорын жинақтау, негізгі ойлау процестерін қалыптастыру, сенсорлық даму, ойын әрекетінің сипатындағы өзгерістер. Сонда ғана қоршаған орта танымдық, сөйлеу, қозғалыс және шығармашылық белсенділіктің қалыптасуына ықпал етеді. Сол себепті балаға қолайлы пәндік дамушы ортаға жағдай туғызу өте маңызды. Тәрбиеленушілердің дамуына үлес қосу педагогтың шеберлігіне байланысты. Дұрыс пәндік дамушы ортада өскен бала бапталған ағашқа ұқсап, үлкен әріпті «Адам» болып өсуі тиіс. Өз ісіне адал педагогтың жұмысы жемісін берері сөзсіз.

Әдебиет:

1. Жұмабекова Ф.Н. «Мектепке дейінгі педагогика». Алматы. 2012.
2. Петровский В.А., Кларина Л.М., Смывина Л.А., Стрелкова Л.П. Построение развивающей среды в дошкольном учреждении. Москва. 2003.
3. Новоселова С.Л. Развивающая предметная среда: Методические рекомендации по проектированию вариативных дизайн – проектов развивающей предметной среды в детских садах и учебно-воспитательных комплексах. Москва. Айресс Пресс, 2007.

«ОБЩЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЯ С РОДИТЕЛЯМИ (ОПЕКУНАМИ) ВОСПИТАННИКОВ»

«Самая главная роскошь на земле –
это роскошь человеческого общения».
(Антуан де Сент-Экзюпери).

Работа с родителями (опекунами) детей – это кропотливый труд. Она требует определенных усилий и со стороны педагога. И воспитатели, и законные представители – взрослые люди со своими психологическими особенностями, возрастными и личностными характеристиками, жизненным опытом и осведомленностью в вопросах.

Наверное, каждый воспитатель сталкивался с трудностями во взаимопонимании с родителями. Одни родители избегали советов педагога, другие начинали обвинять его во всех возникающих проблемах. Родители и воспитателя преследуют одну и ту же цель: воспитать и обучить своих детей.

Основным средством контакта воспитателя с представителями детей является он сам, то есть его профессиональные знания, умение их преподнести и педагогический имидж. Успех работы воспитателя во многом зависит от его коммуникативных способностей.

Воспитатели это первые после законных представителей люди, которые учат малышей правилам жизни в обществе, расширяют их кругозор и формируют их взаимодействие в социуме. На воспитателях лежит большая ответственность за настоящую и будущую жизнь малыша: по словам Г.Гуткова, "Тактичность-это высшее развитие коммуникативных навыков". Чтобы быть тактичным, недостаточно сердечной доброты и природного смирения. Находчивость-это разум сердца". Педагогический такт – это всегда творчество и любознательность.

Воспитатели и представители воспитанников должны делать все возможное, чтобы их малыши росли счастливыми, активными, здоровыми, любящими жизнь, общительными и гармоничными людьми. Современные детские сады делают многое для того, чтобы общение с законными представителями было насыщенным и интересным.

Главная задача – добиться подлинного сотрудничества между садом и законными представителями. Общение успешно, если оно содержательно и основано на общих темах, значимых для обеих сторон.

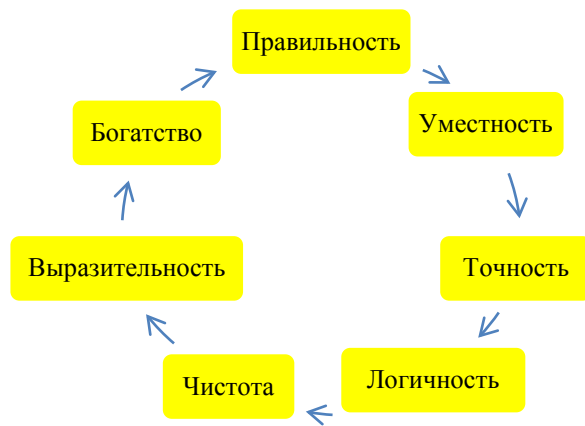
Кто является главными действующими лицами в общении? Конечно же, педагоги, воспитатели. Важно, чтобы они обладали хорошими навыками общения, были осведомлены о проблемах ухода за малышами и потребностях семьи, а так же были в курсе последних достижений науки. Педагоги должны дать родителям почувствовать себя компетентными и заинтересованными в успешном развитии своего ребенка и показать, что они видят в родителях партнеров и единомышленников.

Воспитатели, компетентные в общении с родителями, понимают, почему общение необходимо, как оно должно выглядеть, и знают, что нужно для того, чтобы сделать общение интересным и содержательным. Многие педагоги испытывают трудности в общении с родителями своих воспитанников. Некоторые считают, что представители детей сами во всем виноваты, что они не заботятся о своих детях и их развитии, что они не хотят, чтобы их дети хорошо росли. С этим трудно согласиться. У родителей не всегда есть время на адекватное общение, и существует категория трудных родителей. Педагогам необходимо видеть причину трудностей не только в родителях, но и в себе. Вывод очевиден.

Профессиональная компетентность педагогов в общении с родителями нуждается в постоянном совершенствовании. В связи с этим важно, чтобы педагоги совместно с семьями создавал и систему, в которой обе стороны взаимодействия являются равноправными, равнозначными и самостоятельными партнерами в психолого-педагогическом просвещении родителей, что гарантирует всестороннее развитие ребенка. Добиться этого бывает очень сложно. Это связано с тем, что в ситуациях взаимодействия педагогу приходится играть две

роли "публичного человека", представляющего дошкольное учреждение, и надежного собеседника, с которым можно поделиться проблемами, не боясь осуждения.

Важнейшим элементом стиля учреждения является культура речи сотрудников. Основные условия к речи педагога:

Существуют нормы общения педагогов с родителями:

- Всегда стараться быть в хорошем настроении и говорить приятно.
- Знать имя, отчество родителя.
- Быть внимательным к чувствам родителей.
- Общаться всегда на одном уровне.
- Найти любую возможность сказать что-то положительное о ребенке, чтобы успокоить родителей.
- Дать родителям возможность высказаться, не перебивая их.
- При общении с родителями сохранять эмоциональное равновесие и подавать пример вежливости и такта.
- Никогда не говорить собеседнику, что он не прав, даже если это и так. Заменить привычные фразы несогласия на «Я возможно ошибаюсь, но...»

Убедитесь, что вы подаете пример уступчивости в сложных ситуациях. При этом вы не можете унижить свое достоинство, но можете его укрепить.

Воспитатели должны помнить основные правила:

- Уважать права маленьких граждан
- Ориентироваться на развитие личности ребенка и уважать его интересы
- принимать точку зрения ребенка
- Относиться к индивидуальным образовательным ситуациям с хорошим юмором
- уметь Контролировать свой голос
- Обращаться со всеми детьми одинаково
- Ценить ребенка
- Выслушивать детей, не перебивая их

Таким образом, лучшие комплименты для родителей - это добрые слова в адрес их малышей. Кроме того, способность педагогов раскрыть лучшее в каждом ребенке является

показателем их компетентности в глазах законных представителей. Еще более важным является тот факт, что общение между педагогами и родителями должно быть в таком эмоциональном состоянии, чтобы обе стороны хотели возобновить его все чаще и чаще. Сильное партнерство между воспитателями и опекунами детей способствует успешному развитию ребенка и его гармоничной адаптации в обществе.

Литература:

1. Агафонова А. С. Практикум по общей педагогике: Учеб. пособие. - СПб. : Питер, 2003.
2. Бордовская Н. В. Педагогика: Учеб. для вузов. - СПб. : Питер, 2003, 2004.
3. http://rinay.ucoz.ru/publ/konsultacii_dlja_vospitatelej/uchimsja_obshhatsja_s_roditeljami_vospitanikov/2-1-0-18

Жакулова Н.М.

Қарағанды қаласының «Ақбота» бөбекжайы ҚМКК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА ЗАТТЫҚ ДАМУЫШЫ ОРТАНЫҢ МАҢЫЗЫ»

Қоршаған орта - жеке тұлғаны дамуытуға жасалған жағдайлар. Педагогика саласында «қоршаған орта» ұғымы екі мағынада қарастырылады. Бірінші мағынада «қоршаған орта» - табиғи жағдайлар, қоғамдық қатынастар жүйесі, материалдық өмір сүру жағдайлары, екінші мағынада - бұл баланың тікелей объективті ортасы. Соңғы уақытта мектепке дейінгі педагогикада ол жиі қолданылуда. «Дамыту ортасы» - ол мектепке дейінгі орындарда педагогикалық, психологиялық, әлеуметтік, мәдени және эстетикалық педагогикалық процесті құру. Мектепке дейінгі жастағы баланың тұлғалық даму факторы ретінде балабақшаның пәндік-кеңістіктік ортасын қарастырсақ.[1, 12 б.].

Балабақша – бұл баланың жеке басының әлеуметтік, жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін объект, балалардың өмірін қамтамасыз етуге арналған белгілі бір функционалдық процестер өтетін кеңістіктер жүйесі. Жан-жақты даму дегеніміз – әрбір адамға тән шығармашылық, рухани және физикалық әлеуетті толық іске асыруға мүмкіндік беретін, жоғары мақсатты, белсенді, өмірге бағдарланған физикалық, психикалық сау тұлғаны қалыптастыру.

Балабақша ішіндегі дамыту ортасының негізгі элементтері топтық бөлмелер мен олардың жабдықтары; үлкен өлшемді, балаларға арналған құрылыс жинақтары (модульдер); тақырыптық ойыншықтардың жинақтары, көмекші құралдар; аудиовизуалды және ақпараттық білім беру және оқыту құралдары. Баланың іс-әрекеті оның күнделікті өміріндегі пәндік-ойындық ортаның ұйымдастырылуына байланысты. Өз бетінше әрекет ету үшін қандай құрал-жабдықтар, ойыншықтар мен көмекші құралдар қажеттілігі, олар қалай орналасқан, қолжетімді ме? Құралдардың өлшемдері және материалы балалардың жас ерекшелігіне сай болуы қажет. Жабдықтар негізінен баланың қажеттіліктеріне арналады: демалуға (төсектер), ас қабылдауға (үстелдер, орындықтар), гигиеналық процедуралар, ойын алаңдарына (әткеншек, сырғанақ және т.б.).[4, 13б]. Кебежелер, сөрелер, орындықтар балаларға кеңістікті бағдарлауға, заттардың әр орынын, функционалдық қызметін, эстетика туралы құндылықтар туралы түсінік беріп, қоршаған ортаны шарлауға көмектеседі. Кейбір сәттерде балаларды шаршағандарын басып, демалу үшін топта тыныштандыратын, ойлануға арналған демалыс орындарының болуы: аквариум; ілулі тербелетін ойыншықтар (құстар, фигуралық текшелер т.с.с.).

Эмоционалдық тәрбиенің маңызды шарты – қоршаған айналаның көрнекі сипаттамасы. Мектеп жасына дейінгі баланың айналасындағы барлық заттар көбінесе оның көңіл-күйін анықтайды, көзқарасын қалыптастырады. Сондықтан топтың жабдықталуы, безендірілуі, олардың түсі, стилі үйлесімділікпен жасалу керек.

Баланы қоршап тұрған орта оған қажетті психологиялық жайлылықты қамтамасыз етіп, сонымен қатар сезім мүшелерін де дамытуға септігін тигізеді. Мысалы: қабырғалы қозғалатын, дыбыс шығаратын, пішінін өзгертетін ойыншықтар педагог пен балалар

арасында байланыс орнатуға айтарлықтай көмек көрсете алады, баланың назарын аудартуға және онымен әрекет етуде эмоционалды күйін өзгертуге мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі кез келген кезеңде жетекші дағдылар ерекше маңызға ие, оны меңгеру баланың тұлғалық дамуының әрбір кезеңінде стратегиялық маңызды рөл атқарады. Балабақша балаға өзін қоршаған әлеммен, оның ішінде оны қоршаған қоғаммен үйлесімді өмір сүру мүмкіндігін қамтамасыз етуі керек. Баланы қоршап тұрған барлық нәрсе оқу-тәрбие процесіне ықпалын тигізіп, балаларды тәрбиелеуге көмектесуі тиіс. Дұрыс ұйымдастырылған пәндік орта – педагог пен баланың өзара қарым-қатынасына көмектеседі, балаларда жағымды, адамгершілік, жігерлі мінез-құлық қасиеттерін тәрбиелейді.[3, 6 б].

Сонымен, мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуметтік дамуы мен тәрбиесінде пәндік-дамыту ортасы үлкен рөл атқарады. Оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру білім мазмұнына, балалардың жасына, олардың дағдыларына және даму деңгейіне тікелей байланысты қалыптасады. Егер бала әрекет ететін пәндік - кеңістіктік орта көп функционалды және баланың психикалық даму деңгейіне сәйкес келсе, сонда мектеп жасына дейінгі балалардың үйлесімді, жан-жақты дамуы мен тәрбиесі байқалады.

Әдебиет:

[1] Новоселова С.Л. «Дамытушы пәндік орта». 1995.

[2] А.Қ. Тусупова. Балаларды ерте жастан дамытуға арналған заттық –дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана, 2015ж.

[3] «Бала мен балабақша» республикалық педагогикалық журнал №11, 2011ж.

А.К. Жекенова

Қарқаралы ауданының «А.Байтұрсынов атындағы №26 НОМ»
жанындағы шағын орталығы

«АТА-АНА МЕН ТӘРБИЕШІ ҮНДЕСТІГІ»

Қазіргі өмір ағының ерекшелігі-ата-аналар көп уақытын өз балаларын дамыту және тәрбиелеу үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз ету мақсатында лайықты табыс табу үшін жұмыста өткізеді. Бұл кезде балалар балабақшада, мектепте, күтушімен немесе әжесімен бірге болады. Статистика көрсеткендей, әдетте, 1,5 жасқа дейін анасы баланың дамуы мен тәрбиесімен айналысады, содан кейін бұл функцияларды балабақша және одан әрі мектеп алады. Отбасы мен мұғалімдердің өзара әрекеттесу мәселесі қазіргі уақытта өте өзекті, сондықтан мен бұл туралы өз мақаламда айтқым келеді. Дәлірек айтқанда, ерте жастағы отбасы мен тәрбиешінің өзара әрекеттесуі туралы.

Мектепке дейінгі шақ-бұл баланың әлеуметтену әлеміне қадам баса бастайтын, басқа балалармен, ересектермен танысатын, олармен қарым-қатынас жасауды, ойыншықтармен бөлісуді, құрдастарының арасында беделге ие болуды үйренетін, айналасындағы әлемді тануды үйренетін алғашқы кезең. Кішкентай бала үшін бұл мүлдем жаңа әлем. Оған ол тар шеңберге ие болды – бұл анасы, әжесі, мүмкін үлкен ағасы мен әпкесі мен ата-әжесі. Балабақшаға кіргеннен кейін бұл шеңбер едәуір кеңейеді: сол жастағы басқа балалар және тәрбиешілер пайда болады. Анасы баланы осы жаңа әлемге саналы түрде әкеледі, ол оны тәрбиешінің қолына береді. Осы кезде ана мен тәрбиеші арасындағы қарым-қатынасты барлығына ыңғайлы етіп құру өте маңызды: бала да, ана да, тәрбиеші де [1, 420 б.].

Балабақшаның ата - аналармен өзара іс-қимылының басты мақсаты-бірыңғай білім беру кеңістігін құру, серіктестік қатынастар орнату. Білім беру мүдделері мен тәрбиелік күш-жігердің ортақтығын құру.

Бүгінде қоғамда біз түбегейлі карама-қарсы әлеуметтік процестер мен құбылыстарды байқаймыз, яғни әр отбасындағы әлеуметтік жағдай әртүрлі. Бұл қазіргі ата-аналардың ерекшелігі. Ата-аналардың жасы да әртүрлі. Кейбіреулер отбасын құрып, балаларды өте ерте, жоғаарғы оқу орнында оқыған шақта туады, ал кейбіреулері 40 жасқа дейін мансап жасайды да, содан кейін ғана отбасы мен балалар туралы ойлана бастайды. Тәрбиеші отбасымен жұмыс жасауда осы ерекшеліктерді ескеруі керек: бір жағынан, жас және

тәжірибесіздерге көмектесу, тіпті олардың балалармен қарым – қатынасын қалыптастыру, екінші жағынан, ата-аналардың «жасында» қалыптасқан стереотиптерін ескеру.

Ерте жастан бастап біз ата-аналардың білім беру қажеттіліктерін және байланыс орнатуды зерттейміз, әр баланың отбасы мен отбасылық тәрбиесінің ерекшеліктеріне талдау жасаймыз, қарым-қатынас тактикасын тандаймыз. Бұл бізге әр отбасының педагогикалық қажеттіліктерін жақсырақ бағдарлауға, оның жеке ерекшеліктерін ескеруге көмектеседі [2, 24 б.].

Балаларды балабақшаға беретін ерлі-зайыптылардың ерекшеліктерін талдау ата-аналардың үш тобын бөлуге мүмкіндік береді:

- белсенді ата-аналар (оқу-тәрбие процесіне қуана қатысады, балалар мекемесінің кез-келген жұмысының құндылығын көреді);
- орындаушы ата – аналар (маңызды мотивация болған жағдайда қатысады);
- бақылаушы ата – аналар (педагогикалық процестің белсенді қатысушылары, балалардың табысқа жетуіне мүдделі, бірақ мұғалімдердің көмегімен мәселелерді шешкісі келетін, «мені де солай тәрбиеледі» қағидаты бойынша өмір сүретіндер).

Талдауға сүйене отырып, тәрбиешілер әр отбасымен жеке қарым-қатынас тактикасын тандайды. Барлық ерекшеліктерді ескере отырып, бүгінгі таңда педагог білім беру мәселелерін бірлесіп шешу үшін ата-аналармен ынтымақтастықтың жаңа дәстүрлі емес түрлерін табуы керек. Әрбір тәрбиешінің жұмысындағы басты сәт – «балалар – ата-аналар-тәрбиешілер» бірыңғай одағын құру [3, 56 б.].

Балабақшаның қазіргі білім беру кеңістігінде тәрбиеші мен ата-аналардың қарым-қатынасының әртүрлі формаларына толығырақ тоқталайық.

Уақыт қарым-қатынастың формалары мен тәсілдерін белгілейді. Бүгінгі таңда ата-аналарға үш айда бір рет ата-аналар жиналысы немесе балаларды таңертең қабылдау кезінде патронаттық бөлмеде қысқа кездесулер жеткіліксіз. Ата-аналар баласының күні бойы не істеп жатқанын, оның қандай жетістіктерге жеткенін, не үйренгенін және жаңа нәрселерді білгенін көргісі келеді. Заманауи технологиялар осы тілектердің барлығын онлайн режимінде жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Ата-аналар жиналысы. Ата-ана мен тәрбиеші арасындағы қарым-қатынастың дәстүрлі түрі. Бұл іс –шараларды педагог белгілі бір кезеңдегі қорытындыларды шығару, ұйымдастырушылық мәселелерді шешу, шеберлік сабақтарын өткізу, ашық сабақтар өткізу, жеке сұрақтарға жауап беру, ауыр мәселелерді шешу мақсатында ұйымдастырады. Пандемия кезінде ата-аналар жиналыстары Zoom форматында өтті. Тәрбиешілер трансляцияны дайындады, барлық ата-аналарға қосылу үшін сілтемені алдын-ала жіберді және белгіленген күн мен сағатта барлығы ноутбуктер мен компьютерлер камерасы арқылы қосылып, сөйлесті.

Ата-аналарға арналған баспа түріндегі кеңестер, «сөйлеуді дамыту», «үйдегі саусақ ойындары», «дәрігерден қалай қорықпау керек», «гигиеналық дағдылар» және т.б. тақырыптарға арналған жылжымалы папкалар дайындаймыз.

«Біз анамның көмекшілеріміз!», «Кішкентай тазалық сүйгіштер», «біз құймақ пісіреміз» тақырыптар әзірлеп, ата-аналарды онымен таныстырамыз және үйде балалармен бірге осы мәселе бойынша жұмыс жасауды, үйде қысқа роликтер түсіруді ұсынамыз, содан кейін бір жалпы фильм қалыптасады.

Топта тақырыптық жобаларды жүргізу және ата – аналардың белсенді қатысуын тарту үшін «түрлі-түсті апта», «қыстайтын құстарға арналған жемсалғыш» сияқты жұмыстарды ұйымдастырамыз. Бір апта ішінде тәрбиешілер балалармен белгілі бір тақырып бойынша белсенді жұмыс істейді. Мысалы, әр күн қандай да бір түске арналған, сондықтан барлық педагогикалық және тәрбие жұмыстары осы түсті жан-жақты зерттеуге бағытталған, барлық білім беру салаларындағы пәндік-дамыту ортасы ойыншықтармен, дизайндермен, күн арналған осындай түсті пирамидалармен толықтырылады. Ата-аналар күн сайын балаларды белгілі бір түсті киіммен әкеледі.

Ата-аналарды балалармен бірге мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі, аудандық, қалалық, республикалық, халықаралық конкурстарға балаларын қатыстыру үшін «Жаңа жылдық ойыншық – 2024», «сенсорлық даму бұрышы», «эксперимент бұрышы» және т.б.

байқаулар ұйымдастыра отырып, ата-аналар қатысуға, қолөнер жасауға, видео-роликтер түсіруге, топқа кітаптар, ойыншықтар әкелуге, өз бетінше бизбордтар жасауға мүмкіндіктер жасаймыз.

Тәрбиешілер өз блоктарын Instagram арнасында жүргізеді, онда балалар мерекелерінен, ертеңгіліктерден фильмдер орналастырады. Кіші топтағы ата-аналар әрдайым мерекелер мен ертеңгіліктерге қатыса алмайды, өйткені балалар өте кішкентай және ән айтуға, билеуге, ойын ойнауға ыңғайлы, сондықтан олар анасының аудиторияда отырғанын көргенін жылайды. Мұндай жағдайларда бүкіл іс-шара камераға түсіріледі, содан кейін тәрбиешілер оны Instagram арнасына жүктейді, ата-аналар сол каналдан балаларын әрқашан бақылап отырады.

Әрбір ата-ананың міндеті- баласына бақыт сыйлау. Ол бақыт дегенді қалай түсінеміз? Бала өзінің мүмкіндіктерін ашып, оны өз өмірінде дұрыс пайдалануы. Қоршаған ортаның әдемілігімен сүйсіну, өзі әдемілік туғызу. Ал ең бастысы-үлкен әріпті «Адам» болу.

Сонымен жаңа ғасырда, қоғам мүддесіне сай лайықты жан-жақты жетілген ертеңгі қоғам иегері боларлық азамат тәрбиелеп өсіру отбасының, балабақшаның, мектептің, барша жұртшылықтың міндеті болып отыр.

Әдебиет:

1. Кулагина И.Ю. Психология развития и возрастная психология: Полный жизненный цикл развития человека: Учебное пособие для вузов. Москва. Академический проект. 2015.
2. Мұқанова Б.Б. Ата-ана беделі және педагогикалық такт. Алматы. 973. - 24 б.
3. Қоңырбаева С. Қазіргі балалар және оларды отбасы жағдайында әлеуметтендіру мүмкіндіктері. Алматы. «Ұлттық тәрбие» журналы. 2011.

Жеткінова Ж.С., Исакова А.З.

Қарағанды қаласының «№36 ЖББМ» КММ жанындағы шағын орталық

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»

Инклюзия дегеніміз, барлық адамдар тең құқықтарға ие және олар да тең мүмкіндіктерге ие болуы керек дегенді білдіреді. Сонымен қатар, олардың денсаулығы шектеулі ме, жоқ па, ол ешқандай рөл атқармайды. Себебі инклюзия дегеніміз: адамдар әртүрлі болса да, бұл қалыпты жағдай болып табылады. Мүмкіндігі шектеулі адамдарды қоғамға тарту керек деген интеграция ұғымынан айырмашылығы, инклюзия олардың барлығы автоматты түрде сол топқа жататынын білдіреді. ДОУ – МББМ- мектепке дейінгі білім беру мекемесі.

Инклюзияның күрделі міндеттері: МББМ келгенге дейін бала әдетте тек өз отбасының адамдарымен ғана таныс болады. Балабақша - бұл басқа топ, оған келген кезде, бала бұл адамдар оны қабылдағанын сезінуі керек, ол өз тобына тең құқылы болып кіреді. Бұл оның жеке басының қалыптасуында шешуші рөл атқарады. Бұл әсіресе мүмкіндігі шектеулі балаларға қатысты. Баланың топқа өзінің барлық ерекшеліктерімен қабылданғандығы көбінесе оның кейінгі өміріне әсер етеді

Мүмкіндігі шектеулі балалардың тұрғылықты жері бойынша қызмет алуға құқығы бар – мұндай талап Германияның әлеуметтік заңнамасына енгізілген, соның арқасында мүгедек балалар жалпы білім беретін оқу орындарына барады. Бұл мектептердің педагогикалық ұжымдарының алдына жаңа күрделі міндеттер қояды.

Балабақша қызметкерлеріне балаларды қарау және күту бөліміне жоғары талаптар қойылады. Ол үшін көп қызметкерлер қажет. Ал егер балабақшаға мүмкіндігі шектеулі балалар баратын болса, мекемеге қолжетімділік бөлігінде ерекше жабдықтау қажет. Қолжетімді ортаны ұйымдастырудың мысалы: мүгедектер арбасындағы бала баспалдақты пайдалана алмайды, демек пандустар, тіпті лифтілер қажет. Есіктер белгілі бір енге ие болуы керек, дәретханалар мұндай балалардың қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Осының бәріне қоса, мүмкіндігінше инклюзивті балабақшалар физиотерапияны жүргізу мүмкіндігіне ие болғаны жөн.

Мүмкіндігі шектеулі бала балалар мекемесіне барғанда, бұл оның ата-анасы үшін де ауыр сынақ болады. Бастапқыда олар осы уақытқа дейін өздеріне қатты тәуелді болған

баласына енді бейтаныс адамдар қызмет ететініне үйренуге тура келеді. Сондықтан ата-аналар үшін бірінші күннен

бастап мұғалімдермен тығыз байланыс орнату өте маңызды. Баланың бейімделуі мен одан әрі дамуы бойынша жоспарларды бірге талқылап, құру қажет. Бұл көп уақытты қажет етеді. Әрине, ата-аналар мен мұғалімдер өзара шыдамдылық танытып, назар аударуы керек. Барлық балалар алғашқы кезде балабақшада толқитын жағдайда болады, өйткені жаңа жағдайға және айналадағы адамдарға үйренуіне тура келеді. Мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналарымен ерекше, өте тығыз байланысы бар, өйткені бұрын олар барлық уақыттарын олармен өткізген және олардың көмегіне тәуелді болған. Сондықтан, мұндай балаларды бейтаныс жағдайға баяу және өте мұқият баулуы керек. Инклюзия беретін мүмкіндіктер

Инклюзивті білім беру мәселесі шет елдерде 1970 жылдан бастау алады, ал 90 жылға қарай АҚШ пен Еуропа өздерінің білім беру саясатына осы бағдарламаны толық енгізді. Ал, біздің елімізде инклюзивті білім беру жүйесінің дамуы туралы ресми дерек «Қазақстан Республикасының Білім беруді дамытудың 2010-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында» көрсетілді. Осы бағдарлама төңірегінде инклюзивті білім беруді жетілдіру мәселелері қарастырылып, 2015 жылға мына міндеттерді шешу көзделген:

-мүмкіндіктері шектеулі балаларды біріктіріп оқытудың модульдік бағдарламалары жасалады;

- мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім беретін ортада біріктіріп оқыту ережесі әзірленеді;

- түрлі кемістігі бар балалар үшін бірігу нысандары анықталады;

-мүгедек балаларға қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру қағидалары әзірленеді.

Мүмкіндігі шектеулі және онсыз балалардың балабақшада бірге болуы айтарлықтай қиындықтармен байланысты болса да, сайып келгенде, бұл барлық тараптарға көптеген артықшылықтар әкеледі. Өйткені, ерте жастан бастап балалар әр адамның өзінің ерекше қабілеттері мен таланттары бар, әр адамның басқалардан ерекшеленетін қалыпты ортада болады. Инклюзия мүмкіндігі шектеулі балалар дені сау балалардың өмір салтына бейімделуі керек дегенді білдірмейді. Инклюзия дегеніміз, барлық балалар табиғи түрде бір топқа барады, бірге ойнайды және әлемді танып біледі. Инклюзивті балабақшада немесе басқа мектепке дейінгі білім беру мекемесінде (МББМ) болу көптеген жағдайларда мүмкіндігі шектеулі балаларға үлкен пайда әкеледі. Балалар командада болады және оған қабылданғандай сезінеді.

Әдебиет:

1 Жарықбаев Қ. Жалпы психология, 2000

2. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы. ҚР 2002ж №343 заңы

3. Қазақстан Республикасының Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарына арналған мемлекеттік бағдарламасы.-Астана, 2010.

4. Саламан Декларациясы ЮНЕСКО 1994 ж

Житенева С.В.

КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ПРИМЕНЕНИЕ ЯЗЫКА ЭМОДЗИ В ОРГАНИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДЕТСКОМ САДУ»

Информационные технологии в современном мире развиваются стремительно, требуя от педагогов постоянного самосовершенствования и поиска новых подходов в организации педагогического процесса, в том числе и в дошкольном образовании.

О необходимости инновационного подхода в работе педагогов говорил и Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев, выступая на Республиканском съезде педагогов в 2023 году: «Применение современных технологий позволит в краткие сроки и

эффективно модернизировать систему образования. Мы должны развивать сферу образования в соответствии с лучшими международными стандартами» [1].

Но многие педагоги, работающие с дошкольниками, могут возразить, что их воспитанники и так практически все свое свободное время проводят с гаджетами, предпочитая общение с ними любым другим видам деятельности. И в этом есть своя правда. Все усилия взрослых отвлечь детей от телефонов и компьютеров безрезультатны. Существует ли возможность как-то изменить эту ситуацию? Думаем, что да. Есть такое очень мудрое выражение: «Если не можешь изменить ситуацию, попробуй изменить свое отношение к ней». И вот тут воспитателю необходимо построить свою работу так, чтобы обратить интерес детей им во благо. И одним из действенных средств могут стать эмодзи, или попросту – смайлики.

Всем известно, что дошкольники еще не умеют читать и писать, но прекрасно могут общаться в социальных сетях. Что им в этом помогает? Правильно, эмодзи... Что это такое? Эмодзи- с японского означает: «Э» - картинка, «модзи» - знак, символ. Проще говоря, эмодзи – это язык идеограмм и смайлов. Родился он и начал использоваться в Японии в 1999 году, а затем распространился по всему миру. Первый смайл появился на свет в 1963 году благодаря графическому дизайнеру Харви Боллу. А японец Сигэтакэ Курита в 1999 году придумал символы эмодзи для упрощения общения посредством сотовой связи [2].

Мы заметили, что дети очень живо реагируют на эпизоды с использованием эмодзи в организованной деятельности, ведь с ними знаком каждый из малышей с самого раннего детства. Мы решили разработать игры и задания с использованием этих знаков в различных видах работы с детьми-дошкольниками. Вот лишь некоторые из них.

В формировании навыков самоорганизации хорошо зарекомендовал себя приём «Цветные смайлики». Три смайлика-сигнала дают возможность воспитателю не делать лишних указаний. Синий смайлик - «молчалка»- означает, что нужно соблюдать полную тишину (во время чтения художественной литературы, объяснения взрослого, когда отвечает товарищ и т. д.). Зелёный смайлик – «шепталка» - говорит о том, что нужно передвигаться тихо, говорить вполголоса или шёпотом (во время свободных игр, некоторых режимных моментов: укладывание на сон, умывание, во время трудовой деятельности). Красный смайлик – «кричалка» - означает, что можно дать выход эмоциям (прогулка, спортивные и подвижные игры и т. д.). Также смайлами можно обозначить в групповой комнате центры активности и правила поведения в них.

Применение эмодзи во всех видах организованной деятельности помогает разнообразить различные игры и развивающие упражнения, придать им новую форму, формирует у детей познавательный интерес, расширяет возможности для ее мотивации и рефлексии.

Со смайлами можно придумать огромное количество игр по развитию речи. Например, дидактическая игра «Противоположности». В нее можно играть как индивидуально, так и с группой. Индивидуально ребенок подбирает из двух групп смайлов противоположные по значению, например, «хорошо» - «плохо», «добрый» - «злой» и т.д. Игра «Мини-сказки» способствует развитию связной речи у дошкольников и развивает звукопроизношение. Состоит их набора карточек, каждая - на определенный звук, или парные звуки. По этим карточкам дети из наборов смайлов составляют предложения, из которых затем составляются небольшие сказки или рассказы.

Очень интересна дошкольникам и дидактическая игра «Эмодзи – сказки». Взяв за основу идею российского учителя-логопеда Натальи Демченко, мы самостоятельно изготовили это пособие. Оно состоит из коробки с набором эмодзи-символов, где они поделены на четыре ячейки (люди или смайлики, животные, транспорт и предметы) и самодельные экраны с наборами различных фонов для придумываемых сказок (например, «Африка», «Зимний лес», «Лесная полянка», «Подводный мир», «Джунгли», «Во дворце» и др.). С этим пособием воспитанники с удовольствием придумывают и рассказывают сказки и истории с опорой на экран с набором эмодзи – символов.

Большое количество игр с применением эмодзи можно составить и по художественной литературе. Например, в игре «Угадай сказку по смайлам» дети угадывают названия

произведений. А в игре «Охарактеризуй персонаж» при помощи смайлов дают характеристику персонажам: волк – злой, зайчик – трусливый, лиса – хитрая, петушок – добрый, медведь – глупый и т.д. Детям легче охарактеризовать персонаж, подбирая к образу подходящую картинку, а потом и слово, ее обозначающее, запоминается легко. Смайлы также можно использовать и в качестве мнемотаблиц при пересказе, или при заучивании стихотворений.

Использовать эмодзи можно также в различных математических играх, например в игре «Цвет и форма», цель которой – формировать знания детей об основных цветах, о геометрических фигурах, цвете, а также учить ориентироваться в системе координат. А в организованной деятельности по основам грамоты можно использовать эмодзи при проведении звукового анализа слов, где поющие смайлики красного цвета – гласные звуки, «серьезные» смайлики синего цвета в очках – твердые согласные, улыбающиеся зеленого цвета – мягкие согласные, а смайлики зеленого и синего цвета с колокольчиками вместо носа – звонкие согласные. Часто звуковой анализ слов очень сложен и скучен для восприятия детей, а использование таких «говорящих» смайликов неизменно вызывает детский интерес к этой форме работы.

Эмодзи можно использовать и при проведении различных упражнений на нейрографику. Например, на таблице, ребенок по команде воспитателя одновременно левой и правой рукой находит два одинаковых смайла, либо одновременно двумя руками ребенок рисует два одинаковых смайла.

Отдельного внимания в работе с дошкольниками заслуживает эмодзи-гимнастика, автором которой является Сергей Копылов. [3] Она проводится в игровой, танцевальной форме и сочетает в себе артикуляционную и пальчиковую гимнастику, гимнастику для глаз и ритмику. Все ее комплексы разбиты по уровню сложности, и уже в старшей группе можно использовать первый уровень. Использование этой гимнастики в работе с дошкольниками помогает стимулировать работу по развитию обоих полушарий головного мозга, оптимизирует интеллектуальный процесс, улучшает мыслительную деятельность. К тому же выполняет и функцию, гимнастики для глаз – укрепляет глазные мышцы, а также способствует развитию мелкой моторики, укреплению мышц кистей рук и стимулирует работу речевых центров головного мозга, способствует развитию и укреплению мышц артикуляционного аппарата и создает благоприятный эмоциональный фон [4].

Кроме этого, применение эмодзи в работе с дошкольниками имеет большие возможности практически во всех других видах организованной деятельности, а также в различных видах игр, во время прогулки и режимных моментов.

Практика работы показывает, что применение языка эмодзи во время организованной деятельности способствует повышению мотивации дошкольников, формированию навыков самоорганизации, повышает интерес к получению знаний, развивает связную речь, внимание, мышление и память, а также способствует формированию положительных эмоций.

Литература:

1. Токаев К.-Ж. Выступление Президента Касым-Жомарта Токаева на Республиканском съезде педагогов [Электрон. ресурс] Режим доступа https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=32372401
2. Кошкина Е. Применение «Языка Эмодзи» в игровой деятельности для развития творческого мышления детей дошкольного возраста. [Электрон. ресурс] Режим доступа <https://tvorcheskie-proekty.ru/node/5194#:~:>
3. Калистратова И. «Значение использования эмодзи-гимнастики в дошкольном возрасте» [Электрон. ресурс] Режим доступа <https://www.maam.ru/detskijasad/znachenie-ispolzovanija-yemodzi-gimnastiki-v-doshkolnom-vozhraсте.html>
4. Копылов С. Эмодзи-гимнастика [Электрон. ресурс] Режим доступа <https://www.youtube.com/watch?v=8DpO4v2jNmg>

Жумабаева Г.Ж.

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»

Әр бала дені сау құрдастарымен сапалы білім алуға құқылы. Бұл қарапайым білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар оқу ақпаратынан басқа, қоғамда толық өмір сүру мүмкіндігіне ие болады.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды мектепке дейінгі білім беру бағдарламасына қосудың бір артықшылығы – оларды достарымен ойнауға және бұрыннан игерген істерін бақылау арқылы жаңа дағдыларды үйренуге мүмкіндік беріледі. Сіз «топтағы балаларға еліктеу» деп аталатын әдісті өзара әрекеттесуі мүмкін болатындай оқу жағдайларын жоспарлап, ұйымдастыра аласыз. Мүмкіндігі шектеулі балаға, даму қажеттіліктері артқан, жаңа дағдылары бар басқа бала үлгі бола алады. Ал, керісінше, мүмкіндігі шектеулі бала өзгелерден асып түсетін жерде артта қалған балаға үлгі бола алады. Бұл әдістің қосымша артықшылығы бар: ол балалардың «ерекше балаларға» деген оң көзқарасын дамытуға көмектеседі.

Менің барлық түзету-дамыту жұмысымның басты мақсаты – балалардың сөйлеу жүйесінің барлық компоненттерін дамытуға ықпал ететін арнайы жағдайлар жасау және жұмыс әдістері мен құралдарын таңдау. Біздің балабақшада есту қабілеті нашар бала (Алмас), Әбілмансұр (даун синдромы бар бала) инклюзивті тәжірибеге енгізілген.

Менің жұмысымның міндеті осы балалармен жұмыс жасау :

- есту қабілетін дамыту бойынша сабақтар өткізу;
- сөйлеудің тональды-ритмикалық жағын дамыту;
- сөздік қорын кеңейту және байыту;
- сөздің буындық құрылымын дамыту;
- ауызекі сөйлеудің алғышарттарын қалыптастыру.

Ұйымдастырылған іс-әрекет барысында мен қойылған міндеттерді іске асырамын. Біздің балабақшада инклюзивті тәжірибені жүзеге асырудың шарттарының бірі-пәндік - кеңістіктік даму ортасын ұйымдастыру, дидактикалық материалды, ақау құрылымы мен балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру ойындары мен құралдарын таңдау.

Топтағы Алманың есту қабілеті бұзылған. Жарты метрден асатын ауызекі сөйлеу және сыбырлаған сөйлеу қабылдамайды. Бастапқы диагностикада балада жалпы сөйлеудің болмауы, оған бағытталған сөйлеуді түсінуде айқын қиындықтар байқалды, ауызша қарым-қатынас қатаң шектелді, сөйлеу имитациясы болмады, фонематикалық қабылдау қалыптаспады. Алмаспен өз жұмысымда артикуляциялық аппаратты дамыту және сөйлеу тынысы бойынша жұмыс істеймін. Баламен біз келесі жаттығуларды орындаймыз: артикуляциялық гимнастика, миогимнастика; жұтқыншақ бұлшықеттері және жұмсақ таңдайды арнайы жаттығулар көмегімен жаттығу, тыныс алу жаттығуларын орындаймыз.

Есту қабілеті бұзылған баланы оқыту мен тәрбиелеудің маңызды міндеттерінің бірі ауызша сөйлеуді қалыптастыру болғандықтан, мен белсенді сөйлеуді, есту аппаратын және есту жадын дамыту бойынша жұмыс жүргіземін. Иллюстрациялық материал белгілі бір рет құрылымның айтылу дәрежесіне сәйкес қатаң дәйектілікпен таңдалады. Жасына сәйкес бала сауаттылық элементтерін игереді. Сондай-ақ, жеке сабақтарда баланың әлеуметпен араласуын дамытамын. Жасына сәйкес бала сауаттылық элементтерін игереді.

Сондай-ақ жеке сабақтарда біз тембр мен дауыс күшін дамытамыз. Суреттегі суретке сәйкес бала түсін, модуляциясын, биіктігін, дауыс интонациясын өзгертеді.

Ойын жағдайында менің сөзімді тыңдай отырып, бала нұсқауларды орындайды. Осындай жаттығулардың көмегімен біз пассивті және белсенді лексикалық зат есімдермен, етістіктермен және сын есімдермен; сонымен қатар балалар "көрсет, қайда тұр?", «ал», «бер» деген нұсқауларды орындайды. Есту зейіні мен есте сақтау қабілеті бойынша жұмыстар жүргізіледі. Ойын жағдайында, сөзді тыңдай отырып, бала нұсқауларды орындайды (мысалы, «Үйректің қайда екенін көрсет?», «Мұрынның қайда екенін көрсет? және т. б.»); сөздік қорын "Баланың қайда отырғанын көрсет? бала қайда тұр?, «тұр», «отыр», «бар», сөздік қорын толқтыра отырып "қызыл қайда?, көк?, сары? және т. б.). Бұл жаттығулар баланың сөздік

қорын байытуға ықпал етеді, қоршаған әлемді тану құралы ретінде сөйлеуге деген қызығушылықты арттырады, қарым-қатынас мотивациясын қалыптастырады.

Сөйлеу қабілетін қалыптастыру бойынша жұмыс жүргізілуде. Сабақтың мазмұнын әзірлеу кезінде алдымен қатты дыбыстар (барабан, дабыл) қолданылды; дыбыстық материал белгілі бір дыбыспен немесе олардың бейнесіне байланысты болады. Жұмыста сөздік дыбыстарды тану және саралау процесінде сөзді есту арқылы қабылдауын дамытамыз. (Ызылдайды-ара, шыбын, ысқырады-шәйнек, жылан). Бұл жаттығулар бір-біріне ұқсас дыбыстарды ажырата білу қабілетін қалыптастырады, есту сезімталдығын жақсартуға ықпал етеді. Сонымен бірге тембр мен дауыс күшін дамытамыз. Балаға суреттегі суретке сәйкес "ох, ах, ой т.б." шылауларын айту ұсынылады, ал түсін, модуляциясын және дауыс биіктігін өзгертеміз. Дауыс күшін қатты дауыспен дамыту үшін келесі тапсырма ұсынылады. Бала суретке сәйкес дыбысты сыбырлап, тыныш, қаттырақ және өте қатты айтады, біз қарапайым буын ритмдерді айту немесе түрту арқылы буын ырғағын дамытамыз, сонымен бірге "па, па-па-па" деп айтамыз).

Алмас сабақтарға қуанышпен қатысады, ұсынылған тапсырмаларды Алмас үлкен қызығушылықпен орындайды. Осы бағытта жұмыс істей отырып, мен мен өз жұмысымның нәтижелерін көремін. Алмас басқалардың сөйлеуін түсіне бастады, сөздерді айта бастады, сөйлеу және сөйлеу дыбыстарын ажырата бастады, ересек адамның дауысын тыңдауды және

қоғамда өзара әрекеттесуді үйренді. Мен сенімдімін, егер сіз осы жұмысты жалғастыра берсеңіз, онда балада ауызекі сөйлеу болады.

Бүгінгі таңда білім беру өте үлкен міндетке ие болды — бірге өмір сүруге қабілетті ұрпақ өсіру. Бұл олар үшін емес. Бұл бізбен бірге. Бұл біз үшін. Бәріміз үшін. Және біз бір – бірімізге шынымен қажетпіз.

Әбілмансұр (Даун синдромы бар бала) бірінші сабақтан бастап мен байланыста

болдым, эмоционалды кедергі болған жоқ. Ол өте жақсы мейірімді, жарқын бала, бәріміз жақсы көреміз. Әбілмансұрмен жұмыс жасай отырып, менің басты міндеттерімнің бірі-сөйлеу тынысын дамыту. Өйткені, Әбілмансұрдың даму ерекшелігіне байланысты тыныс алу, сөйлеу дем шығару қалыптаспаған, ауа ағыны шашыраңқы қиын екені белгілі.

Сондай-ақ, мен зейінді дамыту және тақырыпқа назар аудару үшін жұмыс істеймін, бала ерікті назар аударуды үйренеді. Ұсақ моториканы дамыту, саусақ массажын жасау арқылы біз тактильді сезімдерді дамытамыз, Әбілмансұр эмоционалды түрде босаңсып, тынышталады. Сонымен қатар, біз құм терапиясымен айналысамыз. Практикалық сабақтар таным мен ойлаудың негізгі процестерін дамытуда, визуалды есте сақтауды дамытуда компенсаторлық рөл атқарады. Ұсақ моторикасын дамытудың ерекше маңызы бар, сондықтан Әбілмансұрмен түзету жұмыстарында құм терапиясы әдісі өте тиімді.

Жинақталған тәжірибе педагогтің түсіністікке, тығыз ынтымақтастыққа және өзара әрекеттесуге негізделген үйлесімді жұмысы білім беру процесінің сапасын арттыруға және адамға деген құрметке негізделген қолайлы эмоционалды климатты құруға ықпал етеді. Мен әріптестеріме айтқым келеді: күмәнданбаңыз, қорықпаңыз, сеніңіз, осы балаларды жүректеріңізге жіберіңіздер. Өйткені, олар бізге өте қажет!

Әдебиет:

1. «Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы» №319 заңы. 27 шілде 2007 ж.

2. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық – педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы №343 заңы. 11 шілде 2002 ж
3. Лисина М. И. «Общение, личность и психика ребенка» М.МПСИ. 2001 -384с
4. Тулебаева Г.Н. «Мектеп жасына дейінгі жалпы сөйлеу тілі дамыған балалардың диалогтық сөзінің ерекшеліктері». «Хабаршы», №4 (39), 2014 ж.

Жумадильдина Ж.Б.
КГКП я/с «Балбөбек» город Караганда

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ У ДОШКОЛЬНИКОВ»

Века, тысячелетия решалась задача: осмысление, сохранение и передача следующим поколениям того всеобщего, на чем зиждется все человечество, и того частного, что педагогика может решить все сложные проблемы нашего сегодняшнего нелегкого бытия. Но уже сегодня можно с уверенностью утверждать, что в опыте наших отцов и дедушек есть зерна такой мудрости, которые и в век прорастут и дадут добрые всходы. Мы обращаемся к народной педагогике не только потому, что кладезь мудрости, запасник педагогической мысли и нравственного здоровья, но и наши истоки.

В те давние времена, когда казахи говорят, «Коза была бесхвостой», один из народов, населяющих нашу землю, не знал, что такое стих. Люди, не слыша речитатива и мерного ритма стихов, жили без радости и смеха. В те времена не было праздников и тоев, веселых и шумных сборищ. Люди ходили мрачные, их давила ледяная тоска, ибо с момента скорби они не могли позвать на помощь волшебную песнь, рассеивающую печаль и одобряющую душу. Человек, хоть один раз испытавший беду, всю жизнь ходил печальным и умирал в скорби, потому что в те времена песня жила вдаль от земли. В те времена даже ручьи, бегущие из родников, ручьи с земляными берегами, с чистым каменистым дном- не наступал прекрасный степной рассвет, не пели птицы: мертвую тишину, тяжело давившую степь, нарушал лишь вой дикой бури, ибо в те времена могуществом песни владело лишь небо, и песня не сроднилась с земной природой. Наконец, прекрасная, таинственная, могущественная, волшебная песня решила оставить свое старое жилище и вышла в путь. Может быть, ей надоело пребывать на высоте седьмого неба, или захотелось ей пронестись над широкой степью, под необъятным синим куполом, или пожалела она лишенных радости и восторга искусства, печальных и горестных людей и сделала им добро – неизвестно, но песня отправилась в поле. В зависимости от настроения, песня летела то низко над землей, то взмывалась выше, то уходила вверх в недостижимое небо. Когда песня пролетала низко, то весь народ, обитающий в этом краю, явно слышал все ее мелодии, люди слышали лишь напевы, кюи и жыры и навеки запоминал и заучивал их. Там, где песня летела все выше, люди слышали часть ее сокровищ. А народы, над которыми песня пролетала слишком высоко, остались чуть не совсем лишенными песен и музыки, стихов и жыров.

Говорят, что песня прошла низко над казахской степью – и в этом секрет щедрости и богатства казахской поэзии. Так гласит легенда о происхождении музыки. [1, стр. 28]

Немало важное значение в реализации принципов народной педагогики средством пропаганды народных традиций является музыкальное воспитание, а в частности праздники. Недаром, в каждом народе праздник - это, прежде всего действие, почти спектакль, где участник - каждый присутствующий. И роль ему подсказывает этническое отношение к происходящему. Огромное значение на праздниках уделяется подбору музыкального репертуара: национальной музыки, песен, национальных танцев, игр. Знакомя детей с музыкальной культурой казахского народа необходимо использовать наиболее известные кюи: «Косбасар», «Сарыжайлау», «Былкылдак», «Кара жорга» - Таттимбет; кюи «Булбул», «Байжума», «Тойбастар» - Дана Нурпеисова; песни «Гакку», «Шалкыма», «Кокше» - Сандибайулы и т.д.[1, стр 35]

Педагоги, занимающиеся в детском саду воспитанием и обучением с детьми дошкольного возраста, должны стремиться к тому, чтобы не допустить потерю у детей интереса к культуре, к истории, к традициям своего народа.

В КГКП ясли сад «Балбөбек» прививаются практические умения в жанрах фольклора, в национальных играх, продолжается знакомство с произведениями устного народного творчества, с разновидностями прикладного искусства. Воспитанники осваивают национальные игры, получают представление о народных обычаях и ритуалов. Учитывая существующую связь между развитием движений и словом, я уверена, что произведения устного народного творчества и казахской художественной литературы нужно использовать в системе:

1. Во время проведения режимных моментов:

Ас ішуге тұрайық, қолымызды жуайық.

Сабын, суды аямай, тазалықты ұғайық.

2. В подвижных играх:

Пеш қасында аю отыр, екі көзін қысып отыр, тышқан етін жегісі кеп,

Тісі оның қышып отыр, ормандағы аюдың, құлпынайы көп екен,

Теріп - теріп аламыз, қалтамызға саламыз.

3. Во время занятий в качестве физминуток:

Құстай қанат қағайық, екі қолды жоғары, сәл көтерсең болады, енді оны бөгелмей,

Түсірейік төменге, міне, былай қарайық, құстай қанат қағайық.

4. Во время занятий физкультуры:

Өс - өс балам, өсе бер, батыр бол балуан білекті,

Батыл бол, таймас жүректі, аяғыңды созайық, саусағыңды жазайық, епті боп өс, алтыным.

Народное поэтическое слово - образец духовного служения людям. Оно как родник, как чистейший ключ, бьющийся из недр земли, к которому припадают поколения, наполняясь живительной силой. Я считаю, что знакомство с устным народным творчеством казахского народа таит в себе неисчерпаемые возможности для изучения языка, развития речевых навыков.

Очень важным представляется использование в музыкальных примерах народных ладов. Сравнивая образцы песенной и инструментальной музыки, основанные на использовании народных ладов. Дети учатся воспринимать и определять на слух принадлежность той или иной музыки, тому или иному народу. Украшением любого праздника является танец. Вот национальные танцы, которые используются нами на праздниках: «Кара - Жорга» - это танец, изображающий спортивную игру, «Домбыра», күй «Адай», «Кииз басу», «Танец табунщиков». [3, стр 54]

Большим подспорьем в организации праздников являются игры, причем самые лучшие из традиционных народных игр, которыми богат казахский народ. Игры создавались творческим гением народа, испытывались на практике и хранились в течении веков, бережно передавались из поколения в поколение. Веселая, увлекательная игра сближает ребят, воспитывает оптимизм, уверенность в себе, к тому же все стороны подготовки национальных праздников получают поддержку и усиление их влияния на детей за счет эмоционального воздействия зажигательной игры. [3, стр 66]

Большое значение пропаганды культуры казахского народа имеет использование на праздниках народных инструментов. Народная музыка и народные инструменты всегда являлись носителями духовных ценностей, творческого потенциала народа. Игра на музыкальных инструментах выступает, как средство индивидуализированного раскрытия ребенка, его общения, самовыражения. Национальные музыкальные инструменты помогают детям по - новому посмотреть на окружающий мир, ощутить удивительную гармонию. Душевное состояние ребенка приобретает необходимое спокойствие и равновесие. Рождается нежное и трепетное отношение к истории, традициям своего края и народа.

Доступность народных инструментов, легкость организации ансамблевого исполнения на этих инструментах приносит детям радость, формирует интерес к познанию мира национальной музыки. В процессе исполнительства на народных инструментах создается благоприятный психологический климат на праздниках. Нами используются следующие

национальные казахские инструменты: домбыра, дабыл, аса таяк, колокольчики, рога.[2, стр 67]

Дети с удовольствием на праздниках участвуют в инсценировке казахских народных сказках, которыми богат казахский народ. В оформлении инсценировок проводимых с детьми можно использовать изделия народных промыслов и предметов быта: үстел- стол, сандық -сундук, қоржын, дорба -сумка, көрпе - коврик, жастық -подушка, бесік- колыбелька, алтыбақан -качели, табақ - большое блюдо, самаурын -самовар. Очень важно донести до детского сознания, что во всех этих обрядах с играми народ хотел видеть своих джигитов смелыми, сильными и ловкими.

Доброта, честность, уважение к старшим, справедливость, мужественность – это основные качества, которые мы должны воспитывать в наших детях. Им это основа, это «киты» народной педагогики.

Национальные игры – это способ пропаганды народных традиций, воспитывающий у дошкольников оптимизм и уверенность в себе.

Литература:

1. Н. Смирнова «Казахская литература», Алматы «Мектеп», 1980 г.
2. Р. Мустафина «Представления, культура, обряды», Алматы , 1999 г.
3. А.Молдагаримов «Казахские детские игры» 2000 ж.

Жумадильдина Ж.Б., Акишева К.Қ.
Қарағанды қаласының «Мөлдір» б/б КМҚК

«САЛТ – ДӘСТҮР ЖҮЙЕСІ-ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ РУХАНИ ӨМІРІНІҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІГІ»

Біздің ұлттық мәдениетіміз әлемдік мәдениеттің жетістіктерін сіңірді және әлемдік тарих пен мәдениеттің бір бөлігі және өнімі болып табылады. Этникалық дамудың бастауларын, қазақ мәдениетінің басым рухани, адамгершілік құндылықтарын түсінбей, халықтың тарихы мен мәдениетін зерттеу мүмкін емес. Кез-келген халықтың тарихында өткенді түсіну болашақ дамуының негізі мен болашағы болып табылады. Президент Н.Ә. Назарбаев атап өткендей «... Қазақтар - ұлы өркениеттердің мұрагерлері-өздерінің ұлттық болмыстарын барлық тарихи тұңғыықтар мен ойпаттардың үстінен алып өте алды. Тек алып жүру ғана емес, сақтау ғана емес, көбейту». [1, 25 бет]

XX ғасырға дейін қазақтардың мәдениеті көшпелі болып қала берді, бірақ соған қарамастан көптеген мыңжылдықтар ішінде басқа халықтардың мәдениеттерін дамыту жолынан кем емес күрделі және қызықты өтті. Көшпелі қазақтар Батыс пен Шығыстың танымдық формаларының синтезі болып табылатын өздерінің ойлау тәсілін және қоғамдық ұйымын дамытты. Осы араласудың нәтижесінде дәстүрлер, әдет-ғұрыптар мен әдет-ғұрыптар ең көп дамыды. Әр халықтың өзінің ұлттық ерекшеліктері мен ерекшеліктерін ғана сипаттайтын, оның ұлттық мәнін ашатын өзіндік әдет-ғұрыптары мен дәстүрлері бар. Дәстүрлер ұзақ тарихи дамуда, әр халықтың әртүрлі. Еңбек және мәдени қызметі процесінде дамиды. Адамзат қоғамы пайда болған кезден бастап өркениеттің ілгерілеуі ұрпақтан - ұрпаққа, ұжымнан жеке адамға білім, еңбек дағдылары, мінез-құлық нормалары, материалдық немесе рухани құндылықтар жүйелі түрде берілгендіктен болды. [3, 46 бет]

Әрбір жаңа ұрпақ оны игерді, өмірде қолданды, дамыды және одан әрі кейінгі ұрпаққа берілді. Тарихи даму барысында әлеуметтік тәжірибені сақтау мен берудің әртүрлі формалары, әдістері мен тетіктері қалыптасып, қалыптасты, олар жиынтықта дәстүр деп аталады. Қазақ халқында 150-ден астам салт-дәстүр бар. Олардың көпшілігі бізге әртүрлі дәуірлерден және өркениеттерден келді. Әр ұрпақ белгілі бір рәсімдерді таңдайды. Әдет-ғұрып жүйесі бар, онда тәрбиелік міндеттердің бірлігі жіңішке сызықпен байқалады: үлкендерді құрметтеу, туыстарын құрметтеу, лайықты адал өмір салтын құрметтеу және оған ұмтылу, қонақжайлылық.

Балалармен жұмыс жасауда біз баланы тәрбиелеуге байланысты отбасылық рәсімдерді, сондай-ақ ойын рәсімдері мен мерекелерін қамтитын тұрмыстық рәсімдерді қолданамыз. «Бала-жанның гүлі, көздің дәні», - делінген халық. Сондықтан «Бесік», «Үстеу», «Тұсау кесу» отбасылық рәсімдерінде балаға, денсаулыққа, өмірге қамқорлық жасалады. «Бесік» рәсімін барлық құрметті әжесі, отбасының атасы орындайды және дәстүрлі «Бесік жыры»әнімен сүйемелденеді. Бұл салт ақсақалдарды құрметтеуге, туыстарын құрметтеуге тәрбиелейді, қоштасу сөздерінде баланың ұлын, батырын, қорғаушысын көру туралы қоштасу тілектері айтылады. Баланы айыптау құрметті адамдарға жүктеледі. Ол үшін әйгілі адамдардың есімдері таңдалады, сондықтан бала кем дегенде оның аты аталған адамға ұқсайды. Атаулар терең мағынаға ие. Олар адамдардың тағдыры мен мінезіне әсер етеді.[2, 58 бет]

Әйел есімдері - сұлулықтың, пәктіктің, еркек есімдердің-күш пен ептіліктің бейнесі. «Сүндет» рәсімі рәсімге сеніп тапсырылған рухани қасиеттері бар адамға құрмет көрсетеді. Рәсім әндермен, тілектермен, батамен бірге жүреді: «Мен сенің қимылдарыңды байлап, аяғыңмен жүгіремін». Рәсім баланың аяғына мықтап тұруын, өмірге деген сенімділікті, қиындықтарды жеңе білуді тілейді. Ата-бабаларымыздың салт-дәстүрлерін құрметтейтін балаларды тәрбиелеу үшін біз қазақ халқының салт-дәстүрлерімен, әдет-ғұрыптарымен танысу бойынша сабақтар, «Отбасы», «Мектеп», «Баланы өтейміз», «Қонақтар» сюжеттік ойындарын өткіземіз. Әңгімелесу, көркем әдебиет оқу. Ата-аналар жиналыстарында үйде балалармен ойнауға болатын қазақ ойындарының тізімімен «ойнайық» тақырыбында ұсыныстар мен ұсыныстар береміз.

Қазақтардың көптеген салт-дәстүрлері жылқыны қастерлеумен байланысты. Жылқыны басымен ұруға болмайды, өйткені жылқы-адамды қорғайтын жануар. «Қыз қуу», «Бәйге», «Жау қашты» - жауды қуу, «Аударыспақ» - қарсыластар бір-бірін ер-тоқымнан сүйреп апарды. Ойындар тек көңілді ғана емес, сонымен қатар жастарды физикалық сау, күшті, епті, батыл етіп тәрбиелеу.

Қазақ қонақжайлылығы-қазақ халқының айрықша белгілері. «Нан, тұз алыңыз – шындықты айтыңыз» - өлкенің ғасырлық өсиеті. Алыс жолдың алдында күйеу құрметті адамға келеді және оның үйінде емделгеннен кейін ғана кетеді. Мұндай адамдардың ізгі тілектері-сәттілік әкеледі. Ал егер олар дастархан жайып жатса, онда оязан «ауыз тию» рәсімін аяқтайды, яғни таңертеңгі шай ішеді. Қазақ дастарханында таңертеңгі шай ерекше орын алады. Шай кішкене жұтыммен ішіледі. Халықта мынадай белгі бар: «бірінші жұтым ерінді ылғалдандырады, екіншісі жалғыздықты ұмытады, үшіншісі ішектерді зерттейді, төртіншісі қайғы-қасіретті басады, бесінші батырмен дауласуға дайын».[4, 58 бет]

Жомарттық пен қонақжайлылық ет тағамдарын қабылдау, қошқардың басын ең құрметті қонаққа ұсыну рәсімімен дәлелденеді. «Шашу» әдемі және қуанышты рәсімі-бұл сәттілік әкелетін лобрим белгісі. Қазақтар әрқашан мейірімділікпен, қарапайымдылықпен, қарым-қатынастың қарапайымдылығымен ерекшеленеді. Бұл қасиеттер мерекелік рәсімдерді тәрбиелейді.

Мерекеміз Наурыз –
Халық күткен бақ-ырыс.
Адамдардың аңсары,
Бір-біріне сағыныш.
Кетіп қыстың ызғары,
Жібіп тоң мен мұз-қары,
Жарқырайды күмістей
Таудың асқақ шыңдары.

Мереке басталғанға дейін қиыншылықтар, аурулар тараптан өтуі үшін үйлер тәртіпке келтіріледі. Мерекеде мерекелік дастархан, «Ұйқы ашар» салттық тағамы дайындалады. Қыздар жастарды емдейді, ал ұлдар қыздарға парфюмерия, тарак, айна береді, бұл физикалық күш пен сүйіспеншілікті көрсетеді.

Мереке күндері батылас сөздері айтылды, баталар:
Дастарханың бай болсын.
Қазан - ошағың май болсын.

Төрт түлігің сай болсын.
Көңілің толып жай болсын.
Ұлың қонып қияға,
Қызың қонып қияға,
Келінің бибі атанып,
Ұлың болсын би аға.
Бергеннен Алла танбасын,
Көбейе берсін мал басың,
Өсе берсін жан басың,
Арманың көкке самғасын.
Досыңнан көңілің қалмасын,
Жағаңнан дұшпан алмасын,
Жолың болып жортқанда,
Жолыңды Қызыр жалғасын.

Біз балаларда мейірімділік, қонақжайлылық, құрмет пен құрмет көрсетеміз, олармен «Ертегінің поштасы», «Қазақ тағамдарын біл», «Мерекелік дастархан», «Жайлауда» және т. б. дидактикалық ойындар өткіземіз. Қазақтар жоғары материалдық және рухани мәдениетке ие болды: «Бізде тек материалдық емес, ең алдымен рухани байлықтар болды және бар: жоғары көркем ауызша және жазбаша әдебиет, бай фольклор, эпос, жарқын музыкалық, поэтикалық және философиялық мұра». Қазақ халқының мәдениеті қалыптасу мен дамудың ұзақ жолынан өтті. Ұзақ қалыптасу кезеңінен өткен, көптеген тайпалар мен халықтар қатысқан қазақ ұлты Еуразия тарихында маңызды орын алады және ежелгі этностардың бірі болып табылады. Ол оның қалыптасуына қатысқан барлық халықтардың мәдени мұрасының мұрагері болып табылады, сондықтан қазақ халқы мәдени жағынан ең бай халықтардың бірі болып табылады. Мәдениетте қалыптасқан құндылықтар жүйесі маңызды болды.[2, 52 бет].

Әдебиет:

1. Ф. Г. Гери «Қазақтардың мінез-кұлқы», Алматы, 1999 ж.
2. С. Қожахметұлы «Қазақ халықтық салт-дәстүрлері», Алматы " Ана тілі " ЖШС 2000 ж.
3. Р. Мұстафина «Өкілдіктер, мәдениет, салт-жоралғылар».
4. Г. Т. Тройнина "Қазақстан тарихына кіріспе".

Жумаханова А.К.

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – функционалды сауатты адамдарды қалыптастыру. Бұл міндет мектепке дейінгі тәрбие үшін де өзекті, өйткені балаларды мектепке дайындау мектепке дейінгі білім беру кезеңінде ең маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді. Бұл мәселенің өзектілігі қазіргі заманғы баламен оқу қызметін оңтайландыруға мүмкіндік беретін жаңа идеялар мен технологияларды үнемі іздеуді ынталандырады.

Оқу сауаттылығы/мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу белсенділігін қалыптастыру:

- адамның жазбаша мәтіндерді түсіну және пайдалану, олар туралы ойлау және мақсаттарына жету үшін оқумен айналысу қабілеті;
- өз білімі мен мүмкіндіктерін кеңейту;
- әлеуметтік өмірге қатысу.

Сауаттылық көрсеткіштері:

- сөйлеу белсенділігі дағдыларын меңгеру;
- құрдастарымен және ересектермен өнімді сөйлеу өзара әрекеттесуін құру;
- нақты, дұрыс, логикалық және мәнерлі қойылған мақсаттар бойынша өз көзқарасын баяндау;
- байланыс процесінде негізгі нормаларды сақтау - ауызша сөйлеу және сөйлеу этикетінің ережелері.

Математикалық сауаттылық:

- адамның өзі өмір сүріп жатқан әлемдегі математиканың рөлін анықтау және түсіну, дәлелді математикалық пайымдаулар жасау және математиканы шығармашылыққа тән қазіргі және болашақ қажеттіліктерді қанағаттандыратындай етіп қолдану қабілеті.

Жаратылыстану сауаттылығы - адамның қоршаған әлемді және оған адамның іс-әрекеті енгізетін өзгерістерді түсіну және тиісті шешімдер қабылдау үшін қажетті негізделген қорытындылар жасау қабілеті.

Ғаламдық құзыреттіліктер - жеке немесе топтың бөлігі ретінде тиімді жұмыс істеу мүмкіндігі.

Қаржылық сауаттылық - қаржылық ұғымдарды білу және түсіну, экономикалық өмірге қатысу мүмкіндігі.

Шығармашылық ойлау - таным, техникалық және көркем шығармашылық саласында өзіндік шығармашылық идеяларды қалыптастыру мүмкіндігі.

Менің жұмысымның мақсаты: біртұтас педагогикалық тәрбиелеу процесінде балалармен жұмыс істеудің әртүрлі формалары мен әдістері арқылы жүзеге асыру – ойын әрекетінде, шығармашылық тапсырмаларды, жеке және топтық ұйымдастырылған іс-әрекетті, жобалық әрекеттерді және балалардың оқу процесіне белсенді қатысуына ықпал ететін басқа әдістерді пайдалану.

Мен өз тобымда «4-5 жастағы балалардың тілін дамытуға арналған «Кинезиологиялық жаттығулары» атты жобамен жұмыс жасаймын, жобамен жұмыс оң нәтиже берді.

Дамыған жақсы сөйлеу - балалардың жан-жақты дамуының ең маңызды шарты. Бірақ, соңғы уақытта әртүрлі сөйлеу бұзылыстары бар балалар санының артуы байқалады. Сондықтан мен осы жобамен жұмыс жасауды шештім.

Кинезологияның тілді дамытудағы ерекшелігі неде?

Оқу-жылдам оқу, мәнерлеп эмоционалды оқу, қайталау, тыңдау және ақпаратты игеру дағдыларын жетілдіреді.

Ми жарты шарларының интеллектуалдық әрекет процесінде мамандануы келесідей:

Сол жақ жарты шар:

Тілдік, сөздік есту – абстракты ойлау, сараптама жасау, алгоритмдерді құру - фактілермен күресу, түстер (арнайы және пәнге) байланысты.

Оң жақ жарты шарда:

Интонациялық мәнерлеп оқу- бейнелі есту қабылдау - нақты (заттардың ерекшеліктері) - тұтастық - шығармашылық мүмкіндіктер - интуиция - бейімделу қабілеті - қатаң байланыстар: зат-түс, түс-сөз - бейнелі ойлау дамиды.

Мен балалармен бұл жаттығуларды күннің 2 -ші жартысында, ҮІӨ –ін бастамас бұрын балаларда жағымды эмоциялық көңіл қалыптастыру үшін жасаттым. Сол сияқты өлең -

жаттығулар жаттадық, ертегілер құрастырдық. Өлең - жаттығулар мидың мүмкіндігін арттырады және тілдің дамуына ықпалын тигізеді. Сергіту сәттерінде балалар бұл жаттығуларды қызығушылықпен орындайды.

Ал айнаша сурет салу арқылы екі жарты шардың жұмыс істеуін дамыта отырып саусақ және тілдік дамуын жетілдіреді.

Бұл жаттығуларды мен осы оқу жылының қыркүйек айынан бастап қолданып келемін. Оқу жылының басында осы жаттығуларды қолдана бастағанда балалардың ынтасы да, дағдылары да қалыптаспаған еді. Енді жылдың ортасында жақсы дәрежеге жеттік.

Балалардың біліктіліктері мен дағдыларының дамуының диагностикасын жүргізгенде коммуникативтік дағдылардың аралық көрсеткіші бастапқы мониторингпен салыстырғанда 20% ке асқанын байқадық.

Бүгінгі күні балабақша түлегі әлеуметтік өзара әрекеттестіктің күтілетін жағдайларын (мектепте білім алу, құрдастарымен және үлкендермен қарым-қатынас жасау, жасына сәйкес міндеттерді орындау және т.б.) бағдарлай білуі және жағдайға сәйкес әрекет етуі керек.

Әдебиет:

1. Гришаева Н. П. «Мектепке дейінгі білім беру ұйымында баланы тиімді әлеуметтендірудің заманауи технологиялары» / Вентана –Граф, 2015 –184 б.
2. Коломинский Я. Л. «Баланың ерікті саласын дамыту». – СПб. – 2004. –244 б.
3. Праведникова И.И. «Нейропсихология. Ойындар мен жаттығулар»/ : АЙРИС-пресс, 2017. – 112 б.
4. Михайлова-Свирская Л. В. «Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуды дараландыру» / Мұғалімдерге арналған нұсқаулық / «Просвещение», 2015. – 131 б.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»

Қазіргі философтар "қоршаған орта" ұғымын пәндік және жеке сипаттағы қатынастарды қамтитын жүйе ретінде түсіндіреді. Педагогикада білім беру ортасы элеуметтік-мәдени кеңістіктің бөлігі, білім беру жүйелерінің өзара әрекеттесу аймағы, олардың элементтері, білім беру материалы және білім беру процесінің субъектілері ретінде түсіндіріледі.

Қазіргі таңда бала уақытының көп бөлігін балабақшада өткізеді, сондықтан оны қоршап тұрған барлық нәрсе оның дамуына ықпал етуі керек, оның мүдделеріне сәйкес келуі керек, сонымен қатар эстетикалық талғамын дамытуы керек. Бала әлемді қоршаған заттар арқылы біледі, сондықтан қоршаған ортаны ұйымдастыру мәселесі өзекті. Мектепке дейінгі мекеменің басты міндеттерінің бірі - тәрбиеленушінің эмоционалды жайлылығына, оның физикалық және психологиялық денсаулығын нығайтуға жағдай жасау. Сонымен қатар, топтағы және жалпы балабақшадағы пәндік орта балалардың жан-жақты дамуына, олардың шығармашылық белсенділігі мен даралығын қалыптастыруға ықпал етуі керек.

Білім беру ортасы ұғымы қазіргі кезде белсенді дамып келе жатқан психологиялық және педагогикалық ұғымдарды қалыптастырудың кілттерінің бірі болып табылады. Бұл тұрғыда психологтар анықтаған негізгі қажеттіліктер мен қанағаттану мүмкіндіктері ерекше маңызды: физиологиялық қажеттіліктер; қауіпсіздік қажеттіліктері; топтық нормалар мен идеалдарды игеру қажеттіліктері және т. б.

Баланың дамуындағы қажетті шарт - бұл оның психологиялық жағдайы ғана емес, сонымен бірге оның физикалық дамуы мен денсаулығын нығайту. Ол үшін топтың пәндік-дамыту ортасы балалардың жеке кіші топтарда ойнау және айналысу мүмкіндігін ескере отырып ұйымдастырылады, ал жәрдемақылар мен ойыншықтар олардың еркін қозғалуына кедергі келтірмейтіндей етіп орналастырылады.

Топтық бөлмеде, мамандардың бөлмесінде, киім ауыстыратын бөлмелерде пәндік - дамытушылық ортаны ұйымдастыра отырып, педагог әр баланың жеке басының негізгі сипаттамаларын қалыптастыруға ықпал ететін барлық нәрсені ескеруі керек: мектеп жасына дейінгі балалардың психикалық даму заңдылықтары, олардың денсаулығының көрсеткіштері, психофизиологиялық және коммуникативті ерекшеліктері, Жалпы және сөйлеу даму деңгейі, сондай - ақ эмоционалды-қажеттілік саласы.

Әр баланың қабілеттерін, қызығушылықтарын, алға жылжу қарқынын есепке алу, бастапқы дайындық деңгейіне қарамастан оның дамуына жағдай жасау – педагог өзінің кәсіби қызметінде басшылыққа алуы керек.

Осылайша, мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеудің негізгі міндеті - балаларда эмоционалды жайлылық пен психологиялық қауіпсіздік сезімін қалыптастыру. Балабақшада баланың сүйікті және ерекше сезінуі маңызды. Сондықтан оқу процесі өтетін «орта» маңызды.

Қоршаған орта адамның дамуы мен жұмысына әсер ететін параметрлердің кең спектрін қамтиды. Қоршаған орта факторлары тәрбиенің нақты тарихи элеуметтік-мәдени жағдайларымен бірге жеке тұлғаның дамуы үшін өте маңызды.

Тиісті шындыққа жауап беретін "орта" ұғымының мазмұнын толтыру, оның әртүрлі түрлерін ажырату қазіргі ғылыми әлемде маңызды бола түсуде.

С.И.Ожеговтың орыс тілінің сөздігі қоршаған ортаны адамзат қоғамының қызметі жүретін қоршаған орта және табиғи жағдайлар ретінде анықтайды. Д.Н.Ушаковтың редакциясымен түсіндірме сөздіктің авторлары ұқсас түсіндіруді ұсынады: "Қоршаған орта – бұл адам өмір сүретін элеуметтік, тұрмыстық жағдай, қоршаған орта жағдайлары, жалпы жағдайлармен байланысты адамдар жиынтығы".

Қазіргі ғылымда "қоршаған орта" анықтамасында нақты және тиянақты түсінік жоқ. Ғылыми әдебиеттерде "қоршаған орта" ұғымының жүзден астам анықтамалары бар.

Философиялық мағынада қоршаған орта адамның дамуындағы дараландырудың маңызды факторы болып табылады.

Педагогикалық сөздікте "қоршаған орта" "биологиялық және жеке компоненттер деңгейінде қоршаған және адаммен өзара әрекеттесетін жағдайлардың жиынтығы" деп түсініледі

Белгілі педагог Ян Амос Коменский педагогика тарихында "Ана мектебі" (1657ж) деген атпен мектепке дейінгі тәрбие бойынша алғашқы іргелі еңбегін жариялады. Туғаннан 6 жасқа дейінгі балалар үшін ол ана мектебін тағайындады, ол қоғамдық мекемені емес, отбасылық тәрбиенің бір түрін білдірді. Коменский ана мектебіне өзінің "Ұлы дидактикасының" үлкен тарауын және "Ана мектебі" деп аталатын арнайы шығармасын арнады.

Коменский балалар ойындары туралы мәселені ерекше тарауға бөлген жоқ, бірақ ол балалардың жалғыз және құрдастарымен ойнауын жоққа шығармайды. Ол балалардың ойындарын шынайы білім беру қызметіне қалай қою керектігі туралы нақты нұсқаулар береді: "Балалар әрқашан бір нәрсені жасауға дайын, өйткені олар жалғыз қала алмайды. Бұл өте пайдалы, сондықтан оған кедергі келтіріп қана қоймай, әрқашан оларда не істеу керектігі туралы шаралар қабылдау керек. Олар әрқашан бос емес құмырсқалар болсын; бірдеңе домалайды, көтереді, сүйрейді, бүктейді, ауыстырады; болып жатқанның бәрі ақылға қонымды болуы үшін балаларға көмектесу керек және олармен ойнағанда оларға барлық ойындардың формаларын да көрсету керек".

Осылайша, Я.А.Коменский баланың дамуы мен тәрбиесі туралы прогрессивті идеяларды ұсынды:

- балалардың жас және жеке ерекшеліктерін ескеру қажеттілігін көрсетті;
- төрт жас кезеңін қамтитын жас кезеңін дамытты: балалық шақ, жасөспірім, жастық шақ, қалыс қалу. Алты жылды қамтитын әр кезең белгілі бір мектепке сәйкес келеді;
- тәрбиенің әртүрлілігі туралы идеясын алға тартты;
- ол жасаған "суреттердегі көрінетін әлем" оқулығы балаларды қоршаған өмірдің заттары мен құбылыстарымен көрнекі таныстырудың негізін қалады;
- балалармен тәрбие-білім беру жұмысында көрнекі әдістерді кеңінен қолдану қажеттілігін негіздеді;
- 6 жасқа дейінгі балаларды тәрбиелеудің маңызды міндеті сезімнің, сөйлеудің және қоршаған орта туралы идеялардың дамуын қарастырды;
- баланы мектепте жүйелі оқытуға дайындайтын білім бағдарламасын ұсынды, онда ғылымның барлық салаларындағы білімнің басталуы қамтылды. Білім мен дағдылар қарапайымнан күрделіге, жеңілден қиынға дәйекті көшу принципі бойынша орналастырылды.

Қазіргі қоғамдағы өзгерістерге, экономикалық және әлеуметтік реформаларға байланысты білімнің құндылығы артып, оның сапасына деген қажеттілік артты. Осыған байланысты, мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі педагогикалық қызметкерлердің негізгі міндеті - балаға шығармашылық қабілеттерін көрсетуге, әлемді және өнер тілін бейнелі түрде қайта құру жолдарын білуге, еркін таңдауда танымдық-эстетикалық және мәдени-коммуникативтік қажеттіліктерді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін кеңістіктік-пәндік даму ортасын модельдеу.

Балабақшада даму ортасын құрудың міндетті шарты - балалар мен ересектер арасындағы өзара әрекеттесудің тұлғаға бағытталған моделіне сүйену. Қоршаған ортаны құру стратегиясы мен тактикасы осы модельдің ерекшеліктерімен анықталады

Балабақшадағы пәндік-даму ортасын ұйымдастыру балалардың қоршаған әлемге, адамдарға, табиғатқа белсенді танымдық көзқарасын қалыптастыруға бағытталған тәрбиелік әсердің тиімділігін қамтамасыз етеді. Ол жетекші педагогтардың еңбектерінде әзірленген белгілі бір принциптерді ескере отырып, атап айтқанда балалардың жасын ескере отырып қалыптасуы керек, өйткені әр жас тобының өзіндік психологиялық – педагогикалық сипаттамалары бар.

Пәндік ортаның өзгеруге, түзетуге және дамытуға қабілетті ашық жүйенің сипаты болуы маңызды. Басқаша айтқанда, «орта» тек дамып қана қоймай, кеңею керек. Кез-келген

жағдайда баланы қоршаған пәндік әлем белгілі бір жастағы істерге бейімделіп, толықтырылып, жаңартылуы керек.

Мысалы, 2-3 жас аралығында дамушы пәндік орта балалардың осы санатындағы істерін ескере отырып құрылуы керек, мысалы, сөйлеуді белсенді меңгеру және сөздік қорын жинақтау, негізгі ойлау процестерін қалыптастыру, сенсорлық даму, ойын әрекетінің сипатындағы өзгерістер. Сонда ғана қоршаған орта танымдық, сөйлеу, шығармашылық белсенділіктің қалыптасуына ықпал етеді.

Әдебиет:

1.История дошкольной педагогики. Хрестоматия. Сост. Л.В. Горина. М.: ЭКШЭН, 2015.

Игембаева А.К., Муктарова Г.М
Қарағанды қаласының «№8 ЖББМ» КММ жанындағы шағын орталық

**«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ САБАҚТАСТЫҒЫН
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ШЕҢБЕРІНДЕ БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНЕ БАЛАЛАРДЫ
ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚОЛДАУ»**

Бала дамуының мектепке дейінгі және бастауыш мектеп кезеңдері арасындағы сабақтастық мәселесі әрқашан назар аударып келеді психологтар және мұғалімдер. Педагогикалық қызмет тәжірибесінде мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен бастауыш мектептің сабақтастығы балаларды оқыту мен тәрбиелеудің мазмұны мен әдістерінің бірізділігін қамтамасыз ету позициясынан қарастырылады. Балабақша мен бастауыш мектеп арасындағы сабақтастық мәселесін шешудің теориялық психологиялық-педагогикалық тәсілдері балаларды бір білім беру ортасынан екіншісіне көшуге дайындау үшін әртүрлі арнайы іс-шараларды жүзеге асыруды қарастырады. Дегенмен, оқыту тәжірибесінде бірінші сынып оқушылары жүйелі оқыту жағдайларына бейімделумен, оқу материалын меңгерумен, тәртіптің қажетті деңгейін сақтаумен және т.б. Байланысты елеулі қиындықтарды бастан кешіреді. Бұл сабақтастықты қамтамасыз етудің қолданыстағы түрлерінің жеткілікті тиімді еместігін және балаға оны бастауыш мектепте оқуға дайындайтын арнайы көмек жүйесі қажет екенін көрсетеді.

Бұл зерттеу тақырыбының өзектілігі - мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен мектептегі оқытудың бастапқы кезеңінде балалардың психикалық дамуында сабақтастық құру қажеттілігімен анықталады. Бұл мәселені психологиялық қолдауды ұйымдастыру арқылы шешуге болады, Яғни мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен бастауыш мектеп арасындағы үздіксіз байланысты қамтамасыз ететін және баланың оқу-тәрбие процесіне кедергісіз енуін анықтайтын осындай жұмыс жүйесі. Мұндай жүйені құру бірінші сынып оқушыларының даму және дайындық деңгейіне бірқатар жаңа талаптар қоятын заманауи инновациялық білім беру мекемелері үшін ерекше маңызды. Өмір бойы білім беру тұжырымдамасы тұрғысынан, өмір бойы білім беруде білім беру кеңістігінің барлық деңгейлері арасындағы сабақтастық мәселесі ерекше өзектілікке ие болады. Оқытудың бастапқы кезеңдерінде, ілеспе іс-әрекеттердің барлық одан әрі жеке дамуының негіздері қаланған кезде психолог Педагогикалық және отбасылық ықпалды бір мақсатқа - баланың жеке басын дамытуға біріктіруді қамтамасыз етуі керек. Осындай өзара әрекеттесу аясында баланы оқыту мен тәрбиелеу процесінде білім беру кеңістігінің барлық қатысушыларының (психологтар, педагогтар, ата-аналар) күш-жігерін біріктіруге болады. Үздіксіз білім беру жағдайында психологиялық қолдаудың мәні баланың үйлесімді психикалық және физикалық дамуына ықпал ету, оның даралығын сақтау, қамтамасыз ету болып табылады. Ауыртпалықсыз» өзгермелі әлеуметтік жағдайға бейімделу және сыртқы әлеммен белсенді әрекеттесуге дайындықты тәрбиелеу. Білім берудің сабақтас деңгейлерінде балалар дамуының сабақтастығын жүзеге асыру білім берудің прогрессивті және үздіксіз сипатын сақтауды, сондай-ақ мектепке дейінгі және мектептегі білім беру ортасының ерекшеліктерін, балаға жеке және сараланған көзқарасты ескеруді талап етеді.

Бұл мәселелерді шешудің ең маңызды алғышарты балалардың мектепке дейінгі мекемеден мектепке көшу кезіндегі дамуына психологиялық қолдау көрсету болуы мүмкін.

Соңғы онжылдықта Қазақстанда білім беру жүйесінде ғалымдар мен практиктердің күш-жігерімен балаға оқу-тәрбие процесінде қолдау көрсету мен көмек көрсетудің ерекше мәдениеті – психологиялық-педагогикалық қолдау қалыптасты. әр баланың сүйемелдеуі – кез келген психологиялық қызметтің тамаша үлгісі. Баланың қасында жүріп, оның өсу, даму, тұлға болып қалыптасуы, білім алу жолында серік етеміз. Біз ықтимал проблемаларды көреміз және қиындықтарды алдын ала болдырмаймыз. Бейімделу мәселесі қазіргі уақытта медициналық-биологиялық, әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-психологиялық деңгейде кеңінен және қарқынды түрде зерттелетін ең маңызды пәнаралық мәселелердің бірі болып табылады. Мектепке дейінгі және бастауыш жалпы білім берудің сабақтастығын қамтамасыз ету шеңберінде білім беру үдерісіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету барысында педагог-психолог келесі жұмыс бағыттарын жүзеге асырады: ұйымдастырушылық – үйлестіру, профилактикалық, диагностикалық – аналитикалық, әдістемелік, ақпараттық – танымдық, кеңес беру.

Мектепке бейімделуді ауыртпалықсыз ету үшін оқу жылының соңында мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының түлектеріне олардың мектепке дайындық деңгейін анықтау үшін диагностика жүргізіледі. Бұл баланы тануға, оның мінез-құлқын болжауға және бастауыш мектепке бару кезінде мүмкін болатын қиындықтарға мүмкіндік береді. Бұл кешен жетекші мотивацияны, мектепке деген эмоционалдық қатынасты, оқушының ішкі позициясын қалыптастыруды анықтауға арналған диагностиканы қамтиды. Сонымен қатар баланың ауызша және логикалық ойлауының, қабылдауының, оқу қабілетінің, ұсақ моторикасының дамуы мен санасының даму деңгейін анықтауға арналған тесттер. Мектептің алғашқы күндерінде үзіліс кезінде балаларды бақылай отырып, сынып жетекшісімен және ата-аналармен тығыз байланыста болады. Қыркүйек айының соңында психологпен сабақ басталады. Келулердің мақсаты – балалардың психологқа деген сенімін байқау және дамыту.

Оқу жылының басында мұғалім оқушылардың авторлық типологиясын алады және балаларды бақылай отырып, оларды түрлеріне қарай топтарға бөледі. психолог дәл осындай жұмысты жасайды. Объективті бағалауды қалыптастыру үшін алынған нәтижелерге салыстырмалы талдау жүргізіледі. түрі бойынша бөлу реттеледі. қазан айында ықтимал әлеуметтік-психологиялық бейімделу факторларын анықтау үшін бастапқы диагностика жүргізіледі (мазасыздық, мотивация, мектепке деген көзқарас, баланың тұлғааралық қарым-қатынасын субъективті бағалау, сынып жетекшісінің, ата-ананың сұрауы бұл жағдайда бейімделудің болжамды деңгейін растау үшін диагностика қажет. Типологиямен жұмыс психолог пен сынып жетекшісінің жұмысын айтарлықтай жеңілдетеді.

Бұл типологияның артықшылығы - оны мектепке дейінгі мекеменің дайындық тобында қолдануға болады. Барлық факторларды ескере отырып, түзету және дамыту топтары құрылады. топтардың саны анықталған факторларға байланысты. Түзету-дамыту сабақтарының бағдарламасы белгілі бір топқа құрастырылған, сабақтар аптасына бір рет өткізіледі. топтың динамикасына байланысты сыныптар саны 8-12. Балалардың эмоционалдық саласына ерекше көңіл бөлінеді. Бұл сала ата-ана тарапынан да, ұстаздар тарапынан да назардан тыс қалмауы керек. Оның әрі қарай білімі мен сыныптағы мәртебесі баланың мектепке бейімделу кезеңінен қалай өтуіне байланысты. Әлеуметтік-психологиялық бейімделу процесін қиындататын факторлардың көп бөлігі эмоционалдық сфераның ерекшеліктері болып табылады. Бұл ерекшеліктер дамудың әлеуметтік жағдайының өзгеру кезеңдерінде ерекше рөлге ие болады. әрбір баланың эмоционалдық жағдайын ескере отырып, білім беру саласында нәтижелі жұмыстарды құруға болады. Бейнелеу өнері мұғалімінің көмегімен агрессивті көріністерге проективтік диагностика жүргізіледі.

Оқу жылында ата-аналар жиналысы, жеке және ата-аналардың топтық консультациялары өткізіледі. Сынып жетекшісімен жүйелі өзара әрекеттесу түзету-дамыту іс-әрекетінің барысын түзетуге, сонымен қатар балалардың психологиялық

ауытқуларының проблемалық аймақтары мен себептерін анықтауға мүмкіндік береді. Әлеуметтік педагогтың көмегі маңызды және қажет. Сыныптың әлеуметтік төлқұжатының деректері тәуекел тобындағы балалармен қарым-қатынас жасау кезінде эмоционалды маңызды және қауіпті сәттерді болдырмауға мүмкіндік береді. Жыл бойына балалар үнемі бақыланады, конфликттік жағдайларды шешуге, баланың мінез-құлық репертуарын кеңейтуге, сондай-ақ оқыту дағдыларын дамытуға бағытталған сынып сағаттары өткізіледі. бір-бірімен және ересектермен өзара әрекеттесу.

Мектепке дейінгі және бастауыш жалпы білім берудің сабақтастығын қамтамасыз ету шеңберінде психологиялық қолдау көрсетудің соңғы кезеңі түзету-дамыту сабақтарының циклінен кейін оң динамикасын анықтауға бағытталған қайталама диагностика болып табылады. Осылайша, оның тиімділігін атап өткен жөн. мектепке дейінгі және бастауыш жалпы білім берудің сабақтастығын қамтамасыз ету шеңберінде білім беру үдерісіне қатысушыларды психологиялық қолдау жұмысы мен қажеттілігі. Мектепке дейінгі және бастауыш мектептегі білім берудің тығыз байланысы мен сабақтастығы болған жағдайда мұндай қолдауды жүзеге асыруға болады. психологиялық қолдаудың тиімділігі білім беру процесінің барлық қатысушыларының өзара әрекеттесумен анықталады.

Әдебиет:

1. Альмединген ХА Жаңа жолғамектепке дейінгі педагогика // Көмек берумектепке дейінгі жұмысшы / Ред. Альмединген Н., Тумима Г. Л.: Брокгауз, 1925. – 18-26 б.
2. Альмединген ХА Мектепке дейінгі тәрбие дегеніміз не, - 2-бас. М.-ІІ бөлім: Мемлекеттік баспа, 1924. - 59 б.
3. Амосов Н. М. Денсаулық және бақыт нәресте. М.: Білім, 1979. - 96 б.

Иконникова Н.А
КГКП я/с «Колобок» город Сарань

«ДНЕВНИК ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДЕТСКОГО САДА И РОДИТЕЛЕЙ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ РЕБЕНКА С ЗПР»

С самого рождения ребенка окружают его близкие люди: мама, папа, бабушка, дедушка, крестные, соседи. С первой минуты жизни ребенок уже включен в социальное взаимодействие. Семья, где растет ребенок с ограниченными возможностями, сталкивается со многими проблемами в воспитании и обучении. И нуждается в помощи со стороны педагогов. Для процесса социализации ребенка, необходимо найти пути вовлечения семьи в образовательный процесс. Это является необходимой частью в работе на сегодняшний день, потому как родителей и педагогов объединяет одна важная цель- воспитание развитой личности.

Социализация ребенка с особыми образовательными потребностями- это умение ребенка взаимодействовать с окружающими людьми, выстраивать свое поведение и деятельность, учитывая потребности и интересы других.

Опыт работы показывает, что родителей нужно вовлекать в воспитательно-образовательный процесс, заинтересовывать в коррекционно-педагогической деятельности, и только тогда появится положительная динамика и достижение желаемых результатов.

Важнейшим условием работы по социальной компетентности является деятельность педагога, ориентированная на освоение новых форм взаимодействия с **родителями**. В своей работе активно используем разнообразные современные формы работы с родителями: родительские собрания с применением игровых, познавательных технологий, консультации в клубе «Домашняя академия», конкурс рисунков «Дети глазами родителей», сочинение «Мой ребенок самый, самый...», почтовый ящик «Вопрос-ответ», «Дневник взаимодействия детского сада и родителей».

Внедрение новых форм и методов повышают эффективность воспитательного процесса, через взаимодействие с **семьей** дошкольника и установление **социального партнёрства** с различными организациями для успешной **социализации** ребенка в окружающей мире.

Более подробно хотелось бы рассказать о работе «Дневника взаимодействия детского сада и семьи».

В роли помощника преодоления трудностей социализации, было предложено ввести «Дневник взаимодействия детского сада и семьи», что способствует развитию детей по двум направлениям: сотрудничество ребенка и взрослого; сотрудничество ребенка со сверстниками при помощи различных видов деятельности с участием родителей и педагогов. «Дневник взаимодействия семьи и детского сада» - это одна из форм работы с коллективом родителей, которая познакомит, обеспечит и углубит знания родителей по разным интересующим их вопросам.

Работа в дневнике с участием родителей будет способствовать положительному результату, ускоряя момент социализации ребенка, а также передачу социального опыта между детским садом и семьей.

Важная цель работы: сформировать доверительные партнерские отношения всех участников педагогического процесса; расширять сферу участия родителей в организации жизни детского сада через различные виды деятельности;

Дневник взаимодействия семьи и детского сада включает в себя 8 страниц:

1 страница – яркий титульный лист, который имеет название «Знакомьтесь это Я». На нем находится фото, фамилия и имя ребенка, дата рождения, домашний адрес.

2 страница – имеет название «Давайте познакомимся», то есть знакомство с семьей ребенка (семейная фотография, Ф. И. О., мамы, папы, братьев, сестер, увлечения и хобби семьи). Здесь же прикладывается сочинение, написанное родителями на тему «Мой ребенок, самый, самый...»

3 страница – знакомит с участниками детей группы. (общая фотография детей, название детского сада, группы, Ф. И. сотрудников группы)

4 страница – имеет название «Мои игры и игрушки». Здесь размещена информация о играх и игрушках детей в которые играют не только в детском саду, но и дома. А также советы и рекомендации по теме «Развивающая среда в домашних условиях»

5 страница – называется «Наши достижения». Эта страничка очень интересна и важна не только педагогам, но и родителям. В ней собраны достижения и участие детей в городских, областных, республиканских конкурсах.

6 страница – называется «В нашей семье есть традиции», в которой родители могут поделиться информацией о традициях своей семьи. А также собираются фотографии ребенка, близких родственников, друзей, сделанные на пикнике, на прогулке, в парке, а также совместные творческие работы.

7 страница-«Праздники в вашем доме». Она расскажет о датах и событиях, которые прошли в семье каждого ребенка.

8 страница - «Маршрут выходного дня», самый чудесный день, когда вместе собирается семья. В этом разделе родители поделятся своими впечатлениями о том, как прошел выходной день.

В течение дня, работа с дневником используется для занятий с детьми в целях закрепления представлений о социальных явлениях, стимуляции речи активности ребенка. В нем размещаются фото - материал, наглядности, дидактические пособия, которые обеспечивают эффективное восприятие материала: наборы иллюстраций, карточки-схемы, о проделанной работе.

Дневник является помощником в работе по развитию речи детей ЗПР, т.к. дети с большим удовольствием рассматривают не только свои дневники, но других детей, показывают друг другу картинки, фотографии, пытаются рассказать, что на них изображено, особенно радуются, когда узнают на них себя. Это помогает наладить взаимодействие ребенка с другими детьми.

Родители вместе с педагогом и под руководством наполняют папки формата А 4 специальным материалом для работы с детьми (это могут быть рисунки, фотографии, картинки из журналов, записи наблюдений). Родителям же предлагается понаблюдать и записать, какие изменения происходят у ребенка в речи, в поведении, представлении об окружающем мире в целом. Тем самым родители научатся замечать даже самые маленькие успехи ребенка. Один раз в месяц дневник передается в семью.

Социально - педагогическое партнерство семьи и детского сада - перспективный и эффективный вид социального взаимодействия, где главным действующим лицом является ребенок, его развитие, раскрывается его личностный потенциал, а детский сад является посредником между ребенком и родителями, помогает гармонизировать их отношения в семье и обществе.

Литература:

1. Арнаутова Е. П. Основы сотрудничества с семьей дошкольника: методическое пособие - М., 1994.
2. Астахова Н. Энциклопедия русского фольклора «Ладушки» М.: Белый город, 2009.
3. Виноградова Н. Ф. Воспитателю о работе с семьей. - М.: «Просвещение», 1989.
4. Доронина Т. Н., Глушкова Г. В. и др. Вместе с семьей: пособие по взаимодействию дошкольных образовательных учреждений и родителей - М.: «Просвещение», 2005.
5. Евдокимова Е. С. Педагогическая поддержка семьи в воспитании дошкольников // Управление ДОУ. - 2008, №8.
6. Королева Н. Н., Савинова О. Н. Эффективное взаимодействие семьи и ДОУ // Справочник руководителя дошкольного учреждения. - 2007, №9.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖАЛПЫҒА МІНДЕТТІ БІЛІМ БЕРУ СТАНДАРТЫН ЕНГІЗУ ЛОГИКАСЫНЫҢ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІН БАСҚАРУДАҒЫ БАСШЫНЫҢ РӨЛІ»

Ұйымды басқару - жауапты, жоғары кәсіби және өте қиын еңбек. Ұйым басшысына берілген рөлдің ұйымның жұмыс істеуі, көрсетілетін қызметтердің сапасы және ұжымның табысты кәсіби қызметі үшін маңызы зор.

Мектепке дейінгі ұйымды басқарудағы басшының рөлінің кейбір маңызды аспектілерін ашып көрсетейік. Мектепке дейінгі ұйымды ғылыми басқару қазіргі заманғы басқару тұжырымдамасындағы заңдар мен заңдылықтарды тануға және қолдануға негізделеді.

Мектепке дейінгі ұйымды басқарудың мақсаты - барлық тұжырымдамалардың ең жақсы жұмыс істеуіне, уақыт пен күш жұмсалған кезде баламен біршама тиімді білім беру қызметіне кепілдік беру.

Кез келген қызмет сияқты - мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі басқару қызметінің өз мақсаты, әдістері, құралдары және түпкілікті нәтижесі бар.

Стандартты іске асыру жағдайында мектепке дейінгі білім беру жүйесін дамытудың негізгі тетігі мектепке дейінгі мекеменің қызметінде сапалы өзгерістерге ықпал ететін басқарудың тиімді нысандары мен әдістерін іздеу және игеру болып табылады.

Қазіргі заманғы білім беру ұйымын басқарудың әдіснамалық негізі жүйелік-қызметтік тәсіл болып табылады, оның қағидаттарына сәйкес білім беру ұйымын басқару объектілері мақсаттар, процестер, адамдар (басқарылатын жүйе) болып табылады.

Қазіргі заманғы жағдайлар мектепке дейінгі мекеменің басшысынан басқарушылық қызметтің мазмұны мен бағыттарын түзете білу, іске асырылатын басқару функцияларын орындауды табыстау, мектепке дейінгі мекемелердің басқару жүйесінің қажетті ұйымдық құрылымын моделдеу және түрлерін өзгерту, бірінші кезекте ақпараттық-коммуникациялық басқару технологияларын игеру сияқты құзыреттерді игеруді талап етеді. - Инновацияларды басқару - қазіргі заманғы жағдайда білім беру ұйымын басқару болып табылады.

Қазіргі кезде біліктілігі, креативтілігі, инновацияларды шығаруға әзірлігі, тәжірибелік-эксперименттік жұмыс жүргізу қабілеті бар педагогты қалыптастыру проблемасы толық іске асырылмаған, педагогтар мемлекеттік жалпыға міндетті стандартты іске асыруға байланысты қиындықтарды әдістемелік көмекке тартуда.

Біздің ойымызша, педагогтармен кәсіби біліктілікті арттыру бойынша жүйелі түрде ұйымдастырылған жұмыс оларды жоғары деңгейге шығаруға көмектеседі.

Жоғары білікті, белсенді жұмыс істейтін тәрбиешіні ұдайы жетілдірудің өзектілігі бәріне, әсіресе қазіргі кезеңде, жаңа ақпараттық қоғамда өмір сүруге тура келетін тәрбиеленушілерге көзқарасқа байланысты айқын көрсетеді.

Білім беру мекемесі басшысының ұжыммен әдістемелік жұмысы - бұл тізбектегі әрбір тәрбиешінің де, ұжымның да біліктілігін жан-жақты арттыруға және кәсіби шеберлігін арттыруға бағытталған өзара байланысты шаралардың тұтас жүйесі бар ғылым мен ең озық педагогикалық тәжірибе жетістіктеріне негізделген тұтас бағдарлама.

Қазіргі заманғы мектепке дейінгі мекемеде ұжыммен әдістемелік жұмыстың мақсаттары мен міндеттерінің күрделілігі өзінің мазмұны бойынша жан-жақты сипатқа ие, өйткені әрбір МДҰ-ның ерекшеліктері кадрлармен жұмыстың әдістемелік нысандарының кең алуан түрлілігін, сондай-ақ олардың оңтайлы үйлесімін талап етеді.

Мектепке дейінгі ұйым өзінің көрнекі ерекшелігін: ұжым құрылымын, ақпараттық және коммуникативтік іс-қимылдардың типтері мен мәнін қамтиды.

Мектепке дейінгі білім берудің міндеттері отбасының және қоғамның баланы күтуге, тәрбиелеуге және оқытуға, олардың үйлесімді қалыптасқан педагогикалық жоғары кәсіби ұжымына деген қажеттіліктерін барынша қанағаттандыру болып табылады.

Мектепке дейінгі ұйымның басшылығымен барлық ұжымның мәселелерді шешудегі келісімділігін қамтамасыз ететін бағытталған жұмысты ұғыну қажет. Қазақстанда білім беруді жаңғыртудың қазіргі кезеңі білім беру мекемелерін басқарудың жаңа моделін енгізу

қажеттігін алдын ала айқындайды. Жаңа басқару моделінің ерекшелігі оның тұтынушыға, оның талаптарына, қанағаттану дәрежесіне жүгінуі болып табылады.

Бастамашының функцияларын орындай отырып, басшы қызметкерлердің бағытталған және үйлестірілген операциялары мақсатында жалпы жұмыс үшін талап етілетін шарттарды қалыптастырады.

Басшының ұйымдастырушылық жұмысы әр баланың жеке басын көпжақты тәрбиелеу мен қалыптастыруды қамтамасыз етуге бағдарлануға міндетті. Ол мынадай элементтерді қамтуы мүмкін: ақылға қонымды-жобалау, коммуникативтік, тікелей ұйымдастырушылық және диагностикалық.

Конструктивтік-жобалау компоненті бүкіл ұжымның ұйымдастырушылық және педагогикалық жұмысының жоспарын жасауды қамтиды. Оған балабақша жұмысының мазмұнын жоспарлау жатады: сметалар және басқа да жоспарлы-қаржылық құжаттар, тарифтік тізімдер және т.б. жасау, ұжым мүшелерінің жұмысын уақыт бойынша (біліктілік деңгейін, тәжірибесін, психологиялық ахуалын ескере отырып) бөлу; жұмыс процесінде олардың өзара іс-қимылы үшін жағдайлар жасау. Бұған ұжымға басшылық жасау жөніндегі бұрынғы меңгерушінің қызметін жоспарлауды (басшылық стилі, ұжымға ұйымдастырушылық-тәрбиелік әсер ету жүйесі, өзін-өзі тәрбиелеу) жатқызуға болады.

Басқарушының тікелей ұйымдастырушылық жұмысы - бұл балабақша қызметкерлерінің өзара іс-қимылының әртүрлі түрлерін олардың бірлескен қызметінің нәтижелері мектепке дейінгі мекеменің алдында тұрған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес келетіндей етіп табу қабілеті. Меңгеруші педагогтармен бірлесіп балалармен жұмыс істеу бағдарламасын таңдауды жүзеге асырады, тәрбиеші мен медицина қызметкерлерінің оны орындау жөніндегі жұмысын қамтамасыз етеді, бақылайды, ата-аналарға арналған педагогикалық консультациялар, мастер-кластар, дөңгелек үстелдер ұйымдастырады, педагогтардың біліктілігін арттыру процесін бақылайды.

Меңгерушінің коммуникативтік жұмысы ұжым мүшелері арасында олардың жеке және жас ерекшеліктерін ескере отырып, дұрыс қарым-қатынасты қалыптастыруға бағытталған, бұл ретте ол өз жұмысын басшыға қойылатын талаптармен салыстыруы тиіс. Диагностикалық элемент қызметкерлердің жас ерекшеліктерін, жеке ерекшеліктерін, өз қызметінің ағартушылық барысының ерекшеліктерін, оның артықшылықтары мен кемшіліктерін ескере отырып, басқа адамдарға әсер ету әдістері мен табылуын зерделеуді қамтиды.

Қорытынды: сауатты құрылған басқару жүйесі ЕҰ-дағы білім сапасының деңгейін, педагогтардың кәсіби құзыреттілігін едәуір арттыруға мүмкіндік береді, әлеуметтік серіктестермен тиімді желілік өзара іс-қимылға ықпал етеді және білім беру қызметтері нарығында мектепке дейінгі ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

Қол жеткізілген нәтижелерге қарамастан, біз жаңа мақсаттар мен міндеттер қойып, мекемеміздегі сапалы білім деңгейін арттыруға тырысамыз.

Әдебиет:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. 23.08.2012 ж. № 1080
2. А. О. Блинов, Г.Н. Бутырин корпоративтік ұйымдардың басқарушылық консалтингі. - М., 2002.
3. Юсипов Р. басқару қызметінің кәсібилігі // құқық және білім. - 2010. - №1.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ДЕҢГЕЙІНДЕ ДАМУШЫ ОРТАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ БАҒЫТТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ»

Балабақшадағы білім беру ортасына қойылатын басты талап-балаға қоршаған әлем туралы өз бетінше түсінік ала алатын, өзінің таланты мен қабілеттерін дамыта алатын қызметті таңдау еркіндігін беру. Тәрбиешінің рөлі-бұл процесті бақылау және баланы зиянды әсерлерден қорғау.

Жас ұрпақты тәрбиелеу мемлекеттік маңызы бар іс. Күн сәулесі өсімдік тіршілігіне қандай қажет болса, тәрбие тұлғаның дұрыс өсіп жетілуіне соншалықты қажет. Ұрпағымызға дұрыс тәрбие бере алсақ, оның жан дүниесі де дұрыс қалыптасып жетіледі, яғни бойына жақсы қасиеттерді сіңіріп өсіреді.

Қазіргі балалар барлық техникалық нысандармен қоршалған. Олар үшін заманауи техникаға, техникалық жаңалықтарға қызығушылық таныту, мұның бәрі қалай жұмыс істейтінін білу, өзіндік, жаңа нәрсе ойлап табуға тырысу табиғи нәрсе. Сондықтан педагогтың міндеті-21 ғасырдағы баланың зерттеу қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру қызметін құру, атап айтқанда арнайы техникалық ортаны ұйымдастыру[1, 200 б.].

Техникалық орта-бұл білім беру ортасының бөлігі болып табылатын дамып келе жатқан пәндік-кеңістіктік орта. Ол әр жас кезеңінің ерекшеліктеріне сәйкес мектеп жасына дейінгі балаларды дамытуға арналған арнайы ұйымдастырылған кеңістікпен, материалдармен, жабдықтармен ұсынылған. Техникалық ортаның негізгі мақсаты-балаларда мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес техникалық ойын жабдықтары арқылы техникалық ғылымдарды оқуға дайындықтың алғышарттарын қалыптастыру.

Техникалық орта аясында балалар зерттеу дағдыларын игереді. Техникалық шығармашылық процесінде мектеп жасына дейінгі балалар қоршаған әлем туралы ақпаратқа, қарапайым математикалық идеяларға, сындарлы-модельдік іс-әрекеттегі дағдыларға назар аударады және оларды толықтырады. Техникалық шығармашылық балалардың техника мен табиғат құбылыстарына деген қызығушылығын дамытады, танымдық белсенділікті ынталандырады, мамандықтарға қызығушылық тудырады, инженерлік-конструктивті ойлауға бейімділікті анықтайды, тәжірибелік дағдыларды игеруге және шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің білім беру кеңістігінде пәндік ойын техникалық ортасын ұйымдастыру жас ерекшеліктеріне және оның мазмұнына, материалдық-техникалық, ұйымдастырушылық-әдістемелік және дидактикалық қамтамасыз етуге қойылатын заманауи талаптарға сәйкес келуі керек. Техникамен жұмыс істеудің мазмұндық жағы баланың іс-әрекеттің жаңа кезеңін игеруіне қарай өзгеруі керек. Тәрбиешінің балалар іс-әрекетін ұйымдастыруы баланың жеке жетістіктері мен даму қарқынын ескере отырып, оның күрделенуі мен байытылуы болатындай етіп құрылуы керек. Осылайша, бала құрылымдарды құра отырып, зерттеу қызметін, шығармашылық қабілеттерін дамытады, орындалған жұмыстан моральдық қанағаттануды сезінеді. Техникалық шығармашылық баланың жеке басының үйлесімді дамуына ықпал етеді [2, 56 б.]. Техникалық ортаны ұйымдастыруға қойылатын талаптарды ескере отырып, біз топта балалардың техникалық шығармашылығына жағдай жасадық. Тақырыптық апталар аясында біз балаларға құрастырудың әр түрлі тақырыптарын ұсынамыз.

Біздің топтағы техникалық ортада көптеген түрлі конструкторлар бар, сондықтан әр бала өзіне ең тартымды конструкторды табады. Мектеп жасына дейінгі балалардың бірлескен және тәуелсіз қызметі үшін дидактикалық ойындар «Дьенеш блоктары», «Кюизенер таяқшалары», «Оюды құрастыр» және т.б., басқатырғыш ойындары «Танграм», «Колумбово жұмыртқасы», «Вьетнам ойыны», «Моңғол ойыны», «Воскобович текшелері»

бар. Құрастыру орталығында бала конструкторды, оны қызықтыратын құрылыстың схемасын еркін тандай алады. Ғимараттарды, модельдерді, үлгілерді жасауға көмектесу үшін суреттері, схемалары, қарапайым сызбалары бар альбомдар бар. Біз әр түрлі ғимараттарды құру үшін презентациялар мен бейнелерді үнемі қолданамыз. Көбінесе балалар ғимараттарды өз қалауынша жасайды. Балалардың «Фребель сыйлықтары» - логикалық ойлау мен математикалық идеяларды дамыту процесін жеделдетуге ықпал ететін ойындар үлкен қызығушылық тудырды, онда іс-әрекеттер міндетті түрде сөзбен біріктіріледі [3, 18 б.].

Сондай-ақ, біз интерактивті жабдықты білім беру процесінде қосамыз. Олар өте танымал және балалар жақсы көреді. Ата-аналарды балалардың техникалық жетістіктерімен таныстыру үшін кіреберісте «болашақ инженерлерді өсіреміз» көрмесі ұйымдастырылады. Ата-аналарға балалардың жетістіктерін көрсету қолайлы эмоционалды көңіл-күйге, тәрбиеленушілердің отбасыларымен тиімді қарым-қатынасқа ықпал етеді. Осылайша, мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділігінің дамуына жағдай жасай отырып, қажетті техникалық ортаны қамтамасыз ете отырып, біз табысты зерттеу қызметіне, балалардың жаңалықтары мен өнертабыстарына мотивация жасаймыз.

Техникалық орта жалпы білім беру ортасының бір бөлігі ғана. Бұл қазір барлық балабақшалар қайта құрылып, болашақ инженерлерді дамытумен айналысуы керек дегенді білдірмейді. Техникалық орта аясында балалар зерттеу іс-әрекетінде алғашқы дағдыларды игереді. Балалардың жаратылыстану және инженерлік-техникалық білімге деген қызығушылығын қалыптастыру үшін жағдайлар жасалады.

Балалардың жаңа буын үшін тек ересектер ұсынған ортада болу жеткіліксіз, яғни олар өздерінің өсіп келе жатқан қажеттіліктерін қанағаттандыратын жайлы ортаны құруға белсенді қатысқысы келеді.

Мектепке дейінгі жаста сюжетті-рөлді ойын табиғатта кең таралған және құрастыру құралдарымен бір ойын кеңістігінің екіншісіне «кірігіп кетуін» қамтамасыз етеді. Біз сюжетті рөлдік және құрастыру ойындардың қаншалықты жақын екенін білеміз: оларды нақты өмірден алынған ойын ниеті, балаларды қиялдағы жағдайға қосуы, қызметтің ұжымдық және шығармашылық сипаты біріктіреді.

Біз әртүрлі материалдарды қолдана отырып модельдер жасау, құру бойынша бірлескен іс-әрекеттің көмегімен тәрбиеленушілердің технологиялық дағдыларының даму деңгейін көре аламыз.

Педагогтардың шығармашылық тәсілінің арқасында балабақшаның техникалық ортасы мазмұнды-қаныққан, түрлендірілетін, көпфункционалды, өзгермелі, қол жетімді және қауіпсіз, бұл білім беру стандартына талаптарына сәйкес келеді. Қанықтылық балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келеді. Сонымен бірге, өз қолыңызбен бірдеңе жасауға, жасауға деген ұмтылыс пайда болады. Біздің балабақшада мынадай орталар ұйымдастырылған: білім беру бұрышы, театр бұрышы, ойын бұрышы, музыка бұрыштары бар. Сол себебті осы бұрыштардың әрдайым жаңартып, жасақталып отыруын қадағалап отырамын.

Осылайша, мекемедегі баланы қоршаған дамып келе жатқан пәндік - кеңістіктік орта оған өзін жайлы сезінуге мүмкіндік береді және бірлескен зерттеуде де, тәуелсіз іс-әрекетте де мектеп жасына дейінгі баланың жан-жақты дамуына жағымды әсер етеді.

Қорыта келе, балабақшада техникалық даму орталығын ұйымдастыру кезінде мектепке дейінгі ұйым педагогтарының кешенді, жоспарлы қызметі қажет. Себебі жоспарланған, мақсатты түрде жасалған техникалық дамытушы орта баланың дамуында маңызды рөл атқарады.

Эстетикаға сай безендіріліп, даярланған техникалық даму ортасы мектепке дейінгі мекемелерге келетін тәрбиеленушілердің ынтымақтауымен келуінің бірден-бір кепілі болмақ.

Техникалық дамытушы ортаны құруда педагогтың шығармашылық шеберлігі аса маңызды. Себебі идеялары неғұрлым ұшқыр болса, дайындаған ортасы да соғұрлым қызықты болады.

Әдебиет:

1. Лыкова И.А. Умные пальчики: конструирование в детском саду: парциальная образовательная программа. Москва. ИД «Цветной мир». 2018.

2. Балаларды ерте жастан дамытуға арналған заттық-дамытушы органы ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. Астана. 2015.
3. Садуова Ж. «Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану». Білім. 2006. № 5.

Искакова Н.Н.
КГКП я/с «Сәуле» город Сарань

«ПРЕДМЕТНО – ПРОСТРАНСТВЕННАЯ СРЕДА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ ДЕТЕЙ»

В наше время детский сад играет значимую роль в структуре образования, формирования и развития личности ребенка. Окружающая среда в детском саду, включая элементы пространства и оборудования, является одним из ключевых факторов, оказывающих влияние на становление ребенка и формирование его личности. В рамках современных тенденций развития дошкольного образования возможны разные варианты создания развивающей предметно-пространственной среды. [1, с. 5]. В данной статье рассмотрим основные аспекты развития личности ребенка в условиях предметно-пространственной среды детского сада, а также возможности и перспективы ее совершенствования.

Тема исследования остается актуальной, поскольку предметно-пространственная среда является ключевым фактором в формировании личности детей дошкольного возраста. В условиях грамотно организованной предметно-пространственной среды ребенку предоставляется возможность для всестороннего развития, обучения и воспитания.

Проблема, на фокусе данного исследования, заключается в недостаточной организации предметно-пространственной среды в условиях детского сада.

Объектом исследования выступает процесс развития познавательных интересов детей старшего дошкольного возраста.

Предметом исследования является предметно-пространственная среда, направленная на развитие познавательных интересов детей старшего дошкольного возраста.

Цель исследования заключается в анализе условий, обеспечивающих развитие личности ребенка в предметно-пространственной среде детского сада, с учетом его эмоционального благополучия, развития социальных и коммуникативных навыков, а также формирования познавательных интересов и творческих способностей.

Задачи исследования включают в себя следующее:

1. Провести анализ теоретических аспектов воздействия предметно-пространственной среды на развитие личности детей старшего дошкольного возраста.
2. Разработать рекомендации по созданию окружающей среды, способствующей формированию личности детей старшего дошкольного возраста.
3. Осуществить анкетирование родителей с целью оценки предметно-пространственной среды в группе детей старшего дошкольного возраста.

Гипотеза данного исследования предполагает, что, при грамотной организации окружающего пространства, оно положительно влияет на формирование личности ребенка, стимулируя его активность и способствуя принятию активной познавательной позиции.

Формирование личности ребенка тесно связано с предметно-пространственной средой, которая является основным источником его знаний и социального опыта. Поэтому важно организовать эту среду таким образом, чтобы дети имели возможность проявлять свои творческие способности, осваивать методы изобразительного воссоздания мира и языка искусств, а также удовлетворять свои познавательно-эстетические и культурно-коммуникативные потребности через свободный выбор. Правильная организация предметно-пространственной среды в детском саду содействует эффективности воспитательно-образовательного процесса, направленного на развитие активного личностно-познавательного интереса детей к окружающему миру. Эффективность образовательного

процесса повышается, если среда создает условия для приобретения ребенком опыта и ориентируется на его личные интересы. [2, с. 11].

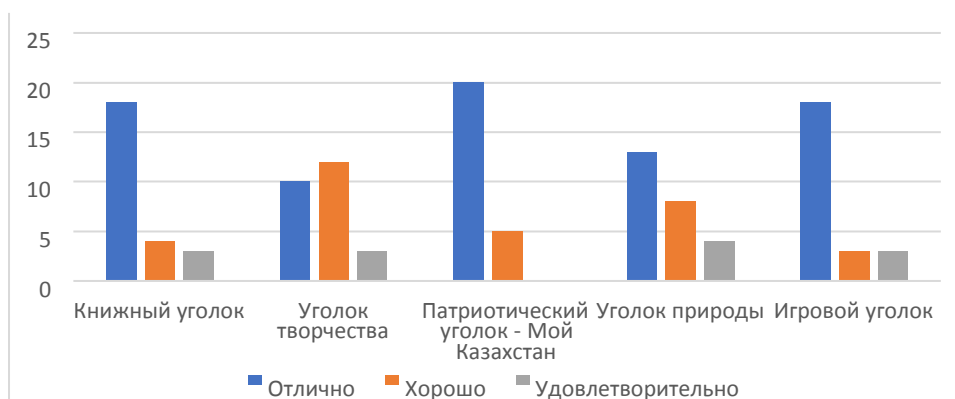
Влияние окружающей среды на формирование личности детей старшего дошкольного возраста подвергается исследованию при помощи различных теоретических подходов, таких как теория психологического развития и социокультурный подход. Особое внимание уделяется социокультурному подходу, предложенному Л.В. Выготским, который подчеркивает важность взаимодействия с окружающими людьми и культурной средой в процессе развития личности ребенка. Ребенок и культурная обстановка предоставляют социальные и культурные инструменты, способствующие познавательному развитию и формированию конкретных навыков и представлений. Организация пространства, включая структуру игровых и образовательных зон, играет ключевую роль в совместных действиях детей и взрослых, а также в развитии коммуникативных и социальных умений.

Для оценки уровня предметно-пространственной среды в группе детей старшего дошкольного возраста было проведено анкетирование, в рамках которого родителям были предложены следующие разделы: "Книжный уголок", "Уголок творчества", "Патриотический уголок – Мой Казахстан", "Уголок природы" и "Игровой уголок". Всего приняли участие 25 родителей. Проведение анкетирования было анонимным с целью получения обратной связи и оценки качества предметно-пространственной среды в детском саду. Эти данные использовались для дальнейшего улучшения условий и создания более комфортной обстановки для детей. Результаты анкетирования были представлены в форме таблицы и диаграммы (см. Таблица 1, Диаграмма 1). По завершении опроса проведен анализ и сделаны выводы на основе ответов родителей, выявлены ключевые аспекты, на которые следует обратить внимание для последующих улучшений.

Таблица 1

Вопрос	Отлично	Хорошо	Удовлетворительно
1. Как Вы оцениваете предметно-пространственную среду в группе детского сада	85%	10%	5%
2. Считаете ли вы, что в нашей группе достаточно разнообразных игровых материалов и учебных пособий?	90%	5%	5%
3. Как вы оцениваете уровень безопасности предметно - пространственной среды в детском саду?	100%	0%	0%

Диаграмма 1

Для формирования окружающей среды, способствующей развитию личности детей старшего дошкольного возраста, рекомендуется учесть следующие аспекты: уделить особое внимание доступности и безопасности, предоставить разнообразные игровые и образовательные материалы, регулярно обновлять и менять эти материалы в процессе обучения.

В завершение следует отметить, что предметно-пространственная среда в детском саду играет важное значение в развитии личности детей, способствуя их физическому, эмоциональному, когнитивному и социальному развитию. Грамотно организованная предметно-пространственная среда помогает детям приобретать новые знания, умения и навыки, а также развивает их самостоятельность и уверенность.

Литература:

1. Карabanова О.А., Алиева Э.Ф., Радионова О.Р., Рабинович П.Д., Марич Е.М. Организация развивающей предметно-пространственной среды в соответствии с федеральным государственным образовательным стандартом дошкольного образования. Методические рекомендации для педагогических работников дошкольных образовательных организаций и родителей детей дошкольного возраста. Москва. 2014

2. Махова Г.А., Никитина Н.А. Моделирование развивающей – предметно-пространственной среды в дошкольной образовательной организации. Белгород. 2017

Кали П.С.

Теміртау қаласының «Жұлдыз» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ-САУЫҚТЫРУ ЖҰМЫСТАРЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»

Қазіргі заманда білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас жаңаша қарым- қатынас пайда болды. Жаңа ғасыр жаңа білім беруді жүктеп отыр. Білім беру – жекелеген құбылыс немесе дағды емес, ол оқушылардың оқуға қабілетін жақсартуға мүмкіндік беретін педагогикалық тетіктердің біртұтас кешені деп айқындалған. Бағдарлама жалпы алғанда әлемдік дәрежеге жету мақсатын көздей отырып, жаңаша қырда қолданылатын технологияларды тиімді пайдалану.

Педагогтердің алдында қойп отырған басты міндеттерінің бірі- оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық инновациялық технологияны меңгеру.

Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды. Бәсекеге қабілетті білім кеңістігін құруға бағытталған қазақстандық білім беру реформасының басты мақсаттарының бірі- инновациялық технологияларға сүйене отырып, баланың бойында шығармашылық ойлауды дамытуға мүмкіндік жасау болып отыр. Мұндай күрделі мәселелерді шешуде мектепке дейінгі мекемелердің алатын орны ерекше.

Еліміздің білім беру ұйымдарында оқыту процесін ізгілендіру үшін көптеген жұмыстар жасалуда. Оларды ғылыми тілмен айтқанда инновациялық процесс деп айтады. Инноватика ұғымы латынның «In- novus» деген сөзден шыққан, «жаңарту, өзгерту, жаңашылдық» деген мағынаны білдіреді. Яғни педагогика ғылымында жаңа әдістері, құралдарды бағдарламаларды пайдалануды айтады.

Инновациялық білім беру құралдарына; аудио, видео құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, мультимедиялық құралдар электрондық оқулықтар мен оқу әдістемеліккешен,инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады.

Ал технология дегеніміз- педагогикалық білім, біліктілік, интеллектуалдық кәсіптік әдіс- тәсілдер жүесін қолдану үрдісі.

Балалар фитнес

Қазіргі заманғы балалар «қозғалтқыш тапшылығын» сезінеді, уақытының көп бөлігін статикалық күйде (үстелде, теледидарда, компьютерде) өткізеді. Бұл белгілі бір бұлшық ет топтарының шаршауын тудырады, нәтижесінде дене тұрқысының нашарлауы, омыртқаның қисаюы, жалпақ табан және негізгі физикалық қасиеттердің: жылдамдық, ептілік, қозғалыстарды үйлестіру, төзімділік дамуының кешігуі. Бірақ балалық шақ – «формада болу» әдетін қалыптастырудың ең жақсы уақыты.

Ересектердің басты міндеті - балаларда осындай әдетті дамыту, «моторлық аштықты» қанағаттандыру үшін барлық қажетті жағдайларды жасау және мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі мен денсаулығын жақсартудың жаңа тәсілдерін табу. Бұған белгілі бір дәрежеде балалардың дене шынықтыруы көмектеседі.

Сіздердің қаншаңыз балалардың дене шынықтыруын анықтай аласыз?

Балалардың дайындығы – денсаулықты сақтауға және нығайтуға, қалыпты дене және психикалық денсаулықты сақтауға және оның әлеуметтік бейімделуіне бағытталған іс-әрекеттер жүйесі. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында (дене шынықтыру сабақтарында, қосымша білім беру аясында) балалардың дене шынықтыру элементтерін пайдалану қозғалыс белсенділігінің көлемін, дене дайындығы деңгейін арттыруға мүмкіндік береді, дене мүмкіндіктерімен таныстырады, үйретеді. қозғалыстар мен дене жаттығуларынан ләззат алу және сенімділік, дене шынықтыру жаттығуларына қызығушылықты арттырады және нәтижесінде балалардың денсаулығын жақсартады.

Мен мұндай сабақтарда еркін атмосфера, қозғалыс еркіндігі, спорттық және ойын құралдарымен шексіз вариациялар қолданамын. Фитнес сабақтары мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық ғана емес, психомоторлы дамуына да қолайлы жағдай жасайды. Балалар белсенділікті, дербестікті, шығармашылықты және дене тәрбиесіне қызығушылықты дамытатын барлық тапсырмаларды орындауға қуанышты.

Сабақ жүйелі болуы керек, оны ғылыми негізделген сабақтар жүйесі, құрастырылған бағдарлама және білікті мұғалімсіз өткізу мүмкін емес.

Қосымша сабақтардың мазмұны ретінде мыналарды пайдалану ұсынылады:

– «Sa-Fi-Dance» – мектепке дейінгі білім беру ұйымдарына арналған би және ойын гимнастикасы бойынша сауықтыру және дамыту бағдарламасы (авторлары Ж.Е. Фирилева және Е.Г. Сайкина)

– балаларға арналған «Ритмикалық мозаика» ырғақты пластика бағдарламасы (авторы А.И. Буренина)

– «Ритмика және музыка, қозғалыс және денсаулық» технологиялық бағдарламасы (авторы Т.Ф. Корнеева)

– көркем гимнастика, созылу, фитбол және т.б.

Соңғы жылдары балалармен жұмыс істеуде қолданылатын фитнес технологияларының ауқымы айтарлықтай кеңейді:

1. тренажерлар бойынша оқыту;
2. созылу ойыны;
3. қадамдық аэробика;
4. Пилатес.
5. фитбол-гимнастика;
6. Бестемше қазақтың ұлыттық ойыны;

1. Мектеп жасына дейінгі балалармен дене шынықтыру-сауықтыру жұмыстарының кең тараған және заманауи түрлерінің бірі – тренажерларды пайдаланатын сабақтар. Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеу кезінде қарапайым да, күрделі де құрылғылар қолданылады: қадамдық төсемдер, фитболдар, сауықтыру дискілері, гимнастикалық роликтер, балаларға арналған резеңке экспандерлер, ішке арналған орындықтар, тренажерлар, жүгіру жолдары, шағын батуттар, есу машиналары.

Шартты түрде жаттығу жабдықтарына сонымен қатар 0,5 кг-ға дейінгі пластикалық гантельдер мен гантельдер, дәрілік шарлар, қабырға штангалары, үлкен диаметрлі түзету шарлары және массаж төсеніштері кіреді.

2. Ойынның созылу жаттығулары барлық бұлшықет топтарын қамтиды, балалар түсінетін атаулары бар (жануарлар немесе еліктеу әрекеттері) және ертегі сценарийі бойынша рөлдік ойын кезінде орындалады. Сабақта балалар әртүрлі жануарларға, жәндіктерге және т.б., дене жаттығуларын осы пішінде орындайтын ертегі ойыны ұсынылады. Бейнеге еліктеу арқылы балалар спорттық және би қимылдарының техникасын меңгереді, шығармашылық қозғалыс белсенділігін, реакция жылдамдығын, кеңістікті бағдарлауды, зейінді және т.б.

Имитациялық қозғалыстардың тиімділігі сонымен қатар бейнелер арқылы әртүрлі бастапқы позициялардан қозғалыс белсенділігін жиі өзгертуге болады, бұл барлық бұлшықет

топтары үшін жақсы физикалық белсенділікті қамтамасыз етеді. Ойын созылу әдісі дене бұлшықеттерінің және қолдың, аяқтың және омыртқаның буын-байланыс аппаратының статикалық созылуына негізделген, бұл позаның бұзылуының алдын алуға және түзетуге бүкіл денеге терең емдік әсер етуге мүмкіндік береді.

3. Степ – аэробика – арнайы аласа платформаларды – қадамдарды (биіктігі – 10 см, ұзындығы – 40, ені – 20; аяқтың биіктігі – 7 және ені – 4 см) пайдалана отырып билеу аэробикасы. Бұл стандартты емес нұсқаулық 4-7 жас аралығындағы балалармен жұмыс істеуге арналған, дене қалпын, тірек-қимыл аппаратын, тұрақты тепе-теңдікті қалыптастыруға ықпал етеді, жүрек-тамыр және тыныс алу жүйелерін нығайтады, зат алмасуды жақсартады, қозғалыстардың дәлдігін жақсартады, үйлестіруді, сенімділікті және кеңістікті дамытады. бағдарлау , баланың психологиялық және эмоционалдық жағдайын жақсартады.

4. Балаларға арналған пилатес – әртүрлі жастағы балаларға бейімделген, негізгі Пилатес жаттығуларына негізделген арнайы әзірленген бағдарлама. 5-6 жастағы оқушылар үшін сабақ ойын түрінде өткізіледі. Сиқырлы кейіпкерлердің соңынан олар жаттығулар жасайды, дене бұлшықеттерін тыныштандырады, күш, икемділік пен созылуды дамытады. Мұндай іс-шаралар үшін спорттық жабдықтардың барлық түрлері пайдаланылады, қолайлы атмосфераны құру үшін арнайы музыка таңдалады. Пилатестің ерекшелігі - жаттығулар біркелкі, баяу орындалады және назардың толық шоғырлануын, оларды орындау техникасын бақылауды және дұрыс тыныс алуды талап етеді.

5. Дене тәрбиесінің жаңа технологияларының бірі фитбол гимнастикасы. Фитбол – ойын-сауық мақсатында қолданылатын тірек доп. Қазіргі уақытта әртүрлі икемділіктегі, өлшемдегі және салмақтағы шарлар спортта, педагогикада және медицинада қолданылады. Фитбол ойыны баланың ұсақ моторикасын дамытады, бұл интеллектінің дамуына тікелей байланысты. Фитболда жаттығу тепе-теңдік сезімін керемет дамытады, арқа және іш бұлшықеттерін нығайтады, жақсы бұлшықет корсетін жасайды, дұрыс тыныс алудың қалыптасуына ықпал етеді және қалыпты жағдайда ұзақ уақытқа созылатын дұрыс поза дағдыларын қалыптастырады.

6. Бестемшенің басты маңызы – ойлау жүйесін дамытады

Бестемше ойыны – математикалық есеп ойыны. Жүрістерді алдын-ала ойлау, есептеу, қиялдау – оның негізгі өзегі. Сондықтан оқушы ойынды үйрену барысында оның бойында стратегиялық және жүйелі ойлау қабілеті қалыптасады. Бұл кез-келген салада болашақта керек болады. Өйткені өмірде де болашақ істеріңді алдын-ала ойлау – негізгі мәнге ие.

Бестемше ойынында ұсақ шарларды ұстау кезінде қолқозғалысы арқылы ми және жүйке талшықтарына әсер етеді. Сонымен қатар, ойын барысында қол қозғалысының жылдамдығы сағатты басу кезінде ойын тағдырына да әсер етеді. Қол моторикасын дамыту – өз саулығыңызды үнемі зияткер ретінде сезінуге мүмкіндік береді.

Осы жоғарыдағы қабілеттердің дамуының арқасында болашақта бала жан-жақты жетілген тұлға боп қалыптасады. Оқу үлгерімінің артуы, ақыл-ой белсенділігінің дамуы, бәсекеге қабілеттілікке бейімделуі, имидж қалыптасуы барлығы ұлттық ойынның беретін маңызы болып табылады.

Әдебиет:

1.«Са-Фи-Дансе» – оздоровительно-развивающую программу по танцевально-игровой гимнастике для ДОУ (авторы Ж.Е. Фирилева и Е.Г. Сайкина)

2.Программу по ритмической пластике для детей «Ритмическая мозаика» (автор А.И. Буренина)

3.Программу-технологию «Ритмика и музыка, движение и здоровье» (автор Т.Ф. Корнеева)

4.Танцевально-игровая гимнастика для детей. Учебно-методическое пособие для педагогических детских и школьных учреждений. СПб.: 2000г.

«ҚЫЗ ӨССЕ-ЕЛДІҢ КӨРКІ...»

«Қыз өссе –елдің көркі, гүл өссе-жердің көркі » демекші, отбасындағы тәрбиеде қызды ерекше тәрбиелеу қыз баланың болашақ тағдыры үшін өте маңызды. Үйдің берекесі мен тыныштығын кіргізетін-әйел адам. Ал әрбір дүниеге шыр етіп келген қыз бала- болашақ жанашыр әпке-сіңлі, адал жар, ауялы ана. Қазақ халқы «Қыз »деген сөздің өзін әсемдіктің , әдеміліктің, инабаттылықтың, сұлулықтың белгісі деп таныған. Халқымыздың халық ауыз әдебиетінде көптеген ақындарымыз қызға керемет сипаттамалар берген. Жастайынан қыз баланы ұқыптылыққа, шеберлікке, сүйкімділікке, өнерге, білімге бейім тұратынын жоғары бағалап, оның өз қасиеттерін бейнелі сөздер арқылы ерекше бейнелеген. «Қыздың жиған жүгіндей» , «Қыздың тіккен кестесіндей», «Қыз -елдің көркі, гүл-жердің көркі», «Жақсы қыз-жағалы құндыз» т.б.. Қазақ қыздарына ең асыл, ең қымбат заттардың, тастардың, аң мен құс сұлуларының , хош иісті гүлдердің, тамаша бал татыған жемістердің аттарын қояды: Алтын, Күміс, Гауһар, Алма, Өрік, Маржан, т.б..Мұнда қаншама мән-мағына жатыр десеңізші!

Қазақ халқымыздың адаспай, ұлт болып қалуы, қоғамның дамуы мен мемлекеттің өркендеуі , еліміздің ертеңгі болашағы –соңында келіп әйелге, келешек ана болар қыздардың дұрыс тәрбиеленуіне байланысты болмақ.Біздің халқымызда қыз баласын кішкентайынан бастап ерекше сыйлап, еркелетіп, маңдайынан сүйіп, сипап қай жерде болсын қыз балаға зор құрмет көрсетілген. Бұл дәстүр бүгінде ұлттық салт-дәстүр арқылы өз жалғасын табуда. Бүгін жалпы берілетін тәрбиенің ішінен қыз бала тәрбиесіне байланысты ой қозғауымның негізгі мәні :адамгершілігі мол, әдепті, инабатты , сыпайы қыздарымызды тәрбиелеп шығаруды балабақшадан бастап аса көңіл бөлінсе деген мақсат. Тәуелсіз еліміздің талабына сай мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру, қазіргі заманға сай білімді де тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу- білімді, жан-жақты тәрбиешілердің еншісінде. Биылғы 2023-2024 оқу ж.ж. жалпы еліміздің мектеп және мектепке дейінгі тәрбиесінде-Біртұтас тәрбие бағдарламасы – ұлттық, адами құндылықтарға негізделген.

Мен балабақша тәрбие процесінде барлық бүлдіршіндердің бірдей білім мен тәрбие алу керектігін білемін, алайда өз ортаңғы тобымда қыз балаларды тәрбиелеуде аса көп көңіл бөлемін. Топта ұл балалардың қыз баланы сыйлауды, оларға жол беруді, сондай-ақ қыз балаларға орын беруді, оларға сыйластықпен қарауды үйретемін. «Дәрігер», «Шаштараз », «Асхана», «Дүкен», «Үй т.б. сюжеттік-рольдық ойындарда ойындар арқылы болашақ мамандық белгілерін осы жастан бастап түсінуге, олардың қызметін атқаруға және қызығушылық арттыруға бейімдеймін. Қыздардың әрқашан жинақы, таза, ұқыпты болуына , сөйлегенде дауыс көтеріп сөйлемеуге аса мән беріп, ата-аналарға да үйде осы жақтарға ерекше көңіл бөлуге кеңес беремін. Қыз балалардың әдемі әшекейлерге әуес болуы , оның жүріс-тұрысы, әдемі киімдерін киіп келіп, өздеріне деген назар аударуы –олардың бойындағы әдемілік, сүйкімділік қасиеттерінің басым болуы –тәрбиенің негізі болып саналады.

Бала кезінен жылылық пен мейірімді көрген бала жастайынан өте ақылды, инабатты, бойында ізгілігі мен сыпайылығы жоғары болып, ертең мектеп қабырғасында тәрбиелі отбасынан шыққан дәрежеге ие болатыны сөзсіз. Мен ұйымдастырылған іс-әрекетте биыл бағдарламаға негізделе отырып, топтағы Ұлттық бұрыштағы ұлттық құндылықтарды көрсете отырып, әңгімелеп, балаларға ұлттық домбыра, ұлттық киімдер, киіз үй және оның ішіндегі жабдықтар, төсек жабдықтар, дөңгелек үстел, ұлттық тағамдар т,б ұлттық құндылықтар туралы білімдерін кеңейтіп, оны жапсырумен немесе мүсіндеумен бекітемін.

Содан келесі іс-әрекеттерде сұрағанда балалар сұраққа оңай жауап береді, алған мағлұматтарды біршама білетін болады. Мысалы қыз баланың киімі- камзол, тақия, ұзын көйлек, немесе ұзын қара шашы, оған таққан моншақтарды айтып, қыздардың бойына қазақ қызының әдемілігін бойларына дарытуды мақсат еттім. Қазақ қызы –болашақта Ел анасы, сондықтан да «Қуыршақ» сюжеттік -рольдық ойындар арқылы қыз баланың бойына

куыршақты күтіп, жуындыру, киіндіру, немесе тамақ беру, оны әлдилеп ұйқтату, жақсы көру арқылы аялау қасиеттерін бойына сіңіріп, болашақ ана ретінде тәрбиелеуіміз де оның келешегінде тигізер пайдасы аса зор. Мен өзім қыз баламды кішкентайынан еркелетіп, аялап, «Қыз бала-қонақ» демекші, қыз балама әрдайым төрден орын беріп, болашақ жар, болашақ ана ретінде тәрбиелеп келемін. Тәрбиешілердің ішіндегі ең маңыздысы-әке-шеше. Әке-шешенің орнын ешкім баса алмайды. Қыз бала тәрбиесінде ең маңызды адам-Анасы. Әрбір қыз бала тәрбиелеп отырған ана кішкентай қыз баласына қарапайым еңбек түрлерін : төсекті жинау, үстелді жинау, үйде киімдерді реттеу, немесе шаңдарды сүрту сияқты т.б. жақсы әдеттерді қалыптастырса, қыз бала өсе келе тәртіпті, әдепті, тіл алғыш болып өседі. Және де үйде анасы ұлттық тағамдар : бауырсақ, шелпек пісірген кезде оның жасалу жолдарын көріп, қарап, бірге кішкентайынан бастап көмектесе, ол ертең нағыз қазақтың қарапайым қызы болып, салт-дәстүрді ұстанатын болады.

Осы жұмыстарды мен ата-аналармен жұмыс жоспарыма кіргіздім. Сонымен қатар биыл барлық шешінетін сөрелерде осы ұлттық құндылықтардың суреттері жапсырылды. Мысалы: тақия, камзол, шапан, торсық, күбі, тостаған , ожау немесе т.б. , балалар өздерінің сөресіндегі суретті жаттап алып, оның қарапайым түрлерін не үшін қолданатынын біледі. «Қыздың көзі-қызылда » деп бекер айтпаған, мен көбінесе қызыл түсті осы іс-әрекеттерде көп қолданамын, өйткені қызыл түс-оттың, өмірдің, қызғалдақ гүлінің түсі екенін және де көктемнің белгісі екенін түсіндірдім.

«Қызға қырық үйден тыйым» деп қыз баланың жүріс-тұрысынан бастап, дауыс ырғағына дейін мән берудің өзі қыз бала тәрбиесінің маңыздылығын сездірсе керек. Халқымыз өте жоғары бағалаған қасиеттердің бірі-кішіпейілділік. Кішіпейілділік қыз баласына өте жақсы жарасары сөзсіз. Сондықтан да қазақ қыздарымыз тәрбиелі ұлтжандылығымен , өздеріне тән нәзіктігімен және рухани тазалығымен ерекшеленетін еді. Ар-намысын жоғары ұстай білетін қыз ғана жұрт алдында абыройлы, сыйлы болары хақ. Сондықтан ана ретінде қыз баланы сыйлаумен қатар оған тыйымдарды үнемі еске салу, кез-келген нәрсеге қажеттілігін арттыра бермеу мен үшін өте маңызды. Бала кішкентайынан бастап отбасы қаражатын, яғни ата-ана мүмкіншілігін дұрыс түсінуі тиіс. Баланы тым аса еркелетіп, оған қымбат киім мен қымбат заттарды алып беру сияқты жайттарды ата-ана ретінде қолдамаймын. Ондай қымбат киім мен қымбат заттарға әуес болған бала ата- анаға деген қадір-құрметті бара-бара жоғалтуы мүмкін. «Ел не дейді?» деген ұғымның таяғын жемеу үшін балаларымызды киіндіріп,бар жақсымызды жегіземіз. Бірақ баланың күткені ол емес! Егер балаға шынымен де барыңызды бергіңіз келсе, онда махаббатыңызды және уақытыңызды арнаңыз.

Ақыл да анадан дариды, дана да әйелдентуады. Қыз бала тәрбиесін ұрапақ тәрбиесі деп қарау қажет. Бұрынғылар қыз бала келешекте ана атына лайықты болсын деп өзінің ата-салт дәстүрлеріне оның бойында ізгілік рухын егуге ұмтылған ғой.Бүгінгі қазақ бойжеткендері , ертеңгі еріне адал жар,балаларының анасы. Олардың бойында имани тәрбие болғанын қалаймын. Бүгін ол қыздар өнегелі тәрбие алса, ертең ұрпақ тәрбиелейтін қазақтың дана аналарына айналады. Қазақ халқының мақсаты: әдет-ғұрып, салт-дәстүрлерін қыз баланың бойына сіңіре отырып, қыз балаға келешекте ана, ақ босағаның аруы шаңырақтың құт-берекесі екенін ұғындыру, әдептілікке, сыпайылыққа, мейірімділікке, шыншылдыққа, төзімділікке тәрбиелеу. Қыздың жан-жақты жетіліп, белгілі дәрежеде өмір дәржесіне ие болуы заңды құбылыс. Сондықтан да әрбір ата-ана баласына дұрыс тәрбие беріп, қыз балаға ерекше қараған дұрыс. «Балам дейтін жұрт болмаса , жұрт дейтін бала қайдан болсын», -деп өткен ғасырдың ұлы тұлғасы А. Байтұрсынұлы айтқандай , баланың болашағына толғанар ел, ойланар отбасы қалыптасса елдің болашағы зор болмақ.

Әдебиет:

Елжас Ертайұлы . «Баланы тәрбиелеме, Өзіңді тәрбиеле» Алматы-2021ж.

С.Б.Дорженов «Инабаттылық иірімдері» Алматы 2016 ж.

Исагулова Г.Т., Калимжанова К. Б.
Қарағанды қаласының «Айсұлу» бөбекжайы КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ МЕН ОТБАСЫНЫҢ ТИІМДІ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУІНІҢ МАҢЫЗЫ»

Мектепке дейінгі білім беру ұйымы жұмысының негізгі мақсаты тәрбиеленушілердің дене және психикалық денсаулығын сақтау және нығайту, олардың шығармашылық және зияткерлік дамуы, жеке тұлғалық өсуі үшін жағдайларды қамтамасыз ету болып табылады. Бұл тапсырманы отбасынан бөлек сәтті жүзеге асыру мүмкін емес, өйткені ата-аналар – баланың туылған кезінен бастап және өмір бойы алғашқы және негізгі тәрбиешілері. Осыған сәйкес Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында ата-аналар алғашқы мұғалімдер, олар мектепке дейінгі жастағы баланың жеке басының физикалық, моральдық және интеллектуалдық дамуының негізін қалауға міндетті [1]. Осыған байланысты мектепке дейінгі ұйымның отбасымен жұмыс жасаудағы ұстанымы да өзгеруде.

Елімізде мектепке дейінгі білім беру ұйымы мен отбасының қоғам дамуының қазіргі жағдайында өзара әрекеттесу мәселесі өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Мектепке дейінгі мекеменің негізгі және маңызды міндеті баланы тәрбиелеу ғана емес, сонымен қатар ата-аналарға кеңес беру, оларға балаларды тәрбиелеу және дамыту мәселелерінде көмек көрсету. Осылайша, педагог – мектепке дейінгі білім беру ұйымы қабырғасында тәрбиеші ғана емес, сонымен бірге қарым-қатынас пен тәрбие мәселелерінде отбасының серіктесі болады.

Мектепке дейінгі ұйым мен отбасының күш-жігерін біріктіру мәселесі Л.В. Горина, Н.Ф. Виноградова, О.Л. Зверева, Т.А. Макарова, Н.Г. Волков және басқалардың еңбектерінде толығымен дамыған. Авторлардың пікірінше, балабақша ашық жүйе болған кезде ғана отбасының қажеттіліктерін толық қанағаттандырады, ал ата-аналар білім беру объектісі емес, мектепке дейінгі білім беру ұйымымен өзара әрекеттесу субъектілері болып табылады. Сонымен қатар, Е.П. Арнаутова, В.П. Дуброва, О.А. Куревина, Л.В. Свирская, З.И. Теплова және т.б. мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу және дамыту процесінде педагогтер мен ата-аналар арасындағы ынтымақтастықтың маңыздылығын атап өтеді. Л.Н. Давыдов қарым-қатынаста ата-аналар мен педагогтер арасындағы мәселелер бір жағынан – ата-аналардың білім жүйесіне деген сұранысын қанағаттандырумен, екінші жағынан – тәрбие мен оқытудың жаңа технологияларымен байланысты ақпараттың жетіспеушілігіне негізделген деп санайды [2]. Көптеген ғалымдар өз еңбектерінде мектепке дейінгі мекеме мен отбасы арасындағы жемісті ынтымақтастықтың формалары мен әдістерін ұсынады (Т.Н. Доронова, Т.А. Маркова), тәрбиешілер мен ата-аналардың өзін-өзі дамыту қажеттілігін ашады (А.В. Козлова, Е.П. Арнаутова), педагогтің отбасымен интерактивті жұмыс түрлерін ұсынады (Т.Н. Доронова, О.В. Солодянкина).

Отбасы – баланың жеке тұлғасын қалыптастырудың, оның адамгершілік оң әлеуетін қалыптастырудың алғашқы және негізгі институты. Отбасында балалар әлеуметтік өмірдің алғашқы тәжірибесін алады, адамгершілік сабақтарын алады, отбасында олардың сипаты қалыптасады, баланың дүниетанымы кеңейеді, бастапқы өмірлік ұстанымдар қалыптасады. Сонымен қатар, баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуы тәрбиеші мен ата-ана арасындағы қарым-қатынасқа байланысты. Егер мектепке дейінгі мекеме қызметкерлері мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынас дамымаған болса, баланың мүдделері бұзылуы мүмкін. Ата-аналар мен тәрбиешілердің баланың мүддесі үшін іс-әрекеті, егер олар одақтас болса, баланы жақсырақ тануға, оны әртүрлі жағдайларда көруге мүмкіндік берсе және осылайша ересектерге балалардың жеке ерекшеліктерін түсінуге, олардың қабілеттерін дамытуға, өмірлік құндылықтарды қалыптастыруға, теріс әрекеттерді жеңуге көмектеседі. О.Л. Звереваның еңбектерінде өзара әрекеттесудің тиімділігі педагогтерге байланысты екені қарастырылған [3]. Сондықтан балабақшаның негізгі міндеттерінің бірі тәрбиешілер мен ата-аналар арасында жағымды тығыз қарым-қатынас орнату, педагогикалық білімді насихаттау үшін ата-аналармен жұмыс істеудің жаңа формаларын жасау болып табылады.

Осыған байланысты, біз мектепке дейінгі ұйым педагогтары мен ата-аналардың өзара әрекеттесу жағдайын зерттеу үшін балабақша тәрбиешілері арасында сауалнама жүргіздік. Сауалнамаға мектепке дейінгі білім беру ұйымының 20 педагогы қатысты. Сауалнама

"Google Forms" сервисінің көмегімен қашықтықтан жүргізілді. Сауалнаманың мақсаты мектепке дейінгі білім беру ұйымында педагогтардың ата-аналармен өзара әрекеттесуінің қандай нысандары мен әдістерін қолданатынын және өзара қарым-қатынас қаншалықты жиі жүргізілетінін анықтау болды.

Сауалнама нәтижелері респонденттердің әрқайсысы ата-аналармен қарым-қатынастың маңызын түсінетіндігін көрсетті. Дегенмен, «Мектепке дейінгі білім беру ұйымында ата-аналармен қарым-қатынаста қандай қиындықтар туындайды?» деген сұраққа тәрбиешілердің 25%-ы ата-аналармен тікелей қарым-қатынастың жоқтығын көрсетті. Оған себеп: «балабақшамен, тәрбиешілермен тығыз қарым-қатынаста болу үшін ата-аналардың «бос» уақыты жеткіліксіз, жас ата-аналар таңертеңнен кешке дейін жұмыста болады», - деп пікір білдірді. «Мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы ата-аналармен қарым-қатынастың қандай формасы ең нәтижелі деп санайсыз?» деген сұраққа респонденттердің пікірлері әр түрлі болды. Өзара әрекеттестіктің ең жақсы формасы ретінде 10 тәрбиеші ата-аналармен әлеуметтік желілерді, 6 тәрбиеші ата-аналар жиналысын, 3 тәрбиеші мерекелік іс-шараларды және 1 тәрбиеші ата-аналарға арналған семинарларды көрсетті (кесте 1).

Кесте 1. Тәрбиешілердің ата-аналармен өзара әрекеттесу мәселесі бойынша сауалнама нәтижелері

Өзара әрекеттесудің формалары	Тәрбиешілердің % көрсеткіші
Whatsapp, электрондық пошта, әлеуметтік желілер	50 %
Ата-аналар жиналысы	30 %
Мерекелік іс-шаралар	15 %
Семинарлар	5 %

Сауалнама нәтижелерін қорытындылай келе, тәрбиешілердің ата-аналармен қарым-қатынас жасау үшін өзара әрекеттестіктің дәстүрлі формаларымен қатар дәстүрлі емес формаларды пайдаланатынын анықтадық. Алайда, тәрбиешілердің басым бөлігінің әлі де ата-аналармен қарым-қатынаста дәстүрлі емес формаларды жиі қолданбайтыны анықталды. Осы орайда, мектепке дейінгі ұйым мен отбасының тиімді өзара әрекеттесуінің заманауи формаларының арасында мыналарды бөліп көрсетуге болады:

1. Дәстүрлі емес ата-аналар жиналысы, фильмдер, фотоколлаждар.
2. Көрнекі-ақпараттық әдістер
3. Семинарлар мен дөңгелек үстелдер
4. Ата-аналармен өзара әрекеттесудегі бос уақытты өткізу бағыты.
5. Ата-аналармен жұмыста жобалық әдіс
6. Әлеуметтік желілерді ата-аналармен заманауи қарым-қатынас формасы ретінде пайдалану

7. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің сайтына ата-аналармен заманауи өзара әрекеттесу нысаны ретінде пайдалану.

Осылайша, өзара әрекеттестік – бұл бір серіктестің әрекеті міндетті түрде екіншісінің сәйкес әрекеттерімен бірге болатындай етіп отбасы мен балабақша арасындағы қарымқатынасты келісілген орнату. Педагогтардың ата-аналармен қарымқатынасы өзара көмек көрсетуді, өзара сыйластық пен өзара сенімділікті, педагогтың отбасылық тәрбие шарттарын, ал ата-аналардың балабақшадағы тәрбие шарттарын білуі мен ескеруін қамтиды. Бұл сонымен қатар ата-аналар мен мұғалімдердің бір-бірімен байланыста болуға деген өзара ұмтылысын білдіреді. Өзара әрекеттестіктің мақсаты – педагогикалық процеске қатысушылар арасында серіктестік орнату, ата-аналарды балабақша өміріне тарту.

Шын мәнінде, отбасы және мектепке дейінгі білім беру ұйымы – мектепке дейінгі балаларды әлеуметтендірудің екі маңызды институты. Олардың тәрбиелік функциялары әртүрлі, бірақ баланың жан-жақты дамуы үшін олардың өзара әрекеттесуі қажет. Баланың жеке басының дамуы, оның әлеуметтенуі қарым-қатынаста, ата-аналармен қарым-қатынаста жүреді. Қарым-қатынас стилі, ата-ана мінез-құлқының нұсқалары баланың қалыптасу шарттары болып табылады және олар әртүрлі отбасыларда ерекшеленеді. Баланың әлеуметтік дамуындағы алғашқы отбасылық, әлеуметтік кезеңді мектепке дейінгі білім беру

ұйымы алады. Отбасымен жұмыс тиімділігін арттыру үшін мектепке дейінгі білім беру ұйымы мен отбасының өзара әрекеттесуді жетілдіру маңызды болып табылады.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. - 2007. [Электронды ресурс]: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_#z15

2. Давыдова, Л.Н. Проекты в работе с семьей [Текст] / Л.Н. Давыдова, А.А. Майер, Л. Г. Богославец. М.: ТЦ Сфера. – 2012. – С. 128.

3. Зверева, О.Л., Ганичева А.Н. Семейная педагогика и домашнее воспитание. [Текст] - М.: «Школа-Пресс», 2010.

Легкодымова Р.М., Камышник Л.В.
«Ақниет-2015»д/ сад «Ақжарқын» город Караганда

«СЕНСОРНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Основой умственного воспитания является сенсорное воспитание, которое обеспечивает развитие и обогащение чувственного опыта ребёнка, формирует его представления о свойствах и качествах предметов. Сенсорное воспитание – это целенаправленное развитие ощущений и восприятий. Слово «сенсорный» происходит от латинского слова «sensus» - «чувство», «ощущение», «восприятие», «способность ощущения». Познание окружающего мира начинается с ощущений, с восприятия. Чем богаче ощущения и восприятия, тем шире и многограннее будут полученные человеком сведения об окружающем мире.

Сенсорная система человека состоит из таких можно сказать составляющих как:

- Зрительная – человек способен различать объекты окружающего мира в зависимости от цвета, формы, размера, направления движения.

- Вестибулярная – отвечает за способность человека, удерживать равновесие и ориентироваться в пространстве.

- Слуховая – способствует развитию речи, которая является основным средством межличностного общения.

- Проприоцептивная – с помощью, которой осуществляется контроль за своими телодвижениями;

- Тактильная – восприятие кожными рецепторами температуры, вибрации, осязания и тактильной чувствительности.

Таким образом, сенсорная культура ребёнка, уровень развития его ощущений и восприятий являются важной предпосылкой успешной познавательной деятельности.

Сенсорная культура имеет большое значение и для эстетического воспитания. Умение различать цвета, оттенки, формы, сочетания форм и цветов, высоту и тембр звуков даёт возможность лучше понимать произведения изобразительного и музыкального искусства, получать удовольствие от слушания музыки, рассматривания картин, скульптуры и т.д. [1]

Значение сенсорного воспитания, хорошо понимали видные представители дошкольной педагогики: Ф. Фребель, М. Монтессори, О. Декроли, Е.И. Тихеева и другие и считали, что для детей необходимо создавать разнообразные игры и упражнения, направленные на совершенствование зрения, слуха, осязания. Маленького ребенка можно сравнить с пустым сосудом, вся информация, которую он получает из окружающего мира, накапливается в нем. Без участия взрослых, полученные знания останутся поверхностными, что в дальнейшем скажется на развитии ребенка. Поэтому сенсорное развитие является важным направлением в воспитании дошкольника.

Роль сенсорного воспитания тяжело переоценить, так как оно является:

- основой развития интеллектуальной сферы;

- основой, которая помогает систематизировать знания, полученные из внешней среды;

- основой развития воображения, наблюдения и внимательности;

- основой развития различных видов памяти (зрительная, образная, моторная, слуховая);

- основой подготовки ребенка к учебной деятельности.

Основным методом сенсорного воспитания является обследование детьми предметов с целью определения их свойств. Обследование – это специально организованное восприятие предметов для последующего использования его результатов в той или иной содержательной деятельности. В процессе обследования дети учатся выделять и различать величину, форму, пространственные отношения, цвет, особенности звуков человеческой речи и музыкальных звуков.

Роль педагога в развитии сенсорного воспитания ребенка очень велика, так как оно является основой формирования элементарных математических понятий и показателей готовности ребенка к школе. Педагог помогает закреплять и систематизировать знания. А также побуждает к познавательной деятельности с помощью регулярных занятий, опытов, экспериментов и применение знаний на практике и в игровой деятельности. Основная задача воспитателя здесь состоит не в том, чтобы научить ребенка правильному способу действий, показать или подсказать правильное решение, а в том, чтобы вызвать и поддержать познавательную активность, заинтересовать малыша загадочным предметом и побудить к самостоятельному экспериментированию.

Воспитатель должен разумно сочетать совместную деятельность с ребенком и самостоятельные занятия малыша. При этом совместная деятельность не должна навязываться ребенку. Взрослый должен предлагать малышу новые интересные занятия, подключаясь к его игре, откликаясь на просьбы о помощи, помогать преодолевать затруднения, правильно координировать и распределять действия, поощрять их, хвалить ребенка. При этом не следует выполнять действия за малыша, важно, чтобы он научился сам выделять нужные свойства предметов, например, подбирать и соединять части пирамидки или матрешки в нужном порядке. Подсказки воспитателя не должны носить директивный характер. [2]

На основе опыта воспитателей младшей группы детского сада «Акжаркын», можно выделить следующие приемы включающие составляющие сенсорной системы, такие как: зрительная, слуховая, тактильная, вестибулярная, проприоцептивная.

В утреннем круге используем следующие приемы:

- Проверяем, как проснулись глазки. Воспитатель показывает геометрические фигуры различных цветов, цифры, а дети проговаривают, что видят глазки.

- Проверяем, как проснулись ушки. Воспитатель шепотом произносит геометрические фигуры, цифры, а дети поднимают карточки с изображением названных фигур и цифр.

- Проверим, как проснулся язычок. Воспитатель называет предмет, находящийся в группе, а дети называют фигуру, на которую похож названный предмет.

При приеме пищи воспитатель акцентирует внимание ребенка на форме тарелки, на вкусе, запахе и цвете, и составе принимаемой пищи. Например: суп – жидкий, состоит из картофеля, моркови, лука. Как, одним словом, можно назвать эти продукты? (Овощи)

Для ориентировки в пространстве можно использовать на руке ребенка браслет. Ребенок, приходя в группу, на правую руку надевает цветной браслет, и воспитатель объясняет, что правая рука очень трудолюбивая, пишет, рисует, помогает кушать, одеваться. Поэтому в знак благодарности подарим ей красивый браслет, а левая – ленивая и не очень хочет помогать. И ежедневно используя браслет на протяжении всего дня, воспитатель дает детям команды. Например: посмотрите на право, налево; что находится слева от доски, справа и т.д.

Использование цветных кругов на столах в группе. В центре каждого стола клеится круг определенного цвета и по цвету называются команды детей, сидящих за столами. Например: команда красных, команда синих и т.д. Это помогает детям не только запоминать цвета, но и воспитывать командный дух. По желанию, круг можно заменить на другую новую, изучаемую фигуру, что обеспечит быстрое ее запоминание. Например: команда красных треугольников, команда зеленых овалов и т.п.

В свободное от занятий время дети очень любят рисовать и раскрашивать. Рисование тоже можно насытить некоторыми целями. Воспитатель предлагает детям стать

волшебниками и превратить геометрическую фигуру, в какой-либо предмет, дорисовывая некоторые элементы. Например: Круг превратить в цыпленка, ежика, кота; квадрат – в дом, автомобиль и т.п. Такой игрой в волшебство, решаются следующие задачи как развитие мелкой моторики, закрепление знаний геометрических фигур, цвета, развитие фантазии и самое главное рисование становится целенаправленным и не скучным.

Используя в сенсорном воспитании данные приемы, мы достигаем не только большего объема знаний, но и понимания, осознания, применения на практике, ребенком более глубоких представлений, что стимулирует эффективное развитие мыслительного процесса, в том числе и логику.

Литература.

1. Сенсорное воспитание дошкольников / Под ред. А.В. Запорожца, А.П. Усовой - М., 1993. - 226 с.
2. «Дошкольное воспитание» / Под ред. В.И. Ядэшко, Ф. А. Сохина.- М.: Просвещение, 1978. – 416с.

Капасова А.А.

Балқаш қаласы «С.Сейфуллин атындағы №7 мектеп-гимназиясы» КММ

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНКЛЮЗИВТІ ТӘЖІРИБЕЛЕР»

Қазақстан Республикасының Білім Заңыда инклюзивті білім беру ерекше білім беруді қажет ететін баланың қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процестер. Осы заңды негізге ала отырып өзіміздің тәжірибемен бөліскім келеді. Қазіргі заманда ата-аналар қауымы балаларды гаджеттерді бесіктен бастап қолдануға үйрете бастағанын ескерсек, қазіргі заманауи құрылғылардың әсерінен баланың даму қабілетіне қандай да бір зиянын тигізгенін зерттеп, зерттелген нақты деректерге сүйеніп, саралап көруді жөн көрдім. Бұл сұрақтың анық қанығына жету үшін баланың сөйлеуінің дамуы туралы айту керек. Сөйлеуді дамытуда баланың сөйлеу тілі дамуының вербальды кезеңі өте маңызды. Қазіргі балалардың сөйлеу тілі және қол моторикасының дамуының артта қалуының бір себебі- ананың баламен аз араласуы, анаға баланың бесік жырын сирек айтуы және сирек кітап оқуы. Бала үшін жанды қарым-қатынас пен қоршаған әлемді зерттеудің маңызы зор. Заманауи ата-аналар баланы барлық жағынан қадағалайды және оған қоршаған әлемді сирек зерттеуге тура келеді. Балаға үйлесімді даму қажет, оған қол тигізу, ұстау, құю, төгу, қазу, иіскеу, яғни қоршаған әлемді өз бетінше зерттеу керек. Бала өз бетімен отыра алатын уақытқа дейін өсе бастағанда, оған телефон беріледі немесе теледидар мен планшет қосылады. Бір қарасан бұл жаман емес сияқты: тәрбиелік әндер, мультфильмдер, бірақ өкінішке қарай бұл баламен жанды қарым-қатынастан мүлде бөлек

Осыған орай күнделікті сабақ барысында бала тілінің даму үрдістерін тиімді әдіс-тәсілдер арқылы баланы жан-жақты дамытамын, жаттығу, машықтау жұмыстары қарастырылады. «Қабілет бастауы мен балалар дарыны-саусақ ұштарында»- дегенді басшылыққа алып, арнайы қол гимнастикасын дамытуды өзіндік ерекшеліктері мен заңдылықтарын ескердім. Ойындар мен жаттығулар жас ерекшелігіне, яғни балаларға лайықтап оңайдан күрделіге қарай ұштастыра отырып еңбектенсем, өнімді қабілет қалыптастыратынымды айқындадым. Сабақ қызметімде ең қарапайым және актуалды ұсақ моторикаларын пайдаландым. Саусақ моторикаларын дамытуға байланысты ойын түрлерін атап айтсам: пазл, мозайка, құрастырып, лево моншақпен жұмыс жасау. Нәтижеге бағытталған саусақ ойындары күнделікті сабақ кестесіне сай жүргізіледі.

Ойната отырып оқыту мақсатында баланың ұсақ моторикасын дамытып, мектепалды даярлық сынып оқушысында қарындаш, қалам ұстауға қиындық туындап тұрған оқушының жазуын түзете дамыттым. Сонымен қатар баланың сөйлеу тілінің дамуына өзіндік жас ерекшеліктерімен жеткізе білген Шамиль Ахмадуллиннің логикалық және зейін шоғырландыру видеокурстарында ұсақ моториканы дамытуға арналаған мынандай жаттығуларды қарастырдым. Осы жаттығулар музыка ритміне негіздеп, музыка ырғағына елітіп орындалады.

Бірінші. «Баладан саусақпен сандарды көрсетуді сұрау» жаттығуы. Бала оң қолымен екі санын, сол қолымен үш немесе төрт сандарын көрсете алу керек. Бұл саусақ бұлшықеттерін дамытуға, есте сақтауға көмектесетін ерекше тәсіл. Осылайша дауыс екпінін үдетеді, жылдамдата отырып, тез сандарды көрсету жаттығуын жасап, саусақ пен санауды үйренді..

Екінші. «Допты лақтыру» жаттығуын жасауды. Бір қолға допты ұстай отырып, екінші қолды 15-20 см қашықтықта ұстайды. Доп екінші қолға барғанда, алақанмен жұмып, кезек-кезек екі қол арасында, қысып жұма отырып лақтырады. Алғашында допты 10-15см аралығында жіберіп ойнап, арақашықтықты ұзарта беруге болады.бұл жерде бала теппе-теңдікті сақтап жалпы мотторика дамып, қозғалыс- әлемді танудың мүмкіндігі. Яғни, бала қозғалысының дәл және нақты болса, оның әлемді ақылмен тануы да терең бола түседі.

Үшінші. «Қолға жаттығу» жасау. Екі қолды жұмып, жұдырық түйіп бірнеше рет қайталау керек. Римге келген соң, оң қолды ашып, сол қолды жұмып, оң қолды жұдырық түйіп бірнеше рет гимнастиканы қайталау.

Төртінші. «Екі қолмен бір мезетте жазып жаттығу» ақ қағаз немесе кез келген қағаздың ортасына қарындашпен ұзын сызық жүргіземіз. Баланың екі қолына да фломастер мен қалам бере отырып, кез- келген әріпті дауыстап оқимыз. Алғашында бала оң қолымен әріпті дұрыс жазса, сол қолымен керісінше жазады, кейін оң қолымен керісінше, сол қолымен дұрыс жазып көреді. Бұл да қол моторикасын дамытуда өзіндік рөл атқаратын жаттығудың бір сипаты. Қолмен қаламсап ұстауды үйренудің ерекше тәсілдерінің бірі «Үшке дейін санаймын» әдісі. Үшке дейін санап үлгергенше бала қарындашты өте жылдамдықпен алып үлгеріп, қағаз түзу бір сызық сызып, жылдам ғана қаламды қайта орнына қою керек. Осылайша сізде баламен бірге жарысып жазып көруіңізге болады. Бұл жаттығу қаламсапты баланың дұрыс ұстауына көмектеседі.

Баланың қиялы мен таным түйсігін дамытуда ата ана мен ұстаздың бірлескен әрекеті тұлға қалыптастыруда орасан зор рөл атқарады. Жүрегіміздің бөлшегіне айналған балдай балапандардың ойы мен зеректігін дамытуда алдыға қойған мақсат айқын, жүйе сенімді болу керек. Тәуелсіз елдің жасы ретінде, өз Отанымның бүлдіршіндерін жан жақты дамытып, үлес қосуға атсалысамын. Әр маман өз ісінің шебері болуы керек. Бала бойындағы қабілет, дарын, талант, бақша ағаштарындай бабын білсе, жайқалып өсетіні анық. Адам көңілінен орын алатын әдістемедегі тамаша әдіс-тәсілдер бала болашағының жарқын болуына ықпал етеді.

Қорыта келгенде, еркеше білім берудегі баланы дамыту барысында жұмыс нәтижелі болу үшін, әр баланың физиологиялық психологиялық жас ерекшеліктерін ескеріп, жеке тұлғанның дамыту жұмыстарын дұрыс және тиімді ұйымдастыру болып табылады. Түзету-дамыту жұмыстарында балалардың танымдық және тұлғалық ерекшеліктерінде сауат ашу, жазу, математикаға еңбекке үйрету. Бірінші кезекте оқуға деген қызығушылығын қалыптастырып, жағымды мінез-құлық тудыру қажет. Ой-өрісін кеңейтетін материалдар дайындап. Ерекеше білім беруді қажет ететін балалардың психологиялық ерекшеліктерін ескеру, оқу материалдарын ескеріп қана қоймай, жалпы дамыта отырып (қоршаған ортаға бейімдейді, мінез құлық қалыптасып) қалыпты баламен интеграция жасалады. Қазіргі кезде қоғам дарынды, қабілетті адамдарды қажет етеді. Ерекше білім беруді қажет ететін балаға психологиялық-педагогикалық жағдай жасай отырып, өз ортасында өзін еркін сезіне алуға оқу-тәрбие жұмыстарын нәтижелі жүргізу әрбір маманның міндеті. Олай болса, жас жеткіншектің жүрегіне сенім ұялатып, алға қарай басуына жағдай жасауға еш аянбай еңбек етейік.

Әдебиет:

1. Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы 21-7 бөлімі
2. Сулейменова Р.А. Система ранней коррекционной помощи детям с ограниченными возможностями в Казахстане: проблемы создания и развития, Алматы, 2001.
3. Жалмухамедова А.К. «Оказание ранней коррекционной помощи детям с ограниченными возможностями», Алматы, 2008.
4. Мухина В.С. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы. Оқу құралы- А ,1986.
5. Ахмадуллин Ш. Развиваем мозг. Видеолекция <https://www.youtube.com/watch?v=Nit6yjuT08c>.

Каппарова А.Ж., Бодаубекова Ш.А.
Шет ауданы «Балбөбек» б/б КМҚК

«ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ НЕГІЗГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ»

«Арнайы және инклюзивті білім берудің негізгі құндылықтары» тақырыбының өзектілігі балалардың ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне қарамастан барлық, балалар үшін тең білім беру мүмкіндіктерін қамтамасыз етудің шұғыл қажеттілігі болып табылады. Бұл тақырып арнайы білім берудегі қиындықтар мен перспективаларды көрсете отырып, әлеуметтік әділеттілікке, даралықты дамытуға, инклюзивті қоғамның қалыптасуына және адам құқықтары аспектілеріне назар аударады.

Мақаланың мақсаты-арнайы және инклюзивті білім беруді анықтайтын негізгі принциптер мен құндылықтарды талдау, бөліп көрсету.

Кез келген тақырыптың зерттелу деңгейі көптеген теориялық зерттеулер мен практикалық ізденістерден ажырамайды. Арнайы және инклюзивті білім беруді зерттеу де дәл солай. Қазақстандық және шетелдік ғалымдар мен зерттеушілер арнайы және инклюзивті білім берудің объектілеріне, мазмұнына, іске асыру әдістері мен құндылықтарына жан-жақты зерттеу жұмыстарын жүргізген. Мысалы, отандық зерттеушілерден инклюзивті білім беру жағдайындағы педагогтардың кәсіби дайындық мәселесін талдаған Аутаева А.Н., инклюзивті білім берудің дамуын зерттейтін ресейлік Сабельникова С.И., мүмкіндігі шектеулі балаларды білім беру процесіне біріктіруді қарастырған Годовникова Л.В. секілді ғалым, зерттеушілерді атап өткен жөн.

Арнайы білім беру-бұл қалыпты жағдайда білім алуды қиындататын әртүрлі физикалық, психикалық немесе эмоционалдық ерекшеліктері бар балаларға білім беру жағдайлары мен қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған оқыту жүйесі. Мақсаты – білім беруге жекелендірілген тәсілді қамтамасыз ету және мүмкіндігі шектеулі балалардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін арнайы бағдарламаларды әзірлеу [1].

ЮНИСЕФ мәліметтері бойынша, дүние жүзінде 240 миллионға жуық балаға мүгедектіктің қандай да бір түрі диагнозы қойылған [2]. Аталған санның 50% - дан астамы балабақшаға мүлдем бармайды, бұл оларды жақсы өмір сүру құқығынан айырады. Арнайы білім берудің маңыздылығын түсіне отырып, дүние жүзіндегі елдер бала күтімін, білім беруді және жалпы өмір сапасын жақсартуға бағытталған әртүрлі жүйелерді әзірледі. Осы мақсатқа жету үшін ерекше қажеттіліктері бар балалардың мәселелерін барабар қарастыруға және шешуге бағытталған әртүрлі заңдар қабылданды. Мысалы, АҚШ-та арнайы білім берудің маңыздылығы мемлекеттік деңгейде бекітілген келесідей заңдармен анықталады: мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға білім беру туралы Заң (IDEA) және 1990 жылғы мүмкіндігі шектеулі тұлғалар туралы Заң. Бұл заңдар ерекше қажеттіліктері бар адамдардың құқықтарын анықтайды, оларды күнделікті өмірде кемсітушіліктен қорғайды [3].

Арнайы білім беру ерекше балаларға оң әсерін тигізеді. Кейде есту, көру қабілеті нашар, ортопедиялық мүгедектер мен ақыл-есі кем балалар арнайы емдеуді қажет етеді. Осылайша, арнайы білім беру оларға білім алу үрдісіне және қоршаған ортаға ілесуге көмектеседі. Сонымен қатар, арнайы білім беру балаларды әртүрлі бірлескен оқу іс-шараларына қатысуға ынталандырады. Белсенділіктің бұл түрі балаларға өздерінің көшбасшылық қабілеттері мен шығармашылық бейімділіктерін еркін көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл білім беру тәсілі балаларға интеллектуалды қабілеттерін дамытуға және әдеттегі балабақша жағдайында қиын болып көрінетін әртүрлі білім салаларымен танысуға көмектеседі. Арнайы түзету дамыту дәрісханасы, арнайы жабдықтар және арнайы әдеби материалдармен жабдықтап, қолайлы жағдай жасаудың арқасында арнайы білім балалардың білімге деген ынтасын арттырады. Бұл білім беру бағдарламасына педагогтар, кеңесшілер, психотерапевттер, логопедтер және басқа да әртүрлі мамандар қатысатындықтан, оқыту мағыналы және тұрақты болады. Оқытудың арнайы білім беру тәсілі балалардың әртүрлі эмоционалдық мәселелерін шешеді және оларды ойлау процесінде мұқият және жылдам болуға бейімдейді.

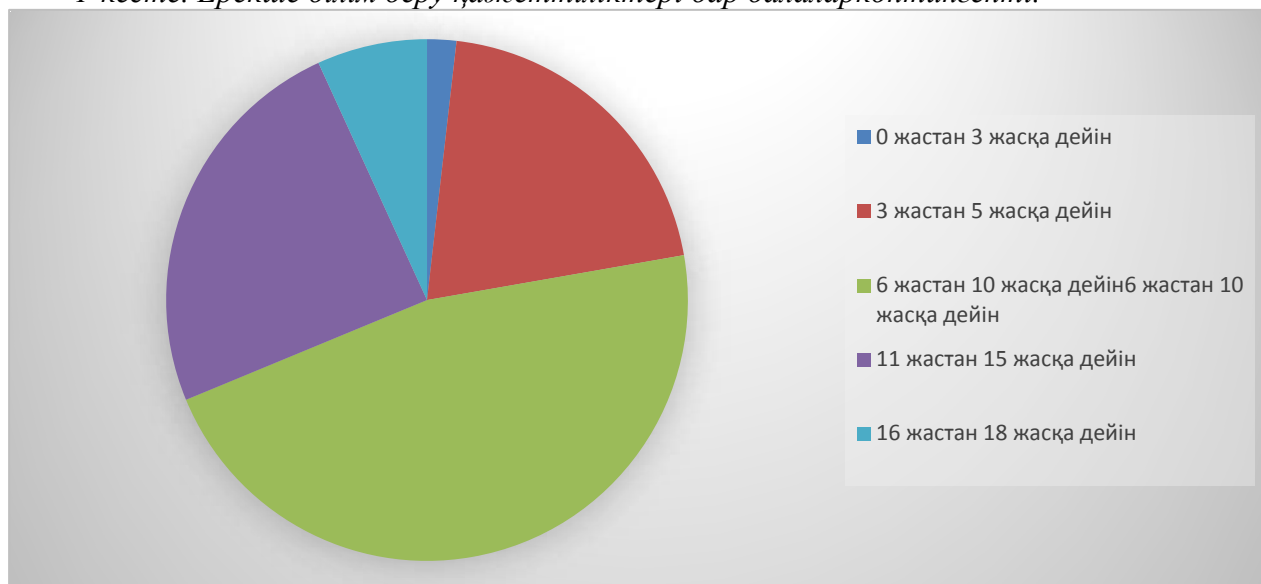
Арнайы білім берудің маңызды миссиясы-ерекше қажеттіліктері бар балаларға олардың өмір сүру сапасын жақсартатын даму және оқу процесін барынша тиімді ұйымдастыру. Мұны тек балабақша мен мемлекеттік мекемелердің ынтымақтастығы арқылы жүзеге

асыруға болады. Осылайша, балалар арнайы тәрбиеші, балалар мен жақсартылған топтардың көмегі арқылы өздерінің ерекше қажеттіліктері мен қабілеттеріне сәйкес білім алады.

Бұл үрдіс жалпы қоғам үшін үлкен маңызға ие, себебі ерекше қажеттіліктері бар балалар олардың қажеттіліктерін түсінетін және әрдайым қолдайтын адамдардың ортасында тәуелсіз және бақытты өмір сүруге мүмкіндік алады.

Қазіргі уақытта Қарағанды облысында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар контингенті 14 870 құрайды, оның ішінде 2275 мүгедек бала. Облыстың балабақшаларында ерекше білім беру қажеттіліктері (психикалық дамуының кешігуі, көру қабілетінің бұзылуы, сөйлеудің бұзылуы) бар 2514 бала тіркелген. Оның ішінде мемлекеттік балабақшаларда – 2417, жеке меншік балабақшаларда – 97 бала [4].

1-кесте. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар контингенті.

Инклюзивті білім беру - бұл барлық балалар жасына, тіліне, отбасылық тегіне, мәдениетіне және ерекше білім алу қабілеттеріне қарамастан бірге оқитын оқыту моделінің бір түрі. Осыған сәйкес, барлық тәрбиеленушілер бір балабақшаға және өмірінің барлық аспектілеріне бірдей қатысуға мүмкіндік алады. Инклюзивті білім берудің негізгі мақсаты - әр тәрбиеленушіге әділ қарым-қатынас жасау [5].

Инклюзивті білім беру әдісінің құндылығы бірнеше себептерге байланысты, соның ішінде:

1. Инклюзивті білім беру білім беру үрдісіндегі теңдікке ықпал етеді. Инклюзивті білім беру барлық тәрбиеленуші өз қажеттіліктеріне сәйкес білім алуға құқығы бар екенін және олардың айырмашылықтарына байланысты бірде-бір тәрбиеленуші балабақшадан шеттетілмеуі керек екенін мойындайды.

2. Инклюзивті білім оқу үлгерімін жақсарта алады. Тәрбиеленуші топқа кірген кезде, олар іс – шара процесіне қатысып, жақсы нәтижелерге қол жеткізеді. Инклюзивті білім беру сонымен қатар дәстүрлі білім беру мекемелерінде жиі кедергілерге тап болатын ерекше қажеттіліктері бар балалардың үлгерімін арттыруға ықпал етуі мүмкін.

3. Инклюзивті білім әлеуметтенуге ықпал етеді. Бұл балаларға өз құрдастарымен қарым-қатынас жасауға және бір-бірінен әртүрлі машықтарды үйренуге мүмкіндік береді. Инклюзивті білім беру тәрбиеленушілерге әлеуметтік дағдыларды, эмпатияны және басқаларға деген құрмет деңгейін жоғарылатуға көмектеседі, сонымен қатар инклюзияға оң көзқарасты дамыта алады.

4. Инклюзивті білім жеке дамуға ықпал етуі мүмкін. Бұл балалардың өзін-өзі бағалау сезімін жақсартуға, олардың эмоционалды және психологиялық әл-ауқатына ықпал етуі мүмкін. Инклюзивті білім беру балаларға болашақта маңызды болуы мүмкін өзін-өзі қорғау дағдыларын дамытуға әсер етеді.

5. Инклюзивті білім инновацияға ықпал етуі мүмкін. Топқа әртүрлі ортадан шыққан және әртүрлі қабілеттері бар тәрбиеленушілер кіргенде, олар өздерімен бірге жаңа

көзқарастар мен идеяларды әкеледі. Инклюзивті білім шығармашылық пен инновацияны дамыта алады.

Инклюзивті білім беру-бұл адамның құқығы, ал тәрбиешілер мен педагогтар барлық балалар өз қажеттіліктеріне сәйкес сапалы білімге қол жеткізуін қамтамасыз етуге жауапты.

Қорытындылай алғанда, инклюзивті оқыту әділ, толерантты және интеграцияланған білім беру кеңістігін құруға бағытталған маңызды қадам болып табылады. Бұл білім беру тәсілі әр тәрбиеленушінің қажеттіліктеріне назар аударады, олардың жеке дамуына ықпал етуге тырысады, сонымен қатар әртүрлілік кедергі емес, құндылық ретінде қарастырылатын қоғам құру үшін негіз қалыптастырады.

Инклюзивті оқыту толеранттылықты, түсіністікті және айырмашылықтарды құрметтеуді дамытады. Бұл әр тәрбиеленушінің физикалық, когнитивті немесе эмоционалды ерекшеліктеріне қарамастан білім беру процесіне қосылуының маңыздылығын көрсетеді. Инклюзивті білім беру ортасын құруда педагогтың, әкімшіліктің, ата-аналардың және жалпы қоғамның ұжымдық күш-жігері маңызды болып табылады.

Бүгінгі таңда Қарағанды облысында тиісті кадрларды даярлау және олардың біліктілігін арттыру бойынша жұмыстар жүргізілуде. Облыста инклюзивті білім беру мәселелері бойынша мектеп педагогтерінің жалпы санының 7818 немесе 48,4% оқытылды. Оның ішінде 6712 педагог инклюзивті тәжірибеге тартылған.

Әдебиет:

1. К.В.Шик, «Специальное и инклюзивное образование: точки пересечения», Беларусь мемлекеттік университеті, Минск қ., 2020.
2. ЮНИСЕФ, «Inclusive education», ЮНИСЕФ ресми парақшасы, 2023. Электронды ресурсы: <https://www.unicef.org/education/inclusive-education>
3. АҚШ Білім министрлігі, мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға білім беру туралы Заң (IDEA), 1997. Электронды ресурсы: <https://sites.ed.gov/idea/regs/>
4. Қарағанды білім басқармасы, «Специальное и инклюзивное образование», 2023. Электронды ресурсы: <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-bilim/documents/details/477781?lang=ru>
5. Д.Бордиа, «All about inclusive education», Teachmint платформасы, 2022. Электронды ресурсы: <https://blog.teachmint.com/all-about-inclusive-education/>

Карибекова К.М.

Қарағанды қаласының «Арман» б/б КМҚК

«ПЕДАГОГТЕР МЕН АТА – АНАЛАР БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»

«Адамның адамшылдығы – ақыл, ғылым, жақсы ата, жақсы ана, жақсы құрбы, жақсы ұстаздан басталады».

Абай Құнанбайұлы.

Балабақша мен ата - ананың өзара әрекеттесуінің негізгі мақсаты – біртұтас білім кеңістігін құру және серіктестік орнату.

Бүгінде қоғамда түбегейлі қарама - қарсы әлеуметтік процестер мен құбылыстарды байқаймыз: жоғары білімді және сауатсыз адамдар, рухани дамыған және рухани аз, керемет бай мен кедей. Кейбір отбасыларда балаға бәріне рұқсат берушілік пен тым еркелету, басқасында, керісінше, қатаң талаптар. Осының бәрі қазіргі ата - ананың ерекшелігі.

Жасы әртүрлі ата - аналар да бар: ерте жастан қырық жасқа дейін. Қазіргі таңда қырыққа дейін екінші ғана емес, тұңғышын да дүниеге әкелетіндер көп. Сол себептен, тәрбиешілер отбасымен жұмыс жасау кезінде мына ерекшеліктерді ескереді: бір жағынан, жас және тәжірибесіз ата - аналарға балаларымен қарым - қатынасын қалыптастыруға көмектесу, екінші жағынан, «жасы үлкен» ата - аналар арасында қалыптасқан стереотиптерді ескеру.

Өздеріңіз білетіндей, баланың тәрбиесіне ең алдымен оның отбасы, ата - анасы әсер етеді. Ал ең заманауи бағдарламалар бойынша жұмыс істейтін ең білікті педагог, балаға өмірдің қандай екендігі және онда қандай ережелермен әрекет етуге болатыны туралы, терең деңгейде идеяларды сіңіретін ата - аналармен бәсекеге түсе алмайды.

Қазіргі уақытта отбасындағы тәрбие мен білім берудің жағдайы жеткіліксіз: адамдардың материалдық жағдайы нашарлады, көптеген отбасыларда дәстүрлер жойылды, отбасылық уақытты теледидар, компьютер, смартфондар алмастырды. Көптеген ата - аналар мансаппен және материалдық байлыққа қол жеткізумен айналысады, сондықтан балаларды тәрбиелеу мәселесінде балабақшамен өзара әрекеттесуі төмендеді. Сонымен бірге, бала құқықтарының Декларациясында атап өтілгендей: балаларды оқыту мен тәрбиелеу жауапкершілігі, ең алдымен, олардың ата - аналарында. Бала құқықтары туралы конвенцияда, өз кезегінде: «Тұлғаның жан - жақты және үйлесімді дамуы үшін бала отбасылық ортада, бақыт, сүйіспеншілік пен түсіністік атмосферасында өсуі керек» делінген. [2].

Адамның балалық шағында отбасында көргенінің бәрі тұлға болып қалыптасуына үлкен әсер етеді. Жақсы отбасыларда ата - аналар мен балалар күнделікті қарым - қатынаста болады, нәтижесінде олардың арасында ерекше бірлік, ата - аналық махаббат сезімі және бала мен ата - ананың қалыпты қамқорлығы пайда болады.

Балабақша мен отбасы – бұл екі тәрбие құбылысы, олардың әрқайсысы балаға өзінше әлеуметтік тәжірибе береді. Отбасы тәрбиесінің балаға әсері соншалық, ол мектепке дейінгі білім беру мекемесінің кез келген педагогикалық күш - жігерін жоққа шығаруы мүмкін.

Бүгінгі күннің жағдайына байланысты мен ата - аналар үшін ең қызықты және өзектісін іздеп, көптеген жұмыс түрлерін қарастырдым. Осылайша, ата- аналарды тәрбиелік іс - шараларға қатыстырып, бірлескен іс - шаралар ұйымдастыру арқылы ата - аналардың педагогикалық мәдениетін арттырып, бала тәрбиесін одан әрі жетілдіруге алғышарттар жасаймын. Біздің жұмысымыздағы басты мәселе – «балалар – ата – аналар – тәрбиешілер» бірыңғай одағын құру. Ата - ана махаббаты адамға «қауіпсіздік» береді және психологиялық қауіпсіздік сезімін тудырады. Тәрбиешілер ата - ананың бірінші көмекшісі, олардың қолында балалар ізденімпаз, белсенді, шығармашыл болып өседі.

Мен өзім үшін ата - аналардың белсенділігін және олардың педагогикалық процеске қатысуын бағалауға мүмкіндік беретін белгілі бір критерийді әзірледім. Кейіннен өзім үшін сапалық көрсеткіштерді анықтадым: бастамашылық, жауапкершілік, ата - аналардың балалар мен ересектер іс - әрекетінің өніміне қатынасы. Бұл талдау ата - аналардың үш тобын анықтауға мүмкіндік берді. Ата-аналар білім беру процесіне қатысуды білетін, ләззат алатын және балабақшаның кез келген жұмысының қадірін білетін белсенділер. Маңызды мотивацияға байланысты қатысатын орындаушылар болып табылатын ата-аналар. Бақылаушы ата-аналар.

Ата-аналардың тәрбие және білім беру процесінің қатысушылары ретіндегі түсінігінің өзгеруі отбасы типтері туралы түсініктің өзгеруіне әкелді:

- тәрбие мен білім беру үдерісіне белсенді қатысушылар, өз балаларының жетістігіне мүдделі;
- қызығушылық танытады, бірақ мамандардың көмегімен мәселелерді шешуді қалайды;
- немқұрайлы, «Мен де солай өстім» деген қағидамен өмір сүретін ата – аналар. Әр ата - анаға сараланған көзқарасқа ие болдым.

Көрнекі ақпарат ата - аналармен жұмыстың маңызды бөлігін алады. Ата - аналар бұрышында жас балалардың психофизиологиялық дамуы, тәрбиесі мен білім беру мәселелері бойынша қызықты және пайдалы ақпаратты әрқашан көруге болады. Онда мен баланың балабақшада не істейтінін, ойнауға болатын нақты ойындарды, кеңестерді, тапсырмаларды, күнделікті жұмыс тәртібін және тікелей оқу іс - әрекеттерінің торын түсінуге мүмкіндік беретін практикалық материалды орналастырдым. Туған күн бұрышы безендіріліп, жақын арада туған күні болатын балалардың фотосуреттері ілінді. Балаларға бұл ерекше ұнайды: олар ата - аналарына фотосуретте кім көрсетілгені туралы қуана айтып береді және олар құрдастарының есімдерін жақсы есте сақтап алды. «Шығармашылық бұрышы» құрылды, онда ата - аналар әрқашан балаларының жасаған бұйымдарын бақылай алады. Мүсіндеу және сурет салу бойынша түрлі - түсті әзірленген тақырыптар үнемі көрсетіріліп тұрады.

Ермексизден жасалған қолөнер үшін біз балалардың фотосуреттері бар ашық түсті арнайы карталарды дайындадық, олардың арқасында әр бала өз қолөнерін ата - аналарына оңай көрсете алды. Ата - аналарға балаларының түрлі режим сәтіндегі өмірінен фоторепортаждар ұсынылды. Біздің топ «Менің отбасым», «Менің сүйікті әкем», «Біздің аяулы әжелеріміз», «Ана – әлемдегі ең жақсы адам!» атты фотокөрмелер дайындады.

Тұлғаның жан - жақты қалыптасуының негізгі шарттарының бірі – қалыпты дене дамуын қамтамасыз ету. Осы мақсатта топта «Денсаулық бұрышы» құрылды, онда ата - аналар балаларының денсаулығы мәселелері бойынша өздерін қызықтыратын барлық ақпаратты ала алады.

Өзімнің жұмыс тәжірибемнен ата - аналардың тікелей өз баласына қатысты балабақшамен байланыс орнатуға және ынтымақтасуға ниет білдіруге дайын екенін білемін. Белгілі бір балаға қатысты барлық нәрсе шынайы қызығушылық тудырады. Дәл осы қызығушылықты мен фотосуреттер, қолөнер және суреттер көрмелерін ұйымдастырған кезде пайдаландым.

Кез келген іс - шара, тіпті ең кішкентай болса да, ата - аналармен жұмыс істеу үшін мұқият және байыпты дайындалу керек. Бұл жұмыста ең бастысы - жеке, бір - бірімен байланыссыз оқиғалардың саны емес, сапасы. Әлсіз, нашар дайындалған ата - аналар жиналысы немесе семинар тәрбиешінің, тіпті балабақшаның оң имиджіне теріс әсер етуі мүмкін.

Ата - аналардың педагогикалық іс - әрекетке қатысуы, тәрбие және білім беру процесіне қызығушылықпен қатысуы тәрбиешінің қалағандығынан емес, ата - ананың өз баласының дамуы үшін қажет екенін барлық жұмысымен дәлелдейді.

Әдебиет:

1. Абай. Энциклопедия. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакциясы, «Атамұра» баспасы. 2015 жыл.
2. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы.

Касиева К.Н.

Шахтинск қаласының «Ботагөз» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ҚАЗАҚ ТІЛІ»

Әрбір өркениетті елдің өз мемлекеттік рәміздері: Туы, Елтаңбасы, Гимні, шекарасы және мемлекеттік тілі болады. Демек, қазақ тілі - біздің мемлекеттігіміздің негізгі нышандарының бірі. Ол - ұлттық құндылығымыз. Біздің Ата заңымыз-Конституцияда «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілі» деп тайға таңба басқандай етіп жазылған. Орыс тілі- ресми тіл. Біз Ата заң талаптарын мүлтіксіз орындауға міндеттіміз.

Мемлекеттік тіл- қазақ тілін үйретудің түп негізі балабақшада қалыптасады. Балабақшада мемлекеттік тіл ортаңғы топтардан бастап жүргізіледі. Ол ұйымдастырылған әрекет кезінде, вариативтік бөлім, үйірме сабақтарында және жеке жұмыс кезінде оқытылады. Балалардың негізгі әрекеті ойын болғандықтан, барлық жұмыс түрі ойын негізінде, қызықты әрі тартымды түрде ұйымдастырылады. [1, с.20].

Басқа ұлт өкілдеріне, әсіресе жазбайтын, оқымайтын балаларға тіл үйрету өте қиын екендігі баршамызға белгілі. Дегенмен, 4-6 жас аралығындағы балалардың сөзді қабылдау, есте сақтау қабілеті өте жоғары болады. Баланың тілді меңгеруі жайлы белгілі психологтар - Ж.Аймауытов, Л.С.Выготский, А.Я.Имедадзе, С.Л.Рубинштейн, А.Н.Леонтьев, Н.С.Рожественский, Э.Алдамұратов баланың жас кезінде танымдық, қабылдағыш қабілеттерінің ерекше жоғары болатындығына байланысты тілді тез меңгеретінін атап көрсетті. Ал бала тілінің дамуы, оның ойлау, сөйлеу мүмкіндігінің қалыптасуы бірден пайда болмайтын күрделі психологиялық үдеріс екені мәлім. Ол жүйелі түрде табандылықпен атқарылатын жұмыстың нәтижесінде ғана жүзеге асады. Сондықтан, тәрбие мен оқыту орыс тілінде жүргізілетін балабақшаларда қазақ тілін оқытудың өзекті мәселесі-балалардың тілін

дамыту болып табылады. Ал енді тілдің баяу дамуы төмендегі факторлармен тікелей байланысты:

1. Балалардың сөздік қорының жұтаңдығы немесе болмауы.
2. Қоршаған ортаның әсері (баланың сөйлеуіне басқа тіл әсер етеді).
3. Сөйлеу дағдыларының болмауы.
4. Байланыстырып сөйлеу тілінің қалыптаспауы.

Балабақшада баланың тілін дамыту, оны сөйлесе білуге үйрету негізінен мынадай үш түрлі тәсіл арқылы іске асырылады:

-Заттардың атын айтқызу. Осы заттарды сын есімдермен (түсі, түрі, көлемі, саны, дәмі т.б.) байланыстырып айтқызу.

-Осы сөздермен сөз тіркестерін, сөйлемдер құрап айтуға үйрету.

-Осы алдыңғы екі тәсілді меңгергеннен соң шағын әңгіме құрастырып үйренеді.

Мысалы, «Отбасы» тақырыбын өткенде, бала өз атын, жасын атап қана қоймай, отбасында кімдер барын, ата-анасының аты-жөнін де қосып айтады. Кейбір балалар «Менде мысық бар, ол кішкентай» деп үйіндегі жануарларды да ұмытпайды. Осындай сөз тіркестерін, сөйлемдер құруда өз басым сызбаны, қалталы тақтаны қолданамын. Мұндай жұмыс түрі балаларды қызықтырады, ынталандырады. Балалар үстел үстінен өздеріне ұнаған санды, түсті, сын есімдерді білдіретін символдарды, заттардың суреттерін таңдап алып, олармен әртүрлі сөйлемдер құрайды, «оқиды».

Біздің балабақшада балаларға қазақ тілін үйретуші Айдос пен Айсұлу атты кейіпкерлер бар. Барлық топтарда, кіреберістен төрге дейін балаларға, педагогтерге және ата-аналарға арналған осы кейіпкерлердің жадынамапарақшалары ілінген. Оларда таңертеңгі қабылдаудан бастап, бала үйіне қайтар уақытқа дейінгі қолданатын сөздер мен сөз тіркестері жазылған. Өзге ұлт өкілдерінің балаларын қазақ тіліне үйрету үшін балабақшада барлық жағдай жасалған. Тәрбиеленушілер мен педагогтер үшін қазақ тілі үйірмелері жұмыс істейді. «Алғашқы ұстаз-ата-ана» қазақ тілін оқытудағы жас ата-аналар мектебінің ұзақ мерзімді әлеуметтік-педагогикалық жобалары аясындағы атааналармен жұмыс Instagram желісіндегі бөбекжай парақшасында жүргізіледі. «Қазақ тілін бірге үйренеміз» айдары бойынша апта көлемінде үйретілетін жаңа лексикалық материалдар ата-аналар үшін осында жарияланып отырылады.

Балаларға қазақ тілін үйретуде музыкалық шығармашылықтың маңызы зор. Өн коммуникативті функцияларды орындай алады. Бұл жағдайда олар интеллект пен жадқа әсер етеді. Балалар күнде қайталаған сөздерден гөрі ән сөздерін тез жаттап алады. Елтану материалы ретінде ән адамның эмоцияларына және оның жалпы көркемдік жадына әсер етеді. Сонымен қатар, музыка интонация мен айтылымды түсінуге көмектеседі. Сөйлеу қарым- қатынасының бір түрі ретінде әндер лексикалық қорды неғұрлым берік игеру және кеңейту құралы болып табылады. Ән баланың айтылу дағдыларын жетілдіруге, музыкалық естуді дамытуға ықпал етеді. Сондықтан, бөбекжайда өткізілетін мәдени іс-шараларға балалар белсене қатысып, қазақ тілінде ән салып, тақпақ оқиды.

Бөбекжайда әр аптаның бірінші күні қазақ тіліне арналған және бұл күні балаларды қабылдау, таңертеңгі жаттығу т.б. іс-шаралар тек қазақ ұлттық музыкасының сүйемелдеуімен жүзеге асырылады. «Бірлесе көтерген жүк жеңіл» демекші, бұл жерде бөбекжай мамандары арасындағы тығыз қарым-қатынасты атап өткім келеді, олардың бәрі де ортақ іске – бала тәрбиесі мен оқыту үдерісіне асқан жауапкершілікпен қарап, бірлесіп жұмыс істейді. Музыкалық материал, ойын түрлерін таңдауда, әдіс-тәсілдер қарастыруда тәрбиешілерге білікті көмек көрсетеді, бағыт-бағдар сілтейді.

Қазіргі балалар теледидар, телефон және компьютерге өте жақын тұрады. Олар техниканың атасы мен әжесі білмейтін тетіктерін басып, өзіне қажетті мультфильм, бағдарламаларды оңай тауып алады. Олардың қарайтыны негізінен ағылшын және орыс тіліндегі бағдарламалар. Ата-аналар баласының ғаламтор желісінен қарайтын ешетеңеге үйретпейтін, мәнсіз-мағынасыз бағдарламаларды қарамауын қадағалап, оның орнына балаларға арналған қазақ тіліндегі оқыту бағдарламаларын тауып берсе деген тілекпен, қазақ тілінің қолданыс аясын кеңейтуге бағытталған электронды өнімдерді насихаттап, оларды мемлекеттік тілді үйрену үшін қолдануға кеңес береміз. Олар балаларға арналған қазақ

тіліндегі «IQ Bala» тегін мобильдік қосымша, Bala.soyle.kz , BilimKids арналары және «Tilqural.kz», «Balatili.kz», «Emle.kz», «Sozdikqor.kz» порталдары. Бұл өнімдер қазақ тілін үйренуге, сөздік қорды байытуға бағытталған. Баланың ғана емес ата-аналардың да мемлекеттік тілге деген қызығушылығын арттырып, білуге, үйренуге ынталандыратыны сөзсіз.

Күнделікті атқырылатын жүйелі жұмыстың нәтижесінде бала тілі дамып, оның ойлау, сөйлеу мүмкіндігі қалыптаса бастайды. Ұлттық құндылығымыз – қазақ тілін үйренеді. Ол жоғарыда айтқанымдай, жүйелі түрде табандылықпен атқарылатын жұмыстың нәтижесінде ғана жүзеге асады. Ендеше ортақ мақсатты дйттеген «Педагог – бала –ата-ана» үштігі қазақ тілін үйренуде, үйретуде талмай еңбектенуі, ізденуі тиіс

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Заңы
2. «Қазақ мақалдары», Б. Мұқанов, Алматы, 1950 ж.

Касымова Г.Б., Торшаева Ш.М
Қарағанды қаласының «Айгерім» б/б КМҚК

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Функционалдық сауаттылық, оқу дағдылары мен мүмкіндіктерін ашу құралы ретінде балаларға мектеп жасына дейінгі шақтан таныс болуы керек. Себебі, дәл осы жаста оқу, жазу, математиканың негізгі қалыптасады және бұл болашақ оқушыға білім алуға және өзі үшін оқуға, тәуелсіз болуға көмектесетін негіз болып табылады.

Функционалдық сауаттылықтың негізгі компоненттері ретінде: математикалық сауаттылық, оқу сауаттылығы, жаратылыстану сауаттылығы, қаржылық сауаттылық, компьютерлік сауаттылық, коммуникативтік сауаттылық ерекше орын алады. Функционалдық сауаттылықтың мазмұндық құрылымы үнемі кеңейіп келеді. Оқу, жаратылыстану-ғылыми және математикалық компоненттерден басқа қазіргі заман ағымына сай жаңа бағыттар қосылды олар: қаржылық сауаттылық, жаһандық құзыреттілік, шығармашылық ойлау. Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруды мектеп жасына дейінгі жастан бастау керек, өйткені функционалдық сауаттылық баланың барлық іс-әрекеттеріне белсенді қатысуына, мектеп жасына дейінгі баланың белсенді тұлғасының қажеттілігіне, қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастардың жоғары деңгейін қалыптастыруға ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналады.

Қазіргі мектепке дейінгі білім берудің өзекті міндеттерінің бірі мектеп жасына дейінгі балалардың қаржылық сауаттылығын қалыптастыру болып табылады. Қаржылық сауаттылық-бұл адам өмірінің балалық шағынан бастап қоршаған әлеуметтік-экономикалық ортаның әсерінен қалыптасатын негізгі әлеуметтік құзыреттердің бірі. Бала алдымен отбасындағы экономикалық идеялармен бетпе-бет келеді, «еңбек», «ақша», «тауар», «баға» және т. б. сияқты ұғымдармен танысады, көптеген жарнамаларды көреді, ата-анасымен бірге дүкенге барады, мұның бәрі баланың бастапқы экономикалық білімі мен дағдыларының дамуына қандай да бір түрде әсер етеді, бірақ бұл әсердің барлығы ситуациялық және жүйесіз сипатта болады. [1, 6-16 б]

Қаржылық сауаттылық – бұл нарықтағы жағдайды дұрыс бағалауға және ақылға қонымды шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін қаржы саласындағы білім мен дағдылардың жеткілікті деңгейі. Негізгі қаржылық ұғымдарды білу және оларды іс жүзінде қолдана білу адамға өз қаражатын сауатты басқаруға мүмкіндік береді. Мектепке дейінгі жастағы қаржылық сауаттылықты қалыптастыру процесінде балалар қаржы туралы негізгі ұғымдармен танысады, ақша туралы қажетті түсініктерге ие болады. Бұл бағыттағы жұмыс мектеп жасына дейінгі балаға түсінікті және қол жетімді тілде ақша функциясын ашудан басталуы керек. [3, 89 б] Балалар ақша еңбектің баламасы екенін, олардың ата-аналары жалақы алу үшін белгілі бір жұмыс істейтінін және отбасы осы қаражатқа бір ай өмір

сүретінің білуі керек. Мектепалды топ балалары отбасылық бюджеттің не екенін және оның не үшін жұмсалатынын жақсы түсінеді. Көбінесе ата-аналар баланы ақша арқылы қандай да бір жетістіктері үшін марапаттап жатады, нәтижесінде балада ересектерге тұтынушылық көзқарас қалыптасады. Әлеуметтік-психологиялық тұрғыдан алғанда, бұл дұрыс емес, өйткені бала өзінің дамуы, білім алуы үшін балабақшаға немесе мектепке баратынын түсінуі керек, ал үйдегі кез-келген міндеттерді орындай отырып, ол ересектерге үй шаруашылығында қолдан келгенше көмек көрсетеді. Бірақ сонымен бірге балаға өз қалауы бойынша қажетіне жұмсай алатын ақшасын берген дұрыс, ал бала бұл қаражаттың тек өзіне тиесілі екенін білуі керек. [2, 21-29 б]

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің аясында мектеп жасына дейінгі балаларда қаржылық идеяларды қалыптастыруға мүмкіндік беретін келесі міндеттер шешіледі: бұл қарапайым экономикалық идеяларды қалыптастыру үшін жағдай жасау және балалардың қаржылық сауаттылық аспектілеріне қызығушылығын дамыту және осы білімді өмірде пайдалану, мысалы, ақшаға өмірлік қажеттілік ретінде дұрыс қарау (үнемдеу, жұмсау, инвестициялау, «қажет» пен «қалау» арасындағы айырмашылықты түсініп, «мінез-құлқыңызды басқарыңыз», «үнемділік», «еңбекқорлық» және т. б. сияқты ұғымдармен таныстыру.

Функционалдық сауаттылықтың алғышарттарын қалыптастыру үшін білім беру қызметіндегі тиімді технологиялар – жобалау технологиясы. Осы орайда біздің бөбекжайда да «Кішкентай қаржыгерлер» жобасы жүзеге асырылып жатыр. Жобаның мақсаты: Балалардың ақша және отбасылық бюджеттің кіріс-шығыс туралы түсінігін кеңейту. Отбасылық байланыстарды нығайту, нақты нәрсені сатып алу дағдыларын үйрету. 4К моделін пайдалана отырып балалардың шығармашылығын, танымын, қызығушылығын, сөздік қорларын жетілдіру. Балалардың қаржылық сауаттылығын дамытуға мүмкіндік жасау. Балаларды оқыту процессінде ойын арқылы ойлауын, ертегілер арқылы тауар айырбасын үйрету арқылы қиялын ұштау. Ата-аналармен бірлесіп жұмыс жасау арқылы оларға қосымша экономикалық білім беру. Жоспарланған жобалық іс-шараларды іске асыру үшін, топқа «Кішкентай қаржыгерлер» бұрышы ұйымдастырылды. Күннің II жартысында банк, банкомат, карточка, ақша туралы түсініктерін қалыптастыру мақсатында. «Банк», «Банкомат», «Дәмхана» т.б. сюжеттік рөлді ойындары ойнатылады. Қаржылық сауаттылықты ҰІӨ-мен сабақтастырып алдымен ертегілерді тамашалап одан соң рөлге бөліп ойнатылады: «Мақта қыз бен мысық», «Еріншек», «Бір үзім нан», Алдар Көсе хикаяларынан «Сиқырлы қоржын», «Как старик корову продавал», «Барбоскины и реклама», «Бизнес крокодила Гены, «Простоквашино Клад» т.б.

Ресурспен қамтамасыз ету мақсатында ақшаға байланысты мақал-мәтелдер мен нақыл сөздер жинақталып, жүйеленді күнделікті ойын барысында қолданылып келеді. «Дүкен», «Банк», «Банкомат», «Дәмхана», «Дәріхана», «Шаштараз» сюжеттік-рөлдік ойынға арналған атрибуттарды балалар жапсыру, сурет салу ҰІӨ-де өздері дайындайды. Мультфильмдер медиатекасы жинақталып, топқа буккроссинг ұйымдастырылып, ертегілерге буктрейлер құрылды.

Балалар жоба аясында дидактикалық ойындар ойнауда.

Дидактикалық ойындар, үстел үсті ойындары, ата-аналарға, педагогтарға арналған жылжымалы папкалар, қаржылық сауаттылықты арттыруға арналған ләпбуктар дайындалды. Қажетті пәндік-дамытушылық ортаны ұйымдастыру үшін балабақша топтарында «Дүкен», «Банк», «Отбасы» сияқты рөлдік ойындар, сондай-ақ, «Қажетті тауарлар», «Көп-аз», «Қымбат-арзан», «Қажеттілік-мүмкіндік», «Жоспарланған сатып алу», «Қажет», «Қалау» «Қайсысы маңызды?» атты ойындарды қамтитын дидактикалық ойындардың картотекасы жасалды. Бұл ойындар тікелей

ҰІӨ барысында және балалардың еркін ойындары кезінде ойналады. Балалардың қаржылық сауаттылығын қалыптастыру бойынша жұмыс тәрбиеленушілердің ата-аналарымен өзара іс-қимылға негізделеді. Олар жобалық қызметтің белсенді қатысушылары болып табылады. Осы жоба аясында ата-аналар мәселе бойынша қажетті консультативтік көмек алды, балалармен бірге «Ақша» шағын мұражайын құруға, сондай-ақ «Қаржы әліпбиі» отбасылық викторинасына қатысты. Осылайша, қажетті жағдайлар жасау және дұрыс ұйымдастырылған ойын әрекеті балалардың экономикалық мәдениетінің қалыптасуына оң әсер етеді және қаржылық сауаттылықтың қалыптасуына ықпал етеді.

Қазіргі әлем қарқынды өзгеруде, алдыңғы ұрпақтарда бағаланған сапалы білім өмір бойы тұрақтылыққа кепілдік бермейді. Өзгерістердің жоғары қарқыны, ақпараттың үлкен көлемінің жинақталуы адамдарды үнемі оқуға және дамуға, ХХІ ғасыр деп аталатын құзыреттерге ие болу қажеттілігіне итермелейді.

Әдебиет:

1. Антонова Ю.Е. «Основы финансовой грамотности для дошкольников: мотивы и мнения» // Воспитатель ДОУ журналы. – № 9. – 2018 ж. – . 6–16 б.
2. Белошистая А.В. «Развитие логического мышления у дошкольников как методическая проблема (теория и технология)» // Дошкольное воспитание журналы. –№ 1. – 2018 ж. – . 21–29 б.
3. Галкина Л.Н. «Экономическое образование детей дошкольного возраста»: оқу-әдістемелік құралы. – Челябинск: Челяб. Мем.пед.унив, 2015 ж. – 89 б.

Ким И.Р.,
«Айналайын» б/б КМҚК
А.Е. Манкенова
Бұқар-Жырау ауданының КМҚК «Аяла» б/б

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БАЙҚАУЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ПЕДАГОГТИҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСІ»

Қазақстан Республикасындағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын өзгерту мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі инновациялық өзгерістердің негізгі тұлғасы ретінде педагог тұлғасына жоғары талаптар қояды, сондықтан да мектеп жасына дейінгі тәрбие мен оқытудың нысандары мен әдістерін үнемі іздестіру жүргізілуде, педагогикалық құзыреттілік деңгейін арттыруға ықпал ететін жұмыс. Ал осы орайда педагогикалық шеберлік байқауын педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыру, кәсіби қоғамдастыққа өзін таныту мүмкіндігін беру кезеңдерінің бірі ретінде қарастыруға болады.

Педагог мамандығы адамның үнемі ізденіс үстінде болуымен ерекшеленеді, ал педагогикалық шеберлік сайысы – жаңа, қызықты, ерекше ізденіс. Байқаулар кәсіби маман ретінде өзіне деген көзқарасты өзгертеді және бұл бәсекеге қабілетті мұғалімнің өз деңгейінде де, басқа да бәсекелестік қызмет субъектілері деңгейінде болады: қазылар алқасының мүшелері, ұйымдастырушылар, педагогикалық ұжымдар.

Педагогтардың кәсіби шеберлік байқауы олардың педагогикалық тәжірибесін тарату, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес инновациялық педагогикалық технологияларды оқу үдерісіне енгізу, дарынды, шығармашылықпен жұмыс істейтін жас тәрбиешілер мен мамандарды қолдау мақсатында өткізіледі. Педагогтардың кәсіби шеберлік байқауы олардың педагогикалық тәжірибесін тарату, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес инновациялық педагогикалық технологияларды оқу үдерісіне енгізу, дарынды, шығармашылықпен жұмыс істейтін жас тәрбиешілер мен мамандарды қолдау мақсатында өткізіледі.

Сондай-ақ кәсіби шеберлік байқаулары мұғалім мамандығының беделін арттыруға, заманауи педагогикалық технологиялардың мүмкіндіктерін және балалармен жұмыс істеудің

жаңа формаларын көрсетуге, шығармашылықпен жұмыс істейтін педагогтер арасындағы қарым-қатынас аясын кеңейтуге, олардың шығармашылық белсенділігін арттыруға, ынталандыруға көмектесетінін атап өткен жөн. жас мпедагогтердің жұмысы, олардың жеке және кәсіби өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасау.

Педагогтердің кәсіби сайысқа қатысу аттестация кезінде қосымша ұпай алудың бір жолы болып табылады, олар кәсіби деңгейді арттырудың тиімді түрі және шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыру құралы болып табылады.

Сайыстың келесі түрлері бөлінеді:

- пәндік-дамытушылық ортадағы сайыстар.

-әдістемелік, оқу және әдістемелік материалдар конкурстары.

-педагогикалық шеберлік сайыстары.

Аудандық мектепке дейінгі мекеме қызметкерлері қауымдастығы жұмысының аясында Бұқар жырау ауданының мектепке дейінгі ұйымдарында педагогикалық шеберлік байқауын өткізу тәжірибесіне толығырақ тоқталайық.

Бұқар жырау ауданының жас педагогтарының кәсіби шеберлігін дамыту және жетілдіру мақсатында 2023 жылдың сәуір айында «Айналайын» КМҚК бөбекжайында «Кәсіптік диалог аумағы» мектепке дейінгі білім берудегі инновациялар жәрмеңкесі өтті. Байқаудың құрметті қонағы ретінде білім бөлімінің әдіскерлері, директорлар, мектеп жасына дейінгі білім беру ұйымдарының тәжірибелі ұстаздары мен Бұқар жырау ауданындағы байқаудың қазылар алқасы шақырылды.

Байқауға қатысушылар, оның ішінде тәжірибелі де, жас мұғалімдер де құзыреттіліктерді дамытуға арналған презентация алаңдары жұмысы аясында өз тәжірибелерін ортаға салды, жас ерекшеліктеріне сәйкес дағдылар мен дағдыларды қалыптастыру бойынша шеберлік сабақтарының кең ауқымын жариялады. мектеп жасына дейінгі балаларды таныстырды және оларды тамаша өткізді, осылайша кәсіби шеберлік сайыстары педагогтардың кәсіби өсуі мен дамуында маңызды рөл атқаратынын растайды.

Мектепке дейінгі білім беру саласындағы инновациялар жәрмеңкесінің салтанатты жабылуы аясында барлық байқауға қабілетті педагогтар Бұқар- Жырау аудандық білім бөлімінің дипломдарымен марапатталды: I, II, III орын, сондай-ақ «Шығармашыл педагог тобы», «Әдістемелік сандықша».

Сондай-ақ 2022-2023 оқу жылында «Аяла» КМҚК бөбекжайы педагогтері мектепке дейінгі ұйым деңгейінде ұйымдастырылған TEDX форматындағы педагогикалық байқауға қатысты. Байқаудың басты мақсаты – педагогтердің тәрбие-оқу процесінде қолданатын бірегей идеяларын таратуға ықпал ету. Бұл TEDX форматының ұранында көрсетілген: «Таратуға лайықты идеялар». Бұл форматқа қатысу тәжірибесі көрсеткендей, егер педагог өзінің, оның пікірінше, бірегей жұмыс тәжірибесін тарататын болса, онда бұл форматтың барлық критерийлерін қандай ынтамен ұстанады, ал критерийлер тіпті тәжірибелі педагогтер, тәрбиешілер мен мамандар үшін де оңай емес, мамандар барлық шектерге төтеп беріп, қатысудан қорықпай, аудандық кезеңге 4 педагог өтінім берді, оның қорытындысы бойынша бір 1 орын, бір 2 орын, бір 3 орын, Гран-приден өткен Нұрғалиева Б.Т. облыстық кезеңге өттіп сертификат алған. Бұл байқаудың форматы педагогтерге ұнады, дәстүрлі өткізу түрлерінің біріне айналады деген сенімдеміз.

Сонымен қатар, жұмыс тәжірибесінен айтқымыз келеді, кәсіби шеберлік байқауын өткізу кезінде назар аударуға тұрарлық мәселе туындауы мүмкін: байқауға қатысу табысқа да, сәтсіздікке де әкелуі мүмкін. Осыған байланысты көптеген педагогтер стрессті сезінеді, бұл өзін-өзі бағалаудың төмендеуіне әкелуі мүмкін.

Байқауды ұйымдастырушылардың міндеті - мүмкіндігінше өрескел жиектерді тегістеу, оның және оның тәжірибесінің бірегей екеніне барлығын сендіру, өзін барынша қолайлы жағынан көрсетуге, көмектесу және сәтсіз болған жағдайда пайдалы қорытынды жасау өздері. Ең бастысы, оқу-тәрбие үдерісіне қатысушылардың барлығы, соның ішінде ұстаздар, әкімшілік, ата-аналар мен оқушылар бәсекеге қабілетті ұстазға көмектесіп, қолдау көрсетіп, жетістігіне қуанса екен.

Кәсіби байқаулар ұйымдастыру – күнделікті жұмыс емес, тек педагогтер ғана емес, балалар мен олардың ата-аналары да қатысатын үздіксіз шығармашылық процесс.

Осылайша, жұмыс тәжірибесі педагогтердің тұлғалық және кәсіби өсуіне ықпал ететін, олардың педагогикалық іс-әрекеттерін «сырттан» қарап талдауға мүмкіндік беретін, педагогикалық жетістіктерін жүйеге келтіретін, сол арқылы тәжірибені жинақтайтын педагогикалық шеберлік байқаулары екенін дәлелдейді және ең бастысы, оны көрсету.

Бұқар жырау ауданының мектепке дейінгі ұйымдарында өткізілетін педагогикалық байқаулардың түрлері:

«Мектеке дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту бойынша түзету-дамыту жұмыстарына арналған үздік дидактикалық оқу құралы», «TEDX форматындағы пед идеялар фестивалі», «Қашықтықтан оқытудың үздік тәжірибелері», «Ашық ұйымдастырылған іс-әрекет», «Менің педагогикалық тәжірибем», «Үздік презентация», «Менің көрнекі құралдарым», «Кәсіби диалог аумағы» мектепке дейінгі білім берудегі инновациялар жәрмеңкесі», «Тіл болашақ балабақшада», «Үздік ұлттық бұрыш», «Үздік табиғат бұрышы», «Үздік кітап бұрышы», «Ең жақсы инновациялық тәсіл».

Қорытындылай келе, педагогикалық байқауларға қатысу әрбір педагогтің өзін-өзі дамыту мен жетілдірудің, кәсіби шеберлігін арттырудың қажетті шарты деп нық сеніммен айта аламыз.

Әдебиет:

1. Айзенберг, А. Я. Самообразование: история, теория и современные проблемы [Текст] / А. Я. Айзенберг. - М.: Высшая школа, 1998.
2. Батышев, С. Я. Энциклопедия профессионального образования: в 3 т. Т.1 Кочнева С.В [Текст] /С. Я. Батышев. - М.: АПО, 1998.
3. Белая, К. Ю. 300 ответов на вопросы заведующей детским садом [Текст] / К. Ю. Белая. - М.: ООО АСТ, 2003. - 393 б.
4. Дуброва, В. П. Организация методической работы в дошкольном учреждении [Текст] / В. П. Дуброва, Е. П. Милошевич.- М.: Новая школа, 1995. 124 б

Клепцова М.С.

КГКП я/с «Колокольчик» город Сарань

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ – ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»

«Семья – это место, где делают людей»
где формируется их отношение к людям, к миру.
(Ф. Бэкон)

«Домашнее образование» как термин отражает образовательное воздействие семьи на детей. Было доказано, что в различных семейных условиях дети действительно приобретают разнообразный опыт, выполняя различные виды деятельности, и постоянно подвергаются разнообразному влиянию и ожиданиям со стороны людей, с которыми они совместно проживают. В этой статье мы проанализируем влияние родителей на образование своих детей в семейной среде. В центре внимания будут вопросы, почему у каждой семьи разный образовательный потенциал. В современных социальных условиях на семью ложится огромная и очень жесткая ответственность, поскольку она должна должным образом заботиться об их здоровье, физическом развитии, общем образовании, развитии их интеллектуальных способностей, а также о создании лучших моральных ценностей, убеждений и установок, привычек к твердой и хорошие культурные отношения как в самой семье, так и в обществе, где живет ребенок. С другой стороны, семья как институт должна создавать условия для развития позитивного отношения к работе, что само по себе является предрасположенностью к лучшему внедрению реалистичного подхода для лучшего развития личности детей.

Детский сад-это первое несемейное социальное учреждение, первое образовательное учреждение, с которым общаются родители.

В интересах ребенка с ограниченными возможностями деятельность логопеда и родителей может быть успешной только в том случае, если они являются союзниками, что позволяет им лучше узнать ребенка и увидеть его в различных ситуациях. Поэтому одной из главных задач дошкольного образовательного учреждения является организация взаимодействия специалистов и родителей, разработка новых форм сотрудничества [1].

Современное общество выдвигает требования к качеству образования, что требует поиска новых педагогических подходов в воспитании и развитии детей с ограниченными возможностями здоровья.

Проектная форма образовательной работы находит все больше сторонников среди специалистов, занимающихся обучением и воспитанием детей с тяжелыми, сложными нарушениями в развитии [1]. Эта форма интересна тем, что тематика проектов может меняться в зависимости от социальных потребностей детей и родителей. В отличие от тематического планирования («фрукты», «овощи», «одежда» и т.д.), которое является наиболее традиционным для отечественной практики, проект позволяет объединить и объединить различные виды деятельности (музыка, рисование, моделирование) в единый комплекс.

Проектные занятия включают в себя участие всех детей и учителя-логопеда, в ходе которого разрабатываются пошаговые действия и элементы, которые постепенно интегрируются в конечный или промежуточный результат. В проекте участвуют все дети группы, независимо от сложности дефектной конструкции, задания подбираются с учетом индивидуальных особенностей каждого участника [2].

Проектная деятельность также способствует развитию различных видов игровой деятельности, формированию и укреплению дружбы между детьми, развитию и улучшению отношений между детьми и родителями. В ходе реализации проекта проводится интерактивное и творческое взаимодействие между родителями и детьми. Дети и родители, хорошо знакомые с родственниками, сближаются.

Совместная проектная деятельность позволяет выявить личные интересы участников проекта и сформировать их компетентность. Вовлечение родителей в совместную проектную деятельность позволяет им реализовать имеющийся опыт и получить новый опыт в проектировании родительского поведения, передаче знаний, взглядов и ценностей, а также компетентных моделей поведения детям.[3]

Основная цель взаимодействия детского сада с родителями-создание единого образовательного пространства и установление партнерских отношений. Создание сообщества образовательных интересов и образовательных усилий.

Только совместными скоординированными действиями педагогов и родителей можно добиться положительных результатов, если родители развивают личный интерес и инициативу в вопросах образования.

Поэтому сегодня педагогам необходимо найти новые нетрадиционные формы сотрудничества с родителями для совместного решения образовательных проблем.

Сегодня в обществе мы наблюдаем принципиально противоположные социальные процессы и явления: высокообразованные и неграмотные люди, духовно развитые и безрассудные, невероятно богатые и бедные, практически нищие, а отношение к детям в семьях очень разнообразное, одни семьи приглашают высокооплачиваемых воспитателей, другие стараются отдавать своих детей в сады круглосуточно. В некоторых семьях есть разрешение и разрешение, а в других, наоборот, более строгие требования. Это особенность современных родителей.

С раннего возраста изучаем образовательные потребности родителей, налаживаем контакты, анализируем особенности семьи и семейного воспитания каждого ребенка, выбираем тактику общения. Это поможет нам лучше понять педагогические потребности каждой семьи и учесть ее индивидуальные особенности.

Результаты этого анализа показывают, какие родители равнодушны к образовательной деятельности и развитию ребенка. Какие родители готовы активно участвовать в деятельности группы и детского сада. Кто хочет помочь создать развивающую среду.

Проведенный анализ позволяет выявить три группы родителей.

Активные родители (они с удовольствием участвуют в образовательном процессе, видят ценность любой работы детского учреждения);

Родители-исполнители (если они очень мотивированы); родители-наблюдатели (активные участники педагогического процесса, заинтересованные в успехах детей, но готовые решать проблемы с помощью педагогов, живущие по принципу "меня так воспитали").

Как известно, на воспитание ребенка в первую очередь влияет его семья, родители. Самый квалифицированный педагог, работающий по самым современным программам, не может конкурировать с родителями, которые на глубоком, бессознательном уровне дают ребенку представление о том, что такое жизнь и какие правила в ней можно соблюдать.[4]

В едином тандеме мы должны стремиться создать единое пространство для развития ребенка, которое включает в себя совместную деятельность воспитателей и родителей по воспитанию ребенка, общению, обмену мыслями, чувствами и опытом. Я стараюсь учитывать особенности современных семей, находить и применять новые эффективные формы работы с родителями. В зависимости от текущей ситуации я рассмотрел множество видов работ, которые являются наиболее интересными и актуальными для современных родителей.

Таким образом, вовлекая родителей в образовательную деятельность и организуя совместные мероприятия, я повышаю педагогическую культуру родителей и создаю предпосылки для дальнейшего совершенствования воспитания детей. Ключевым моментом нашей работы является создание единого союза "дети-родители-воспитатели".[5]

Родительская любовь дает человеку «запас безопасности», формирует чувство психологической безопасности.

Воспитатели-это первые помощники родителей с детьми: любознательными, активными и творческими.

Литература:

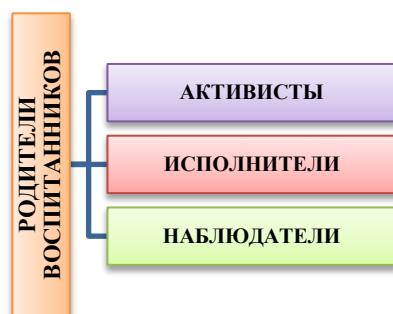
1. Веракса Н. Е., Веракса А. Н. Проектная деятельность дошкольников. Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М.: Мозаика-Синтез, 2008. – 112 с.
2. Евдокимова Е. Проект как мотивация к познанию//дошкольное воспитание, №3, 2003, с. 20-24. 6
3. Пахомова Н. Ю. Проектное обучение – что это?//Методист, №1, 2004. – с.42.
4. Солодянкина О. В. Система проектирования в дошкольном учреждении: Методическое пособие. – М.: Аркти, 2010. – 80 с.
5. Хабарова Т. В. Педагогические технологии в дошкольном образовании [Текст]: методическое пособие для педагогов /Т. В. Хабарова; Санкт-Петербург. Детство-Пресс. 2011.

«КРЕАТИВНЫЕ ФОРМЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ – ПУТЬ К УСПЕШНОМУ ВОСПИТАНИЮ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ»

В нашем быстром и стремительно развивающемся Казахстане мы наблюдаем разные семьи, некоторые из них отдают огромные деньги за воспитание своего чада - это няни, гувернёры, разные развивающие кружки, частные сады, с круглосуточным пребыванием, другие воспитывают своих детей по старинным традициям, сами соблюдая все каноны воспитания, и есть категория родителей, которые детям не уделяют никакого должного внимания и воспитания. И возрастная категория у родителей разная.

Семья. Какая она должна быть? Полная, счастливая, любящая, дружная, каждый понимает по – своему. Ребенок поступает в детский сад, его семья для нас воспитателей, как «чистый лист», мы ничего не знаем о ребенке и его родителях. Наша главная и основная цель с первых дней познакомиться и организовать информационное обучающее пространство для родителей, а также установление партнерских отношений между детским садом и семьей. Только от слаженных и согласованных действий, интереса, инициативы со стороны педагогов и родителей в воспитательных вопросах можно добиться хороших и положительных результатов в работе с родителями.

Для начала мы проводим анализ особенностей семьи и семейного воспитания каждого ребенка, составляем социально – психологический портрет, каждой семьи, чтобы лучше ориентироваться в педагогических потребностях, индивидуальных особенностях каждой семьи, выбираем тактику общения. По результатам анализа и из наших наблюдений, можно сделать вывод, каким родителям не безразлична деятельность педагогического коллектива в воспитании и развитии их детей, какие будут наблюдать со стороны. Их можно поделить на три категории.

Родители – активисты: не сторонние наблюдатели, а активные участники и помощники во всех мероприятиях, которые специально организуют в дошкольном учреждении.

Родители – исполнители: при условии значимой мотивации со стороны воспитателей и специалистов участвуют в мероприятиях и не могут отказаться.

Родители – наблюдатели: пассивные сторонние наблюдатели всего педагогического и воспитательного процесса, в основном, это те родители, которых воспитывали по такому принципу их родители. [1. с. 43]

И вы наверно согласитесь с нами, что порой труднее работать с родителями, чем с детьми. Поэтому воспитателям и специалистам необходимо донести мысль до родителей, что в первую очередь на воспитание влияют не детские сады, а семьи воспитанников, суметь заинтересовать родителей всех трех категорий, проводить совместную деятельность. Для этого необходимо планировать современные, интересные, креативные, нетрадиционные, новые и необычные формы работы.

Мы учитываем особенности современных семей, стараемся искать и использовать новые эффективные формы работы с родителями, которые предполагают совместную деятельность педагогов и родителей по воспитанию детей, общение друг с другом, обмен мыслями, чувствами, переживаниями. Ведь очень часто слышишь, что родители не знают

друг друга в лицо, хоть и их дети посещают одну группу. Многие интересные формы работы были пересмотрены, переработаны и адаптированы под сегодняшних родителей. Ведь привлекая родителей в деятельность детского сада и организовывая совместные мероприятия мы повышаем их педагогическую культуру и создаем предпосылки для дальнейшего совершенствования воспитания детей. [2. с. 22]

Предлагаем, вам некоторые креативные, новые и современные формы работы с семьями наших воспитанников.

«Рекламные акции» – «Самая лучшая семья», «Мой папа лучший», «Наш семейный отдых», родители сочиняют рекламный слоган, составляют презентацию в виде рекламы своей семьи, потом проходит голосование, и выбирают победителя акции.

«Флаер» – составляется рекламный листок о семейном воспитании, советы, рекомендации, традиции, а потом распространяется среди родителей.

«LIKEBOOK» (лайкбук) – организовывается выставка интересных книг о воспитании детей, педагогами детского сада и работниками библиотек, все знакомятся с литературой, прикрепляют стикер понравившейся книге.

«Блиц – опросы» – «Нужен ваш совет», проводится в мессенджере WhatsApp, общей групповой группе.

«Флешмобы» (танцевальные, театральные, познавательные).

«Кроссинги» – это обмен книгами, цветочными рассадами, игрушками, настольными играми.

«Флаффи» – организуются праздники, путешествия со сказочными героями, игрушками.

«Хэппенинг» – родители, педагоги и дети совместно создают картины, полотна для украшения группы, участка.

«Джем – сейшн» – встречи, цикл мероприятий, посвященных какой-то дате, например, «День дружбы», «День семьи», «День Земли» и т.д.

«Квесты» – поиски чего – то, кого – то, на разные тематики.

«Кофебрейк» – беседы на разные темы за кружкой кофе или чая.

«Информ – релиз» – совместное создание газеты, в которой освещается мероприятие группы, детского сада.

«Фасилитация с родителями» – мероприятие, где родители получают квалифицированную помощь от педагогов и специалистов. Педагоги в игровой форме направляю родителя в нужном направлении. И родитель опробует его на примере со своим ребёнком.

«Вайб встреча» – мероприятие, где родители в атмосфере доверия и понимания могут обсудить трудности, воспитания и обучения ребёнка. Встреча направлена на позитивный лад, родители не утаивают проблемы и не боятся высказать и показать своё непонимания и незнания в взаимодействии с детьми дошкольниками.

«В кругу Бефefe» – мероприятие, которое проходит в игровой форме. Как лучшие друзья, все родители делаться своими плюсами и минусами по воспитанию детей. Обыгрывают различные ситуации. Всё мероприятие проходит кругу лучших друзей и на позитивной ноте.

«Дайджест в работе с родителями» - мероприятие, где педагоги и специалисты делаться своим опытом работы по воспитанию и обучению детей. Родители получают от педагогов информационный продукт, который содержит краткий обзор содержания, о том, чем занят их ребёнок в детском саду.

«Квик–настройка» – мероприятие, где родители получают положительный психологический настрой на успешную работу. С ними проводятся разнообразные игры, упражнения, задания через которые они обогащают свои знания в воспитании детей.

«Промоушен» – мероприятие, где родители активные участники всего процесса. Они повышают свою квалификацию через продуктивную деятельность во время всего мероприятия.

«Брифинг с родителями» – мероприятие, на котором родители получают краткую информацию о детях. И которую могут применить в домашних условиях.

«Интерактив в работе с родителями» – мероприятие, где родители тесно взаимодействуют с педагогами. Обсуждают, как добиться определённой цели, пути решения, и положительный результат в воспитании и обучения детей дошкольников.

«Радиолекторий» – мероприятие для передачи информации и электронном формате, для трансляции и донесения до родителей нужных и положительных моментов.

Главный и самый важный момент, мы считаем в нашей работе – это создание единого союза «дети – родители – воспитатели». А используя в своей работе креативные формы работы, способствуют сближению, расположению и работе в едином тандеме.

Литература:

1. Арнаутова, Е.П. Планируем работу ДОУ с семьей //Управление дошкольным образовательным учреждением, 2012. № 4.
2. Солодянкина О.В. Сотрудничество дошкольного учреждения с семьей. Пособие для работников ДОУ/ О.В. Солодянкина, М., «Аркти», 2005.

Кожухметова Л.Р.

Саран қаласының «Сәуле» б/б КМКҚ

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ФАКТОРЫ»

Балабақша – білімнің ең негізгі іргетасы қаланатын кезең. Қоршаған ортаға деген таным – түйсіктері қалыптасып келе жатқан бүлдіршіндердің жеке басын дамыту барысында мектепке дейінгі білім беру ұйымдары жан – жақты жұмыстар атқарады. Тәрбиелей отыра оқытуды басшылыққа алатын балабақша ұжымы әр баланың дамуына айтарлықтай әсер етіп, күнделікті іс – әрекет арқылы бүлдіршіндердің өзіндік көзқарасын қалыптастырып, қоғамға бейімделуіне жағдай жасайды.

Балабақшада бойға сіңген қасиеттердің бәрі алдағы уақытта өзінің айқын көрінісін байқатып, үлкен өмірге қадам басқанда барлық жағынан ең негізгі факторға айналмақ. Сондықтан, қоршаған ортаны тануға әуес жандардың зерттеуге деген бейімділігін одан әрі арттырып, білімге деген қызығушылықтарын барынша дамыта білгеніміз жөн. Осы орайда балабақша қызметінде дамытушы орта құру, оны сәтті жүзеге асыру аса маңызды.

Жеке бастың дамуы ақыл – ойға белгілі бір дәрежеде жүктеменің беріліп, оны барлық сезім мүшелерінің қатысумен орындалатын факторға теңеуге болады. Мәселен, біз топ мүшелерімен сурет арқылы жұмыс жасап, олардың көркемдік шеберліктерін, бейнені қабылдау, ойлау, анализ жасау, шешім шығару, пікір білдіру тәрізді көптеген элементтердің бір сәтте іске асырылуын қамтамасыз ете аламыз. Бұл бүлдіршіндердің сөйлеу тіліне де әсер етіп, ой арқылы сөз саптауын, сөйлем құрауын, ойын еркін жеткізуіне негіз болмақ. Әрине, түрлі – әдіс тәсіл арқылы балабақша тәрбиеленушілерін терең дамытып, мектепалды даярлықты жүйелі жүргізуге болады. Мәселен, шағын мәтіндер арқылы да бүлдіршіндердің ой – өрісі дамып, есте сақтау, мазмұндау тәрізді машықтарды меңгереді.

Мәтін ерте жастағы балаларды дамытуда заттық – дамытушы орта маңызды фактор болып табылады. Бала толыққанды дамуы үшін балалар әлемді жарқын, қанық әсермен қабылдайтындай жағдай жасау қажет. Ерте жастағы балалар тобында заттық – дамытушы ортаны құру баланың толыққанды дамуы үшін, жетекші іс – әрекет түрлерін іске асыру үшін қажетті жағдай болып табылады. Танымдық және нәтижелі іс – әрекет, заттық және сюжетті – бейнелі ойындар. Ерте жастағы балалардың дамуына нормативтік құқықтық құжаттар және заттық – кеңістіктік дамытушы орта зор мәнге ие.[1, 3 б.]

Соңғы уақытта балалардың сөйлеу тілінің тежеліп, өз ойын еркін жеткізе алмайтын, зердесі нашар сынды мәселелер жиі көтерілуде. Мұның әрине көптеген себептері бар. Заман ағымына орай жаңашылдықтың белең алуы кішкентай ел тұрғындарының дамуына айтарлықтай өз әсерін тигізіп жатқаны жасырын емес. Әсіресе, ерте жастан түрлі гаджеттер мен смартфондарға тәуелділік, теледидарға уақын көп арнау, ойыншықтардың тым көп болуы баланың миына көп жүктеме түсіріп, бүлдіршіндердің нақты бір затқа фокус қоюына

мүмкіндік бермейді. Олардың ойы шашыраңқы, тілі шұбарлануы содан. Сондықтан, бұл мәселені шешу үшін бүлдіршіндердің тілін дамытуға көп көңіл бөлінген дұрыс. Арнайы жаттығулар, күнделікті жүйелі әрекеттер арқылы бүлдіршіндердің ойлануына арналған тапсырмалар беріп, сөйлеу тілін дамыту аса маңызды.

Біз балабақша бүлдіршіндері үшін ойынның қаншалықты маңызды екенін жақсы білеміз. Күнделікті орындалатын бұл әрекеттің өзін танымдық деңгейде ұсынуға болады. Мәселен, логикалық ойындар бүлдіршіндерді ептілікке, қырағылыққа, есепке үйретсе, ұлттық ойындар қазақ халқына тән қазынаны дәріптей отыра, ұқыптылыққа, бауырмалдылыққа, жылдамдыққа баулиды. Ойын түрі өте көп. Әр педагог оны өзінің атқаратын іс – әрекетіне, жас ерекшелігіне қарай топтастырып, уақыт межесіне сай сәтті жүзеге асыруы тиіс. Тым артық жүктемеден бойды аулақ салған жөн. Себебі, балабақша бүлдіршіндері физикалық жағынан әлсіз, тез шаршайтын, жылдам жалығатын жандар. Ал, олардың қалыпты дамуы үшін уақыт регламентін сақтау аса маңызды. Қысқа әрі нұсқа, жинақы ұйымдастырылған жоба өзінің жемісін беретіні анық.

Балабақшада дамытушы орта құру барысында заттық – кеңістік ортаны жетілдірудің де маңызы зор. Олардың күнделікті көз алдында кездесетін ойыншықтары, көрнекіліктер, ұстайтын заттары және назар аударатын нысандары барлығы дерлік дамытудың тетігіне айналғаны жөн. Эстетикалық, танымдық, талғамдық, моторикалық дамуға топ ішінің әрленуі, заттардың орналасуы, ойыншық түрлері, кеңістік, бәрі – бәрі әсер етеді. Балалар қоршаған орта туралы түсінікті дәл осы кезеңде қалыптастыратын болғандықтан, дамытушы орта құру барысында балабақша ішінде жайлы мекен жасап, тәрбиеленушілердің емін – еркін қозғалысына, сенсорлық дамуына жағдай жасалу керек.

Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше. Даму барысы:

- Зердесін дамыту;
  - Эмоциясы мен сезімдерін дамыту;
  - Күрт қиыншылықтарға төтеп бере алуын дамыту;
  - Өзіне – өзінің сенімділігін, өзін – өзі қабылдау, жақсы көруді дамыту;
  - Танымдық үрдісін дамыту;
  - Өзін-өзі алып жүре алуын, дербестігін дамыту;
  - Өзін-өзі көрсете алуына, өзін-өзі жетілдіруге ынтасын дамыту
- [2, 33-35 б.].

Бүлдіршіндердің жеке басын дамыту барысында ерте кезден зерттеу ісіне баулудың маңызы зор. Мәселен, бөлме гүлінің өсуін қадағалау, сараптама жасау, қорытынды шығару тәрізді қарапайым этаптарды таныстыру арқылы, олардың күнделікті кездесетін кез – келген нәрсеге мұқият зер салып, қызығушылық танытуына жол ашамыз. Тұрмыста кездесетін заттарға зерттеу жасауды үйрету арқылы ойлану, шешім шығару, ересектермен дұрыс коммуникация құра алу тәрізді маңызды факторларды дамыта аламыз.

Жеке басты дамыту барысында – әр бүлдіршінмен оңаша жұмыс жасау да өз артықшылықтарын байқатады. Көбіне топ ішінде көріне бермейтін, өзгелерден ерекшеленуді қаламайтын томаға тұйық бүлдіршіндердің бойында ашылмаған қырлар жатады. Сол себепті қызметкерлер арнайы жеке тапсырмалар көмегімен балалардың бейімін аңғара отырып, оны тереңдетуге мән бергені абзал. Жеке жүргізілген жұмыстар бүлдіршіндердің бойына сенімділік ұялатып, көпшілік алдына шығуға деген қорқынышымен күресуге ықпал етпек. Жалпы, жеке бастың дамуы үшін барынша жан – жақты әрекеттерге жүгініп, әдіс – тәсілдерді түрлендіріп отырған абзал.

Бүлдіршіндердің бүгінгі заман талабына сай әрекет етуін, сыни ойлауын, өзіндік пікірдің қалыптасуын ерте кезден дамытқан дұрыс. Ол үшін ақпараттық коммуникациялық технологияларды кеңінен пайдалану өз көмегін тигізбек. Қазіргі таңда кез – келген білім беру ұйымы соңғы үлгідегі заманауи құрал – жабдықтармен қамтамасыз етілгенін ескерсек, оны барынша іске асырған абзал.

Инновациялық технологиялардың артықшылықтары ұшан теңіз. Ол баланың қиялын арттырып, жылдам әрекет етуіне негіз болады. Көрнекіліктерді түрлендіріп, күнделікті әдіс –

тәсілдердің сан алуан түрін қолдануға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, жаңа тақырыппен таныстыру барысында да түрлі – түсті суреттер, анимациялық көріністерді де жасауға болады.

ҚР «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған, білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық желілерге шығу» деп, білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделеді. [3].

Балабақшада дамытушы орта құру барысында кез – келген жайтқа жіті мән беріп, бөлменің әрленуінен бастап, ойыншықтардың сапасы, тәрбиешілердің қолданатын әдіс – тәсілдері, сабақ барысы, жас ерекшелігі секілді барлық талап – тілек ескерілу қажет. Бүлдіршіндердің тұлғалық дамудың ең алғашқы сатысы мектепке дейінгі ұйым болғандықтан, барынша ұқыптылыққа мән беріп, жас буын өкілдерінің жан – жақты жетілуіне жағдай жалу тиіс. Әр бала бір әлем. Біз олардың бойына қандай қасиеттерді дарытатын болсақ, сол өзінің жемісін береді. Білімді ұрпақ – ел болашағы. Кемелдеген келешектің іргесін одан әрі дамытатын ұрпақ бойына бар асыл қасиетті сіңіру біздің басты мақсатымыз!

Әдебиет:

1. Балаларды ерте жастан дамытуға арналған заттық-дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана, 2015. – 15 бет.
2. Грэйс Крайг. Психология развития. - СПб., 2000
3. Қазақстан Республикасының Білім Заңы. – Алматы. – 2007 ж.

Койайдарова Б.М., Оспанова Н.К.
Қарағанды қаласының «Айсұлу» б/б КМҚК

СЮЖЕТТІК-РӨЛДІК ОЙЫНДАР ЕРЕСЕК ТОПТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ҚҰРДАСТАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫН ДАМУ ТҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Балалық шақ – тұлғаның психологиялық негіздерін белсенді қалыптастыру уақыты, баланың жеке басының, әлеуметтік қасиеттерін қалыптастырудың, балабақша тобында ұжымдық қарым-қатынастарын дамытудың маңызды кезеңі. Бала психикасының дамуында олардың құрдастарымен қарым-қатынасының рөлі ерекше.

Осыған орай, Д.Б. Эльконин: «Балалардың тұлғалық дамуы ересектердің тұлғааралық қатынастарын және оларда көрінетін жеке қасиеттерді жаңғырту және модельдеу арқылы, сонымен қатар сюжеттік-рөлдік ойындар кезінде баланың басқа балалармен қарым-қатынас процесі арқылы жүзеге асырылады» деген болатын. А.В. Запорожец: «Баланың қарым-қатынасын дамыту, қызметтің неғұрлым күрделі түрлерін игеруге алғышарттар жасай отырып, оған әр түрлі білім мен дағдыларды игерудің барлық жаңа мүмкіндіктерін ашады» деген ой қалыптастырған [1].

Балалардың құрдастарымен жағымды қарым-қатынас жасау дағдылары олардың сәтті дамуының кепілі ретінде ерекше маңызға ие. Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру мәселесі ұзақ уақыт бойы зерттеушілердің, педагогтар мен психологтардың (Л.С. Выготский, А.В. Запорожец, А.Н. Леонтьев, Д.Б. Эльконин, С.Л. Рубинштейн, Б.Г. Ананьев, П.Я. Гальперин, М.И. Лисина, А.С. Макаренко, Е.В. Мухина және отандық Н.С. Жұбаназарова, М.Қ. Бапаева, М.П. Асылбекова, Х.Т. Шерьязданова) назарын аударды. Олардың көзқарастарына сәйкес тұлғааралық қарым-қатынас – бала дамуының негізгі шарттарының бірі, ең маңыздысы оның жеке басын қалыптастыру факторы, басқалар арқылы өзін тануға және бағалауға бағытталған адам қызметінің жетекші түрі болып табылады. Л.С. Выготский: «Біз басқалар арқылы өзімізге айналамыз» деген, яғни коммуникативтіліктің жоғары деңгейін қоршаған ортаға бейімделудің шарты және қарым-қатынас жасау әрекеті мен тәжірибесінің өнімі және жеке тұлғаны қалыптастыру процесі ретінде қарастырады [2].

Коммуникативті дағдылар мектеп жасына дейінгі балаларда 4-5 жасқа дейін қалыптасады, сондықтан тиімді өзара әрекеттесуді ұйымдастыру қажеттілігін туғызады. Ересек тобындағы балалардың әлеуметтік-педагогикалық деңгейде құрбылармен қарым-қатынасы осы жастағы балалардың сыртқы әлеммен ұтымды қарым-қатынастарын дамытудың жаңа жолдарын іздестірумен, жеке әлеуметтік тәжірибені жинақтаумен анықталады. Ересек топтағы балалардың құрдастарымен қарым-қатынасының маңызды ерекшелігі – балаларда бастамашылық (белсенділік) сияқты жеке қасиет қалыптасады. Мұнда бала өзінің ниетін нақты тұжырымдай білуді, өзінің дұрыстығын дәлелдеуді, бірлескен іс-әрекетті жоспарлауды талап етеді. Осы жастағы балалардың құрдасына жанашырлық таныту қабілеті, оған көмектесуге немесе онымен бөлісуге деген ұмтылысы артады.

Мектепке дейінгі жас кезеңіндегі балалардың коммуникативтік дағдыларын дамыту жұмысы тиімді жүргізілмесе, олар тұлғааралық қатынастарды реттеуде қиындықтарды кешіреді, қоршаған әлем жайында қызықты ақпараттарды алу мүмкіндігінен айырылады. Құрдастарымен жағымсыз қатынастары бала мінезінің дамуында ызалық немесе тұйықтық, ренжігіштік, өкпешілдік сияқты бітістердің қалыптасуына себепші болуы мүмкін. Сондықтан да, ересек топтағы балалардың құрдастарымен қарым-қатынасын дамыту үлкен маңызға ие.

Мектепке дейінгі жастағы баланың жетекші іс-әрекеті – ойын. В.С. Мухина: «Адами қатынастардың нормалары ойын арқылы баланың моральдық қалыптасуының қайнар көздерінің біріне айналады», - деп көрсетеді [3]. Ойын әрекеті кезінде балалар қоршаған әлеммен, құрдастарымен және ересектермен бірге дамиды және өзара әрекеттесу арқылы балалардың сөйлеуі (сөздік қоры, грамматикалық құрылымы, байланыстырып сөйлеуі) баланың жеке басының дамуы, сол арқылы олар ересектердің мінез-құлқымен және қарым-қатынасымен танысады, құрдастарымен байланыс орнату үшін қажетті негізгі коммуникативті дағдыларды игереді. Ойын балаға айналасындағы адамдардың іс-әрекеттерін, қарым-қатынастарын қалпына келтіруге, сондай-ақ сюжеттің әр түрлі элементтері, кейіпкерлері және олардың әрекеттерімен еркін жұмыс жасау арқылы ойынды шығармашылықпен орналастыруға мүмкіндік береді.

Әсіресе, ересек топтағы балалардың құрдастарымен қарым-қатынасын дамытуда сюжеттік-рөлдік ойындардың рөлі орасан. Сюжеттік-рөлдік ойын қарым-қатынас процесінде жүзеге асырылатын тұлғааралық қатынастарға негізделген. Сюжеттік ойында бала өзіне адамдар арасындағы өзара қатынастарды көрсететін рөл алады. Сюжеттік-рөлдік ойында бала ерекше, қиялдан шығарылған жағдайларда ересек адам өмірінің көріністерін немесе қырларын, қоғамдық және еңбек қызметтерін өздігінен қайталайды, бейнелеп көрсетеді. Сюжеттік-рөлдік ойынның дамуы жеке ойыннан құрдасымен екі адам болып ойнауға және кейіннен көптеген өзара байланысты рөлдері мен сюжеттік желілері бар өрістетілген ұжымдық ойынға қарай жылжиды. Балалар тобының басқа мүшелерімен шынайы қатынастары ұжымшылдық қатынастарды орнатуен шектелмей, баланың сана-сезімін де арттырады. Баланың құрдастарына, қалыптасып келе жатқан ұжымның пікіріне бағдарлануы оның әлеуметтік сезімдерін де қалыптастырады: дербестілік, топтың мүддесін ұстану қабілеті, жанашырлық және т.б. Бала қатынастарын реттеу үшін құрдастарының ықыласынан айырылып қалмау үшін өзара қатынастың әртүрлі амалдарын қолдануға үйренеді. Бала жаңа қатынастарды орнатудың барысында өзі үшін таныс балалардың тобындағы әрекеттердің еркіндігін табыс ететін мінез-құлықтың көптеген түрлерін ашады. Қарқынды қарым-қатынас оларды келісуге, ойындағы әрекеттерді талқылауға, құрдастарына көмек көрсетуге, сұрақтар қоюға және т.б. итермелейді, сюжеттік-рөлдік ойынның бұл сипаты балалардың коммуникативті дағдыларын белсенді дамытуға, оларды бір-бірімен белсенді қарым-қатынасқа тартуға мүмкіндік береді [4].

Сюжеттік-рөлдік ойындарға қоғамдық өмірдің элементтері де кіреді, онымен бірге сюжеттер де күрделене түседі. Балалар үшін сюжеттегі басты нәрсе адамдар арасындағы қарым-қатынасты жаңғырту, қарым-қатынас ережелерін сақтау болып табылады. Ойындағы диалог ұзарып, мағыналы бола бастайды, балалар қимылдар, ым-ишара, интонация арқылы бейнеленген кейіпкердің сипаттамаларын жеткізуге тырысады.

Ересек топтағы балалардың құрдастарымен қарым-қатынас жасау дағдыларын дамыту үшін сюжеттік-рөлдік ойындарды ұйымдастыратын заттық-кеңістіктік дамытушы орта маңызды орын алады, ол қолжетімді, әрі моральдық мазмұны бар, проблемалық жағдайларды модельдейтін, вербалды және вербалды емес қарым-қатынас құралдарын қамтитын түрлі ойыншықтармен жабдықталуы тиіс. Заттық-кеңістіктік дамытушы орта – әрбір жас кезеңінің ерекшеліктеріне, балалардың денсаулығын нығайтуға және қорғауға, кемшіліктерді түзетуге және олардың даму ерекшеліктерін ескеруге сәйкес келетін балалардың дамуы үшін нақты ұйымдастырылған, материалдармен жабдықталған білім беру ортасының бөлігі. Ересек топтағы ойын ортасы әр баланың сүйікті ісімен айналастындай етіп ұйымдастырылуы керек, жабдықтарды қолжетімділік принципі бойынша орналастыру қажет, бұл балаларға мүдделер қауымдастығы бойынша кіші топтарға бірігуге мүмкіндік береді. Тақырыптық ойын ортасын ұйымдастыру үшін балалардың жеке тәжірибесінен тыс мәселелерге қызығушылықтарын ескеру қажет. Көптеген сюжеттік-рөлдік ойындар үшін балалардың жеке тәжірибесін кеңейтетін ойыншықтар мен материалдар әзірленуі тиіс. Ойын ортасы балалардың барлық сюжеттік-рөлдік ойын түрлерін игеруде үлкен маңызға ие.

Ересек топтағы балалардың құрдастарымен қарым-қатынасын дамытуда қолдануға болатын сюжеттік-рөлдік ойындардың келесі түрлері бар:

1. Тұрмыстық сюжеттерге арналған ойындар («Үй», «Отбасы», «Туған күн» бұл ойындарда қуыршақтар мен ойыншықтар үлкен рөл алады, олардың әрекеттері арқылы балалар өз құрдастарымен жеке қарым-қатынасқа түседі);

2. Адамдардың еңбегін көрсететін өндірістік және қоғамдық тақырыптарға арналған ойындар(мұндай ойындардың тақырыптары қоршаған өмірден алынады: «Шаштараз», «Дүкен», «Сұлулық салоны» т.б.);

3. Халықтық-патриоттық тақырыптарды бейнелейтін ойындар (соғыс қаһармандары, ғарышқа ұшу т.б. жайында);

4. Әдеби шығармалар тақырыбына арналған ойындар (шығармалардың барлық эпизодтарын бейнеленеді, балалар кейіпкерлердің іс-әрекеттеріне еліктеп, берілген рөлдерді сомдайды, олардың мінез-құлқын іштей қабылдайды);

5. Режиссерлік ойындар (бала екі жоспарда әрекет етеді: қуыршақтармен және өз бетінше рөлдерді бөлумен, ойынға қатысушылар таныс ертегілердің немесе өз өмірінің эпизодтарын қамтитын сценарийді ойластырады).

Болашақ жас ұрпақтың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру үшін мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында арнайы жағдайлардың жасалуы өте маңызды. Мектепке дейінгі бала өзін әлеуметтік тұлға ретінде тани бастайды және айналасындағы адамдармен мінез-құлықты мақсатты басқаруды, жағдайларды талдай білуге, сондай-ақ өз әрекетін бағалау, салдарын болжау, бақылау мүмкіндігіне ие болады. Балалар сюжеттік-рөлдік қатынастар процесінде сөзбен қабылданған рөлді және шартты әрекеттерді белгілейді, ойын мағынасын, жоспарын жүзеге асыру үшін ауызша қарым-қатынас құралдарын пайдалану сияқты маңызды дағдыларды қолданады. Сондықтан да, сюжеттік-рөлдік ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті құзыреттілігін қалыптастырудың және құрдастарымен қарым-қатынасын дамытудың тиімді құралы болып табылады.

Әдебиет:

1 Запорожец А.В. Основные проблемы онтогенеза психики / Избр. психолог. Труды: 2 т., М.: 1986. – 14 с.

2 Выготский Л.С. Детская психология - М., 1985

3 Мухина В.С. Мектепжасынадейінгібалаларпсихологиясы: Оқу құралы/ В.С. Мухина. – Алматы: Мектеп, 1986. – 81 б.

4 Лидак Л.С. Сюжетно-ролевые игры в развитии навыков общения ребенка со сверстниками. – Дошкольное воспитание, 2007. – 45 с.

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

Образовательная среда в дошкольной организации - это специально организованное пространство, направленное на всестороннее развитие детей дошкольного возраста. Она включает в себя оформление помещений групп, материалы и оборудование для игр, занятий и других видов детской активности.

Ключевым компонентом образовательной среды является ее пространственно-предметная организация. Групповые комнаты и другие помещения детского сада должны быть эстетически оформлены, отвечать санитарно-гигиеническим требованиям и иметь зоны для разнообразных видов деятельности (игровую, зону сна и отдыха, образовательную зону и др.). Важно грамотно расположить центры активности с учетом возрастных и психологических особенностей детей. Например, для малышей больше места отводится под двигательную активность и сюжетно-ролевые игры, а старших дошкольников привлекают уголки конструирования, экспериментирования, книжный уголок.

Еще один компонент - социальный, предполагает налаживание позитивного взаимодействия между педагогами и воспитанниками, детьми друг с другом. Воспитатель должен быть доброжелателен, внимателен к каждому ребенку, учитывать его эмоциональное состояние. Атмосфера детского сада в целом должна быть пропитана заботой, интересом педагогов к внутреннему миру дошкольников. Теплое общение, эмпатия, поддержка инициативы малышей со стороны взрослых - залог полноценного психического развития [1] стр18.

Образовательная среда оказывает огромное влияние на формирование личностных качеств дошкольника. От того, насколько продумана организация пространства, предметного наполнения, социального окружения ребенка, зависит развитие таких базовых характеристик, как самостоятельность, инициатива, уверенность в себе.

К примеру, среда, перенасыщенная игрушками и дидактическими пособиями, может спровоцировать пассивность малыша. В таком случае он привыкает просто брать готовые игровые решения, а не проявлять творчество. А вот среда с продуманным, но не чрезмерным наполнением стимулирует воображение, подталкивает придумывать свои сюжеты, создавать игровые замещения предметов.

Для сюжетно-ролевых игр можно использовать легкие раскладные ширмы, мягкие модули. Из них получатся "домики", "пещеры" и другие игровые зоны, которые затем легко разобрать и переставить. Игрушки и атрибуты для таких игр тоже должны быть разнообразными - это и элементы костюмов (шапочки, юбки, жилеты), и предметы-заместители [2] стр 27.

Для познавательно-исследовательской активности можно создать "лабораторию" или центр науки - поставить столики с приборами, емкостями, природными материалами (песок, вода, камушки, ракушки, плоды). Уголок конструирования и моделирования обеспечить конструкторами Lego, деревянными, пластмассовыми, магнитными деталями.

В литературном уголке важно разместить мягкий диванчик, подушки, на которых дети с комфортом могли бы рассматривать книги. Пространство художественного творчества оснастить мольбертами, столами, разнообразными изобразительными средствами. Таким образом вариативность, трансформируемость пространства - ключ к обеспечению разных интересов и потребностей дошкольников.

В рамках экспериментальной работы по теме "Организация развивающей предметно-пространственной среды" нами были поставлены исследовательские задачи - оценить влияние преобразования среды группы детского сада на познавательную активность и игровую деятельность воспитанников.

Первый этап эксперимента был посвящен выявлению изменений в отношении детей к чтению при создании специализированного уголка с мягкой мебелью. На констатирующем этапе мы провели наблюдение за поведением детей 4-5 лет во время свободной деятельности. Было отмечено, что имеющийся небольшой стеллаж с книгами практически не привлекал внимания детей - за 30 минут свободной игры лишь двое детей из 12 проявили интерес к книжному уголку [3] стр.35.

Затем было решено создать удобную читальную зону - установили мягкий диван, пуфики, настольные лампы. Книжный уголок пополнился новыми яркими книгами с крупными иллюстрациями. Повторное наблюдение показало существенные изменения - уже 7 детей отмечены в книжном уголке, они с интересом рассматривали книги, обсуждали персонажей. Среднее время пребывания одного ребенка в уголке чтения увеличилось с 2 до 13 минут. Таким образом, гипотеза об эффективности преобразования пространства для стимулирования интереса дошкольников к чтению подтвердилась.

Второй этап был посвящен развитию сюжетно-ролевой игры посредством использования трансформируемых модулей. В групповой комнате были установлены легкие раскладные ширмы, мягкие детали (типа диванных подушек, кубов). Педагоги ежедневно предлагали детям по-новому перестраивать игровое пространство. Если раньше сюжеты игр повторялись, были однообразными, то теперь дети проявляли больше выдумки и фантазии. Через месяц использования трансформируемых модулей количество разнообразных сюжетов выросло с 2-3 до 5-7 в день. Дети стали чаще придумывать новые роли, сочинять нестандартные сюжетные линии. Эксперимент доказал эффективность применения мобильных конструкций для обогащения детской игры.

Ключевая роль в формировании полноценной развивающей среды принадлежит воспитателям. От их профессиональных компетенций зависит грамотный подбор материалов, оборудования с учетом возраста детей, реализуемой программы, особенностей группы. Например, в группе с большим количеством мальчиков педагог организует разнообразные конструкторы, атрибуты для подвижных игр. Для детей постарше обязательно обновление уголков экспериментирования, коллекции новых игр на развитие логики, памяти.

Однако без активного участия родителей создание оптимальной среды невозможно в принципе. Во-первых, родители могут проявить инициативу и поучаствовать в благоустройстве территории детского сада, близлежащего парка. Это важно, чтобы прогулки доставляли радость дошкольникам. Например, покрасить скамейки, организовать клумбы с цветами, фотозоны со сказочными героями.

Во-вторых, именно родители обеспечивают группу атрибутами, аксессуарами к играм, природными материалами. Реализуя тот или иной проект, воспитатели могут предложить собирать коллекцию ракушек, коряг, семян растений. А затем внести эти предметы в интерьер [4]стр 45.

Наконец, интересными формами совместного творчества являются конкурсы поделок, рисунков. Дети вместе с родителями готовят работы на определенную тему - например "Космическое путешествие", "Сказочная страна". Лучшие поделки можно использовать для оформления интерьера или в игровой деятельности. Такие совместные проекты очень сплачивают детско-взрослое сообщество группы.

Подводя итог, отметим, что образовательная среда дошкольной организации - это многогранное явление, вбирающее целый комплекс составляющих. Это и предметно-пространственная организация, соответствующая возрастным потребностям дошкольников, и выстроенное позитивное социальное взаимодействие между педагогами и детьми, и использование эффективных образовательных технологий.

Главной функцией образовательной среды является создание условий для гармоничного становления личности каждого ребенка, формирования его индивидуальных склонностей и способностей. При правильной организации среды у дошкольников развиваются любознательность, познавательная активность, коммуникативность, воображение, уверенность в себе. А это - фундаментальная основа для успешного обучения в школе и дальнейшей самореализации человека в жизни.

Литература:

1. Ибатова А.К. Формирование креативной личности ребенка в условиях дошкольной организации. - Астана: Білім, 2019.
2. Кенжетева Г.Ж. Теория и методика организации предметно-развивающей среды в детском саду. - Алматы: Раритет, 2017.
3. Байгабылов Т.Б. Балалық шақтағы тұлғаның даму ерекшеліктері. - Алматы: Мектеп, 2016.
4. Ахметова Г.К. Инновационные педагогические технологии в дошкольном обучении и воспитании. - Караганда: Болашақ, 2020.

Константиности А.П.
КГКП я/с «Балдырган» Осакаровский район

«НАПОЛЬНЫЕ ИГРЫ КАК, ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ДЕТСКОМ САДУ»

В настоящее время игровая и организованная деятельность в дошкольных организациях проводится педагогами в статическом режиме, то есть за столами, на стульчиках или ковриках, но данный подход педагогам всех дошкольных организаций нужно менять и проводить игровую, интегрированную и организованную деятельность в кинестетическом виде, то есть с использованием подвижных и напольных игр.

Разные площади групповых помещений, типовые здания дошкольной организации, комплектующее оборудование и мебель не дают должное развитие двигательной активности, то есть расположение разными возможностями дошкольной организации для формирования развивающей предметно-пространственной среды является одним из факторов ее включенности в вопросы ее реализации. [1]стр.5

Наблюдение за дошкольниками в повседневной игровой деятельности показывает, что дети-дошкольники больше всего любят играть на полу, следовательно можно активизировать потребность дошкольников в движении через организацию напольного игрового пространства и создания готового инструментария для игр на полу.

Какие задачи может решить использование напольных игр:

- проявление инициативы и самостоятельности при освоении напольных игр;;
- развитие у дошкольников умения осваивать условия игровой деятельности на полу;
- формирование познавательных способностей и психических процессов и многие другие.

Что из себя представляет напольная игра? Напольная игра - это разновидность игры, в которую играют на заданном игровом поле, размещенном на поверхности пола.

Плюсы использования напольных игр в воспитательно-образовательном процессе велики, так как они носят развивающий, обучающий и развлекательный характер; в игру можно включить любой тематический материал; одно и тоже игровое поле может быть использовано в разнообразных видах игр и деятельности; одно и то же игровое поле можно использовать в любой возрастной группе, используя принцип от простого к сложному; использование разнообразных форм работы (индивидуальная, самостоятельная, групповая, подгрупповая); развивающий материал может быть подобран в соответствии с любой тематикой или тематическим планированием и так далее. [2]стр 13

Основные правила при организации напольных игр:

1. Чтобы правильно организовать напольную игру, её нужно подготовить согласно возрастным особенностям ребенка, то есть она не должна быть ни слишком тяжелой, ни слишком легкой.
2. Игра – это не просто забава, для детей она может быть развлечением, но для педагога она должна быть прежде всего быть инструментом.

3. Универсальное игровое поле – «квадраты». «Квадраты» - это прямоугольник, составленный из 24 квадратов. Рекомендуемый размер которого примерно 1,4х2,8 метров, чтобы дошкольникам было удобно по нему передвигаться. Данное игровое поле может создаваться самостоятельно, для этого необходимо начертить квадраты изолентой на полу.

Сначала игра «Твистер» использовалась в нашей дошкольной организации как веселая, групповая и развлекательная игра, но потом нам пришла идея использовать игровое поле «Твистер» в воспитательно-образовательном процессе и игровой деятельности. Например игровое поле игры «Твистер» можно адаптировать в математическом развитии под игру «Математический планшет» таким образом:

- подготовить заламинированные карточки с миниатюрой игрового поля развлекательной игры «Твистер», в которых указан маршрут движения по игровому полю;
- ребенку дается задание в соответствии с заданной траекторией добраться со старта до финиша, при этом, например, он должен добираться наступая только на круги или треугольники.

Эту же игру «Твистер» можно адаптировать под игровое упражнение «Найди клад» с помощью которой можно тренировать дошкольников в счетной деятельности, закрепление знаний о цвете, форме и ориентации в пространстве. Последовательность организации игры следующая:

- наклеить последовательно в цветные круги цифры от 1-10;
- подготовить большое количество карточек с разноцветными примерами;
- выбрать одну из карточек с разноцветными примерами и найти ответ на игровом поле, далее ребенок должен по мере решения примеров передвигаться по игровому полю в соответствии с полученным ответом.

Наиболее часто также в нашей дошкольной организации используются следующие игры и игровые приемы при игровой деятельности с настольными играми: «Что лишнее», «Путаница», «Найди пару», «Составь предложение», «Найди пару», «Музыкальный оркестр», «Повтори за мной», «Сигналы светофора», «Пройди лабиринт», «Хорошо или плохо», «Отгадай загадку», «Строим дом», «Отражение», «Фасовщики», «Строим дом», «Мой след», «Займи место» и другие

Основу для всех вышеперечисленных игр составляет игровое разлинованное поле размером 3х3 ячейки, которое можно сделать самостоятельно используя при этом плотную ткань или другой подходящий материал, либо заказать готовый баннер. Как уже описывалось выше содержание наполнения данного игрового поля может меняться в зависимости от игрового содержания или задания, и может сменяться как самим педагогом так и ребенком. Получается, что игровое поле это легкопереносимая и подвижная конструкция, которая позволяет детям самостоятельно создавать игровое пространство.

В завершение хочется сказать, что напольные игры – замечательное дополнение развивающего пространства детского сада. Напольные игры развивают и поддерживают желание дошкольников развиваться, обучаться, а также организовывать коммуникативные отношения между воспитанниками группы. Напольные игры являются интеграцией двигательной, игровой, социально-коммуникативной деятельности, поэтому являются одним из важных направлений деятельности в дошкольной организации.

Наибольшей популярностью в нашей дошкольной организации пользуется напольная игра на скорость и внимание «Окавока». Данная игра представляет собой большое красочное текстильное поле размером 150х90 на разную тематику с пятьюдесятью карточками с яркими иллюстрациями, простыми и понятными правилами игры в разных вариациях. В данную игру можно играть двумя способами:

1. Первый игрок переворачивает верхнюю карту в колоде и кладет ее так, чтобы все видели, что на ней изображено или написано. Задача всех игроков найти как можно быстрее на текстильном поле это изображение, тот кто нашел первым изображение на карточке забирает ее себе.

2. Первый игрок выбирает любую картинку на поле и начинает описывать ее словами, важно помнить что остальные игроки не должны знать, какую картинку вы выбрали. То есть необходимо описать изображение на карточке не называя саму картинку.
- 3.

Игровая деятельность с детьми в напольной игре «Окавока»

Подводя итог всему вышесказанному можно сделать вывод, что напольные игры уникальны тем, так как дают огромный образовательный эффект: позволяют в непринужденной эмоционально-позитивной обстановке развивать общение между детьми, воспитывают у них саморегуляцию, нравственные чувства, приучают действовать по правилам.

Литература:

1. <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2022/11/05/master-klass-dlya-pedagogov-na-temu-napolnye-igry-kak-effektivnoe>
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/igra-kak-element-traditsionnoy-kultury-obskih-ugrov-napolnye-igry-s-kameshkami-i-palochkami-sravnitelno-sopostavitelnyy-analiz/viewer/>

Конхашова Г.М.

Қарағанды қаласының «Арман» б/б КМҚК

«ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҒЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»

Қазіргі уақытта адамның білім деңгейіне қойылатын талаптардың артуы заңдылық болып табылады. Бұл тұрғыда қазіргі өмірге бейімделуі тиіс өскелең ұрпақтың функционалдық сауаттылығына ерекше назар аударылады. Функционалдық сауаттылық оқу дағдылары мен мүмкіндіктерін ашу құралы ретінде мектеп жасына дейінгі балаларға таныс болуы керек. Дәл осы жаста математика, оқу және жазудың базалық негізі қаланып, бұл болашақ оқушыға білім алуға және өзі үшін оқуға, дербес болуға көмектесетін құнарлы негіз [1.26.].

Функционалдық сауаттылықтың негізгі компоненттеріне: математикалық сауаттылық, оқу сауаттылығы, жаратылыстану сауаттылығы, қаржылық сауаттылық, компьютерлік сауаттылық, коммуникативтік сауаттылық жатады [2.1036.].

Қазақ тілі пәнінің мақсаты балаларды қарым-қатынас және танымдық біліктілікпен қамтамасыз ету екендігі Қазақстан Республикасының жалпыға міндетті білім берудің мемлекеттік стандартында көрсетілген. Осыған байланысты мектеп жасына дейінгі балаларға қазақ тілін оқытуда коммуникативтік сауаттылық негіздерін үйрету мен дамыту барысында түрлі әдіс-тәсілдер мен жаңашыл технологиялар қолданылды.

Балалардың қарым-қатынасын ұйымдастырудың формалары:

- сұрақ-жауап;
- әңгімелер,

- ертегілер,
- жұмбақтар құрастыру;
- диалог;
- ситуациялық әңгімелер;
- ойындар.

Мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті құзыреттілігі тұрғысынан функционалдық-коммуникативтік сауаттылықты қалыптастыру мен бағалауда ең тиімді тәжірибелер:

1.Сәлемдесу ойындары. «Сәлем» https://youtu.be/O6vVv-Gg_GY «Сәлем! Сәлем!» https://youtu.be/qM2j9lq_pEw. Балалар жартылай шеңбер немесе шашыраңқы тұрады және сөздері мен қимылын қайталауға тырысады.

2. «Комплимент». Балалар допты шеңбер бойымен өткізіп, бір — біріне жағымды, мейірімді, мақтау сөздер айтады. Мысалы: «Сен әдемісің», «Сен мейірімдімісің», «Сен ақылдысың», т.с.с. Бұл ойын өзіне деген сенімділікті арттыруға көмектеседі.

3. «Оң жақтағы көршіңмен таныс». Балалар шеңберде отырады. Әр бала өз кезегінде оң жақта отырған құрдасына өз атын атайды және оған допты береді. Мұндай ойын топта сенімді жағдай жасайды; өзіне және құрдастарына оң көзқарас қалыптастырады, қазақ тілінен сөздік қорларын арттырады.

Өз жұмысымда көркем шығармашылық арқылы креативті ойлау әдісін қолданамын.

4. «Игровизор» гравикалық тренажер ойынында арнайы планшеті мен маркер қажет. Планшеттің беті түссіз қатты қағаз. Сол қағаздың асына түрлі ойын жаттығуларды қойып, маркерді қолдану арқылы тапсырмалар орындалады. Мысалы, «Не артық?» ойынында бала артық затты белгілесе, «Суретті аяқта» ойынында киіз үйді жалғастырып салады. «Кімге не қажет?» ойынында маркермен сызу арқылы суреттер арасын біріктіреді. Бұл ойын балалардың тіл байлығының қалыптасуына, сөйлеу және жазба тілдерін жетілуіне ықпалын тигізетін өте тиімді әдістің бірі.

5.«Жұмбақ-бұлт» ойынында бұлттардың неге ұқсас екендігін айтып, детальдарын салады. Итке ұқсас бұлтты алатын болсақ, «Бұл итке ұқсайды» деп айтады.Көзін, құлағын, аузын салып, «Бұл иттің көзі», «Бұл иттің құлағы» деп сөйлемдер құрастырады.

Сөйлеуді дамыту үшін жұмыс жасай отырып, оның негізгі компоненттерін белсендіру керек, сондықтан ұйымдастырылған іс-әрекетте, күн тәртібі кезеңдерінде сөздік қорын байытуға, грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуді қалыптастыруға бағытталған сөздік ойындарға көп көңіл бөлемін. Осындай ойындардың арқасында балалар тілдік ақпаратпен жұмыс істейді, бұл олардың сөйлеу белсенділігін арттырады. "Сын есімдерді таңдау", "Мейіріммен атаңыз", "Керісінше айтыңыз" және "Жұп-жұбымен" сияқты ойындар өткізілді.

Ертегі-балаларға арналған көркем әдебиеттің ең қолжетімді жанрларының бірі. Ертегінің тілі қарапайым және қол жетімді. Жұмыс барысында балаларға ертегілерді жиі оқимын, бұл сөйлеуді түсінуді дамытуға көмектеседі, оларды мазмұндап беруді, сөйлеудің дыбыстық мәнерін, дикциясын, фонематикалық қабылдауын, сөздік қорларын қалыптастырады. Көбінесе балалармен ҰӘ және еркін іс-әрекет барысында сол кейіпкерлерге айналамыз және ертегіні ойнаймыз. Бұл балалар ұжымында қолайлы микроклимат құруға және олардың коммуникативтік сауаттылығын дамытуға ықпал етеді.

Балалардың коммуникативті сауаттылығын дамытудағы отбасының рөлі өте маңызды. Мұғалімнің ата-аналармен өзара іс-әрекеті "Демалыс күнінің дәптері" болып табылады, онда қазақ тілін үйренуге арналған жаңа сөздер, артикуляциялық моториканы дамытуға, дұрыс айтылуды бекітуге, сөйлеудің лексикалық-грамматикалық жағын дамытуға, есте сақтауды, зейінді, ойлау мен қабылдауды дамытуға арналған материалдар ұсынылады.

Осылайша, қазақ тілі үйретуде балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру бұл мектепке дейінгі білім деңгейіндегі мектеп жасына дейінгі балалардың белгілі бір білім деңгейі, бұл балалардың негізгі құзыреттерді меңгеру дәрежесін білдіреді. Мектеп жасына дейінгі балаларда функционалдық сауаттылықтың қалыптасуы қоғамда тиімді жұмыс істеу қабілетін, өзін-өзі анықтау, өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі жүзеге асыру қабілетін болжайды.

Әдебиет:

1. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары: / Қазақстан Республикасы
2. К.Өстеміров, А.Айтбаева «Қазіргі білім беру технологиялары» - Астана, 2006ж.

Косыбаева А.Н., Акбаева Т.С.
Қарағанды қаласының «Балбөбек» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫҢ ТІЛІН ДАМУДА КІТАП ОҚУДЫҢ МАҢЫЗЫ»

Мектепке дейінгі кезең - баланың өміріне қажетті дағдыларды игерту және оларды дамыту кезеңі. Педагог балалардың қызығушылықтарын, жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, әр баланың әлеуетін барынша ашуға және дамытуға жағдай жасауы тиіс. Ол үшін алдын-ала жоспарлаған әрекеттерді орындаумен шектелмей, баланың қызығушылығына көңіл бөліп, баланың өзі таңдаған әрекет түрін ұйымдастыру қажет. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту жүйесіндегі педагог балаларды тыңдай білуге дайын, сұрақтар қоюға қабілетті, баланың іс-әрекетіне және оның пікіріне шынайы қызығушылықпен қарайтын, балаларға қолдау көрсететін, баламен жылы қарым-қатынас орната алатын болуы маңызды. [2]

Мектепке дейінгі кезеңде бала тілінің дамуында балалар кітабы үлкен рөл атқарады. Мектепке дейінгі кезең – баланың ауызекі тілді меңгеру кезеңі, баланың сөйлеу тілінің грамматикалық, фонетикалық, лексикалық дамуы қалыптасады. Кітап арқылы бала көптеген сөздерді біледі, есіне сақтайды, бала тілі эмоционалды және поэзия ық лексикамен байытылады. Әдебиет балаға тыңдалған мәтінге салыстыру, метафор, эпитет және басқа да образдық мәнер құралдарын қолдануы арқылы өз ойын айта алуға көмегін тигізеді.

Алайда, қазіргі таңда тілдік дамуы төмен деңгейдегі балалар көптеп кездесуде. Мұның бірнеше себебі бар:

- Компьютер біздің күнделікті өмірімізге кеңінен кіруде. Балалардың құрдастарымен, үлкендермен қарым-қатынасы төмен деңгейде, олардың тілдік тәжірибесі шектелген, тілдік құралдар жетілмеген. Тілдік қарым-қатынас «кедей».

- Қоғамдағы әлеуметтік мәселелер ата-аналарға баланың жан-жақты дамуына көмек беруге кедергі келтіруде, соның ішінде баламен кітап оқуға ата-аналардың уақыты жоқ.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасында баланың тілін дамытуға баса назар аударған. Бала тілі бала іс-әрекетінің барлық түрлерін дамытудың негізі болып табылады. Сондықтан мектеп жасына дейінгі баланың тілін дамыту педагог іс-әрекетінің өзекті мәселесі болып табылады. [3]

Орыс ғалымы В. А. Сухомлинский «Егер бала балалық шақтан кітаппен сусындамаса, жасөспірім шақта оның жаны қуыс болады» десе, Дидро «Адамдар кітап оқуды тоқтатқан кезде, олар ойлаудан жұрдай болады» деген екен.

Балаға дауыстап кітап оқып берген кезде қызу эмоция болады, балада қиял қасиеті пайда болады. Мәтінді бір сазды оқуға болмайды, кейіпкерлердің образына кіріп, асықпай, мәнерлеп оқып, баланың реакциясына мән беру керек.

Педагогтің дауыс мәнері, тілі бала еліктей алатындай, фонетикалық дұрыс көркемделген, эмоцияға толы болу керек. Сонымен қатар балаға кітап оқып бермес бұрын баланың жас ерекшелігін ескеру қажет.

Балаларды көркем әдебиетпен таныстырмас бұрын оның тақырыбына, мазмұнына, баяндай формасына көңіл бөлу керек. Егер мәтін қимылмен көрсетілсе, оны балаға түсіну жеңіл әрі қызықты болады. Мысалы, саусақ ойындары арқылы тақпақтар айтқан кезде бала оны тез ұғып, жаттап алады, дүниетанымын кеңейтіп, сөз қорына жаңа сөздер енгізіп, ойын өрістетіп, баланың тілін ұстартып, жүйелі сөйлей білуге баулиды, тіл байлығын жетілдіру ісіне көмектеседі. Баланың есте сақтау қабілетін және шығармашылық ойын дамытады. Қолдың ұсақ моторикасын жетілдіруге ықпал етеді. [2]

3 жастағы балаларға мәтіні аз, суретті кітаптар қызықты болса, 4 жастағы балалар сөздік қоры молайғандықтан шағын фольклорлық шығармалар ұсынуға болады. Бала өтірі пен шындықты ажырата алып, өзі айтып, байланыстыру сөйлеу дағдысы дамиды. 5 жастағы балалар қиялы дамып, қызықты әңгімелер құрастыра алады.

Баланы кітап оқуға қызықты мақсатында топтарда кітап бұрыштары безендірілген. Көркем әдебиет шығармаларымен қоса заманауи QR кодпен көркемделген ертегі-әңгімелер бала тілін дамытуға өз үлесін қосуда. Осы орайда ата-аналардың отбасында баламен кітап оқуын қадағалап тұру да маңызды. Әке-шешесімен бірге өткізген сәттер баланың есінде өмір бойы сақталады. Сондықтан ата-аналарға көркем әдебиеттің маңыздылығы туралы ақпараттар жиі беріліп тұрады.

Қорыта келе, көркем әдебиетте балалар кітабы мектеп жасына дейінгі баланың адамгершілік, ақыл-ой және эстетикалық дамуына үлкен әсерін тигізеді, баланың жан-жақты дамуына, бала тілінің қалыптасуына таптырмас құрал болып табылады.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығымен Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы.
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына нұсқаулық, – Астана, 2022.
3. Ғаламтор желісінен.

Косьяненко Е.Н.
КГКП я/с «Дельфинчик» город Темиртау

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ ЭЙДЕТИКИ В УМСТВЕННОМ РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ»

«Три силы вместе - способность к наблюдению, способность к речи и способствовать к мышлению – следует считать совокупностью всех средств развития умственных сил».

Песталоцци.

Эйдетика – это современное направление, которое развивает образное мышление, память, воображение, внимание, речь, способность мыслить образами, учит методам запоминания информации.

Элементы эйдетики помогают развитию логического мышления, воображению, развивают образно-ассоциативное мышление, улучшают память. Дети с увлечением исследуют предметы, применяя различные способы, доступные ему: рассматривают, исследуют, пробуют на вкус. В игре дети воссоздают модель окружающей его среды. Выполняют разнообразные действия с предметами.

Цели эйдетики направлены на развитие слухового и зрительного внимания, зрительной и тактильной памяти.

Для развития неординарного мышления, памяти и воображения в своей педагогической практике использую элементы эйдетики для развития умственных способностей детей.

Поставила цель: развитие умственные способности детей дошкольного возраста с использованием элементов эйдетики.

Поставила задачи:

1. Развивать у детей наглядное образное, ассоциативное мышление, память, воображение.
2. Учить детей работать в команде.
3. Воспитывать у детей бережное отношение к предметам окружающих ребенка.

Благодаря методам эйдетики, детям легче воспринимать полученную информацию, которая становится для ребенка более радостной и позитивной.

Все упражнения, игры провожу в непринужденной обстановке.

В своей работе использую картинки–символы, символические изображения, модели, схемы.

Предлагаю детям определить по картинкам времена года, к каждому времени года нужно подобрать карточку с

символами, символические изображения, которые подходят к времени года.

Зима: снег, снеговик, горка, нет травы, рукавицы, елка, сосульки, нет листьев.

Весна: капельки воды, сосульки с капельками воды, трава, подснежник, лужи, жуки, бабочки.

Лето: цветы, солнце, трава, листья, вода, дерево с листьями.

Осень: с деревьев опадают листья, капельки дождя, птицы улетают.

Все изображения рисую в одном цвете, чтобы не привлекать внимание детей на яркость символических изображений.

Применяю в своей работе цветовые, тактильные ассоциации, геометрические фигуры, геометрические формы.

Для цветовых ассоциаций использую различные цвета. Предлагаю детям выбрать цвет, ребенок выбирает картинки разных предметов, которые у него ассоциируются с заданным цветом. Например, желтый цвет - лимон, яблоко, банан, солнце, мяч и т.д. Синий цвет: небо, одежда, кубики и т.д. Зеленый цвет: листья, трава, арбуз, огурец и т.д.

Для тактильной ассоциации использую: мех, ткань различного качества, клеенку, резину, крупы, пуговицы, крышки разного размера, деревянные палочки.

Предлагаю детям определить качество предмета. Задаю вопрос: О ком или о чём ты подумал? Кто или что может быть пушистым? Пушистый котенок, пушистая собака, пушистая кофта, пушистый шарф.

Обращаю внимание детей на то, чтобы дети отвечали на поставленные вопросы полным предложением.

Кто или что может быть мягким? (мягкая подушка, мягкое одеяло, мягкое полотенце, мягкий диван, мягкое кресло).

Кто или что может быть гладким? (гладкая доска, гладкий стол, гладкий стул, гладкий лед, гладкая сосулька).

В мешочках зашиты геометрические фигуры, дети определяют форму и называют геометрическую фигуру. Предлагаю детям назвать предметы, соответствующие данной геометрической фигуре.

На ткани пришиты пуговицы, большого и маленького размеров, предлагаю детям закрыть глаза и определить размер пуговицы.

Задание: если пуговица большого размера ребенок называет большое животное, птицу, если пуговица маленького размера нужно назвать детёныша (корова - теленок, собака - щенок, кошка - котенок, курица - цыпленок, гусь-гусёнок)

Для звуковой ассоциации использую аудиозапись различных звуков птиц, животных, звуки природы: шум дождя, ветра, шелест листьев и т.д.

Свободные ассоциации: к нам прилетела птица. Задаю вопрос: О чем вы подумали? Дети рассказывают, что у них возникло в голове при слове птица.

Игра «Волшебные мешочки».

Цель: формировать умение находить цепочки ассоциаций по тактильным ощущениям.

В льняные мешочки насыпаю разные крупы и зашиваю со всех сторон. Детям предлагаю внимательно обследовать мешочки и создать пары.

Игра «Придумай свой символ»: перед детьми лежат карандаши и листы бумаги. Воспитатель называет слова, дети обозначают их символами: мяч, фрукты, овощи, снег, вода, дом, поезд, машина и т.д.

Ребенок воспринимает окружающий мир позитивно, психика становится более устойчивей, улучшается положительное взаимоотношение с другими детьми. Возрастает самооценка, дети становятся увереннее в своих возможностях

Эйдетика способствует гармоничному развитию ребенка. Ребенок становится более работоспособным, память его улучшается, и способность концентрировать внимание возрастает.

Литература:

1. Министр образования и науки Республики Казахстан. «Типовой учебный план дошкольного воспитания и обучения для детей дошкольного возраста». 2022 год
2. Е. Н. Михина. «Развивающие игры для детей 2-7 лет». Просвещение Волгоград. 2012 год
3. Л.Ф. Симонова. «Память дети 5-7 лет». Академия развития Ярославль. 2000 год
4. М. И.Нусупбекова. Т. Н.Бельченкова. «Методическое пособие». Издательство «Арман – ПВ». Астана. 2007 год
5. Интернет ресурсы

Креккер Т.Е.

КГКП я/с «Берёзка» город Шахтинск

«МЕТОДЫ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ КОММУНИКАЦИИ В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ С ООП»

Тема «Методы альтернативной коммуникации в логопедической работе с детьми с ООП» выбрана не случайно, так как ежегодно увеличивается количество детей испытывающих трудности в речевом развитии.

Речь одна из важнейших функций человека, которая не является врождённой способностью, она формируется постепенно, вместе с формированием ребёнка. В процессе речевого созревания ребёнка формируется познавательная деятельность, способность к понятийному мышлению.

Универсальной причины объясняющей речевые нарушения у современных детей нет. Но можно сказать, что в основе любой проблемы лежит биология (генетика) и социальная среда. Во время оказанная речевая коррекция позволит избежать других проблем, т.к. речь тесно связана с психическими процессами и эмоциональным формированием детей.

Работаю логопедом в детском саду и ставлю перед собой задачу сделать успешным дальнейшее обучение детей. А чтоб хорошо учился ребёнок в школе нужно своевременно овладеть правильной речью. Ведь нарушения речи затрудняют овладение грамотным письмом и правильным чтением, это основные причины неуспеваемости детей в начальных классах.

Наш детский сад посещают дети, которые не могут говорить и на помощь приходит альтернативная коммуникация – это любая форма языка, помимо речи, которая облегчает общение с неговорящими детьми. В работе с неговорящими детьми применяю большое количество устройств, так как дети отличаются друг от друга. Учитываю навыки ребёнка, стиль обучения, коммуникативные особенности. Прежде всего, обучаю ребёнка связывать сигналы (жест, символ, рисунок, предмет) с определённым поведением или реакциями, при обучении коммуникации это важное условие [1.16].

Например, на занятиях с ребёнком 3-4 лет, который не говорит и не развита мелкая моторика, показываю ему картинки. Ребёнок проявляет интерес, при этом описываю картинку, затем указываю то на один персонаж, то на другой и задаю вопросы. Когда ребёнок услышит правильный ответ, он должен знаком (жестом) ответить: «да». Умение показывать «да» и «нет» очень важно.

Существуют определённые требования к символам:

- Жесты простые и легко выполняемые, на уровне глаз;
- Картинки удобные, яркие, красивые;
- Игрушки и предметы интересные, яркие [2. 46].

В работе с детьми использую альтернативную коммуникацию с детьми:

- которые понимают обращённую речь, но не могут выразить свои чувства вербально;
- у которых языковое развитие замедленно, испытывают трудности, но скорее всего они научатся говорить;
- дети, имеющие множество тяжёлых нарушений, они не только не умеют выражать свои чувства словами, они и не понимают обращённую к ним речь.

Существуют определённые виды альтернативной коммуникации:

- Жестовые (использую с детьми от 3-х лет), выполняются кистями и пальцами рук;
- Пиктограммы (использую с детьми от 3-х лет), рисунок, силуэт на чёрном фоне;
- Коммуникативные игры (использую с детьми от 2-х лет).

С помощью данных средств ребёнок учится выражать свои чувства, желания, эмоции. Тем самым помогаем ребёнку обрести возможность выразить свои чувства окружающим, объяснить, что он хочет, или не хочет, уменьшить риски возникновения агрессии или проблемного поведения.

Альтернативная коммуникация может:

- Применяться постоянно;
- Применяться временно;
- Применяться как помощь для приобретения речи [3. 23].

Вывод: применяя в работе с неговорящими детьми методы альтернативной коммуникации:

- Дети учатся общаться невербально;
- У детей появляется желание общаться;
- Умеют выражать свои чувства, желания;
- Развиваются психические процессы.

Литература:

1. Горудко Т.В. Поддерживающая и альтернативная коммуникация: учеб.- метод. Пособие – Минск: БГПУ, 2015 год
2. Магунина А.А. Альтернативные средства общения, используемые в коррекционной работе с не говорящими детьми. Уфа, 2015 год
3. Течнер С., Мартинсен Х. Введение в альтернативную и дополнительную коммуникацию: жесты и графические символы для людей с двигательными и интеллектуальными нарушениями, а также с расстройствами аутистического спектра. – М.: Теревееф, 2014 год

Круг Т.Л.

КГКП я/с «Колокольчик» город Сарань

«ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДИКИ РАННЕГО РАЗВИТИЯ ГЛЕНА ДОМАНА В МЛАДШЕМ ДОШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ»

Чем больше с самого рождения малыша поощряют двигаться, тем быстрее идёт формирование мозга, тем более совершенными и зрелыми будут его клетки и тем выше будет и его двигательный интеллект.

Глен Доман.

Термин «раннее развитие» означает интенсивное развитие способностей малыша, начиная самого его рождения. Современные психологи и педагоги считают, что 7-летний возраст является самым подходящим возрастом для начала обучения ребёнка. Его мозг уже сформирован для того, чтобы воспринимать новую информацию с первых секунд жизни. В связи с этим, родители должны начинать заниматься с ребёнком с самых первых дней его

жизни. Поэтому родителям настоятельно рекомендуют начинать заниматься с ребёнком с первых дней его жизни [4].

Непосредственно, считается, что ни одна из методик раннего развития не вызвала столько недопонимания и непонимания среди родителей, как система Глена Домана. Среди отзывов о его системе развития можно услышать как восторженные отзывы, так и критику со стороны учителей и родителей. Учёный-нейропсихолог из Америки Глен Доман занимался изучением функций и возможностей человеческого мозга. Во второй половине 40-х годов XX века молодой учёный, который работал в институте ускоренного развития ребёнка (Better Baby Institute), он начал лечить детей с травмами мозга и в последующем испытал систему, разработанную для таких детей, в работе со здоровыми детьми. С помощью внешних раздражителей он пробывал стимулировать «резервные» клетки головного мозга. Чтобы дети начали фиксировать взгляд, им стали представлять карточки с нарисованными красными точками, понемногу увеличивая их количество и интенсивность занятия. Весь урок занимал 5-10 секунд, но таких уроков в день было несколько десятков [4].

Работа с детьми по методике Домана похожа на создание сложной компьютерной программы. Именно поэтому, каждая частица знаний, которую получит ребёнок, называется **«битом информации»**. В его институте дети двух, трех, четырёх, лет начинали читать, успешно осваивали математику, физически развиты. Для обучения чтению, ученный предлагал применить карточки со словами, математики-карточки на которых цифра заменена соответствующим количеством точек, для получения энциклопедических знаний-карточки с изображением животных, насекомых или произведения искусства. Чем подробнее объяснение, тем лучше. Надпись «большая галапагосская черепаха» предпочтительней чем «черепаха» [4].

Метод состоит из короткой демонстрации карточек (одна карточка показывается не менее 2-ух секунд) с чётким озвучиванием изображения или краткого факта об изображении. Вы скажете, что за этой время ничего **разглядеть** не возможно и это для обычного человека верно. Однако **этаника**, как раз нацелена на развитие скорости реакции мозга. Поэтому сначала ребёнок действительно ничего не будет понимать, при регулярных занятиях, по мнению **ученного**, у ребёнка разовьётся скорость, реакция и фотопамять [4].

Данная методика разработана для детей раннего возраста. Однако в своей литературе ученный высказывает своё мнение, что этот метод можно применять до шестилетнего возраста.

Основное правило Домана для показа карточек- одна секунда на одну карточку. Проведение занятий в течении всего дня, демонстрация трех различных категорий по 10 карточек в каждой. Постепенно необходимо добавлять все новые категории, пока их ежедневное количество не достигнет 12.

В течении одной-демонстрируете каждую категорию по 3 раза. Через десять дней, когда количество категорий достигнет 10 удалите по одной карточке из каждой категории и каждый день заменяйте их новыми например: 12 категории X 3 раза X 10 секунд=6 минут.

Очень важно в данной теме, чтобы работа проводилась ежедневно, меняя разнообразные формы и методы. Тогда у детей проявляется больше интереса, любознательности к данным применяемым формам. Наблюдая каждый день, видно, как повышается мыслительный процесс, концентрация внимания.

Дидактические материалы, используемые для обучения дошкольников очень просты. Это карточки с картинками и подписями. Информация меняется в зависимости от уровня сложности. Карточки можно сделать из обычного белого картона. Текст должны быть яркими, крупными чётким, чтобы ребёнок рассматривал их безо всякого труда и при этом получал удовольствие.

Познакомившись с методикой Глена Домана, педагоги младших групп решили, использовать некоторые направления методики в работе с детьми младшего дошкольного возраста.

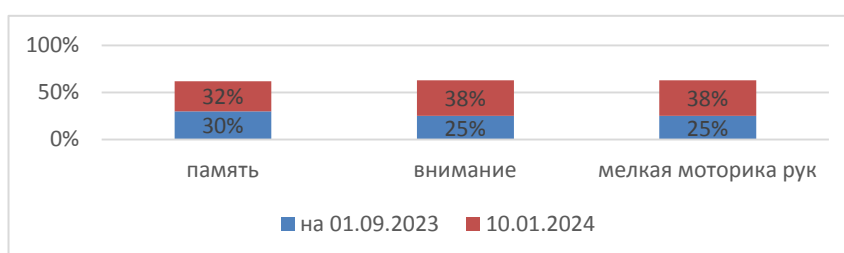
Начав внедрение метода Г.Домана в образовательный процесс с создания картотеки карт, которая была разделена на категории и содержала цели и задачи для развития детей, а также способы их использования и внедрения во всех видах деятельности, связанной с

детьми. Далее педагогами были апробированы игровые упражнения с помощью карт в индивидуальной работе с детьми.

Педагогам работающим, с детьми по методике Домана, рекомендовалось вести ежедневные записи, посвящённые занятиям с детьми. В чем преимущество ведения дневника? Какая же польза от ежедневного использования дневника.? Полезно по двум причинам. Во-первых, такой дневник-это памятка для педагога; во-вторых, анализируя записи, педагог может точно оценить достижения ребёнка. Дневник должен содержать, следующее:

- ✓ Частоту занятий (чем и сколько раз вы собираетесь заниматься с ребёнком);
- ✓ Интенсивность (как, быстро ребёнок выполняет задание, сколько новых слов цифр он выучил, усложнялось ли задание);
- ✓ Продолжительность (какое время отводится на выполнение задания, общая продолжительность занятий за день);
- ✓ Цель занятия (чего именно вы, хотите достичь, занимаясь с ребёнком);
- ✓ Примечания (была ли достигнута цель или, что -то пошло не так).

Результаты работы применения методики Глена Домана.

В диаграмме можно проследить как меняются показатели развития детей при использовании данного метода, которые доказывают, что применение в работе с детьми карточек Г. Домана развивает: память, внимание, мелкую моторику.

Таким образом, на сегодняшний день можно с уверенностью сказать, что данная форма работы с детьми дали положительные результаты. Подводя итоги, могу с полной уверенностью сказать, что метод Глена Домана необходимо использовать как, в организованной деятельности, так и в любых познавательных играх. При помощи разнообразных игр, активности и систематического повторения, детям предоставляется возможность легко и с удовольствием изучать различные предметы, получать информацию о животных и растениях, расширять свой словарный запас и развивать критическое мышление.

Литература:

1. Доман Г. Гармоничное развитие ребёнка / пер. с англ. – М.: Аквариум, 2000. – 320 с.
2. Ли Е.Д. Курс лекций по дошкольной педагогике с практикумом: учеб. пособие / КГПИ. // - Костанай: КГПИ, 2012.- 241 с.
3. Страубе Е.А. Методика раннего развития Глена Домана от 0 до 4 лет. Главная книга родителя. / - Москва: Эксмо 2013г.
4. Страубе «Позвольте своему ребёнку учиться» методика раннего развития Глена Домана от 0 до 4 лет. Россия г. Тверь -2022 год.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ЗАМАНАУИ СЮЖЕТТІ РӨЛДІК ОЙЫНДАР»

Бала кішкентайынан бастап белгілі бір мамандыққа бейімделіп ойнайды. Зерттеушілердің көпшілігі өз еңбектерінде ойын-өнер мен көркемдік іс-әрекетінің алғашқы қадамы деп түсіндіріледі. Ойында шындықтың көрінісі, оның образды сәулесі қылаң береді. Балаларды ойынға тартып, олармен бірге ойнау үшін тәрбиешінің өзі белгілі бір түрде құрылған сюжетті «тірідей» ойын процесінде балаларды қызықтыратын тақырыпқа сүйеніп, еркін ойнауға үйрету керек.

Сюжеттік-рөлдік ойындарды оқу іс-әрекетте де, бос уақытта да, өткізілетін ертеңгіліктерде пайдалануға болады. К. Д. Ушинский айтқандай, «ойын балаға ақиқатты алматырып, оны қызықты етеді, себебі ол оны өзі жасайды. Ойында бала өз әлемін жасап, оның түп санасында қалады және өз туындысына өзі иелік етеді». Білім беру жүйесіндегі рөлдік ойындардың ерекшелігі неде? Білім беру жүйесіндегі рөлдік ойындар-бұл ойын технологиясын оқытудың тиімділігін арттыру, балалардың ынтасын арттыру және оларды білім беру процесіне тарту, қолданбалы мәселелерді шешуге тұрақты қызығушылықты қалыптастыру мақсатында қолдану.

Рөлдік ойында баланың жеке басы, оның ақыл-ойы, еркі, қиялы мен қарым-қатынасы сәтті дамиды, бұл әрекет өзін-өзі жүзеге асыруға, өзін-өзі көрсетуге деген ұмтылысты тудырады. Үлкендердің фактілерді құрғақ және монотонды ұсынуына қарағанда сүйікті кейіпкерлермен қызықты оқиғаларға толы саяхат әрқашан көрнекті және қызықты. Рөлдік ойындар тіпті «құрғақ» деп саналатын саланың өзін қызықты етіп жібереді.

Ойын әр бала үшін маңызды! Ойында балалар көруді, түсінуді, ойлауды, қиялдауды үйренеді, тіпті өздері де бұл жағдайға шығармашылықпен қарағандарын аңғармай қалады. Балалар ойында ересектердің өздерін қайталайды, яғни олар өздерінің жеке тәжірибелеріне сүйенеді және олар үшін сюжет қызықты болады, ал біз ересектер көмектесе отырып, одан әрі әрекеттерді бақылай аламыз.

Рөлдік ойын баланың психикалық дамуының алғашқы деңгейіндегі жетекші қызмет түрі ретінде және оның қоршаған әлем туралы идеяларын қалыптастырудың ең тиімді құралдарының бірі ретінде қарастырылады, ондағы қарым-қатынасты үйретеді және баланың құрдастарымен және ересектермен оң қарым-қатынасын қалыптастыруға көмектеседі. Мектепке дейінгі білім берудің жаңа мемлекеттік білім беру стандарттарын енгізу білім беру салаларының барлық комбинацияларының мазмұны мен жұмыс формаларын жаңартуды талап етеді және бұл жұмыста жақсы нәтиже беретіні сөзсіз.

Біздің топта сюжеттік-рөлдік ойындар «Дәрігер», «Аспазшы», «Дүкенш», «Жүргізуш», «Шаштараз» «Режисерлық» ойындар ойнаймыз.

Қазіргі заманауи әлемде әртүрлі гаджеттер өте көп және біздің балалар осы компьютерлік әлемге енеді. Балалар бір-бірімен аз ойнайды, құрдастарымен ортақ тіл табыса алмайды, олардың сөйлеу белсенділігі азаяды, ал ата-аналардың көпшілігі жұмыста бос емес, ал балаға аз уақыт қалады. Ал бала ата-анасымен: анасы мен әкесімен ойнағысы келеді. Шынында да, ойын баланың жеке басының барлық қасиеттерін қалыптастырады, ол бұл әлемді ойын әрекеті арқылы біледі.

Нәтижесінде бала өздігінен ойнай алмайды, бұл оған қызық емес. Егер қазіргі балалар туралы айтатын болсақ, ең алдымен айту керек, бұл күндері балалар мүлдем ойнамайды немесе тым аз ойнайды. Бірақ бұл қарым-қатынастағы мәселелер мен қиындықтарды түзетуге мүмкіндік беретін ойын.

Сондықтан, біздің міндетіміз-балаларды рөлдік ойындар ойнауға үйрету және тәрбиеленушілердің ата-аналарының назарын қазіргі мәселеге аудару, баламен не ойнау керектігін және сөйлесу керектігін түсіндіру, өйткені ересектер көрген және естіген балалар

өздерінің ойын тәжірибесіне ауысады. Білімді ұрпақ тәрбиелеуде жаңа технологиялар мен жаңаша ойындар, көрнекіліктерді қолданудың маңызы зор деп ойлаймын.

Әдебиет:

1. В. Воскобович ойындарына нұсқаулар
2. Интернет-ресурстар.

Кульмагамбетова М.А.
КГКП я/с «Сәуле» город Сарань

«ИГРОВЫЕ ЗАДАНИЯ ПО КНИГАМ ВИММЕЛЬБУХА»

В данное время является актуальной проблемой приобщение детей к книжной культуре. Современные гаджеты вытеснили книги из жизни детей. Изменился мир, изменились дети и их отношение к книгам. Но мы знаем, что книга занимает важное место в образовательном процессе у дошкольников. И я хочу рассказать о книге, которая может заинтересовать и увлечь ребенка. Это жанр книги Виммельбух.

Что такое Виммельбух, как и зачем можно применять данную технологию в детском саду?

Итак, книжка Виммельбух, эта книга для рассматривания. В переводе с немецкого Виммельбух означает «мельтешащие картинки». «Отцом» Виммельбуха является Али Митгуш — немецкий детский писатель.

Особенность этой книги большое количество героев, детальное изображение их действий, путешествие этих героев на протяжении всех страниц, в этой книге полное отсутствие текста. Ребенок читает книгу по картинкам. Он познает и исследует книгу самостоятельного, педагог может лишь косвенно руководить. С героями необычных книжко-комиксов могут происходить самые разные приключения. Готовых сюжетов нет, поэтому их количество и развитие всецело зависят от фантазии читателя.

Таким образом, Виммельбух превращается в интересную, простую и результативную образовательную технологию, которая помогает в решении задач развития ребенка: развитие речи и обогащения словарного запаса, мышления, памяти, воображения, концентрация внимания, усидчивости.

Классический виммельбух достаточно большой, формат А2, но бывают и компактные варианты. Количество деталей зашкаливает, буквально все пространство задействовано и является какой-либо историей. Здесь нет единого смыслового центра, сюжетные линии разворачиваются одновременно.

Дошкольники при работе с книгами – картинками знакомятся с окружающим миром, у них формируются элементарные математические представления, приобретают навыки ориентировки на листе бумаги, могут сравнивать, считать, узнавать и закреплять свойства предметов, развивается связная речь.

Книга Виммельбух универсальна в использовании, так как может использоваться детьми в разных видах деятельности и объединять разное количество участников. Она не требует комплексного планирования и может применяться эпизодически (например, в рамках любой лексической темы). Эти книги дают творческие знания, каждый раз можно прочитать книгу по – новому, а это очень полезно для развития речи и обогащения

словарного запаса. Конечно же они способствуют развитию внимания, концентрации, наблюдательности, памяти и усидчивости, что немаловажно как для детей.

Данная технология применяется в разных образовательных областях: книги Виммельбух помогают сформировать у детей основы безопасности жизнедеятельности, воспитывают культуру поведения в обществе, знакомят детей с разными культурными практиками. Дошкольники при работе с книгами-картинками знакомятся с окружающим миром, у них формируются элементарные математические представления, они приобретают навыки ориентировки на листе бумаги, могут сравнивать, считать, узнавать и закреплять свойства предметов. При работе с Виммельбухом у детей развивается связная речь, как диалогическая, так и монологическая. При работе с Виммельбухом могут помочь различные игры и упражнения.

Логопеды рекомендуют работать с этими книгами, так как с помощью рассказов, составленных по картинкам, пополняется словарный запас и развивается речь. Пока взрослые описывают, что происходит на страницах, малыш запоминает новые слова, а когда пересказывает истории — учится строить предложения, закладывает ораторские навыки.

Детям предлагаются увлекательные картинки для разглядывания. Работа может проходить следующим образом, идет обсуждение увиденного и предлагается выполнить несколько задний.

Этапы работы с Виммельбухом.

1. Педагог или родитель вместе с ребенком рассматривают книгу. Большое количество картинок очень увлекает малыша. Затем взрослый постепенно начинает вовлекать в мир Виммельбуха ребенка. Так как деталей много, то делаем упор на новые слова: животные, транспорт, предметы.
2. Каждое животное, предмет называем, рассказываем про цвет, размер, форму. Объясняем ребенку, что делает животное, персонаж и т.д. С одним разворотом можно придумывать истории целую неделю, а затем переходить следующему и начинать новый рассказ с поиска уже знакомых вам героев. Главная особенность Виммельбухов – герои переходят из книги в книгу.
3. К 5 годам увеличиваем объем информации. Обращаем внимание уже на более мелкие, незначительные детали. В этом возрасте ребенок уже способен воспринимать большое количество информации, концентрация внимания увеличивается. Вы можете составлять более объемные истории, тем самым активно тренируя память и внимание. Более мелкие детали позволяют придумать новые сюжетные истории. Приступайте к обучению счету (и числительным) и предложите малышу узнать сколько на картинке каких - либо персонажей. Можно активно поработать с автоматизацией звуков. Например, найти все «рррычащие слова», или слова в которых слышно шипение. Или начать изучать буквы: «Что начинается на букву А?». Хорошо поработать с приемом: «Что видишь на картинке?». И ребенок перечисляет все, что попадает под фокус его глаз. Найди и назови предмет по инструкции: «Он находится в верхнем левом углу страницы...»
4. На данном этапе важным аспектом является готовность ребенка к школе, педагог продолжает акцентировать внимание на составлении детских рассказов по картинке Виммельбух. Мотивируйте ребенка к созданию собственной истории. Придумайте ей название и запишите. Обращайте внимание, чем интересуется ребенок и о чем фантазирует. Помогайте развивать словарный запас подсказывая синонимы. По ходу рассматривания задаем вопросы: «Почему? Зачем? Что произошло? что было до этого?». Интересуемся чувствами и эмоциями героя или персонажа. Сочиняем небольшую историю сами, а потом, придумав начало истории, просим ребенка продолжить вашу историю с опорой на Виммельбух. Сочиняем историю о герое, которого выберет ребенок. Сравниваем картинки с тем, что окружает ребенка: дом, детский сад, аптека – ищем похожие предметы. Рассмотрев картинку закрываем ее и просим ребенка вспомнить, что же было на ней изображено.

На страницах Виммельбухов много персонажей и предметов – это существительные, они что-то делают – это глаголы, они имеют цвет, форму и качества, настроения – это

прилагательные. Соответственно, это помогает ученику выстроить предложение правильно с точки зрения логики и порядка слов.

Литература:

1. Илюхина Ю.В. Секреты успешного занятия : пособие для педагогов / Ю.В. Илюхина. – Краснодар: Издательство Экоинвест, 2018.
2. Райхерт-Гаршхаммер Е. Проектная деятельность в дошкольной организации: учебно-практическое пособие для педагогов дошкольного образования / под редакцией Свирской Л.В.- М.: Издательство «Национальное образование», 2018.
3. Лаборатория грамотности: учебно-практическое пособие для педагогов дошкольного образования / под редакцией Л.В. Михайлова-Свирская - М.: Издательство «Национальное образование», 2015.

Курлаева Л.Э., Орлова Р.Г.

ТОО «Ақниет-2015» д/с «Ақжарқын» город Караганда

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ-ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»

Каким будет будущее нашей страны, напрямую зависит от того, какое воспитание мы сами прививаем нашим детям. Задача воспитателя с родителями - всестороннее воспитание будущих поколений, способствующее правильному развитию интеллекта, пробуждение интереса к труду, работа по укреплению здоровья ребенка. Детский сад – это воспитательный центр, который учит детей уважать старшего и младшего, которые в будущем сохранят традиции нации.

Семья занимает центральное место в воспитании детей. Семейное воспитание всегда играет важную роль в формировании личности ребенка дошкольного возраста. Также на развитие личности ребенка влияет его окружение. В связи с этим возникает необходимость восстановления тесной связи между воспитателем и семьей. Развитие интересов ребенка будет успешным только при тесном взаимодействии представителей семьи (не только родителей) и дошкольного учреждения [1].

Это позволяет лучше узнать дошкольника, понять, почувствовать, увидеть его различные ситуации, а значит, это отличная траектория развития ребенка. Укрепляется доброжелательность между педагогом и родителями, повышается творческий уровень личности ребенка.

Все родители хороши, однако даже самый замечательный человек может ошибаться из-за недостатка знаний (например, возрастных особенностей), недостатка опыта, связанного со стереотипом мышления в жизни. Поэтому в некоторых случаях родители считают, что их мнение является единственно правильным, не желая никого слушать. К особой категории относятся материально обеспеченные родители, которые готовы платить за благополучие и воспитание ребенка другим лицам. Дети часто страдают от недостатка внимания, заботы, поддержки, доброго общения. Встречаются разные родители, из-за чего в процессе построения с ними взаимоотношений могут возникнуть трудности с воспитателем.

Ребенок не приходит в детский сад один, он приходит к нам со своими родителями и другими близкими родственниками. Родители являются определенным источником информации для ребенка. Чем приятнее информация, которую взрослые рассказывают ребенку о детском саду, тем гармоничнее взаимодействие педагога и ребенка. Эта тенденция двусторонняя, поэтому позитивное общение со стороны ребенка влияет на качество отношения родителей к детскому саду и его сотрудничества с педагогическим коллективом.

В своей статье я хочу обратить внимание на ряд хорошо известных, в некоторых случаях, эффективных способов достижения взаимопонимания в отношениях между нашими родителями и педагогами. Так, родители приходят в детский сад из мира работы и дома, жизни и заботы, однако настроение у них не всегда радостное. То, как его встречает воспитатель, влияет на правильное формирование их дальнейшего диалога. Многие воспитатели с большей вероятностью приветствуют нахмуренных родителей, которые

приходят молча или небрежно приветствуют их. Очень важно помочь родителям изменить стереотип такого поведения [2].

В разговоре с родителями полезно часто упоминать его по имени, так как это само по себе отличает любого человека от окружающих его людей; упоминание родителя по имени свидетельствует о заинтересованности и внимательном отношении воспитателя к нему. С точки зрения взрослых, чтобы установить вежливое отношение, важно сказать родителю «вы» и имя и отчество, при необходимости полностью произнести имя по желанию родителя, чтобы сохранить дистанцию во взаимоотношениях.

Теперь о важном диалоге между родителями-о внимании. Любой родитель имеет право на свое мнение в любой ситуации, несмотря на то, что он не соответствует мнению воспитателя в отношении своего ребенка. Чтобы свести к минимуму свою настойчивость и излишний негатив в процессе высказывания родителями какого-либо мнения или убеждений, его необходимо слушать с энтузиазмом, что указывает на то, что воспитатель четко дает ему представление о том, что говорит родитель.

Например: если после утренника родители спросят, почему их дочь сыграла роль бабочки, а не принцессы, воспитатель может ответить: «я думаю, что вы расстроились из-за того, что ваша дочь не сыграла главную роль на утреннике». Во всех случаях важно дать ответ не в форме вопроса, а в форме утвержденного ответа, чтобы воспитатель показал родителям, что они его слушают и понимают его слова и чувства. Даже в некоторых случаях внимательное слушание может заставить родителей рассказать о негативных моментах, совершенно не связанных с его пребыванием в детском саду [3].

Например: мама, которая злится на ребенка, начинает допрашивать каждую мелочь, по мнению воспитателя. Она спрашивает, почему ребенок не одел красную футболку на прогулке, почему он не рассказывал стишок на утреннике и тому подобное. На такое злое поведение родителей воспитатель может ответить так: «вы выглядите злым и обиженным». Эти слова помогут маме вернуться в свое личное состояние, возможно, даже скажет причину, по которой она расстроена, например, что по дороге в детский сад сломался каблук и т.д.

Сотрудничая, мы можем целенаправленно проводить учебно-воспитательную работу. В частности, проведение дня открытых дверей. Открытое и доверительное общение. Консультирование родителей по развитию детей. Родительское собрание. Совместная деятельность с родителями с учетом потребностей ребенка. Благодаря этим мероприятиям я могу добиться сплочения родительского коллектива, их сплоченности, благополучия.

В воспитании детей только в результате совместной деятельности воспитателя и родителей определяется положительное влияние. Необходимо сделать предварительный подготовительный этап к проведению родительского собрания (ознакомление, обсуждение вопросов, предлагаемых к предварительному анализу). Мой долг-рассказать ребенку о хорошем. Не забываю хвалить, благодарить родителей, принимавших участие в родительских собраниях.

На родительском собрании не нужно говорить о поступках или недостатках в поведении дошкольников, я отношусь к ним с уверенностью, избегаю обвинений. Я буду равноправными партнерами с родителями для реализации воспитательных задач, и только тогда мои усилия и подходы к образовательному процессу будут продуктивными, если мы выйдем из одной стороны, единогласно утвердим наши цели и задачи и будем работать вместе.

Я не забываю, что родительская ответственность превыше всего. Поэтому считаю правильным, чтобы каждый родитель опирался на дошкольные методы воспитания ребенка, поиска своего места в обществе, создания условий. Я родителям рассказываю о достижениях детей, о хороших качествах и достоинствах каждого ребенка. Поэтому хочется, чтобы дети каждый день проводили с веселым, запоминающимся радостным настроением.

Проявляя доброжелательность и уважение в любых ситуациях, раскрывая положительные качества перед родителями, вы ежедневно даете ему возможность увидеть красоту и яркость в этой напряженной жизни, получить полезный опыт в любой сложной ситуации, найти и насладиться радостными и счастливыми моментами мимолетных дней. Вы

даете им возможность вырастить своего ребенка в окружении любви и поддержки, понимания и веры в успех.

Я считаю, что воспитание подрастающего поколения – священный долг родителей и воспитателей детских садов. Формирование у ребенка навыков по полному овладению родным языком, воспитанию национально – сознательного, коррекции здоровья, знания методов и приемов воспитания детей.

Литература:

1. Зверева О. Л., Кротова Т. В. Общение педагога с родителями в ДОУ: Методический аспект. — М.: ТЦ Сфера, 2017.- 80 с.
2. Свирская Л. Работа с семьей: необязательные инструкции: Методическое пособие для работников дошкольных образовательных учреждений.- М.: ЛИНКА- ПРЕСС, 2015.- 176 с.
3. Рахматшаева В. А. Грамматика общения. (Школа для родителей.) — М., «Семья и школа», 2004 г.

Кызылова А.Т.

Теміртау қаласының «Қуаныш» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ»

Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қызығушылықтарын дамыту өзін-өзі дамытуға қабілетті адамды тәрбиелеуге арналған. Заманауи білім беру процесінің өзекті мәселелерінің бірі: өзін-өзі жетілдіру болып табылады. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділіктің дамуы әсіресе қазіргі кезеңде өзекті, өйткені ол балалардың қызығушылығын, ақыл-ойын дамытады және олардың түп негізінде тұрақты танымдық қызығушылығын қалыптастырады. Өздеріңіз білетіндей, қызығушылықсыз алынған білім пайдалы болмайды. Танымдық қызығушылық – бұл зерттелетін пәнге жағымды, эмоционалды көзқараспен, таным қуанышымен, қиындықтарды жеңумен, жетістікке жетумен, өзін-өзі көрсетумен, және дамытушы тұлғаны растаумен байланысты танымдық бағыт болып саналады.

Мектепке дейінгі жас – танымдық процестерді дамытудың қолайлы кезеңі. Балалардың танымдық саласының дамуына мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық іс-әрекетін дамыту ықпал етеді. Балаларда өмірлік тәжірибе жинақталады, қоршаған шындықты білу, білімді игеру, дағдылар дамиды және танымдық процестер дамиды. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қызметі баланың осы іс-әрекетінің субъектісі ретінде белсенді трансформациялық позициясымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық іс-әрекетінің ажырамас бөлігі танымдық қызығушылық болып табылады. Мұндай қызығушылық жағымды әсерлермен байланысты материалға бағытталған және балалардың белсенділігін тудырады. Мектеп жасына дейінгі баланың толыққанды танымдық дамуы баланың тәуелсіз немесе бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыруға негізделген.

Психологиялық-педагогикалық зерттеулер (Л.А.Венгер [2]), Л.С.Выготский [2], А.В.Запарожец [3], Т.А.Куликова [4], Г.И.Щукина [5]) мектепке дейінгі жаста танымдық қызығушылық баланың қоршаған әлемнің барлық алуан түрлілігіне енуге, бейнелеуге деген ұмтылысы ретінде көрінеді.

Танымдық қызығушылық әсерінен тіпті кішкентай мектеп жасына дейінгі балалардың оқу-тәрбие жұмысы нәтижелі болады. Дұрыс педагогикалық ұйымдастырумен танымдық қызығушылық мектеп жасына дейінгі балалардың іс-әрекеті және жүйелі, мақсатты тәрбие қызметі баланың жеке басының тұрақты сипатына айналуы және күшті әсер етуі мүмкін және дамуы үшін міндетті түрде болуы керек.

Танымдық қызығушылықтың айрықша ерекшелігі – бұл тек танымдық қана емес, сонымен бірге кез-келген адамның іс-әрекетін байыту және белсендіру қабілеті, өйткені олардың әрқайсысында танымдық принцип бар. Жұмыста адам заттарды, материалдарды, құралдарды, әдістерді қолдана отырып, олардың қасиеттерін білуді, жаңа жаратылыстың ғылыми негіздерін зерттеуді, рационализаторлық процестерді түсіндіруді, сол немесе басқа әрекеттердің

технологиясын түсінуді қажет етеді. Адам қызметінің кез-келген бейнесі шындықты көрсетуге ықпал ететін танымдық принципті, ізденіс-шығармашылық процестерді қамтиды. Танымдық қызығушылықпен рухтандырылған адам кез-келген әрекетті үлкен тәуекелділікпен, тиімдірек орындайды.

Таным қандай формада болса да, танымдық іс-әрекеттің нәтижесі жүзеге асырылған түрі білім болып табылады. Бұл жастағы балалар тірі және жансыз табиғат объектілерін сыртқы және тіршілігі ету ортасының белгілері бойынша ұйымдастыруға және топтастыруға қабілетті. Заттардың өзгеруі, заттардың бір күйден екінші күйге ауысуы (қар мен мұз – суға; су - мұзға), қар, боран, найзағай, бұршақ, аяз, тұман сияқты табиғат құбылыстары осы жастағы балаларға ерекше қызығушылық тудырады.

Баланың сұрақтары іздеп ақыл-ойды, байқампаздықты, ерекшеліктерге деген сенімділікті анықтайды, қызықты жаңа ақпарат туралы білім алады. Ересек мектеп жасына дейінгі бала қоршаған орта туралы білімін, ересек адамға деген көзқарасын «тексереді», бұл ол үшін барлық нәрсенің шынайы өлшемі.

Мәселенің психологиялық-педагогикалық зерттеулерін жүйелеу танымдық қызығушылықтардың даму кезеңдерін анықтауға мүмкіндік береді: қызығушылық, танымдық қызығушылық, теориялық қызығушылық. Қазіргі уақытта сабақтар тікелей білім беру қызметімен ауыстырылды, оның шеңберінде оқыту мазмұны кеңейіп, күрделене әр-түрлі іс-әрекеттерді интеграциялау формалары, оқу процесіне ойын еңгізу тәсілдері, дәстүрлі емес формалары қолданылады. Тағы бір маңызды тенденция - мектеп жасына дейінгі балаларды әр салада сабақ жүйелерін құру.

Танымдық қызығушылық мәселесі бойынша психологиялық-педагогикалық зерттеулердің теориялық талдауы негізінде келесі тұжырымдар жасауға болады; танымдық қызығушылықтың көптеген түсіндірмелері бар, ол әр түрлі көзқарастардан қарастырылады, интеллектуалды, эмоционалды және ерікті компоненттерді қамтитын күрделі құрылымға ие; келесі кезеңдер бойынша дамиды: қызығушылық, танымдық қызығушылық және теориялық қызығушылық; осындай ерекшеліктермен анықталады: пәндік бағыт, тиімділік, тереңділік және тұрақтылық кетінде, қызығушылықты дамыту үшін белгілі бір жағдайлар жасау керек.

Әдебиет:

1. Венгер Л.А. Мектеп жасына дейінгі кезеңде танымдық қабілеттерін дамыту / Л.А.Венгер. М, 1986.170б.
2. Выготский Л.С. Психиканың даму мәселелері. Собр, ОП.:6А.К. Выготский М.:Педагогика, 1983. Т.ІІІ.366б.
3. Запорожец Л.В. таңдалған психологиялық еңбектер 2т./Л.В.Запорожец .М., 1986. 368б.
4. Куликова Т.А. танымдық қызығушылықтар мен қызығушылықты тәрбиелеу / Т.А.Куликова //тәрбиешіге отбасымен жұмыс туралы / ред.Н.Ф.Виноградова. М., 1989. 160-175 ББ.
5. Щукина Г.И. педагогикадағы танымдық қызығушылық мәселесі / Г.И.Щукина М.: Ағарту 1971. 234б.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫН ТИІМДІ БАСҚАРУ, БАЛАБАҚША ТӘРБИЕ БАСТАУЫ»

Балабақша адамның болашағын қалыптастыруда, оның білім алуы мен дамуына берік негіз қалауда шешуші рөл атқарады. Білім берудің бұл кезеңі маңызды болып саналады, өйткені ерте жаста әлемді танудың негіздері, әлеуметтену және болашақта табысты оқуға қажетті негізгі дағдылар қалыптасады.

Біріншіден, балабақша – балалардың алғаш отбасынан шығып, қоршаған әлеммен қарым-қатынас жасай бастайтын орны. Мұнда олар қарым-қатынас жасауды, ойыншықтармен бөлісуді және топтық әрекеттерге қатысуды үйренеді. Бұл қоғамда табысты бейімделу үшін қажетті әлеуметтік дағдыларды дамытуға көмектеседі. Балалар ынтымақтастықты, ережелер мен ережелерге бейімделуді үйренеді, бұл болашақ оқу мен жұмыс үшін маңызды тәжірибеге айналады.

Екіншіден, балабақша баланың жан-жақты дамуына ықпал етеді. Мұнда физикалық ғана емес, сонымен қатар интеллектуалдық, эмоционалдық және әлеуметтік даму жүреді. Түрлі ойындар мен іс-әрекеттер шығармашылықты, қиялды және есептерді шешу дағдыларын дамытады. Балабақша тәрбиешілері бала тұлғасының барлық қырларын дамытуға бағытталған оқытудың әртүрлі әдістерін қолданады.

Үшіншіден, балабақша алғашқы оқу дағдыларын дамытады. Мұнда балалар әріптермен, сандармен танысып, әлем туралы қарапайым білімді меңгереді. Оқыту ойын түрінде өтеді, бұл процесті қызықты және қызықты етеді. Балалар назар аударуды, тыңдауды және нұсқауларды орындауды үйренеді - мұның бәрі мектепте табысқа жетудің негізі болып табылады.

Ендеше, балабақша бүлдіршіндерді тәрбиелейтін жай ғана емес, білім беру жүйесінің маңызды буыны болып табылады. Мұнда болашақта табысты оқудың негізі қаланады, негізгі әлеуметтік және танымдық дағдылар қалыптасады. Балабақша – тәрбиенің бастауы ғана емес, қоғамда толыққанды өмір сүруге дайын жеке тұлғаны қалыптастырудың шешуші кезеңі.

Кішкентай бала үшін балабақша жай ғана білім беру мекемесі емес, оның білім әлеміне және әлеуметтенуіне маңызды саяхаты басталатын орын. Балапандары сияқты қанатын ашып, болашаққа ұшуға дайындалатын екінші үйге айналады.

Біріншіден, балабақша - бұл баланың қорғалғанын және сүйіспеншілігін сезінетін орын. Қамқор мұғалімдер жылылық пен қамқорлық атмосферасын жасайды, ал ойын ортасы үйден алыс үйге айналады. Мұнда балаларда қауіпсіздік пен сенімділік сезімі қалыптасады, бұл олардың үйлесімді дамуының маңызды факторы болып табылады.

Екіншіден, балабақша алғашқы достық қарым-қатынастың қалыптасатын орны. Бала басқа балалармен қарым-қатынас жасауды, қуаныш пен қайғыны бөлісуді, түсінушілік пен қолдауды үйренеді. Бұл үйде балалар алған әсерлерімен бөлісіп, бірге ойнап, бірге оқитын, ерекше достық атмосферасын құрайтын пікірлес адамдар бар.

Үшіншіден, негізгі дағдыларды қалыптастыруда балабақша басты рөл атқарады. Мұнда балалар болашақ мектептегі оқуға дайындық үшін негізгі білімді меңгереді. Мұғалімдер тәжірибелі тәлімгер ретінде әр баланың жеке даму жолын құра отырып, дарындылығын ашуға көмектеседі.

Балабақша – жай ғана ойыншықтары мен кітаптары бар ғимарат емес, бүлдіршіндердің әлем туралы алғашқы әсерлерін алатын, жеке тұлға болып қалыптасып, үлкен бақытты отбасының мүшесі болатын орын. Мұнда олар білімге деген сүйіспеншілікке, басқаларды құрметтеуге үйренеді және олардың болашағына берік іргетас жасайды. Балабақша – біздің үйіміз, мұнда білім мен өмір әлеміне таңғажайып саяхат басталады.

Балабақша бүлдіршіндерге арналған уақытша орын ғана емес, сонымен бірге балалардың өсіп-өнуіне, қалыптасуына көптеген мүмкіндіктер ашылып, дамытылатын

бірегей кеңістік. Бұл мектеп алдындағы қадам ғана емес, тәрбиелік, тәрбиелік мүмкіндіктерге толы маңызды кезең.

Біріншіден, балабақша – әлеуметтік қарым-қатынас алаңы. Мұнда балалар отбасынан тыс әлеммен алғашқы байланыстарын жасайды, қарым-қатынасты, ынтымақтастықты үйренеді және әлеуметтік дағдыларды дамытады. Топта болу олардың әлем туралы түсінігін байытады, оқу процесі толеранттылықты, айырмашылықтарды түсінуді және құрметтеуді дамыту алаңына айналады.

Екіншіден, балабақша - өзін-өзі шығармашылықпен көрсету орны. Оқу ойындары, музыка, сурет салу және басқа да көркемдік іс-әрекеттер балалардың шығармашылығы мен қиялын дамытуға көмектеседі. Бұл олар тәжірибе жасай алатын, өз идеяларын шын жүректен жасай алатын және жүзеге асыра алатын кеңістік.

Үшіншіден, балабақша танымдық дамудың негізін құрайды. Мұнда балалар әліпбиді, сандарды үйреніп, айналадағы дүниенің негіздерін меңгереді. Ойын арқылы олар мектептегі табысқа қажетті негізгі ұғымдар мен дағдыларды меңгереді. Тәрбиешілер білім әлемінің жолбасшысы болып, балаларға білімнің ғажайып әлемінің есігін ашады.

Ендеше, балабақша білім ордасы ғана емес, сонымен қатар нақты мүмкіндіктер кеңістігі. Мұнда тұлғалық, әлеуметтік және интеллектуалдық дағдылар қалыптасып, болашақта табысты оқудың іргелі негіздері жасалады. Бұл әрбір бала өзінің бірегей әлеуетін ашып, білім мен өзін-өзі тануға қызықты жолын бастайтын орын. Балабақша – болашақ тұлғалар мен өз тағдырларын жасаушылар өсіп-өнетін мүмкіндіктер кеңістігі.

Балабақша – білім мен тәрбиенің ордасы ғана емес, сонымен бірге қуаныш пен қызыққа толы нағыз үй. Бұл бірегей кеңістікте балалар білім әлеміндегі алғашқы қадамдарын қарсы алады, өзін достық пен мұғалімдердің қамқорлығымен қоршап, қоршаған әлемді қуанышпен зерттеуге шабыт табады.

Біріншіден, балабақша балалардың оқу туралы алғашқы әсерлерін алатын орны. Мұнда оқу ойын мен шығармашылыққа толы қызықты процесске айналады. Мұғалімдер сабақты қызықты әрі есте қаларлық етіп өткізу үшін инновациялық әдістерді пайдаланады. Ойын арқылы білім әлеміне енген балалар өз мүмкіндіктерін аша отырып, қуанышпен білім алады.

Екіншіден, балабақша – балалардың қарым-қатынас пен достық қарым-қатынаста қуаныш табатын орны. Мұнда олар әлеуметтену дағдыларының қалыптасуына ықпал ететін алғашқы қарым-қатынастарын орнатады, ойындар мен қызықты сәттерді бөліседі. Мұғалімдер өзара түсіністік атмосферасын қалыптастырады, балаларды бір-біріне ашық және мейірімді болуға шақырады, болашақ берік достықтың негізін қалады.

Үшіншіден, балабақша шығармашылық іс-әрекеттер арқылы нағыз қуаныш үйіне айналады. Сурет салу, модельдеу, музыка - мұның бәрі кеңістікті позитив пен көңілділікке толтырады. Мұғалімдер нағыз шығармашылық серіктес бола отырып, балалардың жан-жақты эмоционалдық дамуы үшін маңызды болып табылатын өнер арқылы өз сезімдері мен эмоцияларын көрсетуге көмектеседі.

Ендеше, балабақша білім ордасы ғана емес, нағыз қуаныш үйі. Мұнда әр күн күлкіге, тосынсый мен қуанышқа толы. Мұғалімдер осы ғажайып әлемге жол көрсетуші бола отырып, балаларға білімнің жаңа қырларын және өз дамуын қуана ашатын атмосфера жасайды. Балабақша – бүлдіршіндердің қуанышы үйлесімді оқу мен тәрбиенің кілтіне айналатын орын.

Әдебиет:

1. «Қазақские детские игры» кітабы авторы: Молдагаринов АскарАлма-Ата «Жалын» 1987 г.
2. «Қазақстан мектебі» журналы № 9-10 2005 ж.
3. «Қазақтың ұлттық ойындары» кітабы авторы: Базарбек ТөтенаевАлматы «Қайнар» баспасы 1994 ж.
4. «Шынашақ» кітабы. Құрастырушылар – М. Әлімбаев, Қ. Баянбаев. Алматы «Балауса» 1992 ж.

«ПРИМЕНЕНИЕ КАЙДЗЕН-ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ С ДЕТЬМИ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ГРУППЫ»

«Бережливость — важный источник благосостояния»
Цицерон.

С приходом обновленной системы дошкольного образования перед каждым педагогом поставлена задача: «Ключевым приоритетом образовательных программ должно стать развитие способности к постоянной адаптации к изменениям и усвоению новых знаний».

Будущее требует от современных дошкольников, чтобы они умели ориентироваться в разных жизненных ситуациях, самостоятельно творчески действовать, а значит, строить свою жизнь более организованно, разумно, интересно. Такое качество, как бережливость, не только приближает ребенка к реальной жизни, обучая его ориентироваться в происходящем, но и развивает деловые качества личности, формирует навыки рационального природопользования.

Все мы знакомы с национальным проектом «Зеленый Казахстан» (2021-2025 г.г.), принятым в октябре 2021 года. Основными целями данного проекта, которые можно реализовывать всем в дошкольной организации является эффективное обращение с отходами производства и потребления, эффективное и бережное использование воды, привитие бережного отношения к природе и животному миру, а также модернизация экологического сознания населения. В этом случае, к нам на помощь может прийти Кайдзен технология, поэтапное применение которой в жизни ребенка, поможет в реализации всех перечисленных выше целей.

Кайдзен – японская философия или практика, которая фокусируется на непрерывном совершенствовании процессов производства, разработки, вспомогательных бизнес-процессов и управления, а также всех аспектов жизни. В японском языке слово «кайдзен» означает «непрерывное совершенствование», движение шаг за шагом к намеченной цели. «Кайдзен» (кайцен) переводится как «улучшение» (от «кай» – «изменение» и «зен» (цен) – «хорошо»).

С данной технологией мы познакомились недавно, заинтересовавшись ей мы начали изучать ее теоретическую часть и возможность практического применения ее в воспитательно-образовательной работе ясли-сада. Также, как и в работе с любой авторской технологией, мы не можем ее реализовать в полном объеме, поэтому в нашей дошкольной организации мы используем только отдельные элементы технологии Кайдзен.

Целью данной технологии является формирование основ бережливого мышления, основ самоорганизации у детей старшего дошкольного возраста.

Используя элементы технологии кайдзен, мы получим следующие ожидаемые результаты:

1. Организация личности дошкольника с целью применения культуры бережливого отношения и мышления в жизни;
2. Потери времени, финансов, материалов, усилий, а также времени минимизируются.
3. У дошкольников формируется бережное отношение к ресурсам природы.
4. Повышение качества взаимоотношений воспитательно-образовательного процесса.

Основными принципами японской технологии «кайдзен», которые представляют собой 5 ключевых элементов, так называемых 5S, или 5 шагов бережливости, являются: аккуратность (Seiri); порядок (Seiton); чистота (Seiso); стандартизирование (Seiketsu); дисциплина (Shitsuke).
[1]

Основные направления японской технологии «Кайдзен»: привитие любви к аккуратности и самодисциплине, развитие личной ответственности и инициативности, достижение желаемого результата, а также общей цели.

Самые лучшие помощники в кайдзен технологиях – это канбан, то есть: бирка, карточка, сигнал, которые помогают избежать потерь. В нашей дошкольной организации мы используем канбаны в виде символов – картинок, которые понятны как взрослым, так и детям, а также систематически ими используются.

В ясли-саду для безопасного подъема и спуска используются «следы» в виде графических указателей, также по полу обозначается штрих-пунктир, который обозначает, что за линии заходить нельзя. Данное обозначение помогает сформировать бережливое отношение к стенам, которые таким образом менее подвержены загрязнению. На полу в приемной нанесены линии безопасности «Горный ручеек», которые предупреждают детей о том, что находиться за чертой опасно, так как открывшаяся дверь может нанести травму.

В раздевалке, на дверцах шкафчиков размещены картинки с алгоритмами распределения вещей внутри. Последовательность одевания по сезонам располагается на видном месте, чтобы ребенок мог «подсмотреть», как правильно и быстро одеться.

С помощью визуализации дети с легкостью обучились правильно расставлять собранную посуду после дежурства по столовой во время обеда. Розовыми кружками в данном случае обозначены места для бокалов, зеленым прямоугольником обозначено место для корзинок с вилками и ложками, большой и маленький синие круги – место для глубоких и мелких тарелок, а желтые кружки обозначают место для салфеток.

В уборной комнате разместили алгоритм «Правила посещения туалета», в котором дошкольник наглядно видит и запоминает правила посещения туалетной комнаты. Такие единые требования приводят ребенка к пониманию необходимости выполнять эти процедуры быстро и постоянно.

Над раковинами располагается алгоритм «Мой правильно руки» и картинка плачущей капельки, которая напоминает о том, что необходимо закрывать кран и экономить воду. Также используется алгоритм заправления кровати после дневного сна - «Моя любимая кроватка». Кроме того мы следим, чтобы данные алгоритмы применялись не только нами в дошкольной организации, но и дома совместно с детьми.

В нашем книжном уголке сохраняется всегда порядок, так как дети расставляют книги по ячейкам с определенным названием: «Люблю тебя, мой Казахстан», «Королевство сказок», «Ребятам о зверятах». Также возле книжного уголка находится карточка - напоминалочка с изображением правил бережного пользования книгой.

С целью развития у детей бережливого мышления, в нашей группе была организована и проведена ОД на тему «Увлекательное путешествие в страну «Кайдзен»», в которой царит чистота и порядок. Жители этой страны относятся ко всему окружающему очень бережно. Главным героем нашего путешествия стал японский мальчик Йоши, который обладает смекалкой и критическим мышлением, так как находит выход из любой ситуации.

Применение кайдзен-технологии в воспитательном процессе детского сада

Таким образом, портрет ребенка с бережливым мышлением соответствует требованиям современного общества, ведь дошкольники которые приучены к порядку намного лучше вольются в школьную жизнь, что положительно отразится на их дальнейшей жизни.

Перспектива дальнейшего развития использования данной инновационной технологии заключается в том, что тема формирования бережливого мышления у детей дошкольного возраста продолжает оставаться актуальной и востребованной, а мы постараемся совершенствовать методы своей работы. А это — верный путь, потому что основная цель «Кайдзен» — это постоянное и непрекращающееся совершенство.

Литература:

1. <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2021/06/30/konsultatsiya-dlya-pedagogov-ispolzovanie-kaydzen-tehnologiy-v>

Лунёва Ж.В., Петрова С.И.
КГУ «Специальный я/с «Бөбек» Абайский район

«РОДИТЕЛИ И ДЕТСКИЙ САД. ШАГИ НАВСТРЕЧУ»

В настоящее время наиболее остро стоит вопрос о семье, как первичном институте формирования личности ребенка. Другие же социальные институты призваны поддерживать и дополнять его.

В настоящее время часто приходится сталкиваться с родительским инфантилизмом, где мамы и папы во всех неудачах своих детей, поведенческих отклонениях их от нормы, обвиняют детский сад, школу, бабушек, коллектив и так далее, сняв ответственность за происходящее с себя. Поэтому, взаимодействие с семьей, просвещение в вопросах детско – родительских отношений является одним из важных направлений работы детского сада.

Для того, чтобы атмосфера современной семьи была здоровой, чтобы дети, воспитываемые в ней гармонично развивались, нужны знания, причем в разных областях: психолого – педагогической, медицинской, экономической, юридической и т.п. Большинство родителей доверяют своему жизненному опыту, опирающемуся в свою очередь на опыт их собственных родителей.

А что если возникли проблемы, которых не было в их родительской семье? Как справиться с наступившей дисгармонией? Ведь в нашем быстро изменяющемся мире, в эпоху высоких технологий это далеко не редкость! Где искать решение? Все чаще за ответами на насущные вопросы мы отправляемся за ответом в интернет, а он в свою очередь предлагает нам в помощь миллионы вариантов. И здесь не всякий разберется: проверенная ли, достоверная ли информация; на сколько тому или иному источнику можно доверять; действительно ли блогер, раздающий советы направо и налево является квалифицированным специалистом. В этой связи наша задача – обеспечить родителей воспитанников необходимыми знаниями для формирования умения самостоятельно решать жизненные задачи, обеспечивающие наличие здоровой атмосферы для воспитания детей.

Анализируя предыдущую работу педагогов с родителями, можно сделать вывод, что родительских собраний, лекций, консультаций, привлечения к участию в праздничных мероприятиях не достаточно, так как в данных формах работы нет дифференциации, нет возможности рассматривать конкретные проблемные ситуации, высказывать свое мнение, делиться опытом и находить способы решения.

В этой связи возникла необходимость поиска новых активных и интерактивных форм работы педагогов дошкольной организации с родительской общественностью, которые способствовали бы созданию единого воспитательно - образовательного пространства для гармоничного, всестороннего развития личности ребенка. На основе систематизации и объединения новых форм работы создать программу по работе с родителями «Шаги навстречу».

Программа заключается в подборе и применении форм, методов и приемов работы, ориентированных на действие и взаимодействие семьи и педагогов дошкольной организации в процессе решения проблемных ситуаций и повышения компетентности родителей в вопросах воспитания дошкольников.

Целью нашей программы стало создание условий для повышения психолого – педагогической грамотности родителей, совместного сотрудничества педагогов ясли – сада и родителей, способствующего созданию единого воспитательно – образовательного пространства, обеспечивающего всестороннее гармоничное развитие личности дошкольников

Для достижения этой цели нужно: освоить новые формы работы с семьей, которые способны помочь восполнить пробелы в общении между воспитанниками и их родителями; создать условия, которые обеспечивают установление благоприятных профессиональных и человеческих взаимоотношений между воспитателями, педагогами – специалистами, родителями и администрацией дошкольной организации.

Основные принципы организации работы в рамках реализации программы «Шаги навстречу»

1. Сотрудничество педагогов и родителей в воспитании детей с ООП.
2. Создание активной развивающей среды, активных форм общения детей и взрослых, обеспечивающих единые подходы к развитию ребенка с ООП в семье и в ДОО.
3. Диагностика общих и частных проблем в воспитании и развитии ребенка.

Основное содержание программы. Для успешной реализации поставленных задач работа по программе разделена на 4 блока:

1. Информационно - аналитический блок.
2. Психолого – педагогический блок.
3. Коррекционно – педагогический блок.
4. Административный блок.

Информационно - аналитический блок включает в себя анкетирование с целью получения более объемной информации о каждом воспитаннике, о стиле детско – родительских отношений, о степени удовлетворенности родителей условиями, созданными в дошкольной организации.

Психолого-педагогический блок направлен на оказание психолого-педагогической помощи родителям (практической и консультативной) в вопросах воспитания детей, установление партнерских, доверительных отношений между участниками воспитательно – образовательного процесса.

Коррекционно-педагогический блок включает в себя мероприятия воспитателей, педагогов – специалистов (учителей – дефектологов, логопедов, инструкторов по физической культуре, музыкальных руководителей, учителей казахского языка), проводимые в традиционной и нетрадиционной форме.

- нестандартные общие и групповые родительские собрания
- тренинги
- семинары-практикумы
- деловая игра
- мастер – классы
- форум-театр
- проектная деятельность
- «В гости к маме, в гости к папе» (экскурсии, организованные родителями на свое место работы).

Административный блок

- «Презентация дошкольной организации»
- «Дни открытых дверей»
- Ведение рубрики «Вопрос – ответ»
- Работа телефона доверия
- Работа Попечительского совета

Оценка уровня эффективности реализации программы

в аспекте триединства педагог - ребенок – родитель.

Контрольно – оценочная часть.

Цель: анализ эффективности проведенных мероприятий по работе с родителями в установлении доброжелательных партнерских отношений педагог-ребенок-родитель

Чтобы достичь поставленных целей, необходимо получить обратную связь от родителей воспитанников, выяснить степень удовлетворенности работой дошкольной организации в целом: материально – технической базой, компетентностью воспитателей, педагогов-специалистов, тем, как строится работа в детском саду, взаимоотношениями всех участников воспитательно – образовательного процесса и качеством умений и навыков воспитанников.. Наиболее популярным стало анкетирование онлайн, где педагогами разрабатывается опросник и отправляется с активной ссылкой в родительский чат. После чего результаты анкетирования анализируются, формулируются рекомендации по улучшению качества образовательных услуг для всех структур организации: администрации, педагогов, вспомогательного персонала, разрабатывается план мероприятий на следующий учебный год.

Вывод: реализация программы «Шаги навстречу» по работе с родителями способствует установлению доверительных, партнерских отношений между педагогами и родителями воспитанников. Достигается единство требований и действий в вопросах воспитания и обучения детей с ООП, что в свою очередь обеспечивает развитие гармоничной личности каждого ребенка, улучшению качества формирования и развития умений и навыков в соответствии с Типовой программой дошкольного воспитания и обучения. Родители получают возможность стать активными участниками процесса воспитания и обучения, получить содействие в решении насущных проблем воспитания, овладеть психолого – педагогическими знаниями и применить их в жизни. Используемые в программе формы и методы работы помогут родителям группы лучше познакомиться друг с другом, поделиться своим лучшим опытом с другими, создать свои собственные семейные традиции

Литература:

1. Гладких Л.П. Мамина школа: программа для детских садов, семейных гостиных и семейных клубов.- М.: ТЦ Сфера, 2007. – 96 с.
2. Доронова Т.Н. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. Пособие для работников дошкольных образовательных учреждений.– М., 2002. - 120 с.
3. Зверева О.Л., Кротова Т.В. Родительские собрания в ДОУ: Методическое пособие. - М.: АРКТИ, 2003. – 128 с.
4. Майер А.А., Давыдова О.И., Воронина И.В. 55 идей для вовлечения родителей в жизнь детского сада. – М.: ТЦ Сфера, 2011. – 128 с. (Приложение к журналу «Управление ДОУ»).
5. Осипова Л.Е. Работа детского сада с семьей. / Л.Е. Осипова.– М.: «Издательство Скрипторий». 2008. – 72 с.
6. От рождения до школы. Примерная общеобразовательная программа дошкольного образования (пилотный вариант) / Под ред. Н. Е. Вераксы, Т. С. Комаровой, М. А. Васильевой. — М.: МОЗАИКА СИНТЕЗ, 2014. — 368 с.
7. Солодянкина, О.В. Сотрудничество дошкольного учреждения с семьей. / О.В.Солодянкина. - М.: АРКТИ, 2004. - 80с
8. Шакурова М.В. Программа, содержание, мониторинг по работе с семьей. Целевая программа «Семья»/Социальная педагогика. - 2006 № 1.- С.87-98

Лялина В.Б.

КГКП я/с «Куаныш» город Темиртау

«ФОРМИРОВАНИЕ ПРЕДПОСЫЛОК ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Концепция функциональной грамотности была впервые представлена ЮНЕСКО в 1957 году. Этот термин означал наличие базовых навыков чтения, счета и письма, позволяющих ребенку решать простейшие повседневные задачи. В 1978 году ЮНЕСКО уточнила: «Функционально грамотным считается тот, кто способен участвовать в деятельности, где грамотность необходима для эффективного функционирования группы, и

при этом сохранять возможность использовать чтение, письмо и счет для личного развития и развития общины (социального окружения)".

Формирование функциональной грамотности в дошкольном возрасте:

Для детей дошкольного возраста формирование функциональной грамотности становится фундаментальным этапом их развития. Читательская, математическая и естественно-научная грамотности выступают как ключевые элементы, определяющие будущий успех в учебе. В данной статье мы рассмотрим важность создания предпосылок для этих трех видов грамотности и методы их развития. [1; с.29]

Не так важно научить детей читать, намного важнее научить детей обдумывать то, что они читают! Джордж Карлин

1. Читательская грамотность:

Процесс формирования читательской грамотности начинается задолго до того, как ребенок впервые возьмет книгу в руки. Ключевым этапом является развитие интереса к чтению. Родители и педагоги должны создавать положительные ассоциации с книгами и обеспечивать доступ к разнообразной литературе для детей. Чтение вслух, обсуждение сюжетов и расширение словарного запаса играют важную роль в развитии читательской грамотности. Для стимулирования интереса к книгам предлагается использовать разнообразные методики, такие как интерактивное чтение, ассоциации с игровой деятельностью и визуальные поддержки, учитывая индивидуальность каждого ребенка. Читательская грамотность играет ключевую роль в образовательном процессе дошкольного возраста, создавая основу для будущего успешного обучения и развития.

Математика - самый короткий путь к самостоятельному мышлению.

А.В. Волошинов [2; с.45]

2. Математическая грамотность:

Развитие математической грамотности начинается с формирования базовых представлений о числах, формах и размерах. Элементы математики можно внедрять в игровую деятельность, используя игрушки, счетные картинки и обычные предметы. Важно, чтобы дети осознавали, что математика является неотъемлемой и интересной частью их повседневной жизни. Развитие математической грамотности также включает в себя формирование навыков решения задач и логического мышления. Задачи, требующие сравнения, классификации и анализа, способствуют формированию математической компетентности. Эксперименты и игры, направленные на решение математических задач, успешно интегрируются в образовательный процесс. Математическая грамотность становится неотъемлемой частью образования в дошкольном возрасте, обеспечивая прочный фундамент для успешного обучения в будущем. Поддержка индивидуальных потребностей каждого ребенка создает основу для укрепления их отношения к миру математики.

«Наука и повседневная жизнь не могут и не должны разделяться».

- Розалинд Франклин, химик

3. Естественно-научная грамотность:

Естественные науки становятся доступными и захватывающими, если они внедряются в повседневные занятия. Наблюдение за природой, проведение простых опытов, а также постановка вопросов и поиск ответов способствуют развитию естественно-научной грамотности. Важно создавать среду, где дети могут задавать вопросы и исследовать окружающий мир. Использование игр, конструирования, а также взаимодействие с реальными объектами природы содействует формированию у детей навыков наблюдения, сравнения, классификации и заключения. Поддержка интереса ребенка к изучению мира вокруг, а также обучение простым методам исследования, стимулируют развитие естественно-научной грамотности. Естественно-научная грамотность в дошкольном возрасте представляет собой важный этап формирования у детей основных навыков и интереса к окружающему миру, а также, является ключом к развитию научного мышления и любознательности у детей. Ключевые этапы, такие как наблюдение за природой, проведение простых опытов, постановка вопросов и игры в ролевые ситуации, способствуют формированию у детей стойкого интереса к науке и укрепляют их базовые знания о мире

вокруг. Стремясь создать увлекательную и образовательную среду, мы создаем фундамент для будущих научных достижений. [3;]

Формирование предпосылок функциональной грамотности у детей дошкольного возраста включает в себя комплексный подход к развитию читательской, математической и естественно-научной грамотностей. Индивидуализированный подход, создание интересной образовательной среды и использование игровых методов становятся ключевыми факторами успешного развития этих навыков. Вложения в образование детей в раннем возрасте это вложения в будущее общества, обеспечивающие его гармоничное развитие.

Ключевыми компонентами формирования предпосылок функциональной грамотности так же являются:

- высокий уровень теоретической и практической подготовки воспитателя.
- организация и совершенствование предметно-развивающей среды.
- грамотный, продуманный подход к организации всех режимных моментов с уместным использованием развивающих методик и учетом индивидуального подхода к ребенку.

Литература:

1. Гербова В.В. Приобщение детей к художественной литературе. Программа и методические рекомендации для детей 2-7 лет. Изд-во Мозаика-Синтез, Москва 2006.
2. Функциональная грамотность в ДОО. Шаги в будущее! – 2023: сборник материалов / авт.-сост. О.Я. Кособянец; муниципальное учреждение «Центр развития образования города Новороссийск». – Текстовые данные. – Новороссийск: МУ «ЦРО», 2023 – 164 с.
3. Интернет-ресурсы <https://t152439.sch.obrazovanie33.ru/funktsionalnaya-gramotnost/>

Максяткина Т. А.

КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ДЕТСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИОННЫЕ ИГРЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ ДЕТЕЙ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ГРУППЫ»

В Послании Главы государства народу Казахстана «Экономический курс справедливого Казахстана», озвученном 01.09.2023 года, Касым-Жомарт Токаев обозначил, что «основы формирования гармоничной личности и ответственного гражданина закладываются в детском возрасте. У каждого ребенка в стране должно быть счастливое и безопасное детство... Важно также психическое здоровье подрастающего поколения» [1, с.7]. Психическое здоровье-это состояние психического благополучия, которое позволяет людям справляться со стрессовыми ситуациями в жизни, реализовывать свой потенциал, успешно учиться и работать.

Непременным условием успешности, наряду с сформированными ключевыми компетенциями, является наличие у него определённых личностных качеств. В государственном общеобязательном стандарте дошкольного воспитания и обучения к числу таких качеств отнесены такие, как «коммуникабельный; уверенный в себе; умеющий работать в команде; эмоционально отзывчивый» выпускник дошкольной организации [2, с.3].

Однако, процесс формирования и развития названных качеств у некоторых дошкольников протекает со значительными затруднениями. Особенно это ярко проявляется в их социально-эмоциональном поведении: они не верят в свои силы и возможности, не умеют выражать своё мнение, не понимают и не различают понятия «правильно» и «неправильно» в решении жизненных ситуаций. Зачастую у них отсутствует уважительное отношение к окружающим людям. Развитие социально – эмоциональных навыков (Soft skills (софт скиллз, мягкие навыки, гибкие навыки) является одним из главных компонентов готовности детей к школьному обучению.

Согласно психолого-педагогической характеристике дошкольного возраста психолога Р.С.Немова «для поведения детей в старшем дошкольном возрасте наступает период, когда

оно выходит за рамки познавательной саморегуляции и переносится на управление социальными действиями и поступками и в силу возрастных особенностей не представляются достаточно устойчивыми» [3,431с.]. Считаем, это является основной причиной наблюдаемого, так как в силу неустойчивости не все дети способны управлять своими социальными действиями и поступками. Для преодоления этих проблем такие дети нуждаются в помощи взрослых, в том числе и педагога–психолога [4]. В качестве средства формирования социально–эмоциональных навыков этих дошкольников нами определено использование системы психологических трансформационных игр (далее-Т-игры).

Согласно теории М. Б. Жумабаева - целью воспитания является формирование нравственно-ориентированного мышления у ребенка, нравственного поведения и деятельности. Основой его становления является способность ребенка быть чувствительным по отношению к окружающим, умение сочувствовать [5, с.6], что является индикатором социально – эмоционального навыка, обозначенном в государственном образовательном стандарте дошкольного воспитания и обучения.

Трансформационная игра - это настольная игра с психологическим и духовным содержанием, которые нацелены на познание человеком своих особенностей, потребностей и проработку тех сфер, которые нуждаются в изменении. Т–игра (она же трансформационная игра) – это своеобразный тренажёр, помогающий пройти определённую проблемную ситуацию в игровой форме, чтобы затем перенести полученный опыт в реальность.

Психологические трансформационные игры способствуют формированию у детей социально–эмоциональных навыков–вере в свои силы и возможности, уважительного отношения к окружающим людям, умение выражать своё мнение, понимание и различие понятий «правильно» или «неправильно» в жизненных ситуациях. Играя в настольную психологическую трансформационную игру с детьми, педагог-психолог имеет возможность установить, какие установки и убеждения ограничивают ребёнка, какую оказать помощь, поддержку, чтобы достичь образовательной цели, 80 % процесса психопрофилактической помощи детям «берёт» на себя игра.

В то же время психологические трансформационные игры также и замечательные диагносты. Они отражают как в зеркале все то, что мы тщательно скрываем от самих себя, или думаем, что у нас «такого точно нет». Если педагог-психолог в своей работе использует систему психолого-педагогических Т-игр, на поиск причин изменений (отклонений) в состоянии и поведении ребёнка уходит гораздо меньше времени.

Общим для психологических трансформационных игр является то, что они объединяют в себе 3 вида техник:

- игровая форма позволяет создать безопасное пространство- игровую оболочку, вызывает интерес у ребёнка, атмосфера взаимодействия;
- психопрофилактический подход позволяет выявить привычные стратегии поведения, распознать скрытые мотивы действий и часто повторяющиеся ситуации;
- коучинговый подход позволяет увидеть новые варианты решения вопросов, поставить конкретные цели и разработать стратегию для достижения желаемого.

Модель трансформационных игр

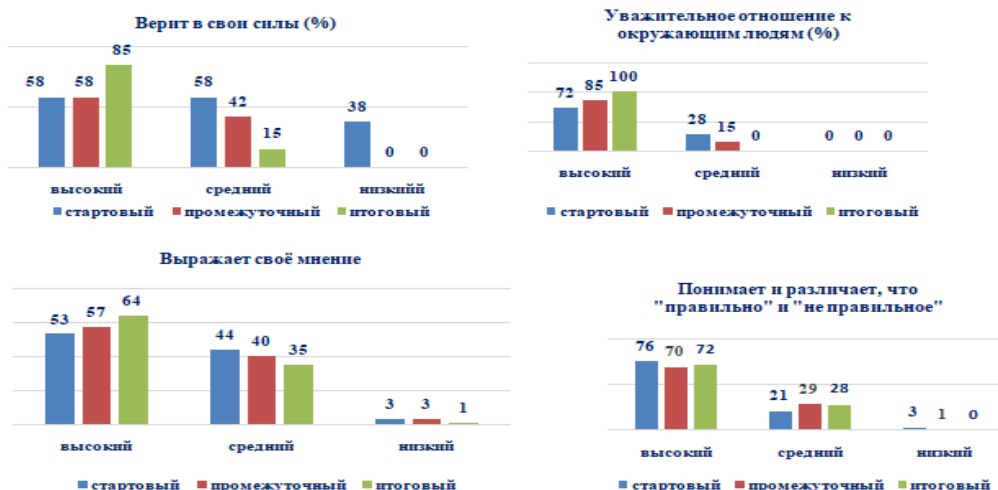

В адаптированной игре «Мишка на воздушном шаре» создаём игровую оболочку о том, что мишка хочет полетать на воздушном шаре и посмотреть на мир с высоты. Он привязал к корзинке шарики, но, чтобы взлететь, шарики нужно надуть радостью. Дети вспоминают о том, что их радует, что им интересно, чем они гордятся. Дети берут в закрытую карточку с

красным шариком на рубашке — с ситуацией, в которой может оказаться ребёнок. Он рассказывает о ней. Далее берут карточки с жёлтыми шариками на рубашке – с чувствами, дети рассказывают о своих чувствах в данной ситуации. Затем участники выбирают карточки в закрытую с зелёными шариками – реакции ребёнка на ситуацию. В заключении предлагаю выбрать карточку с ситуацией, в которой мишка будет испытывать такие же чувства. Закрепляем радостные чувства и запускаем шарик с мишкой.

Благодаря использованию системы трансформационных игр, в детском саду уменьшилось количество детей с трудным поведением. По отзывам воспитателей, нормализовались эмоциональные отношения между детьми, и улучшились взаимодействия их детьми.

Результаты эффективности программы

Литература:

1. Касым-ЖомартТокаев. Послание народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана», 01.09.2023 г.
2. ГОСО дошкольного воспитания и обучения РК, приказ №348 от 03.08. 2022 г.
3. Немов Р. С. Психология. Книга 1. Общие основы психологии /— «Владос», 2004г.
4. Об утверждении Типовых квалификационных характеристик должности педагога-психолога. Приказ Министерства образования и науки Республики Казахстан от 13.07.2009 года №338.
5. Жумабаев М. «Педагогика», Алматы, 1993 г.
6. <https://psychbook.ru/429340a-transformatsionnyie-igry>.
7. Электронный ресурс:<https://www.b17.ru/trainings/artmicrostep/>

Рамазанова Г.Т., Малиева А.А.
Қарағанды қаласының «Айсұлу» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»

Кез келген қоғамда, кез келген уақытта болмасын, педагогтың алдына қойылған ең ұлы, негізгі міндеті – білімді, білікті, саналы, жан-жақты дамыған тұлғаны, адамгершілігі мол, мәдениетті азамат тәрбиелеу. Құнды қасиеттерге ие болу, рухани бай адамды қалыптастыру оның туған кезінен басталуы керек. Халықта «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни

адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен педагогтар шешуші рөл атқарады.

Үздіксіз білім беру жүйесіндегі мектепке дейінгі ұйымның мәні мен қызметі оның басқа білім беру бөлімдерімен сабақтастығымен ғана емес, сонымен бірге баланың жеке тұлғасының қалыптасуы мен дамуының осы кезеңінің ерекше құндылығымен де анықталады. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңының 11 бабында «Ұлттық және адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіптік шыңдауға бағытталған сапалы білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау», - деп білім беру жүйесінің міндетін анықтап берді [1]. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде мектепке дейінгі ұйым шешуші рөл атқарады. Адамгершілік тәрбие – екі жақты процесс. Бір жағынан – ол үлкендердің, ата-аналардың, педагогтардың балаларға белсенді ықпалын, екінші жағынан – тәрбиеленушілердің белсенділігін қамтитын қылықтарынан, сезімдері мен қарым-қатынастарынан көрінеді.

Ғылыми әдебиеттерде адамгершілік тәрбие мәселесі әртүрлі аспектілерде қарастырылады: Л.Л.А. Григорович, В.А. Слостенин, Л.И. Божович, В.С. Мухина адамгершілік қасиеттердің мәнін зерттейді; С.А. Козлова, Т.А. Куликова адамгершілік қасиеттердің қалыптасу процесін; Н.В. Мельникова, Р.В. Овчарова адамгершілік қасиеттердің даму ерекшеліктерін, оларды диагностикалау тәсілдерін зерттейді. Л.И. Божович, Л.С. Выготский, В.С. Мухина, Д.Б. Эльконин, М.М. Манасеина, И.А. Сикорский зерттеулері мектепке дейінгі жас кезеңі адамгершілік қасиеттерді тәрбиелеуге қолайлы екенін көрсетеді.

Жеке тұлғаның негіздерін қалыптастыру адамгершілік қасиеттерді, шығармашылық ерекшеліктерді тәрбиелеумен және баланың жеке тұлғасын ашумен байланысты. В.А. Сухомлинский «тұлғаның кешенді қалыптасуы мен дамуы бойынша білім беру жүйесінің негізі "адамгершілік тәрбиесі" деп аталады деп есептеді. Адамгершілік тәрбиесінің негізі – адамның адамгершілік сезімдерін дамыту» [2].

К.Д. Ушинский өз еңбегінде: «адамгершілік ақыл-ой дамуының қажетті салдары емес екеніне, сонымен қатар, адамгершілік ықпал жалпы ақыл-ойды дамытудан да маңызды тәрбиенің ең басты міндеті екеніне сенімдіміз», - деп тұлғаның дамуындағы адамгершілік тәрбиесінің маңыздылығын нақты және толық ашып көрсеткен [3].

Отандық педагог Ш.Таубаева өз еңбегінде баланы адамгершілікке тәрбиелеуде ойынның маңызын атап кеткен. Автордың пікірінше, ойын арқылы бала достарын сыйлауды, дұрыс сөйлеуді, сыйластықты, өзгені құрметтеуді және өз мінез-құлқын басқаруды үйренеді [4].

Адамгершілік тәрбиесінің нәтижесі қарым-қатынаста, іс-әрекетте, көрінетін тұлғаның әлеуметтік құнды сапалары мен қасиеттерінде жүзеге асырылатын адамгершілік тәрбиесінде жатыр. Мектеп жасына дейінгі балалардың адамгершілік тәрбиесінің мазмұны келесі мағыналық блоктардан тұрады:

- адамгершілікке жеке қасиет ретінде тәрбиелеу;
- ұжымшылдыққа тәрбиелеу;
- патриотизм мен азаматтықтың негіздерін дамыту;
- еңбекке оң көзқарасты дамыту және еңбекқорлық.

Баланың адамгершілік тәрбиесі аясында тұлғаның адамгершілік қалыптасу механизміне назар аудару керек: білім мен түсініктер + мотивтер + сезімдер мен көзқарастар + дағдылар мен әдеттер + іс-әрекеттер мен мінез-құлық = адамгершілік қасиет.

Адамгершілік қасиеттердің кез-келгенін тәрбиелеу үшін оның саналы түрде жүзеге асуы өте маңызды. Сондықтан да, ең алдымен, бастапқы білімнің болуы қажет, соның негізінде балаларда адамгершілік қасиеттердің мәні, олардың қажеттілігі және оларды иеленудің артықшылықтары туралы түсініктері қалыптасады. Әр бала белгілі бір адамгершілік қасиетті игеруге деген ұмтылысты көрсетуі керек, яғни тиісті адамгершілік қасиетті игеруге мотивтердің пайда болуы маңызды. Мотивтердің пайда болуы әлеуметтік сезімдерді қалыптастыратын қасиеттерге деген көзқарасты білдіреді. Сезімдер тұлғаның

даму процесіне айтарлықтай түс береді және нәтижесінде қалыптасқан адамгершілік қасиеттің беріктігіне әсер етеді.

В.А. Блюмкиннің зерттеулерінде жеке қасиеттердің белгілі бір типологиясы ерекшеленеді. Оның еңбектерінде адамгершілік қасиеттердің төрт түрі ерекшеленеді, олар ең айқын адамгершілік мазмұнға ие. Атап айтқанда:

1. Ұжымдық қасиеттер: ынтымақтастық пен жолдастық сезімі, ұжымшылдық, дамыған жауапкершілік сезімі және парыз сезімі.

2. Гуманистік қасиеттер: тектілік, адамгершілік, адамдарға деген сенім, ізгілік, әдептілік, сезімталдық, өзін-өзі бағалау, қарапайымдылық.

3. Кешенді қасиеттер. Бұл қасиеттер тобы адамның моральдық реттеудің негізгі мақсаттарын жүзеге асыруымен сипатталады. Олардың аясында келесі қасиеттерді атап өткен жөн: әділеттілікті, бәсекелестік сезімін, ризашылықты, жанқиярлықты, қызғанышты қамтитын моральдық қасиеттер.

4. Мінез-құлықты реттеумен байланысты қасиеттер: Ар-намыс, адалдық, әділдік, шынайылық, принциптілік, шыншылдық, моральдық тазалық [5].

Жоғарыда көрсетілген осы қасиеттерді мектеп жасына дейінгі балалардың бойына дарыту баланың әлеуметтік тәжірибесін жинақтау және онда қабылданған мінез-құлық пен қарым-қатынас нормаларын игеру арқылы жүзеге асырылады. Мектеп жасына дейінгі балалар балабақшадағы мінез-құлық және қарым-қатынас мәдениетінің ережелерімен танысады: тәрбиешіге «сіз» деп сөйлеу, сәлемдесу, қоштасу кезінде және қарым-қатынаста сыпайы сөздерді қолдану. Тәрбиеші балаларды құрдастарының ортасында бір-біріне атымен жүгіну, дөрекі сөйлеуден аулақ болу, мейірімді болу және т.б. мәдени мінез-құлық ережелерін орындаудағы тәуелсіздігін ынталандыруы қажет.

Мектеп жасына дейінгі балалардың адамгершілік саласын зерттеу мақсатында зерттеу жүргіздік. Зерттеуге мектепке дейінгі ересек жастағы 20 бала қатысты. Адамгершілік қасиеттерді бағалауға арналған диагностикалық әдістемелер: 1) Н.В. Мельникованың, Р. В. Овчарованың адамгершілік саласын қалыптастыруға бағытталған авторлық әдістемесі; 2) «Әңгімені аяқта» әдістемесі (Г.А. Урунтаева, Ю.А. Афонькина).

Зерттеу барысында біз келесідей нәтиже алдық: адамгершілік саласының дамуының төмен деңгейі балалардың 65% - да анықталды. Бұл мектеп жасына дейінгі балалар ересектердің мақұлдауы мен бақылауы болған кезде мінез-құлықта көрінетін моральдық нормалар мен ережелерді жеткіліксіз түсінуге және қабылдауға негізделген мінез-құлықпен сипатталады. Мысалы, мектеп жасына дейінгі балалар моральдық қасиеттердің сипаттамаларын түсіндіруде қиындықтарға тап болды, мысалы: эмпатия, төзімділік, жомарттық, сыпайылық, ұсынылған жағдайларда моральдық мағынаны ажыратпады.

Орташа деңгейге зерттелуші балалардың 20%-ы кірді. Осы деңгейдегі мектеп жасына дейінгі балаларға адамгершілік қасиеттердің сипаттамаларын түсіндіру кезінде эмоционалды бағалау тән болды.

Адамгершіліктің жоғары деңгейі балалардың 15% - да байқалды. Бұл мектеп жасына дейінгі балалар қоғам мүддесіне сәйкес келетін қалыптасқан адамгершілік ұғымдарды, нормалар мен ережелерді түсінуге және қабылдауға негізделген, оларды орындау кезінде жағымды тәжірибелермен бірге жүретін мінез-құлықпен сипатталады.

Осылайша, зерттеу нәтижелері ересек мектеп жасына дейінгі балалардың көпшілігінде адамгершілік қасиеттердің көрінісі дамудың төмен және орташа деңгейінде екенін көрсетті. Ересек мектеп жасына дейінгі балалармен адамгершілік қасиеттерді дамытуға бағытталған жұмыс жүргізу қажет. Адамгершілік қасиеттердің беріктігі, тұрақтылығы олардың қалай қалыптасқанына, педагогикалық әсердің негізі қандай механизмге негізделгеніне байланысты, адамгершілік қасиеттердің көріністерінің санын көбейту үшін балаларды ұйымдастырылған оқыту мен тәрбиелеу қажет.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, мектепке дейінгі кезең – баланың алғашқы саналы адамгершілік қасиеттері пайда болып, жеке тұлғаның адамгершілік қасиеттерін қалыптастыратын ең қолайлы кезең. Сондықтан, баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, әдептілік, қарапайымдылық және т.б. секілді адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп тәрбиелеуде мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің рөлі ерекше маңызды.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. - 2007. [Электронды ресурс]: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_#z15
2. Сухомлинский В.А. Как воспитать настоящего человека: (Этика коммунистического воспитания) [Текст] / Сост. О.В. Сухомлинская. // Педагогическое наследие. – М. : Педагогика, 1990. – 572 с.
3. Ушинский К.Д. Собрание сочинений [Текст] / К.Д. Ушинский. – М.: Просвещение, 1985. – 248 с.
4. Таубаева Ш.Т. Педагогика әдіснамасы. – Алматы: Қарасай, 2013. – 432 б.
5. Мулько И.Ф. Социально-нравственное воспитание дошкольников 5—7 лет /И.Ф. Мулько. — М.: Детство-Пресс, 2010. — 96 с

Малявина А. В.

КГКП я/с «Ручеёк» город Балхаш

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЁНКА»

*«Развитие ребёнка начинается с
установления отношений с
материальной действительностью,
то есть со средой окружения» [2,с.44].
Л. С. Выготский*

Успешность педагогической деятельности во многом определяется средой, в которой осуществляется образовательный процесс [1,с.21]. По мнению учёных и педагогов, среда является основой построения взаимодействия педагога с детьми, а в психолого-педагогической науке среда рассматривается как фактор психического развития ребёнка и социализации личности. Роль образовательной среды особенно велика для детей дошкольного возраста, которым надо организовывать свою деятельность. Если школьник может уже самостоятельно заниматься самообразованием, используя книги и учебники, то у ребёнка дошкольного возраста такой возможности нет. Деятельность дошкольника целиком зависит от продуманной организации окружающего его развивающего пространства.

Поэтому объектом моей работы стало обновление и пополнение образовательной среды в группе для реализации воспитательно-образовательного процесса с учётом не только её насыщенности, но и с учётом трансформируемости и полифункциональности. В своей педагогической деятельности применяю инновационные идеи педагогов – новаторов М. Монтессори, Л. С. Выготского, предлагающих использовать методику через познание сущности вещей. Это дало возможность вносить изменения в образовательную среду в зависимости от интересов, от образовательной ситуации и возможностей детей.

Вся работа в группе отвечает требованиям и принципам организации образовательной среды в современной дошкольной организации:

- одно из требований – безопасность. Она должна отвечать Инструкции по обеспечению безопасной образовательной среды (МОН РК от 25 января 2022 года);
- насыщенность образовательной среды должна соответствовать возрастным возможностям детей их количеству и содержанию учебной программы дошкольного образования;
- трансформируемость её предполагает возможность изменений в зависимости от образовательной ситуации с учётом интересов и возможностей детей;
- доступность- возможность свободного доступа детей к играм, игровым материалам и оборудованию;
- полифункциональность предполагает использование детьми в разных видах детской деятельности предметов, не обладающих жёстко закреплённого способа;

- вариативность образовательной среды должна реализовывать периодическую сменяемость игрового материала, предоставление детям возможности выбора различных видов деятельности и игрового пространства;

- принцип эмоционального благополучия. Среда должна быть яркой, красочной, привлекающей внимание ребёнка, вызывать у него положительные эмоции.

Применяя вышеизложенные требования и принципы, взаимодействуя с родителями воспитанников, я постаралась дополнить и творчески преобразовать развивающее пространство группы игровыми пособиями, которые дети сами могут перемещать, использовать их для временного зонирования группы в соответствии с игровым замыслом или наделять их новыми игровыми функциями:

- Бизиборд – развивающая доска (стенд, модуль) со всевозможными кнопками, выключателями, щеколдами, крючками и прочими маленькими «опасностями», которые ребёнку трогать обычно запрещено. Для безопасности дошколят здесь всё надёжнейшим образом закреплено на полотне доски. Ведь совсем не обязательно подводить ребёнка к реальной двери, чтобы он понял принцип работы щеколды. Можно просто дать этот модуль в руки, и он сам разберётся с его функциональностью. Кроме этого, доску можно перемещать дополнить игрушками или предметами разной формы, цвета и фактуры.

Подручные бытовые приспособления на модуле «Бизиборд» способствуют формированию первоначальных основ ОБЖ, развитию мелкой моторики рук, фундаменту интеллектуального развития ребёнка, систематизации полученных представлений ребёнка при взаимодействии с внешним миром, готовности к дальнейшей социализации и адаптации в социуме.

Бизиборд – развивающая доска (стенд, модуль) «Черепашка» - развивающий модуль.

- «Черепашка» – это развивающий модуль. Игры и занятия с модулем формируют согласованность движений пальцев, координацию в системе «глаз - рука», в результате чего повышается работоспособность ребёнка, его внимание и умственная активность. В старшем дошкольном возрасте это пособие можно использовать при формировании основ математики, закреплять навыки математического счёта и логического мышления.

- Незаменим в группе, так называемый «Ящик ощущений», он является предпосылкой к исследовательской деятельности. Дети учатся обследовать предмет на ощупь, сравнивать его с другими предметами, описывать его. Игра способствует развитию воображения, мышления, речи, а практическая деятельность вызывает у ребёнка положительные эмоции.

«Ящик ощущений»

- Огромное впечатление ребёнок получает от лэпбука – «Развивающая книжка». Увлекательные занятия на лэпбуке помогают сформировать элементы зрительной, слуховой, моторной, образной и других видов памяти. Активизируют творческое, познавательно-речевое развитие ребёнка, формируют навыки учебной деятельности. Положительно влияют на развитие эстетического вкуса ребёнка.

Ләпбук «Развивающая книжка»

Подводя итог вышесказанному, можно сказать, что грамотно сформированная, разнообразная и постоянно меняющаяся образовательная среда, с применением инновационных технологий и творчества педагога обеспечивает полноценное и своевременное развитие ребёнка, побуждает детей к деятельности, способствует развитию дошкольника, его социализации и качественной подготовке к школьному обучению.

Литература:

1. «Инструкция по обеспечению безопасной образовательной среды» - Института раннего развития детей МОН РК (от 25 января 2022 года).
2. Выготский Л. С. «Воображение и творчество в детском возрасте» – СПб: СОЮЗ, 1997г.
3. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания МОН РК (от 3 августа 2022 года №348).

Мамилина К.С.

Нұра ауданының білім бөлімінің КММ әдіскері

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ТӘЛІМГЕРЛІКТІҢ ТИІМДІ ФОРМАЛАРЫ»

Қазіргі уақытта елімізде мектепке дейінгі тәрбиеге көп көңіл бөлінуде. Мектепке дейінгі ұйымдардағы балалар орындарына мұқтаждықты қысқарту мақсатында мектепке дейінгі білім беру жүйесі сараланып, жаңа балабақшалар салынуда. Тек жаңа мектепке дейінгі ұйымдарды ғана емес, жұмыс істеп тұрған мекемелерді де педагогикалық кадрлармен қамтамасыз ету мәселесі ғана өзекті болып отыр. Кадрлардың тұрақсыздығы мен мектепке дейінгі тәрбиешілер тапшылығы бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Оның шешіміне не оң әсер етуі мүмкін? Бұл сұрақтың жауабы тек экономикалық салада ғана емес, сонымен қатар педагогикалық ұжымның қызметіне тәлімгерлік жүйесін енгізу арқылы да ішінара шешуге болады.

Сонымен қатар, заман талабына сай кәсіби деңгейі әртүрлі педагогтарға әдістемелік қолдау қажет. Сондықтан әдіскерлер барлық педагогтарға атаулы көмек көрсету үшін өз балабақшаларына сәйкес келетін тәлімгерлік іс-шараларының форматтарын анықтауы керек. Өз тәжірибемге сүйене отырып, тәлімгерліктің алты форматын қарастыруды ұсынамын.

Олардың әрқайсысы педагогикалық ұжым ұстануға тиісті қағидаларға негізделген:

— тәлімгер мен тәлім алушының арасындағы байланыс,

— ауызша ілімнің орнына нақты әрекеттер,

— ыңғайлы жұмыс уақыты және жұпта, топта және жалпы педагогикалық ұжымда жайлы психологиялық орта.

Балабақшадағы тәлімгерлік қызметті жоспарлау кезінде бір немесе екі форматты таңдауға болады.

Тәлімгерлік бағдарламасының мақсаты мен міндеттері балабақшада тәлімгерлік іс-шаралардың қандай форматтарын ұйымдастырылатынына байланысты нақтылануы керек.

1. Тәлімгерлік қызметтің дәстүрлі форматы – «тәжірибелі педагогтар – жас педагогтар». Тәлімгер – тәжірибелі педагог, тәлім алушы – жас педагог.

Тәлімгер жас педагогқа кәсіби бағдар құруға көмектеседі және жұмыс мәселелерін шешу жолдарын ұсынады. Тәлімгер сонымен қатар тәлім алушы тобындағы оқыту процесінің сапасына жауап береді және оның педагогикалық қызметін үйлестіреді. Тәжірибелі педагогтың кәсіби көмегі жас маманға балалармен, ата-аналармен, құжаттармен жұмыс істеу кезінде көптеген қателіктерден аулақ болуға мүмкіндік береді. Жас педагог оқытуға қажетті дағдылар мен біліктерін тез дамытады. тәлімгер нақты жас маман үшін оны әріптестерінен ерекшелендіретін және кәсіби ортада бәсекеге қабілетті болуға мүмкіндік беретін педагогикалық қызметтің жеке жүйесін қалыптастыруға көмектеседі. Жұптық жұмыс жас педагогтың ұстаздық іс-әрекетін талдауға үйретеді, тәлімгердің жеке үлгісіне сүйене отырып, оның мамандыққа деген эмоционалды-құндылық қатынасын қалыптастырады.

2. Тәлімгерліктің заманауи форматы – «АКТ-қүзіреттілігі жоғары педагогтар – осы салада қиындықтары бар педагогтар». Тәлімгер – көбінесе АКТ технологияларын жетік меңгерген жас педагог – тәлім алушы – компьютерлік сауаттылықты меңгеруде қиындықтарды бастан кешіретін аға буын педагогы. Тәлімгер тәлім алушыға компьютерді меңгеруге көмектеседі, интерактивті тақтада жұмыс істеу, мультимедиялық презентациялар, ойындар әзірлеу, кәсіби сайттарда қажетті ақпаратты іздеуді үйретеді. АКТ және электрондық ресурстарды пайдалана отырып, білім беру өнімдерін жасауға үйретеді. Нәтижесінде жас педагог өзін-өзі жүзеге асыруға және өзін-өзі бағалауға мүмкіндік алады. Тәжірибелі педагог АКТ-ның көмегімен оқу-тәрбие процесін ұйымдастырып, жаңа мазмұнмен толықтыруды үйренеді.

Бұл форматтың артықшылығы тәлімгерлер мен тәлім алушылар арасында өзара білім және тәжірибе алмасу болып табылады. Тәжірибелі педагогтар АКТ-ға мықты емес, бірақ олар мектепке дейінгі білім беру әдістемесін терең меңгерген, мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктерін біледі. Тәжірибелі педагогтар жас әріптестеріне балабақшаның оқу-тәрбие процесінде АКТ-ны бірлесіп сауатты пайдалану стратегиясын жасауға көмектеседі. Педагогикалық ұжым АКТ технологияларын игеріп, оқу үдерісінде тиімді қолдана бастайды. Оларды барлық педагогтар тәрбиеленушілермен. олардың ата-аналарымен (заңды өкілдер) жұмыста бірдей және жоғары деңгейде пайдаланады.

3. Кеңейтілген тәлімгерлік форматы – «қызығушылық танытқан педагогтар – жауапты ата-аналар».

Тәлімгер – педагог, тәлім алушылар – ата-аналар, аталмыш тәлімгерлік іс-әрекеттер педагогикалық ұжымның шеңберінен шығып кетеді. Педагог тәлімгер ретінде басқа педагогпен емес, ата-анамен қарым-қатынас жасайды. Ол өз тобындағы тәрбиеленушілердің барлық ата-аналарына педагогикалық қолдау көрсетуді жалғастырады, бірақ бір-екі отбасымен жеке жұмыс жасайды: баламен қарым-қатынастағы мәселелерді егжей-тегжейлі талдайды, ұсыныстар береді.

Тәлімгерлік барысында педагог ата-аналармен сенімді қарым-қатынасты қалыптастырады. Бала тәрбиесіндегі қателіктерді көрсетпей, оны қалай жасау керектігін айтады. Бұл қарым-қатынас форматы ата-аналарға бала тәрбиесінде педагогпен қиындықтары туралы ашық сөйлесуге мүмкіндік береді, өйткені олар оны одақтасы ретінде көре бастайды.

Аталмыш тәлімгерлік формат балабақшада кәсіби ата-аналар қауымдастығын құруға көмектеседі. Ата-аналар мен педагогтар бала тәрбиесінде ортақ талаптар мен тәсілдер әзірлейді.

4. Тәлімгерліктің ұйымдастырушылық-басқару форматы – «басшы – әдіскер». Тәлімгер – басшы, тәлім алушы – әдіскер

Басшы мен әдіскер өз әрекеттерін үйлестіруді үйренеді және педагогтарға ортақ талаптарды қалыптастырады. Олар дәстүрді сақтап, жаңашылдықты игеретін пікірлес адамдар командасын құрады.

Әдіскер балабақшадағы оқу-тәрбие процесін ұйымдастырумен айналысады, бірақ оны екінші деңгейлі басшы деуге болады, сондықтан оның міндеттерінің бір бөлігі басқарушылық сипатта болады. Басшымен бірге педагогикалық кадрларды таңдап, орналастырады және топтарды толықтырады. Бастапқыда әдіскерге жаңа қызметтің үлкен көлемін меңгеруде ұйымдастырушылық, басқарушылық және әдістемелік жұмыста

тәжірибесі бар басшы көмектеседі. Басшы мен әдіскер ұжымда жағымды психологиялық ахуал қалыптастырады. Ал педагогтардың өз іс-әрекетіне қанағаттануы артады, олар өз жұмысына көбірек күш салады, бұл балабақшадағы тәрбие жұмысының сапасын арттырады.

5. Тәлімгерліктің инновациялық форматы – «ғылыми жетекші – әдіскер».

Тәлімгер – ғылыми жетекші, тәлім алушы – әдіскер

Ғылыми жетекші әдіскерге балабақшадағы әдістемелік жұмыстың деңгейін ғылыми-әдістемелік деңгейге көтеруге көмектеседі. Ол әдіскерге қол жеткізуге болатын мақсаттарды тұжырымдауға, инновациялық қызметтің оң және соңғы нәтижесін болжауға, өз идеяларын әріптестеріне түсініп, қабылдап, жүзеге асырғысы келетіндей етіп жеткізуге үйретеді. Ғылыми жетекші әдіскерге ұжымда пікірлестер тобын қалыптастыруға көмектеседі. Тәлімгер әдіскерге бүкіл педагогикалық ұжымды инновациялық, эксперименттік іс-әрекетке дайындауға және тартуға және жоғары нәтижелерге жетуге көмектеседі. Мысалы, заманауи білім беру технологияларын меңгеруге және енгізуге, оны дамытып таратуға көмектеседі.

6. Тәлімгерліктің перспективалы форматы – «балабақша тәрбиешілері – жоғары сынып оқушылары». Тәлімгер – педагогтар, тәлім алушылар – жоғары сынып оқушылары

Балабақша мен орта мектеп ынтымақтастық келісімі аясында оқушыларға кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастырады – оларды «мектепке дейінгі тәрбиеші» мамандығымен таныстырады. Жоғары сынып оқушылары балабақша базасында білім алады. Олардың әрқайсымен тәлімгерлер жұмыс істейді; тәрбиеші мамандығы туралы түсінік береді, негізгі теориялық және практикалық дағдыларды дамытады.

Мектеп оқушылары балабақша өміріне араласады, күнделікті күн тәртібімен танысады, балабақша тәрбиеленушілерімен араласады. Мұғалімдердің жетекшілігімен олар балалармен түрлі іс-әрекет түрлерін ұйымдастырады. Тәжірибе соңында тәлімгерлер тәлім алушылардың нәтижелерін талдайды, олармен қиындықтарды талқылайды, әрі қарай оқыту бойынша ұсыныстар жасайды.

Тәлімгерлер болашақта балабақша ұжымына қосылуы үшін оқушыларды тәрбиеші болуға ынталандырады. Мектеп оқушыларына кәсіптік бағдар беру міндеттерін орындап, іріктеу кезеңінде олардың тәрбиеші мамандығын таңдауына мүмкіндік береді. Мектеп оқушылары тәрбиеші мамандығы туралы түсінік алады және тәжірибе жүзінде аталмыш мамандықта өздерін сынап көреді.

Мұндағы мақсат – педагогикалық жоғары оқу орындарына саналы түрде тәрбиеші мамандығын таңдайтын жас және ынталы түлектерді көбірек тарту.

Осылайша, балабақшамызда тәлімгерлік жүйесін тиімді қолдану арқылы жаңадан бастаған педагогтарға жұмысқа тез бейімделуге, өзіне сенімсіздік тудыратын сәттерден аулақ болуға, педагогикалық үрдістің барлық қатысушыларымен сәтті қарым-қатынас орнатуға, одан әрі өзін-өзі тәрбиелеуге мотивация жасауға, олардың даралығын ашуға мүмкіндік береміз.

Әдебиет:

1. Баранова С. В. Основные положения духовно-нравственного наставничества; Новая реальность — Москва, 2011.
2. Вагин И. О. Наставничество; Студия АРДИС - Москва, 2014.
3. Голицина Н.С. Система методической работы с кадрами в ДОУ. М.2004.

«ПРИМЕНЕНИЕ ЛОГИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ ИГР В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Логико-математические игры основаны на современном понимании развития математических способностей у детей. Они включают в себя стремление ребенка к достижению результата путем сбора, соединения, измерения, проявления инициативы и творчества; предвидение результата; изменение ситуации; активное и умственное действие без отвлечения. Логико-математические игры способствуют развитию у детей самостоятельности, способности решать доступные задачи в различных областях деятельности независимо от взрослых, а также способности к элементарной творческой и познавательной активности. Все логико-математические игры учат детей логическому мышлению, сосредотачивать внимание на нескольких свойствах объекта, кодировать и декодировать информацию.

В современном процессе обучения и воспитания педагоги все чаще прибегают к использованию логико-математических игр. Эти игры являются моделями математических закономерностей и отношений, требующих выполнения логических операций. При помощи логико-математических игр дети осваивают такие операции, как анализ, синтез, сравнение, абстрагирование, обобщение и классификация.

В связи с этим работа с детьми осуществляется в увлекательной игровой форме. Особое внимание уделяется введению детей в мир логики и моделирования, а также развитию их умения пользоваться символикой, знаками и схемами. Дети учатся выявлять закономерности, связи и зависимости объектов и феноменов окружающего мира. Также они знакомятся с математическим материалом и закрепляют его через самостоятельную поисковую и практическую деятельность [1, с. 192].

В работе с детьми важно использовать творческий подход, который позволяет отбирать материал, соответствующий оснащению педагогического процесса, количеству детей в группе и их уровню подготовленности.

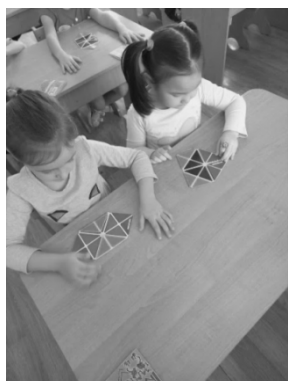
Игровой математический материал обладает значительным многообразием. Для работы с детьми я выбрала несколько видов материала, которые способствуют их развитию:

- Логические игры и задачи, которые помогают детям находить закономерности, распознавать недостающие фигуры, определять лишнюю фигуру, осуществлять классификацию и работать со словами.

- Игровые упражнения, основанные на использовании дидактического материала, такого как счётные палочки, палочки Кюизенера, логические фигуры, блоки Дьенеша, квадрат Воскобовича.

- Загадки, задачи-шутки, задачи-ловушки и занимательные вопросы, которые заинтересуют детей и позволят им развиваться в процессе решения.

Благодаря такому разнообразию материалов и игровых форматов, дети могут не только развивать свои математические навыки, но и наслаждаться процессом обучения. Такой подход позволяет создавать стимулирующую образовательную среду, где каждый ребенок может достигать своих потенциальных достижений.

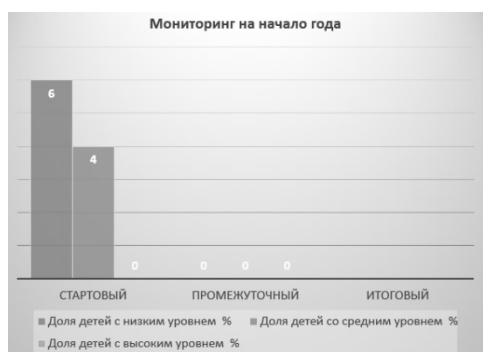
Логико-математические игры играют важную роль в развитии познавательной активности детей дошкольного возраста. Они помогают детям осваивать логические действия, зависимости и связи, а также математические операции. В одной из таких игр, например, в игре "Логический домик", дети строят дом, делая последовательные шаги. Каждый ход представляет собой выбор связей между предметами, изображенными на "кирпичиках", которые являются основным строительным материалом игры. Эти связи могут быть основаны на одинаковой окраске, форме, назначении, смысле, принадлежности и многом другом. Такие игры имеют огромный потенциал для активизации познавательных процессов у детей. Они способствуют развитию мышления, внимания, памяти и воображения. Кроме того, они формируют любознательность и побуждают ребенка проявлять инициативу. Игры также помогают закрепить знания, умения и навыки, приобретенные ребенком.

В воспитательно-образовательном процессе я использую интерактивные игры. Очень часто мы с детьми в свободное время осваиваем информационные технологии и играем в различные интерактивные игры, среди которых есть специально-разработанные интерактивные игры для детей. Ребятам очень нравятся игры с логическими цепочками. Также мы играем такие игры как «Найди тень». Мыслительные навыки, которые развиваются в процессе игр с логическими цепочками, помогут детям легче воспринимать школьный материал и подходить к решению задач рационально. Дети заинтересованы в творческих заданиях, например такие как раскраски по цифрам и по геометрическим фигурам, такие задания развивают воображение, фантазию и кругозор [2, с. 155].

Для того, чтобы родители могли играть с детьми в логические игры дома и развивать у них логику, мышление и воображение, я разработала папку передвижку для родителей и разместила ее в приемной, где родители смогли ознакомиться с полезной информацией.

Для того, чтобы отследить положительный ли результат будет от применения логико-математических игр, я разработала диагностику, критерии и уровни оценки. Также я провела диагностику на середину года. По мониторингу видно, что уменьшился процент с низким уровнем освоения и повысился процент с высоким уровнем усвоения.

В результате применения логико-математических игр с детьми дошкольного возраста, я пришла к выводу о том, что развитие познавательной активности дошкольников — это систематическое и целенаправленное педагогическое воздействие на подрастающего человека. Если систематически и регулярно проводить игровую деятельность с применением логико-математических игр, то уровень логического мышления детей дошкольного возраста повысится [3, с. 216].

Литература:

1. Бабаева, Т.И. Игра и дошкольник. Развитие детей старшего дошкольного возраста в игровой деятельности [Текст] / Т.И. Бабаева, З.А. Михайлова. - СПб.: ДЕТСТВО-ПРЕСС, 2004. - 192 с.
2. Богоявленская, Д.Б. Умственные способности как компонент интеллектуальной активности [Текст] // Психологические исследования интеллектуальной деятельности / Д.Б.Богоявленская, А. И. Петухова. – М.: Просвещение, 1979. –С.155-161
3. Михайлова, З.А. Логико-математическое развитие дошкольников [Текст] / З.А. Михайлова, Е.А. Носова. – СПб.: Детство-Пресс, 2015. – 216 с.

Марушка Л.Л., Садуакасова С.Н.
ЧУ «ШСР «Альтер» город Караганда

«ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОСВЕЩЕНИЕ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»

Дети дошкольного возраста проявляют большую любознательность в разнообразных сферах, в их число входят и знания о природе. Из этого следует, что экологическое просвещение в детских дошкольных учреждениях занимает значительное место в познании окружающего мира, выработке уважительного обращения с природой и становления осмысленного поведения в окружающей среде.

Основной задачей в экологическом воспитании служит: формирование знаний об окружающем мире, природных явлениях, животных и растениях; нежного отношения к природному миру; разумного использования природных ресурсов. Она реализуется путём привития у детей сочувствия и милосердия ко всему живому на нашей планете. Человек – составляющая часть природы, но именно его жизнедеятельность оказывает негативное влияние на мир вокруг. Построение мировоззрения «союзника и заступника» природного мира представляет собой фундамент развития экологической культуры детей дошкольного возраста. Дети наиболее восприимчивее и сострадательнее, а потому активно принимают участие в помощи тем, кто в этом имеет нужду. Нужно объяснить им, что человек стоит на более высокой ступени к природному миру (можно привести пример, как то, что если растения не поливать то они начинают увядать, если не подкармливать птиц зимой, они могут погибнуть). Поэтому нам следует прилагать все возможности, чтобы живая природа имела перспективы для развития и приносила в нашу жизнь приятные моменты (например, те же птицы, которых мы подкармливали зимой, будут радовать нас своим пением летним утром и т. п).

Детям стоит прививать такие привычки, как сортировка бытового мусора, выключения света и воды в тот момент, когда они не используются. Таким образом, они поймут, что этими незначительными действиями вносят свой положительный вклад в сохранение природы.

Все знания об окружающей нас природе следует укреплять практикой, для того чтобы дети смогли видеть положительный эффект от своих действий и чтобы у них появилось стремление развивать свои результаты. Возьмем такой пример. Девочка, гуляя с отцом по парку, надломил ветку кустарника. Заметив это, папа объяснил дочери, что её действие нанесло вред этому растению. И вроде бы это не большая его часть, но она является составляющей всего организма и каждая веточка важна для него. Кустарнику требовалось много усилий, чтобы из маленького семени вырасти во взрослое растение. Ребенок одним простым движением нанес ему травму и обесценил его многолетний «труд». Понятно, что одними нравоучениями ничего не добиться, поэтому теорию требуется закреплять практическими навыками. Можно предложить ребенку вскопать почву вокруг куста и замазать места повреждений, чтобы кустарник через них не терял живительную влагу. К экологическому воспитанию также можно отнести выращивание микро зелени на подоконнике, развешивание специальных кормушек для птиц, посадка цветов в палисаднике возле своего дома.

Обыкновенную поездку для отдыха на природе, также можно использовать, чтобы показать на примере взрослых, как нужно бережно относиться к ней. Находясь, в лесу или на

реке следует показать и объяснить ребенку, что не стоит разводить костер, там, где это может привести к пожару, не разбрасывать и убирать за собой мусор перед отъездом домой.

Просвещение детей в области экологии приносит пользу не только окружающей среде, но оказывает положительное влияние на их здоровье и комфортную жизнь. Приобретая познания о значении чистого воздуха, воды, и полезной пищи, ребенок имеет возможность сделать здоровый выбор в будущем. Добавим к тому же, сто достаточно длительное нахождение на свежем воздухе и физическая активность способствует улучшению психического здоровья и понижению количества накопившегося стресса.

Немаловажную роль в экологическом образовании человека имеют экскурсии, они помогают детям ознакомиться с многогранностью природного мира и его явлениями. Экскурсии нужны для приумножения знаний о природе малой родины и ориентирования на местности. Во время экскурсии дети приобретают навыки взаимодействия с окружающей средой. Воспитателю следует объяснить, что человек всего лишь гость в мире природы и поэтому он должен соблюдать ее законы и быть внимательным к ней.

Нельзя недооценивать огромную роль в воспитании, сказок с экологическим уклоном, они представляют интерес своим неординарным сюжетом и присутствием в них оригинальных персонажей. Например, такие сказки как: «Жизнь дерева», А. Лопатина, «Липкины дары» М. Скребцова, «Мудрость дерева» А. Лопатина, «Почему у земли платье зеленое» А. Лопатина и многие другие, просто и ясно повествуют о многообразных явлениях природы, о коммуникации человека и окружающей среды. Немалую значимость имеют сказки, самостоятельно придуманные детьми. Как показала практика детям было очень интересно сочинять сказки о природе и рассказывать их в группе.

Дидактические игры по экологическому воспитанию также имеют большое значение. С помощью их ребенок учится сравнивать свойства явлений и предметов, отличать их друг от друга и группировать. Это помогает воспринимать новую информацию о природном мире, развитию памяти, мышлению и речи. Дидактические игры позволяют применять полученные навыки в общих играх друг с другом, способствуют коммуникации между собой.

В добавлении к этому экологическое воспитание в детском саду включает в свой состав занимательные мероприятия. Например, это может быть: «Поездка в Простоквашино», «Первоцветы», «Удивительный мир природы», драматизация сказок о животных, привлечение родителей с детьми к облагораживанию территории детского сада и т.п.

Знакомство детей дошкольного возраста с окружающей средой имеет долговременные перспективы для социума, в связи с этим экологическое развитие детей в детском саду будет наиболее плодотворным, если оно будет синхронизировано с экологическим воспитанием в семейном кругу. Отсюда можно сделать вывод, что воспитателям следует стимулировать родителей обеспечивать подходящие предпосылки для развития экологического воспитания внутри семьи.

Вкладывая усилия в воспитание в экологически сознательных членов общества с ранних лет, педагоги могут выстраивать будущие поколения, которым будет свойственно гуманное отношения к нашей планете. В процессе становления личности взрослеющих детей, их приобретенные знания, навыки и поступки окажут свое влияние на их семейную жизнь, сообщества и алгоритмы принятия решений.

Литература:

1. Егоренков, Л.И. Экологическое воспитание дошкольников и младших школьников: Пособие для родителей, педагогов и воспитателей детских дошкольных учреждений, учителей начальных классов. - Москва: АРКТИ, 2001. - 128с.
2. Лопатина, А.А. Сказы матушки земли. Экологическое воспитание через сказки, стихи и творческие задания / А. А.Лопатина, М.В. Скребцова. - 2-е изд. - Москва: Амрита-Русь, 2008. - 256 с. - (Образование и творчество).

СОПРОВОЖДЕНИЕ СЕМЬИ В ОРГАНИЗАЦИИ ДОМАШНЕГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА

В жизни каждого человека семья имеет неопределимое значение. Именно она определяет уровень формирования ребенка как личности, а семейное воспитание формирует четкое и доброе отношение к окружающим, уважение культуре, традициям и существующим нормам поведения в обществе. Родителям необходимо помнить, что основная ответственность в воспитании детей лежит на них, а детский сад - только помощник в развитии ребенка, и потому они не должны устраняться процесса воспитания.

В Модели дошкольного воспитания и обучения указано, что «...воспитание и развитие начинается с самого раннего детства, поэтому очень важно выстраивать работу с ребенком во взаимодействии с родителями, окружением. Повседневное общение с родителями и их вовлечение в процессы адаптации и обучения должны быть одной из главных задач коллектива дошкольной организации».

Изменившаяся парадигма воспитания и обучения заставляет искать новые формы сотрудничества с семьей. Что нужно, чтобы дети сумели достойно реализовать себя в жизни? Прежде всего, необходимо постоянное педагогическое сопровождение ребенка, как в дошкольной организации, так и дома. К сожалению, не каждая семья способна прогнозировать развитие своего малыша, поэтому мы решили оказать разумную помощь в организации домашнего образовательного пространства.

Мы поставили перед собой **цель**: максимально использовать домашнее образовательное пространство для воспитания, обучения и развития ребенка.

Достижение данной цели возможно при решении конкретных **задач**:

- вовлечение родителей в совместный процесс деятельности и повышение уровня их воспитательно-образовательной грамотности (из «зрителей» и «наблюдателей» - в единомышленники и помощники);
- получение максимально полной информации о родительской компетентности в вопросах развития ребенка;
- укрепление детско-родительских связей, через совместное время препровождение (домашнее образовательное пространство).

Для начала мы провели анкетирование родителей и получили информацию о конкретных проблемах, с которыми родители столкнулись в общении с ребенком. Это помогло лучше ориентироваться в педагогических потребностях каждой семьи, учитывать ее индивидуальные запросы.

Всех родителей, впервые посетивших родительское собрание, нацеливаем на то, что при умелом использовании домашнего образовательного пространства, ребенок развивается более успешно

В своей работе мы практикуем совместные проекты, инициаторами которых, а также активными участниками выступают сами родители. Тематика проектов разнообразна.

Так, с целью нравственного воспитания в семье, нами был предложен проект «Семейная рукописная книга», в котором приняли участие несколько семей. Родители совместно с детьми создали рукописную книгу, где рассказывалось об истории их семей, о том кем были их бабушки и прабабушки, какой след они оставили после себя. Эти семьи были приглашены к нам в сад, они поделились с нашими воспитанниками историей своей семьи.

Не менее интересными были проекты «Что значит моё имя?», «Моя родословная», «Семейное дерево», «Мой любимый питомец», в ходе которых дети и родители изготовили книжки-малышки, стенгазеты, альбомы.

На одной из встреч мы познакомили родителей с развитием интеллекта дошкольников. Особый интерес родители проявили к проблеме развития двух полушарий головного мозга.

После проведенного теста, «Какое полушарие у вас развито», родители с удовольствием приняли участие в турнире «Запусти волчок». Родители Карины Б. заинтересовались историей волчка и разработали свой проект «Волчок - игрушка, знакомая с детства».

- Возможно, о результатах судить еще слишком рано, но осмелюсь сказать, - говорит мама Карины, что упражнения на тренировку двух полушарий, довольно хорошо сказываются на развитии детей. Они становятся более внимательными, сосредоточенными, усидчивыми, более активными. Больше времени проводят за играми друг с другом (с волчками, в частности), и меньше времени за компьютером.

Все мы знаем, что показатель интеллекта - это широкий кругозор и развитая речь детей. Мы решили запустить акцию «Я хочу рассказать о...», цель которой найти, совместно с родителями, интересные факты из жизни растений и животных, явлений природы, а также из жизни знаменитых личностей и поделиться своими знаниями с детьми и воспитателями. Каждый понедельник, дети с огромным удовольствием рассказывают интересные истории и, конечно же, стремятся узнать еще больше. Будем надеяться, что этот интерес к познанию нового не пропадет в дальнейшем ни у детей, ни у родителей.

А такие акции, как «Селфи с умной книгой», «Поэзия без границ» позволяют окунуться в мир поэзии, учат выразительно декламировать стихи, а также пробуждают интерес к книге, как к источнику знаний..

Несколько раз в год мы устраиваем выставки семейных работ: «Осенние фантазии», «Елочка- зеленая иголочка», «Вторая жизнь пластика», «Мамина улыбка», «Моя земля - золотая колыбель», «Цвети и пой, Наурыз!» и т.д. Участие семей в конкурсах обогащает семейный досуг и объединяет детей и взрослых в общих делах. Все вокруг видят родительские работы, выполненные как самими родителями, так и совместно с детьми, рассматривают, и у детей появляется гордость за своих родителей.

А участие в благотворительных акциях «Соберем вещи и игрушки для детского дома», «Книга в подарок», природоохранные акции «Покормите птиц зимой», «Сбережем бумагу - сохраним деревья», «Посадим деревья на Аллее выпускников», «Вторая жизнь мусору» дают возможность для сплочения семьи и детского сада.

Наиболее запоминающимися для родителей и детей являются спортивные развлечения с участием родителей: «Вместе с папой»; «Мы – спортивная семья», «Веселые старты», где родители и дети вместе переживают за победу своей команды.

Еженедельно в родительском чате мы размещаем фотоотчет «Наши достижения», где родители могут посмотреть слайды и короткие видеофрагменты об интересных моментах, которые происходили с детьми в течение недели,

Нам очень важно получить от родителей обратную связь, видеть их заинтересованность. В этом нам помогает создание Телеграмм-канала, он позволяет поддерживать двухстороннюю связь с родителями воспитанников в вопросах обучения и подготовки детей к школе. В конце недели мы отправляем родителям онлайн-задания, которые они вместе с детьми должны выполнить дома, Это могут быть логические задачи, кроссворды, головоломки, ссылки на интересные сайты с заданиями. Родители снимают короткое видео о том, как дети выполняют задания и отправляют в чат.

Итак, анализируя нашу работу по сопровождению семьи в организации домашнего образовательного пространства, мы видим, что использование разнообразных форм работы дает определенные результаты: родители стали более активными участниками встреч и помощниками педагогов. Родители научились выражать восхищение результатами и продуктами детской деятельности, эмоционально поддерживать своего ребенка. Постоянный контакт с семьей позволил создать атмосферу общности интересов, взаимопонимания и доверия.

Литература:

1. Модель развития дошкольного воспитания и обучения (*Постановление Правительства РК от 15 марта 2021 года № 137*)
2. Антипина Г.А. Новые формы работы с родителями в современном ДОУ//Воспитатель ДОУ. - 2011. - №12. - С. 88-94

3. Детский сад - семья: аспекты взаимодействия: практ. пособие. - М.: "Учитель", 2010. - 111с.
4. Свирская Л. «Работа с семьей: необязательные инструкции: методическое пособие для работников ДОУ».М.: Линка – Пресс, 2007г.\

Меньшикова Н.В.
КГКП я/с «Колобок» город Сарань

«ТИМБИЛДИНГ, КАК СПОСОБ ВОВЛЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»

Участие родителей в совместной деятельности и воспитательно-образовательном процессе с педагогами детского сада – лучший уровень воспитания и обучения детей [1, с.26].

Чтобы достичь этого уровня, необходимо использовать новые нетрадиционные формы работы с родителями, которые позволят заинтересовать и объединить всех участников педагогического процесса.

Так как папы и мамы наших воспитанников в основном молодые люди, они, конечно же, знакомы с современными технологиями, поэтому мы решили применить одну из них - тимбилдинг.

С английского термин Team Building переводится как «построение команды» [2]. Технология тимбилдинг в детском саду - это комплекс игр и упражнений, с помощью которых формируется команда единомышленников через укрепление связей в системе «педагог-ребенок-родитель».

Для каждого из участников воспитательно-образовательного процесса тимбилдинг играет свою роль: педагоги могут распознать сильные и слабые стороны родителей своих воспитанников и найти к ним подход, родители - получить недостающие знания у педагогов и учить своих детей вместе с педагогами.

Свою работу по применению данной технологии начали с проведения мастер-класса «Семейный тимбилдинг» в рамках реализации мероприятий комплексного плана «Семья – золотая колыбель» направления «Школа мам». Целью мастер-класса стало знакомство мам воспитанников с тимбилдингом, как средством преодоления барьеров в общении и сплочение группы в процессе.

Знакомство прошло посредством игры «Паутина». Бросая друг другу клубок ниток, каждая из мам называла свое имя и в итоге образовалась «паутина», которую пришлось распутать, бросая клубок в обратном порядке и, уже называя имя того, кому бросаешь клубок.

С помощью игрового оборудования «Өрмекші» две команды родителей, согласовывая свои движения, смогли перенести кубики и сделать по схеме постройку.

Также родители узнали, что с помощью обычных бытовых предметов можно поиграть всей семьей во множество игр тимбилдинга. Например, из обычной бельевой резинки вместе построить любую геометрическую фигуру, а из пластиковых стаканчиков и резинки с веревочками для держания, создать высокую башню, из газет может получиться «ручеек», по которому покатаются мячики - самое главное быть одной командой, одновременно и согласованно выполнять движения и тогда все обязательно получится.

Мамы с удовольствием стали участниками тимбилдинга с педагогами и пообещали повторить эти игры дома, со своей семьей.Итогом проведенного мастер-класса стал фотоотчет от его участников - «Тимбилдинг в моей семье».

Еще одна интересная форма работы по технологии тимбилдинг – квест. Он включает в себя игры, головоломки, состязания, которые требуют коммуникации в команде. Родители и дети дошкольной группы приняли участие в квесте «В поисках приключений». Вместе им пришлось преодолеть множество препятствий и испытаний, выполнить сложные задания, которые требовали активного участия всей команды, чтобы в финале расшифровать

секретный код и добраться до заветного сундучка. Каждому участнику квеста было предложено заглянуть в сундучок и увидеть фотографию того, благодаря кому команда победила. Каково же было удивление и взрослых, и детей, когда каждый из них увидел там себя, ведь на дне сундучка лежало зеркало. Стало понятно, что каждый был важен для победы команды, и только вместе можно добиться результата.

Любой праздник – всегда радостное событие, его ждут, к нему готовятся, он надолго запомнится, тем более, если в нем участвуют самые близкие люди – мама и папа. Сколько радости испытали дети, когда в один из дней, родители, придя за ними в детский сад, не повели их, как обычно, домой, а провели вместе с другими семьями вечер подвижных игр под общим названием «Дорогие родители, поиграть со мной, не хотите ли?». Цель развлечения – формирование у детей и их родителей потребности в совместной двигательной деятельности и создание доверительных отношений между взрослыми и детьми, родителями и педагогами, была достигнута. Много интересных игр было в этот вечер, но особенно понравилась всем игра «Птички в гнздышках», где в роли гнздышка выступали крепкие объятия родителей.

Чтобы помочь родителям ощутить радость от совместной деятельности, понять полезность «гимнастики вдвоем» было проведено физкультурное занятие «Веселый цирк» из серии занятий «Физкультура вместе с мамой и папой». Началось занятие с необычных жмурок: родители с закрытыми глазами должны были на ощупь найти своего ребенка. Все игровые упражнения выполняли родители и дети в парах. А закончилось занятие тем, что дети, сидя на коленях у своих родителей, сказали им добрые и ласковые слова.

В рамках работы клуба «Содружество» был проведен спортивный праздник «Самые обаятельные и привлекательные». Командам воспитанников и команда педагогов соревновались друг с другом, но по итогу проведенных соревнований одна большая команда «родители-педагоги» стала еще дружнее и крепче.

Все игры тимбилдинга, которые мы проводили с родителями на различных мероприятиях, способствовали установлению неформальных контактов с родителями, помогали взрослым и детям ближе общаться друг с другом и с семьями других воспитанников. Побуждали действовать вместе, раскрепощаться, слушать и слышать друг друга.

Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации благоприятно влияет на объединение детей, родителей и педагогов в одну команду [1, с. 32]. Родителям и педагогам необходимо научиться понимать друг друга, а это возможно лишь тогда, когда есть общая цель. А наша цель – создание команды, которая вместе будет искать рациональные идеи, развивать творческий потенциал, инициативу, взаимодействовать друг с другом и повышать деятельность системы «педагог-ребенок-родитель».

Литература:

1. Методические рекомендации «Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования». Астана, 2023г.

Мержаева Ю.А., Ширяева Н.А.
КГКП я/с «Алмагүл» город Караганда

«ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ЖИЗНИ ДОШКОЛЬНИКА»

В Концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023-2029 годы подчеркивается, что государственная политика в области образования Казахстана направлена на обеспечение равного доступа к качественному дошкольному воспитанию и обучению как успешному старту в жизни каждого ребенка. Дошкольные организации используют методики и технологии обучения, инновационные формы, методы, приемы организации образовательного процесса в соответствии с индивидуальными особенностями развития и потенциальными возможностями воспитанников. Создается безбарьерная развивающая среда, трансформируемые игровые и тематические зоны, ориентированные на поддержку индивидуальности и субъектности ребенка, развития жизненно необходимых физических, социальных, эмоциональных, коммуникативных, познавательных навыков [1, с. 7].

Дошкольный период жизни ребенка - самый ответственный период в его взрослении. В это время умственные способности, качества и эстетические чувства ребенка всесторонне формируются в процессе увлекательного, содержательного урока, игры. Для ребенка дошкольного возраста игра - это не только экспериментальная площадка для проверки и изучения своего опыта, представлений о жизни и людях, но и собственный, самостоятельный, удивительный мир, в котором взрослые не общаются, могут делать то, что хотят. Игра является основным видом деятельности ребенка. Игра дошкольника имеет важную особенность, отличающую его от других видов деятельности.

Помимо развития речи дошкольников, игра осуществляет познавательное развитие, так как широко рассматривается влияние дидактической игры на расширение представлений об окружающей действительности, совершенствование внимания, памяти, наблюдательности и логического мышления.

Я. А. Коменский рассматривал игру как естественную потребность ребенка в движении. Он подчеркивает необходимость помогать детям играть, следить за их действиями.

Дж.Локк настаивал на том, чтобы дети считали, что они свободны, и полны энтузиазма. В этом вопросе он начал закладывать основу концепции воспитания свободы, которую позже развил Ж. Руссо.

Игра - сложное биологическое, психологическое, педагогическое понятие.

В изучении игры с точки зрения психологии принимали участие такие ученые, как Л. С. Выготский, С. Л. Рубинштейн, Д. Б. Эльконин, Б. Г. Ананьев, А. Н.Леонтьев. С психологической точки зрения С. Л. Рубинштейна «на основе игры формируются все психические способности человека, подготавливая ребенка к взрослой жизни». Благодаря игре у дошкольника появляется возможность взаимодействовать с окружающей средой. Изучение развития детей в дошкольном возрасте является одним из важных направлений современной психологии. Одним из результатов такого изучения является выработка поведенческой саморегуляции и исполнительного функционирования. Частная речь или разговор с самим собой, которые дошкольники используют в целях саморегуляции во время игры и решения проблем, являются важными элементами развития детей в этом возрасте.

Одним из ключевых достижений старшего дошкольного возраста является усвершенствование произвольного запоминания. Во многом этому способствует игровая активность, в которой способность удержать в памяти и своевременно воссоздать требуемые данные считается одним из обстоятельств достижения успеха. Главной особенностью этого возраста является тот факт, что перед ребенком может быть поставлена задача, направленная на усвоение конкретного материала. Присутствие такого рода способности сопряжено с тем, что дошкольник начинает оперировать разнообразными способами, намеренно

назначенными с целью увеличения запоминания: воспроизведение, смысловое и ассоциативное согласование материала [2, с.136].

Такого рода соответствие произвольности и непроизвольности замечается в отношении такой психической функции как воображение. Значительные изменения в его формировании гарантирует игровая деятельность, важным обстоятельством которой считается наличие заменяющей деятельности и предметов-заменителей. В старшем дошкольном возрасте замена становится чисто символической, и со временем начинается трансформация в действия с воображаемыми предметами.

В трудах А. Кунанбаева, И. Алтынсарина, Ж. Аймаутова, М. Жумабаева подчеркивается, что с помощью игровых приемов происходит развитие логического мышления дошкольников, адаптация к новой среде, развитие языка.

Игра - ведущая деятельность детей в дошкольном периоде их жизни. В процессе игры у детей развивается логическое, умственное и коммуникативное мышление. Играя в игры, дети познают окружающий мир, знакомятся друг с другом и вступают во взаимоотношения со взрослыми.

Педагог-просветитель Н.С. Кулжанова подчеркнула, что для ребенка игра - это имитация, инстинкт - основная повседневная деятельность и жизнь. Использование игры в воспитательных целях, по мнению Н. Кулжановой - построение прямого пути к будущей жизни, подражание старшим и адаптация к требованиям жизни.

Одна из игр, которая развивает способность детей мыслить через игру в дошкольном возрасте - дидактические игры. Дидактические игры дети сами находят решение этой игры, характеризуется победой в игре путем преодоления препятствий и логического мышления. У ребенка столкнувшись с трудностями, постепенно развивается способность думать и применять свои знания.

Дидактическая игра направлена не только на приобретение детьми знаний, умений и навыков, но и на развитие психических процессов и совершенствование эмоциональной сферы. Игра развивает язык, а язык организует игру, в процессе игры происходит развитие логической мысли. Важно, чтобы воспитатель правильно подобрала и систематически организовала игру в соответствии с возрастными особенностями детей, важно руководить. Ребенок может чувствовать себя более расслабленным во время игры, высвобождая свои эмоции, общаясь со сверстниками.

Дидактическая игра расширяет представление ребенка об окружающем мире и закрепляет его. Ребенок вращается вокруг наблюдения, книги, которую он читает, сказки, которую он слышит. Игра никогда не меняет свою внутреннюю структуру, меняется только ее содержание, характер. Игра делает жизнь ребенка веселой, радостной. Ребенок думает, играя, у него развивается воображение. Поэтому с помощью игры дети получают много информации из жизни, совершенствуют свои знания и как он может быть удовлетворен, какие способности у него есть.

Игра обладает большим обучающим и воспитательным потенциалом, так как постепенно знакомит детей с миром отношений, обучая их соблюдению социальных норм и общепринятых правил. В игре дети развивают хаотичность в поведении и учатся соотносить свое поведение с поведением своих сверстников. Детская игра иногда носит соревновательный характер, что, в свою очередь, учит детей бесконфликтно и конструктивно взаимодействовать с другими, отстаивать свою позицию и прислушиваться к точке зрения партнера, тем самым развивая навыки социального поведения. Внешняя модель межличностных отношений воспроизводится детьми в играх. Дети знакомятся с игрушками во время игры, поэтому их общение здесь наиболее динамично и естественно.

Таким образом, игра является средством всестороннего воспитания и развития детей. Игра для ребенка - настоящая жизнь. Если воспитатель мысленно организует игру, у него появляется возможность оказать влияние на детей. А. П. Усова подчеркнула: «правильная организация жизни и деятельности детей - это их воспитание. Причина, по которой эффективный процесс воспитания осуществляется в формах игры и игровых взаимоотношений, заключается в том, что ребенок не учится здесь жить, он живет своей жизнью» [3,с.78].

Литература:

1. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023-2029 годы. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249.
2. Diamond A. Executive functions// Annual Review of Psychology, 2013. - Vol. 64. – С. 135-168.
3. Усова А.П. Роль игры в педагогическом процессе детского сада / А.П. Усова // Дошкольное воспитание. – 2018. – № 9. – С. 67–79.

Мукушева О.Д.

КГКП я/с «Айналайын» Бухар-Жырауский район

«РОЛЬ НЕСТАНДАРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ В ФИЗИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ДОШКОЛЬНИКОВ»

Дошкольный возраст является наиболее важным периодом в физическом развитии, поэтому стоит обратить особое внимание на то, чтобы обеспечить условия для укрепления здоровья дошкольников, закаливания организма, развития основных движений с применением здоровьесберегающих технологий. При этом важным является, тот факт, что все пробелы и недочеты в физическом развитии исправить в дальнейшем сложнее, чем изначально их в дошкольном возрасте сформировать.

По мнению отечественных и зарубежных педагогов, в процессе физического развития дошкольников необходимо использовать нестандартное физкультурное оборудование.

Такое оборудование может создать комфортную, развивающую пространственную среду, повысить эмоциональный настрой и интерес дошкольника к различным видам двигательной деятельности, используемым на занятиях физкультурой, повысить моторную плотность занятий физкультурой, совершенствовать физические навыки, такие как ходьба, ползание, бег, лазание, метание, равновесие, ловля предметов, сделать весь процесс воспитания и обучения более стимулирующим и интересным.

Создание нестандартного оборудования — это всегда творчество, изобретение нового. Уникальность и оригинальность оборудования — это особые качества, отличающие нестандартное оборудование от стандартных образцов.

Следует выделить требования, предъявляемые к нестандартному оборудованию:

- 1.Безопасность
- 2.Эффективность
- 3.Комфортность к применению детьми
- 4.Универсальность
- 5.Компактность
- 6.Технологичность и несложность в изготовлении

Согласно Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения физическое развитие в детском саду осуществляется ежедневно в игровой форме и через организованную деятельность по физической культуре с учетом индивидуальных особенностей детей.

В организованной деятельности по физической культуре применяем различные виды нестандартного оборудования, такие как, «STRETCH игра», «Кубик NIMBLE», «JUMP board» и другие.

Например, нестандартное оборудование «STRETCH игра». Цель которого: формирование двигательных умений и навыков, развитие крупной и мелкой моторики. Область применения данного пособия безгранична. Можно использовать в ходе организованной деятельности, при построении в круг, при выполнении детьми ОРУ, для развития и совершенствования разных видов основных движений, таких как, ходьба, бег, прыжки, подлезание, перелезание, в ходе проведения подвижных и малоподвижных игр. Данное нестандартное оборудование можно использовать с детьми, начиная с младшей группы.

Для развития мышц плечевого пояса и рук, развития мелкой моторики, для развития координации движений рук, развития основных физических качеств, таких как сила, скорость, а также меткость, глазомер, ловкость, ориентировка в пространстве, развития согласованности действий в паре применяется «Кубик NIMBLE». Данное пособие можно использовать с детьми старшей и дошкольной групп.

Для выполнения прыжков в длину по ограниченной поверхности, совершенствования навыка равновесия, развития координации движений, ловкости, ориентации в пространстве, а также для закрепления представлений о цветах, развития навыков счета итд. применяется нестандартное оборудование – «JUMP board». Данное оборудование можно использовать с детьми старшей и дошкольной групп.

Таким образом, использование нестандартного оборудования в физическом развитии, повышает интерес дошкольников к различным видам двигательной деятельности, увеличивает объем физической нагрузки, развивает физические навыки и стимулирует самостоятельную физическую активность. Использование такого оборудования позволяет шире применять виды физической активности и разнообразить задания в игровой форме.

Литература:

1. Петров К.Н. Нетрадиционные физические пособия в ДОУ // Воспитание школьников. 2014. 311 с.
2. Кенеман А.В., Хухлаева, Д.В. Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста. М.: Просвещение, 2013. 271 с.

3. Шебеко В.Н. Физическое воспитание дошкольников: Учебное пособие для студентов средних педагогических учебных заведений. 3-е изд., стереотип. М.: Издательский центр «Академия». 2012. 180 с.

4. Черевков М.А. Особенности использования нестандартного оборудования в детских садах. М.: Просвещение, 2011. 155 с.

5. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья / Н.К. Смирнов. М.: Аркти, 2013. 270 с.

Мустапинова О.В., Зимина Е.В.
КГКП я/с «Балдырған» Осакаровский район

«УГОЛОК УЕДИНЕНИЯ, КАК УСЛОВИЕ СОЗДАНИЯ ПОЗИТИВНОГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО КЛИМАТА В ГРУППЕ»

«Среда воспитывает человека...
Путь к правильному воспитанию лежит
через организацию среды»
Л. С. Выготский.

Предметно-развивающая среда в детском саду играет важную роль в развитии детей. Она представляет собой специально организованное пространство, где дети могут активно и самостоятельно исследовать окружающий мир, развивать свои навыки и способности.

Основная цель предметно-развивающей среды-создать условия для всестороннего развития ребенка. Она способствует развитию когнитивных, эмоциональных, социальных и физических навыков детей. В такой среде дети могут учиться самостоятельности, принимать решения, развивать творческое мышление и фантазию. [1, с. 3]

Предметно-развивающая среда в детском саду включает в себя разнообразнее игровые материалы, игрушки, книги, конструкционные наборы, музыкальные инструменты и другие предметы, которые способствуют развитию различных навыков и умений. Она также включает в себя специально организованные игровые зоны, где дети могут свободно играть и исследовать окружающий мир. Предметно-развивающая среда помогает развивать у детей такие навыки, как моторика, координация движений, воображение, речь, логическое мышление, память и внимание. [2, с.1] Она также способствует развитию социальных навыков, таких как коммуникация, сотрудничество, умение решать конфликты и уважение к другим.

Кроме того, предметно-развивающая среда в детском саду помогает детям осваивать новые знания и умения, а также развивать свои интересы и таланты. Она создает условия для самореализации и самовыражения каждого ребенка. В целом предметно-развивающая среда в детском саду, является важным инструментом в развитии детей. [3, с.8-9] Она помогает им стать активными, самостоятельными и творческими личностями, готовыми к успешной адаптации в обществе и дальнейшему обучения. Сегодня дети меньше общаются со взрослыми и сверстниками, предпочитая телевизор и гаджеты. Однако хорошо известно, что именно общение обогащает эмоциональную составляющую. [4, с. 10-12]. Поэтому в группах создаются уголки уединения.

Уголок уединения в детском саду — это специально оборудованное место, где дети могут отдохнуть, расслабиться и насладиться тишиной и покоем. Этот уголок предназначен для тех моментов, когда ребенку нужно отойти в сторону от шума и суеты, чтобы собраться с мыслями, успокоиться или просто насладиться моментом уединения.

Уголок уединения может быть организован в разных форматах и стилях, в зависимости возможностей и предпочтений детского сада. Он может быть отделен от основной игровой зоны ширмой или перегородкой, чтобы создать ощущение приватности и уединения. Также в уголке уединения могут быть размещены мягкие ковры, подушки, пуфики или кресла, чтобы дети могли комфортно расположиться и расслабиться.

Важно, чтобы уголок уединения был оборудован таким образом, чтобы дети могли заниматься в нем различными спокойными и расслабляющими деятельностью. Например, можно предложить им книги для чтения, головоломки, настольные игры или музыкальные инструменты.

Уголок уединения в

детском

саду имеет несколько важных функций. Во-первых, он помогает детям научиться справляться с эмоциями и стрессом. Когда ребёнок чувствует себя перегруженным или усталым, он может отойти в уголок уединения, чтобы успокоиться и восстановить силы. Во-вторых, этот уголок помогает развивать у детей навыки саморегуляции и самостоятельности. Когда ребенок самостоятельно выбирает, когда и как использовать уголок уединения, он учится слушать свои потребности и принимать решения.

Уголок уединения также может быть полезен для детей, которые более интровертированы и предпочитают проводить время в одиночестве. Он дает им возможность насладиться моментом уединения и заняться тем, что им интересно, без вмешательства других детей. В целом, уголок уединения в детском саду является важным элементом, который помогает детям развивать эмоциональную интеллектуальность, саморегуляцию и самостоятельность. Он создает условия для отдыха и расслабления, а также помогает детям научиться слушать свои потребности и уважать потребности других.

Важно отметить, что уголок уединения должен быть организован таким образом, чтобы он был доступен для всех детей и соответствовал их возрастным особенностям. Он должен быть безопасным и уютным. Также, уголок уединения может быть использован в качестве места для индивидуальной работы с детьми. Педагоги могут проводить занятия по развитию речи, художественной литературе или математике в этом специальном пространстве, что помогает детям сосредоточиться и лучше усваивать материал.

В целом, уголок уединения в детском саду является важным элементом, способствующим развитию детей. Педагоги должны создавать такие уголки в детском саду, чтобы дети имели возможность насладиться моментом уединения и получить все преимущества, которые оно предлагает. Наполняемость уголка уединения зависит от множества факторов, включая личные предпочтения и потребности человека.

Организация работы уголка уединения в подготовительной группе

Предлагаем Вашему вниманию фрагменты оформления уголка уединения в нашей группе, это специально отведенное место в групповой комнате, в уголок уединения входит шатер, мягкий диван, мягкие подушки, маленький столик и телефон. Наш «шатер» может трансформироваться по желанию детей, это может быть и пещера для маленького гномика, красивый шатер для принцессы и т.д. Наполняемость уголка играми и различными материалами постоянно меняется и обновляется. Самыми любимыми у детей атрибутами являются подушка - «Плакушка», и веселая подушка «Доброе сердечко», дети очень любят примерять по своему настроению «Очки настроения», игра с телефоном «Послушай мама», игры «Хорошо-плохо», «Нарисуй свое настроение» и так далее.

Литература:

1. Ананьев Б.Г., Рыбалко Е.Ф. Особенности восприятия пространства у детей. – М., 2004.
2. Артамонова О. Предметно – пространственная среда: ее роль в развитии личности// Дошкольное воспитание. – М.,2006, №4

3. Новоселова С.Л. Развивающая предметная среда: Методические рекомендации по проектированию вариативных дизайн – проектов развивающей предметной среды в детских садах и учебно-воспитательных комплексах Л.Н. Павлова. 2-е изд. – М.: Айресс Пресс, 2007. - 119 с.

4. Смирнова Е.О. Первые шаги. Программа воспитания и развития детей раннего возраста Е.О. Смирнова Дошкольное воспитание. – 2002. – №4. – С. 70–73.

Н.С. Мустафина, А.А. Шектибаева
Осакаров ауданының «Балдырған бөбекжайы» КМҚК

«КЕЙС» ИННОВАЦИЯЛЫҚ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫ»

Мектеп жасына дейінгі балалардағы танымдық ойлау процестерін белсендіруге ықпал ететін жұмыс түрлерінің бірі-мектеп жасына дейінгі балаларды кейстерді қолдана отырып проблемалық-ситуациялық оқыту. Бұл әдіс балалармен жұмыс жасауда қолданылады. Егер сіз кейстерді таңдауға немесе дамытуға ақылға қонымды болсаңыз, онда сіз оны мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс кезінде қолдана аласыз.

Кейс-технология (кейс-әдіс) білімді игеруге емес, жаңа құзыреттерді қалыптастыруға бағытталған нақты немесе ойдан шығарылған жағдайлар негізінде оқытудың интерактивті технологиясы ретінде түсініледі.

Бұл технологияның негізгі мақсаты-мәселені шешу және оның шешімін табу, балаларды ақпаратпен жұмыс істеуге үйрету қабілетін дамыту. Мектепке дейінгі мекемедегі кейс технологиясы балаларды іс-әрекет арқылы оқытуға мүмкіндік береді. Кейс-технологияның мәні мынада: білімді игеру және дағдыларды қалыптастыру бұл қарама-қайшылықтарды шешу үшін мектеп жасына дейінгі балалардың белсенді тәуелсіз іс-әрекетінің нәтижесі, нәтижесінде білім, Дағдылар мен ойлау қабілеттерін шығармашылық игеру жүреді.

Ережелерді жаттаудың орнына, мектепке дайындық тобының балалары кейстердің көмегімен жолдағы қауіпті жағдайларды өз бетінше зерттейді және қалай әрекет ету керектігін шешеді. Балаларды қала жолдарында жол қозғалысы және қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелеріне үйрету қазіргі уақытта өзекті және ешкімде күмән тудырмайды.

Бұл балалардың бізге, ересектерге тән туылғанға дейінгі жағдайға қорғаныс реакциясы болмауына байланысты. Білімге деген құштарлық, жаңа нәрсені ашуға деген ұмтылыс біздің неге қауіп төндіреді, әсіресе көшеде. Сондықтан балабақшада жол қозғалысы ережелерінің тәрбиеленушілерімен бірге оқып, олардың саналы қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру қажет.

Бүгінгі таңда ақпараттық технологиялар ғасырында білім беру қызметі бір орында тұрмауы керек. Біздің балалар педагогтармен жоғары техникалық-логикалық оқыту әдістерін күтеді, әйтпесе білім беру процесі оларға қызық емес, сондықтан тиімді болмайды. Балаларды жолда қауіпсіз жүріс тұрысқа және жол қозғалысы ережелеріне үйретуде модельдеу технологиясын қолдану келесі мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік береді:

- Негізгі жол белгілерімен таныстыру және балаларда олардың мағынасын ажырату және түсіну қабілетін қалыптастыру;
- бағдаршам мен реттеушінің жұмысымен таныстыру;
- жолдың негізгі элементтерімен, көлік түрлерімен таныстыру;
- жолдарда және көшенің жаяу жүргіншілер бөлігінде туындайтын қауіпті жағдайлармен, сақтық шараларымен таныстыру;
- балаларды балабақшаға және балабақшадан жолдағы жол жағдайларын бағдарлай білуге дайындау.

Мектеп жасына дейінгі балаларды жол қозғалысы ережелерімен сәтті таныстыру үшін біз өз жұмысымызда модельдеу сияқты педагогикалық технологияны қолданамыз.

1. Кейстер: «жол белгілері», «көлік», «жол ережесі»,

2. Ләпбуктар: «мектеп жасына дейінгі балаларға арналған Жол ережелері», «мен жаяу жүргіншімін»;

Осы нұсқаулықтарды қолдана отырып, жұмыста таныса аласыз.

Нәтижесінде мектеп жасына дейінгі балалар ережелерді тез есте сақтап қана қоймай, жол қозғалысы ережесі бойынша істе не болуы керек педагогтар мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеу үшін қолданатын жағдайлар дерексіз емес, нақты өмірлік жағдайларды көрсетуі керек. Бұл жағдайда іс материалдары тек осы жағдайларды сипаттап қана қоймай, балаларға жағдайды түсінуге және оны шешудің бір немесе бірнеше нұсқасын табуға мүмкіндік беретін бірыңғай ақпараттық кешен болуы керек. [1]

Жол қозғалысы ережесі бойынша іс балалар үшін қол жетімді жол мәселелерін көрсететін суреттер, фотосуреттер, карталар, аудио немесе бейне ақпарат тасымалдаушыларының жиынтығын қамтуы мүмкін. Сондай-ақ, балалар кітаптарын, бояу беттерін (мысалы, жол белгілері бар), басқатырғыштарды, үстел үсті ойындарын, тақырыптық дизайнерлерді пайдалана аласыз.

Істерді атаулы конверттермен немесе парақтармен бірге алып жүріңіз, онда тәрбиеленушілер өздерінің жетістіктерін қосады/жабыстырады.

Мұндай балаларды істі шешуге, жол ережелерін есте сақтауға қосымша ынталандырады.

Кейс-технологияларды педагогтар, біріншіден, танымдық немесе сөйлеу циклінің білім беру жағдайының құрамдас бөлігі ретінде пайдалана алады. Екіншіден, бірлескен немесе тәуелсіз қызмет шеңберіндегі жұмыс түрі ретінде. Үшіншіден, әр түрлі дәрежедегі балаларды қауіпсіз басқаруды қалыптастыру жобасының бөлігі ретінде.

Кейс-технологияны дұрыс қолдану арқылы балалар туылғанға дейінгі қозғалыс ережелерін меңгереді, проблемалық жол жағдайларынан шығудың жолын қауіпсіз жағдайда табуды үйренеді. Кейстермен жұмыс сонымен қатар балалардың логикалық ойлауын, талдай білуін, жоғары білімді тұжырымдай білуін, командада өзара іс-қимыл жасай білуін дамытады; құрдасымен, ересек адаммен қарым-қатынаста қажетті ақпаратты алады; өз ұмтылыстарын басқалардың мүдделерімен байланыстырады; өз көзқарасын дәлелдейді. Балалар жауап беруді, сұрақты тұжырымдауды, пікірталасқа қатысуды үйренеді; жағдайды тұтас, сыни, объективті түрде қабылдайды, өзіне мән-жайларды қолданады; командада жұмыс істеу; жанжалды және проблемалық жағдайларда өзін дұрыс ұстау; алған білімдерін ересек адамның көмегінсіз өз бетінше қолдану.

Біздің топта қолданылатын бірнеше жағдайлардың мысалдарын келтірейін:

- «Жол ережесі» кейсі;
- «Жол белгілері» кейсі;
- «Көлік» жағдайы.

Кейс технологиясын пайдалана отырып ойын жағдаяттарын құру

Балалар жол белгілерін үлкен қызығушылықпен қарап, есте сақтайды, түрлі-түсті кішкентай кітапты белгілердің үлкен суреттерімен парақтайды. «Жол белгілері» беттерін бояу арқылы белгілер туралы білімді бекітеміз.

Тәрбиешімен бірге олар жол белгілері туралы өлеңдер оқып, жаттап, өте қызықты жұмбақтар шешіп, өз жұмбақтарын ойлап табады

Картоннан жасалған жол белгілерін модельдеу-бұл кішкентай жол қозғалысына қатысушылардың сүйікті іс-әрекеттерінің бірі, соның арқасында олар жол белгілерін есте сақтап қана қоймай, сонымен бірге көңіл көтереді. «Жол белгілерін қой» дидактикалық

ойынын ойнай отырып, балалар жол жағдайын тиісті белгімен байланыстыруды үйренеді, интеллектті дамытады. [2, 45 б.]

«Жаяу жүргіншілерге арналған жол қозғалысы ережелері» карталарын зерттей отырып, балалар жолда жүріс-тұрыс ережелерін есте сақтайды, төтенше жағдайларда өзін дұрыс ұстауды үйренеді. Тәрбиеші балалармен бірлесіп жұмыс істеген кезде әңгімелесу үшін карточкалардағы мәтінді қолдана алады.

Балалар иллюстрацияларда бейнеленген проблемалық жол жағдайларын талдауды өте жақсы көреді, позициядан шығудың жолын табуға тырысады, өз көзқарастарын дәлелдеуге үйренеді.

Әдебиет:

1. <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2020/02/22/metod-keys-tehnologiya-v-dou>
2. Михайлова Е.И Кейс және кейс-әдіс: жалпы ұғымдар / 1999. - №

С.А. Мушульбаева
Ақтоғай ауданының «МБК ТМ (РО) «Балдырған» б/б КММ

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕДЕГІ КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯ ӘДІСІ»

Кейс технологиясының мәні - проблемалық жағдайды талдау болып табылады. Талдау ойлаудың логикалық операциясы ретінде баланың сөйлеу тілін дамытуға ықпал етеді, «сөйлеу ойлаудың өмір сүру формасы болғандықтан, сөйлеу мен ойлаудың арасында бірлік бар»

(С. Л. Рубинштейн).

Интерактивті педагогикалық технологияларды оқу-тәрбие үдерісіне енгізу - мектеп жасына дейінгі балаларға арналған мақсатты нұсқауларды қалыптастыруға, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартта белгіленген міндеттерге сәйкес, айналасындағы адамдармен өзара әрекеттесудің сындарлы тәсілдері мен құралдарын меңгеруге бағытталған. Педагогтің міндеті – өз жұмысын, балаларға маңызды өмірлік қасиеттерін дамытуға мүмкіндік беретіндей етіп құру. Ақпараттық мәдениетке көшіп келе жатқан заманауи білім, мектеп жасына дейінгі балалардың «инновациялық мінез-құлыққа» дайындығын тәрбиелеуі керек.

Бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі мектепке дейінгі білім беруде кейс технологияларын қолдану болып табылады. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде кейс технологияларын енгізу, тәжірибеде құзыреттілікке негізделген тәсілді енгізуге мүмкіндік береді.

Кейс-технология – нақты немесе ойдан шығарылған жағдаяттарға негізделген, білімді меңгеруге ғана емес, оқушылардың бойында жаңа қасиеттер мен дағдыларды дамытуға бағытталған қысқа мерзімді оқытудың интерактивті технологиясы. Оның негізгі мақсаты – әртүрлі мәселелерді талдау және олардың шешімін табу, сонымен қатар ақпаратпен жұмыс істеу қабілетін дамыту. Кейс технологиясының атауы латынның «casus» сөзінен шыққан - түсініксіз, әдеттен тыс жағдай. Оқу процесінің бөлігі ретінде кейстермен жұмыс алғаш рет 1908 жылы Гарвард бизнес мектебінде жүзеге асырылды. Қазіргі таңда бұл әдіс Қазақстанда белсенді дамып келеді.

Кейс – жай ғана оқиғаларды шынайы суреттеу емес, жағдайды түсінуге мүмкіндік беретін біртұтас ақпараттық кешен. Кейс технологиясы келесі талаптарды қанағаттандыруы керек:

- құрудың нақты көрсетілген мақсатына сәйкес болуы;
- тиісті қиындық деңгейі болуы;
- типтік жағдайларды суреттеу;
- аналитикалық ойлауды дамыту;
- пікірталас тудыру;
- бірнеше шешімдердің болуы.

Кейс түрлерінің әртүрлілігіне қарамастан, олардың барлығының стандартты құрылымы бар. Әдетте, кейс мыналарды қамтиды:

жағдай – оқиға, мәселе, шынайы өмірден алынған оқиға,

• жағдайдың контексі – хронологиялық, тарихи, орын контексі, іс-әрекеттің ерекшеліктері немесе жағдайға қатысушылар;

- автордың жағдайға түсініктемесі,
- кейспен жұмыс істеуге арналған сұрақтар немесе тапсырмалар,
- қосымшалар.

Кейс технологияларына мыналар жатады:

• ситуациялық талдау әдісі (нақты жағдаяттарды талдау әдісі, ситуациялық тапсырмалар мен жаттығулар; кейс кезеңдері; кейс иллюстрациялары; фотокейстер);

- оқиға әдісі;
- ситуациялық рөлдік ойындар әдісі;
- іскерлік хат алмасуды талдау әдісі;
- ойын дизайны;
- талқылау әдісі.

Мысалы: Ситуациялық рөлдік ойын.

Мақсаты – драматизация түрінде балаларға шынайы тарихи-құқықтық, әлеуметтік-психологиялық жағдай туғызып, кейін ойынға қатысушылардың іс-әрекеті мен мінез - құлқын бағалауға мүмкіндік беру.

Сахналау әдісінің бір түрі - рөлдік ойын.

Ойын жобалауы

Мақсаты – жобаларды құру немесе жетілдіру процесі. Ойын жобалауы - зерттеу, ізденіс, шығармашылық, аналитикалық, болжамдық жобаларды қамтиды.

Кейс технологияларын меңгеру барысында балалар:

- қарым-қатынаста қажетті ақпаратты алуды үйренеді;
- өз ұмтылыстарын басқалардың мүдделерімен байланыстыра біледі;
- өз көзқарасын дәлелдеуге, жауап беруге, сұрақ құрастыруға, пікірталасқа қатысуға үйренеді;
- өз көзқарасын қорғауға үйренеді;
- көмекті қабылдауды үйренеді.

Кейс технологиялары балалардың коммуникативтік әсер ету дағдыларын қалыптастырады:

- балалар ұжымдық жұмыс дағдыларын дамытады;
- ересектермен және құрдастарымен диалог жүргізе біледі;
- туындаған жанжалды жағдайларда адекватты жауап беру қабілетін дамытады;
- баланың өмірімен және ойынымен өзара әрекеттесу қамтамасыз етіледі;
- алған білімдерін өз бетінше, ересектердің көмегі сіз, өмірде қиналмай қолдана білуге үйренеді.

Кейс әдісі материалдың ерекше түрін де, оқу процесінде осы материалды пайдаланудың ерекше тәсілдерін де қамтиды. Тәрбиеленушілер мәселені шешудің әртүрлі жолдары мүмкін екенін түсінуі керек. Сондықтан педагог балаларға дәлелдеуге, дауласуға, оларға өз пікірін қорғауға көмектесу керек.

Кейс әдісі жағдайларды талдау, баламаларды бағалау, ең жақсы нұсқаны таңдау және оны жүзеге асыруды жоспарлау қабілетін дамытуға ықпал етеді. Ал егер бұл тәсіл бірнеше рет қолданылса, онда мектеп жасына дейінгі балада практикалық есептерді шешуде тұрақты дағды қалыптасады. Кейс мектеп жасына дейінгі балаларға ашық түрде мәселені көрсетпейді, олар оны істің сипаттамасында қамтылған ақпараттан оқшаулауы керек. Кейсте қамтылған мәселенің нақты шешімі жоқ. Әдістің мәні бұрын әзірленген критерийлерге сәйкес әртүрлі альтернативті нұсқалардың ішінен ең қолайлы шешімді таңдау және оны жүзеге асырудың практикалық моделін әзірлеу болып табылады.

Мектепке дейінгі тәрбие тәжірибесінде кейс иллюстрациялары мен кейс фотосуреттерін кеңінен қолдануға болады. Кейс иллюстрациясы – проблемалық жағдайды зерттеу үшін

қолданылады. Онымен жұмыс істеудің мақсаты - мәселенің ықтимал және дұрыс шешімдерін тандау.

Кейс иллюстрациясының көрнекі суреттен айырмашылығы, ол балаларды нақты немесе болжамды мәселемен таныстыруды және мектеп жасына дейінгі балалардың оны шешуге өзіндік көзқарасын қалыптастыруды қамтиды. Кейс иллюстрациялары балалардың ой-өрісін белсендіреді, қиялын, сезімдерін. басқа адамдармен қарым-қатынас жасау қажеттілігін дамытады. Ал жалғасы бар иллюстрациялар балалардың қызығушылығын тудырады.

«Фото - кейс» мыналарды қамтиды:

1. Мәселені бейнелейтін фотосурет.
2. Оқиғалар жиынтығын сипаттайтын жағдайға арналған мәтін.
3. Мәселені шешуге дұрыс қойылған сұрақ.

Кейс технологиясы, балалардың алатын білімдеріне деген қызығушылығын арттыруға көмектеседі, олардың бойында қоғамдық белсенділік, коммуникативтілік, тыңдай білу және өз ойын сауатты жеткізе білу сияқты қасиеттерді дамытады.

Кейс технологиясының негізгі мақсаты – әртүрлі мәселелерді зерттеп, оның шешімін табу қабілетін дамыту, яғни ақпаратпен жұмыс істеуді үйрену.

Әдебиет:

1. Долгоруков, А. **Метод case-study** как современная технология профессионально-ориентированного обучения/ URL:<http://www.evolkov.net/case/case.study.html>
2. Кейс әдісі. Жағдаяттық оқыту әдістері әлеміне терезе (кейс-стади). [Электрондық ресурс] / Қол жеткізу: <http://www.casemethod.ru>

Абзалова А.Б.

Қарағанды қаласының «№8 ЖББМ» КММ жанындағы шағын орталық

«ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ҮШІН ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЯРЛАУ»

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар» термині белгіленген нормалардан асатын білім беру қиындықтары бар балаларға бағытталған. «Мүмкіндігі шектеулі балалар» тұжырымдамасы балалардың дамуында қосымша қолдау көрсету қажеттілігіне бағытталған. Француз ғалымы Г.Лефранко берген анықтаманы қисынды және дәлелді деп қабылдауға болады: «Арнайы қажеттіліктер – бұл әлеуметтік, физикалық немесе эмоционалдық ерекшеліктері ерекше назар аударуды және қызмет көрсетуді қажет ететін жеке тұлғаларға қатысты қолданылатын термин олардың әлеуетін кеңейту». Қазіргі жағдайда мектепке дейінгі білім беру мекемесінің тиімді жұмыс істеуі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың отбасыларымен өзара әрекеттесусіз мүмкін емес. Баланы тәрбиелеудегі басты рөл ата-анаға тиесілі, бұл ретте мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтары ата-аналарға көмек көрсетуге шақырылғанына назар аударылады. Қоғамдық және отбасылық тәрбиенің өзара қарым-қатынасы, сондай-ақ тәрбиешілердің ата-аналар мен қоғамның өзара жауапкершілігі идеясы бірқатар құқықтық құжаттарда жазылған. Осылайша, «Білім туралы» Заңда мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерінің ата-аналарын оқыту мен тәрбиелеуге барлық басқа адамдарға карағанда басым құқығы бар деп көрсетілген. Олар баланың жеке басының физикалық, моральдық және интеллектуалдық дамуының негізін салуға міндетті[2].

Ата-ананы түзету-педагогикалық үдеріске қосу мүмкіндігі шектеулі баланың дамуының ең маңызды шарты болып табылады. «Ерекше» баласы бар отбасының эмоционалдық, әлеуметтік, жеке және басқа да ерекшеліктерін ескеру оның педагогикалық әлеуетін пайдаланудың тиімділігін арттырады, бұл мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс тиімділігінің маңызды факторларының бірі болып табылады. Алайда, ата-аналармен қарым-қатынаста тәрбиешілер бірқатар қиындықтарға тап болатыны атап өтіледі: формализм, жүйеліліктің болмауы, тәрбиешілер мен ата-аналар арасындағы байланысты өзара талап деңгейінде құру.[1] Педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекеттесуін орнату бірқатар мәселелерді шешуді талап етеді: сенімсіздікті жою, ата-аналардың өтініштері мен отбасы

тәрбиесінің қиындықтарын білу, отбасылық құндылықтарға сүйену, серіктестік қарым-қатынас, ата-аналармен қарым-қатынастың әртүрлі формаларын пайдалану, педагогикалық мектепке дейінгі тәрбиешілер арасындағы рефлексия және коммуникативті дағдыларды дамыту.

Жоғарыда айтылған айтылғандарға сүйене отырып, тәрбиешілер тәжірибеде жаңа педагогикалық-психологиялық жағдайларда кездеседі. Бұл жағдайлар мүмкіндігі шектеулі балалары бар ата-аналардың қажеттіліктеріне тез жауап беру дағдыларын мақсатты және дәйекті түрде дамытуды және олармен қарым-қатынастың баламалы түрлерін қолдануды талап етеді. Педагогтың ата-аналармен және балалармен үнемі байланыста болатын педагогикалық жұмысының табысты болуы, әрине, көп жағдайда қарым-қатынас жасау қабілетіне байланысты.[4]

Сонымен бірге қарым-қатынаста жетекші рөл педагогке тиесілі, ол тек теориялық білімді ғана емес, сонымен қатар әртүрлі ата-аналармен қарым-қатынас жасауда практикалық дағдыларды қажет етеді. Бұл дағдылар арнайы оқыту арқылы алынады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту үшін арнайы дайындықты жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру және біліктілікті арттыру курстары, ресурстық орталықтар мен тәжірибе учаскелері, ғылыми-практикалық конференциялар мен семинарлар қамтамасыз етеді. Оқыту мүмкіндігі шектеулі баланың даму деңгейін, оның әлеуетті мүмкіндіктері мен білім беру шегін диагностикалау, білімді бағалау жүйесін анықтау, жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу-тәрбие процесін жоспарлау, сондай-ақ білім беруді қамтамасыз ету мүмкіндіктерін қоса алғанда, жаңа кәсіби құзыреттердің болуын қамтамасыз етеді. мүмкіндігі шектеулі балаға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету. Кәсіби дайындықтан өткен педагогтер мүмкіндігі шектеулі баланың мінез-құлқы және психологиялық ерекшеліктеріне байланысты стандартты емес жағдайларды адекватты түрде қабылдай алады және оларға тиімді әрекет етеді, мұндай балалардан алшақтауды да, оларға гипер көңіл бөлуді де болдырмайды. Педагогтың дайындығы үнемі өздігінен білім алуды және өзін-өзі дамытуды талап етеді.[5]

Сондықтан мектепке дейінгі білім беру мекемесінің алдында бірнеше проблемалар бар:

1. Кәсіби педагогикалық қарым-қатынас мәселелерін шешуге міндетті кадрлардың қажеттілігі.

2. Осы қызметті шешу үшін педагогикалық кадрларды дайындау деңгейінің жеткіліксіздігі.

Педагогтердің мүмкіндігі шектеулі балалармен өзара әрекеттесу жұмыстарын ұйымдастыру процесінде туындайтын мәселелерді шешудің жиынтығы белгілі бір қиындықтарды тудырады. Мұндай қиындықтарға мыналар жатады:

- себептер мен қауіп факторларын талдау;
- балалардың дамуындағы басым бұзылыстар
- педагогикалық ұжымның құзыреттілік деңгейін арттыру;
- ата-аналардың психологиялық-педагогикалық сауаттылығын арттыру.

Ата-аналар мен педагогтардың мүмкіндігі шектеулі баланың мүддесіне бағытталған іс-әрекеті олар одақтас болған жағдайда ғана табысты болуы мүмкін, бұл оларға баланы жақынырақ тануға,оны әртүрлі жағдайларда көруге мүмкіндік береді және осылайша ересектерге баланың жеке ерекшеліктерін түсінуге көмектеседі. Балалардың мінез-құлқындағы жағымсыз әрекеттер мен көріністерді жеңе отырып, олардың қабілеттерін және өмірдегі құндылық бағдарларын дамыту. Осыған байланысты педагог осы балалармен тиімді түзету жұмыстарының формаларын, әдістерін және құралдарын үнемі іздестіруде.[4]

Психологтар «ерекше» баланың табысты әлеуметтенуіндегі ең бастысы - қарым-қатынас деп санайды. Балаға сыртқы әлемді меңгерудегі қиындықтарды жеңуге көмектесу кезінде ата-аналар үшін жиі туындайтын кемшілік сезімін жеңу,бала сыртқы бала өсетін отбасылық орта ата-ана мен бала арасындағы табиғи қарым-қатынас жүйесі болуы керек екенін түсіну маңызды ,сондай-ақ отбасының айналасындағы адамдармен қарым-қатынастар мен байланыстар .Отбасымен қарым-қатынас жасау кезінде мұғалім ата-ананың балаға деген ұстанымын жақсы білуі керек. Ата-анасынан алынған отбасы немесе бала туралы құпия ақпаратты пайдалану кезінде белгілі бір этикалық нормаларды сақтау қажет. Ата-аналармен

қарым-қатынас жасау кезінде тәлімгерлік немесе моральдық үнді қолдануға жол берілмейді [3].

Ата-ананың ұстанымы көбінесе жүргізілетін түзету жұмыстарының табыстылығын анықтайды. Ата-аналардың ұстанымдарын бағалаудың үш критерийін бөліп көрсетуге болады: адекваттылық, динамизм және болжамдылық.

Адекваттылық- ата-ананың баланың жеке психологиялық ерекшеліктеріне, оның жас ерекшеліктеріне бағдарлануын, сондай-ақ осы сипаттамалар туралы хабардар болу дәрежесін сипаттайды.

Динамизм- ата-ана позицияларының ұтқырлық дәрежесімен, баламен қарым-қатынас пен өзара әрекеттесу формалары мен әдістерінің өзгермелілігімен (баланы жеке тұлға ретінде қабылдау әртүрлі жағдайларда баламен қарым-қатынастың икемділік дәрежесі, өзгермелілігі) анықталады. Жасына байланысты балаға әсер ету формалары мен әдістері.

Болжамдық- ата-ананың баланың даму болашағын болжау және баламен қарым-қатынасын қайта құру қабілетін көрсетеді. Осылайша, ата-аналар мамандармен өзара әрекеттесуге дайын болуы керек, бұл олардан көп күш пен уақытты талап етеді [5]. Осыған байланысты мектепке дейінгі білім беру мекемесінің алдында қазіргі уақытта жалпы міндеттермен, белгілі бір арнайы тапсырмалармен қатар шешімдерді табу қажеттілігі туындайды, олар мыналарға бағытталған:

- бұзылған және қалыптаспаған функцияларды түзету, қалпына келтіру;
- кемтар балалардың дамуындағы қайталанатын ауытқулардың пайда болуының алдын алу.
- отбасында және мектепке дейінгі ұйымда біртұтас даму кеңістігін құру, мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу мен оқыту мәселесінде ата-аналардың құзыреттілігін арттыру үшін өзара әрекеттестіктің келесі нысандары қолданылады:

Экспресс-консультациялар, педагогикалық зертханалар, ата-аналар конференциялары, ұжымдық іс-шаралар:қызығушылықтары бойынша сабақтар, мамандармен кездесулер, ата-аналар бейнесалондары. Мектепке дейінгі мекемеде мүгедек балалары бар педагогтардың және олардың ата-аналарының тәжірибелік-бағдарлы іс-әрекеті әртүрлі формалар мен әдістерді қолдану арқылы ұйымдастырылады. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ата-аналармен жұмыс жасауда қолданылатын негізгі формалар: консультациялар, ата-аналар жиналыстары, ата-аналардың құзыреттілігін арттыруға арналған ақпараттық стендтер және т.б. Педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекеттесуінің нәтижесі мынандай болуы керек: екі жақтан да оң эмоционалдық қатынас, ата-аналар оларға көмектесетіне және балаға зиян келтірмейтініне сенімді болады, ал тәрбиеші өз жұмысында отбасының пікірін ескереді және өзара түсіністік балаға мектептегі оқуға жақсы бейімделуге мүмкіндік береді, АИА-мен байланысты көптеген психологиялық мәселелерді жеңілдетеді. Сол арқылы білімнің жоғары сапасына қол жеткізу; баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ата-аналармен үнемі байланыста болатын педагог осы нақты мүмкіндігі шектеулі балалардың проблемалары қандай екенін, ата-ананың оған қалай көмектесе алатынын және олардың олардың қай жерде дәрменсіз екенін біледі, бұл педагогикалық процестің тиімділігін арттырады; мүмкіндігі шектеулі ата-аналар мен балалар арасындағы отбасылық байланысты нығайту; балабақшамен отбасының мүдделері бір-біріне қайшы келмейтін баланы тәрбиелеу мен дамытудың жалпы бағдарламасын жүзеге асыру. Бұл ретте мүмкіндігі шектеулі балалардың қол жеткізген жетістіктерін сараптау оларды да, ата-аналарын да қуантады. Олар бұл тәсілдің артықшылықтарын түсінеді, өздері көмек ұсына алады және туындаған мәселелерді дер кезінде және тиімді шеше алады. Мүгедек балалармен және олардың ата-аналарымен өзара әрекеттесу бойынша педагогикалық ұжыммен жүйелі жұмыс мынадай нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді деп болжануда:

- «ерекше» балалармен және ата-аналармен өзара әрекеттесуді дамыту
- ерте мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы ауытқуларды анықтау;
- мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы анықталған ауытқуларды түзету;
- арнайы пәндік-дамыту ортасын ұйымдастыру;
- педагогтармен ата-аналардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру.[3]

Қортындылай келе, мүмкіндігі шектеулі баланы тәрбиелеп отырған педагог пен ата-ана арасындағы қарым-қатынас ұзақ және қажырлы жұмыс екенін атап өткен жөн. Бірден оң нәтижелерге қол жеткізу мүмкін емес, бірақ қол жеткізілген нәтиженің әсері соғұрлым көп болады. Педагогке ата-ананың сенімі мен қолдауына ие болу оңай емес, бірақ оған қол жеткізген ол проблеманы бала үшін көп нәрсе істей алады.

Әдебиет:

1.1. Горшкова Т.В. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеп отырған білім беру мекемесі мен ата-аналардың өзара әрекетін ұйымдастыру / Т.В. Горшкова // Білім және тәрбие. – 2016. – No5. – 126–127 беттер.

2.2. Мектепке дейінгі тәрбиешінің коммуникативтік құзыреттілігі: семинарлар, тренингтер, ұсыныстар. – Ред. 2-ші / автоматты күй А.В. Нинашева, Г.Н. Осина, И.Н. Тараканова. – Волгоград: Мұғалім. – 143 б.

3.3 Мамайчук И.И. Дамуында ақауы бар балаларға психологиялық көмек / И.И. Мамайчук. – Петербург: Реч, 2001. – 220 б.

4.4. Қазіргі Ресей мәдениетіндегі тұлғаны қалыптастырудың әлеуметтік-педагогикалық, психологиялық және философиялық аспектілері: жинақ. ғылыми тр. Бүкілресейлік ғылыми-практикалық конференция / респ. ред. Л.Ф. Баянова, Ю.И. Юричка. – Бирск: Бирск мемлекеттік әлеуметтік-педагогикалық академиясы, 2006. – 220 б.

5.5. Савина Е.А. Дамуында ауытқуы бар балаларды тәрбиелеуде ата-аналарға психологиялық көмек: педагогикалық психологтарға арналған нұсқаулық / Е.А. Савина [және басқалар]. – М.: Владос, 2008. – 223 б.

Жумажанова Т.Р.

Мини-центр «Балбөбек» при КГУ «ОСШ №40»

«РАБОТА ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА С РОДИТЕЛЯМИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Работа с родителями - один из важнейших и актуальных направлений деятельности педагога, который помогает решать цели и задачи социализации и адаптации детей в обществе.

Сотрудничество с семьей требует от педагога-психолога обязательного выполнения принципов, необходимых для эффективного психолого-педагогического общения, завоевания авторитета в общении:

- вежливое отношение к родителям своих воспитанников;
- наличие искреннего интереса к ним;
- умение слушать;
- проявлять доброжелательность, улыбаться с ними;
- провести беседу о том, что интересует родителей и что высоко ценят в своей работе;
- дать родителям почувствовать их значимость, проявить уважение к ним.

Работа педагога-психолога с родителями состоит из нескольких этапов.

Первый этап: исследование педагогом-психологом условий семейного воспитания детей. При первом собеседовании, опросе собирается информация о семье, полученные данные анализируются по двум направлениям: социальная проблема семьи и особенности семейного воспитания. Вся информация о семье систематизируется, вносится в Социальный паспорт семьи.

Обычно у детей мы наблюдаем даже обычные проблемы, обусловленные особенностями семейного воспитания:

- Дети, воспитывающиеся на дому, не обеспечиваются разнообразием видов деятельности, необходимых для гармоничного развития.
- Сами родители не занимаются с ребенком постоянно из-за настроения и досуга, это чтение книг, готовые развивающие игры и прогулки.

- Внезапно возникают ситуации со сверстниками. В результате деятельность, как правило, наносит ущерб формированию сюжетной игры.

- Дети отличаются разнообразием видов деятельности.

Для получения этой информации педагог-психолог изучает проблемы семьи, составляет социально-психологическую карту.

Анализ карты специалистом с родителями:

- получать информацию;
- определять семейный ресурс;
- выявлять стрессовые факторы;
- оказывать помощь членам семьи;
- позволяет видеть и обсуждать перспективу как для ребенка, так и для родителей.

Как показывает практика, наиболее продуктивной формой работы на этапе является личное общение педагога-психолога с родителями: личные встречи, беседы с целью установления доверительных отношений-все это в дальнейшем станет основой хорошего взаимного общения.

Второй этап: предоставление родителям в индивидуальном порядке данных о результатах диагностики и динамики развития их детей. Наиболее эффективными видами работы на данном этапе являются: индивидуальная консультация родителей по итогам диагностики (первичная, промежуточная, итоговая), совместное рассмотрение различных видов работы с ребенком.

Третий этап: проведение педагогической просветительской работы с родителями по вопросам воспитательной работы с детьми, при необходимости проведение коррекционно-развивающей работы, оказание помощи семье в создании благоприятного психологического климата для ребенка.

Все формы работы с родителями *подразделяются на индивидуальные, коллективные и наглядно-информационные.*

Индивидуальные формы работы с родителями

Проведение индивидуальной работы с родителями- одна из важнейших форм взаимодействия специалиста и семьи. Его преимущества заключаются в том, что, изучая специфику семьи, проводя консультации и беседы с родителями (индивидуально с каждым), наблюдая за взаимоотношениями родителей с детьми и в детском саду, мы намечаем пути совместного воздействия на ребенка.

Коллективные формы работы с родителями детей с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного

Консультативная-рекомендательная форма включает первичное психолого-педагогическое обследование, консультирование, повторное психолого-педагогическое обследование. Положительный результат этой работы с родителями заключается в том, что, когда родители прислушиваются к рекомендациям, ощущая возможность получить реальную помощь, они стремятся снова получить помощь.

При возвращении наблюдается положительная динамика психофизического развития ребенка. У родителей формируется представление о том, что ребенку нужна игра и общение со сверстниками, организация праздников, путешествий, воскресений.

Просветительская форма

Образовательная форма- проведение лекционных занятий для предоставления родителям необходимых теоретических знаний по результатам воспитания и развития ребенка.

Элементы просветительской работы: изготовление буклетов, выпуск образовательных пакетов, заметок. Родители лучше разбираются в своих проблемах, слушая вопросы родителей и других. Кроме того, у них есть возможность познакомиться друг с другом.

Практическая работа

Практическая работа - наиболее благоприятная форма взаимодействия с родителями. Организация круглых столов, семинаров, тренингов дает родителям полезную информацию. Это решение ряда вопросов, которые их волнуют. Наиболее эффективной является проведение психологически-коррекционной работы с родителями, благодаря которой успешно решаются многие личностные внутренние конфликты и проблемы родителей. Такая работа проводится один раз в месяц в виде групповых занятий – семинаров и тренингов.

Основные информационные формы работы

К показательным - информационным формам работы относятся уголки с различной информацией для родителей, например, объявления, рекомендации по коррекционному воспитанию, замечания для родителей.

Для родителей ведется оформление информационных стендов и папок, фотоальбомов, отражающих домашнюю жизнь детей, их семью, близких, отдых. Таким образом, важным направлением психолого-педагогической работы в детском саду является работа педагога-психолога с родителями детей, оказание им помощи в воспитании детей и нормализации их общения детьми. Взаимодействуя со специалистом, родители пополняют свои психолого-педагогические знания, меняют свое отношение к воспитанию детей, делают спокойствие своей души гармоничным.

Литература:

1. Забрамная С.Д., Боровик О.В. «Практический материал для проведения психолого-педагогического обследования детей». «Владос», 2003
2. Стребелева Е.С. «Психолого-педагогическая диагностика развития детей раннего и дошкольного возраста». «Просвещение», 2005
3. Семенович А.В. «Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте». «Академия», 2002
4. Панфилова М.А. «Игротерапия общения: Тесты и коррекционные игры. «Гном и Д», 2000
5. Белопольская Н.Л. Методики исследования познавательных процессов у детей 4 — 6 лет. «Когит-Центр», 2005

Набиева М.А.

Қарағанды қаласының «Айсұлу» б/б КМҚК

«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ»

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – функционалды сауатты тұлғаны қалыптастыру. Бұл міндет мектепке дейінгі білім беру үшін де өзекті, өйткені мектепке дайындық мектепке дейінгі тәрбие кезеңінде маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді. Балабақша балалары болашақ иесі болғандықтан өзінің төл мәдениетін білетін, қастерлейтін, рухани дүниесі бай, саналы ойлайтын, өмірде кездесетін қиыншылықтарға мойымай шешім таба білетін деңгейі жоғары білікті болуы міндетті. Сондықтан балаларымыздың, жалпы барлық жеткіншек ұрпақтың функционалды сауаттылығына зор көңіл бөлу қажет. Балаларымыз қазіргі заманға бейімделген болуы үшін бұл аса маңызды.[1]

Жаһандану заманында ұлттық бәсекеге қабілетті болудың көрсеткіші білім деңгейімен өлшенеді. Ал білім беру тек сауаттылық деңгейімен (жазу, оқу, есептеу) ғана өлшенбейді, оның ең басты критеріі – функционалды сауаттылық. Ал функционалды сауаттылық дегеніміз – баланың қоршаған ортамен, құрдастарымен қарым – қатынасқа түсу қабілеті және сол ортаға тез бейімделуі мен өмірде кездескен қиыншылықтарды өз бетімен шеше алуы. Сонымен, функционалды сауатты тұлғаның негізгі белгілері: бұл тәуелсіз, адамдар арасында өмір сүре алатын, белгілі бір қасиеттер мен негізгі құзыреттерге ие дербес тұлға. Функционалды сауаттылық – тұлғаның нақты мәдени ортада өмір сүру

қызметін қамтамасыз ететін білімі, ептілігі, дағдылары. Сондықтан функционалдық сауаттылықты мектепке дейінгі кезеңде қалыптастыру және дамыту маңызды болып табылады. [2]

Қазіргі балалар ақпараттық өркениет, жаңа компьютерлік технологиялар дәуірінде өмір сүреді және дамиды. Бұл жағдайда мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық дамуы санауды, өлшеуді және азайтуды үйренумен шектелмейді. Сондықтан да, Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында білім алушының зияткерлік, рухани - адамгершілік және физикалық дамуын қамтамасыз ету, білім беру ұйымдарын цифрлық-инфакұрылыммен және қазіргі заманғы материалдық - техникалық базамен жаратқандыру міндеті қойылып отыр.[3]

Мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиелеуде мектеп жасына дейінгі балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру және дамыту үшін әр түрлі жаңашыл платформаларды кеңінен қолдану ең тиімді әдіс болып табылады. Заман талабына сай мектепке дейінгі мекемелерде ақпараттық қатынастық құралдарын қолданудағы мақсаты – баланың танымдық қызығушылығын қалыптастыру. Балада танымдық қызығушылықтың болуы олардың оқу іс – әрекеттерге белсенді, білімінің сапалы болуына, жағымды мінез – құлықтарын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Ұйымдастырылған оқу қызметінде ақпараттық технологияларды қолдану балалардың алған білімдерін жай ғана меңгеріп қоймай, оларды өмірде қолдана білуге үйрету және заман ағымына қарай жаңа технологиялармен жұмыс істеу түрлеріне баулу болып табылады. [4]

Бүгінгі күн талабына сай жан-жақты дамыған, белсенді, өмірге талпынысы, қызығушылығы бар адамды мектеп табалдырығынан дайындап шығарудың ең бір тиімді тәсілі ол – оқытудағы математикалық сауаттылық. Математикалық сауаттылық балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда үлкен маңызға ие. Бұл баланың ақыл-ойын шыңдайтын, ойлаудың икемділігін дамытатын, логикалық ойлауға үйрететін, есте сақтауды, қиялды, зейінді, сөйлеуді қалыптастыратын математика.

Балабақшадағы математика оқу қызметіне балаларды қызықтыру үшін оның маңыздылығын көрсету керек. Сондықтан да өзіннің педагогикалық жұмысымда мектеп жасына дейінгі балалардың оқу қызметіне қызығушылығын арттыру үшін логикалық ойындар мен жаттығулар, логикалық жұмбақтар, ойындық проблемалық-практикалық жағдаяттар мен тапсырмалар, дидактикалық ойындар, геометриялық фигуралары бар ойындар, логикалық ойлауды, есте сақтауды, интеллектіні дамытуға және балалардың жеке қасиеттерін: дербестік, ұжымшылдық, бастамашылдық, шешім қабылдауға ықпал ететін басқатырғыштар мен Кюйзенер санау таяқшаларын қолданамын

Кюйзенер түрлі-түсті санау таяқшалары балаға түсті, өлшемді зерттеуге үлкен мүмкіндіктер береді, сан, қатынас, реттілік, санау, өлшеу, және т.б. сияқты әртүрлі дерексіз ұғымдарды түсінуге жетелейді. Таяқшалардан әртүрлі лабиринттер, әртүрлі өрнектер, кілемше, пішіндер құрастыру арқылы олардың шығармашылық қабілеттері дамиды.

Балаларды математика әлеміне қызықтыру үшін Wordwall платформасында жасалған қызықты танымдық викториналық ойындар, «Адасқан сандар», «Бұрышы жоқ фигураны ата?», «Барлығына алма» және тағы басқа да ойындар мен тапсырмалар, ойын-сауықтар балалар үшін өте қызықты және оларды эмоционалды түрде баурап алады, балалардың тапқырлығы мен зерделілігін дамытады. «Танграмм», «Өрнек құрастыру», «Айырмашылықтары неде?», «Сықырлы шеңбер» сияқты ойындар мен жаттығуларды орындау барысында балалар өз беттерінше шешім іздеуді игереді. Ұйымдастырылған қызмет барысында ертегі кейіпкерінің келуі немесе кездесуі (орман тұрғыны, мультфильм кейіпкері); көмек сұраған хат, сәлемдеме және т.б.; сықырлы затпен таныстыру (шар, жіп, қорап, сықырлы таяқша) олардың білім алуға деген қызығушылықтарын арттырады. Күнделікті өмірде түскі немесе таңғы ас кезінде кезекшіден: «Үстелде неше табақ бар?», «Бұл үстелге неше қасық керек?» немесе Жаттығуға сапқа тұрған балалардан санандаршы, «Неше бала?», «Неше ұл?», «Неше қыз?», «Кім көп?» - деген жетекші сұрақтар қою арқылы баланың санауға деген ынтасын күшейтуге болады.

Балалар ұйымдастырылған қызметтен тыс уақытта, күннің екінші жартысында қызықты ойын - тапсырмалар орындай отырып сандарды есте сақтайды.

- Санды контур бойымен қиып алу: қандай санды қиып алғанын сұрау, қиылған санды саусақпен жүргізу;
- Сандарды ермексазбен мүсіндеу;
- Сандарды табиғи материалдардан немесе санау таяқшаларымен құрастыру;
- Түрлі түсті және ұзындықтары әртүрлі жіптерден құрастыру.
- Санды нүктемен жазу;
- Санды тақтаға бормен немесе ламина талған тақтаға фломастермен жазу;
- Құмға немесе дәнге жазу;

Бұл ойын тапсырмалар балаға нәресте кезінен бастап сандарды есте сақтауға көмектеседі.

Білім беру жүйесінде баланы дамыту мақсатында қолданып жүрген ойын технологиясы баланың бойындағы білімділік, танымдық, шығармашылық қасиеттерін ашып қана қоймайды, сонымен қатар функционалдық сауаттылығын яғни өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңу жолын үйретіп, олардың ұйымдастырушылық қабілеттерін де қалыптастырады. Осы және тағы басқа әрекеттерді мектепке дейінгі білім беру саласында жиі қолдану балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың бастамасы болып табылады деп есептеймін.

Қорытындылай келе, функционалды сауатты бала өмірде белсенді, шығармашылық тұрғыда ойлай алады, тиімді шешім қабылдай алады, өз кәсібін дұрыс таңдай алады және өмір бойы білім алуға дайын болады. Мектепке дейінгі білім беру ұйымының әрбір педагогы - функционалдық сауаттылық дегеніміз адамның қоршаған ортаға (өзгеретін жағдайларға) бейімделу және белгілі бір жағдайларда бар білімін (дағдыларын) әртүрлі өмірлік мәселелерді шешу үшін қолдану қабілеті (мектепке дейінгі жас үшін мысал) екенін түсінуі керек.

Әдебиет:

1. Першина Е. Д. Формирование функциональной грамотности дошкольника-Астана, 2011
2. Савченко М. В. Формирование предпосылок функциональной грамотности у детей дошкольного возраста // Современные проблемы науки и образования. – 2021. - № 4.;
3. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана
4. Моторин В. «Воспитательные возможности компьютерных игр». «Дошкольное воспитание», 2000, № 11.
5. Мектепке дейінгі ұйымдарда заманауи әдістер мен технологияларды қолданудың жаңа үрдістері. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Астана, 2016

Нагиманова Ж.Т.

Теміртау қаласының «Ақтілек» б/б КМҚК

«ЖАС МАМАНДАРҒА ӘДІСТЕМЕЛІК КӨМЕК КӨРСЕТУ АРҚЫЛЫ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ДАМУ»

«Әдістемелік жұмыс – шеберліктің шыңдалу мектебі»

Еңбек жолын енді ғана бастаған жас маманның мамандыққа кіру кезеңі шиленіспен ерекшеленетіні баршамызға мәлім. Педагогтің кәсіби маман ретінде қалыптасуының өзі де осы кезеңге байланысты. Себебі кәсіби құзіреттілікке қойылатын жоғары талаптар білім беру ортасына кірудің бастапқы кезеңінің маңыздылығын негіздейді.

Балабақшада жас мамандарға көмектесе алатын орта ол – әдістемелік көмек көрсету ортасы болып табылады. Өйткені өзінің алған білімін еңбек жолында өкінішке орай барлық педагог бірдей қолдана алмайды. Балабақшадағы әдіскердің басқаруымен жүргізілетін осы

әдістемелік жұмыстардың бірі – ол педагогтермен жүргізілетін жұмыс. Соның ішінде жас мамандармен жұмыс. Менің бүгінгі мақаламның тақырыбы да «Жас мамандарға әдістемелік көмек көрсету арқылы кәсіби құзіреттілікті дамыту» деп аталады.

Тақырыпты бұлай таңдауымның себебі неде?

Себебі балабақшаға келген жас маманға біз тек психологиялық тұрғыда қолдау көрсетіп қана қоймай, оның кәсіби дамуына көңіл бөлуіміз қажет. Осы тұрғыда жұмысты жүзеге асыруда әдістемелік жұмыс басты роль атқаратыны баршамызға мәлім. Ал әдістемелік жұмыстың барлық формалары тәрбиеші шығамашылығына бағытталады.

Мағжан атамыз жас баланы «жас шыбыққа» теңейді емес пе?! Ендеше біз де буыны қатаймаған жас мамандарымыздың кәсіби өсуіне қолдау көрсетуіміз керек. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» деп атам қазақ айтқандай, тәжірибесі мол педагогтермен бірлесе жас мамандарымызды қолдауымыз керек. Сонда ғана біз «қалаған тәрбиеші» - жан-жақты дамыған, креативті, позитивті, жаңа технологияларды меңгерген жаңашыл ұстаз болады. Өзінің жасаған дүниесін балаға бере отырып, оның жемісін алады.

Ал балабақшада жаңашылдыққа жол ашып, бағыттайтын кім? Ол – әдіскер. Егер тәрбиешіні үнемі жаңашылдыққа бағыттап, оның өсуіне жол көрсетіп отырса, ондай тәрбиеші ата-анамен де жақсы жұмыс істей біледі. Ата-анаға жол табады.

Қазіргі таңда МДҰ-ның жас мамандарына әдістемелік көрсету мақсатында Қарағанды облысында білім беруді дамытудың оқу-әдістемелік орталығы мен Қарағанды облысының мектепке дейінгі қызметкерлер қауымдастығының жоспарына сәйкес екі жыл қатарынан жас мамандарға арналған шеберлік сыныптар өңір-өңірде өткізілуде. Аталмыш іс-шараларда білікті мамандарымыз мектепке дейінгі білім беру жүйесінің әр саласы бойынша түрлі шеберлік сыныптарын ұйымдастыра отырып, жас мамандардың шындалуына мүмкіндік беруде. Әрине бұл қуанарлық жағдай.

2023 жылдың мамыр айында да біздің Теміртау қаласының «Ақтілек» бөбекжайында Осакаров ауданымен бірлесе «Мектепке дейінгі ұйымда балалардың қабілетін дамытуда дамытушы ойындардың маңыздылығы» тақырыбында семинар-практикум өткізілді. Аталмыш іс-шараға облысымыздың балабақшаларынан келген 45 жас маман қатысты.

Семинар-практикум жас мамандарға ақпараттармен, үздік әдіс-тәсілдермен және иновациялық технологиялармен алмасуға үлкен мүмкіндік берді. Семинар-практикум «Мастермайнд» формасында өткізілді. Онда жас мамандар бірлесіп жұмыс істеуді үйрене отырып, ортақ мақсаттарын біріктіре білді. «Тик-ток» желісімен өткізілген рефлексия бөлімінде жас мамандар алған әсерлерімен бөлісті.

Жас мамандармен топтық жұмыс.

Жас мамандарға арналған дамытушы ойындар топтамасы

Биылғы оқу жылында да жас мамандарға арналған «Ойын технологияларын пайдалана отырып, ұлттық құндылықтарды қалыптастыру» тақырыбында өткізілетін тағы да бір семинар-практикумның өткізілуі көзделуде. Мұндағы әдіскер ретінде басты мақсатым – жас мамандардың кәсіби өсуіне бағыт-бағдар бере отырып, көпшілік алдында сөйлеуіне, әріптестерімен командада жұмыс жасауына, өз ойын еркін айтуға, сын тұрғысынан ойлауына мүмкіндік беру.

Әдебиет:

1. Білім беру ұйымының әдіскері. №12, 2022 жыл
2. Справочник старшего воспитателя. №11, 2011

Насибуллина А.У., Рыбакова А.А.
КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ВОСПИТЫВАЕМ ПАТРИОТОВ ЧЕРЕЗ КУЛЬТУРУ И ТРАДИЦИИ КАЗАХСКОГО НАРОДА»

Как воспитать трудолюбивого, честного, сознательного, созидательного гражданина на основе общечеловеческих и национальных ценностей? Человека, который сбережет в будущем национальное достояние, национальные символы, сохранит мир, национальное единство? Этот вопрос волнует каждого педагога и родителя. Это особенно актуально в настоящее время для нашего государства. Сохранить именно свой национальный код, свой путь, а не скопировать с более успешных стран. Ведь наша земля - кладезь духовного богатства [1].

В вопросе нравственного воспитания опираемся на базовые установки отечественной педагогики. С самого раннего возраста ищем подходы как привить любовь к казахским традициям и ценностям, истинное уважение казахского народа к старшим, почитание младших.

На первом этапе важно было создать развивающую предметно-пространственную среду по данной проблеме. Развивающая среда позволяет ребенку использовать свои способности, играть, исходя из своих интересов и возможностей под воздействием привлекших его внимание игровых материалов. При таком подходе к организации детской деятельности уже заложен механизм развития, ориентированный на результат. Ребенок мотивирован на осуществление задуманной цели. Начали работу в дошкольной организации с обогащения материально-развивающей среды предметами казахского народного творчества и быта. Организовали в детском саду музей, оформили центры по интересам, «говорящие стены» в групповых помещениях и коридорах, лестничных площадках. Для этого были проведены конкурсы национальных казахских кукол, «Волшебный сундучок», выставки развивающих игр, сигнальных карточек. Цель этих конкурсов – привитие интереса к культуре казахского народа у всех субъектов образовательного процесса. Она была достигнута, в конкурсах приняли активное участие все воспитатели, специалисты, родители. Были изготовлены, адаптированы к традициям и обычаям казахского народа дидактические, настольные, развивающие игры: Круги Луллия, додекаэдры, Палочки Кюизенера, Танграм, Сторителлинг, Кроссенс, ходилки и другие. Детям дошкольного возраста достаточно сложно воспринимать и запоминать названия казахских обрядов, традиций их составляющих. И, чтобы добиться эффективности работы в данном направлении, удержать внимание и заинтересованность воспитанников был разработан комплекс инновационных сюжетно-ролевых, дидактических, тематических игр. На втором этапе важно было найти возможности интеграции этнокультурного воспитания в практическую работу педагогов через игровую деятельность. Необходимо было подобрать формы, средства, методы, инновационные технологии и методики, направленные на интересы детей. Поэтому в методической работе стало важным не столько изучение традиций и обычаев казахского народа педагогами – такого материала достаточно в

литературе и просторах интернета - но и облечь их в игровую, коммуникативную, творческую деятельность детей дошкольного возраста. Для этого провели для педагогов цикл семинаров, мастер - классов, практических занятий, открытых показов организованной деятельности.

В детском саду знакомство детей с традициями и обычаями начинаем со среднего возраста – «Тұсау кесер», старший возраст – «Сыбаға», «Бата беру», «Ас қайыру», дошкольный возраст – «Асар», «Сүйінші». Например, преподавателями казахского языка были проведены виртуальные экскурсии, презентации, викторины, опросы, театральные постановки показа традиций «Бесікке салу», «Ат қою», «Шашу» и другие. Учителем-логопедом и воспитателем была организована «Мемогу - жәрмеңке» игр по казахским традициям и обычаям казахского народа. Эти игры позволили намного увеличить методическую копилку дошкольной организации упражнениями для развития речи и словаря, грамматического строя и связной речи в рамках данной темы.

Особенно важно было интегрировать задачи этнокультурного воспитания в познавательную деятельность детей дошкольного возраста. Методы интеграции раздела по ознакомлению с традициями и обычаями казахского народа были показаны на семинаре по робототехнике. Воспитателям были продемонстрированы примеры составления алгоритмических маршрутов, программирование робота. Например, с помощью робота Маус педагоги приготовили Наурыз - кәже. На игровом поле были разложены картинки с ингредиентами этого блюда. Воспитатели выстроили алгоритм и запрограммировали робота так, чтобы он собрал только необходимые продукты для Наурыз-кәже.

Ознакомление с традициями казахского народного творчества, работа с войлоком, были также одним из главных направлений детского сада. Практикум по теме: Войлочный адепт или новая жизнь традиции арт-войлока - позволил обогатить методику рисования шерстью, где педагоги изучили техники работы с войлоком, рисования шерстью, нитками. Педагогами были разработаны образцы картин из шерсти, мнемотаблицы, пополнено оборудование и материалы, организованы выставки работ детей и родителей по войлочной технологии. По разделу – ознакомление с орнаментом - изготовили пазлы из паролон, войлока, ткани для игр на ковре, которые используются в свободной деятельности и праздниках детского сада. Педагоги, родители и дети с удовольствием участвуют в акциях «Көрпе-фест», играх и соревнованиях с использованием образцов национальной культуры «Сары арка».

Для расширения сферы применения национальных игр воспитателями систематически проводятся «Асық party», Ханталапай, Арқан тартыс, Алтыбақан, Тоғызқұмалақ как средства, способствующие физическому и интеллектуальному развитию ребенка. Также были изучены приемы использования этих игр в организованной деятельности по физической культуре, игровой деятельности на семинаре «Алшы, бұқ, шік, тәйкі».

Участие родителей в работе по этнокультурному воспитанию – неременная составляющая качества. Ведь «ребенок учится тому, что видит у себя в доме». Поэтому во всех проводимых развлечениях, конкурсах, акциях – родители движущая сила, заинтересованные партнеры. Их видеоролики из опыта семейного воспитания, игры и игрушки, созданные своими руками, участие в выставках всегда вызывают интерес у педагогической и родительской общественности. Итогом работы дошкольной организации в этом направлении стали семинары в форме квестов для школы молодых педагогов и школы молодых родителей.

Воспитание и привитие у подрастающего поколения духовно-нравственных качеств актуально во все времена. Наше будущее, будущее страны – дети, молодое поколение, а воспитание молодежи – извечная тема человечества [2Таким образом, благодаря проведенной работе имеют положительную динамику показатели развития коммуникативных, познавательных навыков детей дошкольного возраста; возросла степень участия педагогов, родителей в мероприятиях, акциях, тематических неделях функциональной грамотности. И самое главное, появляется понимание, что нравственная основа для воспитания и развития подрастающего поколения лежит в первую очередь в народных истоках. Это тот стержень в человеке, точка опоры личности ребенка, которые

бережно создаются семьей и детским садом. Ведь только такой подход укрепит наше государство, сделает нацию нацией, а не обществом индивидов.

Литература:

1. Кенжеахметулы С. Традиции и обряды казахского народа. – Алматы: ОАО «Алматыкітап». 2004.-284 стр.
2. Комплексный план «Единая программа воспитания», Астана, 2023г. – 3 стр.

Насирова К.Ж., Сатиева А.Т.
Шахтинск қаласының «Снегурочка» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ҮЙРЕТУДІҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ»

Қазақ тілін үйрену мен үйретудің қаншалықты маңыздылығын бүгінгі таңда өмірдің өзі-ақ көрсетіп отыр. Әрине, мектепке дейінгі ұйымдағы оқу-тәрбие жұмысында тілді үйретудің, үйренудің санқилы тәсілдері мен әдістері қолданылып жатса, соның бәрі қайткенде тілді тез әрі сапалы игереміз деуден туған талпыныстың қамы.

Тіл арқылы жас бүлдіршіндер санасына жалпы адамзаттық рухани құндылықтарды сіңіру, азаматтық позиция негізін қалау, «туған жер», «Отан» деген ұғымдарды қалыптастыру, туған елді сүю деген не екенін үйрету аса маңызды міндет болып табылады.

Мектепке дейінгі балаларды қазақ тіліне үйретудің негізгі міндеті баланың сөздік қорын дамыту мен дыбыстарды дұрыс айту дағдылары болып табылады. Күнделікті өмірде ауызекі сөйлеуге мүмкіндік беретін тілдік ортаның болуы, сонымен қатар қазақ тіліндегі хабарлардың жиі көрсетілулері мен мектепке дейінгі мекемедегі балалармен жүргізілетін арнайы сабақтар осы міндетті шешуде негізгі орын алады.

Сондықтан балабақшадағы педагог мамандардың алдына үлкен жауапкершілік тұр. Олай болса, балаларға қазақ тілін үйретудегі жұмыстың басты бағыты:

- Сөз ішіндегі қазақ тіліне тән ә, ө, қ, ү, ұ, і, ғ, ң, һ дыбыстарын дұрыс айтуға дағдыландыру;

- қазақ тіліндегі берілген сөздер мен сөйлемдерді түсіну, дұрыс айта білуді және оны қолдануды үйрету;

- педагогтың үлгісі бойынша қысқа мәтіндер құрастыруды дағдыландыру;

- қарапайым сұрақтар қоюды және оларға жай сөйлеммен жауап беруді дағдыландыру, диалогке қатысуға үйрету;

- баланы жеке тұлға ретінде жан-жақты дамыту;

- халық шығармашылығының шағын формаларын қолдану[1].

Қазіргі заман талабына сай мұғалімдер бір орында тұрмай үнемі ізденісте болып, өзі жаңа әдіс - тәсілдерді тауып, іс жүзіне асырып отыру керек. Сонда ғана оның еңбегі жемісті, нәтижелі болады. Балабақшада тілдерді үйрету бойынша оқу қызметінің негізгі мақсаты айтылым мен сөйлеу болып табылады. Оқу қызметінде бала тілін дамытатын дидактикалық ойындар ойнатылады. Балалардың қызығушылықтарын туғызатын дидактикалық ойындар оқу тапсырмалары бойынша лексикалық, грамматикалық және фонетикалық болып бөлінеді. Лексикалық ойындар жаңа сөздердің мағынасын ашып бекіту мақсатында жүргізіледі, балалардың сөздік қорын кеңейтіп, бекітеді.

Грамматикалық ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың тілдік қорын белсендіреді. «Дүкенде не сатылады?» сөздік ойынын ұсыну арқылы грамматикалық формалар мен құрылымдарды меңгертуге болады. Ойынды лексикалық тұрғыда күрделендіруге болады. «Дүкенде нан (сүт, май) сатылады», «Нан қандай? Дүкенде тағы не сатып алуға болады? Ал кітап сатып алуға болады ма?» Сонымен қатар «Грамматикалық лото», «Қуыршақты киіндіреміз» грамматикалық ойындарды қолдануға болады. [3, 146]

Осы ойындар арқылы балалардың қарапайым сұрақтарға жауап беруге (Бұл не? Бұл кім?) үйретеміз. Жай сөйлем құруға машықтандырамыз. Сонымен қатар сөздік ойындар арқылы балалар жаңа сөздерді меңгеріп қана қоймай, зат есім мен сын есім (Алма қызыл),

зат есім мен етістікті (Жемістер піседі) қолданып сөз тіркестерін түсініп, байланыстырып сөйлеуді дамытамыз. Сонымен қатар зат есімдерді жекеше және көпше түрде қолдануға үйретуде «Біреу, көп» ойынын жиі қолданамыз. Қарапайым сұрақтарға жауап бере отырып, ересек топ балалары мұғалімнің үлгісі бойынша заттарды сипаттай алады. Осындай жетістіктердің барлығы жаңа технологияларды барынша кеңінен қолданудан туған.

Фонетикалық ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтуға үйретеді. Фонетикалық ойындар балаларда қызығушылық туғызып, олардың дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын меңгерулеріне мүмкіндік туғызады. [3, 106]. Сонымен қатар, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы бойынша орыс тілінде оқитын барлық жас ерекшелік топ балаларына қазақ тілін меңгерту үшін қажетті тақырыптар мен сөздік қорын байыту мақсатында ұйымдастырылған іс-әрекет барысында фонетикалық жаттығуларға музыкалық әуен іріктеліп алынып, балаларға қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтқызу көзделеді. Сергіту сәті кезінде де музыкалық үзілістер видео, аудио жазбалары арқылы балаларға қызықты болатындай іріктеліп алынған. Шығармашылық жеке тұлға, мінез –құлықты қалыптастыру кезеңі ретінде мектеп жасына дейінгі жас өте айқын екені белгілі. Сондықтан музыка жетекшісі де өз сабақтарында музыкалық дидактикалық ойындармен қатар әр тақырыптар бойынша лепбуктар қолданады. Мысалы, шығарманы тыңдау бөлімінде «Қазақтың музыкалық аспаптары» лепбугі қолданылады. Аталған зат ақылды (смарт)-бағдарламамен қамтылған, балалар ақылды кодтың көмегімен қазақтың музыкалық аспаптарын танып қана қоймай, атауын атап, әуенін тыңдап, оның қасиеттері туралы білімдерін толықтырады.

Олай болса, жаңа технология жаңа көзқарас демекші, мектеп жасына дейінгі балаларда рухани-адамгершілік құндылықтарды дамыту мақсатында біз ұлттық салт дәстүрлерімізге, қазақ халық ертегілеріне, қазақ шығармашылығына басты назар аударып осы білімдердің барлығын ойын түрінде ұсынамыз. Мысалы, ертегілерді ауызша айту тәсілінде Блум текшесін қолданамыз. Авторы шетел ғалымы әрі психологы Бенджамин Блум. Бұл текше сыни тұрғыдан ойлау технологиясының әдісі болып табылады. Блум текшесін ертегілер ғана емес, ұйымдастырылған іс-әрекеттердеқарапайым сөйлемдер құра білуде және мұғалімнің үлгісі бойынша заттарды сипаттауға, заттардың санын, қимылын, сынын білдіретін сөздерді айта білуге үйретуде де қолданамыз.

Сондай-ақ, күнделікті өмірде жиі кездесетін сөздерді (туыстық қатынастар, тұрмыстық заттар, табиғат құбылыстары және т.б.) қазақша дұрыс айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру мақсатында Луллия шеңберін қолданамыз. Бұл ойынның авторы француздық Раймонд Луллия. Луллия шеңберін де барлық сабақтарды қолдануға болады. Бала сұрақты естіп дұрыс жауап беруге ұмтылады. Балаға дайын білім бермей баланың тәжірибесіне салмақ салып, ойлануына уақыт беріп, осы ойындарды ойнауға болады.

Осындай жаңашыл ойындарды балабақша өміріне енгізе отырып, біз балалардың ойлау процесі арқылы заттар мен құбылыстарды сипаттап, осы заттардың шындық болмысы бала ойында сәулеленіп, яғни бала осы заттарды ұғынып, сөз арқылы танып, сөйлеу арқылы айта алуға жаттығады. Сондықтан балалардың ауызекі тілде жақсы сөйлеуін барлық қажетті шараларды пайдаланып, білімнің берілу сапасына аса назар аударылуда. Балалармен сөйлесе отырып, пікірлесе білуіне жетелейміз. Сөздің қазақша дұрыс айтылуын, бағдарлама талаптарына сай болуын, сөздің бір-бірімен байланыстылығын, қарапайым сұрақтарға толық жауап берулерін қатаң бақылануы тиіс.

Жас бала жаңалыққа жаны құмар болады. Ойын барысында баланың өзіндік пікірі қалыптасады. Бала қиялы дамиды, менің ойымша деген пікірі пайда болады. Өз өзіне сенімділігі бекиды. Дүниетанымы кеңейеді. Ойын барысында баланың табиғи әуесқойлығы оянып, сыни тұрғыда ойлауға итермелейді. Ең бастысы байланыстыра сөйлей отырып, сөздік қоры толықады. Алайда, осы ойындарды қолданғанда жас ерекшеліктерін де ескеру қажет. Осындай қызықты ойындар ойнау арқылы балада тілдік еліктеу пайда болады, практикалық іс-әрекетпен баланың сөздік қоры байланысып, сөздік қоры дамиды. Мектеп жасына дейінгі шақтағы балаға айналасындағы заттар қызықты болады, сондықтан ол өзіне таныс емес дыбыстарға эксперимент жасауға ұмтылады, ол дыбыстарды дұрыс айтуға талпынып, оны әртүрлі комбинацияда қолдануға тырысады.

Мектеп жасына дейінгі баланың балабақшада алған білімі жүйелі түрде бекітіліп, дамытылып отырылса, оның барлық өмірінде сақталады.

Әдебиет:

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 14.10.2020ж. №442.
2. Қ.Қадашева «Қазақ тілін оқыту әдістемесі» Алматы, 2002ж.
3. «Балабақша меңгерушісі және әдіскер» журналы, № 4, 2013ж.
4. «Мектепке дейінгі білім және тәрбие» журналы. №3, 2003.

Наурызбаева Д.К.

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«АТА-АНАЛАРМЕН СӘТТІ ЖҰМЫС ІСТЕУДІҢ ҚҰПИЯЛАРЫ»

Мен «Ата-аналармен сәтті жұмыс істеудің құпиялары» тақырыбын кездейсоқ таңдаған жоқпын, өйткені бұл мәселе бүгінгі күнге дейін өзекті болып саналады. Шынында да, соңғы жылдары ата-аналардың балаларын жан-жақты дамытуға және тәрбиелеуге деген қызығушылығы байқалды. Сондықтан ата-аналармен жұмыс сараланған тәсілге ие болуы керек, отбасының әлеуметтік мәртебесі мен микроклиматын, сондай-ақ ата-аналардың сұраныстары мен ата-аналардың мектепке дейінгі білім беру мекемесінің қызметіне қызығушылық дәрежесін ескеруі керек.

Менің жұмысымның мақсаты: ата-аналарды бірыңғай білім беру кеңістігіне, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің педагогикалық процесіне тарту. Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттерді шешу қажет болды:

- өз баласына қатысты құзыретті педагогикалық ұстанымды әзірлеу арқылы ата-аналардың даму және тәрбиелеу бағыттарын таңдауына ақпараттық-ағартушылық қолдауды қамтамасыз ету;
- отбасыларды тікелей білім беру қызметіне, оның ішінде отбасымен бірлесіп білім беру жобаларын құру арқылы тарту;
- ата-аналардың құзыреттілік деңгейін арттыру.

Мен балалардың да, ата-аналардың да балабақшада өздерін жайлы сезінуін, сондай-ақ ата-аналардың тәрбиелік әрекеттерін қолдауға сенімді болуын қамтамасыз етуге тырысамын. Өз жұмысымды тәрбиеленушілердің отбасыларымен танысудан бастадым. Отбасын зерделеу, ата-аналардың білім беру қажеттіліктерін анықтау, оның мүшелерімен байланыс орнату, балаға тәрбиелік әсерін келісу үшін мен жұмысты балаларға үйде барудан, "Балабақша мен отбасының ынтымақтастығы" сауалнамасынан бастадым. Жиналған мәліметтер негізінде нақты суретті ала отырып, мен әр баланың туыстық байланыстарының құрылымының ерекшеліктерін, мектеп жасына дейінгі баланың отбасы мен отбасылық тәрбиесінің ерекшеліктерін талдадым, әр ата-анамен қарым-қатынас тактикасын жасадым. Бұл маған әр отбасының педагогикалық қажеттіліктерін жақсырақ басқаруға, оның жеке ерекшеліктерін ескеруге көмектесті.

Біздің топта жыл сайын тәрбиеленушілердің ата-аналарымен бірлескен қызмет жоспары әзірленеді. Іс-шаралар мектепке дейінгі білім беру мекемесінің жылдық міндеттеріне, ата-аналардың мүдделері мен қажеттіліктеріне, педагогтердің мүмкіндіктеріне сәйкес келетіндей етіп жасалған.

Балабақша мен отбасының дәстүрлі жұмыс түрлерінен басқа, мен инновациялық формалар мен әдістерді белсенді қолданамын. Отбасының педагогикалық білімі бойынша жұмыстың негізгі формаларының бірі-ата-аналар жиналысы. Мен жиналысты өткізудің ескірген дәріс әдісінен бас тартқанымды айтқым келеді. Мен шаршаған ата-аналардың назарын белсендіретін, әңгімелердің мәнін оңай есте сақтауға ықпал ететін, достық әңгімеге ерекше көңіл-күй қалыптастыратын әдістерді қолданамын. Мен кездесулерді пікірталас түрінде, тәжірибе алмасу бойынша дөңгелек үстелдер түрінде өткіземін, әсіресе ата-аналар

жиналысқа балалары қатысқан кезде ұнайды: балалардың сөздерінің аудио жазбасы, балалардың фотосуреттері бар слайд-шоу, видеолары.

Жайлы және жылы жағдайда балалар мен ата – аналардың қатысуымен дәстүрлі емес түрде ата-аналар жиналысы өтті.

Оның мақсаты: тиімді жұмыс істеу үшін ата-аналар, балалар мен мұғалімдер арасында қолайлы микроклимат құру.

Ата-аналар жиналысына дайындық оны өткізуден бұрын басталды. «Отбасы деген не?» тақырыбында балалармен сұхбат жүргіздім, ата-аналармен әңгімелесу, ата-аналарға арналған ойындар үшін сауалнама дайындадым. Қысқа мерзімде тақырып бойынша кең және әртүрлі материалдарды жинауға мүмкіндік беретін сауалнама маңызды рөл атқарады. «Бала тәрбиесіндегі отбасының рөлі» атты жылжымалы папканы рәсімдедім. Ата-аналарға арналған жадынамалар: «Ата-аналардың өсиеттері» дайындалды. Ата-аналар жиналып жатқанда, отбасы туралы балалар әндерінің жазбалары тыныш естілді. Жиналыс отбасылық қонақ бөлмесі формада өтті.

Ата-аналар жиналысына көптеген ата-аналар келді, олар жиналыс тақырыбы бойынша презентация тыңдады. Балалар отбасы туралы өлеңдер айтып, «Мейірімділік» биін биледі, бірлескен ойындар өткізілді. Кездесу соңында барлығы отбасы туралы ән шырқады. Ата-аналар балабақша ұжымына алғыстарын білдіріп, балаларды тәрбиелеудің жалпы ісінде табыс тіледі. Дәл осындай сенім жағдайында КВН түріндегі тағы бір ата-аналар жиналысы

өтті. Жақында балалар мектепке өз бетінше баруы керек болғандықтан, «Жол қозғалысы ережелерімен танысу арқылы балаларымыздың қауіпсіздігі» тақырыбында ата-аналар жиналысы өтті, ата-аналарға осы тақырып бойынша презентация көрсетілді, содан кейін «Жол қозғалысы ережелерін білушілер» байқауы өткізілді. Ойынға екі команда қатысты: балалар мен ата-аналар. Олар жол ережелері туралы білімдерін көрсетті. Жол ережесі бойынша түрлі жағдайларды жеңді.

Жобалау технологиясын қолдану маған осы бағытта жұмыс істеуге көмектеседі, өйткені бұл ересек пен баланың дамушы, тұлғаға бағытталған өзара әрекеттесуінің тиімді әдісі. Әсіресе «9 мамыр» жобасы ерекше есте қалды. Ата-аналардың көмегімен «Жеңіс күні» суреттер көрмесін, «Біздің ауылдың тарихы» альбомын жасады. Біздің жобаның қорытындысы ата-аналар белсенді қатысқан «Жеңіс күні» мерекесі болды.

Мен ата-аналармен бірлескен жобалық қызмет барлық қызмет түрлерін қамтуға мүмкіндік береді деген қорытындыға келдім. Әр адамның ең маңызды құндылығы - денсаулық, сондықтан біздің балабақшада дені сау баланы тәрбиелеуге көп көңіл бөлінеді. Мектепке дейінгі мекемеде «Әкем, анам мен – спорттық отбасы» атты спорттық мереке өтті, оған біздің топтың ата-аналары шақырылды. Мастер-класстар өткізу ынтымақтастықтың қызықты нысаны, жаңа және сұранысқа ие болды. Мен ата-аналарға үйде балалар іс-әрекетін ұйымдастыруға көмектесу мақсатында «Дәстүрлі емес сурет салу техникасы» шеберлік сабақтарын өткіздім. Біздің көп қырлы бірлескен іс-әрекетіміздің нәтижесінде қарым-қатынастың жағымды эмоциялары пайда болды, ата-аналар қарым-қатынас жасай бастады, тәрбиесінің жағымды тәжірибесіне сенімді болды, өз дағдылары мен дағдыларымен қуана бөлісті.

Балабақшада балалар мен ата-аналардың қолөнері мен суреттерінің бірлескен тақырыптық көрмелері үнемі өткізіліп тұрады. Біз қатысатын барлық отбасыларды ризашылықпен марапаттаймыз.

Бұл көрмелер ата-аналар мен балаларға бірлескен іс-шараларды ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Нәтижесінде балалар еңбекқорлыққа, дәлдікке, жақындарына назар аударуға, еңбекке құрметпен қарауға тәрбиеленеді.

Отбасылық дәстүрлер қалыптасуда, бұл бақытты және тату отбасының кепілі.

Жыл сайын наурыз айында аналар күніне арналған «Мен және менің анам» атты іс-шара өткізу дәстүрге айналды. Мұндай ойын-сауыққа балалармен бірге аналар қатысады. Педагогикалық практикада мен көрнекіліктің әртүрлі түрлерін қолданамын. Ата-аналар балаларды тәрбиелеу және оқыту мәселелері бойынша қажетті ақпаратты көрнекі-ақпараттық материал: экрандар, стендтер, жылжымалы папкалар арқылы алады.

Топта «Сенім поштасы» жұмыс істейді, ата-аналар бала тәрбиесіне қатысты сұрақтар қоя алады, өз идеялары мен ұсыныстары бар хаттар қалдырады.

Сондай-ақ, бізде ата-аналармен жаңалықтармен бөлісетін, мерекелерден фотосуреттерді орналастыратын топ бар. Ата-аналар бізбен фотосуреттерді де бөлісе алады. Мен әр балаға «Мейірімді көзқарас» қалыптастырамын. Мен барлық балалардың дамуындағы ең алдымен жағымды қасиеттерді көруге, олардың көрінуіне жағдай жасауға және ата-аналардың назарын аударуға тырысамын.

Мен мұнымен тоқтап қалмаймын, ата-аналармен ынтымақтастықтың жаңа жолдарын іздеуді жалғастырамын. Өйткені, біздің ортақ мақсатымыз - болашақ патриоттарды тәрбиелеу. Біздің балалар өскенде жақындарын жақсы көреді және қорғайды деп сенгім келеді.

Әдебиет:

1. Көшімбетова С.А. «Оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін
2. Базарбаева Н.А. Педагогикалық кеңес, 2009. №1
3. Ақбарова Ж. Жанұядағы тәрбиенің ерекшеліктері. Бастауыш мектеп-2005, №4
4. Әубакірова А. Отбасындағы сыйластық. Бастауыш мектеп-2005, №4
5. Бейсенбиева К. Бала – көңіл қуанышы. Отбасы және балабақша-2000, №3-4

Наурызбаева Л.К.

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«БӨБЕКЖАЙДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ӨСУІНЕ, ДАМУЫНА «ТАС ТЕРАПИЯСЫНЫҢ» ӘСЕРІ»

Тас терапиясы баланың өсуіне, дамуына әсер ететін күшті фактор ретінде айтуға болады. Тастың өзектілігіне тоқталатын болсақ: ата – бабаларымыз балабақшаның жоқ кезінде де киіз үйдің маңайында «*бес тас*» ойыны арқылы балаларды ойнатып, өсіріп, дамытып келген. Сондай ақ тастарды күннің астына жылытып балалардың майтабан, жалпақтабандылықт.б. аяқ ауруларының алдын алған болатын.

Қазіргі таңда бөбекжайда балалардың өсу кеңістігіне осы тас терапиясының мәнін жоққа шығармай құнды құрал ретінде енгізуді менің мақаламның өзектілігі деп санап отырмын. Бүгінгі таңда тәжірибе барысында қолданып нәтижесінде байқадым. Болашақта аталған тақырыптың құндылығы туралы жоба қорғау да ойымда бар. Менің алдыға қойған *мақсатым*: өзіміздің әсем қала Балқаш көлінің маңындағы майда, қырланған, қырланбаған тастарды біздің бөбекжайдағы балаларымыздың денсаулығы, дамуы үшін маңызды екенін көпшілікке насихаттай отырып, баланың өсу кеңістіктеріне жағдай жасау.

«Тас терапия» технологиясының мүмкіндіктерімен жасалатын жаттығулардың негізінде мен баланың:

- ✓ *Бала өзі жайлы танымын қалыптастырамын;*
- ✓ *Бала өз сезімі мен эмоциясын білу және өзі білдіруіне жағдай жасаймын;*
- ✓ *Коммуникативтік дағдыларын дамытамын;*
- ✓ *Логикалық ойлауларын шыңдаймын;*
- ✓ *Ұсақ қол моторикасын арттырамын.*

«Тас терапия» технологиясы – балалардың денсаулығы үшін тапстырмас құрал. Күн қаққан тастардың үстімен жүру, арқаға жылы тастарды қоя отырып бойдағы суықты шығару.т.б. Сондай-ақ шығармашылық әрекетте баланың өзін - өзі тануына терең мүмкіндік

береді. Бұл негізінен тас терапиясының әлеуметтік-мәдени құндылығы оның тәрбиелік және трансформациялық рөлін анықтайды (Л.С. Выготский, Н.С. Широкова және т.б.).

Тас терапиясы - таспен өзара әрекеттесу және ауызша сөйлеу, психологиялық модельдеу, шығармашылық әңгімелеу, процесс барысында және өнімді көркем шығармашылық нәтижелерінің көмегімен эмоционалдық жауап беруді қамтитын негізгі тасушы тас болып табылатын арт-терапияның жеке түрі. Баланың эмоциясын босату, оның мәнерлі қабілеттерін ынталандыруда осы тас терапиясының маңыздылығы өте жоғары. Негізгі материалды тасымалдаушысы табиғи тас болып табылатын арт-терапиялық сессияларды ежелгі дәуірден келе жатқан дәстүрді алып жүрген, оны басқа тарихи жағдайларда жалғастырып, дамытатын мәдениет белгілері мен нышандарының жүйесі ретінде түсіндіруге болады.

XX ғасырдың басында К.Г.Юнг таспен ойнаудың психотерапевтік мүмкіндіктеріне ерекше назар аударды, оны басылған эмоцияларға жауап беру арқылы шығармашылық өмірмен байланысты «подсознаниедегі сана элементтерін» жұмыс істеу әдістерінің бірі ретінде қолданады. сезімдік тәжірибені байыту арқылы. Бейсаналық қойнауында жасырынған тәжірибе баланың жеке символдық ұғымдарымен бірге таспен ойында жандана алады. (К. Г. Юнг, 1961) Таспен ойнау қиялды белсендіруге және пайда болатын бейнелерді көрсетуге мүмкіндік береді және ішкі дағдарысты жеңеді.

Балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес тас терапиясын қолданатын психотерапевтік жаттығулар сауықтыру факторы ретінде қолданылады. Дұрыс психологиялық-педагогикалық тәсілмен тас терапиясы баланың жан-жақты үйлесімді дамуының құралы болып табылады. Осы мүмкіндіктер арқылы:

- мектеп жасына дейінгі балалардың денсаулығын нығайту;
- дамып келе жатқан ағзаның психикалық функцияларын жақсарту;
- Бөбекжайда қажетті физикалық және психикалық өнімділікті арттыру.

Тас терапиясының элементтерін қосу келесі мәселелерді шешуге бағытталған:

- сенсорлық ақпаратты өз денесінің қозғалтқыш «сезімінен» байыту және саралау мотивациясын қалыптастыру;
- нақты бейнелер мен әрекеттер арқылы баланың өз сезімдерін, тәжірибесін, қажеттіліктерін білуі;
- орындалған әрекеттер негізінде баланың белсенді әрекетін ынталандыру.

Тастар түрлі-түсті, сондықтан олармен жаттығуларды түс терапиясымен бірге қолдануға болады, бұл психологияда көбірек зерттелген бағыт (мысалы, Н.М. Погосованың «Түсті ойынды оқыту»). Тас терапиясын музыкалық терапия, драма терапиясы, қозғалыс терапиясы және арт-терапия әдістерімен де біріктіруге болады.

Қорыта келгенде, бөбекжайда тас терапиясын сауықтыру құралы ретінде қолданудың артықшылығы сөзсіз, өйткені жас бүлдіршіндердің өзін-өзі бақылау, өзін-өзі реттеу, жауап беру жағдайында таңдау және шешім қабылдау дағдыларын меңгеруге, ерікті қасиеттер мен психикалық тұрақтылықты нығайтуға ықпал етіп, жаңа жағдайларға бейімделуге мүмкіндік береді. Әріптестер қасиетті көліміздің маңындағы тастарды жас бүлдіршіндеріміздің өсу кеңістігіне тиімді пайдаланайық.

Дені сау бала - еліміздің басты капиталы!

Әдебиет:

1. Черняева А.В. Психикалық шындық объектісі ретінде тас терапиясының әлеуметтік-мәдени және психологиялық алғышарттары «Гуманитарлық зерттеулердің ғылыми мәселелері» журналы. 2018 ж.
2. Копытин А.И., Свистовская Е.Е. Балаларға арналған арт-терапия. – М.Когито. Орталық, 2012 ж.
3. Дракер К. Психогериатриялық тәжірибедегі арт-терапия. Арт-терапия бойынша семинар / ред. Копытина А.И. Санкт-Петербург. 2001ж.

Носова Г.П., Тулегенова Г.М.
КГКП я/с «Алмагүл» город Караганда

«РАЗВИТИЕ ЗРИТЕЛЬНО-МОТОРНОЙ КООРДИНАЦИИ СРЕДСТВАМИ МАГНИТНОГО РИСОВАНИЯ НА ПЛАНШЕТЕ MAGBOARD У ДОШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ»

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев в своем послании народу 2023 года отметил, что неотъемлемым правом каждого ребенка является право на получение качественного образования [1].

В Концепции развития образования Республики Казахстан на 2023-2029 годы, отмечается, что одной из приоритетных задач является обеспечение равного доступа каждого ребенка, в том числе и ребенка с особыми образовательными потребностями к современному дошкольному воспитанию и обучению с целью подготовки к школе [2].

К сожалению, как показывает практика, в настоящее время многие родители, заботясь о том, как лучше подготовить детей к школе, развивают их умение считать и читать, но при этом не уделяют достаточного внимания зрительно-моторной координации, которая занимает важное место в формировании навыка письма, и поэтому является необходимой частью работы при подготовке к школе.

Однако у дошкольников с нарушением зрения уровень развития зрительно-моторной координации, как правило, очень низкий. Вследствие нарушений зрительного анализатора у детей возникают сложности формирования двигательных умений, это проявляется в снижении точности, скорости и скоординированности мелких движений пальцев и рук. Нарушение остроты зрения, прослеживающей функции глаз и локализации взора затрудняет контроль за движением рук [4,8]. Движения могут быть размашистыми и хаотичными, быстрыми или замедленными, напряженными, наблюдается быстрая утомляемость руки, что задерживает формирование зрительно-моторной координации и, следовательно, навыка письма. Дошкольники с нарушенным зрением зачастую неохотно выполняют графические задания для подготовки руки к письму, равнодушны к результату. В этой связи особую значимость приобретает поиск новых, современных методов развития зрительно-моторной координации

Одним из увлекательных и эффективных способов развития зрительно-моторной координации у детей с нарушением зрения является магнитное рисование на планшете Magboard. Эта современная развивающая игра очень популярна и интересна детям. В комплект входит планшет, внутри которого находятся металлические шарики и ручка с магнитным наконечником. Рисовать на таком планшете очень легко и увлекательно: для этого нужно поднести магнитную ручку к отверстиям, шарики притягиваются и создают рисунок.

Заниматься с таким планшетом можно начинать с младшими дошкольниками, имеющими зрительную патологию. Сначала предлагаем ребенку просто заполнить любое пространство на планшете шариками, а затем очистить его, нажимая пальчиками на каждый шарик. Магнитные шарики достаточно плотно притягиваются к отверстиям и поэтому ребенку приходится прилагать небольшое усилие при надавливании на шарики, что способствует преодолению слабости мышц пальцев рук и является своеобразным массажем.

С целью активизации двигательной памяти и совершенствования умения проследивать линии рукой под контролем зрения предлагаем ребенку провести пальчиком по заранее нарисованным педагогом дорожкам в разных направлениях, надавливая на шарики. Предпочтение отдается заданиями, где ребенку нужно пройти пальчиком по прямым или извилистым дорожкам слева направо, потому что такие упражнения помогают руке запомнить направление движения при письме.

Создавая игровые ситуации, например, нарисуй дорожку к гаражу для машинки или помоги муравью добраться в муравейник и т.п., мы упражняем ребенка в умении рисовать с помощью шариков прямые линии слева направо или сверху вниз, а также преодолеть нарушения развития прослеживающих функций глаза под контролем зрения.

Дети старшего дошкольного возраста с интересом рисуют на планшете геометрические фигуры, а затем превращают их в предметы. Например, треугольник превращается в зонтик или вкусное эскимо, квадрат в домик или телевизор, прямоугольник в кораблик или вагончик поезда. Такие игровые упражнения способствуют развитию точности, скорости и скоординированности мелких движений пальцев и рук и формированию творческого воображения ребенка с нарушенным зрением.

Недостаточность зрительно – моторной координации у детей с патологией зрения связана также с нарушением пространственных представлений и ориентировки в пространстве [5, 23]. С целью развития навыков практической ориентировки на плоскости, можно предложить детям упражнение «Украсим узором коврик (полотенце, платок)», «Чудо-узор» - рисование узора, орнамента по образцу. «Незаконченная картинка» - ребенок дорисовывает вторую половину простого предметного изображения. «Заколдованный рисунок» - ребенок по словесной инструкции отсчитывает необходимое количество шариков в заданном направлении: две точки вниз, пять точек вверх, три точки влево, две вправо и так далее, а затем узнает, что у него получилось.

«Графический диктант» также способствует развитию навыков пространственной ориентировки. Ребенок рисует шариками короткие горизонтальные линии слева направо и вертикальные линии сверху вниз под диктовку взрослого, который указывает последовательность действий с указанием числа шариков и их направлений.

«Рисуем по схеме» - детям предлагается рисовать по схеме, где количество отсчитываемых шариков обозначается цифрой, а направление обозначается стрелкой. Такой тип игровых упражнений способствует развитию микроориентировки на плоскости, закрепляет навыки счета, отлично тренирует зрительное внимание. Повторение от простого к сложному одних и тех же движений руки и зрительное прослеживание своих действий, приводит к автоматизации двигательных навыков у детей со зрительными нарушениями, которые являются основой для подготовки руки к письму.

У воспитанников, которые систематически занимались рисованием на планшете, улучшилось состояние мышечного тонуса, повысилась точность мелких движений рук при выполнении графических заданий на обводку по контуру, рисованию по точкам, проведении линий в разных направлениях.

Таким образом, магнитное рисование на планшете Magboard - это отличный игровой способ развития у дошкольников с нарушением зрения пространственного мышления и навыков практической ориентировки в пространстве, зрительно-моторной координации, устойчивого внимания, воображения.

Литература:

1. Послание Главы государства Касым-Жомарт Токаева народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана», от 01.09.2023.
2. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023-2029 годы. – Постановление Правительства РК от 28 марта 2023 года № 249.
3. Иншакова О.Б. Развитие и коррекция графо моторных навыков у детей 5-7 лет. М.; «Владос» 2003.
4. Плаксина, Л. И. Психолого-педагогическая характеристика детей с нарушением зрения: учеб. пособие / Л. И. Плаксина. – М.: РАОИКП, 1999.

5. Моргулис Л.И., Ремезова Л.А. Развитие ручной и пальцевой моторики у детей дошкольного возраста. - Самара, 2007.

Нурмаганбетова А.Р.
Қарағанды қаласының «Еркетай» б/б КМҚК

«ЕРТЕ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ЖӘНЕ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІГІ БАР БАЛАЛАРҒА БЕЙІМДІЛУ КЕЗЕҢІНДЕГІ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ»

Ерте мектепке дейінгі жас - бұл кішкентай балалардың өміріндегі жарқын және ерекше шығы болып табылады. Дәл осы кезеңде әлеуметтену процесі басталады, баланың өмір сүрудің жетекші салаларымен: адамдар әлемімен, табиғатпен, объективті ортамен байланысы қалыптасады. Мәдениет, адамгершілік, адами құндылықтарға кірісе бастайды. Мектепке дейінгі ерте жаста балалардың абсолютті барлық психикалық функцияларының қолайлы қалыптасуы үшін негіздер қаланады, сонымен қатар: өзін-өзі бағалау, назар аудару, ойлау, адамдарға сенім, қоршаған әлемге деген қажеттілік және т.б. 1,5-2 жаста бала басқа балалармен қарым-қатынас жасаудың қажеттілігін әлі сезінбейді. Ол өзін ата-анасының ортасында да өзін ыңғайлы сезінеді.

Ересектер балаларға ойын ойнау барысында кіріседі және балалар ересектерге еліктеуге болатынын біледі. Бейімделу – жаңа кеңістікке және жаңа ортаға бейімделу болып табылады. Бала үшін балабақша - бұрын мүлде таныс емес басқа адамдар болатын жұмбақ орын. Әр бала әртүрлі бейімделеді. Мұны балалардың психикалық және жеке ерекшеліктерімен байланыстыруға болады: истерика күтпеген жерден пайда болады, балабақшаға барудан бас тартады, бала нашар ұйықтайды, тамақтанудан бас тартады, қоштасқанда жылайды және анасын жібермейді. Бейімделу әдетте қиын, дененің жұмысында физиологиялық өзгерістер пайда болуы мүмкін. Ата-аналар тек сыртқы өзгерісті - мінез-құлқты көреді. Баланың темпераментіне байланысты бейімделу орта есеппен 1-2 айға, сирек жағдайда алты айға, бір жылға созылуы мүмкін.

Ерте жас балалардың жеке ерекшеліктеріне сәйкес дамуы үшін жақсы жағдай жасау, баланың денсаулығын сақтау және нығайту, оның ішінде олардың психологиялық қауіпсіздігі, отбасына психологиялық-педагогикалық көмек көрсету және ата-аналардың тәрбие мен білім беру мәселелерінде құзыреттілігін арттыру, баланың денсаулығын қорғау – білім берудің белгіленген ең маңызды міндеттер болып табылады.

Біздің балабақшамызда тілінде ақауы бар балалар кездеседі, оларды қатарлас балаларының жанында танымдық белсенділігі жеткіліксіз болып тұрады. Ондай балалармен үш кезеңде жұмыс жүргізіледі: дайындық деңгейі, сүйемелдеу және қорытынды. Дайындық кезеңі бала балабақшаға келгенге дейін басталады. Бұған педагог-психолог, топ тәрбиешілері және ата-аналар белсене қатысады. Болашақ балабақшаға келетін балалардың ата-аналарымен кездесу үшін олардан «Сіздің баланыз балабақшаға баруға дайын ба?» деген сауалнаманы толтыру ұсынылады. (авторы Печора К.Л.). Бұл баланың балабақшаға баруға дайындығын бағалауға және бейімделудегі мүмкін қиындықтарды болжауға көмектеседі. Сауалнамада баланың көңіл-күйінің басымдылығы, ұйықтау сипаты, ұйқының ұзақтығы, тәбеті, ересектермен және балалармен қарым-қатынасы, баланың жағымсыз әдеттері және т.б. қарастырылады. Балабақшаға дайындықтың осы кезеңінде педагог- психолог педагогтар мен ата-аналарға бейімделу кезеңінде балалармен өзара әрекеттесу бойынша ұсыныстар әзірлейді.

Келесі негізгі кезең - бейімделу процесі аяқталғанша жалғасатын балабақшада баланы сүйемелдеу. Бұл кезеңдегі тәрбиешілер мен педагог- психологтардың міндеті – топта қолайлы органы қалыптастыру.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастыру балабақшамыздың педагогтары мен мамандарының (басшы, педагог-психолог, медбике және әдіскер) тығыз байланыста жүзеге асырылады.

Психологиялық-педагогикалық қолдаудың міндетті бағыты мүгедек балалардың ата-аналарына кеңес беру және оқыту болып табылады. Білім беру ата-аналар жиналысындағы ақпарат, буклеттер шығару және ақпараттық стенд арқылы жүзеге асады. Ата-аналармен жұмыс та тақырыптық кеңестерде, семинарларда және т.б. серіктестік негізінде топтық нысанда жүзеге асырылады. Мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналарына кеңес олардың өтініші бойынша жекелеме негізде жүргізіледі.

Бейімделу кезеңінде топтағы мүмкіндігі шектеулі балаларды педагогтар, педагогикалық психолог және медбике бақылайды. Бейімделуі төмен балаларды анықтау деңгейіне байланысты тәрбиешілер күн сайын «Баланың бейімделу парағын» толтырады. Педагог-психолог «Баланың жаңа жағдайларға бейімделу сипатын бағалау» сауалнамасы арқылы диагностика жүргізеді (автор Ю.А.Афонкина); балаларды бақылайды, нәтижесін «Бейімделу кезеңіндегі баланы бақылау картасына» жазады, онда баланың эмоционалдық күйі, оның өз бетінше қалуы және туыстарымен кездесуі кезіндегі мінез-құлқы, тамаққа тәбеті, ұйқысы, объективті әлемге және ойыншықтарға қатынасы, сөйлеуі бағаланады және қозғалыс белсенділігі, ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынасы. Сондай-ақ салыстырмалы бейімделу кестесін құрастырады, бейімделу дәрежесін анықтайды және нәтижелерін шығарады.

Келесі кезекте педагог-психолог топ жетекшісімен бірге балалардағы психоэмоционалды стрессті азайту мақсатында «Өз күлкіңді тап», «Бізді көз жасы тоқтатады», «Орман тұрғындары», «Қоян» т.б. сияқты бейімделу ойындарын өткізеді. Мүмкіндігі шектеулі балалардың сәтті бейімделуі үшін бейімделу ойындары аптасына 2 рет таңертең 9 минуттан өткізіледі. Дамыту сабақтарында педагог-психолог балалардың көңіл-күйін көтеру үшін «Сәлем, алтын күн!» сәлемдесу ойынын пайдаланады және «Күн шуағы» ойынымен аяқтайды.

Қорытынды кезең мүмкіндігі шектеулі балалардың бейімделу көрсеткіштерінің динамикасын анықтауға бағытталған. Өзгерістерді қадағалау үшін бірдей әдістер мен критерийлер бойынша қайталама диагностика жүргізіледі (нәтижелер бейімделу кезеңінің басында және балалар балабақшаға келген бір айдан кейін «Бақылау карталары» бойынша салыстырылады).

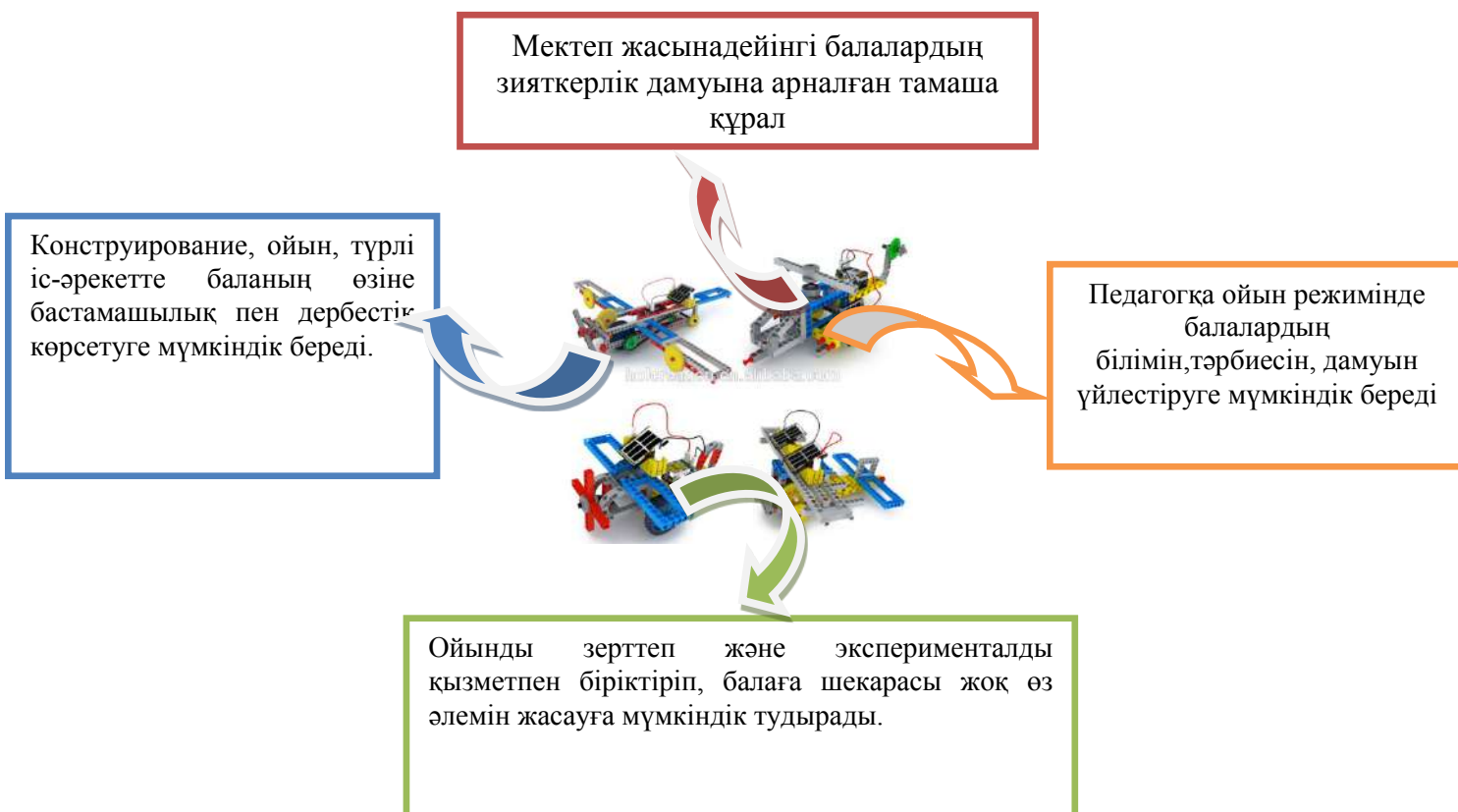
Әдебиет:

1. Архипова А. Ерте мектепке дейінгі жастағы балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау үлгісі // Педагог психологының анықтамалығы: балабақша / ред. Т.Н. Агуреева, Коробкина Т. – 2018. – No 7.
2. Афонкина Ю.А. Балаларды кешенді қолдаудың технологиялары / Ю.А. Афонкина, И.И. Усанова. – Волгоград, 2013. – 67 б.
3. Белкина Л.В. Ерте жастағы балалардың мектепке дейінгі жағдайға бейімделуі. 2006. – 236 б.

«РОБОТОТЕХНИКА - МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚҚА БАУЛУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАДАМЫ»

Білім беру жүйесіндегі инновациялық үрдістер жалпы білім берудің жаңа бағытта ұйымдастырылуын талап етуде, мектепке дейінгі тәрбие мен білім беруге ерекше мән берілуде, өйткені дәл осы кезеңде бала тұлғасының қалыптасуының барлық іргелі компоненттері қаланады. Мектеп жасына дейінгі балаларды білім алуға деген мотивациясын дамыту, сондай - ақ танымдық іс- әрекетін қалыптасытру ЖББС шеңберінде бүгінгі күні педагогтардың алдында тұрған басты міндеттер. Бұл күрделі міндеттерді жүзеге асыру, бірінші кезекте оқу бағдарламаларының жаңа оқу-жаттығуларда ерекше жағдай жасап, оған байланысты әлемдік дамыта оқыту технологияларын қолданудың маңызын көтеріп отыр. Соның бірі - құрастыру мен робототехника.

Құрастыру балабақшада әрдайым болды, бұрын ол конструктивті ойлау мен ұсақ моториканы дамытуды басымырақ ұстаса, енді жаңа стандартқа сәйкес жаңа тәсілді қажет етіп отыр. Лего-конструкторлар мен робототехниканы мектепке дейінгі білім беру ұйымның жүйесіне енгізудің өзектілігінің басты себебі:

Құрастыру балабақшада барлық жас ерекшелік топтарында қарапайымнан күрделіге қарай ойын әдісімен жүргізіледі. Элементтерді құрастыру тең дәрежеде жұмыс жасауға итермелейді, бұл кезде баланың екі жарты ми шары, қол мен бас (ойлау) тең жұмыс жасап баланың жан-жақты дамуына әсер етеді. Әр жасаған қызықты затын бәрі білгенін қалау секілді ой туындайды-мұның бәрі сөйлеудің дамуы, ортаға тез үйрену, тіл табысу болып табылады.

Қарапайым текшелерден бала біртіндеп өз жас ерекшелігіне қарай геометриялық фигуралардан тұратын конструкторларға ауысады, содан кейін қарапайым механизмдер мен бағдарламаланатын робототехникаларға көше алады. LEGO-конструкторлар, робототехника - жаңа инновациялық бағыт, сол арқылы балалар мен ата-аналардың назарын аударуда. Яғни,

бұл ата-анаға баланың конструктивті, шығармашылық қабілетін көрсетуге мүмкіндік берсе, ал балабақшаға мектепке дейінгі жастағы балаларды техникалық шығармашылыққа барынша көбірек тәртіптің көзі.

LEGO Education сериялы білім конструкторы - бұл қызықты ойын барысында қазіргі ғылым мен техника туралы барынша ақпарат алып, оны меңгере алатындай етіп жобаланған арнайы әзірленген конструктор түрі. Кейбір жинақтарында балаға физика, математика, информатика заңдылықтарын практикада үйренудің қарапайым механизмдері де ұсынылған. Ол әр жас ерекшелігіне, үлкендерге де ойнауға ұсынылады. Жұмыс барысында әр бала құрлысшы, сәулетші т.б. болып өз идеяларын жүзеге асырады. Қарапайым фигуралардан бастап (3-тен 5жасқа дейін) бала әріқарай жылжиды, ол өз жетістіктерін көре отырып сенімділік жинайды және оқытудың келісі күрделі кезеңіне өтеді. Ересектер тобында (5 жастан 6 жасқа дейін) балалар Lego виртуалды құрастырғыш LEGO Digital Designer бағдарламасында өз ойларымен модель жобаларын жасай алады, егер бағдарламаланған робототехниканы игеріп жатса мектепте Lego WeDO компьютерлік ортада робототехника негіздерін игеруге жеңіл болады.

Робототехника бүгінгі күні өнеркәсіптің ең қарқынды дамып келе жатқан салаларының бірі. АҚШ, Жапония, Қытай сепкілді елдерінде робототехника ең жас буыннан балабақшадан, үйірмелер мен робототехникалық білім центрлерінің көптеп ашылып дамуынан, олардың азаматтарының жаңа заманауи техниканы жылдам игеріп алуын байқатады. Біздің елде бұл бағдарламаны игерудің жобаларын, бағдарламаларын енді-енді ұсынып келеді. Бірақ, оны игертетін мамандар сұранысқа ие болып тұр. Бұл технологияның келешегі зор.

Білім жүйесінің стратегиялық бастамалары өз алдына Қазақстанды жоғары технологиялар нарығының әлемдік деңгейіне шығару міндетін қойып отыр. Ал ол үшін дарынды балалардың қабілетін дамыту үшін мүмкіндіктер жасау. Яғни, мемлекет ұсынып отырыған техникалық білім беруді қолдауымыз қажет. Біздің қозғап оытырған STEAM бағдарламасы бес ұғымды білідіреді:

- Science- ғылым (наука)
- Technology – технологи
- Engineering- техника
- Art- өнер (искусство).
- Math - математика

Бұл атаудан байқағанымыздай мемлекет бағдарламасы келешекте білім орталақтарын білікті мамандармен қамтамасыз ету, ал болашақ бүлдіршін маман иелеріне болашағы бар мамандық алуға мүмкіндік беруге арналған тұтас жүйе құру. STEAM мектепке дейінгі балалардың білім алу экскурсиялық іс-шараларды да қамтиды. Қоршаған ортаны зерттеу жылдам және тиімді оқытуға ықпал ететін қуатты факторлардың бірі болып табылады. Барлық топтарда тәрбиешілер робототехника оқу қызметін қимылды ойындармен толықтырып бұл баланың қиымылын және коммуникациясын, сөздік қорын арттыруға жағдай жасайды. Педагогтың ролі баланы таным мен шығармашылыққа дұрыс бағыттайтын тиісті білім беру ортасын ұйымдастыру және шебер жабдықтау және өзі ұсынған материалды нәтижелі қолдану болып табылады. Робототехниканың негізгі қызметі білім беру салаларын біріктіруге бағытталған және әрбір баланың үздіксіз білім алуға (мектепке) дайындығын қамтамасыз ететін әлеуметтік және шығармашылық қабілетін дамытуды ынталандыратын, жобалық, бос уақытын тиімді қолдануға көмек беретін жаңа әдіс. Бұл техниканы балабақшадан енгізудің тағы бір ұтымды жағы мектепке дейінгі білім беру мекемелері мен бастауыш мектеп жұмысындағы сабақтастық, бірінші сыныпқа робототехникадан хабары бар, үйренуге деген ынасы оянған балалар келеді, яғни мектеп оқу қызметінде игеруге тиіс бағдарламаға психологиялық тұрғыдан дайындалған балабақша түлегі отырады.

Цифрлық Қазақстан бағдарламасын жүзеге асырудың бастамасы: интерактивті сандық технологиялар, компьютер мен интерактивті тақта, робототехника жабдықтармен жабдықталған балабақшамыздағы кабинеті келешекте тәрбиеленушілердің дәстүрлі өтетін республикалық, облыстық, халықаралық байқау - олимпиадаларда нәтижелі білім көрсетуге мүмкіндік беретініне сенімдіміз.

Әдебиет:

1. Вильямс Д. Бағдарламаланған роботтар. М., NTPress, 2006.
2. Ойын - сауық өндірісі. Алғашқы Робот. Ұстаздарға арналған кітап және жобалар жинағы. LEGO Group
3. Конюх В. Робототехника негізі. М.: Феникс: 2008

Овсянникова Н.Ю.
КГКП я/с «Арман» город Караганда

«ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДЕТСКОГО САДА С СЕМЬЕЙ, НАПРАВЛЕННОЕ НА МУЗЫКАЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ»

Современное общество насыщено экономическими и политическими кризисами. На семью давит множество социальных, материальных и других проблем. Очень трудно сохранить благоприятный климат, который необходим для полноценного развития личности ребенка. Ведь детские годы – самые важные в жизни человека, как они пройдут, зависит от нас взрослых, родителей и педагогов.

Ещё Антон Семенович Макаренко говорил: «Семьи бывают хорошие и семьи бывают плохие, поручиться за то, что семья воспитывает, как следует, мы не можем. Мы должны организовать воспитание». [9, с. 8]

Модернизация системы образования в Казахстане предъявляет новые требования к дошкольным организациям образования, и к организации в них воспитательно-образовательного процесса. Признание приоритета семейного воспитания требует совершенно иных отношений семьи и дошкольной организации. Эти отношения определяются понятиями «сотрудничество» и «взаимодействие». В последнее время практически в каждом нормативно-правовом или методическом документе активно декларируется необходимость тесного сотрудничества общественного образования с семьей, психолого-педагогического просвещения родителей. Современные исследования показывают, что осознанное включение родителей в единый, совместный с педагогами процесс воспитания ребенка позволяет значительно повысить его эффективность. «Семья – начальная структурная единица общества, первый коллектив ребенка, естественная среда его развития, где закладываются основы будущей личности». [2, с. 4] Родители не могут быть не заинтересованы в совместном воспитании.

С целью выявить, что же для родителей является более значимым для музыкального воспитания детей, было проведено анкетирование «Что Вы считаете значимым для музыкального воспитания своего ребенка?» На вопрос «Какое значение вы придаете музыке в развитии своего ребёнка?» 51% родителей ответили: «Особого значения не придаём», 40% считают музыку частью будущей образованности ребёнка, 9% отводят музыке одну из главных ролей.

Приятным моментом были ответы на вопрос «Как ребёнок относится к музыкальному репертуару детского сада?». 77% родителей утверждают, что дети поют песни из репертуара детского сада с удовольствием. 9% детей предпочитают копировать песни взрослых, 9% - поют только со взрослыми и 5% - совсем не поют и не говорят о детских песнях. 58% родителей считают, что к музыке должны приобщать ребёнка в детском саду. Проблема участия семьи в воспитании у ребенка интереса к музыке приобрела особую остроту. Во избежание формирования потребительского отношения к искусству и односторонности развития музыкальных предпочтений подрастающего поколения, семье необходимо активно включаться в воспитание у детей интереса к художественно ценным музыкальным произведениям. Выполнение этой задачи, во многом новой и сложной для современных родителей, требует от них определенной педагогической подготовленности. Проанализировав трудности, мы задумались, как направить деятельность родителей и педагогов в интересах детей, как сделать ее успешной. Решили использовать нетрадиционные формы взаимодействия с семьей. Родители получили возможность увидеть

ребёнка в обстановке отличной от семейной, наблюдать за его общением со сверстниками, педагогами.

Стали осуществлять сбор данных о семье каждого воспитанника, общекультурном уровне его родителей, наличии у них необходимых педагогических знаний, отношении в семье к ребенку, запросах, интересах, потребностях родителей в психолого-педагогической информации. С помощью совместных праздников и развлечений удалось установить теплые неформальные отношения между педагогами и родителями, а также более доверительные отношения между родителями и детьми. Проведенные мероприятия: «Жаңа жыл – көңілді мереке», «Наурыз келді», «Прогулка в весенний лес», «Музыкальная семья»; посиделки: «Традиции чаепития»; выставки «Наш театр», «Семейные праздники» помогли создать эмоциональный комфорт, сблизить участников педагогического процесса. Родители проявили смекалку и фантазию в различных конкурсах: «С мамой шляпу мастерили», «Мисс коротышка – обворожительная малышка». На утренниках мамы и папы раскрыли творческие таланты: читали стихотворения, участвовали в совместных с детьми танцах, играли на музыкальных инструментах, исполняли песни, принимали участие в обыгрывании сюрпризных моментов.

Родители имели возможность знакомиться с самим детским садом, особенностями его работы, с педагогами, занимающимися воспитанием детей. Открытые занятия с участием родителей – дали возможность увидеть ребёнка в условиях, отличных от домашних, способствовали пересмотру родителями своих методов и приемов воспитания.

С помощью стендов, буклетов родители получали педагогические знания, стимулировался их интерес к педагогике, проблемам воспитания детей, формировалась их родительская позиция.

Немаловажным управленческим аспектом являлась ориентация на конечный результат, на изучение уровня эффективности созданных условий, обеспечивающих доступность родителей в образовательное пространство детского сада. Использовались критерии отслеживания результативности функционирования и развития системы взаимодействия детского сада и семьи. После проведения серии совместных музыкальных занятий, родителям было предложено ответить на вопросы. Родители высказали впечатления о проведенных музыкальных занятиях:

«Музыкальные занятия очень понравились, глубоко взволновали меня и заставили посмотреть на свою дочь другими глазами...»;

«Занятия хорошо организованы, у детей с педагогом складывались доверительные отношения, и они активно участвовали в педагогическом процессе...»;

«Получила море положительных впечатлений от общения с собственным внуком в процессе занятий. Занятия очень понравились...»;

«Благодаря таким занятиям, дети узнают культуру и обычаи своей страны. Спасибо большое».

По 5-ти бальной системе продемонстрированные детьми знания родители оценили - 5 баллов: «Мой сын лучше меня знает историю своей страны, музыку казахских композиторов, народные инструменты. Это замечательно!..».

Родители считают, что дети раскрыли в полной мере свои творческие возможности:

«... были созданы оптимальные условия, включая добродушную атмосферу и положительные эмоции педагога, гостей...»;

«Благодаря нашим педагогам, дети смогли себя творчески реализовать. Интерес прослеживался на протяжении всего занятия...»;

«Ребёнок уверенно себя чувствует в детском коллективе, раскрепощен, без смущения выполняет творческие задания»

Приведём некоторые отзывы и пожелания:

«Побольше таких мероприятий...»;

«Каждое музыкальное занятие для ребёнка – праздник! Они несут положительные эмоции и надолго остаются в памяти детей...»;

«Искренне желаю педагогам творческих побед, ведь их победы – это прочные знания и навыки наших детей...».

Итак, мы приходим к выводу, что вся вышеуказанная работа побуждает к творческому сотрудничеству родителей и детей, родителей и педагогов; устраняет отчужденность, вселяет уверенность, решает многие проблемы.

Литература:

1. Об утверждении Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 - 2025 годы. 27.12.2019г. №988
2. Концепция воспитания в системе непрерывного образования Республики Казахстан. Астана. 2009
3. Арнаутова Е.П. Основы сотрудничества с семьей дошкольника М.,1994
4. Островская Л.Ф. Педагогические знания – родителям. М. 1983
5. О воспитании дошкольников в семье. Сост. Т.А. Марковой, Л.Ф. Островская М. 1983
6. Т.Н. Доронова, А.Е. Жичкина. Дошкольное учреждение и семья – единое пространство детского развития. М.,2003 г.
7. "Современные проблемы взаимодействия дошкольного учреждения с семьей" Т. Данилина ж. Дошкольное воспитание №1, №2 2000
8. "Человек должен быть счастливым. Избранные статьи о воспитании". А. Макаренко. Электронная библиотека.

Омарбекова А.Ш.

Саран қаласының «Малыш» б/б КМКК

«САЛЫНҒАН КОМИКСТЕРДІҢ КӨМЕГІМЕН БАЛАЛАРДЫ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ, БАЛАНЫҢ ӨМІР ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ НЕГІЗДЕРІН ҚАЛЫПТАРСТЫРУ»

Бұл тақырыптың өзектілігі туралы көп нәрсе айтуға болады және оның маңыздылығы кемімес. Балалардың денсаулығын қалай қорғауға болады? Өмірлік жағдайлардың әртүрлілігін түсінуге қалай көмектесе аламын? «Төтенше» және «қауіпсіздік» ұғымдарын талдай отырып, біз : ересек адам үшін проблемалық емес жағдай балаға проблема болуы мүмкін. Біз кішкентай қорғансыз азаматтар – мектеп жасына дейінгі балаларға ерекше қамқорлық танытамыз. Өмірінің алғашқы жылдарынан бастап баланың қызығушылығы, оның қоршаған ортаны тану мәселелеріне белсенділігі, кейде ол үшін қауіпті болуы мүмкін. Қауіпсіз мінез-құлықтың қалыптасуы сөзсіз бірқатар тыйымдармен байланысты. Сонымен қатар, балаларын жақсы көретін және оларға қамқорлық жасайтын ересектер кейде «қол тигізбе», «алыс кет», «жок» деген сөздерді қаншалықты жиі қайталағанын байқамайды. Немесе, керісінше, балаларға түсініксіз ұзақ нұсқаулар арқылы бір нәрсені түсіндіруге тырысады. Мұның бәрі керісінше нәтиже береді. Балаларға зиян тигізбеу үшін ақылмен көмектесу керек, өйткені оларды қолмен жетектеп, үнемі қасыңызда ұстау мүмкін емес. Балаларды әртүрлі қауіпті жағдаймен таныстыру үшін педагогикалық жағдай жасау қажет.

Мектепке дейінгі жас баланың дамуын зерттеу мәселесінің өзектілігі психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде бұл мәселенің жеткіліксіз зерттелуімен және оның сөзсіз теориялық және практикалық маңыздылығымен анықталады

Осы мәселені шешу жолында әр түрлі әдістерді қолдану керек, сонын ішінде балалардың қызығушылықтарың оятып, білуге, тануға деген құштарлықтарын оятатын әдістің бірі комикстерді қолдану. Балаларды комикстер мен таныстыру. Тақырыпқа сай комикстер салу.

Жұмыстың мақсаты – оқу-тәрбие процесіне оқу комикстерінің әсері туралы қолда бар ақпаратты талдау.

Иллюстрация материалды жақсы түсінуге көмектесетіні дәлелденді, және білім беру мазмұнының құрамдас бөлігі болып табылады. Осыған байланысты оқу процесіне кез келген басқа оқу материалына қарағанда иллюстрациялары көп оқу комиксін енгізу оң әсер етуі мүмкін деп шештім.

Комикс (ағылшынша комикс «күлкілі») — суреттегі әңгіме, суреттегі оқиға.

Комиксті де оқу білу керек. Комикс бала ойын бұзуы мүмкін, бірақ оны дұрыс қолдану арқылы балаға оны оқу кезінде көп білім беруге болады.

Комикс әдебиет пен бейнелеу өнері сияқты өнер түрлерінің ерекшеліктерін біріктіреді, сондықтан, әдетте, бәрі қарапайым және еске тез қонарлық. Комикстерде көбінесе табиғаттан тыс күштерге ие кейіпкер болады. Оған мүлде қарама-қарсы бір зұлым адам, барлық жағымды қасиеттердің көрінісі бар батыр болады. Комикстердің ішіндегі кейіпкерлер әр-алуан.

Соңғы жылдары білім беру үшін комикстерді пайдалану, әсіресе, балаларды қауіпсіздік ережелерін үйрету аясында кеңінен танымал болды. Комикс балаларды қызықтыратын және маңызды ережелерді есте сақтауға көмектесетін ақпаратты ұсынудың қызықты әдісін ұсынады.

Комикстерді пайдаланудың артықшылықтары

1-Көрнекі оқыту: комикстерді пайдалану балалардың үйренуі әдетте оңай болатын көрнекі оқытуды қамтамасыз етеді. Суреттер қауіпсіздік ережелерін жақсырақ түсінуге көмектеседі.

2-Есте қалатын мазмұн: комикстер сюжеттер мен суреттер арқылы есте қаларлық мазмұнды жасайды, бұл балаларға ережелерді оңай есте сақтауға көмектеседі.

3-Қызықты: Комикс балалар үшін оқуды қызықты етеді, бұл олардың ақпаратты үйренуге деген қызығушылығын арттырады.

4-Қарым-қатынастың қарапайымдылығы: комикстер әртүрлі жастағы балаларға қолайлы ақпаратты жеткізудің қарапайым және қолжетімді әдісін ұсынады.

Қауіпсіздік ережелері туралы комикс тақырыптары

1-Өрт қауіпсіздігі: Комикстер өрт кезінде өзін қалай ұстау керектігін және өрттің алдын алу жолдарын аша алады.

2-Жол қауіпсіздігі: Жол қозғалысы ережелерін үйрету үшін комикстерді пайдалану балаларға көшеде ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсінуге көмектеседі.

3-Үйдегі қауіпсіздік: комикс балаларға үйдегі қауіпті жағдайлардан қалай аулақ болу керектігін және тұрмыстық қауіптермен қалай күресу керектігін үйрете алады.

Қорытынды

Балаларға қауіпсіздікті үйрету үшін комикстерді пайдалану балаларға тиімдірек білім алуға және жақсы әдеттерді дамытуға көмектесетін инновациялық және тартымды әдіс болып табылады. Комикстер баурап қана қоймайды, сонымен қатар білім береді, қауіпсіздік ережелерін білуге балалар үшін қызықты және есте қаларлық етеді.

Тобымдағы балалар 5 жастан асып балалбақша табалдырығын аттағалы отыр, мектепке барған баланы көшеде көбінесе ересектер жетелеп жүрмейді, сабақтан соң үйде жалғыз отырады сондықтан балаларымды күнделікті жұмыста қауіпсіздік ережелерімен таныстыруды, оларды комикс арқылы балаларға үйретуді қолға алдым. Осы оқу жылының басынан бастап балаларды комикстермен таныстырдым. Қауіпсіздік ережелеріне көп көңіл бөле бастадым. Балаларға ата-аналар «қол тигізбе», «алыс кет», «жоқ» деген сөздерді жиі қолданады, бірақ баланың қызығушылығы «жоқ», «болмайды» деген сөзден одан әрі қозуы мүмкін. Бала жасаған қылығының қандай қортындыға, қандай жағдайға әкелу мүмкіндігін білмейді, ойламайды. Ал комикстер жасалған қателіктердің неге әкелетінін, қандай салдарды болу мүмкіндігін көрсетеді. Ережелерінің негізгі ұғымдары туралы білімді бекітудің қызықты түрі қолмен салынған комикстердің журналы.

Біріншіден топта балаларды комикстермен таныстырып, оларды өз қолымызбен жасай алатының көрсету. Ортақтасып, кеңесіп бір сюжетті құрастырып, сол сюжеттегі кейіпкерлердің суретін балалар өздері салады, суреттерді біріктіріп, комикстер жүргізіледі. Ата-аналар жиналысында ата-аналар жол қозғалысы қауіпсіздігі туралы негізгі идеяларды қалыптастырудың мәнімен, маңыздылығымен және қажеттілігімен танысты, сонымен қатар алғашқы комикстердің пайда болу тарихы туралы кеңес алды.

Ата-аналардың көмегімен комикс альбомына сюжеттік сызбалар жасалады. Үйде ата-аналарының көмегімен балалар жол қозғалысы ережелері туралы білімдерін бекіте отырып, сурет салады. Мысалы, олар балабақшадан үйге апаратын құрастыру балалардың қызығушылықтарын арттырады.

Екіншіден жұмысты жүзеге асыру үшін ата-аналармен өзара әрекеттесу жолды, сондай-ақ үйге барар жолда қандай қауіптерге тап болуы мүмкін екенін және олардан қалай аулақ болуға болатынын көрсетеді. Қорытындылай келе, жұмыс мұнымен бітпейтінін атап өткім келеді. Осылайша: комикстер - бұл жаңа қасиеттерге ие және балаларға жаңа әсер ететін жаңа тәрбиелік ынталандыру.

Комикс жол қауіпсіздігі туралы негізгі идеяларды қалыптастыруға мотивацияны арттырады.

Әдебиет:

1. Сипаттама әңгіме құрастыру // Мектепке дейінгі тәрбие. - 2011. - N 9. - б. 28-34 Гербова В.В.
2. Т.Ф. Саулина «Үш бағдаршам: Мектеп жасына дейінгі балаларды жол ережесімен таныстыру» - М.: МОЗАЙКА-СИНТЕЗ, 2010 ж.
3. Выготский Л.С. «Балалық шақтағы қиял және шығармашылық» - М.Просвещение, 1991 ж. - 210 с.

Оразбаева Ж.А., Бейсенбаева Г.С.

Қарағанды қаласының №8 ЖББМ ҚММ жанындағы шағын орталық

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДА МҰРАЖАЙ ПЕДАГОГИКАСЫ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ»

Мектеп жасына дейінгі баланың үлкен өмірге қанат қағып жеке тұлға болып қалыптасуына негіз болатын үрдіс – бұл әлеуметтену. Баланың әлеуметтенуіне септігін тигізетін технологиялардың бірегейі – мұражай педагогикасы. Мұражай педагогикасы – балалардың тұлғалық тәрбиесі саласындағы инновациялық технология. Әрине, балабақшада мұражай жұмысының талаптарына сай көрмелер жасау мүмкін емес. Сондықтан бұл көрмелер «шағын мұражайлар» деп аталады.

Дамушы ортадағы шағын мұражайлардың маңызды ерекшелігі оларды құруға балалар мен ата-аналардың қатысуы болып табылады. Нағыз мұражайларда сіз ештеңеге қол тигізе алмайсыз, бірақ шағын мұражайларда бұл мүмкін ғана емес, сонымен қатар қажет! Кәдімгі мұражайда бала тек пассивті ойлаушы болса, бұл жерде ол бірлескен автор, көрмені жасаушы. Және өзі ғана емес, ата-анасы мен ата-әжесі бір сөзбен айтқанда бар отбасы мүшесі атсалысады. Әрбір шағын мұражай тәрбиешілердің, балалардың және олардың отбасыларының қарым-қатынасы мен бірлескен жұмысының нәтижесі болып табылады.

Мұражай педагогикасының мақсаты - оны мұражайдың сан алуан қызметіне енгізу арқылы жеке тұлғаның дамуына әлеуметтенуіне жағдай жасау.

Мұражай педагогикасының міндеттері:

- Мұражай педагогикасының білім беру нәтижелерін бағалаудың критерийлері мен механизмдерінің жүйесін қалыптастыру.
- Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің заттық-дамытушы ортасын байыту.
- Мектеп жасына дейінгі балалардың мұражай туралы түсініктерін қалыптастыру.
- Әлеуметтік дағдылары мен танымдық белсенділігін дамыту.
- Жобалау және зерттеу дағдыларын қалыптастыру.

Мұражай педагогикасы – мұражайды білім беру жүйесі ретінде қарастыратын және мұражай мен келушінің өзара әрекеттесуін оңтайландыруға бағытталған музейтану, педагогика және психологияның қиылысындағы ғылыми-практикалық пән. Осыны негізге ала отырып, мұражай педагогикасының пәні – мұражайлық қатынас. [1]

Мұражай педагогикасы – бұл арнайы ұйымдастырылған пәндік-кеңістіктік ортадағы балалардың тұлғалық тәрбиесі саласындағы инновациялық технология. Балабақшада нағыз мұражайды ұйымдастыру мүмкін емес, бірақ «шағын мұражай» көрмелері әбден мүмкін.

Өзектілігі, аталмыш технология арықшы мектепке дейінгі ұйымда балаларды халық мәдениетімен таныстыру, өткенді білу міндеттері шешіліп, шағын Отанының салт-дәстүріне, тарихына, мәдениетіне қызығушылығы, әлеуметтік дағдылары дамиды.

Баланың тұлғалық дамуында адамның рухани дүниесін ұйымдастыратын, адамгершілік-эстетикалық құндылықтар жүйесін анықтайтын өнердің алатын орны зор. Баланың санасы мен сезіміне әсер ететін, өмірдегі оқиғалар мен құбылыстарға белгілі бір көзқарасты қалыптастыратын, шындықты тереңірек және толық түсінуге көмектесетін көркем бейнелердегі шындықты бейнелеу өнерге тән қасиет.

Мұражай педагогикасының принциптері:

Мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғалық дамуын қалыптастыру жүйесінде мұражай педагогикасын инновациялық технология ретінде пайдалану кезінде келесі принциптерді ескеру қажет:

- Көрнекілік.
- Қол жетімділік.
- Динамикалық.
- Мазмұндылық (материалдың балалар үшін тәрбиелік мәні болуы және балалардың қызығушылығын оятуы керек).
- Үйлесімділік мұражайдың заттық әлемін балалардың белсенділігінің көрінісіне бағытталған бағдарламамен міндетті түрде үйлесуі.
- Балаларды мұражай коллекцияларымен таныстыру реттілігі (әрбір жас кезеңінде мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу міндеттеріне сәйкес).
- Гуманизм (экспонаттар заттардың табиғатына деген қамқорлық көзқарасын тудыруы керек).
- Қабылдау кезінде балалардың сұрақтары мен қиялдарын ынталандыру.
- Балалардың мұражай мұрасын игерудегі белсенділігі, ол тәжірибелік іс-әрекет деңгейінде алған білімдері мен алған әсерлерінің өз шығармашылығының өнімінде, өнімді іс-әрекетте (сурет салу, модельдеу, әңгіме жазу) көрінісі ретінде көрінеді.
- Экскурсиялық қызмет құрылымының икемділігі (анық сценарий, бірақ импровизация мүмкіндігі).
- Кез келген экспозиция келесі логикалық тізбекті ескеруі керек: қабылдау – түсіну – түсіну – бекіту – қолдану.

Мұражай педагогикасын технологиясын дамытудың әдістемелік аспектісіне тоқталсақ, балалармен жұмыс шағын мұражайлардың көрмелерімен танысу кезінде алынған ақпараттың сапасы мен санын ғана емес, сонымен қатар, балалардың шығармашылық белсенділігін оятуға қол жеткізу үшін оның маңыздылығына назар аудару қажет. Сондықтан шағын мұражайлардың көрмелерімен танысу кезінде практикалық бөлікті міндетті түрде қосуды қарастыру өте маңызды.

Бұл әртүрлі мұражай ойындары болуы мүмкін: ойын-сауық ойындары, саяхат ойындары, графикалық жаттығу ойындары, интеллектуалды және шығармашылық ойындар, әдеби шығармалар сюжеті бойынша ойындар.

Ойындардан басқа, келесі жұмыс түрлерін жүзеге асыруға болады:

- балалардың суреттері, коллаждары, аппликациялары, диаграммалары болуы мүмкін мұражай күнделіктерін толтыру;
- үй тапсырмасын орындау (сурет салу, мүсіндеу, өз есімін ойлап табу, жұмбақ айту, ертегі құрастыру, т.б.)

Мектепке дейінгі ұйымдарда мұражайлық педагогика технологиясын енгізудің тиімділігі төмендегідей:

- Баланың жас кезінен мәдениетті, зиялы, мұражайды жақсы білетін саналы тұлға болып қалыптасуына мүмкіндік береді.
- Мұражай кеңістігіне құмар болып, балалар есейгенде мұражай көрмелері мен мәдени іс-шараларға құлшынысы артып, «шынайы» мұражайға деген танымдық қызығушылықтары, әлеуметтік дағдылары жетіледі.
- Балалардың тарихқа деген құндылық көзқарасы қалыптасады, мұражайлар мен көрмелерге қызығушылықтары қалыптасады.

Мектепке дейінгі тәрбиешінің міндеті – баланы заттардағы осы жасырын мағыналарды тануға үйрету. Мұражай педагогикасын технологиясын жүзеге асыруды қолға алған педагог төмендегі міндеттерді жүзеге асыру қажет:

- баланы қоршаған заттардың тарихи және мәдени контекстін көруге үйрету, яғни. оны тарих пен мәдениеттің дамуы тұрғысынан бағалау;
- тарих және мәдениет ескерткіштерімен қарым-қатынас жасау арқылы тарихи дәуірлер мен адамның басқа уақытқа, басқа мәдениетке араласуы арасындағы байланыс туралы түсінік қалыптастыру;
- мәдени мұралармен қарым-қатынас негізінде сәйкес дәуірдің бейнесін жаңғырту қабілетін қалыптастыру, т.б. шындықты көркем қабылдауға;
- эстетикалық ойлау және эмпатия қабілеттерін дамыту;
- басқа мәдениеттерге деген құрмет сезімін ояту;
- әлеуметтік дағдыларын дамыту;
- әртүрлі дәуірлер мен халықтардың мәдени мұраларын зерттей отырып, айналамыздағы дүниені өз бетінше меңгеру қабілеті мен қажеттілігін дамыту. [2]

Балаға айналасындағы «мұражайды» көруге көмектесу міндеті бірінші орынға шығады, яғни. оған күнделікті өмірде өзін қоршаған қарапайым заттардың тарихи-мәдени контекстін ашу, өз бетінше талдауға, салыстыруға, қорытынды жасауға үйретеміз. Мұражай педагогикасын оқу үрдісінде барлық бес дағдыны дамыту бойынша барлық ұйымдастырылған іс-әрекеттерге кіріктіруге болады.

Шағын мұражайлар мазмұнын анықтау үшін:

1. Мұражай экспонаттарының алуан түрін және олардың санын алдын ала таңдап алыңыз. Мысалы: «мұражай сандығы» көшпелі көрмесін өткізу үшін сізге бір мақсаттағы бірнеше заттар қажет болуы мүмкін (иілгіш түйреуіштер, боялған қасықтар, ысқырықтар және т.б.). Бұл жағдайда олардың барлығы витриналарда көрсетілмейді, бірақ пайдалану үшін сатып алынады және әзірше «қоймаларда» сақталады.

2. Көрмелердің тақырыбын анықтаған кезде «біртіндеп өзгерту» ережесін ұстаныңыз: бір нәрсе балаларға таныс болып қалады, ал жаңа нәрсе кезең-кезеңімен енгізіледі.

3. Егер бастапқы кезеңде материалдың алуан түрі болмаса, ешбір жағдайда оның барлығын көрсетпеңіз. Мектепке дейінгі мекемедегі мұражайдың басты міндеті – оқушылардың оған деген ықыласын үнемі қадағалап отыру және жалықтырғыш монотондылыққа жол бермеу.

4. Мұражай жұмысының перспективасын құруды ұмытпаңыз. Материалдарды белсенді түрде жаңартудың қажеті жоқ. Белгілі бір тақырыптар мен экспонаттар сіздің мұражайыңызда белгілі бір циклділікпен болады. Бұл мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктеріне байланысты: мектеп жасына дейінгі балалар жас ерекшеліктеріне байланысты толықтырулар мен күрделенулермен кезең-кезеңімен жеке тақырыптармен таныстырылады. [3]

Әдебиет:

1. Байдина Е.А. Мини-музей в ДОУ как средство патриотического воспитания» //Справочник старшего воспитателя. Москва . 2013. № 2
2. Малюшова, Н. Здравствуй, музей . Москва. Дошкольное воспитание. -2009. - N11.
3. Рыжова Н., Логинова Л., Данюкова А. Мини-музей в детском саду. М: Линка-Пресс, 2008

Оразгалиева А.М.

Қарағанды қаласының «Әсем-ай К» балабақшасы

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ҰЛТТЫҚ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ МӘДЕНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУ»

Ізгілендіру және ізгілендіру жағдайында ұлттық білім берудің көп мәдениеттілігі мәдениетті тұлғаны қалыптастыруға бағытталған мәдени мазмұнды талап етеді, ол мектепке дейінгі жастан бастап баланы білім алу мен ұлттық және жалпыадамзаттық тәрбие берудің шығармашылық процесіне қосуды көздейтін құндылықтар. [1].

Балалардың бірлескен іс-әрекеті пайда болуы мен дамуының, қарым-қатынас пен қарым-қатынастың негізгі шарты болып табылады. Топтар мен ұжымдарда қарым-

қатынастар мен өзара әрекеттестіктер болады. Адам қандай да бір жолмен заттарға, оқиғаларға, қоғамдық өмірге, адамдарға қатысты. Ол бір нәрсені ұнатады, бірдеңені ұнатпайды, кейбір оқиғалар, фактілер он толғандырады, басқалары оны бей-жай қалдырады.

Тұлға аралық қатынастар адамның топтағы немесе ұжымдағы орнын анықтайды. Баланың қоғамдағы эмоционалдық әл-ауқаты, қанағаттануы немесе қанағаттанбауы олардың қалай дамығанына байланысты. Қарым-қатынас дегеніміз – адамның өзін қоршаған барлық нәрсеге деген ұстанымы.

Бұл тақырыптың өзектілігі мынада: адамдарға, олардың ұлтына қарамастан, адамгершілік қатынасты тәрбиелеу балалардың адами құндылықтарды барынша қабылдайтын мектепке дейінгі жастан басталуы керек. Балалардың бойына Отанға, оның көпұлттылығына, ата-анаға, үлкенге, құрдастарға деген құрмет сезімін оятуымыз керек. Жас ұрпақты өз мінез-құлқына жоғары жауапкершілік рухында тәрбиелеу.

Бала ең алдымен өз жерінде, өз мәдениетінде тамыр жайып, өз тілімен танысып, сосын өзгені игеруі керек.

Бұл мәселе психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде кеңінен қарастырылған. Т.А.Репина өз зерттеулерінде балабақша тобындағы балалар арасындағы қарым-қатынасты дамыту мәселесін қарастырды.

А.А.Рояк мектеп жасына дейінгі балалар арасындағы тұлға аралық қарым-қатынастағы қиындықтардың психологиялық сипаттамасын қалдырды. Р.А.Иванкова, Р.Л.Кричевский балалардың қарым-қатынасына іс-әрекеттің әсерін зерттеді. [2].

Балабақша тобында баланы оның құрдастарымен тұлғааралық қарым-қатынас жүйесінде зерттеу мәселенің маңыздылығы мен өзектілігіне ие болады, егер балабақшаға әртүрлі ұлттардың балалары барса, бұл ерекше мәнге ие болады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің көп мәдениетті білім беру ортасындағы тұлға аралық қарым-қатынасты қалыптастыру процесінің өзі баланың жеке басының қалыптасуына, оның мінезіне, басқа адамдарға деген көзқарасына, оның толеранттылығы мен басқа адамдарға деген құрметіне үлкен із қалдырады. Өйткені, бала есейген сайын балалық шақтағы қарым-қатынас дағдылары мен қарым-қатынас үлгісін ересек өмірге ауыстырады.

Оның жұмыстағы, ұжымдағы және күнделікті өмірдегі қарым-қатынасы осыған негізделеді.

Ұлтаралық және тұлғааралық қарым-қатынасты дамытуға көмектесудің жеткіліксіздігі, арнайы әзірленген бағдарламалардың аздығы, балабақшаның пәндік дамыту ортасындағы кемшіліктер және т.б. балабақшаның көпмәдениетті ортасында тұлға аралық қарым-қатынасты дамыту мәселесін мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі ең өзекті және маңызды мәселелердің біріне айналдыру.

Бұл зерттеу мәселесіне әкеледі: мектепке дейінгі білім беру мекемесінің көп мәдениетті ортасында тұлға аралық қарым-қатынастарды қалыптастырудың шарттары қандай.

Зерттеудің мақсаты: мектеп жасына дейінгі балаларды халық дәстүрлерімен, әдет-ғұрыптарымен, фольклорымен таныстыру арқылы ұлттық мәдениетке құндылық көзқарасын қалыптастыру.

Зерттеу нысаны: мектеп жасына дейінгі балалар арасындағы қарым-қатынас процесі.

Зерттеу пәні: көпмәдениетті білім беру ортасында мектеп жасына дейінгі балаларда ұлттық мәдениетке құндылық көзқарасын қалыптастыру.

Зерттеудің мақсаты: мектепке дейінгі білім беру мекемесінің көпмәдениетті білім беру ортасы жағдайында үлкен мектеп жасына дейінгі балалар арасындағы тұлғааралық қарым-қатынастарды қалыптастырудың мазмұны мен нысандарын анықтау.

Гипотеза: мектепке дейінгі білім беру мекемесінің көпмәдениетті білім беру ортасында үлкен мектеп жасына дейінгі балалар арасында тұлға аралық қарым-қатынастарды қалыптастыру процесі тиімді дамиды, егер:

- балаларды тәрбиелеу процесі әртүрлі ұлттардың мәдениетін ескеретін пәндік-дамыту ортасында өтеді;

- тәрбие процесін толеранттылық пен толеранттылық, баланың ұлтына қарамастан басқа балаға құрмет көрсету рухында жүзеге асыру;

- мектепке дейінгі білім беру мазмұнына қандай да бір үстем ұлтқа қарамастан мектепке дейінгі мекемеде ұсынылған халықтардың мәдениетін зерттеуді байланыстыратын эмоционалды, рухани, интеллектуалдық модуль кіреді.

Л.В.Гордиевский өз зерттеулерінде мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының әлеуметтенуі – меңгерілген танымдық, коммуникативті, жалпы мәдени, физикалық, құндылық-семантикалық, тұлғалық, оның кейінгі өмірі үшін құнды, ұжымдық мінез-құлық пен ұжымдық іс-әрекет дағдылары мен қабілеттері, қабілеттілігі деп атап көрсетеді. ортақ мақсаттарды қабылдау, танымдық әрекеттерді жүзеге асыру. Осының арқасында әлеуметтік тәжірибе мен әлеуметтік жетілу қалыптасады, жасырын әлеуетті мүмкіндіктер ашылады. [3].

Балабақшамызда түрлі ұлттың балалары бірге тәрбиеленеді. Бұл мәселені шешу үшін мектеп жасына дейінгі балаларда толеранттылықты дамыту жұмыстары жемісті болуы үшін мектеп жасына дейінгі балалар үшін кең ауқымды іс-шаралар мен әр түрлі іс-шараларды тарту қажет. Бұл балаларды өз халқының және әлем халықтарының мәдениетімен және дәстүрлерімен таныстыру үшін мерекелер өткізуді қамтуы мүмкін.

«Әжемнің сандығы» атты қолөнер сайысын өткіздік. Ата-аналар тез жауап берді; олардың ынталары сонша, қолөнерді қоятын жер болмады. Барлығы қолөнердің жасалу тарихы туралы шағын әңгіме жазды. Бұл кестелер, жіптен жасалған қуыршақтар, көне орыс халқының киімдері, балшықтан жасалған мүсіншелер, қайың қабығынан жасалған бұйымдар, ағаш ыдыстар болды. Жалпы, біз әженің кеудесінен қолымыздан келгеннің бәрін алдық. Балабақша тәрбиешісі тәрбиеленушілермен олардың ата-аналарына экскурсия жүргізді. Тарихымызға деген қамқорлық, ұстаздардың балалардың бойына туған жерге, түрлі мәдениеттердің салт-дәстүрлеріне деген сүйіспеншілікті оятып жатқаны үшін алғыс сөздерді есту өте жақсы болды.

«Анам қуыршақты киіндірді» сайысын өткіздік. Ең қызығы, қуыршақтарды көбінесе ұлдардың аналары қиып, киіндірген. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының ата-аналары мен педагогтарынан құралған қатаң және білікті қазылар алқасы ең ерекшелерін таңдады. Сыйлықтар, құрмет грамоталары мен алғыс хаттар табыс етілді. Ешкім қараусыз қалмады. Үздік жұмыстардағы да кітапханаға көрмеге жіберілді.

Мектепке дейінгі балалық шақ – бұл бір кішкентай адамның ғана емес, жалпы қоғамның жетістіктері мен проблемалары кезеңі. Қоршаған орта мен жеке тұлға үнемі өзара әрекеттестікте болады деген пікірге сүйене отырып, әртүрлі мәдени құралдар мен әдістер арқылы тұлғаның «жеке даму мүмкіндіктерін» ескере отырып, көпмәдениетті ортада тұлғаның белсенді қалыптасуы мүмкіндігін болжауға болады. қарым-қатынас стильдері. Осы тұрғыдан алғанда мектепке дейінгі жас ерекше құндылыққа ие. Мектепке дейінгі жас – күрделі әлеуметтік өмірге енуге, қажетті әлеуметтік тәжірибені жинақтауға, әлеуметтік эмоцияларды, идеяларды, әрекеттерді меңгеруге дайындықтың маңызды кезеңі.

Бұл жаста балада әлеуметтік дағдылар қалыптасады, адам қоғамының объективті берілген нормалары мен ережелерін игереді, оны мәдениет әлемімен, жалпыадамзаттық құндылықтармен таныстырады, өмірдің жетекші салаларымен бастапқы қарым-қатынас орнатады және өзін әлеуметтік субъект ретінде орнықтырады.

Өз тамырын сақтай білу және сонымен бірге басқа мәдениеттермен танысу, ұлтаралық қақтығыстарды шешу дағдыларын меңгеру, аз ұлт өкілдері сияқты емес, басқа мәдениет өкілдерімен тең жағдайда өмір сүруге дайын болу.[4, 115 б.].

В.Т. Кудрявцев баланың дамуын қарастыра отырып, баланың мәдени дәстүрдің тереңдігіне енуі және оның мәдениеттің шығармашылық әлеуетін меңгеру механизмі мәдениеттің шығармашылық түрленуін болжайтын «мәдениет әлеуетінің шығармашылық дамуында» болатынын атап өтеді.

Бала өзінің рухани даму процесінде адам менталитетінің тек тарихи қалыптасқан ғана емес, сонымен бірге тарихи қалыптасып келе жатқан формаларын шығармашылықпен игеріп, олардың қалыптасуына нақты түрде қатысады. [5].

Қорытындылай келе, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің көпмәдениетті білім беру ортасында үлкен мектепке дейінгі жастағы әртүрлі ұлт балаларының арасында жағымды тұлға аралық қарым-қатынасты қалыптастыру балалардың ұлттарды білу деңгейіне, ойындар мен мерекелерге бірлесіп қатысуына байланысты екенін айтқым келеді, кедергісіз тілдік

қарым-қатынас және мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі барлық ұлт өкілдерінің қателіктерін ескере отырып, пәндік-дамыту ортасын байыту.

Балабақшада тәрбие процесі толеранттылық пен адамгершілік баланың ұлтына қарамастан басқа баланы құрметтеу рухында жүзеге асырылуы керек. Балаға қандай инвестиция құйылатыны және балаға не үйретілетіні көп жағдайда біз ересектерге байланысты. Өйткені, баланың болашақ өміріне жол балабақшадан ашылады.

Әдебиет:

1. Ананьев Б.Г. Психология және адам танымының мәселелері/ред. А.А.Бодалева. – М.: Баспа үйі. «Практикалық психология институты», 1996. – 384 б.
2. Антонова Т.В., Рояк А.А., Година Г.Н. Мінез-құлық мәдениетіне және жағымды қарым-қатынасқа тәрбиелеу.//Мектепке дейінгі тәрбие. – 1991 ж., No 4 – 42-46 б.
3. Гордиевских Л.В. Мектеп жасына дейінгі балаларды әлеуметтендіру мәселесінің өзектілігі – М., 2004 ж.
4. Банктер D. Көпмәдениетті білім беру мәселелері // Педагогика. – 1993 ж. № 1 б. 110-115.
5. Кудрявцев В.Т. Инновациялық мектепке дейінгі тәрбие: тәжірибе, проблемалар және даму стратегиясы // Мектепке дейінгі тәрбие. 1997. No 7.-65-72 б.

Оразғалиева М.М.

Теміртау қаласының «Қуаныш» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

Мектеп жасына дейінгі балалардың әдеби дамуында балаларға әдеби материалды ұтымды жеткізудің маңызы зор. Балалар әдебиетін қалай атаймыз? Әдетте, балалар әдебиеті балаларға оқуға арналған барлық шығармаларға жатады. Дәлірек айтқанда, балалардың оқу шеңбері туралы айту дұрысырақ. Шығармалардың үш тобын бөліп көрсетуге болады: біріншіден, бұл топқа балалардың өздеріне арналған шығармалар жатады; екіншісі - ересектерге арналған, бірақ балалармен резонанс тудырды; үшінші топ – балалардың өздері құрастырған шығармалары, яғни балалардың әдеби шығармашылығы. Мектепке дейінгі балалық шақтан бастап, адам өміріндегі ең маңызды кезең ретінде кітап оқу әрбір жеке адамның ғана емес, жалпы адамзаттың қандай болатынын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. В.А.Сухомлинскийдің айтуы бойынша «Кітап оқу – шебер, зерделі, ойлы мұғалімнің бала жүрегіне жол табатын жолы». Мектепке дейінгі балалық шақта әдеби тәрбиенің маңызы зор. Корней Чуковский өзінің «Балалар ақындарына арналған өсиеттерінде» балалар өлеңдері мен өлеңдерін жасау ережелерін атады. Ол шындықпен үйлесетін образдылықты (яғни, бейнелердің тез ауысуы), саздылықты, сын есімнің аз қолданылған етістіктің байлығын, балалар фольклорына жақындығын, ойын ойнауын, әзіл-оспақтың көптігін аса маңызды деп санады. Кітап – халықтың, қоғамның тәжірибесі, тарихы.

Кітаптың тұлға мен баланың дамуында маңызы зор. Балалар әдебиеті өзінің бастауынан-ақ мәңгілік, мызғымас гуманистік құндылықтарға бағыттталып, жақсы мен жаманды, шындық пен өтіріктің аражігін ажырата білуге үйретті. Кітаптың арқасында бала жаңа білім алады, тәжірибесін байытады, эстетикалық сезімдері қалыптасады, кітап үйретеді, адамгершілікке ие болады. Кітаптар әртүрлі, балаларды сюжеті динамикалық түрлі-түсті кітаптар қызықтырады. Жоғарыда айтылғандарға байланысты баланың ішкі дүниесінің қалыптасуына барынша назар аудару қажет. Көркем әдебиетті оқу арқылы бала дүниенің өткенің, бүгінің, болашағын танып, ондағы болып жатқан оқиғаларды талдауға үйренеді, адамгершілік, мәдени құндылықтармен танысады. [1, б. 345].

Балабақша жеткілікті кең әдеби фон мен әдеби эрудицияны қамтамасыз ете алады, өйткені бала мектепке дейінгі балалық шағында әр түрлі фольклорлық жанрлармен (ертегі, жұмбақ, мақал-мәтел, т.б.) таныс болады. Дәл осы жылдары балалар орыс және шетел классиктерімен басқа авторлардың шығармаларымен танысады. Балаларды әдеби сабаққа дайындау үшін экскурсиялар мен бақылаулар арқылы тәжірибені байыту қажет. [2, б. 570].

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқуға баулу және оқу іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру бойынша жұмыс жүйесінің мазмұны мыналарды қамтиды: оқудың ауқымы мен баланың мәдени өрісін кеңейту, оқудың саналы мотивациясын (танымдық және эстетикалық құрамдас бөліктер) қалыптастыру; оқу мен әдеби-шығармашылық іс-әрекет процесінде қиял мен ойлауды дамыту; көркем шығармамен толыққанды қарым-қатынас жасау үшін қажетті оқу дағдыларының жүйесін қалыптастыру, оқылған туралы әңгіме жүргізе білу және соның нәтижесінде сабақтас сөйлеуді дамыту; бағалау іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру; адамгершілік-эстетикалық құндылықтар жүйесінің негіздерін қалыптастыру; мектеп жасына дейінгі балаларды оқуға баулу және оқу белсенділігін қалыптастыру бойынша жұмыс жүйесін жүзеге асыру барысында әдеби шығармамен жұмыстың ауызша, көрнекі және практикалық әдістерін органикалық түрде үйлестіру қажет; мұғалім балалардың шығарманың көңіл-күйін қабылдауына, поэтикалық сөйлеу мен прозалық сөйлеудің айырмашылығын сезінуіне, өлеңдердің образдылығына, ырғағына, автор ашқан суреттің поэзиясына, кейіпкерлерге мән беруіне ұмтылуы керек.

Сабақтан тыс уақытта мұғалім баланың бастамасы бойынша шығарманы қабылдауды мақсатты түрде ұйымдастыра алады. Сіз драматизация немесе драмалық ойындар жүргізе аласыз. Сондай-ақ кітаптың бұрышын жаңа шығармалармен байытып, оларды қарастырып, балаларды кітапқа қамқорлықпен қарауға баулу қажет. Сабақта мұғалім балаларды қызықтыратын, идеялық мазмұны жағынан қолжетімді, бейнеленген нәрсеге автордың көзқарасын білдіруге көмектесетін жарқын көркемдік элементі бар шығармаларды пайдалануы керек. Осы мақсатта балалар шығармалары көркемдік формасының жарқындығымен және идеялық мазмұнының қарапайымдылығымен таңдалады.

Белгілі-бір шығармалардың ерекшеліктерін байқау барысында алғашқы әдеби-сөздік білімдері мен дағдылары қалыптасады. Балалардан алынған ақпаратты ауызша қайталауды талап етудің қажеті жоқ, мұғалім барлық қорытындыларды балаларға қолжетімді формада тұжырымдайды. Идеялардың белгілі бір жүйеде жинақталуы маңызды, сондықтан мәтіннің әрбір жеке элементін бақылау шығарма идеясын көркем тұтастық ретінде байытады. Сондай-ақ мектеп жасына дейінгі баланы оқырманның мәтінді эмоционалды және тұжырымдамалық меңгеру процесінде орындайтын операцияларды, яғни талдаудың қарапайым әдістерін үйрету де маңызды.

Талдау әдістері бір мезгілде көркем шығарманы түсіну құралы болып табылады, сондықтан техниканы таңдау көркем мәтіннің ерекшеліктерімен анықталады; талдау барысында шешуді қажет ететін мәселе; оның балаға қолжетімділігі. Дүниеге эмоционалды-құнды қатынас тәжірибесі (эмоционалды-бағалау қызметі) де маңызды, өйткені кейіпкерлер мен авторға эмпатия арқылы ғана тәжірибе жинақтап, рухани құндылықтармен танысуға болады.

Шығарманы оқуды баланың жан-дүниесіне әсер ететіндей етіп, ойды оқырман түсініп қана қоймай, оның басынан кешіретіндей етіп құру қажет. Сабақтан тыс кітаппен жұмыс түрлері. Оқырман кітап бұрышы. Бұл балалар жайлы ортада кітаппен сөйлесуге, иллюстрацияларды, журналдарды, альбомдарды қарауға мүмкіндік беретін жайлы, тыныш, эстетикалық жобаланған орын.

Бұрышты орнату үшін бірқатар талаптар бар: ыңғайлы орналасу, жаяу жүру мен шуды болдырмау үшін есіктерден алыс, тыныш орын; күндіз және кешке жақсы жарықтандыру, жарық көзіне жақын болу (терезеден алыс емес, кешке шамның болуы), балалардың көру қабілетіне зақым келтірмеу үшін; эстетикалық дизайн - кітап бұрышы жайлы, тартымды, жиһаздары сәл өзгеше болуы керек. [3, б. 45].

Оқырман бұрышын жазушының портреті немесе халықтық және қолданбалы өнер заттарымен безендіруге болады. Материалды кезеңді түрде өзгерту (әдебиет, картиналар, портреттер) және топтағы оқу жұмысымен байланыстыру қажет. Кітаптар туралы әңгімелесу. Кітап туралы әңгіменің мазмұны оның сыртқы түрі туралы әңгіме болуы мүмкін (мұқабаның аты, авторы мен суретшісінің аты-жөні; парақтар мен беттер, олардың нөмірленуі; басы мен соңы); кітапты кім жазғаны - жазушы немесе ақын туралы; кітаптар қайда басылады? оларда мәтіннің қандай түрі басылады: ертегілер, жұмбақтар, әңгімелер, өлеңдер, т.б. Жазушылар туралы әңгіме. Әңгімелесу барысында әңгіме, өлең жазатын

адамдарды қалай атайтыны, балалардың қандай жазушы, ақындарды білетіні және қандай кітаптар жазғаны, не туралы әңгімелейтіні анықталады. Олардың сүйікті кітаптарын балаларыңызбен бірге қарап шығуға болады. Әңгіме соңында бір жазушының немесе бірнеше сүйікті жазушының кітаптарының көрмесін ұйымдастыру туралы келісімге келуге болады. Кітап көрмелері. Балалар кітаптарының көрмелері жазушының мерейтойымен, «кітап апталығымен», әдеби ертеңгілікпен байланысты.

Мектепке дайындық тобында «Біздің сүйікті кітаптарымыз бен картиналарымыз» көрмесін ұйымдастыруға болады. Оны дайындауға балалар мен жекелеген ата-аналар қатысады. Кітаптарды таңдау қатаң болуы керек (көркемдік дизайн, бір кітаптың әртүрлі басылымдары, сыртқы түрі және т.б.). Көрме үш күннен аспауы керек, өйткені балалардың оған деген қызығушылығы тез төмендейді. Халық ертегілері, бір автордың шығармалары және әртүрлі жазушылардың белгілі кітаптары бойынша әдеби кештер. [4, б. 6].

Әр түрлі өнер түрлерінің - музыка, көркем әдебиет, бейнелеу өнерінің үйлесуі мерекелік атмосфераны тудырады. Өлеңмен және өлеңмен ойналатын ойындар: олар ойнауға өте оңай, өлеңдерді жатқа оқып, білу керек; ойын ережесі өлеңнің өзінде, оның мақсаты мен мазмұнында жатыр; Тілді бұрмалау, санау тақпақтар, тизер – бәрі де ең алдымен ойын; кітапханаға экскурсиялар.

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған кітапханамен танысу – бұл жаңа, сиқырлы және өте қызықты әлемді ашу. Балалар – ең риза және зейінді тыңдаушылар және белсенді оқырмандар. Кітапханамен танысу мектеп жасына дейінгі жаста, міндетті оқу болмаған кезде болуы керек. Осылайша, бүгінгі таңда мектеп жасына дейінгі балалардың әдеби дамуының өзектілігі айқын

Балада оқырманды тәрбиелеу үшін ересек адамның өзі кітапқа қызығушылық танытуы, оның адам өміріндегі рөлін түсінуі, мектеп жасына дейінгі балаларға ұсынылатын кітаптарды білуі, балалармен қызықты әңгіме жүргізе білуі және талдауға қызығушылық танытуға көмектесуі керек. жұмыс.

Бұл жағдайда қызығушылықты ояту керек. Кітап оқу баланың дамуына, тұлға болып қалыптасуына оң әсер етеді, ой-өрісін кеңейтеді.

Әдебиет:

1. А.Култуманова.Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту және ана тілін оқыту әдістемесі. «Академия» баспа орталығы. 2000 жыл – 400 б.
2. Арзамастцева И.Н. Балалар әдебиеті– Мәскеу: Академия, 2005. – 576 б.
3. Фишер Е.Я. Жаңартылған білім беру жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың әдеби дамуы. Томск мемлекеттік педагогикалық университетінің хабаршысы. 2014. – 60 б.
4. Чуковский К.И. Жинақталған шығармалар: 15 томдық. Кітап клубы, 2009 жыл – 798 б.

Ордабекова З.Г.

Ақтоғай ауданының, Ақши НОМ жанындағы «Арай» шағын орталығы

«ТАНЫМДЫҚ, ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ БҮЛДІРШІНДЕРДІҢ ЗИЯТКЕРЛІК ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУЫ»

Ойын айналадағы дүниені танудың тәсілі. Сонымен қатар, ойын бүлдіршіндерге өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңу жолын үйретіп қана қоймайды, олардың ұйымдастырушылық танымдық дағдыларын да қалыптастырады. Халық даналығында «Ойнай білмеген, ойлай да білмейді», «Ойында озған, өмірде де озады» деген аталы сөздер сырына жүгінсек, мектепке дейінгі жастағы баланың бүлдіршіннің ойынға деген құлқы,

қарым-қатынасы мінез-құлық көріністері олар өсіп-есейгенде де жалғаса береді. Ойын арқылы бүлдіршіннің өзін — өзі басқару қабілеті, тәрбиелігі, жауапкершілігі, оқу қызметіне деген ынтасы, ұйымшылдығы артады.

В.А.Сухомлинский айтқандай: «Ойын баланың алдынан өмір есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін дамытады. Ойынсыз ақыл-ойдың қалыптасуы мүмкін емес». Ойын мектепке дейінгі жастағы бүлдіршіндердің негізгі іс-әрекетінің бір түрі. Бүгінгі таңда педагогика мен психология мектепке дейінгі білім беру жүйесінің алдына мақсат қойып отыр - мектепке баруға үйлесімді, жан-жақты баланы дайындау. Баланың жеке қасиеттері әр жас кезеңдерінде жетекші болып келетін белсенді әрекетте қалыптасады. Мектепке дейінгі жаста мұндай әрекет ойын болып табылады. Қазірдің өзінде ерте жаста балалардың тәуелсіздікке, құрдастарымен қалауы бойынша қарым-қатынасқа түсуіне, білімдері мен дағдыларын жүзеге асыруға және тереңдетуге ең үлкен мүмкіндіктер ойында болады. Н.К.Крупская былай деп жазды: «Мектеп жасына дейінгі балалар үшін ойынның маңызы ерекше, олар үшін ойын - оқу, ойын - олар үшін еңбек, ойын - олар үшін тәрбиенің маңызды түрі. Ойын олар үшін айналаны танып-білу тәсілі болып табылады. Ойын барысында олар түстерді, пішіндерді, кеңістік қатынастарын зерттейді...». Осыған ұқсас ойды А.И.Горький де айтқан: «Ойын – балалардың өздері өмір сүріп жатқан әлемді түсіну жолы...». Ойын арқылы бала үлкендер әлеміне еніп, рухани құндылықтарды игеріп, бұрынғы әлеуметтік дүниені бойына сіңіреді.

Бүлдіршіндерге қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыруды қызықты ойындар арқылы ойната отырып ойлау, есте сақтау, зияткерлік, шығармашылық, танымдылық қабілеттерін дамыту.

-Бүлдіршіндердің ойын әрекеттерін ұйымдастыру және оларды жүзеге асыру, сюжеттер құрастыру икемділіктерін дамыту.

-Ойын барысында бүлдіршіндердің өз әрекеттерін серіктестерінің іс-әрекеттерімен үйлестіру, ойын ережелерін басшылыққа алу икемділігін қалыптастыру;

Шығармашылық ойын бүлдіршіннің жан-жақты дамуы үшін қажет. Ойын әрекеттері арқылы бүлдіршіндер қоршаған өмірге деген белсенді қызығушылықты қанағаттандыруға ұмтылады, өнер туындыларының ересек кейіпкерлеріне айналады. Ойын мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің дене, адамгершілік, еңбек және эстетикалық тәрбиесі жүйесінде күшті орын алады. Ол бүлдіршінді белсендіреді, оның өміршеңдігін арттыруға көмектеседі, жеке мүдделері мен әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандырады. Ойындарда бүлдіршіндер өздерінің жинақталған тәжірибесін көрсетеді, бейнеленген оқиғаларды, өмір туралы түсінігін тереңдетеді және бекітеді. Бүлдіршін ересек адам сияқты әлемді белсенділік арқылы таниды. Ойындарды ойнау қатысушыларды жаңа сезімдермен, идеялармен және концепциялармен байытады. Ойындар ой өрісін кеңейтеді, байқағыштық, зерделік, көргенді талдау, салыстыру және жалпылау, соның негізінде қоршаған ортада байқалатын құбылыстардан қорытынды шығару қабілеттерін дамытады. Ойын – бүлдіршіннің қоршаған әлем туралы білімі мен түсініктерін толықтырудың, ой-өрісін, құнды адамгершілік, ерікті және дене қасиеттерін дамытудың таптырмас құралы. Бүлдіршіннің жан-жақты тұлғасын қалыптастыруда ойынға маңызды орын беріледі.

Мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің танымдық қызығушылығын дамыту құралы ретінде ойын үлкен мүмкіндіктерді қамтиды:

- танымдық процестерді белсендіреді (ойлау, зейін, есте сақтау, қиялдау және т.б.);
- мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндерде қызығушылық пен зейінділікке тәрбиелеу;
- қабілеттерін дамытады;
- бүлдіршіндерді өмірлік жағдаяттармен таныстырады;
- ережеге сай әрекет етуге үйретеді, білуге құштарлығын дамытады;
- білім мен дағдыны бекітеді.

Ойын технологиясы – педагогикалық процесті әртүрлі педагогикалық ойындар түрінде ұйымдастыру. Бұл тәрбиешінің жүйелі әрекеті. Ойын технологиялары білім берудің басым міндеті тұрғысынан үлкен әлеуетке ие: бүлдіршіннің өз әрекетіне, қарым-қатынасына және өзіне қатысты субъективті позициясын қалыптастыру. Ойын технологиясының мақсаты мектепке дейінгі мекеменің жұмыс жағдайына және бүлдіршіндердің даму деңгейіне байланысты белсенділік дағдылары мен дағдыларын

қалыптастырудың толық мотивациялық негізін жасау болып табылады.

Қазіргі заманда бүлдіршіндердің жан-жақты дамуы заманауи білім беру технологияларын қолданбай мүмкін емес. Мектеп жасына дейінгі бүлдіршіннің жетекші іс-әрекеті ойын екенін ескере отырып, біз өз жұмысымызда қазіргі заманғы ойынның негізгі технологияларын қолданамыз. Оқу ойындарын қолданудың арқасында мектеп жасына дейінгі бүлдіршіннің оқу процесі қолжетімді және тартымды түрде өтеді, бүлдіршіннің интеллектуалдық және шығармашылық әлеуетін дамытуға жағдай жасалады. Ойын технологиялары бүлдіршінге: ең маңызды әлеуметтік рөлдерді «сынап көру» мүмкіндігін береді; зерттелетін құбылысқа жеке қатысу (мотивация когнитивтік қызығушылықтарды және шығармашылық қуанышын қанағаттандыруға бағытталған); біраз уақыт «нақты өмір жағдайында» өмір сүріңіз.

Карточкалармен ойындар. Логикалық ойлауды дамыту - бұл қызықты әрекет, өйткені... бүлдіршіннің қандай қорытынды шығаратынын білмейсің. Жарқын, қызықты карталар логика сабақтарын одан да қызықты етуге көмектеседі. Карточка арқылы бүлдіршіннің ойлауын дамыту бүлдіршіндердің бірлестігін дамыту, сөздік қорын толықтыру және белсендіру, үйлесімді сөйлеуді, қиялды дамыту, логикалық операцияларды: салыстыру, талдау, саралау қабілеттерін дамыту арқылы жүзеге асырылады. Тапсырмалар зейінділік пен объектілерді негізгі белгілері бойынша (түсі, пішіні, көлемі, өлшемі, анықтаушы бөлшектердің болуы) ғана емес, сонымен қатар олардың контурлары, яғни көлеңкелері бойынша да ажырату қабілетін дамытады.

Қолдағы қуыршақ. Кіші мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің сөйлеуін дамытудың маңызды педагогикалық шарттарының бірі қуыршақпен жұмыс істеу әдісін қолдану болып табылады. Бұл бүлдіршіннің ой-өрісін кеңейтеді, дыбыстың айтылуын жақсартады және сөйлеуге көмектеседі. Сабақта шебер қолданылатын қуыршақтар бүлдіршіндердің оң эмоцияларын оятуға немесе жүйке кернеуін бірте-бірте жеңілдетуге көмектеседі. Ересек адамның немесе бүлдіршіннің қолындағы қуыршақ оның әңгімелесушісі ретінде әрекет етеді, оған еркін сөйлесуге көмектеседі, белсенді сөйлеу әрекеттерін ынталандырады, еркін сезінуге мүмкіндік береді.

Қорыта келе ойынға зер салып, ой жүгіртіп қарайтын болсақ, үлкен мәнді де мағыналы істер туындайтынын байқаймыз. Ойын – өнердің бастауы деп білеміз.

Ойын тек жас адамның күш қуатын молайтып шапшаңдыққа қана тәрбиелемейді, оның ақыл-ойының толысуына, жан-дүниенің қалыптасуына есейіп өсуіне де пайдасын тигізетіні анық. Сонымен қоса бүлдіршіннің алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятып, танымдық қасиеттерін дамытады. Ойын арқылы бүлдіршін айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Бүлдіршіннің бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бүлдіршін тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бүлдіршін болмасын ойынмен өседі, өйткені бүлдіршін табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бүлдіршін еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Бүлдіршіндердің білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасатынын байқадым.

Әдебиет:

1. «Дидактикалық материалдар жинағы» Құрастырған Абжапарова Б. К. 2014ж.
2. «Отбасы және балабақша» №5. 2014ж.
3. Балабақшада ойнатылатын «Дидактикалық ойындар» жинағынан.

Орымбай А.А.
Шет ауданы білім бөлімінің әдіскері
Бақтыбаева Қ.Д
«Балбөбек» б/б КМҚК

**«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ
САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»**

Функционалдық сауаттылықты қалыптастырудағы мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі дағдылары:

- ❖ Оқу сауаттылығы
- ❖ Математикалық сауаттылық
- ❖ Жаратылыстану сауаттылығы
- ❖ Компьютерлік сауаттылық (ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану)
- ❖ Қаржылық сауаттылық
- ❖ Шығармашылық ойлауды дамыту
- ❖ Жаһандық сауаттылық

Оқу сауаттылығы-табысты әлеуметтену, одан әрі білім беру, өзін-өзі дамыту мақсатында оқу іс-әрекетіне қажеттілікті көрсететін дағдылар мен дағдылардың жиынтығы; семантикалық оқуға дайындық: жазбаша мәтіндерді қабылдау, оқу міндетіне сәйкес оны өзгерту үшін қажетті ақпаратты алу мүмкіндігі.

Мектепке дейінгі жастағы оқырманды қалыптастыру процесі екі кезеңнен тұрады:

- бала ересектер оқитын шығармалардың тыңдаушысы болған кезде пассивті кезең;
- белсенді кезең, бала кітапқа қызығушылық танытып, үнемі ересектерден оны оқуды сұрайды, әріптерді оңай игереді, өзі оқи бастайды.

Жанартылған және дәстүрлі жұмыс түрлері

Дәстүрлі: Әдеби викториналар, бос уақыт, мерекелер, оқырмандар конкурстары, кітап көрмелері.

Жаңартылған: Тақырыптық клуб сағаты, сұхбат, әдеби қоржын, поэтикалық акция, ата-аналарға арналған онлайн жиналыстар, тәрбиешілерге арналған әдеби брейн-ринг.

Математикалық сауаттылық адамның танымдық қабілеттерін, соның ішінде логикалық ойлауды дамыта отырып, білім беруде жүйе құраушы рөл атқарады. Объектілердің қасиеттері мен қатынастарын, түсін, пішінін, санын, шамасын, кеңістіктік орналасуын, уақытша қатынастарын игеру қабілеті мектеп жасына дейінгі балаға басқа іс-әрекеттерді еркін басқаруға мүмкіндік береді. Математикалық сауаттылықты қалыптастыру әдістері мен әдістері.

Әдістері:

- практикалық
- модельдеу
- логикалық есептерді шешу әдісі
- тәжірибелер мен тәжірибелер
- сұрақ әдісі
- қарапайым талдау (синтез, салыстыру)
- ойын

Қабылдауы:

- түсіндірумен бірге әрекет ету тәсілін көрсету (шартты өлшеммен кесіндіні өлшеу)
- тапсырмаларды орындауға арналған нұсқаулық (сандарды салыстыру, түсі мен формасы бойынша жіктеу)
- практикалық қызмет барысында ауызша қабылдау.

Жаратылыстану сауаттылығы - ғылыми сауаттылық арқылы бала ізденімпаздықты, танымдық белсенділікті, іздеу қызметіне қызығушылықты дамытады.

Компьютерлік сауаттылық-бұл АКТ-мен өзара әрекеттесу. Компьютермен өзара әрекеттесу, оның мүмкіндіктерін ашу, балабақшадағы бала қарым-қатынастың жаңа түрлерін игереді, белгілі әлемнің шекараларын кеңейтеді. Ойлауды жандандыру, жаңа білімге деген ұмтылыс сөзсіз қызығушылық, белсенділік, бастамашылық және сонымен бірге табандылық, зейін, зейін сияқты құнды жеке қасиеттердің қалыптасуына әкеледі.

Әдіс-тәсілдері:

- интерактивті байланыс;
- көрнекі;

- ауызша;
- түсіндірме-демонстрациялық, яғни ауызша+көрнекі;
- практикалық (компьютерлік ойын, ішінара іздеу, компьютерлік графика);

Қаржылық сауаттылық-қаржы саласында пайдалы әдеттерді қалыптастыру, балаларға қаржылық тәуелсіздікке, сондай-ақ өмір бойы қаржылық қауіпсіздікке үйренуге мүмкіндік береді.

Әдіс-тәсілдері:

- ауызша (түсіндіру, тапсырманы орындауға ынталандыру) ;
- көрнекі (диаграммаларды, кестелерді, модельдерді көрсету, техникалық құралдарды пайдалану);
- практикалық (пайымдау, интеллектуалды ынтымақтастық, бірлескен және жеке шығармашылық).

Мектеп жасына дейінгі балалардың қаржылық мәдениетін қалыптастыру: – рөлдік, дидактикалық, сюжеттік-дидактикалық, үстел ойындары арқылы жүзеге асырылады.

- танымдық сабақтар;
- коммуникативті сабақтар
- әңгімелер;
- проблемалық жағдайлар;
- еңбек қызметі;
- экскурсиялар балаларды әртүрлі мамандықтағы адамдармен таныстыруға мүмкіндік береді: балалардың ұсынылған материалды меңгеру деңгейін анықтау мақсатында әңгімелесу; өлеңдер, ертегілер оқу, мақал-мәтелдер жаттау балалардың бойында ең жақсы адамгершілік қасиеттерді тәрбиелейді;
- логикалық міндеттер, кроссвордтарды шешу және құрастыру;

Шығармашылық ойлауды дамыту-шығармашылық ойлау-бұл бастапқы мәселеге ерекше және жақсы шешімдер жасау. Шығармашылық ойлауы бар адамдар әдеттегіден тыс ойлауды және стандартты жағдайларға стандартты емес шешімдерді табуды біледі.

Әлеуметтік-коммуникативтік даму – адамгершілік және адамгершілік құндылықтарды қоса алғанда, қоғамда қабылданған нормалар мен құндылықтарды игеруге; баланың ересектермен және құрдастарымен қарым – қатынасы мен өзара іс – қимылын дамытуға; өз іс-әрекеттерінің дербестігін, мақсатқа бағдарлануын және өзін-өзі реттеуін қалыптастыруға; әлеуметтік және эмоционалдық интеллектті, эмоционалдық жауаптылықты, эмпатияны дамытуға, бірлескен іс-әрекетке дайындықты қалыптастыруға бағытталған. Өз отбасына және ұйымдағы балалар мен ересектер қауымдастығына құрметпен қарауды және тиесілілік сезімін; еңбек пен шығармашылықтың әртүрлі түрлеріне оң көзқарастарды; тұрмыста, қоғамда, табиғатта қауіпсіз мінез-құлық негіздерін қалыптастыру.

Танымдық даму – балалардың мүдделерін, қызығушылығын және танымдық мотивациясын, танымдық іс – әрекеттерді, сананы, қиял мен шығармашылық белсенділікті, өзі туралы, басқа адамдар туралы алғашқы идеяларды қалыптастыру; қоршаған әлем объектілері, қоршаған әлем объектілерінің қасиеттері мен қатынастарды дамыту.

Сөйлеуді дамыту мыналарды қамтиды:

- қарым-қатынас және мәдениет құралы ретінде сөйлеуді меңгеру;
- белсенді сөздікті байыту;
- үйлесімді, грамматикалық дұрыс диалогтық және монологиялық сөйлеуді дамыту;
- сөйлеу шығармашылығын дамыту;
- сөйлеудің дыбыстық және интонациялық мәдениетін, фонематикалық есту қабілетін дамыту ;
- кітап мәдениетімен, балалар әдебиетімен танысу, әртүрлі жанрдағы мәтіндерді есту арқылы түсіну;
- сауаттылықты оқытудың алғышарты ретінде дыбыстық аналитикалық-синтетикалық белсенділікті қалыптастыру.

Көркемдік-эстетикалық даму мыналарды болжайды: құндылық-семантикалық қабылдау мен өнер туындыларын түсінудің алғышарттарын дамыту (ауызша, музыкалық, бейнелеу), табиғат әлемі; қоршаған әлемге эстетикалық қатынасты қалыптастыру; өнер түрлері туралы қарапайым идеяларды қалыптастыру; музыканы, көркем әдебиетті, фольклорды қабылдау; көркем шығармалардың кейіпкерлеріне жанашырлықты ынталандыру; балалардың өзіндік шығармашылық қызметін жүзеге асыру (бейнелеу, сындарлы-модельдік, музыкалық және т. б.).

Физикалық даму балалар қызметінің келесі түрлерінде тәжірибе жинауды қамтиды. Қозғалыс, оның ішінде үйлестіру және икемділік сияқты физикалық қасиеттерді дамытуға бағытталған жаттығуларды орындаумен байланысты. Дененің тірек-қимыл жүйесінің дұрыс қалыптасуына, тепе-теңдікті дамытуға, қозғалысты үйлестіруге, екі қолдың жалпы және ұсақ моторикасына, сондай-ақ дұрыс, денеге зиян келтірмейтін, негізгі қимылдарды орындау (жүру, жүгіру, жұмсақ секіру, екі жаққа бұрылу), кейбір спорт түрлері туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру, ережелермен ашық ойындарды игеру – мотор саласында фокусты және өзін-өзі реттеуді қалыптастыру – салауатты өмір салтының құндылықтарын қалыптастыру, оның қарапайым нормалары мен ережелерін игеру (тамақтану, мотор режимі, катаю, пайдалы әдеттерді қалыптастыру кезінде және т. б.).

Әдебиет:

1. Садина С. Д «Технология интегрированных занятий» Алматы: Эверо, 2011ж.
2. Ф.Н. Жұмабекова. «Мектепке дейінгі педагогика 2012 жылы»
3. Н.Е.Веракса. «Проектная деятельность дошкольников» 2006 жыл

Оспанова Ж.К., Алькенова А.Б.
Қарағанды қаласының «Балақай» б/б КМҚК

«СИҚЫРЛЫ ТАҚТА»

Бүгінгі таңда ересектер мен балалар компьютерлер мен планшеттерге қызығушылық танытатын, виртуалды әлемде өмір сүретін техникалық прогресс әлемінде ойыншықтардың өскелең ұрпақты тәрбиелеудегі рөлі туралы мәселе өзекті болып отыр. Нормативтік құжаттарға сүйене отырып Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (ҚР МК-нің 03.08.2022 жылғы № 348 бұйрығы) [1] Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы: Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығымен, [2] құрастырылды.

Қарағанды облысының оқу-әдістемелік орталығының жоспарына сүйене отырып, бөбекжайда «Сиқырлы тақта» жобасы іске асырылуда. Бөбекжайдың әрбір жас тобы мен мамандары аталған жобаны іске асыру бойынша өз бағыттарын таңдады.

Педагогтар Бизибордты таңдады. Бизибордтар (busy board) - дамытушы тақта, бұл дайын сатып алуға және өз қолыңызбен жасауға болатын ойын, төзімділікке, назар аудару, ақылға қонымды ойындары бар модуль. Бизибордты қандай элементтермен жабдықтау керектігін және оның құрылымы қандай болатынын авторлардың өздері шешті. Ұсақ моториканы дамыту және өзара іс-қимылды дамыту үшін математика ойындары үшін түрлі «алаңдар», түрлі кнопкалар, липучкалар, ілмектер, шайбалар және т.б. жиналды. Қабырғаға да, кітап түрінде де жасалған. Баланың ми қызметінің дамуымен ойын қызметі өте қызықты өтті.

Мектеп жасына дейінгі балалардың технологиялық және сандық дағдыларын ілгерілету үшін информатика мұғалімі LEGO конструкторларынан өзінің «Сиқырлы тақтайшасын» құрастырады. Негізге шахмат тақтасы алынған, онда LEGO материалынан және берілген фигураны жинау үшін үлгі ұсынылған. Қазақстан картасының макеті де «Сиқырлы тақта» жобасының негізіне алынған, балалар робопчелкамен бірге еліміздің облыстарын аралап, Қазақстанның көрікті жерлерін атап өтеді. Ал оңайлатылған нұсқада «Қазақстан» картасының макеті ойын ретінде пайдаланылады, онда балалардың білімін нығайту үшін педагогқа үлкен мүмкіндіктер ашылады.

Қазақ тілі мұғалімдері ұйымдастырылған іс-әрекетті жүргізе отырып, жеке жұмыста, балалармен жобалау қызметінде, ата-аналармен жұмыс істеуде ұлттық құндылықты сақтауға, қазақ тілін, ұлттық рәміздерді құрметтеуге, бейбітшілікті, келісімді, бірлік пен ұлттық бірлікті сақтауға, патриотизм мен мемлекеттілікті тәрбиелеуге үйретеді. Бұл үшін мектеп жасына дейінгі балалардың ұсақ моторикасын дамыту үшін трафарет түріндегі «сиқырлы тақтайшалар» кеңінен қолданылады. Бала ойын процесінде «шаңырақ», «жеті ата», «тектілік» ұғымдарын бекітеді.

«Сиқырлы тақтаның» тағы бір мысалы ретінде мектеп жасына дейінгі балалардың ойын іс-әрекетінде зерттеу тәжірибесін жинақтау мақсатында педагогтар магниттік тақтадағы ойындарды пайдаланады. Магниттік тақтадағы ойындар келесі бағыттар бойынша бағдарламадан [2] дағдыларды шешеді:

- коммуникативтік дағдыларды дамыту;
- танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту;
- шығармашылық дағдыларды, зерттеу қызметін дамыту;
- әлеуметтік-эмоциялық дағдыларды қалыптастыру.

Психологтар өз жұмыстарында «Сиқырлы тақта» - Нейротренажерлерді қолданады. Нейротренажерлер - мидың жұмысын ынталандыратын, жадты, назар шоғырлануын жақсартатын, мидың жарты шарының үйлесімді өзара іс-қимылын ынталандыратын құрылғылар, олар ұсақ және жалпы моториканы, кеңістікте бағдарлана білуді дамытады, сөйлеуді жандандырады.

«Сиқырлы тақта» көпфункционалды құралымен ойнау кезінде мектеп жасына дейінгі балаларға жаңа білімді игеру, алған білімдерін қызықты және еркін нысанда бекіту оңай. Балаларда әртүрлі талдағыштар (тері-кинестетикалық, сөйлеу, есту, көру) жандандырылады, эмоциялық аяның деңгейі артады, мақсатқа жету мотивациясы пайда болады, назар аудару, қабылдау, қиялдау, есте сақтау, сөйлеу, ойлау дамиды. «Сиқырлы тақта» жобасы тәрбиеленушілердің тұлғасын жан-жақты дамытуға және дене дамуын кірітіруге, балалардың коммуникативтік, танымдық, зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеу қабілеттерін дамытуға, әлеуметтік-эмоциялық дағдыларды қалыптастыруға қызмет етеді және педагогтың қиялын дамытуға мүмкіндік береді. Педагогтар «Сиқырлы тақта» ретінде: Ағаш тетрис, ойнатқыш, жарты бұлшық ет аралық тақтайларды.

«Сиқырлы тақта» құралы материалды кезең-кезеңмен игеру жолымен баланы жетелейтін логикалық дәйекті құрылымға ие. Үздіксіз білім беру қызметінде, балалардың дербес қызметінде, мәдени практикалар кезінде, сюжеттік-рөлдік ойындарды ұйымдастыру үшін, жеке жұмыста қосымша материал ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Жобаның мазмұны мынадай қағидаттарға құрылады:

1. Негізгі қағидат - дамытушы оқыту қағидаты, әлеуетті мүмкіндіктеріне бағдарланған және балалар арасындағы қабілеттерді, қызығушылықтарды, бейімділікті, оң өзара қарым-қатынасты қалыптастыру.

2. Ойын-танымдық және зияткерлік қызметтің уәждемесін байыту қағидаты.

3. Көрнекілік принципі - «дидактиканың алтын ережесі» - негізгі ақпаратты бала көру және есту арқылы меңгереді.

4. Жүйелілік пен дәйектілік қағидаты материалды меңгеруді белгілі бір тәртіппен, жүйеде жүзеге асырады.

5. Қолжетімділік қағидаты материалдың мазмұнын, сипаты мен көлемін балалардың даму деңгейімен, дайындығымен сәйкестендіруді болжайды.

6. Сенсорлық, ақыл-ой және сөйлеу дамуының өзара байланысы қағидаты балаларға.

7. Ұғыну принципі себеп-салдарлық байланыстарды ұғынуды көздейді.

8. Қауымдастықтарды іздеу принципі - бұл «арандатушылар» сұрақтары, тәрбиеші балаларды проблемадан шығудың жолын табуға үйретеді. Баланың қиялын дамытады.

Балалардың дамуындағы оң динамика жүргізіліп жатқан жұмыстың жоғары тиімділігін, осы жобаны пайдалануды жалғастыру қажеттігін білдіреді. «Сиқырлы тақтаны» пайдалана отырып, бала өзінің даралығы мен тұлғалық қасиеттерін көрсетуге мүмкіндік алады, ал

педагог - белсенді шығармашылық және тәрбиеленушілермен жәрдемдесуге қосылады, осылайша өзінің кәсіби құзыреттілігін кеңейтеді және толықтырады.

Әдебиет:

3. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

4. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029509#z6>

3. Оқу-жаттығуға әдістемелік ұсынымдар «Бизиборд немесе дамыту тақтасы» дидактикалық құралы «№ 40 аралас түрдегі балабақша

Оспанова Ж.К., Грабова В.П.
КГКП я/с «Балақай» город Караганда

«ВОЛШЕБНАЯ ДОСКА»

На сегодняшний день в мире технического прогресса, где взрослые и дети интересуются компьютерами и планшетами, живут в виртуальном мире, становится актуальным вопрос о роли игрушек в воспитании подрастающего поколения. Опираясь на нормативные документы Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (приказ МП РК от 03.08.2022 №348) [1], Типовую учебную программу дошкольного воспитания и обучения: приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 14 октября 2022 года №422,[2] ребенок воспринимается как активный участник своего обучения, имеющий право и возможности конструировать свое собственное понимание мира.

Ориентируясь на план учебно-методического центра Карагандинской области, в ясли саду реализуется проект «Волшебная доска». Каждая возрастная группа и специалисты ясли сада выбрали свое направление работы по реализации данного проекта.

Кто-то выбрал Бизиборд. Бизиборды (busy board) – развивающая доска, это модуль с играми на усидчивость, внимание, сообразительность который как можно купить готовый, так и изготовить своими руками. Какими элементами оборудовать Бизиборд, и какой он будет по конструкции, решали сами авторы. Были собраны различные «площадки» для игр по математике, всевозможные кнопки, липучки, крючочки, шайбы и т.п. для развития мелкой моторики и развития межполушарного взаимодействия. Были изготовлены как настенные, так и стоящие в виде книги. Очень увлекательно с развитием мозговой деятельности ребенка, проходила игровая деятельность.

Для продвижения технологических и цифровых навыков у детей дошкольного возраста, учитель информатики конструирует из LEGO конструкторов, свою «Волшебную доску». За основу взята шахматная доска, где внутри предложено поле из LEGO материала и пример для сбора заданной фигуры. Макет карты Казахстана тоже взят за основу проекта «Волшебная доска» программируя лого роботов, дети путешествует совместно с роботом по областям нашей страны, отмечая достопримечательности Казахстана. А в упрощенном варианте используют макет карты «Казахстана», как игру – ходилку, где для закрепления знаний детей для педагога открываются огромные возможности – какие вопросы составить для хода данной игры.

Учителя казахского языка, проводя организованную деятельность, в индивидуальной работе, в проектной деятельности с детьми, в работе с родителями учат беречь национальное достояние, уважать казахский язык, национальные символы, сохранять мир, согласие, сплоченность и национальное единство, воспитывать патриотизм и государственность. Широко используют для этого «волшебные доски» в виде трафаретов для развития мелкой моторики детей дошкольного возраста. Ребенок в процессе игры, закрепляет понятия: "шаңырақ", "жеті ата", "тектілік".

В целях накопления у детей дошкольного возраста исследовательского опыта в игровой деятельности, педагоги используют игры на магнитной доске - еще один пример

«Волшебной доски». Игры на магнитной доске решают задачи из программы [2] по следующим направлениям:

- развитие коммуникативных навыков;
- развитие познавательных и интеллектуальных навыков;
- развитие творческих навыков, исследовательской деятельности;
- формирование социально-эмоциональных навыков.

Психологи, в своей работе используют в качестве «Волшебной доски» - Нейротренажеры. Нейротренажеры – устройства, стимулирующие работу мозга, улучшающие память, концентрацию внимания, стимулирующие гармоничное взаимодействие полушарий головного мозга, они развивают мелкую и общую моторику, умение ориентироваться в пространстве, активизируют речь.

Во время игры с многофункциональным пособием «Волшебная доска» дошколятам легче усвоить новые знания, закрепить полученные в интересной и непринужденной форме. У детей активизируются различные анализаторы (кожнокинестетический, речевой, слуховой, зрительный), повышается уровень эмоционального фона, появляется мотивация в достижении цели, развиваются внимание, восприятие, воображение, память, речь, мышление. Проект «Волшебная доска» служит для всестороннего развития личности воспитанников и предметом интеграции физического развития, развития у детей коммуникативных, познавательных, интеллектуальных, творческих навыков, исследовательских способностей, формирование социально-эмоциональных навыков, и дает возможности для развития фантазии педагога. В качестве «Волшебной доски» педагоги используют: Деревянный тетрис, игры- головоломки, межполушарные доски,

Пособие «Волшебная доска» имеет логическое последовательное построение, ведущее ребенка по пути поэтапного освоения материала. Может использоваться в качестве дополнительного материала в непрерывной образовательной деятельности, самостоятельной деятельности детей, во время культурных практик, для организации сюжетно-ролевых игр, в индивидуальной работе.

Содержание проекта строится на принципах:

1. основополагающий принцип – принцип развивающего обучения, ориентированный на потенциальные возможности каждого ребенка и формирование способностей, интересов, склонностей, положительных взаимоотношений между детьми.
2. Принцип обогащения мотивации игровой познавательной и интеллектуальной деятельности.
3. Принцип наглядности – «золотое правило дидактики» - основная информация усваивается ребенком через зрительное и слуховое восприятие.
4. Принцип систематичности и последовательности предполагает усвоение материала идет в определенном порядке, системе.
5. Принцип доступности предполагает соотнесение содержания, характера и объема материала с уровнем развития, подготовленности детей.
6. Принцип взаимосвязи сенсорного, умственного и речевого развития детей.
7. Принцип осознанности предполагает осознание причинно-следственных связей.
8. Принцип поиска ассоциаций – это вопросы «провокаторы», с помощью которых воспитатель учит детей находить выход из проблемной ситуации, развивает фантазию ребенка.

Положительная динамика в развитии детей говорит о высокой эффективности проводимой работы, о необходимости продолжения использования данного проекта. Используя в работе «Волшебную доску», ребенок получает возможность проявить свою индивидуальность и личностные качества, а педагог – включается в активное сотворчество и содействие с воспитанниками, тем самым, расширяет и пополняет свои профессиональные компетенции.

Литература:

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (Приказ МОН РК от 3 августа 2022 года № 348). [Электронный ресурс]. – / Информационно–правовая система нормативных правовых актов РК «Әділет». – Режим доступа: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения (Приказ МОН РК от 14 октября 2022 года № 422). [Электронный ресурс]. – / Информационно–правовая система нормативных правовых актов РК «Әділет». – Режим доступа: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200030183#z6>.
3. **Методические рекомендации к учебно -дидактическому пособию «Бизборд или развивающая доска» «Детский сад № 40 комбинированного вида»**

Павлова Е.А., Альмухаметова Л.А.
КГКП я/с «Нурай» Осакаровского района

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ -ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»

Актуальность темы взаимодействия педагогов и родителей обусловлена тем, что от характера их взаимоотношений напрямую зависит благополучие ребенка. К сожалению, зачастую между этими сторонами возникает напряженность и конфликты из-за разных взглядов на процесс воспитания.

Одной из основных причин противоречий являются различия в ценностных ориентирах и подходах к воспитанию. Родители в большей степени ориентированы на индивидуальный подход, а педагоги - на коллективные формы и методы работы. Каждая из сторон считает свой подход единственно верным. Например, педагоги могут упрекать родителей в излишней мягкости и вседозволенности, попустительстве капризам ребенка. Родители же обвиняют учителей и воспитателей в чрезмерной строгости и формализме.

Еще одним источником недопонимания являются устоявшиеся стереотипы по отношению друг к другу. Родители склонны видеть в педагогах людей с завышенной самооценкой, не желающих прислушиваться к их мнению. Они полагают, что учителя в школах и воспитатели в детских садах просто "выполняют формальные обязанности" и не проявляют искренней заинтересованности в детях. А педагоги в свою очередь нередко характеризуют родителей как некомпетентных в вопросах воспитания и обвиняют их в попустительстве и избалованности детей [1].

К сожалению, подобные стереотипы приводят к предвзятому отношению друг к другу и неготовности к конструктивному диалогу. На этом фоне развивается еще одна острая проблема - недостаток взаимопонимания и общения. У родителей зачастую не хватает времени или желания для регулярных встреч с педагогами, а педагоги редко выходят с инициативой налаживания контакта. В итоге стороны начинают действовать, основываясь на своих предположениях и домыслах, которые чаще всего оказываются ошибочными.

Все названные обстоятельства в совокупности способствуют возникновению острых конфликтов между педагогами и родителями. Рассмотрим несколько типичных ситуаций.

1. Родители уверены, что их ребенок стал жертвой несправедливого отношения со стороны учителя. Они предъявляют претензии, не выслушав доводы другой стороны. В ответ на это педагог переходит в контрнаступление, защищая собственную позицию. Ситуация доходит до открытого конфликта и взаимных оскорблений.

2. Педагоги высказывают родителям замечание по поводу поведения ребенка, делая акцент на недостатках семейного воспитания. Родители воспринимают это как личное оскорбление и попытку ущемить их родительский авторитет. Они начинают активно защищать свою позицию, обвиняя при этом самих педагогов в некомпетентности и неумении наладить дисциплину в группе.

3. В ходе родительского собрания родители высказывают недовольство методами работы педагога и требуют их изменения. Воспитатель стремится объяснить необходимость

и правильность выбранных подходов. Между сторонами разворачивается дискуссия, которая постепенно трансформируется в конфликт.

Несмотря на существующие разногласия, у педагогов и родителей гораздо больше общих интересов, чем противоречий. И те, и другие заинтересованы в полноценном развитии и благополучии детей. Поэтому необходимо налаживать конструктивный диалог и оптимизировать взаимоотношения между этими ключевыми участниками образовательного процесса.

Одним из действенных способов является организация совместных мероприятий, в которых педагоги и родители выступают как единая команда. Это могут быть спортивные соревнования, концерты, праздники, экскурсии и многое другое. Главное, чтобы родители не были пассивными наблюдателями, а принимали активное участие наравне с педагогами. Совместная подготовка к таким мероприятиям, распределение ролей и обязанностей помогут лучше узнать друг друга, наладить взаимопонимание [2].

Большую роль играют индивидуальные консультации, которые позволяют "разрулить" многие острые и деликатные вопросы. Они должны проходить в неформальной обстановке при обоюдном желании сторон найти компромисс и выработать согласованную линию действий в интересах ребенка. Задача педагога - внимательно выслушать родителей, разъяснить свою позицию спокойно и доходчиво. Родители, в свою очередь, должны с пониманием отнестись к профессиональному мнению специалиста.

Не менее важно повышение психолого-педагогической квалификации самих педагогов в плане коммуникативных навыков и конструктивного разрешения конфликтов. Для этого могут использоваться различные формы: курсы повышения квалификации, тренинги, вебинары. В результате педагоги смогут более уверенно и профессионально выстраивать диалог с родителями, соблюдая этические нормы и избегая эскалации конфликтов [3].

Для проведения данного эксперимента были сформированы две группы родителей воспитанников старшей группы детского сада - экспериментальная и контрольная. Каждая группа включала по 15 родителей.

На первом этапе было проведено входное анкетирование родителей обеих групп с целью определения исходного уровня доверия и открытости по отношению к воспитателям группы. В анкете использовалась 5-балльная шкала самооценки по следующим параметрам:

- Готовность делиться информацией о ребенке
- Готовность обращаться к воспитателям за советом
- Уровень доверия воспитателям
- Удовлетворенность общением с воспитателями

Анализ результатов входного анкетирования показал, что показатели обеих групп изначально примерно одинаковы и находятся на среднем уровне.

На втором этапе с родителями экспериментальной группы в течение двух месяцев проводилась активная, целенаправленная работа с использованием разных форм взаимодействия:

- Индивидуальные консультации (1 раз в неделю)
- Онлайн родительские собрания в режиме видеоконференции (2 раза)
- Совместный праздник с участием родителей (1 раз)
- Группа родителей в мессенджерах для оперативного общения
- Дни открытых дверей (каждую неделю)

В то же время с родителями контрольной группы в течение этого периода целенаправленная работа не проводилась. Осуществлялось лишь базовое взаимодействие в рамках традиционных мероприятий детского сада.

На заключительном этапе было проведено повторное анкетирование родителей обеих групп по тем же параметрам.

Анализ результатов показал следующее:

1. В экспериментальной группе наблюдается заметный прирост показателей по всем параметрам (повышение на 1,2 балла в среднем).

2. В контрольной группе показатели практически не изменились.

Таким образом, эксперимент подтвердил, что использование различных активных форм работы с родителями положительно влияет на уровень доверия и открытости во взаимоотношениях между родителями и педагогами ДООУ.

В образовательных организациях необходимо разработать четкие правила и этические нормы взаимодействия между всеми участниками образовательного процесса. Это позволит избежать многих конфликтов и недоразумений. Данные правила должны основываться на принципах взаимного уважения, открытости к диалогу, защиты интересов ребенка. Согласованные нормы взаимодействия помогут выстроить атмосферу сотрудничества и доверия между педагогами и родителями.

Таким образом, оптимизация взаимоотношений педагогов и родителей — это комплексная задача, требующая системных усилий по налаживанию конструктивного диалога и выработке общих подходов к воспитанию детей. Реализация предложенных рекомендаций поможет минимизировать разногласия и использовать потенциал педагогов и родителей для создания благоприятной развивающей среды.

В заключение отметим, что оптимальная модель взаимодействия педагогов и родителей до конца не выработана и требует дальнейших исследований. В частности, перспективным представляется изучение лучших зарубежных практик построения партнерских отношений между этими ключевыми участниками образовательного процесса. Актуальным является также оценка эффективности различных форм работы с родителями и выявление наиболее оптимальных моделей на основе мониторинга их удовлетворенности. Результаты подобных исследований позволят выработать методические рекомендации для образовательных организаций по оптимизации партнерства педагогов и родителей.

Литература:

1. Аязбекова С.Ш. Педагогическое взаимодействие семьи и школы в современных условиях // Вестник КазНПУ. - 2018. - №1. - С. 67-72.
2. Бейсенова Г. Роль семьи и школы в нравственном воспитании школьников // Молодой ученый. - 2017. - №2. - С. 539-541.
3. Жетписбаева Б.А. Взаимодействие педагогов и родителей как фактор повышения качества образования // Педагогика и психология в современном мире: теория и практика. - Алматы, 2020. - Т.2. - С. 126-135.

Панюшкина В.А., Черныш Т.И.

ТОО «Ақниет-2015 детский сад «Ақжаркын» город Караганда

«ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ГРАМОТНОСТЬ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

В настоящее время актуальной темой образования является – функциональная грамотность и именно дошкольное образование служит базисом формирования функциональной грамотности ребенка.

Для понимания процесса формирования функциональной грамотности в образовательной деятельности необходимо дать определения следующим понятиям:

Личность – человеческий индивид, как субъект отношений и сознательной деятельности.

Грамотность – степень владения человеком навыками чтения и письма.

Функциональным называется то, что относится к практике, конкретному использованию, употреблению какого либо объекта или явления.

А.А. Леонтьев дает следующее понятие функционально грамотной личности – это человек, способный использовать все постоянно приобретаемые в течение жизни знания, умения и навыки для решения максимально широкого диапазона жизненных задач в различных сферах человеческой деятельности, общения и социальных отношений.

А.С. Тангян под функциональной грамотностью понимает: «Повышаемый по мере развития общества и роста потребностей личности уровень знаний и умений, в частности умения читать и писать, необходимый для полноценного и эффективного участия человека в экономической, политической, гражданской, общественной и культурной жизни своего общества и своей страны, для содействия их прогрессу и для собственного развития».

Следует отметить, что сам термин «Функциональная грамотность» по данным И. Логвина и Л. Рождественской был введен в 1957г. ЮНЕСКО.

Казахстан понимает важность и необходимость воспитания функционально грамотного человека в эпоху стремительного развития новых технологий, мировой индустрии и международных отношений и в 2012 году был опубликован «Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы». В связи с этим научно-педагогическими центрами страны стали проводится научные исследования.

Исследования Казахских ученых Национальной академии Ы. Алтынсарина привели к пониманию, что в современной педагогической науке существует несколько вариантов понятий термина функциональной грамотности. А.Е. Абылкасымова с группой своих коллег считают, что определение функциональной грамотности как «способ социальной ориентации личности, интегрирующий связь с многоплановой человеческой деятельностью», которое дано в энциклопедическом словаре педагога, более полным и соответствующим целям и задачам казахстанской школы.

Следует отметить, что воспитание и развитие полноценной личности происходит на протяжении всего периода развития человека начиная от рождения. Согласно рассмотренным определениям, ребенок получающий знания и навыки уже в младенческом возрасте пытается применить их на практике. Например: научившись произносить первые слова «мама», «папа», «дай», «на», ребенок их активно использует в кругу близких, показывая свои желания, потребности, ни это ли зачатки социально-коммуникативной грамотности, позволяющие достигать своих целей и участвовать в социальной жизни. Таких примеров можно привести множество, поэтому развития функциональной грамотности должно проходить, как непрерывный процесс, который имеет свою структуру и целенаправленность, а не проходить стихийно и ситуативно, на это нацелены в настоящее время не только казахстанские школы, но и дошкольные учреждения, благодаря чему сохраняется принцип приемственности.

Дошкольные учреждения ставят перед собой такие главные задачи:

- как готовность ребенка к школьному обучению, которая подразумевает не конкретные знания и умения, а способность усваивать новую информацию, анализировать, делать самостоятельные выводы и трансформировать ее в знания, которые сможет применять на практике и тем самым решать множество неординарных задач;

- способность социально взаимодействовать в коллективе, строить личностные, партнерские отношения согласно нравственно-этическим нормам общества, ориентироваться в обстоятельствах складывающихся в социуме, решать и избегать конфликтных ситуаций переводя их в русло сотрудничества.

Исходя из этого дошкольная педагогика выделяет три основополагающих видов функциональной грамотности:

1. Читательская - Способность ребенка понимать предложенные им тексты, размышлять о их содержании анализировать, делать выводы и для того, чтобы достигать своих целей, расширять диапазон своих знаний и возможностей, участвовать в социальной жизни.
2. Математическая - Способность ребенка мыслить математическими представлениями, формулировать и ставить задачи, применять разнообразие решений на практике в соответствии с ситуациями.

3. Естественнонаучная - Способность ребенка осваивать и использовать естественнонаучные знания, полученные опытным путем для объяснения явлений окружающего мира, осваивать новые знания, основанные на научных доказательствах.

Все эти три вида грамотности активно развиваются и формируются у ребенка в воспитательно-образовательной деятельности дошкольного учреждения. Воспитатели в своей работе активно используют методические разработки, пособия, технологии игрового обучения и технологии экспериментирования, как казахстанских, так и зарубежных педагогов.

Как было отмечено ранее развитие функциональной грамотности – это непрерывный процесс, который продолжается и вне организованной деятельности и мы педагоги должны уделять этому особенное значение, заостряя внимание ребенка на этом.

Например, выполняя гигиенические процедуры:

Дошкольник моет руки используя мыло, при взаимодействии с водой, оно мыльные пузыри. Так же рассматриваем воду, какая она? (мокрая, холодная, горячая, прозрачная, жидкая) очищает руки от загрязнений.

Прием пищи:

Ребенок может рассмотреть и определить из чего состоит приготовленное блюдо, используя знания о продуктах питания, овощах и других составляющих, а так же способах приготовления (варка, тушение, жарка), которые меняют вкус продукта, рассмотреть форму нарезки данных продуктов сопоставить с изученными геометрическими фигурами. Остудить горячее блюдо спомощью струи воздуха, помешивая ложкой.

Трудовые поручения:

Полив цветов – это настоящая экспериментальная деятельность, которая может научить дошкольника добывать знания, анализировать и решать некоторые задачи. Почва становится сырой, также имеет пропускную способность, излишки вытекают в поддон. В земле находится корень растения, а после полива листья поднимаются, чтобы было наглядней в воду для полива можно добавить красящее вещество и тогда прожилки растения поменяют цвет, что будет означать вода достигла листьев.

Данные повседневные действия могут стать элементом развития естественнонаучной грамотности.

В играх можно использовать соревновательный принцип, разделив ребят на команды и физические упражнения совместить с математическим или грамматическим заданием.

Например: Игрок каждой команды, преодолев препятствия в виде барьеров, должен сосчитать, сколько машин на картинке едут в правую сторону, сколько в левую. Или назвать все предметы на демонстрационной доске, начинающиеся на заданный звук. С завязанными глазами добраться до цели используя подсказки напарника.

В таких играх ребенок учится работать в социуме, формирует и использует навыки сотрудничества, быстро переключаться с одного вида деятельности и прямо противоположный, решать различные не стандартные задачи, применяя полученные знания.

Любая повседневная деятельность ребенка в руках опытного, постоянно повышающего свои профессиональные навыки воспитателя становится ступенькой развития функциональной грамотности ребенка, который не только легко адаптируется к школе, к новым задачам, но и станет самостоятельной зрелой согласно возрасту личностью.

Многие родители выражают недоумение такими задачами, так как привыкли видеть демонстрацию конкретных, стандартных знаний, умений и навыков ребенка. Поэтому в настоящее время воспитатель должен не только свое внимание направлять на развитие и воспитание ребенка, но переориентировать родителей, формируя новое представление о процессе обучения и воспитания в казахстанском образовании.

Воспитав функционально грамотную личность Казахстан обеспечивает возможность человека идти в ногу со временем легко осваивая новые технологии, найти свое место в обществе, развивать и обогащать свою страну на высоком международном уровне.

Литература:

Книги, монографии, сборники:

1. Гришаева, Н. П. Современные технологии эффективной социализации ребенка в дошкольной образовательной организации / Н. П. Гришаева – М. : Вентана –Граф, 2015.
2. Тангян, С.А. «Новая грамотность» в развитых странах / С. А. Тангян // Советская педагогика. – 1990.
3. Джадрина М.Д. Содержаниен школьного образования в Казахстане: новые перспективы / М.Д. Джадрина, К.С. Куркабаев // Вестник КазНУ. Серия «Педагогические науки». – 2014. – №3 (43). – С. 14-23.
4. Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы: утв. постановлением Правительства Республики Казахстан от 25 июня 2012 года № 832.

Электронные ресурсы:

5. Терминологический словарь современного педагога. 1999. Электронный ресурс.

Статьи:

6. Теоретико-методологические основы создания образовательных стандартов 12-летней школы в контексте обновления содержания образования: Отчет о НИР (промежут.) / Национальная академия образования им. Ы. Алтынсарина (НАО); Руководитель Абылкасымова А. Е. – Астана: НАО, 2012. – 85 с.
7. Нурмуратова К.А. Функциональная грамотность как основа развития гармоничной личности в современных условиях. Научный журнал «Педагогическая наука и практика» – Филиал акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Костанайской области», 2019.

Петкер Л.Ф.

КГКП я/с «Берёзка» город Сарань

**«СОТРУДНИЧЕСТВО ПЕДАГОГОВ И РОДИТЕЛЕЙ - ЕДИНОЕ
ПРОСТРАНСТВО РАЗВИТИЯ РЕБЁНКА»**

«От того, как прошло детство, кто вёл ребенка за руку в детские годы, что вошло в его разум и сердце из окружающего мира – от этого в решающей степени зависит, каким человеком станет сегодняшний малыш».

В.А.Сухомлинский

Для дошкольников огромное значение имеет микроклимат в семье и в детском саду. Именно в этой среде дети обогащают запас необходимых знаний об обществе и обо всём окружающем мире, здесь происходит адаптация и социализация ребёнка. Педагоги всегда опирались на семьи детей с целью лучше понять конкретного дошкольника, сделать работу по его развитию более продуктивной. Родители не всегда знают особенности детей дошкольного возраста и часто в воспитании полагаются на интуицию, что не всегда даёт лучшие результаты.

Эффективным воздействие на дошкольников может стать тогда, когда сформирована позиция сотрудничества педагогов и семей воспитанников ДО, когда есть единое пространство развития ребёнка. Важно научиться взаимопониманию, терпению, умению слышать партнёра и понимать его.

Последствие недопонимания между педагогами и родителями ребёнка может негативно сказаться на воспитаннике. Если у родителей вызывает интерес лишь питание дошкольника в детсаду, воспитателям трудно найти с ними общий язык в вопросе совместных действий по гармоничному развитию личности будущего члена общества. Педагоги проделывают огромную работу, чтобы донести до сознания некоторых родителей, что дошкольника нужно не только накормить и опрятно одеть, с ним важно общаться и учить думать.

Цель педагога - изменить сложившуюся ситуацию, заинтересовать родителей дошкольника в совместной работе и сделать их активными участниками воспитательного процесса.

Актуальность обозначенной проблемы в том, что современная ситуация с финансовым и социальным расслоением семей, избытком информационных технологий, разнообразными способами получения образования требует преобразовать привычный воспитательный процесс, избавив его от шаблонов, обновив формы работы.

Ответственность за воспитание ребёнка лежит на всех взрослых. Из содружества дошкольник/семья/детский сад нельзя исключить ни одно звено. Эти социальные институты должны действовать согласованно ради общей цели.

Нередко бывает, что родители обладают определёнными знаниями о воспитании дошкольника, но не могут применять их практически. В таком случае необходима помощь квалифицированного специалиста.

Педагоги детского сада должны понимать всю ответственность при установлении контактов с родителями ребёнка, проявлять в этом непростом, но очень важном деле такт, изучить воспитательные возможности конкретной семьи, узнать её особенности. Воздействовать на родителей лучше через воспитанника дошкольного учреждения.

Если взаимодействие станет разносторонним и конструктивным, это позитивно отразится на психическом, а также физическом и социальном здоровье воспитанников. Кроме привычных собраний, стендов, консультаций и подобного, нужны новые формы привлечения семей.

Важно, чтобы взаимоотношения с родителями не стали сухим обменом информацией, а были эмоциональным контактом и приносили радость. Педагоги должны быть открытыми и доброжелательными, готовыми принять сведения о ребёнке и поделиться информацией о нём.

Ребёнок должен быть целью и содержанием совместной работы. Детский сад обязан учитывать, прежде всего, интересы воспитанника, а потом уже собственные. Среди своих ровесников дошкольник в детском саду получает возможность проявить и развить инициативность и активность, коллективизм и коммуникабельность, сохраняя уникальность своей личности. Семья закладывает эмоциональный фундамент, непрерывно влияя на дошкольника. Привычки, потребности и стремления, внешний вид отца и матери, манера их общения с окружающими влияют на ребёнка, который, словно губка, впитывает любую деталь, каждый момент, на первый взгляд, незначительный. Родителям важно помнить ежесекундно, что они образец для своего растущего малыша. Содействие в правильном восприятии общества остаётся важнейшей функцией взрослых в формировании будущих членов общества.

Привлечение родителей ребёнка к созданию единого пространства развития дошкольника реализуется через такие направления, как:

- Работа с коллективом ДО по координированию единых действий с семьями воспитанников, информирование об актуальных формах воспитательной деятельности.
- Мероприятия, целью которых является повышение педагогической культуры родителей.
- Привлечение семей к различным формам деятельности ДО, трансляция своего опыта. Главными задачами работы ДО являются:
  - Обеспечение партнёрских взаимосвязей с родителями детей.
  - Консолидация усилий для достижения воспитательных и развивающих целей.
  - Организация условий для эмоционального комфорта, поиск общих интересов.
  - Стимулирование и мотивация к обновлению воспитательных умений родителей, их поощрение и поддержка.

Взаимодействие с родителями дошкольников основывается на принципах:

доброжелательности; подхода к партнёрам по педагогической деятельности и к конкретным воспитанникам с учётом их особенностей; равноправия и согласованности в действиях; гибкости и совершенствования.

Воспитателю в большинстве случаев приходится полагаться на профессионализм, инициативность, интуицию, поскольку одного эффективного рецепта на все случаи не существует. Сотрудники ДО должны заинтересовать семью ребёнка, убедить, что участие в образовании и воспитании дошкольника необходимо для его развития, это не прихоть воспитателя.

Цель ДО и семей дошкольников одинакова, они должны совместно воспитать будущих созидателей жизни.

Участие семьи в процессе воспитания и развитии ребёнка – обязательное условие полноценного и эффективного формирования личности. Педагог может и должен сделать родителей дошкольников своими помощниками, стимулировать их развиваться со своим ребёнком, проявлять терпение и деликатность, осуществлять необходимую помощь, стараться понимать его потребности и особенности.

Социальный опыт, который получит ребёнок в семье и в дошкольном учреждении, позволит ему войти в большой мир. Условия его взросления и развития могут стать наиболее оптимальными, если названные воспитательные феномены будут действовать, сочетаясь друг с другом. Гармония в этом взаимодействии возникает постепенно. И наступит она тем быстрее, чем больше желания и сил будет вложено обеими сторонами. Семья и детский сад должны неуклонно следовать выбранной цели. Это содружество не столько позволит выработать у дошкольника определённые поведенческие навыки, сколько повлияет на личность и её социализацию в будущем.

Образовательная среда как частный случай социальной среды может поддаваться целенаправленному формированию. Единство детского сада и семей воспитанников – обязательный компонент этой среды и потому оказывает влияние на уровень успешности в образовании и воспитании всего подрастающего поколения. Общими силами родственников ребёнка и воспитателей выявляются проблемы внутри семьи и возможные способы борьбы с ними. Настроенность на успех должна основываться на ответственности взрослых. Работа сотрудников ДО и родителей дошкольника должна быть творческой, не допускающей формализма, вселяющей оптимизм и уверенность в будущем. Только так можно справиться с проблемами, которые встретятся на пути к намеченной цели, и вырастить счастливых детей.

Литература:

1. Т.Н. Доронова, Е.В. Соловьева, А.Е. Жичкина, С.И. Мусиенко. Дошкольное учреждение и семья – единое пространство детского развития: Методическое руководство для работников дошкольных образовательных учреждений /– М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 2001.
2. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика: Учеб.пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002.

Петренко С.В.

КГУ «Специальный детский сад «Акку» город Темиртау

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ ТЕХНИК ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТА»

Истоки способностей и дарования детей
– на кончиках их пальцев. От пальцев,
образно говоря, идут тончайшие нити ручейки,
которые питают источник творческой мысли.[1с.1]
(В.А. Сухомлинский).

Согласно статистике, количество детей с особыми потребностями в Казахстане растет с каждым годом. Дошкольное образование создает условия для воспитания и обучения особенным детям.

В нашем современном мире, мире научно – технического прогресса появляется большое количество инноваций. И современный педагог должен идти в ногу со временем и апробировать в своей работе наиболее подходящие технологии для успешного развития личности воспитанников, для его адаптации и социализации в условиях дошкольного образования.

Начав работать в группе с нарушением интеллекта, я перепробовала много разных направлений по самообразованию и, приняв во внимание, что у детей очень слабая моторика рук (с трудом держат в руках карандаш, кисточку, ножницы). Дети не говорящие и большинство из них не понимают обращенную речь, я остановилась на практической творческой деятельности, а именно нетрадиционной технике рисования и аппликации.

Применение этой технологии для работы с детьми с нарушением интеллекта создаёт атмосферу непринужденности, открытости, содействует развитию инициативы, самостоятельности, благоприятному эмоциональному отношению к деятельности, что способствует решению задач успешной социализации детей с особыми образовательными потребностями.

Нетрадиционная техника изобразительной деятельности – это деятельность, которая завораживает, восхищает и удивляет. Не может быть хорошо или плохо выполненной работы, каждая работа ребенка неповторима и индивидуальна.

Ученые доказали, что чем мастерски ребенок владеет руками, чем разнообразнее движения рук, тем полноценнее функционирует его нервная система. Это означает, что развитие руки тесно связано с развитием речи и мышления у детей дошкольного возраста. В процессе работы дети раскрепощаются и расслабляются, им не надо сосредотачиваться на правильности проведенной линии, что дает возможность отражать в рисунке свои впечатления об окружающем мире, а разнообразие материалов, из которых можно делать аппликации поддерживают интерес к творчеству. У детей развивается умение рассуждать, делать выводы, обогащается словарный запас. Работая с изобразительным материалом, дети находят удачные цветовые сочетания, узнавая предметы в своей работе, и это приносит детям чувство удовлетворения, положительные эмоции и усиливает их воображение.

В процессе работы с детьми, я заметила, что использование нетрадиционных техник повышает интерес детей к изобразительной деятельности. Существует множество нетрадиционных техник изобразительной деятельности, но их уникальность в том, что они позволяют детям быстрее достичь желаемого результата. Успех обучения нетрадиционным техникам зависит от того, какие методы и приемы использует педагог для донесения до детей конкретного содержания.

Организовывая деятельность детей по изобразительности с использованием нетрадиционных технологий, я обратила внимание, что детям особенно нравится делать аппликации с применением различных материалов (круп, ваты, салфеток, ватных дисков, природного и бросового материала). Были выполнены аппликации: «Казахский орнамент», «Цветочек», «Дерево в снегу», «Зайчик», «На джайлау», «Варежка Деда Мороза», «Байтерек», «Тыква», «Шапочка». С большим удовольствием дети рисовали листочками деревьев, поролоновыми губками «Новогоднюю елочку», солью «Снежинку», пупырчатым целлофаном «Одуванчик», пальчиками «Снег», раскрашивали аппликацию из ватных дисков пипетками. Обращала внимание детей, что дерево в разное время года можно нарисовать, применяя разные техники – ватные палочки, ладошки, конструктор лего.

Работа с различными материалами не только служит средствами выразительности, но развивает чувственный опыт детей, который является фундаментом общего интеллектуального развития детей.

Особое внимание уделяю соблюдению техники безопасности, так дети очень активные, неусидчивые, им все надо потрогать или попробовать на вкус. Присущие им интеллектуальные недостатки и отсутствие жизненного опыта не позволяют им понять и правильно оценить опасные ситуации.

При проведении организованной деятельности применяю дифференцированный подход, учитываю возрастные, индивидуальные особенности в развитии каждого ребенка. С некоторыми детьми, для достижения результата, приходится работать рука в руку.

Моим воспитанникам очень нужна поддержка родных людей и поэтому, я систематически организовываю выставки детских работ, что бы родители, рассматривая творчество своих детей, хвалили их, придавая им уверенность.

Таким образом, в процессе проведенной работы с детьми на данном этапе, у них повысился интерес к необычным техникам изобразительного искусства, они стали раскрепощеннее, эмоционально благополучнее, появился интерес к окружающему миру.

Планирую не останавливаться на достигнутых результатах и продолжать работу по применению нетрадиционных техник изобразительной деятельности в развитии детей с нарушением интеллекта.

И в заключении своей статьи приведу слова В.А.Сухомлинского «Чем больше мастерства в детской руке, тем умнее ребёнок».[2с.1

Литература:

1.<https://solncesvet.ru/opublikovannyye-materialyi/istoki-sposobnostey-i-darovaniya-detey--216062/>

2.<https://www.prodlenka.org/stati-obr/obobschenie-opyta/17427-statya-razvitie-tvorcheskih-sposobnostei-detei-s-ovz-sredstvami-netradicionnih-tehnik-risovaniya>

3.<https://www.maam.ru/detskijasad/formirovanie-kultury-bezopasnogo-povedeniya-u-doshkolnikov-s-narusheniem-intellekta.html>

Пономаренко Л.В.

КГКП я\с «Айсуну» город Караганда

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

Образовательная среда в дошкольной организации – это ряд определенных условий, оказывающих большое внимание на всестороннее развитие ребенка, состояние его здоровья, успех в учебе. Среда строится таким образом, чтобы дать возможность раскрыться способностям каждого ребенка [3]. А для этого надо, чтобы ребенок мог заниматься любимым делом. Образовательная среда это особый тип среды, который выделяет несколько факторов:

1. Это время проведение, когда ребенок находится в саду 10 часов каждый день.
2. Разнообразие организованной деятельности (музыкальное, физкультурное, логопедическое, общеразвивающее, психологическое и др.)
3. Многообразная информационная среда.
4. Разнообразное общение, когда общение происходит и со взрослыми и сверстниками. Все это многообразие факторов и соединяет в себе образовательный процесс.

Для того чтобы образовательная среда развивала личность ребенка, нужно создать такую педагогическую среду, в которой ребенок учился бы и жил самостоятельно. В такой среде ребенок формирует свои сенсорные навыки, развивает физические функции, учит наблюдать и сравнивать разные предметы и явления, приобретает и накапливает жизненный опыт эмоционально – практического общения со сверстниками и взрослыми. Таким образом, приобретая знания на собственном опыте. Роль педагога состоит в том, чтобы с помощью предметно- пространственной среды помочь дошкольнику найти и развить в себе то, что ему присуще.

Поэтому в последнее время отводится активная роль педагогики в поиске усовершенствования образовательной среды, как условия формирования личности[2].

Формирование личности является одной из важнейших задач педагогики, так как помогает сформировать представление о цели жизни каждого ребенка.

При выявлении определенного образа среды, ребенок сравнивает с действительностью, пробует и сопоставляет в соответствии со своими представлениями. Задача педагогов состоит в умении создать благоприятную пространственно - предметную развивающую среду, которая помогла бы выявить его творческие способности.

Оформление групп должно исходить из таких показателей как:

- а) группа – второй дом для детей, где должно быть тепло и уютно;
- б) для всестороннего развития необходима специально организованная среда для игр, отдыха и организованной деятельности. Через среду воспитания происходит привыкание личности к жизненным обстоятельствам[1].

При правильной организации предметно- пространственной среды существуют факторы способствующие развитию личности:

1. Индивидуальный подход. В дошкольной организации учитываются индивидуальные особенности каждого ребенка.

2. Социальное взаимодействие. Умение работать в коллективе, коммуницировать, развивать социальные навыки – всему этому способствует общение со сверстниками и со взрослыми. Дети учатся находить общий язык в общении и решать самостоятельно конфликтные ситуации.

3. Развитие когнитивных способностей. У детей появляется возможность познавать окружающий мир через игру и свой опыт. Игры, эксперименты, практические и творческие задания помогают развивать умственные способности, воображение, внимание, логическое мышление и тд.

4. Развитие физических навыков. Физкультура, спортивные упражнения, подвижные игры и вообще, любая активность, помогают развивать координацию движений, физические навыки, дают задатки здорового образа жизни и способствуют желанию ухаживать за собственным телом.

5. Развитие эмоциональной сферы. Дети учатся контролировать и выражать свои эмоции, сопереживать и сочувствовать другим, повышать собственную самооценку.

6. Поддержка и участие семьи. Здесь педагоги проводят и семинары, подбирают помогают родителям в воспитании факторы способствуют развитию Образовательную среду

родительские собрания консультации, которые ребенка. Все эти личности ребенка. можно рассматривать

и как отражение взаимосвязи условий, обеспечивающих развитие ребёнка.

Таковыми условиями являются:

- Пространство развития ДО;
- Пространство развития педагогов;
- Пространство развития детей;
- Пространство развития родителей.

Таким образом, образовательная среда в дошкольном образовании играет важную роль в развитии личности ребенка, помогая ему развивать познавательные, социальные, физические и эмоциональные навыки, а также формируя его ценностные ориентации и этические принципы.

В нашей дошкольной организации большое внимание уделяется взаимодействию всех участников педагогического процесса. Взаимодействие участников педагогического процесса – это согласованная деятельность педагога, воспитанников и родителей по достижению совместных задач и результатов.

Литература

1. Балова И.Н. Проектирование локальной образовательной среды // Проектирование образовательной среды в дошкольном учреждении. -СПб.: СПбАППО, 2004. с. 64-72.
2. Крупина И.В. Образовательная среда семьи и школы как средство воспитания и обучения / И.В. Крупина. — М.: Академия, 2000. с.192
3. Модель развития дошкольного воспитания и обучения 15-03-2021.

Радевич Н.Г.

КГУ «Специальный детский сад «Балдырган» город Темиртау

«ИГРОВЫЕ МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ С ООП»

Для повышения качества дошкольного образования. Необходимо создавать условия, обеспечивающие всестороннее развитие воспитанников, в том числе с особыми образовательными потребностями. Актуальным является преодоление таких проблем, как создание доступной среды и условий для развития речевых навыков, творческого мышления и воображения. По результатам диагностического исследования, у детей наблюдаются низкий уровень речевой активности и мышления. Речь у детей односложная, низкий словарный запас, отсутствует логическое мышление, и очень часто присутствуют дефекты речи, которые необходимо исправлять коррекционными методами. Работая, в тесной взаимосвязи со специалистами нашего детского сада: логопедом, дефектологом, психологом в нашем «Специальном детском саду «Балдырган», я использую нетрадиционные игровые методы и приемы для активизации речи дошкольников, добавляя коррекционную направленность.

Цель нашей работы, это повышение эффективности коррекционного процесса через использование игровых методов и приемов для активизации речи дошкольников с ООП. Педагог должен направлять ребенка, эмоционально поддержать его в игровой деятельности, помочь проявить самостоятельность, развить смелость в проявлении творческого воображения. В работе я использую разные виды организованной деятельности: игровая, речевая, познавательная, творческая, психоэмоциональная, двигательная.

В нашем детском саду реализуется родительско - педагогический проект «Зверополис», целью, которого является: повышение эффективности коррекционного процесса через развитие эмоциональной сферы дошкольников с ООП. Игровая пространственная психоэмоциональная фотозона «Зверополис», включающая в себя, стенды – тантамарески с изображением животных. Дети с удовольствием принимают на себя роль, выбранных животных, эмоционально раскрепощаются, у ребенка исчезают психологические зажимы, стеснительность, развиваются речевые навыки, воображение, мышление через звукоподражание, описание характерных примет животных, отгадывание загадок, мимических упражнений.

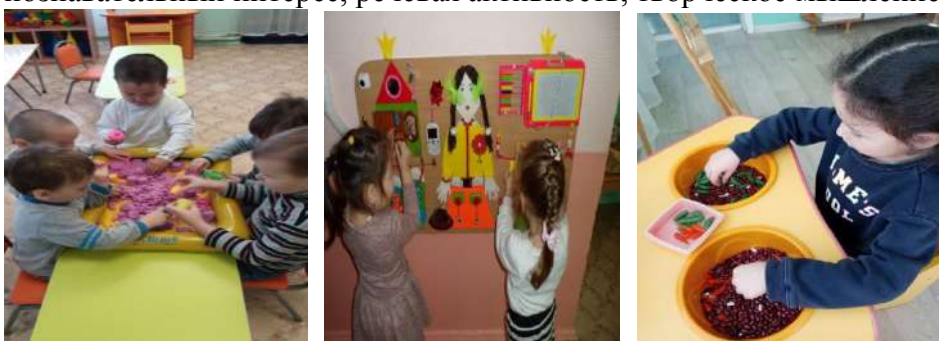
Большую помощь в развитии речи и мышления оказывает театрализованная деятельность, в разных ее проявлениях. В тесной взаимосвязи с родительской общественностью, на добровольной основе были приобретены настольные театры любимых сказок: «Теремок», «Три медведя», «Красная шапочка». Дети с огромным удовольствием манипулируют с героями, вживаются в роль, что способствует активизации речи, помогает

учиться пересказу, эмоциональной передачи характерных особенностей героев сказок, воспитывает дружелюбие, умение играть в коллективе сверстников.

В коррекционной практике давно доказано влияние мелкой моторики на развитие речи и мышления. В своей практике, во всех сферах деятельности, я использую игры и упражнения на развитие мелкой моторики: пальчиковые гимнастики, игры с прищепками, с крупой, песком, камешками, нахождение предметов в емкости с фасолью, осязательным методом, игры с водой, бизборды (шнуровка, молнии, замки, гайки, бусы, пружины и тд.). В игровой деятельности на развитие мелкой моторики у дошкольников развивается познавательный интерес, речевая активность, творческое мышление, воображение.

В процессе наблюдения за самостоятельной игровой деятельностью детей, я заметила, что в большей степени их привлекают игры на полу. Совместно с родителями изготовила серию напольных игр, которые вызвали у детей большой интерес. В эти игры можно играть подгруппами, что очень сближает сверстников. Напольные игры – ходилки: «Путешествие по сказкам», «Дикие животные», «Домашние животные» развивают: познавательный интерес (знания о животных, среде обитания, питании, характерных особенностях, повадках; развивают навыки счета), речевые навыки (название, пересказ сюжета сказки, описание животных), развивается память, мышление, умение соблюдать правила игры, выслушивать собеседника.

Таким образом, применение инклюзивных практик, нетрадиционных игровых методов и приемов способствует повышению качества образовательного процесса у детей с нарушениями речи. В игровой деятельности у воспитанников повышается эмоционально-познавательная мотивация: ребенок успешно распознает свои и чужие эмоции; образные представления ребенка приобретают эмоциональный характер, вся его деятельность становится эмоционально насыщенной, интересной; расширяется и активизируется словарный запас, творческое воображение, мышление, умение действовать согласованно; проявляется эмоциональная отзывчивость в деятельности и общении со взрослыми и сверстниками.

Литература:

1. Инструктивно методическое письмо по организации воспитательно-образовательного процесса в дошкольных организациях и предшкольных классах общеобразовательных школ,

лицеев и гимназий Республики Казахстан в 2023-2024 учебном году: Инструктивно-методическое письмо. –Астана, 2023.

2. Тельма Хармс, Ричард М. Клиффорд, Дебби Крайер «Шкалы для комплексной оценки качества образования в ДО».

3. Ушакова О.С. «Развитие речи и творчества дошкольников». Москва: Творческий центр «Сфера», 2003.

Рахманкулова Р.А., Есжанова Г.А.
Ақтоғай ауданың «Айгөлек» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ»

Мектепке дейінгі балалық шақ кезеңінде балаларды қарапайым сауаттылыққа үйрету арқылы біз функционалдық сауаттылықты меңгерудің алғы шарттарын қалыптастырамыз. Тәрбиешінің басты міндеті – баланы заманауи әлем жағдайларына бейімдеуге үйрету.

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – функционалды сауатты адамдарды қалыптастыру. Бұл міндет мектепке дейінгі тәрбие үшін де өзекті, өйткені балаларды мектепке дайындау мектепке дейінгі тәрбие, білім беру кезеңінде ең маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді.

Білім беру саясатындағы қазіргі көзқарас мектеп жасына дейінгі балалардың күнделікті өмірімен және функционалдық сауаттылық негіздерін қалыптастырумен тығыз байланысты педагогикалық іс-әрекетті ұйымдастыру, педагогикалық тәжірибеге жаңа тәсілдер енгізу қажеттілігі болып табылады.[1, 24б].

Қазіргі заманғы педагогтердің алдында ерекше, біршама жаңа міндет тұр - біз балалардың меңгеру қабілеті деп түсінетін функционалдық сауаттылықтың элементі ретінде балаларда жаратылыстану сауаттылығының негіздерін қалыптастыру негізгі міндеттеріміздің бірі болып табылады.

Функционалдық сауаттылықты мектепке дейінгі жастан бастап қалыптастыруды бастау қажет, өйткені функционалдық сауаттылық баланың іс-әрекетінің барлық түрлеріне белсенді қатысуына, мектеп жасына дейінгі баланың белсенді тұлғасының қажеттілігіне, оның қалыптасуына ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналады.

Функционалдық сауаттылықтың алғышарттарын дамыту мектепке дейінгі және мектеп деңгейлері арасындағы сабақтастықты жүзеге асыруға ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар балабақша тәрбиеленушілерінің мектепте табысты білім алуына негіз қалайды.

Функционалдық сауаттылық оқу дағдылары мен мүмкіндіктерін дамыту құралы ретінде балаларға 4-5 жастан бастап таныс болуы керек. Дәл осы жаста оқудың, жазудың, математиканың негізгі іргетасы қалыптасады және бұл болашақ оқушының білім алуына және өздігінен білім алуына, тәуелсіз болуға, адамдар арасында өмір сүруге көмектеседі.

Бұл мәселенің өзектілігі қазіргі заманғы баламен оқу қызметін оңтайландыруға мүмкіндік беретін жаңа идеялар мен технологияларды үнемі іздеуді ынталандырады.[2, 18б].

Функционалдық сауаттылық мектепке дейінгі мекемелерде келесі көрсеткіштермен сипатталады:

- ✓ балалардың логикалық ойлау қабілеттерін жақсарту үшін өз қабілеттерін пайдалана отырып, айналамыздағы өзгермелі әлеммен сәтті әрекеттесуге дайын болуға үйрету;
- ✓ әр түрлі, соның ішінде стандартты емес оқу және ұарапайым логикалық есептерді шеше білу, әрекеттің негізгі түрлерінің алгоритмдерін құру дағдыларын қалыптастыру;
- ✓ қоғамның моральдық-этикалық талаптарына, серіктестік пен ынтымақтастық ережелеріне сәйкес әлеуметтік қатынастарды құра білу;

- ✓ баланың сауаттылығын, одан әрі білім алуға, өзін-өзі тәрбиелеуге және одан әрі дамуға деген ұмтылысын және өзінің болашағын болжау қабілетін бағалауды қамтамасыз ететін рефлексиялық дағдылар жиынтығы

Мектепке дейінгі білім беру Қазақстан Республикасының мемлекеттік білім беру стандартын енгізу жағдайында баланың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың негізі ретінде, ол:

- мектеп жасына дейінгі балалардың қаржылық-математикалық сауаттылығын қалыптастыру;
- мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу әрекетін қалыптастыру;
- мектеп жасына дейінгі балалардың табиғаттанулық түсініктерін және экологиялық сауаттылық негіздерін қалыптастыру;
- мектепке дейінгі білім беру деңгейінде әлеуметтік-коммуникативтік сауаттылықты қалыптастыру.

Функционалдық сауаттылық адам іс-әрекетінің, қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастардың әртүрлі салаларындағы өмірлік мәселелердің ең кең ауқымын шешу үшін барлық тұрақты алынған білім, білік және дағдыларды пайдалана білу ретінде қарастырылады.[3, 186].

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының әрбір педагогы функционалдық сауаттылық дегеніміз адамның қоршаған ортаға (өзгередің жағдайларға) бейімделу және ондағы қызмет ету, белгілі бір жағдайларда әртүрлі өмірлік мәселелерді шешу үшін (мектепке дейінгі жаста, мектеп жасына дейінгі балалар үшін) бар білімін (дағдыларын) қолдана білу қабілеті екенін түсінуі керек. Мысалы: мектепке функционалдық дайындық, білім алудың алғышарттарын қалыптастыру.

Функционалдық сауаттылық балалардың мыналарға дайын болумен байланысты:

- білім алу;
- білім мен дағдыларды қолдану;
- білім мен дағдыны бағалау;
- өзін-өзі дамытуды жүзеге асыру.

Халықаралық білім беру стандарттары негізгі үш негізгі сауаттылыққа бағытталған.

Бұл математикалық сауаттылық, жаратылыстану және оқу сауаттылығы.

Мектепке дейінгі мекемелерде балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін көптеген іс-шаралар өткізілуде. Мәселен біздің балабақшамызда оқу сауаттылығы бойынша мобильді кітапхана, әр-түрлі іс-шаралар, оның ішінде ата-аналармен жұмыстар да атқарылып жатыр.

Жаратылыстану сауаттылығы бойынша балалармен зертханалық жұмыстар, табиғат аясында серуендеу, бақылау тапсырмалары да орындалуда.

Ал математикалық сауаттылық бойынша логикалық тапсырмалардан құралған интеллектуалды ойындар, сайыстар, олимпиадалар ұйымдастырылуда.[4, 196].

Ал тәрбиеші ең алдымен мінез-құлықты басқаруға, жанжалдарды шешуге, бейтаныс ортада – мәдени, кәсіптік, әлеуметтік ортада өзін дұрыс ұстай білуге бағытталуы керек. Міне, еліміздегі білім саласындағы мемлекеттік саясат осыған бағытталған.

Қорытындылай келе балалардың функционалдық сауаттылығын арттыруда максималды нәтижеге жету үшін:

- ✓ оқытушының теориялық және практикалық дайындығының жоғары деңгейі;
- ✓ пәндік-дамыту ортасын ұйымдастыру және жетілдіру
- ✓ проблемалық оқытудың дамытушылық әдістерін орынды қолдана отырып және балаға жеке көзқарасты ескере отырып, барлық күнделікті сәттерді ұйымдастыруға сауатты, ойластырылған көзқарас.

Функционалдық сауаттылық – бұл жай ғана норма емес, сонымен қатар тәрбиешінің жауапкершілігі, өзімізді тәрбиелеуіміз бен дамытуымыз.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы
2. БҰҰ «Білім бәріне ортақ» атты бағдарламасы, 2020 ж

3. Нұрахметов Н.Н. Нәтижелі білім беру үшін функционалдық сауаттылықтар жүйесін қалыптастыру мәселесі //Қазақстан Республикасы химия және биология мұғалімдерінің съезінің материалдары. – Өскемен: 2021 (28-29 маусым).

4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты 2023ж.

Рахманова Э.С.

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ ДАМУ ФАКТОРЫ»

Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының даму факторлары қарастырылады, олар білім беру ерекшеліктерімен және оның сипаттамаларымен байланысты болады. Сонымен қатар, білім беру ортасы мен оның тәсілдері сипатталған. Мектепке дейінгі мекеменің білім беру кеңістігінің ерекшеліктері көрсетілген.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің білім беру ортасы тұлғаға бағытталған және құзыреттілікке негізделген тәсіл шеңберінде мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудың сәттілік шарттарын анықтайтын маңызды фактор болып табылады.

Білім беру ортасының негізгі мақсаты - баланың бойында қалыптасқан шығармашылық қабілетін барынша дамыту.

Мектеп жасына дейінгі ұйымдағы білім беру ортасы, яғни баланы қоршап тұрған және оның айналасында не көретіні - баланың жеке дамуының маңызды шарты.

Осылайша, орта-бұл әлеуметтік-баланың тұрмыстық, қоғамдық, материалдық және рухани өмір сүру жағдайлары. Бұл талдауда баланың қоршаған ортадағы жағдайы орталық ретінде қарастырылады.

Яғни, мектеп жасына дейінгі баламен бірге жүретін барлық нәрсе оның көңіл-күйін анықтайды, айналасындағыларға деген көзқарасты қалыптастырады, белгілі бір жеке қасиеттерді дамытады. Ол үшін ойын заттары, безендіру заттары, арнайы жабдықтар біртұтас болуы керек, түсі, түрі және материалдары бойынша үйлесуі керек. Демек, баланы қоршап тұрған барлық нәрсе ақыл-ой қабілеттерін ғана емес, сонымен бірге сезім мүшелерін дамытып, балаға қажетті жайлылықты қамтамасыз етуі керек.

Білім беру ортасын құру кезінде көбінесе тәрбиешілерге, мамандарға қажетті ойын және шығын материалдарын алу үшін білім, дағдылар, сондай-ақ материалдық заттар жетіспейді. Бірақ бұл өзгерістерді қажет етпейтін, даму ортасын құрудың жүйесін жасау қажеттілігін анықтайды.

Білім беру ортасы - деп біз сондай-ақ балалардың бұрыннан бар, әлі де байқалмаған қабілеттері мен жеке ерекшеліктерін ашуға мүмкіндік беретін педагогикалық және психологиялық жағдайлар мен әсерлер жүйесін түсінеміз.

Мектеп жасына дейінгі дамудың әлеуметтік жағдайын құруға ықпал ететін білім беру ортасының біріккен бөлігі ретінде білім беру ұйымының дамушы пәндік-кеңістіктік ортасын қарастыру қажет.

«Пәндік-кеңістіктік орта» дегеніміз - физикалық кеңістікте белгілі бір жолмен орналасқан, адам жасаған материалдық орта ретінде қарастыруға болады. Қысқаша мағынада білім беру ұйымының пәндік-кеңістіктік даму ортасы, ол «әлеуметтік-мәдени нормаларға сәйкес баланың жеке дамуы мен адамгершілік қалыптасуын, сондай-ақ оның әлемге деген қарым-қатынасты қалыптастыруда дұрыс қарауын қамтамасыз ететін табиғи-әлеуметтік-пәндік ортаның жүйесі» ретінде анықталады.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымы-бұл белгілі бір орта, онда бірнеше жылдар бойы кеңістікті құрудың ерекше басымдықтары қалыптасқан. Бұл ұйым таңдалған бағдарламаға, педагогикалық ұжымның шығармашылық мүмкіндіктеріне, ата-аналар кеңесінің мүмкіндіктеріне байланысты.

Мектеп жасына дейінгі балаларды жан-жақты дамыту үшін бөбекжайымызда пәндік-дамытушы орта : спорт және музыка залдары, , психологиялық-педагогикалық және логопедиялық кабинеті, медициналық кабинет, мамандар кабинеттері бар.

Пәндік-дамытушы ортада, менің музыкалық кабинетіме тоқталып кетсек, мұнда әр баланың сүйікті ісімен еркін айналысуға мүмкіндігі болатындай етіп ұйымдастырылған. Зал алаңы бойынша жабдықтарды орналастыру, балаларға жалпы қызығушылықтары бойынша әр топтарға бірігуге мүмкіндік береді: дизайн, музыкалық аспаптар, ойын атрибуттары, театр және ойын қызметі.

Қозғалыс белсенділігі аймағы. Қозғалысқа деген қажеттілік музыкалық-даму ортасын ұйымдастырудағы маңызды міндет болып табылады. Ол үшін залда үлкен орын бөлінген, әртүрлі жабдықтар бар: қоршаулар, шарлар, текшелер, орамалдар, түрлі-түсті жалаулар, ленталар және т. б. сондай-ақ таңертеңгі жаттығуды өткізуге қажетті құралдар бар;

Музыкалық-театрлық аймақ. Балалар музыкалық-театр орталығында ойнағанда қуанады. Мұнда балалардың есту қабілетін дамытатын, түрлі музыкалық дидактикалық ойындар беретін ,музыкалық аспаптар бар.

Сонымен қатар, олар эстетикалық талғамға тәрбиелейді, баланың есту қабілеті мен ырғақтық сезімін дамытады. Мен балаларды театрдың әртүрлі түрлерімен таныстыруға тырысамын, сондықтан әр бала өзіне ең жақын және ыңғайлы театрды таңдай алады. Үстел мен саусақ театры бар. Қуыршақ театры балаларға демалуға, қуанышты атмосфера құруға көмектеседі.

Көрнекіліктер сөресі: Театрдың түрлерімен таныстыруға арналған түрлі тетрлық қуыршақтар, ертегі кітаптар және әр түрлі бейне материалдар орналасқан. Осылайша, біздің мектепке дейінгі мекемедегі мақсатты ұйымдастырылған білім беру ортасы әр баланың үйлесімді дамуы мен тәрбиесінде үлкен рөл атқарады. Кез-келген жас тобының даму ортасын құра отырып, біз тәрбиеленушілердің психологиялық негіздерін, ерекшеліктерін ескереміз. Байытылған ортадағы іс-әрекет балаға қызығушылық танытуға, қоршаған әлемді білуге, танымды шығармашылық бейнелеуге ұмтылуға мүмкіндік береді. Даму жағдайында бала өз қызметін таңдау еркіндігіне құқығын жүзеге асырады. Ол өзінің ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне қарай әрекет етеді.

Біздің бөбекжайымызда «Ұлттық құндылықтар» жобасын пайдаланып, балаларға ұлттық тәрбие беру мүмкіндіктерін қарастырып, жан-жақты дамытуда. Мысал ретінде алсақ ,әр топ балаларын халқымыздың «Ұлттық құндылықтарына» арналған бұрыштарымен, ауыз әдебиет үлгілерімен, қазақ халық салт дәстүрлерінің үлгісін пайдаланып, «Ұлттық құндылықтарымызды»

құрметтеуге тәрбиелейді.

Ежелден келе жатқан салт-дәстүрлерді бүгінгі ұрпаққа жеткізуде біздің үлкен кісілеріміздің (қарттарымыздың) орны ерекше. Соның ішінде бөбекжайдағы тәрбиеленушілердің асыл әжелері қазақы дәстүрлерді берік ұстап ұлттық құндылықтарымызды келешек ұрпаққа жеткізіп, әрі қарай дамытуды.

Осыған орай бөбекжайымызда «Мен әжемін, ұрпағын әлдилеген» атты әжелер сайсы өтті. Әжелер ата-дәстүрмен өздерін таныстырып, ұлттық тағамдар дайындап, қолөнер шеберліктерін көрсетіп, келешек ұрпақтарына қазақтың әдеп-

ғұрыптарын дәріптеп, ұлттық құндылықтарды құрметтеп-қастерлеуге өздерінің өнерлерімен жеткізе білді.

Осылайша, **мектеп жасына дейінгі ұйымдағы білім беру ортасы** балаға бағытталған әдіс-тәсіл аясында мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудың сәтті шарттарын анықтайтын маңызды фактор болып табылады.

Әдебиет:

- 1.«Мектепке дейінгі педагогика» А.Меңжанова Алматы. «Рауан» 1993- 206.б
- 2.«Мектепке дейінгі баланың даму психологиясы» Мухина В.С 1985- 23 б.б
- 3.Ғаламторлар,оқу-әдістемелік нұсқаулықтар.

Рогожина А.А., Добрянская А.А.
КГКП я/с «Еркетай»

«ИНКЛЮЗИВНЫЕ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ»

Инклюзивные практики в дошкольном образовании играют неопределимую роль в обеспечении равных возможностей для детей с особыми образовательными потребностями.

Конституция Республики Казахстан гарантирует право каждого ребенка на получение качественного образования в общеобразовательной среде. Такой подход позволяет не только усваивать учебный материал, но и обретать социальные навыки, участвовать в разнообразных видах дополнительного образования и досуга, что в конечном итоге способствует успешной социализации ребенка.

Дошкольная организация является отправной точкой для социализации ребенка с особыми образовательными потребностями. Воспитатели в своей практике все чаще сталкиваются с такими проблемами, как синдром дефицита внимания и гиперактивности, общее недоразвитие речи, задержка психического развития, а также с детьми, испытывающими трудности в обучении, поведении, концентрации внимания, запоминании информации и переключении между заданиями.

В нашей педагогической практике также имеются дети с такими особенностями. В работе с ними мы успешно применяем методику нейропсихологических игр, которая подходит как для детей с определенными нарушениями, так и для здоровых ребят.

Эти игры не только развивают когнитивные функции, но и прививают любовь к совместным занятиям, соревновательный дух и умение извлекать уроки из своих ошибок.

Нейроигры представляют собой доступный инструмент для создания новых нейронных связей и улучшения работы головного мозга, ответственного за развитие психических процессов и интеллекта.

Известно, что правое полушарие мозга отвечает за образное мышление, восприятие информации на слух, планирование и креативность. Люди с доминирующим правым полушарием более чувствительны и склонны полагаться на интуицию при принятии решений.

Левое полушарие отвечает за речь, логику, анализ и математические способности. Люди с доминирующим левым полушарием обладают более выраженными аналитическими способностями.

Нейроигры эффективны благодаря тому, что они активизируют оба полушария головного мозга, способствуя гармоничному развитию когнитивных функций, таких как внимание, память, мышление, речь и интеллект. Игры могут проводиться индивидуально или в группе, в зависимости от способностей и потребностей ребенка.

Развитие межполушарных связей происходит преимущественно на основе систематических упражнений и игр. Одна из возможностей межполушарного взаимодействия заключается в формировании навыков работы одновременно двумя руками: координация движений рук и движений глаз. Если вместе с этим мы тренируем правильное произношение текста, то добавляется языковая согласованность. Кинезиология – наука о движении, относящаяся к здоровьесберегающим технологиям и направленная на улучшение взаимодействия полушарий головного мозга. Применение кинезиологических практик в

дошкольном образовании решает проблемы усталости и утомляемости детей, укрепления здоровья, убирает раздражительность, улучшает умственную активность.

Работая с дошкольниками, мы стремимся повысить социализацию и включенность в образовательный процесс ребят с трудностями в развитии и обучении. В результате мы пришли к выводу, что важно искать новые эффективные технологии в работе с такими детьми. Качественной помощью в работе с детьми дошкольного возраста является кинезиологический и нейропсихологический подход. За время нашей работы мы заметили, что применение нейроигр способствует улучшению внимания, способности к обучению, памяти, умственных способностей, развитие мелкой моторики, пространственного восприятия и воображения.

Внедрение инклюзивных практик в дошкольном образовании, включая использование нейропсихологических игр, позволяет создать благоприятную и поддерживающую среду для всех детей, вне зависимости от их способностей и особенностей.

Такой подход не только способствует успешному обучению и социализации детей с особыми образовательными потребностями, но и формирует у детей толерантное отношение друг к другу и понимание важности инклюзии в современном обществе.

Литература:

1. Лиходедова Л.Н. Теория и практика инклюзивного образования: учебное пособие для группы специальностей «Образование» - Костанай: КГПИ, 2017.
2. Мовкебаева З.А., Оралканова И.О. Включение детей с ограниченными возможностями развития в общеобразовательный процесс. Учебное пособие. – Алматы: ИП «Сагаутдинова М.Ш.», 2014.
3. Сиротюк А.Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение обучения. – М.: ТЦ Сфера, 2003.

П.Р. Сабитова, А. Муратқызы
Осакаров ауданың «Балдырған» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІНІҢ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРІНІҢ АТА-АНАЛАРЫМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»

Бүгінде мектепке дейінгі білім берудің жаңа жүйесі қалыптасуда. Оның негізгі қағидасы балабақша педагогтарының отбасымен ынтымақтастығы болып табылады. Тәрбиеленушілердің ата-аналары заман ағымына ілескен жандар. Балабақша тәрбиешісінің міндеті – тәрбиеленушілердің отбасымен қарым-қатынасының жаңа формаларын іздестіру, ата-аналармен жұмыста жаңа пайдалы идеяларды, тың инновациялық технологияларды іздестіру болып табылады. Тәрбиеші мен ата-ананың бірлескен іс-әрекеті табысты болуы мүмкін, егер барлығы бірлесе жұмыс істеуге оң көзқараста болса және бірлесіп әрекет етсе. Біздің жұмысымыздың мақсаты – отбасылық тәрбие дәстүрлерін жаңғыртуға, ата-аналарды мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогикалық процесіне тартуға байланысты мәселелерді шешу. [1, 25 б.]

Ата-аналармен әр кездесуді танымдық және қызықты ету, оларға педагогикалық мәселелерді шешуде практикалық көмек көрсету, келесі іс-шаралар ең жақсы отбасылық тәжірибені қорытындылауға көмектеседі.

1. Мектеп жасына дейінгі балалардың отбасыларына бару, әсіресе кіші топты құру кезінде маңызды. Отбасына алғашқы сапары, әсіресе егер бала әлі балабақшаға бармаса,

жауапты сәт болып табылады, көбінесе ол ата - аналардың тәрбиешіге сенетінін, оның кеңестерін тыңдайтынын, олардың қарым-қатынасы мен түсіністігі жақсаратынын анықтайды. Бұл тәрбиеші үшін де, ата-ана үшін де оңай қадам емес, бірақ оны ең алдымен бала үшін жасау керек.

2. «Ашық есік күндері» - бұл, ең алдымен, ата-аналарды тәрбие жұмысының шарттарымен, мазмұнымен, әдіс-тәсілдерімен, педагогикалық процесті ұйымдастырумен, тәрбиешінің оқыту әдістерімен, оның балалармен қарым-қатынас жасау тәсілімен танысу ата-аналарға көп нәрсені үйрете алады.

3. Ата-аналарға арналған кітапхана құру-Педагогика және психология мәселелерінде ата-аналардың білімін байыту және толықтыру. Ата-аналарды өзін-өзі тәрбиелеу үшін әдебиеттермен қамтамасыз ету.

4. Пікірталас нысанындағы ата-аналар жиналысы - дөңгелек үстел. Ерекшелігі, қатысушылар бір-бірімен пікір алмасады. Ата-аналармен жұмыс істегенде үлгі ұстанымды емес, ынтымақтастықты, мәселелерді бірлесіп шешуді, өзін-өзі талдауды таңдау керек.

5. Бөбекжайдың интернет желісінде ресми сайты құру. Сайтқа ата-аналарға арналған ақпарат : мектепке дейінгі білім беру мекемесінің жұмыс бағыты туралы мағлұматтар салу.

6. «Ата-ана поштасы» - ата-аналардың жазбаша өтініштері.«Пошта жәшіктерінен» жиналған ақпарат ата-аналар жиналыстарын өзекті тақырыптар бойынша одан әрі жоспарлауға мүмкіндік береді.

7. Жобалар. Педагогтардың, балалар мен ата-аналардың қарым-қатынасын жақсартуға, жауапкершілікті, бастамашылықты дамытуға бағытталған кез келген ұсыныс жобалау үшін идея бола алады, мысалы, балалардың отбасылық жазғы демалысын ұйымдастыру, бала бақшада Отбасы күнін өткізу, желілік интернет-қоғамдастық құру және т.б.

8. Альбомдарды жасау. «Біздің тату отбасымыз» альбомын жасау - онда фотосуреттердің көмегімен біздің топтың барлық режимдік сәттері бейнеленеді. Тақырыптың жалғасы ретінде тәрбиеленушілердің отбасыларын тереңірек зерделеу үшін «Отбасылық дәстүрлер» атты жаңа тақырыпқа белсенді ақпарат жинау жүргізілуде.

9. Жылжымалы папкалар. Әдетте оларда иллюстрациялары мен практикалық ұсыныстары бар тақырыптық материал іріктеледі; ол жүйелі түрде толықтырылады, иллюстрациялар жаңасымен ауыстырылады.

10. Мерекелер - бұл біздің ортақ өміріміздің ерекше, сүйікті бөлігі. Бұл тәсіл ата-аналарды шығармашылық ынтымақтастыққа шақырады. Мерекелердегі тағы бір үлкен құндылық бар: олар ересектерге балалық шақты «аяқтауға», ойында баламен «тең» болуға мүмкіндік береді. [2, 47 б.]

Барлық ата-аналар мерекелерге, экскурсияларға қатыса бермейді. Бұл таң қаларлық емес, өйткені біз бәріміз әртүрлі қарым-қатынаспен, түсіністікпен, түрлі эмоциялармен және көзқарастармен әр түрліміз. Ата-аналармен өзара іс-қимылды жолға қою мақсатындағы біздің жұмысымыз нәтиже беруде. Атап айтқанда, бұрын «Бала және балабақша» проблемасына немқұрайлы қарайтындарға әсер етеді. Ата-аналармен жұмыс жүйесіндегі бір маңызды сәт туралы айтқым келеді. Әрбір адам қандай да бір жұмыс жасап, өз еңбегін бағалауды қажет етеді. Біздің ата-аналарымыз да осыған мұқтаж.

«Мақтау пайдалы, себебі ол бізді ізгі ниетті өлшемдерде нығайтады»біз бұл әрқашан және барлық жерде өзекті деп ойлаймыз.Жыл соңында соңғы жиналыста біз белсенді ата-аналарды алғыс хаттармен марапаттап өтеміз. Мұндай назарды ата-аналар ынтымақтастық пен шығармашылық үшін жоғары марапат ретінде қабылдайды.[3, 6 б.]

Біз топта ата-аналармен «Театр қызықтары» деген шебер-сағат өткіздік. Ата-аналармен бірге балаларыда қатысты.

Бұл шебер-сағаттың мақсаты: балабақша тәрбиеленушілерінің ата-аналарымен эмоционалды байланысын орнату. Кез-келген қолөнер жасау бойынша шеберлік сыныптарын өткізу. Ата-аналарды тәрбие-білім беру процесіне белсенді қатысуға тарту. Ата-аналардың психологиялық-педагогикалық мәдениетін арттыру. Педагогтар мен ата-аналар, балалар арасында эмоционалды байланыс орнату. Ата-аналарды, балаларды, педагогтарды бірлескен қызмет арқылы біріктіру.Пәндік бірлескен қызмет негізінде балалар мен ата-аналар қарым-қатынасын дамыту және жақсарту.

Шебер-сағатта ата-аналар өз қолөнерлерін көрсетті. Ата-аналар үш топқа бөлініп балалармен бірге ертегі кейіпкерлерін түрлі түсті қағаздан, картоннан, маталардан жасап шықты.

Отбасымен тығыз қарым-қатынаста, күш-жігеріміздің бірлігі мен ынтымақтастығында ғана балаларды тәрбиелеу мен дамытудағы барлық мәселелерімізді сәтті шеше алатынымызға сенімдіміз. Отбасы мен балабақша бірін-бірі алмастыра алмайды; олардың әрқайсысының өз қызметтері, өзіндік тәрбие әдістері бар. Және, әрине, олар баланың мүдделері үшін өзара әрекеттесуді үйренуі керек!

Кіші топтағы балалардың ата-аналарымен ата-аналар жиналысы

Әдебиет:

1. Арнаутова Е. П. директормен қонақта: мектепке дейінгі мекеме басшысымен отбасымен ынтымақтастық туралы әңгімелер [Мәтін] / Е.П. Арнаутова. -М.: "Linka press" ЖШС, 2004. – 208с.
2. Бабина Е.С. Логопедиялық жұмыста мектепке дейінгі білім беру мекемелері мен отбасының серіктестігі // Логопед. 2005. № 5.
3. Клименкова О. Ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесімен бөлісу // Мектепке дейінгі тәрбие.2005. №3

Савина А.С.

КГКП я/с «Снегурочка» город Шахтинск

«ТЕРРЕНКУРЫ И МЕТЕО-ТЕХНОЛОГИИ, КАК СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ»

В наше время педагоги вынуждены быть не только учителями, но и исследователями, обладать высоким педагогическим мастерством, научным мышлением и интуицией, быть критическими аналитиками и уметь использовать передовой педагогический опыт. Они также должны стремиться к профессиональному развитию.

Образовательные терренкуры - это организованные маршруты для детей по территории дошкольной организации, включающие посещение зон игр на асфальте, экологических и оздоровительных троп, центров познавательно-исследовательской деятельности. Они развивают их двигательную, познавательную и творческую активность, способствуют оздоровлению детей [1].

Сегодня хочу поделиться своим опытом работы с использованием терренкуров и метеоплощадки как средства обучения и воспитания.

Мы стремимся, чтобы наши воспитанники были любознательными, общительными, самостоятельными, умели решать возникающие проблемы и ориентироваться в окружающей обстановке. Одним из способов достижения этой цели в нашем саду являются образовательные терренкуры. На свежем воздухе дети чувствуют себя более уверенно, они проявляют большой интерес к занятиям, играм и исследованиям.

Терренкуры составляют часть нашей дошкольной среды. Они предоставляют возможность детям и взрослым общаться и совместно заниматься деятельностью, развивают двигательную активность детей и создают возможности для уединения [2]. Такая игровая среда способствует физическому, интеллектуальному и эмоциональному развитию детей.

В процессе прохождения терренкуров дети выполняют разнообразные задания, проводят эксперименты, исследуют природу, занимаются творчеством, выполняют физические упражнения и многое другое.

При организации терренкуров старалась соблюдать определенные правила:

- Маршруты разрабатывала с учетом физической нагрузки, содержания заданий и интересов детей.
- Оборудование и материалы для игр и деятельности выбирала с учетом маршрутов, интересов детей, времени года и погодных условий.
- Контролировала правильное дыхание и поддерживала оптимальную нагрузку во время прогулок, чтобы дети ощущали приятную усталость к концу маршрута.
- Проводила консультации с родителями об одежде и обуви детей для текущего сезона и погодных условий [3].

В маршрут терренкура включала: специально созданные центры, зону игр на асфальте, спортивную площадку, экологическую тропу, тропу здоровья, цветники, огород и т.д. Маршрут терренкура разбивается на несколько станций. Каждая станция имеет свое название: «Игры на асфальте», «Тропа здоровья», «Поляна сказок», «Станция пешеход».

Содержание терренкура зависит от выбранной тематики, погоды и времени года.

Содержание терренкуры:

- Познавательные беседы;
- Комплекс оздоровительных физических упражнений;
- Игры на внимание;
- Спортивные игры;
- Сбор природного материала;
- Подвижные и дидактические игры;
- Наблюдения за птицами, растениями, насекомыми и т.д.

Разработала структуру пеших прогулок:

- Сбор и движение до следующей остановки терренкура;
- Комплекс оздоровительных игр и физических упражнений;
- Остановка, привал, познавательно – исследовательская деятельность детей и взрослых;
- Самостоятельная деятельность детей;
- Сбор дошкольников и возвращение в группу.

Применение терренкуров в моей педагогической практике привело к увеличению самостоятельности, активности, любознательности, выносливости, ловкости, навыков самоорганизации, ответственного отношения к природе, развития взаимопомощи, наблюдательности и мышления у детей [4].

Благодаря проведенной работе ребята нашего детского сада стали проявлять интерес к погоде, сезонным изменениям в природе, климатическим условиям и экологическим проблемам. Наша задача как педагогов - не заполнять головы детей своими знаниями, а создавать условия для самостоятельного поиска ответов на их вопросы о природе и окружающем мире.

Исходя из этой задачи, мы решили обустроить метеорологическую площадку на территории нашего детского сада. Реализация такой идеи позволило детям изучать погоду, делать прогнозы и делает процесс наблюдений за погодой более интересным и понятным для них.

Для чего нужен прогноз погоды и как же его использовать? Как сделать процесс наблюдений более интересным, понятным нашим воспитанникам? И на основе этих вопросов, у нас возникла идея оборудовать на территории дошкольной организации метеорологическую площадку. Для ее реализации, был разработан информационно - исследовательский проект: Метеоплощадка в нашем саду.

Ребята с увлечением и любознательностью познакомились с работой различных метеоприборов, с интересом вели дневники наблюдений, участвовали в различных природоохранных акциях, квест-играх, экологических викторинах, проводимых на территории метеоплощадке.

Педагоги нашего коллектива проводили для ребят: экскурсии, целевые прогулки, занимательные опыты, беседы, знакомили детей с художественными произведениями экологической тематики, с «умными» книгами, изготавливали модели «Времена года», «Изучаем стороны света», «Термометр», «Компас», «Знакомьтесь, наш друг – барометр».

Ежедневно ведется наблюдение за погодой, дети самостоятельно определяют характер погоды и заносят все в дневники наблюдений.

Мы верим, что такой подход поможет развить познавательные способности детей и откроет новые возможности для педагогов в организации обучения и взаимодействия с детьми!

Литература:

1. <http://enc-dic.com/efremova/Terrenkur-108095.html>
2. Малая медицинская энциклопедия. — М.: Медицинская энциклопедия. 1991—96 гг.
3. Чепракова Н. В. Терренкур — маршрут оздоровления. Из опыта работы. Инновационные формы оздоровления детей дошкольного возраста. Москва, Сфера, 2014г.
4. Актуальные вопросы современной педагогики: материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Уфа, ноябрь 2013 г.). — Уфа: Лето, 2013. — С. 67-70.

М.Н. Шамуртова, А.С. Сагиндикова
Шахтинск қаласының «Еркетай» б/б КМҚК

«БАЛАЛАРДЫҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒАСЫН ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ДАМЫТУДАҒЫ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ»

Мектепке дейінгі балаларды осындай тәсілмен оқытуды жүзеге асыру үшін әзірленетін ойындық білім беру технологиясы анық белгіленген және қадамдық сипатталған жүйесі бар әр түрлі ойындар болуы қажет. Педагог осы жүйені пайдалана отырып, нәтижесінде баланың сол немесе өзге де заттық мазмұны бар деңгейді меңгеретініне сенімді болуы қажет. Әрине, баланың бұл жетістік деңгейі диагностикалауды талап етеді, ал педагог пайдаланылатын технологиялық диагностикаға сәйкес материалдарды қамтамасыз етуі тиіс.

Педагогикалық ойын технологиясы—педагогикалық процесті әртүрлі педагогикалық ойындар түрінде ұйымдастыру. Бұл педагог қызметінің дәйегі бойынша: іріктеу, әзірлеу, ойындарды дайындау; балаларды ойын қызметіне қатыстыру; ойынды қорытындылау.

Бірқатар зерттеушілер ойынды педагогикадағы баланың дамуы үшін ең маңызды тәрбиелеу мен оқыту формасы екенін айтады. Теорияда ойын әр түрлі тұрғыдан қарастырылады. Философиялық көзқарас тұрғысынан баланың ойыны-ол өзінің субъективтілігінің призмасы арқылы өтетін әлемді игерудің негізгі тәсілі. Психология тұрғысынан ойын баланың жалпы психикалық дамуына оң әсер етеді. Атап айтсақ, ойын баланың қабылдауын, есте сақтау қабілетін, қиялын, ойлауын қалыптастыруға ықпал етеді.

К.Д.Ушинский ойынды ересектердің айналасындағы әлемнің күрделілігіне енудің бала үшін мүмкін болатын тәсілі ретінде анықтады. Еліктеу арқылы бала ойынға тартымды, бірақ осы күніне дейінгі ересектердің мінез-құлқы мен іс-әрекетінің қол жетімді емес түрлерін ойнайды. Ойын жағдайын жасай отырып, мектеп жасына дейінгі балалар кейінірек жүзеге асырылатын адами қарым-қатынастың негізгі аспектілерін үйренеді. Ойынның педагогикалық аспектісі оны балалардың өмірі мен іс-әрекетін ұйымдастыру формасы ретінде түсінумен байланысты. Ойын іс-әрекетінің негізіне Д.В.Менгерицкая бойынша келесі ережелер жатады: ойын жалпы білім беру міндеттерін шешуге арналған, олардың ішінде ең бастысы адамгершілік және әлеуметтік қасиеттерді дамыту; ойын табиғатта дамып, тәрбиешінің басты назарында болуы керек; ойынның балалардың негізгі іс-әрекеті ретіндегі ерекшелігі оның әртүрлі іс-шараларға енуінен тұрады.

Ойын-бұл балалар үшін ең қол жетімді іс-әрекет түрі, бұл қоршаған әлемнен алған әсерлері мен білімдерін үндеу тәсілі. Ерте балалық шақта бала кез-келген басқа іс-әрекетте емес, ойында ең үлкен мүмкіндікке ие, өз қалауы бойынша құрдастарымен қарым-қатынас жасай алады, ойыншықтарды таңдап, әртүрлі заттарды қолдана алады, ойынның сюжетімен, оның ережелерімен логикалық байланысты белгілі бір қиындықтарды жеңе алады.

Ойын технологиясының маңызды элементтерінің бірі ойын іс-әрекетін ұйымдастыру болып табылады. Ойын іс-әрекетінің бірнеше түрін ажыратуға болады: Еркін ойын бұл ойыншықтар, текшелер, қуыршақтар, жылқылар және т.б. шектеулі ойындар. Мұндай ойында бала өзінің жеке басын және басқа балалармен қарым-қатынас жасау дағдыларын игереді және дамытады, сонымен қатар, мұндай ойын оның үйдегі балалар өмірінің жалғасы болып табылады және баланың өмірі мен үйдегі қайшылықтарды жоюға көмектеседі. Ойынның тағы бір түрі – тәрбиешілер тарапынан еркіндік пен басшылықты біріктіретін ашық ойындар. Бұл жүгіру, күш, сонымен қатар жүзу, шаңғымен сырғанау, шанамен сырғанау және т.б.

Оқыту тәрбиелеу процесінде ойын технологиясын қолдана отырып, ересек адам эмпатияға, мейірімділікке, эмоционалды қолдауды жүзеге асыра білуге, қуанышты жағдай жасауға, баланың кез-келген өнер табысы мен қиялын ынталандыруға қол жеткізуі керек. Тек осы жағдайда ойын баланың дамуына және ересектермен оң ынтымақтастық атмосферасын құруға пайдалы болады.

Ойын технологиялары зейінді дамытуға бағытталуы мүмкін. Мектепке дейінгі жаста ырықсыз зейін аударудан ырықты зейінге біртіндеп көшу жүреді. Ырықты зейін, егер ол өте қызықты болмаса да, тапсырмаға зейін аудару мүмкіндігін қамтиды, бірақ балаларға ойын техникасын қайтадан қолдануға үйрету керек. Ойын технологиясы есте сақтау қабілетін дамытуға көмектеседі, ол зейін біртіндеп ырықты болады. Ойын технологиясы баланың ойлау қабілетін дамытуға ықпал етеді. Біз білетіндей, баланың ойлауының дамуы ойлаудың үш негізгі формасын игерген кезде пайда болады: визуалды-тиімді, визуалды-бейнелі және логикалық. Ойын технологиясының көмегімен баланың шығармашылық қабілеттері де дамиды.

Педагогикалық процесте халықтық ойындарды қолдана отырып, тәрбиешілер ойын технологиясының оқыту және дамыту функцияларын ғана емес, сонымен қатар әртүрлі тәрбиелік функцияларды да жүзеге асырады: олар бір уақытта балаларды халықтық мәдениетке баулиды. Кейбір заманауи білім беру бағдарламалары халықтық ойынды балалардың мінез-құлқын педагогикалық түзету құралы ретінде қолдануды ұсынады.

Театр және ойын іс-әрекеті балаларды жалпы жаңа әсерлермен, біліммен, дағдылармен байытады, әдебиетке, театрға деген қызығушылықты дамытады, диалогтік, эмоционалды-мазмұнды сөйлеуді қалыптастырады, сөздік қорын белсендіреді, әр баланың адамгершілік-эстетикалық тәрбиесіне ықпал етеді.

Осылайша, мектепке дейінгі білім беру ұйымының оқу-тәрбие процесіндегі ойын технологиялары мыналарды тұжырымдай алады:

- ойын іс-әрекетінің нәтижесі мақсат емес, ойыншылардың жеке қасиеттерін оқыту және қалыптастыру құралы;
- ойын баланың бейсаналық немесе саналық қажеттіліктерін қиялдағы іс-әрекетте қанағаттандыру мүмкіндігін қамтиды;
- ойын ішкі еркіндікке қол жеткізуге мүмкіндік береді;
- импровизацияның, тәрбиеленушінің мінез - құлық еркіндігінің және ойын іс-әрекетіне қатысушылардың әрекеттерін реттейтін ережелердің арақатынасы диалектикалық бірлік болып табылады.

Қорыта келе, ойын баланың барлық жақтарын ашатын, яғни тілін де дамытатын бүкіл жақсы қасиеттерін ашуға көмектесетін, басқа балалармен қарым - қатынас жасаудың бірден-бір құралы. «Ойында озған, өмірде де озады» деген аталы сөздер сырына жүгінсек, мектепке дейінгі жастағы баланың ойынға деген құлқы, қарым-қатынасы, мінез құлық көріністері арқылы олар өсіп, сейгенде де жалғаса береді. Ойын барысында бала өзін үлкендер сияқты, өзінің сүйікті әңгімелер мен кейіпкерлері сияқты өмір сүреді, солардың сөйлеу мәнерін қолданып, эмоцияға беріп, әрекет жасайды.

Ойынды қолданумен бірге ойлауға, тілді дамытуға, шығармашылық әрекетін байытуға бағыт алады. Мектепке дейінгі топтардағы балалардың тілін дамытуда ойындарды тиімді пайдалану бағытындағы атқарылатын игі іс шаралардың нәтижесіз қалмайтындығы белгілі.

Әдебиет:

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учебное пособие для студентов вузов.- М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2000. - 624с.
2. Губанова Н.Ф. Игровая деятельность в детском саду: Методическое пособие. М.: Мозаика-Синтез, 2006-2010. 34
3. Педагогические технологии. Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общ. ред. Кукушина В.С. Серия «Педагогическое образование». Ростов-на-Дону: Издательский центр «Март», 2002. –320 с.
4. Хабарова Т.В. Педагогические технологии в дошкольном образовании.—СПб.: ООО «Издательство «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2011.- 80с.
5. «Кел, ойнайық» К. Толыбаев. 200

Сағит К.Ж.

№64 НОМ жанындағы шағын орталық

«БАЛАЛАРДЫ ӘНГІМЕЛЕУГЕ ҮЙРЕТУДЕ ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ»

«Баланы белгісіз бес сөзге үйретсең ол ұзақ және қиналып азаптанады, егер осындай жиырма сөзді суреттермен байланыстырып айтсаң, жылдам меңгеріп алады»
К.Д. Ушинский.

Қазіргі таңда балалардың дұрыс сөйлей, әңгіме құрастыра алмайтындары ең өзекті мәселе болып табылады. Бүкіл баланың әңгімелерінің мазмұны бірдей, олар тек сөйлем санымен ғана ерекшеленеді. Балалар тек педагогтің немесе алдыңғы баяндаушының әңгімесін еш өзгеріссіз қайталайды. Монологиялық сөйлеуді жетілдіру кез-келген жастағы баланың үйлесімді сөйлеуін дамуының негізгі міндеті. Әдеби шығармаларды қайталау, нысандар және табиғат құбылыстары туралы сипаттамалық әңгімелер құрастыру, әр түрлі шығармашылық әңгімелер құру міндеттері әртүрлі сөйлеу қызметтер арқылы шешіледі.

Осыған байланысты келесі мақсат, міндеттерді былайша белгілеп алдым.

Мақсаты: Әртүрлі әдістер мен технологияларды қолданып, ауызекі байланыстырып сөйлеуді қалыптастыру.

Міндеттері:

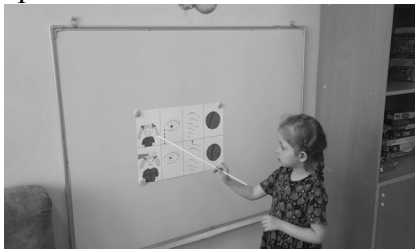
1. Бейнеленген затты рет-ретімен айтып беруге жетілдіру; сөздік қорын белсендіру және кеңейту;
2. Бақылау, талдау, салыстыру, жалпылау, қорытынды жасай білу қабілеттерін дамыту;
3. Балалардың сурет бойынша әңгіме құрастыруға қызығушылықтарын ояту, олардың мазмұнын дұрыс түсінуге үйрету.

Осы мақсат пен міндеттерді шешу үшін мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда ойын технологиясын пайдалану қажет. Әрбір педагог ойын технологиясын жетік меңгеруі тиіс, өйткені балалардың негізгі әрекеті ойын болып табылады. [1.56]

Менің тәжірибемде балалар әңгімелер құрастыру кезінде көбінесе жеке заттарды немесе әрекеттерді рет-ретімен айтуға бейімділік танытады, балалар тек ұсынатын сұрақтардың көмегімен ғана шығармашылық әңгіме құрастырады. Бақылаулардың нәтижесінде мектеп жасына дейінгі балаларды әңгімелер құрастыруға үйрету кезінде жұмыс әдістерін өзгерту қажеттілігі туындағаны анықталды.

Осы мәселелерді шешу үшін мнемокестелер, суреттер бойынша әңгімелеу, әңгімелер құрастыру сияқты әртүрлі әдістер мен технологияларды қолдандым. Сонымен қатар балалардың ойлау, сөйлеу, қиялдау тілдерін дамыту және өз ойларын толық жеткізе білу үшін

біз «Дүрбі» ойын тәсілімен «Суретке ену» технологиясын, «Жанды суреттер», «Тағы да ертегіде» ӨТШТ-технология тәсілдерін қолданысқа алуды жөн көрдім.

Осындай ұйымдастырылған іс-әрекетті ойын түрінде өткізгенде балалар өздерің еркін ұстап, белсенділік танытады.

"Суретке ену" технологиясы балаға: сурет кеңістігін іс жүзінде игеруге; педагогке: оқу әрекеттерін қалыптастыру процесін бақылауға мүмкіндік береді. Бұл тәсіл келесі ережелер арқылы жүзеге асырылады. Сиқыршымен ойын балаларға суретте қандай заттарды көріп тұрғандарын жай ғана тізімдеп айтып беруден басталады. Бұл кезеңде тек затты ғана емес, оның қандай бөлшектерден тұратынын айтып беруді үйрету керек болды. Көбінесе ұйымдастырылған іс-әрекетке сиқырлы дүрбіні әкелемін, дүрбі арқылы балалар суретті қарастырады. Дүрбі суреттің бір нысананы бөліп алып соны қарастыруға мүмкіндік береді. Дүрбі арқылы балалардың зейіндері шашырамайды, олар заттың жеке элементтеріне назар аудара алады, бұл балаға затты егжей-тегжейлі сипаттауға мүмкіндік береді. Балалар суреттен көбірек заттарды табуға бір бірімен жарысады. Осылайша балалардың сөздік қорлары толықтырылады. Әрі қарай тапсырмалар күрделенеді, балаларға кез келген заттың атынан «Мен көріп тұрмын» деп әңгіме құрастыру керек.

"Жанды суреттер". Бұл технология қиялдың, есте сақтаудың дамуына, белсенді сөздіктің кеңеюіне және балалардың сөйлеуінің дамуына ықпал етеді. Ол баланың кез-келген затты толық сипаттауын қамтамасыз етеді, осылайша баламен ойнайтын ересек адам сипатталған затты қағаз бетіне түсіреді, яғни суретін салады. Мысалы: балаларға әртүрлі суреттер ұсынылады, олардың біреуін тандап, бала ешкімге көрсетпей бейнеленген

затты сипаттайды, педагог баланың сөздерінен бейнеленген заттың суретін салады.

"Тағы да ертегіде" бұл ойынның мақсаты балалардың шығармашылық қиялын дамыту, ертегінің соңын өз бетінше ойлап табу, балаларды ым мен мимика арқылы кейіпкерді ғана емес, оның мінезін де бейнелеуге үйрету.[2,186]

Өз жұмысымда ӨТШТ-технологиясының әдіс-тәсілдерін қолданғаннан бастап, балалардың сурет бойынша шығармашылық әңгімелер құрастыру қабілеттері қалыптасты, олардың әңгімелері қызықты, әр түрлі бола бастады. Балалар дәйекті түрде сурет бойынша әңгіме құрастыра алады. Олар осы қызмет түріне тұрақты қызығушылық танытты.

Сонымен, балаларда сөйлеу дағдыларын қалыптастыру кезінде балалардың шығармашылық және ойлау қабілеттерін дамыту, қоршаған әлем туралы білімдерін тереңдету, балаларда әлемді жақсы жаққа өзгертуге деген ұмтылысты дамыту өте маңызды. Бұл міндеттердің орындалуы балаларды өнермен, көркем әдебиетпен таныстыру арқылы мүмкін болады, олар баланың сезімдері мен ақыл-ойына оң әсер ететін, оның сезімталдығын, эмоционалдылығын дамытады. Баяндаудың логикалық реттілігі, сипаттама дәлдігі, сөйлеу мәнерлігі, т.б. талаптар балалар әңгімелерінің мазмұнына арта түседі. Балалар іс-әрекеттің орны мен уақытын көрсете отырып, оқиғаларды сипаттауды үйренеді, суретте бейнеленген алдындағы және одан кейінгі оқиғаларды өз бетінше ойлап табады. Құрбыларының баяндамаларын мақсатты түрде тыңдай білу, қарапайым пікірлерін білдіру қабілеттері ынталандырылады.

Әдебиет:

1. «Отбасы және балабақша» №1, Алматы, 2012ж.

2. Шутова Е.Д., Шестакова Е.А. Методическое руководство по внедрению в учебно-воспитательный процесс методов и приемов системы ТРИЗ. Қарағанды, 2006ж.

Қ. Сағындыққызы, М. Р. Макашева
Қарағанды қаласының «Айсұлу» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ»

Адамның шынайы байлығы затта емес,
рухани қазынада. (В. Сухомлинский).

Адамгершілік құндылықты – адамдық қасиетінің өлшемі. Оның жақсылыққы талпынуы, өзге адам, а жанашырлық білдіруі. Айналадағы адамдарға қайырымды, өзін-өзі танып сол арқылы дүниені – әлемді тануы. Рухани – адамгершілік тәрбиенің өзектілігі, қазіргі заманда өмір сүріп дамытын адам тәрбиелеу. Жас ұрпақтың санасына әртүрлі фактылар әсер етеді, жағымды және жағымсыз болуы мүмкін. Қазіргі қоғамдағы руханият пен адамгершілік тәрбиенің міндетінің бірі – саналы ұрпақ, Отан азаматын тәрбиелеу, оның руханиятын дамыту, адамгершілік, тарихи қалыптасқан менталитет дамыту болып табылады. [3]

Мектепке дейінгі мекемелерде адамгершілік тәрбие және білім беру үрдісінде әр түрлі іс-әрекеттер арқылы жүзеге асырылады. Адамгершіліктің негізгі мінез-құлық нормалары мен ережелерінен тұрады. Олар адамдардың

Қылықтарынан, мінез-құлықтарынан көрінеді, моральдік өзара қарым-қатынастарды басқарады. Отанға деген сүйіспеншілік, қоғам игілігі үшін еңбек ету, өзара көмек, сондай-ақ қоғамға тән адамгершіліктің өзге де формалары, бұл- сананың, сезімдердің, мінезі мен өзара қатынастың ажырамас элементтері, осылардың негізінде қоғам құндылығы жатады.

Рухани- адамгершілік тәрбие, екі жақты процесс. Ата-ана және қоғам, бұл ретте балабақша. Бүгінгі ұл- ертеңгі әке, ол әкеге қарап ұл өседі. Бүгінгі қыз- ертеңгі ана, ол шешеге қарап өседі, бой түзейді.

Мұндай мақсатқа бағытталған педагогтық жұмыс еңбек сүйгіштікке, ізгілікке, ұжымдық пен патриотизм бастамасы негізінде өз ана тілі, қазақ тілінде тәрбиелеуге, көптеген дүниені өз қолымен жасай алуды және жасалған дүниеге қуана білуді дамытуға, ересектер еңбегінің нәтижесін бақылауға тәрбиелеуге мүмкіндік жасайды. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, өткен тәжірибе, ел дамуының құндылықтары мен рухани негіздері-элеуметтік-экономикалық саясаттың басымдықтарынан кем емес. Расында да, мәдениет пен өркениет деңгейі әрқашан адамдарға өздерінің мұраларына, ата-бабаларымыз қалдырған игіліктеріне қатысты бағаланады және сабақтасады. Бұл елдің рухани жаңаруының өзегі. [2]

Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани –адамгершілік дамуында балабақша мен отбасы арасындағы қарым-қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Біздің балабақша «Әжемнің ертегісі» бойынша бірнеше жыл бойы жұмыс жасап келе жатыр. Бұл жобаның басты мақсаты балалардың тіл байлығын қалыптастыру. Сондай-ақ ертегіні білуге, әңгімелеуге үйретіп қана қоймай, балалардың эстетикалық талғамын, білімін, сөйлеу нақышын, қызығушылығын, рухани құндылығын арттыратыны анық. Жоба «Отбасы құндылықтарын» сақтап, ұрпақтан-ұрпаққа мұра ретінде қалып отыратын отбасылық дәстүрлерді сақтайды. Балабақша- Ата-ана мен балалар арасындағы байланыс арқылы, балалардың тіл орамдылығын арттырады, өмірге деген жағымды көз қарасын қалыптастырады.

Біздің бөбекжайда ортақ пайдалы әрекеттердің бірі функциональды сауаттылық апталықтары жүргізіледі. Жоспарланған апталық барысында ата-аналар мен балалар ортақ мақсат қойып және оны жүзеге асыру ісіне өздері қатысуға талпыныстары пайда болады. Мұның барлығы дабаланың жеке басының қоғамдық бағытын анықтайды, оның өмірге белсенді ұстанымын бірте-бірте қалыптастырады.

Тәрбиенің негізгі мақсаты- дені сау, ұлттық сана сезімі ояңған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, әскер, бойында басқа да игі қасиеттер

калыптасқан ұрпақ тәрбиелеу. Бөбекжайда меңгерілетін қазақ халқының ертегілерінің рухани тәрбиелік мәні зор. Ол балаға рухани ләззат беріп, қиялына қанат бітіретін, жас баланың рухының өсіп жетілуіне қажетті нәрсенің мол қоры бар «рухани азық» деп білеміз.

Рухани-адамгершілік тәрбие- бұл дұрыс дағдылар мен өзін-өзі ұстау дағдыларының формалары, ұйымдағы қарым-қатынас мәдениетінің тұрақтылығын қалыптастырады. Жеке адамның адамгершілік санасының дәрежесі оның мінез-құлқы мен іс-әрекетін анықтайды. Адамгершілік- ең жоғары құндылықпен қарайтын жеке адамның қасиеті, адамгершілік және психологиялық қасиеттерінің жиынтығы.

Жас ұрпақты саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен мен балабақша қызметкерлерінің бірден бір парызы. Оқу- тәрбие жұмысын дұрыс жолға қоюда ата-аналармен жұмыстың орны орасан. Адамгершілік тәрбиесі жан-жақты тәрбиенің ас маңызды бөлігі болумен қатар, ол адамгершілік- қоғамдық дамудың жемісі, әрі қоғам өміріндегі өзгерістерге байланысты дамып, жетіліп отыратын маңызды құбылыс.

Мәдени құндылықтар мен отбасылық дәстүрлерді сақтау және ұрпақ пен отбасы арасындағы берік байланысты қамтамасыз етеді. Дәстүрлер, әдет-ғұрыптар қасиетті түрде құрметтелетін отбасындағы серіктестіктер арасындағы қарым-қатынас жоқ жерлерге қарағанда берік және қадірлі де, құрметті. Дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар арқылы біз халықтық құндылықтарды білеміз.

Дәстүрлер, әдет-ғұрыптар- халық мәдениетінің негізгі болып табылады және бұл балалардың рухани-адамгершілік тәрбиесіне тікелей әсер етеді. Адамның рухани-адамгершілік дамуы мен тәрбиесінің деңгейі оның кез келген іс-әрекетінің негізі болып табылады, оның аурасын (қабығы, келбеті) қалыптастырады, жеке құндылықтар мен мінездер жүйесін анықтайды. Мектеп жасына дейінгі балалардың адамгершілік даму процесінің өзіндік ерекшелігі бар. Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани-адамгершілік идеялары, білім мен дағдылары оның бастапқы моральдік пайымдаулары мен бағалаулары қалыптаса бастауымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі бала моральдік норманың не екенін түсіне бастайды және оған деген көзқарасын қалыптастырады. Бұл жастағы балалар өз сөздерінде адамгершілік қасиеттерді және олардың қарама- қайшылығын білдіретін сөздерді пайдалана алады. (жақсы- зұлым, ашкөз- риясыз, адал- өтірік және т.б.) [1]

Тұжырымдай келе адамгершілік- адамның рухани байлығы. Ғасырлар бойы адамдар арасындағы суреттеу, сол арқылы жастарға өнегелі тәрбие беру. Мақал- мәтелдер, жұмбақ, айтыс, өлеңдер адамгершілік тәрбиесінің арқауы. Оны өз ана тілінде, қазақ тілі арқылы жеткізе білуіміз керек. Адамгершіліктің ең жоғары түрі- бауырмалдық, бүкіл адам баласын бауыр, дос тұту, көпшіл болу, сонымен қатар міндетін жауапкершілікпен орындау.

Әдебиет:

1. Нұрғалиев О. Адамгершілік асыл қасиет/ О. Нұрғалиев– А.: Қазақстан, 1978

2. Фиристова В. У культуры нет границ, но есть корни : [развитие культуры независимого Казахстана] / В. Фиристова // Казахстанская правда. - 2018. - 14 дек. - С. 6, 7

3. Отбасы және балабақша №5 2010 ж

Сандал С.Б.

Балқаш қаласының «Таңшолпан» б/б КМҚК

«ОТАНҒА ДЕГЕН СҮЙІСПЕНШІЛІК ПЕН ҚҰРМЕТКЕ ТӘРБИЕЛЕУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫС ФОРМАЛАРЫ»

*«Балаларды тәрбиелеу ата-аналарды тәрбиелеуден басталуы керек. Ата-аналар біздің көмекшілеріміз, одақтастарымыз, бірыңғай педагогикалық процестің қатысушылары, балаларды тәрбиелеудегі әріптестеріміз болуы керек»
В. А. Сухомлинский*

Ақпараттық технологиялардың ХХІ ғасырында бала да, ата-аналар да білім беру қызметінде емес, өздерінің бос уақыттарын ұйымдастыру үшін компьютер мен интернет желісін көбірек пайдаланады. **Отбасымен және достарымен адамның жиі қарым-қатынасы өкінішке орай екінші орынға қалып барады, сондықтан баланың мекендейтін аймағы бойынша халық мәдениеті жайында толық ақпарат берілмегендіктен талап етілмеген күйінде қалады. Отан сезімі... Ол баланың бойында отбасына, ең жақын адамдары – анаға, әкеге, әжеге, атаға деген қарым-қатынастан басталады. Бұл оны үйімен және ең жақынымен байланыстыратын тамырлар. Отанға деген сезім баланың алдынан не көріп, нені таңдандырып, жан дүниесінде қандай сезім тудыратынына сүйсінуден басталады... ұлттық құндылықтарға негізделген ұлттық мұра мен мәдениетті мақтан ету болып саналады.**

Балабақша ата-аналарының пассивтілігі мәселесін шешудің бір жолы мен мектеп жасына дейінгі балаларды кішкентай отанына деген сүйіспеншілік пен құрметке тәрбиелеу үшін ата-аналармен жұмыстың белсенді түрлерін қолданудан көреміз. Топта «Уақытты бағалау» атты өлкетану-танымдық зерттеу жобасы іске асырылуда, онда ата-аналармен тығыз ынтымақтастық жүзеге асырылады, олармен қарым-қатынастар сенімді серіктестік, моральдық қолдау және өзара көмек қағидаты бойынша құрылады. Мен ата-аналарға көмекші ретінде ғана емес, баланың жеке басын қалыптастыруға тең қатысушы ретінде де сенемін. «Уақытты бағалау» жобасында ата-аналармен жұмыс істеудің белсенді түрлерін қолданамын:

1. Ауыстырылатын квилт технологиясы - бұл жеке бөліктерден стикерлерден тұратын ақпараттық стенд сияқты жұмыстың көрнекі түрі.

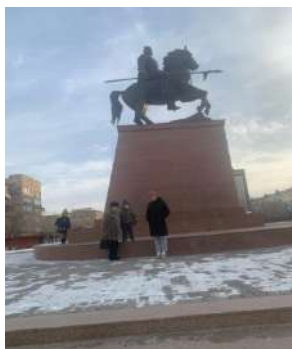
Квилт - бұл патчук техникасын қолданатын мата тектес фотосуреттердің бөліктерінен құралатын постер. Белгілі бір тақырып бойынша бөлшектерден (стикерлерден) постер жасау. Ата-аналарға бірнеше сұрақтары бар постер тақырыбы қойылады, мысалы, «Біз тұратын өлке», «Сіз үшін «Отан» нені білдіреді, «Сіз қандай көрікті жерлерді білесіз», «Сізге Балқаш қаласының тұрғыны ретінде мақтаныш сезімін не тудырады». Жапсырма стикерлердегі сұрақтарға ата-аналар, тілектерге, пікірлерге жауап қалдырады. Жұмыстың бұл түрі ата-аналардан қызығушылық тудыратын мәселелерге деген көзқарас туралы кері байланыс алуға, жауаптардың негізінде тез және қызықты түрде сауалнама жүргізуге көмектеседі.

Тақырып бойынша Ата-аналар
сұрақтарын қалдыруда Сұрақтарға сауалнама жүргізу

2. Геокешинг «Тарихты іздеу». Жұмыстың бұл түріне интеллектуалды ойын және өлкетану элементтері кіреді. Ата-аналар қаланың кез-келген архитектуралық ғимараты, ескерткіш орны, көшесі туралы тарихи анықтамасы бар нұсқаулық алады, бірақ нысанның өзі аталмайды. Ата-аналардың міндеті-баласымен осы орынды табу және оның фондында дәлел ретінде фотосурет (селфи) жасау. Тапсырманы орындау қиын болған кезде, нұсқаулыққа осы орынның координаттары қоса беріледі, оларды қажет болған жағдайда іздеу жүйесіне енгізуге болады және берілген орын көрсетіледі. Ата-аналармен жұмыс істеудің бұл түрі жобаның барлық қатысушыларына туған қаласы туралы жаңа нәрсе білуге мүмкіндік беріп қана қоймайды, сонымен қатар дәстүрге отбасымен, баласымен, достарымен адами қарым-қатынасты енгізуге арналған. Осылайша, ең пассивті ата-аналарды белсендіреді.

Интернационалист-жауынгерлер

Өлкетану мұражайы Ағыбай-баты ескерткіші ескерткіші

3. «Мен патриотпын» кітапхана қвилті. Бұл Ұлы Отан соғысындағы Жеңісті мерекелеуге арналған патриоттық қвилт. Ата-аналар мен балалар ұсынылған «Ұлы Отан соғысы туралы не білесіз?», «Соғыс туралы есте сақтау неге маңызды?», «Қазақстан тұрғыны ретінде сіздің мақтаныш сезіміңізге не себеп?», «Мен өз Отаныма тілеймін» деген сұрақтарға өз жауаптарын түрлі-түсті стикерлерге жазуы керек.

4. Мектеп жасына дейінгі баланың мәдени күнделігі. Жұмыстың осы түріне қосылғысы келетіндердің барлығы күнделік алады, онда бірнеше бөлім бар: «Менің туған өлкем», «Кітап-ең жақсы мұғалім және ДОС», «Театрлық кездесулер», «Бейнелеу өнері әлемінде», «Музыка шырқалды», «менің Отанымның қасиетті орындары», «Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер».

Бір жыл ішінде мектеп жасына дейінгі балалар ата-аналарының көмегімен суреттерді салады, жазады, күнделікке жапсырады, көрген, естіген және оқыған барлық әсерлерімен бөліседі. Бұл күнделік мектеп жасына дейінгі бала қатысатын және қатысатын қызықты саяхаттарды, іс-шараларды, ойын-сауық көрмелерін, туған қаланың мәдениетімен байланысты қызықты қойылымдарды есте сақтауға көмектеседі. Алынған тәжірибе мен білім оған музыка, театр, шығармашылық әлемімен танысуға көмектеседі. Оның өзі мәдениеттің бір бөлігі болады. Мектеп жасына дейінгі баланың мәдени күнделігі.

Оқу жылының соңында балалар Балқаш қаласының тарихи-мәдени картасын және жыл бойы барған жерлерінің галереясын жасауы керек.

Осылайша, мектепке дейінгі мекеме патриоттық сезімдерді тәрбиелеуге көмектесу үшін балалардың өмірі ұзақ уақыт есте қалатындай, балалардың қуанышты естеліктер жүйесіне айналуы үшін бай, қызықты болуы керек. Ата-анасымен бірге болған кезде балаға қандай естеліктер мен әсерлер жақсы болуы мүмкін! Ал мұндай жұмыс барысында ата-аналар балаларының дамуына енжар бақылаушы болмай, өзінің шағын Отанына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеуде үлкен рөл атқаруға үйренеді.

Әдебиет:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы: Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығымен.

2.«Біртұтас тәрбие» бағдарламасы Қазақстан Республикасы Оқу-Ағарту Министрлігі Астана, 2023 жыл

3. «Мектепке дейінгі іс – қимыл» республикалық орталығы-балаларды рухани-адамгершілік тәрбиелеу бойынша әдістемелік ұсынымдар. Астана, 2016 жыл-28 б.

4.Доронова Т.Н. Мектепке дейінгі мекеме және отбасы – бірыңғай даму кеңістігі: мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің қызметкерлеріне арналған әдістемелік нұсқаулық. М, Линка-Пресс, 2011 жыл

Санькова Н.П.
КГКП я/с «Сәуле» город Сарань

«ВОСПИТАТЕЛИ И РОДИТЕЛИ ДВА МИРА ОДНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА»

Ребенок, получивший образование только в учебном заведении, — необразованный ребенок. (Джордж Сантаяна)

В современном обществе стало популярно мнение, что мамы не должны быть плохими или хорошими воспитателями. Все больше родителей перекалывают ответственность за воспитание и развитие своих детей на образовательные учреждения. На вопрос, почему Вы воспользовались услугами дошкольного образовательного учреждения. 80% родителей считают педагогов дошкольного образовательного учреждения более компетентными в вопросах воспитания и развития детей, 20% ответили некому присматривать за ребенком.

Законом РК "О правах ребенка в Республике Казахстан". Кодексом РК "О браке (супружестве) и семье". Статья 27 Конституции гласит "Брак и семья, материнство, отцовство и детство находятся под защитой государства. Забота о детях и их воспитание являются естественным правом и обязанностью родителей". Перед родителями и педагогами стоит сложный вопрос кто, должен заниматься обучением, и воспитаем детей.

Ответ на этот вопрос и прост и сложен одновременно - речь идет о взаимопомощи и отношениях родителей воспитанников и воспитателей учебного учреждения. Это социально и психолого–педагогическая проблема и пока ее не могут до конца решить. В этом и заключается актуальность данной статьи. Полагаясь на опыт и знания воспитателей, родители зачастую убеждены в непогрешимости собственных воспитательных талантов, отказываются прислушиваться к рекомендациям педагогов. Как писал английский государственный деятель Ф. Честерфилд, «Мало кому нравятся советы, и меньше всех их любят те, кто больше в них нуждаются»

Чтобы семья успешно справилась с воспитанием детей, родители должны знать основные педагогические требования и создавать необходимые условия для воспитания ребенка в семье.

Что же это за условия? Прежде всего, понимание родителями в своей ответственности за воспитание детей: организация и быта семьи с учетом потребностей детей. Эстетических и гигиенических требований, положительный пример и их поведение и т .п; единство и последовательность требований со стороны отца, матери и других членов семьи; авторитет взрослых, окружающих детей; стремление родителей к педагогическим знаниям. Донесение до родителей этих знаний - одна из основных задач работы воспитателя.

От того как будет, обращено к семье слово воспитателя, каким тоном, при каких обстоятельствах оно будет сказано, часто зависит результат. Так, данные, проходя, между прочим, советы воспринимаются как не очень важные, не обязательные, для выполнения. «Опять Зарина сегодня на прогулке вспотела. Зачем вы ее так тепло одеваете?» - мимоходом говорит воспитатель маме. И Зарина продолжает ходить в ста одежках.

Вовремя и правильное найденное слово, желание и умение помочь родителям поверить в свои силы, поддержать в трудную минуту, дать дельный совет иногда гораздо больше сближает воспитателя с семьей и укрепляет его авторитет, чем прочитанная лекция или квалифицированная консультации.

Дети, часто шалют, нарушают порядок, иногда совершают предосудительные поступки. Если Вы считаете это необходимым сообщить об этом родителям, не делайте, это при посторонних Мама совершенно по-разному прореагирует на фразу «А Ваш Саша сегодня безобразничал за столом, и разлил суп на Марину» - в зависимости от того, наедине и без раздражений она будет сказана или при всех с досадой. Если же замечания воспитателя, сделанные с глазу на глаз не подействовали, можно не называя имени и фамилии ребенка, напомнить всем присутствующим родителям «о правилах поведения за столом».

Любовь и уважение родителей воспитатель завоевывает, прежде всего, добросовестной работой, чутким отношением к своим воспитанникам.

Вдумчивый и серьезный педагог, быстро откликающийся на нужды и потребности детей, всегда найдет путь к сближению и установлению с родителями контактов необходимых для выработки общих мер воздействия на ребенка. Но, обдумывая пути и формы общения с семьями своих воспитанников, педагог должен помнить о том, что ни в коем случае нельзя идти на поводу у родителей. Не надо бояться делать в нужных случаях замечания, добиваться выполнения данных детским садом рекомендаций по воспитанию ребенка.

Прислушиваться воспитателям к родителям, родителям к воспитателям и действовать сообща – это не легкий труд, но он сполна вознаграждается гармоничным развитием и счастьем наших детей.

Литература:

1. Детский сад и семья: Методика работы с родителями. Пособие для педагогов и родителей: Мозаика-Синтез; Москва; 2007 ISBN 978-5-86775-441-9
2. Румянцева, Т. А. Организация взаимодействия педагога и родителя в условиях ДОУ / Т. А. Румянцева, А. Ю. Деньгина, Н. В. Рядинская. — Текст : непосредственный // Вопросы дошкольной педагогики. — 2018. — № 1 (11). — С. 25-27.
3. Конституция Республики Казахстан.
4. Урбанская О.Н. «Воспитателю о работе с семьей» - Москва «Просвещение» 1977г № 1524 – с 158.
5. Белалиева О.В. Методические аспекты развития социального партнерства в ДОУ // Теория и практика общественного развития, 2014. №15. —

М.К. Сарина, Т.М Сағынтаева
Шет ауданың «Балбөбек» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕДЕГІ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫ»

Бүгінгі таңда тәрбиешілердің білім қоржынында жүзден астам түрлі білім беру технологиялары бар. Бірақ олардың барлығы жаңа ХХІ ғасырда өзекті ме?

Бұл сұрақтың жауабы бір жақты емес. Оларды оандау қолданатын тәрбиешінің күзіретіне қалады. Бірақ ескі технологияны әрі қарай дамытып, жаңа заман талаптарына сай етіп жаңа форматта қолдануға болады. Мектепке дейінгі жас-бұл адам өмірінің маңызды кезеңі, онда жеке тұлғаның негіздері қаланады. Оқытудың стандартты әдістері балаға одан әрі оқуға деген ықыластың болмауы түрінде теріс әсер етуі мүмкін.

Ғылым да, техника да дамыған кезеңде білім саласына үлесімізді қоспау педагог атымызға сын болар еді. Сол үшін өскелең ұрпақтың келешегі жарқын болу жолында аянбай еңбек еткеніміз абзал. Осы орайда берген біліміміз жемісті болуы үшін оқу қызметтерін мейлінше балаларға қызықты етуге тырысамыз. Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшелігін ескеретін болсақ, балалардың нағыз ойын ойнатын кезеңдері. Оқу қызметінде түрлі ойындар мен қызықты әдіс-тәсілдерді қолдану педагогтың креативті сапасын дамытып, кәсіби деңгейін арттырады. Балаларға оқу қызметін қызықты, жан-жақты етіп дайындаған сайын, олардың жеке тұлға болып қалыптасуына да септігі тигізеді.

Ойын әрекетін қолдану инновациялық технология деп айту дұрыс емес. Сол себепті қазіргі таңдағы дәстүрлі емес ойындарды алуды жөн көрдім. К. Д. Ушинский таным процесін нәтижелі ету үшін ойын элементтерін балалардың оқу бір сарынды жұмысына қосуды ұсынды. Ол «...бала үшін ойын шындықты алмастырады және оны қызықты әрі түсінікті етеді, өйткені ол оны өзі жасайды. Ойын барысында бала өз әлемін жасайды және онда өмір сүреді, және бұл өмірдің іздері тереңірек қалады, өйткені эмоционалды компонент бар және ол өзінің жаратылысын басқарады» [1, 67 б.].

Ойын-бұл оқытудың кең әдісі. Сабақта балалардың ерекшеліктеріне байланысты әртүрлі элементтер мен әдістерді қолдануға болады.

Дидактикалық ойындар ойлау, себеп-салдарлық байланыстарды табу, қорытынды жасау дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Сондай-ақ, ойындардың көмегімен балалар проблемалық жағдайларды шешуде дәстүрлі емес ойлауды, қиялды дамытады.

Білім беру ойындары есте сақтау, сөйлеу, ойлауды жақсартады, баланың алға қойған міндеттерінде оңтайлы шешім табу қабілетін дамытады.

Әлеуметтендіру ойындары стрессті бақылауды, өзін-өзі реттеуді дамытуға ықпал етеді, қоғамның нормалары мен құндылықтарымен таныстырады.

Төменде ойын технологиясының дәстүрлі емес түрлерін мектеп жасына дейінгі балаларды үйретуде қалай пайдаланып жүргендігім жайлы бірнеше мысалдар келтіремін.

Ең алғашқысы логокуб ойындары. Логокуб ойындарын балалардың сөздік қорын қалыптастырып, танымдық процестер мен ұсақ моториканы дамыту мақсатында қолданамын.

Мен «Логокуб» құралын 2 жастан 6 жасқа дейінгі балалармен жұмыс жасау барысында белсенді қолданамын, яғни ойынды түрлендіру арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың барлық жасында қолдануға болады деген сөз. «Логокуб» кез-келген сабақта қажет. Балалар онымен ойнағанды жақсы көреді. Логокуб әртүрлі түсті алты жағы бар текше. Қырларында қалталар, түймелер, тығындар, жабыстырғыштар бар. Сіз оны әртүрлі материалдардан жасай аласыз: картон, пластикалық текшелер және т.б. Жабыстырғыш, түймелер, тығындар, қалталар көмегімен оларға әртүрлі сөйлеу материалдарын (суреттерді) орналастыруға болады [2, 86 б.].

Бұл ойынды қолдану кезінде менің балалармен бірлескен іс-әрекетте қолдану қызықсыз жұмысты жанды және шығармашылыққа айналдыруға, бүкіл түзету және білім беру процесінде балалардың қызығушылығын қолдауға, сонымен қатар бағдарламалық материалды есте сақтау, түсіну және игеру жылдамдығын қамтамасыз етуге көмектесті. Мақсатты және жүйелі жұмыстың нәтижесі балалардың диалогтық сөйлеуінің даму деңгейін арттыру болды. Балалардың сөйлеу дамуы жоғары деңгейге көтерілді, ауызша сөйлеудің барлық көрсеткіштері жақсарды: фонетика, лексика, грамматика, үйлесімді сөйлеу және оның дизайны. Мектеп жасына дейінгі балалар оңай байланыса бастады, диалог жүргізу, сұхбаттасушыны мұқият тыңдау, өз ойларын нақты білдіру қабілетін игерді. Түзету-дамыту жұмысының сапалы нәтижелерін бағалай отырып, оң өзгерістерді бөліп көрсетуге болады: сөйлеу мотивациясы жоғарылайды; сөйлеудің барлық бөліктерінің сөздігі байытылады; сөйлеудің семантикалық жағы дамиды; сөйлеудің дамуындағы кемшіліктер өтеледі; есте сақтау жылдамдығы артады және сөйлеу өндірісі жақсарады; балалардың психикалық функциялары (ойлау, зейін, есте сақтау) белсендіріледі және қалпына келтіріледі; әр баланың шығармашылық қабілеті дамиды.

Өз тәжірибемде қолданатын ойындардың тағы бір түрі-нейробум ойыны. Қазіргі уақытта мектеп жасына дейінгі балалардың дамуында нейропсихологиялық тәсілді қолдану өзекті болып табылағандықтан, осы ойынға да ерекше тоқталуды жөн көрдім.

Нейро ойындардың тиімділігі - бұл ең алдымен денсаулық сақтау технологиясы, барлық психикалық процестердің дамуына ықпал етеді. Нейро ойындарды қолдану арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың когнитивті дамуының жақсарғаны байқалады.

Нейро ойындар баланың барлық психикалық процестерін (зейін, есте сақтау, ойлау, сөйлеу және т.б.) жақсартуға, сондай-ақ оның эмоционалды-ерікті саласын дамытуға ықпал етеді. Ми қан айналымының жақсаруы, ми қыртысында жаңа нейрондық байланыстардың

дамуы стресске төзімділіктің, оқудың, бейімделудің жоғарылауына, жанжалдың, қозғыштықтың төмендеуіне әкеледі.

Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасауда нейро ойындарды қолданудың мақсаттары мен міндеттерін бөліп көрсетуге болады. Нейропсихологиялық ойындар мен жаттығулар баланың ми қызметінің механизмдерін дамытады және түзетеді. Бұл ойындарды пайдалану кезінде эмоционалды тартымдылық артып, тұрақты мотивация мен ерікті танымдық қызығушылықтарды, бала мен педагог арасындағы әріптестік өзара іс-қимылды қалыптастырамыз.

Нейро ойындарды мүмкіндігі шектеулі балалардың дамуын түзету үшін ғана емес, сонымен қатар қалыпты дамып келе жатқан балаларда жоғары психикалық функцияларды, тіпті дарындылыққа дамыту үшін де қолдануға болады. Арнайы таңдалған ойындардың көмегімен дене оң және сол жарты шарлардың жұмысын үйлестіреді және дене мен интеллекттің өзара әрекеттесуін дамытады. Жаттығулардың әрқайсысы мидың белгілі бір бөлігінің қозуына ықпал етеді және ой мен қозғалысты біріктіру механизмін қамтиды, сонымен қатар қозғалыс пен психофизикалық функцияларды үйлестіруді дамытуға ықпал етеді [3, 65 б.].

Осылайша, нейро ойындар танымдық қызығушылықты, оқу мотивациясын арттырады, балаларға қателіктерден қорықпауға көмектеседі, ұсақ моторика мен қарым-қатынас дағдыларын дамытады. Өйткені, ойын-кез-келген баланың табиғи жағдайы мен қажеттілігі. Кез-келген ойынның даму әлеуеті бар.

Бұл аталған ойындар күнделікті ойындардан өзгеше. Яғни сөзсіз ақпараттық технологиялар дәуірінде жас буын балалары мен олардың ата-аналарының үміттерін қанағаттандыру үшін педагогтар оқытудың жаңа тәсілдерін білуі және игеруі керек.

Баланың бүкіл өмірі ойын. Сондықтан баланың оқу процесі онсыз жүре алмайды. Тактильді сезімдер, ұсақ моторика, ойлау операциялары балалар ойынында дамиды. Сол себепті мектепке дейінгі балаларға білім мен тәрбие беруде ойынның маңызы зор. Ал ол ойындарды түрлендіру педагогтың шеберлігіне байланысты.

Әдебиет:

1. Адамьянц, Т. З. Проблемы диалога в общении с экраном: миллион картинок экрана – одна «картина мира» телезрителя // Мир психологии. – 2002. – №2.
2. Жұмабекова Ф.Н. «Мектепке дейінгі педагогика» 2012.
3. Ушинский, К. Д. Психологические и логические основы обучения // Избр. пед. соч. В 2 т. Т. 2. – Москва: Наука, 1954.

Сарсекеева С.К.

Қарағанды қаласының «Батыр» санаторлық б/б КММ

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ҚОЛӨНЕРІНЕ БАУЛУ»

«Әрбір ұлттың баласы өз ұлттының арасында өз ұлтты үшін қызмет қылатын болғандықтан, ол сол ұлт тәрбиесімен тәрбиеленуі тиіс», деп Мағжан Жұмабаев ұлт тәрбиесінің бағытын көрсетіп кеткен еді. Қай кезде де елдің болашағы жарқын болуы үшін саналы да, ұлтжанды рухы биік, ақыл парасаты мол, мәдени-ғылыми өрісі кең ұрпақ тәрбиелеу қажеттілік болып саналады. «Балаңды өз тәрбиенмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле» деген екен дана халқымыз. Сондықтан да ұлттық құндылығымызды оқу-тәрбие процесіне енгізу арқылы ұлттың тұнып тұрған асыл мұрасын, қазынасын қорғайтын, бойында ұлттық санасы қалыптасқан тұлғаларды тәрбиелеп шығару- жалпы ұлттың алдында тұрған мына біздің мойнымызда деп ойлаймыз. Біз мектеп жасына дейінгі балаларға ата-бабаларымыздан қалған салт-дәстүрімізді, мәдени құндылығымыз бойларына сіңіріп, болашақта өз елін, жерін сүйетін ұрпақ болып өсуіне өз үлесімізді қосуымыз керекпіз. «Ағаш түзу, әдемі болып өсу үшін оны көшет кезінен баптау керек, ал қисық ағаш болып өскенде оны түзете алмайсың» деп бекер айтпаған дана халқымыз. Қазақ халқы салт-

дәстүрге бай ел. Өз ұрпағын көнеден келе жатқан асыл құндылықтарыдың мұрагері ретінде өзгеге ешбір жұртқа ұқсамайтын бөлек бітім болмысын қалыптасуға негіз болған салт-дәстүрімізді дамытумен қатар, жаңа мұраларымызды кәзіргі заман талабына сай бейімдеп жаңғырту біздің басты мақсатымыз болуы шарт.

Мектеп жасына дейінгі бала бойына ұлттық құндылықты сіңіруге отбасы мен педагогтің атқарар рөлі зор. «Ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деп атам қазақ текке айтпаған, сондықтан отбасындағы ата-әжесі, әке-шешесі, аға-іні, әпке-қарындас арасындағы сыйластықтан бастау алады. Жас жеткіншек ұрпақ үлкендерден көргенін жасайды. Ата-анадан кейінгі ұлттық құндылықтармен тәрбиелеу педагогтың қолында екені баршамызға мәлім. Әр халықтың ұлттық ерекшелігі, салт-дәстүрі, тілі, жалпы ұлттық идеялогиясы өз ұрпағының білім тәрбие ісінің алтын діңгегі бола отырып, халқымыз айтқандай «Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен» деген қағиданы ұстанады. Қай ұлтпен халыққа ортақ қасиет, күн көру әрекетінен бастап, осы заманғы озық технологиясына еңбек етумен жетті. Бұрынғы ата-бабамыз ұрпаққа тәлім - тәрбие беру жұмыстары халықтың керек-жарағымен қамтамасыз етіп отырған қол өнеріне сүйенуімізді қажет етті. Ал қандай да болсын өнер мен талант иелерін өмірге келтіретін де сол халық. Сондықтан біз оларды халықтық дейміз. Қолөнер - тәрбие негіздерінің бірі екендігін тәжірибе негізінде дәлелдеуді жөн көрдік.

Бала бойына қазақ халқының ұлттық өнерінің тәлім-тәрбиелік мүмкіндіктерін қазіргі ұрпақ тәрбиесіне тиімді пайдалану ниетімен зертеушілік жобаны «Сықырлы сырмақ» деп атап, мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ халқының ұлттық қолөнерін, салт-дәстүрін сүюге және оны бар ниетімен жасай білуге үйрету көзделеді. Сондықтан алға қойған мақсатымызды іске асыру барысында алдымыздағы тәрбиеленушілерімізге ұлттық құндылығымызды әртүрлі дидактикалық ойындар, мақал-мәтелдер, ұлттық ойындар, ұлттық нақыштағы пазылдар құрастыру арқылы сіңіреміз және әдейлеп қиылған ою-өрнектің трафареттерін пайдаланып балалар «қошқар мүйіз», «ирек», «сыңар мүйіз», «қызғалдақ» т.б бастырып қияды және суреттерін салып бояу арқылы есте сақтау қабілеттері дамиды. Ойын түрлеріне тоқталып кетсек: «Оюдың сыңарын тап», «Оюдың түрлерін ата», «Киіз үй жабдықтарын ата» «Ұлттық киімдердің атын тауып айт», «Мен бастаймын, сен жалғастыр», «Ою ойғанның- ойы ұшқыр», «Өз үйінде ою оймаған, кісі үйінде сызу сызбайды».

Балабақшада «Ханталапай», «Дәлдеп ат», «Бүк, шік» т.б асық ойыны арқылы балаларды ептілікке, жылдамдыққа, дәлдікке, мергендікке баулиды. Бір мезгілде бірнеше бала ойнайтын асық ойынының түрлері жас баланың намысын жандырып, «қатарымнан озамын» деген талпынысты бойға қасиет қылып сіңіреді. Асық ойынының ерекшелігі топта да, далада ойналады. Балабақшада асықты қарапайым математика, қоршаған ортамен таныстыру, сөйлеуді дамыту оқу қызметі барысында пайдаланылады. Қарапайым математика оқу қызметінде сануға пайдаланылса, сөйлеуді дамытуда топқа бөлуге болады, әртүрлі түсті асықтар таратылып, балалар түсі бойынша бөлінеді. Ұлттық қолөнердің үздік үлгілерін атадан балаға мұра. Ел ішінде саусағынан өнер тамған қолөнердің сан саласын жақсы меңгерген ісмерлер аз болмаған. Ұлы Абай атамызда өнердің кез-келген түрін үлкен талғаммен аса жоғары бағалап, оларды дамытуға үнемі қамқорлық көрсетіп отырған. Ел ішінде он саусағынан өнер тамған ұсталар мен ісмерлерді, зергерлерді іздесіріп, оларға арнайы тапсырмалар беріп, өзіне жақын ұстаған. Қазақ ою-өрнегі туысы бөлек, тың дүние. Балалардың өнер туындыларымен бірге үнемі байланыста болуы рухани өнегелік, эмоционалдық-сезімдік дамуының және шығармашылық мүмкіндіктерінің қалыптасуының негізгі тірегі болып келеді.

Мектеп жасына дейінгі балалар бейнелеу өнері, музыка, құрастыру және көркем әдебиет қызметінде және ертеңгіліктер мен ойын сауықтар барысында халқымыздың ұлттық өнерімен танысып, көркем талғамын, өзіндік дүние танымын қалыптастырады. Ұйымдастырылған оқу қызметі барысында балалардың білімін дамыту мақсатында аудио, видео, компьютер, мультимедиялық құралдар қолданылып, тәрбиеленушілердің білімге деген қызығушылығын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол салады. Интерактивті тақтада дидактикалық ойындар ойналып, балалар «Кім жасады» ойынын суретті жылжыту арқылы қалташықтарға салып отырады. Мысалы: Ойын жүргізуші бірнеше заттардың аттарын атайды. Ойында сақина, сырға, білездік, алқа көрсетілсе балалар

оны зергер жасағанын айтып оны қалтаға жылжытып апарып салады. «Өрнекті құрастыр» дидактикалық ойынын да, балалар суретті қарай отырып әр оюларды орындарына жылжытып қояды. Осындай дидактикалық және басқадай ойын түрлері кезінде интерактивті тақтадағы ойындарды қолдану өте тиімді әдіс-тәсіл. Себебі, оның қазіргі заман талабына сай балалар компьютерге өте жақын, тез ойлағыш, ойлары ұшқыр, есті, саналы, сергек болғандықтан келешек ұрпақты өмір талабына сай тәрбиелеп білім беру, ал ең бастысы дені сау рухани азамат дайындау. Қазақ халқының қолөнерін балалар бойына сіңіруге ата – аналардың көмегіде аз емес.

Ата-аналармен де «Шебер қолдар» атты семинар өткізіліп, өз өнерлерін ортаға салды, мектеп жасына дейінгі балаларға білім берудің маңыздылығын сезінеді. Қазақтың ұлттық қолөнерімен таныстыру негізінде бала айналадағы дүниенің қимыл-қозғалыстарының алуан түрлі реңін түсінеді, жаңа заттармен, өмір құбылыстарымен танысады, дүние танымдары кеңейе түседі. Балалар қол өнер шеберлері мен олардың қолынан шыққан заттарды ажыратуы үшін алған білімдерін ойын арқылы да бекітуге болады.

Қорта келгенде, «Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды» дегендей, жас ұрпаққа мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру – бүгінгі күннің басты талабы. Әрқашанда «Ұлт болашағы білімдінің қолында» екенін ұмытпаған жөн.

Әдебиет:

1. «Шебердің қолы ортақ» Тәжімұратов Ә. 1977жыл
2. «Қол өнер үлгілері» Астана 2005 ж
3. Отбасы және балабақша. №5. 2009

Сарсекеева С.Р.

КГКП я/с «Алтын сақа» город Караганда

«БУДУЩИЕ ИНЖЕНЕРЫ. КТО ОНИ?»

Техническая грамотность активно входит в нашу жизнь. Научно-технический прогресс влечет за собой современных детей, которые шагают в ногу со временем и стремятся не отставая идти вслед за ним. Ребенок нового времени – это исследователь и изобретатель. Влияние конструктивной деятельности на умственное развитие детей изучал А.Р. Лурия. Он сделал вывод о том, что упражнения в конструировании оказывают существенное влияние на развитие ребенка, радикально изменяя характер познавательной деятельности.

В настоящее время, когда миром правит техника, существует огромное количество возможностей развития детей. Например, компанией «LEGO» созданы образовательные конструкторы с возможностью программирования при помощи компьютера, ориентированные и на детей дошкольного возраста. Важно отметить, что компьютер используется как средство управления созданной модели. Ребенок получает представление об особенностях составления программ управления, автоматизации механизмов, знакомство с миром технологий, подготавливается к будущим технологическим вызовам.

Заниматься техническим творчеством, как и любым вообще творчеством, лучше начинать пораньше. Освоение азов конструирования подготавливает ребенка к созданию роботов, развивает творческий потенциал и мышление юных конструкторов. Улучшается пространственное мышление и ориентация, мелкая моторика, тренируется упорство и усидчивость, развивается умение действовать по плану, осознавать свою цель и подбирать варианты для ее достижения. И не только в играх, но и в дальнейшей жизни.

Есть такое понятие как – STEAM. Данная аббревиатура, означающая следующие пять понятий:

- Science – наука.
- Technology – технология.
- Engineering – техника.
- Art – искусство.
- Math – математика.

Как видно по названию, это целостная система, призванная обеспечить государство высококлассными специалистами с довольно универсальной подготовкой, а детям дать возможность получить высокооплачиваемую перспективную профессию.

Робототехника в 4-6-летнем возрасте – это еще не создание роботов в полном смысле этого слова. Это главным образом развивающие занятия, направленные на формирование интереса к технике и приобретение детьми навыков, которые пригодятся в жизни, независимо от того, будет ли ребенок и дальше заниматься чем-то подобным.

Занятия робототехникой в детском саду чаще ориентированы исключительно на конструирование. А так же, можно кодировать уже готовых роботов несложным программам.

Алгоритмика – что это? Алгоритмика – это последовательность выполнения действий и основа робототехники. В нашем саду мы используем набор «Алгоритмика мышонка», который позволяет не только заинтересовать детей, но и организовать деятельность более интересней, ярче и увлекательней. А также формирует начальные навыки программирования; развивает психические процессы: критическое мышление, воображение, логику, речь; глазомер, пространственную ориентацию. Сначала, мы должны научить детей пользоваться карточками программирования. Затем мы даём ребенку попробовать самостоятельно составить алгоритм действий, далее он кодирует робота мышонка, согласно своему алгоритму. Здесь ребенку нужно найти самый короткий путь, подумать какие шаги выполнит робот, например, для того что бы помочь мышонку добраться до кусочка сыра. Или дать карточку с уже заданным маршрутом, который нужно выставить на роботе. Таких заданий можно придумать множество и учить детей выполнять их по составленным схемам-алгоритму.

Считаю, что обучение робототехнике можно вести как отдельно, так и интегрировать с различными видами деятельности. Формирование мотивации развития обучения дошкольников, а также творческой, познавательной деятельности – вот главные задачи которые стоят сегодня перед педагогом. Реализация дошкольной робототехники требует создания инновационной образовательной среды для развития логического мышления детей, первых инженерных навыков, их интеллектуального, умственного и творческого развития.

А при работе с конструкторскими моделями затрагивается проблема развития логического мышления детей. Высшей стадией развития мышления является формирование абстрактного мышления, оно зависит от создания условий, которые стимулируют его практическую, игровую и познавательную деятельность. А так же, применение напольных игр-стратегий «Движение – развивает мозг». Данные игры развивают умения ориентироваться на плоскости, в пространстве, выполнять определенную задачу в движении, т.е. выполнять несколько действий одновременно; слуховое внимание; мобилизуют и сосредотачивают ребенка, учат выполнять четко поставленную задачу.

Как и в любой деятельности мы должны видеть результат. Что бы проследить динамику и успешность развития при данной игре, определяется игровая задача – за правильное выполнение задания и похвалу педагога ребенок собирает кубики лего для починки робота. Для педагога это визуальный экран достижений ребенка, а для него стремление к достижению цели при выполнении заданий. На первом этапе, игра «Лабиринт» была у нас с применением элементов робототехники под руководством педагога. Все знают, что поддержка ребенка взрослым способствует сосредоточению внимания, умению слушать и планировать свою будущую деятельность, развивать навык самоорганизации и саморегуляции. Когда ребёнок уже знаком с правилами игры, понимает термины и значения карточек, проявляет желание и стремление к самостоятельному выполнению заданий, достигает поставленной цели, ориентируется на плоскости и в пространстве – игра переходит на новый уровень и становится структурированной, а далее самостоятельной. Мы всегда используем дифференцированный подход. Учитывая темп выполнения задания каждым ребенком.

Поэтому, начинала игровую деятельность по робототехнике с детьми дошкольной группы «От простого к сложному», то есть с легких маршрутов прохождения лабиринта и составления небольшого алгоритма. С каждым днем увеличивала лабиринт, усложняла задачу перед детьми. И по окончании работы с ними, смогла увидеть положительную

динамику, которую вместе с ребятами мы отобразили в виде построенного робота из конструктора лего. Что же позволило нам достичь поставленным целям при обучении лего-конструированию? Поощрения ребенка в виде недостающих деталей робота для его починки, позволило заинтересовать ребенка, повысить его стремление достигнуть цели. Внесение нового конструктора в предметно-пространственную среду повысил его организованность, внимательность, стремление. Лего-конструирование – это первый шаг к умению управлять роботом, а далее и создавать его. Все это вместе дает дальнейшее развитие ребенка как будущего инженера. Конструирование и робототехника полностью отвечают условиям развития логического мышления детей, их интересам, способностям и возможностям, поскольку является исключительно детской деятельностью. А нетрадиционный подход педагогом в робототехнике, позволяет преподнести все забытое старое в новом, ярком, интересном и красочном виде. И главное, деятельность проводится в игровой форме.

Мною разработана программа по интеграции дошкольной образовательной робототехнике с разными видами деятельности. Одна из них, это постановка русской народной сказки «Репка» с применением лего-конструктора и кодируемых роботов «Robot mouse» и «УМК забавная алгоритмика». А вторая сказка из лего-пазлов «Мақта қыз» и «Дос іздеген Бота». В наборах лего-конструкторах есть фигурки людей, животных, предметов, на всех детей этого не хватает, потому мы разработали лего-пазлы, где на нескольких кирпичиков размещались изображения героев сказки. И прежде чем инсценировать ее, необходимо собрать тот самый пазл.

Надо создавать талантливым детям возможности и предметно-пространственную среду для развития их способностей. Учитывать интересы и потребности, желания и стремления каждого ребенка.

Литература:

1. Особенности конструктивной деятельности детей с нарушениями зрения | Дефектология Проф (defectologiya.pro)
2. Робототехника в детском саду: зачем, сколько стоит и как проходят занятия | Занимательная робототехника (edurobots.org)
3. Использование «STEAM» технологий в дошкольном образовательном учреждении. Воспитателям детских садов, школьным учителям и педагогам - Маам.ру (maam.ru)

Сатиева Т.В.

КГКП я/с «Ботагоз» город Шахтинск

«ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ»

«Для того чтобы было легко жить с каждым человеком, думай о том, что тебя соединяет, а не о том, что тебя разъединяет с ним»

Л.Н. Толстой.

На сегодняшний день в системе образования Казахстана внедрена модель комплексного обучения, что является важным шагом вперед по сравнению с предыдущей моделью, при которой ребенок с особыми образовательными потребностями не имел возможности учиться со своими сверстниками в детском саду или в школе. По мере того, как интегрированные группы развивались и развивались в дошкольных организациях, стало очевидно, что недостаточно просто открыть двери обычного детского сада или школы для ребенка с особыми образовательными потребностями и поместить его в обычный класс. [1, с.40].

На сегодняшний день инклюзивное образование является частью системы образования на всех уровнях, и государство создает условия для лиц с особыми образовательными потребностями, чтобы обеспечить им равные возможности в области образования. В соответствии с основополагающими международными договорами об образовании в законодательстве Республики Казахстан закреплен принцип равных прав на образование для лиц с особыми потребностями. Гарантии права на образование детей с особыми

потребностями в развитии закреплены в Конституции, законе «Об образовании», законе «О правах ребенка», законе «О социальной защите инвалидов», законе «О медицинской и педагогической помощи детям-инвалидам» и Закон «О специальных социальных услугах». Инклюзивное образование - это непрерывный процесс развития образования, предполагающий доступность образования и признание того, что все дети — это люди с разными образовательными потребностями. [1 с. 102.] В его основе лежит идеология, исключающая любую дискриминацию в отношении учащихся и в то же время создающая особые условия для детей с особыми образовательными потребностями. Эта теория признает, что все дети могут учиться в полной мере и что их отличительные особенности заслуживают уважения. Слово "инклюзия" относится не только к дошкольным, общим, профессионально-техническим, высшим и внешкольным образовательным учреждениям, но и к созданию широкой аудитории-родителей, государственных структур, представителей СМИ и общественных организаций. [3, с.15].

На первый взгляд, многое было сделано в нашем государстве. До недавнего времени дети, у которых были серьезные проблемы со здоровьем, попадали в категорию людей с ограниченными возможностями. Но в последнее время ситуация начала меняться, но проблемы все-таки имеются.

В моей практике есть случаи, когда не всегда удается установить контакт и тесное сотрудничество с родителями детей с особыми образовательными потребностями. Мой небольшой опыт показывает, что взрослые предпочитают закрывать глаза на проблемы развития своего ребенка, даже если педагоги говорят им об этом. К сожалению, родители перестали общаться с детьми, уже с малых лет, многие считают нормальным, что дошкольник проводит большую часть своего времени за мобильным телефоном, планшетом, компьютером или телевизором. Эти данные были получены в результате анкетирования в моей группе из 5 родителей детей с особыми потребностями – трое ответили, что считают нормальным явление, когда дошкольник проводит свободное время за игрой в телефоне или компьютере. Они предпочитают отвлекать внимание ребенка, таким образом, в любой ситуации. Но есть и родители, пусть их немного, которые ответили, что работают рука об руку с ребенком в свободной деятельности. Затем они видят заметный прогресс. И они даже считают, что возможно, что со временем ребенок догонит своих сверстников в полном развитии. Исходя из результатов анкетирования, моя работа в группе начинается со знакомства с родителями, так как важно понимать их переживания, страхи, эмоциональный настрой, способы взаимодействия с ребенком. Затем я провожу стартовую диагностику для выявления познавательных интересов, уровня коммуникативного, художественного и эстетического развития, знакомлюсь с рекомендациями медико-педагогической комиссии. Я выясняю особенности эмоционального состояния ребенка, наличие агрессии и ее направленность, интенсивность. Для успешного взаимодействия с детьми с особыми образовательными потребностями принимают участие в работе все специалисты нашего детского сада над образовательной программой и индивидуальным маршрутом, по которым будет проходить развитие данных детей.

Есть несколько принципов инклюзивного образования, которые я применяю в своей практике:

1. Ценность ребенка не зависит от его способностей и достижений;
2. Каждый способен чувствовать и думать;
3. Все в детском саду нуждаются друг в друге;
4. Для всех дошкольников достижение процесса может быть больше в том, что они могут делать, чем в том, чего они не могут;
5. Каждый имеет право общаться и добиваться успеха;
6. Все дети нуждаются в поддержке и дружбе своих сверстников;
7. Разнообразие усиливает все аспекты жизнедеятельности дошкольника. Используя эти принципы, все задания для детей мною предлагаются в наглядной форме, пояснения простые и повторяются несколько раз в одной и той же последовательности. Ведь только с усвоением простейших заданий примитивная монотонная деятельность сменяется направленной, дети переходят от пассивного к сознательному овладению навыками,

различными формами ручных, речевых навыков, у них формируется самосознание, развиваются способности участвовать в мероприятиях, играх. Предоставляю задания и изменяю их таким образом, чтобы они отвечали различным потребностям детей. Я вношу свой вклад в развитие положительной самооценки детей посредством разговоров с детьми в дружелюбном, вежливом и уважительном тоне, называя их по именам. Я знаю сильные стороны личности каждого ребенка и его достижений с течением времени; каждый день я определяю индивидуальные навыки и достижения каждого ребенка и хвалю его за это, следя за тем, чтобы достижения были признаны. Я предоставляю детям возможность выбирать вид деятельности и время для работы в группе. Направляю и стимулирую процесс саморегуляции у детей, предоставляя им материалы, время и место для выбора и планирования собственных игр. Что важно в моей деятельности, так это то, что дети участвуют в организации досугов, выставок, спортивных мероприятий, экскурсий, и других мероприятий. Я четко формулирую свои ожидания от детей. Используя ситуации из жизни детского сада, чтобы помочь детям увидеть дискриминацию, предрассудки и стереотипы, а также обсудить этические аспекты неравенства с помощью видеопрезентаций. Я ежедневно применяю принципы честности и равенства при разделении детей на группы, когда хвалю их за их навыки, усилия и результаты. Я создаю ситуации, когда дети сотрудничают друг с другом, что-то делают по очереди и помогают друг другу добиться положительного результата. Даю детям возможность ответить самостоятельно на вопросы, например в группе кто сегодня будет дежурным?

Государство обеспокоено тем, чтобы дети с особыми образовательными потребностями получали адекватное образование, которое поможет им адаптироваться в обществе и реализовать свой потенциал. В 2008 году Казахстан стал участником международной Конвенции о защите прав инвалидов. Инклюзивное обучение является обязательным элементом этого документа. Причем, начало исполнения этого документа исходит от нас воспитателей детских садов.

В заключении, можно сделать вывод, что инклюзивное образование - это сложный процесс, при котором определенные социально-образовательные условия позволяют реализовать на практике подход, направленный на интеграцию детей с особыми потребностями в образовательную среду. Мы педагоги, а это значит, что мы несем ответственность не только за себя, но и за детей. И нам, взрослым, очень важно уметь взвешивать каждое слово, продумывать каждое действие, воспитывая доброту, любовь и терпение подрастающего поколения к другим.

Литература:

1. Алехина С.В. Инклюзивное образование // Доклад Алехиной С.В., представленный 7.12.2010 года в рамках Международного симпозиума «Инвестиции в образование - вклад в будущее».
2. О правах ребенка в Республике Казахстан. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года N 345.
3. Шипицина Л.М. Интеграция и инклюзия: проблемы и перспективы // «Педиатрия Санкт-Петербурга: опыт, инновации, достижения» 20-21 сентября 2010 г. - СПб, 2010

Саттыбаева Б.Х.

Қарқаралы ауданы №16 ЖББМ мектепалды 0"Б" сынып

«ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ»

Ойын – үйретудің, бейімдеудің ең керемет тәсілі. Ойын – бұл жаңа нәрсені байқап көру. Жай балаларды күлдіретін, қызықтыратын белсенділікті талап ететін ойын түрлері «ерекше балаларға» қорқыныш ұялатып, алшақтатуы мүмкін. Мендегі дамытушы ойындардың басты мақсаты ол әрине – баланы қоршаған ортасына қызығушылығын арттыру. Ойын барысында балалардың логикалық ойлау, көріп, естіп, танымдық

кабылдауын, зейінін тұрақтандыруда көмектесетін, ойнай отыра, баланы жанжақты дамытатын білім білік дағдыларын қалыптастырудан неізгі қызметті атқарады.

Көрнекті балалар психологы Леонид Абрамович Венгер «Баланың білім саласында алға жылжуының сәттілігі негізінен қарапайым математикалық түсініктердің қалай құрылғанына байланысты» деп айтқандай мектепалды даярлық тобының тәрбиеленушілерінің қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру ұйымдастырылған оқу іс- әрекетінде бала бойына білімнің алғашқы баспалдағы қалатындығы сөзсіз. Сондықтан даярлық тобына сабақ беретін әрбір педагогтың «Тәрбиеленушілердің математика ұйымдастырылған оқу іс-әрекетіне ынтасын арттыруда қандай әдістер мен тәсілдерді қолданамын?», «Балалардың математикалық сауаттылыққа деген қызығушылығын қалай қалыптастыруға болады?» басты сұрағы болуы керек.

Әлемнің күн сайын емес, сағат сайын қарқынды дамып, заман талабының өзгеруі мен балалардың дамуындағы сезімталдығы, психо- эмоционалдық ерекшеліктерін ескере отырып, мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық қабілеттерін дамыту, сөздік қорларын арттыру, функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, оқу қызметтеріне тарту- қазіргі заманның өзекті мәселелерінің бірі.

Бәрімізге мәлім, мектепке дейінгі жастағы жетекші іс-әрекет- бұл ойын, яғни тәрбиешінің мақсаты баланы ойнауға үйрету және ойын барысында оны белгілі бір ұғымдармен абайлап таныстыру, қажетті ақпарат беру. Ойын барысында мақсат қою, жоспарлау, нәтижелерді талдау қабілеті, қиял, символдық функция дамиды.

Ойынның сөзсіз артықшылығы- үйренудің, мотивацияның бала табиғатынан ішкі уәжінің болуы. 5-6 жасар бала сабақ оқығаннан гөрі ойын ойнағанды қалайды, зейіні тұрақсыз, бір іспен ұзақ уақыт шұғылдана алмайды. Бала ойынмен өседі. Халқымыз бала мінез-құлқының қалыптасуында ойын әрекеті де елеулі мән атқаратынын жақсы аңғарған. Ойында баланың қарым-қатынасы кеңейіп, таным қабілеті өседі, мінез-құлқы қалыптасады. Ойын баланың даму құралы, таным көзі, білімділік, тәрбиелік, дамытушылық, мәнге ие бола отырып, адамның жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Ойынды әрбір адам ойнап өседі, ойынды көп ойнаған адамның дүниетанымы кең, жаны таза, жүрегі нәзік сезімтал тұлға болмақ. Ойын адамның дамуына, қалыптасуына әтүрлі әсер береді. Кей бала ойында шынайы өмірді бейнелесе, кей бала ішкі сезімін білдіреді. Дидактикалық ойын барысында есту, көру, сезіну, қабылдау сияқты үрдістері дамиды. Мұндай ойындарда балалардың ептілігі, қимылдың әдемілігі дамып қалыптасады, кеңістікті, уақытты бағдарлауға үйренеді, тәртіптілік, ойын ережесіне бағына білу сияқты адамгершілік сапаларын қалыптастырады.

Жас ерекшеліктеріне сәйкес ойын баласы болып саналатын мектепалды даярлық тобының тәрбиеленушілерінің жаңа рөлі - оқушы, жаңа әрекеті – оқу қызметі болса, осы мәселелерге олардың шаршамай, жалықпай, қызығушылықпен араласып кетуіне, маңайы мен қарым-қатынасының күшеюіне жағдай жасау педагогтің шеберлігін және осы жастағы баланың психологиялық ерекшелігін жете білуін керек етеді. Мектепалды даярлық тобында математикалық сауаттылықты оқыту материалының мазмұны кіші жастағы тәрбиеленушілердің математикалық дайындығына, білім, білік және дағдылар деңгейіне қойылатын талаптардың өзгеруімен байланысты дәстүрлі модельге елеулі түзетулер енгізген жаңа мектеп бағдарламасымен анықталады. Ал функционалдық сауаттылық пәндік сауаттылыққа қарағанда кіші ұғым, немесе оның саласы болып есептеледі. Осыған орай функционалдық математикалық сауаттылық дегеніміз – оқу қызметінде игерген білімді іс-әрекетте, тұрмыс- тіршілікте қолдана білуі.

Сонымен, білім беру қызметі барысында математикалық сауаттылықтың алғышарттарын қалыптастыру және математикалық идеяларды қалыптастыру кезінде біз математикалық құрылымдар, қатынастар, заңдылықтар модельденген ойындарды қолданамыз. Жауапты (шешімді) табу үшін балаларға ойынның шарттарын, ережелерін, мазмұнын немесе тапсырмасын алдын-ала талдауды ұсынамыз. Есептер мен проблемалық жағдайларды шешу барысында біз математикалық әдістер мен тұжырымдарды қолдана аламыз.

Барлық ойындарды бірнеше топқа бөлуге болады:

1. Сандар мен цифрлар ойындар

2. Уақыт саяхаты ойындары
3. Кеңістіктегі бағдарлау ойындары
4. Геометриялық фигуралармен ойындар
5. Логикалық ойлау ойындары

«Кір жуу» дидактикалық ойыны (5-6- жастағы балаларға)

Мақсаты: 8,9 және 10 сандарының құрамын таныстыру және бекіту.

Қажетті құралдар: 8,9 және 10 сандарының құрамына мысалдары бар заттар карточкалары, ұяшықтары бар үш ір жуғыш машина.

Өткізу әдістемесі:

Балаларды кір жуғыш машиналарға кірді тиісті салмақ бойынша орналыстыруға шақырыңыз. Балалар бұл ойын барысында үйдегі күнделікті кір жуғыш машиналарының салмақ бойынша шектеу бар екендігін, одан асыруға болмайтындығын білетін болады. Сонымен қатар, әр тәрбиеленушіге үйге барғанның кейін кір жуғыш машинаның салмағын біліп келуін тапсыруға болады.

- Балалар, 8 Наурыз мерекесі жақындап келеді, Анама сыйлық беру үшін оған кір жууға көмектесейік.

«Мен тігінші» дидактикалық ойыны

Мақсаты: геометриялық фигураларды «тесіктермен» (сәйкес пішіндермен) байланыстыра білу.

Қажетті құралдар: «тесіктері» бар көйлектердің силуэттері және көйлектерді жөндеуге (толықтыруға) арналған бөлшектер.

Өткізу әдістемесі:

Тәрбиеші Күнекей қызға көйлектерді жөндеуге көмектесуді ұсынады. Әр бөлікті өз орнына дұрыс қою керек. Бала көйлекті қандай геометриялық фигуралармен жөндегенін айтуы керек.

Бұл ойын барысында балалар тек геометриялық фигуралармен танысып қана қоймай кез- келген уақытты оны біліп, орынды қолдана білудің мүмкіндіктерін игереді. Үйге тапсырма ретінде анасының немесі өзінің көйлектерінде қандай геометриялық фигуралар бейнеленгендігін анықтап келуге тапсыруға болады.

«Портрет» дидактикалық ойыны

Мақсаты:

- Балаларды заттардың схемалық бейнесінде таныс бейнелерді көруге үйрету.
- Шама ұғымдарын ажырата білу қабілетін бекіту: үлкен, сәл аз және ең кішкентай.
- Геометриялық фигураларды ажырата білуге машықтану.
- Парақта бағдарлау дағдысын дамыту.

Қажетті құралдар: ойыншықтары немесе суреттері бар «сиқырлы қорап»: қоян, мысық, құс, қар адамы; жақтаулар, геометриялық фигуралар жиынтығы шеңбер, сопақша, үшбұрыш әр түрлі мөлшерде: үлкен, сәл кішірек және ең кішкентай.

Өткізу әдістемесі:

Педагог «сиқырлы қорапқа» назар аударады.

- Бүгін бізге қонақтар келді, бірақ оларды көру үшін олардың портретін геометриялық фигуралардан жасау керек. Алдыңызға жақтау қойыңыз, мұқият тыңдаңыз. Жақтаудың төменгі жиегінің ортасына үлкен шеңбер салыңыз, оның үстіне шеңбер сәл кішірек, оған екі кішкентай сопақша, үлкен шеңбердің оң жағына ең кішкентай шеңбер қойыңыз.

- Кім шықты?
- Жарайсындар, балалар, дұрыс болжады- бұл қоян!

Педагог қораптан шығарып, Қоянды көрсетеді. Балалар фигураларды алып тастайды, ойын жалғасуда. Педагог балаларға нұсқаулар береді, олар фигураларды орналастырады.

«Ұяшықтар туралы ертегі» дидактикалық ойыны

Мақсаты:

- Қағаз парағын торға бағыттау қабілетін бекіту.
- Бейнелі ойлауды, қиялды дамыту.

Қажетті құралдар: ұяшықтары бар карта, заттар бейнеленген чиптер - суреттер.

Өткізу әдістемесі:

Педагог балаға картаны қарауды ұсынады, ондағы сандардың орналасуын нақтылайды, ал заттар бейнеленген чиптерді атауды ұсынады: оларда кім бейнеленген. Педагог тапсырманы түсіндіреді, ертегі жасау үшін мұқият тыңдап, чиптерді қажетті ұяшыққа қою керек.

Педагог ертегіні айта бастайды: «Күнекей қыз өмір сүрді (4,3), ол орманға серуендеуге кетті (4,2). Аспанда құс жоғары көтерілді (1,2). Күн сүйіспеншілікпен жарқырады (1,4). Күнекей қыз әдемі гүлдерді көрді (3,5). Көп ұзамай Күнекей қыз әдемі көбелекті көрді (2,1). Жазда орманда жақсы».

Егер бала тапсырманы дұрыс орындаған болса, онда сіз осындай ертегі аласыз.

«Ас үйді ретке келтіріңіз» дидактикалық ойыны

Мақсаты:

- Заттардың мөлшерін ажырата білу қабілетін бекіту: Үлкен, Кіші, ең кіші.
- Заттарды солдан оңға қарай үлкейту және кему ретімен орналастыру қабілетімен жаттығу.

Қажетті құралдар: әртүрлі мөлшердегі ыдыс-аяқтар бейнеленген карталар: үлкен, кішірек және ең кішкентай.

Өткізу әдістемесі:

Педагог балаларға үстелде тұрған ыдыстарды қарастыруды, атауларын, түсі мен мөлшерін нақтылауды ұсынады. Ас үйді ретке келтіруді, ыдыстарды кему ретімен орналастыруды, солдан оңға қарай өсуді ұсынады.

Ұсынылған ойындар тек мысал ретінде ғана берілді, ойындарды ұйымдастыруда әр педагог өз шеберлігіне қарай өзгертіп түрлендіріп отырады. Ең басты қағида баланың математикалық функционалдық сауаттылығын дамыту мақсатында алынған ойындар күнделікті тәрбиеленушінің тұрмыс-тіршілігінде, қоршаған айналысындағы іс-әрекеттермен тығыз байланыста болғаны жөн. Сонымен қатар, бала білімін бекітуде жоғарыда айтылғандай үйге қарапайым сұрақтарға жауап алып келуді тапсырыңыз.

Осылайша, мектепке дейінгі білім беруде ойындарды қолдану балалардың танымдық және тәрбиелік іс-әрекетін ұйымдастырудың ең тиімді

түрі болып табылады, өйткені ол балалардың оқуға деген қызығушылығын арттырады, бұл білім сапасына бағытталған заманауи педагогиканың маңызды міндеті.

Әдебиет:

1. В.Воскобович ойындарына нұсқаулық
2. Е.В.Колесникова. Балаларға арналған математика. 2008 жыл.
3. Интернет ресурстар

Седова В.Г.

КГКП я/с «Сәуле» город Сарань

«КАК ВЫЯВИТЬ ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ У МАЛЫША?»

Дошкольное детство – период формирования личности, представляющий непосредственную ценность. В этом периоде начинают закладываться базовые эмоции, где имеет место добро, зло, честность, сопереживание, справедливость и милосердие. Становление успешной личности ребенка, его социально-эмоциональные навыки зависят от его собственных эмоций.

Эмоция - процесс видения и оценки мира, после поступления в мозг информации. Эмоция оценивает действительность и доводит свою оценку до сведения организма на языке переживаний. Эмоции плохо контролируются, они не работают по взмаху волшебной палочки. С самого рождения базовые эмоции являются важными в жизни малыша, по отдельности, не сочетаются с другими эмоциями. Позже, в дошкольном возрасте активизируются другие эмоции. Принято считать 10 эмоций: интерес-волнение, радость, удивление, горе-страдание, гнев, отвращение, презрение, страх, стыд и вина. [7, с. 109-111].

Главная цель статьи понять, выявить и прокачать эмоциональный интеллект в формировании успешной личности ребенка.

Семья играет огромную роль в становлении личности ребенка. Семья является началом для развития эмоционального интеллекта у ребенка. Родители дают ребенку представление о ценностях человека, первоначально об уважении к себе, потом к другим людям, сопереживании и ответственности. В семье ребенка главными устоями эмоционального воспитания являются: гармония, традиции, правила и обязанности членов семьи, взаимоотношения близких друг с другом и людьми вокруг. [6, с. 3].

Упоминание об «эмоциональном интеллекте» есть в книге Даниэля Гоулмана «Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ». Если резюмировать книгу, Гоулман считает «эмоциональный интеллект» важнее, коэффициента умственного развития. «Эмоциональный интеллект» - способность человека распознать эмоции, понимать намерения, мотивацию и желания других людей и свои собственные, а также способность управлять своими эмоциями и эмоциями других людей можно быть успешной личностью в жизни и бизнесе. [2, с. 3].

Важную воспитательскую помощь в формировании у детей эмоционального здоровья и социальных навыков играет дошкольное воспитание и обучение. Современное образование Казахстана считает одним из приоритетов - это создания благоприятных условий для целостного развития и раскрытия потенциала каждого ребенка. Данное упоминание отражено в требованиях Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения. Также в Государственном общеобязательном стандарте дошкольного воспитания и обучения 11 пункт гласит: формирование социально-эмоциональных навыков детей осуществляется через: принятие, признание и поддержку чувств и эмоций детей; проговаривание чувств ребенка и окружающих. [1, с. 3-4, с.6-7].

Современная, традиционная психология апробировала на практике большое количество диагностических методов определения уровня эмоциональной сферы ребенка. Далее в статье предложены наблюдения и оценка эмоционального состояния ребенком по параметрам, проективные методики для выявления эмоциональной сферы.

Например, в пособие для практических работников ДОУ используется наблюдение эмоционального состояния детей. Это наблюдение можно использовать для адаптационного периода в детском саду. Наблюдать за детьми можно в разные режимные моменты группы и фиксировать в таблицу. [4, с. 23-26].

Для развития эмоциональной сферы детей 5-6 летнего возраста используется проба на эмоциональный гнозис. Даны изображения людей и животных в разном эмоциональном состоянии: веселые, злые и испуганные. Ребенка просят идентифицировать эмоции с помощью цветных карандашей. [3, с. 43-46].

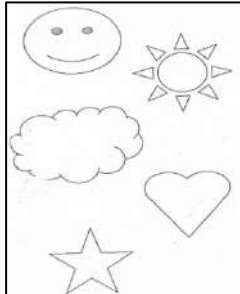

Бланк для заполнения

Для выявления уровня учебной мотивации детей 5-6 летнего возраста используется проективная методика, разработанная мною в 2013 году и эффективно используется 9 лет. Методику лучше использовать в конце учебного года, так как в начале года учебная мотивация у детей сформирована на недостаточном уровне. Даны бланки-раскраски с

нарисованными фигурами (смайлик, солнышко, облачко, сердечко и звездочка). Отвечая на вопросы психолога (про мотив, про осведомленность, про готовность к школе, про эмоции и осознанность) дети выбирают цвет карандаша и закрашивают нужную фигуру. [5, с. 297-299].

Бланк для заполнения

По результатам исследований и из личного опыта работы педагогом-психологом, дети с низким уровнем эмоционального развития, не всегда распознают эмоции, не умеют слушать других и имеют проблемы в общении.

В заключении можно сказать, что эмоции «правят», владеют человеком и напрямую влияют на наше психологическое и физическое здоровье. В нашем детском саду созданы благоприятные условия для времяпровождения детей. В группах используются дидактические пособия для игротерапии, сказкотерапии, арт-терапии, «Уголки уединения», что способствует комфортной организации режимных моментов. Если взрослые научат детей распознавать свои и чужие эмоции, помогут налаживать отношения со сверстниками и уважать их личные границы. В будущем - это поможет детям быть успешными в школе, в университете, в карьере и семейной жизни.

Литература:

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>.
2. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ. Манн, Иванов и Фербер, 2021.
3. Глозман Ж.М., Соболева А.Е., Титова Ю.О. Титова Нейропсихологическая диагностика детей дошкольного возраста. Часть 1,2. Айрис-пресс.2021.
4. Данилина Т.А., Зедгенидзе В.Я., Степина Н.М. В мире детских эмоций. Пособие для практических работников ДОУ. Айрис-пресс.2004.
5. Карагандинский Государственный Университет им. Е.А. Букетова. Современное образование. Сборник научных трудов. Часть 1. Караганды.2013.
6. Трясорукова Т. Эмоциональный интеллект. Развитие базовых эмоций. Рабочая тетрадь. Феникс. 2020.
7. Фридман Л.М. Кулагина И.Ю. Психологический справочник учителя. Просвещение. 1991.

Сейфуллина Д.Ж.

Қарқаралы ауданың ЖББ №30 мектеп жанындағы шағын орталық

«ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН АТА-АНАЛАР - БІР КЕҢІСТІКТІҢ ЕКІ ӘЛЕМІ»

Мектеп жасына дейінгі мекеменің отбасымен өзара қарым-қатынасының барлық нысандары мен түрлерінің негізгі мақсаты балалар, ата-аналар, тәрбиеші арасында сенімділік қатынас орнату, оларды бір командаға біріктіру, өздерінің тауқыметтерімен бөлісу, және бірлесіп шешу қажеттілігін тәрбиелеу.

Баланың дамуын қалыптастыратын факторлық міндеттер:

1. Балалардың педогогикалық-психологиялық даму картасы.
2. Күн тәртібінің жүйелі өткізілуі.
3. Отбасындағы баланың дамуын зерттеу (отбасына бару, сауалнама, тест, интерпритация – суреттері т.б.)
4. Ата-ана жауапкершілігі –элеуметтік жағдайы.
5. Топтық, жеке кеңес беру.

Балабақша мен отбасы арасындағы қарым-қатынас мектеп жасына дейінгі баланы сәтті тәрбиелеудің қажетті шарты болып табылады. Балабақшаның отбасымен өзара әрекеттесуі балалар өмірін ұйымдастырудың білім беру, мәдени және әлеуметтік салаларының функцияларын біріктіретін әлеуметтендіру факторы болып табылады.[6]

Отбасы және мектепке дейінгі мекеме балаларды әлеуметтендірудің маңызды екі институты болып табылады. Олардың білім беру функциялары әртүрлі болғанымен, бірінші кезекте олардың өзара әрекеттесуі баланың дамуы үшін қажет.[2]

Тәрбие негіздері отбасында қалыптасады және бұл адамның қалай өсетініне және оның мінезін қандай мінез-құлық ерекшеліктеріне байланысты. Отбасында бала шындықты қабылдаудың алғашқы дағдыларын алады, өзін қоғамның толыққанды өкілі ретінде тануға үйренеді.

Өзінің ерекше функциялары бар отбасы мен мектепке дейінгі мекеме бір-бірін алмастыра алмайды және олардың арасында байланыс орнату қажет.

Отбасы мен мектепке дейінгі мекеме арасындағы өзара іс-қимыл ата-аналардың бала тәрбиесіне жауап береді және барлық басқа әлеуметтік институттар олардың білім беру қызметін қолдауға және толықтыруға шақырылады деген идеяға негізделген. Білімді отбасынан қоғамға айналдыру саясаты - бұл бұрынғы нәрсе. Отбасылық тәрбиенің басымдылығын мойындау отбасы мен мектепке дейінгі мекеме арасындағы мүлдем басқа қатынастарды талап етеді. Бұл қатынастардың жаңалығы "ынтымақтастық", "өзара іс-қимыл" ұғымдарымен анықталады. Тәрбиешінің ата-аналармен өзара әрекеттесуі сөзсіз маңызды.[1]

Біріншіден, бұл тәрбиеші мен ата-аналардың балаларды тәрбиелеу бойынша бірлесіп жұмыс істеуге деген оң эмоционалды көңіл-күйі. Ата-аналар мектепке дейінгі мекемеге зиян тигізбейтініне сенімді болуы керек, өйткені отбасының пікірлері мен баламен қарым-қатынас туралы ұсыныстар ескерілетін болады. Тәрбиешілер, өз кезегінде, топтағы мәселелерді шешу қажеттілігін түсінетін ата-аналардың қолдауына сенімді (білім беруден экономикалық деңгейге дейін). Ең үлкен жеңістерді осы өзара әрекеттесу жүзеге асырылатын балалар алады.

Екіншіден, бұл баланың жеке басын ескеру. Отбасымен байланыста бола отырып, тәрбиеші баланың ерекшеліктері мен әдеттерін үйренеді және оларды жұмыс кезінде ескереді.

Үшіншіден, бұл отбасылық байланыстарды нығайту, бұл бүгінде педагогикада проблемалық мәселе болып табылады.

Төртіншіден, бұл мектепке дейінгі мекемеде және отбасында баланы тәрбиелеу мен дамытудың бірыңғай бағдарламасын іске асыру мүмкіндігі.

"Отбасы – мектепке дейінгі мекеме" контекстіндегі басты мәселе - тәрбие процесінде тәрбиеші мен ата-ананың жеке қарым-қатынасы. Ата-аналарды балабақшаның білім беру процесіне тарту қажет. Ең алдымен, ата-аналар жиналыстарында ата-аналарды осы жас тобындағы тәрбие мен оқытудың бағдарламалық міндеттерімен теориялық таныстыру арқылы ғана емес, сонымен қатар оларға ашық сабақтарда балаларға не үйретілгенін және не білгендерін көрсету арқылы. Балабақша ең алдымен, ата-аналарға тәрбиешілерінің баласына деген жақсы көзқарасына сенімділік бере отырып, қарым-қатынас орнатуға тырысады.

Біздің балабақшаның тәрбиешілері мен ата-аналары арасындағы қарым-қатынас желісі өзгеріссіз қалады. Ол үнемі жетілдіріліп отырады. Ең алдымен, ата-аналардың мүдделері мен сұраныстары жақсартуға ынталандырады. Бірінші ата-аналар жиналысында біз ата-аналарды диалогқа шақыруға тырысамыз, бұл әр ата-анаға бала тәрбиесі туралы өз ойларын айтуға мүмкіндік береді. Біз ата-аналардың балабақшаның көмегіне мұқтаж екенін білуге тырысамыз. Үйде тәрбиелеуде ұқсас проблемалары бар ата-аналармен қарым-қатынас жасай отырып, біз өз жұмысымызда сараланған тәсілді қолданамыз. Мысалы, "баланың қыңырлығы және оны қалай жеңуге болады" тақырыбында кеңес беру кезінде біз бірнеше ата-аналарға оны үйге алып баруды ұсынамыз, сонда олар бұл мәселені шешудің жолдарын таба алады.

Ата-аналардың сауалнамалары отбасымен жұмыс жасауда маңызды рөл атқарады. Сондықтан, бастапқы оқу жылында ата-аналармен қарым-қатынас жасамас бұрын, біз отбасыларға егжей-тегжейлі сауалнама жүргіземіз. Біз олардың бағдарламаның белгілі бір

бөліміне, қызмет түріне қатынасын анықтауға тырысамыз. Сауалнама балалар, отбасындағы тәрбие түрлері, балалар мен ересектердің өзара әрекеттесуі туралы көп нәрсе білуге көмектеседі. Сауалнамаларды егжей-тегжейлі талдау отбасымен әрі қарай ынтымақтастыққа, кейінгі жұмысты жоспарлауға көмектеседі.[3]

Ата-аналармен жұмыс жасауда біз келесі міндеттерді орындаймыз:

педагогикалық білімін арттыру мақсатында ата-аналарды ағарту жұмысы(жеке әңгімелесу, ата-аналар бұрышында консультациялар, ата-аналар жиналысында ата-аналармен әңгімелесу арқылы); балаға тәрбиелік әсерді үйлестіру мақсатында отбасын зерделеу және оның мүшелерімен байланыс орнату(сауалнама, жеке әңгімелесу, отбасына бару арқылы); ақпараттық жоспардың міндеттері (ата-аналарды балалардың жас ерекшеліктерімен, ұйымдық ата-аналар жиналыстарындағы ҚІБ жұмыс режимімен таныстыру арқылы); білім беру міндеттері (ата-аналарды балалардың іс-әрекетін, ойын, қол еңбегін "Ашық есік күні" кезінде, ашық сабақтарда, ата-аналармен бірлескен іс-шараларда көрсету процесінде бағыттауға үйрету.

Кез-келген даму бағдарламасының міндетті элементі - отбасымен жан-жақты ынтымақтастық. Интеграцияланған топта отбасымен ынтымақтастық әсіресе маңызды. Сөйлеуді және онымен байланысты бұзылуларды тиімді түзету тек кешенді тәсіл нәтижесінде мүмкін болады, яғни дефектолог, мұғалім, психолог және мектеп жасына дейінгі ата-аналардың белсенді, үйлесімді жұмысы.

Бейтаныс орта баланың бейімделуін талап етеді. Осыған байланысты бірінші ай балалар үшін де, біз үшін де, ата-аналар үшін де қиын. Балалардың тез және тыныш бейімделуі үшін біз топта жайлы жағдай жасауға тырысамыз, кейде ата-аналардан көмек сұрап, біздің тарапымыздан мейірімді, жұмсақ қарым-қатынас жасаймыз. Отбасымен жұмыс түрлері:[6],[5] Ата-аналармен әңгімелесу. Ата-аналар жиналысы. Көрнекі ақпараттық стендтер: "ата-аналар сіздер үшін", "денсаулық терезесі", "балабақшада не істедік". Ата-аналарға кеңес. Бос уақыт және ойын-сауық.

Тәрбиешілердің ата-аналармен өзара әрекеттесуінің негізгі міндеті-серіктестікті қалпына келтіру, қауымдастық атмосферасын, қызығушылықтар мен білім беру күштерін құру. Бұл мәселені шешу екі жақтан да сенім мен хабардарлықтың жоғары деңгейін талап етеді. Шартты түрде мерзімінен бұрын босатылған баланың өмірі туралы ақпаратты ата-аналарға жеткізудің ең тиімді нысаны - жұмыс күнінің соңында әңгімелесу. Сонымен қатар, баланың тәрбиесі мен дамуындағы ата-аналық қолдау көбінесе тәрбиешінің мектепке дейінгі мекемедегі баланың өміріндегі оқиғалар туралы қалай хабарлайтындығымен анықталады. Олар: Ата-аналарға баланың кішігірім жетістіктері туралы үнемі ақпарат беріп, қолөнерін көрсетіп, олардың қадір-қасиетіне назар аударту, тәрбиеші ата-аналарға баланың жетістіктерін бақылауға, оларға дұрыс жауап беруге үйретеді.

Сабақ мазмұны мен балалардың жетістіктері туралы үнемі ақпарат бере отырып, тәрбиеші ата-аналарға балалардың зияткерлік дамуына мұқият болуға, осы процестегі рөлін білуге көмектеседі. Сондықтан, жоғарғы міндеттерді есепке ала отыра, отбасымен жұмысты ұйымдастырудың негізгі принциптерін ұсынамын: балабақшаның отбасы үшін ашықтығы (әр ата-анаға баласының қалай өмір сүретінін және дамитынын білуге және көруге мүмкіндік беріледі);

бала тәрбиесіндегі мұғалімдер мен ата-аналардың ынтымақтастығы; белсенді дамып келе жатқан ортаны құру.

Әдебиет:

1. Қазақстан Республикасы Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары. Жалпы білім беретін ұйымдар. - Алматы, 2023.
2. С.Л. Рубинштейн Жалпы психология негіздері. Т. 1-4. М., 1989.
3. Көшімбетова С. А. Оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың педагогикалық шарттары.
4. Базарбаева Н.А. Педагогикалық кеңес, 2019, №1.
5. Бала тәрбиесі 2006 ж № 2,2018 ж. №4.
6. Отбасы және балабақша 2013, №4.

Серик Г.С.
Қарқаралы ауданың «Балдырған»б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫН ТИІМДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ»

Жаңа педагогика адамдағы жеке тұлғаның басымдылығын, адам болмысының өзіндік ерекшелігі мен бірегейлігін, оның табиғатына сезімтал және ілтипатты қатынасын бекітеді.

Қазіргі заманға тән белгілердің бірі мәдениетті тұлғаны, әлеуметтік-мәдени кеңістікте өзін-өзі анықтауға қабілетті жеке тұлғаны тәрбиелеудің мақсаты, мазмұны мен принциптері мәселесіне көзқарастардың әртүрлілігі болды; баланы әлеуметтену субъектісі ретінде тәрбиелеу қолға алынған.

Бала – абсолютті құндылық. Гуманистік педагогика, авторитарлықтан айырмашылығы, жеке тұлғаның шығармашылық әлеуетін ашуға көмектеседі, өйткені ол тәуелсіздікті, өзін-өзі бағалауды, өзін және басқа адамдарды құрметтеуді дамытуға арналған.

Сондықтан қазіргі кездегі тәрбиенің басты міндеттерінің бірі гуманистік идеалдарды және ең алдымен адамға құндылық ретінде қатынасты қалыптастыру болуы керек. Кіші жастағы балалар мен ересек топтағы балалар арасындағы тұрақты қарым-қатынас достық қарым-қатынастың, қамқорлықтың, дербестіктің қалыптасуына қолайлы жағдай жасайды, балалардың бастамасының дамуына, олардың шығармашылық мүмкіндіктерінің көрінуіне, қарым-қатынас нормаларын меңгеруіне ықпал етеді.

Оқу іс-әрекетінің тиімділігі көбінесе оқу процесі жүзеге асырылатын ортамен анықталады. Адамның қоршаған ортаны қабылдауы онымен үнемі әрекеттесу нәтижесінде жүзеге асады.

Мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбие мен білім берудің нәтижелі болуы үшін әрбір жеке тұлғаның нақты мүмкіндіктері мен табиғи қажеттіліктері арасындағы тепе-теңдікті орнататын ерекше даму ортасын құру қажет. Түрлі типтегі мекемелердегі тұлғаның даму ерекшеліктеріне арналған қазіргі заманғы психологиялық-педагогикалық зерттеулерде «білім беру ортасы» термині қолданылады. Сонымен бірге, «білім беру ортасы» түсінігі кәсіби-қызметтік (басқарушылық) лауазыммен айқындалатыны атап өтіледі, өйткені оның спецификалық қасиеті білім беру ресурстарының қанықтығы болып табылады.

Ғылымда балалық шақ туралы мұндай қабылдауды қалыптастыру баланы әлеуметтендіру шарттарының мазмұндық жағын ғана емес, сонымен бірге оның жүзеге асырылатын формаларын да сапалы түрде қайта қарауды талап етеді.

Мектепке дейінгі мекеме әр түрлі тарихи-мәдени кезеңдерде өзінің өміршеңдігін, сондай-ақ мемлекет пен қоғамның халыққа білім беруге қойылатын талаптарын қанағаттандыра алу қабілетін көрсеткен және сонымен бірге ерекшеліктерін ескеретін осындай нысандардың бірі болып табылады. [1, б. 22].

Білім беру ортасы - бұл әлеуметтік және кеңістіктік-субъектілік ортада қамтылған белгілі бір үлгі бойынша тұлғаның қалыптасуына ықпал ету және жағдайлар жүйесі, сондай-ақ оның даму мүмкіндіктері. Мектепке дейінгі педагогикада «білім беруді дамыту ортасы» термині «балалар мен ересектердің өмірін ұйымдастыруды қамтамасыз ететін материалдық-техникалық, санитарлық-гигиеналық, эстетикалық, психологиялық-педагогикалық жағдайлар кешені» деп түсініледі.

Білім беруді дамыту ортасының орталығында даму режимінде жұмыс істейтін және баланың жеке басын дамыту, оның жеке мүмкіндіктерін ашу, танымдық белсенділігін қалыптастыру процесін мақсат етіп қоятын оқу орны тұрады.

Дамушы білім беру ортасын құруға қойылатын талаптар мектепке дейінгі білім беру стандартына негізделіп жасалған.

- ✓ Қоршаған орта объективті түрде өзінің мазмұны мен қасиеттері арқылы әрбір баланың шығармашылық әрекеті үшін жағдай жасауы, нақты физикалық және психикалық даму мен жетілдіру мақсаттарына қызмет етуі және жақын даму аймағын қамтамасыз етуі керек.
- ✓ Баланың өмірінің әр сәтінде қарым-қатынас, мақсатты және дамытушылық әрекеттері оқу әрекеті сияқты бір мезгілде болады, бірақ олардың әрқайсысы жетекші әрекетке айналғанға дейін өзіндік даму жолынан өтеді. Мысалы: ерте жаста жетекші іс-әрекет объектілік әрекет болса, мектепке дейінгі балалық шақта ойын.

Пәндік-дамыту ортасы білім беру бағыттарын біріктіру принципін ескере отырып таңдалуы керек. Бір білім беру саласына арналған материалдар мен құрал-жабдықтар басқа бағыттарды жүзеге асыруда пайдаланылуы мүмкін.

Әрбір жас тобының пәндік кеңістігінде балалардың жалпы және жеке қажеттіліктерін көрсететін ерекше белгілер бар. Барлық ойындар мен ойыншықтар балаларға қолжетімді жерде, ойын және оқу құралдары балалардың көз деңгейінде орналастырылған. Ойын алаңдарында арнайы ұйымдастырылған оқу процесінде қолданылатын материал бар; әртүрлі, бірақ ұқсас; «еркін», балаға танымның үйренген құралдары мен әдістерін басқа салаларда қолдануға мүмкіндік береді.

Балаларға қатысты кейбір жалпы қағидалар мен тәсілдер арқылы әр баланың даму қарқыны мен белсенділігін, оның жеке қалауын ескере отырып, балалардың даралығын дамытуға көп көңіл бөлінеді. Балалардың еркін әрекетіне көп тәрбиешінің балалар таңдаған қызмет саласында жұмыс істейтін уақыты. Сондай-ақ осы уақытта балалардың өзара әрекеттесу және белсенділік қабілеттерін анықтау үшін бақылауға болады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің білім беру ортасының келесі құрамдас бөлігі мектепке дейінгі тәрбиенің мазмұнын меңгеру болып табылады. Мектепке дейінгі білім беру мазмұны қоғамның экономикалық және әлеуметтік прогресінің факторларының бірі болып табылатынын айта отырып, ҚР «Білім туралы» Заңында оған бірқатар жалпы талаптар қойылған. Оларға жеке тұлғаның өзін-өзі көрсетуі мен өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасау: қазіргі білім деңгейіне барабар дүниетанымын қалыптастыру жатады.

Қазіргі жағдайда мектепке дейінгі мекемелер білім беру бағдарламаларының жеткілікті кең таңдауына қол жеткізе алады. [2, б. 14].

Білім беру мазмұнын меңгеруде балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, интеграциялау, алуан түрлі формалар мен әдістер мектеп жасына дейінгі балаларда шығармашылық, ізденімпаздық, танымдық белсенділік, қарым-қатынас негіздерін қалыптастыруға ықпал етеді. Бұл қасиеттер балалардың одан әрі білім алуының табыстылығының негізі және мектепке дейінгі білім беру сапасының маңызды көрсеткіші болып табылады.

Біздің балабақшамызда дамытушы орталар өте көп, олар ұлттық бұрыш, мобильді кітапхана, баланың жеке оңашалану бұрыштары, ойындар, т.б. бес салаға негізделіп жасақталған дамытушы орталар мен заттық орталар.

Қорытындылай келе мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру ортасын тиімді қалыптастыру өте маңызды

Баланың шығармашылық дамуының үлкен резерві мектепке дейінгі Балалық шаққа балалардың ойындары мен басқа да іс-әрекет арқылы енетін дамытушы заттық орталарды пайдалану болып табылады.

Әдебиет:

1. ҚР Білім туралы Заңы

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

Серова О.М.
КГКП я/с «Балапан» Осакаровский район

**«РЕШЕНИЕ ПРОБЛЕМ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЕТЕЙ
ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ НАСТОЛЬНУЮ ИГРУ «Я И МОИ
ФИНАНСЫ»»**

Современные дети уже не так ярко радуются подаркам от дедушек и бабушек каким-нибудь мягким игрушкам и простым машинкам. Они желают иметь современные игрушки, связанные, например, с анимационными героями или увиденными в интернете, которые стоят немалые деньги. У них уже формируется свое мнение, желания. И для того чтобы им приобрести современные игрушки или смартфоны, они иногда просят просто подарить им деньги. Но дети не задумываются о том, сколько взрослые зарабатывают и куда тратят свои заработанные деньги. Поэтому существует большая проблема о развитии финансовой грамотности среди детей в нашей стране.

Я считаю, что обучение детей финансовой грамотности необходимо начинать уже с дошкольного возраста с детьми пяти лет. И когда у детей закончиться период дошкольного возраста, и они отправятся в «страну школьных знаний», к этому времени у детей сформируется определенная база знаний в финансовой сфере. Дети смогут сами распоряжаться своими карманными деньгами, например, в школьной столовой или в магазине.

Для подробного изучения данной проблемы мной было проведено анкетирование среди родителей предшкольной группы на тему «Мой ребенок и финансовая грамотность». Для этого были разработаны 15 вопросов, на которые родители могли ответить «Да», «нет», «Свой вариант». В анкетировании участвовало 20 родителей.

В ходе проведенного исследования было выявлено, что дети знают, что такое «деньги», откуда берутся и кто их зарабатывает в семье. Родители допускают, чтобы у ребенка дошкольника была своя собственная копилка, но давать им деньги на карманные расходы пока не решаются. Т.е. копилка пусть будет, но иметь свои карманные деньги пока не нужно. Таким образом, получается, что дети имеют лишь поверхностные знания о деньгах. Родители хотят, чтобы их дети имели знания об экономии и потребностях, но ещё пока не доверяют детям деньги, и, стараются не посвящать их в свои расходы. Дети как имели свои желания и потребности, так и будут иметь, но не задумываются об экономии финансов в семье. Поэтому существует проблема о том, как помочь родителям научить детей экономить семейный бюджет. Данное исследование еще раз доказывает, что изучать финансовую грамотность в семье необходимо в старшем дошкольном возрасте. И поможет нам в этом игра.

1. Диаграмма результатов анкетирования родителей дошкольников «Мой ребенок и финансовая грамотность»

Как всем известно, игра является основной сферой деятельности детей дошкольников. Поэтому для того, чтобы детям было интересно познавать круговорот денег в обществе, мной была разработана настольная игра «Я и мои финансы». Игра направлена на развитие навыков у детей распоряжаться своими деньгами. Игра представлена на двух языках: русском и казахском.

Игра представляет собой ярко оформленное игровое поле с расположенными на ней названиями развлечений, организаций первой необходимости, секторы «Банк», «Зарплата родителей», сектор «Шанс» и «Старт», а также имеется игровой кубик. У каждого сектора свой определенный тариф, сколько нужно или можно потратить на данном секторе.

В игре принимают участие до 5 участников. В начале игры выбирают банкира, в основном эту роль выполняет взрослый, т.к. дети ещё не умеют считать большие суммы и читать выпавшие карточки из «Банка» и сектора «Шанс». Далее всем игрокам выдаётся определенная сумма денег разным номиналом. Участники по очереди бросают игровой кубик и делают ходы столько, сколько выпало на кубике. При попадании на определенный сектор, если ребенок желает посетить выпавшее заведение или приобрести товар, то платит определенную сумму, которая выпала на секторе и берёт из банка карточку с таким же изображением. Если ход заканчивается на развлечениях, например, таких как: «Мороженое», «Цирк», «Шоу мыльных пузырей», «Зоопарк», «Аквипарк» и т.д., то ребенок сам решает, тратить ему свои деньги на это развлечение или нет. Если ход заканчивается на секторах «Аптека», «Супермаркет», «Магазин одежды» т.е., что необходимо человеку каждый день, то ребенку обязательно нужно купить товар за определенную цену. Все деньги, которые участники оплачивают, идут в банк. Если участник попадает в сектор «Перейдите на старт», то он автоматически переходит в сектор «Старт». Если ход попадает на сектор «Шанс» или «Банк», то ребенок берет карточку из данной колоды. Ведущий (банкир) читает, что написано на карточке. В секторе «Банк» ребёнок должен помочь своим родителям в материальной базе, например, оплатить за коммунальные услуги. В секторе «Шанс», у ребенка есть возможность пополнить свои финансы за счет подарков, например, «подарили деньги на день рождения».

Таким образом, данная игра позволяет детям научиться распоряжаться своими финансами самостоятельно. Они научатся, понимать, где, и как можно потратить свои деньги или накопить их на что-то более важное и дорогое. Кроме этого, дети будут знать, куда тратят деньги взрослые, родители. Игра воспитывает чувство ответственности, учит оказывать финансовую помощь взрослым и экономить свои средства, а также семейный бюджет.

Синева Т.Ю., Максимова А.М.
КГКП я/с «Волшебный замок» город Темиртау

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ - ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА: НОВЫЕ ГРАНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С СЕМЬЕЙ»

Не думайте, что вы воспитываете ребенка только тогда, когда вы с ним разговариваете, или поучаете его, или приказываете ему. Вы воспитываете его в каждый момент вашей жизни, даже тогда, когда вас нет дома.

(А.С.Макаренко).

Государственная политика стремится обеспечить доступность дошкольного образования для всех детей, независимо от их места проживания, социального статуса и состояния здоровья. Однако, чтобы дети получали полноценное комплексное воспитание, сотрудничество между семьей и дошкольной организацией является необходимым условием. Если требования, предъявляемые к ребенку в семье и дошкольной организации, не согласованы, то эффективное воспитание становится затруднительным [1].

Согласно исследованиям казахстанских и зарубежных ученых, таких как Ж. И. Намазбаева, Л. С. Пилипчук, С. Ж. Омирбеков, Л. О. Сарсенбаев, Т. М. Шалгимбаев, К. М. Арымбаева, А. И. Захаров, А. Н. Демидов, О. Л. Зверев, Е. П. Арнаутов и других, семье часто нужна помощь специалистов на всех этапах развития ребенка дошкольного возраста. Чтобы обеспечить полноценное развитие ребенка, дошкольная организация и семья должны эффективно взаимодействовать между собой, учитывая свои особенности и функции.

Основной целью взаимодействия детского сада с родителями является создание единого образовательного пространства и установление партнерских отношений. Создание атмосферы общности учебных интересов и воспитательных усилий [2].

Одним из основных направлений взаимодействия педагогов и родителей является обмен информацией о ребенке. Педагоги могут поделиться с родителями своими наблюдениями о поведении, успехах и трудностях ребенка в учебном процессе, а родители могут рассказать педагогам о том, как ребенок ведет себя дома, каковы его интересы и особенности. Этот обмен информацией помогает педагогам и родителям лучше понять ребенка и подобрать наиболее эффективные методы воспитания и обучения.

Педагоги и родители также могут сотрудничать в организации различных мероприятий и проектов, направленных на развитие и воспитание детей. Это могут быть совместные праздники, экскурсии, походы, творческие мастерские и многое другое. Такие мероприятия помогают сблизить педагогов и родителей, а также способствуют развитию детей и их социализации [3].

Для того чтобы взаимодействие педагогов и родителей было эффективным, необходимо соблюдать ряд принципов:

Взаимоуважение и доверие; Открытый диалог; Совместное решение проблем; Общие цели и ценности [4].

Современные технологии позволяют родителям узнать, чем занимается их ребенок в течение дня, какой у него прогресс, чему он научился и что узнал нового. На сегодняшний день родители могут воспользоваться различными способами общения с воспитателями в детском саду:

1. Родительские собрания.
2. Консультации в печатном виде.
3. Тематические челленджи.
4. Участие в конкурсах.
5. Родительский чат в WhatsApp.
6. Индивидуальные консультации воспитателей.
7. Участие родителей в благоустройстве уличных игровых участков и оформлении.

Использование всех этих способов общения позволяет родителям быть в курсе деятельности и развития своих детей в детском саду [5].

С целью повышения педагогической грамотности у родителей мы принимаем следующие формы работы с родителями:

1. Организация родительских собраний в форме «Лаборатория здоровья», «Под крышей дома своего», «Семинар — практикум», «Разговоры по душам», «Мастер — класс», «Ойнай үйрен. Играй обучаясь». На родительских собраниях нетрадиционной формы мы используем следующие методы активизации родителей: «Мозговой штурм», «Вопрос - ответ», «Ситуация», «Родительский ринг», «Семейный батл», «Мини — эксперименты». Методы работы с родителями на собрании: обсуждение актуальных проблем развития и воспитания детей; проигрывание ситуаций; детские игры с родителями.

Родительские собрания всегда проводятся с использованием компьютерных презентаций и интерактивных игр по темам: «Здоровье детей в наших руках», «Традиции в нашей семье», «Воспитываем вместе», «Страна игралочка».

2. В ДО проводится работа «Школа молодых родителей» (ШМР) с целью установить партнёрские отношения с семьями воспитанников; повысить уровень педагогической культуры родителей; использовать образовательный потенциал родителей для обучения и воспитания детей, такое взаимодействие с родителями помогает воспитывать любовь и уважение друг к другу. Форма проведения: круглый стол.

3. День открытых дверей. Проводятся открытые просмотры организованной деятельности с детьми для родителей с целью познакомить родителей со структурой и спецификой проведения организованной деятельности в детском саду.

4. Досуговые формы организации общения детского сада и семьи совместно с музыкальным руководителем проводятся праздники: «Осенний бал», « Независимый наш Казахстан», «Зимняя сказка», «Мамин день», «Наурыз – Мейрамы», музыкальная гостиная «Под единым шаныраком», «Фестиваль песни и танца народов Казахстана», «Страна знаний», «Путешествие по сказкам», «Апрельская юморина». Результат таких досугов - устанавливаются эмоциональные положительные контакты между детьми и родителями.

5. Мероприятия в семье, используемые в работе ДО с целью повышения инициативности и заинтересованности родителей, тематические выставки совместных работ детей и родителей: «Дары осени» - поделки из овощей и фруктов, «Мастерская Деда Мороза», «Менің бақытты отбасым», «Подарок для мамы», «Мы встречаем Наурыз». Ежемесячно проводятся недели функциональной грамотности, такие как: «Әсемдік әлеміне саяхат!», «Кітап құпиялары», «Неделя математической грамотности», «Любимому краю посвящаю», Неделя экологической грамотности – «Прикоснись к природе сердцем», Неделя физкультурно оздоровительной грамотности «Балалр спорт әлемінде», «Қазақ тілін үйренеміз» и другие. Для родителей на неделях функциональной грамотности проводятся анкетирование, проводится консультативная работа по заданной тематике, в родительском чате и чате ДО. Выставляются презентации работы с детьми, тематические задания.

Целью проводимых мероприятий консолидировать всех участников воспитательно – образовательного процесса: дети – родители – педагоги.

6. Проектная деятельность – это одна из форм совместной работы с родителями и детьми. В таких проектах как «Земля наш общий дом», «Школа фиксиков», «Әжемнің

ертегісі» родители проявили заинтересованность, инициативность, стали самыми активными участниками и помощниками в совместной работе с детьми и педагогами.

7. В вопросе трудового воспитания в ДО проводятся акции «День добрых дел», «Наш огород», «Посади цветы», «Помоги птицам», «Зимнее чудо на участке», родители нашего сада стали незаменимыми помощниками и участниками начиная с посадки растений, постройки кормушек для птиц, постройки зимнего городка, покраски и уборки территории, тем самым приобщая детей к трудовой деятельности, воспитывая заботливое, бережное отношение к природе, уважение к труду и любовь к своим детям.

Развитие личности ребенка в значительной мере зависит от влияния семьи и детского сада. Однако, для достижения эффективного взаимодействия между родителями и педагогами, воспитательный и образовательный процесс должен быть гибкой системой, учитывающей интересы всех сторон. В этой системе родители активно участвуют в жизни дошкольного учреждения, проявляют к воспитателям позитивное отношение и принимают участие в организации работы. Таким образом, использование разнообразных форм взаимодействия между педагогами и родителями оказывает положительное влияние на образовательный процесс.

Литература:

1. Богомолова Е.С., Коровина Е.А. Семья и детский сад: взаимодействие в яслях и детском саду / Психологический журнал, 2018, том 39, № 3, сс. 27-37.
2. Арнаутова Е.П. Планируем работу с семьей. // Управление ДОУ. -2002, сс.13-18.
3. Гордиенко Е. А., Юсупова Г. С. Совместная работа ДОУ, семья [Текст] / — М.: АСТ, 2015. — 55 с.
4. Давыдова О.И. Работа с родителями в детском саду. - М.: "Сфера",2010. сс. 46-54
5. Дронь А. В. Взаимодействие ДОУ с родителями дошкольников. [Текст] / А. В. Дронь, О. Л. Данилюк — СПб.: Детство-Пресс, 2012. — 364 с.

Синютина О.В.

КГКП я/с «Березка» город Сарань

«ФРАЗОВЫЙ КОНСТРУКТОР, КАК СРЕДСТВО ОПТИМИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО – ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

*«Учите ребенка каким-нибудь
неизвестным ему пяти словам – он будет долго и напрасно мучиться,
но свяжите двадцать таких слов с картинками, и он усвоит их на лету»*

К. Д. Ушинский

Речь один из величайших даров, данных нам природой, благодаря которому мы имеем возможность общаться друг с другом. При помощи речи человек овладевает различными видами деятельности, познает окружающий мир, формирует собственные взгляды и убеждения.

На появление и становление столь важного процесса в жизни человека, природой отводится крайне мало времени – ранний и дошкольный возраст. Именно в этом возрасте создаются благоприятные условия для развития всех форм речи. Речевое развитие сопровождает все виды деятельности детей и способствует формированию физических, познавательных, интеллектуальных, творческих, исследовательских, социально – эмоциональных навыков. Все они в частности и в совокупности крайне важны для ребенка, но возможно ли полноценное развитие всех этих навыков без коммуникативной деятельности?

Живя в век компьютерных технологий, в условиях динамичного развития общества в дошкольных организациях все более актуальной становится проблема неговорящих детей. Малыши приходят в детский сад, не умея разговаривать, общаться, сообщать о своих потребностях. Речь старших дошкольников стала бедной, односложной, состоящей из

простых предложений, словарный запас скудный, недостаточный для выражения чувств и эмоций. Проблема речевого развития детей обширна и многогранна, сюда же можно добавить бедность диалогической речи, неспособность составить сюжетный или описательный рассказ, пересказать произведение своими словами. Выразительность детской речи так же неразвита, дети не могут рассказывать выразительно, пользоваться силой голоса, интонацией. Детская речь замусорена сленговыми словами.

А тем временем, обществу необходим человек функционально грамотный, умеющий работать на результат, способный к определенным, социально значимым достижениям. [1, с. 3] Функциональная грамотность характеризуется множеством показателей, одним из которых является достаточно хороший уровень овладения устной речью, умение выражать свои мысли, чувства и желания по средствам речи, умение построить предложения в процессе общения, умение выделять звуки в словах и так далее. Весомое значение приобретает формирование читательской грамотности, что тоже достаточно тесно связано с развитием речи дошкольников.

Актуальность проблемы речевого развития детей ведет современных педагогов к поиску новых идей и технологий, позволяющих оптимизировать образовательно – воспитательный процесс в дошкольных организациях. Отличным пособием для решения ряда задач по развитию речи детей является «Фразовый конструктор».

Фразовый конструктор является наглядной опорой для высказывания, на первом этапе работы с которым у ребенка формируется способность планировать последовательность проговаривания слов, на следующем этапе это уже проговаривание фраз, далее составление предложений, и на более сложном этапе – составление описательного рассказа. Благодаря такому построению работы, у детей формируется языковая способность, а не механическое заучивание слов и предложений, то есть ребенок планирует проговаривание того, что он видит.

Фразовый конструктор состоит из шести рабочих полей формата А4, каждое поле заламинировано и оснащено липучками, что превращает процесс работы с пособием в игру и делает его более интересным для ребенка, а так же попутно развивает моторику, которая является неотъемлемой частью развития речи. Кроме шести рабочих полей в состав пособия входит большое количество карточек с картинками, обозначающими разные части речи, это существительные, прилагательные, глаголы, числительные, предлоги и так далее. Состав картинок, предлагаемых ребенку для работы очень богат – это предметы одежды, мебели, посуды, а так же игрушки, еда, инструменты, транспорт, животные, птицы, картинки обозначающие цвет, форму, цифры, состояние погоды, природные явления, местность и много другое.

Первое рабочее поле «Кто? Что?» с опорными словами «Это», «Вижу» и с указательным жестом. Таким образом, ребенок, добавляя любую картинку из набора карточек, проговаривает – «Я вижу цветок», «Это шар» и так далее. Поле «Скажи фразу» - направлено на формирование умения строить словосочетания, правильно проговаривать прилагательные, согласовывая их в роде и числе. Например, в центре расположена карточка обозначающая цвет предмета (зеленый) по стрелкам ребенок размещает картинки с предметами этого цвета и проговаривает - «Зеленый огурец, зеленый шар, зеленые брюки, зеленая трава» и так далее. На втором варианте поля «Скажи фразу» задача для ребенка усложняется тем, что в работу включаются глаголы, и ребенок, составляя фразу, согласовывает ее по лицам и временам. Например, ребенок, выставляя карточки, проговаривает – «Машина везет арбуз. Машина везет шкаф. Машина везет лошадь» и так далее. В конструкторе имеется два поля «Составь предложение». При работе на одном из них ребенку предлагаются различные сюжетные картинки, опираясь на которые необходимо составить предложение, в этом процессе формируется способность употреблять предлоги. Например, ребенок по картинке проговаривает «Малыш сидит в коляске» и так далее. На втором поле развивается умение употреблять числительные. Например, ребенок прикрепляет карточку и проговаривает «Пять зеленых яблок». Последнее поле «Обзорный конструктор» оно оснащено большим количеством сюжетных картинок, задача ребенка составить

описательный рассказ. Предложения, входящие в рассказ так же можно выкладывать под картинкой.

Фразовый конструктор является универсальным и эффективным пособием, которое можно применять во время организованной деятельности, в индивидуальной работе, в групповой и командной работе. Благодаря тому, что все шесть рабочих полей самостоятельные, а поля с набором карточек можно варьировать по темам, их можно применять и в работе с родителями, давая ребятам задания для выполнения дома. Таким образом, сложный и важный процесс развития детской речи становится интересной и увлекательной игрой.

Литература:

1. Методическое пособие «Особенности формирования функциональной грамотности учащихся основной школы по предметам естественнонаучного цикла», Астана 2013
2. Ушакова О.С., Струнина Е.М. «Методика развития речи детей дошкольного возраста» М.: Владос, 2004г.
3. А.М. Бородич «Методика развития речи детей» М., 1981 г.

Ситахметова А.К.

Шахтинск қаласының «Березка б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУ»

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға білім беру стандарты бойынша мектепке дейінгі тәрбиемен оқыту барысында балаларға қазақ тілін үйретудің білімдерінің деңгейі нақты бағдарламамен көрсетілген. Қазіргі кезде мектепке дейінгі мекеме балаларына мемлекеттік тілімізді үйрету бірінші жолға қойылып жатыр.

Тәрбие жолы –тіл, сондықтан балабақшаларда туған тілін үйрету оқу - тәрбие жүйесінің барлық саласын қамтиды. Сәбилік кезден бастап-ақ саналы тәрбие ретінде қазақ тілін білуге тәрбиелеудің түп негізі –балабақшада қалыптасатыны айдан анық.

Балабақшаның алдына қойған басты мақсаты: балаларға сапалы да терең білім беру, олардың ойлау дағдылары мен есте сақтау қабілеттерін жетілдіре отырып, қазақ тілінде сөйлеу дәрежесін жоғарлату. Бұл мақсатымызға жету үшін біздің балабақшада қазақ тілін үйрену 3 жастан бастап қалыптасады. Тіл үйретуде жаңа үлгідегі ақпараттық - технологиялық құралдары: сенсорлық интерактивті тақталары, компьютерлер, проекторлар, экрандармен жабдықталған мультимедиялық кабинеттер және дамытушылық бағыттағы компьютерлік ойындары кеңінен қолданылып келеді.

Мемлекетіміздің болашағы біздің қандай ұрпақ өсіріп, тәрбиелеуімізге тікелей байланысты болса, мемлекеттік тілге құрмет көрсетуіміз, ана тілімізді ардақтай білуіміз де ерекше рөл атқарады. Жасөспірім буынға жақсы тәрбие беру, олардың патриоттық сезімін ояту, елге қызмет етуге, мемлекеттің іргесін нығайтуға баулу, тілдің дәрежесін көтеру біздің негізгі түп мақсатымыз. Сондықтан тіл тағдырына терең қарап, мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндерге қазақ тілін үйретудегі талап, міндеттер балабақшамызда жоғарғы деңгейде іске асырылуда. Қазақ халқының дәстүрімен таныстыру арқылы, еліне, туған жеріне деген сүйіспеншілік сезімдерін арттыру, балаларды тіл үйренуге, халық мәдениетін қарастыруға, адамгершілікке баулиды.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде мұғалімнің балалардың сөздік қорларын дамыту, жаңа сөздерді меңгертуі, үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыруы басты міндет саналады. Осы аталған міндеттерді өзін үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруға тырысамын. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойындар мен тапсырмалардың, жаттығулардың орны ерекше.

Фонетикалық жаттығуды орындау барысындағы басты міндетіміз баланың нақты дыбыстарды дыбыстауы жағдайында дұрыс тыныс алуын және артикуляциясын қадағалау болып есептеледі. Мәселен, сабақта [А][Ә], [Ө] дауысты дыбыстарына көңіл бөле отырып, келесі жаттығуларды орындауға болады:Әженің әлдиі. Әжеміз кішкентай бөбекті ұйқатарда «Ә...ә...ә...әлди- әлди ақ бөпем...» деп әндетеді. Кәне, бізде әндетейік. Сөздік ойын арқылы

сөзді орынды қолдана білуге, дұрыс жауап айтуға, сөз мағынасын түсінуге, орынды сөйлеуге үйренеді. Мысалы: «Сөз ойла», «Сөз құра», «Жұмбақ ойла», «Жақсы-жаман», «Жалғастыр», «Үш сөз ата». «Кім көп сөз біледі?» ойынында балалар

[Ә],[Қ], [Ө], дыбыстарына байланысты сөздер айтып, қыстырғышты бір-біріне қыстырады. «Сиқырлы сандық» ойынында балалар сандықтың ішінен дөңгелекшелерді алып, онда бейнеленген суретті атап, ондағы басқы және соңғы дыбысты атап, соңғы дыбыстан басталатындай етіп сөздерді ретімен орналастырып жұлдызды құртты құрады, яғни дөңгелектерді ретімен бір-біріне байлайды. Баланың сөздік қоры молая бастаған кезде, кейбір дыбыстарды айта алмай немесе қинала айтады. Сол сәттерде қиналып айтатын дыбыстары бар сөздерді бала неғұрлым жиі-жиі дыбыстап айтып, жаңылмай жаттықса, сөйлегенде де мүдірмей өз ойын толық жеткізетін болады.

Затты дидактикалық ойындар – дидактикалық ойыншықтарымен және түрлі ойын материалдарымен құралады. Себебі, заттық дидактикалық ойын заттардың атауын жаттауға, тануға пайдалы. Мысалы, балаларымызға арналған «Ғажайып қорапша» ойыны бар. Бұл ойында балалар мұғалімнің қолындағы кәрзеңкеден суретті алып, оны балаларға көрсетіп не зат екенін қазақ тілінде айтып, түсін, түрін сипаттап беруі қажет болады. Баланың тілін дамытуда сюжетті - рөлді ойынның алатын орны өте ерекше. Балалар рөлдерді ойнау арқылы кейіпкерлердің бейнесіне еніп, сол іс-әрекеттерін қызығушылықпен орындауға жаппай тырысады. Мысалы, «Дүкен» ойынында сатушы және сатып алушы рөлдерін бейнелеу негізінде баланың қарым-қатынас мәдениеті, коммуникативті дағдысы, ойлау қабілеті дамиды.

Балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма-жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді, таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл-ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Кіші фольклорлы формалардың көмегімен тілді үйрету әдістемесінің барлық мәселелерін шешуге болады. Сондықтан, мектепке дейінгі балаларға қазақ тілін оқытуда мен халықтың сөйлеу мәнерінің бай материалы - ертегілер, санамақтар, жұмбақтар, жаңылтпаштар т.б. қолданамын. Қазақ фольклоры негізінде мақалдар, жұмбақтар, ертегілер, жаңылтпаштар, қимылды ойындар, дидактикалық, саусақ ойындарының картотекасын жасадым. «Ертегі – ертегі сыр шертеді» демекші, ертегіні ұнатпайтын бала жоқ шығар. Ертегі баланың қиялын шарықтатып, әлемді танып-білуге жетелейді. «Мақта қыз бен мысық», «Шегіртке мен құмырсқа», «Дәуіт пен қарлығаш» ертегілерін сахналап, бүлдіршіндеріміз ертегі кейіпкерлеріне айналады. Сахналау әрекеті балалардың тілін дамытып, сөзін түзеп, сахнада өзін-өзі еркін де дұрыс ұстай білуге үйретеді. Сахналап, үстел үстінде көрсетілген ертегілер балалардың тілдізерделеуге қазығушылығын арттырады, тіл мәдениетін жетілдіруге көмектеседі. Кейіпкерлерді тыңдай отырып, балалармазмұнды баяндау, сөздік қорын молайтуда дағдыларына ие болады. Үстел үсті театры – сәбилер тобынан бастап тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін стол үстіндегі театрды қолданғандұрыс. Үстел үсті театрында да ойыншықтар қолданылады. Саусақ ойынын сомдай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттармен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс қимылына қарап, бала қуанады, шаттанады, сөз айтуға тырысады және өлеңде үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есіндесақтайтын болады. Мысалы: «Саусақтар сәлемдеседі», «Он саусақ», «Қуырмаш», «Қазым-қазым», «Моншақ», т.б. ойындар арқылы баланың сөйлеуге деген құлшынысы артып, қабілеті дамиды. Мысалы, «Моншақ» ойынында бала өлең жолдарын қайталай отырып, үстел үстінде жіпке түрлі моншақтарды немесе түрлі-түсті ұсақ тастарды тізбектей отырып жаңа сөздерді меңгереді, тура санау, түстерді ажырату, есте сақтау қабілеттері жетілдіріледі.

Мемлекеттік тілді насихаттауда балабақшада «Тіл білу - өнер», «Тіл - ұлттың негізі», «Мәңгілік ел - мәртебелі тіл» мерекелік іс-шаралары өтті. Тіл күні мерекесінде ұлттық ойындар ойнады, жұмбақтар шешті. «Тіл білгеннің өрісі кең», «Береке мен бірлік тілі», «Өнер алды қызыл тіл», «Тіл – достық кілті» атты тақырыптарда ертеңгіліктер ата-аналардың қатысуымен ұдайы ұйымдастырылады. «Жаңылтпаштар мен жұмбақтар» атты сайыс

балалар арасында ұйымдастырылып, кішкентай бүлдіршіндер өз шапшаңдықтарын, біліктілігін, ой ұшқырлықтарын көрсетті.

Оқу жылы бойы педагогтер арасында «Тілге жүйрік мамандар» тіл мамандары сайысы, «Латын әліпбиі – заман талабы» іскерлік ойындар, «Қазақ ертегілерін білеміз бе?» викториналық ойындар секілді әр түрлі шаралар мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыруға бағытталған жұмыстар болды.

Сонымен қатар ата-аналармен тығыз байланыста жұмыстар жүргізіледі. Ата-аналар бұрышына өтілген материал бойынша жаңа сөздер ілінеді. Балалармен бірге қазақ тілінде өткен мерекелік іс-шараларға қызығушылықпен ат салысады. Ата-аналар балаларға «Шалқан», «Маша мен аю» орыс халық ертегілерін қазақ тілінде балаларға көрсетті. Балаларға ертегі қойылымдары ұнап қол шапалақтап қошемет көрсетті. Ата-аналармен жүргізілетін жұмыстың жоспарына ата-аналардың тілге деген қызығушылығын арттырып, баланың ғана емес, ата-аналардың да патриоттық сезімін ояту үшін кеңестер, ұсыныстар, буклеттер беріп отырамын.

Тіл мәдениетін игеру – әр баланың сәби шағынан бастау алып, ары қарай біртіндеп жетіліп отыратын үрдістің бірі. Сондықтан да бүгінгі өскелең уақыт талабына сай білім беруді одан әрі жетілдіру мәселесі толассыз, үздіксіз күн сайын өзгеріп тұрған әлеммен бірге жүрері мәлім. Балабақша табалдырығын аттаған, біз тәрбиелеген ұрпақ, бізден мектепке жолдама алатын бала тәрбиелі де тәртіпті, ақылды да өнегелі, рухани адамгершілігі мол Қазақстанның беделді азаматы болады деп сенемін.

Әдебиет:

1. З.Д. Еденаева, Р.А Искакова. Казахский язык методическое пособие для групп детского сада с русским языком обучения. Алматы:кітап баспасы, 2005г
- 2.Бакраденова А, Баймуратова Б. Орыс тілінде жұмыс істейтін балабақшада қазақ тілін оқыту методикасы. Алматы «Рауан», 1994ж
3. Г.Дүкенбаева, «Саусақ ойындары» жинағы, 2019 ж. <http://ust.kz>.

Игнатова О.Н., Скуповская М.Ф., Морозова Л.А.
КГКП я/с «Айсұлу» город Караганда

«ОПЫТ ИНКЛЮЗИВНОЙ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»

Сегодня, равные возможности в образовании становятся фундаментальным аспектом воспитания будущего поколения. В дошкольных организациях особенно важно понимание и внедрение инклюзивных практик. Чтобы каждый ребенок, независимо от своих индивидуальных особенностей (включая особые образовательные потребности), мог развиваться в поддерживающей и понимающей среде и активно участвовать в образовательном и игровом процессах. [2] Включение не только физическое, но и психологическое, где каждый ребенок чувствует себя принятым и важным членом общества в детском саду.

Организация работы с детьми с ООП является одной из актуальных проблем. Задача современного детского сада состоит не только в том, чтобы приспособить свою деятельность к ребенку с ограниченными возможностями ребенка, но и главным образом, обеспечить возможность всем детям принимать посильное участие в образовательной деятельности и находить пути преодоления трудностей. Основная нагрузка в работе с данными категориями детей ложится на плечи специалистов (логопеда, дефектолога, тифлопедагога, психолога), но наибольшая ответственность за психологический комфорт от пребывания в детском саду, развитие и социализацию детей лежит все же на воспитателе.

В работе воспитателя выделяется два основных направления взаимодействия в условиях инклюзивного образования – работа с детьми и их родителями. Педагогу необходимо воспитывать чувство толерантности к особенностям некоторых воспитанников детского сада – их внешнему виду, особенностям речевой и познавательной деятельности, поведенческим проявлениям. Основная цель направлена на организацию работы

инклюзивного обучения в группе, что и послужило определением и постановкой образовательных задач:

- организация коррекционной работы в группе;
- создание предметно - пространственной развивающей среды, которая способствует освоению детьми типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения;
- составление картотеки игр, на развитие более тесного контакта между детьми в группе; типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения; [3]
- оказание консультативной помощи родителям.

В нашем детском саду инклюзия осуществляется в комбинированных логопедических группах, включающих в свой состав детей с нормой речевого развития и с нарушениями речи, а также в группах с коррекцией зрения. Нужно как можно раньше начинать работу с ребенком, имеющим особые образовательные потребности, тем самым мы даем ему больше шансов на усвоение системы знаний, норм и ценностей, позволяющих быть полноправным членом общества. Для реализации целей инклюзии в ДО работают специалисты разного профиля: воспитатели, логопеды, тифлопедагоги, психолог, музыкальные руководители. Для повышения качества образовательного процесса все работают в сотрудничестве.

Особое внимание уделяем формированию предметно – развивающей среды: уютная, безопасная, комфортная, вариативная, информативная, постоянно обновляется.[1] В практике применяем дидактические игры, которые направлены на ориентировку в пространстве и развитие фонетического слуха: «Чудесный мешочек», «Найди такой же предмет», «Что изменилось?», «Магазин игрушек», «Игрушки», «Запомни и найди». Игры на развитие временных представлений: «Когда деревья надевают этот наряд?», «В какое время года нужны эти предметы?» и т.д.

Для развития памяти, внимания, пространственных ориентировок и временных представлений можно применить такие игровые методики, как:

Релаксационные упражнения - это умение расслабиться, которое помогает детям снять напряжение, возбуждение, сконцентрировать внимание. Эти упражнения применяем как в организованной, так и в свободной деятельности

Логоритмика, прежде всего это активная терапия, построенная на системе физических упражнений, в основе которой лежит связь между словом (речью), музыкой и движением. Материал повторяется в несколько раз чаще, чем при работе с обычными детьми.

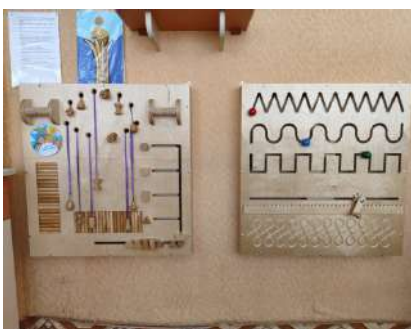
Цветотерапия (хромотерапия) - это направление, при котором используется воздействие цветовой гаммы на психоэмоциональное состояние дошкольника, на его самочувствие. На развитие восприятия цвета используем такие игры, как: «Подбери по цвету», «Что какого цвета»; на развитие восприятия формы: «Разложи на кучки», «Подбери подходящий по форме предмет», «Геометрические фигуры», «Геометрическое лото»; на развитие восприятия величины: «Самый высокий – самый низкий», «Построим лесенку»; на развитие восприятия: «Разрезные картинки», «Что перепутал художник?»; на развитие тактильных ощущений: «Угадай на ощупь», «Что лежит в мешочке?».

Сказкотерапия - это метод психологической работы, который помогает скорректировать поведение детей, избавляет от страхов и способствует здоровому психоэмоциональному развитию.

На базе я/с «Айсүлу» работает «Центр игровой поддержки для родителей», оказывающий консультационную помощь в сложных ситуациях, позволяющий познакомить и объединить родителей в их домашнем воспитании «особенных» детей. Это позволяет почувствовать поддержку, получить необходимую информацию, снизить тревожность и вывести родителей из замкнутого круга «семьи с особым ребенком». Специалисты проводили мастер-класс на тему: «Дети с особыми образовательными потребностями. Как помочь ребенку освоиться в детском саду». Педагоги совместно со специалистами в группах оборудуют логопедические уголки и уголки социально-коммуникативного развития. Эта форма работы хоть и традиционна, но пользуется большой популярностью. Мероприятия, которые проходят в детском саду, освещаются на сайте det.sad.aiculu.

Также наш сад принимает участие в проекте фонда «Дара» (работа со слабовидящими детьми). Огромным подспорьем в работе является материально-техническая база фонда:

ящик-муляжи «Фрукты-овощи»; тактильный алфавит (заглавные и прописные буквы, тактильные цифры «Нанесенные», «Прорезные»); бизи-этажерка на развитие мелкой моторики; стенды «Дорожка с шариками», «Шестеренка», «Ролики и перетяжки», «Замки»; тактильные альбомы-книги и т.д. Таким образом, работа воспитателей и специалистов нашего детского сада находится в процессе активного развития.

В заключении, хочется отметить, что при совместной и системной работе всех участников образовательного процесса, появится то взаимопонимание, к которому стремятся педагоги, дети и их родители.

Литература:

- 1 ИМП «Об особенностях учебно-воспитательного процесса в организациях среднего образования Республики Казахстан в 2023-2024 учебном году».
- 2 Об утверждении модели развития дошкольного воспитания и обучения Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года № 137.
- 3 Об утверждении типовых учебных программ по общеобразовательным предметам и курсам по выбору уровней начального, основного среднего и общего среднего образования. Приказ Министра просвещения РК от 16 сентября 2022 года № 399.
- 4 Интернет-ресурсы.

Сладкова Л.В.

КГКП я/с «Березка» город Сарань

«МУЗЫКАЛЬНО-ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

В стремительно меняющемся современном мире в последнее время актуальным является вопрос формирования функциональной грамотности детей дошкольного возраста.

А. А. Леонтьев сформулировал понятие функциональной грамотности следующим образом: «Функционально грамотный человек – это человек, который способен использовать все постоянно приобретаемые в течение жизни знания, умения и навыки для решения максимально широкого диапазона жизненных задач в различных сферах человеческой деятельности, общения и социальных отношений» [4, 35].

Функциональная грамотность включает в себя не только базовые умения читать и писать, но и умение, используя различные инструменты и технологии, осуществлять анализ и синтез информации, самостоятельно принимать решения, находить варианты разрешения проблем, свободно вести диалог, вступать в коммуникацию с другими людьми, использовать различные технологии и инструменты.

Так как, ведущей деятельностью и основным средством развития детей, представленной в Модели дошкольного воспитания и обучения является игра, то и процесс формирования функциональной грамотности детей дошкольного возраста должен осуществляться через игровую деятельность.

Одно из самых сильных эмоциональных воздействий на детей дошкольного возраста оказывает музыка. Она способна вызывать у детей широкий спектр чувств и эмоций таких как, грусть, радость, жалость, сострадание, печаль. Музыка учит детей понимать окружающий мир, людей, их взаимоотношения. А это значит, что музыка и музыкально-игровая деятельность обладают большими возможностями в процессе формирования ключевых компетентностей и функциональной грамотности дошкольников.

В настоящее время от музыкального руководителя, как и от каждого педагога, требуется постоянное совершенствование педагогической деятельности и обращение к новым формам и технологиям работы с детьми. В своей практической деятельности я широко использую следующие игровые технологии:

- коммуникативные танцы и игры,
- музыкально-ритмические игры со звучащими жестами,
- активное восприятие музыки,
- игры на развитие эмоционального интеллекта и другие,
- игры с музыкальными и шумовыми инструментами,
- музыкальное экспериментирование и другие.

Музыкально-коммуникативные игры и танцы – это синтез музыки, речи, движений с тактильными и зрительными ощущениями ребенка. Они предполагают организацию такой деятельности, которая позволяет включить каждого ребенка в межличностные отношения, организовать такие условия, когда каждый дошкольник имеет возможность свободно и естественно проявлять свои индивидуальные качества. Преимуществом музыкально-коммуникативных игр и танцев является их вариативность, легкость в усвоении, а также возможность использования как в организованной деятельности, так и в свободной деятельности, на праздниках, прогулках, в досуговой деятельности. Они формируют у дошкольников инициативность, самостоятельность, эмоциональность, развивают легкость в общении, способность к эмпатии, выразительность невербальных средств общения. Кроме того, музыкально-коммуникативные игры и танцы развивают внимание, быстроту реакций, точность движения, мышление, координацию речи и движений.

Музыкально-ритмические игры со звучащими жестами и предметами так же позволяют развивать целый комплекс качеств личности ребенка: ритмический и музыкальный слух, память, внимание, точность и быстроту движений, умение коммуницировать со всеми участниками. Организация этих игр предполагает свободное перемещение в пространстве. Их можно проводить на полу, на стульчиках, в кругу, в рассыпную, в музыкальном зале, в группе, на прогулке. Эти игры позволяют каждому ребенку почувствовать себя частью целого, осознать свою важность и принадлежность к коллективу. Использовать музыкально-ритмические игры можно начиная с младшего возраста. А уже в старшей и дошкольной группе необходимо создавать условия, когда дети будут сами придумывать «звучащие» жесты, движения или действия с предметами в соответствии с ритмом. Одна из любимых детьми музыкально-ритмических игр, которую я разработала и активно использую в своей работе, является игра «Бір, екі, үш, төрт, бес». Участники игры садятся на пол (или на стульчики) в круг. У каждого в руках мячики или кубики определенного цвета (желтые, красные, синие, зеленые, белые). Игроки под музыку ритмично считают и отстукивают мячиком (кубиком) два раза (бір, екі) по коленкам (по полу), три раза друг о друга (үш, төрт, бес). Далее ведущий называет на казахском языке цвет (например, сары). Значит, играть и считать продолжают только те, у кого мячики (кубики) желтого цвета. Далее цвет меняется.

Можно игру усложнять и называть по два цвета. Таким образом, игра позволяет не только развивать музыкально-ритмические способности детей, но и закрепить счет и цвета на казахском языке.

Игры с шумовыми и музыкальными инструментами занимают особое место в работе с дошкольниками, так как являются одними из самых любимых. Они не только побуждают детей правильно и точно передавать ритмический рисунок, но и выражать эмоциональное содержание музыки, ее жанровые особенности, а так же учат моделировать длительности звуков, воспроизводить и создавать ритмические комбинации, импровизировать. В этих играх развивается не только музыкальный, ритмический тембровый и динамический слух., но и умение слушать и слышать тех, кто рядом. Примером таких игр может служить игра «Найди пару», которую я часто использую в своей работе. Дети делятся на две группы, которые выстраиваются на противоположных сторонах музыкального зала спиной друг к другу. Для игры используются парные музыкальные (или шумовые) инструменты. Один инструмент получает ребенок из первой подгруппы, второй – ребенок из второй подгруппы. Под веселую мелодию дети свободно двигаются по залу и ритмично подыгрывают на своих инструментах. По окончании музыки все возвращаются на свои места. Педагог указывает на ребенка из первой группы, тот играет на своем инструменте (шумелке). Дети из второй подгруппы внимательно слушают и тот ребенок, у которого такой же инструмент (шумелка), поворачивается лицом и играет на нем. Далее игра повторяется. В этой игре дети учатся вслушиваться в звуки, соотносить их, вычленять одинаковые. Она развивает внимание, память, мыслительные процессы.

Активное восприятие музыки – еще одна эффективная форма игровой деятельности на музыкальных занятиях в детском саду. Она предполагает не пассивное слушание музыки, а побуждает ребенка концентрироваться на звуке, анализировать его и подключать к этому процессу свои эмоции и движения. Данная технология соответствует и особенностям детской психики, когда детям в силу возрастных особенностей достаточно сложно статично воспринимать музыкальное произведение, пусть даже и небольшое. Дети гораздо с большим удовольствием и осознанием воспринимают музыку через свои собственные движения, чувства и эмоции. Так во время слушания пьесы «Акку» Н.Тілендиева я предлагаю детям взять в руки белые капроновые шарфы и с их помощью передать красоту и грацию лебедей. Двигаясь под музыку, дети не только с удовольствием имитируют взмахи крыльев, но и гораздо глубже понимают эмоционально-образное содержание произведения.

Все перечисленные выше игровые технологии и приемы имеют практическую значимость в работе по формированию функциональной грамотности детей дошкольного возраста, так как после их регулярное применение позволяет развивать не только отдельные психические процессы, но и личностные структуры в целом.

Литература:

1. Бекина С.И., Ломова Т.П. «Музыка и движение» – М., 2004 г.
2. Буренина А.И. «Коммуникативные танцы-игры для детей» – СПб «Музыкальная палитра», 2004 г.
3. Никашина Г.А. «В мире фантазии и звуков» - ООО ИД «Белы ветер», 2004 г.
4. Образовательная система «Школа 2100». Педагогика здравого смысла / под ред. А. А. Леонтьева. -М. : Баласс, 2003. - С. 35.
5. Руководство к Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения – Астана, 2022 г.

Смаилова А.А., Аманбекова С.Г.
Қарағанды қаласының КММ «Батыр» санаторлық б/б

«КІШІ ҰРПАҚТЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ КӨРКЕМ ШЫҒАРМАЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ»

«Тәрбие басы тал бесіктен» деп халқымыз баланың тұлға болып қалыптасуы, алғашқы іргетасыбалалық кезден бастау алады. Сол себепті де халқымыз өз ұрпағын жақсы қасиеттерге - адалдыққа, шыншылдыққа, тілалғыштыққа, еңбексүйгіштікке, тағы да басқаға

баулуды үнемі негізгі мәселе деп ойлап, тәрбиеге көп көңіл бөлген. «Бала-адамның бауыр еті», «Бала көңілдің гүлі, көздің нұры» деген мақалдарда халқымыздың бала тәрбиесіне деген үлкен мән бөлгендігінің айқын айғағының дәлелі іспеттес. Осыдан да болу керек, сәби, бөбек тәрбиесі мектепке дейінгі мекемелерде елеулі орын алған. Ал ұрпақ тәрбиесінде елеулі орын алатын Ыбырай Алтынсаринның балаларға арналған шығармалары арқылы жоғарыда аталған қасиеттерді сіңіру кемелді ұрпақтың басты нұсқаушы екендігінің дәлелі екені айдан анық.

Ыбырай Алтынсарин - нағыз халықшыл жазушы, өмір шындығын озық идея тұрғысынан таныта білген кемеңгер суреткер, аса қажырлы қоғам қайраткері, заманының ең маңызды мәселесін көтеріп, жыр төккен азамат ақын, жаңашыл жазушы, сол жаңаның тынымсыз жаршысы, озық шығармалары арқылы бой түзеп келе жатқан кіші ұрпақ тәрбиесіндегі ірі тұлға. Өз бойындағы қуатын халық мақсаты үшін аямай жұмсаған адал жанды азамат.

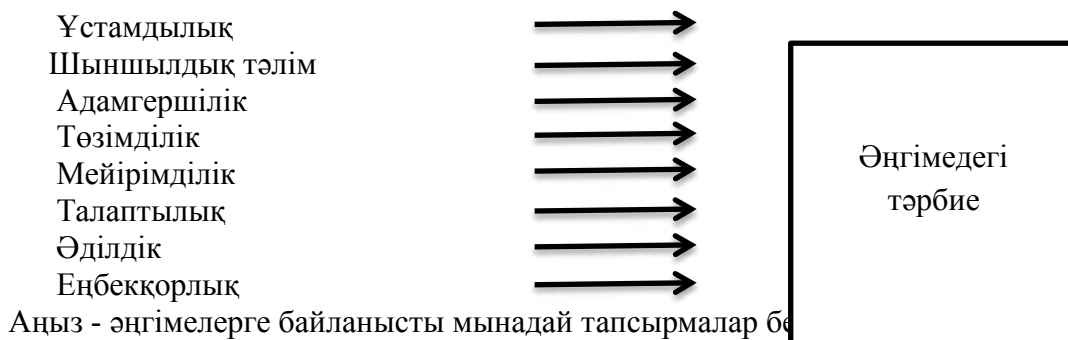
Ыбырай балалар әдебиетіне арнап, жас өспірімдерді тәрбиелеу жолында көп шығармалар жазды. Н.Ә.Назарбаев: «Қазақ тілі білім мен ғылымның, интернеттің тіліне айналды. Ешкім өзгерте алмайтын бір ақиқат бар. Ол – қазақ тілі Мәңгілік Елдің мәңгілік тіліне айналды», - деген сөзі қоғамда қазақ тілінің дамуына зор үлес қосып, септігін тигізуде. Мектепке дейінгі мекемедегі білім беру жүйесі әр елдің даму болашағын айқындайтын жүйе. Келер ұрпақ бәсекеге қабілетті, кез-келген жағдайда өзіндік шешім қабылдай алатын, шығармашыл тұлға болып өсу алға қойылып отырған мақсаттардың бірі.

Мектепалды топтарында тілді дамытуда дағдылардың – тыңдалым, айтылым элементтерін енгізу арқылы өзара тілдесім әрекетіне мүмкіндік туғызатын әдіс – тәсілдердің бірі болып табылады. Әдеби тіл стиліндегі әңгіме мен ертегілердің кез – келгенін талдауға үлкен мүмкіндік береді. Достарымен ізгілікті қарым-қатнас орнатып, өз ойларын басқалар түсінетіндей етіп айтып беруге талпынтады. Мектепалды топтарында қатынас білім беру саласы: сөйлеуді дамыту мен көркем әдебиет, сауат ашу бөлімдерінде тілдік дағдыларды қалыптастыруды ерте жастан бастаған жағдайда, келесі кезең – мектеп жасында (бастауыш сынып) қиындықтар тудырмайды. Ол үшін кез – келген мәтінді алгоритмдік талдауға салуға болады.

- Мәтінді мұқият тыңдау
- Мәтінді азат жолға бөлу
- Мәтіннің негізгі ойын табу
- Мәтіндегі басты кейіпкерлерді табу
- Мәтінге байланысты сұрақтар құрастыру
- Мәтінді толық әңгімелеп беру

Ыбырай Алтынсариннің мектепалды даярлық тобындағы балаларға іріктеліп алынатын әңгімелер: «Асыл шөп», «Әке мен бала», «Жаман жолдас», «Бақша ағаштары», «Аурудан аяған күшіктер».

Мәселен, «Әке мен бала» әңгімесінде бір адам егістен он жасар ұлымен жаяу келе жатып, аттың бір ескі тағасын көріп, баласына алуды ұсынады. Баласы ерініп, тағаны бір көтерудің орнына, әкесінің таға орнына сатып алған шиесін жеу үшін бірнеше рет еңкейіп, иіліп көтеріп жейді. «Аз жұмысты қиынсыңсаң, көп жұмысқа тап боларсың», - деп балаларды жастайынан бойкүйездікке, жалқаулыққа қарсы еңбекке тәрбиелейді. «Әке мен бала» әңгімесін осындай схема арқылы түсіндіруге болады:

- 1)Аңыз – әңгімелер дегеніміз не?
- 2)Аңыз – әңгімелер неге байланысты дүниеге келген?
- 3)Аңыз – әңгімелердің басты кейіпкерлері кімдер?
- 4)Аңыз – әңгімелердің ертегілерден айырмашылығы неде?

Мектепалды топтарындағы балаларға іріктеліп алынатын аударалары: «Қайырымды түлкі», «Қарға мен түлкі», «Екі шыбын». Осы секілді И.А.Крыловтан аударылған аударма ертегілері.

«Қарға мен түлкі»:

«Масаттанып бұ қарға сілкінеді,
Ішін тартып миықтан бір күледі.
«Арып – ашып алыстан келген шығар,
Мақтау сөзге семіріп, судай тасып,
Пәрменінше «қарқ» етіп аузын ашып;
Қарқ еткенде, ірімшік жерге түсіп,

Оны кетті түлкі – екең алды қашып»,- осы аудармада Ыбырай Алтынсарин мақтауға, мадақтауға масаттанбай, өзіне ғана сеніп, аңқаулыққа еріп кетпеуге үндеу тастайды.

Қазақ халқының дарынды ағартушыларының әңгімелерінде оқиға мазмұнының орамдылығы, нақтылығын, ойға қонымдылығы мен логикалық дәлдігін сақтай отырып, тілінің қарапайым да көркем, айшықты болуына зер салады. Бұған қоса сол шығармалардың негізгі түйінін бірден ашпай, ойландыратын, толғандыратындай етіп жұмбақтап айту тәсілін ұстанады. Бұл баланың ойлау қабілетін, тілін арттыратыны мәлім.

Әлемдік тәжірибе бойынша тілді тиімді меңгерту төрт дағды арқылы жүзеге асырылады. Оқылым, тыңдалым, жазылым, айтылым дағдылары балалардың коммуникативтік дағдылары болып табылады. Коммуникативтік дағдыларды басшылыққа алып оқыту функционалды сауаттылықты қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Қорыта келгенде, тәрбиелі де білімді, жаңаша ойлай алатын, өзіндік шешім қабылдай білетін, дені сау, жауапкершілігі мол тұлға қалыптастыру мектепке дейінгі білім беруде басты нысан болып табылады. Ұлы жазушыларымыз балаларға арналған шығармаларында қандай тақырыпта жазса да алдымен нені мақсат етіп көрсетуге болар еді деген мәселеге тоқтайды. Жазған әңгімесін өмірде кездесетін, баланың өзі назар аударатындай заттармен, іс-әрекеттермен байланыстырып отырады. Себебі, мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің зейіні тұрақты болмағандықтан, бүлдіршіндерді қызықтырып, назарын аударту педагогтің ең басты міндеттерінің бірі екенін білген қазақ елінің дарынды тұлғаларының шығармалары бәрі де бүлдіршіндердің жас ерекшеліктеріне орай тілі жеңіл, мазмұнды, тартымды, олардың жан дүниесіне әсер ете алады.

Әдебиет:

1. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
2. <https://bilim-all.kz/olen/300-Qarga-men-tulki>
3. https://bilim-all.kz/article/6933-Ybyrai-Altynsarin-shygarmalarynyn_mektep-zhasyna-deiingi-balalardy-tarbieleudegi-alatyn-orny

Смирнова Н.Р., Феоктистова А.Л.
КГКП я/с «Айсұлу» город Караганда

«ВАРИАТИВНЫЕ СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИИ «БУСОГРАД» В ЛОГОПЕДИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ ДЕТЕЙ С ООП»

Бусы, бусы — на все вкусы: Длинные, блестящие, яркие, звенящие,
Круглые, квадратные на ощупь приятные.
Будем бусы собирать, и учиться, и играть.

В настоящее время детей с ООП в Казахстане более 162 тысяч, это более 3% и это процент с каждым годом увеличивается. И одной из причин такой тенденции является то, что современные дети живут в «мире гаджетов», где все громко, ярко, динамично, но при

этом эти электронные устройства, очень сильно снижают мотивацию детей к речевой активности. И чтобы активизировать речевое общение дошкольников логопедам приходится обновлять формы, методы и содержание коррекционной работы, придумывать и применять в своей практике все более новые и интересные технологии. Одной из таких технологий и является технология «Бусоград».

Достоинством данной технологии является возможность использования данного материала с детьми любого возраста, имеющими разные нарушения речи, зрения, ментального здоровья.[1, стр.5] Бусы могут решать очень широкий спектр коррекционных и развивающих задач, существует масса вариантов работы с ними. В этой статье, мы хотели бы показать некоторые из них.

Всем знакомую и такую необходимую артикуляционную гимнастику можно разнообразить посредством бус.

При помощи тренажера всего лишь с одной бусиной на леске, можно укреплять артикуляционную моторику, вырабатывать верхний подъем языка развивать речевое дыхание. Бусы можно применять для развития кистевых функций (захватывающая, вращающая, наматывающая) и пальцевого праксиса путем захвата и удерживания бусинок в одной руке. Игры с бусами можно и нужно дополнять речевым сопровождением.

Раз, два, три, четыре, пять

Будем бусы собирать.

Раз – синяя в руке у нас,

Два – красные бери сперва

Три – зеленые теперь бери

Четыре – желтые, как дырки в сыре

Пять – осталось белые собрать.

Речевые области в коре головного мозга формируются и созревают под влиянием кинестетических импульсов от рук, а точнее, от пальцев, поэтому данное направление занимает важную ступень в логопедической деятельности с детьми с ООП. [2, стр.23]

Бусы можно применять при коррекции нарушений лексико-грамматического строя речи, с помощью них возможно обогащать словарный запас, уточнять значение слов, формировать словоизменение и словообразование. Сейчас существует огромное разнообразие фабричных бус по различным лексическим темам (фрукты, овощи, домашние и дикие животные, транспорт и т.д.) Нанизывая такие фишки – бусинки ребенок ощущает форму, величину предмета, фактуру материала, из которого тот сделан, что достигается путем ощупывания или поглаживания разнообразных фигурок. Можно предложить ребенку продолжить ряд, соблюдая определенную последовательность или нанизывать бусины по предложенному образцу. Такой метод, направлен на одновременное развитие мелкомоторного праксиса и развития понимания обращенной речи особенно у неговорящих детей с алалией, диспраксией, РАС и ОНР.

Данную технологию «Бусоград» можно применять при формировании фонематического слуха: с помощью бус или бусин заполнять звуковые схемы слов, подбирать на определенные звуки бусины с картинками, распределяем по звукам, собирая бусы.

С помощью бус можно развивать диалогическую и монологическую речь в ходе создания сюжетов, сочинения сказок, последовательной расстановки бусин с картинками сказочных героев или целых сюжетов. При выполнении таких заданий ребенок учится соблюдать логическую канву, происходит коррекция просодической стороны речи — интонации, тембра, силы, темпа, ритма, выразительности, и как следствие развивается связная речь.

Как мы знаем, логопедическое сопровождение детей с ООП в детском саду ведется во всех видах деятельности. В нашем детском саду мы часто применяем технологию «Бусоград» при театрализации знакомых и любимых сказок. Ребенок ассоциирует бусину с конкретным предметом или персонажем, и это помогает ему совершенствовать навык воплощать в игре определенные переживания, побуждает к созданию новых образов, развивает память, внимание, мышление.

Т.к. у детей с ООП часто страдает сенсо – моторное развитие, то данную технологию можно успешно применять и на занятиях по физической культуре (ходьба по рефлексогенным дорожкам с прикрепленными бусинам, перешагивание, перепрыгивание между бусами, ходьба змейкой, метание бусин в вертикальную или горизонтальную цель, перекачивание бусин в заданном направлении)

Каждого логопеда или воспитателя обязательно привлекут какие-то приемы работы с бусами и, несомненно, каждый из специалистов ДО может привнести свои находки и изменения в эту технологию. Ведь творческий подход всегда привлекателен не только для взрослых, но, конечно, в первую очередь — для наших воспитанников!

Литература:

1. М. И. Родина, "Бусоград", "Музыкальная палитра", Санкт-Петербург", 2014г.
2. Алексеева М.М., Яшина В.И. Речевое развитие дошкольников. – М.: Академия, 2018г.

Терентьева А.А.
КГКП я/с «Балақай» город Караганда

«ОПЫТНО - ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. ВОДНАЯ ЛАБОРАТОРИЯ»

Экспериментирование в детском саду - это один из интереснейших видов детской деятельности. В детском саду в рамках эксперимента, мы стали выделять много внимания работе с водой, знакомству с водой, проведению опытов, экспериментов. Ведь эксперименты можно проводить во время любой деятельности. Экспериментирование, это достаточно простой и интересный метод обучения детей. Ведь знания, добытые самостоятельно, всегда являются самыми прочными. А к тому же, опыты и эксперименты привлекают и заинтересовывают ребенка.

Эксперименты с водой формируют у детей основные представления о живой и неживой природе. В данной деятельности, мы видим сплошные плюсы:

- Организация опытов не занимает много сил, не требует специальных навыков.
- Специальное дорогостоящее оборудование не понадобится.
- Для опытов и экспериментов подходят подручные средства.
- Все опыты наглядные и простые для восприятия ребёнка.
- Манипуляции с водой, наблюдение за ее «изменениями» и получение готового результата увлекут, развлекут и приятно удивят детей.
- В опытах используется только вода и безвредные вещества и материалы.

Поэтому эксперименты абсолютно безопасны. Самостоятельные действия детей с водой успокаивают их, расслабляют, отвлекают от других дел и привлекают внимание.

Помимо регулирования психоэмоционального состояния, в процессе знакомства со свойствами воды дети знакомятся с окружающим миром, развивают речь и пополняют словарный запас, развивается внимание, любознательность, умение работать в команде и общаться со взрослым, мелкая моторика рук и координация движений. Детям прививаются культурно-гигиенические навыки.

Таким образом, в процессе экспериментирования с водой решаются многие воспитательно-образовательные задачи.

Цель: уточнить и расширить знания детей о воде, ее свойствах и значении для жизни и здоровья. Познакомить детей с основными свойствами воды, учить способам исследования окружающего мира на примере проведения опытов с водой.

Познакомить детей с понятием «Круговорот воды в природе», способах очистки воды. Развивать наблюдательность, умение выдвигать гипотезы и делать выводы из результатов наблюдений и проведения опытов и экспериментов.

Образовательные задачи: познакомить детей с основными свойствами воды; учить способам исследования окружающего мира на примере проведения опытов с водой; формирование умения делать выводы, открытия

Развивающие задачи: развивать мыслительные способности сравнение, сопоставление, систематизация, обобщение, анализ. Развитие визуального, слухового, сенсорного восприятия. Развитие любознательности, внимания, памяти; развитие мелкой моторики рук, координации движений, умение работать сообща; развитие культурно-гигиенических навыков.

Воспитательные задачи: создание положительной мотивации к самостоятельному экспериментированию; воспитание бережного отношения к воде; воспитание усидчивости и аккуратности; воспитание умения работать в коллективе, чувства взаимопомощи.

Актуальность данной темы - необходимо начинать с дошкольного возраста формировать у детей осознанное, бережное отношение к воде, как важному природному ресурсу. Воспитывать экологическое сознание. Развивать умение формулировать, анализировать, планировать эксперимент, продумывать ход деятельности для получения желаемого результата, делать выводы на основе практического опыта. Создавать условия для выявления свойств и качеств воды: прозрачная, без запаха, лётся, в ней растворяются некоторые вещества, другие вещества её окрашивают, лёгкие предметы не тонут, тяжёлые опускаются на дно; вода может быть холодной и тёплой. Знакомить с процессом превращения воды в лёд, льда и снега - в воду.

Примерный перспективный план игровой деятельности в старшей группе.

№	Тема	Цель
1	«Волшебница вода»	Расширять знания о свойствах воды и ее значении для всего живого на земле.
2	«Ой какие, веселые мыльные пузыри»	Развивайте понимание мыльных пузырей и их свойств.
3	«Вода, это жизнь, бесценный дар, богатство страны»	Формировать у детей экологическое мировоззрение, экологическое сознание и ответственное отношение к окружающей среде (вода).
4	«Что мы знаем о воде, говорят, она везде»	Расширить представления детей о свойствах воды.
5	«Если хочешь быть здоров»	Расширить знания детей о том, что вода необходима для жизни и здоровья человека, а также разъяснить понятие туалетных принадлежностей и их использование.
6	«Волшебная вода в детских домах»	Расширить знания детей о воде.
7	«Что мы знаем о воде»	Научить проводить эксперименты. Расширить знания о свойствах воды и ее важности для всего живого на Земле.
8	«Волшебная вода, узнаем мы тебя»	Вызвать интерес к исследовательской деятельности.
9	«Вода в жизни человека»	Познакомить с тем, в каком виде вода существует в природе, с различными явлениями (дождь, роса, снег, иней, лёд, пар и т.д.) и состоянием воды в окружающей среде.
10	«Круговорот воды в природе»	Дать начальное представление о круговороте воды в природе и расширить знания об агрегатном состоянии воды.
11	«Вода на планете Земля»	Вызвать у детей интерес к природе и ее основным богатствам, показать на собственном примере необходимость защиты и сохранения водных ресурсов Земли, а также продемонстрировать, что вода - основа всего живого на Земле.
12	«Вода - основа жизни»	Уточнить знания детей о назначении воды в нашей жизни.
13	«Чистая вода нужна всем и всегда»	Расширять знания детей о культурных и гигиенических навыках и подчеркивать, что личная гигиена связана со здоровьем.
14	«Чистая вода - залог здоровья»	Продолжать развивать у детей культурные и гигиенические навыки.
15	«Вода в жизни растений, животных и людей»	Обобщить знания детей о воде в жизни растений, животных и человека.
16	«Воздух и вода в жизни человека»	Учить детей осознанности, важность воды и воздуха для жизни человека.
17	«Движение воды»	Познакомить детей с основными свойствами воды, основываясь на проведенном опыте. Дать детям представление о круговороте воды в природе.

18	«Вода. Круговорот воды в природе. Свойства воды»	Совершенствовать представления детей о разнообразных свойствах воды.
----	--	--

Для определения динамики, своевременного выявления первоначальных проблем и для корректировки дальнейшей работы нами разработан мониторинг формирования исследовательских умений и навыков у детей старшей группы, который проводим два раза в год (начало и конец года). Мы представляем вам мониторинги по исследовательской деятельности на предмет сформированности соответствующих умений и навыков.

Результаты работы по детскому экспериментированию с водой, показывают личностные изменения воспитанников. Дети становятся самостоятельнее, расширяется кругозор, они инициативны в выдвижении и проверке гипотез, ищут необычные подходы к решению проблемных ситуаций. Таким образом, занятия по детскому экспериментированию с водой способствуют развитию личности и закладывают в детях качества успешных исследователей

Литература:

1. Государственные общеобразовательные стандарты образования всех уровней образования <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
2. Типовые учебные планы дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029509#z6>
3. Доронова Т.Н., Короткова Н.А. Познавательная - исследовательская деятельность старших дошкольников // Ребенок в детском саду. - 2003. - №3
4. Организация опытно-экспериментальной работы в ДОУ: Тематическое и перспективное планирование работы в разных возрастных группах. Выпуск 1/Сост. Н. В. Нищева - СПб.: «ДЕТСТВО - ПРЕСС», 2013. - 240с.

А.Е. Мақсым, С.Т. Кударина
Қарағанды қаласының «Толағай» бөбекжайы КМҚК

«БАЛАБАҚША-ҰЛТТЫҚ САНАНЫҢ НЕГІЗГІ ТАСЫМАЛДАУШЫСЫ»

Қазіргі таңда әлем адамгершілік құндылықтардың құнсыздануын бастан кешуде. Қоғамымызда жеке тұлғаның жойылу қаупі бар десек артық болмас. Себебі материалдық құндылықтар бірінші орынға шығып, мейірімділік, жомарттық, әділеттілік, азаматтық пен патриотизм қалыс қалып отыр. Елімізде балалар қылмысының көбеюі де осымен байланысты. Балалық шақ индустриясы ойыншықтардан бастап жаһандық коммерциялық, теледидарлық бағдарламаларға дейін балалардың психикасына, олардың моральдық және рухани әлеміне жойқын әсер етіп отыр. Балалардың арасында ұялы телефонға телміру, ойын автоматтарына құмар болу нәтижесінде көптеген қайғылы оқиғалардың орын алуы мен балалардың жүйке жүйесінің өзгеріске түсу қаупі жоғарылағандығын дәлелдеп дәрігерлер мен ғалымдар дабыл қағуда.

Осыған байланысты өскелең ұрпақты рухани-адамгершілік тәрбиелеу міндеті ерекше маңызға ие. Ол еліміздің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі педагогтардың үлесі болмақ.

Сондықтан, баланың адамгершілік мәдениетінің негізін қалау, оған өмірде жақсылықты жамандықтан ажыратып қана қоймай, сонымен бірге сіз бен біз зұлымдыққа қарсы тұра алатын қасиеттерді тәрбиелеуіміз қажет. Себебі мектепке дейінгі тәрбие-тәрбиенің бастауы.

Ұлтымызға деген құрмет ана тілімізге деген құрметтен басталады. Себебі тілді үйрену арқылы әндерін үйреніп, халқының салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, жалпы ұлттық құндылықтарын таниды. Бүгінгі таңда рухани-адамгершілік тәрбиені ұрпақтан-ұрпаққа берілетін және қазіргі жағдайда елдің табысты дамуын қамтамасыз ететін ұлттық құндылықтарға негіздеу көзделіп отыр.

Айта кетейік, ұлттық құндылықтар ең алғаш отбасында қалыптасады. Бірақ тек білім беру жүйесі адамның жүйелі, дәйекті және саналы рухани-адамгершілік дамуы мен тәрбиесін қамтамасыз ете алады. Жеке тұлғаны қалыптастырудың рухани-адамгершілік негіздерінің басталуы жас ерекшеліктері мен әлеуметтік және отбасылық тәрбие жағдайларын ескере

отырып, мүмкіндігінше ертерек, мектепке дейінгі жаста болуы керек. Баланы тәрбиелеу азаматтық жауапкершілікті, руханият пен мәдениетті, бей-жай қарамауды, тәуелсіздікті, қоғамда табысты әлеуметтену қабілетін қалыптастыруға бағытталуы тиіс.

Балалармен жұмыс жасауда бізге пәндік – кеңістіктік даму ортасын ұйымдастыру, әртүрлі мазмұнды ойындарды дұрыс таңдау, тікелей білім беру іс-әрекетінің анықтығы оң нәтижелерге қол жеткізуге көмектеседі. Біз ақпараттық-коммуникативтік технологияларды меңгеріп қана қоймай, жұмыста цифрлық білім беру ресурстарының, электрондық басылымдардың материалдарын, желілік кәсіби қауымдастықтардың интернет-ресурстарын пайдаланамыз.

Біздің балабақшада жұмыс бағыттарының бірі рухани - адамгершілік, патриоттық тәрбие болып табылады. Бұл әрбір ұйымдастырылған әрекетте, ойында, күн тәртібінде, серуенде жүзеге асып отыруы тиіс. Осы орайда біздің балабақшада жүйелі түрде жұмыстар атқарылады. Енді соларға тоқтала кетейін.

Асық – ежелден келе жатқан ұлттық ойындарымыздағы басты құралдардың бірі. Асықпен ойналатын ойын түрлері көп болғандықтан балабақшамыз асыққа баса назар аударуды екі жыл бұрын бастаған болатын. Осы уақытта біраз ойындар жасалып, оларды педагогтар жүйелі түрде ұйымдастырылған әрекеттерінде қолданады.

Қазақ халқының ұлттық құндылықтарын дәріптеу мақсатында асықты ойын құралына айналдырып, асық ойынын ұлттық брендке айналдыру бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып табылады. Әр халық өз дәстүрі, тарихы, тілі мен өнері, мәдениеті арқылы тарихын қалыптастырады. Мысалы жапон елі балаларға жастайынан өз құндылықтары мен дәстүрлеріне қатысты сабақ жүргізеді. Бұл тәжірибені неге біз қолданбасқа?

Асықтармен ойнатылатын заманауи ойындар

Осыған дейін жасалған ойындарға қосымша тағы ойындар жасау үшін көп асық қажет. Бала-педагог-ата-ана үштік одағының бірлескен жұмысы осы кезде байқалды. Балабақшада ұйымдастырылған «Асық акциясына» ата-аналар мен балалар белсене қатысуда.

Халқымыздың көне кәсібінің бірі-ши тоқу. Ши тоқуды балалар зор ынтамен, аса қызығушылықпен атқарады. Бұл ежелгі кәсіп қыз балалардың ұсақ қол моторикасымен қоса, ұқыптылыққа баулиды. Сонымен қатар, жасалған туындыны заман талабына сай күнделікті сәндік бұйымдар ретінде қолдануға болатынына көз жеткіздік. Осыдан түйгеніміз шиді жаңаша өзгертіп, пәтер үйлерді сәндеуге болатынын, оның қолдану ауқымы кең екенін байқадық.

Ши тоқу сәтінен

Іскер мамандар ортасына айналған балабақшамыздың әрбір кеңістігі балаға тәрбие беру алаңына айналып отыр. Күнде көзбен көрген соң санада жатталып қалады.

Ұлттық құндылықтармен қанықтырылған балабақша дәлізі

Уақыт, дәуір, адамдар өзгереді, бірақ адамның жақсылыққа, махаббатқа, жарыққа, сұлулыққа, шындыққа деген ұмтылысы мәңгілік болып қала береді. Балаларда біздің елімізді мекендейтін барлық халықтарға деген жанашырлық пен оң көзқарас сезімін дамыту-маңызды міндеттердің бірі. Біздің балабақшаның ұлттық галереясы соны жүзеге асыруға көмектеседі. Өйткені ол жерде ұрпақ сабақтастығына айналған ұлттық құндылықтар бар.

Сонымен қоса Республика күні, Наурыз, Конституция күні-халықтық мәдениетті жаңғырту және оған әдет-ғұрыптар, салт-дәстүрлер арқылы таныстыру мерекелері. Өйткені мереке қоғам өмірінен бөлінбейді, ол адамға күш пен қуат беретін барлық идеялар мен адамгершілік бағдарларды сіңіреді.

Ұлттық мерекелерді өткізу барысында театрландыру (бай мен оның әйелінің диалогы), қазақ халық ертегілерін драматизациялау элементтері енгізіледі. Осылайша, ұлттық әдет-ғұрыптар, дәстүрлер, мерекелер балалардың өзі тұратын елге деген мақтаныш сезімін тәрбиелеуге үлкен мүмкіндік береді. Қазақ тілінде өлеңдер мен әндерді жаттап, орындай отырып, сөздік қоры байытылады, дыбыстық - айтылу дағдылары қалыптасады.

Ұлттық тәрбиелеу құралдары ойыншықтар, көркем әдебиет, халық шығармашылығы, ұлттық мерекелер, тұрмыстық заттар болып табылады. Сонымен, қуыршақтармен ойнай отырып, балалар ұлттық есімдерді таниды (Әйгерім, Ұлжан, Айдана және басқалар). Сонымен қоса, халық ауыз әдебиетінің мол мұрасымен танысады. Еліміздің бір туар тұлғалары қалдырған суреттері арқылы да көп мағлұмат беруге болады. Мәселен, Ә.Қастеевтің «Киіз үйді безендіру», А. Ғалымбаевтың «Дәмді шай», «Аяқ қап», «Дастархан» туындалары ұлттық асыл мұра десек артық болмас.

Қорыта келгенде, оқу-тәрбие процесінде ұлттық тәрбие құралдарын пайдаланудың маңыздылығы сөзсіз. Олар халықтық педагогика идеялары негізінде мектеп жасына дейінгі балаларды адамгершілік-эстетикалық тәрбиелеу мазмұнының негізі болып табылады.

Демек, ұрпақтар сабақтастығымен мирас болып келе жатқан ұлттық құндылықтарымызды кеңінен насихаттау бізге ауадай қажет екендігін уақыт көрсетуде.

Еліміздің бірлігі мен тәуелсіздігі мәңгілік болуы мақсатында ұлттық тәрбие мен рухани құндылықтарды сақтауымыз қажет. Сол себепті балаларымыздың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіріп, ұлан-асыр жерімізді қорғайтын патриоттар тәрбиелеп шығуымыз қажет. Сондықтан балабақша педагогтарының жұмысы мен күш-жігері ұрпағымыздың тәрбиесіне бағытталуы тиіс. Ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, елін сүйіп, құрметтейтін азамат тәрбиелеу арқылы еліміздің дамуы мен жаһандануына өз үлесімізді қосарымыз хақ. Атадан балаға мирас болған еліміздің рухани құндылықтарын ары қарай жалғау адамзаттың парызы. Ұлы педагог Ахмет Байтұрсынов айтпақшы: «Балам деген жұрт болмаса, жұртым дейтін бала қайдан өссін» әр педагогтың бойында ұлтқа деген құрмет пен махаббат болмай, ол қасиетті баланың көру мүмкін емес. Сондықтан тәрбиеленушіміз биікке самғар сұңқар, озып шығар тұлпар болуы үшін жаңаша ізденуден талмай, бала тәрбиесіне баса назар аударуымыз қажет.

Әдебиет:

1. Меңжанова А.А. «Мектеп жасына дейінгі балаларды көркем әдебиет арқылы тәрбиелеу». Алматы. Мектеп. 1987 ж.
2. Қапенова А.Ә. Қазақ отбасындағы мектеп жасына дейінгі тәрбие. Алматы. 2014ж.
3. Баймұратова Б. «Отбасындағы баланы мектепке дайындау». Алматы. Шартарап. 2000ж.
4. Сағытаев Т.С. Педагогикалық шеберлік негіздері. Оқу құралы. Қарағанды. КарМУ. 1996.

«ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ТЕХНИКАЛЫҚ ОРТАНЫҢ МАҢЫЗЫ»

Жас ұрпақты тәрбиелеу мемлекеттік маңызы бар іс. Күн сәулесі өсімдік тіршілігіне қандай қажет болса, тәрбие тұлғаның дұрыс өсіп жетілуіне соншалықты қажет. Ұрпағымызға дұрыс тәрбие бере алсақ, оның жан дүниесі де дұрыс қалыптасып жетіледі, яғни бойына жақсы қасиеттерді сіңіріп өсіреді. Осынау балалық балғын шақтарында Отанға деген сүйіспеншілікті сіңіре отырып тәрбиелеу ата-ана мен педагогтың асыл мұраты болуы тиіс. Ал патриоттық сезім мемлекеттік тілден бастау алатыны бәрімізге аян. Осы орайда өзге ұлт өкілдеріне ана тілімізде үйретуде қандай техникалық ортаның маңызды екенін атап кеткім келіп отыр. Себебі балалар заманауи техникалардың тілін игеруге құштар. Ал техникалық ортаны қалыптастырудың бірден бір жолы-инновациялық технологияларды қолдану.

Қазақ тілі, кез келген басқа тіл сияқты, коммуникативтік функцияны орындайды, сондықтан оқу пәні ретінде ол бір мезгілде оқытудың мақсаты да, құралы да болып табылады. Осыған байланысты, қазақ тілін оқытуда мультимедиялық құралдармен ашылған жаңа мүмкіндіктер әр түрлі қолданысқа ие болғаны таңқаларлық емес.

Оқытудың инновациялық технологиялары жоғары коммуникативті мүмкіндіктермен және балаларды білім беру қызметіне белсенді қосумен сипатталады, сөйлеу және тыңдау дағдыларының білімі мен дағдыларының әлеуетін белсендіреді, коммуникативті дағдыларды тиімді дамытады, бұл қазіргі әлеуметтік жағдайларға бейімделуге ықпал етеді, өйткені қоғамға қазіргі әлемде тез бағдарланатын, тәуелсіз және бастамашыл, өз ісінде жетістікке жететін адамдар қажет қызметі. Кез-келген инновациялық іс-әрекеттің негізінде шығармашылық бастама болатындығын ескере отырып, шығармашылық іс-әрекет тұлғаның эмоционалды және интеллектуалды салаларын дамытуды көздейді [1, 105 б.].

Қазақ тілін оқытуда экрандық технологияларды қолдану қажет болып қана қоймай, мүмкін болды. Зерттеу барысында қазақ тілі сабақтарында экрандық технологияларды қолдану ықпал ететіндігі анықталды мектеп жасына дейінгі балалар арасында эмоционалды байланыс орнату, командада жұмыс істеуге үйрету, балалардың жүйке жүктемесін жеңілдету, қауіпсіздік, өзара түсіністік және өз жетістіктерін сезінуге көмектесу.

Оқытудың интерактивті әдістерінің негізі бірлескен оқыту немесе өзара әрекеттесу арқылы оқыту болып табылады. Зерттеу интерактивті технологияларды қолдану қазақ тілін оқытуға деген ынтаны, материалды меңгеру деңгейін арттыруға бағытталғанын анықтады; сабақтарда шаршауды азайтуға, топта, ұжымда жұмыс істеу қабілетін дамытуға, коммуникативтік дағдыларды дамытуға ықпал етеді [2, 60 б.].

Интерактивті технологиялар балаларды тілдік ортаға белсенді батыру, практикалық іс-әрекет арқылы тілдік материалды игеруге қосу міндеттерін сәтті шешеді, қазақ тілін үйренуге деген ынтаны арттыруға, оны өз бетінше шеше білуді қалыптастыруға, оқу материалымен өз бетінше жұмыс істеу, топта жұмыс істеу, өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Білім беру процесі мектеп жасына дейінгі барлық балалар мен мұғалімнің үнемі өзара әрекеттесуінде өтеді.

Топтағы алғашқы сабақтардан бастап оқу мүмкіндіктері жоғары және төмен балалар анықталады, ал болашақта бұл бөліну күшейе түседі. Күшті бала материалды тез сіңіреді және тапсырмаларды орындауда қателіктер жібермейді.

Бұл оның оны орындауды үйренгенін білдіреді және оған қосымша тәжірибе қажет емес. Әлсіз тәрбиеленуші көбірек көмек пен уақыт қажет болған кезде, күшті тәрбиеленуші әрқашан алға ұмтылады.

Бірлесіп оқыту технологиясы бұл мәселені шешуге көмектеседі. Бұл технологияға сәйкес, әлсіз тәрбиеленушіге көмек көрсету керек балалар егер олар шағын топтарда жұмыс істесе және әрқайсысының жетістіктеріне жауап берсе, өздеріне ала алады.

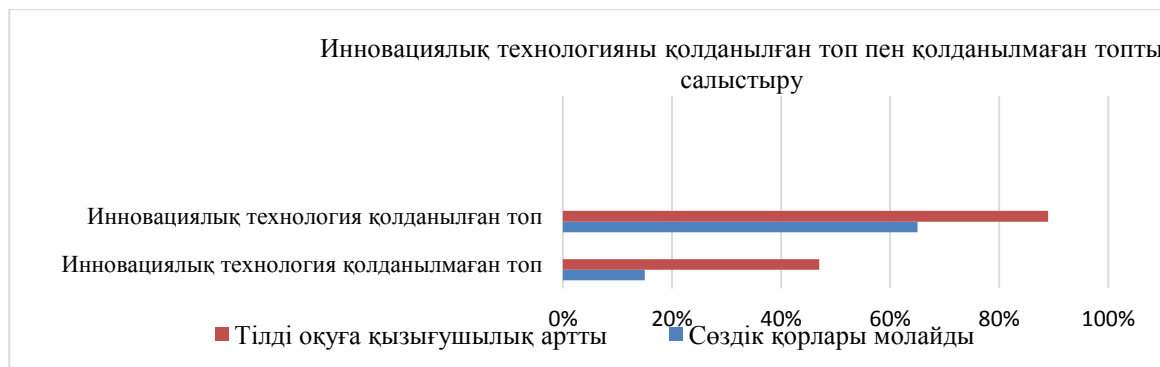

Тілдік дағдыларды қалыптастырудың жоғары деңгейін қамтамасыз ететін инновациялық технологиялардың бірі-шығармашылықты, танымдық қызметті, тәуелсіздікті дамыту тәсілі ретінде жобалар технологиясы. Ақпараттық технологияларды жоба технологиясымен бірге қолдану мектеп жасына дейінгі балаларға өз білімдерін, дағдыларын іс жүзінде қолдануға мүмкіндік береді, сондықтан олардың бірі болып табылады [3, 22 б.].

Қазақ тілді мәдениетке баулу мақсатында мектеп жасына дейінгі балаларды жобалық іс-шараларға қосу бейнелеу шығармашылығының әртүрлі түрлерін, атап айтқанда: сурет салу, модельдеу және қолдану, сонымен қатар мәдени фактілер, ұғымдар жүйесі, идеялар жиынтығы түрінде баланың білімін игеруге ықпал етеді, баланың ойлауын дамытуға негіз болады, сонымен қатар оның тәуелсіз шығармашылық қабілетін және бейнелеу қызметін реттейді [4, 17 б.].

Осылайша, қазақ тілін оқытуда инновациялық технологияларды енгізу шет тіліндегі ақпаратты қабылдау мен пысықтау процесін айтарлықтай әртараптандырады. Қосымша білім беруде мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ тіліне оқытуда инновациялық технологияларды қолдану әр балаға сабақта қазақ тіліндегі сөйлеу практикасының уақытын едәуір арттыруға, топтың барлық балаларының қазақ тіліндегі материалды игеруіне қол жеткізуге, әртүрлі тәрбиелік және дамытушылық міндеттерді шешуге мүмкіндік береді. Бұл инновациялық технологияларды қолдануға балабақшамызда жақсы мүмкіндіктер жасалған. Қазақ тілі кабинеті планшеттермен жабдықталған. Ол планшеттер арқылы балалармен жеке жұмыс кезінде түрлі Power Point бағдарламасы арқылы жасалған ойындар ойната отырып, сөздік қорларын молайтамыз әрі тілге деген қызығушылықтарын арттырамыз.

Одан басқа «Сиқырлы қалам», «Ақылды балапан», «Жиіз үй» сияқты арнайы жасалған инновациялық құралдарымыз да жоқ емес. Тіпті отандық «Бал бала» қуыршақтары да тілімізді насихаттау құралы деп айтсам артық болмас. Осындай жасалған жұмыстар нәтижесінде тәрбиеленушілеріміздің ана тілін игеру деңгейлері едәуір жоғарылады. Осы орайда екі топ арасында бір айлық эксперимент жасадық. Бір топта инновациялық технологияларды қолдансақ, екінші топта ол технологияларды қолданбадық. Астында көрсетілген диаграммада екі топтың арасындағы едәуір өзгеріс байқалады.

Инновациялық технологиялар-заман талабы. Осылайша, мақалада заманауи мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының білім беру процесіне инновациялар мен инновациялық технологияларды енгізудің маңыздылығын байқадық. Инновациялық технологияларды әр мұғалімнің күшімен қолдану, оларды енгізу мектепке дейінгі білім берудің сапалы жаңа деңгейге шығуына ықпал етеді, бұл мектепке дейінгі балалық шақты жеке тұлғаның жалпы білім беру жүйесіндегі білім берудің бастапқы кезеңі ретінде белгілеудің негізділігін дәлелдейді. Инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану арқылы білім беру сапасы мен педагогтардың біліктілігі артады.

Әдебиет:

1. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. Алматы. Білім. 2008.
2. Амандықова Г. «Шет тілін оқыту әдістемесі». Алматы. 2007.
3. Садуова Ж. «Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану». Білім. 2006 № 5.
4. Такишева Г. «Модульдік оқыту технологиясын пайдаланудың тиімділігі». Білім. 2009 №

О.А.Тулєпова, В.Р.Орынбаева
Қарағанды қаласының «Арман» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ»

Мектепке дейінгі балалық шақ кезеңінде балаларды қарапайым сауаттылыққа үйрету арқылы біз функционалдық сауаттылықты меңгерудің алғы шарттарын қалыптастырамыз. Педагогтың міндеті – баланы заманауи әлем жағдайларына бейімдеуге үйрету.

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – функционалды сауатты адамдарды қалыптастыру. Бұл міндет мектепке дейінгі тәрбие үшін де өзекті, өйткені балаларды мектепке дайындау мектепке дейінгі білім беру кезеңінде ең маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді.

Білім беру саясатындағы қазіргі көзқарас мектеп жасына дейінгі балалардың күнделікті өмірімен және функционалдық сауаттылық негіздерін қалыптастырумен тығыз байланысты педагогикалық іс-әрекетті ұйымдастыру, педагогикалық тәжірибеге жаңа тәсілдер енгізу қажеттілігі болып табылады.

Қазір білім беру саласында функционалдық сауаттылық барлық деңгейде: балабақшаларда, мектептерде, Білім министрлігінде, Ғылым және білім жөніндегі кеңесте талқыланатын негізгі тақырыптардың біріне айналуға. Неліктен ол соншалықты маңызды болып барады?

Қазіргі әлем жиырма, тіпті отыз жыл бұрынғыдан әлдеқайда күрделі болды. Бұл қиындықтар педагогикада ерекше көзқарасты талап етеді: бұл жаңа технологиялардың, жаңа кәсіптердің, шаруашылық салаларының пайда болуымен және адамның өзіндегі әлеуметтік-психологиялық өзгерістермен байланысты.

Функционалдық сауаттылықты дамытуды мектепке дейінгі жастан бастау керек, өйткені функционалдық сауаттылық баланың барлық іс-әрекет түрлеріне белсенді қатысуына ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналады, мектеп жасына дейінгі баланың белсенді тұлғасының жоғары білімділігін қалыптастыру қажеттілігі туындайды.

Функционалдық сауаттылықтың алғы шарттарын дамыту мектепке дейінгі және мектеп деңгейлері арасындағы сабақтастықты жүзеге асыруға ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар бөбекжай тәрбиеленушілерінің мектепте табысты білім алуына негіз қалайды.

Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының міндеттерінде де баланың зияткерлік, әлеуметтік дағдыларын және тұлғасын дамыту үшін инновациялық әдістер мен технологияларды қолдану, оқыту, дамыту және тәрбиелеу міндеттерінің бірлігін қамтамасыз ету болып табылатыны жайлы атап өткен.

Мектеп жасына дейінгі балаларда функционалдық сауаттылықты дамытуда алға қойған міндеттеріміз:

- әрбір баланың қызығушылықтарын ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтары негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу;
- балалардың зияткерлік, әлеуметтік дағдыларын дамыту;
- іздемпаздық пен шығармашылық қабілеттерді және коммуникативтік дағдыларды дамыту;
- ересектердің көмегімен немесе өз бетінше мәселелердің шешімін анықтау қабілеттерін дамыту.

Қойылған міндеттерді табысты іске асыру үшін балалармен ойын арқылы әрбір өткізілген ұйымдастырылған іс - әрекеттерде жаңа технологиямен ойындар әзірлеп, интерактивті ойындар мен мультимедиялық оқулықтар пайдаланып келеміз.

Сонымен біз өз тәжірибебізде қолданып келетін жаңа технологиямен жасалған дидактикалық ойындар мен интерактивті және мультимедиялық оқулықтар: «Менің отбасым» (1 сурет), «Ұлттық тағамдар», «Ұлттық музыкалық аспаптарды тап», «Сыңарын тап» (2 сурет), «Бөлмені жиһаздармен жабдықта» (3 сурет), «Артық затты тап», «Қандай жеміс?», «Қандай жануар немен қоректенеді?», «Көңіл күй» (4 сурет), «Түстеріне қарай қойып шық», «Дұрыс жина», «Көлеңкесін тап», «Бұл не, ол не үшін керек?», «Үй және дала құстары» т.б.с.с ойындармен ойнату арқылы баланың ұйымдастырылған іс-әрекетке деген қызығушылықтарын арттырып, балалардың коммуникативтік, зияткерлік, шығармашылық, әлеуметтік, іздеп-табу дағдыларын дамытып, балаларда функционалды сауаттылықтың алғы шарттарын қалыптастырып келеміз.

Интерактивті ойындардың ерекшелігі - оларды барлық білім беру салаларында қолдануға болады және балалардың оқу процесіне деген көзқарасын өзгертіп, ойлауға, қойылған сұрақтарға дұрыс жауап табуға құлшыныстарын арттырады, қолайлы эмоционалдық фон жасайды, сонымен қатар балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытады. Балалар ақылды болып, кейде берілген тапсырмалардың бірнеше шешімін табады. Осындай ойындардың көмегімен біз өтілген кез келген тақырыпты бекіте аламыз. Сондай-ақ бұл ойындардың жан-жақтылығы оны тек ұйымдастырылған іс-әрекетте ғана емес, бос уақытта да қолдануға болатындығына байланысты. Ойынды жеке немесе бүкіл топпен ойнай отырып, бала педагогикалық ықпалдың объектісі емес, белсенді субъекті болады.

Сонымен, қорыта келгенде, мектепке дейінгі балаларда заман талабына сай функционалдық сауаттылықты қалыптастыру өте маңызды. Ал функционалдық сауаттылықты балаларға үйрету, дамыту үшін қажет:

- тәрбиешінің теориялық және практикалық дайындығының жоғары деңгейі;
- пәндік-дамыту ортасын ұйымдастыру және жетілдіру
- проблемалық оқытудың дамытушылық әдістерін орынды қолдана отырып және балаға жеке көзқарасты ескере отырып, барлық күнделікті сәттерді ұйымдастыруға сауатты, ойластырылған көзқарас.

Функционалдық сауаттылық – бұл жай ғана норма емес, сонымен қатар педагогтердің жауапкершілігі, біздің өзімізді тәрбиелеуіміз бен өзін-өзі дамытуымыз.

1 сурет

2 сурет

Әдебиет:

1. Оралбаева Ф. Ш. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі., Алматы, 2000 ж.
2. «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты
3. Қазақстан Республикасының Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, Астана, 2022 ж.
4. «Бала мен Балабақша» журналы №8 2014ж
5. «Бала мен Балабақша» журналы №2 2015ж
6. «Балабақша меңгерушісі мен әдіскері» № 5/6 2014 ж
7. «Бала мен балабақша» журналы № 11,2011жыл

Н.К. Тусупбекова
Қарағанды қаласының «Арман» б/б КМҚК

**«ЗАМАНАУИ БІЛІМ ОРТАСЫН ДАМУДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫҚ
ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ»**

Еліміздің өркендеуі мен гүлденуі - болашақ ұрпақ қолында.

Бүгінгі күннің айдарындағы басты мәселе бала тәрбиесі. Бала тәрбиесі тәрбие жұмыстарында ғана емес, тәлім, таныс үрдістерінде жүзеге асады. Тәрбие мен білім өмір жолындағы үзіліссіз процесс. Мектепке дейінгі ұйымдағы педагогикалық үрдістің ерекшелігі. Мектепке дейінгі ұйымдағы педагогикалық үрдістегі балалар әрекеттерінің (ойын, оқу, еңбек, тұрмыстық) ұйымдастырылу үйлесімділігі. Мектепке дейінгі ұйымдағы педагогикалық үрдісті жоспарлау. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің талабына сай мектепке дейінгі білім беру балаларды үздіксіз тәрбиелеу мен ерте әлеуметтендірудегі бастапқы сатының әлемдік моделі болып табылады. Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру мазмұнын жаңартудың негізгі мақсаты, баланың жас ерекшелігіне 4К моделі жүйесі бойынша (креативтілік, командада жұмыс, коммуникативті даму, сыни ойлау) баланың дағдысы ескеру әлеуетті мүмкіндіктерін барынша дамытуға, функционалдық тұрғыдан сауатты, кез келген өмірлік жағдайларда меңгерген білім, білік, дағдыларын тиімді қолдануға қабілетті бірегей тұлғаны қалыптастыру болып табылады. [1]

Қазіргі таңда нақты талабына жауап бере алатын дидактикалық орта сондай-ақ, жаңа технологиялар және ақпараттар толассыз жаңа нәтижеге ұмтылған инновациялық орта болып табылады. Осы ортаның қажеттігі мынадай әлеуметтік және педагогикалық қажеттіліктермен сипатталады:

-баланың оқу әрекетінің және жеке өз өмірінің толық дәрежелі субъектісі ете отырып рөлін күшейту;

-баллада толассыз ақпарат әлемінде өзін-өзі ұйымдастыратын іс-әрекеті сапаларын дамыту: нақты нәтижеге жеткізетін мақсат қоюда, өз әрекетін жүйелі жоспарлауда және оны жүзеге асыруда;

-оқу әрекеті құралдарын, тәсілдерін, формаларын (жеке, топтық немесе ұжымдық) таңдау мүмкіндігін береді, өз бетінше жұмыс жасайды.

Ақпараттық-коммуникациялық жаңа технология – білім беру жүйесін ақпараттандыруға, білім саласын арттыруға, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті құралдары қолдануға, Елбасымыздың жолдауында айтылып кеткедей елемізде оқыту теледидарын құруға негізделген міндеттердің бірі жаңа технологиялар-тәрбиешінің мүмкіндігін жоғарылататын негізгі құрал.

Компьютердің мүмкіндіктерін психологиялық және дидактикалық тұрғыда талдап, керек кезінде педагогикалық талаптарға сай қолдану, ішкі тиімділігіне көңіл бөлу тәрбиешінің шеберлігі болып табылады. Компьютердің графикалық мүмкіндігі жаңа ұйымдастырылған оқу іс-әрекетін бояулы суреттермен, тірек сызбалармен, кестелермен меңгертуге жол ашады.

Компьютерді тәрбиеші әртүрлі мағлұматтар, қосымша ақпараттар беру үшін көрнекі құрал ретінде пайдаланады. [2]

Мектепке дейінгі мекемелерде ақпараттық қатынастық технология құралдарын қолданудағы мақсат - баланың танымдық қызығушылығын қалыптастыру, балада танымдық қызығушылықтың болуы олардың оқу іс-әрекеттерге белсенді, білімнің сапалы болуына жағымды мінез-құлықтарын қалыптастыруға мүмкіндік беруде тиімді. Бала танымдық іс-әрекет амалдары мен тәсілдерін игерумен қатар еске сақтау, ойлау, елестету, танымдық шығармашылық қабілеттірін дамыту.

Балабақшада *ақпараттық технологияны* пайдалану- бала танымымен жан-жақты дамытудың шешуші құралы болып табылады. Мысалы: мультимедиялық ойындарды балабақшада пайдаланғанда ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттерін жоғары дәрежеде жүзеге асыруға болады. Мұндай жағдайда тәрбиеші бала тәрбиесімен айналысқанда әртүрлі шара, ұйымдастырылған оқу әрекеттер өткізер алдында жиі-жиі көрнекіліктер ауыстырмаған болар еді.

Ойындар пайдалану алдымен балалардың қызығушылығын арттырып, оқу іс-әрекеттерге деген танымын, белсенілігін күшейте түседі.

«Ақпараттық-коммуникациялық жаңа технологияның» көмегімен ұйымдастырылған оқу іс-әрекетін өз тәжірибемізде бөлісе отырып, мынандай бағыттар арқылы өткіземіз;

- иллюстративті (насихаттық) көрнекілер,
- ақпараттық бейнероликтерді құру және көрсету,
- слайд шоу, ертегілер,
- электронды логикалық тапсырмалар,
- электронды слайд шоу,
- электронды дыбыстарды бөбекжайымызда пайдаланамыз.

Білім берудегі мультимедиа – таным үрдісінің жоғарылауына септігін тигізетін, білім беру мазмұнын интерактивті формада ұсынатын, дидактикалық ақпаратты-бағдарламалық құралдың бірі *дидактикалық ойын* боландықтан, баланың қызығушылығына негізделген оқыту тәсілдерінің бірі, мектеп жасына дейінгі балалардың ойын баласы екенін ескере келе дидактикалық ойындар жүйелі, қолайлы, жақсы нәтиже береді.[3]

Қазіргі таңда айтылған ақпараттық құралдарды үнемі өз тәжірибемізде қолдану туралы қысқаша атап айтсақ, балалар олардың көмегімен заттардың қасиеттерімен, олардың белгілерімен (түсі, көлемі, пішіні, сапасы) танысады, сәйкестендіреді. Оларды салыстыруға, классификациялауға тапсырмаларды шешеді, тапсырмаларды шешуде реттілікті белгілейді, сондай ақ, 4К моделі жүйесі бойынша баланың креативтілігі, сыни ойлауы, командада жұмыс жасауы жүзеге асады. Ақпараттық бейнероликтерді көрсете отырып және иллюстративті (насихаттық) көрнекіліктер арқылы «Қысқы орманды безендіру» атты ойыны ұйымдастырылды. Мұндай ойындағы ең қарапайым тапсырма - алуан түрлі суреттерден біркелкі жыл мезгіліне сәйкес ағашты безендіру, яғни сәйкес заттарды орналастыру (түстері, үлгілері және т.б.). Содан соң, тапсырма күрделенеді, бала тек қана сыртқы белгілерімен ғана емес, сонымен бірге мағынасы бойынша да орналастырады. Мысалы: барлық суреттердің ішінен қыс мезгіліне сай суретті табу. Суретте бейнеленген құстар, аңдар, т.б. бойынша әртүрлі болуы мүмкін, бірақ оларды ұқсатып сай етіп орналастырып, ерекшеліктерін ажырата біледі. Ойын компьютерлік бейне суреттер арқылы жүзеге асады. Бала тапсырмаларды электронды қалам және интерактивті тақта арқылы орындап шығады. [4]

Бала өзіндік әлеуетін байқауы, өзінің күш-жігеріне сеніп, іс-әрекетте табысқа жетуді үйренеді. Бұл оның балабақшадан мектепке көшуін анағұрлым жеңілдетіп, мектепте оқу барысында танымдық қызығушылығын арттыруға ықпал етеді. Қорыта айтқанда жаңа технологиялар – бұл оқытудың негізгі қызметтерін орындайтын және педагогтің қатысуынсыз жүзеге асыратын екінші реттегі оқытудың қолайлы құралы. Ол дидактикалық мүмкіндіктерді кеңейте отырып, оқытуға мүлдем жаңа сапалы сипат береді және баланың жеке қажеттіліктерін толық қанағаттандыруға, қабілеттерін дамытуға елеулі септігін тигізеді.

Әдебиет:

1. А.К. Ахметов. Принципы технологии и содержание образовательной программы. Алматы 2017г.

2. «Мектепке дейінгі білім» №5 2020 ж.
3. «Бала тәрбиесі» журналы №12 2019ж.
4. «Жаңа технология» Әдістемелік жина

С.С.Тусупова

Қарағанды қаласының «Мөлдір» б/б КМҚК

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ТАНЫМДЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУЫ»

Сыни тұрғыда ойлауды дамытуды жетілдіру. Көп және аз ұғымы туралы ойын дамыту (салыстыру, бөлу, топтау). Заттардың ерекшелігін ажырата білу, оларды атау, ерекшеліктері бойынша заттарды ажырату, ұқсастығын немесе айырмашылықтарын айту, өз пікірін жеткізе білу. Заттардың пішіні, түсі, көлемі мен жуандығымен жайлы түсініктерін тереңдету. Кеңістікті бағдарлауды дамыту. Оқу және тәжірибелік тапсырмаларды өз бетінше шешуді дамыту қабілеттерін, білімін жетілдіру. [2, 56 бет]

Ойлау үрдісін, шығармашылық қабілетін, елестете білуін, қиялын, моделдеу қабілеттерін дамыту. Логикалық ойлаудың ең тиімді дамуы балалардың математика негіздері ұғымдарын меңгеру процесінде болады. Ол үшін әртүрлі әдістер, соның ішінде ойындар қолданылады. Логикалық ойлауды дамытуға ықпал ететін құралдардың бірі – қызықты математикалық материал. Оның маңыздылығын атақты психологтар мен педагогтар атап өтті. Б.А. Кордемский мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық ойлауының маңызды элементтерін: бастамашылдықты, тапқырлықты, жүйелілікті, икемділікті және ақыл-ойдың сыншылдығын дамытуда қызықты материалдың маңыздылығын атап өтті. Көңілді математикалық материал ақыл-ой операцияларының сипаты, мазмұны мен мағынасы, шешу тәсілі жағынан алуан түрлі. Іс-әрекеттердің логикасына сүйене отырып, қарапайым ойын-сауық материалын жіктеуге болады. Логикалық ойлауды дамытуға арналған қызықты математикалық материалдардың барлық түрлерінің ішінде дидактикалық ойындар ең көп қолданылады. Олардың негізгі мақсаты – заттарды, сандарды, геометриялық фигураларды және т.б. жиынтықтарды ажыратуға, ерекшелуге, атауға жаттығуларды қамтамасыз ету және балалардың логикалық ойлауын ғана емес, сонымен қатар кеңістіктік бейнелеуді дамытуға, балаларды санау мен есептеуге жаттықтыруға бағытталған. [1, 55 бет]

Математика балалар өміріне жаңалықпен қатар енеді, ал тәрбиеші балалардың ізденімпаздық әрекеттерін ұйымдастырып, бағдарлай отырып, оларды қоршаған дүниенің логикалық өзара байланыстары мен қарым-қатынастарына жеткізе отырып, оларға ойын түрінде көмек көрсетеді яғни түсініктемелер, сұрақтар, нұсқаулар. Бұл кезеңде заттардың ені, биіктігі, ұзындығы және кеңістіктегі бағдары (сол, оң, алдыңғы және артқы) бойынша салыстыруға басты назар аудару керек. Балабақшаның ересек топтарында балалар күрделі негізгі ұғымдарды меңгереді.

Проблемалық жағдаяттар балаларды саналы түрде жұмыс істеуге мәжбүрлей отырып, дәлелді логикалық әрекеттерді орындауға итермелейді және тапсырмалар балаларды ойлауға, жеке ізденуге және қорытынды жасауға үйретеді. Жағдаяттардың әртүрлілігі дәлелдеу, өз көзқарасын қорғау, қарапайым зерттеу жұмысын жүргізу қабілетін қалыптастырады.

Балаларға заттардың пішіні, бөліктерінің арақатынасы, кеңістіктегі орналасуы, сандық мәні және т.б. бойынша ойлауға және олардың байланыстарын анықтауға мүмкіндік беретін ойын-сауық есептерін, тапсырмаларды-әзілдерді шешу кезінде бала ең ұшқыр болады. Математикалық ойын-сауықтардың ішінде балалар үшін ең қолжетімді және қызықтысы – математикалық мазмұны бар жұмбақтар, есептер – әзілдер мен қызықты сұрақтар. [2, 45 бет]

Әдістемелік түрде дұрыс таңдалған бұл қызықты материал логикалық ойлауды дамытуға ғана емес, сонымен бірге байқағыштық, тапқырлық, реакция жылдамдығы, математикалық білімге қызығушылық, кез келген есепті шешуге ізденімпаздық тәсілдерін қалыптастыруға көмектеседі.

Математикалық мазмұндағы жұмбақтарда тақырып сандық, кеңістіктік, уақытша тұрғыдан талданады, қарапайым математикалық қатынастар орнатылады: «бір шатырдың астында төрт ағайынды тұрады», «он екі ағайынды бір-бірінің артынан жүреді», «қатып қалмас үшін, тоқылған пеште бес бала отырады» және т. б. Тапсырмалар – әзіл – тапқырлықты, қажет ететін математикалық мағыналы ойын есептері.

Заттарды, сандарды, уақыттық және кеңістіктік ұғымдарды салыстыру кезінде логикалық жалғауларды қолдану тиімді. Логикалық әдістерді қалыптастыру ересек топтарда баланың ойлау процесін дамытуға тікелей ықпал ететін маңызды фактор болып табылады. Баланың ойлауын дамыту әдістері мен жағдайларын талдауға арналған барлық дерлік психологиялық зерттеулер бірауыздан бұл процесті әдістемелік басқару мүмкін емес, сонымен қатар жоғары тиімді, яғни логикалық ойлау әдістерін қалыптастыру және дамыту бойынша арнайы жұмысты ұйымдастыру кезінде, баланың дамуының бастапқы деңгейіне қарамастан логикалық-математикалық ойындар айтарлықтай артады. Ойын – сауық материалының түрі – математикалық ойындар бұл математикалық құрылымдар, қатынастар, заңдылықтар модельденген ойындар. Жауап (шешім) табу үшін, әдетте, ойынның немесе тапсырманың шарттарын, ережелерін алдын-ала талдау қажет. Шешім барысында математикалық әдістер мен тұжырымдарды қолдану қажет. Балалардағы ауызша-логикалық ойлауды дамыту кем дегенде екі кезеңнен өтеді. Олардың біріншісінде бала объектілер мен іс-әрекеттерге қатысты сөздер туралы білімді игереді, проблемаларды шешуде оларды қолдануды үйренеді, ал екінші кезеңде ол қатынастарды білдіретін ұғымдар жүйесін біледі және ойлау логикасының ережелерін үйренеді. Н.Н. Поддьяков мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлауға тән ішкі іс-қимыл жоспарын қалай қалыптастыратынын арнайы зерттеп, осы процестің кіші жастан үлкен мектеп жасына дейінгі дамуының алты кезеңін анықтады. [1, 75 бет.

Бұл кезеңдер келесідей:

1. Бала әлі де ақыл-ойында әрекет ете алмайды, бірақ ол қазірдің өзінде қолдардың көмегімен заттарды басқара алады, проблемаларды көрнекі және тиімді түрде шеше алады, проблемалық жағдайды сәйкесінше өзгерте алады.
2. Баланың сөйлеуі мәселені шешу процесіне енгізілген, бірақ ол оны тек визуалды-тиімді жоспарда басқаратын заттарды атау үшін қолданады. Негізінен, бала әлі де «қолдарымен және көздерімен» мәселелерді шешеді, дегенмен сөйлеу түрінде олар практикалық әрекеттің нәтижесін білдіріп, тұжырымдай алады.
3. Мәселе бейнелі түрде объектілердің көріністерін айла-шарғы жасау арқылы шешіледі. Бұл жерде, мүмкін, мәселенің шешімін табу үшін жағдайды өзгертуге бағытталған әрекеттерді орындау жолдары саналы және ауызша көрсетілуі мүмкін. Сонымен бірге іс-қимылдың соңғы (теориялық) және аралық (практикалық) мақсаттарының ішкі жоспарында саралау жүреді. Нақты практикалық іс-әрекеттің орындалуынан әлі ажыратылмаған, бірақ жағдайды немесе мәселенің жағдайларын өзгерту әдісін теориялық түсіндіруге бағытталған дауыстап ойлаудың қарапайым формасы бар.
4. Тапсырманы бала алдын-ала жасалған, ойластырылған және ішкі ұсынылған жоспарға сәйкес шешеді. Ол осындай мәселелерді шешудің алдыңғы әрекеттері барысында жинақталған әдіс пен тәжірибеге негізделген.
5. Мәселе ақыл-ойдағы іс-қимыл жоспарында шешіледі, содан кейін ақыл-ойдағы жауапты нығайту және оны одан әрі сөзбен тұжырымдау үшін сол тапсырманы визуалды-тиімді жоспарда орындайды.
6. Мәселені шешу тек ішкі жоспарда дайын ауызша шешім шығарумен, кейіннен объектілермен нақты, практикалық іс-әрекеттерге жүгінбестен жүзеге асырылады.

Әдебиет:

1. З.А. Михайлова «Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық дамуының теориялары мен технологиялары» СПб.: Балалық шақ- баспасөз, 2008. 384 б.
2. Стожарова М.Ю., Михалева С.Г. «Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық іс-әрекеттегі зияткерлік қабілеттерін дамыту» 2013. 128 б.

Ульянова Н.А.
КГКП я/с «Ақбота» город Караганда

«СОТРУДНИЧЕСТВО В СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ И РОДИТЕЛЕЙ»

«Воспитание детей надо начинать с воспитания родителей. Именно родители должны стать нашими помощниками, союзниками, участниками единого педагогического процесса, коллегами в деле воспитания детей».
В.А Сухомлинский.

Современные тенденции в развитии дошкольного образования объединены одним важным и значимым критерием - качеством, которое непосредственно зависит от уровня профессиональной компетентности воспитателей и педагогической культуры родителей.

Качество деятельности и повышение эффективности дошкольной организации невозможно без плодотворного сотрудничества педагогов с родительской общественностью. Совместная деятельность воспитателя и родителей, дает возможность организовать условия для успешного развития ребенка в дошкольной организации. [1, с. 25].

Коллектив КГКП «Ясли-сад «Ақбота» анализируя ежегодную работу с родителями, поставил перед собой цель повысить продуктивность сотрудничества педагогов и родителей. Реализовывая данную цель, мы решаем ряд задач:

- создание условий для партнерских отношений с семьями воспитанников;
- активизация знаний и умений родителей, сплочение усилий педагогов и родителей в вопросах воспитания детей;
- пропагандирование и распространение интересных опытов семейного воспитания.

Совместная работа педагогов нашего детского сада с родителями осуществляется посредством:

Таблица 1. Совместная работа педагогов детского сада с родителями

Деятельность	Мероприятия	Результат
Вовлечения родителей в воспитательно-образовательный процесс, повышения круга участия родителей в жизни детского сада.	«День открытых дверей», совместные физкультурные и музыкальные праздники «Мама, папа, я – спортивная семья», «Музыкальный калейдоскоп».	При проведении данных мероприятий родители посещали организованную деятельность, режимные моменты и другие мероприятия с участием детей, через анкеты высказывали свое мнение, писали отзывы и пожелания. Возможность увидеть своего ребенка вне стен дома, способствовало пересмотру родителями своих методов и приемов воспитания. Педагоги смогли продемонстрировать родителям особенности воспитания и обучения детей в детском саду, что дало возможность иначе взглянуть на своего ребенка и на воспитание в дома.
Создания условий для творческой активности детей, родителей педагогов	Выставки и конкурсы «Чудеса осени», «Родословное древо моей семьи», «Моя мама лучше всех», «Планета творчества»; совместные акции «Наряди кукол в национальный костюм», «Тогыз құмалак», фестиваль «Корпе-фест». Родители вместе с детьми выпускают «Семейные газеты», это является лучшим опытом семейного воспитания.	Проведенные мероприятия были результативными, родители проявили активность, творчество, так же способствовали более близкому знакомству со спецификой детской сада и с воспитывающей развивающей средой.
Информационно просветительская работа	Консультации, тренинги «Избалованный ребенок», «Влияние семейного воспитания на развитие ребенка», «Как вырастить мыслителя». Через рубрику «Уроки истории» родители узнают	Данная работа способствовала повышению компетентности родителей в вопросах образования, воспитания и развития.

Исходя из вышесказанного, можно сделать вывод, что педагог и родитель должны прилагать совместные усилия в деятельности по воспитанию и развитию ребенка, при этом проявлять терпимость, такт, уважение в воспитании и обучении, готовность считаться с интересами ребенка, не пренебрегать его чувствами и эмоциями.

Значимость взаимодействия педагогов с родителями очевидна и очень важна. Мы наблюдаем положительный эмоциональный настрой воспитателей и родителей на совместную работу по воспитанию детей. Родители уверены, что детский сад всегда поможет им в решении проблем, при этом не навредит, так как учитывается мнение семьи, постоянно поддерживается контакт, что, в свой черед, приводит к повышению эффективности педагогического процесса. Родители и педагоги обмениваются информацией, опытом, общими усилиями решают возникшие проблемы в развитии ребенка, их совместная деятельность

способствует уважению друг к другу, умению строить конструктивный диалог.

Принципы сотрудничества с семьями воспитанников в нашей работе:

- открытость детского сада для семьи
- совместная деятельность воспитателей и родителей в воспитании детей;
- создание действенной развивающей среды, обеспечивающей единые подходы к развитию личности в семье и детском коллективе;
- мониторинг общих и частных трудностей в воспитании и развитии ребёнка. [2, с. 50].

Резюмируя вышесказанное, можно сделать вывод, что, отношения детского сада с семьями воспитанников должны базироваться на сотрудничестве и взаимодействии, при этом сотрудничество должно быть основано на: объединении усилий; взаимном уважении друг к другу; умении строить конструктивный диалог; согласовывать интересы дошкольной организации и семьи; оценки результатов работы; постановки новых целей, задач, результатов.

Учитывая все эти критерии, в процессе совместного воспитания ребенка, раскрывается его личность, индивидуальность, творческий потенциал, что позволяет добиться успешного результата во всестороннем развитии и воспитании.

Литература:

- [1] Давыдова О.И., Богославец Л.Г., Майер А.А. Работа с родителями в ДОУ/ Этнопедагогический подход. М.: Творческий Центр, 2005 г.
- [2] Доронова Т.Н., Соловьева, Е.В., Жичкина А.Е. «Дошкольное учреждение и семья – единое пространство детского развития: методическое руководство для работников ДОУ». М.: Линка – Пресс, 2001 г.

Уракова Н.В., Чиндина С.В.
КГКП я/с «Ботагоз» город Шахтинск

«МИР ДЕВОЧЕК И МАЛЬЧИКОВ В ДОШКОЛЬНОМ ВОСПИТАНИИ»

В течении 30 лет Независимости Казахстан последовательно проводит прогрессивную политику, ориентированную на поддержку женщин.

В Послании Первого Президента Республики Казахстан - Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050» говорится: «Я против разводов, необходимо воспитывать молодежь в духе ценности семьи, пагубности разводов, потому что из-за них, прежде всего, страдают дети. [1, с. 302]. Воспитание детей

– это задача двоих родителей, а не только матери... Не допускать в стране дискриминации по половому признаку и на практике обеспечить гендерное равноправие и равные возможности женщинам наряду с мужчинами». [1, с.40].

«Мы создали прочную правовую базу, важнейшим элементом которой является Концепция семейной и гендерной политики до 2030 года. Решение гендерного вопроса – один из приоритетов внешней политики страны в региональном измерении», – сказал глава

государства К.Ж.Токаев в видеообращении к участникам глобального форума «Поколение равенства». [5, с.20].

Семья играет важную роль в развитии самовосприятия ребенка, главной составляющей которого является осознание себя как представителя определенного пола. Гендерное воспитание детей начинается с рождения. Научно доказано, что в возрасте 2-3 лет ребенок начинает понимать, к какому полу он принадлежит, что он мальчик или девочка, и чувствует и называет себя соответствующим образом. В период от 3 до 7 лет у детей развивается гендерная устойчивость. Дети понимают, что девочки становятся женщинами, а мальчики-мужчинами, и эта ценность стабильна и не изменится ни под влиянием ситуации, ни по желанию. На примере своих родителей ребенок получает свой первый опыт гендерного поведения.

Мы знаем, что мальчика и девочку нельзя растить и воспитывать одинаково. Они по-разному воспринимают мир, по-разному смотрят и видят, по-разному слушают и слышат, по-разному говорят и молчат, по-разному чувствуют и переживают.

Следовательно, гендерное воспитание в детском саду и в семье просто необходимо для развития и социализации ребенка в нашем обществе.

Проведя опрос детей и их родителей по этой проблеме, мы пришли к выводу о необходимости углубленного изучения вопроса гендерного воспитания в практике детского сада. Мы поставили перед собой цель - создать условия для естественного развития дошкольника в детском саду и в семье с учетом его пола.

Цель достигается путем выполнения следующих задач:

1. Формировать у детей представления о себе, о своей принадлежности и принадлежности других людей к определенному полу; углублять их знания о существенных физических, поведенческих и моральных различиях между полами.

2. Заложить основу для будущих социальных и гендерных ролей; воспитывать позитивное отношение к различным гендерным позициям посредством сюжетно-ролевых игр, а также художественной и продуктивной деятельности.

3. Поощрять родителей к сотрудничеству в деле просвещения детей по гендерным вопросам путем приобретения ими необходимых знаний в области образования и воспитания детей.

4. Создать предметно-развивающее пространство в группе, способствующее формированию гендерной идентичности и социализации детей дошкольного возраста.

5. Совершенствовать педагогические навыки и гендерную компетентность педагогов.

Для решения этих задач были предприняты следующие действия. С детьми были организованы обсуждения, организованная деятельность, просмотр иллюстраций и интерактивных презентаций. Использовались различные упражнения и инструкции, создавались обучающие ситуации. Совместно с родителями была организована фотовыставка под названием «Как я помогаю по дому», где детям показали разницу между домашней работой мальчиков и девочек. Необычным и творческим делом оказалось создание детского сборника личных детских рассказов на тему «Моя дружная семья», в котором ребята рассказывали о своих семьях и делились своими семейными традициями и обычаями. Дети проявили большой интерес к оформлению «Куба различий» между девочками и мальчиками.

Для родителей, силами дошкольников была организована театрализованная постановка на тему «Моя семья», где все гости прекрасно провели время и получили массу положительных эмоций. Родители воспитанников принимают активное участие в гендерном воспитании детей. Был организован круглый стол на тему «Мальчики и девочки», в ходе которого все участники узнали много нового и интересного о воспитании личности мальчика и девочки в семье. Ежемесячно проводились мастер-классы для родителей совместно с детьми. Например, мамы и дочери пекли печенье, а папы учили мальчиков ремонтировать групповую мебель. Все проведенные мероприятия сплотили детский коллектив и укрепили дружбу между родителями нашей группы.

В группе также произошли изменения. В уголках для девочек и мальчиков появились познавательные материалы, настольные и дидактические игры; на кроватях, полотенцах и шкафчиках появились маркеры – картинки по половому отличию.

Задача повышения педагогических навыков и гендерной компетентности воспитателей детских садов также оказалась значимой в нашей деятельности. Многие педагоги осведомлены об этом вопросе, но лишь немногие обладают навыками, необходимыми для правильного обучения девочек и мальчиков. Не все воспитатели знакомы с психологическими особенностями дошкольников разного пола, хотя это важный момент в процессе воспитания и обучения детей. Поэтому с коллегами был организован мастер-класс «Путешествие в страну мальчиков и девочек».

Проанализировав проделанную работу, можно отметить, что гендерный подход находит свое отражение в организации воспитательной работы с детьми. Благодаря знакомству детей с профессиями родителей; названиями инструментов, необходимых людям разных профессий; мужскими и женскими именами; читая художественные произведения, предназначенные как для мальчиков, так и для девочек, у детей формируется связная речь, обогащается и расширяют словарный запас.

Также важно отметить, что мальчики стали более смелыми и внимательными к девочкам. Они оказывают помощь там, где требуется физическая сила.

Девочки стали более нежными и заботливыми. У них появилась склонность к опеке. Характер игр и выбор игрушек говорят о развитии материнского инстинкта, что очень важно для будущей женщины.

Кроме того, теперь дети лучше осведомлены о семейных ценностях, важности семьи в жизни каждого человека и роли мужчин и женщин. Эти знания помогают ребенку осознать свой пол и определить свое место в современном обществе.

Литература:

1. Беркимбаева Ш.К., Кожаметова К.Ж., Соловьева Г.Г., Юнусова М.С., Тайшикова К.Ж. Гендерный подход в системе образования Республики Казахстан. – Алматы, 2011.
2. Астапович Л.В. «Гендерный подход в воспитании личности»/ Красико - Принт, 2011.
3. КОНЦЕПЦИЯ семейной и гендерной политики Республике Казахстан до 2030 года, Астана, 2016
4. Республика Казахстан. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения. – Астана, 2016.
5. Виноградова Н.А., Михилёва Н.В. «Формирование гендерной идентичности». Методическое пособие. Москва, Творческий центр СФЕРА, 2012.

Цветкова Н.В, Фатова Н.Н.

КГУ «Специальный я/с «Бәбек» Абайский район

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ «ИНТЕРАКТИВНЫЙ ОБУЧАЮЩИЙ ПЛАКАТ» ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА У ДОШКОЛЬНИКОВ С ООП»

Цифровая образовательная среда дошкольной организации открывает педагогам новые возможности для широкого внедрения инновационных идей для повышения эффективности формирования познавательного интереса у дошкольников. Особый интерес представляют наглядно-дидактическое пособие нового поколения – это электронный образовательный ресурс «Интерактивный обучающий плакат», который обеспечивает высокий уровень задействования информационных каналов восприятия наглядности образовательного процесса.

Проблемой компьютеризации педагогического процесса занимаются многие педагоги и психологи (Б.С. Гершунской, А.А. Журина, И.Г. Захарова, К.В. Петрова, Е.И. Машбиц, О. К. Тихомиров). С. Пейперт предложил использовать компьютер в работе с детьми. Он считал,

что компьютер делает процесс обучения более интересным, а получаемые знания – более глубокими и обобщенными.

С помощью интерактивного обучающего плаката у дошкольников с ООП происходит знакомство с социальным миром, развитие логического мышления, повышается мотивация детей к получению новых знаний.

Основная цель использования данной технологии – повышение результативности обучения посредством активизации познавательного интереса дошкольников с ООП.

Для более эффективного и занимательного образовательного процесса в КГУ «Специальный ясли – сад «Бэбек» педагоги активно внедряют технологию интерактивный плакат.

Работу начали вести со старшей группы по компетенциям «Развитие коммуникативных навыков», «Развитие познавательных и интеллектуальных навыков», «Формирование социально-эмоциональных навыков» в ходе организованной деятельности, обратили внимание, что не у всех детей возникает интерес к занятиям, некоторые из них неактивны, невнимательны. Чтобы правильно наметить пути предстоящей работы в этом направлении, провели диагностику, цель которой определить уровень развития познавательного интереса воспитанников. Диагностическое обследование показало, что дети испытывали затруднения при формировании количественных представлений, наблюдалась слабость мыслительных операций при решении примеров и задач; у дошкольников нет интереса к изучаемым предметам и явлениям.

Нами была выдвинута *гипотеза исследования*: формирование познавательного интереса у воспитанников будет более эффективным, если в образовательном процессе будем активно применять технологию «Интерактивный обучающий плакат».

Использование данной технологии во время организованной деятельности позволяет педагогу:

- проведение подгрупповых и индивидуальных форм обучения;
- повышение познавательного интереса у детей к определенной организованной деятельности;
- обеспечение дифференцированного подхода к изучению предмета;
- активизация базовых знаний детей;
- реализация на практике личностно-ориентированный подход к обучению;
- визуализация образовательного материала.

Разработанная нашими педагогами серия интерактивных плакатов, предназначена для использования во время организованной деятельности с детьми дошкольного возраста. Старшие дошкольники с помощью данных пособий знакомятся с объектами живой природы, дети дошкольных групп закрепляют свои знания во время организованной деятельности по «Основам грамоты» и «Основам математике», проверяют их с помощью игровых заданий.

В серию входят плакаты: «Все о животных», «Времена года», «В стране Знаний», «Умники и умницы», «Путешествуем на транспорте», «Мебель», «Одежда», «Замок Королевы Грамматики», «Математические приключения».

Интерактивные пособия выполнены в формате презентаций Power Point и выполнены технике «единого экрана», что позволяет визуально воспринимать плакат, как один слайд, не замечая переходов между ними.

В «МЕНЮ» отражены все компоненты («Времена года», «В стране Знаний») интерактивного плаката. Работа с интерактивным плакатом проводится с помощью управляющих кнопок и гиперссылок. Каждый плакат состоит из нескольких слайдов, интерактивных игр, которые являются хорошим помощником в формировании

познавательного интереса у дошкольников с ООП. Красочный интерактивный плакат привлекает к себе взгляд детей, детям хочется нажать на управляющие кнопки, для детей открывается множество интересной информации - обучающие видео, мультфильмы, авторские интерактивные игры, картинки с озвученной информацией. Во время работы с

плакатом дети имеют возможность сделать артикуляционную гимнастику, зрительную гимнастику, физминутки.

Разработанный интерактивный плакат «Математические приключения» основан на компьютерных играх и тренажерах, а также занимательных заданий для детей дошкольных групп и строится по принципу самоконтроля. Сам сюжет игр подсказывает детям, верное или неверное решение они приняли. В данном плакате применяются приемы внешнего поощрения: при правильном решении игровых задач ребенок слышит веселую музыку, либо видит печальное лицо, если задача неправильно решена.

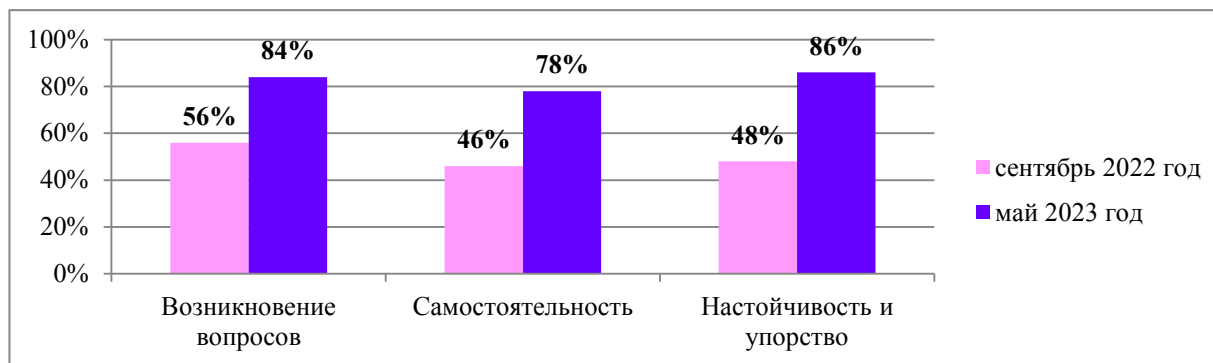

Интерактивный плакат «Математические приключения» создан с использованием для перемещения объектов макроса Drag-and-Drop, гиперссылок и кнопок – триггеров. Во время работы с данным пособием дети получают определенный объем математических знаний, учатся применять его в различных ситуациях, дошкольникам не навязывают темп игры, в них учитываются ответы воспитанников при формировании новых знаний, тем самым, обеспечивается индивидуальный подход к обучению.

Работая с интерактивным плакатом, наши воспитанники проявляют большой интерес к организованной деятельности, применяют свои знания и умения в интерактивных играх, развивают интеллект и тонкую моторику, улучшают память и внимание.

Систематическое и целенаправленное внедрение в образовательный процесс интерактивные плакаты по компетенциям организованной деятельности способствуют повышению мотивации детей к трудным для них видам деятельности, эффективности усвоения материала детьми, формируют познавательный интерес, активизации у детей концентрации внимания, памяти, мышления, расширяют словарный запас и кругозор детей, увеличивают речевую активность.

Сформированность познавательного интереса дошкольников

Исследования использования технологии «Интерактивный обучающий плакат» в детском саду убедительно доказывают не только возможность и целесообразность применения данного ресурса в развитии познавательного интереса ребенка. Выдвинутая нами гипотеза подтвердила эффективность использования технологии «Интерактивный обучающий плакат» для формирования познавательного интереса дошкольников.

В перспективе педагогами нашего сада планируется расширить диапазон интерактивных плакатов, которые позволят сформировать фонематические процессы, вычислительные навыки и логическое мышление, что поможет добиваться устойчиво высоких результатов в обучении дошкольников, содействовать развитию их интеллектуальных, творческих способностей и личностных качеств.

Литература:

1. Лузан Е. Ю., Зуева Т. М., Перельгин В. А. Актуальность применения интерактивных плакатов // Дошкольная педагогика. — 2015. - №2.
2. Осин А.В. Электронные образовательные ресурсы нового поколения – М.: ИИТО ЮНЕСКО, 2011 г.

Жанхаева И.Я., Филатова М.Н.
КГКП я/с «Арман» город Караганда

«РЕЧЕВОЕ РАЗВИТИЕ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В ФОРМАТЕ ЛОГОПЕД – РОДИТЕЛЬ – ВОСПИТАТЕЛЬ»

Работа с родителями – это сложная и важная часть деятельности педагога. Родители и педагоги - две мощнейшие силы в процессе становления личности каждого человека. Одной из наиболее актуальных проблем логопедической работы на сегодняшний день является проблема работы с семьей, имеющей ребенка с речевыми нарушениями. Отслеживание уровня речевого развития дошкольников на основе мониторинга показал, что число детей с недостатками речи увеличивается и возрастает количество детей с дефектами звукопроизношения и нарушениями лексико – грамматической стороны речи, бедности словарного запаса, неравномерности координаций движений дыхательной, голосовой и артикуляционной мускулатуры: детьми недостаточно используются интонационные средства оформления речи. Проведя анкетирование с родителями « Развитие речи дошкольника» мы выявили, что многие родители не компетентны в вопросах речевого развития детей: информацию по вопросам речевого развития ребенка родители получают сейчас разными путями – это периодические издания, Интернет ресурсы, и многочисленная популярная литература для родителей, но зачастую данная информация воспринимается ими по – разному; некоторые родители видят ошибки в неправильном произношении своих детей, но не стремятся их исправлять. И это способствует тому, что коррекция речи ребенка со стороны логопеда не находит содействие со стороны родителей, не достигается положительный результат.

Исходя из этого, нами было принято решение – наладить тесное взаимодействие между детским садом и семьей в логопедической работе, добиться взаимопонимания и сотрудничества на основе обмена информацией в совместной деятельности.

Для решения выявленной проблемы перед собой поставили задачи совместной работы:

1. Организация просветительской деятельности с родительской общественностью по вопросам коррекционной направленности.

2. Дифференцированный подход к выбору наиболее эффективных методов и приемов работы с семьей.

3. Педагогическое сопровождение семьи в логопедической работе.

Работа логопедического пункта нашего детского сада проходит три этапа: стартовый, промежуточный, итоговый.

На стартовом этапе реализуются следующие задачи:

1. Социальный портрет семьи воспитанника, зачисленного на логопедический пункт, с помощью обследований, бесед, опросов, анкетирования.

2. Разработка плана совместной логопедической работы с родителями на год.

3. Формирование у родителей умения анализировать и систематизировать полученные знания.

Проведя речевое диагностическое обследование детей, анкетирование и тестирование родителей, выявив круг вопросов и обращений, нами разрабатывается перспективный план работы с родителями на год, содержащий в себе использование разнообразных форм и методов работы.

На стартовом этапе нами используются следующие формы работы с семьей:

1. Индивидуальные консультации, на которых знакомим родителей с возрастными и индивидуальными особенностями каждого ребенка, его возможностями. В форме «Визитной карточки» каждый родитель характеризует своего ребенка, знакомя нас с его интересами и проблемами, что помогает нам наметить план – маршрут дальнейших действий с ним.

2. Выступления на родительских собраниях (групповых и общих), на которых родители изучают дополнительную информацию об организации логопедической помощи их детям в условиях логопедического пункта, о результатах обследования, о характере и мере участия родителей в коррекционной деятельности.

Промежуточный этап работы, где нами освещаются более эффективные методы и формы работы по речевому воспитанию ребенка в семье, включает в себя реализацию следующих задач:

1. Представление родителям доступных их пониманию методов стимуляции и коррекции речевых нарушений в домашних условиях.

2. Оказание помощи родителям в практическом применении предложенных форм работы с детьми.

3. Установление взаимосвязи детский сад – семья – ребенок.

Реализация задач осуществляется через использование таких форм работы, как:

1. Групповые консультации. Наиболее актуальные темы для консультаций, которые интересуют родителей в нашей дошкольной организации: «Веселый язычок», «Игры на кухне», «Дыхательно – голосовые упражнения», «Фонематический слух – основа правильной речи», «Развитие внимания и мышления», «Коррекция речевых нарушений в домашних условиях».

2. Практикумы, семинары, коллоквиумы, на которых мы помогаем полученные теоретические знания внедрять в практические, например «Очумелые ручки» (обучение родителей использованию упражнений для развития мелкой моторики рук), «Игра принимает всех» (знакомство с разнообразными дидактическими играми, способствующими решению речевых задач), «Сам себе логопед» (отработка навыков выполнения артикуляционной гимнастики).

3. Организация совместной учебной деятельности. Родителям предоставляется возможность не только понаблюдать за деятельностью специалиста, но и стать активным участником данного процесса. Так, одним из примеров является семинар – практикум для логопедов г. Караганды на тему: «Логопедическое сопровождение семьи в речевом развитии ребенка», где представлены различные задания для совместной деятельности родителей и детей: самомассаж, выполнение дыхательных упражнений, массаж пальцев рук с использованием су-джок терапии, артикуляционная гимнастика с элементами биоэнергетики, дидактические упражнения «Что перепутал художник?», «Отвечай - ка», «Играем в слова».

4. Тетрадь взаимосвязи с родителями – это практикум по отработке полученных навыков для закрепления их родителями дома с детьми.

Итоговый этап коррекционно – речевой работы с семьей предполагает обобщение результатов логопедического воздействия и включает в себя:

1. Мониторинг коммуникативной компетенции ребенка, состоящего на учете в логопедическом пункте с целью выявления положительной динамики.

2. Индивидуальные консультации с целью информирования родителей об итогах проведения работы с детьми.

3. Выступление на итоговом родительском собрании с отчетом о проведенных мероприятиях и рекомендациями по закреплению полученных навыков правильной речи в летний период.

Таким образом, использование традиционных и нетрадиционных форм сотрудничества с родителями способствует:

1. Устранению недостатков звукопроизношения у детей в более короткие сроки с максимальным эффектом.

2. Повышению педагогической компетентности и заинтересованности родителей в речевом развитии детей.

3. Установлению более конструктивных отношений между родителями и детьми.

Литература:

1. Осипова Л.Е. Работа детского сада с семьей. - М., 2008

2. Нищева Н.В. «Система коррекционной работы в логопедической группе для детей с недоразвитием речи» С-Петербург, «Детство - «Пресс», 2007г

Филлюк Л.В.

мини-центр при КГУ ОСШ №64 город Караганда

«УВЛЕКАТЕЛЬНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ В СТРАНУ «ГРАМОТЕЙ»»

Всегда приятно общаться с человеком, который может обсудить любой вопрос, при этом его речь плавная и последовательная. И не очень хочется продолжать беседу с тем, кто с трудом подбирает нужные слова, чтобы выразить свои мысли. Нормы языка, а точнее их знание и умение пользоваться, как нельзя лучше способствуют всему этому. Лексика, грамматика, фонетика. Нормы языка содержат много правил и исключений. Даже буквы языка требуют особого подхода к изучению, являясь основой основ и обозначая звуки. Если не уделять этому должного внимания уже в дошкольном возрасте, то потом можно столкнуться со многими трудностями. Грамотное и красивое построение предложений, - это далеко не все то увлекательное знание, которое начинается всего лишь с букв языка. [1]

Как построить занятия с дошкольниками по основам грамоты так, чтобы они стали интересными и увлекательными, чтобы ребёнок, играя развивал свою речь и расширял словарный запас, играя познавал звуки и буквы? Нужно настроить детей на то, что каждый из них отправляется в увлекательное путешествие в страну «Грамотей». Предлагаем всю работу построить по тематическому принципу: новое занятие – новая лексическая тема. С этими же темами дети познакомятся на других видах организованной деятельности, например: «Семья», «Игрушки», «Прогулка в сад», «Золотая осень», «Зимушка-зима», «Новый год», «Как зимуют животные», «Все профессии важны», «Одеваемся по сезону», «Моя комната», «Мамин праздник», «Маленькие помощники» и т.д.

Сначала ставятся задачи по развитию речи, как наиболее нужные. Дети составляют связные высказывания и выполняют лексические и грамматические упражнения в занимательной и доступной форме. Например, по теме «Семья» дошкольники называют ласково всех членов семьи: мама-мамочка, папа-папочка, сестра-сестренка, дед-дедушка и т.д. Далее предлагается задание по словообразованию. Если это тема «Игрушки», то нужно образовать новое слово на примере: мяч из резины – резиновый мяч, домик из дерева – деревянный домик, то есть дети учатся называть прилагательные. Затем ребятам предстоит рассмотреть сюжетные картинки и ответить на вопросы взрослого. Если это тема «Золотая осень», то вопросы могут быть следующими: Как изменилась погода осенью? Какого цвета стали листья на деревьях? Почему дети держат зонтики? Как одеваются люди осенью?

В дошкольной группе начинается подготовка детей к чтению и письму. Это сложный и длительный процесс. Для того, чтобы он был эффективным, дошкольники должны сначала научиться различать на слух звуки речи, дифференцировать их на гласные и согласные. Можно предложить выучить стихотворения про гласные и согласные звуки.

Воспитатель: Гласные, согласные... Трудные, ужасные...

Что такое гласные? Ох, пока не ясно нам! Объясните поскорей, Чтобы стали мы умней!

«Голос» называли «глас». Вот и гласные у нас: А, О, И, Е, У, Я, Ы — Голосом протянем мы. Гласные зачем нужны? Для чего они важны? Нету гласных — нет слогов, Без слогов не будет слов.[2]

Дети: Звуки тянутся, поются,

Без преград они живут.

Цветом они красные,

Это звуки гласные.[2]

Воспитатель: А кто согласен с гласными?

Конечно же, согласные!

Мы с громким шумом их произнесём,

Мы голосу поможем языком,

А иногда зубами,

И нёбом, и губами.

Дети: Звуки те согласные

Все такие разные:

Они бывают звонкие (М, Л, З, Ж, Р, Н,)-произносят звуки

Бывают и глухие — (С, Ш, П, К, Ф, Х,) -произносят звуки

Есть твердые и мягкие,

Бывают и другие...[3]

После того, как дошкольники научатся определять последовательность и количество звуков в словах, начинается знакомство с буквами. Этот этап строим в игровой форме, обыгрывая каждую букву для запоминания. На помощь воспитателю приходит веселая Азбука, где не просто изображения букв, а еще и стихотворные строки. Например:

Буква «А» всему глава,

У нее солидный вид,

Потому что буква «А»

Начинает Алфавит![2]

Перед нами буква Г

Стоит подобно кочерге.

Д - это домик аккуратный,

С высокой крышею двускатной.[3]

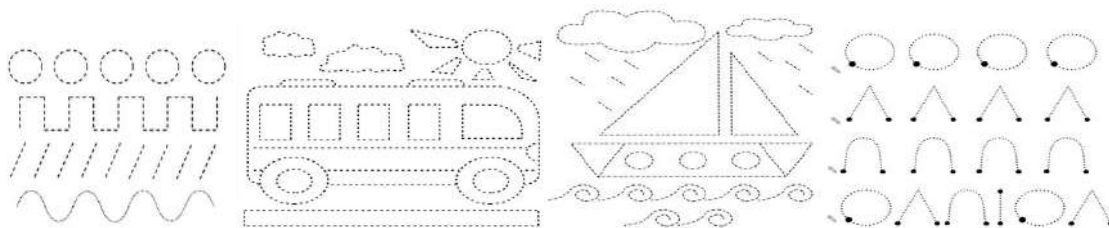
Буква И наискосок

Примеряла поясок.

Снизу вверх его тянула -

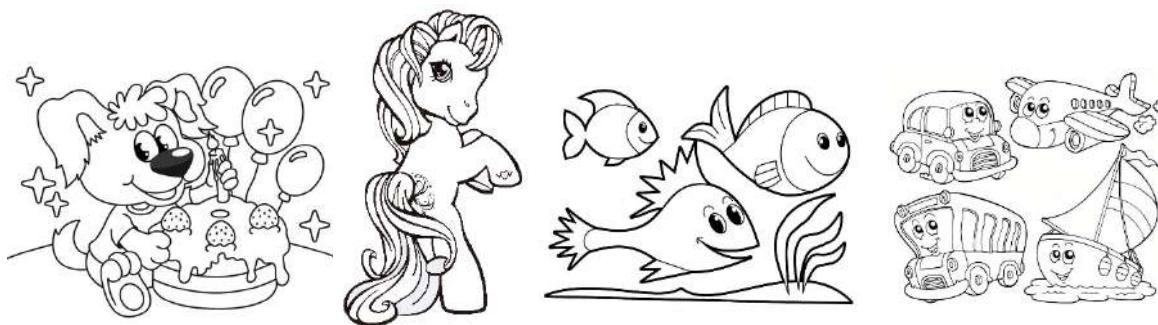
К правой ножке пристегнула.[4]

Очень важный момент при подготовке детей к школе – это развитие мелкой моторики. От неё напрямую зависят умственное и речевое развитие, память и внимание. Поэтому каждое занятие содержит задание по штриховке, раскрашиванию, либо обводке по контуру. Такие задания называем «тренажёрами», и дети выполняют их простым карандашом, чтобы при необходимости можно было исправить неточности, используя ластик. «Обводилки» в нескупной форме помогут ребенку подготовить руку к письму.

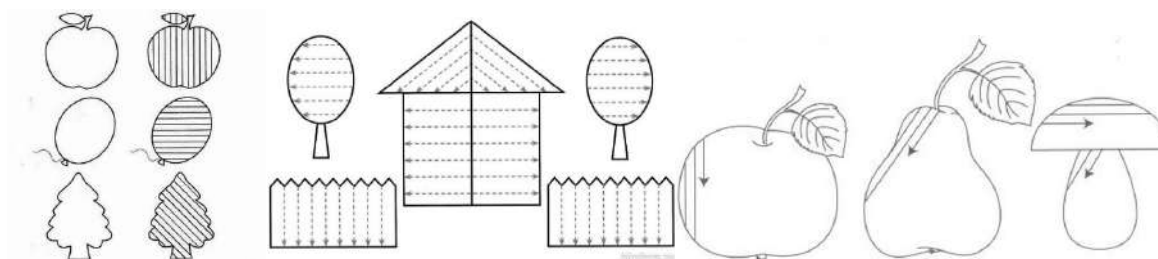
Примерные образцы «Обводилок»

Развивающие раскраски для девочек и мальчиков с их любимыми персонажами и предметами (куклы, машины, птицы, животные и многое другое) не только помогут правильно держать карандаш, фломастер, но это еще и отличный способ проявить свои творческие способности.

Примерные образцы рисунков для раскрашивания

Выполняя штриховку, дошкольники учатся правильно соблюдать графические пропорции, не отрывая при этом карандаш от бумаги и не прерывая линии.

Примерные образцы для штриховки

Путешествие дошкольников от 5-ти лет в страну «Грамотей» поможет им подготовиться для обучения в школе. Ребенку всегда легче усвоить то, с чем он уже знаком.

Литература:

- 1.С.В. Трофимова «Тетрадь цыплёнка. Грамотей. Развитие речи и обучение грамоте» Алматы. 2022г.
- 2.В. Степанов «Стихи для детей» Москва. 1992г.
- 3.С. Маршак «Веселая азбука про всё на свете» Владивосток. 1977г.
- 4.Т. Ванюхина «Речецветик» Екатеринбург. 1993г.

Флярковская Т.А.

КГКП я/с «Салтанат» город Шахтинск

**«ТВОРЧЕСКАЯ МАСТЕРСКАЯ» ПО РАБОТЕ С РОДИТЕЛЯМИ
В РАМКАХ ПРОЕКТА «ӘЖЕМНІҢ ЕРТЕГІСІ»»**

Все мы, педагоги, знаем, что в наше время родители очень мало времени уделяют чтению детям книг, произведений художественной литературы и сказок. Хотя сказка несет очень большое воспитательное и развивающее значение в развитии ребенка: способствует развитию позитивных межличностных отношений, социальных умений и навыков поведения, а также нравственных качеств личности ребенка, которые определяют его внутренний мир. Таким образом, сказка - это очень важный проводник в жизни ребенка. И, понимая всю важность роли сказки в развитии, мы взяли её за основу в воспитательно-образовательном процессе. Расширить работу в этом направлении нам помог областной проект УМЦ РО КО «Әжемнің ертегісі», по которому мы работаем уже третий год, с детьми разной возрастной категории (дети старшей, дошкольной и средней группы).

Как и все, кто работает в данном проекте – ежегодно создавался план работы по проекту, куда включалась и работа с родителями. И на втором году работы в проекте было

принято решение изменить подход в работе с родителями в проекте, и родилась идея создания «творческой мастерской».

Таким образом – была определена цель деятельности - расширение сказочно-игрового пространства через работу с родителями в рамках «Творческой мастерской». Поставлены задачи: создание в группе: мини-библиотеки, театрально-игрового центра (включающего в себя разные виды игр, кукол и разные виды театров), раскрытие творческого потенциала родителей через реализацию проекта.

Исходя из цели и задач, были запланированы ожидаемые результаты: готовое сказочно-игровое пространство «Әжемнің ертегісі», включающее в себя мини-библиотеки, театрально-игровой центр с разными видами игр, кукол и театров). Повышение качества реализации проекта через взаимодействие - «педагог-родитель - ребенку».

Работа по созданию творческой мастерской строилась поэтапно: вначале мы знакомили родителей с самим проектом, затем с планом работы творческой мастерской в рамках проекта, затем начали активное вовлечение родителей в деятельность.

Основной этап – это практическая часть, где родители уже приходили на заседания творческой мастерской и принимали активное участие в изготовлении книг, разных видов игр, кукол театров.

И именно через работу с родителями, мы обогатили сказочно-игровое пространство группы, мотивировали родителей уделять большое внимание чтению казахских народных сказок детям, организовывать семейные досуги с инсценировками и театрализациями в кругу семьи, и детям очень понравились сказки.

Теперь подробнее о работе творческой мастерской. Заседания мы проводили один раз в месяц. Каждый месяц был посвящен определенной теме, например – октябрь: по плану запланировано «изготовление книг своими руками», собирается творческая мастерская, воспитатели дают актуальную информацию о книге, в общем, затем предлагается родителям практическая часть по изготовлению книг. Предлагаются различные варианты – по модификации, по размеру, по используемым материалам. На самом заседании предлагаем изготовить книгу своими руками определенного образца, воспитатели готовят для её изготовления необходимые ресурсы (клей, бумагу, картинки, наклейки, разнообразные стикеры, ленты, тесемки, карандаши, фломастеры и пр.). Затем родителям дается задание – изготовить книгу по казахской народной сказке для группы. Таким образом, в нашей группе поселились такие книги, как: «Алдар Косе», «Сапожник», «Ер-Гостик», «Дочь визиря», «Каражар», «Почему у ласточки хвост рожками», «Находчивость девушки» и др. Самые ценные – книжки-развивашки «Казахские народные сказки», «Глупый волк»

Следующий месяц заседание творческой мастерской было посвящено изготовлению кукол по сказкам. Современные дети в основном играют игрушками фабричного производства и мало представляют себе, в какие куклы играли наши предки, какую славную историю имеет народная кукла.

Обращение к воспитательному потенциалу народных игрушек и казахских народных сказок с целью возрождения народной мудрости в воспитании дошкольников способствует полноценному формированию национального самосознания подрастающего поколения.

Заседание проводила мама через видео-мастер-класс. Родителям показали образец изготовления куклы. И были даны рекомендации как правильно и из какого материала делать куклу. А так же объяснили, какую роль должна играть изготовленная кукла в жизни ребенка. Народные куклы являются частью традиционной культуры. Затем родителям опять - таки дали домашнее задание – изготовить куклу. Родители проявляли свое творчество, умения, и в группе поселились такие куклы как красавица Айсулу, Бай, куклы Би-Ба-Бо.

В театрализованных играх с куклами по казахским народным сказкам, дети учатся общаться, фантазировать, творить, тренируют память, так как казахская народная кукла выполняет не только игровую функцию. Ребёнок учится не только запоминать, но и выстраивать логические и речевые последовательности, так как кукольный спектакль — это определённая цепочка слов и действий. Необходимость подключения семьи к процессу ознакомления дошкольников казахскими народными сказками объясняется особыми

педагогическими возможностями, которыми обладает семья и которые не может заменить дошкольная организация: любовь и привязанность к детям.

Собираясь в очередной раз на заседание творческой мастерской, решили изготовить дидактические игры, для пополнения ПРС. Дидактические игры очень нравятся детям, и они с удовольствием играют, закрепляя названия сказок и героев, тренируя память, преодолевая трудности, ведь дидактические игры, например, с разрезными картинками, пазлы по казахским сказкам требуют усидчивости. Дети учатся размышлять, у них развиваются навыки культуры общения. Ребёнок, увлечённый игрой, не замечает того, что учиться, хотя то и дело сталкиваются с заданиями, которые требуют от него мыслительной деятельности. Ребенка привлекает в игре не обучающая задача, которая в ней заложена, а возможность проявить активность, выполнить игровые действия, добиться результата. С помощью родителей сделали игры-пазлы «По дорогам казахских сказок», «Найди героев из одной сказки», «Сказки перепутались», игра - бродилка «Чудесная шуба Алдара- Косе». Детям очень нравятся новые игры.

Во время работы по проекту стал вопрос о нехватке театров разных видов по казахским сказкам. Театральная деятельность является одним из самых распространенных видов детского творчества, которая близка и понятна ребенку. Ребенок во время игр сравнивает себя с персонажами, как правило, сказочными. В результате чего он учится разбираться в характерах людей, начинает понимать, что такое добро и зло, избавляется от своих собственных страхов.

После проведения мастер класса по изготовлению стаканчикового театра, родителям дали задание – изготовить дома вместе с ребенком одного из героев казахской народной сказки. Родители сделали, дети сами раскрасили персонажа сказки и принесли в группу, где с помощью стаканчикового театра мы посмотрели сказку «Три друга».

Кроме того, в рамках проекта есть такая всем известная форма работы как «Бабушкины чтения». Мы расширили данную форму работы, комбинируя её с театрализацией. Таким образом, дети имели возможность не только слушать сказки, а еще и смотреть.

Таким образом, работая в проекте через творческую мастерскую по работе с родителями, мы достигли очень хороших результатов. Все поставленные задачи мы решили, вышли на ожидаемый результат. Пополнили сказочно-игровое пространство куклами, играми, книгами, театрами. Родители раскрыли такой творческий потенциал, которого не ожидали, а главное - приобрели колоссальный опыт в работе по проекту.

Литература:

1. Дубровина Н.И., ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОСВЕЩЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ В ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ Методические рекомендации ,МУРМАНСК 2020
2. Оразгалиева М.М. Тема: «Использование казахских народных сказок в работе с детьми» МККК № 7 «Қуаныш» бөбекжайы 2017г
3. Доронова Т.Н. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. «Сфера», 2012,
4. Зверева О.Л., Кротова Т.В. Общение педагога с родителями в ДОУ. Методический аспект. Творческий центр «Сфера», 2005,

Фокина Н.В

КГКП я/с «Алмагүл» город Караганда

«НЕТРАДИЦИОННАЯ ЛЕПКА, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ОСЯЗАНИЯ И МЕЛКОЙ МОТОРИКИ У СЛАБОВИДЯЩИХ ДОШКОЛЬНИКОВ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА»

Одной из наиболее актуальных задач обучения и воспитания детей с тяжелой зрительной патологией является развитие осязания и мелкой моторики. Выдающийся психолог и физиолог И.М. Сеченов писал: «Рука, ощупывающая внешние предметы, дает слепому все, что дает нам глаз, за исключением окрашенности предметов и чувствования

вдаль» [4, с.12]. Для слабовидящего дошкольника осязание имеет такое же значение, как зрение для нормально видящего, и играет решающую роль в познании окружающего мира. У слабовидящих дошкольников младшего возраста вследствие малой двигательной активности, мышцы рук обычно бывают слабыми или слишком напряженными, что сдерживает развитие тактильной чувствительности и моторики рук и отрицательно сказывается на формировании предметно - практической деятельности [1, с.25].

Поэтому со слабовидящим ребенком мы проводим специальные коррекционные занятия по развитию осязания и мелкой моторики, целью которых является формирование умений и навыков осязательного восприятия предметов, а также обучение приемам выполнения предметно - практических действий с помощью сохранных анализаторов [5, с.42].

Очень эффективным средством для формирования навыков активного осязания, обогащения тактильных ощущений, тренировки мышц мелкой моторики рук является лепка. Лепка – самый осязаемый вид художественного творчества, потому что основным инструментом в лепке являются руки ребенка [2, с.16].

В работе с детьми младшего возраста с тяжелой зрительной патологией мы успешно применяем соленое тесто, кинетический песок, умный пластилин (хэндгам). Использование этих нетрадиционных материалов способствует обогащению сенсорного опыта ребенка, развивает мелкую моторику пальчиков рук, помогает воспринимать предметы ближайшего окружения, отражать и передавать в лепке их форму, величину, определять характер поверхности, позволяет развивать речь, внимание, мышление, воображение.

Вся организованная деятельность со слабовидящим ребенком проходит в игровой форме. Начинаем работу со знакомства ребенка с тестом, так как по своему составу оно более теплое, более податливое, что очень важно для детских неумелых ручек. Также тесто совершенно безопасно, даже если ребенок возьмет в рот кусочек, что бывает довольно часто.

Сначала ребенок может просто подержать тесто в ручках и по-разному его помять, покрутить, отщипнуть кусочек, пошлепать по нему ладошкой: *«Шлеп, шлеп, шлеп, моя ладошка! Получилась тонкая лепешка!»*. Далее можно предположить, что получившаяся лепешка – это не просто лепешка, а пицца или торт, который теперь нужно украсить. Для этой цели мы используем предметы разные по форме, величине и по структуре, чтобы разнообразить тактильные ощущения слабовидящего малыша. Дети с удовольствием украшают свои лепешки макаронами разной формы, фасолью, крышками и шариками разной величины, посыпают гречкой или пшеном.

С целью развития точных координированных движений кисти руки и пальцев, предлагаем ребенку пошагать пальчиками по кусочку теста, изображая большого тяжелого слона или маленькую мышку. Используя прием совместных действий, берем руку ребенка и «шагаем» по кусочку теста продолговатой формы указательным и средним пальцами, сильно нажимая на тесто, сопровождая действия словами: «Покажи, как шагает большой тяжелый слон. Топ-топ. Топ-топ». «А теперь давай покажем, как бежит маленькая мышка» - берем руку ребенка и «пробегаем» по дорожке из теста указательным и средним пальцами одновременно, слегка нажимая на нее. После этого совместно с ребенком обследуем получившиеся дырочки – следы пальчиками: «Слон прошел и оставил большие глубокие следы. А это мышка пробежала, ее следы маленькие и совсем не глубокие».

Очень полезны для развития мелкой моторики пальцев рук и тренировки «щипкового» захвата такие игры с тестом, как «Угостим птичек крошками», «Покормим курочку и цыплят», «Конфеты на тарелочке». Слабовидящему малышу очень нравится самостоятельно отщипывать маленькие кусочки теста, складывать их на тарелочку, угощать любимые игрушки.

Развитию воображения, осязания и пальцевой моторики способствуют игры «Сюрприз», «Кто спрятался в клубке?», «Пирожки», «Найди, что спрятано». Ребенок на ощупь находит и достает из комочка теста маленькие игрушки, палочку или шарик и угадывает, что было спрятано.

Играя с тестом, слабовидящий ребенок легко осваивает формообразующие движения по раскатыванию кусочка в длину, скатыванию округлых форм, сплющиванию их между

ладошками. Чтобы детям легче и интереснее было осваивать новые движения, мы используем различные игровые задания: «Слепим карандаши для куклы», «Угостим щенка косточкой», «Спрячем петушка от лисы за забором», «Теплый шарфик для больной куклы», «Поможем эже слепить баурсаки», «Большие и маленькие мячики», «Бабушкины оладушки» и т.п.

Также на занятиях по развитию осязания и мелкой моторики со слабовидящими детьми мы используем так называемый «Умный пластилин» или хэндгам. Он очень эластичный, легко принимает любую форму, на нем можно оставлять отпечатки рук и других предметов, его можно мять, резать и растягивать, и при этом он не маслянистый как обычный пластилин, не пачкает одежду и руки.

Сначала предлагаем ребенку игровые задания исследовательского характера, которые познакомят его со свойствами нового незнакомого для него материала. Игровая мотивация поддерживает у ребенка интерес к лепке и отработке разных приемов работы.

Так, с целью обучения ребенка делению «умного пластилина» на куски разными способами – откручивание, отрывание, отщипывание, организуем игры «Витамины в баночке», «Горошек для петушка», «Малина для мишки», «Ягодки на тарелочке». В процессе таких игр у ребенка формируются точные движения указательного и большого пальцев, обрабатывается «пинцетный захват».

Очень нравится детям игра «Спрячем и найдем». На картон или дощечку для лепки наносится рельефный рисунок любого знакомого ребенку животного или птицы. Ребенок отщипывает маленькие кусочки пластилина (хэндгам) и прикрепляет их на рельефный рисунок, полностью закрывая изображение. Чтобы поддержать интерес ребенка, мы создаем различные игровые ситуации, в которых предлагаем малышу спрятать зайчонка от волка или помочь мышонку убежать от кошки. С целью воспитания отзывчивого отношения к игровым персонажам и желания помогать им, организуем игры «Ежик спрятался в листочках от лисы», «Берлога для медведя» и т.п. Чтобы продолжить игру, придумываем продолжение игрового сюжета. Можно попросить от имени медведя откопать его из снега или вытащить ежика из листьев - все это с помощью пальцев, просто отлепляя пластилин с картинки. Делается это очень легко, так как пластилин (хэндгам) сильно не прилипает к рукам и поверхностям. Такие игры с умным пластилином способствуют развитию мелкой моторики рук, массируют активные точки пальцев, ладони и укрепляют кистевые мышцы.

Всегда эмоционально и весело проходит игра с пластилином (хэндгам) «Хлопушка». Если сильно сжать комочек пластилина, то из него выходит скопившийся воздух и раздается хлопок. Сначала ребенку предлагаем сжимать комочек пластилина двумя руками, затем каждой рукой по очереди, считая при этом хлопки. Это упражнение тренирует мышцы всей кисти и совершенствует ее хватательную способность.

Эффективную помощь в проведении коррекционной работы по развитию осязания и мелкой моторики оказывают игры с кинетическим песком. Это экологический чистый материал и совершенно безопасен для ребенка. Также он очень нежный, мягкий и приятный на ощупь, дотрагиваясь до него, слабовидящий ребенок испытывают приятные тактильные ощущения, успокаивается и расслабляется.

При знакомстве с песком мы предлагаем ребенку самостоятельно обследовать его, потрогать пальчиками, шлепать по песку всей ладошкой, сжимать кулачки с песком, затем медленно высыпать его, пропуская песок сквозь пальцы, как будто он течет [3, с.24].

С целью развития тактильной чувствительности и воображения ребенка проводим игру «Чьи следы?». Кончиками пальцев ребенок сначала совместно с педагогом, а затем самостоятельно постукивает по поверхности песка, оставляя в разных местах неглубокие следы: «Это пробежал мышенок, а это скачет зайчик». Двигая всеми пальцами по поверхности песка, ребенок представляет, что это ползут жучки или маленькие змейки. Легкие прикосновения к песку кончиками пальцев, чередуем с играми, в которых ребенок с силой надавливает на песок сначала пальчиками, затем кулачками или всей ладошкой: «Эти следы оставили медвежата и их мама медведица, эти оставила большая красивая птица и т.д.».

Слабовидящий ребенок с интересом играет с разными формами, оставляя отпечатки на песке, затем с помощью осязания угадывает, что это за фигура, какой величины и т.д.

Также развитию осязательного восприятия и тактильных ощущений способствуют такие игры с песком, как "Сделаем норку для мышонка", "Спрячем зайку от лисы", "Угадай, чья норка", "В поисках клада". Ценно то, что ребенок может играть в эти игры самостоятельно, без особой помощи взрослого, проявлять свою фантазию, творчество.

Таким образом, нетрадиционная лепка оказывает комплексное воздействие на развитие слабовидящего ребенка. У него повышается сенсорная чувствительность, формируются навыки работы двумя руками, скоординированность движений, активно развиваются осязание и мелкие мышцы пальцев. Лепка с использованием нетрадиционных материалов обогащает мир слабовидящего дошкольника, развивает воображение и творческую активность.

Литература:

1. Денискина В.З. Костючек Н.С. Особенности проведения занятий со слепыми детьми в часы коррекции: учебно-методическое пособие под ред. Л.И.Солнцевой. – М., 1990. – С. 25-45.
2. Доронова Т. Н., Якобсон С. Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. — М. 1992. С. 4- 16.
3. Зинкевич – Евсигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Практикум по песочной терапии. – СПб.: Издательство «Речь», 2002. – 24 с.
4. Сеченов И.М. Общие принципы компенсации нарушенных функций и их физиологическое обоснование. - М.: Наука, 1963. - С. 12.
5. Специальные коррекционные программы для дошкольников с тяжелыми нарушениями зрения под ред. В.А. Феоктистовой, Л.М. Щипицыной.- С-Петербург «Образование», 1995. - С.-. 42

А.В. Назарова, А.О. Хамталиф
Осакаровка ауданың «Нұрай» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЗЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРМЕН САБАҚТАРДА ТҮЙМЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ»

Түйме терапиясы-ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс істеуге арналған дәстүрлі емес ойын әдісі. Түймешіктер өте қарапайым және пайдалану оңай. Оларды өңдеу оңай және балаларда аллергиялық реакцияларды тудырмайды. Олар қауіпті емес. Түймелердің алуан түрі, сондай-ақ олардың әртүрлі конфигурациялары сенсорлық тәжірибені жинақтау үшін оларды түзету және дамыту ойындарында пайдалануға мүмкіндік береді.

Сенсорлық даму- баланың психикалық дамуының негізі. Егер бала объектілерді, заттарды, шындық құбылыстарын қабылдауды және осы біліммен әрекет етуді үйренсе, онда оның қоршаған әлемге «кіру» процесі оңайырақ болады. Пішінді, өлшемді, түсті окшаулау-дүниені сенсорлық танудың міндетті кезеңі. Осы қасиеттермен танысқанда интеллект дамуының негізі, қабылдау өрісі кеңейеді. [2]

Түс бір нәрсенің ашық фон, бояу ретінде анықталады. Түсті қабылдау үшін оны көру керек. Бұл түсті қабылдау визуалды бағдарға негізделгенін білдіреді.

**«Қандай түс жоғалды?» жаттығуы.

Педагог балалардың алдына түймелерді қойып, олардың түсін атауды сұрайды. Осыдан кейін балаларға көздерін жұмып отыру ұсынылады. Бұл кезде педагог бір (немесе екі) түймені алып тастайды. Балалар көздерін ашып, жетіспейтін түйменің түсін атайды.

** Жаттығу «Жол жина»

Балалар суретті қарауға шақырылады және түсті түймелердің кезектесуін есте сақтаңыз, содан кейін сол жолды орналастырыңыз.

** «Түймені тағу» ойыны. Түймелі түсті пішінге сәйкес қылып, таңдап алуыңыз қажет.

Адам қоршаған әлем туралы ақпараттың негізгі бөлігін көру арқылы алады. Көрнекі қабылдау - күрделі жұмыс, оның барысында көзге әсер ететін көптеген ынталандырулар талданады. Көрнекі қабылдау неғұрлым кемелді болса, сезімдер сапасы мен күші жағынан соғұрлым алуан түрлі болады, сондықтан қоршаған әлем соғұрлым толық және дәл бейнеленеді.[1]

Келесі жаттығулар мен ойындар визуалды талдау мен синтезді, ерікті визуалды зейінді және есте сақтауды дамытуға ықпал етеді:

*батырмалар қатарындағы өзгерістерді анықтау

* ондағы «қосымша» түймесін табу

*түймелердің екі ұқсас жиынтығы арасындағы айырмашылықтарды табу

*тізбекті есте сақтау

Есту және сөйлеу қозғалтқышының анализаторлары сөйлеудің дамуы, баланың екінші сигнал беру жүйесінің қалыптасуы үшін үлкен маңызға ие. Түймелер-бұл педагог-психолог өз жұмысында қолдана алатын керемет үлестірме.

** Шілтердегі түйме жаттығуы

Сөздегі дыбыстың орнын анықтау керек. Түймені шілтер бойымен жылжытқанда, бала дыбыстың орналасқан жерін атауы керек (сөздің басында, ортасында, соңында).

** "Түймені алыңыз" ойыны

Сөздегі буындардың санын анықтап, "тесіктердің" тиісті саны бар түймені таңдау керек.

Бұл жағдайда түс маңызды емес.

** №1 дыбыстық трек жаттығуы - қарапайым

Балаларға дауысты дыбысты шартты түрде білдіретін түймелерді – қызыл түймені, дауыссыз қатты - көк, дауыссыз жұмсақ - жасыл пайдаланып сөз схемасын жинау ұсынылады.

*** "№2 Аудио трек " жаттығуы-шілтерде, күрделі нұсқа.

Балалар соңғы дыбыстан бастап сөз схемасын жинайды.

Кеңістіктік бағдарлау-бұл визуалды, есту, кинестетикалық және кинетикалық анализаторлар жұмысының бірлігімен қамтамасыз етілетін қабылдаудың ерекше түрі; сонымен қатар, аналитикалық және синтетикалық ойлаудың белгілі бір даму деңгейі қажет.

** "Әріпті /затты безендіру" жаттығуы

Балалар суреттің контурындағы әріптерді, сандарды немесе заттарды "безендіреді".

Қиындық ретінде-үлгі бойынша төсеу.

Сондай-ақ, есептеу операцияларын орындау үшін, теңсіздіктерді салыстыру үшін, сондай-ақ есептерді шешуде көрнекі тірек ретінде қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру үшін білім беру қызметінде қолдануға болады.

** "Клоундар" ойыны

Балаларға санның /түймелердің/ санның арақатынасы ұсынылады.

** "Мына жерден табыңыз" ойыны

Тиісті түсті түймелер сіздің "үйіңізде" анықталуы керек: Қызыл түйме 1 кіреберісте, 4 қабатта және т. б.

Қиындық ретінде: бала екі мысалды шешіп, мекен-жайын білуі керек: т. б. $5-1=4$, $3+2=5$, Бұл түйме 4 кіреберісте, 5 қабатта "тұрады" дегенді білдіреді.

Түймелердің әртүрлі конфигурациясы балаларға пішінді ажырата білуге және есте сақтауға көмектеседі.

** "Трек" ойыны

Балалар өзгеру белгілері бойынша түймелерді табуы керек. Бұл жаттығуда заттың (түйменің) түсі, пішіні, мөлшері бар.

Түймелермен жаттығу арқылы бала қозғалыстардың қол-көз координациясын дамытады, зейінді шоғырландыруды үйренеді; психикалық процестердің табандылығы мен еріктілігін дамытады, сонымен қатар ойындар үйлесімді, грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуді қалыптастыруға ықпал етеді.[3]

Түймелермен әртүрлі манипуляциялар жасай отырып, ұсақ моторика, тактильді қабылдау, есте сақтау, зейін және қиял дамиды.

Түзету жаттығулары мен түймелері бар Дидактикалық ойындарды бүкіл сабақпен де, сабақтың бір бөлігімен де, топпен немесе жеке-жеке өткізуге болады. Бұл қойылған міндеттерге байланысты.[4]

Балаларды қызықтыру маңызды. Түйме ойындары бала мен ересек адамға қуаныш әкелуі керек.

Әдебиет:

1. Солоненко Л. Пуговичный мир//ж.Дошкольное воспитание №2/2013 с. 28
2. Деникеева Ф. Ахунова К. Развитие мелкой моторики и сенсорики с помощью пуговиц//ж.Дошкольное воспитание №2/2013 с. 69
3. Колос Г.Г. Сенсорная комната в дошкольном учреждении: Практические рекомендации. - М.: АРКТИ, 2011.
4. Метиева Л. А., Удалова Э. Я. Развитие сенсорной сферы детей. - М.: Просвещение, 2009. - 1

А.В. Назарова, А.О. Хамталиф
Осакаров ауданың «Нұрай» б/б КМҚК

«ЕБҚ БАЛАЛАРМЕН ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН КИІЗДЕН ЖАСАЛҒАН ДАМЫТУШЫ КІТАПШАЛАР»

Қазіргі уақытта педагогика ғылымы бір орында тұрмайды. Инновациялар білім беру, тәрбие қызметінің барлық салаларына, соның ішінде педагог-психолог кабинетінің түзету процесіне енеді.

Инновациялық технологиялар-бұл қазіргі жағдайда баланың жеке дамуындағы динамикалық өзгерістер арқылы оң нәтижеге қол жеткізуге бағытталған оқыту әдістерінің, әдістерінің, әдістерінің, тәрбиелік құралдарының жүйесі. Инновация жаңа әдістерді, формаларды, құралдарды, технологияларды анықтайды [1]

Инновациялық ойын технологияларының міндеттері:

- дидактикалық (ой-өрісін, танымдық іс-әрекетін кеңейту, практикалық іс-әрекетте қажетті белгілі бір дағдылар мен дағдыларды қалыптастыру, еңбек дағдыларын дамыту);

- * дамытушылық (зейінді, есте сақтауды, сөйлеуді, ойлауды, қиялды, қиялды, тәуелсіздікті, ерікті дамыту);

- * қалыптастырушы (адамгершілік, эстетикалық және дүниетанымдық ұстанымдарды қалыптастыру, ынтымақтастыққа, ұжымшылдыққа тәрбиелеу);

- * әлеуметтендіру (қоғамның нормалары мен құндылықтарымен таныстыру; қоршаған орта жағдайларына бейімделу, қарым-қатынасқа үйрету және т. б.)

Қазіргі уақытта біздің "балабақшада" инновациялық ойын технологиялары белсенді қолданылады. Олардың әртүрлілігінің ішінде мен киізден жасалған дамытушыт кітапшаларды атап өткім келеді.

Киіз кітап-бұл баланың даму мәселелерін шешуге мүмкіндік беретін қызықты элементтері бар оқу құралы.

Дамытушы кітапшалар әр түрлі жастағы балаларға қолдануға болады, бұл баланың дамуының жеке ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді, сонымен қатар ЕБҚ балаларымен жұмыс істеуге жарамды.

Жаттығудың өзгеруінде шек жоқ. Дамытушы кітапша үнемі жаңа элементтермен және беттермен толықтырылып отырады.

Бұл дамытушы кітапшаның құндылығы-оны балалардың тәуелсіз іс-әрекетінде қолдануға болады, сонымен қатар ата-аналарға дейін және отбасында білім беру процесіне шығармашылық қатысу үшін идеялар бере алады.

"Киіздің сиқырлы қасиеттері! "Киіз (Франц. feutre-киіз) - ерекше тоқыма емес материал. Жүнді, жүнді және жүнді киіз басу әдісімен жасалған [2]. Сондықтан ол мамық, жұмсақ және қолөнерге өте ыңғайлы.

Әрине, қазіргі заманғы киіз табиғи ғана емес, сонымен қатар синтетикалық, бұл қолөнер үшін ерекше рөл атқармайды. Ол әртүрлі қалыңдықта және ең керемет түстерде келеді. Мыжылмайды, алдыңғы және дұрыс емес жағы жоқ, оның жоғары өнімділігі бар – киіз желімделеді, тігіледі, оңай кесіледі.

Киізден жасалған бұйымдар өте ұқыпты және түрлі-түсті көрінеді. Дамытушы киіз кітаптарда жұмсақ беттер болуы мүмкін: "Жыл мезгілдері", "санау", "геометриялық пішіндер", "көлік түрлері", "түймелер мен моншақтар бар Ойындар", "Бауырсақ", "Алдар Көсе", "Шалқан" және т. б. сондай-ақ сіз бәрін жасай аласыз бәрі сіздің қиялыңызға немесе кез-келген білім беру саласының қажеттіліктеріне немесе сіздің қызығушылығыңызға байланысты.

Дамытушы кітапшалар мақсаты:

- тәрбиеленушілердің дербестігі мен бастамасын дамыту;
- балалардың танымдық қызығушылықтары мен қабілеттері;
- практикалық іс-әрекеттер негізінде интеллектуалды даму;
- ойын іс-әрекетінде тәрбиеленушілердің шығармашылық әлеуетін дамыту.

Дамытушы кітапшалар міндеттері:

- қызығушылық пен танымдық мотивацияны дамыту;
- қиял мен шығармашылық белсенділікті дамыту;
- өзі туралы, басқа адамдар туралы, қоршаған әлем туралы, қоршаған әлем объектілерінің қасиеттері мен қатынастары (пішіні, түсі, мөлшері, материалы, саны, бөлігі және тұтастығы) туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру;
- сөздік қорын байыту және жандандыру;
- қабылдаудың барлық түрлерін дамыту: көру, есту, тактильді-моторлы;
- қол мен көзді үйлестіруді жетілдіру.

Бұл жағдай ешкімге құпия емес, сондықтан ұсақ моториканың дамуы балаларда сөйлеудің дамуына ықпал етеді. Себебі саусақтарда көптеген жүйке ұштары бар, олардың қозуы ми қыртысын белсендіреді және баланың жаңа дыбыстарды игеруіне ықпал етеді, содан кейін нәресте сөздерге қосылады[3].

Содан кейін ол әңгімелер ойлап тауып, өз ертегілерін жаза алады.

Ата - аналардың көпшілігі балаларға бірнеше себептер бойынша ертегілерді оқымайды: уақыт жеткіліксіз, балалар әлі кішкентай деп санайды, бірақ басты себеп-оны көргенде неге оқу керек. Демек, балалардың көркем әдебиетке деген қызығушылығы жоқ. Балалар кітаптарды ұқыпты ұстауға үйрете отыра, бүгінгі күні балалардың сөйлеу, қиял, қабылдау, қарым-қатынас дағдылары, жалпы адамгершілік негіздері дамуының жоғары деңгейге көтерілуіне себепші боламыз. Бұл мәселеде біз балаға кітапты жақсы көруге көмектесе аламыз.

Әсіресе дамытушы киізден жасалған жұмсақ саусақ кейіпкерлерін ұнатады, өйткені олармен ойнау өте қызықты және қарауға қызықты.

Сондай — ақ, мұндай киізден жасалған кітаптар тыныш деп аталады (quiet book), өйткені дамытушы кітаппен айналысып жатқанда-үйде немесе топта тыныштық орнайды[4].

Дамытушы ойындар-кіші балалармен де, ересек балалармен де өте қызықты және пайдалы әрекет.

Балалар жақсы таныс ертегілерді ("Шалқан", "Алдар Көсе", "Бауырсақ" және басқалар) айтады. Қажетті кейіпкерлерді өзіңіз таңдаңыз.

Біз тәрбиеленушілердің өмірін қызықты әрі мазмұнды етеміз, оны жарқын әсерлермен және шығармашылық қуанышпен толтырамыз. Ең бастысы-бұл

ойындарда алған дағдыларды балалар күнделікті өмірде қолдана алады.

Әдебиет:

1. Н.В.Кирюхина «Организация и содержание работы по адаптации детей в ДОУ» Москва «Айрис Пресс» 2006 г.
2. Здоровье дошкольника № 3 2009 г.
3. Отбасы және балабақша № 7 2007 ж.
4. Психология К.Жұмасова

Хасенова А.Б., Бурлуцкая Е.В.
КГКП я/с «Арман» город Караганда

«ИНКЛЮЗИВНЫЕ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ»

Конституция нашего государства гласит: «Все дети должны получать образование», но, к сожалению, обучение детей с ограниченными возможностями сегодня считается одной из важнейших проблем[1].

Количество детей с ограниченными возможностями растет с каждым годом, поэтому растет потребность в развитии образовательного процесса. По словам ученого-основателя специальной психологии Л. С. Выготского, «Здоровый ребенок и дети с ограниченными возможностями развиваются по одной и той же закономерности. Следовательно, у них одинаковый фактор развития. Дети с ограниченными возможностями проходят уровень развития, через который проходит здоровый ребенок, но на уровне своих особых особенностей». Сейчас с учетом их возможностей создаются условия для того, чтобы они получали такое же образование, как и здоровые дети.

Инклюзивное образование-процесс дошкольного образования и развития детей от 1 до 6 лет с возможностями и различными потребностями. Комплекс является одним из видов медико-педагогического, социально - психологического специального образования.

Инклюзивное образование-это начало благотворительности и человечности. Проблема, которая в настоящее время привлекает внимание всей мировой общественности, заключается в воспитании детей с учетом их индивидуальных потребностей и особенностей.

Основные принципы инклюзивного обучения:

- Ценность человека определяется его способностями, достижениями.
- Каждый человек способен чувствовать и думать.
- Каждый имеет право на общение.
- Все люди нужны друг другу.
- Знания реализуются в рамках реальных отношений.
- Всем людям нужна поддержка и дружба сверстников.
- Достижение успеха для каждого ребенка-это реализация того, что он может выполнять по своему усмотрению.
- Универсальность расширяет сферу развития человеческой жизни[2].

Сегодня, как показывает практика, в стране необходимо разработать национальную программу образования детей с ограниченными возможностями. Поскольку в Казахстане дети с ограниченными возможностями обучаются в специальных учреждениях, они изолированы от других детей. В этих учреждениях часто используются медицинские методики. В Казахстане сейчас, с одной стороны, у них есть недостатки, а с другой-им нужно объяснить, что они тоже здоровы и, наряду со здоровыми детьми, должны адаптироваться к общей среде. Для этого необходимо провести стратегическую реформу на государственном уровне. На государственном уровне школы и дошкольные организации адаптируются только после введения новых стандартов и изменения системы.

В настоящее время конкретные факторы развития инклюзивного образования в дошкольных организациях подразделяются на объективные и субъективные трудности.

Субъективные трудности:

- не разработана стандартных процедур;
- отсутствие индикаторов для проведения мониторинга знаний с целью постоянного наблюдения за степенью обучения детей с ограниченными возможностями здоровья;
- малочисленность учебно-методических пособий на казахском и русском языке;
- отсутствие специальных знаний педагогов-воспитателей в организации учебно-воспитательного процесса и отсутствие постоянных консультаций со стороны специалистов;
- отсутствие специального транспорта для детей с ограниченными возможностями, посещающих дошкольную организацию.
- наличие индивидуальных проблем у детей с ограниченными возможностями здоровья, то есть их заболеваемость, отсутствие постоянного участия в дошкольной организации.

Объективные трудности:

- низкая материально-техническая база;
- сложность поиска индивидуального подхода в процессе обучения детей с ограниченными возможностями;
- нехватка кабинетов для специалистов;

Используя специальные методы, воспитатель способствует прямой коррекции недостатков в воспитании ребенка. Упражнения при обучении и воспитании детей с ограниченными возможностями здоровья являются одним из специальных методов коррекции. Выполняя упражнения, ребенок учится правильно вести себя в среде, проявлять доброту, толерантность. Но полное обращение к упражнениям может вызвать у детей агрессию[3].

В настоящее время высокие требования предъявляются к воспитателям, работающим с детьми с ограниченными возможностями. Немаловажную роль играет сохранение педагогической этики и сотрудничества между воспитанником и воспитателем.

Обучение, освоение предложенных игр, их влияние на интеллект ребенка, восприятие, запоминание должны находиться под контролем. Задача не должна быть слишком тяжелой для детей. При выполнении каждого задания необходимо учитывать задачи и уровень возможностей детей.

Ребенок запоминает материал сам, непосредственно участвуя в деятельности. Мышление ребенка в этом возрасте отличается качественной спецификой. Ему трудно отличить фантазию от реальности.

В целях профилактики утомления и дальнейшего закрепления интереса ребенка, мы должны обязательно поддерживать индивидуальный подход и следить за продолжительностью занятия не более 15 минут. Мы должны уметь заинтересовать ребенка, не заставляя его играть в нашу игру.

Вначале рекомендуется делать пальчиковую гимнастику, опираясь на стол или другой предмет. Пальчиковые игры нужно начинать с самых простых упражнений, например «Солим суп» (двигаем кончиками пальцев), «Птички» (птички-пальчики «клювом клюют»), например, слова по заданному звуку). Постепенно можно переходить к более сложным играм. Пальчиковые игры также используются в качестве словесного сопровождения. Еще раз стоит отметить, что если проводить подобные упражнения с ребенком достаточно часто, то у ребенка с ограниченными возможностями будет возможность добиться хороших результатов в развитии мелкой моторики, речи, памяти, мотивации, зрения и слуха.

Вопрос создания психолого-педагогического сопровождения, научно-методического и информационно-экспертного обеспечения и подготовки специальных специалистов в области дошкольного воспитания в условиях инклюзивного образования не был актуальным на современном уровне. Подготовка специалистов специальной профессиональной квалификации к общественным воспитательным местам: воспитатель, социальный педагог, психолог, учитель самопознания, логопед, дефектолог и др.

Основное направление в развитии инклюзивного образования – раннее вмешательство в отклонения в развитии-недостаточно развивается. Низкий охват коррекционной, педагогической помощью детей младшего возраста отрицательно сказывается на

эффективности реабилитации детей с отклонениями в развитии. Необходимость открытия кабинетов психолого-педагогической коррекции по сопровождению детей с ограниченными возможностями очень высока [4].

Таким образом, основным направлением создания современной модели развития детей с ограниченными возможностями здоровья является создание условий для повышения качества и обеспечения доступности образовательных услуг. На основе краткого анализа мы убедились в низкой готовности дошкольных организаций к обучению и воспитанию в условиях инклюзивного образования. Надеемся, что если эти направления будут реализованы, преемственность между дошкольными организациями и общеобразовательными школами в условиях инклюзивного образования внесет большой вклад в воспитание будущих сознательных граждан завтрашнего дня.

Литература:

1. Закон №343 «О социальной и медико – педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями здоровья». 11 июля 2012 г.
2. Лисина М. И. «Общение, личность и психика ребенка» МПСИ. 2015-384с
3. Тулебаева Г. Н. «Особенности диалогической речи детей с общим речевым развитием дошкольного возраста». «Вестник», №4 (39), 2014 г.
4. Хайрошева А. Н. Значение организации инклюзивного образования в дошкольных учреждениях. Журнал «Зеркало знаний», 2018 г.

Хисамова С.В.

КГКП я/с «Еркетай» город Караганда

«ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ БУДУЩЕГО УЧЕНИКА»

Большинство детей ходит в детские сады, школы и там получают базовое основное образование, которое помогает ребенку социализироваться в обществе, получить необходимые навыки счета и письма, чтения и логики, основные понятия нравственных и этических правил. Но кроме этого родители хотят большего: видеть своих детей как многогранную личность, всесторонне развитую, профессионально ориентированную. И тут самое время вспомнить про дополнительное образование детей, которое дает возможность раскрыть скрытые возможности и способности ребенка и является важным звеном в развитии и воспитании.

Актуальность данной темы в том, что родители желают, чтобы их ребенок был в современном мире как личность, которая должна быть конкурентноспособной, образованной, уверенной и ориентированной на успех.

Однако, возникают противоречия, так как желания родителей и детей не всегда совпадают. Главная ошибка родителей, при выборе дополнительного образования – это навязывание своих интересов, которые зачастую родители не смогли реализовать сами в детском возрасте. С желанием самого ребенка не всегда считаются, и детская мечта потихоньку угасает.

Для чего родители вовлекают детей в дополнительное образование? Во-первых, чтобы выявить склонности и таланты ребенка, найти ту область, в которой он сможет реализовать себя в будущем. Во-вторых, чтобы заполнить досуг ребенка полезным занятием. В-третьих – помочь ребенку преодолеть свои страхи, трудности, поверить в себя.

Детей изначально можно разделить на три типа: те, кто изначально знает, что им нравится и чем бы они хотели заниматься; те, которые хотели бы чем-нибудь заниматься, но самостоятельно не могут определиться; и те, которые вообще ничем не хотят заниматься. С первым типом определиться с выбором кружка дополнительного образования проще всего. Но как правильно выбрать дополнительный кружок для своего ребенка, который не может самостоятельно сделать выбор? Просто понаблюдать за ребенком, что его увлекает больше всего. Если любит рисовать – художественная школа, любит петь, слушать музыку – музыкальная школа, красиво двигается, танцует – танцевальный кружок, любит

пародировать, изображать персонажей, кривляться перед зеркалом – актерский кружок, подвижен, гибкий, играет с мячом, любит коньки – спортивная секция, сочиняет небывлицы, запоминает и воспроизводит рассказы и стихотворения – склонность к журналистике и писательству, запоминает фразы на иностранном языке – необходимо выбрать кружок по изучению иностранных языков, наблюдателей, любит экспериментировать, много спрашивает об окружающем – это юный исследователь. Не стоит забывать про шахматы, эйдетику, плавание, ментальную арифметику, технику скоротечения. Ребенок выстраивает свою «территорию успеха». Иногда приходится сделать выбор между несколькими кружками, которые посещает ребенок. Остановиться на том, который понравился ребенку больше всего и в где он чувствует себя «как рыба в воде». Необходимо обращать внимание на качество дополнительных занятий, а не на их количество

Труднее всего с теми детьми, которые вообще ничем не хотят заниматься. Нужно выяснить причину, почему ребенок не хочет ничем заниматься: собственная лень или непосильная учебная нагрузка. Иногда родители собственным примером показывают детям пассивный образ жизни, а дети все это копируют, и не проявляют желаний к дополнительному образованию. Чтобы заинтересовать ребенка, нужно стать для него авторитетом и начать работу с себя: выбрать активный образ жизни и правильную гражданскую позицию.

А иногда бывает и так, что ребенку действительно тяжело заниматься в дополнительном кружке. Тогда надо немного подождать и попробовать снова.

Ошибки, которые могут вызвать эмоциональное выгорание, и которые нужно избегать:

- тотальное отсутствие свободного времени, ребенок слишком загружен;
- занятия проводятся не системно, ребенок часто пропускает занятия;
- отсутствие заинтересованности как со стороны ребенка, так и со стороны родителя.

При правильном выборе и позитивном настрое дополнительное образование дает массу преимуществ:

- помогает ребенку приобрести уверенность в себе, улучшает состояние эмоциональной сферы;
- помогает систематизировать и применять на практике знания, полученные из разных источников, формирует расширенный кругозор и активную жизненную позицию;
- помогает найти единомышленников, свой круг общения, выстраивать межличностные отношения, формирует коммуникативные навыки;
- помогает найти интересное там, где было неинтересно, дает возможность увидеть результат своего труда;
- воспитывает привычку к учебе, развивает самопонимание;
- помогает воспитать самодисциплину, самоконтроль, самоорганизованность и выстроить четкий режим, снять поведенческие проблемы;
- формирует навыки саморазвития и самосовершенствования в течение всей жизни;
- спортивные секции укрепляют иммунитет и физическую форму ребенка, формируют навыки здорового образа жизни.

Любая дополнительная развивающая деятельность, будь то творческие, спортивные, технические, научные кружки – это важный вклад в развитие будущего ребенка. Самое главное, не переусердствовать. Иногда родители перегибают палку и создают большие нагрузки на ребенка, думая, что воспитывают сверх человека.. Нужно помнить о том, что ребенок – это сосуд, наполненный знаниями и не следует переполнять его.

Дополнительное образование – это единение трех составляющих: обучение, воспитание и развитие.

Таким образом, дополнительное образование способствует повышению качества образования и удовлетворению запросов общества, расширяет образовательное пространство ребенка, исходя из его потребностей, является средством мотивации развития личности ребенка.

Литература:

1. Мулюкина, Е. И. Особенности организации дополнительных образовательных услуг в системе дошкольного образования / Е. И. Мулюкина. — Молодой ученый. — 2019. — № 9 (247). — С. 196-198.

2. Рудащевская О. «6 плюсов дополнительного образования, о которых вы не знали», статья опубликована на портале «Литер»

3. Щетинская А.И. Теория и практика современного дополнительного образования детей: учебное пособие / А.И. Щетинская. Мин-во образования и науки РФ; Оренбург, гос. пед. ун-т. – Оренбург: Изд-во ОПТУ, 2006

Храмова Е.Н.

КГКП я/с «Салтанат» город Шахтинск

«СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАБОТЕ УЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА С ДЕТЬМИ С ЗПР ПО РАЗВИТИЮ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»

Одной из актуальных проблем нашего современного общества является процесс обучения и развития детей с особыми образовательными потребностями. В инклюзивном образовательном пространстве дошкольной организации учитель-дефектолог является одним из специалистов, осуществляющих психолого-педагогическое сопровождение детей с ООП.

Основная цель деятельности учителя-дефектолога направлена на коррекцию и развитие познавательной сферы ребёнка, которая включает в себя комплексное всестороннее качественное обследование и анализ особенностей познавательного развития, оказание своевременной коррекционной помощи, развитие жизненных компетенций ребёнка с ООП, тем самым повышая возможности его успешного включения в жизнь общества. Данная работа осуществляется при взаимосвязи со всеми специалистами дошкольной организации и родителями.

Для того чтобы была результативность в работе с детьми с задержкой психического развития, необходимо знать особенности их развития. С одним ребёнком процесс коррекции идет достаточно легко, эффективно, а у другого ребёнка происходит «застывание» на различных этапах коррекционной работы.

Своеобразие развития детей с ЗПР проявляется:

- ❖ В низкой познавательной активности, дети боятся интеллектуального напряжения вплоть до отказа от выполнения задания;
- ❖ У детей отсутствует потребность ставить перед собой цель, планировать свои действия;
- ❖ В нарушении динамических сторон мыслительных процессов;
- ❖ В несформированности умственных операций.

Большую помощь в коррекционной работе с данными детьми оказывают современные образовательные технологии, так как позволяют детям осваивать в игровой форме те вещи, которые в обычной жизни для них слишком сложны.

Используя знания о особенностях развития детей с ЗПР, а также метода наблюдения за детьми в учебной и совместной деятельности, через словесные методы (беседы, вопросы), посредством дидактических упражнений, была определена проблема – у детей имеются большие трудности в развитии познавательной деятельности.

И было решено исследовать, как использование современных образовательных технологий повлияют на развитие познавательной деятельности детей с ЗПР.

Была сформулирована **тема исследования**: «Современные образовательные технологии в работе учителя-дефектолога с детьми с ЗПР по развитию познавательной деятельности в дошкольной организации».

Определена цель **исследования**: Изучение влияния выбранных современных образовательных технологий на познавательное развитие дошкольников с задержкой психического развития.

Инструмент исследовательской деятельности: современные образовательные технологии: японская методика **Kumon**, интерактивные онлайн-игры.

Ожидаемый результат:

Подбор развивающих современных образовательных технологий будет способствовать:

1. Максимально успешному познавательному развитию дошкольников с ЗПР.
2. Повышению уровня познавательной активности детей с задержкой психического развития за счёт использования подобранных образовательных технологий.
3. Повышению интереса у детей с ЗПР к развивающим занятиям.
4. Максимально возможная подготовка детей с ЗПР к началу школьного обучения.

Приступая к исследованию, изначально были разработаны критерии и проведен стартовый мониторинг развития познавательных процессов детей с ЗПР старшего возраста и предшкольной подготовки. Затем была создана такая предметно-развивающая среда, которая обеспечивает интерес детей к развивающим занятиям.

В нашей игротке много интересных игр, привлекающих внимание детей своей занимательностью: различные модификации вкладышей, лабиринты, мозаики, ребусы, нейротренажеры, большое разнообразие развивающих дидактических игр.

Одна находка, которая используется в системе развивающих занятий – это японская методика **Kumon**. Обучение по технике Kumon проходит по специальным тетрадам, при выборе которых необходимо учитывать всего 2 параметра: возраст ребенка и уровень развития его навыков. Тетради делятся по сериям, и каждая содержит несколько ступеней сложности с заданиями, которые подходят для того или иного возраста. Красочные рабочие тетради **Kumon** заинтересуют каждого ребенка, даже самого неусидчивого и беспокойного. *Методика, используемая в тетрадях, продумана и составлена с учетом возрастных особенностей ребенка в возрасте от 2 до 6 лет.* Главный принцип японской методики развития – от простого к сложному. Сначала ребенку предлагают выполнить самые доступные и простые задания, чтобы заинтересовать его. Постепенно, незаметно, задания усложняются, позволяя ему выполнять даже самые сложные из них. С помощью данных пособий дети учатся решать простые головоломки на разные виды мышления, а также держать карандаш, проводить линии, проходить лабиринты, вырезать, клеить, считать, писать цифры и буквы. Эти тетради помогают готовить детей к школе.

Используя элементы данной методики, работа ведется по тетрадам «Логика» и «Пространственное мышление». В конце каждой тетради есть сертификат для ребенка, который ему вручается после прохождения всех заданий. Детям очень нравится и конечно заметны результаты.

Современные дети с самого младшего возраста знают, что такое интернет, хорошо владеют и ориентируются в компьютерах. Дети с ООП, как и нормотипичные дети с большим удовольствием играют в интерактивные игры.

В работе используем два онлайн-сервиса: **wordwall**, **learning** по созданию мультимедийных интерактивных упражнений. С помощью данных мессенджеров педагоги могут составлять игры в зависимости от темы и поставленных задач к занятию, а также с учетом возраста ребенка и его уровня развития. На данных серверах имеются варианты шаблонов для составления игр, которые легко можно заменить в созданной уже игре.

Например, в онлайн - сервисе **Wordwall** следующие интерактивные игры:

1. «Кто где живет?»
2. «Логические пары»
3. «Колесо фортуны. Классификация»

В онлайн-сервисе **learning** созданы такие игры, как:

1. «Веселый счёт»
2. «Малыши и их мамы»
3. «Что сначала, что потом?»

Игры можно легко видоизменять, менять тему и содержание в зависимости от темы и поставленных задач занятия, возраста детей и их индивидуальных особенностей.

Данные образовательные технологии помогают повышать уровень познавательного развития детей, формируют интерес к занятиям.

Выводы по исследованию:

При итоговом исследовании результаты детей стали выше. Таким образом, можно сделать вывод, что использование современных образовательных технологий в комплексе с развивающими играми в работе с детьми с ЗПР улучшают уровень развития познавательной деятельности и способствует лучшему восприятию учебного материала во время коррекционных занятий.

Благодаря работе всех специалистов и воспитателей в практике инклюзивного образования мы стараемся обеспечить детям с ООП всестороннее развитие с учетом их возрастных и индивидуальных особенностей, оказываем им квалифицированную помощь в освоении рекомендованных им программ, а также развиваем навыки социальной адаптации.

Литература:

1. Бунеев Р.Н. Система работы со старшими дошкольниками с задержкой психического развития в условиях дошкольного образовательного учреждения. Москва 2004.
2. Стребелева Е.А. Формирование мышления у детей с отклонениями в развитии. Москва 2004.
3. <https://infourok.ru/lekcija-specifika-deyatelnosti-specialistov-soprovozhdeniya-obrazovatelnoy-organizacii-uchitelya-defektologa-uchitelyalogopeda-p-2816484.html>

Хыраубай О., Мансур Ш.
Осакаров ауданының «Нұрай» б/б КМҚК

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ БАСЫНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»

Мектепке дейінгі ұйымда тәрбиелеу мен оқытуда баланың өмірі мен дамуына ықпал ететін барлық факторларды ескеру қажет. Демек, баламен жұмысты ата-анасымен, қоршаған ортамен өзара ынтымақтастықта құру аса маңызды. Барлық ерекшеліктерді әлеуметтік жағдайды, отбасы тарихын, баланың мінез – құлқы мен ерекшеліктерін ескеру қажет. Ата-аналарымен үнемі қарым – қатынаста болу және оларды бейімдеу мен оқыту процестеріне тарту мектепке дейінгі ұйым ұжымының басты міндеттерінің бірі болу тиіс.

Мектеп жасына дейінгі ұйым баланың жеке басының даму заңдылықтарын зерттеу осы процестің барысы мен нәтижесін анықтайтын факторларды анықтауға мүмкіндік берді.

Ғылыми әдебиеттерде тұлғаның қалыптасуына әсер ететін үш фактор анықталған: Тұқым қуалаушылық, қоршаған орта және тәрбие, олар өз кезегінде екі топқа біріктірілуі мүмкін: сыртқы және ішкі немесе әлеуметтік және биологиялық. Биологиялық фактор ата-анадан балаға белгілі бір қасиеттер мен белгілердің берілуі деп түсінілетін тұқым қуалаушылық болып табылады. Тұқым қуалаушылықтың тасымалдаушылары – адам дамуының тұқым қуалаушылық бағдарламасын қамтамасыз ететін гендер. Тұқым қуалайтын қасиеттерге адам ағзасының анатомиялық және физиологиялық ерекшеліктері жатады. Сөйлеу, ойлау, тік жүру, тері түсі, көз, шаш, дене бітімі, жүйке жүйесінің түрі, т.б. Баланың дамуына туа біткен қабілеттермен қатар қоршаған орта мен мақсаты педагогикалық ықпал да әсер етеді. Қоршаған орта, И.П.Подласидің пікірінше, адамның дамуы жүзеге асатын шындық. Педагогикалық әдебиеттерде «қоршаған орта» ұғымы кең және тар мағынада қарастырылады. Кең мағынада «қоршаған орта» табиғи жағдайларды, саяси жүйені, қоғамдық қатынастар жүйесін, материалдық өмір сүру жағдайларын білдіреді; тар мағынада баланың тікелей объективті ортасы. Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде педагогикалық процесті құру үшін педагогикалық, психологиялық, әлеуметтік-мәдени және эстетикалық жағдайлардың жиынтығы. Әрқашан мақсатты, ұйымшылдықпен жүргізілетін тәрбиенің баланың дамуына оның жеке тұлға болып қалыптасуына ықпалы зор.

Тұқым қуалаушылық пен қоршаған ортаның әсерін ескере отырып және оның белсенділігіне байланысты. Баланың әрекеті оның іс-әрекетінің әр түрлі түрлерін

калыптастырудың кілті болып табылады; танымдық, объективті, ойын еңбек, көркемдік, тәрбиелік, қарым-қатынас. Баланың әрекеттегі белсенді позициясы оны білім беру субъектісіне айналдырады, бұл әрекетті баланы тәрбиелеу және дамыту құралы ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Әрбір әрекет қажеттілік, мотивтер, мақсат, қасиеттер, әрекеттер және нәтижелермен сипатталады. Бала әрекеттің барлық құрамдас бөліктерін меңгеру үшін оған тәрбиешінің көмегі қажет. Мектеп жасына дейінгі баланың жас ерекшеліктері. Мектепке дейінгі жас, ол бірнеше кезеңдерге бөлінеді; кіші, орта, үлкен мектепке дейінгі жас. Мектепке дейінгі мекемелерде осы кезеңділікке сәйкес жас топтары қалыптасады; бірінші және екінші кіші, орта, жоғары, мектепке дайындық. Мектепке дейінгі жастың басталуы әдетте 3 жастағы дағдарыспен байланысты.

Осы уақытқа дейін ерте жаста даму қалыпты болса, ал тәрбие күшейту заңдылықтарын ескерсе, бала шамамен 90-100 см-ге дейін өсті және салмағы шамамен 13-16 кг. Ол епті бола бастады, бірден екі аяқпен және онша биік болмаса да, допты екі қолымен бірден қағып алады да, кеудесіне мықтап қысады. Физикалық тұрғыдан баланың күшейгені анық. Ол әлдеқайда тәуелсіз болады, оның қозғалыстары үйлесімді дамиды. Мектеп жасына дейінгі бала қоршаған әлемді белсенді түрде зерттейді, құбылыстар мен оқиғаларды түсінгісі келеді, түсінеді, бақылайды. Бұл кезеңде есте сақтау, ойлау, сөйлеу, қиял белсенді түрде дамиды. Педагогикалық жұмысты дұрыс, ұйымдастырған кезде балалар ұғымдарды игеріп, қорытынды жасау, жалпылау қабілеттерін игереді. Қадамдық әдістеме негізінде 6-7 жаста жалпы қабылданған стандарттарға сәйкес психикалық іс-әрекеттер мен түсініктер. Ақылдың сергектігі, білуге құмарлығы және жақсы есте сақтауы мектеп жасына дейінгі балаға өмірінің кейінгі кезеңдерінде қайталануы екіталай ақпарат массасын оңай жинақтауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, балалар оқшауланған мағыналарды ғана емес, білім жүйесін де меңгеру қабілетін көрсетеді. Ал егер Л.С. Выготский атап өткендей, бала 3 жасқа дейін өзінің «өзіндік» бағдарламасы бойынша білім алса онда 3 жылдық ойлаудан кейін мектеп жасына дейінгі бала себеп-салдарлық байланыстар мен тәуелділіктерді, егер олар көрнекі – бейнелі түрде берілсе де түсінуге әбден дайын. Балалар арнайы ойлайды, егер олар нақты білім алса. Мектеп жасына дейінгі балалар оларды игеріп қана қоймайды, сонымен қатар оларды өз ой-пікірлері мен қорытындыларында пайдаланады. Баланың жеке басының қалыптасу ерекшеліктері және ересектер не нәрсеге назар аударуы керек. Мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеу кезінде оның тұлғасының дербестігін мойындау маңызды. Бала өзінің жастығына қарамастан таңдауға және өз қалауын жүзеге асыруға құқылы. Баланың жеке басына әсер ететін даму факторлары. Адамның дамуы – бақыланатын және бақыланбайтын, сыртқы және ішкі факторлардың әсерінен болатын тұлғаның қалыптасуы мен дамуының күрделі және көп қырлы процесі. Баланың дамуы тұқым қуалаушылық және жүре пайда болған қасиеттердегі әртүрлі сапалық және сандық өзгерістерді қамтитын физиологиялық, психикалық және моральдық өсу процесін қамтиды. Даму процесі әртүрлі сценарийлер бойынша және әртүрлі жылдамдықпен жүруі мүмкін екені белгілі. Қоршаған орта – баланың дамуына әсер ететін негізгі факторлардың бірі. Бұл категорияға тамақтану, әртүрлі табиғи факторлар (экология, су, климат, күн, ауа және т.б.), баланың бос уақытын және демалысын ұйымдастыру, психикалық орта және отбасылық атмосфера кіреді. Мектепке дейінгі білім беру ортасы – бұл қоршаған ортаның ерекше түрі. Бұл ерекшелік бірнеше факторлармен анықталады. Біріншіден, оған жұмсалған уақыт. Екіншіден, белсенділіктің қарқындылығы – бала осы ортада болған кезде логопедия, дене шынықтыру, музыка және басқа да шаралар. Үшіншіден, бұл ақпараттық қаныққан орта. Төртіншіден, балабақшадағы орта қарым – қатынас тұрғысынан өте алуан түрлі. Мектепке дейінгі балалық шақта баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуы басталады, дағды қалыптасады әлеуметтік мінез – құлық. Бұл балабақшаның ұйымдастырушылық және маңыздылығын анықтайды мектеп жасына дейінгі баланы оқытудың қоғамдық Қазіргі таңда балаға деген көзқарас пен қарым – қатынаста баланы объект деп қарамай, оны дамушы тұлға ретінде қабылдап, олармен оқу-тәрбие жұмысының жаңаша түрлерін қолдануды талап етеді. Сондықтан да оқыту үрдісінде балалардың сенсорлық қабілетін дамытуда ойын әдістерін пайдалану бала өмірінде тәрбиенің шешуші шарты болып табылады. Өйткені баланың таным-түсінігі ойыннан бастау алады да, болашақ өмірінде жалғасын табады. Ойындағы жетістіктер

баланың сабақтарда жүйелі білім алу мүмкіндігіне маңызды әсер етеді, құрбы-құрдастары мен ересектердің ортасында оның шынайы адамгершілік, эстетикалық бағытының жетілуіне мүмкіндік туғызады. Театрлық іс-әрекет мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының жан-жақты дамыту құралы ретінде дамыту.

Аманжол Нұрым театрлық іс-әрекетте «Алдар көсе» ертегі кейіпкерін пайдалана отырып өз түсінігін еркін жеткізе отырып сөздік қорын, тілін, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдірді. Өз қиялын есте сақтауын шығармашылық қабілетін жан-жақты дамытып, ойдан әңгіме, ертегі шығарып айтуға дағдыланды. Рөлдік ойын-тұлғаны қалыптастырудың тиімді құралы. Мектеп жасына дейінгі баланың жетекші іс-әрекеті рөлдік ойын болып табылады, оның мәні бала ойында әр түрлі аспектілерді бейнелейді. Бала белгілі бір рөлді орындауға ұмтылады.

Жанболатқызы Айзере өмірде көрген дәрігер рөліне кіріп өзін-өзі сыйлауға, еркін сөйлеп, өз ойын басқарып еркін жеткізді. Сонымен қатар, ойында Айзере өзін бақылап, бағалап не істеу қажет екендігін түсініп, дұрыс қадамдар қолдануды үйренді. Рөлдік ойын – баланың қиялын және шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Әдебиет:

1. Ибатуллина Р. Бала мен балабақша – 2012ж № 7

2. Утешова Г. Отбасы мен балабақша ынтымақтастығы -2000ж № 4

3. Қабылова Қ. Халықтық педагогиканың бала тәрбиесіндегі рөлі. -2005ж №

Цветкова С.А.

КГКП я/с «Карлыгаш» город Шахтинск

«НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФОРМЫ РОДИТЕЛЬСКИХ СОБРАНИЙ,

КАК СРЕДСТВО АКТИВИЗАЦИИ РОДИТЕЛЕЙ»

«Для того, чтобы наладить взаимодействие с родителями, далеко не всегда приходится изобретать велосипед, т.е. придумывать невиданные формы работы. Как показал опыт, проведение даже привычных родительских собраний может стать интересным событием для родителей, детей и самих педагогов»

Работать с родителями всегда считалось одной из трудных работ воспитателя. С того момента, как ребенок переступил порог дошкольной организации, поэтому и педагогам, и родителям необходимо стать единым коллективом. В этом и заключается успех воспитания. Существуют различные формы и методы работы педагогов с семьями воспитанников. Одной их распространенных форм работы с родителями является родительское собрание. Целью которого является повышение уровня воспитательных умений, педагогической культуры родителей. [5, стр.24]

К сожалению, большая часть родителей пассивна. Перед нами встала задача, как повысить мотивацию родителей к посещению родительских собраний? Как достичь того, чтобы родители испытывали желание быть полезными дошкольной организации? Как вывести родителей из пассивной позиции?

Каким должно быть родительское собрание сегодня? Нетрадиционным! На родительских собраниях педагоги должны использовать такие методы и приемы, которые будут привлекать и активизировать внимание родителей, которые пришли на родительское собрание после рабочего дня уставшие, поэтому необходимо создать такой особый настрой, который способствовал бы легкому запоминанию сути бесед и располагал к доброжелательному отношению и откровенному и деловому разговору. Просто объявив о

родительском собрании, родителей придет не много, а вот если приглашения изготовлены руками детей, однозначно привлекут внимание родителей, а также это создаст особый эмоциональный настрой.

Свои родительские собрания мы часто проводим в форме музыкальных сказок, вечерних посиделок, круглых столов куда родители охотно идут, ведь они не только получают полезную информацию, но и увидят своих детей участвующих в различных мероприятиях.

Использование видеоматериала, в котором показано, чем занимаются дети в детском саду, использование фоторепортажей очень привлекает наших родителей. Это позволит им увидеть активность детей и оценить их прогресс. Большим спросом у наших родителей пользуются семейные газеты «Литературная семейка», «Я – будущий школьник», «Әжемнің ертегісі», которые выходят один раз в квартал. В семейных газетах даются рекомендации, полезные советы, описаны истории из жизни детей и группы. Выпуск таких газет позволит родителям быть в курсе происходящего в детском саду.

Родителям очень интересно наблюдать за детьми в детском коллективе, за их взаимоотношениями, поэтому мы часто используем мероприятия с участием детей. После таких собраний, родители охотнее идут на контакт с педагогами, прислушиваются к их советам, а в итоге больше доверяют дошкольной организации.

Существует много традиционных и нетрадиционных форм проведения родительских собраний: *круглый стол* - проведение собрания в такой форме предполагает наличие стола, не обязательно круглого.

Аукцион - родительское собрание проходит в форме предложения полезных советов по выбранной теме. *Тематическая встреча* с родителями и детьми, которую можно провести накануне какого - либо праздника, очень интересная форма родительского собрания- *деловая игра, занятие-тренинг*, где педагоги дают практические советы по развитию у детей творчества, интеллектуальных способностей и т.д.

Играть любят не только дети, но и взрослые. Поэтому родителям мы часто предлагаем игры, которые помогут поближе познакомиться, снять тревожность, создать свободную доброжелательную атмосферу. Данные игры используем для того, чтобы избежать монотонности, для организации досуга с детьми или семьей и при необходимости коррекции возникшей поведенческой проблемы. Это прекрасная социоигровая разминка для любой категории слушателей, как детей, так и взрослых.

В заключении собрания, мы проводим рефлексию:

«*Анонимный совет*» (участники получают карточку, в которую вписывают совет воспитателю, другим участникам собрания).

«*Венок знаний*» (родители берутся за руки, как бы сплетают венок, и каждый при этом говорит, что положительным было, какие знания получил).

«*Чудесный ларец*» (участникам предлагается ответить. Чтобы они хотели положить в чудесный ларец и взять с собой в будущее из того, что узнали, получили на собрании).

Таким образом, можно сделать вывод: необходимо использовать разнообразные виды участия родителей, проявлять чуткость и понимание. Но помните!!! У всех людей - разные ресурсы и образ жизни. Что свойственно одному человеку- другому не подходит. Как можно чаще привлекайте родителей к активной жизни детского сада и группы. А вот какую помощь будут оказывать родители, дайте им право выбора. Важно, чтобы родители понимали и чувствовали, что их участие в жизни детского сада и группы ценится, любая

помощь с их стороны приветствуется. Как можно чаще говорите родителям о надеждах, которые возлагаете на их. А самое интересное, поощряйте их участие, инициативу, фантазию и творчество. Имейте терпение.

Делайте акцент на сильные стороны семьи и обязательно всегда давайте положительные оценки. Поддерживайте родителей, давайте им нужные советы и рекомендации. Будьте признательны им. Чаще говорите им, что вы рады любому их участию и помощи. Постарайтесь заинтересовать всех членов семьи. Поощряйте тех, кто приходит на родительские собрания. Обязательно сохраняйте конфиденциальность любой информации. Обучайтесь навыкам сотрудничества [7, стр.3] Создавайте совместные мероприятия с детьми и их родителями, бабушками, дедушками и другими членами их семьи, тем самым вы укрепите взаимопонимание, и у вас возникнут доверительные отношения, [7, стр.7] вы станете партнерами. Проявляйте взаимное уважение друг к другу.

Литература:

1. Республиканский центр «Дошкольное детство» МОН РК, Методические рекомендации «Формы работы дошкольных организаций с родителями» – Астана, 2017 г.
2. Арнаутова Е.П. Педагог и семья /– М.: Изддом «Карапуз», 2001.
3. Горшенина В.В., Самошкина И.В. Система работы детского сада по вопросам семейного воспитания /– М.: Глобус, 2007.
4. Глебова С.В.– Воронеж, Детский сад – семья: аспекты взаимодействия / 2007.
5. Зверева О.Л., Кротова Т.В. Общение педагога с родителями в ДО: Методический аспект /– М.: ТЦ Сфера, 2005.
6. Н.М. Метенова. /Родительские собрания в детском саду/2011.
7. Козлова А.В., Дешеулина Р.П. Работа ДО с семьей: Методические рекомендации /– М.: ТЦ Сфера, 2008.
8. Глебова С.В./Детский сад- семья: аспекты взаимодействия/- Воронеж, 2005
9. М.С. Аромштам /Дом, в котором живет малыш/Ярославль- 2001 г.

Цхай О.В., Пилецкая С. А.
КГКП я/с «Балғын» город Сарань

«МЕТОДИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПО ВОПРОСАМ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ»

Развитие детей с особыми образовательными потребностями (далее ООП) с первых дней жизни отличается от развития обычных детей, хотя оно подчиняется основным закономерностям психического развития детей в норме. Но в тоже время отмечается наличие специфическими закономерностями развития психики. [1, с. 8]

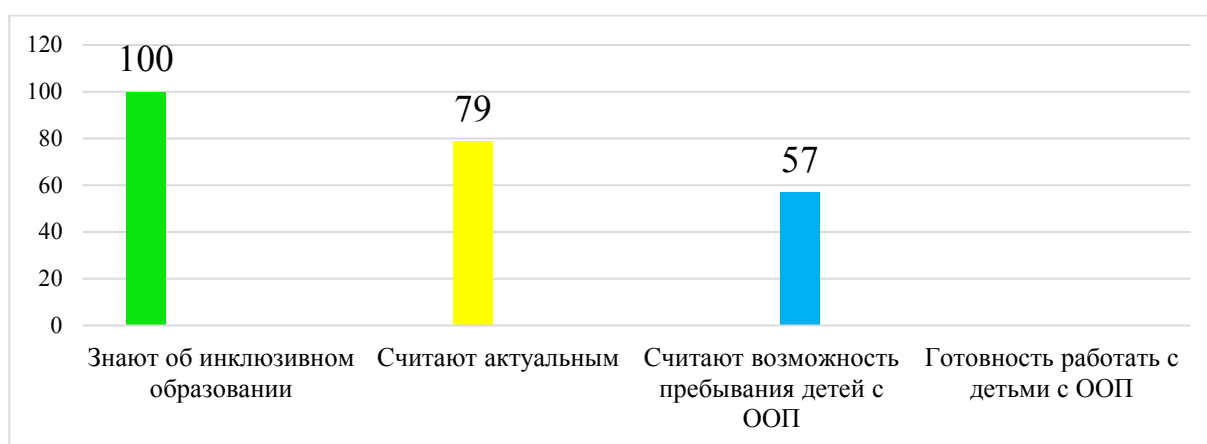
Инклюзивное образование сегодня является одним из приоритетов государственной образовательной политики Казахстана. И мы постепенно переходим на такое образование. Для полноценного развития и социализации детей с ООП необходимы не только методические рекомендации и правовые акты, но подготовка педагогов для работы с такими детьми.

Задача методиста и психолога помочь педагогам ориентироваться в особенностях воспитания и обучения детей с ООП.

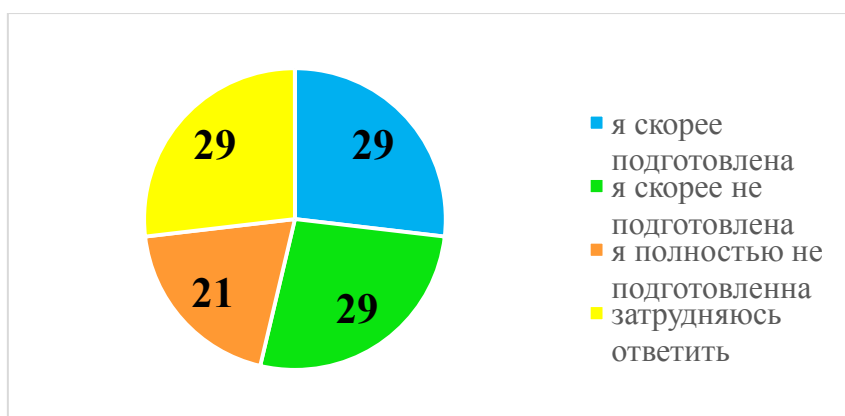
Для определения направления работы было проведено анкетирование среди педагогов и выявлены проблемы, над которыми мне нужно поработать. Это не знание НПА по вопросам инклюзивного образования, психологическая и методическая неподготовленность педагогов в работе с детьми с образовательными потребностями, а также не всегда родители готовы предоставить достоверную и информацию о своем ребенке.

Все педагоги знают, что инклюзивное образование актуально в наше время, однако не все педагоги готовы работать с такими детьми, так как есть страх не справиться с ответственностью, которая накладывается на них, потому что не хватает опыта и информации об особенностях развития детей с различными нарушениями (о нарушении в слуха, зрения, аутического спектра, хорошо о нарушении в развитии речи, интеллектуальном и двигательного характера).

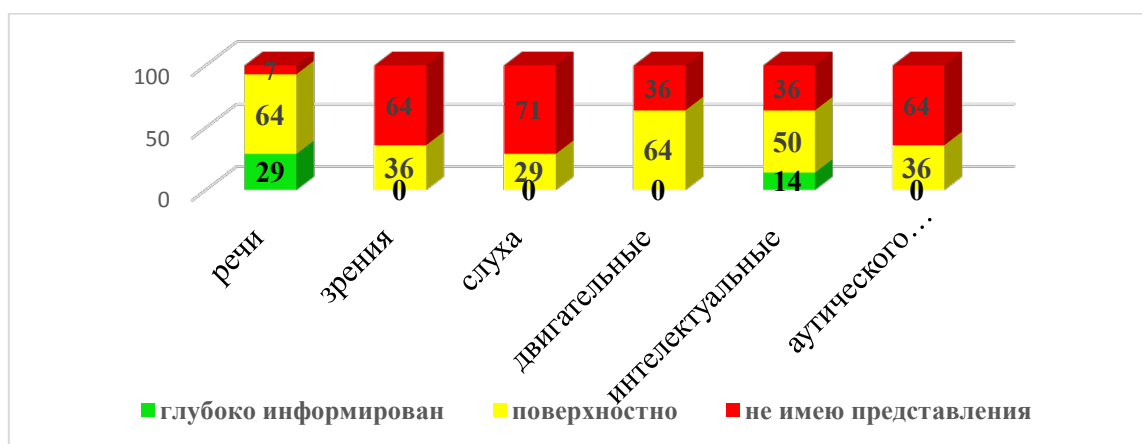
Еще одной проблемой, является психологическая неготовность педагогов работать с такими детьми, так как такие дети являются, по их мнению, помехой для развития остальных детей.

Еще одним из недостатков, это родители негативно относятся к тому, что их ребенок ходит в группу с «особым» ребенком.

Также у педагогов не хватает знаний об особенностях развития детей с различными видами нарушениями.

Для устранения проблем в нашем саду были проведены традиционные формы работы с педагогическим коллективом семинары и педсоветы.

Эффективными формами работы являлись:

- мини – тренинг «Комфортная зона», где педагоги смогли почувствовать физическое состояние ребенка с ООП. Для этого они закрывали глаза, не давали возможность двигать рукой или ногой и при этом выполнять определенные физические упражнения;
- творческая мастерская – «Кукла желаний ребенка». Педагоги создали куклу с особыми образовательными потребностями и наделили характером и от имени куклы озвучили внутренний мир и желания ребенка;
- методический совет: составление тематической недели «Неделя добра», педагоги проводили небольшое заседание творческой группы и делали планирование тематической недели «Неделя добра». [2, с. 73]

Опыт работы по психолого-педагогическому сопровождению педагогов дошкольной организации, который поможет быстрее адаптироваться к новым условиям инклюзивного образования детей дошкольного возраста, пополнить свой теоретический, практический, личностный уровень и тем самым поможет ему создать оптимальные условия для образования здоровых детей и детей с ограниченными образовательными потребностями. Процесс перемен в образовании — это процесс перемен в педагоге, в его профессиональных взглядах, методах, подходах к решению образовательных ситуаций. Перемены начинаются с личности, а уже потом приобретают общий характер. [3, с. 5]

Литература:

1. Практическое руководство по оказанию специальных социальных услуг для специалистов медико-социальных учреждений, Сулеева М.М., Астана 2016 г.
2. Анохина Т.В. Педагогическая поддержка как реальность современного образования //Новые ценности образования. – 1996. – №6 – С.71-80.
3. Психолого-педагогическое сопровождение инклюзивного образования в ДОО: Учеб. пос. / М.М. Панасенкова, И.Н. Микулан, Е.А. Скорик, Н.А. Мезенцева. – Ставрополь: СКИРО ПК и ПРО, 2019. – 182 с.

Чеботаева Р.А.

КГУ «ОШ имени Алихана Бокейхана» Нуринский район

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ - ДВА МИРА ОДНОГО ПРОСТРАНСТВА»

Педагоги дошкольного класса и родители должны заниматься совместно – разносторонним развитием ребёнка. Часто в процессе этой работы возникает непонимание. Педагог как образованный и опытный человек должен сглаживать острые углы и приложить все усилия для комплексного развития ребёнка. В своей статье хотелось бы раскрыть секреты этого мира взаимоотношений родителей и педагогов.

Основной задачей сотрудничества воспитателя с родителями – является формирование объединённой образовательной системы, создание партнёрских отношений. Достигнуть

прогресса, можно только при скоординированных действиях со стороны педагогов и родителей, наличие развития большого интереса, решительной готовности родителей принимать участие в образовании и воспитании собственных детей.

Следовательно, воспитателям на сегодняшний день нужно искать инновационные нестандартные виды партнёрства с родителями для совместного достижения образовательных целей. Педагогу нужно учитывать кроме общих правил-индивидуальные особенности детей, семейные ценности и принципы воспитания. Чем больше вы будете обсуждать эти вопросы с семьёй, тем больше шансов выстроить здоровые взаимоотношения с родителями. В центре внимания взаимоотношений должно быть взаимное уважение педагогов и родителей. Если дома ребёнку можно отказаться от приёма пищи, то к примеру в саду не стоит заставлять его съесть весь обед. Когда ребёнок растёт в авторитарном режиме вероятнее всего ваши уговоры и просьбы в мягком виде не подействуют на него и стоит применить другой стиль общения. Также, когда ребёнок дома «купается» в чрезмерном внимании нужно предупредить родителей, что в группе кроме этого ребёнка ещё много детей и вы не можете уделять всё своё время только ему и его потребностям.

Именно по этим причинам прежде чем начинать работу с родителями воспитатель должен учесть все эти факторы. Во-первых, нужна личная встреча со всеми родителями группы, на которой в простой форме воспитатель доносит до родителей общие правила класса и такой встречей обычно бывает родительское собрание.

Когда человек не имеет чётких представлений о чём-либо он выстраивает свои стереотипы и искажённое видение процесса и часто ожидание не совпадает с реальностью. Именно поэтому главная цель первого собрания разъяснить родителям в чём заключается наша работа, методы и подходы своей работы, роль дошкольной группы в жизни детей и конечно же роль самих родителей в воспитательном процессе. Также нужно учесть индивидуальный подход к детям, он не должен быть в ущерб остальным детям.

После личной встречи педагог должен проанализировать всю полученную информацию. Итог такого анализа делает возможным разделить родителей на три основные категории.

Активисты (с энтузиазмом включаются во все образовательные и воспитательные процессы, всегда видят плюсы в работе педагогов);

Исполнители (это категория родителей при должной мотивации принимаю участие в воспитании ребёнка и жизни группы);

Наблюдатели (такие родители принимают участие в обучающем процессе, заинтересованные в успехе ребёнка, но хотят решать все это вопросы возложив всю ответственность на педагога, безразличные к воспитанию единственный аргумент таких родителей, «меня растили точно так же»).

Каким бы опытным, знающим не был педагог, он не сможет соревноваться с семьёй и семейным воспитанием. Родители на клеточном уровне закладывают в ребёнке своё мировоззрение и видение той или иной ситуации.

В тандеме «педагог-родитель» оба должны нацеливаться на формирование единого поля развития ребёнка, тесное сотрудничество по формированию личности ребёнка. Учитывая специфику современных семей, я пересматриваю уже известные приёмы ищу новые методы и техники. Выбираю для себя более подходящие и интересные направления в данной теме. Я выбрала для себя четыре основных формы работы с родителями: познавательное, информационно-аналитическое, наглядно-информационное, досуговое.

Познавательное направление. Цель этого направления знакомство родителей с психологическими и возрастными особенностями детей. И развитие практических навыков родителей.

Направление содержит:

- родительские собрания;
- беседы, консультации как общие, так и индивидуальные;
- организация выставок как детских работ, так и работ, выполненных родителями. В процессе выполнения поделок со своими детьми родители иногда открывают свои таланты, о которых ранее даже и не знали.

- совместные экскурсии;
- день открытых дверей и открытых просмотров. Это возможность увидеть своих детей не только как домашнего ребёнка, но и как полноценного члена общества.
- привлечение родителей к разработке предметно-пространственной среды; (изготовление дидактических игр, пошив костюмов для театрализованной игры, изготовление кукольного театра и многое другое)
- телефон доверия, и почта пожеланий.

Информационно-аналитическое направление. Целью которого являются запросы, интересы, потребности, родителей, выявление уровня их педагогической осведомлённости, создание взаимопонимания между воспитателем, родителями и детьми.

В рамках этого направления я провожу:

- анкетирование;
- опросы.

После тщательного анализа информации, составляется дальнейший план работы как с детьми, так и с родителями.

Наглядно-информационное направление. Цель направления: осведомить родителей в простом, наглядном и тактичном виде о родительских обязанностях, ответственности. Оформляя родительский уголок важно помнить, что вся информация в них должна быть изложена интересно, кратко, информативно и красочно.

Направление включает:

- родительский уголок: состоящий из стенда с информацией. Полочек или стеллажей с детскими работами, фотографиями и т.д.;
- столики с буклетами и памятками, содержащими информацию об играх, безопасности согласно плану;
- нормативная документация;
- папки-передвижки.

Родительский уголок должен пополняться и меняться на постоянной основе. Новая информация мгновенно привлекает внимание родителей и даёт свой результат практически всегда положительный.

Досуговое направление. Главной целью этого направления стал эмоциональный контакт и взаимопонимание между детьми-родителями-педагогами. Досуговое направление не только самое яркое и привлекательное, но и самое сложное. Во время досуга родитель может получить опыт общения не только со своим ребёнком, но и с другими родителями.

По этому направлению организую:

- развлечения, утренники (иногда их можно заканчивать совместным чаепитием).
- досуги;
- дни именинников;
- различные акции;
- дни добрых дел.

Итак, задействуя родителей во всех направлениях, мы повышаем педагогическую компетентность родителей и улучшаем воспитание детей. Основная идея в данном направлении – создание пространства двух миров «дети – родители – воспитатели».

Литература:

1. Забудько Г.А. Из опыта взаимодействия детского сада и семьи в воспитании ребёнка [Текст] / Г.А.Забудько //Журнал Воспитатель ДОО. – 2016. – С.86.
2. Зверева О. Вовлечение родителей в образовательный процесс ДОО как составляющая взаимодействия с семьей [Текст] / О. Зверева // Журнал Дошкольное воспитание. – 2016. - №5. – С.70.
3. Институт семьи и воспитания [Электронный ресурс] // Методики и коррекционно-развивающие программы: Дошкольный 3-4 года URL:
4. <http://www.niisv.ru/>

«НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И КИНЕЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ИГРЫ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Все чаще педагоги диагностируют у детей нарушения психического и физического развития, что ставит перед ними задачи поиска эффективных приемов и форм профилактики и укрепления здоровья детей в условиях дошкольного образования. Так же наблюдается рост детей с проблемами в сенсомоторной координации: дети неспособны застегивать пуговицы, завязывать шнурки, использовать ножницы, устойчиво держать карандаш, кисточку. У детей имеются трудности с бросанием и ловлей мяча. Одним из актуальных направлений решения данной проблемы является использование нейропсихологических и кинезиологических игр, которые позволяют эффективно и в корректной форме привнести работоспособность и продуктивность в процесс обучения и воспитания.

Так как дошкольный возраст является наиболее благоприятным периодом для развития мозговых структур, интеллекта, психических процессов, то педагоги большое внимание стали уделять нейропсихологическим и кинезиологическим играм. Мозг человека состоит из двух полушарий – левого и правого, в протекании психических процессов принимают участие оба полушария мозга, каждое из которых выполняет свои функции. Так, правое полушарие отвечает за образное восприятие, интуицию, воображение, эмоции, а левое за логику, последовательность, речевые процессы, письмо, чтение.

Работа обоих полушарий очень важна для человека, если межполушарное взаимодействие недостаточно сформировано, то происходит неправильная обработка информации и у ребенка возникают трудности в обучении.

Для развития межполушарного взаимодействия у детей дошкольного возраста необходимо использовать нейропсихологические и кинезиологические игры, которые будут не только координировать работу левого и правого полушарий мозга, но и способствовать развитию интеллекта ребенка.

Работа над развитием межполушарных связей достаточно проста и интересна, стоит запомнить только то, что за работу левого полушария отвечает правая сторона, а за работу правого – левая. А если выполнять движения одновременно двумя руками, то развиваются межполушарные связи.

Нейропсихологические игры направлены на активизацию естественных механизмов работы мозга через выполнение физических движений.

Кинезиологические упражнения – это комплекс движений для активизации межполушарных связей.

Данные игры и упражнения на развитие и тренировку межполушарных связей лучше использовать в начале занятий, так как они позволяют активизировать внимание и сосредоточенность ребенка, улучшают мыслительную деятельность, память. Постепенно приучают ребенка выдерживать нагрузки, проявлять волю. Упражнения проводятся ежедневно без пропусков по 5-10 минут в доброжелательной обстановке, в виде игры. Одно упражнение не должно занимать более 2 минут, должны предусматриваться усложнения. Упражнения проводятся стоя, сидя за столами или лежа. Применять данные игры можно с детьми с двух летнего возраста. Систематическое использование игр оказывает положительное влияние на развитие интеллекта, снижает утомляемость, повышает способность к произвольному контролю, улучшает физическое здоровье.

Для реализации данного направления можно использовать следующие игры и упражнения:

«Колечки» - ребенок поочередно перебирает пальцы рук, соединяя в кольцо с большими пальцами последовательно указательный, средний, безымянный, мизинец. Упражнение выполняется в прямом и обратном порядке. Вначале упражнение можно выполнять каждой рукой отдельно, затем сразу двумя руками.

«Кулак-ребро-ладонь» - три положения руки на плоскости стола, последовательно сменяют друг друга. Упражнение выполняется сначала правой рукой, потом – левой, затем двумя вместе.

«Ухо – нос - хлопок» - ребенок левой рукой берет за кончик носа, а правой за противоположное ухо. Одновременно отпускает ухо и нос, хлопает в ладоши и меняет положение рук.

«Лягушка» - лягушка (кулак) хочет (ребро) в пруд (ладонь), лягушке (кулак) скучно (ребро) тут (ладонь).

«Симметричные рисунки» - ребенок в воздухе обеими руками рисует симметричные рисунки (начинать лучше всего с круглых предметов: мяч, яблоко, арбуз. Важно, чтобы ребенок при выполнении упражнения смотрел на свои руки).

«Зеркальное рисование» - ребенок рисует на листе бумаги одновременно двумя руками зеркально – симметричные рисунки.

«Собери карандаши» - перед ребенком на стол выкладывают 10 карандашей, ребенок должен собрать карандаши одновременно двумя руками по одному, затем также по одному их выложить на стол.

«Игры в парах» - дети встают лицом друг к другу. Один из партнеров выполняет движения руками или ногами, другой должен их зеркально отобразить.

«Глаза - язык» - ребенок выдвинутым изо рта языком и глазами делает совместные движения из стороны в сторону, вращая их по кругу, из стороны в сторону. Сначала отрабатываются однонаправленные движения, затем – разнонаправленные.

Данные игры и упражнения можно усложнять различными приемами: ускорение темпа, подключение визуализации (мысленного представления какой - то картинки), подключение к двигательным упражнениям дыхательных, подключение к движениям рук движений языка и глаз, исключение зрительно – речевого контроля (выполнение упражнений с закрытыми глазами, слегка прикушенным языком). Необходимо следить за качеством выполнения упражнений, лучше сделать меньше, но качественно. Для сохранения интереса детей упражнения можно комбинировать и менять местами. Достаточно включить в один комплекс 5 - 6 упражнений.

Таким образом нейропсихологические и кинезиологические игры, состоящие из простых доставляющих удовольствие движений, повышают навык целостного развития мозга. Эти упражнения эффективны для повышения умственной работоспособности, формируют навыки самостоятельности, умения слушать и слышать, чувствовать свое тело, развивают творческие способности, спортивные навыки, улучшают работу долговременной и кратковременной памяти, концентрацию внимания, формируют уверенность при публичных выступлениях. Данные игры настолько просты, что их можно применять с младшего дошкольного возраста и использовать в любой ситуации, вовлекая детей в игровую и одновременно организованную деятельность.

Литература:

- 1.Афонькин С.Ю., Рузина М.С. Страна пальчиковых игр. – СПб., 1997.
- 2.Сиротюк А.Л., Упражнения для психомоторного развития дошкольников: Практическое пособие – М., 2008
- 3.Хризман Т.П. Развитие функций детского мозга – Л., 1978.
- 4.Шанина Г.Е. Упражнения специального кинезиологического комплекса для восстановления межполушарного взаимодействия у детей и подростков: Учебное пособие – М., 1999.

Степанова Т.Ю.

Детский сад «Одарёшка» город Караганда

«О ЗАКОНОМЕРНОСТЯХ РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ ПРОЦЕССОВ И ПЕВЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»

Певческий голос – это музыкальный инструмент каждого певца. А чтобы инструмент хорошо звучал, им нужно умело управлять.

Развитие певческих способностей детей дошкольного возраста задача не из простых, но она важна, так как решение её способствует развитию познавательной сферы детей.

Для развития певческих способностей потребуется немало времени, сил и терпения. Начиная с воспроизведения одного-двух примарных тонов детьми младшего дошкольного возраста, в результате систематических, регулярных, правильно организованных занятий, певческий диапазон дошкольника может расшириться до пределов целой октавы и более.

Работа над развитием певческих способностей включает в себя распевочный материал, материал темпо - ритмических попевок, скороговорки (для отработки навыков дикции и артикуляции), разучивание разнообразных по характеру и сложности песен.

Качественно насыщенный подготовительный этап пения позволяет развить большее количество умений и навыков в управлении голосовым аппаратом и интонировании, что, безусловно, влияет на качество исполнения музыкальных произведений.

В свою очередь, развитие певческих способностей происходит на базе формирования когнитивных процессов. В пении задействованы многие из них, например: кратковременная и долговременная слуховая память, внимание, воображение.

Запоминая распевки, попевки, песни ребята тренируют не только музыкальный слух, но и музыкальную память. Развитие этого познавательного процесса расширяет возможности ребенка и позволяет использовать в познании окружающего мира не только визуальную (как наиболее часто используемую) и кинестетическую память, но и слуховую. Музыкальный материал впеваётся и нарабатывается не одну неделю, а то и месяц (в зависимости от поставленных задач и сложности), следовательно, долговременная слуховая память задействуется очень активно.

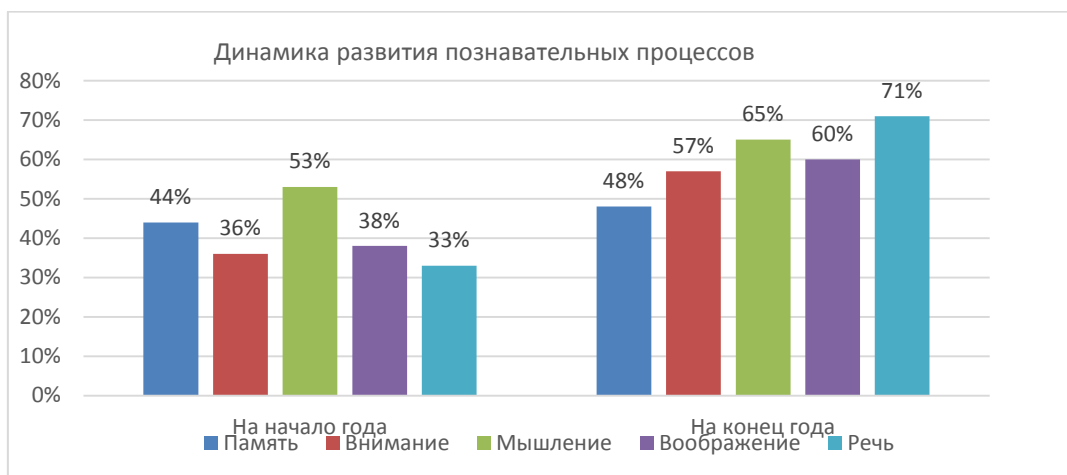
Для регуляции голосового аппарата в первую очередь включается в работу познавательный процесс – внимание. Только умеющий сосредотачиваться, сохранять внимательность, удерживать нужный материал необходимое количество времени, переключать внимание по мере необходимости, будет успешен. Так как от концентрации и объема данного психического процесса зависит качество обучения и уровень полученного результата.

Ни одно музыкальное произведение невозможно «просто» спеть. Его можно исполнить только «сердцем и душой». И такой познавательный процесс, как воображение включается в помощь и развивается очень активно. Разучивая и исполняя музыкальный материал, ребята опираются на образы и ассоциации, который помогают передать характер музыкального произведения и его основной образ.

Развивать певческие способности через активизацию когнитивной сферы мне в работе позволяют данные авторские методики:

- «Я пою, значит здороваю!» Дыхательная методика А.Н. Стрельниковой
- «Фонопедические упражнения для стимуляции голосового аппарата, профилактики расстройств певческого голосообразования в процессе формирования певческих навыков» В.В. Емельянова
- «Вокально – ладовые упражнения» Л.Б. Дмитриева
- «Развитие слуха и голосовых навыков» Хоровое сольфеджио Т.Бырченко, Г. Франио

Наряду с развитием познавательных функций, у дошкольника, совершенствующего певческие способности, успешно формируются хороший уровень саморегуляции, самоконтроля, высокая самооценка и высокий эмоциональный интеллект. Все это, в свою очередь, оказывает благоприятное влияние на успешное становление личности юного дарования.

Литература:

1. Емельянов В.В. Развитие голоса. Координация и тренаж, СПб, 1997.
2. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. - М., 1999.
3. Смирнова Е. О. Детская психология. - М.: Владос, 2003. Урунтаева Г. А. Дошкольная психология. - М.: Академия, 2001.
4. Орлова Т. статья «Учим детей петь» // «Музыкальный руководитель» №5,6 -2004г., с.21, №2-2005г., с.22
5. Тарасова К. статья «К постановке детского голоса» // «Музыкальный руководитель» №1-2005г., с.2
- 6.

Г.Б. Шабанбаева

Балқаш қаласының «Бөбек» бөбекжайы» КМҚК

«ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ МУЗЫКАЛЫҚ АСПАПТАРЫ АРҚЫЛЫ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ»

Әр халық, әр мемлекет ғасырлар бедерінде рухани жаңғырып, жаңарып отырады. Рухани жаңғыру мен жаңаруда мектепке дейінгі білімнің маңызы зор. «Ел болам десем, бесігінді түзе»—дейді Ұлы Мұхтар Әуезов. Ұлттық ерекшелігімізді сақтай отырып, дүние есігін ашқан нәрестеге өмірінің алғашқы күндерінен бастап музыканың әсері мол.

Қазақ елінің тарихына үңілетін болсақ, жәдігер болып қалған әрбір дүниенің тәрбиелік және дидактикалық мазмұны өте терең болғанын байқаймыз. Халқымыз көшпенді болғандықтан, балаға берген тәлімі айналадағы әлемді зерттеу, онымен үндес болуға негізделген. Қоршаған әлемді санамен бойға сіңіру үшін, ұшқан құс пен шырылдаған шегірткеге дейінгі әуезді дыбыстарды музыкалық аспаптарға түсірген.

Қарап отырсаңыз әрбір ұлттық аспаптың қайталанбас үні бар. Сол үнді мектеп жасына дейінгі баланың ойы мен бойына сіңіру үшін халқымыздың ұлттық аспаптарын таныстырып, балалардың танымдық қабілеттерін дамытуды қолға алдым. Себебі қазіргі таңда ұлттық мүдде мен құндылықтарды жандандыру ең өзекті мәселелердің бірі.

Өзекті мәселе болып табылғаны – балалар гитара мен домбыраны бір аспап, деп ойлайтыны.

Шығармашылық - эстетикалық қабылдауы дамиды

Ұлттық музыкалық аспапты тану арқылы

Баланың танымдық ой-өрісі дамиды

Ұлттық құндылықтар бойына сіңіреді

Жұмыс барысы келесі кезеңдерден тұрды:

1. Жалпы музыкалық аспаптар жайлы мағлұмат беру.
2. Ата – аналар арасында «Сіз ұлттық аспаптарды білесіз бе?» тақырыбында сауалнама жүргізілді.

3. Қазақ ұлттық аспаптардың ерекшеліктеріне шолу жасап, зерттеу.

4. Музыкалық аспаптарда ойнап көріп, шағын оркестр ұйымдастыру.

Жұмыстың алғашқы кезеңінде балалардың танымдылық ақпараттандыру жүргізілді: «Әлемнің музыкалық аспаптары», «Қазақ халқының музыкалық аспаптары» тақырыбында презентация ұсыну. «Ұлттық аспапты тап», «Музыкалық аспап ұқсастығы және айырмашылығы» «Дыбысын тауып көр», «Көңілді ноталар» дидактикалық ойын әрекеттері ұйымдастырылды.

Әрбір басталған жұмыс барысы біржақты болмайтынын барлығымыз білеміз. Ата – аналармен

ынтымақтастықты

нығайтып, кері байланыс орнату мақсатында «Сіз ұлттық аспаптарды білесіз

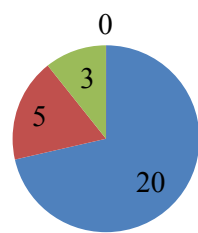
бе?» тақырыбында сауалнама жүргізілді.

Аталмыш іс – шараға 10 ата – ана қатысты. (бір топтың ата-аналары) 10 ата – ана да ұлттық аспаптардың атауын біледі, таниды, ажырата алады. Алайда 5 ата – ана ғана үй жағдайында балаларына

ұлттық аспаптар жайлы мәлімет беретіні анықталды. 3 ата – ана ғана ұлттық аспапта ойнайтыны анықталды. Бұл бір топтың ата – аналарының көрінісі ғана. Соның өзінде ұлттық құндылықтар бірінші орында емес екені анықталды.

"Сіз ұлттық аспаптарды білесіз бе?" ата - аналарға арналған сауалнама

- Ұлттық аспаптарды таниды
- Балаға мәлімет береді
- Ұлттық аспапта ойнайды

Сауалнаманың нәтижесінде келесі жұмыс бағыты анықталды: қазақтың ұлттық аспаптарымен жақынырақ танысу үшін шағын зерттеу жұмыстары жүргізілді. Зерттеу барысында қай аспап табиғаттағы қай дыбысты жеткізу үшін

жасалынды соны анықтап көрдік. Мысалы, сыбызғы – құстың сыңғырлаған дауысын, саз сырнай – ауаның қысымы тежеу арқылы пайда болған аспап, яғни ауаның да өзіндік бір әуені бар деген сөз. Ол желдің қоғалысы, судың толқыны арқылы бізбен тілдесетінін анықтадық. Сонымен қатар шекті аспаптар: домбыра, жетіген, қобыз аспаптарының жасалу жолдарымен танысып өттік. Шертпелі аспаптар арқылы қазақ халқы түрлі оқиғаны күй арқылы жеткізе алғандығы жайлы мәліметтерді тауып, білім қоржынымызды толықтырдық. Балалардың сөздік қорында: шертпелі, үрмелі, шекті, ұрмалы секілді музыкалық терминдермен толықты.

Жүргізілген жұмыстың қорытындысы музыкалық ырғақты жақсы сезінетін, музыкалық аспаптарға деген қызығушылық танытқан балалар арасында оркестр құрылды. Музыкалық ертеңгілікте «Келіншек» күйі ұсынылды.

Сонымен қатар келесі нәтижеге қол жеткіздік:

- *балалардың музыкалық аспаптары жайлы ой-өрісі дамыды;
- * шығармашылық – эстетикалық қабылдауы орнады;
- * балалардың танымдық қабілеттері дамыды;
- *ұлттық музыкалық аспаптарға деген қызығушылықтары артты.

Ұлттылық құндылықтарды қалыптастыру – біртұтас тәрбиенің міндеттері ғана емес, елінің болашағын ойлаған тұлға үшін басты мүдде деп білемін.

Осы ойдың жетегінде, мен өзім музыка жетекшісі ретінде қолға алғаным еш өкінбедім. Кішкене болсын мектеп жасындағы бүлдіршіннің санасында негізін қалау жолын аштым, деген ойдамын.

Әдебиет:

1. Ғаламтор желісі.
2. Қазақ энциклопедиясы кз. Онлайн журналы. 2017
3. Адырна журналы. Алматы. 2019

Шабетова А.Б.

КГКП я/с «Ақтілек» город Темиртау

«РАЗВИТИЕ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ИГРЕ»

Наша воспитательная работа должна сочетать умение растить коллективиста и в то же время умение дать возможность в этой коллективной обстановке всесторонне развиваться личности ребенка.
Н.К. Крупская

Произведение художественной литературы служат действенным средством формирования правильной речи, средством умственного, нравственного и эстетического воспитания детей. Для решения этой задачи необходимо совершенствовать технику выразительного чтения и рассказывания, работать над четкостью дикции, правильностью расстановки логических ударений, паузы, интонации, владеть силой голоса. Чтобы развивалась речь ребенка большинство читают стихи, слушают и пересказывают сказки, рассказывают истории и играют в подвижные игры.

Игры для развития речи бывают разные: дидактические игры, словесные игры, лексические игры, спокойные (настольные) игры, подвижные игры и ролевые игры.

Я, организованной и в свободной деятельности использую дидактические игры по способу подачи материала, учебным задачам, месту и характеру проведения игры. Например, в дидактической игре «Чьи детки?» В этой игре моя цель уточнить представление детей о природе и труде людей. Я раздаю детям картинки с изображением животных: собаки, коровы, курицы, кошки и т. д. Картинки, на которых нарисованы детеныши, остаются у меня. «Плачет котенок, потерял свою маму, кто у него мама? Поможем найти маму? У кого она?» Ребенок, у которого картинка с изображением кошки, поднимает ее и берет себе картинку с изображением котенка. Игра продолжается пока все детеныши будут не найдены.

По месту и характеру проведения дидактические игры делятся на спокойные (настольные), подвижные и ролевые.

Для проведения дидактических игр необходимо соблюдать некоторые методические требования:

- ✓ Четко представлять цель игры и задачи, которые будут решены в процессе ее проведения. Отсутствие дидактической задачи делает игру бесцельной и не заинтересует детей;
- ✓ При проведении игры тщательно отобрать лексику, на материале которой будет строиться игра;
- ✓ Учесть количество новых слов, слов активного и пассивного усвоения. Игра должна быть ни слишком легкой, ни слишком трудной;
- ✓ Для проведения игры создать игровую ситуацию, игровое настроение. Если это требуют условия игры;
- ✓ Вовлечь в игру всех детей;
- ✓ При выборе игр сочетать умственную активность с двигательной, чаще осуществлять смену игр от спокойных к подвижным, от словесных к наглядным и ролевым;
- ✓ Особое внимание уделять правилам ведения игры, которые направляют игру.

Педагогу необходимо прежде всего подобрать игрушки, картинки, различные предметы для дидактических игр и хранить их в определенном месте.

Я использую нестандартное оборудование, сделанное мною к подвижным и дидактическим играм. Это дает мне достичь необходимого результата за счет увеличения разнообразия игр.

В дидактической игре я широко использую обычные предметы обихода, а также природный материал: листья, цветы, плоды, семена, камни, песок, вода и т.д.

Дидактические игры я провожу как со всеми детьми, так и с отдельными детьми. Заканчивая игру, поддерживаю интерес к дальнейшей игре: «А в следующий раз будем играть еще интереснее. У нас будет интересная игра». И дети с интересом ждут следующую игру.

Организуя игры, я развиваю у ребенка самостоятельную работу, внимание, мышление, а главное логическое мышление и интерес к игре.

Стараюсь хвалить как можно больше детей, чтобы не потерять интерес к игре. В своей работе я позволяю ребенку полностью понять и использовать свое творчество в процессе игры.

А также в развитии речи детей мы используем лексические игры. Лексические игры проводятся с целью раскрытия и закрепления значения новых слов. Лексические игры помогают расширить словарный запас детей. Моя задача в лексических играх, закрепить и расширить словарный запас детей. С помощью наглядных игр словесный материал запоминается детьми более прочно, так как я использую игрушки, различный иллюстративный материал.

Для усвоения грамматических форм и конструкций нужно провести ряд грамматических игр. Цель грамматических игр является активизация речи. Советую для этого взять иллюстративный материал для лексических игр по тематическому принципу. Например можно провести предложив детям словесную игру «Что продают в магазине». Цель игры: активизировать состав слов по правильным предложениям значений места и действия. Например: «В магазине продают хлеб» (конфеты, молоко и т.д.). Здесь повторяются и добавляются слова при помощи беседы детей.

Разумеется, что при проведении данных игр решаются и лексические задачи: закрепление и расширение словарного запаса у детей. Что способствует большей заинтересованности у детей и быстрейшему овладению навыками произношения.

В своей работе я придерживаюсь трех принципов организации игры с детьми:

- ✓ чтобы ребенок выучил игру и хорошо ее освоил, я играю с детьми сама;
- ✓ во время игры я сижу с ребенком и не использую неуместные слова, которые говорят, что вы правы или что вы делаете неправильно;
- ✓ не поддерживаю играть с детьми под руководством, давая им собственную свободу в процессе игры.

Я считаю, что использование игр в процессе воспитания детей способствует быстрейшему достижению поставленных задач и цель.

Литература:

1. В.И. Ядэшко., Ф.А. Сохин. «Дошкольная педагогика»
2. Р.Д. Есенжолова., В.К. Камшилина «Мы поем и рассказываем», Алма-ата «Мектеп» 1983 г.

А.Т. Шалхарбаева

Балқаш қаласының «Алпамыс» б/б КМҚК

«ЕРТЕ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҮШІН ҚОЛДАНЫЛАТЫН ТИІМДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР»

Қазіргі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі-мектеп жасына дейінгі баланың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру. Функционалдық сауаттылық – адам

қызметінің, қарым-қатынастың және әлеуметтік қатынастардың әртүрлі салаларындағы өмірлік міндеттердің барынша кең ауқымын шешу үшін өмірде үнемі алынатын барлық білімді, іскерлікті және дағдыларды пайдалану қабілеті.

Функционалдық сауаттылық мектепке дейінгі білім берудің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады, өйткені балаларды мектепке дайындау мектепке дейінгі тәрбие кезеңінде маңызды құзыреттерді қалыптастыруды талап етеді. Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруды мектеп жасына дейінгі жастан бастау керек, өйткені ол баланың барлық іс-шараларға белсенді қатысуына, мектеп жасына дейінгі баланың белсенді тұлғасының қажеттілігіне, қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастардың жоғары деңгейін қалыптастыруға ықпал ететін негізгі факторлардың біріне айналады. Қазіргі білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі-әр баланың әлеуетін ашуға жағдай жасау.

Мектепке дейінгі білім беру, мектепке дейінгі білім беру мемлекеттік стандартын іске асыру жағдайында баланың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың негізі ретінде

- Мектеп жасына дейінгі балалардың қаржылық және математикалық сауаттылығын қалыптастыру;
- Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу белсенділігін қалыптастыру;
- Мектеп жасына дейінгі балаларда жаратылыстану ғылымдарының идеялары мен экологиялық сауаттылық негіздерін қалыптастыру;
- Мектепке дейінгі білім беру деңгейінде әлеуметтік-коммуникативтік сауаттылықты қалыптастыру.

Ерте жастағы топтың мысалында мен сіздермен кішкентайларымызда функционалдық сауаттылықтың алғышарттарын қалыптастыру үшін қолданып жүрген ойын технологиясымен бөліскім келеді.

Ойын – педагог кез-келген білім беру мәселесін шеше алатын маңызды әрекет. Ойын технологиясы баланың ойлауын дамытуға ықпал етеді. Мектеп жасына дейінгі балалар кез-келген әрекетке, әсіресе ойынға оңай қатысады.

Ерте жастағы балалармен жұмыс жасаудағы негізгі міндет – эмоционалды байланысты, балалардың тәрбиешіге деген сенімін қалыптастыру, тәрбиешіден мейірімді, әрдайым көмекке келуге дайын адамды, ойындағы қызықты серіктесті көре білу. Ешбір бала назардан тыс қалмауы шарт. Болашақта ойын сәттері балалардың барлық іс-әрекеттеріне енуіне қол жеткізу керек: еңбек және ойын, оқу және ойын, режимді орындауға байланысты күнделікті тұрмыстық іс-шаралар және ойын.

Ойын технологиясы арқылы «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының «Талап» құндылығының міндеттері де орындалады:

Балалармен жұмыс кезінде мен келесі ойын түрлерін қолданамын:

1. Бірнеше балалармен бірлескен ойындар – бұл ойындар балаларға ұжымдық сезімін сезінуге көмектеседі, олардың құрдастар тобымен эмоционалды және практикалық өзара әрекеттесу қабілетіне тәрбиелейді («Көлік», «Түлкі мен қоян», «Ұялдағы құстар» және т.б.)
2. Саусақ ойындары – балалар бір-біріне еліктейді («Құлып», «Саусақтар билейді», «Саусақтар сәлемдеседі» және т.б.). Олар денсаулық сақтау технологияларына да қатысты.

4. Дөңгелек би ойындары – халықтық ойындардың үлгісінде жасалған және қатысушылардың қарапайым қайталанатын қимылдары мен физикалық байланыстарының («Көпіршікті үрлеу», «Карусель» және т. б.) үйлесімі негізінде құрылған.
5. Заттармен бірлескен ойындар – балаға ойыншыққа ие болу құқығы үшін қарсыласын емес, ойын серіктесін («Доптарды домалату», «Резеңке ойыншықтармен ойындар» және т.б.) көруге көмектеседі.
6. Ережелері бар ойындар – онда балалар өздерінің мінез-құлқын басқара алады, ересек адамды мұқият тыңдайды және ұсынылған рөлге сәйкес әрекет етеді («Күн мен жаңбыр», «Торғайлар мен көлік», «Мысық пен тышқан» және т. б.)
8. Үстел үсті ойындары – бұл балаларға қоршаған әлеммен, жануарлар мен өсімдіктер әлемімен, тірі және жансыз табиғат құбылыстарымен танысу кезінде қызықты әрекет. Олар түрлері бойынша әр түрлі: «Лото», «Домино», «Жұптасқан суреттер». Үстел үсті ойындарының көмегімен сөйлеу дағдыларын, математикалық қабілеттерді, логиканы, зейінді сәтті дамытуға, өмірлік схемаларды модельдеуге және шешім қабылдауға үйренуге болады.
9. Ұсақ моториканы дамытуға арналған ойындар мен ойыншықтар мидың сөйлеу және ойлау орталықтарының жұмысына, шығармашылық қабілеттерін дамытуға және табандылықты қалыптастыруға ықпал етеді. («Мозаика», «Дәнді дақылдар» т. б.)

Жоғарыда аталған ойындар балалардың құрдастарымен қарым-қатынасын дамытуға ықпал етеді және біздің топтың өмірінің ажырамас бөлігін құрайды, тәрбиеленушілер үшін таныс және қалаулы болды. Ерте жастағы балалармен ойын технологиясын қолдану оқу материалын жақсы меңгеруге мүмкіндік береді. Осының арқасында олар тәуелсіз, белсенді бола бастайды, балалар өз білімдерін жаңа жағдайларда қолдана алады, оларды іс жүзінде қолдана алады және өз бетінше өндіре алады. Яғни, ойын арқылы жеке қабілеттер мен психикалық функцияларды дамыту процесі жүреді.

Әдебиет:

1. Горлова Н.А. «Қазіргі мектеп жасына дейінгі балалар: олар қандай?» Обруч - 2009. № 1. 3-6 б.
2. Комарова Т.С., Зацепина М.Б. «Балабақшаның тәрбие – білім беру жұмысындағы интеграция», МОЗАИКА-СИНТЕЗ Мәскеу, 2010, Б.44.
3. Сұлтанбекова С.С., Захарова Т.В., Яковлева Е. Н., Лобанова О. Б., «Білім беру квесті – заманауи интерактивті технология» // ғылым мен білімнің заманауи мәселелері. – 2015. – № 1-2.

«ӘР ТҮРЛІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДА СЕНСОРИМОТОРЛЫҚ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ»

Сенсомоторика-бұл қозғалыс пен эмоцияны басқару қабілеті, бұл көру мен қозғалыстың, қозғалыс пен естудің, сезім мен қозғалыстың үйлесімділігі. Моториканың дамуы басқа жүйелердің дамуын қамтамасыз етеді. Заттың пішінін, көлемін және өлшемін тиімді анықтау үшін балада екі қолдың, көз бұлшықеттерінің және мойын бұлшықеттерінің үйлесімді қозғалыстары жақсы дамыған болуы керек.

Сенсомоторлы дамудың үш кезеңін қарастырайық: нәресте, ерте балалық шақ және мектепке дейінгі жас.

Бізді кіші, орта, ересек, болып бөлінетін мектепке даярлық жасы көбірек қызықтырады.

Осы кезеңде:

* көру арқылы қабылдау жетекші рөлге ие болады;

* сенсорлық стандарттар игеріледі;

* мақсатты бағыттау білу, жоспарлылық, өңдеу, сезіну қабілеттері артады,

Саналы түрде қабылдау ;

* қабылдау барған сайын интеллектуалды бола бастайды.

Психологиялық ғылым екі негізгі сенсомоторлы әдісті анықтайды: зерттеу және салыстыру.

Ересек мектепке дейінгі жаста зерттеу эксперименттік сипат ала бастайды, яғни, балалар көру және жанасу негізінде сыртқы практикалық манипуляциялардан нақты затпен танысуға көшеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сенсомоторлы дамуы қалай қалыпты өтуі керек? Өмірдің бесінші жылында бала кезекпен бір немесе екі аяқпен секіреді, баспалдақпен өздігінен көтеріледі, мүмкін екі аяқпен сырғанап алады. Бұл жаста олар бұрын алынған дағдыларын жетілдіріп,

жаңа қызығушылықтар пайда болады. Бала трафареттерге сандар мен әріптер жазады және бұл "сауаттылықты" игеруге, қолды жазуға дайындауға жасалған қадам. Қарындаштармен, түрлі-түсті бормен сурет салады, адамның суретін және киімінің элементтерін бейнелейді, геометриялық фигураларды көшіреді. 9 шаршыдан құрама құрап, қағазды бірнеше рет бүктейді. Сөмкедегі заттарды жанасу арқылы анықтайды, пластилиннен мүсіндейді (2-ден 3 бөлікке дейін), етіктің бауын байлайды, түймелерді бекітеді. Сөздік қоры екі мың сөзге жетеді, сөйлеудің барлық бөліктерін (қатысудан басқа), барлық грамматикалық формаларды қолданады, қайталай алады. Алты жасында бала "қол еңбегінің" күрделі әдістерін меңгереді. Кесу, желімдеу, иілу, орау, себу,

бүктеу, қосалқы және табиғи материалдарды (мата, қағаз, сым, фольга, ағаш жапырақтары) қолдана отырып, әртүрлі құралдар мен жабдықтарды (қаламдар, қарындаштар, щеткалар, маркерлер, қайшылар, тырма, күректер) қолданады. Бала жақсы секіреді, жүгіреді, екі доңғалақты велосипедпен, конькимен, шаңғымен сырғанап алады.

5-6 жаста психосенсомоторлы даму жетекші болып саналады. Осы жаста мидың тиісті аймақтарының жетілуі аяқталады. 6-8 жасқа қарай графомоторлы қозғалыстарды реттеуде және тиісті дағдыларды қалыптастыруда қол-көзді үйлестіру жетекші орын ала бастайды. Мектеп жасына дейінгі кезеңнің соңында әдетте балаларда сенсорлық эталондар мен перцептивті әрекеттер жүйесі қалыптасуы керек.

Баланың сенсомоторлық тәжірибесін қалыптастыру сәтті жүзеге асырылады:

1. Балалар әрекетінің күнделікті түрлерінде және режимдік сәттерді орындау барысында;

2. Көркемдік қызмет түрлеріне қатысу;

3. Спорттық және ашық ойындарда, жарыстарда, музыкалық-спорттық ойын-сауықтарда, балалардың бос уақыттарында;

4. Дағдыларды жүйелеуге, нақтылауға, оларды қолдану мен түрлендіру саласын кеңейтуге бағытталған баланың танымдық және ойын іс-әрекетінде.

Әр түрлі пәндік іс-шаралар, соның ішінде өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларымен үйлеседі, бұл сонымен қатар ұсақ моториканың дамуына ықпал етеді:

- * саусақтармен, щеткамен, мақта жүнімен және т. б.;
- * балшықтан, пластилиннен, қамырдан модельдеу;
- * үлкен және ұсақ мозаикамен, конструктормен ойындар;
- түймелерді бекіту және ашу;
- * шілтердің барлық түрлері;
- * сақиналарды өрімге байлау;
- * кесу
- * әр түрлі материалдан жасалған аппликация (қағаз, мата, мамық, мақта, фольга);
- * қағаз құрылысы (оригами);
- * макраме (жіптерден, арқандардан тоқу);
- * көлемді және жазықтық басқатырғыштарды жинау;
- * көлемі, пішіні, материалы бойынша әр түрлі ұсақ заттарды (қиыршық тастар, түймелер, желеңділер, моншақтар, жармалар, қабықтар) сұрыптау.
- * массаж шарларын қолдану
- * "Аяқтың сенсорлық ізі"
- * массаж добы ойындары
- * өзін-өзі массаж
- * сумен, құммен ойындар
- дидактикалық ойындар
- * ашық ойындар

Геометриялық фигураларды зерттеуді көңілді ойынға айналдыруға болады. Ойын жаттығулары арқылы сіз баланы бірдей заттарды табуға, геометриялық фигуралардың аттарын, олардың түсін есте сақтауға, ұсақ моториканы жаттықтыруға үйрете аласыз.

Сіз серуендеу кезінде сенсорлық дамумен айналыса аласыз. Ең қарапайым нәрсе-спорт алаңында немесе серуендеу алаңында белгілі бір түсті немесе пішінді заттарды табу. Серуендеу кезінде бақтағы ағаштардың қалыңдығы мен биіктігін салыстыра отырып, "қалың – жұқа", "жоғары - төмен" ұғымдарымен таныстыру ыңғайлы. Сіз жол мен тротуардың, орындықтардың ұзындығын және т. б. біртіндеп ойын арқылы бала осы ұғымдардың барлығын үйренеді.

Сенсорлық даму спорттық немесе ашық ойындар кезінде де жүруі мүмкін.

Балаларда сындарлы іс-әрекет процесінде жалпыланған идеялар да қалыптасады. Ғимаратты құру кезінде бала геометриялық фигуралардың аттарын оңай есте сақтайды. Ал құрылыс жиынтығымен эксперименттер конструктордың белгілі бір бөліктерінің қасиеттерін ашады. Белгілі өкілдердің пікірінше, толыққанды сенсомоторлық дамуды қамтамасыз етуге бағытталған сенсомоторлық тәрбие балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеудің негізгі аспектілерінің бірі болып табылады. Балаларды заттардың түсімен, пішінімен, көлемімен және олармен іс-әрекеттермен таныстыру бойынша сабақтарды жоспарлаудың маңызды факторы басқа қызмет түрлерімен байланысы және жүйелілік, өзгергіштік принципі болып табылады. Осыған байланысты сенсомоторлық тәрбие "Балабақшадағы тәрбие бағдарламалары" арнайы тәуелсіз бөліміне бөлінбейді, бірақ қызмет түрлеріне байланысты: бейнелеу, музыка, ойын, еңбек, сөйлеу және т.б. сенсорлық және моторлық міндеттердің үйлесімі қызмет барысында жүзеге асырылатын ақыл-ой тәрбиесінің негізгі шарттарының бірі болып табылады. Сенсомоторлық тәрбие психикалық функциялар мен қол шеберлігін қалыптастыру үшін, әрі қарай оқу мүмкіндігі үшін қажетті өте маңызды алғышарттар жасайды. Сенсорлық функциялар моторикамен тығыз байланыста дамиды, интегралды интегративті белсенділікті - интеллектуалды белсенділік пен сөйлеуді дамытудың негізінде жатқан сенсорлық-моторлық мінез-құлықты қалыптастырады.

Сондықтан есте сақтау керек: нәрестенің тікелей ортасында болатын барлық нәрсе оның жан дүниесінде өзгереді. Балалар неғұрлым көп білсе, олардың сенсорлық тәжірибесі соғұрлым бай болады, олардың моторикасын дамыту оңайырақ және оңай болады, мұның бәрі оқуды жеңілдетеді. Бір қолымен затты алу үшін бала бұған дайын болуы керек. Егер ол бұл затты ұстай алмаса, оны сезіне алмайды. Сонымен, біз баланың қолын ептілік пен шебер

болуға үйретеміз, және сол арқылы көп және әртүрлі нәрселерді біле алады. Сенсо-сезім, моторика-қозғалыс. Мектепке дейінгі балалық шақта балаларда "дененің мені" бейнесі қалыптасады, олар өз денелерін біле бастайды, оны басқаруды үйренеді. Бала қоршаған әлеммен танысады: сезіну, қарау, иіскеу, құлау.

Әдебиет:

1. Вайнерман, С.М. Сенсомотордың дамуы мектеп жасына дейінгі балалар
Вайнерман, А. С. Большов, Ю. Р. Силкин және басқалар – М: Владос, 2001ж
2. Венгер, Л.А. «Баланың сенсорлық мәдениетін тәрбиелеу» /
Г. Пилюгина, Н.Б. Венгер. – М., 1988 ж
3. Лебедева, А. Н «Ересек мектепке дейінгі балалардың сенсомоторикасын дамыту жасы: түзету және дамыту бағдарламасы /
: Мектепбаспасөз, 2004

Шевелева Н.А

КГКП я/с «Аленушка» город Сарань

«ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ, КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

Детский сад, представляет собой объект, обеспечивающий социальное, всестороннее развитие личности ребенка, систему пространств, в которых развертываются определенные функциональные процессы, связанные с жизнеобеспечением детей и полноценным их развитием. А под полноценным развитием – формирование личности физически, психологически здоровой, ориентированной на активную, осмысленную, освещенную высоким замыслом жизнь.

Развивающая предметно–пространственная среда дошкольного учреждения – важный компонент в развитии ребенка. Основными элементами развивающей среды внутри нашего детского сада являются групповые комнаты и их оборудование: крупногабаритные модули, тематические наборы игрушек, информационные средства обучения и воспитания. Деятельность ребенка зависит от того, как устроена предметно-игровая организация его жизни. Из каких игрушек и пособий, как они расположены, доступны ли для самостоятельной деятельности. Развивающая предметная среда детства – это система условий, обеспечивающая полноту развития деятельности ребенка и его личности. Предметная среда предоставляет ребенку условия для творческого духовного развития и возможность «вычерпывать» из нее информацию, необходимую для постановки и решения задач той или иной деятельности.

«В пустых стенах ребенок не заговорит. . .».

В нашем саду КГПК я/с «Алёнушка» исходя из своего опыта работы вся предметно – развивающая среда в нашей группе строится с учетом реализации активных методов обучения, направленных на активизацию познавательного и речевого развития ребенка. Совместно с родителями организовали центры для развития деятельности ребёнка.

В группе есть «Занимательная математика» где представлен материал: по развитию познавательных процессов ребенка, подобран материал для формирования элементарных математических представлений : о форме, цвете, части и целом, настольно – печатные, развивающие игры, ИКТ средства, для этого в учебном году была приобретена интерактивная доска активно используемая в организованной деятельности. Сочетая задания, которые требуют участия педагога, и задания, которые могут быть выполнены детьми самостоятельно, мы совершенствуем речевые способности, умение рассуждать, делать выводы.

Центр «Волшебные книги» размещает книги, соответствующие возрастным особенностям детей данного возраста. В нем находятся книги с художественными произведениями детских писателей, сказками и другие литературные формы. Совместно с

родителями пополняем книжный фонд, а так же книжки малышки сделанные детьми и родителями украшают наши полки.

В центре «Любознательный ученый» подобраны инструменты по уходу за растениями, дидактические игры, муляжи овощей и фруктов. Для исследования в уголке размещаются самые разные природные материалы: песок, камни, ракушки, уголь, микроскопы – все это вызывает у детей особый интерес. Важным составляющим является календарь природы и наблюдений за погодой. Правильное ведение календаря природы, экспериментирование и труд развивают и обогащают речь ребенка, рассаду которую вырастили в процессе эксперимента высаживаем на участке, ухаживаем и собираем урожай.

Конструкторы разного вида расположены в центре «Юный строитель», кубики и мелкий деревянный строительный материал, схемы построек позволяют организовать конструктивную деятельность с большой группой детей, подгруппой и индивидуально, развернув строительство на ковре. Конструктивно – строительные игры способствуют развитию мелкой моторики, словесной ориентации, зрительно – двигательной координации.

В центре «Мастерская художника» размещён материал и оборудование, необходимые для детской изобразительной деятельности с учетом интереса как девочек, так и мальчиков. Здесь имеются кисти, ножницы, трафареты. И различный материал(пластилин, картон, акварельные краски, мелки, цветные карандаши). Использование данного материала способствует развитию творческой фантазии, мелкой моторики рук. «Движение руки всегда тесно связано с речью и способствует ее развитию» В.М.Бехтерев. Папа Бизяевой Анастасии своими руками смастерил мальберты для данной мастерской, дети с удовольствием работают на их, представляя себя художниками

Важным направлением в речевом развитии является : развитие мелкой и общей моторики кистей и пальцев рук, как составляющих здоровосберегающих технологий. Постоянно обновляются пособия, направленные на развитие мелкой моторики: шнуровки, пазлы, мозаики, нанизывание бус, книжки – раскраски, ёмкости с сыпучим материалом.

Особое место отводится «Лексическому дереву», где размещаются атрибуты к изучаемой теме: «Времена года», «Дикие животные», «Зимующие птицы».Игровые технологии помогают развивать у детей наблюдательность, память, воображение.

В группе имеются: стаканчиковый, кукольный , пальчиковый, настольный, перчатковый театры. В театрализованной деятельности активизируется словарь ребенка, совершенствуется звуковая сторона речи. У детей улучшается диалогическая речь, ее грамматический строй. Дети учатся произносить текст, выразительно передавать мысли автора. Инсценировки сказок и литературных произведений способствуют развитию связной речи. Речь детей становится грамотной, лексически обогащённой.

В группе выделены зоны для сюжетно–ролевых игр. Используем различные формы организации сюжетно–ролевых игр: игры с заданными темами, готовыми сюжетами, игры, где дети сами придумывают сюжет. Атрибуты к играм подбираются так, чтобы создать условия для реализации интересов детей в разных видах игр.

В игровой комнате имеется «Уголок уединения», который позволяет создавать положительный эмоциональный микроклимат в группе, предупредить чрезмерное возбуждение ребенка, ведущее к утомлению его нервной системы. У каждого ребенка при необходимости уединиться, полистать любимую книжку, игрушечный телефон, по которому можно «позвонить» маме с папой.

На родительских собраниях в нашей группе мы уделяли большое значение предметно–развивающей среде. Раскрыли её значение и значимость. Предложили родителям быть непосредственными участниками, создающими предметно – развивающую среду. Результат проведённой работы показал, что совместное творчество обогащает предметно–развивающую среду, объединяет коллектив детского сада и семьи воспитанников нашей группы в вопросах решения общих задач в воспитании и развития детей.

Таким образом предметно-развивающая среда играет большую роль в процессе социального развития и воспитания дошкольников. Если предметно – развивающая среда в которой действует ребенок будет информативна, вариативна, многофункциональна,

соответствовать уровню психического развития ребенка, тогда будет наблюдаться и гармоничное, всестороннее развитие и воспитание детей дошкольного возраста.

Литература:

1.И.В. Крупина – М: Академия, 2000

«Проектирование развивающей предметно–пространственной среды современного детского сада»

2. Н.М.Смирнова. Детский сад. Оценка предметно–развивающей среды. Дошкольное воспитание . 2010

Ресурсы сети Интернет

1.Лазарева С А. Проектирование образовательной среды.

Ж. Шекен

Балқаш қаласының «Ақбота» б/б КМҚК

«БІР ТҰТАС ТӘРБИЕ – БОЛАШАҚ КЕМЕЛІ»

«Ұл тәрбиелей отырып, халықты тәрбиелейміз, қыз тәрбиелей отырып, ұлт тәрбиелейміз» - деген Мұхтар Әуезов ағамыздың сөзімен бастағым келіп отыр.

Президентіміз Қасымжомарт Кемелұлы Тоқаев съезде сөйлеген сөзінде біртұтас ұлттық тәрбиеге көңіл бөлу керек деген болатын. Ұлттық құндылықтарды жас кезінен бастап баланың бойына сіңіру балабақшадан басталады десек артық айтпас едік. Жұмысымыздың негізгі мақсаты әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктерімен қажеттіліктерін ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтар негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу болып табылады.

Қазіргі өзекті мәселе біздің болашақ ұрпағымыздың бойына ұлттық құндылықтарын сіңіріп, ұлтжанды болашағы зор патриотты –ұрпақ тәрбиелеу.

Тәрбиемен оқыту өзара тығыз байланысты, бір- бірінен бөліп алуға болмайтын біртұтас процесс. Тәрбиенің басы отбасы мен балабақшадан басталатынын мәлім. Балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру. Бала тәрбиесінде үштік одақтың байланысы өте қажет. Баланың қаншалықты дамып жатқанын, қай жағына ата-ана көмегі керектігін бақылай отырып бірлесе жұмыс атқарамыз. Қазіргі кезде балалардың смартфонға тәуелді болып қалды. Балалардың қызығушылығын арттырып, ұлттық құндылықтарды бойына сіңіре білсем, болашақ еліме деген үлесім болары анық. Баланың тұлға болып қалыптасуы үшін әрқашан ізденісте болып, жаңа технологиялар кіргізіп, баланың қызығушылығын арттыру әр тәрбиешінің міндеті. Ұйымдастырылған іс-әрекетте жаңа мемлекеттік бағдарламаға енгізілген өзгерістер бойынша жүргізіп отырамын. Бөбекжайымыз «Халық педагогикасы» жобасымен жұмыс жасағандықтан ұйымдастырылған іс-әрекет барысында түрлі ойындар арқылы ұмыт болып бара жатқан құндылықтарымызды балалардың бойына сіңіру.

Балалардың ой-өрісін дамытуға, қиялын шарықтатып, тіл байлығын дамытуда халық ауыз әдебиет үлгілері- ертегілер, жұмбақтар, мақал-мәтелдер, жанылтпаштардың тигізетін пайдасы ұшан-теңіз. Балаларды халық ауыз әдебиетіндегі ертегілермен таныстырып ұлттық рухани біліммен сусындатып, мақал –мәтел , жаңылтпаш, өтірік өлең, тыйым сөздер, бата, батырлар жыры, санамақтар жинақ кітапшаларын құрастырып балаларға жаттатқызып отырамын. «Әжемнің ертегілері» атты фетрден саусақ ертегілерін жасап, ол ертегі кейіпкерлерімен әр бала өзіне ұнаған ертегілерін мазұндап айтып отыруға машықтанды .

«Әжемнің ертегісі» жобасымен жақсы ұштастыра отырып балалар ертегілерді тыңдауға, сомдауға, ертегі кейіпкерлерінің іс әрекетіне баға -беруді, ертегі желісін есте сақтау қабілеттерінің артуына ықпал еткенін бақылап, тағы жаңа технологиялар іздестіріп, заманауи «Ғажайып жылжымалы кигіз үй» ойын жаттығуларын жасап шығардық. Бұл «Ғажайып кигіз үйдің» тиімділігі қазіргі мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасындағы жеке тұлғаның жан-жақты дағдыларының дамуына көп көмегін тигізді. Әр баланың қызығушылықтары артып, коммуникативті, танымдық, шығармашылық, физикалық, әлеуметтік дағылары қалыптасады. Сауат ашу негіздерінің оқу іс-әрекетінде

дыбыстық талдау, буынға бөлу, математика негіздерінің тапырмаларын орындауда, «Жылжымалы киіз үйді» жиі қолданамын. Барлық ресурстары арнайы қоржындарда салынып тұрады.

Бала тәрбиесінде ойынның алатын орны да бөлек екенін білеміз. Бөбекжайымызда ұлттық құндылықтың бір бөлігі ұлттық ойындарға аса көңіл бөлінеді.

«Асық ойнаған озар, доп ойнаған тозар» -демекші біздің мақсатымыз ұмытылып бара жатқан ұлттық ойынымызды жаңғырту. Асық бала мінезін төзімділікке, қозғалысын дәлдікке ептейді. Көздің көру қабілегін арттырады. Асықты қолға ұстап иіргенде, саусақ пен алақандағы жүйке нүктелері үйкеліске түсіп, ми тынығады. Мергендікпен қатар, баланың ептілігі, шапшаңдығы, табандылығы және қырағылығы жетіледі. Мектепалды даярлық тобы болғандықтан «Ханталапай», «Асық ату», «Бес тас» ойындары күні бойы ойналады. Халық ойындары балаларды ептілікке, шапшаңдыққа, ұжыммен ойнауға, өз ісіне баға беруге, шыншылдыққа үйретеді. Асықты кез келген заманауи ойындар құрастырып жасауға болады.

Сауат ашу негіздерінде дыбыстық талдау жасағанда көк түсті, қызыл түсті асықтарды қолданады. Табиғи зат болғандықтан балаларға ешқандай зияны жоқ, және де саусақ қол моторикасының дамуына да үлесі зор.

Баланың қандай пазл құрастырып жатқанына көп көңіл бөле бермейміз. Себебі бала әр пазлды құраған сайын құраған дүниесінің бейнесі санасына терең қалыптасатыны сөзсіз. Ұлттық үлгідегі пазлды құрастыратын болсақ, әдемілікті көрсе түстерді үйлестіріп үйренсе, мүйіз ою, сынық ою, шынжыр ою, табан ою деген секілді бір оюдың атауын үйреніп, келешек дизайнерлік қыры ашылады – деп ойлаймын.

Сондықтан ұлттық үлгідегі пазлды қызығушылықпен құрастырады.

Қазақтың ұлттық баспанасы киіз үйді тек наурыз мерекесінде ғана көрсетеміз. Ал , бала шынтуайтында күнделікті шаңырақтың қандай болатынын ұстап, уықты қадап көрсе, керегенің қандай екенін көріп өссе әлбетте оның ұлттық таным көкжиегіне басқаша әсер ететіні анық. Киіз үйді өздері құрастырып уықтарын қадайды. Бұл да ұсақ және ірі қол моторикасын дамытады.

Балалар қазіргі таңда ұйымдастырылған іс-әрекеттерде белсенділік пен қызығушылықтары артты, ұлттық құндылықтарымызды бойына сіріре біледі. Ұлттық құндылықтарды күнделікті тәжірибеде жалғастырып, әдістемелік қоржынымды арықарай толықтыра беремін.

Болашақ ұрпағымызды саналы, білімді, рухани адамгершілікті болдырып тәрбиелеу үшін біз білімді жан-жақты ізденістегі жаңашыл тәрбиеші болуымыз керек. Қазіргі таңда тәрбиеленушінің тәрбиесі мен білімі тәрбиешілердің қажырлы еңбегіне тікелей байланысты.

«Әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында өз ұлты үшін қызмет қылатын болғандықтан, тәрбиелі баланы сол ұлт тәрбиесімен тәрбиелеуге міндетті» деп Мағжан Жұмабаев атамиздың сөзімен аяқтауды жөн көрдім.

Әдебиет:

1. «Бала мен балабақша» -2018,№3
2. «Балабақша: тәрбиелеу және оқыту» -2015,№3
3. «Біртұтас тәрбие бағдарламасы»

Шигабутдинова Н.И., Синячкина Е.Я.
КГУ специальный д/с «Балдырған» город Темиртау

«ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРАКТИК В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ»

Тенденции современной образовательной политики РК предоставляют дошкольным организациям значительную свободу и самостоятельность в модернизации коррекционно-образовательного процесса дошкольников. Современный детский сад - это организация, работающая в режиме инноваций, режиме развития, режиме постоянного роста. Высшим приоритетом в современном инклюзивном и специальном образовании является поиск альтернативных форм коррекционного воздействия.

«В современном мире подход к образованию меняется вместе с быстроменяющимися реалиями, в которых живут и растут наши дети» [1. п. 22]. Активное внедрение цифровых технологий позволит обеспечить современное качество образования. Высшим приоритетом в современном инклюзивном и специальном образовании является поиск альтернативных форм коррекционного воздействия.

Примером такого поиска стало создание и открытие на базе детского сада «Балдырған» Центра современной коррекции «Карусель» (далее ЦСК).

Данный центр оснащен современным инновационно-игровым коррекционным оборудованием, которое в разы повышает эффективность логопедической работы.

Деятельность Центра регламентирована Программой «Карусель», которая является результатом командной работы специалистов городского отдела образования и педагогов детского сада (утверждена методическим советом городского отдела образования в январе 2021 года).

Основной целью центра является создание оптимальных условий для современного коррекционно-образовательного процесса в условиях новой Модели развития дошкольного воспитания и обучения.

Задачи:

1. Внедрить в коррекционно-образовательный процесс современные игровые цифровые технологии.
2. Разработать методическое сопровождение коррекционно-образовательного процесса в условиях новой модели дошкольного образования.
3. Оказать информационно-методическую помощь родителям дошкольников с особыми образовательными потребностями (далее ООП) и педагогам службы психолого-педагогического сопровождения в рамках ресурсного центра.

Участники: дети от 3 до 6 лет, родители дошкольников с ООП, педагоги сопровождения.

Под сопровождением понимается система профессиональной междисциплинарной деятельности педагогов разного образовательного направления, сконцентрированная на создании специальных условий для успешного развития ребенка с ООП.

В работе с детьми данной категории важно совместное командное взаимодействие специальных педагогов.

Зона ответственности специалистов: учитель-логопед диагностирует и корректирует нарушения речи дошкольника; педагог-психолог диагностирует и корректирует поведение ребенка, деформацию личностного развития, социального взаимодействия; учитель-дефектолог (специальный педагог) диагностирует и корректирует трудности в познавательном развитии дошкольника; инструктор по физической культуре развивает двигательную активность, общую и мелкую моторику.

По видам деятельности специалистов в центре организовано инклюзивное предметно-развивающее пространство: сектор «учимся говорить», сектор «учимся думать», сектор «учимся воспринимать», сектор «учимся двигаться».

Предлагаем обзор сектора «Учимся говорить». Данный кластер оснащен современным инновационно-игровым коррекционным оборудованием:

1. Интерактивный коррекционно-развивающий комплекс «Logo 50».
2. Логотренажер «Речевой калейдоскоп».
3. Мультимедийный интерактивный развивающий стол «Logo 25».
4. Программно-дидактический комплекс «Мерсибо» (в комплекте).
5. Тренажер-имитатор для тренировки речи (коммуникативное зеркало).
6. Тренажер «FORBRAIN» с костной проводимостью для усвоения речи.

Постоянно обновляется база программного обеспечения. На сегодня – это мультимедийные игры, созданные в 2021-2023 годах, т.е. самые последние предложения в коррекционном цифровом пространстве.

Для приобретения современных коррекционно-образовательных игровых технологий необходимы немалые средства. Для привлечения инвестиций целесообразно использовать как официальные источники, так и благотворительность.

Игровые технологии, применяемые в ЦСК «Карусель» являются мощным мотиватором для детей с ООП и в разы увеличивают эффективность коррекционного воздействия (Рис. 1).

Рисунок 1. Работа с воспитанниками в условиях ЦСК «Карусель».

Развивающее пространство Центра «Карусель» оборудовано таким образом, что обеспечивает доступ участников коррекционного процесса к лучшим образовательным ресурсам и технологиям.

Опыт работы, профессиональный уровень специалистов, степень принятия инклюзии дают возможность демонстрации и передачи опыта коррекционно-развивающей работы педагогам дошкольных организаций города и области. Так, коллектив детского сада «Балдырған» стал инициатором организации регулярных городских семинаров «Территория родительско-педагогических возможностей» для родителей дошкольников с ООП и педагогов специального и инклюзивного образования. В 2022-2023 и 2023-2024 учебных годах проведено три подобных семинара с привлечением общественных деятелей, депутатов

и представителей отдела образования. Данные мероприятия привлекают внимание к проблемам воспитания детей с ООП и способствуют их решению.

В декабре 2022 года опыт работы ЦСК «Карусель» был представлен на областном семинаре-практикуме для молодых педагогов.

В рамках деятельности ЦСК «Карусель» разработаны: рабочая документация сопровождения дошкольников с ООП и их родителей, циклы занятий с использованием интерактивного оборудования, серия анимированных коррекционно-развивающих занятий для детей с ООП и их родителей и др.

В январе 2024 года детский сад принял активное участие в разработке проекта «Спроси у наставника», инициированного УМЦ РО КО.

Опыт работы в рамках ЦСК «Карусель» показывает, что с внедрением современных цифровых технологий создаются оптимальные условия для максимальной эффективности коррекционно-образовательного процесса.

Перспективы:

- ✓ установление прочных связей с социумом для создания дополнительных (альтернативных) современных образовательных ресурсов, реализация областного проекта «Спроси у наставника»;
- ✓ повышение квалификации педагогов и родителей имеющих детей с ООП в условиях ресурсных центров, практикующих коррекционно-образовательный процесс;
- ✓ реализация технической направленности, как инструмента организации предметно-пространственной среды специальным современным коррекционным оборудованием.

Данная работа не статична. Мы видим перспективы, как в консультировании, так и в педагогическом просвещении. У нас есть опыт и мы готовы им делиться.

Литература:

1. Об утверждении модели развития дошкольного воспитания и обучения. Постановление Правительства РК от 15 марта 2021 года № 137.
2. Хакимжанова Г.Д., Айдарбекова А.А. Обучение и воспитание детей с особыми образовательными потребностями в условиях массовой школы. – Алматы, 2001. – 30 с.

Шманова А.Ж.

КГКП я/с «Шаңырақ» город Караганда

«ВИДЫ ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ»

*Пусть ваш воспитанник будет непокорным, своевольным- это несравненно лучше, чем безмолвная покорность, безволие.
(Сухомлинский В.А.)*

В настоящее время проблема, которая привлекает внимание всей мировой общественности, - инклюзивное образование, предусматривающее полное включение детей в образовательный процесс с участием среды, семьи в соответствии с их индивидуальными запросами и особенностями. Слово Инклюзив - в переводе с латинского означает «включаю себя», а в переводе с английского –«смешиваю».

Инклюзивное обучение-определяет равные права детей и позволяет участвовать в деятельности коллектива. Инклюзивное обучение - позволяет развивать способности, необходимые для общения с людьми.

Ценность человека определяется его возможностями, достижениями. Каждый человек способен чувствовать и думать. Каждый человек имеет право на отношения. Все люди нужны друг другу. Знания реализуются в рамках реального общения. Все люди нуждаются в поддержке и дружбе своих сверстников. Достижение успеха для каждого ребенка-это осуществление деятельности, которую он может выполнить по своему усмотрению. Многогранность расширяет сферу развития человеческой жизни.

Этому глобальному вопросу ученые мира дают следующее определение: инклюзивное образование-это полное включение в общеобразовательный процесс и социальная адаптация всех детей, в том числе 5 детей с ограниченными возможностями, независимо от пола, происхождения, вероисповедания, положения, устранение барьеров, отличающих детей, призыв родителей к активности, участие в коррекционно-педагогических и социальных потребностях ребенка специальная поддержка, т. е. государственная политика, направленная на эффективное обучение, при котором сохраняется качество общего образования. Инклюзивное обучение-используется при описании процесса обучения в общеобразовательных учреждениях детей с особыми потребностями. Следовательно, в основе инклюзивного обучения лежит идеология отрицания какой-либо дискриминации детей, обеспечения равноправного отношения ко всем людям, а также создания специальных условий для детей с особыми потребностями в обучении. Данное направление способствует успеху детей в учебе, формирует хорошие условия жизни.

Инклюзивное обучение-определяет равные права детей и позволяет участвовать в деятельности коллектива. Инклюзивное обучение - позволяет развивать способности, необходимые для общения с людьми.

Индивидуальное и психическое воспитание ребенка начинается с детства. Все навыки приобретаются в семье, в том числе и навыки правильной речи формируются в семье. Речь ребенка формируется по образцу, полученному от родных: мамы, папы, бабушки, дедушки, старшей сестры, Дяди. Некоторые думают, что сторона звукоизвлечения ребенка в речи развивается самостоятельно, без помощи взрослых, но это заблуждение.

Вопросы воспитания, нацеленные на всестороннее формирование духовно развитой, нравственно и физически здоровой, культурной личности, всегда волнуют и школу, и родителей. Как вы знаете, наше общество, в котором мы живем, - это рыночная экономика. Страна постоянно развивается. Если государство требует от нас образования в соответствии с нашей страной, мы требуем от учащихся обучения в соответствии с государственной программой. Для достижения каких - либо успехов нам необходимо работать вместе учителем-родителем-учеником. Главным залогом успеха воспитательной работы является сотрудничество между школой и родителями. В деле воспитания подрастающего поколения должно уделяться постоянное внимание связям между школой и семьей.

К одной из первых трудностей, с которыми сталкивается ребенок в жизни, мы относим нарушения речи. В преодолении или облегчении той же трудности трудится логопед. Но для того, чтобы коррекционные занятия логопеда были результативными, необходимо и непосредственное отношение родителей.

Для исправления пробелов в речи проходит время, а дефекты в речи остаются. С тех пор, как ребенок пошел в школу, эти пробелы приносят ему много боли.

Чтобы избавиться от такого специалиста не видно, логопед бѣлден время. Если ребенку предлагают посещать занятия логопеда, необходимо следовать этому предложению.

Для устранения этих речевых пробелов создаются логопедические занятия. Однако, чтобы прийти к положительному результату, подготовить ребенка к поступлению в школу без дефектов, необходима активная помощь родителей в семье.

Нарушение речи является наиболее распространенным видом патологии у детей, поэтому комплексная организация системы специализированной помощи, лечения и реабилитации — вопросы высокого значения.

Участие родителей в формировании речевых навыков положительно сказывается на работе логопеда и ребенка. Если это участие осознанно, хорошо спланировано и продолжительно, оно становится более эффективным. Чем раньше начнется сотрудничество между собой, тем лучше.

В результате многолетнего наблюдения был сделан вывод: большинство родителей детей с речевыми дефектами не очень глубоко понимают серьезность речевого дефекта, а называют только проблемы на лице. Педагогическое образование большинства современных родителей поверхностное, безразличное, его причина-отсутствие незначительных психолого-педагогических знаний и желание погрузиться в мир ребенка, что приводит к снижению

эффективности работы в целом. Поэтому успех в развитии языка ребенка зависит от установления связей с родителями

Работа логопеда направлена на информирование родителей о современных требованиях к развитию ребенка, на разъяснение конкретных условий развития языка ребенка, на содействие осознанию роли родителей и лиц, их заменяющих в этом процессе. (слайд-план логопеда)

Между логопедом и родителями формируется определенная система работы. Знакомство с семьей-не должно заканчиваться формальной записью сведений об отношениях с родителями. Неправильно использовать одни и те же методы в работе с разными семьями. Их необходимо менять в зависимости от культурного, образовательного уровня родителей, стиля семейного воспитания, взаимоотношений в семье, понимания проблемы своего ребенка и т.д., т. е. постоянно искать пути взаимодействия и сотрудничества родителей с педагогами.

Родителей следует информировать об основаниях содержания детей с нарушениями речи под наблюдением врача.

- предоставление родителям полной информации об уровне речевого развития их ребенка.

- ориентация родителей на типы причин нарушения речевого развития.

- проектирование образовательного маршрута ребенка

- определить роль родителей в предстоящей логопедической работе.

Общение с родителями осуществляется в индивидуальной и групповой формах работы. Это проведение семинаров, консультаций, бесед, открытых уроков, наглядной пропаганды, информационных выставок, опросов. Логопеду важно, чтобы каждый вид работы был не формальным, а привлекал родителей к решению проблемы, создавал продуктивное сотрудничество, так как современный родитель не хочет слушать длинный, отрывистый доклад педагога. Поскольку большинство родителей даже не знают этапов речевого развития – слова «дислалия», «дизартрия» СТЖД» им даже не знакомы. При этом необходима помощь профессионального логопеда, психолога, которые понятным языком объясняют суть проблемы и предлагают логопедическую, психолого-педагогическую помощь.

Наглядная информация для родителей предоставляется в виде различных листовок-папок, тематических папок, буклетов для домашней работы, например, упражнений по развитию речи дошкольников; родителей обучают артикуляционной, дыхательной, пальчиковой гимнастике, навыкам постановки звуков и др.

Литература:

1. Послание Президента Р К Н. А. Назарбаева народу Казахстана от 17 января 2014г.
2. Дошкольное образование в Казахстане Сентябрь/ Октябрь №5 (47) 2013г.
3. Воспитание детей Декабрь № 12 2013г.
4. Семья и детский сад Март/Апрель № 2 2013г.
5. Серкебаев К. / Улагат. Дефектология; исследование и практика 2002г. №1.3.
6. Омирбекова К. К. Омирбекова С. Ж. "методы проверки речи" Алматы книга 2002г,
7. дети с отклонениями в селе Даму г. Тебенова. Учебник инструмента. Караганда 2005г.
8. Селиверстов В. И. речевые игры с детьми-М.1994.
9. Ткаченко Т. А. если дошкольник плохо говорит - С-П. 2000.
10. Швайко Г. С. игры и игровые упражнения для развития речи-М. 1988.

«РОЛЬ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР И УПРАЖНЕНИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ПРАВИЛЬНОЙ РЕЧИ»

«Достоинство речи- быть ясной и не быть низкой.»
Аристотель.

«Речь- это ключ к общению и пониманию мира.»
С.А. Корсакова.

В настоящее время тема постановки правильной речи у ребенка, является актуальной среди всех педагогов дошкольных учреждений. Ведь с помощью речи ребенок должен научиться познавать мир, контактировать с другими детьми и взрослыми в обществе, правильно выражать свои чувства и мысли. Ребенок ежедневно узнает новые слова, пополняет свой лексикон, учится правильно связывать их в предложения, развивая и обогащая этим свою речь. Для того, чтобы это происходило регулярно и высокоэффективно, педагогу необходимо использовать правильные методы обучения.

Так, рассмотрим метод дидактической игры, как способ обучения и занятия детей. Ведь, основной деятельностью ребенка, является игра. Поэтому, через игру мы должны максимально заинтересовать и учить ребенка. *Дидактическая игра* – это один из методов активного обучения, коллективное занятие, которое организуется в виде учебных игр, имеющих правила и свою структуру, где все дети объединены и взаимосвязаны между собой особыми задачами. Наличие определенных задач в дидактических играх подразумевают их решение, для чего детям требуется концентрация внимания, логическое мышление, понимание речи, чтобы понять правила и последовательность действий. Только в процессе игры дети осваивают правила человеческого общения, усваивают больше информации, по сравнению с другими видами деятельности, так как игры для них занимательны и интересны. Игры позволяют не только преодолевать преграды в общении с другими детьми, но и повышают самооценку дошкольника. Ведь игра – это основная естественная и незаменимая деятельность ребенка. Воспитателю остается грамотно организовать эту деятельность – использовать речевые и словесные игры, которые позволяют превратить учебный материал в увлекательную деятельность, создать хорошее настроение и ускорить процесс усвоения знаний.

Когда дидактическая игра проходит успешно, то ребенок овладевает знаниями и навыками, которые становятся ему непосредственной опорой в повседневной деятельности, в освоении языка и общении.

Дидактические игры условно можно разделить на группы, которые способствуют правильному грамматическому формированию речи у детей:

Игры и упражнения на словоизменения:

- учат правильно употреблять падежные формы, игры: «Чего не стало?», «Чего не хватает машинке?», «Парные карточки» и другие;
- употреблять несклоняемые существительные типа пальто, кофе, радио, кенгуру и другие;
- согласовывать прилагательные с существительными в роде, числе, падеже и координировать с глаголами и предлогами («Какой?», «Какая?» «Кто что делает?», «Отгадай, что это?»);
- различать глаголы по видам, лицам, временам, родам и наклонениям.

Игры и упражнения на словообразование:

- образование названий детенышей животных, профессий, посуды.
- образование однокоренных слов (новых слов) с помощью суффиксов: белка, белочка, бельчонок; приставок: нести – принести, занести, унести.

А вот усвоение синтаксической основы речи, происходит в процессе общения, где основным методическим средством являются вопросы воспитателя: «Почему именно так?», «Что было бы если...», «Для чего?».

Во время различных видов игр, у детей формируются навыки построения разных типов предложений: повествовательные, вопросительные и восклицательные.

Одним из упражнений, которое можно практиковать в ходе игры и после нее, это пересказ. Ребенок должен рассказать все в правильной последовательности, что происходило в игре, кто какие роли выполнял в этой игре, правильно ли выполнял каждый свою роль.

В детской речи значительное место занимают имена существительные, ребенок их достаточно быстро усваивает и понимает, что они обозначают предметы. В дидактических играх особенно важна подборка материалов, согласно возрасту детей, так чтобы ребенок мог улавливать правило, например, подбор окончания множественного числа или падежного склонения.

Так как, овладение грамматическими строем речи процесс сложный, необходимо, чтобы он протекал постепенно, в соответствии с возрастными особенностями детей. Так, например, дети в среднем дошкольном возрасте, овладевают системой словоизменения, т.е. правилами склонения и спряжения, многообразием грамматических форм слов, с использованием в речи уменьшительно-ласкательных, увеличительных суффиксов. Определение числа существительных: единственное, множественное (стол- столы, одна шишка-много шишек).

А уже в старшей группе проводятся игровые упражнения, целью которой является усвоения более сложных категорий. Например, в процессе игры дети определяют род имени существительного ориентируясь на окончание слова (пушистая, хитрая, рыжая – лисица. Нельзя сказать лисица пушистый, хитрый, рыжий).

Такие задания достаточно сложны для детей, особенно, если они предлагаются в первый раз. Поэтому педагогу необходимо доброжелательно относиться к неверным ответам. Важной задачей педагога является активизация и развитие у детей поисковой деятельности, также немаловажно, чтобы дети получили и усвоили образец правильной речи.

В ходе игры педагогу немало важно создать такую предметно- пространственную среду, которая будет заинтересовывать детей, стимулировать интерес, мотивировать их на познание. Для этого необходимо учитывать то, что дошкольникам будет интересно, что будет вызывать у них различные вопросы и желание узнать это. Использовать в играх интересный, красочный инвентарь и материалы, которые кроме могут восприниматься не только зрительным анализатором, но и тактильными ощущениями.

На занятиях педагог обеспечивает доброжелательную атмосферу для каждого воспитанника, в том числе доброжелательное отношение друг к другу, вызывая интерес к обучению и общению. Выслушивает все ответы детей, при необходимости уточняет их, подсказывает, подводит к подбору нужных слов, которые более точно передадут особенности предмета, помогут понятно и логично высказать свои мысли.

Таким образом, можно сделать выводы о том, что дидактические игры и упражнения способствуют развитию у детей познавательных и умственных способностей, содействуют получению новых знаний, повторению и закреплению, расширению уже имеющихся представлений о предметах и явлениях, позволяют развивать навыки высказывания суждений и умозаключений. Правильно подобранная среда и игры, согласно возрастной категории и актуальности, позволяют добиться максимальной эффективности от игровой деятельности.

Литература:

1. Бахарева К. С. «Игры по развитию речи для детей дошкольного возраста.» – Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 218 с.
2. Попова М.И. «Развитие речи детей дошкольного возраста» Чебоксары. Апрель, 2013.– 229 с.
3. Рыбников Н.А. «Язык ребенка», Чебоксары 2016.– 238 с.
4. Серебрякова Н.В. «Методика работы по формированию грамматического строя речи» Чебоксары – Апрель, 2013.– 229 с.

«ПЕДАГОГИ И РОДИТЕЛИ, КАК УЧАСТНИКИ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО И ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА»

Семья и детский сад играют важную роль в формировании личности и потенциала каждого ребенка.

Семья и детский сад должны осознавать, что их цели и задачи являются взаимосвязанными. Оба института стремятся к развитию и благополучию ребенка. Поэтому важно, чтобы все участники воспитательного процесса находили общий язык и уважали точку зрения друг друга.

Для достижения взаимопонимания и гармоничного сотрудничества, семья и воспитатели должны быть открытыми для диалога и готовыми к обсуждению различных вопросов. Родители должны рассказывать о своих ожиданиях и требованиях, а воспитатели должны сопереживать и учитывать особенности каждого ребенка.

Кроме того, важно соблюдать взаимное уважение и терпение. Семья и воспитатели должны помнить, что каждый человек уникален, и у каждого есть свои слабости и сильные стороны. Необходимо проявлять понимание и готовность к взаимной поддержке.

Таким образом, понимание и сотрудничество между семьей и детским садом являются ключевыми элементами успешного развития и воспитания детей. Оба института должны работать вместе, чтобы обеспечить благоприятную среду для роста и развития каждого ребенка.

Актуальность проблемы состоит в том, что совместная работа родителей и педагогов в детском саду имеет огромное значение для развития и воспитания детей. Детский сад является первым местом, где ребенок начинает обучаться социальным навыкам и учиться взаимодействовать с другими людьми. Родители вступают в контакт с педагогами, обмениваются информацией о развитии ребенка, участвуют в родительских собраниях и мероприятиях. Педагоги же ведут наблюдение и оценку развития каждого ребенка, помогают ему адаптироваться в коллективе и развивать навыки самостоятельности. Качество работы воспитателей и педагогическая культура родителей взаимосвязаны. Если педагоги проявляют профессионализм, доброжелательность и терпение в работе с детьми, родители видят это и подражают этим качествам в своей семейной педагогике. Кроме того, педагогическая помощь и поддержка, которые получают родители от педагогов детского сада, способствуют развитию их педагогической культуры и повышению уровня семейного воспитания.

Особенности организации взаимодействия педагогов детского сада с семьями воспитанников

При планировании совместной работы дошкольной образовательной организации с семьями в рамках новой философии необходимо соблюдать основные принципы:

- ✓ открытость детского сада для семьи (каждому родителю обеспечивается возможность знать и видеть, как живет и развивается его ребенок);
- ✓ сотрудничество педагогов и родителей в воспитании детей;
- ✓ создание активной развивающей среды, обеспечивающей единые подходы к развитию личности в семье и детском коллективе;

диагностика общих и частных проблем в развитии и воспитании ребенка.

Создание условий для включения родителей в планирование, организацию и контроль над деятельностью дошкольной организации.

1. Традиционные формы:

- ✓ Родительские собрания - это традиционная форма групповой работы, где люди собираются, чтобы совместно решать задачи, связанные с адаптацией, воспитанием, обучением и развитием детей. Эти встречи являются платформой для обмена мнениями и достижения единого понимания вопросов воспитания, а также оказания своевременной помощи родителям.
- ✓ Педагогические беседы - это традиционная форма коммуникации, где педагоги собираются для обмена мнениями о вопросах воспитания и достижения единой точки

зрения по этим вопросам. Эти беседы позволяют педагогам предоставить родителям своевременную помощь и поддержку. Они помогают создать эффективное взаимодействие между педагогами и родителями в процессе воспитания детей.

- ✓ Тематическая консультация (индивидуальная или групповая) по воспитанию и обучению детей предоставляет возможность обсудить различные аспекты взаимодействия с ребенком. В рамках консультации можно получить необходимую информацию о ребенке, его потребностях, интересах, проблемах, а также обсудить методы воспитания и обучения, подходы к решению конкретных ситуаций.
- ✓ Информационный стенд в детском учреждении содержит сведения об администрации, направлениях деятельности учреждения, достижениях коллектива. Он также предоставляет информацию о мероприятиях, которые будут проводиться в течение месяца, режиме дня и расписании занятий, чтобы родители могли быть в курсе всех событий и организовать свою жизнь с учетом графика и интересов ребенка.

2. Нетрадиционные формы:

- ✓ Проекты – привлечение родителей к активному участию в педагогическом процессе.
- ✓ Конференции - обобщение, систематизация и пропаганда психолого - педагогических знаний.
- ✓ Дневник - обеспечение постоянного общения между педагогом и родителями.
- ✓ Информационный листок - содержит полезную информацию на каждый день.
- ✓ Газета - рассматривает широкий круг проблем воспитания, знакомит родителей с темами деятельности ДО, содержит статьи по организации детского досуга и т. п.
- ✓ Экскурсии и туристические походы - способствуют объединению усилий ДО и родителей в воспитании детей, формировании у них духовно - нравственных начал, ценностных ориентиров, экологическому воспитанию, привитию любви к Родине.

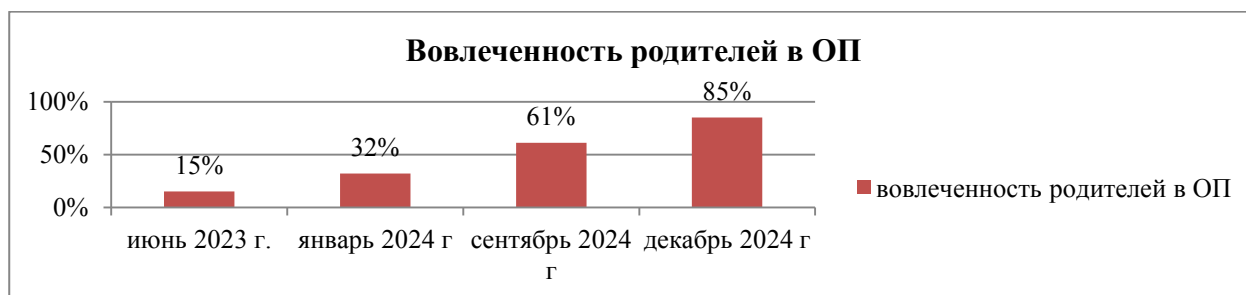
В современных условиях нам необходимо было выбрать эффективную форму работы с нашими родителями, которая давала бы результаты деятельности. Один из способов выбранной нетрадиционной формы работы с родителями это проект «Читающая семья - читающий ребенок», который разработан в рамках областного проекта «Әжемнің ертегісі». Данный проект направлен на решение главной проблемы современного кризиса детского чтения - слабой читательской среды: ребёнок растёт в окружении не читающих взрослых и в отсутствии качественных фондов детской литературы. И чтобы повысить читательскую грамотность детей, была проведена следующая работа с родителями:

- ✓ акция месяца «Берегите книги»; социальная акция «Подари книгу»;
- ✓ консультация для родителей о бережном отношении к книгам;
- ✓ консультация «Читаем всей семьей»;
- ✓ буккросинг «Читай и предложи другу»;
- ✓ создание мультимедийного проекта и использование интеллектуальных карт;

В группах была создана мобильная библиотека «Путешествие в страну сказок» (просмотр сказок через QR код). На основе прочитанных сказок, родителям были предложены дидактические игры:

- ✓ «Собери сказку»;
- ✓ «Юрта традиций»;
- ✓ «Ер-Тостик в стране знаний»;
- ✓ «Закончи предложение»;
- ✓ «Доскажи словечко»;
- ✓ «Расскажи свою любимую сказку»;
- ✓ разрезные картинки, пазлы «Мои любимые сказки», «Сложи картинку»;
- ✓ игра «Из какой сказки герой?»
- ✓

Диаграмма вовлечение родителей в образовательный процесс

В июне 2023 было 15% родителей вовлеченных в образовательный процесс, а на январь 2024 данный показатель вырос, в дальнейшем планируем дойти до вовлеченности в 85% - 90% родительской общественности в образовательный и воспитательный процесс.

Таким образом, привлекая родителей в образовательную деятельность и организовывая совместные мероприятия, мы повышаем педагогическую культуру родителей и создаем предпосылки для дальнейшего совершенствования воспитания детей. Главный момент в нашей работе - создание единого союза «дети - родители - воспитатели».

Родительская любовь дает человеку «запас прочности», формирует чувство психологической защищенности.

Литература:

1. В. В. Николаева «Взаимодействие детского сада и семьи». Караганда. 2009 г.
2. Макаренко А. С. «О воспитании в семье». Москва. 2013 г.
3. <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2021/04/26/organizatsiya-raboty-s-roditelyami-v-sovremennom-dou>

Янцен Л.И.

КГКП я/с «Аленушка» город Сарань

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕРЕЖДЕНИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА»

Наш мир очень быстро меняется, меняются технологии и методы работы. Это касается разных сфер жизни, в том числе и дошкольного воспитания. Современные дети сильно отличаются тем, что они рождены в эру информационных технологий и активно пользуются различными цифровыми устройствами. Родители, независимо от уровня дохода, обеспечивают детям доступ к современным медиа: сегодня большинство детей от рождения до 12 лет имеют возможность ежедневно использовать смартфон или планшет родителей. Покупка собственного гаджета для ребенка дошкольного возраста воспринимается родителями как норма [4].

Безусловно, что это актуальный в наше время вопрос. Для того, чтобы заинтересовать современного дошкольника, нужно приложить больше усилий и использовать более интересное техническое оснащение, более действенные способы привлечения и сохранения внимания в ходе игры и т.д., чем до входа в нашу жизнь гаджетов. Проблема данной публикации состоит в максимально эффективном использовании компьютерных технологий в образовательной среде на примере интерактивных развивающих приложений для индивидуальных гаджетов (планшет, смартфон) и интерактивных досок. Современному воспитателю нужно не только самому уметь пользоваться гаджетами, интерактивными развивающими приложениями, различать эффективные приложения от вредных и неэффективных, но и уметь применить их в образовательной среде в соответствии с утвержденными санитарными нормами и учебной программой, действующими в Республике Казахстан.

Использование интерактивных приложений имеет следующие преимущества:

1. Помощь в обучении базовым навыкам - можно выучить счёт, буквы, цвета, звуки, научиться сопоставлять формы. В приложении обучение базовым понятиям зачастую значительно легче, чем объяснение «на пальцах».
2. Развитие мелкой моторики. Сенсорные устройства будто специально разработаны для развития мелкой моторики - ребенок учится различным захватам, с различной силой, перемещению предметов с одной точки экрана в другую, рисованию по экрану и так далее.
3. Побуждение следовать многоступенчатым инструкциям. Чтобы включить любимую игру, нужно разблокировать планшет, найти нужную игру, запустить её, прокликать несколько начальных пунктов интерфейса.
4. Улучшение социального взаимодействия на основе общих интересов. Детям интересно играть вместе, по очереди и обмениваясь идеями, тем самым улучшать свои социальные навыки.
5. Персональный подход в обучении. Дети, которые легко справляются с базовым заданием, могут быть быстро переведены на более продвинутый уровень. В реальной жизни ребенок может долго «топтаться» в книжке или игрушке, которую он давно перерос.

При структурировании и наполнении образовательной среды в дошкольном учреждении или ее отдельного элемента (игры, оснащения) необходимо изучить мнения ученых и исследователей в области психологии и педагогики. Английскими учеными из Университета Дрексела в Филадельфии было проведено исследование, что «...начиная с годовалого возраста, каждый час, проведенный ребенком за телефоном, удваивает риски серьезных нарушений в его восприятии окружающего мира» [2].

Детский и семейный психолог Е.Кес в обзорной статье «Влияние гаджетов на детскую психику и здоровье: в чем вред?» пишет: «Для малышей раннее знакомство с гаджетами и чрезмерное времяпрепровождение в них идет вразрез с возрастными, конкретными и очень важными задачами: изучать свойства окружающего мира, манипулировать предметами, изучать возможности и способности своего тела, развивать крупную и мелкую моторику, что напрямую связано с развитием речи. Гаджеты попросту тормозят психическое развитие ребенка». [3].

Исследование Института современных медиа (MOMRI) показало, что вопреки распространенным стереотипам, большинство профессиональных психологов сходятся во мнении, что мобильные игры и развивающие приложения полезны для детей, особенно если они носят развивающий, интерактивный характер, дают возможности ребенку сформировать широкий спектр новых компетенций - при правильном подборе контента, времени игры, необходимом и достаточном участии взрослого [4]. Попытка как-то оградить ребенка от современных устройств может иметь больше негативных, чем положительных последствий. Ребенок вовремя не получит навыков, которыми обладает большинство его сверстников.

Нужно четко понимать, что чрезмерное использование смартфонов, планшетов и компьютеров негативно влияют на сон ребенка, снижают уровень его физической активности. Поэтому при внедрении компьютерных технологий в образовательную среду, важно руководствоваться принципом дозированного использования. Согласно «Санитарно-эпидемиологическим требованиям к объектам образования», действующим в Республике Казахстан, «...непрерывная длительность занятий составляет: 1) в дошкольных, дошкольных группах (классах) и 1 классах - не более 15 минут...». Также важно соблюдать рекомендации и проводить профилактические мероприятия: упражнения для глаз и физкультурные паузы [1, с.25, пп. 195, 196]. При таких условиях результаты проделанной работы будут максимально эффективными и положительными.

В своей работе я использую несколько образовательных источников. Для примера расскажу об одном из них. Сайт и приложение **IQsha.ru** <https://iqsha.ru/>, посвященное всестороннему развитию ребенка, победитель нескольких международных конкурсов. На нем более 36 000 развивающих онлайн заданий и упражнений по логике, математике, чтению, английскому языку, окружающему миру. Все игры и задания направлены на гармоничное развитие левого и правого полушарий мозга. Сайт и приложения для iOS и Android безопасны – нет рекламы и внешних ссылок [5].

Каждый ребенок обладает теми или иными навыками в определенной степени. Наблюдение за ребёнком в повседневной жизни, анализ его поведения и деятельности, беседы с родителями позволяют мне спланировать методы и содержание индивидуальной работы. В течение дня мною проводится индивидуальная работа с детьми, имеющими пробелы в знаниях, по развитию отдельных движений и навыков, отработке и закреплению полученных знаний и умений. Например, мои воспитанники Анеля и Данил в возрасте трех лет имеют сложности коммуникативного характера – им было сложно описать предмет, используя глаголы, существительные и прилагательные. Для индивидуальной отработки этого навыка с использованием ресурсов сайта <https://iqsha.ru/> я взяла раздел «Окружающий мир», блоки «Запоминаем фрукты», «Домашние животные и птицы», «Разноцветные предметы», «Сравнение по разным признакам». Обучение в игровой форме за компьютером интересно всем воспитанникам. Каждый раз что-то новое, яркий интерфейс и оформление, звуковое сопровождение и похвала ребенка за отличные результаты. Хочу заметить, что такая форма работы позволяет заинтересовать даже самых неусидчивых детей. Результатом проделанной работы стало то, что Анеля и Данил расширили свой словарный запас, стали использовать при описании прилагательные и глаголы, научились сравнивать предметы по цвету, вкусу, размеру и т.д. Также даю индивидуальные рекомендации родителям о том, какие навыки стоит отработать их ребенку совместно дома с использованием сайта или приложения. Родители положительно отзываются, что их воспитатель идет в ногу со временем.

Литература:

1. Об утверждении Санитарных правил «Санитарно-эпидемиологические требования к объектам образования» // Приказ Министра здравоохранения Республики Казахстан от 5 августа 2021 года № КР ДСМ-76- [сайт]. – 2021. – URL: http://poltavsk-egin-akm.edu.kz/public/files/2021/10/15/151021_095850_prikaz-ministra-zdravoohraneniya-respubliki-kazahstan-ot-5-avgusta-202.pdf
2. Всего час экранного времени в день может привести к необычным сенсорным проблемам у малышей, исследование предупреждает (Just an hour of screen time per day can lead to unusual sensory problems in toddlers, study warns) // Исследование - [сайт]. – 2023. – URL: <https://www.dailymail.co.uk/health/article-12939275/Just-hour-screen-time-day-lead-unusual-sensory-problems-toddlers-study-warns.html>
3. Влияние гаджетов на детскую психику и здоровье: в чем вред? // Статья - [сайт]. – 2023. – URL: <https://rskrf.ru/tips/eksperty-obyasnyayut/vred-gadzhetrov/>